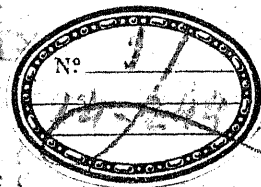

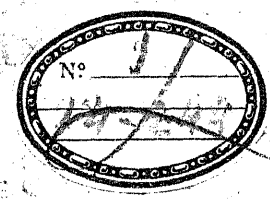
3 to 7 11

Biblioteca Independiente	
GRANADA	
Clase	A
Edición	15
Autores	
Numero	274

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
GRANADA	
Clase	A
Edición	15
Autores	
Numero	278

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18

3 to 7 11

Biblioteca Hospital Real	
GRANADA	
Clase	A
Estante	15
Fecha	
Numero	374

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL	
GRANADA	
	A
Estante:	15
	378

2-5170 Bb3

QVÆSTIONES REGVLARES ET CANONICAE ENVCLEATÆ.

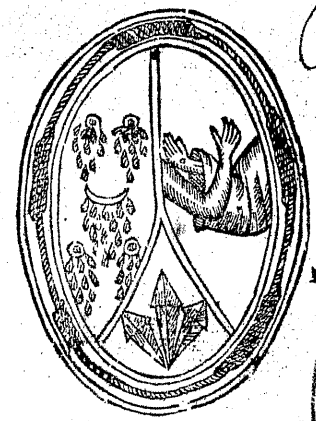
Del Rey de España SIVE: *Seu de Granada*

Resolutiones Quæstionum Regularium R. A. P. F. Emanuelis Rodericij Lusitani, emeriti in Theologia Magistri, & Prouinciæ S. Iacobi, apud Minores Dignissimi Patris, ad Compendium ita redactæ, vt verum nucleum contineant.

Accesserunt plerisque resolutionibus notata, quibus seorsim, partim quædam Auctori omissa suppleuntur, partim aliorum idem cum illo, vel diuersum sententiarum rationes pari breuitate excerptæ expenduntur, vnâque Bullarij indulta intertexta recensentur.

Auctore F. Hieronymo Rodericio Lusitano eiusdem Seraphici Instituti, & Prouinciæ alumno, nunc in Regio Salmanticensi Canobio D. P. N. Francisci Moralis Theologia professore.

Compto el Rey de Montenegro

Cum Priuilegio, Salmantica, Apud Typographum Antonia Ramire z. Anno Christi 1622

Suma del Privilegio.

TIENE el Padre Fray Geronymo Rodriguez de la Orden de San Francisco Privilegio por diez años, para imprimir este libro intitulado. *Resoluciones questionum Regularium in Compendium redacta.* Despacho fe en el oficio de Sebastian de Contreras escriuano de Camara del Consejo de su Magestad, su fecha en Madrid 22. de Mayo de 1627. Años.

Errata sic corrige.

PAg. i. lin. 4. simpliciter, lege simplicior. p. 2. li. 4. non sit, le. non ad sit
Episcopus, p. 4. li. 19. ad spram, le. ad adeptam, p. 29. li. 42. le. decisio.
p. 37. li. nona. retente, le. attente, p. 45. li. 9. & p. 46. li. 20. le. Greg. XIV. p.
54. li. 28. le. claudicare, p. 69. li. 13. iustum, l. iniustum, p. 71. li. 33. ad le. Ar
religiosis, p. 99. li. 12. le. cap. cum singula, p. 100. li. 4. le. aut sine, p. 105.
li. 12. le. compilationis, p. 107. li. 30. solute, l. sollicitè, p. 120. li. 7. & 8. fo
cuis, le. socium, p. 125. li. 35. ordinis, l. ordines, p. 140. in margin le. cap.
13. p. 143. li. 28. le. vnici, p. 151. li. 3. fides, le. fideles, p. 153. li. 8. le. etiam,
& li. 19. le. hæreticis, p. 154. li. 11. le. comparendi, p. 155. li. 2. um, l. cum,
& lin. 3. l. declarantes, p. 156. li. 3. le. defectu, p. 158. li. vlt. le. dicto, p. 160.
li. 9. le. addictus, & li. 19. le. moniales, p. 162. li. 23. le. laicardie, p. 168. li. 27.
quinta, l. sexta, p. 175. li. 5. le. concilij, p. 176. at, l. ad quod die, p. 181. li. 34
à fin. le. illi, p. 183. li. 13. à fin. si habatur, l. habetur, p. 192. lin. 18. doc. l.
docer pag. 196. lin. 5. à fin. inter, l. iter, p. 214. li. 16. le. nobis, p. 253. li.
vlt. le. 2. p. 261. li. 18. & 20. l. siqui, p. 262. li. 18. à fin. l. conditione, p. 266
li. 30. l. cap. cum nuper, p. 271. lin. ante pen. l. negotio, p. 281. li. 25. quam,
l. quem, p. 298. lin. 15. in titulo laudiendi, p. 316. li. 7. l. vallata, ibidem, l.
vtraque, p. 324. li. 20. le. vicinum, p. 331. li. 6. à fin. le. decimi, p. 344. li. 21.
le. frustra, p. 362. li. 2. le. completa, p. 375. li. 11. le. de consuetudine, p.
395. li. 25. post, l. potest, & li. 6. à fin. requirit ait, dele, ait, p. 396. li. 1. le. cõ
sequitur, ibid. li. penul. l. procedere, p. 411. li. 17. à fin. vicæ, l. viæ, p. 414.
li. 20. le. Minoru, p. 446. li. 4. à fi. le. professus, p. 467. lin. 15. l. admittit, p. 481.
li. 16. le. lucradas, p. 512. li. 8. le. à nõ habere, p. 515. li. 20. l. multis modis, p.
523. lin. 19. l. cultus, p. 527. lin. 6. l. frui, ibid. lin. vlt. l. presbyteru, p. 568.
li. 6. à fin. le. ad Apostolicæ, p. 572. li. 14. l. iurisperitus, p. 585. li. 11. l. ince
dere, p. 602. li. 12. à fi. l. peccatorum, p. 618. li. 14. l. malitia, p. 620. li. 11. l.
emittenda, p. 625. li. 21. l. legitimum, p. 633. li. 21. le. vitare, p. 658. lin. 1.
l. adest. p. 667. li. 26. l. reuocatum, p. 682. in margin. l. de Regular. p. 685.
li. 14. alijs, l. alij, p. 694. li. vlt. l. panis, ibid. in marg. le. de Regular. p. 705.
li. 14. à fi. l. aliarum, p. 711. li. 2. l. expirat, p. 715. li. vlt. l. accedentes, p. 716.
li. 11. à fi. l. Alexandri VI. p. 719. lin. vlt. huc, l. hoc, p. 720. li. 19. l. fere
nissimus, ibid. li. 12. à fi. l. Sanctissimæ, p. 721. li. 28. l. habens, p. 796. li. 10.

á. fi. l. communis, p. 799. li. penul. de rebus Eccles. alienan. Supple, lib. 6.
 p. 803. li. 5. á. fi. l. nefarium, p. 825. li. 18. l. intelligentiam, p. 827. li. 29. nu-
 mero, l. muneie, p. 829. li. 36. verò, l. verè, p. 831. li. 7. á. fi. l. Leo X. & li. 8.
 le. tom. 3. p. 870. li. 9. Rulares, l. Regulares, p. 873. li. 4. á. fi. l. fideiubere,
 p. 877. li. 11. á. fi. cap. 3. l. cap. 6.

Nota errata titulorum.

P. 692. l. Resolutio CXIII. p. 696. l. Resolutio CXV. p. 698. l. resolutio
 CXVI. p. 730. l. Resolutio CXVIII.

Correctis his mendis conuenit hic liber excussus cum suo originali. Pro
 fide subscripsi Salmanticæ, die 9. Iulij 1628.

M. Gonçalus Correas Corrector.

Taffa.

Esta taffado este libro por los Señores del Consejo a quatro marauedis el pliego. Tiene ciento, y veynte y vn pliegos, qual dicho precio suma cada volumen en papel quatrociéto, y ochenta y quatro marauedis, que son catorze reales, y dos quartos, al qual precio se ha de vender. Despachose en el oficio del Secretario don Fernando de Vallejo, como mas largamente consta del auto, y Decreto original, que queda en su poder, de lo qual da verdadero testimonio, y certificacion, en Madrid cinco de Setiembre de 1628.

Approbatio Ordinis.

*Per P. F. Petrum Ladron de Gueuara in Con-
 uentu S. P. N. Francisci Salmanticensi Pri-
 marium Theologiæ professorem, ac
 Lectorem iubilatum.*

Demandato P. N. Ministri Prouincialis Summa animi iucunditate
 ter perlegi egregium opus, cui titulus est: *Resolutiones Quæstionum Re-
 gularium ad compendium redacta: editum, ac accuratè dispositum à P. F.
 Hieronymo*

Hieronymo Rodericio in Regio hoc nostro Cõuentu Salmatino Theo-
 logiæ Moralis professore, in quo equidem maximè emicat cum egregia
 terminorum proprietate, styli grauitas, claritas, atque eruditio, non solú
 ad illustrandam, & dilucidandam doctrinam illius magni iurispritiæ Do-
 ctoris, doctissimi inquam nostri Emanuelis toto orbe huius Mineruæ
 celebratissimi principis, sed etiam ad plurimarum quæstionum de nouo
 controuerfarum intelligentiam non parum conducens. Quæ omnia ita
 peregrinie, ac eruditè congesta, sanæ & Catholicæ doctrinæ, ac pijs mo-
 ribus consona nobis propinat, vt Theologo pariter, ac iurisperito in emo-
 lumentum cedere possit, & in oblectamentum. Dignissimum itaque, ac
 vtilissimum opus iudico, quod cunctis applaudentibus, & gratias simul
 Auctori agentibus (*qui tanquam scriba doctus protulit de thesauro suo noua, &
 vetera*) ad omnium, maximè Religiosorum commodum, ac Religionum
 decorem, non solum typis excedendum mandetur, sed quod à superioribus
 sub obedientiæ præcepto ad id adstringatur: quo, & alijs fauorum
 priuilegijs allectus, & auctus apud eruditiores floreat, vigeat, relegatur,
 ametur. Ex Cõnobio S. P. N. Francisci Salmantini die sexta Ianuarij
 1627.

Facultas Superioris.

Frater Matthæus à Sosa Lector Iubilatus, ac Prouinciæ D. Iacobi Or-
 dinis Sanctissimi P. N. Francisci Minister Prouincialis, & seruus, di-
 lecto nobis in Christo P. F. Hieronymo Rodriguez Theologo, ac Iu-
 rispritiæ studioso, eiusdem Prouinciæ, & Regij nostri Cõuentus Sal-
 manticensis alumno, ibique Moralis Theologiæ Lectori, salutem in eo,
 qui vera est salus. Cum opus à te eruditè factis, accuratèque elaboratum
 nobis iam censuræ donatum, ac approbatum obtuleris, cui titulus est:
*Resolutiones ad Compendij formam redacta: Quæstionum Regularium R. A. P. F.
 Emanuelis Rodericij patruj tui, & nostræ Prouinciæ dignissimi Patris,
 tuis notis, Additionibusque perdoctè exornatū, ac locupletatū, & ad id
 typis mandandū nostram benedictionem postulaueris, eam tibi ex cor-
 de largimur, & presentium tenore libenti animo indulgemus, atque sub
 obedientiæ merito præcipimus, & mandamus, vt præuia Ordinarij, &
 Regij Senatus licentia illud possis, ac de beas prælo mandare, ne studen-
 tes lateat lucubrationum tuarum fructus resurgens. Datis in
 nostro Cõuentu Salmanticensi, octauo Kalen-
 das Martij, Anno salu-
 tis 1627.*

**Censura Doctissimi D. Martini de
Bonilla apud Salmanticensis
• Decretorum Cathedræ
antecessoris.**

L Egi ex commissione Domini Licentiatu Saldaña Generalis Vicarij,
& officialis Salmantini. *Resolutiones ad compendij formam redactas qua-
stionum Regularium Doctissimi P. F. Emanuelis Rodericij, nottis, & additioni-
bus illustratas per P. F. Hieronymum Rodriguez in Cœnobio D. Fran-
cisci Salmantini Lectorem Moralis Theologiæ, & cum admiratione per-
legi illas, quia continent opus vtilissimum, & moribus instruendis valde
proficuum, mira breuitate, ordineque digestum, ac in nullo fidei Catho-
licæ, ac sanæ doctrinæ repugnans. Qua propter valde dignum opus iu-
dico, vt in lucem prodeat in omnium vtilitatem. Datum Salmanticæ pri-
die Idus Aprilis, Anno 1627.*

Facultas Ordinarij.

L Licenciado Saldaña Prouisor en la Ciudad y Obis-
pado de Salamanca, por el Señor don Antonio Cor-
rionero Obispo de la misma Ciudad del Cõsejo de su Ma-
gestad, por la presente damos licẽcia para que se pueda im-
primir este libro, intitulado *Resolutiones Quæstionum Re-
gularium*, guardando las prematicas Reales, atento que
estã visto, y aprobado por el Doctor Martin de Bonilla Ca-
thedratico de Decreto desta Vniuersidad. Dada en
Salamanca en onze de Abril de mil y seys-
cientos y veynte y siete
Años.

Iudi-

**Iudicium R. P. F. Gabrielis Lo-
pez Nauarro Ordinis Minorum
S. Francisci de Paula, nunc ad Sa-
cram Prædicatorum familiam tras-
lati, supremi Regij Senatus, Sactæ,
ac Generalis Inquisitionis Qua-
lificatoris, ac de eiusdẽ Com-
missione à librorum
censuris.**

L Ectionem libri, qui inscribitur *Resolutiones ad Compendium redactæ Quæ-
stionum Regularium R. P. F. Emanuelis Rodericij*, Auctore R. P. F. Hiero-
nymo Rodriguez eiusdem Seraphici Instituti, ac in Conuentu Salman-
ticensi D. Francisci, Moralis Theologiæ Lectore, mihi à Supremo Ca-
stellæ Regio Senatu commissam, & iniunctam, tum accuratam valde,
tum per iucundam fuisse, ingenus fateor. Auctor ille Quæstionum Re-
gularium, quas noster in præsentis opere coactat, mores, noo verba com-
posuit, & animis scripsit, non auribus: vtrumque in hoc opere sit felici-
ter. In recentia eminere est, & post illum esse. *Non enim probis viris, atque*
*honesto studio, exiguam laudem affert summorum virorum, quamuis parua imi-
tatio: ait Nazianzenus. Omnia in hoc volumine ita disposita cernuntur,*
*vt etiam si appareat, vnde sumpta sunt, alia tamen esse, quam vnde sum-
pta sunt, appareat. Tot in summam redactæ labor sanè vtilis, & fru-
ctuosus: Hæc enim (verba sunt Senecæ) non resposita solum esse oportet,*
*sed et prompta. Quæcunque salutaria sunt, sapè agitari debent, semper versari, vt
non tantum nota sint nobis, sed etiam parata.* Adijce nunc, quod aperta
quoque apertiora fieri solent. Nil demum in his scriptis Catholicæ
fidei repugnans, aut moribus Christianis dissonum inueni, quin po-
tius multa laude digna, & vt in communem lucem, & vtili-
tatem prodeant, iudicavi. In hoc Conuentu

S. Mariæ à Victoria pridie Kalendas
Maias, Anno salutis

1627.

Grego. Naz.
Sancen. in
laud. D. B.
sly.

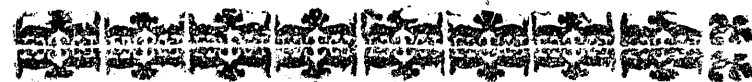
BEATISSIMO PAVPERVM
archiparenti P. N. Francisco Sa-
cræ Minorum Militiæ Prin-
cipi Auctor se suaque
Sacrat.

Genes. 35.

DE illo magno Athleta virtutis (vt vocat Philo) Patriarcha Iacob sacra narrat historia, quod ex Rachele vxore eximia pulchritudinis foemina filium genitum Benjamin maxime in detritijs habuit, non solum quia virtutis specie, quæ in illo mirifice illuxit, inuitabatur, sed quia ipsu in senectute genuerat, auctore Hieronymo. Huc Rachel parturiens Benoni vocauit, hoc est, *filium doloris*, quia doloris magnitudine pressa, post editum luci partum, vita, & luce hac communi functa fuit: at pater eius Iacob natu pueru Benjamin appellauit hoc est, *filium dextera*, quia mærorem, quem ex morte Rachelis conceperat (inquit Chrysostomus) ille mitigauit, effecitque vt iustus magis æquo ferret animo. Auctorum scripta animi, & ingenij partus esse, nemo est qui dubitet, quæ propterea ardentè amant, quia prolis pulchritudine, & immortalitate, qua polent, sperant se ipsos posteritati, ac memoriæ perpetuæ superstites, ac rediuuios sisti. Hunc igitur meum Benoni (Sanctissime archiparens) quem merito vocare audeo, *filium doloris mei*, ob maximum laborem, ac dolores, quos in partus angustijs pertuli, tibi veræ immortalitati iam donato in obsequij filialis signum consecro: Tu, precor, illum Benjamin cum Iacob dicito, id est, *filium dextera*, dexteram imploranti porrige, vires, & strenuitatem adde, vt sit filius fortitudinis, ex versione quo in virum perfectum tenellus euadet, ac locum dexterum, sanctum inquam, & felicem inter eruditiones aucupabitur: Dextera tua illum benedicito vt alter cœcutiens Iacob cancellaris manibus, ac sub umbra alarum tui Seraph eundem protege, & foue: Inde nullus audebit ore tentare in tranquillitatem assumptum opus, operisque plasmatores: Inde, *habebit propter te claritatem ad turbas, & honorem apud seniores, & immortalitatem, memori amque aeternam illis, qui post eum venturi sunt, relinquet.* Votis annue bene dete mereri cupientis (Diue parens) & candido vultu munusculum hoc quale quale intra fores beatas sine, pergat. Obineas obsecro humili alumno, & seruo grati signa propalanti munificus pro temporalibus æterna, pro terrenis cœlestia, quibus frui beatus in sæcula, & nos beari satage. Amen.

sep. 8.

SAPIENT

SAPIENTISSIMO,
AC ORNATISSIMO VNDE-
quaque viro, nec non admodum
Reueredo in Christo Patri N.F. Matthæo à Sosa in Sacra
Theologia professori bis emerito, ac meritissimo Prouin-
ciali Ministro Prouinciæ D. Iacobi, ad Auctoris defuncti
memoriam recolendam opusque commendandum
F. Hieronymus Rodericius salutem,
& aeternam fœlicita-
tem D.

DIFFICILE fuit Chæroneo philosopho, optimos mores, à parentibus pro dignitate liberis infundi, si illustrium virorum virtutes concinno stilo exornata teneram ætatem à turpitudine non auertant. Nam rerum gestarum memoria ad consilium defuturis capiendum exemplum quodam extat potentissimum: decorum equidem maxime necessarijs eius viri, cum quo sibi sanguinis vinculum propalare procurant, non aureis, vel argenteis simulacris memoriæ famam commendare, sed expressis, quibus floruit, animi ornamētis quasi rediuuium sistere. Vt enim vultus hominum (inquit Tacitus) ita simulacra vultus imbecilla, ac mortalia sunt; forma mentis aeterna, quam tenere, & exprimere, non per aliam materiam, & artem possis. Agricola posteritati narratus, & traditus superstes erit. Hisce edoctus monitis (Sapientissime, ac colendissime Præsul) nō abs re esse duxi nostri doctissimi P. Emanuelis vitam vero, ac sincero stilo, & compendio, tibi nostræ Prouinciæ primicerio commendatam scribere, ac me meaq; Mæcenati committere. Nec id sine industria: nam & si ille morum integritate, & literis eximius, quia tamen eximijs hominibus inculcandus, vindice indigeo: quo? nisi te utroque ornatisimo, cuius sub nomine inscriptum opusculum,

Tacitus
in vita
Agricola.

Epistola commendatoria

Nazianz.
Oratio. de
obitu Gor-
gon.

ab omnibus, ut tuum honoretur, cuique aura, & umbra umbraculum eidem aureum consternatur. Nec mihi noxæ veriti debet, quod his funeralibus laudibus eximiarum virtutum alumnum istis sub penetralibus natum, & roboratum commendare velim: *Nam spectata virtutis decora* (inquit Nazianzenus) *non quia domestica, ideo falsa, sed quia vera, ideo laudabiliter prædicantur. Aliter* (addit) *externo in lucrum cederet quod alienis, & domesticis detrimento esset familiaritas, vitaque consuetudo.* Incipiam igitur virum opimum esingere, ne auara clauē hunc virtutis thesaurum signauisse arguar, à quo non est, cur me sanguinis necessitudo deterrat, quæ ipsa veritas, & mens conscia tantarū virtutū, vt à nobis iauitetur, impulit.

Vitæ Auctoris narratio.

Ortus, patria & parentes.

Nissen. oratio. in laudem. Basil.

Prima literarum rudimenta, & studia secularia.

Venerabilis Pater F. Emanuel Rodericus natus est Lusitanix apud nobile oppidum Estremotium, inter cætera, quæ Transaganz sub sunt prouinciaz fontibus, marmore, & argilla notissimum; anno salutis 1546. Romano Pontifice Paulo III. Romanorum Imperatore, eodēque Hispaniæ Rege Carolo V. Portugaliæ Ioanne III. nec sine omine, eo ipso anno, quo Martinus Lutherus Christianæ Reipublicæ dirapellis extinctus est, vt mores, quos ille Tartareus satelles, elatione, ac inscitia corruperat, ad Dei cultum, Christianamque pietatem hic sydereus alumnus calamo, & virtute reduceret. Parentes habuit opibus, & genere perhonestos: quanquam aptius dici posset quod de Basilio fratre suo Gregorius Nissenus: *Genus quidem illi, & necessitudo cum Deo, patria autem virtus.* Vix pueritiam attingerat, cum Grammaticis imbuendus optimis præceptoribus traditur: elucebat puerili illa in ætate par ingenij acumen, & in virtutes generosa procliuas, vtroque enim omnium in se oculos mirum in modum conuertebat: parentes verò ea hilaritate perfudit, vt iam de sobole magna præfagientes, latini sermonis noticia satis instructum in Salmantinum Athenæum iuris vtriusque ediscendi causa libenter ablega-

uerint.

De vita Auctoris.

Laurea in iure vtroque adeptus.

Religioni nomen dedit.

Professio solemnis.

Studia, & munera professoria.

uerint. Quinquennio exacto, duplicem lauream, alteram pro Cæsareo, pro Pontificio alteram est adeptus: inerat adolescenti industria, doctrina, sedulitas, quæ celeberrimæ illæ scholæ alumnis facile suaserant, fore vt non multum post tempus inter præstantissimos Academiæ magistros locum sibi eximum pararet. At Deus Optimus Maximus, qui eum in lucem suæ Ecclesiæ, & in Seraphicæ Religionis doctorem prædestinatum reseruauerat, benedictionibus dulcedinis per excitantis gratiæ suauem motionem ipsummet præuenit. Aderat namque ea tempestate Salmanticæ, summa cum Sanctimonix, ac feruoris doctrinæ fama ille magnus veritatis Euangelizator, ac Apostolicus vir F. Alphonsus Lupius, qui zelo, & ardore animas Christo lucrificandi exæstuans plurimos cælo, & Religioni per Euangelium genuit, cuius in cōcionando energia pietas tetigit pectus adolescentis, & cælesti militiæ sub Francisci rigido instituto adscriptus est. Anno probationis elapso, solemnia de more vota, summa cū animi iacunditate, ac deuotione in Salmanticensi Cœnobio emisit, sub R. P. Ioanne Reynoso præfecto Conuentus, munus verò Prouincialis Ministri agere A. R. P. Antonio Aguilaro, qui postea fuit Commissarius Generalis familiæ, & à sacris confessionibus Dominæ Mariæ Imperatricis, idque pridie idus Ianuarij, anno 1570. ætatis verò suæ anno 24. Paulo post inde in aliud cœnobium, nempe ad S. Franciscum de Noya in regno Galleciæ, vt strictioris disciplinæ legibus, ac perfectiori vitæ tranquilius vacaret, iubens amandatur. Eo secessu miles Christi iam delectatus, quodcunque animi ornamentum peculiare sibi, & iucundissimum fecit, in summa paupertate, humilitate, ac sæcularium despectione cum gaudio persistens.

Et ex loco maiorum imperio, non verò pro voto in liberalium artium studium tetendit. Triennio in philosophia, & Metaphysica vno, altero in sacra Theologia consumpto, inter nobiliores professores recenseri meruit, omniumque suffragijs, qui Magister declararetur, existimabatur. Vnus Emanuel non doctorem, non doctum se opinatus, nil æquæ ac sanctoris vitæ norma coerceri in cœnobio aliquo recolle-

etori ambibat. Verū à Generali Comissario Antonio Aguilario coactus in Valentia regnum, ut inter Collegas Prouincia S. Ioannis Baptistae Theologiam Magister edoceret, iter arripuit. Munere suo maxima cum laude per annos aliquot ibi est sanctus, virosque egregios eruditione, ac moribus in ea sacra disciplina genuit suae sapientiae verè hæredes, eosque in suprema illa Minerua præstantissimos reddidit, quorum quatuor postea ad ministerium Prouincia latus, ac regimen assumpti fuere.

E Valentia in Castellam euocatus in Prouincia S. Iosephi apud Alaejos oppidum Theologiam profiteri iterum mandatur, non minori eruditorum laude, quam auditorum profectu. Tandem tertio iam in Cathedrae moderamine lustro consummato, in idem, cui se primum addixerat, sodalium, ad Salmanticense cenobium ascitus, lubentissimè rediit, cõmunique Prouinciae Patrũ consensu emeriti in Sacra Theologia honores, & nomen est sortitus.

Psal. 91. Plantatus ergo in domo genitricis suae, ut in domo Domini, iustitia, ac virtute ut palma florere coepit ardentiore affectu, staturam illi asimilem adeptus. Qualem verò in disciplina Regulari hic, & vbique se præstiterit, paucis completar, ut nemini ignotum, nostrum Emanuelem dignitatis, & sapientiae conspicuum ornamentis, nil magis, quam integritatem animi, ac perfectionem Christianam curasse. Pauper-ratis Evangelicae rigidus obseruator, ac zelator semper fuit; sola tunica interiori, habitu, & femoralibus contentus, Regularique chorda præcinctus per totum vitae decursum vsus est, villisima lana, & si id temporis non tam austero laneae veltis cultu Fratres vreretur, semper vidimus textam illius vellem. Libri, & cætera coelae supellex paupertatem sanctam, & modicitatem religiosam odorabant; adeo paucis libellis contabatur eius bibliotheca, nec admodum concinne expolitis, ut qui eum conuenerint, aut officij, aut consilij gratia nõ fati mirarentur; hominem tam tenui voluminum supellectile adornatum, omnium, qui tunc doctiores florebant, ore cõsono sapientissimum appellari, totque operum editiones in lucem tradere posse. Qui quidem non mirarentur, si animo

1512

verterent, eum cum Nepotiano apud Hieronymum, *peccus D Hierom. suum bibliothecam Christi fecisse*, in cuius libri vitae lectione, ut *Epist. 1.* alter Seraphicus Doctor Bonauentura, diem, noctemque consummebat. Regulæ magnus obseruator semper extitit. Pedestris longissima itineris spatia conficiens, quandiu aetatis, & valetudinis beneficio licuit, maxima perfusus hilaritate, semper incessit. Ex librorum editionibus vberes pecuniarum quæstus fecit, ijs tamen non ad delicias, non ad propinquorum diuitias vsus: Nam ferè cunctas in sodalium egestatem subleuandam, aut in ædificiorum Conuentus partem falciendam, imo & construendam munificentissimè impendit. Sanguine necessitudine iunctis, siquid vnquam, vel præcausæ nomine, vel ut creditas ad librorum edendorum sumptus pecunias rependeret, est largitus. Quatuordecim millia aureorum excelsit summa, quæ in Conuentus vtilis, vel necessarias impensas expensa sunt, ut ab ipso venerabili viro accepi. Castimoniarum, & pudicitiae cura in eo fuit tanta, ut in *Cassitas.* ipsa extrema senecta siquid fortè minus pudicum audiret, rubore illico per fusus abhorreret, & non leui molestia se affici totius corporis habitu immutato fateretur. Ex quo, & ex viri moribus non paruum argumentum sumi licet, integrum se ab omni carnali sordè custodisse ad extremum vsq; diem, pudorisque flores intactos seruasse. Non minus ei in *obedientia.* animo fuit maiorum obsequium, illud enim non est silentio prætereundum, professoria munera, & sacros Religionis honores, quos oblatos contempserat, obedientia obisse coactum. *Abstinẽtia.* Cibi, atque potus parcissimus extitit, qua abstinẽtia, & victus parcimonia, ac voluntaria maceratione carnem in feruitutem spiritus redactam, ut alter Paulus, trahebat, illud *1. Cor. 9.* Bernardi monitum ad implens: *ne corpus sic habeamus, tãquam propter quod viuamus, sed tanquam sine quo viuere non possumus.* *D. Bernard. Epist. de vita solitaria.* plures annos arretina portiuncula intricinjo sibi apponi solita abstinuit, ut eadem pauperulae viduae summam egestatẽ leuaret, quæ maior frugalitas? Nec eo minus (mirandum dictu) frontis nitorem, ac totius corporis succum, & obesitatem tuebatur, alimonia enim illa coelesti, qua olim tres Hebraei pueri apud Babilonas, qui spreto cibo Regio leguminibus *Daniel. 1.*

1513

vescen.

vescentes, corpulentiores, & elegantiores vultus eorum apparebant, venustatem conferuabat. Ab elatione, & sui nimis fidentia omnino alienus, nil de se sublime, & e gregium sibi persuadebat, nec scientia illum inflatum, vt solet, reddebat, quin potius humilem, modestum, ac charitate edificante diffusum. Quippè opuscula indefesa cura, summaque industria elaborata, alijs vt censerent, tradere non erubuit, & mihi aliquando, precibus etiam additis, dixit, vt siquid deprehenderet non tam expolitum, vel non omnibus numeris absolutum, illi protinus palam faceret. Valentia cum primum Cruciatæ bullæ explanationem luculentam absolueret, inquam curam, ante cæterorum opusculorum auspiciam incidit, ita obiectè dese, deque opere suspicabatur, vt typis eum dare nequaquã suaderetur, nisi plerique viri iudicio, & sapientia incliti citra nefas, minime ei licere dicitarent, tantum opus adeo Reipublicæ Orthodoxæ proficuum inutili silentio occultare, quo & se expugnari, & librum excudi sustinuit.

Dignitatum, & honorum acris contemptor, & constans commendatur, nil æquè, ac præfecturarum vel suspiciunculas reijciebat. Definitoris personatu bis est donatus per electionem in prouinciali capitulo, bis item ex subrogatione idem munus exercuit. Cum semel eodem auctus munere odoratus esset, fore vt in Prouinciæ comitijs, ad quæ iam medium iter tenebat, minister Prouincialis crearetur, ab ipso medio itinere aduersam valetudinem, non inani furore pretegit, & qua potuit celeritate Salmanticam repetijt. Madriti aliquando hospes Christophoro à Mora Marchioni Castelli Roderici, Philippo II. interioris consilij, & id temporis aulico gratissimo in peculiarem consuetudinem insinuatus, sæpè Marchionem officij causa conueniebat, semel ab illo rogauit Marchio, quid in causa, cur eatenus à sacris Ecclesiæ honoribus vacuus, nil de huiusmodi ornamentis satageret? cum cæteri mortales tanto oneri impares, & patrocinio, quo ipse fruebarur, non fulti, pro hac spe nullum lapidem non mouerent: Emanuel nil moratus, gratissimum se simul, & tanto honori infimum, dixit: *quibus id libuerit, pro meritis sunt in honore Pontifi-*

Pontificatus, & dignitates: mihi verò nil incundius, sublimiusque Seraphici Parentis vili, & abiecto sago, cui vni non grauabor Indicas Gazas, Tirijs Imperatorum purpuras, & gemmis variegatas Pontificum posthabere tiaras. O magnum vitium? Contempti omnia: o magno virò dignum, & constantem sermonem? quo se verum Francisci humilis emulatorem professus, & nulli non honori comparem. Vana hæc, quæ alij sollicitè ambiunt, nobili despectu calcavit, ad certa, & æternum duratura solum intentus, famam inde pro sanctimoniam opinionem, & eruditionis immortalis est consecutus, & nomine æterno à Deo est hære datus.

Restat loculentum par. virtutum, sanctitas, atque pietas, quibus non minus notter fuit illustis, & admirandus Emanuel, quippe adeo fuit sanctitatis curiosus, vt nisi in ea candidatos sodales, sibi socios ad colloquium, & exemplum adiungeret. Apud Valentinus familiarissimè vsus est B. Paschale Baylonio cubiculario comite, cuius integritatem & suspexit, & est imitatus sanctitudinem, illique infusa diuinitus scientiæ testis oculatus non parum, vt id propalararetur, auctoritatis exhibuit, vt videre est in Fratre Ioanne Ximenez eiusdem B. Paschalis historiæ scriptore. Hirtio, ac rigido sacco semper utebatur, fragrisque durissimè se percutiebat, corpus nimia asperitate multans, vt animo carnem, mentis intempestæ silentio, dum apud propinquos immoraretur, hac ratione virum Dei se plestemem qui lucubrabant inaudierunt, & prodidere. Quanto, & quã puro amore Diuinum numen coluerit, qui hominem agnouerunt, non satis admirantur: rerum Coelestium, & Diuinorum meditationi procliuem, & assiduum se valde ostendebat. In celebrando namque officio Diuino per horarum interstitia attentum, ac sollicitum satis se gerebat, psalens spiritu, psalens & mente suauissime in his morabatur, quibus spontaneo penso Beatissimæ Virginis officium semper adiungebat. Manè somno experrectus ad dimidiæ horæ spatium loco præparationis, ac pro executione animi ad sacrum, orationis studio, & Diuinis persequendis vacabat. Sub noctem integras duas horas

Eccles. 17.

Pietas, ac
Sanctitas.

17. 1002

Diuinorum
cultus.

horas plus, minusve aliquoties eadem contemplationi, quasi Diuino extasi raptus inhaerebat, vbi à Domino multis (vt creditur) erat coelestis suauitatis refectus alimonijs, radiisque & fulgoribus lucis aeternae illustratus ex confortio sermonis Domini, quos ad instar Moysi, velo silentij, ac humilitatis opertos simulabat: Christi Seruatoris Sacrosancto corporis, & sanguinis libamini, corpore, & animo, ac magna reuerentia attentissimus erat, verba sacra voce clara, & mille amoris inditia spirante proferebat: Tandem vt ad illud lautissimum, ac coeleste conuiuium accederet, quo Angelorum esca erat reficiendus, oculis in vitalem cibam defixis, astonitus, & totus tenerrimus, cunctabundus, & tremulus, aliquando se totum lacrymis amoris perfundens, pane illo Diuino manibus assumpto, litabat, hiantisque pectoris suspirijs, ac colloquijs salutabat. Librum vitae, Christum nempe pro nostra salute cruci affixum contemplatione nocturna, & diurna assidue versabat, ita vt sine intermissione orare videretur, iuxta praeceptum Domini, ex quo Auctore sinceram pietatem didicit, germanam sapientiam hausit. Tres fere annos antequam spiritum redderet caelo, supernae patriae desiderio pulsatus, & Diuinis meditandis incessanter, & audius vacans, Deum gemitibus inenarrabilibus, & lacrymis, iudicem clementissimum, benignissimum propitiatorem, ac patrem sibi continuo conciliabat.

Mars pius, & constans
2. T. M. P. 40

Volens itaque iustus Iudex repositam coronam iustitiae seruo suo reddere ob bonum certamen certatum, cursum consummatum, fidem seruata, grauisimo, ac nouissimo morbo praeventus est, quo excruciatu mentis virtutem nunquam despondit, imo potius, quo corporis vires languidiores, eo animi affectus in Deum, & supernam patriam feruentiores, coelestium patrocinium supplici habitu, spe plenus, fide firmus postulauit; morbo ingrauescente, in procurandis ritu Christiano sacris, & animo expiando, eluendoque totus fuit nil penitus moratus. Nil humanum tunc satagebat, non diuitias, quibus vltro cesserat, non honores, quos constanter fugit, non secularia desideria, quae fortiter profligabat. Extremis illis diebus adeo quidem à terrenis semoue-

ri se

ri se desiderabat, vt etiam necessariorum confortium vitaret, & praesentiam. De ceteris itaque rebus nil sollicitus, vni tantum Deo tunc vacandum ratus, Sacrosanctum viaticum corporis Domini quarto ante obitum die pie, ac deuotissime suscepit. E lectulo namque feruidus profiliuit, habitu, capucio, & chorda Regulari indutus, atque vtrumque genu flexus Diuino cibo se obrulit conuiuium. Quauis vero ad hunc Emanuelis habitum qui circumfitebant, lacrymis mauerint, errorum venia supplici sermone petita (vt moris est) ad id ipsum plurimum addidit de morte memoranda, rerum humanarum instabilitate, deque perfectionis, & virtutis sequella, ac coelestium desiderio breuis, & fortis ad Fratres exhortatio. Post haec, vt magnum parentem Franciscum amularetur, in quem viuus imitandum, animum semper intendat, Euangelium, ante diem festum Paschae, in coena Domini repeti solitum alta voce sibi legi rogauit, vt in eo vocem dilecti pulsantis audiret, à quo solus eum carnis paries disungebat. Mox precibus intimaui, vt eum solum sine teste, sine comite relinquerent cum Domino colloquentem, iusso, qui aderat abire, vno è propinquis seuioris disciplinae expette, vt à terrenis omnino semotus totum se mense traderet illi, qui se totum obrulit in hostiam pro humana salute. Tandem sacro extremae unctionis oleo inunctus ad extremam luctam vt Christianus athleta se communiit, tanta quidem animi constantia, atque alacritate, vt nihil circumstantium lacrymis, ac suspirijs deactus, ipse met precibus in litania recitari solitis, ora pro me, voce integra responderet. Exinde tenerrimo pietatis, charitatisque affectu magnam vim lacrymarum effundens, Christi cruci affixi imagine praemanibus accepta, diuinam opem implorans, sic est alocutus: Domine, te solum mei factorem, Dominum, sponsum, regem, praelatum, pastorem, atque parentem firma semper mente sum veneratus: miserere ergo seruulo, salua periclitantem, & parce maximo peccatori. Quia verò pro magno haberi solent verba nobilissima parentis ituri ad sepulcrum, vt inquit Magnus Augustinus, vt aliquam sententiam altius tunc imprimendam assidentium, ac merentium Fratrum, seu potius filiorum animis pronunciat, intuens in

D. Bonam.
in vitab. F.Aug. serm.
6. lib. 2.
Hom.

quendam ex circumstantibus literis, & natalitijs clarum, qui opulentum censum, seque totum Deo consecrarat, editiore voce protulit: *Maxima, vir charissime, in paterna domo concubasti, caue ne in seueriori sodalitate modicis pressus corruas.* Demum cum sis in eum completis mysterijs, sexto Kalendas Martias, die D. Mathie sacro post secundam à solis ortu horam, anno nostrae salutis 1617, & suae aetatis septimo supra sexagesimum, quorum quadraginta tres in religione laudabiliter, & sancte consumpserat, magnus fama, notus scriptis, & vita clarissimus placidè ac leniter obdormiuit in Domino.

Vergente in vesperum die, corpus de more religioso habitu inducum, ad peculiare Cœnobij sacellum, quod Capitulum vocant amantissimis floribus (mirandum per id temporis visum) in nitida callimonia symbolam, sparsum defertur. Vbi verò de tanti viri obitu fama funebris Salmanticam peruaferat, vniuersa ciuitas, cunctaque Vniuersitas certatim in cœnobium accurrit. Inde verò non quo est solitus in templum egressus, præ multitudine tunc dissipatus, & impeditus, sed per totum claustrum circuitum funerals pompa circumducta in penetrale templi fuit corpus elatum, humeris vniuersarum (vt sic dicam) vrbes, & Academiae, quasi certantibus inter se viris vtrinque primoribus, ut extremum illud viro optimo, ac pariter de vtriusque benemerito pietatis officium impenderent. Decantatis solemnibus ritu funebris officijs, deprecationibus, cum magna luminum, & cereorum copia, assistentibus Religionum omnium, seu monasteriorum loci religiosi, nonnulli procerum, aliique optimates pio affectu pedes exosculati, corpus tanquam sancti venerabantur. Tandemque incredibili omnium dolore, ac consternatione fractum lamentantium se tanto viro destitui, terræ commiserunt in maiori sacello, paululum infra conditorium à latere dextro Domini Didaci Ordonij præsulis olim Ecclesiae Salmantinae, ex eodem Seraphico Ordine assumpti. Die in sequenti Religionum carus iterum in cœnobium Franciscanum confluxere, pro tanto viro solemnibus ritu incrementam Christi Domini victimam oblaturi: id primum Religiosissimus Conuentus Prædicatorum peregit, quo exemplo cæteri pietate incensu

Funus Sal-
manticae, &
funeris pō-
pae

incensi cuiuslibet cœnobij seorsim defuncto Emanueli paratarunt. Nono post obitum die, conuenientibus in vnum, tertio iisdem, exequiarum funeralium solemnia celebrata sunt ab omnibus: rem sacram fecit R. A. P. Ioannes à Cieffa Commissarius Generalis olim apud nouam Hispaniam, defunctum pro funere laudauit P. Fabianus Henaus pro Theologia sacra edocenda magister. Nec minori pompa apud nobilem defuncti patriam in templo S. Francisci exequiarum solemniam fuerunt ritè, & magnificè persoluta coram toto fere oppido, cuius nobiliores, ac proceri consanguineos stipantes pompam funebrem adauerunt, non sine magno dolore omnium qui aderant, quasi priuato luctu vnusquisque tanti compatrij obitum lamentaretur.

Nullus de eo aliter, quam de homine sancto sermones inferebat, imo potius quibus id concessum, vestes, precarios globulos, vel aliud simile ex rebus suo vsui deputatis, piam rapinam arbitrati, eo honore, quo beatorum reliquiae solent, diligenter asseruarunt.

Hispania vniuersa, imo totus Europæorum tractus viro-
rum doctissimum nostrum Emanuelem tanti habuit, vt illius doctrinam orthodoxæ, & præstantissimæ elogijs admirandis affecterit. Vnde autem potius, quam à clarissimis viris nostri sodalitijs famam illius ex ordiar. In Conuentu habito vallisoleti, anno 1605, ex auctoritate R. P. Francisci à Sofa Ministri Generalis, vt ea controuersia, quæ de separandis Discalciatis (vt vocant) à corpore, & obedientia Observantium fuerat exorta, discuteretur, ad quod, & nosser præcipue Emanuel conuenit, & plerique alij selectissimi ex vtraque familia viri non magis disciplina Regulari, quam sacra doctrina clariores nullus erat, qui de laudibus tanti viri faceret; nullus, qui cum doctrinæ maximum ornamentum non agnosceret, & tanquam communem magistrum summo honore, & cultu non prosequeretur. Loculentum hoc testimonium, sed quod sequitur, aliquantò laudabilius. Professores Salmanticenses, quibus de literarum eruditione censere maxime competit, tum ob viri apud se degentis notam peritiam, tum ob Academiae, qua fulgent, celeberrimæ opinionem, cuiuscunque Ema-

Eruditionis
opinio, &
virore il-
lustrum te-
stimonia

nuelis sententia, nil haesitantes veluti oraculo subscribebant. Plures enim generis, doctrinae, & titulis Magistratum egregij Salmanticam non ob aliam causam diuertere, nisi ut celebris viri fronte serena, & conspicua fruerentur. Hoc animo Dominus Alexius Menesius Bracharensum illustrissimus Antistes, & Primas paucos ante eiusdem obitum dies, Madritum, Salmantica tendens non paruo cruciari dolore est testatus, quando in urbem ingressus, spe sua decidisse, cognouit. In cuius signum affectus, quidam vir religione, & doctrina praeclarus à sacris arcanis ipsiusmet illustrissimi Praesulis, officij causa illum iam iam in extremis constitutum, nomine eiusdem Primatis, conuenit, qui mihi, hoc animi voto ex India Orientali exiisse, ut doctissimi Herois, & vultum videret, & frueretur colloquio, aperuit. Contentus essem huius generis testimonijs, nisi duo alia superessent, quae tacere sanctissima Auctorum maiestas non sinit. Clemens octauus, & Paulus V. maximi Ecclesiae principes (ex fide dignissimis nostri sodalitijs, viris accepi) & Emanuelis famam, opinione quam de ipso summa conceperant, mirifice auxere, & virum clarissimum cernendi desiderio se maxime affici, non semel indicant. Quid illustrius?

Funus Salmanticae, & funeris p. 2a.

Fuit corpore sano, colore viuido, vultu propè rotundo, capillo, & barba nigra, ac spissa, valde succo, & carnibus plenus: oculi illius lati, praegrandes, & subnigri, nasus non grandis, & aquilino similis, frons lata, & aliquatulum prominens, mediocris statura, venerabilis in senectute canities, nec inelegans forma religiosam grauitatem praeferebant. Eius in super ingenio magno, memoria valida, in sermone purus, modicus, & consideratissimus, miti, lenique natura: aduentibus, & consulentibus facilis, ac humanus: si quem corripiebat, non exasperabat: iratum vidimus, raro quidem, & primo quodam motu, in se tamen reuerso nec lenis in vultu subitae perturbationis notula supererat. Suorum erat maxime studiosus, honorum, & studiosorum praecipue, inimicus otij, & ignaviae, siquidem singulos dies cum pietate, & hominum commodo diuites alacriter transigebat, nilque in eo videbatur, quod non grauitatem, ac animi integritatem spiraret.

Hæc

Hæc de tanti herois indole, moribus, sanctimonia, & obitu. Nunc ad sobolem deueniamus: integer è vita discessit, prolem tamen, & copia, & praestantia immortalem reliquit: *mortuus sanè est, & quasi non est mortuus*: reliquit enim nobis tanto parente orbatis magnam sui hereditatem, *similem namque reliquit sibi post se, sobolem nempe tot natorum, quot libros in lucem edidit, quos sui ipsius Vicarios constituit, quorumque editioni se totum mancipauit, reputans se verbo paucis, scriptis posse toti consulere posteritati, ut enim Tertulianus prodit: loquitur in stylo, auditur in cera manus omnino clarior, littera omni ore vocalior*. Ideo plura loculenter, & egregie scripsit, quae libet hic per indicem recensere.

Eccles. 30.

lib. 1. de idolat. colum. 741.

lib. 1. de idolat. colum. 741.

Libri ab Auctore editi.

Primum est auspiciatus Cruciatæ explicationem: placuit rudis illius adhuc foetura mirum in modum omnibus, vni sibi displicuit, ut typis donaret: quod quidem nobile opusculum, & ab omnibus non satis commendatum luculentissimis commentus est additionibus; ut ab aduersariorum telis illud vindicaret.

Secundo Confessariorum summam cum iudiciali ordine in lucem edidit; ad gustum maxime fecit hoc ferculum, vicijs, & quinq; imo & pluris typis excussum, ac penè omnibus, quae vsui sunt in nostra Europa idiomatibus versum, quibus omnibus locutum fuisse ad instar Apostolorum in die Penthecostes non abire erit, enunciare.

Tertio Quaestiones Canonicas, & Regulares Ecclesiasticas, & Regularibus iudicibus admodum proficuas, nobis sane opus in tres tomos diuisum scripsit.

Quarto praelo est data secunda pars Moralium Summarum, ad cuius formam conuulsa, & responsa varia à se data rediguit.

Vltimo prodijt Bullarium, in quo in vnum collecta omnia, & singula ad Regulares spectantia priuilegia, suis notis, ac remissionibus illustrauit. Omnia facio minora alia opuscula, Cathecisimum de Doctrina Christiana, simulque collationes spirituales D. Bartholomaei de Martyribus Bracharensis Primatis ab eo Castellano idiomate donatas. Scio aliud non minus eruditum, quam per vtile volumen locorum communium Scripturae, limae iam iam donatam, atque à Doctio-

ribus sacris laudibus comendatum, ac excusationi iam adaptum reliquisset, sed cum Auctore suo (proh dolor) nullo nutricio, ac tutore fultus perijt, & luce, cui donandus erat, priuatum omnino videmus. Nescio cui huius noxam vertam?

Per oratio
commendatoria
Auctoris.

Hæc de magno nostro Emanuales narrata sufficiant, plura dicturus, ni breuitati, & modestiæ consulere. Is enim fuit, quem nostrum sæculum sapientiæ, & virtutis maximæ decus admirabundè suspexit: is, cuius scientiarum Princeps Salmanticensis Schola laudauit scripta, & amplexa est doctrinam: is, quem duo Ecclesiæ apices vtrò cernere, & præsentem sibi habere desiderauerunt: is quem omnes ob immortalẽ litterarum famam, ac virtutum splendorem pariter, ac Magistrum venerari debemus. Congaudeamus igitur, ac gloriemur in Domino: si enim *filius sapiens latitiae, & gloria est parentum*, gaudeat Archiparens pauperum sanctissimus super tam sapiente inter sapientiores nato: gaudeat Seraphica Religio super tam præclaro sui alumno, gaudeat præcipue alma parens, prouinciarum nostri sodalitiij Princeps, Hispaniarum apostolo, ac singulari patrono Iacobo sacra prouincia, super tanto Doctore, quem genuit: gaudeas & tu, o regia domus Francisci Salmantina, ac gaudio magno iucundare super hac prole tuâ, quam sacris excipisti visceribus, & ad vbera Regularis disciplinæ, ac tuæ sacræ Mineruæ nutriendum portasti. Gaudeas maximè & tu (magne Magister, ac præsul) quia si ex nostra Lusitania prodierent olim strenuissimi Heroes, qui apud Orientis plagas ditissimas barbararum nationum prouincias, ac imperia Christiano nomini subigarunt: Eadem sanè Lusitania protulit nobis viros litteris, & pietate illustriores, qui maiora his compleuerunt: quorum primas tenet B. Antonius à Padua Olyssipponensis, Diuini Verbi præconum suo sæculo Princeps, protodoctor Theodidactus Seraphici Ordinis, Ecclesiæ lucerna ardens, & fulgens, Diuinæ Theologiæ sacrarium, qui sanè ob singularem Scripturarum mysticam peritiam, *Antea vtriusque Testamenti*, à Gregorio XI. meruit appellari. Deinde noster eruditissimus Emanuel Moralium indefessus scrutator, & Scriptor inclitus, eximiusque Iuris cõsultus, Cui non impar fuit

in

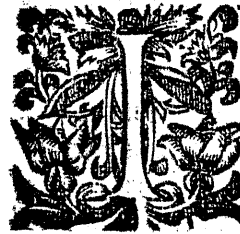
in Euangelizando regnum Dei ille magnus, ac verè Apostolicus veritatis præco R. P. Philipus Diez, cuius pietas, & sanctimonia, zelus, & ardor in concionando, prædicationis Euangelicæ eximium parentem nostro sæculo facile enunciauerunt. Tuque (o patriæ Olyssipponensis decus maximum) qui nouissimè nunc pro Scholastica Theologia inclitus Magister, ac Scoticæ Scholæ accerrimus præses, ac propugnator meritò prædicaris, vt satis tuarum lucubrationum, & scriptorum typis iam iam commendatorum (quod felix, faustique sit) commostrabit fulgor splendidus. Gaudeas iterum gaudio magno (optime nostræ Prouinciæ Moderator) quia pro patribus tuis nati sunt tibi tanti filij: iucundare demum quia cõstitutus es princeps super tam fecundæ terræ seu parentis prolem. Qua propter nostri Auctoris, precor, sapientiam, doctrinam, integritatem, ac pietatem vt protegas, vt foueas, ac faueas, meisque lucubrationibus præsidium, ac tutela fortis esto; ne presus inuidiæ pondere, fortunæ restitui succumbam. Nam si *amicus fidelis protectio fortis*, à Sapiente enunciat, certa mihi spes subest, fore vt in te fidem pro deferenda tutela reperiam apud quem tot amicitia pignora in me enitent. Itaque & robore fide amicum, & beneuolentia sollicitè natum prosequeris, vt mei ingenioli prima hæc proles tutò exeat, & ab omnibus, si non natura, beneficio regia existimetur. Grati ergo animi munusculum ne repellas; quippe si tenue, & exile ab obsequente, maximum, & ornatissimum à tutelari citra tumentiam meretur appellari; Protoauctoris nostri vice tibi (ornatissime præsul) tuæque ac meæ etiam Prouinciæ, ac regis domui Salmantinæ, quæ nos Francisco genuit, illud sanè offero, cuius alumnis, meisque Religiosissimis Patribus, ac egregijs comilitonibus, & mihi ipsi cõgratulo, quia nostri magni Scriptoris nomen scriptum piè credimus in cælo, virtutes ipsius, ac meliora charismata omnes æmulemur, vt cum filijs lucis lucidas postea habeamus sedes in superna patria. Bene valeas inclitum nostri cœtus ornamentum, sapientiæ, & integritatis gemma. Salmanticæ ex quo celeberrimo D. Francisci Cœnobio, die 16. Octobris, Anno Christi 1628.

Eccles. 6.

T. M. E. Fr. Hieronimus Rodericus

Pro-

Prologus ad Lectorem.

NTER pera à nostro Auctore in lucē edita (optime Lector) illud præ cæteris vt proprij Martis ingenuum partum, primogenitum non origine, sed eminentia semper habuit, Quæstiones, inquam, Canonicas, & Regulares toto orbe decantatas : Nam licet in alijs Moralijs materijs pertractãdis vnus ipse instar multorum suffecisse ab omnibus censeatur, in Iurisprudentia tamen Regulari, & priuilegiorum ad Regulares spectantium indagacione, obseruatione, ac interpretatione, omnibus proculdubio non tantum superior euasit, sed etiam supra semetipsum se leuauit. Quapropter huius Mineruæ facultatis, ac Scholæ meritissimè nuncupari potest, ac debet primus inuentor, auctor, & princeps. Quid enim à Sanctis Patribus præclarè traditum, quid à summis Pontificibus declaratum, atque à Sacris Canonibus, & Concilijs definitum, quid à Iurisconsultis responsum, quid æquo veritatis lance ab Scriptoribus præponderatum, quod ipse non referat, cõtestetur, controuertat, ac resoluat, quodque Regularium institutis, regimini, ac moribus reformandis non coarctet? Cõgessit ex varijs aquarum fontibus perennem, ac limpidissimum fontem, à quo puras doctrinæ aquas in gaudio hauriunt quot quot post illum Iurisperitiæ huiusce studio, & meditationi se deuouere, ita vt à recto veritatis tramite discedere merito videatur, qui eruditissimi Emanuelis methodum, doctrinam, & sententias imitari, ac amplecti renuit, atque in tanto opinionum laberyntho, vt Thesei filium illa non sequitur. Fons itaque iste tot, tantarumque mole aquarum

rum repletus, hauritu difficilis, etiam ipsemet Auctori visus est, ac proinde semper in votis habuit eum ad breuiorem, & commodiorem conductum reducere, vt omnibus facilis pateret ad hauriendum aditus: morte tamen præuentus non valuit opere complere, ideoque paucis ante morbum postremū mensibus, quasi præfagiens, seu præcauens imminentem sui corporis resolutionem, mihi precibus intimaui, vt opus ad compendiosum methodum redigerem. Præceptum tanti Patris studio affectu adimplere cæpi decem ab hinc annis, perfecit tandem rem non sine indefesso mei labore, cura, & studio. Opus igitur qua potui diligentia iam recognitum, auctum, variisque notis, & auctorum ad idem sententijs locupletatum, ac roboratum (quæ addidi, vt Auctoris illustrarem sententias, ab aduersariorumque telis, ac cauillis vendicarem) tibi offero, meritoque profiteor, nihil à me dictum, quod non ab alijs probatissimis scriptoribus acceperim, in quibus, præsertim in recentioribus conquirendis diligentem operam præstitisse, nemo qui euoluat, negabit. Priuilegia pro Regularibus in Bullario congesta, maxima ex parte suis locis, & materijs intertexta reperies, cæteris, vel per alios Pontifices, vel per non vsum abrogatis penitus omisis. Loca in quibus se corrigit (quæ Retractiones voco) omnibus propono, vt illis posterior suæ mentis sententia innotescat. Neque id dedecet virum alias doctissimum, tum quia summum Theologorum culmen Augustinus ad corrediens in multis se corrigere non erubuit, ad quod speciale retractationum enchyridion posteritati scriptum reliquit; tum quia nemo sapiens corde in sensu suo nimis abundat, sed saniori iudicio parere non renuit, vt ipse noster Auctor testatur. Exilis labor noster ne cuiuspiam videatur, imo (si iactare fas est) dicam cum quodam.

lib. theolog.
2. p. 5. am.
vna.

Ne e

Nec minor est virtus, quam querere parta tueri.

Si quid tamen in hoc opere adaptum, ac vtiliter elaboratum reperias, Patri Iaminum, a quo omne datum optimum, & donum perfectum descendit, redde: quidquid vero dissimile, & exile, mihi tribue. Nec te deterreat mendorum congeries, pro quibus cauendis licet omnem adhibuerim diligentiam, adhuc tamen aliqua irrepserunt, sæpius enim non potui interesse, cogente clausuræ Regularis obseruantia: facile corriges (si tibi iuber) quos tibi correctos propono: nec mihi, quæso, obijcias, quod incuria typographi, vel præliuitio acurratum fuit. Faxit Deus, vt nostrum opus, quodcunque illud est, in communem bonum prodeat. Ipse te beet. Vale.

terrores

P. F.

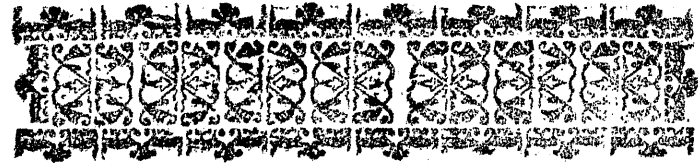
P. F. G E O R G I V S
 P I N T V S L E C T O R T H E O -
 l o g i æ e m e r i t u s , & G u a r d i a n u s
 D. A n t o n i j M o n f o r t e n s i s
 i n l a u d e m A u c t o r i s .

Epygramma.

N V N C m ū d o o s t e n t a s s p e c u l ū (P a t e r i n c l i t e) d u p l e x
 V n u m e x t a s , a l i u d s e d l i b e r i s t e t u u s .
 H o c i n t e r n a s u a s m a c u l a s p r o s p e c t a t i m a g o
 M e n t i s , v t A u c t o r i s s i t b e n e c u l t a D e o :
 I l l o , & s i r a b i d o l a t r e t c a n i s i n u i d u s o r e ,
 R e l i g i o v e r a n o b i l i t a t e m i c a r .

Aliud ad eundem.

D u m n e x u s r e f e c a s c œ c o s , d u b i o s q u e r e s o l u i s
 C a s u s , i n g e n i j l u c e m i c a n t e t u i ;
 D u m C h r i s t i a d m o r e s n i u e o s c o m p o n e r e c u r a s
 F o e d a t a s a n i m a s , r a b e r u e n t e m a l i ;
 D u m t u a d e m u l e t c u n c t o s o r a t i o d i u e s ,
 E s t t u u s E m a n u e l m a g n u s i n o r e t u o .

R E S O L V T I O N E S
 Q V A E S T I O N V M
 R E G V L A R I V M R . P . F . E M A N V E L I S
 R O D E R I C I , A D C O M P E N D I I F O R -
 M A M R E D A C T A E .

R E S O L V T I O I .
 D e A b b a t i b u s .

A B B A S idē significat apud Hebræos, quod apud Latinos, Pater. Vnde ab hoc nomine ceperunt apud primos Anachoritas prælati venerationis gratia Abbates nuncupati, eo quod monachos, tanquam filios habebant, ac erudiebant: ex quo postea hoc eodem nomine vocari consueverunt prælati aliquarum Religionum, præcipuè Monachalium, tom. 1. quæst. 12. art. 1. de quo Peiagius de planctu Ecclesiæ lib. 2. cap. 20. Petrus Gregorius lib. 1. 5. syntagmat. iuris 2. p. cap. 13. num. 1. Sozomen; lib. 5. cap. 10.

2 Abbates alij sunt benedicti, alij non benedicti, quorum benedictio non est iterabilis, sicut nec multa sacramentalia non imprimencia characterem, vt benedictio nuptialis, & similes. At benedictio Abbatissæ est iterabilis, quia est longè minor, & simpliciter benedictione Abbatis, *ibid.* art. 2. De quo Bonifacius in Clement. attendentes, §. statumimus, num. 20. de statu Monach. Felinus in cap. meminimus n. 5. de accusat. Naua, lib. 1. conf. 2. tit. de sacram. non iteradis, Azor 1. p. instit. moral. lib. 3. c. 10. q. 4. Doctissimus P. F. Ludouic. Miranda de monialib. q. 7. ar. 7. relati à Barbosa in collect. ad c. 1. n. 2. de supplen. neglig. præl.

3 Abbates non benedicti gaudet omnibus, & singulis honoribus, præeminētis, priuilegijs, ac insignijs benedictis competentibus, ac si benedictionis munus eisdem fuisset impensum, ex concessione Eugenij Quarti, & Iulij Secundi, pro Cisterciensibus, & Leonis X. pro Cha-

*In Bullar. bul
 la 6. Eug. 4.*

maldu.

maldulembis, *ibid. art. 4.* idem docent Miranda, tom. I. Manual. quæst. 38. art. 9. concl. 3. Collector priuileg. Cister. tit. Abbas, §. 4. & 5.

*In Bulla. Bul-
la 17. num. 6.
& Bulla 18.
n. 12. Eugen.
4. & Bul. 25.
n. 3. Iulij 2.
In Bullar. bul
la 13. Grego.
9. & bulla 5.
Innocent. 8.
Trid. sess. 23.
c. 10. de refor.*

4 Abbates possunt solemniter benedicere populum in Ecclesijs si-
bi pleno iure subiectis, Pontificaliaque exercere, dummodo non sit E-
piscopus, Patriarcha, aut Cardinalis, ex Eugenio III. & Iulio II. extra
suas tamen Ecclesias nequaquam possunt, nisi ad id speciale habeant
priuilegium, capit. *Abbates de priuileg. lib. 6. cap. quoniam 69. dist.* Item
possunt conferre ordines minores suis subditis, ex Gregorio IX. etiam
non obstante non vsu longi temporis, ex Innocentio VIII. pro Cister-
ciensibus, & ex Bullis Pontificum proxime citatis, quæ non sunt reuo-
cata per Concilium Tridentinum. pro suis subditis tantum, secus pro
alijs, etiam pro suis nouitijs, ex quadam constitutione Pij V. tom. 3. q.
23. art. 1. & tom. 1. q. 18. art. 1. & 2. De quo Nauar. cap. 27. num. 148.
idem docet Miranda dicto art. 9.

*Trident. dicto
cap. 10.*

5 At non possunt dicti Abbates uti priuilegio eiusdem Innocen-
tij VIII. conferendi ordines sacros Subdiaconatus, & Diaconatus: quia
per dictum Concilium Tridentinum est sublatum. *ibid. dist. quæst. 23.
art. 1. & dict. quæst. 18. art. 3. & 4.* De quo Nauar. lib. 5. constitulo de
priuilegijs consil. 15.

6 Possunt tamen dare litteras dimissorias suis subditis ad omnes
sacros ordines suscipiendos apud quemlibet Episcopum Catholicum,
ex Leone X. & Paulo III. idque non esse correctum per Tridentinum
declarauit sacra Cardinalium Congregatio, & confirmauit Clemens
VIII. pro monasterio de Alcobaza Ordinis Cistercij in Regno Por-
tugallie *dict. quæst. 18. art. 5.*

*In Bullar. di.
bulla 5. Inno-
centij 8. n. 4.*

7 Item ex eodem Innocentio VIII. possunt benedicere corporalia, &
alia ornamenta Ecclesiastica, altaria, aras, & calices consecrare, chrysmate
sacro prius ab aliquo catholico Episcopo recepto, etiam pro vsu ex-
teriorum. Hoc tamen priuilegio non licet uti extra monasteria ordinis,
vel Ecclesias illis annexas, nisi de licentia Diocesani, iuxta decretum
Tridentinum, tom. 1. q. 28. art. 2. & q. 19. art. 2. idem docent P. Miran-
da tom. 2. Manual. q. 40. art. 1. & 2. & 4. Portel infra proxime citandus,
& verbo benedicere num. 1. Sed nota cum Auctore in addit. summæ to.
3. cap. 27. num. 1. Quod hac concessione non utuntur communicantes
in priuilegijs quantum ad consecrationem eorum, ubi chrysmate inter-
uenit. Idem notant Portel in suis dubijs regularibus, verbo *altare*, num.
2. & P. Miranda supra art. 4. Quoad benedictionem exteriorum infra
videbimus de benedictionibus, resolutione 13. num. 2.

*In Bullar. bul
la 19. & 20.
Eugen. 4.*

8 Item ex Eugenio Quarto, Generalis reformator Cistercij, vel
alius ex ipsis commissione potest plenarie absolvere, monachos,
nouitios, donatos, & conuersos semel in uita, & semel in mortis ar-
ticulo, ab omnibus, etiam qualitercunque enormibus peccatis ante, vel
post ingressum Religionis commissis, & à quibuscunque censuris, pœ-
nis,

nis, irregularitatibus, & inhabilitatibus, nec non ab omni infamiae labe,
seu nota (homicidio voluntario, mutilatione membri, & bigamia dun-
taxat exceptis) dummodo per annum continuum singulis sextis sequijs
ieiunent, aliàs non impeditis præcepto aliquo ieiunandi, quod in ferijs
ti, vel alio anno, si legitimum impedimentum adsit, potest suppleri. *10.
II. quæst. 20. art. 18. 19. & 20.* De quo infra redibit sermo de absolutione
Fratrum quoad reseruatam num. 22. 23. & sequentibus.

9 Abbates licet secundum ius habeant liberam, & generalem ad-
ministrationem rerum monasterij, eam tamen limitatam habent circa
alienationes, & contractus, nullo enim pacto illis licitum est alienare
sine consensu maioris partis monasterij capitulariter congregati, & ni-
si iusta, & euidentis causa id suadeat, & in utilitatem redudet ipsius mo-
nasterij, de quo fieri debet instrumentum, & tractatus in publica forma.
Secus facientes incurrunt in pœnas excommunicationis, & suspen-
sionis, de quibus in Clementina, *Monasteriorum, de rebus Ecclesie non
alienandis*, & in Extrauaganti, *ambitiosa, eodem titulo*, & iuxta diuer-
sa Regularium priuilegia debet expressa superiorum licentia interue-
nire. Vnde Eugenius Quartus concessit Cisterciensibus, ut eiusmodi
alienationes, etiam cum dicta solemnitate factas possit Generalis Or-
dinis, habita prius causæ cognitione, confirmare, vel inualidare. Iuxta
cuius priuilegij tenorem sunt intelligenda plura alia concessa diuersis
ordinibus, *10. I. q. 27. art. 2.* Ad quod Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 19. n.
39. & sequentibus. Nauar. de rebus Ecclesie non alienan. num. 24. & 25.
Cenedo ad decretal. collect. 71. Vgolin. de potest. Episcopi cap. 14. §. 6.
Farin. in praxi crim. p. 6. q. 171. num. 10. & alij relati à Barbosa in Col-
lectan. ad cap. si quis 6. num. 2. de rebus Ecclesie. Portel verbo *alienare*, n.
1. & sequentibus. & in addit. ad dubia, eodem verbo *alienare*, num. 2.

*In Bullar. bul
la 20. n. 25.*

Potest tamè Abbas sine consensu Conuentus constitucere vnũ ex suis
monachis procuratorem ad exigendum, vel erogandum, sicut & litem
mouere, eamque excipere, ac defendere, nisi sit ardua res, pluraque alia
agere in consulto monasterio valet, *ibid. §. aduertendum in super, in fine.*

10 Item Abbati licet sine consensu sui capituli opacas arbores con-
uentus cedere, ut potè quæ impediunt augmentum fructuum, & utili-
tatem aliarum arborum fructiferarum, & sufficientium prædio, easque
vendere, ac conuertere pretium in commodum monasterij, sunt enim
res, quæ seruando seruari non possunt, *ibid. art. 4.* De quo Nauar. lib. 3.
conf. de rebus Ecclesie non alienandis consil. 6. & 7. Ad quod Sard.
de alimentis tit. 8. priuileg. 45. num. vlt. Redoan. de spolijs Ecclesie. q. 3. num.
1. Bellet. Disquisit. cleric. part. 1. tit. de clerico debitore, §. 7. num. 11. re-
lati à Barbosa in collectan. ad cap. nulli nu. 15. de rebus Ecclesie. ubi per
eisdem resoluit, Ecclesie bonæ, quæ seruando seruari non possunt, licite
yendi sine solemnitatibus iuris.

II Depositio Abbatum, & Abbatissarum Cisterciensium soli ca-
pitulo

In Bullar. bul
la 2c. Eug. 4.
n. 6. & Comp.
Cister. verbo
Capitulum ge
nerale.

pitulo generali, & nulli alio competit, ex decreto Eugenij Quarti, & ex quadam constitutione Clementis Quarti, non possunt dicti Abbates priuari extra capitulum, nisi propter certa delicta, quæ inibi enumerantur, tom. 1. quæst. 41. art. 3. & tom. 2. quæst. 25. art. 3.

12 Dignitas Abbatum est dignitas Ecclesiastica, quorum officium olim erat perpetuum, habentque iurisdictionem quasi Episcopalem erga suos subditos, imò & magis qualificatam, quam Prouinciales Mendicantium, vtuntur enim insignijs Pontificalibus, mitra, baculo, & c. & ordines minores conferunt, d. q. 27. art. 3. §. 2. notandum.

13 Abbates, & Prælatos non conuenit esse perpetuos, oriuntur enim inde ambitio, subornatio perpetua, collusio, factiones, desidia, tyrannica, & absoluta dominatio, & gubernatio, aliaque quamplura mala. Vnde magis conuenit, quod sint ad summum triennales, vt apud nos Minores, & alios ordines fieri solet, tom. 1. quæst. 16. art. 1. De quo Nauar. in cap. nullam 18. quæst. 2. n. 3. & lib. 3. cons. tit. de statu Monachorum cons. 7. in fine in secunda editione, D. Thom. 2. 2. quæst. 108. art. 3. & 4. & quæst. 157. vsque ad 160.

14 Potest eligi in Abbatem qui obtinet duo beneficia non curata, eiusque electio est valida, nec beneficia vacant vsque ad eptam Abbatia pacificam possessionem: imò & ea retinere licite potest vsque ad benedictionem, vt de consuetudine seruari testantur DD. mox citandi, tom. 2. quæst. 53. a. 7. De quo Oldrad. consil. 14. col. 2. & Rebuff. respons. 10. tit. religiosus dispensatus.

15 Abbas cõmendatarius potest creari à Papa clericus, aut professor alterius orationis, vel alius, etiam secularis, qui erit verus prælatus monasterij, non tamen decet talem eligi, ex mente Concilij Tridentini, quomodo enim poterit ad regulæ perfectionem dirigere, & instruere alios, qui non est expertus, nec in ea instructus? Huiusmodi tamen Cõmendatarius perpetuus defacto electus à Papa potest in actibus capitularibus exercere omnia illa, quæ potest proprietarius, in cuius locum subrogatur, quando quidem est verè prælatus, tom. 2. q. 52. art. 7. & 8. De quo Oxeda de beneficijs incompatilibus, 1. p. cap. 24. à num. 97. vsque ad 105.

16 At priuilegia Abbatis, aut Religionis concessa non extenduntur ad huiusmodi Cõmendatarium, etiam si sit perpetuus, cum non veniat appellatione Religionis, aut Monachorum, licet aliàs versus prælatus, & Abbas veniat appellatione Monasterij, & Monachorum, tom. 3. q. 41. art. 8. & 9. De quo Ludou. Gomez in regulis cancellar. super regul. triena. quæst. 5. à num. 22. §. ex quibus facile.

Quod in penalibus nomine Monachorum veniat etiam Abbas notatur à DD. in cap. fin. de simonia, & tradit Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 8. num. 84.

Trid. Sess. 25.
de Regul. cap.
21.

Nota

Nota ad resolutionem de Abbatibus.

17 De Abbate seculari, & quanta sit eius dignitas, ostendit Azor inst. moral. 2. p. lib. 3. ca. 19. Galganat. de iure publico lib. 3. tit. 38. quos refert Barbosa in collectanea ad decretal. cap. vt Abbates 1. de ætate, & qual. ordin. num. 3.

18 Nota quod Abbas dicitur quis ante benedictionem. Felin. in c. meminimus num. 1. & 20. de accusation. Oldrad. consil. 14. col. 2. Bertachin. verbo Abbas 5. Brunor. à sole in locis communibus, verbo Abbas, num. 2. relati à Barbosa in dicta collectanea, cap. 1. de supplen. neglig. prælatorum num. 6.

19 Nota, quod si Episcopus tertio requisitus benedicere Abbatem sine causa renuerit, potest ipse Abbas non expectata benedictione officium administrare, & alia quæ ad id pertinent, exercere, vt ordines conferre, & ea omnia, quæ sunt sui muneris tunc implere, cap. statumimus 1. de supplen. neglig. prælat. & tradit Erasmus à Cochier de iurisd. ordinarij in exemptos p. 4. quæst. 78. num. 2. Azor 1. p. inst. moral. cap. 20. quæst. 6. relati à Barbosa in dicta Collectanea, dicto cap. 1. de supplen. neglig. prælat. idem docet P. Miranda to. 1. Man. q. 38. art. 9. concl. 3.

20 Circa resoluta nu. 4. Idem docent Bellamer. in cap. cum contingat 11. de ætate, & qual. ordin. quæst. 1. Cardinal. ibid. notab. 1. Abbas num. 2. Burius num. 13. Rebuff. in praxi benef. tit. de clericis, & à quibus, & quomodo num. 14. Praxis Episcop. p. 1. verbo Abbas, Nauar. consil. 13. aliàs 14. in nouis num. 3. de priuilegijs, Azor inst. moral. 2. p. lib. 3. cap. 48. quæst. 15. Florez de Meña lib. 3. variar. quæst. 24. Cenedo ad decretal. collect. 115. quos refert Barbosa in collectanea, ad dictum cap. cum contingat, num. 2. idem docet P. Miranda dicto art. 9. concl. 2.

21 Ad quod etiam nota, quod subditi Regulares ab eisdem Abbatibus examinandi sunt, à quibus minoribus initiantur, quia Concilium Tridentinum de solis ordinibus sacris intelligendum venit. Ita Nauar. dicto cons. 14. num. 5. quem refert ad idem Barbosa de officio, & potest. Episcopi part. 2. allegat. 3. num. 7. & in Collectanea, dicto num. 2. Et consequenter ipsis Abbatibus fas est cum præfatis sibi subditis dispensare in interstitijs minorum ordinum. Ita Hieronymus Sorbus in compend. Mend. verbo Ordines sacri, vers. quando vero Abbates. P. Miranda to. 1. quæst. 38. art. 7. concl. 3. Vbi quærit, quid iuris sit, quando Abbates suos subditos cum dimissorijs remittunt, vt ab Episcopis ordinentur, cui competat interstitiorum quoad dictos ordines minores dispensatio? Et quæstionem indecisam, ac non resolutam nobis resoluendam relinquit. Ad quod omissis multis.

22 Respondendum existimo, ad dictos Abbates pertinere eam dispensationem sicut ad Episcopum, qui dimissorias suo subdito concedit.

Trid. Sess. 24
c. 12. de refor
uati

A 3

VE

vt ab alio ordinetur, pertinere, ex Salzedo in practica cap. 27. tradit de
 aissimus Magister meus R. P. F. Henricus de Villalobos tom. 1. summæ
 tract. 11. dif. 12. num. 4. Et tenet, vel saltem innuere videtur noster Au-
 ctor tom. 3. quæst. 24. art. 3. § ex dictis infertur, vbi resoluit, ad Episco-
 pos, & ad præfatos Abbates pertinere in interstitijs dispensare, non ve-
 ro ad alios prælatos Regulares, cum suis subditis Regularibus. Quod
 ideò dixit, quia hi prælati Regulares, extra Abbates, non vtuntur bacu-
 lo, mitra, & alijs insignijs Pontificalibus, nec ordines minores conse-
 runt, sicut ipsis Abbatibus conceditur, ac proinde non illis datur potes-
 tas dispensandi in interstitijs, quam certè haberent si potestate conse-
 rendi dictos ordines polerent, sicut præfati Abbates polent. Rationem
 assignant citati Auctores: quia sicut Episcopus subditi ordinandi ab
 alio Episcopo cum dimissorijs melius cognoscit necessitatem, & vtili-
 tatem suæ Ecclesiæ, & quibus ministris indigeat, quam præsumitur cog-
 noscere qui alteri Ecclesiæ præest: ita pariter dicti Abbates, qui suos
 subditos ad alios Episcopos remittunt, vt ordinentur, melius cognosce-
 re præsumuntur, quibus ministris suæ Ecclesiæ egeant. Accedit, quod
 si eos possunt ordinibus minoribus initiare, consequenter etiam pote-
 rant cum illis in interstitijs dispensare, ad instar Episcoporum, ad quos
 semper spectat interstitiorum cum suis clericis dispensatio, etiam quā-
 do ab alio Episcopo cum suis dimissorijs ordinantur. Alienum enim
 prorsus videtur à iure, & à ratione, quod Abbas, qui sibi subditos ordi-
 nat, ab alio interstitiorum dispensationem mendicare cogatur, vt bene
 obseruat P. Miranda dicto art. 7. concl. 3.

23 Sed aduerte cum eodem Barbosa vbi supra num. 3. & 4. quod
 dicti Abbates Regulares non possunt dispensare in interstitijs ordinū
 minorum cum secularibus sibi subditis, & in quos etiam ordinariam
 habent iurisdictionem. Vnde optimo iure decidit Rota apud Seraphi-
 num decisione 985. p. 1. non licere Abbatibus promouere personas sæ-
 culares habentes litteras dimissorias suorum Episcoporum. Et ideò
 constat, longè à veritate alienum esse quod asserūt Quaranta in sum-
 ma Bullarij verbo Ordo, vers. Abbatibus, pag. 501. & Azor inst. moral. 1.
 p. lib. 12. cap. 20. quæst. 7. Sacram Congregationem censuisse: *Quod hu-
 iusmodi Abbates possunt tonsuram, & minores ordines secularibus Episcopo sub-
 iectis conferre, si modo ipsius Episcopi consensus accedat, vel litteras dimissorias ad
 recipiendos ordines ab Abbatibus concesserit.* Nam huic assertæ decisioni re-
 pugnant verba Tridentini expressa dicto cap. 10. ibi, *non liceat*, & ibi,
cuiquam, qui Regularis subditus non sit: ergo ad alios, etiam sibi subditos, &
 in quos ordinariam iurisdictionem habent, extendi non debet, & mul-
 to minus ad subditos alterius habentes litteras dimissorias ad recipien-
 dos ordines, etiam ab ipsis Abbatibus. Nec ex eadem ratione extendi
 potest ad Regulares non sibi subditos, etiam qui dimissorias speciales
 suorum superiorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerint,
 quia

quia nec in hoc casu assera decisio relata per Quaranta, & Azor locis
 proxime citatis stare potest. Hæc Barbosa.

24 Circa resoluta num. 5. Nota cum Azor inst. moral. 2. p. lib. 3. c.
 48. quæst. 16. Summum Pontificem non posse facere potestatem sim-
 plici presbytero conferendi ordines sacros, quod tenet D. Thom. in 4.
 dist. 25. quæst. 1. art. 1. ad tertium. Idem sentiunt Abbas, Colletaneus,
 & alij in cap. quanto, de consuetudine, Couar. lib. 1. variar. cap. 10. num.
 9. Soto in 4. dist. 7. quæst. vnica art. 2. & nouissime Pat. Villalobos 1. p.
 summæ tract. 11. diffic. 8. concl. 3. & est vsu recepta, teste Syluestro ver-
 bo Ordo 3. quæst. 3. & refert Auctor dicto art. 3. Ac proinde dictam cō-
 cessionem Innocentij VIII. nullius valoris fuisse, nec illa vnquam licite
 vti, ac frui potuisse, etiam ante Concilium Tridentinum aliqui opinan-
 tur. Sed de facto huiusmodi concessionis, ac per consequens de potesta-
 te Pape id concedentis, quis sanæ mentis dubitabit? Nam Patres Cist-
 tercienses, vt ab ipsis Auctor accepisse testatur, ea aliquando vsi sunt, tā-
 quam legitime, & verè à Sede Apostolica expedita, concessit autem Pa-
 pa secutus aliam sententiam oppositam, nec concederet, si secundum
 ius id illi non liceret, ac ideò pluraquam probabilis per huiusmodi fa-
 ctum Sedis Apostolicæ redditur. Hodie tamen tali indulto non est fas
 vti post dictum Tridentinum decretum, quo derogatum esse ex Aucto-
 ris sententia dicto art. 4. resoluimus supra.

25 Circa resoluta num. 6. Idem docent Nauar. lib. 2. consil. 22. &
 23. de tempor. ordin. Enriquez lib. 7. de indulgentijs ca. 26. initio, quos
 refert, & sequitur doctissimus, ac R. P. F. Ludouicus Miranda tom. 1.
 Manual. Prælatorum quæst. 39. art. 3.

Sed adhuc dubitatur merito, an præfati Abbates possint dare litte-
 ras dimissorias clericis secularibus sibi subditis, vt ab alijs ordinentur.
 Azor inst. moral. p. 2. lib. 3. cap. 49. quæst. 3. tenet partem negantem, id-
 que expresse definit in Tridentino Concilio illis verbis: *Nec ipsi Abba-
 tes, & alij exempti, aut collegia, vel capitula quacunq; etiam Ecclesiarum Cathedra-
 rum litteras dimissorias aliquibus clericis secularibus, vt ab alijs ordinentur,
 concedant: sed horum omnium ordinatio, seruat omnes, quæ in huius Sanctæ Sy-
 nodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum fines Diocesis existunt, perti-
 neat.* Hæc Concilium. Idem videntur firmare Auctor tomo 2. summæ
 cap. 14. num. 9. & 11. P. Miranda dict. art. 3.

26 His tamen non obstantibus oppositā sententiā defendit P. Vi-
 llalobos 1. p. summæ tract. 11. diffic. 9. num. 4. eamque prædicat proba-
 biliorē ex Ledesma 1. p. summæ de sacrament. ordinis cap. 8. post 2.
 concl. Ducitur, quia dicti Abbates, seu etiam Priores (qualis est Prior
 Meridæ in Hispania, & similes) habent iurisdictionem Episcopalem su-
 per parochos, & parochianos, & tanquam Ordinarij habent ius appro-
 bandi confessores, & prædicatores in suo territorio, & vt alienus Episcopus
 ibidem, ex eorum licentia Pontificalia exerceat, vt tradunt Flo-

Tuetur sen-
 tentia Au-
 ctoris.

Trid. sess. 23
 cap. 10. de re-
 format.

Trident. sess.
24. cap. 6. de
reformat.

rez Diaz lib. 3. variar. quæst. de Abbate ordin. num. 18. & Auctor in Addit. summæ tom. 3. cap. 1. num. 12. vbi per totum capitulum agit de horum Abbatum exemptorum iurisdictione, & potestate, resoluitque omnia illa, quæ Episcopis ratione ordinariæ iurisdictionis competunt, ipsis Abbatibus competere: vt dispensare in casibus, in quibus possunt Episcopi (exceptis illis, quæ in Tridentina Synodo ipsis Episcopis specialiter committuntur) item approbare confessores, & prædicatores, vt dictum est, conferre beneficia, visitare Ecclesias sibi subditas, cognoscere de causis matrimonialibus, & beneficalibus & similia, ac proinde in his Abbatibus, seu Prioribus non habere locum dictum decretum Tridentinum cap. 10. de reformat. & consequenter posse concedere dictas dimissionarias suis subditis necessario fateri debemus: quas Episcopus Diocesis nullo modo dare potest. vt supponunt præcitati Auctores. Hoc tamen non procedit nisi in Abbatibus iurisdictionem ordinariam in parochos, & parochianos pleno iure exercētibus, vt dictum est: nam cæteris, quales sunt Cistercienses, & Benedictini, qui tali iurisdictione non possunt, id in præfato decreto Tridentino prohibetur, & de istis intelligi debet quod affirmat Auctor dicto loco summæ tomo 2. cap. 14. num. 9. & 11.

27 Circa resoluta num. 9. ad finē. Idem notatur in cap. *edoceri*, verbo *bo cum ex officio*, nempe Abbatem super causis, quæ ad eundem, & conuentum simul spectant conueniri posse per rescriptum, in quo Abbatis tantum, & nulla conuentus mentio habeatur, vt notant Glossa penult. & communis in cap. 1. de procurator, omnes in cap. causam, quæ el. 1. de iudic. Lapp. allegat. 49. Rota decis. 466. aliàs 3. de confess. in nouis, & alibi, vt per Felin. in dicto cap. *edoceri*, num. 2. in iugio Bero, num. 10. in cap. nulli, de rebus Eccles. Capella Tolos. decis. 79. Nauar. cap. nullā, notab. 7. vers. secundo quæritur 18. quæst. 2. Suarez de Paz in pract. to. 1. annotat. 4. num. 34. & multi alij generaliter colligentes, solum prælatum absque suo conuentu, vel capitulo agere, & conueniri posse super bonis ad Ecclesiam, vel conuentum spectantibus. Quidquid tamen inuoluant Glossa in dict. cap. *edoceri*, verbo *debeant*, & verbo *legaliter*, in dict. cap. 1. de procurat. verissima est, receptaque sententia, quod si bona inter prælatum, & conuentum omnino communia sint, vel sunt quoad rem separata; quia alia deputata sunt pro mensa conuentus, alia pro mensa prælati, sed quoad administrationem sunt ynita, quia omnia administrat prælatos, & in his indistincte consensu capituli non requisito agere poterit prælatus, præterquam in arduis negotijs, in quibus vtriusque consensus exigitur. Ita tenent omnes Canonistæ in dict. cap. *edoceri*, & præcipue Innocent. num. 4. Ioann. And. à num. 17. Anchar. col. vlt. Bald. num. 4. & 10. Panormit. num. 6. Anan. num. 1. Felin. n. 2. Lapp. allegat. 48. Speculat. Hostien. Bellamer. Dec. Franc. & alij quos citat Rendina in promptuar. recept. sententia, tomo 1. titulo 38. num.

21

21. apud Barbof. in collectan. dicto capite. *edoceri*, num. 2.

28 Circa resoluta num. 1. Nota quod si talis depositio, seu priuatio fiat extra capitulum in casu non permissio, irrita, & nulla ipso iure videtur, vt habetur in cap. nouit, de his, quæ sunt a prælat. & tradit Suarez lib. 5. de legibus cap. 3. num. 10. & 11. Vbi resoluit, quod quando lex formam constituit, & addit, actum aliter fieri non posse, inducit formam substantialem, sine qua actus non valet, quia tunc non solum fertur simplex prohibitio, sed etiam limitatur ipsa potestas, seu potius aufertur respectu actus facti sine tali forma, vt de verbo, non possit, seu aliter non possit, posito in lege, tradit Barr. in l. cum lex, ff. de fidei iussor. & in l. vltim. num. 6. de ferijs, & sequitur Felin. in cap. cum dilectis, de rescriptis num. 6. vers. septimum signum, & latissimè locupletat Tiraquel, in l. vlt. Connub. glossa 4. per totam, relati à Suarez vbi supra num. 12. vbi num. 13. & 14. Hoc amplius declarat, iuxta materiam, & aliàs circumstantias rei, de qua agitur, limitandum esse, ex Couar. in cap. quamvis pactum, 2. p. §. 4. num. 10. Quando vero simul cum forma requisita in ipso actu ponitur clausula irritans, an ea irritatio ipso iure inducatur ante omnem sententiam, saltem declaratoriam talis defectus, vt in exemplo summo ex dict. cap. nouit, de his quæ sunt a prælat. sine consensu capituli ostendit ipse Suarez in pra cap. 32. num. 4. & sequentibus.

29 Circa resoluta num. 12. Nempe Abbates habere dignitatem Ecclesiasticam firmat Glossa vlt. in cap. expeiusisti, de corpore vitiat. Lapp. allegat. 84. incipit, Dominus Papa, col. penult. num. 11. Panorm. in ca. decernimus, num. 2. de iudic. vbi Decius in relect. colum. 2. num. 4. Felin. in princip. & Ripa num. 3. quos refert, & sequitur Rendina in promptuar. receptarum sentent. tom. 1. tit. 1. num. 2. apud Barbof. in collect. ad cap. tuam in Domino 10. de etat. & qualitat. ordin.

Quanta autem sit Abbatis Regularis auctoritas, & potestas in monachos, & in alios sibi subditos, vide Azor 1. p. inst. moral. lib. 12. cap. 20. q. 7. Sanchez lib. 6. decal. ca. 2. n. 63. Vbi quærit, an Abbas possit religiosum in pignus, seu in obsidem pro debitis monasterij dare, & cum communiore sententia id affirmat, & videtur supponi in c. ex rescripto, vers. obsides dari, de iur. iuran. & tenent Ioan. And. ibi num. 9. Hostien. nu. 1. Felin. num. 3. Alexand. de Neuo num. 33. Nauar. lib. 3. consil. 65. n. 3. de Regularibus in 1. edit. & in 2. cons. 74. num. 3. Surdo de aliment. tit. 8. priuil. 38. num. 26. & 27. Sed id limitat, vt non dentur religiosi in obsides, qui propriè obsides dicuntur, pro pace, aut simili causa Reipublice sed vt in certo loco stent ad tempus pro necessitate, & vilitate monasterij, primum enim soli Summo Pontifici reseruatur, vt optime docent Abbas dict. cap. ex rescripto num. 8. Bart. & Socin. de regul. iuris, regu. 267. num. 1. & 2.

30 Circa num. 15. Idem docet Sanch. lib. 7. decalogi cap. 4. n. 24. & 15. vbi refert Saphileum de literis gratiæ, vbi de formis expectatiuarum,

B

uarum,

uarum, forma 8. in fine, Ludou. Gomez regula de infirmis resignatio-
nibus quæst. 13. num. 7. & tract. de expectatiuis num. 7. l. in fine, Couar.
cap. 2. num. 2. in fine de testament.

RESOLVTIO II.

De Abbatis, seu Prioris.

ABBATISSA, seu Priorissa, & aliæ præfectæ Monialium non sunt proprie prælatæ, cum fœminæ sint incapaces iurisdictionis spiritualis, & Ecclesiasticæ potestatis, quæ dignitati Prælaturæ annexa est, & à potestate clauium ortum habet. Vnde ratione officij non possunt imponere præcepta spiritualia suis Monialibus, sicut imponunt prælati Regulares suis monachis, sed tantum civilia, sicut matres familias, quæ in re graui obligant ad mortale *tom. 1. quæst. 12. art. 2.* vbi asserit Auctor, ita tenere cum D. Thoma, & communi Theologorum, Soto in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4. & dist. 25. quæst. 1. art. 2. Sed de hoc se retractat, vt videbimus infra retractat. 1.

2 Abbatisa est incapax potestatis clauium, & spiritualis iurisdictionis propriè sumptæ, cum hoc pertineat ad potestatem ordinis, cuius illa est incapax. Vnde non potest excommunicare, suspendere, aut interdiceret: est tamen capax iurisdictionis similis spirituali, qualis est gubernatio, & correctio suarum Monialium, institutio clericorum in Ecclesijs sibi pleno iure subiectis, suspensio ab officio, & beneficio, subtrahendo præbendas, & lato modo interdicens: sed hoc interdictum, seu suspensio non inducit irregularitatem illam infringentibus, cum non sint propriè censuræ, obligat tamen eius præceptum clericos ad peccatum mortale in materia sufficere. Quando autem eius officiales excommunicant, vel aliam censuram imponunt, faciunt auctoritate Papæ, & non Abbatisæ, *tom. 1. quæst. 17. art. 12* & *tom. 3. quæst. 65. ar. 5.* De quo DD. in cap. dilecta de maiorit. & obedient. Syluest. verbo Abbatisa, num. 6. Armilla num. 4. Mayol. de irregularitate lib. 3. cap. 29. num. 12. Antonin. 3. p. rit. 27. cap. 4.

Idem docent cū Auctoribus citatis supra Sanchez lib. 6. decalog. c. 1. n. 17. & sequentibus, Suarez to. 5. de censur. disp. 2. s. 1. & 3. nu. 5. & 6. vbi exponit dictum cap. dilecta, de maiorit. & obedient. P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 6. art. 5.

3 Abbatisæ triennes non solent benedicere, sed tantum perpetuæ. Vnde de istis perpetuis intelligitur ius disponens, quod perdunt Abbatisatum, si intra annum à confirmatione non benedicantur, *tom. 1. q. 12. art. 3. in fine.* De quo Nauar. lib. 3. consil. tit. de stat. monach. cons. 2. & de Regularibus consil. 4. num. 4. & 5.

4 Omnes

4 Omnes tamen, etiam perpetuæ, seu benedictæ non egent dispensatione circa illegitimitatē, vt sint Abbatisæ, vel Priorissæ attento iure communi, vt magis communis sententia Doctorum tenet, *tom. 1. q. 13. art. 2. 1.* licet olim oppositū senserit Auctor in *Summa to. 2. c. 29. n. 12.*

Stando autem in opinione contraria, quæ est doctissimo viro-
rum, scilicet, quod egent dispensatione, superiores Mendicantium abs-
que dubio possunt dispensare cum suis Monialibus virtute suorum pri-
uilegiorum, & idem ius est de alijs Regularibus communis antibus in
priuilegijs, nec est necessarium, vt fiat in capitulo, aut congregatione.
ibid. art. 2. 2. Idem docent P. Miranda de Monialibus q. 6. art. 3. concl. 2.
Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 2. Portel verbo Abbatisa, n. 6.

5 Ex decreto Concilij Tridentini eligenda in Abbatisa, vel
Priorissam, aut aliam quamcunque præfectam Monialium quocunque
nomine appellatā debet habere quadraginta annos ætatis, & octo pro-
fessionis expressæ in laudabili vita, quod si talis non reperiatur in eodē
conuentu, sitque inconueniens alteram de alio adducere, debet exce-
dere saltem triginta annos ætatis, & quinque professionis, ad quod non
admittit Concilium tacitam professionem, sed necessariū debet esse
expressa. Congregatio Cardinalium declarauit: *Quod licet Abbatisa per
quinque annos non permaneret in religione, dum tamen excedat triginta annos,
& id fiat ad requisitionem Monialium, de licentia secus la dignitatis Ecclesiæ Ca-
thedralis, & earum superioris Regularis, dummodo auno superiori bene se gesserit
in officio, poterit confirmari per biennium in officio, & in absentia superioris, absque
eius consensu potest fieri confirmatio.* *tom. 1. quæst. 15. ar. 3.* De quo AZOR in st.
moral. 1. p. lib. 13. cap. 10. à principio, Reginald. in praxi fori pœnit. li.
30. tract. 3. num. 166. in princip. Garcia de benefic. p. 7. cap. 4. num. 42.
& 71. relati à Barbosa in remis. ad Trident. dist. cap. 7. num. 1. P. Miran-
da tract. de Monialibus quæst. 6. art. 4.

6 Abbatisæ Cistercienses, & Clarissæ, seu aliæ ordini Minorum
subiectæ durant per triennium, ex decreto Sixti V. & Gregorij XIII. *In Bullar. bul-
la 7. Sixti 5.*
quo finito tenentur renunciare sub pœna excommunicationis, vt habe-
tur in Comp. Minorum. Sed hoc pro sola Italia præceptum est, quoad
omnes Abbatisas Religionum per Gregorium XIII. & quoad Clarif-
sas per Sixtum V. Vnde extra Italiam omnes Abbatisæ præter Clarif-
sas, possunt finito triennio reelegi, & continuari, *tom. 1. quæst. 16. art. 2.*
& 3. & in addit. Summa, *tom. 3. cap. 3. num. 6.* De quo P. Miranda tract. de
Monialibus, quæst. 7. art. 9. At in Portugallia Abbatisæ S. Claræ non
possunt reelegi intra sexennium, ex speciali decreto Domini Pauli V.
teste Portel verbo Abbatisa, num. 4.

Sed possunt finito triennio eligi in præidentes vsque ad nouam ele-
ctionem, ob pacem, & bonum regimen conuentus, vbi vsus obtinuit,
non obstante dicta Bulla Sixti V. *ibid. dist. art. 3. & citato loco, addit. Sum-
ma, num. 7.* Idem tenet P. Miranda, tract. de Monial. q. 7. ar. 9. concl. 2.

B 2

7 Consti-

Trident. sess.
25. cap. 7. de
Regul.

In Bullar. bul-
la 7. Sixti 5.
Compen Mim.
verbo Abba-
tissa §. 7. & 9.

7 Constitutiones præfatæ Sixti V. & Gregorij XIII. prohibentes Abbatisas perpetuas non habent locum in illis, quæ fiunt per præsentationem, & institutionem: nam facile reditur ad ius antiquum, in quo talis institutio, & confirmatio erat perpetua, quæ reditio in iure est favorabilis, ut habetur in *c. ab exor ho* 35. dist. & *c. cum omnes de const.* vbi DD. Et idem dicendum est de præfata oblatarum, quæ non sunt religioſæ, licet collegialiter viuant: quia dictæ constitutiones non locuntur, nisi de Abbatisis, & alijs præpositis Monialium, quæ sunt verè & proprie religioſæ, *tom. 1. quæst. 16. art. 4. & 5. & tom. 2. q. 54. art. 5. & 6. & in addit. summa tom. 3. cap. 3. num. 5.* Idem reperit Portel supra num. 10. ad finem, vide Nauar. lib. 3. consil. 82. tit. de causa possess. & proprietaria in editio. anni 1591. & titul. de Regularibus, consil. 82. lib. 3. & in cap. nullam, 18. quæst. 1. num. 3.

Ampliat
doctrina Au-
toris.

Adde cum Portel vbi supra num. 10. posse continuari in officio Abbatisæ per viginti annos primam fundatricem alicuius Conuentus S. Clare, per statuta huius ordinis, teste P. Miranda in expositione Regulæ S. Clare fol. 290. An autem post expletos viginti annos Abbatisatus possit præfata fundatrix iterum eligi in Abbatisam? maius dubium est pro quo nunc in terminis consulti sunt Salmanticenses. Ego sub censura doctiorum, existimo posse continuari ex supra tradita doctrina Auctoris: nam Sixtus V. & Gregorius XIII. in suis bullis decernentes præfatas Abbatisas post triennium expletum sui officij non posse reelegi, clare locuntur de illis, quæ fiunt per electionem, & non per nominationem, qualis est dicta fundatrix, quæ nominatur, & mittitur à superiore ad fundationem, & regimen conuentus: unde si post expletum tempus sui Abbatisatus in fundatione eligatur, eius electio dici non potest reelectio, quia nunquam fuit electa, sed tantum nominata, ut dictum est, ac proinde non comprehenditur sub dicta prohibitione Sixti, & Gregorij de non reelegendo post triennium.

8 Monialis descendens ex genere maculato, etiam poena combustionis olim puni- to, potest eligi in Abbatisam, *tom. 1. quæst. 14. art. 13.* De quo P. Miranda de Monialibus quæst. 6. art. 2. & 3. Portel vbi supra num. 6.

Trid. sess. 25.
de Regul. cap.
6. & 7.

9 Electio Abbatisarum, & aliarum Præpositarum Monialium pertinet ad ipsas Moniales, debetque fieri per vota secreta, ita ut eligentium nomina nunquam publicentur, ex decreto Tridentini. Canonice autem electa per scrutinium, si habeat duas ex tribus partibus conuentus, statim confirmanda est, non obstante contradictione alterius partis non suffragantis. Secus si non habeat duas partes, licet sit à maiori electa, tunc enim superior debet prius audire partem ve clamantem sine strepitu, & figura iudicij, & postea confirmare, vel irritare electionem, inter- sim tamen non irritauerit, electa uti potest suo iure, exercendo suum officium, dum modo res monasterij non alienet, nec aliquam inter Mo- niales

niales recipiat, ut expresse definitur *cap. indemnitate sub 5. §. sancte de elect.* lib. 6. Et idem fere dicendum est in electione per compromissum, nisi maior pars conuentus factæ iam electioni se opposuerit: nam tunc etiã differri debet confirmatio, aut irritatio vsque ad cognitionem causæ, in- rerim tamen electæ officium exercere permittitur, nisi opponantium numerus duplo maior sit, dicto *cap. indemnitate sub 5. §. ceterum tom. 2. q. 54. art. 1. & 7.* De quo Anton. Cucus lib. 4. Maior iustit. titulo 1. de electo- num. 291. vsque ad num. 298.

Idem docent Zarola in praxi Episcop. p. 1. verbo *Abbatisa*, §. 1. pag. 26. Azor institut. moral. 1. p. lib. 13. ca. 10. quæst. 2. Barbosa in collectanea ad decretal. *cap. quia propter*, n. 6. vbi resoluit formam huius cap. ha- bere locum, etiam in electione Regularium Prælatorum, ex sententia Abbat. ibid. num. 7. versic. *circa*, & num. 8. versic. *& placet*. Franc. Mar. decis. 992. P. Miranda tomo 2. quæst. 23. a. 3. concl. 1. innuit exten- di id ad Abbatisarum electionem, ex Syluest. verbo *electio*, 2. quæst. 1. idem P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 7. art. 10. vbi concl. 4. tra- dit, quid agendum in electione per compromissum.

10 Clausula posita in electione Abbatisæ, *de consensu medietatis con- uentus*, debet intelligi de consensu exquisito ab omnibus Monialibus capitulariter congregatis, à quibus sic in vnum congregatis electio fa- cienda est: at non requiritur consensus maioris partis; sed sufficit me- dietatem consentire, cum ex dicta clausula amplius non requiratur, in- claris enim non est opus coniecturis. *ibid. art. 2.* De quo Mandosius de- signatur. gratiæ tit. resignatio, seu renunciatio fol. 54. col. 1.

An Monialis vidua possit esse Abbatisa? vide in retractat. 2. vbi part. 6. affirmatiuè, ex Auctore in *addit. summa tom. 3. cap. 3. num. 9.* amplectemur licet oppositum senserit, *tom. 1. quæst. 64. art. 4. & tom. 2. quæst. 54. art. 3.*

11 Superior nolens confirmare electam in Abbatisam à maiori parte conuentus, aliamque eligens, cogendo per metum Moniales, ut suffragia muent, peccauit grauiter, & posterior electio est omnino nulla, cum metu facta fuerit, *ibid. art. 4.* De quo Nauar. lib. 1. consil. titulo de electione consil. 5.

12 Abbatisæ non possunt dispensare in votis Monialium, nec ea commutare, quia carent spiritali iurisdictione, bene tamen possunt ea irritare per potestatem dominatiuam, quam habent super subditas, quæ quidem maior est ea, quam habent pater, & maritus super filios, & vxorem. Nec peccant dicta vota sine causa irritantes, nec irritationem petentes, si sine earundem consensu emissa sunt, *tom. 1. quæst. 24. art. 7.*

Idem docent Suarez tom. 2. de religione, tract. de voto, lib. 6. cap. 7. num. vlt. Ledesma tom. 2. summa tract. 10. cap. 7. ad finem, Quanch. in 4. dist. 38. disp. vnica proposit. 19. Alcozer in summa cap. 16. Le Gas lib. 2. de iustitia cap. 40. dub. 13. num. 107. versic. *Abbatisa*, quos & alios plures refert, & sequitur Sanchez loquens de irritatione lib. 4. de caloge-

cap. 33. num. 19. & quoad dispensationem cap. 39. num. 7. & quoad commutationem cap. 49. num. 24. Portel verbo *Abbatissa*, num. 2.

In Bullar. vici-
na vocis ora-
culo 8. Paul. 3

13 Paulus III. concessit Abbatissis S. Clarae, vt possint dispensare cum suis Monialibus circa ieiunia regulæ, & circa esum carniū, & lactinorum, siue ouorum, quando cognouerint dictas Moniales propdebilitatem, vel aliam legitimam causam non posse ita commodè huiusmodi ieiunia, & abstinentias seruare, extat in Bullario. Pro quo aduerte, quod ista non est propriè dispensatio dimanans à iurisdictione spiritali (cuius est incapax fœmina) sed Abbatissa declarat, vel dispensat auctoritate Papæ. Ita Portel in addit. ad dubia verbo *Abbatissa*, nu. 3. vbi in fine notat, Papam non exprimere causam morbi, vel ægritudinis manifestæ, in qua non est opus dispensatione, sed absolutè id concedit, ob debilitatē Monialium, vel aliam legitimam causam, quidquid dicat Sanchez lib. 6. decalogi cap. 1. num. 24.

14 Abbatissæ, & aliæ quæcunque Præpositæ Monialium admittentes viros, aut fœminas intra clausuram monasterij, etiam prætextu quarumcunque licentiarum obtentatum incidunt in penas excommunicationis, & priuationis officij oron, ac inhabilitatis ad alia obtinenda, ex Gregorio XIII. qui reuocat quascunque licentias super hoc obtentatas, tom. 1. q. 47. a. 3. De quo infra latè agemus de clausura Monialium, n. 19.

15 Iure antiquo Abbatissæ, & Priorissæ solebant visitare monasteria sibi subdita, illisque legitimè impeditis ad egrediendum licebat per alium, etiam virum omni exceptione maiorem visitare. At nunc iam id non licet, ex Concil. Trident. vbi receptum est, tom. 2. quæst. 5. art. 10.

Trident. sess.
25. cap. 5. de
Regul.

Nota ad resolutionem de Abbatissis,

16 Circa num. 3. resoluta. Idem cum Auctore ibi tenent Victorij de potest. Eccles. quæst. 2. num. 4. & in Summa Sacrament. vbi de clauibus num. 325. Martinus de Ledesma 2. p. 4. quæst. 20. art. 4. fol. 310. col. 1. & sequentib. Barthol. à Ledesma Summa Sacrament. vbi de clauibus difficut. 4. dub. vlt. p. 2. q. 8. Angles in floribus 2. p. q. vnica de clauibus difficut. 5. concl. 3. Henriquez lib. 6. de poenitent. cap. 2. num. 3. & 4. in fine, quos, & nostrum Auctorem hic refert, & sequitur Sanchez ad præcepta lib. 6. cap. 1. à num. 17. & sequentibus.

Defenditur
sententia Au-
toris.

17 Sed non placet, quod ibidem tenet idem Sanchez n. 23. contra nostrum Auctorem, & Henriquez dicto nu. 4. nēpe non posse Prouincialem Abbatissæ committere, vt hæc præcepta spiritalia imponat, quia, inquit, prælatus inferior Summo Pontifice nihil contra ius Canonicum, & communem Ecclesiæ usum efficere potest. Nam hæc ratio solū suadet non posse ei committere potestatem spiritualem clauium, ligandi, nempe, & soluendi, id enim in iure omnino fœminæ est interdictum, cap.

cap. noua. de penitent. & remission. vbi tria specialiter Abbatissis prohibentur, nempe Moniales proprias benedicere, confessiones audire, & publice predicare, cuius, inquit Pontifex Innocentius III. Licet Beatissima Virgo dignior, & excellentior fuerit Apostolis vniuersis, non tamen illi sed istis Dominus claves regni Cælorum commisit: ecce quomodo de clauium potestate tantum sermonem facit Pontifex. Vnde alia ab istis & alijs pendētib. à potestate clauium, vt est censuras imponere, & similia, non prohibentur dictis Abbatissis in dicto Canone, & ita tenent Soto. relatus supra, Henriquez ibidem, & Ludouic. Lopez, 2. p. instr. vbi de clauibus cap. 1. fol. 740. & sequentib. Et ita de facto in nostris statutis generalibus Toletanis hæc potestas committitur Abbatissis ordini subiectis, vt docet P. Miranda infra citandus. Quare bene idem Sanchez ibidem num. 27. tradit, Abbatissam habere iurisdictionem aliquam concessam à Pontifice confirmante regulam, ac ideo posse cogere ad illius obseruationem, & transgressiones regularium præceptorum punire, vt docet Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 166. cap. 4. num. 28. Vnde consequenter docet num. 28. proxime sequenti, Abbatissam inquirentē de aliquo monialis crimine posse imponere præceptū obligans ad mortale, vt potē quæ legitimam illius puniendi, & consequenter de illo inquirendi iurisdictionem habet, & ita tenere ait Bartholom. à Ledesma. loco citato concl. 1.

18 Sed minus bene, nec consequenter addit ipse Sancius ibidem num. 30. constituens differentiā inter præcepta prælati Regularis respectu Monachorum, & Abbatissæ respectu Monialium, quod prælatus tanquam spiritualem iurisdictionem habens spectat in suis præceptis, vt illorum finem, spiritualem religiosorum profectum, ac in virtutibus progressum, & perfectiōnem, & ad hoc tendit, cogere ad perfectam regulæ obseruationem. At præcepta Abbatissæ, & vis, quam habet cogendi ad seruandas regulas, non spectant hunc finem: illum enim directe spectare est potestatis spiritalis: sed solum spectant bonum politicum communitatis, vt pacifice, & absque scandalis, & perturbationibus obseruetur, & vt recta sit gubernatio. Hoc, inquam, non mihi placet, nam sicut prælatus sibi subditos, ita & Abbatissa suis præceptis intēdit, tanquam primum finem, dirigere moniales sibi subditas ad obseruantiam regulæ, & aliā, per quæ tendere possint ad profectum spiritualem vitæ Regularis, & ad finem æternæ beatitudinis, ad quem per professionem tendere Deo se deuouerunt, aliās essent tanquam præfectæ, seu matres: quædam mere ciuiles mulierum collegialiter viuensium sine regula, nec instituto viuendi, nisi tantum politico, quod nos negamus.

19 Circa num. 3. resoluta. Idem docet citatis Nauarro, & nostro Auctore Sanchez lib. 5. decalogi cap. 5. num. 22. P. Miranda tradit de Monialibus quæst. 7. art. 7. idque probat ex textu, & Glossa in Clement. attendentes, & statimimus, de Statu Monachorum, in illis verbis: in monasterijs, in quibus

quibus Abbatisse solita sunt benedicere quam gloriæ sententiam secuntur ibi dem, Cardinal. Immola, & Bonifacius. Sæper quo vide Nauar. in capite nullam 18. quæst. 2. vbi multis probat, melius fuisse Abbatisas esse perpetuas secundum antiquum morem, quo solita erant benedici, sed ex eo non sequitur, quod triennale benedicantur. Vide etiam Azor inst. moral. tom. 1. lib. 13. cap. 10. quæst. 5. vbi agit de benedictione seu consecratione Abbatissarum.

20 Sed contra resoluta n. 4. ex nostro Auctore insurgit Sanchez plures alios referens pro sua sententia, à qua non audet recedere tanquam à frequentissima, vt vocat, seu communissima omnium, lib. 5. Decalog. cap. 5. num. 18. & 19. Vbi docet, vitium ex natalium defectu confurgens non purgari in monialibus per professionem, ac proinde, vt illegitima possit esse Abbatisa, vel Priorissa indigere dispensatione. Dicitur, quia illegitimi professi excluduntur ab omni prælatura, & dignitate cap. 1. & final de filijs presbyter, officium autem Abbatisse dignitas est, vt habetur cap. indemnitate, §. sanè, de elect. lib. 6. ibi. vt à dignitate deijciatur adepta: & Abbatisa vero prælationis officio fungitur in omnibus illis, quorum fœmina capax esse potest. Atque ideo Tridentinum Concilium tanti Abbatisse officium facit, vt non nisi quadragenariam, & post octauum professionis annum eligendam esse decernat. Hæc Sancius contra nos.

Trid. sess. 25.
c. 7. de regul.

Propugna-
tur senten-
tia Auctoris

21 His tamen non obstantibus nostra sententia verior, ac probabilior mihi semper visa fuit, quam secuntur, ac tuentur P. Miranda tractat. de monialibus quæst. 6. art. 3. Portel verbo Abbatisa, num. 6. Et probatur efficaciter ex eodem cap. 1. de filijs presbyter. vbi, nec in toto eo titulo vllum verbum sit de fœminis, sed tantum de viris; fœminæ autem in odiosis non veniunt nomine masculorum, nisi expresse nominentur, ex regula cap. generali, de elect. in 6. Vnde Sixtus V. in suo motu proprio contra illegitimos nullam mentionem fecit de monialibus: imò expresse declarauit, eas non comprehendi in sua Constitutione. Ita multis adductis tradit P. Miranda loco citato.

Ad dictum vero cap. indemnitate, §. sanè, respondetur, quod ibi officium Abbatisse non proprie, sed aliquo modo, seu late dignitas dicitur, ideòque antecedenter ad dicta verba: à dignitate deijciatur adepta dicitur: ac possessione sua administrationis fuerit affecta: quo denotari videtur, officium Abbatisse potius dicendum esse quandam administrationem, quam veram dignitatem. Nam improprie vocatur Ecclesiastica dignitas, quæ caret iurisdictione spiritali, & potestate clauium, vt est officium, seu administratio Abbatisse, ideòque aliqui probabiliter sentiunt solum habere potestatem præcipiendi, & corripiendi, quantum conueniens fuerit ad maternum, & quasi domesticum regimen monialium, & communem conuentus pacem, ad instar matris familias, vt multis probat idem Sanchez lib. 6. decalog. cap. 1. num. 17. vsque ad 19. & for-
talis

is in dicto decreto Tridentino contra nos adducto ideò Abbatisa nomine Præfectæ, seu Præpositæ signatur, ad denotandum nil potestatis habere, quam præesse, seu præponi tanquam matrem familias suis monialibus in his tantum, quæ pertinent ad exteriorem, & domesticum regimen monasterij, quod illi committitur ob periculum cohabitationis virorum cum ipsis, quamuis id nobis omnino non placeat, vt suo loco dicemus.

22 Ad resoluta num. 9. Nota quod electio Abbatissarum S. Clare per schedulas, & vota secreta celebranda est, secus facta omnino irrita est, ex præcepto Sixti V. in monialibus vero aliorum ordinum sufficit, quod fiat per vota, seu suffragia voce tenus expressa, dummodo secreto audiantur. Addit. Summa, tom. 3. cap. 3. num. 12. in fine.

23 Quid si monialis sit bigama, poterit ne absque dispensatione esse abbatisa? Negant Mayol. lib. 1. de irregularit. cap. 29. nu. 14. Viuald. in Candel. Sacram. p. 3. cap. 5. nu. 8. in 2. edit. Quam sententiam veram credit Sanchez vbi supra num. 23. quia, inquit, sicut viri bigami sunt prælationum incapaces, ita & mulieres bigamæ. Sed hæc sententia, & ratio à Sancto tradita ad eam probandam, mihi omnino non placet, tum quia lex pœnalis loquens de viris non extenditur ad fœminas, vt in superioribus diximus: tum præcipue, quia bigamiæ irregularitas indicta est à iure ad arcendum bigamos à susceptione ordinum sacrorum primò, & directe: vnde ex vi huius prohibitionis illi indirectè tantum incapaces videntur prælationum, & dignitatum, quatenus scilicet istis annexa est iurisdicctio, & potestas clauium. Cum ergo fœminæ sint incapaces sacrorum ordinum recipiendorum, consequenter sunt incapaces bigamiæ, seu huiusmodi inhabilitatis, ac proinde illis non videtur repugnare habere officium Abbatisse, quatenus est quædam administratio sine iurisdictione spiritali, & sine potestate clauium, quæ administratio earum sexui non repugnat, idque absque vlla dispensatione fieri posse consequenter dicendum est.

24 Circa resoluta num. 11. Idem docet P. Miranda dicta quæst. 7. art. 4. ad quod citat cap. quia propter, cap. dudum, cum alijs pluribus, de electione, & cap. cum in cunctis, de his, quæ sunt à maiori parte capituli. In quibus iuribus maior pars suffragiorum ad electionem prælatorum tantum desideratur, neque contrarium, quantum ad electionem Abbatissarum deicitur in dicto cap. indemnitate, de elect. in 6. quia ibi agitur de electione per formam scrutiniij in discordia celebrata: & quod electio per merum celebrata sit nulla ipso iure, videtur designari in cap. vbi periculum, §. ceterum, de elect. lib. 6. Et tenent communiter Doctores, & in nostri casus terminis tradit doctissimus Nauarro loco supra citato, super quo etiam consule quæ late congerit idem Pater
Miranda tom. 2. Manual. quæst. 23. art.

21. concl. 1. & 2.

G

RESO-

RESOLVTIO III.

De absolute quoad Fratres.

RELIGIOSI, etiam hospites possunt absolui per praelatos Generales, vel Prouinciales, & eorum vicarios per se, vel per alios a se deputatos ab omnibus peccatis commissis ante, vel post ingressum religionis, & a quibuscunq; censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti, nisi aded graues, & enormes fuerint excessus, quod sint ad Sedem Apostolicam merito destinandi. Ita concessit Clemens III. Generalibus, Prouincialibus, & Custodibus Fratrum Minorum. Qui autem sint merito ad Sedem Apostolicam destinandi, declarauit Sixtus III. pro Minoribus, & Prædicatoribus, esse dumtaxat hæreticos relapsos, schismaticos, falsarios litterarum Apostolicarum, & deferentes prohibita ad infideles. Vnde cum exceptio firmet regulam in contrarium, vt est notius, in cæteris omnibus casibus, etiam Papæ referuatis, extra illos quatuor, habet dicti praelati facultatem absoluendi suos subditos. Idem possunt Priores Conuentuales Prædicatorum, & eorum vices gerentes pro suis subditis, ex concessione Sixti Quarti, & per communicationem etiam cæteri praelati locales, vt Guardiani, & similes. Hoc tamen debet fieri, iniuncta prius salutaris poenitentia, & satis facta parte, ex Eugenio Quarto, sed in privilegio Clementis III. non præcipitur, vt parti satisfactio fiat. Satisfactio enim poenæ cautiore, & vigilantiores in futurum poenitentes efficit, vt ait Trident. Vnde absolutio data virtute illius sine præuia satisfactioe erit valida, peccabunt tamen absoluentes. tom. 1. q. 20. a. 1. vsquo ad 5. & art. 9. Vide P. Miranda tom. 2. Manual. quest. 9. art. 10. Por tel verbo *Praelatus ad absoluendum*, nu. 23. P. Villalobos r. p. summ. tract. 1. difficul. 64. num. 2. in fine, loquens de hospitibus, qui idem docent.

2. Possunt dicti praelati absolueri suos Fratres virtute dictorum privilegiorum, etiam si sint nominati excommunicati, dummodo parti satisfaciant, tam in foro interiori, quam exteriori, ex declaratione Pij V. etiam extra forum sacramentale, iuxta iuris dispositionem. Itemque possunt absolueri ab omnibus supradictis referuatis a Papa post dictas concessiones, nisi alias in ipsa referuatione prohibeatur specialiter praelatis dicta absolutio, derogando privilegia in contrarium. *Ibidem* art. 6. 7. & 8. De quo Enriquez lib. 3. de indulgent. cap. 3. littera R. Pater Miranda tom. 2. Manual. quest. 37. art. 21. & 22. Por tel vbi supra, n. 25. 27. & 28. qui idem docent. Item possunt absolueri ab excommunicatione ob iniectioem manuum violentarum in clericum, etiam si a Fratre sit percussus extra claustrum *ibid.* art. 12. Vide Navar. in Manual.

In Bullar. Bulla 14. n. 40.
& Bulla 33.
nu. 4. Sixti 4.

In Bullar. Bulla 21. & 22.
Sixti 4.
In Bulla. Bulla 19. Eug. 4.
Trident. Sess. 24. cap. 8.

Manual. cap. 26. num. 18. & 19. P. Miranda vbi supra art. 24.

3. Præterea possunt absolueri suos subditos a casibus Cœnæ Domini, non obstante noua referuatione ipsorum, quæ quotannis fit in publicatione Bullæ in Cœna Domini, quæ debet intelligi iuxta clausulam positam a Sixto Quinto, & Clemente Octauo, in tenore Bullæ Cœnæ a se pro suo tempore publicatæ, ibi: *nisi en eis, etiam casus presentibus litteris expressi comprehendantur*: quæ verba denotant mentem præfatorum Pontificum esse, priuilegia dictos casus cõcedentia minime velle derogare, quæ clausula licet non exprimat ab alijs Pontificibus, debet haberi pro expressa, quia taciti, & expressi idem est iudicium, vt est notius iuris. *Ibidem* art. 9. De quo P. Miranda tom. 2. Man. q. 7. art. 3.

Addit Auctor in *addit. Sum. tom. 3. cap. 6 nu. 3.* hoc idem concessum esse Generali, & Commissario Generali Minorum pro suis subditis in foro conscientie a Gregorio XIII. vt habetur apud Bullarium inter viua vocis oracula huius Pontificis, & multis retroactis annis pro Prædicatoribus concesserat Iulius Secundus, non obstante dicta referuatione, quæ quotannis fit in publicatione Bullæ in Cœna Domini: excipit tamen præter hæresim, schisma, falsificationem litterarum Apostolicarum, & portationem armorum ad infideles excepta a Sixto Quarto, cõspirationem factam contra Papam. Imò & in foro interiori idem concessit Prouincialibus Indiarum occidentaliu pro suis subditis deputatis conuersioni Indorum Adrianus VI. & Gregorius XIII. Custodibus Fratrum Minorum in India Orientali, in foro conscientie, excepto etiam casu manuum violentarum in praelatum, vltra excepta a Iulio II. & habetur in Bullario.

Item a Gregorio XIII. indultum est Societati Iesu, vt concessiones illi factæ non censeantur reuocatæ per Bullam Cœnæ, quod concessit viua vocis oraculo anno Domini 1584. die 18. Martij, vt habetur in *Compendio societatis*. Aliam item concessionem Alexandri Sexti positam in *Compendio Minorum* refert nouissime P. Villalobos 1. p. Summæ Theolog. tract. 9. difficul. 61. nu. 6. in fine, in qua conceditur Generalibus, Prouincialibus, & Custodibus plenaria facultas, & auctoritas absoluendi quoscuque subditos suos vtriusque sexus, etiam a crimine hæresis, seu apostasie, & cum eis dispensare. Quod priuilegium, & alia similia concessa Regularibus non reuocari per Bullam Cœnæ tanquam probabilius, & in praxi sequendum tenet idem P. Villalobos citato loco n. 5. licet quoad crimen hæresis contrarium sentiat. Quæ opinio tanquam magis pia, & animarum saluti prouidens ex auctoritate tantorum, & doctissimorum Virorum potest absque scrupulo sequi, quidquid in contrarium sentiat F. Ioannes a Cruce in suo epitome lib. 1. cap. 6. dubio 14. conclusione 2.

Neque obstat reuocatio generalis omnium priuilegiorum, quæ quotannis fit in die Iouis Sancti, quando publicatur Bulla Cœnæ, quan-

Bullar. Oraculo 1. Gre. 13
Bullar. Bulla 16. nu. 1. Iulij 2.

Bullar. Bulla 1. Adrian. 6.
& Bulla 3.
Gregor. 13.

Comp. Societ. §. 2. verb. Bulla Cœnæ.

Roboratur sententia Auctoris.

tum ad absolutionem casuum in ea contentorum: quia privilegium Principis debet esse firmum, & constans, *cap. decet, cap. quod semel de regul. in r. in sexto*, & in dubio non censetur reuocari, ut est notum in iure. Item sicut privilegium Bullæ Cruciatæ non censetur reuocatum per Bullam Cœnæ, ut tenent omnes, ita à simili idem dicendum videtur circa privilegia Regularium, ut bene ponderat præcitatus P. Villalobos. Neque credendum est de Domino Papa Paulo Quinto, v.g. qui confirmavit nostram privilegia Minorum die prima Decembris anno 1609. tam cito mutasse sententiam in rem gravis & arduæ emittatis, voluisse quæ illa reuocare post tam exiguum temporis, quod currit à principio Decembris usque ad finem Martij, vel ad medium Aprilis, quo, ut in plurimum incidit solemnitas feriæ 5. in Cœna Domini, quo die fit dicta reuocatio omnium privilegiorum in publicatione Bullæ Cœnæ. Absit, inquam, tale credere de mente suæ Sanctitatis spirituales animarum salutem maximè zelantis, & tam pio favore illam prosequentis. De quo Suarez de censuris disp. 21. sect. 3. num. 4. Sayro de censur. lib. 3. cap. 26. nu. 5. licet oppositam teneat, & alij relati à Portel verbo *Abbas*, num. 11. & verbo *Bulla Cœnæ* à num. 1. idem docentes.

Bullar. Bulla
13. p. 7.

Trid. sess. 24.
cap. 6.

Ampliatu
doctrina An
ctoris.
Comp. Societ.
verbo absolu
no 5. 3. & 7.
& 8.

4 Ab hæresitamen, etiam occulta non habent dicti prælati circa suos subditos absoluendi potestatem, seu facultatem, secluso omni privilegio, licet hæc potestas propter munus inquisitionis penes Episcopos resideat: quia licet per Pium Quintum concessa sit eisdem prælati Regularibus eadem auctoritas in foro conscientiæ erga suos subditos, quam habent Episcopi circa suos, per Concilium Tridentinum Sessione 24. cap. 6. hoc tamen iam sublatum est quoad dictos Prælatos Regulares per Bullam Cœnæ, in d. & quoad Episcopos per quandam declarationem Cardinalium. *Ibidem art. 10. & citato loco Addit. num. 4. & 5. num. 7.* vbi refertur dicta declaratio Cardinalium. De quo P. Villalobos vbi supra num. 2. & 7. Azor in st. moral. p. 1. lib. 8. cap. 19. quæst. 3. & cap. 10. q. 10. Suarez to. 4. disp. 30. sect. 2. n. 11. Sanchez ad præcepta lib. 2. cap. 11. num. 7. & 17.

5 Portel verbo *hæresis* in principio refert quandam concessionem Gregorij XIII. factam Patribus Societatis Iesu, ut possint absolui ab hæresi occulta, & à lapsu illius, ut habetur in *Compendio Societatis*, vbi item refertur aliud privilegium concessum Minoribus, ut possint absolui à Generalibus, aut à Provincialibus ab hæresi, vel ab apostasia, & ut possint dicti prælati eorum poenitentiam à iure commutare, augendo, vel minuendo, dummodo crimina non sint publica, & apud sæculares notoria. Sic refert præcitatus Pater, nec refert, an possint Regulares uti dictis concessionibus. Ego plurimum dubito ob dicta à nobis in superioribus, maxime in Hispania, & in alijs provincijs, vbi præsidet Sanctum Tribunal Inquisitionis contra hæreticam prauitatem. Addit tamen idem Portel verbo *Episcopus*, num. 12. sibi videri satis probabile, posse Episcopum absolui

absolvere ab hæresi occulta in foro conscientiæ, & citat pro hac opinione Nauarro lib. 5. consil. tit. de privilegijs, consil. 11. in secunda impres. & Henriquez qui alios plures recentiores refert, lib. 6. de poenitent. ca. 14. num. 3. Idem sentiunt P. Suarez tom. 3. de censuris disp. 21. sect. 3. num. 5. Vega tom. 2. Summæ cap. 125. casu 11. Ledesma in Summa 2. p. tract. 1. cap. 6. difficul. 7. post 20. conclusiones, nouissimè Farinacius tract. de hæreticis quæst. 192. num. 61. Quos, præter Farinacium, refert Barbosa in remiss. ad Tridentinum Sessione 24. de reformat. cap. 6. Et alij plures, quos plena manu refert Sanchez vbi supra dict. num. 27. ad finem, licet ipse eorum sententiam non sequatur, vide P. Miranda to. 2. Manual. quæst. 7. art. 2. consil. 3. vbi fundamenta vtriusque sententiæ ponit, sed suam non exprimit.

Quæ sententia etiam mihi videtur satis probabilis ob auctoritatem tantorum, & grauium Doctorum, sed opposita probabilior, ac tutior, & resoluit nouissime Portel in addit. ad dubia verbo *Abbas*, num. 11. vbi refert quendam motum proprium Gregorij XIII. id specialiter prohibentem, cuius meminit noster Auctor in addit. ad *Cruciatam*, §. 9. num. 66. & refert etiam Sanchez lib. 2. ad decalog. cap. 12. num. 10.

6 Vnde stando in prima opinione, tanquam probabili potest Monialis absolui ab hæresi occulta per commissarium ad hoc deputatum per Episcopum, cui ipse potest delegare facultatem in hoc casu particulari, quam habet à Concilio Tridentino, vel etiam potest idem Episcopus eam absentem absolui ab excommunicatione annexa tali crimini extra Sacramentum Poenitentiae, sicut potest ab alijs excommunicatis, teste Nauarro infra citando, sublata vero censura, in qua est reseruatio, potest absolui à peccato iam non reseruatō per quemcunque confessorē ad hoc specialiter deputatū ab Episcopo. Et idē potest fieri pro absolutione alicuius religiosi de dicto crimine hæresis occulta: nā potest quoad hoc subijcere se iurisdictioni Episcopi, renunciando in hoc casu privilegium exemptionis, iuxta doctrinam Doctorum moralitandorum. *Ibid. dict. art. 10 in fine, & tom. 2. quæst. 63. art. 1.* De quo Nauarro lib. 1. consil. tit. de officio ordin. consil. 8. in prima impres. & lib. 5. tit. de privilegijs, Henriquez tom. 1. lib. 7. de indulgent. cap. 2. 5. num. 2. F. Ioan. de la Cruz di. 2. concl. 2. in fine, Portel dict. num. 12. in principio, idem docentes, quidquid dicat P. Miranda vbi supra concl. 2. ad finem. Vide Cordub. in addit. ad *Compend. Mend. verb. absolutio ordinaria quoad fratres*, §. 1. Id tamen debere intelligi, de superioris licentia etiam tacita, seu præsumpta docet Sanchez ad præcepta dict. cap. 11. num. 10. & lib. 4. cap. 39. à num. 27. Villalobos 1. p. Sum. tract. 9. difficul. 60. n. 7.

7 Attenta rigorosa constitutione Sixti V. contra malè promotos, quam quoad hoc in suo robore reliquit Clemens VIII. in sua Bulla moderatoria, quæ extat in Bullario, non possunt prælati absolui suos religioſos ab excommunicatione, & suspensione contracta ex simoniacâ

Bulla. Bull. 21.
Clemens 8.

promotione ad ordines, possunt tamen absoluerè à simonia commissa in collatione officij, seu beneficij per priuilegia in superioribus relata, quæ quantum ad hoc non sunt per Sixtum Quintum sublata. *Ibid. art. 13. De quo P. Miranda to. 2. Manual. quæst. 9. art. 10. concl. 2.*

Doctrina
Auctoris il-
lustratur ex
eius mente.

Bullar. Bulla
31. Clement. 8.

Bullar. Bulla
31. Clemen. 8.

Hoc tamen non obstante oppositum videtur dicendum ex mente Auctoris in simili casu, nam *tom. 2. quæst. 33. art. 4.* resoluit circa casum procurantium aborsum reseruatam Papæ per eundem Sixtum V. posse prælatos Regulares virtute suorum priuilegiorum absoluerè Fratres, & Moniales de hoc crimine conuictos, etiam in foro exteriori, licet enim, ait, priuilegia Regularium, quantum ad hoc, fuerint per Sixtum V. reuocata, & per Gregorium XIII. in sua moderatiorum constitutione non fuerint reuocata, fuerunt tamen postea in pristinum statum restituta per Clementem Octauum, qui confirmauit nostra priuilegia ex certa scientia, vt patet ex eius Bulla posita in Bullario: confirmatio autem ex certa scientia reuocatum inuoluit, & reuocatum, habetque vim inuolutionis, *cap. 1. de transact. cap. quous de pactis*, vbi communis DD. Quod à simili potest æquè benè adaptari, & ponderari ad nostrum casum, licet enim Clemens Octauus reliquerit intactas, & in suo robore pœnas Sixti V. contra simoniacos in ordine, idem tamen Clemens anno subsequenti post promulgationem illius Bullæ moderatiorum, quæ fuit edita anno 1595. vt videre est in eodem Bullario, confirmauit nostra priuilegia ex certa scientia, vt dictum est, anno Domini 1597. ac proinde priuilegia reuocata à Sixto V. quorum virtute ante eius constitutionem poterant prælati Regulares absoluerè suos subditos simoniacos in ordine, iterum viuificantur, & reuoluantur, ac per consequens optimo iure licebit dicta facultate absoluendi vt, per eadem priuilegia. Quam rationem si animaduertet Auctor, proculdubio à se minime dissentiret, nec affirmare ausus esset, prædictam facultatem absoluendi à simonia in ordine esse sublatam à prælati per dictam Bullam Sixti V. imo retractaret suam sententiam, vt de facto circa alia se retractauit, vt infra videbimus de retractationibus ab ipso factis. De quo vide Portel verbo *Prælati ad absoluendum*, num. 29. qui idem sentit ex doctrina; & mente Auctoris, sed non adducit exemplum ipsius Auctoris in præfato simili casu à nobis supra perpenso, quod satis ad rem conducit, & manifestat mentem Auctoris, quem consule loco præcitato. Vide Suarez *tom. 1. de Religio. lib. 4. cap. 61. à num. 4. vsque ad 6. & de censur. disp. 3. sect. 5. à num. 40. P. Villalobos 2. p. tract. 37. diff. 34. n. 4. & 5.*

3 Prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt absoluerè suos subditos à suspensione à Diuinis, etiam perpetua non reseruatâ Papæ, & in foro exteriori, tanquam prælati Ordinarij, vt colligitur ex *cap. ex litteris de constit. & cap. nuper, de sentent. excommunicat* Virtute tamen dicti priuilegij Clementis Quarti in foro tantum conscientie habent talem potestatem, si procedat à delicto occulto non de-

ducto

ducto in forum contentiosum, seu iudicium, iuxta decretum Concilij Tridentini, & eius indultum concessum Episcopis, & communicatum prælati Regularibus per Pium Quintum in Bulla supra relata num. 4. *Ibidem art. 14. De quo Pater Villalobos 1. p. tract. 16. diff. 19. num. 2. Suarez de censur. disp. 29. sect. 1. à num. 16.*

Triden. d. 5. s.
24. cap. 6.

9 Item possunt absoluerè à prædictis censuris, etiam in contemptum clauium commissis à suis subditis nolentibus subijci clauibus Ecclesiæ, credentibus tamen penes Ecclesiam residere potestatem ligandi, & soluendi à Christo Domino datam, & hoc virtute dicti priuilegij Clementis Quarti, & in foro conscientie tantum. *Ibidem art. 15.* Idem docet Portel dicto verbo *Prælati ad absoluendum* num. 31. vbi ex D. Tho. 2. 2. quæst. 186. art. 9. ad 3. resoluit tunc peccari in contemptum clauium, quando quis renuit se submittere potestati Ecclesiæ, putans illam esse intolerabilem, iniustam, duram, & indiscretam in suis præceptis.

10 Item possunt absoluerè à peccatis commissis ex confidentia priuilegiorum, dummodo priuilegium non sit causa positiua, aut casualiter incentiuum peccandi, sed tantum tollat sollicitudinem, qua præcauentur peccata reseruatâ, tunc enim potest absolui subditus virtute facultatis, etiam expressè excipientis peccantem ex eius confidentia. Verum est tamen, quod quando imminet periculum, seu dispendium anime in aliquo speciali casu, ex denegatione huiusmodi absolutiois, potest ista conferri, etiam quando priuilegium fuit causa motiua, & principalis peccandi. Vnde sic debet limitari, & intelligi priuilegia Clementis III. & aliorum Pontificum non excipientium, quod non possint absolui Fratres à peccatis, & censuris commissis ex confidentia huiusmodi priuilegiorum: nempe quod possunt absolui fratres peccantes cum tali confidentia, stando in rigore horum priuilegiorum, secus si de mente concedentis aliud constet, seu probabiliter præsumatur; tunc enim non possunt absolui, quia non præsumitur quis id cōsensus, vnde esset occasio peccandi, nisi imminet periculum, ac dispendium anime, vt dictum est. *Ibidem art. 16.* De quo vide Corduba lib. 5. de indulgentijs, quæst. 37. iuxta finem. Idem docet Portel dicto num. 31.

11 Quando in priuilegijs dicitur, quod prælati possunt absoluerè subditos à pœnis à iure, vel ab homine latis, debet intelligi de censuris, & pœnis, quæ absoluteionem à peccatis, vel sacramentorum susceptionem impediunt: vel secundum alios, de pœnis, quæ à Confessione, vel à Canonibus penitentialibus imponuntur: vel etiam, quæ ab ipso penitente sponte suscipiuntur. *Ibidem art. 17.* De quo Nauar. cap. 27. n. 191.

12 Item virtute dicti priuilegij Clementis III. eandem potestatem absoluendi habent prælati circa nouitios, quam circa professos, retrocedentes tamen à religione reincident in censuras. At si absoluantur ex virtute priuilegij Clementis VII. pro Prædicatoribus, vel Paup. Tertij, pro Societate Iesu, non reincident, licet retrocedant, vel defacto

Bullar. Bull. 8.
Pauli 3.

ordine

ordinem non intrent, volentes prius intrare. Idem habent ex Nicolao Quarto, circa moniales sibi commissas, earum nouicias, & seruitrices professas, seu conuersas, etiam non professas, vel extra claustrum degentes in domibus contiguis monasterijs, quas extra degere pro colligendis eleemosynis permisit, & concessit Pius V. apud Bullarium. *ibid. art. 21. vsque ad art. 24.* De quo F. Ioan. Cruz. in epitom. lib. 1. cap. 6. dub. 15. concl. 4. Villalob. tom. 1. tract. 16. diff. 19. num. 4.

Bullar. Bul. 6.
Ej P. num. 3.

Bullar. Bul. 4.
Innocent. 4.

Item Innocentius Quartus concessit praelatis Minorum facultatem absoluendi venientes ad ordinem ab excommunicatione contracta per iniectionem manuum violentarum in clericum, quæ extat in Bullario.

13 Valer absolutio data virtute priuilegij ignorati per regulam iuris: *si non valet quod ago, vt ago, valet, vt valere potest*: quæ interpretanda est, quod quis voluit valere actum omni modo, quo potest, imò & in dubio hoc præsumendum est de intentione concedentis. *ibid. art. 25.* De quo Panormit. in cap. licet. de officio ordinarij, num. 6. & in cap. cum super de officio delegat. num. 12. Portel vbi supra num. 34. qui idem docet.

14 Forma absolutionis solita dari à praelatis in capitulo, vel visitatione extra Sacramentum pœnitentiæ, dicendo: *Absoluo vos ab omnibus peccatis, censuris, & pœnis, & concedo vobis plenariam remissionem omnium peccatorum vestrorum &c.* (sicue etiam solet dari à Patribus Sanctissimæ Trinitatis certis diebus pro omnibus fidelibus, & approbavit Clemens VIII. die 20. Aprilis anno 1592.) debet intelligi de pœnis debitis pro peccatis. Et idem iudicium est de remissione peccatorum concessa in Bullis, & iubilæis facientibus talem, vel talem rem, quod non est alienum à sacris litteris, vbi peccatum sæpe pro pœna illi debita summitur, i. xta illud Machab. 2. *sancta, & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*: id est à pœnis debitis pro peccatis. *ibid. art. 26.* De quo supplementum Gabriel in 4. dist. 55. quæst. 3. art. 3. notab. 1. Corduba lib. 5. de indulgent. quæst. 8.

15 Deficiente praelato proprio potest Regularis in casu necessitatis per epycheiam, seu de æquitate absolui ab Episcopo ab omnibus, à quibus potest ipse Episcopus absoluere suos subditos, non tamen ab illis, ad quos praelatus Regularis habet potestatem quoad suos Fratres, licet oppositum in puncto, & rigore iuris solidioribus nitatur fundamentis. *ibid. art. 29.* De quo Syluest. verbo *absolutio* 5. notab. 3. Suarez ro. 2. de relig. tract. de voto lib. 6. c. 11. n. 7. Loquens de dispensatione, & alij relati à Sanchez ad præcepta li. 4. c. 39. à n. 27. & li. 2. c. 11. n. 10.

Aduertant tamen Religiosi, quod vix, aut nunquam potest dari casus, in quo existentes intra claustra cogantur recurrere ad Episcopum pro absolutione: quia Guardiani, & alij praelati locales communicantes in priuilegijs cum Prædicatoribus habent eandem auctoritatem circa sibi subditos, quam habent Generales, & Prouinciales erga Fratres totius ordinis, vel Prouinciæ, & in eorum absentia Vicarij,

carij, seu Præsidentes, vel eorum vices gerentes idem habent, vt supra iam à nobis dictum est num. 1.

De absolutione Fratrum quoad reseruata.

16 Auctoritate iniuste denegata à praelato ad reseruata, nõ potest subditus absolui à quocunque confessario ordinis ex licentia præsumpta superioris, aliàs dissolueretur nervosum vinculum reseruationis: poterit tamen necessitate urgente, si adest aliquod graue periculum, absolui à non reseruatis, manebitque tunc indirectè absolutus à reseruatis, cum obligatione tamen confitendi postea habenti specialem facultatem ad reseruata. *romo 1. quæst. 20. art. 30. & quæst. 21. art. 5.* Quidquid dicat Henricus lib. 3. de pœnitent. cap. 13. num. 6. & cap. 15. num. 5.

Vide P. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 34. art. 11. & Valer. Reginal. 1. p. fori pœnit. lib. 8. cap. 6. sect. 2. num. 80. Vbi ait inferiorem sacerdotem nec indirectè posse absoluere à reseruatis, etiam imposito onere præsentandi se superiori, nisi rationabilis causa ad sit dimidiandi confessionem (putat enim in hoc casu truncatâ, seu non integram esse confessionem) quod quantum ad hoc mihi non placet sed infra nu. 85. expressus tenet cum nostro Auctore, & subscribit Villalobos 1. p. summæ tract. 9. diff. 40. nu. 6.

17 Generales habent potestatem absoluendi à reseruatis Fratres totius ordinis, Prouinciales vero Fratres suæ Prouinciæ respectiue, & hospites ad illam declinantes. Vnde habens auctoritatem actiuam à Generali potest absoluere quoscunque Fratres ordinis, à Prouinciali autè Fratres suæ Prouinciæ, & hospites quoscunque ordinis ad eam venientes. Habens item auctoritatem passiuam, etiam à Prouinciali potest absolui à reseruatis per quemcunque confessarium ordinis approbatum ad audiendas confessiones Fratrum, quicunque enim sacerdos ad id approbatus à suo Prouinciali est idoneus confessor pro omnibus Fratribus ordinis, ex concessione Apostolica, & statutis ordinis, nisi ex statuto speciali alicuius Prouinciæ aliud caueatur. *romo 1. quæst. 21. art. 3.* De quo Corduba in addit. ad comp. verbo *accedere ad monast. Monial. infine.*

Religiosus absoluens à reseruatis absque auctoritate superioris, vltra quod nulliter absoluit, incidit in excommunicationem ipso facto, *Clementina, Religiosi, de priuilegijs, ibidem.*

18 Pius Quintus apud Bullarium præcipit praelatis ordinis Prædicatorum, vt exhibeant se faciles, & benignos suis subditis petentibus licentiam absoluendi se à reseruatis: vnde negantes sine causa, mortalis peccati rei videntur. Pœnitens autem denegata iniuste auctoritate à praelato, potest cum debita contritione licitè celebrare ad euitandum scandalum, dummodo nullus alius confessor ad sit, nam si aliquis ad sit,

Bullar. Bul. 12
Ej P.

tenetur illi confiteri alia peccata mortalia, antequam ad celebrandum accedat, postea manifestaturus reseruata habenti auctoritate, nisi peccatum reseruatum habeat annexam excommunicationem, tunc enim non licet celebrare, aut communicare, nisi maxima necessitas id peragendi, ad euitandum magnum scandalum, periculum graue, & infamiam urgeat, vel etiam timor reuelandi complicem delicti, aut se ipsum, vel alium infamandi, aut impediendi magna bona spiritalia, & temporaliter nullo modo licebit accedere ad altare, etiam cum contritione, ex sententia grauisimorum virorum mox citandorum. *ibid. art. 4.* De quo Soto in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. §. hoc autem dubium, & dist. 12. quæst. 1. art. 4. ad finem. Couar. in cap. *Alma mater*, 1. p. §. 2. num. 11. Syluest. verbo *Eucharistia*, 2. quæst. 7. §. quantum. Medin. in summa lib. 1. cap. 11. §. 5. Suarez tomo de poenitentia, disp. 31. sect. 3. num. 5. & 6. Reginald. vbi supra num. 86. & 87.

Vide Villalobos 1. p. summæ tract. 9. diffi. 65. num. 2. vbi docet verba Pij V. in præfata Bulla inducere præceptum, quæ etiam repetit Clemens VIII. in alia Bulla expedita pro Fratibus Carmelitis, ac idem innuit, prælatos iniuste negantes suam auctoritatem peccare mortaliter.

19 In omni casu, in quo religiosus potest confiteri non habentem potestatem ad absoluendum à reseruatis, tenetur ad confitendum simul cum peccatis non reseruatis, quæ habuerit reseruata, quod si reseruata tantum propalet confessori, absolutio super illis impensa erit invalida, ex defectu iurisdictionis. Nec sacerdos simplex in defectu confessoris inferioris poterit in hoc casu directè absoluere à venialibus, & indirectè à reseruatis *ibid. art. 5.* De quo Ledesma 2. 4. quæst. 8. art. 1. dub. 4. Soto in 4. dist. 18. quæst. 2. art. 5. Nauarro cap. 16. num. 14. Miranda dist. art. 11.

Vide in simili Reginald. vbi supra n. 82. vbi resoluit ex Suarez probabile esse, simplicem sacerdotem validè posse absoluere poenitentem bona fide confitentem venialia, si obliuiscatur mortalium, aut existimat, venialia tantum esse, quæ sunt mortalia: quia, inquit, licet simplex sacerdos non habeat sufficientem iurisdictionem circa mortalia, habet tamen eam sufficientem ad perficiendum poenitentiae sacramentum, quo sicut sanctificatur homo, ita etiam expellitur peccatum mortale, si forte in illo inueniatur.

20 Superior non potest audire sola peccata reseruata, ab eisque subditum absoluere, remittendo illum ad alium confesorem, qui ipsum absoluat sacramentaliter à peccatis non reseruatis, sed necessariò debet audire omnia peccata, vt possit ab eis sacramentaliter absoluere: quia integritas confessionis est de iure diuino, in quo nemini licet dispensare. At rectè poterit talem non sacramentaliter audiram omninò remittere ad inferiorem cum facultate, vt possit ab omnibus absolui. *ibid. art. 6.* De quo Syluest. verbo *confessio*, 1. quæst. 19. Victoria de confessione

confessione num. 161. Ledesma 2. p. 4. quæst. 8. art. 2. dub. 3. concl. 5. Reginald. in praxi fori poenit. 1. p. lib. 8. cap. 6. sect. 1. num. 76. vbi num. 78. addit, grauisimam, & rarissimam esse necessitatem, ob quam liceat superiori, auditis solis reseruatis, sacramentaliter absoluere habentem alia mortalia. De quo videri potest Suarez ab eodem Reginaldo relatus, tom. 4. disp. 31. sect. 1. & 2.

Sacerdos simplex habet potestatem absoluendi tantum à venialibus, aut à mortalibus semel iam legitime confessis, ex communi consuetudine Ecclesiæ. *ibidem in fine.*

21 Absolutio data virtute alicuius Bullæ, aut iubilæi, aut ab habente facultatem à superiore ad reseruata, si fuit nulla ob defectum contritionis, aut attritionis, vel ob aliam causam culpabilem non tollit reseruationem peccatorum, & ita necessarium omninò est, vt postea repetat eadem, tanquam nulliter confessa poenitens habenti ad id auctoritatem. Excipe, nisi peccata sint reseruata ratione alicuius censuræ, quia ea reseruatio tunc tollitur per absolutionem à censuris, quæ si non valet, vt absolutio sacramentalis, valere potest, vt absolutio extra sacramentalis, ad cuius validitatem non requiritur tanta dispositio in poenitente, quanta requiritur ad absolutionem à peccatis. Excipe etiam nisi inculpabiliter poenitens obliuiscit alicuius peccati, vt innuit Auctor, qui ita limitat opinionem Caietani, Syluestri, & aliorum absolutè affirmantium tolli reseruationem peccatorum, etiam non habentium annexam excommunicationem per absolutionem nullam. *ibidem art. 7.*

Ex quo fit, falsò imputari nostro Auctori oppositam sententiam à Portel verbo *casus reseruati*, num. 8. nam in dicto art. 7. licet in principio referat Doctores illam affirmantes, tandem ad finem resoluit, & tenet quod supra à nobis dictum est, vt attentè legenti ipsum articulum patebit. De quo Sanchez de mat. lib. 8. disput. 15. num. 21. Suarez de poenitent. disp. 31. sect. 4. num. 27. Vega in summa 1. p. cap. 49. casu 5. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 34. art. 13. idem Sanchez lib. 4. decalog. cap. 54. nu. 45. & 46. qui idem docent.

22 Prælati locales, vt Guardiani, & similes habentes potestatem ad absoluendum suos subditos à reseruatis, possunt ab eisdem absolui per confessorem ab ipsis electum. *ibidem art. 8.* De quo Miranda dist. quæst. 34. art. 14. concl. 1.

23 Guardiani possunt committere auctoritatem, quam habent à Provinciali, in aliquo casu speciali, quando ab ipsis specialiter fuerit petita, non tamen illam generaliter delegare alicui possunt, vt quotiescunq; occasio se obtulerit ea vtatur. *ibidem art. 9.* De quo Corduba super Regula cap. 7. quæst. 29. p. 228. Nauar. in Man. cap. 27. nu. 45. Miranda to. 2. quæst. 34. art. 14. concl. 2.

Novissime Villalobos tom. 1. summæ tract. 9. diffi. 64. num. 2. tenet, quod nunc possunt dicti Guardiani concedere auctoritatem pro

absolutione referuatorum (exceptis casibus Bullæ in Coena Domini) sine aliqua restrictione per quodam priuilegium Pij Quinti concessū Prædicatoribus, quo possumus frui per communicationē, quia, inquit, iurisdicctio cōpetens ex priuilegio Principis perpetuo est ordinaria.

24 Religiosis virtute Bullæ Cruciatæ non licet eligere confessorē pro absolutione à casibus referuatis sine speciali licentia Prælatorum, vt constat ex declaratione multorum Pontificum, quorum Bullæ referuntur in Bullario, nec suspenduntur per generalem reuocationem priuilegiorum, quæ quotannis fit à Commissario Generali Cruciatæ in illius publicatione, in qua semper à Pio Quinto vsque huc excipiūt concessa superioribus Ordinum Mendicantium quoad suos Fratres. Verum est tamen, quod contraria opinio, cum sit doctissimorum virorum, omninō non est condemnanda, ne cauderem (inquit Auctor) illos condemnare, qui sine licentia superiorum præfata facultate vtuntur in illis Religionibus, vel Prouincijs, in quibus dicti superiores id non prohibent, imō vident, & tacent, nec dictas prohibitiones Apostolicas subditis notificant, quas, vt vim habeant, publicari, & promulgari necessarium omninō est: secus si eas notificant, & publicari faciunt, tunc enim nullo iure possunt tali facultate vtī, vt omnes, etiam oppositæ sententiæ defensores, fatentur. Item ex sententia Doctorum Sal-manticensium non prohibentur dicti Religiosi eligere confessorē virtute Cruciatæ, vt absoluantur à peccatis non referuatis, atenta Bulla prohibitoria Clementis Octauī in præmio, secundum quod debet limitari, & mitigari eius prohibitio. *ibid. art. 10. & in addit. Summa tom. 3. cap. 7. num. 2.*

Bullar. Bulla
16. Iulij 2.
Bulla 13. Pij
5. Bulla 24.
Leon. 10. Bul
la 9. Clem. 8.
Sixt. 4. in Cō-
pen. D. Hiero.
verb. referua-
re, §. 1. & Gre-
gor. 13. in Cō-
pend. Societa-
tit. absolutio,
§. 11. & iterū
in Compend. D.
Hieron. verb.
Bul. Cruciatæ.

Robotatur,
& propug-
natur sentē-
tia Auctoris

25 Sed quia hæc quæstio hisce nostris temporibus multum contouersa est. & affirmatiuam partem sectantes nimis opinati sunt, nimium indulgentes libertati, & relaxationi, operæ pretium duxi (liceat excedere cancellos, & metas compendij) sententiā nostri Auctoris rationibus, & auctoritatibus corroborare, ac illustrare, aperiendo veritatem, vt timorati trepident timore, vbi est timor, & relaxati habenas cohibeant suæ libertatis, & audaciæ.

Ad rem igitur deuenientes prius proponam fundamenta oppositæ sententiæ, postea nostram rationibus, & iuribus stabiliam, & tandem obiectionibus satisfaciam. Primò igitur probant suam opinionem affirmantes, quia ita concedit Dominus Papa omnibus, & singulis fidelibus in dicta Bulla Cruciatæ, Religiosi autem etiam inter fideles numerantur, nec ob id peioris conditionis esse debent, quam sæculares si ueres si nillī gratia.

Secundo, quia superiores in suis Capitulis, & visitationibus conuentuum id notum non faciunt religiosis, quod omninō necessarium est, vt obliget, maximè quando magna est varietas opinionum pro vtique parte: quia lex reuocatoria priuilegiorum, & gratiarum nullā vim

vim habet, antequam promulgetur, non solum in Prouincia, sed etiam in tota Dioccesi, vt probat Soto de iustitia lib. 1. quæst. 2. art. 4. fol. 11. Medina 1. 2. quæst. 91. art. 4. fol. 830. quod si extat aliqua concessio, seu prohibitio Apostolica reuocatoria huiusmodi facultatis in Bulla concessæ, quantum ad Regulares, nunquam publicatur modo, & formā præfata.

Tertio, quia prælati vident religiosos huiusmodi priuilegio Cruciatæ vtī, & tacent, vnde tacitè videntur consentire, iuxta illud vulgatum iuris: *qui tacet, consentire videtur*. Consuetudo autem tolerata dat iurisdictionem etiam illi, qui ex iure illam non habet *cap. duo simul*, iuncta glossa, *de officio ordinarij*, & tradit Nauarro in summa cap. 2. nu. 255. ac idē in nostro casu consuetudo introducta, & tolerata à prælatis superioribus sufficiens videtur, vt religiosis liceat vtī præfato priuilegio Bullæ ad eligendum confessorē ad referuata, qui eos ab illis absoluat.

Vltimo, quia dato, sint aliquæ concessiones Apostolicæ declarantes, non posse religiosos vtī priuilegio Cruciatæ quoad hunc articulum, prædecessores Pontifices non possunt manus ligare successorum, iuxta illud vulgatum iuris: *par in parem non habet imperium*; qua propter singulis annis in publicatione Bullæ suspenduntur generaliter omnia priuilegia, & gratiæ impediencia bonam expeditionem ipsius Bullæ.

His tamen non obstantibus opposita sententia, quam defendimus eum Auctore, quod scilicet, non liceat Religiosis vtī priuilegio Cruciatæ quantum ad absolutionem referuatorum probabilior, communior, & verior iudicatur ab omnibus ferè viris doctis, & timoratis, probaturque euidenter sequentibus rationibus.

Primo, & principaliter, quia ita declarauerunt plurimi Summi Pontifices, Iulius II. & Pius V. pro fratribus Prædicatoribus, Leo X. pro Minoribus, præcipiēdo sub poena excommunicationis latæ sententiæ, quod nullus Frater, aut Monialis fruatur huiusmodi facultate bullæ sine speciali licentia superiorum. Idem prohibuit Sixtus III. monachis S. Hieronymi, & Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu, & tandem ommissis Innocentio VIII. Iulio III. Gregorio XI. Alexandro VI. & alijs, de quibus in Compendio D. Hieronymi, verbo, *Bulla Cruciatæ*, idē declarauit Clemens VIII. pro omnibus ordinibus, ac omnibus orbis Christiani partibus apud Bullarium, vbi determinat, *Cōcessionem Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad articulum eligendi confessorē, & absoluedi à referuatis in religiosis vtriusque sexus quorumcūque Ordinum, & Congregationum locum minimè habere, sed sua intentionis esse, quod in prædictis dispositioni suorum prælatorum sint subiecti*. Et tandem idem fuisse declaratum à Dño Paulo V. per suā Bullā cōfirmatoriā illius Clementis VIII. refert F. Euseb. Herrera in suis decisionibus moral. decis. in fine S. 1. & S. 2. initio. Quæ priuilegia non suspendi per generalē suspen-

Bullar. Bullæ
sup. citatis.

In Compendi.
D. Hier. verb.
referuare S. rō.
Comp. societ.
tit. absolutio-
S. 11.

Bullar. Bulla
9. Clem. 8.

tionem, quæ singulis annis fit in publicatione Bullæ Cruciatæ, statim probabimus, quidquid dicat præcitatus Herrera. *ibidem* §. 11.

Secundo probatur nostra sententia, quia à Pio V. vsque huc semper solet apponi in Bulla Plumbea illa clausula exceptiua: *exceptis, quæ concessa sunt ordinum Mendicantium superioribus quoad suos fratres*: ad quæ verba sermittendo responsum olim dedit Clemens VIII. Reuerendissimo Patre Fr. Franciscò à Sola tunc Ministro Generali ordinis penitenti specialem Bullam qua decretum faceret, ne Religiosi & Moniales sibi subditi fruere huiusmodi facultate Cruciatæ, quasi sentiens Pontifex ut iuris peritus, & Curialis per præfatam clausulam exceptiuam nõ suspendi priuilegia concessa superioribus Mendicantiũ quoad suos Fratres, ac proinde quantum ad articulum, de quo agimus, non esse necessariam aliam declarationem, si quidem in ipsa Bulla expressè id excipitur: vnum autem ex præcipuis priuilegijs, quo gaudent dicti superiores, est potestas referuadi casus, limitandique iurisdictionem inferiorum, ne absoluant sine ipsorum speciali licentia, ac per consequens huiusmodi priuilegium manet in suo vigore, ac si dicta Bulla Cruciatæ omnino non publicaretur, aut non esset in rerum natura.

Et confirmatur, nam nemini fas erit inficiari, quod virtute dictæ clausulæ exceptiue prælati auctoritatem absoluendi sibi subditos per sua priuilegia, non obstante ipsa Bulla, quod continet magnum fauorem respectu subditorum, ac proinde nec etiam potest negari, quod habeant ipsi prælati priuilegium, de quo agimus, in odium ipsorum subditorum, non obstante dicta suspensione generali, cum in iure pro regula habeatur: *qui sentis commodum, debet sentire, & onus*. Hæc Auctor in *Addit. Summa tom. 3. cap. 7. num. 2.* per quæ confirmat nostram sententiam, & quæ habet in *explic. Cruciatæ §. 9. num. 23. & tom. 1. quæst. 21. art. 10.* vbi expressè id tenet.

Nec obstat adductum ab assertoribus oppositæ sententiæ, & refert ipse Auctor *dict. art. 10.* Scilicet, quod dicta clausula, *exceptis quæ concessa sunt superioribus, &c.* tantum respicit indulgentias, & non priuilegia, quia si dicere vellent, quod intentio Papæ, est tantum excipere in dicta suspensione generali indulgentias concessas ordinibus Mendicantium quoad Fratres, ipsasque non manere suspensas per Bullam. Nam id proculdubio est diuinatorium, & absque fundamento, tum quia si vellet se referre ad indulgentias, & non ad priuilegia, non exciperet per verba tam generalia: *exceptis quæ concessa sunt superioribus, &c.* quibus videtur omnia comprehendere gratias, indulgentias, & priuilegia; id enim denotat verbum, *quæ concessa sunt*: quod refertur ad præcedentia, in quibus generaliter loquitur de omnibus concessionibus, & indultis contrarijs expeditioni Bullæ; tum etiam, quia si sermonem faceret tantum de indulgentijs, non vtique dixisset: *exceptis, quæ concessa sunt superioribus, &c.* sed diceret, *quæ concessa sunt Fratribus*, nam indulgentiæ non conceduntur

tur superioribus, ad eas largiendas Fratribus, & communicandas suis subditis, sed Dominus Papa immediatè illas concedit, & communicat Fratribus sine dependentia, & interuentione superiorum, vt omnes cõcedunt in materia de indulgentijs.

Secundo respondetur cum nostro Auctore *dict. quæst. 21. art. 10. §. 1. cõ 4.* quod præfata clausula, *exceptis, quæ concessa sunt, &c.* apponitur in fine suspensionis, clausula autem posita in fine legis, vel priuilegij refertur ad omnia antedecentia iuxta vulgaria iuris *l. talis scriptura ff. de legat. 1. l. si peperit §. filia, vbi Bart. col. 1. & 2. ff. de lib. & posthum.* & tradit etiam Iafon, & alij, quos refert Mandosius in Regulis Cancellarię regul. 1. referuat. q. 2. n. 2. ac proinde ex vi dictæ clausulæ non solum suspenduntur indulgentiæ, sed etiam omnia alia indulta, gratiæ, & priuilegia generaliter, quale est illud, de quo agimus, de eligendo confessorum pro absolutione referuatorum, qui enim totum dicit nihil excludit.

Confirmatur, quia in generali suspensione non veniunt ea, quæ speciali suspensione, aut derogatione digna sunt, qualia sunt priuilegia Mendicantium, quæ sicut specialiter excipiuntur in generali suspensione, ita de illis debet expressa, & specifica fieri mentio ad eorum suspensionem, vel derogationem, ad imitar generalis concessionis, in qua nõ veniunt ea, quæ si specialiter peterentur, & rogaretur de ipsis concedens, vero similiter non concederet, vt cautum est in iure *cap. final. de procurat.* ita similiter à contrario sentit, quæ speciali suspensione, vel derogatione digna sunt non comprehenduntur sub generali reuocatione, vel suspensione, sed specialiter, specificè, & expressè per expressa, & specifica verba debent suspendi, vel reuocari. Accedit quod in nostro casu facta est specialis exceptio in præfata suspensione generali, omnium concessorum superioribus Mendicantium quoad suos Fratres, ergo necessarium or. vnde erat ad impediendum suum effectum, vt suspensio specifica, indiuidua, & specialis fieret, & non sufficit generalis.

Tertio quia omnes Pontifices à Leone X. vsque ad Dominum Paulum V. semper declarauerunt, non esse suæ intentionis, quod religiosi, & religiosæ fruantur priuilegio Bullæ quantum ad hunc articulum, ridiculum autem videtur, quod sequenti anno post declarationem factam à Domino Papa, suspendatur ab ipso concessum, & indultum per Bullam Cruciatæ, hoc enim non decet supremum Principem, & legislatorem Ecclesiæ, cuius voluntas debet esse firma, constans, & perpetua, & talis præsumitur in iure, *cap. decet, cap. quod semel de regul. iuris in 6 & facit Clementina vnica in princ. de renunciat. l. vbi repugnancia ff. de regul. iuris*, donec aperte constet de voluntate ipsius in oppositum. Item, quia exceptio apposita in generali concessione firmat regulam in contrariũ *l. tributus §. ultimo ff. de milit. testam.* qui effectus proculdubio tolleretur à dicta clausula exceptiua priuilegiorum concessorum superioribus Mendicantiũ quoad suos Fratres, nisi operaretur, quod ex vi illius

lius manerent in suo vigore dicta priuilegia, & omnia alia generaliter suspensa, quoad dictos Fratres tantum.

Quarto efficaciter probo (& hæc est præcipuum, & efficacius fundamentum nostræ sententiæ) quia Leo X. in sua Bulla prohibitoria præcipit sub poena excommunicationis latæ sententiæ, quod nullus Fratrum, aut Monialium utatur priuilegio Bullæ, aut aliorum similium indultorum quoad hunc articulum sine speciali licentia superiorum, ergo prælatis expressè prohibentibus, ne Fratres absoluantur à reseruatis virtute Bullæ, iam constat de eorum voluntate, ac proinde quidquid contra illam actum fuerit, proculdubio irritum, & nullum censebitur, quia verba illa Leonis X. sine speciali licentia Prælatorum: est forma rei, & conditio sine qua non, qua non impleta, res ipsa corrui, & nullius valoris, & effectus planè efficitur, vt tradunt DD. communiter.

Quod autè superiores in nostra sacra Religione multoties declarauerint, & notū fecerint suis subditis, quod iuxta declarationes, & decreta Apostolica non possint absolui à reseruatis virtute Cruciatæ, constat ex promulgatione, quam fecit in hac nostra Prouincia S. Iacobi Dominus F. Franciscus à Sosa Episcopus Oximensis, & electus Segouienis, cū esset Generalis Ordinis, vt innuit noster Auctor citato loco *Addit. summa*. Idèque postea fecit Dominus Episcopus Carthaginensis D. F. Antonius de Trejo, dum ageret officium Vicarij Generalis in quibusdam Decretis, seu mandatis, quæ fecit publicari in omnibus Prouincijs Hispaniæ anno Domini 1615. quod & antea fuerat itidem promulgatum Romæ anno 1612. toti Ordini in cōstitutionibus editis in quodam Capitulo Generali, vt refertur in notis marginalibus Cordubæ super Regulam cap. 7. punct. 2. idem publicatum fuit in quadam Congregatione Generali Burdegalensi, auctoritate Apostolica, vt refert Miranda tom. 2. quæst. 33. art. 10. & alij Prælati inferiores fortè idem notum fecerunt in suis prouincijs, vt credere est, quod ad nostras aures non peruenit. Hanc sententiam sic expositam tenent ultra nostrū Auctorem locis supra citatis doctissimi viri, Corduba in expositione Regulæ dict. cap. 7. puncto 2. Collector priuilegiorum verbo, *Cruciatæ* §. 5. Paraffel, in suo Compendio titulo notanda priuilegia §. 10. fol. 175. Miranda in Manual. prælat. tom. 2. quæst. 34. artic. 15. conclus. 2. & nouissimè Villalobos tract. 27. pro Bulla Cruciatæ, clausula 9. Qui licet asserat oppositam sententiam esse doctissimorum virorum Scholæ Salmanticensis super hoc ab eo consultorum, addit tamen, quod ubi Prælati id prohibent suis subditis, nullo modo licere vti tali priuilegio Bullæ, iuxta Bullam prohibitoriam Leonis X. iam supram relatam, & tandem idem firmat, Portel in Dub. Regular. verbo *Bulla Cruciatæ num.* 1. estque communior, & tutior sententia idèque sequenda, iuxta regulam generalem, *indubio tutior pars eligenda est*, vt habetur *glossa final. in c. ynico, de scrutinio, cap. significasti, et segundo, verbo, in dubio, de homicidio, et inuenit*

inuenit, verbo, dubia, de sponsalibus. Maximè in rebus, in quibus imminet periculum animæ, vt latè, & perdoctè probat ex plurimis iuribus, & DD. Sanchez in sum. ad præcepta decalogi lib. 1. c. 10. n. 10. §. octauo, quia dubitans, ubi asserit, quod si in dubio facti est necessarid sequenda tutior pars gratia periculi animæ vitandi, idem dicendum erit in dubio iuris, quippè idemmet periculum in vtroque dubio versatur.

Ex dictis satis colligitur quid respondendum sit argumentis in contrarium. Ad primum dic, quod religiosi plusquam fideles sunt, quia sunt religati (religiosus namque dicitur à religando) duplici virtute, scilicet, legis Diuinæ, cui fideles omnes subiunt, & religionis, propter quod licet non debeant esse deterioris conditionis, quam ceteri fideles, at in multis ob votum obedientiæ, & Religionis cedere videntur iuri suo, idèdque illis non fit iniuria. Vnde ad id respiciens Pontifex illis non concedit hoc, & alia priuilegia Bullæ, nisi ad libitum prælatorum, ob idque excipit concessa superioribus quoad suos Fratres in suspensione generali, volens conseruare obseruantiam Regularem, tanquam zelator, & protector illius, nec in aliquo minui, nec dissipari, cumque obedientia ad prælatos in re tanti momenti, qualis est regimen spirituale subditorum, sit quæ Religionis stabilem facit, & firmat: idèd eneuare non permittit vires reseruationis aliquibus in casibus, quorum absolutio pertinet ad superiores, vt inde coercentur subditi, & religio permaneat in puritate morum, & in disciplina regulari confirmata. Quod confirmatur adhuc, quia Ecclesia concedit omnibus fidelibus, vt licitè comedant carnes in feria sexta, quando incidit Natiuitas Domini nostri Iesu Christi in talentem, *cap. final. de obseruat. ieiuniorum*, & tamen qui sunt adstricti voto ieiunij, vel abstinentiæ à carnibus, sicut nos Fratres Minores, nullo modo licitus est illis esus carniū in tali die, vt omnes communiter tenet, quia per votum censentur cedere iuri suo, de edendo carnes ipsa die, sicut ceteri fideles. Item (adducamus exemplum ipsius Bullæ) in ipsa datur facultas omnibus fidelibus, vt liceat comedere oua, & lacticia in Quadragesima, à quo etiam excipiuntur sacerdotes, & religiosi, vt patet ex tenore ipsius Bullæ, quibus id inibi prohibetur.

Ad secundum patet responsio ex his, quæ diximus in quarta probatione, quia tantum abest, quod illud non notum sit à prælatis, quin potius id maximè procurant declarare, & notificare suis Fratribus, præcipue Patres Generales, quod videntur innuere in eo, quod suam auctoritatem ad absoluendum à reseruatis caute, & parce concedunt petentibus, nec concedunt nisi viris doctis, & timoratis.

Ad tertium ex eadem resolutione satisfit, quia nec prælati vident quod sub sigillo confessionis eadit, nec id fit vociferando in claustris, & sacristijs Conuentuum: idèdque non restè dicendi sunt tacere, & dissimulare, quia id ignorat, & dato, quod ad eorum aures perueniat, vtiq;

obuiare rei, quantum possunt, curant, declarando, & præcipiendo Fratribus, ne tali priuilegio vtiantur.

Ad vltimum patet responsio ex dictis in secunda probatione, ex qua constat dictas prohibitiones Apostolicas non reuocari per generalem suspensionem, & reuocationem, quæ singulis annis fit in publicatione dictæ Bullæ.

De absolutione plenaria Fratrum.

26 Monachi, Nouitij, Donati, seruitores, commensales, nuncij, & Procuratores interefferentes capitulo generali per viginti dies immediate sequentes post Capitulum, per confessores ordinis ad hoc specialiter deputatos possunt absolui semel duntaxat ab omnibus peccatis, & censuris, etiam reſeruatæ Papæ, & dispensari super quacunque irregularitate qualitercunque contracta (excipe procedentem ex homicidio voluntario, mutilatione membri, & bigamia, quæ semper excepta intelliguntur) eisdemque plenariam indulgentiam, & omnium peccatorum remissionem concedere possunt præfati confessores, ex concessione Sixti Quarti, & Eugenij Quarti, pro Ordine Cistercij, vt habetur in Bullario, idemque concessum est ab eodem Sixto Quarto absentibus à Capitulo, qui verè penitentes, & confessi pro eius felici successu deuotè ad Deum preces fuderint. Quo priuilegio gaudent etiam religiones per communicationem. tom. 1. quæst. 41. art. 4. De quo vide Miranda, & Portel infra citandos.

27 Religiosi, & nouitij habentes propositum profitendi, Moniales, & eorum famuli, & seruitores possunt semel in vita, & in articulo mortis absolui ab omnibus prorsus peccatis, & censuris, & confessores eisdem indulgentiam plenariam concedere potest, ac si in illo actu eſſet Summus Pontifex, ex concessione Sixti Quarti, vt habetur in Bullario inter viua vocis oracula huius Pontificis, potestque impendi talis absolutio à quocunque confessore seculari, ex Innocentio Octauo, vt habetur in Compend. D. Hieronymi, titulo, Indulgentia plenaria per communicationem. S. 7. Quæ indulgentia licet semper sortiatur effectum in reputato mortis articulo, ac si de infirmitate decederet infirmus, semper tamen reſeruatæ manet pro vero articulo mortis, nisi aliud exprimat in gratia, vt si dicat, quod toties, quoties sit in præſupposito mortis articulo potest absolui, id enim tunc seruadū est. Neque obest lingue defectus, seu expressio loquelæ, dementia, vel lethargia ex Eugenio III. cum declaratione, & ampliatione Nicolai V. Vnde infirmus sic vsam loquelæ amittens, vt non valeat peccata sua confiteri, sufficit, vt possit plenariè absolui, quod de clara fiet, cum eſſet sanæ mentis, vel ex signis exterioribus ipsius constaret, se velle absolui, vel habere contritionem cum proposito confitendi, ex Nauarro, tom. 1. quæst. 62. art. 6. & tom. 2. q.

Bullar. Bull. 46.
Sicuti 4.
Comp. Cister.
titu. Capitulu.
@ generale. 3. S.
110.

Bullar. Orac.
37. & Bul. 37.
in fine, & bul.
20. nu. 2. &
Bul. 9. Iulij 2.
in principio.

Bullar. Bull.
11. Eug. 4. n.
3. & Bul. 19.
n. 5. & oracu
162.

87. art. 9. & 11. De quo Nauar. cap. 26. num. 30. & in c. in Leuit. notabili 17. & 30. Miranda tom. 2. quæst. 33. art. 7. Portel verbo Confessor erga fratres, num. 15. qui idem tradunt.

28 Per articulum mortis indictis concessionibus, & alijs similibus intelligitur ille, in quo probabiliter imminet, aut speratur mors à medicis, seu ab alijs viris cordatis, etiam si mors non sequatur, iuxta Abbatem, & Nauarrum mox citandos, Absolutus autem in dicto articulo mortis virtute dictorum priuilegiorum non tenetur peccata reſeruatæ iterum superiori confiteri, casu quo euadat, cum absolutio sit præſtitæ ab habente plenam facultatem à Papa, dict. q. 62. art. 7. & 8. De quo Nauar. in sum. de pœnit. dist. 5. n. 29. & in Man. cap. 2. n. 8. & ca. 26. n. 26. & 27. Miranda vbi supra art. 8. Soto in 4. dist. 18. q. 4. art. 4. Sanchez lib. 2. ad præcepta cap. 13. num. 31. & 32. vbi nu. 1. vsque ad 5. explicat sumi pro eodem articulum, & periculum mortis.

29 Dicta plenaria absolutio, & indulgentia expressè concedenda est à confessore, vt laetetur, eo tamen temporis momento debet concedi, quo moraliter credatur infirmum in extremis iam constitutum ad minus mortaliter non peccaturum, ne postea pro peccatis commissis post dictam absolutionem alia satisfactione indigeat. At confessor in hoc debet nimis circumspectum se gerere, ne repentina morte penitentis præuentus impediatur indulgentiam concedere. Pro tutiori autem cautella penitens petat, vt absoluaatur iuxta suæ Sanctitatis intentionem virtute dictorum priuilegiorum. Quo præmissis, dicat confessor in hanc formam, *Auctoritate Apostolica mihi commissa absolua te ab omnibus peccatis tuis, in quantum possum, & restituo te sacramentis Ecclesiæ, & concedo tibi indulgentiam plenariam, quam tibi concessam à Domino Papa, si forte non morieris, eadem auctoritate reſerua pro vltimo articulo mortis, in nomine Patris, &c. Ibid. art. 9. De quo Corduba de indulgent. quæst. 38. Nauar. in sum. cap. 26. num. 31. Miranda. dist. art. 8. §. sed modo insurgit.*

30 Moniales S. Clara sub cura Fratrum Minorū degantes gaudent præfatis concessionibus quoad absolutiones plenarias, & indulgentias. Itè possunt plenariè absolui quater in anno ab omnibus peccatis qua litercunq; commissis, & dispensari in votis ex feminea leuitate emisit ea plenitudine, qua sua Sanctitas absolueret, & dispensaret, si earūdem peccata in confessione auscultaret. Idemque cōceſit Leo X. in omnibus festiuitatibus Domini Sabbaorth, Virginis Mariæ, Sanctoꝝ Apostolorum Petri & Pauli, S. P. N. Francisci, S. Clara, ac omniū Sanctoꝝ, & per totam Hebdomadā maiorē, de consensu tamen Prælatorū, & idem concessum est Fratribus Minoribus Obseruantia ab eodē Leone X. infesto & Catherina virginis, & martyris. *Ibid. a. 10. Idē docet Miranda supra art. 9. ex Collect. Priuileg. verbo absolutio extraordinaria quoad Fratres. S. 7. 74. Leon. X.*

31 Summarie igitur per prædicta priuilegia possunt absolui plenarie Fratres Minores, & Moniales S. Clara, ac Tertiaria, aliæque religio-

In Bulla. Ora
culo 64. &
Leon. X.

sa sub cura eorundem Fratrum viventes, nec non & alij religiosi communicantes in privilegijs, semel in vita, & in articulo mortis, item quater in anno, diebus, quibus maluerint, in festis Domini Sabbaoth, & Dominæ nostræ, omniumq; Sanctorum, ac Apostolorum Petri, & Pauli, S. P. N. Francisci, S. Clare, S. Catherinæ martyris, & per totam maiorem Hebdomadam. Sed advertant communicantes in dictis privilegijs Minorum, quod non sunt plenarie absolvendi in diebus festis S. Francisci, & S. Clare, sed loco eorum possunt absolvi in festis suorum Patronorum, ut v.g. Prædicatores in festis S. Dominici, & S. Catherinæ Senensis, & Augustinenses in festis S. Augustini, & S. Monicæ. Advertant etiã omnes religiosi volentes absolvi virtute dictorum privilegiorum, quod nõ possunt absolvi à reservatis in religione absque licentia superiorum, bene tamẽ poterunt quoad alia vti dictis concessionibus, saltem in foro conscientie. Sicq; declaratum fuisse à Reuerendissimo P. Generali F. Francisco ab Angelis in quodam Capitulo Prouinciali Prouinciæ Castellæ, ipso præfente refert Cordaba statim citandus. *Ibid. art. 11.* De quo Cordaba in addit. ad comp. tit. absolutio extraordinaria quoad Fratres §. 12. ad finem in secunda impres. Miranda d. quæst. 33. art. 9. & 10.

32. Tandẽ aduerte, quod virtute dictorum privilegiorum non possunt Fratres dispensari in irregularitatibus, attentis tamen alijs, de quibus infra de dispensationibus, optimè possunt. *Ibid. art. 12. & 13.* Idem docet Miranda dict. quæst. 33. artic. 11.

Item aduerto cù Auctore in *addit. Sum. tom. 3. cap. 10. nu. 1. in fine.* Quãtum ad indulgentias plenarias cõcedendas à confessore virtute dictorum privilegiorum, quod iam non licet illas concedere post dictam plenariã absolutiõnẽ à peccatis quia id sublatum est à Domino Paulo V. in sua reuocatione generali indulgentiarum pro Regularibus, excepta indulgentia plenaria pro articulo mortis, quam non tollit, imò ipsam de nouo concedit sua Sanctitas, ut videre est citato loco *addit. cap. 8.* Vbi etiam addit Auctor, quod virtute dictorum privilegiorum non possunt absolvi religiosi à casibus Bullæ in Cœna Dñi. Vide infra de indulg. vbi n. 45. disputabimus, an præfata indulgentia reuocata à Dño Paulo V. sint reuoluate per cõfirmationẽ nostrorum privilegiorum ab ipso post hac factã.

De absoluteione quoad seculares.

33. Papam posse concedere facultatẽ Regularibus, ut absoluant à casibus Episcopis reservatis extra omne dubiũ est, propter plenissimã potestatem, & iurisdictionẽ, quã in omnes habet immediatẽ à Deo, quãque nemo tollere potest ab eo, vel minuire. *tom. 1. q. 61. art. 1.* De quo Suarez *tom. 4. de pœn. disp. 29. sect. 1. conc. 2.* De casibus Episcopis reservatis, vide D. Tho. in 4. dist. 19. q. 1. art. 9. ad 2. Nauar. in Man. cap. 27. a. n. 276. Gutier. Canon. q. 5. num. 10. Miranda *tom. 1. Manu. q. 46. art. 2.*

34. Reli-

34. Religiosi præfati iuxta formam Clementinæ, *Dudum de sepulchris*, secluso quocumque alio privilegio, habent circa peccatorum absoluteiones eandẽ potestatem, quã Curatis à iure cõmuni cõcessa est. Vnde omnes ad se venientes absolvere possunt ab omnibus casibus Episcopis à iure reservatis, imò & ab alijs specialiter, & non à iure sibi ipsi reservatis, secundum probabiliorẽ sententiam, quã tanquam omnino tutam esse amplectendam, & in praxi seruandam reperit communis, *ibidem art. 2.* Quidquid in oppositum dicat Reginald. in praxi fori pœnitent. 1. part. lib. 8. cap. 5. num. 73. Suarez *tom. 4. disput. 30. sect. 2. num. 16.*

35. Item possunt absolvere à censuris Episcopis reservatis, & dispensare in votis, in quibus ipsi Episcopi possunt per plurimã privilegia Apostolica, quæ habentur in Bullario, qua facultate possunt vti, etiam extra suos Conuentus, *ibid. art. 13. & 4.* De quo Syluest. verbo *confessor 2. quæst. 5. num. 5.* & verbo *casus quæst. 5. num. 5.* Armilla verbo *absolutio num. 25.* & verbo *casus num. 13.* Sanchez infra citandus cap. 43. a. n. 4.

Aduerte cum Auctore in *addit. Summa tom. 4. cap. 18. n. 18.* Quod licet per quandam declarationem Cardinalium factam auctoritate Clementis VIII. sublata sit etiam Regularibus potestas absolvendi à casibus Papæ, vel Episcopo reservatis, id tamen fuit decretum pro sola Italia, & non pro alijs Prouincijs, ut patet ex tenore ipsius declarationis, quã refert Quaranta in Summa Bullarij titulo, casus reservati, pag. 162. concordant cum Auctore Fr. Ioan. de la Cruz in suo epitome lib. 2. cap. 6. fol. 163. col. 2. §. si arguas. Portel. verbo *confessor erga seculares num. 22.* §. *at sicut*, & verbo *casus reservati num. 6.* Suarez de pœnitentia disp. 30. sect. 3. num. 16. in fine. Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 43. num. 4. & seq. & cap. 54. num. 3. loquens de votorum dispensatione, & commutatione, & lib. 2. cap. 13. num. 36. ad finem. Vbi agens in terminis de dicta declaratione Cardinalium ait, pro sola Italia extra Romam procedere, & dict. cap. 43. num. 14. & 15. facultatem dispensandi concessam Religiosis extendit ad quoscumque subditos alterius diocesis vnde eumque venientes, idem firmat Villalobos tract. 9. diff. 62. qui omnes scripserunt post dictam declarationem qua non obstante subscripserunt non tales viros in hoc deceptos fuisse, & rem tam necessariam ignorasse, si extra Italiam illæ prohibitio ligaret.

36. Ad huc etiam per dictam Bullam Pauli III. pro Societate Iesuu possunt alij Mendicantes, & Regulares per communicationem absolvi ab omnibus casibus, etiam Papæ reservatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, nec non à quibuscumque censuris, tam à iure, quam ab homine, etiam specialiter, & nominatim latis, dum modo parti satisfacta fiat, vel detur sufficiens cautio de satisfaciendo, etiam in foro fori extra sacramentum pœnitentiæ, ut constat ex quadam declaratione Pij V. data in quodam Iubileo anno Domini 1568. si retente.

E 3. cas

Bulla. Bull. 116.
Eugenij 4. 11.
11. Bull. 11. Sicut 40.
Bulla 57.
14. vbi refertur Bulla Præbati 4.
debatat num. 61.
Bulla 42. num. 2.
oraculo 32.
Bulla 22. in liq. 2.
Bulla 7. Pauli 70. num. 3.

eius verba precepti lauantur, verba enim posita in privilegijs: *auditis eorum confessionibus* debent explicari, & intelligi secundum iuris dispositionem, nimirum, ut absolutio à peccatis in confessione sacramentali fiat, à ceteris vero extra illam possit fieri, *ibid. dist. 9. c. 1. art. 5. 6. & 7. & citato loco Ad lit. summa*. Vbi resoluit Auctor non esse sublata hæc privilegia per dictam declarationem Cardinalium à nobis numero præcedenti relatam. De quo Nauar. lib. 3. de n. titulo de senten. excomm. un. conf. 26. pagin. 605. in r. impres. Soto in 4. dist. 18. ar. 5. col. 9. Armilla verbo, *excommunicatio* §. 20. Ledesma. 2. 4. quæst. 29. art. 9.

Idem docet Sanchez quo ad cautionem de satisfaciendo præstantam lib. 2. decalogi cap. 13. num. 23. vbi nomine cautionis intelligit pignoratitiam, aut fideiussoriam, vel saltem iuratoriã, & num. 34. ait, id non esse præstandum in mortis articulo, quando iam loquela, aut vsu rationis quis defuitus est, idem tradit Suarez de censuris disp. 7. sect. 5. nu. 39. & seq. vbi resoluit num. 44. quod quando ponitur in privilegio, vel Bulla clausula, *satisfacta parte*, vel similis, absolutio est irrita, si aliter fiat. Secus vero, quando potestas conceditur absque tali clausula limitante, ad quod citat Caetan. summa verbo, *absolutio*. Armilla num. 48. Soto in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3. idem sentit Reginald. infra citandus.

37. Verum est tamen, quod ut tali absolutioni fides adhibeatur in foro exteriori, debet poenitens absolutus præsentare schedulam signatam à confessario coram notario, & testibus, qui testificentur parti iam fecisse satis, ab excommunicationeque solutum esse, item que ipse notarius debet subscribere schedulam, ut rectè notat Nauarro vbi supra, & in summa cap. 27. num. 42. *ibidem citato art. 6. ad finem*.

38. Possunt etiam dicti confessores absolute manifestum Clerici percussorem in casibus ad Episcopum pertinentibus, satisfactioe partem manifesta præmissa, vel à reo parato congruè satisfacere oblata, quod si pars offensa id renuat, forte ut ipsum reum vexet, non est præstanda alias satisfactio, quando enim ista non est possibilis, quacumque ex causa sit, sufficit idonea cautio, vel iuratoriã, ex doctrina communi Doctorum, *ibid. art. 8. De quo Philippus Francus in cap. soler. de sentent. & excommunicat. lib. 6. num. 8. Couar. in cap. alma mater l. p. §. 11. nu. 1. col. 4. Reginald. 1. parte. fori poenit. lib. 9. cap. 4. sect. 2. num. 65. & 66.*

39. Prælati Regulares iurisdictione quasi Episcopali pollentes licet habeant eandem facultatem absoluendi suos subditos, quam habent Episcopi erga suos in casibus iure speciali illis commissis à Concilio Tridentino, per Bullam Pij V. hæc tamen non extenditur ad seculares, *ibidem art. 9.*

40. Pro quo est quædam declaratio Cardinalium apud Marzillam lib. 3. de poenitentia tit. 9. cap. 30. quæ sic se habet. *In hoc decreto (S. Concilij Tridentini loco citato) non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, sed tantum Episcopi prout quoad alios*

Sed

Sed hoc debet intelligi circa casus Bullæ Cœnæ, quia pro alijs extrahos, etiam Papæ referuatis habent potestatem Regulares absoluendi seculares per dictam Bullam Pauli III. pro Societate Iesu, ut proximè num. 35. dictum est à nobis.

41. Licet præcitata privilegia Regularium quoad absolutiones secularium sint reuocata per Concilium Tridentinum, sic declarante sacra Congregatione Cardinalium auctoritate Domini Papæ anno Dni 1577. post eam tamen declarationem Gregorius XII. declarauit non esse suæ intentionis, quod per talem renocationem sit derogatum facultati factæ dictæ Societati Iesu, eamque, quatenus opus sit, de nouo confirmauit, & concessit, quod actum est anno Domini 1583. quod privilegio per communicationem possunt tutè Mendicantes, & cum Mendicantibus communicantes uti, *ibid. art. 13. & quæst. 55. art. 17. eadem tom. 2. & infra redibit sermo de communicatione privilegiorum, Vide Sanchez, & Auctores citandos num. sequenti.*

42. Nec etiam suspenduntur dicta privilegia per Bullam Cruciatæ, sunt enim realia concernentia Religionem, & non singulares personas, in Cruciatæ autem non suspenduntur, nisi privilegia personalia singularibus personis immediatè concessa, & non realia, idèdque liberè uti possunt Religiosi eorum concessionibus erga seculares non habentes Bullam Cruciatæ in locis, vbi publicatur, iuxta sententiam distinctissimorum virorum statim citandorum, quæ securè impraxi sequi potest, etiam si concedatur, oppositam speculatiuè esse veriorè, & nostram speculatiuè falsam, quod vltimum negamus, *ibid. art. 14. De quo Soto in 4. dist. 32. quæst. 1. art. 3. col. 2. Corduba lib. 1. quæstionar. quæst. 1. num. 98. Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 28. num. 7. & in Commentar. littera Z. idem docent Villalobos tract. 27. de Bulla Cruciatæ, clausula 12. num. 7. idem Henriquez lib. 6. de poenitent. cap. 16. num. 7. qui dicto lib. 7. de indulgent. cap. 28. num. 7. & cap. 21. num. 3. in commentariis vera R. tenet in anno Iubilei Cætesimi etiam non suspendi. Lefius de iustit. lib. 2. cap. 42. dub. 12. num. 60. vers. *responderi potest*, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 54. num. 61. & 62.*

43. Verum est tamen, quod fruente dicto privilegio aliquando iusta de causa poterunt illo non uti, & poenitentem remittere ad summum prælatum, tum quia sic videtur esse mens Papæ concedentis, ut prouideatur saluti animarum, tum etiam, quia possunt renunciare suo privilegio non tangente ius superioris, aut tertij. At peccant grauiter, si post auditam confessionem peccatorum referuatorum sine iusta causa remittant in præiudicium poenitentis eadem peccata repetere cogentes, ne iugum confessionis reddatur onerosum, sed Episcopus ad id semel per ex officio tenetur, *ibid. art. 15. De quo Henric. vbi supra cap. 18. num. 2. Nauar. in Manua. præiudio 5. num. 12. & non dissentit Miranda tom. 1. quæst. 46. art. 12. Sanchez dicto cap. 54. num. 12. vbi agens de commutatione*

Trid. sess. 24.
c. 6. de reform.
Bulla. Bulla.
13. Pij. V.

Trid. sess. 14.
cap. 7.

tatione votorum, docet nullam esse culpam ea nolle commutare per privilegia Regularium, secus per Bullam, aut Iubileum.

44 Absolutio à censuris in foro conscientie importat exercitium potestatis concessæ in salutem animarum, taliter quod anima ligata vinculo excommunicationis fiat libera, & absoluta coram Deo, & non coram Ecclesia, nec per illam tollitur ius tertij, potestque fieri extra sacramentum à non Sacerdote. At absolutio in foro pœnitentiæ à solis Sacerdotibus approbata fit intra sacramentum confessionis, & extra illud non potest fieri. Vnde absolutus ab excommunicatione in foro conscientie tantum, ita se debet habere, ac si iniuste in foro exteriori esset excommunicatus. *ibid. art. 10.* De quo Covarruvias in *ca. alma mater S. Hieronimi* 6. part. & §. 9. num. 7. conclus. 4. Soto in 4. diffin. 22. quæst. 1. art. 3. Navar. cap. 17. num. 3. & 28. Sylvest. verbo *absolutio* 1. §. 1. part. 3. Idem tradit Miranda post citatos Auctores tom. 1. quæst. 46. art. 7. & 8. ad quod adhuc vide eundem Navar. dicto. cap. 27. num. 43. & Simancas de Catholic. instit. cap. 47. num. 79.

45 Religiosus ad audiendas confessiones non approbatus ab ordinaro non potest absolvere ab excommunicatione minori, cum careat iurisdictione ad absolvendum seculares à mortalibus, iuxta veriorum sententiam Caietani contra Navarrum, & per consequens videtur incidere in excommunicationem *Clementinam*, dudum, si de facto absolvat. Opposita tamen sententia verior est; non enim credendum est, tam gravem pœnam excommunicationis maioris ipso facto imponi religioso absolventi ab excommunicatione minori, cum pœna debeat commutari rari culpa: At à tali absoluteione danda caveant omnino Religiosi simplices Sacerdotes, *ibid. art. 11.* De quo etiam Auctor *in summa* tom. 1. cap. 86. num. 2. Caiet. verbo *excommunicatio minor* pag. 354. Soto in 4. d. 22. q. 2. art. 3. Navar. in Manul. ca. 27. num. 25. Sylvest. verbo *excommunicatio* 7. num. 7. & verbo *absolutio* 1. num. 3. Idem sentire videtur Villalobos 1. part. subm. tract. 17. diffin. 3. num. 9. quidquid Mirand. tom. 1. Man. quæst. 46. art. 10. dicat.

46 Religiosi absolventes plenariè à pœna, & à culpa sine specialis privilegio sibi ipsis, aut pœnitentibus concessio, quod idem est, ac concedere indulgentiam plenariam, incidunt in excommunicationem *Clementinam* 2. §. ad hoc, de pœnitent. & remission. *ibid. art. 12.* De quo Sylvest. verbo *excommunicatio* 7. num. 41.

Sed adverte, quod in dicta *Clementina* citata ad marginem dicti articuli 2. (& fortè per incuriam typographi) solū fit mentio de questoribus elemosynarum, quibus ibidem prohibetur, sed non sub censura Ecclesiastica, plenariam peccatorum remissionem indulgere, & absolvere à pœna, & à culpa, vt videre est in litera. At id expressè prohibetur sub excommunicatione Papæ reservata in *Clement. 1. de privilegijs* & *excessibus*, &c. & idem docet Mirand. supra art. 9.

47 Paren-

47 Parentes Fratrum plenariè absolvi possunt à culpa, & à pena in articulo mortis per confessorem ab ipsis electum ex concessione Caietani Tertij apud Bullarium, quæ indulgentia non est sublata per Dominum Paulum V. quia solum reuocavit indulgentias concessas ipsis Fratribus directè, non verò eas, quæ conceduntur intuitu Fratrum. tom. 3. quæst. 27. art. 2. & in *Addit. summa* tom. 3. cap. 11. in fine. De quo infra de *indulgentijs* num. 46. & 54. redibit sermo.

48 Prouinciales Indiarum, & Fratres de eorum commissione possunt absolvere omnes Indos conuersos ad fidem, & Christicolas comitantes religiosos ad opus conuersionis, nec non & ipsos religiosos, etiam alterius ordinis ab omni censura, etiam de reservatis in Cœna Domini, in vtroque foro, in quo habent omnimodam Papæ auctoritatem, quantum indicauerint expedire pro conuersione Indorum, eorumque manutentia, & profectu in Fide Catholica, & obedientia Ecclesiæ Romanæ, ex Adriano Sexto pro Minoribus apud Bullarium.

Item Episcopi Meridionales, & Occidentales Indiarum, & illi, quibus specialiter id commiserint, possunt absolvere nouiter conuersos, etiam alienæ diocesis à casibus Cœnæ Domini, ex Paulo Tertio, & hoc etiam in foro iudiciali, nec tollitur hæc facultas per publicationem Bullæ in Cœna Domini, quæ quottannis Romæ fit in die Iouis Sancti, vt diximus supra num. 3. Tomo 2. quæst. 99. art. 1. *Vide infra de Indorum privilegijs* à num. 1.

49 Fratres Minores in Austria, & Bohemia possunt ad pœnitentiam, & Fidei communionem recipere quoscumque Lutheranos, eosque iniuncta pœnitentia plenariè absolvere, & ad Ecclesiæ unitatem restituere, ex concessione Pauli Tertij, quo possunt frui alij religiosi viuentes in alijs terris infidelium, nec censentur reuocata pro illis religionibus per Bullam Cœnæ, vt in simili tenet P. Sosa in explicatione Bullæ Cœnæ disp. 100. n. 2. de religiosis missis à Papa ad prædicandum hæreticis cū potestate illos absolvendi, quam non renocari per dictam Bullam Cœnæ asserit, alias sequeretur magna confusio. De quo Portel in *Addit. ad dubia Regularia*, verbo *communicatio cum hæreticis*, num. 25.

50 Item Pius Quintus concessit Prouincialibus apud Indos, vt eligant in quolibet Conuentu duos Fratres doctos, qui habeant auctoritatem absolvendi à casibus Bullæ Cœnæ, vt habetur apud Bullarium.

51 Facultas absolvendi plenariè extenditur ad peccata commissa post concessionem ipsius facultatis, nec per hoc datur materia delinquendi, licet detur aliqualis occasio in genere. tom. 2. q. 42. a. 2.

Idem docent Enriquez loquens de absoluteione à reservatis virtute Iubilei lib. 6. de pœnitent. cap. 16. num. 3. Sanchez agens de commutatione votorum per Bullam, sive Iubileum lib. 4. Dealogi cap. 54. num. 1.

Bullar. Orac.
2. Caietani 3.
& Bulla S.
Clementis 8.

Bullar. bul. 13
Adria. 6. n. 8

Bullar. Orac.
6. Paulo 3.

Bullar. Orac.
5. Pij V.

26. & de casibus referuatis. num. 27. & 28. Portel verbo *casus referuati* num. 13. refertque ad idem Vega 1. par. Summæ cap. 49. casu 5. & tandem Villalobos 1. p. Summæ tra&. 9. diff. 64. num. 5. idem inuic.

Nota ad ad resolutionem de Absolutionibus.

52 Circa num. 12. resoluta. Idem docet Portel vbi supra num. 32. & 33. vbi resoluit, nouitium semel absolutum ab excommunicatione in causa ob iniectioem manuum violentarum commissam in nouitiatu, non reincidere in illam, si fuit absolutus à Magistro nouitioru, vel ab alio confessore sæcularium per Bullam præfatam Pauli III. quia per illum etiam absolui possunt sæculares ab illa censura, absque eo quod reincidant, quidquid dicat Sayro lib. 3. de censuris cap. 28. motus ex cap. eos qui, de sentent. excommunic. lib. 6. Quia iste textus loquitur de absoluto ob mortis periculum, vel aliud impedimentum ab eo, qui alias non poterat. Item notat idem Portel dicto nu. 33. idem posse circa moniales, & earum nouitias, & seruitrices, Vicarios, seu Confessores earundem Monialium, & id ipsam repetit verbo *Moniales*, num. 12. & habetur in *Compendio Minorum, verbo Moniales, §. 12.*

53 Circa num. 20. ad finem. Vide Sanchez lib. 1. ad præcepta cap. 9. num. 35. vbi docet, quod quando aliqua venialia simul cum mortalibus confitentur sacerdoti simplici, indirectè, & per accidens virtute absolutionis datæ manent absoluta mortalia, & excusabitur poenitens ab eis iterum confitendis, ratione iustæ ignorantia, eo quod (inquit) iuxta probabilem sententiam, vera illius sacerdotis iurisdictio credatur, & lib. 2. ca. 13. n. 15. resoluit deficiente sacerdote approbato, si simplex confessionem constituit in articulo, aut periculo mortis audire cepit, vel inferior approbatus defectu superioris, cui casus referuatur, & ante absolutionem adsit legitimus confessarius, vel superior, posse priorem simplicem sacerdotem, vel inferiorem approbatum confessionem captam perficere. Et hanc partem dicit tenere Enriquez lib. 6. de poenitent. cap. 11. num. 8. & esse satis probabilem docet Zambrano de casibus articuli mortis cap. 4. dubio 5. num. 4. & plures alios, quos ibi refert.

54 Circa num. 35. resoluta. Idem docet Sanchez, quoad dispensationem, & commutationem votorum faciendam extra sacramentum confessionis, dicto cap. 43. num. 16. & 17. & dict. cap. 54. num. 15. & 16. Vbi idem resoluit, quando dispensatio, aut commutatio sit virtute Bullæ, aut lubei, quam posse fieri extra confessionem tenere debent, qui censent, absolutionem à censuris posse extra eam impendi, virtute privilegiorum religionis. Idque ait, videretur tenere Soto lib. 4. de iust. quaest. 4. art. 2. col. 9. vers. post hac, de privilegijs, & in proprijs terminis docet

docet Enriquez lib. 7. de indulgentijs cap. 30. num. 6. Quem, & alios ibi pro nostra sententia citat, quidquid dicat Suarez de censuris disp. 7. sect. 5. num. 36. & sequentibus.

55 Circa eundem num. 35. §. verum est tamen. Idem cum Nauaro placet Suario tom. 5. de censuris disp. 7. sect. 5. num. 26. 27. & 28. Vbi ait, ex doctrina eiusdem Nauarri constare, testimonium confessoris esse sufficiens, & alia testimonia solum requiri, vt iuridicè constet, illud esse testimonium talis confessoris. Qua propter si ipsemet confessor personaliter adsit, & coram iudice id testificetur, multo magis sufficiet. Et concludit, quod si alia via sufficienter constet, illam esse confessoris subscriptionem, eandem habere vim, & auctoritatem, quidquid in oppositum teneat Peña in Directorio Inquisitorum 2. p. in scholijs ad Concil. Tarraconense comment. 25. Quem sequitur Salzedo in pract. crimin. canon. cap. 109.

56 Circa num. 37. resoluta. Idem docent post nostrum Auctorem F. Ioannes Crucius lib. 1. de statu relig. cap. 6. dub. 16. Ludouic. Beja in respons. casuum conscientia p. 4. casu 37. initio, Sanchez lib. 8. de matrimonio. disp. 2. num. 13. & lib. 2. decalog. cap. 11. num. 7. nouissimè Iacobus Grafis, tom. 2. consil. sub tit. de homicidio, consil. 2. num. 23. & sequentibus, quos refer Barbosa in remissionibus ad Trident. dict. cap. 6. num. 7. Licet Sanchez id non admirat quantum ad absolutionem ab hæresi, neque talem, ait, facultatem competere dictis prælatis Regularibus quoad suos subditos absoluendos virtute dicti decreti Tridentini, sed ex privilegio præfato Pij V. specialiter id ad illos extenditis, quia (inquit) nomine Episcoporum in eo decreto (etiam si sint ordinis Generales) non comprehenduntur.

Sed nullo nititur sufficienti fundamento, quo nos deterreat à sententia Auctoris (quæ vera est) amplectenda. Nam dicti superiores Regulares iurisdictione quasi Episcopali fungentes verè, & propriè sunt ordinarij, & quasi Episcopi suorum subditorum, & possunt erga eos, quidquid Episcopus erga suos, imò, & quidquid Summus Pontifex erga omnes fideles, si non esset eorum iurisdictione, & potestas restricta, & limitata, vt loquendo de Episcopis respectu ouium suarum Diocæsium, ex sententia præstantissimorum Doctorum tradit in hoc articulo Auctor, & loquendo de prælatis Regularibus præfatis resoluit etiam. tom. 1. quaest. 23. artic. 1. & nos dicemus infra resolut. 68. de generalibus ordinum. num. 2. Atque ita comprehendit sub nomine Episcoporum respectu religiosorum sibi subditorum in dicto decreto consequenter, ac merito asserendum est. Quantum vero ad absolutionem ab hæresi occulta, cuius absoluendæ potestas in foro conscientia tantu datur Episcopis, idem videretur dicendum, ex vi dicti decreti posse, in quâ dictos prælatos Regulares, quales sunt Generales, & Prouinciales, absoluere suos subditos à crimine huiusmodi hæresis occultæ. Sed de hoc

diximus supra *resolue. 3. de absolutione quoad Fratres, num. 4. & 5.* iam esse sublatam talem potestatem dictis praelatis per Bullam Coenae, imò & Episcopis per quandam declarationem Cardinalium.

RESOLVTIO III.

De Abortu.

SIXTVS Quintus edidit quandam validam, & rigorosam constitutionem contra procurantes, consulentes, aut auxiliantes abortum foetus animati, vel inanimati, quam Gregorius Decimus tertius reduxit ad terminos iuris communis moderando eius poenas, in duobus praecipue. Primo quantum ad reservationem excommunicationis Sedi Apostolicae, decernens, quod quilibet confessor ab Ordinario approbatus, & ad hoc specialiter deputatus potest ab ea absolvere in foro conscientiae tantum. Secundo quantum ad procurantes abortum foetus inanimati, aut exhibentes mulieribus, aut sumentes venena sterilitatis, consulentes, aut auxiliantes, reddendo poenas Sixti Quinti ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini, sed quoad alia relinquit Bullam ipsius Sixti in suo robore, ac vigore. Vnde ex dicta moderatione Gregorij colligitur.

2. Primo quod hodie procurans abortum foetus animati, secuto effectu incurrit excommunicationem, sed non reservationem Papae, ac per consequens potest ab ea absolvere Episcopus, vel confessor ad id specialiter ab eo deputatus, ut expressè habetur in dicta constitutione Gregorij, & hoc in foro conscientiae tantum, per quod innuit Pontifex in foro exteriori absolutionem reservationem esse Sedi Apostolicae. Verum est tamen, quod praelati Regulares possunt suis subditos per sua privilegia absolvere ab hoc crimine, etiam in foro exteriori, non obstante, quod dicta privilegia quoad hoc fuerunt à Sixto Quinto reuocata, & per Gregorium Decimum tertium non reuadata, quia postea per Clementem Octauum fuerunt viuificata, & reuadata in confirmatione privilegiorum, quam fecit, ex certa scientia, pro Ordine Minorum, & confirmauit post hac Dominus Paulus Quintus per suam Bullam anno Domini 1609, quam vidi sub sigillo authentico, confirmatio autem, ex certa scientia, reuadat inuadidum, & abrogatum, ut *infra resolutione, de privilegijs* videbimus. *Tom. 2. quast. 33. art. 4.*

3. Secundo colligitur, quod modo procurans, consulens, vel deformans embryonem inanimatum, aut propinans mulieri, aut viro potum, quo eis generandi potentia impediatur, vel qui praegnantem abortiri facit, antequam foetus animi rationali sit informatus, non incurrit excommunicationem, nec irregularitatem, quia ius commune, *cap. quod vero,*

cap.

cap. Moyses 32. q. 2. cap. sicut ex literarum, cap. si aliquis, de homicid. tales poenas huic crimini non imponit. Secus si foetus sit animatus. *Ibidem S. aduertendum insuper.*

4. Tertio colligitur, quod procurans huiusmodi abortum foetus animati, si sit Clericus, vel regularis, secuto effectu manet priuatus officio, beneficio, vel alia dignitate Ecclesiastica, & inhabilis ad alia in posterum. Item à iudice Ecclesiastico, post probatum delictum, est degradandus, & Curiae saeculari tradendus, quia quantum ad hoc nihil est in nouatum à Gregorio XIII. nec ab alio Pontifice circa Bullam Sixti. *V. ibidem S. ultimo est notandum.*

5. Ultimo deducitur, quod nec Episcopus, neque Prouinciales Mendicantium possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate ex hoc crimine proueniente, quia licet ex Tridentino Episcopi, & ex privilegio Martini V. praelati Regulares possint dispensare in irregularitate procedente ex homicidio voluntario occulto, hoc tamen non extenditur ad dispensandum in homicidio calificato, cuiusmodi est occidere cum veneno creaturam animi rationali informatam, tollendo ipsi vitam temporalem, & aeternam *ibid. q. 3. S. 2. est notandum, & in Addit. sum. tom. 3. cap. 3. num. 10.* De quo vide Azor *tom. 2. lib. 2. cap. 26. S. iure Canonico, Sayro de censuris lib. 3. cap. 35. num. 27.* Quaranta in summa Bullarij, verbo, *abortus num. 3.*

Trid. sess. 7. ad c. 7. de reser.

6. Scio Portel, verbo, *abortus num. 10.* quem refert, & sequitur Villalob. 2. part. suam tract. 12. diffi. 14. num. 6. tenere, dictos Praelatos Regulares posse dispensare cum suis subditis super hac irregularitate, non obstante ratione à nobis proxime adducta, quia inquit, privilegium Martini V. concedit in communi, ut possint absolvere, & dispensare in homicidio voluntario absolute, & generaliter, non distinguendo de abortu foetus animati, vel de homicidio adulti, seu alio homicidio calificato, ergo cum lex non distinguat, nec nos distinguere debemus, ut notum iuris est. Quod & confirmat efficacius, quia licet Sixtus V. reuocauerit privilegia Regularium quantum ad hoc, & Gregorius XIII. non reuadidit, ut asserit *Auctor citato ar. 4.* Clemens tamen VIII. postea confirmauit, ex certa scientia, privilegia Minorum, quae confirmatio, ex certa scientia, reuadat inuadidum, ut iam supra diximus, ac per consequens possunt praefati praelati per sua privilegia iam reuadata dispensare super tali homicidio foetus animati. Quae opinio mihi videtur probabilis, & alias conformis doctrinae Auctoris, *in dict. art. 4. vbi S. circa quaedam constitutionem.* Praefatam rationem possiderat ad affirmandum praelatos posse absolvere ab excommunicatione lata contra procurantes abortum foetus animati, licet ipse expressè oppositum teneat *ibidem S. 2.* notandum quantum ad dispensationem irregularitatis (& forte non teneret, si rem alius pensaret) ac ideo tuto in praxi potest amplecti, non enim minus militare videtur ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregulari.

E. 3. regulā

Illustratur
doctrina Au-
ctoris.

regularitatis, ac in absolutione excommunicationis. *vide sup. de absolut. qui ad fratres num. 7.*

7 Obseruat item idem Portel, & bene, quod Sixtus V. in hoc casu tantum reseruauit irregularitatem, & non inhabilitatem contractam ex tali delicto, qua propter non prohibentur prelati super illa dispensare, sicut in simili asserit Auctor *to. 1. quest. 24. art. vltimo*, posse dictos prelatos dispensare cum suis subditis in inhabilitate contracta à Religiosis admittere foeminas intra clausuram Conuentus, nisi ad maiorem abundantiam, & securitatem velint in dicta inhabilitate dispensare virtute cuiusdam privilegij Gregorij XIII. pro Ministris infirmorum in Italia; relati à Capuccino, verbo, *absolutio ordinaria quoad Fratres fol. 27. & tradit Auctor to. 1. q. 20. art. 18. & 20. idè firmat Villalobos vbi supra n. 7.*

8 Tandem aduerte cum eodem Portel loco citato num. 5. quod confessores Regulares possunt absoluere seculares ab hac excommunicatione per privilegia, per quæ habent facultatem absoluendi à censuris reseruatis Papæ vel Episcopo extra casus in Cena Domini, de quosupra, *de absolutione quoad seculares num. 3. 5.* quamuis tutius esse, addit ipse Portel, quod sint confessores specialiter ad id deputati à suis superioribus propter specialem destinationem requisitam à Gregorio XIII. sicut specialiter deputantur à Provincialibus ad dispensandum cum coniugatis adpetendum debitum impeditis voto, aut coitu incestuoso intra secundum gradum. Primum probabilius videtur, secundum tutius, elige quod magis placuerit.

Nota ad Resolutionem de Abortu.

9 Aduerte, quod clericus, vel Regularis causam abortui præbens dubius tamen de animatione foetus. manet irregularis: in dubio enim facti homicidij irregularem reputare se debet. Ita ex nostro Auctore *tom. 1. summa cap. 174. nu. 4. S. y el que dudare*, docet Sanchez lib. 1. Decalogi, cap. 10. num. 43. & sequitur Portel in Addit. ad dubia, verbo, *abortus nu. 1.* hoc tamen procedere quoad priuationem suscipiendi ordines, ac in illis ministrandi, non vero quoad priuationem officij, vel beneficij, & inhabilitatem ad illa, limitat ipse Sanchez num. 45. quia poena ordinaria statuta delicto certo, non est imponenda delicto dubio, sed arbitraria probubij qualitate, ex traditis à Syluestro, verbo, *homicidium 3. q. 1.* Maiolo de irregularit. lib. 1. cap. 1. num. 3. regula 7. & lib. 5. cap. 5. n. 10. *verl. secundum limitatur.*

10 An autem consulens abortum, qui facta sufficienti diligentia ad inuestigandam veritatem, adhuc manet dubius, an secluso consilio esset alter eodem profusus animo perpetraturus abortum, ac proinde an consilium operatum sit aliquid, censendus sit irregularis: maior est difficultas, Sanchez vbi supra num. 44. agens de consulente homicidium, resoluit,

resoluit, quod quando homicidium constat, & solum dubitatur de operatione seu effectu consilij, censendus est irregularis in foro conscientie, imò & in foro externo, quia fiat præsumptio, & possessio contra consulentem, dum ipse oppositum non probat, ac idè censetur factum certum, vt id consilium fuerit operatum, cui adhæret Portel vbi supra num. 2.

11 Qui etiam num. 3. resoluit, eum qui abortum suo nomine factum ratum habuit, postquam iam peractum est, qui tamen non iussit, nec consuluit, non incurrere irregularitatem, nec cæteras pœnas impositas à Sixto Quinto, quia is ad eum homicidium non est cooperatus. Neq; adhuc casum extenditur dispositio *cap. cum quis, de sentent. excommunic. lib. 6. & cap. facilius de penis, in sexto, & Clementina 1. eodem titulo.* Vbi pœnæ late contra percussores clerici, Cardinalis, vel Episcopi extenduntur ad ratum habentes quod suo nomine factum est, vt loquens de homicidio ordinario tradit Suarez de censuris disp. 44. sect. 3. num. 25. quia pœna committentis delictum non extenditur ad ratum habentem, nisi in casibus iure expressis: Vnde si in præcatis iuribus non exprimeretur rati habitio, vtique non comprehenderetur, vt bene notat idem Suarez dict. num. 25. & sequentibus. & sequitur Portel, loquens de abortum ratum habente suo nomine factum, d. n. 3. vbi in fine addit, quod si approbavit, seu ratum habuit abortum, antequam fieret, dicens paranti illum, *benefacies*, incurrere pœnas Sixti, secuto abortu, ac per consequens fieri irregularem, quia iam ad occisionem foetus animati cooperatus est.

12 Adde cum eodem Portel supra num. 4. incurrere irregularitatem, & cæteras pœnas eum, qui consuluit faminae abortum tempore, quo non dū erat foetus animatus, intendens, vt ante foetus animati informationem abortiret, illa vero non adhibuit medicamenta ad id efficiendum, nisi post foetum animatum, & tandem abortus secutus est: quia tenebatur suum consilium explicare, vel mandatum reuocare efficaciter, ne fieret talis abortus post foetum animatum, idque colligitur ex *cap. vltimo de homicidio, lib. 6.*

13 Item obserua cum Auctore *Tom. 1. summa, cap. 5. num. 2.* ad finem, quod pater creaturæ, seu foetus animati, cui mater aperuit, se velle positionibus procurare abortum, & tacuit, secuto effectu manet irregularis, quia ex debito iustitiæ tenebatur vt pater tueri vitam filij contradicendo, & impediendo talem effectum. Additque, post quadraginta dies à conceptu si dubium sit, an foetus sit masculus, aut foemina, præsumendum esse, quod sit masculus, ad effectum incurrendi irregularitatem, quia masculis infunditur anima rationalis in quadagesimo die à conceptione, vt ait Nauar. *cap. 27. num. 21.* Idem firmat Portel dict. verb. *abortus, num. 14.*

14 An autem prelati potentes dispensare in hac irregularitate, possint

possint id committere, seu delegare suam potestatem, vt alter dispenset: quæri non immerito potest. Portel vbi supra num. 12. tenet partem affirmantem, cui libenter assentio, quia potestas competens ex privilegio perpetuo (qualis est privilegium Martini Quinti, de quo supra) dat iurisdictionem ordinariam, vt communiter docent Iuristæ, & probat Sanchez lib. 2. de matrim. disp. 40. num. 14. ac proinde est delegabilis cap. cum Episcopus, de officio ordinarij, & multis adductis tradit idem Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 31. num. 1.

15 Sed aduerte cum eodem Portel ibidem nu. 13. quod dicti prælati non possunt dispensare in hac irregularitate, quando provenit ex delicti talis abortus notorio, quia Martinus Quintus in præfata Bulla tantum concedit pro homicidio occulto dispensandi facultatem. Ibi dem tamen addit, esse probabile, posse dispensare in homicidio manifesto, seu notorio apud Fratres, occulto vero apud sæculares, pro quo citat Corduba in summa quæst. 12. & Vega in summa p. 2. cap. 15. casu 6. sed Corduba ait, securus esse in hoc casu recurrere ad Papam, & Miranda absolutè tenet partem negantem. Tom. 2. quæst. 8. art. 10. conclus. 2. quando scilicet delictum est notorium, ita vt in iudicio probari queat. At Vega intrepidè sequitur affirmantem partem, quæ mihi etiam satis probabilis videtur, non obstante quod opposita sit tutior.

RESOLVTIO V.

De Adulterio.

IN casibus, in quibus licet Episcopis dispensare cū suis clericis in pœnis Ecclesiasticis debitis adulterio, peracta pœnitentia, iuxta c. & si clerici, §. de adulterijs, de iudicijs, possunt similiter dispensare superiores Regularium habentes iurisdictionem quasi Episcopalem cum suis subditis, restituendo priuatos ab officijs, & inhabiles ad ea propter dictum crimen: imò, & ante peractam pœnitentiam idem possunt tam Episcopi, quàm superiores Regularium, dum modo adsit vrgens, & legitima causa. tom. 1. quæst. 24. art. 17. De quo Syluest. verb. casus, quæst. 1. casu 13. 14. & 15.

Nota ad resolutionem de Adulterio.

2 Idem docet Miranda tom. 2. quæst. 9. art. 3. conclus. 3. vbi resoluit, quod in pœnis, seu irregularitatibus adulterio minoribus possunt dicti prælati Regulares dispensare, iuxta dictum §. de adulterijs. Vnde a contrario sensu in his, quæ adulterio sunt maiora, non possunt, a tanto iure communi, quale est crimen sodomie, in quo, & alijs grauissimis, quæ

munerant Couar. in 4. p. cap. 6. §. 8. num. 2. & 3. & Salzedo in præf. cap. 86. non possunt Episcopi de iure communi dispensare. Quæ autem crimina sint adulerio maiora Pontifici reseruata, tradit Syluester vbi supra. In quibus etiam prælati Regulares dispensant per sua privilegia, exceptis homicidio voluntario, mutilatione membrorum, ac bigamia.

Quomodo sit puniendus monachus ob crimen adulterij, vide infra resolutione 48. nu. 23.

RESOLVTIO VI.

De Affinitate.

AFFINITAS non contrahitur ex copula carnali inter cõsanguineos extra secundum gradum, ac per consequens nullum superuenit impedimentum, tam ad matrimonium contrahendum, quàm ad vtendum iam contracto quoad petitionem debiti, quæ est sententia probabilior, quam opposita, eamque tanquam manifestam ex decreto Tridentini firmauerunt Doctores Salamanca, & Complutenses super eo consulti. Sed aduerte, quod nõ sufficit habere copulam carnalem cum consanguinea intra secundum gradum vxoris propriæ, ad hoc vt prohibeatur quis petere debitum, sed necessarium omnino est, quod in ea copula recipiatur semen intra vas naturale, aliàs non contrahitur affinitas. tom. 1. quæst. 63. art. 1. De quo Bibald. in Candelabro aureo tit. de affinitate nu. 209. Nauar. lib. 4. consil. tit. de consanguinitate, & affinitate, consil. 5. num. 3. & 4. Gutier. lib. 1. Canoniarum, quæst. 23. circa finem, & quæst. 15. num. 11.

2 Ac & or. tom. 3. Addit. sum. cap. 210. addit, quod contrahitur hoc impedimentum ab habentibus dictam copulam fornicariam intra secundum gradum, etiam si penitus ignorent consanguineos esse, quia hoc non fuit decretum in pœnâ incestus, sed provenit ex affinitate orta ex præfata copula, quæ contrahitur, etiam si adsit dicta ignorantia, licet ea durante cum bona fide non peccent petentes debitum. Pro quo est quadam declaratio Cardinalium apud Marzilla lib. 3. de consanguinitate & affinitate tit. 17. pag. 481. decernens dictam fornicationem inter consanguineos extra secundum gradum non impedire matrimonium contrahendum, iuxta quadam Bullam Pij V. anno Domini 1568. nec contracto vti ad petendum debitum, quia tale impedimentum sublatum censetur per dictum decretum Concilij, dixit Gregorius XIII. ex sententia sacre Congregationis. De quo Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 67. Gutier. tract. de matrim. cap. 99. num. 13. quos cum alijs pluribus refert Barbosa in remissionibus ad Concilium Tridentinum dicti Sessio. 24. cap. 4. de reformat. matrimon. fol. 93.

G

3 Affi-

3 Affines qui bona fide contrahunt matrimonium absque dispensatione scientes se esse affines, sed ignorantes affinitatem esse impedimentum dirimens iuris, non faciunt prolem legitimam: quia non quacunque ignorantia efficit, ut proles sit legitima, sed tantum facti ignorantia, & non iuris, Tom. 1. q. 13. art. 1. De quo Manuel à Costa in cap. si pater 1. p. verb. vxor. num. 2. fol. 31. Couarru. in epitome 4. p. 2. cap. 8. §. 1. Sarmiento lib. 1. sellect. cap. 6. Cetera vide infra de dispensatione. & matrimonio.

Nota ad resolutionem de Affinitate.

4 Circa resoluta num. 1. Idem docent Viuald. de matrimon. num. 101. Quando in 4. dist. 41. num. 6. proposit. 6. quos refert, & sequitur Miranda tom. 1. quaest. 47. art. 1. Vbi refert privilegium nobis Minoribus concessum à Pio Quinto, ut ex commissione Prouincialis dispensare possimus in foro conscientiae ad petendum debitum cum his, qui consanguineum, vel consanguineam sui coniugis post matrimonium contractum carnaliter cognouerunt. De quo Collector in Compend. Societatis. titu. dispensare §. 8. & Palacios in 4. dist. 22. disp. 2. Quod privilegium non est reuocatum, quidquid de eo dubitet idem Miranda supra concl. 1. ut vsus, & communis Religionum praxis tenet. At si copula carnalis praecessit matrimonium, si sit intra gradus prohibitos, super tali impedimento dirimente nullus inferior à Papa dispensat, nisi quando impedimentum est occultum, & matrimonium publicum, & separatio magno scandalo foret, & ad Papam, vel nuntium confugi non possit propter magnam paupertatem, aut alia legitima impedimenta, tunc enim dispensare potest Episcopus, ut ex Angelo, & Syluestro docet doctissimus Navarro in Manua. cap. 22. num. 85. quem refert, & sequitur Miranda tom. 2. quaest. 9. art. 1. concl. 1. & tenent alij multi grauissimi Doctores. Sed hoc non conceditur praelatis Regularibus Episcopali dignitate fungentibus, ut infra de matrimonio num. 7. dicemus. Vide Villalobos 1. p. Summae tract. 14. difficul. 17. à num. 6. ubi num. 9. ait, quod danda est fides in foro conscientiae affirmantibus, interuenisse copulam inter eos, sed non consumatam, hoc est, quod non fuit seminis effusio in trax naturalis. At hoc in foro exteriori non praesumitur, ut ex Alexandro de Neuo in cap. fraternitati num. 8. de eo, qui cognouit, &c. & alijs docet idem Villalobos ibidem. dicto num. 9. ad finem.

RESOL.

RESOLUTIO VII.

De Alienationibus.

A LIENATIO proprie & strictè est omnis actus, per quem dominium transfertur, latè autem in materia fauorabili continet etiam conductionem ad longum tempus, seu perpetuam, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteusim perpetuam, necnon & contractum sub conditione factum, ex cap. nulli liceat. & notant Hostiensis, & Archidiaconus de rebus Ecclesiae alienan. tom. 1. q. 27. art. 1. De quo Syluest. verb. alienatio, & verb. emphyteusis. quaest. 6. Lesius lib. 2. de iust. cap. 24. dub. 11. Portel in dubijs reg. & in addit. verb. alienare, Villalobos 2. p. Summae tract. 25. diff. 17. Couar. 2. Variar. cap. 16. 17. & 18. Molina 2. de iustit. disp. 466. cum sequentibus. & DD. in tit. de rebus Ecclesiae alienan.

2 Praelati Conuentuales non possunt alienare bona Ecclesiae, vel suorum conuentuum sine expresso consensu Fratrum capitulariter congregatorum, neque ad hoc sufficit consensus conuentus sine consensu praelati sicut nec & contra consensus praelati sine consensu maioris partis Conuentus, quod & debet fieri in euidentem utilitatem monasterij, aut Ecclesiae cum instrumento, & tractatu in publica forma; secus factum non tenet, & facientes incurrunt in poenas excommunicationis, & suspensionis, ex Clementina, Monasteriorum, de rebus Ecclesiae non alienand. Extravagant. ambitiosa, eodem titulo, & secundum diuersa Regularium priuilegia, debet expressa superiorum licentia interuenire. Sed regulariter loquendo quando praelatus cum capitulo alienat, eo ipso probata est praesumptiuè Ecclesiae utilitas. Ibid. art. 2. De quo Baldus in cap. 1. §. 1. de his qui feudum dare possunt. Suarez de censuris, disput. 2. sect. 6. num. 6. Lesius supra num. 62. & sequentibus.

Qui num. 63. agit de forma seruanda in alienatione rei Ecclesiasticae, quae consistit in quatuor. Primo, ut fiat super ea tractatus. Secundo, ut Capitulum expressè consentiat. Tertio, ut subscribat in venditione, donatione, & permutatione. Quarto, ut ad sit auctoritas superioris. De quo Syluest. verb. alienatio, num. 10. Molina disput. 468. dict. lib. 2. de iustit. Panormitan. cap. 1. num. 5. de his, quae sunt à praelato. & in c. fin. de rebus Eccles. non alien.

3 Idem dicendum est de alienationibus faciendis à Monialibus, in quibus ultra praedicta, debet interuenire consensus, & licentia praelati superioris: secus sine tali licentia factum, tam à Fratribus, quàm à Monialibus pro nullo habetur, sed generalis potest illud reualidare,

Bullar. Bulla 20. Eugen. 4. num. 25.

seu ratificare, si sit in euidentem vtilitatem Conuentus, vel etiam inuualidare, habita prius cause cognitione, ex concessione Eugcaij Quarti apud Bullarium, iuxta quod privilegium debent intelligi plura alia concessa diuersis Ordinibus. Imò & Conuentus cum suo Præsidente possunt ratificare alienationem factam sine expresso consensu Fratrum simul capitulariter congregatorum, dummodo hæc ratificatio à Conuentu capitulariter congregato fiat, alias non tenebit. Neque per præfata privilegia aliquid contra vllum trium votorum substantialium, nec contra pertinentia ad communem vitam Regularem inducitur, vt præcipitur in Concilio Tridentino. Ibidem §. nec contrarium. exi. lmo. & §. neque contra supradicta. vbi exponitur dictus locus Concilij Tridentini.

Trident. sess. 25. de Reg. c. 1. & 2.

4 Ex privilegio facto Ordini Sancti Hieronymi apud suum Compendium verb. Alienatio §. 4. Conuentus cum Priore possunt vendere hæreditates, possessiones, & iura in testamentis legata, & alia similia inutilia Monasterio, dummodo pretium eorum in alia bona vtiliora, & immobilia commutentur. Quo privilegio gaudent alie Religiones communicantes, nisi in eis sit aliqua consuetudo, vel statutum in contrarium, & extenditur concessio ad alios contractus, & alienationes, vltra conditiones, imò etiam ad Hypotecam, & quando spes certa adest, quod res pignori data redimatur, tenent viri docti, posse præfatos prælatos per se solos res suas hypothecare, alias sine consensu suorum Fratrum facere non licet. Ibidem §. ex his infertur. De quo Lesius loquens de pignoris datione & Doctores infra citandi.

5 Item ex concessione Gregorij Decimiertij Fratres, & Moniales Eremitarum Sancti Augustini possunt vendere, alienare, & permutare, ac etiam in emphyteusim concedere, dummodo emphyteusim non fiat vltra duas generationes, vel nominationes absque licentia Apostolica, vel loco illius, de consensu, & approbatione Generalis Ordinis. Item dictæ locationes possunt fieri in perpetuum, dummodo duæ partes Conuentus consentiant, & fiant in ipsius Conuentus vtilitatem, & commoditatem: secus tam ipsæ locationes, quam alij supradicti contractus irriti sunt, & inanes. Quæ concessio, & alie similes obseruentur à Religionibus, quibus factæ sunt, alie obseruent sibi ipsis indulta, iuxta suas laudabiles constitutionis. Ibidem in fine.

De quo Lesius supra loquens defendo, vel emphyteusim num. 66. vbi num. 64. agit de forma iuramenti fieri solita ab Episcopis, & Abbatibus, ne alienent res Ecclesiæ inconsulto Romano Pontifice, iuxta dictam Extravagant. Ambrosiæ: & addit, legatum à latere non posse dare licentiam alienandi contra prædictum iuramentum, vt ex Panormiti & Speculatore docet Syluest. verb. alienatio num. 16. in fine, Villalob. supra dicta diff. 17. num. 9.

Aliud

Aliud simile privilegium Leonis X. apud Bullarium inuenies, quo Bullar. Bulla datur facultas Monialibus S. Clare, & Tertiarijs subiectis Ordini Minorum, ad alienandum de consensu duarum partium Conuentus. 26. Leo. 10.

6 In Ordine Minoru nullus contractus potest fieri absque expressa licentia Generalis, vel Prouincialis, aliter irritus iudicatur, ex Alexandro, & Honorij III. quod confirmatum, & renouatum est per Sixtum III. Clementem VII. & alios Pontifices. Prælati tamen nullam habent facultatem ad alienandum, sed tota hæc auctoritas residet penes syndicum, qui nomine Papæ, & sedis Apostolicæ (ad quos pertinet dominium omnium rerum vsui Fratrum deputarum) de consensu Prouincialis, ac Conuentus habet eandem potestatem alienandi, quam habent Prælati aliarum Religionum possidentium in communi nomine suorum Conuentu. Vnde dictus Syndicus cum licentia Generalis, vel Prouincialis potest facere facultatem religioso Minoritas ad donandum aliquid extra Ordinem intuitu remunerationis, vel elemosynæ, vel ratione vtilitatis, quæ provenire potest ipsi Ordini ex huiusmodi donatione, ibidem art. 3. & 6. De quo Nauar. in cap. non dicitis num. 25. & 26. de quo infra iterum erit nobis sermo, resolutione de Syndico Fratrum Minorum, de cuius auctoritate vide apud Bullarium Bullam 1. Martini. V.

Bullar. Bulla 26. Alex. 4. & Bulla 3. Honorij 4. Bulla 27. Greg. 12.

7 Apud ordinem Societatis Iesu extat quoddam privilegium amplissimum Iulij III. & Gregorij XIII. apud Bullarium, quo Præposito Generali, vel Capitulo, seu Cõgregationi generali ipsius Societatis conceditur, vt possint disponere de rebus Collegiorum absque cõsensu cõmunitatis, seu Conuentus, ad que pertinet, etiam locando in emphyteusim, seu libellum ad tres generationes, vel in aliud longum tempus præhabita summariè causa cognitione. Item, vt possint renuanciare cuicumque iuri, & liti habitæ super rebus ad aliquem Conuentum pertinentibus, legato, seu alio quocumque nondum tradito, illi tamen acquirendo, si hoc expedire videbitur, dummodo sit in vtilitatem euidentem Collegiorum, & Conuentuum, aliter prælati facillè cedentes dictis iuribus tenebantur satisfacere læsis Conuentibus seu Collegijs. Hoc tamen non conceditur Prouincialibus, etiam pro necessitatibus emergentibus, & euidentibus vtilitatibus domorum, aut Collegiorum, nisi illud id duxerit commitendum ipse Generalis Præpositus, vel nisi Ducentorum valorem non excedat, quæ, si sint mobilia, possunt alienare auditis consultoribus, alij vero prælati inferiores, quæ centum non excedant, ex Collectore Societatis titulo Alienatio §. 1. Quo privilegio possunt vt alie Religiones communicantes, quamquam in eis consensus Prouincialium sufficiat, vt iam resoluius. Vnaquæque tamen obseruet quod apud se per propria statuta, & laudabiles cõsuetudines vsu receptu est. Ibidem diff. art. 3. vide Lesiu supra num. 66. agentem de emphyteusim.

Bullar. Bulla 1. Martini V. Bullar. Bulla 20. Grego. 13.

G 3. 8 Alie-

8 Alienationes dicuntur fieri in utilitate monasterij, si pretium conuertatur in rem duraturam, puta in emptionem rei stabilis, seu edificium, vel aliud simile, etiam si utilitas proueniens ex tali alienatione non sit perpetua, sed temporalis, ut potè pro colendis agris, colligendis fructibus, & similibus, & sufficit, quod tempore contractus dicatur utilis, licet postea efficiatur deterior. Quando autem sit causa necessitatis, sufficit, quod ex alienatione Ecclesia non patiatur damnum; sed non sufficit, quod in instrumento dicatur fieri dictam alienationem causa necessitatis, aut utilitatis, nisi talis necessitas, & utilitas probeur. Tandem iudicare de huiusmodi utilitate relinquitur arbitrio boni, & prudentis viri, pensatis circumstantijs qualitaris, & quantitatis rei, personæ, loci, temporis, finis, & id genus alia. *ibid. art. 8.* De quo Rebuf. de alienat. rerum Eccle. num. 27. Nauar. in dict. cap. non dicatis num. 25. Lessius supra num. 63.

Vbi ait, quadruplicè esse iustam causam ad alienandū res Ecclesiæ: Prima, necessitas, cui aliter occurri nequit; secunda utilitas manifesta; tertia pietas v. g. ad redimendos captiuos, ad succurrendum graui proximorum necessitati; quarta incommoditas, ut si res sit Ecclesiæ sumptuosa, & parum utilis.

9 Alienatio facta in utilitatem monasterij valet, etiam non interueniente solemnitate iuris, sicut valet facta à pupillo sine auctoritate tutoris in utilitatem ipsius pupilli. *glossa in l. 2. ff. de acceptilat.* Quod in fauorem Ecclesiæ, & pupilli concedunt Doctores. At alienatio facta à Monacho, vel moniali sine licentia sui prælati (quæ est solemnitas omnino necessaria ad validitatem actus) non tenet, etiam in foro conscientie: secus, si deficiant aliæ solemnitates, ut pote, quod fiat tale instrumentū, & in eo fiat mētio de tali, & talire, tūc enim dicta alienatio iusta de causa facta minimè cladicare dicēda est in foro animæ, in quo standum est veritati. *ibid. art. 9.* De quo Nauar. de spolijs clericorū §. 2. n. 6.

10 Addit. Auctor in *Addit. Summa tom. 3. cap. 158. num. 13.* quod ut alienatio facta sine solemnitate iuris in utilitatem monasterij valeat, necesse est, ut ipsum monasterium, vel Ecclesia nullo pacto maneat obligatum, sed accipiens tantum obligetur ipsi. Vnde si Ecclesia obliget se absq; eo, quod obliget alterū sibi, vel si cōtractus est reciprocus ex parte Ecclesiæ, & alterius contrahentis, totum pro nullo habetur, etiam si sit in utilitatem ipsius Ecclesiæ, seu monasterij. De quo Sarmiento de Redditibus Eccles. cap. 2. num. 1. Gutierrez, lib. 2. Practicar. quæst. 22. nu. 7.

11 Alienatio rerum monasterij facta sine solemnitate iuris, ut sit nulla, seu annullanda, debet esse cum notabili læsione, non autem minima, tunc enim emptor, seu possessor tenebitur ad restitutionem etiā fructuum. Vnde contra tales res, etiam bona fide emptas non currit præscriptio, nisi post 40. annos attento iure communi, nam attentis privilegijs Regularium requiritur de cursu centum annorum ad præscri-

bendum

bendum contra eorum bona, & iura, ex quoddam magno privilegio. *Eugenij 4. de quo in Bullario, & infra latius redibit nobis sermo, resolutio ne de præscriptione. ibid. art. 10. & tom. 3. q. 35. art. 2. & q. 56. ar. 2. in fine.* Bullar. Bullar. 17. Eng. 4. n. 15.

12 Si alienas rem Ecclesiæ solus peccat alienando solus tenetur restituere: si vero accipiens solus peccat, solus ad satisfaciendam tenebitur, si autem vterque, alienans, & accipiens peccat, vnus altari debet restituere, sed Ecclesia neutriquam ad id obligatur. Vnde si vterque à peccato excusatur, à restitutione vterque itidem excusabitur, etiam in foro exteriori. *ibidem art. 11.* De quo Nauar. de alienandis rebus Ecclesiæ, num. 24. & 25.

13 Commendatarij perpetui Ordinum Militarium non possunt locare res Ecclesiæ ad longum tempus sine solemnitate à iure requisita. Dicitur autem locatio ad longum tempus facta, si fuerit ad vitam alicuius, ex *glossa in Clement. 1. verbo, eius, de rebus Ecclesiæ, non alienan.* Nisi vita verosimiliter decennium non posse excedere præsumatur. Item censetur locatio ad longum tempus, si fiat in nouennium cum pacto de retro locando per aliud nouennium. *ibidem art. 12.* De quo Couarrub. lib. 2. variarum cap. 16. num. 3. Barbosa in l. si filio familias 26. §. final. nu. 27. ff. soluto matrimonio.

Nec dictis Commendatarijs licet donare redditus suarum commendarum suis concubinis, & ita de facto iudicatum fuisse fertur: adeo, ut etiam si dicta donatio iuramento firmetur, sit irrita, & nullius valoris *ibid. in fine.* De quo Palat. Rub. in rubri. de donat. inter virū, & vxorē §. 39. num. 1. & sequentib. Anton. Gomez in l. 3. Tauri nu. 63. Couarrub. in cap. quamuis pactum 2. part. §. 1. num. 4. ad finem, Gutier. de iuramento confirmat. 1. part. cap. 1. a. num. 13.

Pro quo ad huc obserua, quod in alienatione reddituum Ecclesiasticorum, quales sunt redditus Commendarum, si sint perpetui, vel ad longum tempus, debet seruari solemnitas requisita in alienatione rerum Ecclesiæ ex *l. iubemus C. de sacrosanct. Ecclesijs, tom. 2. quæst. 126. art. 3.* De quo Lessius vbi sup. num. 70. vbi docet, quod fructus beneficiorum, & bonorum Ecclesiasticorum possunt elocari, aut vendi in plures annos, (modo ipsi fundi non elocentur) quia hi non sunt res Ecclesiæ, sed priuatorum. Vide Panormit. in cap. continebatur, num. 7. de his que sunt à prælat. Villalobos 2. part. summæ tract. 25. diff. 3. num. 6.

14 Alienatio rerum Ecclesiæ facta sine dicta solemnitate iuris omnino irrita & nulla est, & alienas ipso iure suspenditur ab officio in *Clementina, monasteriorum de rebus Ecclesiæ non alienan,* & tam ipsi, quam accipiens excommunicatur à Paulo II. in Extrauaganti, *ambitiosa, de rebus Ecclesiæ &c.* Item sacrilegij rei sunt, ex cap. omnes Ecclesiæ 17. quæst. 4. & alienans deponendus est cap. si quis, de rebus Ecclesiæ, &c. ipsique interdicitur ingressus Ecclesiæ in dicta extrauaganti, *ambitiosa;* item si post sex menses sub interdicho contumaciter perseuerauerit, à regimine Ecclesiæ, seu

seu monasterij, vbi præsidet, ipso iure suspenditur si tem priuatur quocumque officio, vel beneficio, & tandem non obstante alienatione res alienata reuertitur ad Ecclesiam, vel monasterium, nullo dato pretio. Hæ sunt præcipue pœnæ omisiss alijs contra alienantes res Ecclesiæ, quas non incurrunt alienantes res mobiles minimi momenti, seu utilitatis, secus de pretiosis, quæ æquiparantur immobilibus, *ibid. art. 13. De quo Rebus. de rebus Ecclesiæ, non alienam, num. 60.*

Idem docet Lesius *supra num. 64. q. aduerte tamen*, vbi addit, idem dicendum, si constet alienationem esse necessariam, vel si res non patitur moram, ex Panormis. in cap. *vt super, de rebus Ecclesiæ, non alien. num. 15. & in ca. fin. de Ecclesiæ edific. n. 8. Syluest. verbo, alienatio. n. 16. Fum. n. 18. & adiungit dict. n. 64. ad finem, priuationem officij, & beneficij ipso facto incurrendam contra indebitè alienantes res Ecclesiæ non videri eorrigore receptam.*

15 Addo cum Auctore in *Addit. summa citato cap. 158. num. 11, & 12.* quod supradicta non procedunt, quando vrget necessitas subueniendi pauperibus fame laborantibus, vel redimendi captiuos, quia tunc Ecclesiæ res in pignus concedi, vel alienari possunt absque dictis solemnitatibus *ex l. Sancimus nemini C. de sacros. Ecclesiæ. cap. Apostolicos, cap. sicut omnino, vbi glossa, cap. aurum, cap. gloria Episcopi 12. quæst. 2. De quo Couar. lib. 2. variar. cap. 16. num. 8. & 9. Syluest. verbo, alienatio num. 7.* Lesius vbi proximè ad finem, agens de summa pecuniaria, etiam magna, ad missam prælati pertineante, & eroganda ad pium vsum,

Nota ad Resolutionem de Alienationibus.

16 Circa n. 2. vide Sánchez lib. 7. Decal. c. 6. n. 8. vbi resoluit, in alienatione rei Ecclesiasticæ non esse necessarios tres tractatus, sed vnicū sufficere, *ex glossa, & textu in ca. 1. verbo, tractatus de rebus Ecclesiæ non alien. lib. 6. & tenet multis citatis Auendaño de exequendis mandatis. Reg. part. 1. ca. 4. num. 34. nisi aliud consuetudine inductum sit, quia licet consuetudine nequeant solemnitates petite in alienatione rei Ecclesiæ minui, vt pulchrè cum duodecim fallentijs tradit Felin. cap. cum causam, num. 11. de res. iudic. At possunt ex solemnitates augeri, vt bene tradit Auendaño eod. cap. 4. num. 35. vers. & hanc opinionem, Syluest. verbo, alienatio. num. 10. Panormitan. cap. tuam, de his quæ fiunt à præl. & ita docet Villalobos part. 2. summæ tract. 25. diff. 17. num. 5. vbi postquam dicit sufficere vnicū tractatum solemnem, & diligentem, addit vtile esse repetere tres. Cui addo id expresse haberi, in d. glossa, cap. 1. de rebus Ecclesiæ, & c. & obseruat Couar. lib. 2. variar. cap. 17. num. 1.*

17 Circa resoluta n. 13. Nota quod in c. nulli liceat de rebus Ecclesiæ, alien. prohibetur alienare rem immobilem Ecclesiæ, siue agrum, siue rusticum mancipiū, neque specialis hypotheca tenlo obligare. Alienationis autem verbum continet conditionem,

tionem, aliàs conditionem ad longum tempus, donationem, venditionem, permutationem, & emphyteusim perpetuum contractum, vt habetur in eod. iure.

18 Longum autem tempus hic vocatur decem annorum, & quid quid est ultra modicum, seu breue, quod intra decennium, vt notat Couar. lib. 2. variar. cap. 16. n. 1. Nauar. comment. de alienat. rerum Ecclesiæ. num. 17. & seq. Vnde ante Pauli II. Extrauagantem fas erat res Ecclesiæ locari ad nouennium, non seruata iuris solemnitate. At post illā nisi ad triennium, quod si ad plures annos fiat, irrita declaratur in dicta Extrauagante, *Ambitiosa*, talis locatio, præterquam facta in casibus iure expressis, & contrafacientes incidunt in pœnas excommunicationis, & suspensionis latis in præfatis iuribus. Licet quantum ad hæc pœnas teneant aliqui non esse receptam dictam Extrauagantem, teste Nauarro cap. 27. num. 150. & cap. 17. num. 545. Couar. 2. variar. cap. 16. nu. 2. & 6. & consequenter nec eius dispositionem, vt notat idem Couar. dict. num. 6. & Syluest. verb. Alienatio, quæst. 13. Vnde in locis, vbi non est recepta ea Extrauagans poterit fieri locatio ad nouem annos absq; præfata forma iuris, vt tradit Lesius dict. lib. 2. de iust. cap. 42. dub. 11. nu. 69. At vbi est recepta, si fiat ultra triennium, non valet, etiam quoad annos tres illos, nisi contrahentes tacitè consentirent in triennium, tunc enim implicite esset multiplex contractus, scilicet in nouennium, quod si hic non subsisteret, in triennium, vt notat idem Lesius ibidem num. 68. & Villalobos 2. p. Summæ tract. 25. diff. 3. nu. 5. vbi resoluit, quod si locatio fiat ad nouennium cum clausula, vt sint tres distincti contractus locationis, non valet nisi quantum ad priorum trium annorum locationem in locis vbi recepta est dicta Extrauagans, ex Couar. vbi supra n. 4. vers. primo.

19 Item aduerte, quod non solum res immobiles Ecclesiæ non possunt alienari absque præscripta forma, sed nec etiam mobiles pretiosæ, quæ seruando seruari possunt, vt sunt vasa aurea, argentea, gemmæ, ornamenta pretiosa, tapetes, & similes. Item quæcunq; triennio non corrumpuntur, & simul fructificant, vt armenta bouum, ouium grex, teste Syluest. verb. alienatio n. 7. sed non quæ vsu consumuntur, vt vinum, oleum, frumentum, pecunia, nisi hæc rei immobili comparandæ voto, iuramento, vel præcepto superioris destinata sit, vt constructioni ædificij: quia tunc quasi rei immobilis reputatur, vt potè quæ est in via ad esse rei immobilis, vt tradit Lesius vbi supra num. 62. & Villalobos. d. tract. 25. diff. 16. num. 2. Vide quæ diximus sup. resolut. 1. n. 9. & 10.

20 Pro quo aduertendum est, quod res Ecclesiæ solitè dari in feudum, vel emphyteusim, si fortè ad Ecclesiam redire contigerit, possunt iterum sic dari, id quæ absque præscripta solemnitate iuris, modo tamen id fiat in euidentem utilitatem Ecclesiæ, & antequam illius rei fructus Ecclesiæ in corporentur, id est, eius vsibus à prælato applicen-

rum, vt ex communi sententia DD. tradit Iulius Clarus lib. 4. sentent. de emphyteusi quaest. 6. num. 2. & de feudo quaest. 13. num. 1. & Coua. 2. variar. cap. 17. num. 4. quos refert, & sequitur Lefius vbi supra num. 1. & Villalobos dicta diff. 16. num. 3.

21. Circa renunciationem iuris de quo Auctor. sup. n. 7. nõ abs re potest queri, an prælatus validè repudiet legatum, vel hereditatem delatam Ecclesie sine præfata solemnitate: Lefius supra num. 65. ait, esse valde probabilem partem affirmantem, quia hæc repudiatio, seu renunciatio non est alienatio rei Ecclesie, sed solum non acquisitio, illa enim res non pertinet ad Ecclesiam ante acceptationem prælati. Vnde etiam si prælato integrum non sit res Ecclesie alienare absque forma iuris, hinc tamen non fit, quin possit non acceptare quod Ecclesia offertur, non enim paria sunt lucra non capere, & quæ sita perdere, l. si sponsus 5. §. si maritus, ff. de donat. in rer. virum, & uxorem. Opposita tamen sententia, addit ibidem Lefius, etiam est valde probabilis, nempe talem repudiationem non valere, licet enim Ecclesia nondum acquisierit rei dominium, nec habeat ius in re (vt vocant) acquisiuit tamen ius ad rem, cui iuri non potest cedere prælatus per suam renunciationem in Ecclesie damnum, eam priuando tali iure. Panormitan. in ca. tuam, de his, quæ fiunt à prælat. rem prædicat. satis dubiam, ac ancipitem, Villalobos supra num. 7. priori tanquam probabiliori adhæret sententie, posteriorem tamen dicit esse satis probabilem. Cui libenter assentio.

22. Sed addo cum Lefio dicto num. 65. quod dato casu, quod valeat dicta renunciatio, iuxta priorem sententiam, adhuc Ecclesia potest implorare beneficium restitutionis in integrum, quod illi conceditur, quando negligentia, vel facilitate prælati læsa est, non solum damno accepto, sed etiam lucro amisso, vt docet Glos. in cap. auditis, verb. restituitur, de integ. restituit. Vel etiam potest agere contra prælatum, quia ex officio tenebatur rem Ecclesie agere, eiusque vtilitati consulere, cap. quicumque, 12. quaest. 4. super quo vide Geminianum cap. 11. num. 19. de rebus Eccles. lib. 6. Syluest. dist. verb. alienatio nu. 18. Sanchez lib. 7. decalog. cap. 12. num. 37. & 42.

23. An autem res Ecclesie possint pignori dari sine præfata iuris forma quod nos supra num. 4. ex Auctore tetigimus, dubitant aliqui? Lefius supra num. 62. id ex præse affirmat, & desiniri videtur cap. ex enim, §. hoc ius, 10. quaest. 2. Quod ius licet sit desumptum ex legibus Imperialibus, canonizatum tamen iam exeat ab Ecclesia, ac ided iam suffinet vim legis Ecclesiasticae, quidquid dicat Portel in addit. ad dubia, verb. alienare, num. 3. vbi addit, quod in Regno Portugallie lib. 2. ordinat. tit. 24. lege cauetur, vt nullus sub pignore accipiat vasa aurea, vel argentea, aut ornamenta alicuius Ecclesie, etiam Regularis: secus facientes absque expressa licentia regia (cum qua in magna aliqua ne-

cessis

cessitate id permittitur) valore dictarum rerum priuatur cum excessu nouem partium, res autem sic pignori datae, vel emptæ Ecclesie absque villo pretio soluto restituantur. Quæ lex valde pia, & in fauorem Ecclesie seruetur (vt credo) apud dictum Regnum Lusitanie.

RESOLVTIO VIII.

De alimentis debitis Religiosis.

ALIMENTA debentur monasterio, etiam si pereat fundus datus, venditus, seu permutatus, sub pacto quod alatur religiosus ad vitam ipsius, quia proprietates fundi transiit in ipsum monasterium, & sic damnum cedit ipsi, & non alteri. tom. 3. quaest. 33. artic. 2. De quo Syluest. verb. permutatio in fine. Vide Azor tom. 2. institut. moral. lib. 2. cap. 5. quaest. 12. vbi oppositum docet, quando fundus à patre datus filio loco alimentorum in iudicio emictus fuerit.

2. Religioso relegato in aliud monasterium ob aliquod delictum tenetur alimenta subministrare monasterium, cui acquisita est illius hereditas, vel attulit bona. At si nihil horum ad illud peruenit, prælatus, cui subditus erat cum deliquit, ad id tenetur. Apud nos Minores vsu receptum est, vt monasterium, ad quod mittitur, ei necessaria suppeditet. tom. 2. quaest. 23. artic. 2. De quo Abb. in cap. vltimo de Regularibus, & ibi Hostiens. num. vltim. Ioan. Andr. Anton. num. 14. Cardin. nu. 2. quaest. 10. Anchar. num. 9. D. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 5. §. 3. Syluest. verb. apostasia, quaest. vlt. Azor lib. 12. inst. moral. cap. 17. quaest. 3. Tapia in Auth. ingressi, verb. sua, ca. 6. n. 37. vsque 39. C. de sacros. Eccles. quos refert Sanchez lib. 6. decalog. cap. 9. num. 14. qui idem docet cum nostro Auctore. Vbi addit, quod si prius monasterium non habeat unde monachum alatur, posterius ei ministrabit. Quod si vtrunque monasterium habuit bona huius, quodlibet modicum contribuere tenetur.

Nota ad resolutionem de alimentis.

3. Addit idem Sanchez ibidem num. 15. quod si monasterium ad pristinam regulæ obseruantiam reuocetur, eo quod eius disciplina collapsa fuerit, data optione monachis ad aliud commigrandi, ipsis ad aliud recedentibus debentur alimenta à priori monasterio, quia non est, cur posterius grauetur ad ea subministranda. Atque ita tenere ait D. Antonin. Syluest. Azor supra allegatos, & Tabien. verb. religio, q. 27. num. 28. in fine. Quod temperandum addit, quando hi religiosi sunt posteriori monasterio inutiles: si enim vtilis sint, ipsa ratio suadet

H 2

vt

vt ab eo alantur. Ego amplius téperandum existimo, vt próce dat, quãdo prius monasterium fruitur hæreditate, vel bonis, quæ monachus secum detulerat, si enim nihil commodi ad illud peruenit, iniustum videtur ab eo extorquere alimenta iuxta illam iuris regulam à contrario sensu, qui non sentit commodum, nec onus sentire debet.

4. Resoluit etiam idem Sanchez: ibidem num. 8. & 20. professum iniuste expulsam à religione posse compellere monasterium, vt ipsum admittat, & alimenta ministrat, quia iniuste eo iure spoliatus est; vt bene docent Surdus de aliment. titulo 6. quæst. 35. numero 6. Molina. tomo 1. de iustit. disputat. 140. colu. ante penultima §. quando religiosus. Id tamen intelligit quoad alimenta futura, non tamen præterita, nisi mutuo illa accepisset, vel quibus illa pareret, ex Nauarro comment. 2. de regularibus num. 65. versic. addo septimo. Vnde si is monachus quasi iniuste expulsus conueniat monasterium, debet ab illo alimenta accipere, cum sit in possessione monachatus, & percipiendi alimenta à monasterio, vt in collega expulso à collegio tradit Bolognet. in repetitione Authent. habita numero 346. C. ne filius pro patre, & citatis Bartolo, Alberico, & Rebuffo tradit Surdus de alimentis, titulo 1. quæst. 12. numero 4. & in proprijs terminis monachi litigantis de iniusta expulsionem tradunt, allegato Matthæo, Imola in Clementina 1. num. 37. de statu Monachorum, & ibi Cardinal. §. quia vero, num. 7. quæst. 4. Lara l. si quis à liberis, §. si vel parës num. 59. ff. de liber. agnoscend. Boerius, Alefatus, Afflicis, quos refert, & sequitur Menoch. præsumpt. lib. 1. quæst. 35. num. 21. Valasc. consil. 7. num. 3. tom. 1. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 128. num. 10. vbi num. 11. asserit cum Bartolo tract. de aliment. num. 43. teneri etiam monasterium ad alimenta, interim dum discutitur, an sit monachus, calu quo ille esset in propria possessione monachatus, vt limitat bene Lancelot. de attentat. p. 2. cap. 4. limitat. 1. r. num. 30. Licet aliqui dicant sufficere ad id aliquam monachatus præsumptionem, vt citat. Menoch. de præsumpt. lib. 1. quæst. 35. num. 21. & alij, tradit Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 121. n. 2. Similiter tenetur monasterium expensas ad litem, necessarias ei contribuere, vt bene docet Valasc. loco citato, & tradit Sanchez. sup. d. n. 8.

5. Maior difficultas est de fugitiuis, & apostatis, an monasterium teneatur soluere ea, quæ extra religionem in proprijs alimentis consumperunt, vt si in tutio acceperunt nummos ad se alendum, & bona fide quidam dederunt existimantes eos non esse fugitiuos Sanchez vbi supra nu. 21. existimat, ad nihil teneri monasterium, quia non tenetur eos alere, quandiu sunt in fuga, eo quod illi non seruiunt religioni ex culpa sua, dum extra illam tanquam apostatæ vagantur. Cum ergo monasterium non teneatur eos alere, consequenter eius negotium non est gestum eos alendo, nec exinde factum est locupletias. Accedit quod monasterium non tenetur ex contractu, vel delicto

delicto monachi, nisi quatenus inde factum est ditius, in eiusque utilitatem contractus ille redundauit. Nec bona fides contrahentis cum illo monacho sufficiens est ad illius obligationem in monasterium transferendam, est ad id confirmandum addit exemplum patris, qui non tenetur alere filium sua culpa à sui consortio recedentem, ex Pincio in l. 1. part. 1. num. 54. C. de bonis maternis, & exemplum uxoris, quæ culpa sua à viro diuertens expensas interim factas repetere, non potest, vt ex glos. in c. significasti, verb. matrimonium, de diuortio, docet Ioan. Lupus Rub. de donat. inter virum, & uxorem §. 64. num. 6. & 10. Surdo de aliment. tit. 7. quæst. 7. num. 2.

6. Verum est tamen, quod si monachus ab aliquo caperetur in monasterium reuocandus, ex tunc tenebitur monasterium ad alimenta, & expensas, quia ex tunc utiliter eius negotium geritur, fitque id, quod monasterium efficere tenebatur, vt contingit in seruo fugituo, cuius alimenta reperit quæ captum reuocat ad dominum. Tandem tenetur monasterium ad alimenta, & expensas, monachi licet ex iusta causa fugientis, vt se præsentet superiori, quia vt diximus tenetur tribuere monacho expensas necessarias ad litem, & ipsi accusanti Abbate tenetur alimenta, cap. ex parte, de accusationib. Ita Sanchez loco supra citato num. 23. vide infra de apostatis n. 9.

7. Monasterium in monachi bona succedens tenetur alimenta præstare ijs, quibus tenebatur monachus, cum id sit commune vnicuique bonorum successorum, vt asseritur de re alieno eius, cui succedit. Ita docet Couar. 4. decretali. 1. part. cap. 28. §. 6. num. 14. Molina lib. 2. de primogenijs cap. 15. num. 43. & loquens de patre, & filijs professis tenetur Surdus de aliment. tit. 1. a num. 1. vsque ad 10. Vnde cum monasterium teneatur ad omnia ingressi, cui succedit, onera, consequenter tenetur alere eos quibus tenebatur ingressus alimenta ministrare. Sic Sanchez de delicto lib. 7. cap. 31. num. 17.

8. Non tamen addit ipse Sanchez, tenetur monasterium succedens in bona coniugis alere alterum coniugem in opem in seculo relictum, si ingressus est, Religionem, de consensu illius. Nam per professionem Religionis transfunduntur bona profitentis in monasterium, ac proinde coniugis consentiens ingressus alterius, sub inde huic alienationi consentire videtur rex bonis autem alienatis altero coniuge consentiente non sunt a possessore illorum alimenta præstanda, quippe consentiens alienationi præiudicat sibi, si secundum per fidei commissum, & nihil g. r. ff. de legat. 1. & l. fidei commissum, ff. de pignoris lib. mater, C. de re vindicat. Quod latissimi probat Surdus de aliment. tit. 1. quæst. 37. a n. 3. vsque in finem, quem refert, & sequitur Sanchez, supra num. 6. & 7. vbi num. 8. addit, teneri coniugem tempore nouitatus ex eis bonis alere coniugem in opem alere, quia tunc non sunt alienata, nec matrimonium ratum est dissolutum, ac proinde non est cur idonus cesset.

91 Sed hec sententia Sancij mihi non placet, quia monasterium succedens in bona monachi tenetur ad omnia ingressi onera, illisque oneribus affecta ea capit, ut ex eodem Sancio resolvimus supra. At onus alendi contingit inopere copiet alteri habenti bona, ergo ad hoc onus tenetur monasterium ex successione possidens ea bona, sicut etiam tenetur ad prestanda alimenta filio, & patri pauperibus, religionem ingredientibus, si illi bona filij succedat. Atque ideo hanc partem tenent Ioannes Andreas in additionibus ad Speculatore[m], tit. qui filij sint legitimi §. 1. num. 4. Lara in l. si quis liberum §. si quis ex his num. 16. ff. de liberis agnoscendis.

10 Negabitur, quod per professionem transferuntur bona profertis in monasterium, quia transferuntur cum oneribus, quibus ea erant affecta, sicq; eadē capit, coniux autem colentiens ingressui alterius ad religionem, licet consentire videatur alienationi bonorum, non praeiudicat sibi quantum ad alimenta, quorum prestandum onus annexum est ipsi bonis, & eorum possessoribus, sicq; debere intelligi dictam l. si fundū per fideicommissum, & alia iura supra allegata tenent Doctores.

11 At autem monacho existente in Scholis studiorum gratia vel in alio negotio extra elastrum, teneatur monasterium ad expensas pro alimentis, & alijs necessarijs ibi factas, videatur Sanchez supra num. 15. & sequentibus, ubi resoluit, & tenet patrem affirmantem, quando ex legitima superioris licentia abest, nisi expensae illae sint excedentes quantitatem religioso illi quotannis destinatam, tunc enim non tenebitur monasterium, modo excessus ille in expensis non sit contractus morbi curandi causa, vel ex aliqua vrgenti causa recte, & iuxta debitam administrationem factus. Quod bene etiam limitat cum Franco ca. 2. initio, ne clericus vel monachus, nisi patris, vel alterius expensis esset religiosus ille in studio, tunc enim pater, vel ille alter tenebitur. Atque ita docere, ait, glof. in c. 2. in principio, verbo, licentia, ne clericus, vel monachus libro 6. & ibi Ioann. Andreas num. 4. Archidia. nu. 6. Domin. n. 9. Franco num. 6. idem Archid. ca. non dicatis 12. q. 1. n. vlr. & ibi Bellamera num. 37. Syluest. verbo, excommunicatio 9. casu 25. m. 55. in fine, Gratius 2. p. de eis lib. 3. c. 19. n. 41. Molina tom. 1. de iust. disp. 140. q. 10. vers. item ex contractu, Tapia Auth. ingressi, verbo, sua, c. 18. n. 8. G. de sacros. Ecclesijs, quos, & alios plures refert Sanchez supra num. 20.

12 Alimenta legata monacho ad certum tempus v. g. ad decennium extinguntur morti legatarij alendi antea contingenti, quia alimenta habent ex sui natura determinationem ex illius persona, qui debentur. Atque ideo relictum etiam temporale habet tacitam conditionem, dum modo legatarius toto eo tempore vivat. Accedit, quod omnis dispositio intelligitur iuxta subiectam materiam, ita, ut conveniat naturae actus, qui celebratur, ut cadunt iuris D. D. Cum ergo alimenta, suapte natura morte alendi expirent, praescriptio temporis est intelligenda

genda, nisi praescribitur, & ideo sic docent, & tenent Bant. & Jafon, quos refert, & sequitur Surdus de aliment. tit. 13. q. 1. n. 3. & 4. per textum in h. locum praescriptione, in princip. ff. quando dies legati cedat, & tradit Sanch. lib. 7. Decal. ca. 13. nu. 10. vers. & in alio simili, ad mediu[m].

13 De filio renunciante hereditati parentum, an postea factus monachus possit petere alimenta? Vide Sanchez dicto lib. 7. c. 7. n. 5. ubi resoluit, quod filius renuncians potest petere alimenta, si postea ita pauper efficiatur, ut aliunde ea habere nequeat, quamvis iureiurando iuri alimentorum renunciauerit, quia tale pactum adversaretur iuri naturali, quo pater filium egentem alere tenetur. Sic multis allegatis late probat Anton. Gomez l. 22. Faur. num. 12. in fine, Gutier. in cap. quamvis patris §. omnino servari debet §. 5. & Pract. tom. 2. lib. 3. q. 62. n. 19. Molina lib. 2. de primogenijs c. 15. n. penul. Couar. in d. ca. quamvis pactum de pactis lib. 6. 2. p. §. 6. nu. 8. concl. 17. in fine, qui addit in hoc casu necessarium esse relaxationem iuramenti, & idem docet noster Auctor tom. 1. summa c. 10. n. 4. in fine, Quos, & alios plures refert, & sequitur Sanch. d. n. 5.

14 Ex quibus idem videtur dicendum, quando praefatus filius renuncians paternae hereditati professus est in Religione capaci bonorum: Nam si iste ante ingressum religionis poterat petere alimenta iure naturae debita filio egenti, paritate poterit Monasterium ea petere post eius professionem, tum quia in omnia iura professi succedit, tum etiam quia si sentit onus eum alendi tanquam filium Religionis, sentire etiam debet commodum exigendi alimenta iure naturae debita, cui ipse monachus per professionem non censetur renunciare. Ita videtur tenere idem Sanchez ubi supra num. 55. dum ait, in omnibus casibus, in quibus dicta renunciatio corrumpit, renunciantem succedere in bona, quibus renunciauerat, & per consequens Monasterium succedendi capax, in quo renuncians ille professus est, in illa eodem modo succedere, quia, inquit, in omnia iura professi succedit Monasterium, ius autem habebat ille ante professionem petendi ea alimenta, ut supra iam probauimus.

15 Quid si novitius decedat ab intestato nulla renunciacione facta, succedet ne monasterium in expensas alimentorum ipsius novitij? Sanchez dicto lib. 7. Decalogi cap. 3. num. 55. resoluit cum Nicolao de Vbaldis, & Redoano, non succedere, quia novitius non tenetur has expensas alimentorum soluere, si mutato animo exeat a Religione, ut ex nostro Auctore, tom. 3. quest. 15. art. vltim. §. circa eandem consistit. Et pluribus alijs probat idem Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 6. num. 4. ubi num. 5. id temperat, nisi pactum esset largiendi monasterio expensas, seu alimenta novitij, ut in monasterijs monialium contingit, tunc enim siue novitia persevererit, siue resiliat, expensae debentur nulla proventus habitatione ministerij, seu servitij Religioni exhibitij, ex vi contractus de soluendo expensas initi.

16. An autem publicatis bonis ob patris crimen heresis, vel infamie, publicentur etiam alimenta debita filijs in illis bonis? Affirmant Peregrinus, & Bosius in sua practica rituali de bonorum publicatione num. 8. Iulius Clarus lib. 5. receptarum quaest. 78. num. 26. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 16. nu. 25. & 26. ubi resoluit, non teneri fiscum alere filios haeretici, sed omnia profus illius bona publicanda esse, nullis alimentis reservatis, sed aliquando ex quadam pietate praestari debere paruulis haeticorum filijs, & addit ibidem num. 27. quod si pauperes sint, possunt occulte rapere sibi necessaria, nec tenetur sic rapta restituere, id tamen limitat in casu necessitatis extremae, pro quo refert Imola in Clement. Pastoralis, num. 25. de senten. & re iudic. Ioan. Lupum cap. vestras notab. 3. §. 23. num. 16. de donat. inter virum, & uxorem, & alios ibi citatos.

17. Quid verò iuris sit, quando publicanda sint bona uxoris ob viri delictum, & è contra, & an debeantur alimenta uxori ex bonis viri publicatis? Cōsule eundem Sanchez dicto lib. 2. Decalogi cap. 17. nu. 8. dum tradit, teneri fiscum alimenta praestare uxori, dum ipsi non soluit dotem publicatam in casu non permisso; sicut teneretur extraneus haeres, eo quod ea obligatio sit doti annexa. Ita Bosius in sua practica rituali de alimentis praestandis num. 2. Peregrinus de iure fisci lib. 5. tit. 1. num. 28.

18. Vtrum autem teneatur vir uxorem alere, ablata sibi ob eius crimen dote, videt eundem Sanchez lib. 9. de matrim. disput. 5. num. 10. ubi tenet partem affirmantem, & ultra doctores ibi relatos idem docet Casillo in l. 78. Tauri in fine.

RESOLVTIO IX.

De Altaribus.

Altare debet esse fixum, lapideum, & consecratum, sufficit tamen, quod superior mensa ipsius, seu ara, super quam sit consecratio, & reponitur corpus, & sanguis Domini sit lapidea, & habeat eam longitudinem, & latitudinem, quae capere possit hostiam, & maiorem partem calicis, & patenae sine periculo cadendi, tom. 1. quaest. 18. art. 1. De quo Syluest. verbo, altare, & alij plures, & est communis, ex Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. cap. 27. quaest. 7.

2. Soli Episcopo reservatur altarium consecratio, cap. nullus praesbyter. 2. de consecrat. dist. 1. qui bis, aut ter requisitus à Mendicantibus intra dioecesim consistentibus pro suorum consecratione, & renuerit, possunt adire quemcumque Catholicum Episcopum ad id peragentem, ex concessione Sixti Quinti non reuocata per Concilium Tridentinum.

Tridentinum. Item sedevacante idem potest Episcopus vicinior requisitus à Fratibus, ex Sixto Quarto, & Eugenio Quarto apud Bullarium. Quae etiam privilegia non sunt derogata per dictum decretum Tridentinum, quando dioecesanus bis, aut ter requisitus renuit consecrare praefata altaria, ut dictum est. *Ibidem*, & in *Addit. Summa tom. 3. cap. 19. num. 1. num. 76.* & Azor supra quaest. 3. 4. & 6.

3. Abbates Cistercij possunt in suis Ecclesijs tantum altaria consecrare chrysmate accepto ab aliquo Episcopo, ut supra iam diximus de Abbatibus num. 7. At in partibus Indiarum presbyteri religiosi Societatis Iesu, ubi Episcoporum copia non habetur, habent idem privilegium à Paulo Tertio, eodemque gaudent Prouinciales Minorum, & illi, quibus ipsi duxerint committendum, etiam pro vsu alieno, in casu necessitatis, Episcopis in Prouincia non existentibus, ex Leone X. & Adriano Sexto apud Bullarium, *ibidem art. 2. Portel verb. altare num. 2. Villalobos 1. p. Summ. tract. 8. diff. 25. n. 2. Suarez to. 3. disp. 81. sect. 5. Bullar. Bulla 3. Leo. X. n. 4. & Bulla 6.*

4. Licium est Episcopis in itinere, & vbiicumque celebrare, aut celebrari facere in altari portatili, cap. quoniam Episcopi, de privileg. lib. 6. Idem possunt Fratres Praedicatorum, & Minores itinerantes, sine praedictis tamen Ecclesijs parochialibus, cap. in his, de privileg. & per privilegium Innocentij III. & Sixti III. & aliorum Pontificum apud Bullarium, quod non est reuocatum per Concilium Tridentinum, ex cuius mente colligitur, quod Episcopi pro libito non concedant licentiam ad celebrandum in oratorijs priuatis, & in altari portatili, non tamen negare esse concedendam iusta ad id interueniente causa. Vnde recentibus ipsis, & non contradicentibus (sicut videmus eos tacere) bene possunt Regularis vti dictis privilegijs: secus si de facto prohibeant, tunc enim minime possunt. *Ibid. art. 3. De quo Syluest. verb. altare num. 5. Cucus lib. 5. maiorum institut. tit. 6. de Missa, num. 39. Portel, verb. altare, num. 1. Azor to. 1. inst. moral. cap. 26. quaest. 4. Villalobos di. 8. tract. 8. diff. 23. num. 7. & tambien tienen.*

5. Dato autem quod sint reuocata dicta privilegia (quod firmiter negamus) Gregorius XIII. post dictum Concilium concessit religiosi Societatis Iesu, quod non obstante dicto decreto Concilij possint in suis missionibus celebrare in altari portatili vbiique gentium, etiam in castris militum, seruata forma Pauli III. videlicet cum debita reuerentia, & honore eodemque in suis domibus in priuato oratorio à Prouinciali approbato, ut refertur in Compendio Societatis, titulo altare. Quo privilegio gaudent ceteri Religiosi, maxime Mendicantes per communicationem. Caueant tamen ab vsu privilegij Alexandri VI. de celebrando in Cameris, vbi dormiunt saeculares, ob magnam indecenciam, & quia quantum ad hoc est reuocatum dictum privilegium iuxta mentem ipsius Concilij. *tom. 1. q. 43. art. 4. & 5. & citato loco Addit. Sum. num. 3. De quo Ledesma in Summa 1. p. tract. de Eucharistia concl. 2. dubio*

dubio 1. & 2. Azor in sit. moral. 1. p. lib. 10. cap. 26. quæst. 4. & 5. Enríquez in Summa 2. p. lib. 8. cap. 56. pag. 738. & alij relati à Barbosa in remiss. ad Trident. dict. decreto de obseruand. & euitan. in missa, F. Ioan. à Cruce in suo epitome lib. 2. cap. 5. concl. 4. §. si obijcias, quem refert Portel verb. altare num. 1. à quo non dissentire videtur Miranda to. 1. quæst. 40. art. 9. concl. 4. ad finem, idem docet Villalobos 1. p. Summa tract. 8. diff. 13. num. 7.

Hodie post Concilium Tridentinū posse in casa necessitatis missam celebrari in altari portatili, secluso omni privilegio, tenet Nauarr. in manu lib. 5. num. 82. & resoluit Auctor. Tom. 1. quæst. 32. art. 12. in fine. vide infra de Prædicatoribus num. 15. Villalobos supra num. 2. ad finem, ait id esse sublatum ex parte per Paulam Quintum, cuius Bullam, addit, se non vidisse, sed num. 3. iterum fertur cum Nauar. & nostro Auctore, ad quod etiam citat Sot. in 4. dist. 13. quæst. 2. art. 3. Syluest. verb. Missa, 1. q. 5. Suarez to. 3. disp. 81. sect. 4.

6 Aduerte, quod quando dicitur, religiosos posse celebrare vbiq. in altari portatili sine præiudicio. Ecclesiæ parochialis, hoc in diebus consistere, nempe in exactione decimarum, & primitiarum, iuxta declarationem Sixti III. apud Bullarium. Tom. 2. quæst. 57. art. 1. Idem docet Villalobos supra dict. num. 7.

Bullar. Bulla
37. Sixti 4. n.
36. & 87.

7 Concilium Tridentinum Episcopis mandans, vt non permittant Missas celebrari omnino extra Ecclesiam in domibus priuatis, nō rejicit capellas, oratoria, & altaria portatilia erecta in infirmarijs, aut Grangijs monasteriorum ad diuina celebranda, iuxta privilegia Regularium, de quibus in Bullario, cum nomine Ecclesiæ veniant monasteria, & eorum grangia, & loca, quæ habent eandem immunitatem, quæ habent Ecclesiæ eorundem Regularium, ex privilegio Eugenij III. in Compendio Cister titulo Grangia §. 2. ibid. art. 1. & 2. Idem docet Villalobos dict. num. 7. §. no obsta.

Bullar. Bulla
29. Alex. 4.
& Bulla 14.
Sixti 4. n. 7.

Notæ ad resolutionem de Altaribus.

8 In Compendio D. Hieronymi in Hispania, verb. Altare, §. 7. conceditor, vt Fratres in sacros conuentus possint erigere altaria ad celebrationem Missarum, cum debita tamen decencia, maxime apud loca, vbi de cubunt infirmi, etiam in Camera prælati. Idem concessit Gregorius XIII. Societati Iesu apud eius Compend. verb. Oratoria, §. unico. Licet verò ibi dicat Collector, id non permitti fieri à Prouincialibus, nisi in locis semotis ab oppidis, privilegium tamen D. Hieronymi id absolute concedit, eo quæ sui possunt aliæ religiones per communicationem, vt tradit Portel dict. verb. Altare, num. 3. Villalobos dict. tract. 23. num. vlt.

9 An ad substantiam consecrationis altaris requiratur, vt ea fiat cum reli-

reliquis Sanctorū? Vide Azor supra d. cap. 27. q. 8. vbi refert duas opiniones: tandemque partem affirmantem tanquam probabiliorē, iurisque conformiorē amplectitur, cum Syluestro, Tabiena, & alijs, qui eam communem sententiam prædicant. Idque probat ex Concilio Africano, & refertur cap. Placuit, de consecrat. dist. 1. vbi præcipitur, vt euerantur altaria, quæ sine Sanctorum Reliquijs eriguntur, item ex cap. de fabrica, eadem dist. Ex quo colligi videtur, consecrationem Ecclesiæ sine Reliquijs Sanctorum non fieri, quamuis Ecclesia diruta instaurari sine ipsis queat, eo quod ipsum loco, sint missæ ante ibidem celebratæ. Et concludit, quod vbi sacræ Reliquiæ haberi non possent, altaria non sunt consecranda absque Romani Pontificis consensu. Sed oppositam sententiam videtur confirmare vsus communis Ecclesiæ, quo multa altaria sine his Reliquijs dicata habentur, idque inuenitur in cap. Non oportet 29. dist. Vbi habetur, quod non distribuuntur mysteria, aut sacramenta, nisi in Ecclesia, aut in Basilica, vbi Martyrum reliquiæ sunt depositæ, quo datur intelligi, sufficere reliquias aliquas Sanctorum esse in Ecclesia, vt possit in ea celebrari, licet in altari, in quo celebratur Missa non sint collocatæ. Sic tenent Hugo, Astenfis, & Angelus relati ab eodem Azor, idque amplius probant ex eo, quod in Codicibus Ecclesiasticis antiquis Missarum ordinem, & formulam continentibus anotatur, quod si reliquæ non fuerint in altari, omittatur illa particula orationis, quæ dicitur post confessionem, nempe: *Oramus te Domine per merita Sanctorū, quorū reliquiæ hic sunt.*

9. Altare stabile consecrationis formam amittit, si eius mensa à stipite, vel columnis, quibus innititur amoueatur, vel ita frangatur, vt ad vsus sacros reddatur ineptum, vel inuile, aut nimium deforme, ad arbitriū Episcopi: secus tamen si modicè tantū frangatur, dummodo nō sit in duas partes fractum, vbi facta est altaris consecratio. Item consecrationis forma deperditur, si sepulcri signū, & repositorium Reliquiarū, in quo conseruantur reliquiæ, frangatur, remoueatur, vel minuatur. Altare vero portatile, quæ vulgo dicitur, *Ara*, amittit consecrationē, si lapis ipse notabiliter frangatur, ita vt sepulcri signū ab eo auellatur, vel non possit aliqua ex partibus comode capere calicem & hostiā. Non tamē quando lapis aræ inclusus est in ligno, & sepulcrū extat in lapide, & amouetur lapis à ligno, vt rectè docent Syluest. verb. Altare, q. 9. Tab. §. 5. Azor vbi sup. q. 12. Suarez to. 3. disp. 81. sect. 5. & resoluit Villalob. supra diff. 25. num. 3. & 4. & Portel supra num. 4.

10 Qui ibid. n. 5. aduertit, quod etiam si altare sit consecratum, & destructa Ecclesia consecrata postea reparatur, non licet in ea sine Episcopi licentia celebrare, secus si Ecclesia tantum extat benedicta, tunc enim fas est Missam facere in illa apud altare portatile, vt constat ex ca. Concedimus, de consecrat. dist. 1. & ex communi Ecclesiæ vsu.

11 Violata Ecclesia, vel polluta, altare stabile, non verò portatile

in ea contentum, aut positum in loco, qui cum Ecclesia coniungitur, polluitur, & violatur, & è conuerso. Nam si polluitur Ecclesia, violatur ex toto, non ex parte: si autem polluitur altare, quod est in Ecclesia, necesse est, vt Ecclesia ex toto violetur. Ita Syluest. verb. Altare quæst. 1. ex Abbate in cap. Proposuiti, de consecrat. Ecclesiar. Secus quâdo Ecclesia amittit consecrationem, id enim fit eius parietibus dirutis, vel exustis, altari integro permanente: & è contrario altare fractum amplius consecratum non est, ne tamen id circo Ecclesia desinit consecrata existere, vt ex Syluest. & Abba. citatis resoluit Azor vbi sup. q. 14.

RESOLVTIO X.

De Appellationibus.

APPELLATIO est à minori ad maiorem, seu superiorum prouocatio, cap. Omnis oppressus, cap. si quis vestri, ca. ad Romanam, cum alijs 2. q. 6. & est duplex: iudicialis, quæ iniquæ sententiæ quærellam continet; & extraiudicialis, quæ à præsentis, aut verosimili futuro grauamine ad superiorem prouocatur (aliquando enim extra iudicium appellatur, vt in electione, cap. Constitutis, de appellat.) Duplicem effectum operatur appellatio, deuolutiuum scilicet, & suspensiuum, iste suspendit pronuntiatum, & iurisdictionem iudicis quoad causam, de qua agitur, & illam ad superiorem omninò transfert: ille, hoc est, deuolutiuus tantum deuoluit causam ad iudicem superiorem, non suspendendo pronuntiatum, nec iurisdictionem iudicis à quo. Tom. 1. q. 29. art. 1. De quo vide Syluest. verb. Excommun. 2. §. 1. & DD. in tit. de appellationibus, Portel, verbo, appellare, in addit ad dubia num. 1. Miranda Ordin. Iudic. q. 30. art. 2. Sanchez infra citand. à num. 101. & sequentibus.

2. Decretum Iulij II. prohibens Mendicantibus sub pœna excommunicationis appellare à superiorum mandatis, & correctionibus debet intelligi, nisi correctiones in modò excedant, tunc enim per viam appellationis, aut simplicis quærellæ possunt optimo iure ad superiores recurrere, iuxta cap. de prioribus, de appellat. & mète, cap. ad nostram, eod. tit. nati defensio est de iure naturali, nec Mendicantes in hoc debent esse deterioris conditionis, quam alij, aut id derogat statui, & perfectioni eorū.

Simili modo debent intelligi priuilegia Bonifacij VIII. & Eugenij III. apud Bullariū. At Fratres Minores ex quadâ constitutione Gregorij XIII. prohibentur ad secularia tribunalia appellare sub pœna excommunicationis: lata sententiæ Papæ reservata, sed tantum permittitur eis appellare gradatim à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, seu ad Papam; sic declarante Cōgregatione Cardinaliū. Idem prohibuit Alexander III. Cisterciensibus sub obedientia, ne extra ordinem appellent, item & Clemens VIII. nec

Bullar. Bulla 2. & 10. Bonif. 8. & Bull. 9. Eugen. 4. Bulla 2. Gregor. 13. Bullar. Bulla 31. Alex. 4.

nec hoc prohibetur in Concilio Tridentino, sed tantum, quod Religio-^{Trident. sess. 25. ca. de Re-} si ad superiores non recurrant, nisi cum ipsorum licentia, vel nisi ab eis vocentur, ^{gale} *ibid. art. 2. & tom. 2. quæst. 41. art. unico.* De quo Nauar. in cap. non dicatis 12. quæst. 1. num. 51. Couar. Practic. cap. 4. num. 9. idem citatis multis docet Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 8. num. 109. & 110. Portel verbo, appellare, num. 1. & sequentibus.

3. Licet autem concedatur religiosis, ad Protectorem Ordinis, vel ad sacram congregationem Cardinalium, seu ad Papam appellare, & ad eius legatos, hoc tamen non decet fieri ob decus Religionis, nisi in causis grauibus, & cum magna consideratione, *ibidem art. 30.* De quo Azor 2. 2. quæst. 69. art. 3.

Non est iudicandum apostata religiosus accedens ad superiorem ob iniustum grauamen, de quo euidenter constat, quia habet vim appellationis, *tom. 1. quæst. 30. art. 3. & tom. 2. quæst. 53. art. 10. §. ad 3.* De quo Nauar. Commentario 2. de Regularibus, num. 61. & Comment. 3. num. 50. & in cap. non dicatis 12. quæst. 1. num. 61. Sayro in Clau. Regia lib. 2. cap. 17. num. 37. cum sequent. Azor in ff. moral. 1. part. lib. 12. cap. 11. quæst. 7. & 8. quos refert Barbosa in remission. ad Tridentinum dicta sessione 25. cap. 40.

4. Iudex non admittens appellationem, ad hoc vt peccet, non requiritur, quod sententia sit iniusta secundum acta, sed sufficit, quod creditur re ipsa iniusta, & peragenda de nouo possit demonstrari talis, *ibidem dist. 7. q. 29. art. 4.* De quo Nauar. in Manual. cap. 25. num. 15.

5. Sicut interdictum ingressus possessionis agrī, vel beneficij, vel eius possessionis, vel aliorum actuum, qui non tangunt animam suspenditur per appellationem, vt omnes concedunt in cap. is cui, de sentent. excom. in 6. cap. ad hæc quoniam, de appellat. ita suspensio à voce actiua, & passiva suspenditur per appellationem subsequente. Vnde si post appellationem suspensus eligat, vel eligatur, electio proculdubio erit valida. Quod maximè debent aduertere Regulares in similibus appellationibus à priuatione vocis actiua, & passiva, quæ apud illos aliquando solet à religiosis fieri in Capitulis, & Cōgregationibus, poterūt enim à tali appellare priuatione facta ab inferiori, & procedere ad electionem, nisi dicatur, quod in Religione appellatio tantum habet effectum deuolutiuum, & non suspensiuū, *ibidem art. 5.* ad quod Portel in addit. ad dubia, dicto verb. Appellare n. 1.

6. Appellari non licet à lege generali emanata à legitimo conditore in bonum publicum seu commune, licet possit ab illa supplicari, vt reuocetur, aut moderetur, interim tamen non potest suspendi eius executio ab inferiori, interposita appellatione, nam reuera hoc appellatio est, & suspensio executionis in hoc casu est effectus ipsius appellationis, quæ non permittitur, nisi ob grauamen, grauamen autem legis vniuersalis non est grauamen: Secus dicendum in rescripto, cuius execu-

tio suspenditur interposita supplicatione, quia tangit ius priuatum; Tom. 1. quæst. 6. artic. 7. S. dico secundo usque ad finem. De quo D. Thom. 1. 2. q. 90. art. 2. vbi Medina q. 96. art. 3. Rebuff. cum communi in l. scauola. S. si qua pena. ff. de verbo signific.

7 Clauis illa solita apponi in priuilegij Regularium, omni appellatione postposita: remouet omnem appellationem legitimam, scilicet, & friuolam, seu sine iusta, & legitima causa impositam, vt quando quis appellat non grauatus iniuste, & iudex non obstante tali appellatione potest sententiam executioni mandare, quia in hoc casu solum habet effectum deuolutiuum, & non suspensiuum, nisi facta fuerit inhibitio, vel nisi ex certa scientia Papa commiserit appellationem, tom. 1. quæst. 8. art. 14. Vide infra in notis n. 17.

8 Iudex non tenetur deferre appellationi friuolæ, imo eam omnino remouere debet, potestque agere actione iniuriarum contra taliter appellantem, sic autem appellans mortaliter peccabit, ibidem. De quo, D. Thom. 2. 2. quæst. 69. art. 3. Portel, verbo, appellare num. 2.

9 Licet appellatione pendente nihil possit inuouari, vt est notum iuris, at quando proceditur secundum æquitatem de bono, & æquo, non seruat rigore, & apicibus iuris (vt fit inter Regulares) id in aliquo casu particulari potest non procedere. Vnde Religiosus canonicè electus in Prælatum, quem Præses noluit confirmare, & à quo appellauit idem electus, potest nihilominus non obstante appellatione ab ipso Præsede mutata sententia confirmari, valetque ipsa confirmatio, cum dictus Præses adhuc suam confirmationem habere supponatur, & partes ab appellatione, & deuolutione causæ ad superiorem iam desistere dicantur, ibidem quæst. 11. artic. 6. S. ex quo inserto, idem docet Portel vbi proximè nu. 8. vbi addit posse iudicè à quo appellatū est ob censurā, ab illa absoluerè appellantē post appellationē, ex Suarez de censuris disp. 7. sect. 2. n. 32. & 33.

10 Addo cum Auctore in Addition. summa tom. 3. capit. 20. num. 1. quod licet in Concilio Tridentino habeatur: Quod in causis visitationis, & correctionis, siue habilitatis, & inhabilitatis, nec non in criminalibus ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario Generali ante definitiuam sententiam, ab interlocutoria, vel alio quocumque grauamine non appelletur. Hoc tamen cum in causis criminalibus sit exorbitans à iure communi, non extenditur ad causas criminales, quæ tractantur apud iudices inferiores, aut delegatos Papæ vel Episcopi, sed tantum in actis apud Episcopum, vel eius Vicarium Generalem. Nam ratio, ob quam Concilium hoc concedit Episcopo, scilicet, vt ex eo inuitetur, & alliciatur ad residendum in sua Ecclesia, in alijs non militat. Vnde fit, quod dictum decretum Concilij non procedit in causis criminalibus Regularium, ne appellent à sententia interlocutoria, aut à grauamine Prælati, quia in his non militat dicta ratio Concilij contra defensionem à iure naturali;

naturali, & humano concessam ipsi grauato. Pro quo citat Nauar. in Manual. cap. 25. n. 15. vers. secundo notas ad quod etiam consule Suarez de Paz in Praxi tom. 2. p. 5. c. vnico n. 13. & 14. Quaranta in summa Bullarij, verbo, Archiepiscopi auctoritas et c. 1. quærop. 65. vbi resoluit non posse appellari ab interlocutoria in scriptis, & expressa causa iusta, ex dicto decreto Concilij, licet olim attento iure liceret ante Concilium. Ita refert Borbosa in Remissionibus ad Tridentinum citato loco n. 3. in fine.

11 Vbi etiam à n. 8. refert decretū sacre Congregationis Cardinaliū causis Episcoporum Præpositæ die 16. Octobris anno Dñi 1600. quo demando, & consultatione Dñi Clementis VIII. viue vocis oraculo de super habito declaratū fuit inter alia. Quod de causis, quæ coram inferioribus iudicibus pendunt, ante definitiuā sententiā, vel ym definitiuā habentē de grauamine illato superiores cognoscere nō valeant, licet citra praiudicium cursus causarum se id facere contestentur. Nec ad hunc effectum liceat eis inhibere, aut simpliciter mandare, vt ipsi propria processu transmittatur, etiam expensis appellantis.

12 Itē eadē Cōgregatio declarauit, quod in causis visitationis Ordinariorū, aut correctionis morū, quoad effectū deuolutiuū tantum admittantur appellationes, nisi de grauamine per diffinitiuā irreparabili agatur, vel cū visitator citata parte, & adhibita causæ cognitione iudicialiter procedit, tūc enim appellationi locus erit, etiā quoad effectū suspensiuū. Itē cū à grauamine irreparabili per diffinitiuā, vt indebitæ carcerationis, vel torturæ, aut excommunicationis, etiā cōminatæ appellatur, nō nisi visis actis, ex quibus euidenter appareat de grauamine, appellatione admittatur, aut inhibitio, vel prouisio aliqua concedatur. Ita Borbosa refert citato loco, num. 15. & 16.

Nota ad Resolutionem de Appellationibus.

13 Circa resoluta n. 3. in fine. Idem docet Sanchez vbi supra dicto n. 109. qui addit ad finem n. 110. quod attento iure communi non solū conceditur appellatio quando grauamen est certum, sed etiam quando est dubium, & solum denegatur, quando aperte constat nullum esse grauamen, vt constat ex ea. cum speciali S. porro, de appellat. & ibi tradunt DD. ex Syluestro, verbo, appellatio q. 12. n. 13. Ad Religiosos appellare nō permittitur, nisi quando excessus Prælatorum manifestus fuerit: hoc enim pax, simplicitas, & obedientia religiosorū postulat, quæ bona eorum priuilegia, & constitutiones Apostolica auctoritate firmatæ circa id spectant, vide Miranda tom. 1. Manual. quæst. 51. art. 1. conclus. 1. vers. in quo etiam sensu.

14 De excommunicatione lata à Grego. XIII. cōtra Minoritas recurrentes ad tribunaia secularia, vide Portel in addit. ad dubia nu. 3. vbi resoluit, non incurrere dictam censuram religiosum aduentem, seu recurrentem ad Regem, proregem, vel Gubernatorem ad impetrandū seu

seu implorandum remedium contra iniustum grauamen sibi illatum, etiam si per modum querellæ id fiat, dummodo imperiosè, & auctoritatiuè rex, vel prorex in causa non instet, sed tantum intercedendo, seu etiam monendo, vt desistatur ab iniusto grauamine.

An autem pro vi iniusta tollenda, casu quo non sit recursus ad superiorem, possit religiosus ad Potestatem, seu Magistratum sæcularem accedere, vt vim tantum tollat, & faciat iudices alios superiores assignare pro sola vi tollenda, absque incurfu Bullæ in Cœna Domini partem affirmantem tenet. Fuscus de visitat. lib. 2. cap. 27. num. 5. Valasc. consult. 100. num. 2. Zauillos lib. 4. Communium quæst. 3. num. 102. & alij relati à Portel supra nu. 3. ad finem.

15 Vbi num. 4. citat Miranda in Ordine iudic. quæst. 30. art. 5. conclus. 4. afferentem, eadem excommunicatione ligari omnes alios religiosos, cuiuscunque Ordinis sint, ad sæcularia tribunalia, seu ad regem ipsum, etiam ad vim iniustè illatam repellendam, appellantes, additque cum Aragonè ibi citato, eam censuram esse vnam ex latis in Bulla Cœnæ Domini, casu 15. Quod limitandum censeo, quando id fit per viam, seu modum appellationis ad tribunalia sæcularia, scilicet quando fit per modum simplicis querellæ, ad repellendam vim iniustè illatam, quando aliter repelli non potest, idque in aliquo casu specialissimo concernente bonum totius Religionis, vel honorem alicuius prælati iniustè grauati, quia defensio est de iure naturali, vt supra ex Auctore, & alijs probauimus, & faciunt tradita ex sententia Fuscii, & DD. proximè à nobis citatorum.

16 Vtrum vero possint recusari prælati Regulares, sicut ab ipsis potest appellari? Affirmant contra glossam final. in cap. ad nostram, de appellat. Hostiensis, cap. cum speciali in fine, eodem tit. verbo, extendi, num. vlti. vbi Ioan. Andre. num. 18. Anton. fin. Bellamer. num. 14. Abbas num. 3. §. Porro, Alexand. de Neuo eodem §. num. 8. Præposit. in fine, Franc. num. 4. quos refert, & sequitur Sanchez vbi supra num. vlt. dum docet recusationem, & appellationem in hoc æquiparari, vt neutra absque causa liceat, & dictum, cap. cum speciali, non extendi ad Regulares, quatenus extensio impediret eorum correctionem iuxta regularia instituta. Quare quando prælatus valde suspectus crederetur, ac excessurus ob passionem, posse tunc recusari, sicut & ab eo in hoc casu posse appellari certum est. Dicta tamen recusatio concedenda non est, nisi quando manifesta est causa suspitionis prælati, vt diximus de appellatione, cum recusatio, & appellatio æquiparentur in cap. super eo, el. 2. eodem titulo.

17 Sententia Auctoris de quo supra num. 7. existimantis per clausulam, *appellatione remota*, omnes appellationes remotas censeri, etiam rationabiles, & iustas, apertè confirmatur ex cap. pastoralis 53. in princ. de appellat. qui textus, præsertim ad hanc sententiam adstruendam, ea ratione

atione vitur, quod cum frustratoria appellatio iuris auctoritate satis remota sit, non solum hæc, sed quæcunque iusta, ac probabilis appellatio per hanc clausulam prohibita intelligitur; alioquin ea clausula superflua canea redderetur, quod dici non debet, cap. si papa, de priuileg. in sexto, iuris traditis à Menochio lib. 4. præsumpt. 173. num. 15. Gonzalez ad regul. 8. glos. 6. num. 28. Suarez allegat. 28. num. 2. Qui ad propositum, quod clausula, etiam odiosa ita interpretanda est, vt aliquid operetur, valde extollit textum in dicto cap. *Pastoralis*, quem in hunc sensum accipiunt vltra Auctorem dicto art. 14. Abbas ibi à nu. 2. & 14. Perusin. num. 3. Decius num. 6. Vvamesius num. 4. vt sic iam videas turpiter lapsos Doctores communiter existimantes, per hanc clausulam duntaxat appellationes friuolas, seu frustratorias remoueri, non item iustas, ac probabiles: quam sententiam probant. Speculator lib. 2. tit. de appellat. §. in quibus num. 15. Bart. l. 1. §. & parui num. 3. ff. quod res, aut clam, & l. 1. §. interdum num. 3. ff. à quibus appellare non licet, Lancelot. de attentatis 2. p. cap. 12. limit. 8. num. 4. Menoc. de arbitrar. lib. 2. casu 197. num. 2. Marches. fan. de commissiõibus 1. p. cap. 10. à num. 18. Scaccia de appellat. q. 16. limit. 1. à num. 93. & plures alij, quos refert nouissimè Augustinus Barbosa in Collethaneæ ad Decretales in dict. cap. *Pastoralis* num. 2.

18 Sed dum ex iure, & ex priuilegijs colligitur frequentissimè solere Pontifices in rescriptis iudices dare *appellatione remota*, non immerito quaeritur, cur id eis permittatur? Et quidem prima fronte videbatur non posse, eo quod appellatio defensionem contineat, cap. *Omnis oppressus* 2. quæst. 6. & ad præsidium innocentie noscatur, cap. *cum specialis* §. porro, de appellat. præsertim cū defensio à iure naturali origine summat, l. 1. §. cum arietes, ff. si quadrupes, l. 3. ff. de iust. & iur. Qua ratione citatio à principe remitti nequit, cap. 1. de causa possess. Clement. *Pastoralis*, §. ceterum de re iudic. nec item exceptio peremptoria auferri potest, l. causas 16. C. de transact. l. 2. C. de precibus Imperatori offeren. Cui adde Cuiat. lib. 2. obserua. cap. 10. & plures citatos ab Stilligero ad Donel. lib. 22. comment. cap. 9. litera D. & sequentibus literis. Cuius nodi soluendi gratia variè solet responderi, consulat qui vult Couar. Pract. cap. 23. num. 6. Pinel. in Rubr. 1. p. cap. 2. à num. 21. C. de rescindent. Scaccia d. quæst. 16. limita. 1. à num. 22.

19 Explicita clausula, *appellatione remota*, non erit incongruum de alia dispicere, cum scilicet Pontifex causam committit cum clausula, *reiectis exceptionibus*. Et quidem hac in re extrat nobile rescriptum in cap. *ex parte* 13. de officio delegat. vbi disertè scribitur, quod & si Pontifex nõ soleat hac clausula uti, supponit tamen, quod si eam exprimat, huius clausulæ virtute nullæ exceptiones admitti debent, etiam rationabiles, tradunt Felin. ibi num. 6. Socin. regul. 130. Garcia regul. 438. latè Azinius in praxi §. 31. cap. 20. & sequentibus. In qua re labuntur etiam turpiter Doctores communiter, dum scribunt, per huiusmodi clausulam

non nisi repellendas exceptiones friuolas, & minus legitimas. Ita docent plures, quos refert latè Barboſa in Colleſtanea ad Decretal. in d. cap. ex parte num. 2.

20 Quando grauamen illatum per interlocutoriã non poteſt tolli per appellationem à diffinitiuã, poſſe appellari, docet Nauar. conſil. 2. de appellationibus. Et quod poſſit appellari ex rationabili cauſa ante ſententiam, & cauſam debere exprimi coram ipſo iudice à quo, habetur in cap. vt debitus honor 59. de appellat. & cap. cum appellationibus friuolis, eodem tit. lib. 6. Vide tamen Suarez de Paz vbi ſupra num. 3, & Quaranta loco citato.

21 Sacra Cardinalium Congregatio ita cenſuit. Archiepiſcopus non debet ſe ingerere in prima inſtantia cauſarum, quæ agitantur coram eius ſuffraganeo. Et iterum: non eſt inhibendum Episcopis in aliqua cauſa, quæ ſit coram eis in prima inſtantia, nec deferendum appellationibus, niſi in caſibus, de quibus ſupra. Ita refert Zerola in praxi Episcop. verb. appellatio, verſ. ad decimum, & adeſt Bulla Gregorij XIII. quæ eſt: 24. fol. 1220. in Bullario, teſte Barboſa ſupra num. 4.

22 Item eadem Congregatio definiuit: Metropolitanũ non poſſe cognoscere, etiam citra præiudicium curſus cauſæ, coram Episcopo, neque ad eum effectũ, etiam abſque vlla inhibitione poſſe ſimpliciter mandare, vt ſibi tranſmittatur copia proceſſus expenſis appellantis, extra calus à prædicto Concilio expreſſè conſeſſos appellandi. Refert ex Quæſta vbi ſupra, Barboſa ſuper dict. cap. 1. de reformat. num. 5.

23 Item, Quod Metropolitanus, Archiepiſcopi, Primates, aut Patriarchæ in ſuffraganeos, eorum ve ſubditos non iudicent, niſi in caſibus à iure expreſſis.

Idem, nec alij ſuperiores, etiam Nuntij, vel Legati à latere ſpecificam facultatem maiorem non habentes cauſis in Curijs Ordinariũ, vel aliorum inferiorum iudicum prudentes ad ſe non aduocet, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum tribunalia deferantur, tuncque appellantes ab inferiorum iuriſdictionibus quoad alias cauſas eximere non poſſint.

24 Item, appellationes nunquam recipiantur, niſi per publica documenta, quæ realiter exhibeantur, prius conſiterit appellationem à ſententia diffinitiuã, vel habente vim diffinitiuã, aut à grauamine, quod per diffinitiuam ſententiam reparari non poſſit, in caſibus à iure non prohibitis per legitimam perſonam, & intra debita tempora fuiſſe in teſtamento, ac proſecutam. Sic Barboſ. ſup. à n. 8. vſque 10.

25 Item, inhibitiones poſt appellationem, ſicut præmittitur, receptem non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitiuũ, aut vim diffinitiuũ habentis, vel damnum per diffinitiuam irreparabile continentis, alias inhibitiones, & proceſſus, & inde ſecuta quæcumque ſint ipſo iure nulla, eiſque impunè non parere liceat.

26 Item

26 Item, ſi appellans aſſerat ſententiæ, aut appellationis exemplũ culpa iudicis à quo, vel actuarij haberi non poſſe, non idèò recipienda erit appellatio, aut aliqua inhibitiõ concedenda, ſed eis tantum ad quos pertinet, iniungi poterit, vt ſoluta condigna mercede actorum exemplum authenticum appellanti intra breuem aliquem competentem terminum tradatur. Caueat tamen iudex à quo, niſi verè appellatum in cauſa appellabili fuerit, interim aliquid in præiudicium appellantis attentet, & ſi per actum publicum, aut per teſtium deſiſſiones conſideriter acta denegari appellanti, tunc mandato tradendi acta poſſit iudex appellationis adijcere, ne interim aliquid noui contra appellantem intentetur.

27 Item, Ab executione decreti ſancti Concilij Tridentini, aut viſitationis Apoſtolicæ appellationes à Metropolitanis non recipiantur, nec, ſi virtute eiusdem ſancti Concilij procedunt, vt Sedis Apoſtolicæ delegati in cauſis, quæ ſub eorum iuriſdictione ordinaria non comprehenduntur, ſalua tamen in hoc caſu Legatorum, & Nuntiorum Apoſtolicorum auctoritate. Sic Barboſ. ſup. à n. 12. vſque 14.

28 Item, Cauſa appellationis dum pèdet, appellans in eodem quo reperitur carcere, permanebit, quoad iudex, ad quem appellatum eſt, viſis actis, ea cauſa cognita, aliter decreuerit, & tunc ſi à iudicis ad què decreto vim diffinitiuã habente fuerit appellatum, nihil mandare, aut pro ſui decreti executione attentare poterit, donec per iudicem ſuperiorem aliud fuerit ordinatum.

29 Item: Acta originalia proceſſuum primæ inſtantiæ ad iudicem appellationis notarius mittere non cogatur, niſi probabilis aliqua falſitatis cauſa, & ſuſpicio incidat, quæ iudicialiter obijciatur, & tunc terminata cauſa remittenda ſunt ad Ordinariũ, vt in ſuo archiuo conſeruetur.

30 Tandem à ſententia diffinitiuã contra verum contumacem prodacta appellatio non recipiatur, nec inhibitiõ, aut alia quæuis prouiſiõ, quandiu appellans in huiusmodi vera contumacia perſiſterit, concedatur. Sic refert Barboſa vbi ſupra num. 17. & ſequentibus.

31 Iuriſdictio competens Ordinarijs quoad ordinem iudiciorum in beneficialibus cauſis, quæ coram eis in prima inſtantia cognoscuntur, vt habetur in Concilio Tridentino, de inferioribus etiã habentibus iuriſdictionem quaſi Episcopalem, & de proprijs iudicibus ordinarijs, vt ſunt Ordinarij Militiarum D. Iacobi, Alcantaræ, & Calatraræ, intelligi debere reſoluit Auctor. Tom. 1. quaſt. 36. art. 4. verſ. & quod Ordines Militares. Ex Sarmiento lib. 3. de lleſtar. c. final. Idem tenet Nauar. conſil. 2. num. 4. ſub titulo de foro competent. Farinac. 4. p. deciſ. 100. Flaminij de reſignat. lib. 3. quaſt. 11. num. 19. vbi num. 22. docet ſub verb. Ordinarijs, etiã cõprehendi vicariũ Episcopi. De quo etiam vide Sanchez de matrim. lib. 3. diſp. 29. n. 5. & 17. Guier. de matr. cap. 66. num. 14. quos refert Barboſa in remiſſionibus ad citatum cap. 20. num. 1.

Trident. Seſſ. 24 cap. 20. de reform.

K 2

32 Circa

32. Circa illud verò, quod addit Concilium ibidem, nempe quod si post biennium a die motæ litis non sint terminatæ causæ, liberum sit partibus, vel alteri illarum iudices superiores competentes adire, qui causam in eo statu quo fuerit assumant, & quâ primû terminari curêt, nec antea alijs committantur, nec auocentur, neque appellationes ab eisdem interpositæ per superiores quoscunque recipiantur, eorum uel commissio, aut inhibitiō fiat, nisi à definitiua, uel à definitiua vim habente, & cuius grauamen per appellationem à definitiua reparari nequeat. Circa quod, inquam, consulit Zerol. in praxi Episcop. 1. verb. *appellatio*, §. 1. pag. 19. Suarez de Paz in praxi tom. 1. p. 6. in præm. n. 25. ubi num. 26. docet, hoc decretum procedere in interlocutorijs latis tam à iudice ordinario, quam à delegato, tam in prima instantia, quam secunda: quia non est correctorium iuris communis, sed potius declaratorium. Ita refert Barbosa supra num. 5.

33. Quod sententia, per quam denegatur appellatio, sit interlocutoria habens vim definitiua, tradit Valasc. consul. 47. idem de præcepto desolueno testatur Rota Lucens. decis. 80. & de sententia, qua index pronunciauit aliquem non esse minorem, uel non habere restitutionem, & quod ab ea possit appellari, affirmant Gama decis. 159. n. 2. Vini decis. 302. & quod possit appellari à sententia reiectionis probationum, admittunt Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 77. num. 11. cum seqq. Surd. decis. 36. Et à sententia delationis iuramenti alteri parti per iudicem factæ, non dissentitur Mising. centur. 1. obseru. 39. Lancelor. de attentat. p. 2. cap. 12. limit. 50. nu. 190. Gonzalez ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. in annotat. num. 195. Et quod possit appellari à sententia missionis in possessionem, tenet Stepha. Gratian. decis. 60. & ab omiſsa condemnatione expensarum, firmiter Gama decis. 65. Guido Papa decis. 42. Et quod possit etiam appellari à sententia sequestrationis mulieris, resoluit Ann. alleg. 82. & à sententia pronuntiantis executionem esse reuocandam, probat Amatis decis. 19. & à sententia absolutionis instantiæ, dicunt Crescent. decis. 6. Cabed. 2. p. decis. 32. in fine. Et à sententia legitimatiōis personarum Capella Tolos. decis. 38. & à sententia admissiōis articulorum, amplectuntur Gonzalez dicto §. 1. in annotat. num. 191. Stephan. Gratian. dict. cap. 74. n. 15. & ab incidentibus in causa suspiciōis officialium, probat Vincent. de Franchis decis. 408. quos omnes refert Barbosa ubi supra num. 6.

34. An autem appellari liceat ab interlocutoria, in qua iudex declarat se competentem? Negant Gama decis. 159. & 362. Marc. Anton. de Amatis decis. 86. Cabedo 1. p. decis. 156. procedit ordinat. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 20. §. 9. ubi, *porem no caso*, quæ loquitur de exceptionibus incompetentiæ de iudicio seculari ad secularē, affirmat Guido Papa decis. 10. Mising. centur. 3. obseru. 35. Aloys. Ricci. in Collectaneis decisionū part. 4. collect. 1306. in princip. Thomas Valasc. tomo 1. allegat. iuris

allegat.

allegat 53. num. 5. ubi resoluit, quod in causa remissionis provocantis ad Ordines non expedietur prouocatio à iudice, qui super ea iudicauit per grauamen, sed per appellationem, procedit ordinat. Regia Lusitan. lib. 2. tit. 1. §. 28. ubi, *postò que no caso, per que saõ remittidos*. Sic refert Barbosa supra num. 7.

35. Casus damni irreparabilis uide apud Ioseph. Ludonic. Perus. decis. 87. per totam Ann. alleg. 82. Surd. decis. 36. Zerol. in praxi Episcop. 1. part. verbo, *appellatio* §. 6. Quaranta in summa Bullarij, verbo, *Archiepiscopi auctoritas* num. 20. Ignat. del Villar in Silua respons. lib. 1. ref. pom. 15. num. 6. latissimè Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glossa 9. §. 1. in annotat. num. 189. cum multis sequentibus, Stephan. Gratian. Discept. forens. cap. 77. quos refert Barbosa supra num. 8.

36. Quod idem resoluendum sit, & procedat dictum decretum Tridentinum, quantum tale grauamen possit reparari, sed magna cum difficultate, aut præiudicio partis, afferunt Gonçal. ad regul. 8. Cancell. glossa 9. §. 1. num. 177. Bernardus Græuz. ad practic. Cameræ Imperial. lib. 1. conclus. 129. num. 6. Aloys. Ricci. Curia Archiepiscopi Neapol. decis. 93.

37. Quod captura afferat damnum irreparabile, & à sententia interlocutoria, ut quis in carcerem coniciatur, possit appellari, affirmant Suar. & Donat. à Fin. tom. 2. Commun. opinionum lib. 9. tit. 3. num. 20. Maynard. decis. 25. lib. 2. Aloys. Ricci. in Collectan. decis. 10. p. 3. collect. 642. vers. primo, Caldas Pereyra in *l. si curatorem*, verbo *per quod*, num. 31. Barbosa in *l. 2. ff. soluto marim. in princ. part. 2. num. 37*. Prosper de Augustino in addit. ad Quarant. in summa Bullarij, verbo, *Archiepiscopi auctoritas*, num. 20. litera H. pag. 64. & 71. Ubi refert declarationem sacræ Congreg. Cardin. in hæc uerba Sanctissimus D. N. audita relatione Congregationis Concilij declarauit esse intelligendum, & ideo ab huiusmodi grauamine appellari posse, & Ordinarium teneri processum transferre ad iudicem appellationis, interim tamen 180 manente in carceribus, donec iudex appellationis causa cognita aliud iusserit. Sic refert Barbosa in remissionibus ubi supra num. 9. & 10.

38. Quod tortura afferat damnum irreparabile tenent Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 69. §. 1. Hipolit. in l. 1. num. 34. ff. de question. Clar. lib. 5. §. final. quæst. 64. nu. 27. Azeued. l. 3. n. 6. tit. 18. lib. 4. nouæ recopil. Carav. ritu 249. Aloys. Ricci. d. collect. 642. vers. secundo & Curia Archiepiscopi Neapo. decis. 13. Zerol. de verb. appellatio §. 9. ubi resoluit, quod quando omnia ritè, & rectè processerunt, ut quia data fuerunt, & repulsa concessa, cum essent petita, & publicatus processus, & auditus reus in omnibus suis iuribus cum eius procuratore, & aduocato, & iudicia non sunt euacuata per defensiones, & alia requisita acta sunt, & uideatur potius appellari ad dilatandum, & ad differendum sceleris punitiones, tunc non debet admitti appellatio à comminata tortura.

K 3

38. Quod

39 Quod a sententia excommunicationis per decretum interlo-
cutorum prolata detur appellatio, quia continet damnum irreparabile
resolunt Duchas regula 52. Fallent. 2. Rebuff. ad leges Gallie. titu-
de friuolis appellaciu reb. sub glossa 1. in fine, vers. fallit quando graua-
men. Goncal. dist. §. 1. in annotat. num. 197.

40 Quod sententia de compribitillo faciendo, vel non, contineat
grauamen irreparabile, docet Montald. decif. 39. pa. 2. & de decreto
condemnationis ad trimes, idem resoluit Vincent. de Franch. decif.
139. quos omnes cum supra traditis referi, & docet Barbosa vbi supra,
num. 1. r. vlt. ad 13.

RESOLVTIO XI.

De Apostatis.

APOSTASIA ab Ordine, seu Religione, de qua hic no-
bis est sermo, est egressio a monasterio cum habitu dimis-
sione sine proposito illum reassumendi, vel aliam religio-
nem intrandi: apostata vero a religione est ille, qui deserit
religionem quam professus est, sine transitu ad aliam cum animo non
reuerendi ad suam. Vnde non est dicendus apostata exiens a conuen-
tu sine licentia superioris, retento habitu vagans, vel se celans, ne inue-
niatur, est tamen fugitiuus. Nec item ille, qui habitum temerarie dimi-
tit, cum animo tamen citò illum reassumendi, licet enim mortaliter pec-
cet, & incurrat excommunicationem, non tamen proprie dicitur apos-
tata apostasia, de qua hic loquimur, nec pœnis apostata puniendus est,
sed tantum pœna fugitiui. Et idem iudicium est de eo, qui egreditur a
monasterio sine licentia praelati, vel petita, sed non obtenta, cum animo
tamen intrandi aliam religionem, etiam laxiorem, & de facto intrat,
iuxta cap. licet, de Regularibus. Auct. tom. 1. q. 30. art. 1. De quo D. Tho. 2.
2. q. 12. a. 1. vbi Caiet. a. 2. Nauar. in manual. cap. 21. num. 4.

2 Religiosus deserens habitum subtus absconditum, vel coopertu
non est proprie apostata, nisi ad sint aliæ coniecturæ animi deserendi re-
ligionem, incurrit tamen excommunicationem, vt determinatum fuit
in Rota. Et aduerte, quod in Concilio Tridentino decreto cauetur, ne
detur licentia cuiquam Regulari occultè ferendi habitum suæ religio-
nis, vt olim fieri passim solebat. *Ibid. art. 2. & tom. 2. q. 76. art. 6. §. 2. no-
tandum.* De quo Mandos. de signatura gratiæ tit. licentiæ, fol. 101. pag.
2. col. 2. Suarez tom. 5. disp. 23. sect. 4. num. 34. Reginald. in praxi fori
penitent. lib. 18. num. 406. relati à Barbosa in remission. ad Concilium
dict. cap. 19. de Regularibus.

3 Item, non est indicandus apostata, qui supra modum grauatus ad
supe-

*Trid. sess. 25
cap. 19. de re-
gularib.*

superiore sine licentia pergit, maxime si constar de iniusticia grauiori-
tis, quia adire superiorem ob iniustū grauamen habet vim appellatio-
nis, etiam, apud religiosos, cap. dilecti filij, et secundo de appellat. Schog. con-
sonum est iuri naturali, ad obuiandum malitijs hominum, nec hoc vult
tur in Concilio Tridentino, vt iam supra diximus de appellacione. *Trident. sess. 25. cap. 19. de re-
formac.* Imò nec pœna fugitiui esse puniendum tenet aliqui. *Ibid. art. 2. De quo
Nauar. in cap. non dicitur, num. 61. Bald. in cap. ad nostram de appellat. Quid
quid in oppositum dicat Bañez 2. 2. quæst. 2. art. 1. cuius opinio præce-
rit sequi casu, quo non constet de iniusticia grauioribus.*

4 Pœna positæ à Paulo III. confirmata, & modificata per Pium
III. contra religiosos extra claustra vagantes, & apostatas cum habitu,
vel sine habitu non comprehendunt omnes exeuntes a monasterio iam
per exitum illicitum, & mortiferum, sicut quoad Deum, & foris con-
scientiæ, sed tantum verè apostatas a religione, & cum licentia, & dispen-
sationibus subreptitijs in saculo vagantes: contra quos potest procedi
dere Episcopus diocœsis, vbi vagantur, ex decreto Concilij Tridentini
ni, eos coercendo, & ad claustra reducendo. Hoc tamen non est intelli-
gendum de religiosjs transeuntibus per suum territorium, & licentiam
in scriptis non ferentibus, diœcesibus seminum grauatas ad superiora
per viam appellacionis iter arripuisse, quos dicitis Ordinaris maxime
poterit detinere virtute dicti decreti Concilij, & ita debet intelligi quæ
dam constitutio Clementis III. apud Bullarium. *Ibidem art. 4. De quo
Nauar. in cap. nullam, 18. quæst. 1. in fine.*

5 Prælati tenentur requirere monachos fugitiuos, eosque vbi que
inuentos capere, et viuos in monasterium reducere, cap. final. de regulari-
ribus, nisi sint damnosus, & alij Fratribus scandalosus, & sine spe emende.
Item possunt eosdem incarcerare, & excommunicare in quocunque
habitu, & vbiunque, etiam in Romana Curia inuentos, non tantum sibi
subditos, sed etiam quoslibet alios Ordinis apostatas, inuocato ad hoc
(si opus fuerit) auxilio brachij secularis, per priuilegia Innocentij III.
& Alexandri III. & aliorum, de quibus in Bullario, & iam fit in
uicij, & obsequio alicuius Cardinalis, ex Sixto III. *Ibid. art. 5. & 6. De
quo Syluest. verb. apostasia, n. 10. & 11.*

6 Prælati prohibentur à Sixto V. sub grauibus pœnis priuationis vocis,
actiue, & passiuæ, & officiorum, nec nō inhabilitatis, perpetuæ, ne Fra-
tres alienus Prouinciæ exteros, & omnino ignotos in alicuius conuen-
tus hospitio recipiant sine licentia, seu literis commendatijs suorum
superiorum, etiam ad modicum tempus diuerrentes. Quæ pœnæ non
comprehendunt recipientes religiosos notos eiusdem Prouinciæ, vel
Ordinis sine dicta licentia ad eorum monasteria diuerrentes. *Ibid. art. 7.*

7 Apostata, & fugitiui ipsosque recipientes, seu recedentes, si de-
que auxilium, consilium, aut fauorem præstantes sunt ipso iure excom-
municati per Innocentium Quartum, Clementem III. & alios apud

*Trident. sess. 25. cap. 19. de re-
formac.*

*Trident. sess. 25. cap. 4. de re-
format.*

Bullar. eni S. Clement. 4.

*Bullar. Paul. 3. de
reformat.*

bul. 8. Eugo. 4. & bul. 14. Sixti 4. n. 21.

vsque ad 23. & bul. 37. n. 28. & 27.

bul. 10. Innoc. 4. & bul. 15.

Bulla Clement. 4.

Bullarium. Imò, & ipsi Prælati Ordinis possunt promulgare sententiam excommunicationis in eos, qui detinent ipsos apostatas, etiam si sint clerici, ex quadam magna concessione, cui similis non inuenitur, facta Carmelitis à Sixto III. apud Bullarium, & alia pro Prædicatoribus. Inquam tamen excommunicationem non incidunt recipientes dictos apostatas amicitia, cōsanguinitatis, aut pietatis ergo, sicut in dictis libris hæreticos eadem ex causa cōmunitè concedunt DD. *ibid.* art. 5. De quo Nauar. cap. 27. num. 35. & lib. 3. consil. 59. num. 1. de Regularibus, Miranda tom. 1. quæst. 5. art. 2. Portel. verb. *Apostata* num. 4. quæst. 1. idem docentes.

8. Dicit apostata non solum benignè, & charitatiuè sunt recipiendi reddant, sed etiam omnibus modis ad id sunt inducendi, ne reprobo sententiæ tradentes omninò pereant, indulgendo eis transitum ad aliud monasterium, vel ad aliam eiusdem Ordinis provinciam, vel etiam ad aliam religionem, etiam laxiorem, quod superiorū iudicio relinquatur, qui tanquam boni pastores debent super humeros oues errantes leuare, ne à lupis deuorentur, exemplo Christi Domini vnam solam ouem errantem tam anxie, & diligenter perquirentis, & super humeros trahentis *ibid.* art. 10. De quo Nauar. in cap. statuimus num. 13. & dicto consil. 59. Miranda supra art. 5. & 6. qui ex sententia D. Bonauent. super regul. quæst. 14. resoluit posse apud nos Minores Prælatos licentiarè hos apostatas, vt ad alias religiones transferantur quando dixerint, se non posse rigores Ordinis sustinere, ex Alexand. III.

9. Bona apostatarum apud Minores pertinent ad ordinem, de illisque potest disponere superior, & Syndicus, sicut de legatis sibi in testamento relictis, idemque Syndicus potest exigere ralia bona à quibus cumque personis ea detinentibus, eaque petere in iudicio, nomine Sedis Apostolicæ, ex quadam concessione Leonis X. apud Bullarium inter viue vobis oracula. At non tenetur ad debita ab ipsis apostatis in apostasia contracta, nisi id propter quod debitum contractum fuit, in utilitatem Ordinis, seu monasterij conuersum sit. Et idem dicendum est de bonis apostatarum apud alias religiones possidentes in communi, quibus licet petere dicta bona in iudicio, omniteriam secluso priuilegio, nec tenentur ad dicta debita in apostasia contracta, nisi quantum ad ea, quæ sunt conuersa in utilitatem Ordinis. *ibid.* art. 11. De quo Syluest. verb. *alienatio* num. 1. Nauar. lib. 3. consil. de Regularibus consil. 73. & 95. & in cap. non dicatis 11. quæst. 5. num. 32. Idem docent Miranda supra art. 7. Portel supra num. 7.

10. Prædicti apostata tenentur scribere quoddam memoriale debitorum, & creditorum, illudque tradere prælato petendo ab eo humiliter vt debitis satisfaciatur. Quod si fuerint à religione ob crimen apostasie eiectione per sententiam iudicalem, & postea per literas proपालent prælato alii debita à se contracta, prout manifestata ab ipsis sub præcepto

cepto obedientia, dum essent in vinculis, indicantes vt ipsis satisfaciatur, per idque suam conscientiam exornare asserunt, non est illis adhibenda fides: ac proinde prælatus ad illa soluenda non tenetur, cum priori dicto sub obedientia, & censura extorto sit standum magis, quam secundo, nam secundo iam in Rei confessioni prima magis credendum est, quam secundo, præsertim quando prima est iudicialis, vt communis docet *ibid.* art. 12. De quo Couar. lib. 2. variat. cap. 13. Nauar. dict. consil. 73. m. 3. & in comant. 2. de reg. sup. cap. non dicatis, nu. 32.

Idem docet Miranda dict. quæst. 5. art. 8. vbi conel. 2. resoluit monasterium teneri ad debita, seu obligaciones passiuas monachi, quatenus factum fuerit locupletius, & ab eo quæ sita conuersa fuerint in utilitatem ipsius, ex Cardin. Clement. 1. *Siquia vero, de statu monachor.* Et sequitur Portel dict. num. 7. x. de si apostata non deserit se cum bona, non tenetur monasterium illa debita soluere. Idem videtur sententia Sanchez. d. cap. 9. in qua de reloquentis de expensis factis pro alimentis apostate, ad quas non tenetur monasterium, nisi quatenus factum est locupletius.

11. Constitutio Pauli Quarti determinans omnia acquisita per negotiationem illicitam clericorum, aut religiosorum, quæ tempore mortis eorum fuerint inuenta, sive Camere Apostolicæ, est intelligenda de bonis acquisitis ab apostatis extra claustrum degentibus, & decedentibus, inuentis tempore mortis eorundem, quæ veniunt nomine spoliatorum, non verò de acquisitis ab illis, qui ad sua monasteria reuertuntur. Iuxta quem sensum debet intelligi alia similis constitutio Gregorij XIII. sed hæc, & alia similes constitutiones determinantes dicta bona apostatarum applicanda esse Camere Apostolicæ semper debeat intelligi, deducto ære alieno, & solucis debitis. *ibid.* dict. art. 12. in fine. De quo Nauar. lib. 3. consil. tit. de statu monachor. consil. 17. & de spolijs clericorum §. 7. num. 4. Guier. lib. 2. Practicarum cap. 94. in fine. Idem docet Miranda supra dict. art. 7.

12. Nominè spoliatorum dictæ Camere Apostolicæ applicandorum non veniunt acquisita à dictis apostatis extra claustrum decedentibus per negotiationem illicitam, quæ obnoxia erant restitutioni, vt potè cōtra virtutem specialem iustitiæ ac iustitia, quia hæc restituenda sunt proprijs dominis, à quibus ablata fuerunt, sed tantum veniunt acquisita contra sacros Canones eis negociari, vel aliquid aliud agere prohibentes, vt sunt, quæ lucriantur per artes medicinæ, vel chyrgiæ, per officia publica, & obsequia in Curijs Principum exhibita, ac alia prohibita Ecclesiasticis in iure, vt constat ex dicta Constitutione Pij Quarti. Ita Auctor. tom. 3. *Addit. sum. cap. 21. n. 10.* Vbi ait, quod sic debet intelligi, & limitari quod olim dixerat citata quæst. 30. art. 15. Vide infra de retractionibus Auctoris *retract. 3.* De quo Nauar. cap. 25. num. 100. & lib. 3. consil. tit. de successioneibus ab intestato consil. 3. pag. 212. prima impressione.

13. Monachus committens tres apostasias, propter quas fuit iudicē punitus, & nunquā emmendatus, aliam postea reiterans potest expelli à religione, cum in ordinationibus Generalibus Minorum habeatur pro incorrigibili qui ter fuit conuictus, & punitus de eodem, vel de distinctis criminibus grauibus, & nunquā fuit emmendatus: apostasia autem ex se inter graua delicta numeratur, vnde in illud pluries incidens, & in ea perseverans, vt suspectus de fide ab Inquisitoribus reputatur, tanquam contemptor Ecclesiasticæ censuræ excommunicatio-

Trid. sess. 25. c. 3. de refor.

nis, quæ per apostasiam incurritur, vt constat ex decreto Concilij Tridentini, vbi habetur: *Quod si quis obdurato animo censura annexus, in illa per annum inforderit, contra eum, tanquam de heresi suspectum, passim procedi.* Ibid. art. 14. De quo vide to. 2. q. 103. art. 3. ad finem, & Sanchez lib. 6. decalog. cap. 9. n. 4. & 5. Miranda to. 1. q. 52. ar. 2. concl. 1. Portel supra n. 5.

14. Religiosus quatuor committens apostasias, in quibus per multum temporis perseverans excommunicatus sacra celebravit, & Sacramentum Poenitentiae sæpè sæpius ministravit, & contra præceptum suæ regulæ denarios, & pecuniam contrectauit, alearumque ludum prohibicum cum secularibus multoties exercuit, cum magno religionis detrimento ac contemptu, Fratrumque, & secularium scandalo, quos ad ludendum prouocabat, & docebat ludere, & inter ipsos Fratres discordias disseminebat, mendacijs, & dolis eos diffamando, sine spe correctionis, & emendatæ, potest optimo iure apud nos Minores expelli à religione. Nam licet iste non sit incorrigibilis de iure secundum statuta Ordinis, cum non proponatur ter conuictus de delictis grauibus, & iudicialiter punitus, nihilominus tamen præsumitur, & est incorrigibilis de facto, ob tot circumstantias delictorum, & conditionem delinquentis. Quod potest etiam fieri virtute cuiusdam privilegij Pij V. pro Ordine Diui Hieronymi, de quo in eius Compendio, verb. *condemnare* c. 1. quo conceditur, vt in delictis grauioribus, aut grauissimis (quæ sunt quæ huic religioso opponuntur) possint prælati penite vsque ad priuationem habitus. *Ibid. art. 15. De quo Syluest. verb. Abbas num. 6. & verb. incorrigibilis.*

Idem docent in terminis Miranda dict. art. 2. concl. 2. Portel dict. art. 5. & sciunt tradita à Iulio Clar. in practico. crimin. quaest. 36. num. 144. Salzed. ad pract. Bernard. Diaz cap. 140. §. *incorrigibiles*, vbi dicitur ex determinatione Parlamenti Parisiensis, in criminibus grauibus clericum reputari incorrigibilem, vt degradatus possit tradi brachio, seu Curie seculari, si bis venia illi data fuerit.

15. Generales, & Prouinciales de speciali ipsorum Generalium commissione possunt expellere apostatas, & delinquentes a religione virtute dictæ concessionis Pij V. cum consilio tamen Patrum, & Seniorum Ordinis, vel Prouinciæ, nec tenentur illud sequi, quia consilium voluntatis esse dicitur, secus si diceretur in concessione: *de consensu patrum, &*

seniorum.

Seniorum vti dicitur in quadam bulla Alexandri Sexti, in qua hæc facultatem facit. Generalibus per semetipsos, & Prouincialibus cum consensu maioris partis Capituli Prouincialis, apponente illi standum est, nec ab eis recedere licet, cum ad actus validitatem requiratur. *Ibid. art. 16. & 17. De quo D. Thom. 1. 2. quaest. 92. ar. 2. ad secundum, Cardinalis Palaeotus de sacri Consistor. consult. 1. p. quaest. 3. art. 1. pag. 19. & 20. Idem docent Cordubani regul. cap. 2. quaest. 1. punct. 1. & 2. Miranda dict. quaest. 52. art. 1. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 9. num. 2. & 3. qui alios plures refert, & resoluit, monachos in delictis, & conuictis, & incorrigibiles merito à religione posse expelli.*

16. Addo cum Auctore Tom. 3. *Addit. Sum. cap. 21. num. 11. & seqq.* Quod apostata, si intra tempus apostasie sacris initiatur, ipso iure manet suspensus, & non potest in suscepto ordine ministrare sine dispensatione Papæ cap. *ultimo de Apostatis*, non solum propter excommunicationem, quam incurrit, sed quia ob vitium apostasie efficitur irregularis, & inhabilis ad suscipiendos Ordines. Vnde incurrit duas suspensiones, vnam, ob suspensionem Ordinum ligatus excommunicatione, iuxta statuta Religionis: aliam vero ob apostasiam, per quam secundum ius redditur inhabilis ad ordines suscipiendos. Quod etiam habet locum in apostata recipiente ordines minores intra tempus apostasie, eius tamen suspensio non est reseruata Papæ, sicut illa, quæ contrahitur ex suspensione ordinis sacri, ex Panormit. in dict. cap. *ultimo de Apostatis*, cum communi, & sequitur Syluest. verb. *Ordo*, 5. quaest. 6. in fine. De quo etiã Azor lib. 1. inst. moral. cap. 17. quaest. 5. Mayol. lib. 5. de irregularitate. cap. 34. num. 1. Enriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 39. nu. 1. in fine, & cap. 40. num. 1. in fine. Quidquid dicat cum Suarez tom. 5. de censuris disp. 31. sect. 6. num. 2. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 8. num. 26. qui ibi n. 24. addit eo cap. final. solius ordinis sacri in apostasia suscepti usum vetari, non vero ante apostasiam, & num. 23. ait, dispensationem Papæ cum apostata, vt in ordine sacro in apostasia suscepto ministrat, extendi quoque vt possit ad superiores ascendere.

17. Item talis religiosus apostata sacro ordine insignitus in apostasia, & per multos annos perseverans in ea, si uxorem ducat manet infamis, cap. *consanguineorum* 3. q. 4. c. *1. de apostatis*. Vnde legitur ipsi relicto à patre ad alimenta potest tanquā caducū retineri ab hærede, dum ad religionem non reddit, ex Comitol. lib. 7. respons. q. 5. p. 805. Si autem religiosus sit laicus, & ad ordines sacros promotus fuit extra obedientiam Prælatorum Ordinis, postea reuersus omni honore clericali priuandus est, & ad merum statum laicorum reducendus, ex Leone X. rom. 1. quaest. 42. art. 19. & in *Addit. Summa tom. 3. cap. 194. num. 13.*

18. Quinuis religiosus iniuste grauat a prælato possit ad superiorem recurrere, quia illum vult notabiliter grauare, & timet ab ipso illustrandam grauari, non tamen iam grauato licet pro sola querella faciendâ doctrinam ipsam Auctoris,

ipsum superiorem adire, tempus enim suppetit ad id faciendum. Idem dicendum est, si leuiter tantum timeret grauari. Pro quo etiam aduertit quod apostata ter, aut quater hoc modo ad superiorem pergens, etiam absque causa sufficiente, non est censendus incorrigibilis, ita ut ad religionem possit expelli, maxime si exeat absque scandalo, & absque alijs delictis. Ita restatur se vidisse responsum in sua Prouincia Portugallia à Reuerendissimo P. Generali Portel in suis dub. Regul. verb. *Apostata* num. 3.

19. Sixtus Quartus pro Ordine D. Hieronymi, ut habetur in eius Compendio verb. *Apostata*, §. i. decreuit, & declarauit, quod Fratres fugitiui, qui ad redeundum ad religionem, aut ad aliū ordinem transeundum litteras à Sede Apostolica, vel ab eius legatis impetrauerint, in quibus de eorum delictis, ac de poenitentia, & satisfactione mentio specialis facta non fuerit, perinde superiorum disciplinam, & constitutionibus Ordinis subiaceant, ac si huiusmodi litterarum non essent impetratae, quae in nullo eis opitulantur. Vnde apud nos Minores litteras à P. Generali datas in fauorem apostatae non obstat, quo minus Prouincialis, ad quem redit, ipsam castiguet, restatur idem Portel vbi supra num. 6. qui etiam addit num. 9. quod apostata obtinens, ut sua causa apud Curiam Romanam tractetur, ad Urbemque pergat hac de causa, ipso facto tali fauore priuatur, & causa ad Papam omnino auocatur. Ita concessum est Ordini Diui Augustini, ut habetur in libro suorum priuilegiorum folio 4 r. p. 2.

Nota ad resolutionem de Apostatis.

20. Circa resoluta sup. num. 1. Idem docent, tradita illa differentia inter apostatam, & fugitiuum, Angel. verb. *Apostasia*, num. 4. & ibi Syluest. q. 4. n. 9. Aragon 2. 2. quaest. 12 art. 1. in dubio, de apostasia à religione, vbi etiam Bañez. dub. 1. de apostasia à religione concl. 2. & 3. Nauar. lib. 5. conf. tit. de apostatis, in vtraque edit. conf. vnic. num. 6. & duobus seqq. Valentia 2. 2. disp. 1. quaest. 12 puncto 1. ad finem, Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 16. q. 1. Lefius lib. 2. de iustit. c. 4. 1. dub. 15. n. 109. quos refert, & sequitur Sanch. lib. 6. decalog. c. 8. n. 2. & 3.

21. Qui num. 4. asserit, ad veram apostasiam nihil referre habitum Regularis dimissionem, vel non dimissionem, sed illum esse verè apostatam, qui recedit à religione animo nunquam ad illam redeundi, & si habitum retineat, & e conuerso non esse apostatam, sed solum fugitiuum, qui dimisso habitu ad tempus recedit animo ad religionem redeundi, ad quod citat nostrum Auct. 10. 1. sum. c. 43. n. 1. qui ibi addit, eum apostatam habitum retinere non incurere excommunicationem iuris, de qua in cap. vt periculosa 2. ne clericus, vel monachus lib. 6. & idè repetit dict. c. 8. n. 20. quia in eo ex nullo modo excommunicatur is, qui temerè habitum dimittit, quod etiam

etiam tenet Lefius vbi supra dict. num. 109. S. sed verius puto, attento iure communi, nam iuxta statuta religionum aliquarum, & earum priuilegia absolute tales apostatae excommunicantur, etiam si habitum retineant, quod & vsus, & praxis obseruat.

22. Sed Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 17. quaest. 6. resoluit, talem apostatam, etiam non exuto habitu incurere in excommunicationem ipso facto latam in dicto, cap. vt periculosa, quia finis huius legis, & poenae in ea contra temerè habitum suae religionis dimittentes, late tendit ad id, ut eisdem periculosa occasio euagandi subtrahatur, liberè ergo euagantes extra claustrum, sine habitu induti, sine eo exuti faciant contra finem dicti iuris, ac proinde videntur in eam censuram incurere. Accedit, quod in cap. vt de apostatis, apostatae religionis desertor, si sacris tempore apostasiae iniicietur, efficitur irregularis, quod denotat excommunicatione ligatum extitisse, quando ordines suscipit, & idè hanc parrem in proprijs terminis sequitur Miranda tom. 1. Manual. quaest. 57. art. 1. conclus. 2. loquendo de apostasia in foro exteriori, idem que tenent Portel infra statim citandus num. 7. & alij plures relati à Sancio dicto cap. 8. num. 19. quorum sententia, & si probabilis, probabilior tamen est, quam defendimus nostri Auctoris cum Sancio loco supra allegato, qui alios plures refert.

23. At quoad nos Minores extra dubium est, huiusmodi cum habitu vagantem monachum incidere in excommunicationem latam in statutis Ordinis Tolotanis, titul. de apostatis, vbi postquam excommunicantur apostatae, declaratur, exeuntes sine superiorum licentia sine habitu, vel cū habitu, solos, vel associatos esse apostatas. Sic Portel in Ad dit. ad dubia, verbo, *apostata*, num. 2. vbi docet religiosum noctu furtiuè e conuentu egredientem, etiam cum animo redeundi incidere in eam censuram latam in dicto Ordinis statuto.

24. Transeuntes ad laxiorem religionem sine licentia legitima non esse verè, & propriè apostatas, nec poenis apostatarum subijci, licet mortaliter peccent, docet cum nostro Auctore dicta quaest. 30. art. 1. tom. 1. & turba magna DD. Sanchez supra num. 7. & 8. vbi num. 9. addit non esse fugitiuum monachum, qui transit ad eandem religionem sine tali licentia, & si non eiusdem rigoris sit monasterium, ad quod transitum facit, vtrunque tamen subit eidem praelato, secus si ad diuersi Ordinis monasterium transeat, ut bene distinguit Syluester, verbo, *apostasia* quaest. 4. num. 9.

25. Circa resoluta num. 2. Idem repetit Auctor in *Addit. Summae*, tom. 3. cap. 12. num. 2. & tenent etiam Azor dict. lib. 12. cap. 17. quaest. 5. casu 16. & cap. 17. quaest. 10. Monald. conf. 126. num. 28. volum. 2. Anton. Cucus lib. 3. Maiorum instit. tit. 1. num. 157. & alij multi, quos plenum manu refert, & sequitur Sanchez dict. cap. 8. num. 5. & 65. Quod tamen ibi temperat, si ita occultat habitum, ut nil profus de eo appareat, nec

possit dignosci, cuius religionis professor sit: secus quando à proximè accedentibus videri, & cognosci potest. Vbi etiam addit. num. 64. eadè excommunicatione ligari eum, qui ita cooperit habitum professis peculiarem, ac distinctu à nouitijs, habitu superinduto nouitiorum, vt nullo modo professus appareat. De quo tamen multum dubito tum quia is habitu nouitiorum superindutus tanquam religiosus à saecularibus cognosci potest, nec facile deprehendi, aut dignosci potest, an sit professus, nec ne: Tum etiam, quod iste non censetur verè, & propriè deponere habitum religionis, qui vt in plurimum non ita distinguitur ab habitu nouitiorum, vt habitus non Regularis iudicetur. Imò habitus nouitiorum lato modo dici potest habitus religionis, quo quis induens non potest liberè vagari, quod dictum cap. vt periculosa, vitare intendit.

16 Tertiarias, quas vulgo vocamus, Beatas tertij Ordinis, ab eo statu in perpetuum recedentes, ac matrimonio se copulantes non esse dicendas apostatas, affirmat cum Bañez, & Aragon, Sanchez vbi supra num. 6. non obstante, quod vota castitatis, obedientiae, & paupertatis professae sint. At professi Societatis Iesu post biennij vota simplicia emissa, si à religione recedant, apostatae merito appellantur, & eorum poenis subiiciuntur, vt docet in terminis idem Sancius dicto, num. 6.

27 Circa resoluta num. 3. Idem docent Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 61. & comment. 3. numer. 51. Anton. Cucus lib. 3. Maior. instit. titul. 1. num. 130. Saá. in summa, verbo, religio num. 71. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 11. quæst. 7. & 8. quos refert, & sequitur Sanchez supra num. 17. & 18. qui id limitat, quando certò, & euidenter constat, religiosum à Prælato iniquè vexari, nec illi aliud remedium superesse, nisi ad superiorem confugere, item nisi ex ea fuga scandalum, ac perturbatio in Religione sequeretur, quæ tanti momenti essent, & ita præponderaret defensionem illius religiosi, vt merito illi anteponenda essent, vt ex Auctore tom. 1. summa capit. 43. num. 1. vers. verdad es, notat Sancius dicto num. 17. ad finem, vbi in his duobus casibus veram esse sentit sententiam Bañez dicto numer. 3. supra citati dub. 1. post conclus. 6. Ad quod consule tradita à Patre Miranda dicta quæst. 51. artic. 1. conclus. 1. prope finem, & Portel verbo, apostata num. 3. & in addit. ad dubia num. 6. vbi asserit, se cum officium Prouincialis Ministri apud suam prouinciam ageret, accepisse literas à Generali Ordinis, quibus testabatur, Sacram Congregationem declarasse, religiosum fugientem ab inferiori ad superiorem prælaturam esse apostatam. Id tamen limitat casu, quo iam grauamen passus est, nec in futurum vltra iam grauari timet, secus si nondum grauatus est, sed certò moraliter timet notabi-

liter

liter grauandum, tunc enim impunè posse addere superiorem asserit, & in eo sensu veram esse sententiam Nauarri, & nostri Auctoris dicto num. 3. relata.

An autem perpetuo carceri, aut triremibus damnato integrum sit fugere, ac censendus sit apostata vel fugitiuus? Vide Sanchez supra numer. 12. & 47. & nos dicemus infra resolutione 48. numero 6.

28 Circa resoluta num. 4. Idem docet citatis Nauarro lib. 5. consil. vnico à num. 9. vsque ad 13. tit. de apostatis, & nostro Auctore eo art. 4. Sanchez dicto capit. 8. num. 10. & hoc non obstante Bulla Bullar. Bulla Pij V. relata in Bullario. Qui ibidem num. 11. addit. eodem modo 9. Pij 5. do intelligendas esse constitutiones Pij V. & Gregorij XIII. apud Compend. societ. §. 1. & 2. vbi excommunicatio lata contra recedentes à Societate, solos veros apostatas, qui ab ea recedunt animo nunquam redgundi, comprehendit. De quo vide Miranda dict. art. 1. conclus. 2. in fine, & art. 3.

29 Sex poenas apostatarum numerat Sancius dicto cap. 8. à nu. 19. & seqq. Prima excommunicatio ipso facto incurrenda, ex dict. cap. vt periculosa, contra habitum temerè dimittenes, de quo supra num. 21. & 22. diximus. Secunda suspensio ab Ordine suscepto tempore apostasie, cap. final. de apostatis: Imò & irregularitas, vt ibidem dicto num. 22. notauimus. Tertia vt postea ad religionem reducti nequeant in prælatos eligi, ex Archidia. in dict. cap. vt periculosa, & alijs ab ipso relatis. Sed merito hæc poenam negat ipse Sancius, vt potè, quod nullibi in iure reperitur inflicta, nisi aliunde dicti apostatae irregularitatem incurrisent. Quarta, vt possint & bique extra territorium apprehendi, cap. final. de Regularibus, de quo supra num. 5. diximus. Quinta vt non gaudeant religionis privilegijs, ex Mandos. de privilegijs ad instar, glossa 3. num. 10. Sed decretum Tridentinum, quo nititur, non loquitur de quibuscumque apostatis, sed dumtaxat de recedentibus à religione habitu dimisso prætextu professionis nullæ: quod non esse extendendum ad alios apostatas, tanquam poenale, rectè probat Sanchez ibidem num. 34. Vltima poena contra apostatas habetur cap. à nobis, de apostat. vbi dicitur, quod hi sub graui custodia carcerentur, si abiectum habitum reassumere nollint, ibique durè afflicti solum modo vita sibi misera reseruetur, donec à suæ præsumptionis nequitia respiciant. De quo vide Hostiens. in summa titulo de apostatis §. qualiter puniantur, Bernard. Diaz in pract. crim. Canon. cap. 104.

30 Circa resoluta n. 5. Idem reperit Auctor in addit. summa c. 21. num. 4. & 5. vbi ait. cap. vltimum de Regularibus, quo præcipitur prælati, vt apostatas, & fugitiuos Fratres requirant, debere intelligi, si commo-

deid.

Bullar. Bulla

9. Pij 5.

Trid. sess. 24.

cap. 16. de Re-

gul.

Al Galat. 5.

de id fieri potest, seclusis scandalo, & damno religiosorum, hi enim ve-
plurimum sanos, & bonos sua lepra inficiunt, & de eorum emmenda-
parum spei datur: *Et vitam abscondantur qui nos conturbant*: exclamat cum
Paulo S. Bonaventura quæst. 14. in regul. Fratrum Minorum, hoc est, qui
conturbant puritatem vestram, pacem, & famam: explicat Seraphicus Do-
ctor. Sed hoc debet intelligi, quando Fratris omnino desperatur redu-
ctio, & emmenda, vt rectè notat Miranda tom. 1. quæst. 11. art. 4. Idem
docent Corduba in regulam cap. 2. quæst. 21. puncto 1. & 2. Sanchez lib.
6. Decalogi cap. 9. num. 19.

31 Circa resoluta num. 9. nota quod bona Fratrum degentium ex-
tra claustrum habitu retento, attento iure communi spectant ad mona-
stera, quorum filij sunt, & declarauit Paulus III. in quadam sua constitu-
tione relata ab Azor. tom. 2. inst. moral. lib. 8. cap. 3. quæst. 15. At ex de-
creto Gregorij XIII. pertinent ad Cameram Apostolicam tamquam
spolia. De quo varias esse sententias, & diuersimodè practitari dicit
Portel in addit. ad dubia, verbo, *bona num. 1.* Sed rem indecisam relin-
quit. Mihi profectò viderur, standum esse praxi, & consuetudini, quæ
est optima legum interpres. Hoc tamen non habere locum in professis
Societatis Iesu cum vôtis tantum simplicibus biehnijs, si eijciantur ante
solemnem professionem, addit idem Portel dicto nu. 1.

32 Circa dicta num. 14. nota cum Sancio dicto cap. 9. num. 4. tripli-
citer dici posse monachum incorrigibilem. Primo quando in crimini-
bus perpetratis contumaciter perseuerat, si sint similia, æquè graua,
aut grauiora, iuxta variorem sententiam. Secundo quando ter monitus
non desistit. Tertio si assignatum poenitentiae locum fugiendo deserat.
Quamuis autem solos incorrigibiles expelli posse, stando in iure com-
muni, tradant D. Bonauent. dict. quæst. 14. sup. regul. D. Tho. quodlib.
12. art. vlt. At iure speciali, & instituto Religionum à Sede Apostolica
approbato, ob multa alia licita est ea expulsio, vt benè notat cum Azor
tom. 1. inst. mon. lib. 12. cap. 16. quæst. 3. Sanchez supra num. 5.

Propter quæ crimina, & causas possunt expelli ab Ordine religiosi,
consule Miranda tom. 1. q. 52. art. 2. Cordub. super regul. cap. 2. q. 21.
puncto 1. & 2. Lessum lib. 2. de iust. cap. 41. dubit. 14. num. 106.

Quare vero omnes discoli, & in corrigibiles non eijciuntur ab Or-
dine: ostendit piè, & peregre gie D. Bonauent. quæst. 17. su-
per regul. & refert Corduba dict. quæst. 21. puncto

4. ad finem, Miranda dict. art. 2. in fine,
ad quos breuitatis gratia me
remitto.

(*)

RESO.

RESOLVTIO XII.

De Baptismo.

LICITVM est Regularibus, etiam Fratribus Minoribus
baptizare in extrema necessitate, deficiente alio Sacerdo-
te, etiam si ad sint seculares scientes formam baptismi pro-
nuntiare. Nec hoc interdicitur distis Minoritis in sua Re-
gula, nec alijs Regularibus, etiam Canonicis Regularibus. in cap. Mo-
nachi, de consecratione dist. 4. sed tantum leuare pueros baptizatos de sacro
fonte. tom. 1. q. 3. art. 1. & 2.

De quo vide D. Thom. 3. p. quæst. 67. art. 7. Nauar. lib. 3. conf. 3. nu.
1. de statu monachor. Syluest. verb. *Baptismus*, 5. quæst. 5. & verb. *Casus*
casus quæst. 1. & 3. Idem docet Miranda tom. 1. quæst. 4. art. 1. Corduba
in regul. ca. 11. quæst. 4. vbi refert id declaratum fuisse in Capitulo Ge-
nerali Meclinen. anno Domini 1499. & refert etiam Auctor in *Addit.*
Summa cap. 26. num. 10. Portel verb. *Baptizare*, n. 1. & 2. vbi addit, posse in
casu necessitatis Minoritam etiam excommunicatum non denuncia-
tum baptizare. Vide Sairo lib. 2. de censuris cap. 2. num. 16.

2 Licet extra casum necessitatis, vel sine licentia parochi morta-
lis culpæ reatum committant religiosi baptizantes, iuxta cap. *placuit et*
secundo, 16. quæst. 1. non tamen ob id incurrunt aliquam excommunica-
tionem, vel irregularitatem, cum nullibi hoc in iure expressum inue-
niatur, sicut expressè ipsis prohibetur sub censura in *Clementina Religio-*
sis, de privilegijs, administratio Eucharistiæ, matrimonij, & extreme un-
ctionis. *Ibid. art. 3. & in addit. Summa loco citato num. 7.* Pro quo Soto in 4.
dist. 4. quæst. vltima art. 3. concl. 2. Idem docet Miranda dict. art. 1. initio.

3 Mendicantes in partibus Indiarum possunt baptizare nouiter
conuersos, & eorum filios, & descendentes paruulos, etiam quos vul-
go *Mestizos*, vocant, non solum in suis Ecclesijs, sed etiam extra, in locis
ad id deputatis, non tamen in parochijs alienis per priuilegia Leonis
X. Adriani VI. Pauli III. Pij III. & Pij V. apud Bullarium. Idemque
priuilegium habent Minorite in terris Sarracenorum, & Paganorum
à Gregorio IX. Innocentio III. & Nicolao III. apud idem Bullarium,
& refertur in Compendio. Item possunt vti in baptismo oleo, & chry-
mate antiquo vsque ad quatuor annos inclusiue, ex Gregorio XIII.
vbi nouum haberi nequit, idque sine consuetis ceremonijs, & extra Ec-
clesias, ob paucitatem ministrorum; cum id ad maius Dei obsequium
expedire iudicauerint, ex concessione Pij V. relata in Compendio In-
dito Societatis, quam postea confirmauit Gregorius XIII. & amplia-
uit per aliud decennium, *Ibid. art. 7. & quæ ad 6. & dist. loco Addit. Sum. n. 8.*

Bull. ar. Bulla
3. Leo X. Bul-
la 2. Adria.
6.

Bulla 4. Pij 5.
Bulla 7. Gre-
gor. 9. Bulla
19. Innocent.

4. Bulla 2. Nō
col. 4. & in Cō
pend. Minoritū
verb. Baptizā

M

Vide re, S. I.

Vide in Compend. Minor. verb. *Baptizare* §. 1. Idem docent Miranda supra art. 3. & 4. Portel num. 3.

Nota ad ad resolutionem de Baptismo.

4. Supposito quod religio sit apud terras in fidelium integrum est baptizare, non erit extra rem querere, an parvulos filios ipsorum infidelium, inuitis eorum parentibus sacri baptismatis vnda ablueret, ac regenerare in Christo possint? Communis Theologorum sententia, quam D. Tho. 2. 2. q. 10. art. 12. & 3. p. q. 68. art. 10. resoluit Azor tom. 1. inst. moral. lib. 8. cap. 25. q. 2. tenet, id nullo iure licere, tunc quia parentes illi, quam à natura habent patria potestate in filios priuatis quærit, tum etiam quia sicut nemo adultus ad fidem compelli debet, ita nec parvuli ad baptismum rapi iure possunt, reluctantibus eorum parentibus, in quorum voluntate filiorum assensus veluti ex natura cõpromisso tacite radicans est, Tandem quia nec Christus Dominus baptismi institutor, & Auctor voluit, ut hoc sacramentum conferretur sine proprio cuiusque assensu, vel salte parentum expresso, vel tacito nutu, nec ipsa Ecclesia sui Diuini sponsi vestigijs inhaerens aliter solet illum conferre, aut hactenus hoc iure, & potestate vsa est, cum tot Pij Pontifices, & Christiani Principes, ac Imperatores præcesserint.

5. Licet tamẽ diuini religiosi possunt baptizare filios natos ex vno parente fideli, & altero infideli, etiam isto renuente, vt expressè habetur, cap. ex literis, de conuers. infidel. & cap. Iudæi, & cap. sequenti 28. q. 1. Idem ius est, etiam si pater renuens infidelis sit, ex dict. cap. Iudæi, dummodo mater fidelis diligenter curet de instructione filij baptizari, & caueat ne à patre infideli seducatur. Imò si vterque parens tam fidelis, quam infidelis filium prohibeat baptizare, poterit Ecclesia illi baptismum conferre, fortassis enim parens fidelis ided renuit, vt alteri coniugij infidelis morem gerat, ac placeat Ecclesia autem ius habet cogendi fidem, vt filium offerat ad baptismum, quo renuente, eo ipso ad curam, & prouidentiam ipsius Ecclesiæ filius pertinet. Pari ratione si vtroque parente infidelo existente natus est infans, & alter eorum ad fidem conuersus sit, optimo iure poterit ille baptizari, non obstante contradictione alterius parentis infidelis. Ita Azor dict. cap. 25. q. 3.

6. Item si parentes infideles longuissimè absint à filiis suis parvulis, licebit Christianis, in quorum potestate sunt, eos baptizare, tunc enim perinde habentur, ac si omni cura parentum destituti fuissent, & eorum curam Deus demandauit illis, ad quos transfuerunt, vt saluati ipsorum consulant, & instruantur in rebus fidei, & religionis Christianæ. Eadem pariter ratione infidelium infantes apud nos expositos licet baptizare: nam eo ipso quod à parentibus derelinquuntur, censentur eorum curam, & patriam potestatem ad nos transfere. Aduertant

tant tamen hi, ad quos peruenerint, ne grandes effecti ad suos parentes infideles redeant, aut parentes eos recuperent. Ita Azor supra quaestione 4.

7. Turcæ nobiles, & Sarraceni (vt fertur) interdum suos infantes solent Christianis offerre, vt per baptismi salutaris aquam mundati, à scetore corpulculorum, aut à Dæmonum vexatione liberentur, & bona, ac integra suauiter valeant. Erat ne licitum Christianis hos baptizare? Non desunt, qui id affirmant, ex eo quod à parentibus spontè offeruntur ad baptismum, Syluester verb. *Baptismus* 4. quaest. 7. (quem ad id citant) quæstionem indecisum reliquit. At negatiua pars omnino tenenda est: quia isti infantes statim post baptismum parentibus infidelibus reduntur, & ab illis facti aduly impie instruuntur, quo faciliè à fide recedant. Vnde quouis occasione obtulerit eos liberandi à iure patriæ potestatis, licebit vtrique eosdem baptizare, cauendo ne postea ad parentes confugiant. Sic docet Azor supra quaest. 6.

8. Major difficultas est, an infantes infidelium, qui sunt mancipia Christianorum, possint inuitis eorum parentibus baptizari. Duplex opinio traditur ab eodem Azor dicto cap. 25. quaest. 7. Prima nostri Subtilissimi Scoti in 4. dist. 4. q. 9. & ibi Durand. q. 6. Gabriel q. 2. art. 5. dub. 5. & aliorum, qui partem tenent affirmantem. Altera negans, quæ est D. Thom. & eius discipulorum 3. p. quaest. 68. art. 10. & 2. 2. q. 10. art. 12. Paludan. in 4. dist. 4. quaest. 4. art. 3. Soto in 4. dist. 5. quaest. 1. art. 1. cui adhæret Azor ibidem. Quæ sententia prima fronte licet videatur aliquam speciem veri, & probabilitatis præse ferre: Primam tamen tanquam magis piam amplector, modo filij baptizati à parentibus separentur, ne ab illis seducti ad paternam infidelitatem reeducantur, vt resoluit Villalobos 1. p. Summæ tract. 5. diff. 15. num. 3. additque nu. 4. sequenti, filios infidelium, qui non sunt subditi Principum Christianorum, nec bellum illis gerunt, non posselicitè baptizari inuitis eorum parentibus. Quam sententiam adscribit Diui Thomæ, & eius sequacibus loco supra allegato, nec esse contra Scotum, superius citatum asserit, quia loquitur de subditis fidelium, quibus reluctantibus licere eorum filijs baptismum conferre iussu Principis Christiani, eosque educandos tradi Christianis docent ibidem Subtilis Doctor, & eius discipuli contra Thomistas, teste Villalobos dict. diff. 15. num. 7. per totum.

Nec obstat, quod pater non potest priuari patria potestate iure natura illi competente. Nam quò charitatis petit, vt quia parvulis infidelium alia via salutis non patet, possint eripi à potestate parentum, animo eos regenerandi in Christo per factum baptismum, per quod parentibus iniuria non irrogatur, sed potius eorum filijs, & eorum spiritali salutati maximopere consulitur, quam vitam spiritualem, & æternam proximi ex charitate teneant præferre bonis temporalibus, inter quæ numeratur patria potestas. Nec potest dici, quod adest pericu-

lum deferendi fidem susceptam, & adherendi falsæ parentum sectæ post adultam filiorum ætatem. Nam id periculum cautè potest reuocari, educando illos in Christianis moribus, & institutis omninè abstractos, & sequestratos à parentibus, vt dictum est.

9. Dato autem quod paruulis infidelium baptisma conferatur, coactis eorum parentibus, illud factum esse, & firmum tenet communis Theologorum sententia, ex D. Thomæ mente dict. quæst. 68. art. 10. vbi Caietan. & resoluit Azor dict. cap. 25. quæst. 8. & probatur efficaciter ex *cap. maiores*, *S. item quæritur, de baptismo*, vbi Innocentius III. definit, quod ille, qui coactus baptismi suscipit sacramentum, sicut & is, qui ad illud fidei accessit characterem suscipit Christianitatis impressum, & vterque ad fidem susceptam tenendam cogatur, ne nomen Domini blasphemetur ergo pari, imò maiori ratione dictis paruulis characterem imprimi, inuitis eorum parentibus, dicendū est: qui postquā ad adultam deuenierint ætatem, in fide baptismi suscepta stare cogendi sunt. Nec refert, quod voluntas, saltem parentum pro eorum infantibus ad baptismum requiritur: quia sufficit vel tacitus Ecclesiæ consensus in ministro sacramenti, vel patrinorum, vt notat Azor dicta quæst. 8. ad finem. Vel etiā quia in paruulis nullum requiri consensum probabiliter quidam credunt.

10. Hinc deducitur, idque maiori ratione (vt videtur) filios infidelium rationis iam compotes, & perentes baptismum posse iure optimo baptizari, etiā si impubères sint, & renuentibus eorum patribus: quia facti iam sunt sui iuris in his, quæ ad spirituale spectant salutem, vt docet D. Thom. 3. p. quæst. 68. art. 10. Tabien. verb. *baptismus*, 7. quæst. 10. & tradit Azor dict. cap. 25. quæst. 11.

11. Idemque dicendum existimo, etiā si dubitetur de eorum ad usum rationis deuentione, cum petunt baptismum: quia præsumitur eum rationis usum accelerari, sine quo, & diuini numinis iuuamine nemo potest ad Deum venire, nec petere tanto fidei sacramento imbui, quidquid dicat Azor dicta quæstione 11. in fine. Idque efficaciter probatur argumento *cap. inuenis, de sponsalibus*, vbi Glossa verb. *dubia*, explicans illa verba: *Quia tentauit forsitan quod complere non potuit*: dicit: *præsumitur quod erat doli capax, siue quia malitia supplebat ætatem quoad sponsalia sicut supplet malitia quoad matrimonium, cap. de illis, 9. de desponsat. impuber.* Et in hoc, an consenserit puella ante septimum ætatis annum veruari dubium asserit, vbi Hostiensis idem notat dicens, quod erat propinqua ætati septenni, & doli capax, argumento *cap. fin. de desponsatione impuberum*, ac ideò ex eo contractu, & præsumptio puella consensu in dubio orum esse impedimentum publicæ honestatis ad postmodum contrahendum cum consobrino ipsius puellæ. Cuius textus argumentum, & ratio sic explicata maxime faciunt ad rem, de qua agimus, vt diffusè patebit.

12. An

12. An veroliceat Principi Christiano Paganos, Iudæos, vel Saracenos ex suis oppidis, ac ex omni sua ditione expellere, ea lege, vt si manere velint, sacro baptismo in Christo regenerentur, sin minus intra certum tempus ad deliberandum datum, ex finibus suæ ditionis omnino egrediantur. Affirmant Simancas de Catholicis institutionibus tit. 35. num. 6. & sequentibus, & alij, quos refert Azor tom. 1. instit. moral. cap. 24. quæst. 4. Idque sub nostra fermè ætate à rege Catholico Ferdinando V. & Elisabetha Regina factum fuisse compertum est. Pro quo est quodam decretum in Concilio Toletano 6. cap. 3. teste Marineo Siculilib. 19. & Albertino in Rub. de Hæreticis in 6. quæst. 3. & Simancas vbi supra num. 9.

RESOLVTIO XIII.

De Benedictionibus.

COMMVNIS Doctorum tenet, simplices Sacerdotes non posse benedicere ornamenta Ecclesiastica, idque approbat consuetudo, quæ vim habet legis, & stylus Curie, licet autem Sixtus III. apud Bullarium concesserit Minoribus, vt Sacerdotes Ordinis possint benedicere omnia ornamenta. Sacerdotalia, & aliarum demptis corporalibus, hoc ramentum quo addictos Fratres restrictum est per quoddam Capitulum Generale ad solos Guardianos. Vnde cum non sit restrictum quoad alios religiosos communiantes cum Minoribus in privilegijs, rectè poterant vti tali privilegio. Nec item quædam ampla concessio Gregorij IX. id ipsum indulgentis præbyteris Minoribus existentibus in rebus infidelium, vbi copia Episcoporum non habetur, etiam quoad corporalia benedicenda, est in vsum illis partibus, tom. 1. quæst. 19. art. 1. De quo Syluest. verbo, *benedictio* num. 4. idem docent Mirand. tom. 2. Manual. quæst. 40. art. 1. conclus. 24. Porres in Addit. addubia, verbo, *benedicere* num. 2. vbi asserit, apud Fratres Prædicatores esse in vsum præfatam concessionem Sixti III. nempe vt Sacerdotes simplices, seu non prælati benedicant ornamenta &c. exceptis corporalibus.

2. Prælati Regulares, etiam Conuentuales, vt Guardiani, Piores, & similes licitè benedicunt Ecclesias, cæmeteria, oratoria, corporalia, & alia ornamenta Ecclesiastica, vbi chrysmum non interuenit, ex Gregorio IX. Leone X. & alijs pluribus Pontificibus apud Bullarium. Quod ad Vicarios in absentia Guardianorum, & Priorum, seu Præsidentes habent res principale regimen conuentus extendit Innocentius VIII. qui non solum pro suis vibus, sed etiam pro alienis hoc ampliauit. Id tamen quoad nos Minores restrictum est in Capitulo Generali Mechlinensi

M 3

pro

Exponitur doctrina Auditoris.

pro nostro tantum, vsu, vt Collector Minorum, verbo, benedicere S. 14. innuit, ibidem art. 2. vide Mirand. supra art. 2.

Super quo vacillare videtur Auditor ibi, modo asserendo posse prelatos predicta benedicere pro omnibus, vbicunque, fiat, modo, addendo id esse restrictum pendendum Capitulum Generale. Ego con- suestudini, quae est prima legitima interpretis, & praxi Ordinis, standum esse omnino censeo, quae tenet, minime posse dictos prelatos benedicere, corporalia extra, vsu in suorum conuentuum, & confirmat Collector Societatis Iesu, verbo, benedicere S. 13. vbi de predicta concessione sic aduertit. Quoad benedictionem tamen ecclesiarum, non nisi necessitas urgeat, & prelati, seu Episcopi distent, & sine illorum offensione. Ita refert, Portel, verbo, benedicere num. 3. Sed Miranda vbi supra art. 3. indecise loquitur super hac re.

3 Prouinciales Indiarum ultra predicta etiam pro vsu alieno possunt benedicere calices, Episcopis in Prouincia non existentibus, ex praefatis Bullis Leonis X. & Adriani VI. quam auctoritatem, seu facultatem possunt committere, & communicare suis Fratribus. Item ex alio priuilegio Innocentii VIII. communicata iam omnibus Abbatibus per Gregorium XIII. apud Bullarium, Abbates Cistercienses possunt calices consecrare accepto prius sacro chrysmate ab aliquo Catholico Episcopo, etiam pro alieno vsu. Sed hoc non communicatur Prouincia libus Mendicantium, quia non habent exercitium Pontificali, sicut dicti Abbates, ibid. art. 3. & tom. 3. Addit. summa cap. 27. num. 1. Idem docent Miranda vbi supra art. 4. Portel, verbo, Abbas num. 2.

4 Vbi Episcopus rer requisitus a Regularibus cum debita reuerentia, & instantia recusauerit, eorum Ecclesias, altaria, calices, & alia similia benedicere, & consecrare sine legitima causa, possunt iuxta priuilegium Sixti III. innox citandum, petere horum benedictionem, & consecrationem ab alieno Episcopo, quod non est reuocatum per Concilium Tridentinum, vbi habetur, quod nulli Episcopo liceat cuiuscumque priuilegij praetextu Pontificali in aliena diocesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia; quia id in hoc casu non habet locum. Idem est, dicendum, quando talem benedictionem nollit proprius Episcopus gratis exhibere, ex eodem Sixto III. apud Bullarium ibid. art. 4. & 5; idem docent Miranda vbi supra art. 5. & 6. Portel verbo, benedicere num. 4.

5 Episcopo distante plusquam duas dietas, seu 14. leucas potest Praelatus Conuentus benedicere, seu reconciliare Ecclesiam potestatem cum qua ab ipso benedicta, ex Leone X. apud Bullarium. A qua vero benedicta ab Episcopo solum requiritur pro reconciliatione Ecclesiae consecratae, non vero benedictae, ibid. art. 6. De quo Capuccinus ad Compendium dict. verbo, benedicere S. 14. Henriquez tom. 2. lib. 13. cap. 15. pollutio, relata a Portel no. 2.

Bullar. Bulla 5. Innocen. 8. n. 4. & Bulla 3. Greg. 14.

Trid. sess. 6. c. 5. de reform.

Bullar. Bulla 77. nu. 76. & Bulla 34. a n. 17. vsque ad 20. Bulla 6. Leon. 10.

Nota ad Resolutionem de Benedictionibus.

6 Nota quod ex priuilegio Pauli III. pro Societate Iesu, apud Bullarium, possunt dicti prelati Ecclesias suas, & cetera benedicere, aut consecrari facere a quo eoque Episcopo, si Dioecesanus, ultra quatuor menses id facere distulerit. Imo si ter requisitus venire, penerit, etiam non expectatis dictis quatuor mensibus possunt dictae Ecclesiae, & altaria consecrari, & benedici a quocumque Catholico Episcopo iuxta dictum priuilegium Sixti III. teste F. Ioanne de la Cruz in suo Epitome, lib. 2. cap. 5. quibus conclus. 3. in fine.

7 Item in eadem Bulla Pauli III. habetur, quod religiosi in terris remotissimis infidelium possint Ecclesias, & alia pia loca erigere, & erecta reformare sine alicuius prauiudicio, & vestes sacerdotales, Pallas, corporalia, calices, cetera (si Episcopus non ad sit) benedicere, ac prophanatas Ecclesias reconciliare, statutaque, necessaria facere, factaque murare, altariaque illis addere, vel detrahere, & bis in die celebrare. Ita in praefata Bulla apud num. 36. vsque ad 40. inclusive. De quo Portel in Addit. ad dubia num. 3. vbi per errorem fortiter typographi refert pro Paulo III. Gregorium XIII. nullibi enim inter Bullas huius Pontificis reperitur talis Bulla, sed apud Paulum 3. dicta Bulla n. 36. & 37.

Bullar. Bulla 8. Pauli 3. nu. 27.

RESOLVTIO XIII.

De Benefactoribus.

Benefactores monasteriorum, seu religiosorum, quia tales sunt, non possunt a quoquam molestari, aut excommunicari, nisi ex Innocentio III. Leone X. & Paulo III. apud Bullarium. Alijs tamen de causis, & non in odium religiosorum, bene possunt excommunicari, nisi actu seruiant ipsis intra septa monasterij sub obedientia prelatorum viuenses, iuxta decretum Tridentinum, tunc enim ab Episcoporum iurisdictione exempti sunt, tom. 1. quest. 33. vrid. sess. 24. art. 1. Ad quod vide infra de excommunicat. num. 7.

Bullar. Bulla 26. Innot. 4. & Bulla 7. Pauli 3. n. 16. vrid. sess. 24. c. 11. de reform.

2 Praelati Regularium ex concessione Urbani V. & Iulij II. apud Bullarium, imo & iuxta ius commune, possunt per suas litteras benefactoribus communicare suffragia, indulgentias, orationes, & alia bona spiritualia suorum subditorum, & congregationum tamquam habentes auctoritatem dispensatiuam communium honorum Communitatis, & quoad vim satisfactoriam, quam meritoriam. Bona tamen satisfactoria necessario, & speciali intentione debent applicari ab eo, qui ea communicat, alias non proderunt his, quibus communicantur quoad

Bullar. pag. 616. Bulla 26. Iulij 2.

vim satisfactoriam, secus quoad vim meriti, nam participatio meritorum per viam meriti non semper requirit specialem intentionem; vel applicationem, ut quando applicantur existentibus in gratia ob communionem sanctorum. Nec ex hoc minuitur valor operum ex pluribus communicantibus, in quantum meritoria bene tamen in quantum satisfactoria. Unde ex hac applicatione non fit deterior religiosorum conditio, imo aliunde aliquid illis augetur ratione meriti provenientis ex charitate, qua alijs sua bona satisfactoria applicant, *ibid. art. 2.* De quo videtur D. Thom. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 1. & in addit. ad 3. part. quæst. 26. art. 1. in corpore, Navar. tractatu Miscellaneorum, Miscellan. r. num. 4. & in Comment. de Jubileo, & indulgent. notab. 3. r. num. 18. Thomas Valden. lib. de Sacramentalibus cap. 24. Soto in 2. dist. 21. quæst. 1. art. 4. conclus. 2. Miranda tom. 2. Man. quæst. 50. art. 1. & sequentibus.

3. Talis communicatio meritorum non valet ad hoc, ut ipsi participantes ex hoc immediate absque villo bono opere, & dispositione habeant gratiam gratiam facientem, & præmiu[m] gloriæ, valet tamen ad consequendum a Deo gratiam conversionis, illuminationem, & virtutum profectum, & ad collationem bonorum spiritualium, & præventionem a peccatis, & ab alijs malis anime, & corporis, quo quis potest alteri mereri de congruis, seu impetrare à Dei misericordia liberali, *ibidem art. 3.* De quo Communis cum D. Thom. in Addit. ad 3. part. quæst. 27. art. 1. quem etiam vide in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 1. & 1. 2. quæst. 114. art. 6. & 8. Navar. dict. Miscellan. r. num. 7. quæst. 7. 4. & 5. & in Enchiridione de oratione cap. 10. num. 46. quos referedo multa congruit ad idem Miranda dict. quæst. 50. art. 2.

4. Prælati etiam Papa regulanter non potest applicare quoad vim satisfactoriam bona facta à subdito, pro satisfactione suorum peccatorum, ipse inuito, & peccatorum, quæ alias cedunt in thesaurum, communis non specialiter applicata, vel superfluum facientibus, aut iniunguntur à prælato, aut quæ sunt in communi, & pro intentione communi, talia namque bona bene prælati communicat alijs quoad vim satisfactoriam, etiam inuito subdito, & habente necesse eorum. Quoad vim autem meritoriam omnia bona subditorum tam priuatim, quam in communi facta, tam super rogatoria, quam obligatoria potest prælatus applicare, tam ex inuito nulli fiat præiudicium, imo ex eo fit melior conditio operantis ex multitudine participantium, *ibidem art. 4.* De quo Corduba lib. 3. de indulgentijs quæst. 4. art. 5. dicto 4. Soto in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. conclus. 2. Navar. dict. Miscell. r. num. 9. quæst. 9. Idem etiam Miranda supra art. 3. conclus. 1. ubi conclusus, addit, in aliquo casu specialiter ex causa videnti posse prælatos suorum subditorum bona etiam ipsi multis, seu insigni benefactori, cui viderint, communicare, ex Soto, & de bonis supra allegatis.

5. Bona prælati iam facta, si dum sunt, non applicantur, saltem virtualiter,

virtualiter, nequeunt amplius applicari à faciente, vel à prælato quoad vim satisfactoriam, quia iam sunt reclusa in communi thesauro Ecclesiæ, nec possunt ab aliquo in privato thesauro reservari pro tempore futuro, ut tunc applicantur. At quoad meritum possunt optimo iure applicari etiam præterita bona, nam de meritis quoad vim meritoriam non congregatur communis Ecclesiæ thesaurus. *ibid. art. 5.* De quo Divus Bonavent. in 4. dist. 20. quæst. 3. Cordub. lib. 5. de indulgentijs quæst. 4. 2. puncto 3. Navar. supra num. 7. Miranda supra art. 4.

6. Communicatio bonorum communis facta à prælatis per suas litteras benefactoribus, intuitu benefactorum non participatur, nisi pro rata secundum quod plus, minusve benefactores sunt secus, si fiat communicatio intuitu solius charitatis ad beneplacitum prælati, nam tunc valebit concessio secundum intentionem ipsius communicantis quoad vim satisfactoriam, & meritoriam. *ibidem art. 6.* De quo Cordub. v. bis supra puncto 9. Miranda supra art. 5.

7. Hæc communicatio multum differt ab indulgentiarum communicatione. Primo, quia ad eam non vtuntur prælati iurisdictionis clauæ, nec per eam remittuntur, aut relaxantur pœnæ peccatorum, sicut in indulgentijs. Secundo, quia hic non applicantur merita passionis Christi, quæ sunt infinita recondita in thesauro Ecclesiæ, sed bona communis, quæ sunt finita, & limitata. Tertio non fit auctoritate potestatiua, sed tantum potestate naturali, quam quis habet ad distribuendum bona sua, aut sibi commissa. Unde per hanc communicationem non liberatur participans in foro Dei, & Ecclesiæ à pœnitentijs iniunctis à sacerdote, sicut in indulgentijs, cum merita applicata non sint infinita. Tandem quia indulgentiæ valent ad satisfactionem pœnarum Deo debitaram pro peccatis, hæc autem communicatio valet præcipue ad impetrationem bonorum, aut remotionem malorum per viam meriti de congruo ad satisfactionem tamen pœnarum valebit, si id intendat applicans. Unde non suspenditur per bullam Cruciatæ, aut aliam bullam suspendentem indulgentias. *ibid. art. 7.* De quo D. Thom. in 4. dist. 20. art. 3. & 4. & in Addit. ad 3. part. quæst. 26. art. 1. Navar. de indulgentijs notab. 3. 1. nu. 21. & 22. & dict. miscell. 1. 1. nu. 4. quæst. 6. Cordub. dict. quæst. 4. 2. puncto 4. Soto in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. Miranda supra art. 6.

8. Hospitantes Fratres Minores de Observantia, qui vulgo, *Germani*, vocantur, habent in Hispania inter alia priuilegia Regalia, quod non teneantur contribuere pro accomodandis militibus quod in oppidis inter oppidanos, seu ciues distribuitur, de quo infra redibit nobis sermo. Tom. 2. quæst.

vim satisfactoriam, secus quoad vim meriti, nam participatio meritorum per viam meriti non semper requirit specialem intentionem; vel applicationem, ut quando applicatur existentibus in gratia ob communionem sanctorum. Nec ex hoc minuitur valor operum ex pluribus communicationibus, in quantum meritoria bene tamen in quantum satisfactoria. Unde ex hac applicatione non fit deterior religiosorum conditio, imo aliunde aliquid illis augetur ratione meriti prouenientis ex charitate, qua alijs sua bona satisfactoria applicat, *ibid. art. 2.* De quo videtur D. Thom. in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 1. & in addit. 3. part. quæst. 26. art. 1. in corpore, Nauar. tractatu Miscellaneorum, Miscellan. 11. num. 4. & in Comment. de Iubileo, & indulgent. notab. 3. 1. num. 18. Thomas Vvalden. lib. de Sacramentalibus cap. 24. Soto in 2. dist. 21. quæst. 1. art. 4. conclus. 2. Miranda tom. 2. Man. quæst. 50. art. 1. & sequentibus.

3. Talis communicatio meritorum non valet ad hoc, ut ipsi participantes ex hoc immediate absque villo bono opere, & dispositione habeant gratiam gratiam facientem, & præmium gloriæ, valet tamen ad consequendum a Deo gratiam conuersionis, illuminationis, & virtutum profectum, & ad collationem bonorum spiritualium, & præseruationem a peccatis, & ab alijs malis anime, & corporis, quo quis potest alteri mereri de congruo, seu impetrare à Dei misericordia liberali, *ibidem art. 3.* De quo Communis cum D. Thom. in Addit. ad 3. part. quæst. 27. art. 1. quem etiam vide in 4. dist. 4. quæst. 2. art. 1. & 1. 2. quæst. 114. art. 6. & 8. Nauar. dict. Miscellan. 11. num. 7. quæst. 7. 4. & 5. & in Enchiridione de oratione cap. 10. num. 46. quos referedo multa congerit ad idem Miranda dict. quæst. 50. art. 2.

4. Prælatus etiam Papa regulariter non potest applicare quoad vim satisfactoriam bona facta à subdito, pro satisfactione suorum peccatorum, ipse inuito, sed ea dumtaxat, quæ alias cedunt in thesaurum, communitalis non specialiter applicata, vel superfluum facientibus, aut iniunguntur à prælato, aut quæ sunt in communi, & pro intentione communi, talia namque bona bene prælatus comunicat alijs quoad vim satisfactoriam, etiam inuito subdito, & habente necesse eorum. Quoad vim autem meritoriam omnia bona subditorum tam priuatim, quam in communi facta, tam super rogatoria, quam obligatoria potest prælatus applicare, cum & inde nulli fiat præiudicium, imo ex eo fit melior conditio operantis ex multitudine participantium, *ibidem art. 4.* De quo Corduba lib. 3. de indulgentijs quæst. 4. art. 5. dicto 4. Soto in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. conclus. 2. Nauar. dict. Miscellan. 11. num. 9. quæst. 9. Idem tradit Miranda supra art. 3. conclus. 1. vbi conclus. 2. addit, in aliquo casu specialiter causa virgenti posse prælato suorum subdito rum bona, etiam ipis inuitis, alij insigni benefactori, cui voluerint, communicare, ex Soto, & Doctoribus supra allegatis.

5. Bona præterita iam facta, si dum sunt, non applicantur, saltem virtualiter,

tualiter, neque ut amplius applicari à faciente, vel à prælato quoad vim satisfactoriam, quia iam sunt reclusa in communi thesauro Ecclesiæ, nec possunt ab aliquo in priuato thesauro reseruari pro tempore futuro, ut tunc applicentur. At quoad meritum possunt optime iure applicari etiam præterita bona, nam de meritis quoad vim meritoriam non congregatur communis Ecclesiæ thesaurus. *ibid. art. 5.* De quo Diuus Bonauent. in 4. dist. 20. quæst. 3. Cordub. lib. 5. de indulgent. quæst. 4. 2. puncto 3. Nauar. supra num. 7. Miranda supra art. 4.

6. Communicatio bonorum communitalis facta à prælatis per suas litteras benefactoribus, intuitu benefactorum non participatur, nisi pro rata secundum quod plus, minusve benefactores sunt: secus, si fiat communicatio inuito solius charitatis ad beneplacitum prælati, nam tunc valebit concessio secundum intentionem ipsius communicantis quoad vim satisfactoriam, & meritoriam. *ibidem art. 6.* De quo Cordub. vbi supra puncto 9. Miranda supra art. 5.

7. Hæc communicatio multum differt ab indulgentiarum communicatione. Primo, quia ad eam non vtuntur prælatis iurisdictionis clauæ, nec per eam remittuntur, aut relaxantur pœnæ peccatorum, sicut in indulgentijs. Secundo, quia hic non applicantur merita passionis Christi, quæ sunt infinita recondita in thesauro Ecclesiæ, sed bona communitalis, quæ sunt finita, & limitata. Tertio non fit auctoritate potestatiua, sed tantum potestate naturali, quam quis habet ad distribuendum bona sua, aut sibi commissa. Unde per hanc communicationem non liberatur participans in foro Dei, & Ecclesiæ à pœnitentijs iniunctis à sacerdote, sicut in indulgentijs, cum merita applicata non sint infinita. Tandem quia indulgentiæ valent ad satisfactionem pœnarum Deo debitaram pro peccatis, hæc autem communicatio valet præcipue ad impetrationem bonorum, aut remotionem malorum per viam meriti de congruo ad satisfactionem tamen pœnarum valebit, si id intendat applicans. Unde non suspenditur per bullam Cruciatæ, aut aliam bullam suspendentem indulgentias. *ibid. art. 7.* De quo D. Thom. in 4. dist. 20. art. 3. & 4. & in Addit. ad 3. p. quæst. 26. art. 1. Nauar. de indulgentijs notab. 3. 1. nu. 21. & 22. & dict. miscellan. 11. nu. 4. quæst. 6. Cordub. dict. quæst. 4. 2. puncto 4. Soto in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. Miranda supra art. 6.

8. Hospitantes Fratres Minores de Obseruantia, qui vulgo, *Germani*, vocantur, habent in Hispania inter alia priuilegia Regalia, quod non teneantur contribuere pro accomodandis militibus quod in oppidis inter oppidanos, seu ciues distribuitur, de quo infra redibit nobis sermo. Tom. 2. quæst.

RESOLUTIO XV.

De Beneficijs Ecclesiasticis.

BENEFICIUM aliud est seculare, quod per clericos seculares administratur, & aliud regulare, quod religiosis, & monasterijs addictum est. Saeculare aliud est cum administratione, seu cura, & dicitur curatum, & aliud sine cura, seu administratione, & dicitur simplex. Regulare item est in duplici differentia, aliud vocatur duplex, vt Abbacia Regularis, & Prioratus Claustralis, quia illud obtinens duplici honore fungitur, scilicet circa personas, & circa res monasterij. Aliud dicitur simplex, vt Prioratus simplex & Monachus Regularis, quia illud obtinentes simplici honore tantum funguntur. *Tom. I. quæst. 34. art. 1.*

2. Beneficium autem seculare, seu Ecclesia secularis vnita beneficio, & Ecclesia Regulari, sortitur, naturam, & priuilegia Regularis, cui vnitur, & subijcitur. Sed aduerte, quod modo ex decreto Concilij Tridentini Episcopus non obstante quocunque priuilegio potest examinare huiusmodi vniones perpetuas à quadraginta annis citra factas. *Ibidem in fine, & tom. 3. sum. cap. 32. n. 20.* De quo Perusio de vnione Ecclesie cap. 2. & latissime Sanch. traditis multis lib. 7. decalog. cap. 29. à n. 145. & seqq. per totum. Quod examen posse fieri, etiam si per decennium non constet de talibus vnionibus, addit Auctor *dict. num. 20. Addit. sum. vide infra in notis num. 29. vsque ad 40.*

Pro vnionibus beneficiorum, & quot tempus requiratur ad probandam vnionem. Vide Rebuffum in praxi benefic. lib. 1. tit. de vnionibus benefic. à num. 34. Mascard. de probat. conch. 179. & 586. & 1413. Menoch. de præsumpt. lib. 6. quæst. 80. Nicola. Garcia de benefic. p. 12. ca. 2. num. 225. & 226. quos refer Barbofa *dict. Sessio 7. cap. 6. de reformat. & tradit Auctor dict. num. 20. vbi docet, per solam possessionem non probari, nec præsumi vnionem in forma solemnè, nisi concurrat tempus immemorabile, & ad id refert quandam declarationem Cardin. vide Sanch. supra num. 179. & in notis infra num. 32.*

3. Aliqua sunt beneficia Regularia, quæ Manualia dicuntur, quæ nomen, & naturam beneficiorum imitantur, propriè tamen beneficia non sunt, quia illis præfati iam mouerunt ad natum Abbatem, vel Prioris si iustè amocionis ad sit causa, aliis sine causa amocionis poterit implorare superioris auxilium. Quæ beneficia, seu Prioratus Regularis administrationis causa tantum esse dicuntur: nam quæ naturam induunt beneficij perpetui, eorum Præfati etiam perpetui erunt, nec per Abbatem amoueri possunt, & idem iuris est, quando beneficium à Pontifice conceditur, vel

confir-

confirmatur ex certa scientia, & expressa qualitate, ex Glossa in *cap. par. recta verb. confirmatur, de confirmat. vtili*, vbi Abbas num. 4. *Ibidem. art. 2.* De quo vide Nauar. lib. 1. conf. 3. tit. de presbyter. vers. 4. quod nec ratio in 1. edit. num. 5. Sanchez lib. 5. decalogi c. 5. num. 16. & lib. 7. cap. 29. à num. 106. & præcipue num. 122. & num. 130. Vide infra in notis nu. 42.

4. Regularia beneficia Regularibus dumtaxat, & seularia seularibus conferenda sunt *cap. nullus de electione*, & patet ex priuilegijs Sancti Ioannis Hierosolymitani. Rursum Regularia beneficia, vt Prioratus Ecclesiarum, vel administrationes non debent conferri monachis alterius Ordinis, nisi eius, per quos solet possideri, sine auctoritate Papæ, *cap. in singula, & prohibemus. in 6.* Item debent esse expressè professi tali religione, vel habitum omnino suscipere, & professionem in illa emittere tenentur, ex Concilio Tridentino. *Ibidem art. 3.* De quo Selua de benefic. p. 3. quæst. 11. num. 130. Nauar. conf. 9. de præben. Zerola in praxi Episcop. p. 2. verb. *Beneficium*, num. 5. p. 35. Azor in *ist. moral. p. 2. lib. 3. cap. 26. quæst. 4. 5. & 6.* Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 29. & sequentibus. Et in defectu Regularium posse beneficia Regularia clericis seularibus conferri tenent Gonzalez ad regul. 8. Cancellariæ glossa 8. num. 43. Garcia de beneficijs. p. 7. cap. 10. num. 16. Azor d. q. 6. additque Gonzalez num. 77. & 78. Sacram Congregationem Cardinalium consuisse, ordinarios collatores portiones Monachales, & Canonicales Regularibus providendi consuetas posse conferre, etiam clericis seularibus, qui habitum suscipere, & professionem omnino emittere teneantur, non tamen Abbacias, & beneficia ad administrationem habentia. Ita refert Barbofa in *remif. ad Tridentinum dict. Sessio 14. cap. 10. de reformat. Idem resoluit in nouitio habere locum Sanchez lib. 7. decalogi cap. 4. num. 24. etiam in consulto Papa, ex declaratione Cardin. relata à Gonzalez vbi supra num. 78.*

5. Mendicantes, cum iam habere possint bona in communi, consequenter etiam beneficia Ecclesiastica obtinere optimo iure possunt, vt colligitur ex quadam concessione Sixti Quarti facta Carmelitis apud Bullarium, qua per communicationem fruuntur ceteræ Religionis Auctor in *Addit. summa tom. 3. cap. 30. num. 3.* Item docet Sanchez *dict. lib. 7. cap. 29. num. 37.* & nos latius dicemus infra n. 41.

6. Monachus non potest promoueri in Ecclesia collegiata ad Canonicatum, vel ad aliud beneficium simplex, bene tamen ad dignitatè, vel Præposituram ipsius, vel alterius Curatæ Ecclesie seularis, etiam Cathedralis, ob rationem curæ, & prædicationis. At in monasterio habente populum monachus illius curam habere non potest, sed clericus seularis præficiendus est *cap. 1. de capellis Monachorum.* Quod mirabile reputat Abbas in *cap. quod Dei timorem, de statu Monachorum.* laborans circa rationem dineritatis circa hos duos casus. *Ibid. art. 4.* De quo Sanchez

N 2

supra

Tridè. Sess. 7.
cap. 6. de re-
form. & Sess.
24. ca. 13. ver-
bo in vnioni-
bus.

Trident. Sess.
14. cap. 10.
de reformat.

Bullar. Bulla
37. Sixti 4.
num. 104.

ſupra à num. 74. vide à nobis dicenda infra num. 52.

7 Nulli religioſo licet acceptare beneficiũ in Eccleſia ſeculari ſine licentia ſui prælati, *cap. ſi religioſus. de electione in 6.* ſecus facta electio ipſo facto viribus omnino euacuatur, vt ibidem dicitur, ſine aut diſpenſatione Apoſtolica, etiam ſi promoueat in Papam, ex quadam Gloſſa ſingulari in *cap. quam ſit. §. nullus monachus 18. quaſt. 2.* Prælato autem renuente conſentire ad id ille cõpellendus eſt, neceſſitate, aut vilitate exigente, ob bonum publicum. Imò apud quaſdam religiones non licet electioni de ſe factæ conſentire, ſeu acceptare, & à fortiori nec procurare, vel per alium impetrare abſque Capituli, vel Generalis licentia, aliàs caret impetratis, & inhabilis perpetuo redditur ad alia: quod ſi monitus intra tres dies non acquieuerit, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrit, à qua, niſi ſatisfactione ſubiectiõnis facta, prohibentur monachi illum abſoluere in virtute ſanctæ obedientiæ, & maledictio- nis æternæ, ex Eugenio Quarto apud Compendium Cister. titulo beneficiæ Eccleſiaſtica §. 2. *ibidem arti. 5.* De quo Abbas in *cap. quod Dei timorem*, Sanchez diſt. cap. 29. num. 57. & ſequentibus, qui idem docet cum Auctore & nos dicemus infra num. 54.

8. Item nullus religioſus ad aliquod beneficium ſeculare, vel regula- re admiſſus admitti poteſt in Capitulis Generalibus Provincialibus, ſeu Congregationibus, aut alijs negotijs ordinis, niſi cum conſenſu Gene- ralis ſub pœna excommunicationis, quam admiſſus, & admittens ipſo facto incurrit, ex conceſſione Calixti III. & Sixti III. *ibidem in fine.* Idem docent Mandoſus de priuilegijs ad inſtar, gloſſa 3. num. 11. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 6. num. 37. Qui licet agat ubi de Epifcopo monacho, idem extendi ad parrochum innuit num. 36.

9. Monachus factus Rector alicuius Eccleſiæ ſecularis pertinentis ad Epifcopum ab obedientia ſui prælati abſoluitur, & imperio Epifopi ſubiicitur, nec ad obſeruantias Regulares ſeruandas tenetur, quæ eor- modo non compatiuntur cum executione ſui beneficij. In omni tamen caſu habitum deferre tenetur, nec illi propriũ habere licet, ſed tantum admiſtrationem fructuum beneficij ſibi cediti. At ex quadam conceſſione Gregorij XI. apud Bullarium præſatus monachus curatus ſuis ſuperioribus, eorumque correctionibus omnino ſubiicitur, ac ſi tale mu- nus non haberet, vt in ſimili de capellanis Papæ deſeruitur in præſata Bulla Gregorij XI. & eſt conforme Concilio Tridentino ſtatuerite: *Bullar. Bull. Greg. XI. Ne quis Regularis ſine ſui ſuperioris licentia a cutu ſuis operis prætextu ſubiſcat ſe- trid. ſeſ. 25. obſequio alterius. Ibidem arti. 6.* De quo Sanchez lib. 6. decalog. cap. 6. num. 36.

Ad quod etiam eſt quadam Bulla Leonis X. pro Prædicatoribus apud Bullarium, ubi decernitur, quod religioſi quantumuis exempti, & licentia à Papa ad ſeruendum alicui beneficiũ, ſunt ſubiecti ſuis præla- tis Regularibus, niſi aliàs à Sede Apoſtolica habeant Eccleſias paro- chiales.

chiales aut earum perpetuas Vicarias illis actualiter ſeruientes. Ad quod vide Azor to. 1. inſt. moral. c. 19. q. 15. Sylueſt. verb. Religioſi. 7. q. 11. F. Ioan. de la Cruz de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 6. conſul. 2. Sanchez lib. 6. cap. 6. n. 76. agentes de abſolutione ab obſeruantijs, de quibus ſupra, & nos latius dicemus infra num. 58.

10. Religioſus Beneficiarius quærit Eccleſiæ, ubi habet beneficium non ſubiectum ſuo monaſterio, vel Ordini. Et idẽ dicendũ eſt de habente beneficium monaſterio ſubiectum nõ pleno iure, vel etiã iure pleno, dum modo non ſit ad nutum Abbatis amouibile. Imo idem iuris eſt, ſi habet illud conceſſum à Papa ex certa ſcientia ad vitam ſuam, ſiue beneficium ple- no iure ſubiectum monaſterio, ſiue non, ſiue ad nutum prælati ſit amouibi- le, ſiue non, quia in omnibus iſtis caſibus talis religioſus deſinat eſſe ſub obedientia ſui prælati, ſaltem quantum ad hoc, nec ab eo poteſt amoue- ri, nec ad clauſtrum reduci. *ibid. arti. 7.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis 12. quaſt. 1. num. 6.* Faciunt tradita à Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 6. num. 14. ubi agit de Epifcopo, & beneficiario monacho diſponente de ſuis red- ditibus inter viuos, non tanquam dominus ſed tanquam adminiſtrator. vide infra num. 60.

11. Monachus non poteſt cogi à ſuo prælato ad acceptandum be- neficium ſeculare, vel Regulare alterius Ordinis, vel monaſterij, niſi be- neficium conſuetum ſit regi per monachos ſui monaſterij, tunc enim obedire tenetur illius præcepto, cum ſit ſecundum regulam, pertineat que ad monaſterium adminiſtratio talis beneficij, *ibid. arti. 8.* De quo Na- uar. in diſt. cap. non dicatis diſt. num. 6. & comment. 4. de Regularibus nu- 23. Sanchez citans noſtrum Auctorem, lib. 6. Decalog. cap. 2. num. 51.

12. Licite poteſt cogi à prælato monachus ad relinquendum be- neficium manuale, etiam abſque aliqua cauſa, dummodo non faciat malo animo. At non poteſt ipſum cogere, aut habilem redere ad duo benefi- cia, etiam ſi Ordinis, vel monaſterij, *cap. cum ſingula, de præbend. lib. 6.* niſi fiat de auctoritate, & diſpenſatione Papæ, ſine qua monachus non poteſt duas Eccleſias parrochiales in titulum poſſidere, *cap. monachi, cap. quod Dei timorem. De ſtatu monachorum Auctor ibidem arti. 9.* De quo Nauar. ubi ſup. n. 23. & 65. Rebut. in Praxi benef. tit. de diſpenſat. cum Regularibus n. 8. & 9. Sanchez lib. 7. Decalog. ca. 29. nu. 78. & loquens de amotione beneficij ad nutum Abbatis num. 110. & ſequent. De quo vide infra in- notis num. 42. & 61. vſque ad 63.

13. Collatio, & inſtitutio beneficiorum Regularium, etiam aucto- rizabilis pertinet ad monachos, & ad monaſteria, quibus ſunt vnita, nec Epifcopi in eorum vacatione poſſunt edicta proponere, nec ad concur- ſum vocare per multa priuilegia Apoſtolica confirmata à Sixto V. pro- 11. & 12. ſic Ordine S. Benedicli, & pro Congregatione S. Ioãnis Euãgelicæ (Loyol- ti 51. & Bulla uocant apud Portugalliã) de quibus in Bullario, dum modo deputati ad ſeruendum Eccleſijs, ſeu beneficijs, etiam ad nutum amouibiles, ab Epifcopo.

Episcopo præcio examine approbentur: *Exceptis monasteria Cluniacensia, & alijs monasterijs, & locis, in quibus Abbates Generales, aut Capita Ordinum sedē ordinariam, & principalem habent, aut alijs Regularium superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem, in parochias, & parochianos exercent.*
 Ex Decreto Tridentino, *ibidem tom. 1. quæst. 36. art. 1. & tom. 3. Summa cap. 23. num. 21. De quo Azor idem docens, tom. 1. Inst. moral. lib. 12. cap. 22. quæst. 9. Sanchez dict. cap. 29. num. 108.*

Trid. sess. 25.
cap. 11. de Regul.

Bullar. Bulla
14. Sixti 5.
Trid. sess. 7. c.
7. de reform.
& sess. 25. c.
16. de refor.

14. Constitutio salarij pro seruientibus Ecclesijs Regularibus non prælatorum Regularium arbitrio, sed Ordinariorum iudicio relinquatur, ne paruitate salarij Rectores cogantur aliunde necessaria quærere; & cura animarum negligenter exerceatur, ex Sixto Quinto. apud Bullarium, & est conforme Concilio Tridentino, vbi imponitur ordinarijs dicta beneficia visitantibus: *Vt per idoneos Vicarios perpetuos, si opus fuerit, provideantur ab eis, cum tertia parte fructuum, aut maiori, vel minori, arbitrio ipsorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem de putandos, non obstantibus quibuscumque privilegijs.* Vnde monasteria, quibus sunt perpetuo vnita dicta beneficia non possunt ad libitum alterare ad antiquum statum Ecclesiæ sed tenentur conseruare Rectores, seu Vicarios in eodem antiquo statu, *ibid. art. 2.* Ad quod emanauit quædam constitutio Pij V. anno Domini 1567. die 15. Nouembris, incipit, *ad exequendum*, quæ est hodie seruanda, teste Gonzalez ad regulam 8. Cancellariæ glossa 58. 3. num. 79. & refert Barbosa in Remiss. ad Trident. dict. cap. 7. nu. 2. Idem docet Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 4. num. 14.

Trid. sess. 24.
ca. 9. de refor.

Trid. sess. 7. c.
8. de reform.

Trid. sess. 25.
cap. 8. & 20.
de reform.

Bullar. Bulla
34. Greg. 13.

15. Episcopis non competit ius visitandi Ecclesias Ordinum Militarium, & aliorum Regularium, quia sunt nullius diocœsis, ex concessione Lucij Tertij, & Gregorij Papæ, non obstante Concilio Tridentino, vbi decernere videtur, quod Episcopus proximior visiter Ecclesias, quæ nullius Diocœsis sunt, nam id de Ecclesijs secularibus, & non de Regularibus debet intelligi, vt colligitur ex verbis eiusdem Concilij. Et eodem modo debet intelligi aliud decretum eiusdem Concilij, vbi habetur: *quod ordinarius cuiuslibet loci teneatur quelibet anno visitare omnes Ecclesias, quamuis exemptas.* Loquitur enim de Ecclesijs secularibus exemptis, Ecclesiæ namque Regulares à suis ordinarijs solent visitari, & habent priuilegium Apostolicum, quod non visitentur ab Episcopis, & Concilium præcipit cõbere circa hoc seruari Regularium priuilegia. Ordo Militaris de Alcantara habet plures Bullas, quæ declarant dictum Ordinem esse nullius diocœsis. Item Ordo Militaris de Auis in Portugallia habet aliam Bullam Leonis Decimij confirmatam per Gregorium XIII. vt Fratres, Priores, & Curæ residentes in Ecclesijs dicti Ordinis non puniantur nec castigentur per Episcopos, aut Archiepiscopos diocœsum, vbi resident, nec ratione delicti, nec ratione beneficiorum, nec ratione exercitij ipsorum, etiam si ab ip-

sis conferantur, quia non decet eosdem puniri in duobus tribunalijs Ordinibus, scilicet, & Ordinarij, quæ Bulla extat in Conuentione de Auis, & contra ius non visitandi dictas Ecclesias non curit minor præscriptio, quam centum annorum, ex quoddam priuilegio Eugenij III. concessio monasterio S. Pauli extra muros Romæ confirmato per Pium III. quo gaudet alia Religio, ex Bullar. Bulla 17. Eug. 4. m. 2. 15. Ad quod vide tradita ab Azor tom. secundo institut. moral. capit. 50. quæst. 10. & 13. ad finem. Ad quod est quædam declaratio Cardinalium apud Marzilla lib. 4. tit. 7. pag. 539. in hunc modum. *Beneficia secularia tantum, non autem Regularia in vim huius decreti ab Ordinarijs visitari possunt.* De quo Vide Zerola in Praxi Episcop. verbo, *visitatio*, pag. 341. part. 1. & verbo, *exemptus* part. 2. Azor 2. part. Inst. Moral. lib. 3. cap. 40. quæst. 10. relati à Barbosa in Remiss. ad Tridentinum dict. sess. 7. cap. 8. de reform.

Bullar. Bulla
17. Eug. 4. m. 2.
15.

Alia Bulla extat apud Bullarium Gregorij XIII. in qua declarat Militiam S. Ioannis esse exemptam à visitatione, correctione, vel reformatione Ordinariorum, præterquam in his, quæ animarum curam, & administrationem sacramentorum concernunt. Sed Bulla huius Pontificis pro Militia Auis est amplior quoad hoc, quam illa, quæ supra à nobis est relata.

Bullar. Bulla
8. Greg. 13.

16. Ex his deducitur, quod Priores, seu Curati dictorum Ordinum seruientes beneficijs, & Ecclesijs pleno iure dictis Militijs subiectis non possunt ab Episcopis castigari, aut excommunicari, etiam delinquentes in suo officio parochiali, seu sacramentorum administratione, & alijs ad suam curam pertinentibus, non obstante decreto Tridentino: quia licet ibi detur facultas Episcopis visitandi, & corrigendi omnes Curatos, etiam Regulares in his, quæ pertinent ad curam animarum, & sacramentorum administrationem, excipiuntur tamen ibidem Regulares subiecti superioribus iurisdictionem ordinariam Episcopalem, & temporalem in parochias, & parochianos exercentibus, qualem habent Magistri dictarum Militiarum. Dicitur enim decretum tantum procedit in Regularibus, qui sunt destinati seruitio Prioratuum suorum monasteriorum: quantum ad regimen eorundem Episcopis subiectorum iuxta cap. 1. §. in eos, de priuileg. in 6. innouatum in Concilio Tridentino, quæ ita debent intelligi, *ibid. art. 4.* De quo Couar. in Pract. quæstionib. cap. 11. num. 5. & Syluest. verb. *exemptio in fine.*

Trid. sess. 25.
c. 11. de Reg.

Trid. sess. 7. c.
14. de reform.

17. Nec sententia Cõsilij Regalis declarans Episcopum non facere vim visitando, aut præterdedito visitare Ecclesias dictorum Ordinum, & puniendo religiosum Curatū delinquentem in administratione ipsius Curatus, nocet iuri ipsorum Ordinum, etiam si dictus monachus Curatus huiusmodi sententiæ obediens, seque subiecerit correctioni Episcopi: Nam talis sententia tanquam à iudice non competente lata omnino irrita, & nulla fuit, habent enim Fratres præfactorum Militiarum suos proprios

proprios iudices assignatos à Rege Catholico Hispaniæ virtute cuiusdam Breuis Apostolici ad decidendas lites inter distos Ordines Militares, & Episcopos. Nec consensus dicti monachi curati in sententia Consilij Regalis obstat, nullus enim Ecclesiasticus potest in iudicem non suum consentire absque expressa licentia sui iudicis *cap. 1. cap. si quis contra, cap. si diligenti, de foro competent.* Quod à fortiori procedit in Regularibus, qui non habent velle, nec nolle, & sunt notorie exempti, nullus autem exemptus Sedi Apostolicæ immediatè subiectus potest iuri, seu priuilegio suo renunciare absque licentia Papæ. Super quo fuit data quædam sententia definitiua à Catholico Rege Philippo auctoritate cuiusdam Breuis Gregorij XIII. in fauorem Ordinis Alcantaræ contra Episcopum Salmantinum. *ibid. art. 5.* Ad quod vide glossam in *cap. significasti*, verbo, *Clericus*, vbi DD. de foro competent. Abb. in dict. cap. 1. num. 1. & 2. conf. 25. quæst. 1.

18 Oblationes, & anniuersaria pertinent ad Rectores, & Vicarios Ecclesiarum Ordinum Militarum, & non ad Commendatarios, seu Præceptores earum, quia illa non veniunt appellatione decimarum, quæ tantum conceduntur, & debentur ipsis Commendatarijs, nec enim debentur dictæ oblationes, & anniuersaria nisi interessentibus, ad instar distributionum quotidianarum apud Ecclesias Cathedrales. *ibidem art. 7.* De quo Panormit. in *cap. pastor alis, de his, quæ sunt à prælatis*. Valasc. lib. 1. consultat. 14. Didacus de la Mota de confirmat. Ordinis S. Iacobi lib. 2. cap. 1. §. 10. probat. 8. fol. 193.

19 Beneficium nouitij non vacat ante eius professionem, nec est cuius conferendū, nisi de eiusdem assensu *ca. beneficium de Regular. in 6.* Cuius renunciatio intra annum nouitiatus facta non tenet, nec potest fieri, nisi paulo ante professionem, quando scilicet nouitius est iam receptus à Fratribus, & accinctus ad illam emittendam, omniaque ad id parata, ita vt moraliter loquendo indubitanter effectum fortietur professio, iuxta mentem Concilij Tridentini, & sacrorum Canonum volentium nouitios in sua libertate conseruare vsque ad professionem, cui hoc modo rectè prouidetur, *tom. 1. quæst. 37. art. 1. & 2.* De quo Azor Instit. Moral. 2. part. lib. 7. cap. 15. quæst. 4. Flamin. de Resignat. lib. 3. quæst. 13. num. 3. Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 4. à num. 2.

Triden. sess. 23. de Regul. cap. 16.

Trid. sess. 24. cap. 7. de reform.

20 Beneficiarius, seu Curatus committens homicidium non priuatur ipso facto beneficio, sed per sententiã iudicis est priuandus, nõ obstante Concilio Trident. in quo tantū definitur, quod homicidæ nullū beneficiū Ecclesiasticum de nouo conferatur, *tom. 1. quæst. 24. art. 16.* De quo Nauar. cap. 27. num. 249. & in *ca. si quando exceptione 9. de Rescriptis*, Couar. cap. si furiosus 2. part. §. 3. num. 6. Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 139. agens in genere de delicto priuatione digno.

De intellectu dicti decreti Trident. vide Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 2. num. 112. Cenedo lib. 1. pract. quæst. 24. num. 13. & sequent.

quentibus, Egidium de sacrament. tom. 2. disp. 18. à num. 73. Ledesin. in Summa 2. p. tract. 8. de iust. commutatiua cap. 18. concl. 14. diff. 1. & nos latius dicemus infra in notis num. 72. & 73.

21 Beneficium sæculare collatum Regulari, & ab eo per spatium 40. annorum possessum efficitur regulare, licet vnicus interuenierit collationis actus, nam actus vnus habens causam successiuam, & continuationem temporis habilis ad consuetudinem inducendam sufficit, vt cõsuetudo inducatur *cap. cum de beneficio, de præbendis in 6. Auct. Tomo 1. q. 69. art. 1. §. secundum requisitum.* De quo latè Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. num. 16. & 17. & num. 20. vsque ad 26. vide infra in notis num. 27. & 28.

22 Non est priuandus beneficio Ecclesiastico clericus nisi ob graue crimen, *cap. inuentum 16. quæst. 7.* Nec pœna priuationis à beneficio potest imponi à iudice, nisi expressa sit in iure, iuxta Glossam in *cap. final de iure patronatus*. Auct. Tomo 2. q. 25. art. 2. De quo Tiraq. in *l. si vnquam verb. reuertatur, C. de reuocandis donationibus*. Vide Sanchez vbi proximè dicto num. 139. & dicenda infra in notis dict. num. 72. & seqq.

23 Beneficia Ecclesiastica conferenda sunt naturalibus regni iuxta sacros Canones, & leges Ciuiles, ex regula Cancellariæ, quæ loquitur de beneficijs curatis. *Tom. 2. quæst. 52. art. 8.* De quo Azeuedo in leg. 14. & 25. titulo 3. lib. 1. nouæ Compens. Rebuff. in praxi benef. in regula, quod quis intelligat idioma, glossa 1. p. 578.

24 Beneficium, seu præbenda requirens ordinem sacerdotalem nõ est conferendum illi, qui ordinatus est sacerdos ante legitimam ætatē, quia non debet ex delicto suo assequi, quod sine illo non fuisset assecutus, *cap. sedes Apostolica, de rescriptis*. Auct. Tom. 3. a. 23. art. 12. De quo Nauar. lib. 1. conf. tit. de ætate, & qualitate, conf. 7.

Nota ad resolutionem de Beneficijs.

25 Circa resoluta num. 1. Nota omnia beneficia præsumi ex suã institutione sæcularia, vt cum Franco in *cap. cum de beneficio, vers. si verò Papa*, num. 5. de præbend. lib. 6. & ibi Dominico num. 10. Hojeda de incompatib. benefic. in præfatione num. 6. & alijs docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. num. 11. & 12. Ac ided, addit, dicenti beneficium esse regulare incumbere onus id probandi, cum iuris præsumptio ei aduersetur, ex Rebuffo in praxi benefic. in proœmio, tit. quotuplex sit beneficium num. 4.

26 Nec vt beneficium regulare dicatur satis est, vt eius collatio, aut præsentatio ad Regulares spectet, aliquando enim beneficium sæculare vtrunque ius præscriptione, aut alio titulo potest acquirere, sicut etiam contingere potest, vt neutrum ius in regularia habeat, ex Felinõ *cap. in nostra, coroll. 40. num. 44. notab. 7. de rescriptis*, Selua, de benefic.

3. p. quæst. 1. i. num. 129. Nec item sufficit ut sit regulare, quod vnicum sit religioni, nisi per litteras vnionis, vel consuetudinem præscriptam factum sit regulare, ut ex Nauar. lib. 3. cons. 11. num. 4. de statu monachor. in 2. edit. & Zerol. in praxi Episcop. 2. p. ver. beneficium, dub. 12. resoluit Sancius supra num. 13.

27 Beneficium igitur bifariam contingit esse regulare. Priori modo, quando in eius fundatione id institutum est per Regulares administrandum, auctoritate Episcopi, vel Abbatis iurisdictione quasi Episcopali præditi, ut ex Dominico in dict. cap. cum de beneficio, & ibi Franco verusque nam. 9. bene tradit Sancius supra num. 13. Posteriori modo beneficium dicitur regulare, quod ex legitima temporis sufficientis præscriptione ab vno, vel pluribus Regularibus pacificè, & continuo gubernatum est, institutum in eo Rectoribus, etiam si antea, vel post sæculares in eodem quandoque ministrauerint. Sicut sæculare dicitur id, quod eodem modo per sæculares gubernatum est, ut expressè vtrumque deciditur in cap. cum de beneficio, de præbend. lib. 6. Sed ad ministratio anterior, vel posterior religionum, vel sæcularium in eo beneficio, quam meminimus, debet intelligi ante incæptam præscriptionem: si post incæptam id contigerit, tunc enim interruptetur præscriptio, ut ex textu ibi, continuo, & pacifice, tempus continuum petente, constat, & notat Glossa ibidem verb. ante. Dum autem textus dicit, vel post, intelligitur, dum tamen ad ministratio illa post completam præscriptionem non durarit alio quadragenario tempore, quippe præcedentis temporis administratio præscriptione illa quadragenaria sequenti extinguitur: Administratio autem præfatam præscriptionem subsequens non aufert ius ex ea præscriptione acquisitum, nisi tanti temporis sit, quantum sufficiat ad aliam nouam inducendam præscriptionem. Ita ex Glossa ibidem dicto verb. post, vbi Franc. num. 6. Felin. cap. in nostras coroll. 40. num. 41. Paulo post initium, de rescriptis, Selua de beneficio 3. p. quæst. 1. i. num. 123. resoluit Sanchez dict. cap. 29. n. 15.

28 Qui ibidem num. 16. & sequentibus, ponit sex conditiones, ut beneficium fiat ex sæculari regulare, vel ex regulari sæculare. Prima est, ut tempore ad legitimam præscriptionem à iure perito administratum sit per sæculares, ut fiat sæculare, vel per Regulares ut fiat regulare. Quod tempus dicunt omnes esse quadragenarium, quia præscriptio legitima aduersus Ecclesiam regulariter est quadragenaria, cap. ad aures, & cap. de quarta, de præscriptione. Secunda, ut possidentes beneficium sint in eo instituti ex dict. cap. cum de beneficio, ibi, quod tanto tempore ab vna, vel pluribus institutis in eo Rectoribus: accepta largè institutione pro collatione, aut alia provisione, ex Rebuffo in concordant. titulo de collationibus, §. volumus, verb. Regularia, requisito 1. Hojeda de incompatib. beneficiis 1. p. cap. ult. nu. 92. Tertia, ut sint instituti in beneficio tanquam Rectores, non verò tanquam Vicarij, vel cōductij clerici administrantes:

tes, ut ex eod. e. cum de beneficio, & gloss. ibi, verb. institutis in eo Rectoribus, constat. Quarta, quod administraretur beneficium à Regularibus tanquā regulare: scilicet si guberetur tanquā sæculare ad instar clericorū sæculariū ut si præficiatur Regularis Ecclesiæ curatæ, prout de iure eū præfici posse resoluit ex sententia plurimorū Sanc. sup. n. 35. quo casu non transibit in Regularem pen. quadragenariam administrationem. Vel etiam si beneficium regulare sæculari, aut sæculare Regulari ex dispensatione conferatur, & si possideatur per tempus quadragenarium, ex Selua de beneficio 3. p. quæst. 1. i. num. 125. Rebuffo in praxi benefic. in proemio, titulo quoduplex sit beneficium num. 5. & in Concordant. titulo de collationibus §. volumus, verb. Regularia in 4. requisito. Azor tom. 2. moral. instit. lib. 3. cap. 26. quæst. 7. §. & animaduertendum. Quinta, ut conferantur beneficia animo mutandi statum eorum, ex Rebuffo, & Selua proximè citatis. Vltima conditio, quod bona fide possideatur beneficium regulare à sæculari, & è conuerso, nam possessor malæ fidei nullo tempore præscribit, regula, possessor, de regulis iuris in 6. ca. vigilanti, de præscript. Tandem aduerte, quod capellæ fundatæ in monasterijs præsumuntur beneficia regularia, nisi per sæculares solitæ sint possideri, ex Rebuffo supra in praxi benefic. dict. tit. quoduplex sit beneficium n. 6.

29 Circa vniones beneficiorum, de quibus Auctor noster pauca dixit, tom. 1. q. 34. art. 1. & nos compendiosè resoluiimus supra num. 1. & 2. operæ pretium duxi hic addere, quæ iure nouo Tridentino decreta sunt, & in quibus conuenerit antiquiora iura. Varia igitur sunt decreta in Tridentina Synodo circa hoc statuta. Nam vitra ea, quæ dicto n. 2. retulimus ex Sessione 7. cap. 6. de reformat. & Sessione 24. cap. 13. vers. in vnionibus, extant alia similia in alijs sessionibus. Eadem Sessione 7. cap. 7. de reformat. sic habetur: Beneficia Ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu alijs Ecclesijs, vel monasterijs, beneficijs, seu Collegijs, aut pijs locis quilibet nunquam perpetuo vnita, & annexa reperiuntur, ab ordinarijs locorum annis singulis visitentur, qui solutè prouidere procurent, ut per idoneos vicarios, etiam perpetuos (nisi ab ipsi Ordinarijs pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur) ab eis cum tertie partis fructuum, aut maior, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur. De quo Auctor infra citandus.

30 Ex cuius decreti verbis, ibi, idoneos per vicarios, etiam perpetuos, deducitur, quod in huiusmodi Ecclesijs vnitis Episcopus potest vicarios perpetuos, aut temporales constituere, ipsosque examinare, & approbare, ut cum Azor tom. 2. instit. moral. lib. 6. cap. 28. quæst. vlt. resoluit Sanchez dicto cap. 29. num. 178. Quod procedit, etiam si beneficium curatum vnicum monasterio Monialium, vel Collegio, aut alio pio loco, in spiritualibus, & temporalibus sit vnicum, cum priuilegio nominandi vicarium ad nutum amobilem, adhuc enim potest Episcopus vicarium

rium temporalem, vel perpetuum in eo constituere, vt constat ex dicto decreto Tridentino, quod indistinctè, & generaliter loquitur, non obstante quocunque priuilegio Auctor. *Tom. 3. Addit. Summa cap. 32. num. 11.* Et probat latè Florez de Mena in suis varijs quæstionibus quæst. 10. num. 36. & duobus sequentibus quem refert, & sequitur Sanchez supra num. 191.

31 Hoc tamen limitant primo, nisi beneficium vnitum sit monasterio Monachorum, aut Mendicantium, tunc enim non potest Episcopus pro eius seruitio vicarium perpetuum, sed ad nutum amouibilem deputare, ex quodam Motu proprio Pij V. sic restringente dictum decretum Tridentinum. Monachi ergo debent nominare vicarium, Episcopus vero examinare, & approbare, sicque declaratum à Congregatione Cardinalium testatur Florez de Mena dicta quæst. 10. num. 40. Auctor vbi supra num. 7. & 8.

Secundo limitant, quando vnio facta est per viam pacis, & concordie cum clausula, *deseruendo beneficio per vicarium ad nutum amouibile,* & cum approbatione Romani Pontificis, tunc enim nequit Episcopus vicarium perpetuum deputare, quia in clausula derogatoria contenta in eo decreto Tridentino non fit mentio pacti, & concordie à Papa approbatorum, qua mentione expressa opus erat, vt his derogetur, quod maiori ratione procedit quando concordia iureiurando fuerit firmata, vt bene notat Auctor supra num. 12.

Tertio limitant, quando vnio à tempore immemoriali facta est, & ex tunc constat vicarios ad nutum amouibiles fuisse, scientibus, & consentientibus Ordinarijs, & nunquam vicarius perpetuus constitutus est: tunc namque non poterit ab Episcopo perpetuus deputari, quia nulli consuetudini, nedum immemoriali derogat Tridentinum, quæ ad sui derogationem speciali indiget mentione, vt generaliter in quacunque consuetudine tradit cum multis Florez de Mena dicta quæst. 10. num. 44. & docet Auctor supra num. 13.

Quarto limitant, nisi ex priuilegio remunerationis gratia concessio beneficium esset vnitum, cum clausula constituendi vicarium ad nutum amouibilem, quia in generali priuilegiorum derogatione apposita dicto Tridentino decreto non clauduntur priuilegia remunerationis gratia concessa, vt ex multis probat idem Florez de Mena ea q. 10. num. 46. & tradit Auctor supra num. 14. vbi addit, idem dicendum in priuilegijs concessis ex causa onerosa, quia sustinent naturam pacti, & concordie.

Quinto limitant, si pro bono pacis, & cessatione litium, rectaque beneficij gubernatione expediret nil innovari, sed institui vicarium ad nutum amouibile, tunc enim Episcopus nequit perpetuum instituere: quia verba Concilij Tridentini: *Nisi ipsis Ordinarijs pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur: denotant arbitrium boni viri, nec id liberè*

berè Episcopivoluntati relinquitur, vt docet Auctor supra num. 15.

Sexto limitant, quando particulariter, & per se fuit vnita Vicaria perpetua, quo casu non potest etiam Vicarium perpetuum Episcopus deputare, quia Tridentinum non concedit ei facultatem tollendi vnionem, sed assignandi Vicarium beneficio parochiali vnito, vt docet Auctor supra num. 16.

Vltimo limitatur, nisi ex priuilegio Apostolico post Tridentinum Concilium concessio vnitum esset beneficium parochiale cum clausula instituendi Vicarium ad nutum amouibilem, quia Tridentinum dum derogauit priuilegijs, intelligitur de concessis ante id decretum. Sed talis vnio debet fieri ex certa scientia, vel motu proprio, vel cum derogatione expressa dicti decreti, alias nõ cõsetur reuocatum, docet Auctor vbi supra n. 17. In prædictis tamen casibus, in quibus ad Episcopum nõ pertinet Vicarium perpetuum constituere, curare tenetur, vt bene beneficio deseruiatur, alias providere, seu deputare perpetuum Vicarium illi integrum erit, vt optimè animaduertit Auctor supra num. 18. & tradit Sanchez dicto num. 191. in fine, qui præfatas limitationes ex Mena tradit ibidem.

32 Obseruat etiam Sancius supra num. 179. quod hodie attento decreto Tridentino dicta sessione 7. cap. 6. de reformat. possessor beneficij vniti non potest se tueri præscriptione illa ferè quadragenaria, quominus liceat Episcopo vnionem perpetuam à quadraginta annis citra factam examinare, imò, & impedire, si non dum integrum effectum sortita sit, nisi constet ex legitimis causis factam esse: quo casu possessor ad solum Pontificem appellare poterit, quia Episcopus in ea causa tanquam delegatus à Sede Apostolica procedit, ex dicto Tridentino decreto, & in proprijs terminis docet Henriquez lib. 10. de Sacramen. Ordinis cap. 28. in fine, Auctor supra num. 20.

33 Aliud decretum habetur in dicto Tridentino Concilio sessione 14. c. 9. de reform. quo omnino prohibetur, beneficia vnus diocesis quacumque de causa alterius diocesis beneficio, aut Monasterio, seu Collegio, aut loco etiam pio perpetuò vniri, quo correctum est ius antiquum id permittens, vt bene tradit cum Mariano Socino Seniore in cap. sicut vnire, à 4. quæst. 13. num. 80. & à 6. conclus. 11. 12. & 13. num. 102. vsque 104. de excessibus prelat. Sancius dicto cap. 29. num. 180.

34 Decernitur item in eodem Concilio sessione 21. cap. 5. de re-
form. vt possint Episcopi, etiam tanquam Sedis Apostolicae delegati iuxta formam
iuris sine tamen præiudicio obtinentium facere vniones perpetuas quorumcumque
beneficiorum, etiam si illa reseruatæ sint. Per quod confirmatur, ac etiam au-
getur potestas ordinaria Episcoporum, possunt enim non solum aucto-
ritate ordinaria, sed etiam delegata, attento dicto Tridentino decreto
id exequi: ac ideo licebit ipsis Episcopis vtraque potestate, vel etiam
alterutra, quam elegerint, procedere, vt constat ex cap. nisi, de præben-
dis,

Trid. sess. 7. c. 6. de reform.

Trid. sess. 14. c. 9. de reform.

Trid. sess. 21. cap. 5. de reform.

dis. cap. significavit, de corpore vitiatis, & cap. dilectus el. 2. de prebend. aut etiam partim potestate ordinaria, & partim potestate delegata vti. Quod si semel elegerint vna via procedere, non possunt eligere alteram. Si vero non constet, qua potestate procedant, delegata vti præsumitur, iuxta veriorē sententiam, quia in dubio præsumitur actus fieri iuxta facultatem, quæ maiorem firmitatem præbet actui, vt cum Abbate, & Baldo tradit Gregorius Lopez in l. 6. verbo, que non la. pudiesse, q. 2. titu. 11. par. 6. & alij plures, quos refert, & sequitur Molina lib. 2. de primog. cap. 2. num. 15. & alter P. Molina tomo 3. de iust. disp. 582. num. 2. Sanchez eo capit. 29. num. 181. ex quo colligunt ceteri actum ordinaria potestate factum, quando hoc esset vtilius, & firmitus valentius actus.

35 Quauis autem Episcopus vtatur delegata potestate in dicto Tridentino decreto, ad vnienda beneficia, adhuc desideratur consensus sui Capituli, qui erat necessarius vtens sua ordinaria potestate, *Clement. 2. de rebus Eccles. non alienand.* & tradunt omnes. Nam in eo Trid. decreto non absolutè delegatur potestas vniendi, sed iuxta formam iuris, vt constat ex illis verbis: *possint Episcopi, & tanquam Sedis Apostolica delegati iuxta formam iuris, &c.* At forma iuris est, vt exigatur Capituli consensus, dicta *Clement. 2. de rebus Eccles. non alienand.* & habetur in decisionibus Rotæ nouissimis tom. 2. tit. de vnione, in fine, vbi deciditur in vnione facienda per Episcopum, etiam ex concessione Pontificis non faciente mentionem Capituli exigi Capituli consensum. Sic tradit Sanchez supra num. 183.

36 Item in eodem Concilio sess. 24. cap. 13. de reformat. sic decernitur: *Ecclesia parochiales monasterijs quibuscumque, aut Abbatijs, seu dignitatibus, siue præbendis Ecclesie Cathedralis, vel Collegiatae, siue alijs beneficijs simplicibus, aut Hospitalibus, Militijs ve non vniantur: & que vnita sunt reuidentur ab Ordinarijs: quod etiam in vniis ab eo tempore citra aquè obseruetur: Ex quo deducitur correctum esse ius commune per hoc decretum, quippe iure communi non erat restricta facultas Episcopi ad vnienda beneficia Curata monasterijs, aut alijs beneficijs: At nunc interdicitur eo loco Trident. vnio cuiuscūque beneficij Curati monasterio, aut cuiuscūque operi pio, aut beneficijs simplicibus. Ita Sanchez supra num. 184.*

37 Tandem eadem sess. 24. ca. 15. conceditur supprimi aliquas præbendas Ecclesie Cathedralis, ipsisque aliqua beneficia vniiri per Episcopum cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint. Quare à contrario sensu videtur concedere, vt possit id efficere absq; patroni Ecclesiastici consensu, nam attento iure communi in vnione facienda per Episcopum Ecclesie iuris patronatus, exigebatur consensus patroni, siue secularis, siue Ecclesiastici, vt per *cap. suggestimus de iure patronat.* bene docent Lambertin. de iure patronatus lib. 3. quæst. 6. to. 2. art. 2. Couar. Præc. quæstion. ca. 36. n. 11. & alij quam plures relati à Sanchez

Sanchez dict. capit. 29. num. 168. qui ita rem resoluit ibidem num. 185.

38 An autē stantibus præfatis decretis Tridentini integrū sit Episcopo vnire monasterio, aut Religioni beneficium aliquod, sicut iure communi id liceat per *cap. 2. de rebus Eccles. non alienandis*? Affirmat Sanchez supra num. 187. cum duplici tamen limitatione. Prior, vt beneficium sit intra diocesim, vbi est monasterium. Posterior est, ne beneficium vniendum sit Curatum, quia vtrunque interdicit Tridentinum, & vnire beneficia aliterius diocesis, & vnire Curata loco religioso, nullibi verò reperitur in eo Concilio interdici huiusmodi vnionem. Cum ergo excipiat hos duos casus tantum, & exceptio firmet regulam in contrarium *l. neque liquidè, §. final. ff. de pens. legat.* manebit vtique quoad ad reliqua salua Episcoporum potestas in hac facienda vnione. Et ita in facti contingentia, matura consultatione cum viris doctissimis præmissa, in Archiepiscopatu Hispalensi vnione cuiusdam beneficij simplicis Collegio Societatis Iesu factam fuisse anno Domini 1572. refert idem Sancius dicto nu. 187. in fine. Idem videtur sentire Gonçal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 5. §. 7. num. 46. apud Barbosa. in Remissad Trident. dicto cap. 13. verbo, monasterijs, nu. 3. vbi excipit vniones, quæ fiunt pro dotatione, augmento, vel conseruatione Collegiorum, & aliorum piorum locorum ad fidei Catholicæ defensionem, & propagationem, bonarumque artium cultum.

39 Ex quo consequitur, id beneficium secularē ab Episcopo Religioni vnitum posse regi per religiosos, ipso Episcopo sic statuente, idque statutum operari dispensantive eū monacho præficiendo illi beneficium, quauis aliter Episcopus super hac translatione dispensare nequeat, ex Felino *cap. in nostra*, corol. 40. num. 42. notab. 3. de rescript. Selua de benefic. 3. part. quæst. 11. nu. 126. referente ad id quandam Rotæ decisionem. Potest item Episcopus ex ijs beneficijs, & capellanij vnitis reddere aliquod manuale, & ad nutum amouibile quod erat perpetuum de consensu patroni, si ius patronatus sit, ex iusta causa, quia potest vnire, & diuidere, & de nouo creare, & extinguere beneficia inferiora sui Episcopatus, vt constat ex *cap. sicut vnire, de excessibus prælat.* cap. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6. & *Clement. 2. eodem titulo*, quo casu patrono libertas erit præsentandi capellanum, & amouendi quous voluerit, quia iam non erit beneficium, ac per consequens cessabit in Episcopo ius instituendi in ea capellania. Ita Nauar. lib. 1. conf. 6. à num. 1. vsque ad 3. de officio ordinarij in 1. edit. & in posterior. conf. 9. eodem num. 1. & sequent. quem refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 29. num. 188. & 189.

40 Qui ibidem num. sequenti resoluit beneficium curatum posse vniiri in temporalibus, & spiritualibus per Pontificem monasterio Monialium, ita vt Abbatissa exerceat curam animarum per vicarium;

vicarium; quia & si foemina sit in capax iurisdictionis spiritualis quoad actum illam exercendi per se ipsam, quoad habitum tamen, & potestatem nominandi vicarios, per quos exerceatur, capax profecto est, ut latè probat Florez de Mena in suis varijs quaestionibus quaest. 10 à num. 4. vsque ad 7. soluitque contraria, & tradit nosse Auctorem, in ad-
Trid. sess. 25. de reformatione *dit. summa tom. 3. cap. 3. 2. num. 1. vbi id praesupponi in Tridentino Concilio sess. 25. de Regul. cap. 11. ait.*

41 Circa beneficia manualia, de quibus supra num. 3. nota cum Nauar. ibi citato lib. 1. conf. 3. tit. de presbyteris num. 5. in 1. edit. quod omnia beneficia Regularia, quae non sunt capita Conuentus, sunt manualia, iuxta cap. 2. Si prioratus quoque, iuncto cap. cum ad monasterium, vers. tales autem, de stat. monach. & Clarius id explicat gloss. per illos textus in dict. ca. 2. verb. non mutantur, & dict. cap. cum ad monasterium, verbo, perpetuo; nempe quando ea beneficia Regularia non conferuntur per electionem Canonicam, sed solum per Abbatem, sunt manualia ad eius nutum reuocabilia: non verò quando dantur per canonicam Capituli electionem, & confirmationem superioris, tunc enim non sunt ad nutum Abbatis reuocabilia. Ita ex eodem Nauarro tradit Sanchez lib. 5. Decalogi cap. 5. num. 16. ad finem, vbi etiam resoluit, posse conferri ea beneficia Regularia manualia religionis illegitimis, de quo nos dicemus infra in notis ad resolutionem de dispensatione quoad illegitimos, num. 46.

De beneficijs Regularibus, quorum quaedam sunt collatiua, quaedam electiua: Collatiua, inquam, quae instar saecularium conferuntur auctoritate superioris; electiua vero, quae per electionem Canonicam suffragijs eligentium conferuntur, accedente praelati confirmatione, vide Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 22. quaest. 8. & Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 108.

42 Circa eundem num. 3. dum ibi ex Auctore art. 2. dicta. quaest. 34. resoluimus beneficium manuale ex iusta causa posse ad nutum Abbatis reuocari, alias sine causa amotus poterit superioris auxilium implorare, idem videtur sentire Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 22. quaest. 10. vbi docet, ad reuocandos huiusmodi beneficiarios sufficere causae genus honestum, hoc est aliqualem causam honestam; vnde bene ait Lessus lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 12. num. 98. posse subditum amotum excipere, si probaret malo animo id factum fuisse, ex Nauar. lib. 3. conf. 10. num. 15. de Regularibus. Quod expressius tenet Millis in Reportorio, verb. Religiosus, num. 4. vers. religiosi, si sunt manuales, vbi docet, posse id officium, seu auxilium implorare, quando spoliatus est sine causa, aut ex euidenti malitia. Praesumitur autem ex malitia fieri, si sine aliqua causa à beneficio Regularis spoliatur, vel quando praelatus accusatus à subdito, aut dum contra eum inquiritur ad instantiam ipsius subditi, beneficium eum spoliaret, ut optime notat Nauar. Comment. 2. num. 5. vers. addo octauo, de Regularibus.

Ex

Ex quo fit, quod minus bene capit nostrum Auctorem Sanchez Defenditur dicto cap. 29. num. 115. nam si concedit posse implorare officium superioris, quando quis spoliatur ex malo animo, & odio, idem fateri debet Auctoris. quando absque causa spoliatur, ut docet Auctor, praesumitur enim ex malo animi affectu facere qui sine causa facit, ut diximus ex Nauarro, qui concludit, ferè semper Gallia Parlamenta restituere Regulares spoliatos, quia raro accidit, ut spolientur, nisi ob indignationem, & malum animum, quidquid dicat Decius, cap. ad nostram num. 2. de confirmat. vtili, in noua editione, & tradit idem Sanchez dict. num. 115. ad finem.

43 Licet tamen haec vera sit, aliqui dantur casus, in quibus fallit, posse Regularem ad nutum Abbatis beneficio priuari, quos tradit idem Sanchez dict. cap. 29. num. 118. vsque ad 122. Primo, ut intelligatur de beneficijs Regularibus collatiuis, nam in electiuis, quae sunt perpetua, cap. 2. ad finem, de statu Monachorum, non potest procedi ad amotionem, seu priuationem eorum absque legitima causa, ut docent Cardinal. Clemens vnica, §. praemissa, num. 4. oppositio vnica, de supplen. neglig. praelat. vbi Imola num. 44. Anastasius Germon. de indulg. Cardinal. §. Regularia beneficia num. 51. & 52. Azor dict. cap. 22. quaest. 10. & dict. lib. 3. c. 26. quaest. 14. tom. 1. & alij relati à Sanctio dict. num. 118.

Secundo fallit, quando beneficium non est subiectum ordini pleno iure, sed solo ordinario, saltem quoad institutionem, & destitutionem, tunc enim nequit religiosus beneficiarius ab Abbate remoueri, nec ad claustrum reuocari, eo quod non sit illi subiectus, nec possit illi aliquid praecipere de pertinentibus ad illam Ecclesiam, ex Nauar. comment. 2. num. 6. corol. 7. de Regularibus, Lessus dicto num. 98.

Tertio fallit, nisi beneficium id regulare sit parochiale, quia eo ipso quod habet curam animarum, constituitur beneficiarius consensu, & auctoritate Episcopi, cuius est animarum curam committere, & Ecclesijs curatis idoneos ministros praeficere. Sed id debet intelligi, quando illud beneficium curatum non subest pleno iure monasterio: quia in hoc casu est necessaria auctoritas Episcopi ad eam collationem, ut resoluit idem Sanchez dict. cap. 29. nu. 66. Secus si subest pleno iure ipsi monasterio, tunc enim ad nutum Abbatis potest religiosus beneficiarius amoueri, nisi beneficium sit saeculare, ut omnes concedunt. Sic distinguendum censet Sanchez dicto cap. 29. num. 120. pro concordia duarum oppositarum sententiarum, quarum affirmatiua tenet Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 22. quaest. 10. sibi met contrarius tom. 2. lib. 3. cap. 26. quaest. 14. negatiua verò firmat Cardinal. Clement. vnica; §. praemissa, num. 4. oppositio vnica, de supplen. neglig. praelat. vbi Aretin. n. 1. quem sequitur Felia, cap. per tuas, num. 4. de maior. & obediens. Cassadorus decif. 4. num. 34. & 5. de praebendis.

Quarto fallit, quando religiosus praeficitur beneficio tanquam electus saecularis, & non tanquam monachus, ut si praeficiatur Ecclesiae

P.

saecu.

seculari curata, vel beneficio simplici seculari ex legitima dispensatione, quia tunc per Abbatem reuocari nequit. Ita Nauar. comment. 2. num. 65. vel faddo tertio, de Regularibus, & alij relati à Sanchez vbi supra num. 121.

Vltimo fallit, nisi beneficium Regulare supra natura sit perpetuum, tunc enim non potest religiosus illi prescriptus ad nutum prelati remoueri, quia ea collatio censetur facta iuxta illius beneficii qualitatem, vt dicitur *Element. vnica, de supplen. neglig. prelat.* & tradit noster Auctor dict. art. 2. ad finem. Vnde in Gallia, omnia ferè beneficia Regularia esse huiusmodi, & sic vix posse ad nutum Abbatis auferri, testatur Rebuffus relatus à Sanchez supra num. 122.

44. Hinc consequitur, in omnibus his casibus, & alijs similibus, in quibus integrum non est Abbati à beneficio remouere subditum Regularem, posse contra ipsum Abbatem agere de spolio: nam eo ipso, quod Abbas non habet ius spoliandi, seu amouendi monachum à beneficio, competit aduersus eum petenda restitutionis actio. Ita ex Felino, Nauarro, & alijs resoluit Sanchez supra num. 123. quem etiam ad idem videtur ibidem; num. 115.

45. An autem concessio beneficio manuali ad vitam religioso, cum promissione id non reuocandi, integrum sit Abbati concedenti illud reuocare? Affirmat cum communi Sanchez dict. cap. 29. num. 125. & sequentibus, etiam si promissio iure iurando firmata sit, etiam si fiat statutum iuratum per Abbatem cum Conuentu de eo non reuocando: reuocans tamen erit periurus. At noster Auctor tom. 3. quest. 29. art. 9. id limitans asserit, iusta interueniente causa id licet posse fieri, validamque fore reuocationem, sed prelatum sine ea causa rempantem peccare: quia saltem naturaliter manet ex promissione obligatus suo subdito, si eius dominum obligari seruo, ex pacto, vel contractu naturali multo tenent, per textum in *l. naturaliter, l. si id quod, ff. de condit. ind. debiti.*

Tueur sententia Auctoris.

Nec obstat, quod huiusmodi promissio tanquam iuri contraria sit irrita, ac per consequens ex ea nequit oriri aliqua obligatio, vt Sanchez contra nostrum Auctorem, dict. num. 125. in fine nititur probare: quia dato, quod sit irrita ciuilitate, & attentio iure positivo, non est dicenda irrita naturaliter, iure naturali inspecto, ac proinde ex ea potest oriri obligatio naturalis, sicut in re dominum, & seruum oriri proxime iam diximus. Quam sententiam ante dictum nostrum Auctorem tenuit Nauar. lib. 3. cons. 20. num. 12. 13. & 14. de Regularibus in 1. edit. & de statu monach. consil. 14. num. 12. 13. & 14. in 2. editione.

46. Circa eundem num. 3. dum ex Auctore resoluitur beneficium confirmatum, vel collatum à Papa ex certa scientia non posse ad nutum Abbatis reuocari, idem docet eodem Auctore, & pluribus alijs citatis Sanchez dict. cap. 29. num. 139. & sequentibus, vbi num. 132. resoluit quando ipse deuoluto conferretur beneficium manuale religioso à Papa,

intere-

integrum esse Abbati illud reuocare, ac si ipsemet contulisset, ex *Clem. vnica, §. promissa, de supplen. neglig. prelat.* vbi expressè habetur, posse superiorem ad nutum reuocare, quando per deuolutionem confertur ab Episcopo auctoritate Apostolica, ibi, *libere possunt ad cianstrum, cum opporuerit, reuocari.* Quando autem iure proprio, & non deuoluto confertur beneficium Pontifex, resoluit, quod potest Abbas reuocare, quoties simpliciter confertur, non verò quando confertur ex certa scientia. Nam simpliciter conferendo non videtur voluisse beneficii naturam alterare: ac in dubio ratio ipsa ita presumere cogit in fauorem Abbatis, propter votum obedientie subditi, nisi Pontifex expressè contrarium præcipere, vel expressè contulerit Regulari, vt dum vixerit, retineat. At conferendo ex certa scientia censetur manum apponere Pontifex, quasi volens id negotium sibi reseruare. Atque ita tenent Federic. consil. 88. paulo ante finem, Felin. cap. constitutus, num. 10. de rescript. & cap. per tuas, num. 4. de maior. & obedent. Nauar. comment. 2. num. 6. corol. 7. de Regularibus, Azor tom. 1. in sit. moral. lib. 12. cap. 25. quest. 10. & alijs plures, quos refert Sanchez supra num. 134. vsque ad 136.

47. Hodie tamen per Extrapatentem, rursus, Benedicti XII. monachi Sancti Benedicti habentes beneficia ex collatione, provisione, vel ordinatione Sedis Apostolicæ, vel legatorum, seu executorum, vel prouisorum eiusdem Sedis subsunt in omnibus, & per omnia suis prelati, & possunt ab eis reuocari, prout si ea haberent à suis Abbatibus, vt allegatis Frango. Rebuffo, & alijs tradit Sanchez supra num. 137.

48. Vbi numeris sequentibus ponit aliquas limitationes, seu fallentias ad supradicta, quarum vna præcipua est, nisi sic institutus, aut confirmatus in beneficio à Papa delictum priuatione dignum committat, tunc enim quantumcumque in perpetuum sit collatum beneficium, poterit illo priuari, & similiter ex alia iusta reuocandi causa superueniente, vt ex Decio in cap. 1. nu. 57. & 58. de confirmat. vili, tradit idem Sanchez supra num. 139.

49. Circa resoluta num. 4. nota, quod beneficium Regulare aliquando solet concedi à Pontifice in commendam clerico seculari ad certum tempus, intra quod religionem profiteatur, & secuta professione illud habeat in titulum, teste Staphileo de litteris grotiæ, vbi de formis expectatiuarum, forma 8. in fine, Couar. cap. 2. n. 2. in fine, de testamento, & refert Sanch. lib. 7. decal. g. cap. 4. num. 25.

50. Ad eundem num. 4. dum resoluitur religiosum vnus religionis esse incapax beneficii alterius religionis, nota, quod idem iuris est quantum ad beneficia alterius monasterij eiusdem ordinis per cap. cum singula, §. prohibemus de prebend. lib. 5. vbi id grauius interdicitur, eaque acceptantes sunt ipso iure inhabiles, & ineligiblees per eundem textum, vt eis aliàs conferantur, vt cum nostro Auctore dict. quest. 34. art. 8. Rebuffo in praxi benefic. tit. de dispensat. cum Regularibus n. 2.

3. & 4. Nauar. comment. 4. num. 23. initio de Regularibus, resoluit Sanchez lib. 7. de ealog. cap. 29. num. 29. & 30. vbi addit, non solere Pontificem concedere Regularibus gratiam assequendi beneficij; alterius ordinis; nisi transferendo illos ad aliquod eiusdem Ordinis monasterium, ad cuius collationem beneficium assecuntur, teste Staphilæo de litteris gratiæ; vbi de formis expectatiuarum in forma 8. num. 6.

51. Circa num. 5. nota, quod licet Auctor *tom. 1. quæst. 34. art. 3.* Olim senserit Mendicantes non esse capaces beneficij curati habendi, ex sententia antiquorum interpretum in regula 13. Cancellariæ Innocentij VII. quia tamen attento iure nouiori Concilii Tridentini, hodie permittitur Mendicantibus possidere bona in communi, exceptis Minoribus de Obseruantia, & Capuccinis, idèd in *Addit. sum. tom. 3. cap. 30. nu. 3.* Se ipsum exponens, resoluit huiusmodi religiosos Mendicantes posse habere beneficia Ecclesiastica; idque ad tollendum orne dubium declarasse, & concessisse Sixtum III. pro Carmelitis apud Bullarium. Vnde in merito allegatur à Sanchez pro sententia negante, dict. cap. 29. num. 37. non in spectro prius dicto loco Additionum Summæ, vbi expressè affirmantem partem tenet, non obstante eo, quod dixerat dicto art. 3. in quæstionibus Regularibus, vbi ex sententia Antiquorum, & dicta regula Cancellariæ locutus fuit. Cui eidem sententiæ affirmanti adhareret idem Sanchez dict. n. 37. vbi docet, in *Clement. 1. de Regularibus*, tantum prohiberi Mendicantes translatos ad beneficia curata assumi, quasi innuens, seu potius supponens, eos non transeûtes, sed in propria Mendicantiam religione manentes esse horum capaces. Idem tenent Rochus de iure patronat. verb. *honorificum q. 4. n. 13.* Lambertini eodem tract. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 19. n. 2 r. & innuit Lessius lib. 2. de iust. c. 4. dub. 12. n. 99. Quod supponere videtur esse verum in foro externo Ecclesiæ, Cordubæ in Regul. S. Franc. c. 2. q. 20. puncto 2. vbi oppositum de Fratribus Minoribus propter altitudinem sui status. bene resoluit, quidquid eidem Sancto non placeat differentia, quam ibidem ipse Corduba ponit, inter forum conscientie, & Ecclesiæ, ea enim legitima mihi habetur, loquendo de Fratribus Minoribus, quos ad beneficia curata, & dignitates inferiores Episcopatu, nisi ex rationabili dispensatione Pape, non posse assumi in foro conscientie, secus in foro foris Ecclesiæ cum ipso Corduba libenter fateor.

52. Circa num. 6. Idem docet cum Auctore Sanchez dict. cap. 29. num. 35. vbi resoluit, nullam exigi dispensationem, vt Regularis beneficium saculare curatum possit obtinere, ex cap. *quod de iure iur. de statu monach. ibi* Et per antiquos Canones etiam monachi possunt ad Ecclesiarum parochialium regimen in presbyteros Ordinaris, ex quo debent predicacionis officium (quod privilegium est) exercere; quia non dicitur posse fieri, quod extraordinaria ope dispensationis indiget, vt bene tradit Innoc. in cap. *pastoralis*, verb. *remonstrati*, n. 1. de causa possess. & propriet. vbi eius Additionator. Idèd colligitur.

tur ex e. in parochia, 6. q. 1. vbi Papa Gelasius iubet monachum ad beneficium parochiale presentari admitti ab Episcopo, & nullatenus, verbo *dispensationis*, vt titur quasi voluerit dispensare; ac idèd ius commune videtur explicare, quod favore curæ animarum inductum est. Idèd tenent Cucus lib. 3. in st. maior, tit. 1. n. 154. & duobus sequentibus. Villalobos in suis communibus opinionibus littera M. verbo, *Monachus nu. 165.* Zerola in praxi Episcop. 1. part. initio, verbo, *beneficium*, & part. 2. verbo, *Regulares*, vers. 4. Azor in stit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 19. quæst. 13. & tom. 2. lib. 3. cap. 2. quæst. 8. Leonard. Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 12. num. 97. quos, & alios plures plena manu refert Sanchez dicto num. 35. vbi num. 72. ex regula 42. Cancellariæ generaliter prohibente, nedum titulum talium beneficiorum Regularibus concedi, tradit ex Gonzalez in regul. 8. Cancellar. gloss. 7. num. 3 r. & id ipsum expressius docet idem Sanchez ibidem nu. 71. resolvens hodie nullam Regularem esse capablem beneficij curati absque Pontificis dispensatione, sicque declarasse sacram Congregationem ex decreto Gregorij XIII.

53. Supradicta temperat idem Sanchez à num. 36. vsque ad 57. quod non procedant. Primo, quando speciali statuto religiosi interdicitur promoueri ad ea beneficia. Secundo, dummodo necessitas, aut utilitas Ecclesiæ curatæ secularis concurrant, ex cap. *pro utilitate* 16. quæst. 1. vel saltem exigitur animarum utilitas, quarum boni favore ius concessit, vt Regulares illarum regimini, relicto monasterio, præficiatur. Tertio, dummodo Ecclesia illa, cui Regularis præficiatur sit actu curata, & non solo habitu. Quarto nisi ex præscriptione quadragenaria ea Ecclesia regis solita sit per clericos sæculares cum Regularium exclusione expressa. Quinto, vt religiosus Mendicans non possint eligi, aut presentari ad beneficium parochiale in discordia, aut non Mendicans à minori eligentiur numero, ex cap. *quorundam de elect. in 6.* super cuius textus intellectus multa tradit ipse Sanchez supra num. 44. vsque ad 56. & de eodem etiam agit noster Auctor, tom. 2. quæst. 55. art. 2. Vltimo, nisi monasterium habeat populum sibi subiectum, cuius curæ non est præficiendus monachus, sed clericus sæcularis, vt expressè deciditur cap. 1. de capellis monach. & cum Auctore, eo iure relato, diximus supra dicto num. 6. super cuius textus ratione reddenda multum laborat, Abbas eodem cap. 1. quare, scilicet, cum monasterium non habeat populum, possit religiosus eius Ecclesiæ curam tenere, non autem cum populum habeat. Et tandem ibidem num. 5. cum glossa, verbo, *monachi*, concludit, eum textum loqui attento iure antiquo, & inspecto mero Regularium statu. Nam regulariter non debent curæ secularis Ecclesiæ præfici, nisi aliud utilitas, aut necessitas eiusdem Ecclesiæ postulet, & sic textus intelligi debet, quando ea necessitas non concurrat, vel explicari potest, ne monachus instituat ab Abbate, quippe cum curam animarum non sit monasterio illi collata, sed Episcopo incumbat, Episcopi est parochum illi præficere.

præficere, concessa tamen licentia per Abbatē monacho præficiendo. Vterque intellectus Sancio placet, nec mihi displicet. De quo vide Syluestro, verbo, *religio* 7. q. 7. Greg. Lopez l. 25. verb. *Iglesias*, tit. 7. part. 2.

Ex dictis venit resoluendum, monachum nullius beneficii secularis simplicis esse capacem, idque ex Concilio Hispalensi 2. cap. 9. relato in *cap. in noua actione* 16. *quæst.* 7. probatur ibi: *uno, eodemque officio non debet esse dispar professio*: & resoluit cum nostro Auctore, & alijs multis Sanchez eo cap. 29. num. 75. & sequentibus, ubi etiam num. 73. tenet. cum eodem Auctore, regularem capacem esse præposituræ Ecclesiæ Collegiatæ, cum eligatur ad curam eorum, qui ad Collegium pertinent, ad instar Episcopi, qui sicut cum suo Capitulo constituit vnum corpus, ita hic cum suo.

54 Circa n. 7. dum ex Auctore resoluius exigi licentiam prælati, vt religiosus consentiat electioni, seu promotioni de se, etiam ad summum Pontificatum factæ. Idem docent glossa in *cap. quam sit*, verbo, *ad ordinandum* 18. *quæst.* 2. Abbas *cap. final de voto*, num. 3. & *cap. quod Dei timorem* num. 2. *de statu Monach.* Syluest. verb. *religio* 7. q. 9. Graffis in suis *de cision.* 2. part. lib. 3. cap. 20. num. 1. Gregor. Lopez l. 22. verbo, *Iglesias*, tit. 7. part. 1. & alij plures relati à Sanchez supra num. 58. Sed ipse recedit à sententia nostri Auctoris, ductus ea præcipua ratione, quia electio in Pontificatū est ipsius confirmatio, & sic statim absoluit eum à iugo monasticæ professionis, & obedientiæ. Atq; ita tenere Cardinal. *cap. licet* n. 12. q. 28. *de elect.* Imolanus, Felin. Syluest. Rosell. & alios plures à se ibi relatos asserit, idem Sanchez, idque mihi satis probabile videtur, sed sententia Auctoris magis pia, & rigori iuris magis consona videtur.

55 Hæc autē licentia prælati, vt consentiat religiosus suæ promotioni ad beneficiū extra Ordine debet esse specialis, & non sufficit generalis pro futura electione, alias nullius firmitatis eā existere, definitur in *Clementi. final. de elect.* & tradit. Auctor *tom. 2. q. 55. art. 2.* in fine, & religiosus consentiens suę prouisioni virtute talis licentiæ generalis incidit in pœnas statutas in *cap. si religiosus, de elect.* in 6. Nec ea electio, seu prouisio vires assummet per licentiam post talem consensum obtentā, quia cū nulla fuerit à principio, tractu tēporis nequit conualescere ex *regula non firmatur*, de regul. iur. in 6. vt bene notat Sanch. eo c. 29. n. 62. & 63. ubi num. sequenti addit, religiosum semel ex legitima superioris licentiā ad beneficiū parochiale trās latū, & postea ad aliud promotū, nō indigere noua licentiā ad illud acceptandū, eo quod exēptus sit ab obedientia superioris, & Episcopo subiectus, non potest tamen ad aliam parochiam transire absque Episcopi consensu, sicut nec clericus secularis.

56 Quis vero sit superior, à quo obtinenda sit licentia, vt religiosus consentiat suę prouisioni: Auctor *dict. ar. 2.* resoluit quoad nos Minores esse Generalē Ordinis, vel Prouincialē, ex decreto Alexand. III. At Sánchez eo c. 29. n. 65. asserit, sufficere licentiā prælati immediati Conuentus,

tus, nisi aliud Religionis statuto caueatur: vna quæq; religio consuetudines suas cōstitutiones, & laudabiles super hoc cōsuetudines, quibus itandū esse iuris, & Regularis disciplinæ ratio dicit. Ad hæc, desideratur etiā Episcopi licentia, quando beneficiū nō est pleno iure subiectū monasterio: sed si est pleno iure illi subiectū, tūc enim sufficit licentia prælati Regularis, vel illius cū Cōuentu. Sic tradit Auctor *tom. 3. q. 53. a. 2. quæ.* & alios plures refert, & sequitur Sanchez ubi supra num. 65.

57 Circa eū dē n. 7. quatenus diximus prælatū iniuste denegatē licentiā religioso, vt suæ promotioni cōsentiat, ad id cogēdū esse per aliū superiore: Idē docēt Cucus li. 3. maio. inst. tit. 1. n. 154. Lessius li. 2. de iust. c. 41. d. 12. n. 97. & alij plures, quos citato nostro Auctore refert, & sequitur Sanch. ubi sup. n. 68. & sequent. ubi n. 70. addit, posse religiosum renūciare promotioni de se factæ ad beneficia secularia, aut Episcopatus, nec ad id cogi posse à superiore, quia nō tenetur obedire in his quæ excedūt obedientiæ regularis metas: ac per cōsequēs nō esse integrū Abbatē acceptare sine cōsensu subditi electi, id enim pēdet à personali ipsius voluntate, & respicit personā monachi: Vndē ex eadē ratione nec solus Abbas potest renūciare illi promotioni absque consensu monachi, ex Imola, & Socino ab eodem Sancio in fine dicti num. 70. relatis.

58 Circa id, quod resoluius num. 9. nempe monachū factū Rectorem alicuius Ecclesiæ parochialis secularis ad Episcopū pertinentis ab obedientia sui prælati absolui, nec teneri ad obseruatiōes regulares, quæ eū sui executione beneficii in cōpatibiles sunt. Idem docet Sanchez lib. 6. decalogi c. 6. n. 36. Sed quantum ad obedientiam superiorum religionis distinguit. Nam si Ecclesia illa nullatenus subijciatur prælati monasterij, ille religiosus ab ea obedientia exēptus manet, *c. in parochia* 16. q. 1. & subijciatur imperio Episcopi, qui de cætero erit loco sui Abbatis. Si verò subijciatur Ecclesiā, seu parochia prælati religionis, quoad sola temporalia, eximitur quoad spiritualia ab eorum obedientia *cap. vifis, & ca. sanè* 16. q. 2. Si verò subiecta sit eis quoad spiritualia, quoad tēporalia tantū eximitur. Quod si quoad omnia subijciatur, plene illis subiectus existit. Ita ex Syluest. verb. *religio* 7. q. 11. & Anton. Cucus lib. 3. inst. maior. au. 158. & nostro Auctore loco eo n. 9. allegato (licet nō ita plene) resoluit ipse Sanch. d. n. 36. qui quantum ad Obseruatiōes Regulares addit, eū absolui à vigilijs, silectio, & abstinētijs, quæ in sua Ecclesia cōmodē seruari nequeūt, nō verò ab abstinētia carniū, nec ab alijs obseruatijs Regularibus nō impediētibus parochiale munus: imò ad eas teneri, quæ potius adiutur, vel saltem illud non impediunt. Idq; etiā generaliter docēt Hostiens. *c. quod Dei timorē* n. 9. *de stat. monach.* ubi Ioan. Andre. n. 5. Cardinal. n. 5. q. 2. Azor li. 12. inst. moral. c. 19. q. 5. hic tamē Azor ait liberari à ieiunijs, & abstinētia à carnibus. Quod tēperandū censeo, quādo ieiunia, & abstinētia à carnibus nō cadūt sub præcepto regulæ obligatæ ad culpā mortale. Tādēq; cōcludit Sanch. ad finē d. n. 36. eū parochiū deposito

Falso impu-
tatur Aucto-
ri opposita
sententia.

deposito officio teneri ad suū monasteriū redire, quia illa exēptio nō est ratione alicuius dignitatis, vt in Episcopo, & Cardinalibus, sed ratione solius officij parochi, quo cessante, cessat ipsa exēptio. Noster autem Auctor tom. 1. quæst. 30. art. 21. (quem pro opposito falso refert idem Sanchez) non est locutus ex propria, sed ex nauari sententia, vt patebit attentē illum legenti.

59 An autem hic religiosus parochus teneatur habere secum socijs sui Ordinis? Affirmat Sanchez dicto cap. 6. num. 39. vbi resoluit id esse tenendum, etiam si Ecclesia, cui præfectus est monachus non subit pleno iure monasteriū. At Canonici Regulares non semper tenentur habere focium sui Ordinis, sed quando commode id fieri potest, vt habetur c. quod Dei timorē de statu monach. vbi clarē cōstituitur differentia inter vtrosque, & deciditur, ne monachus sine socio Ecclesiæ præficiatur, iuxta Concilij Lateranensis decretum relatum in cap. 2. eodem titulo de stat. monach. Sed hoc vsu, & consuetudine contraria abrogatum esse apud monachos Hispaniæ video, & idem apud alias prouincias practi-
cari suspicor.

60 Circa num. 10. nota cum Sanctio lib. 6. decalogi cap. 6. num. 13. Religiosum Episcopum (idem pariter dico de monacho beneficiario) teneri restituere Ecclesiæ, cui acquirit, ea quæ prodigē, & superuacaneē consumpsit, nisi fortē Ecclesia ea ad tollendos scrupulos remittat. Similiter, & accipiens ipsi Episcopo tanquam legitimo administratori tenebitur restituere, quia solam liberam habet administrationem ad honestos vsus. Ita docet cum Valencia 2. 2. quæst. 3. disp. 10. punct. 8. col. 3 & Lessio (qui expressē) lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. nu. 29. vbi ait, non posse expendere in res vanas, aut ditare amicos: quod si fecerit, teneri ipsum, & accipientes restituere: & idem docet Molina loquens de beneficiario monacho lib. 2. de iust. disp. 276. col. 3. vers. religiosus in conuentu.

61 Circa inhabilitatem monachi ad duo sui Ordinis beneficia, de quo supra num. 12. pauca diximus, idem docent Nauar. comment. 4. nu. 23. initio, de Regularibus, Rebuffus in praxi benef. titulo de dispensatione cum Regularibus facta num. 8. 9. & 10. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. capi. 22. quæstione, 13. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. num. 78. vbi addit cum eodem Auctore, quod non potest simul habere cum vno beneficio capellam, vel pensionem, aut portionem monachalem. Potest tamen habere duo beneficia dependentia ab vno, ac eodem monasterio, vel etiam quando sunt connexa, aut vnita, in quibus casibus nulla desideratur dispensatio, vt constat ex dicto cap. cum singula, de præbend. in 6. & resoluit cum Rebuffo idem noster Auctor dicto art. 9. relato supra dict. num. 12. Vnde asserit, quod si Regularis habeat parochialem Ecclesiam, petatque alteram sibi commendari, & Pontifex in signatūra dicat, fiat, vel concedi-

tur,

tur, ut petitur in titulum: tenebitur dimittere priorem, & habebit posteriorem in titulum: quia absque expressa dispensatione non potest duas Ecclesias in titulum possidere. Nec Papa (ait Sanchez supra citatus) sollet dispensare, vt duo sui Ordinis beneficia retineat in titulum, sed vnū in titulum, alterum in cōmendam. Verum si dispensetur cum Regulari, vt simul cum Prioratu, vel alio beneficio Regulari possit habere aliud sæculare simplex, vel curatum, si sibi legitime conferatur, & ad vitam retinere concedatur, non licebit Ordinario commendare beneficium sæculare illi religioso: quia non datur beneficium sæculare in cōmendam Regulari, etiam à Pontifice, nisi expressē id concedatur in signatūra. Nec quidem in titulum dari potest ab Ordinario, eo quod duo nō dantur Regulari in titulum, nisi in dispensatione exprimat. Sic Auctor cum Rebuffo, & sequitur Sanchez supra num. 79. & 80.

62 Qui num. 81. sequenti addit, quod nec etiam si dispenset Pontifex cum Regulari ad beneficium sæculare curatum, licebit virtute huius dispensationis obtinere simplex: quia multo difficiliter, & maius est beneficium simplex sæculare, quam curatum obtinere: quippe huius absque dispensatione est capax, vt tenent plures relati ab ipso Sanctio supra num. 35. simplicis autem est incapax, nisi ex Pontificis dispensatione. Secus verò esset, si dispensetur cum monacho ad alterius monasterij beneficia Regularia: nam possunt ei conferri tam Regularia curata, quam non curata, quod ex persona sua sit illorum capax. Hæc Sanchez ex Rebuffo in praxi benef. tit. de cōmend. n. 47. Mandos. in signat. gratiæ, titul. de dispensatione monach. pro beneficijs obtinendis, vers. notandum est.

63 Ex quibus deducitur, dispensationem, seu prouisionem factam monacho etiam Episcopo de Abbatia alterius Ordinis, non expressa qualitate Monachatus, subrepticam, ac nullam esse: quia specialiter est interdicta Regularibus hæc pluralitas in dict. cap. cum singula, etiam si Pontifex conferat ex certa scientia, quæ scientia non præsumitur ad esse in Papa, quia monachatum non expressit in prouisione, qui, inquam, Pontifex si sciret illum esse monachum, non conferret illi Abbatiam simul cum Episcopatu. Ita cum Rebuffo resoluit Auctor tom. 2. quæst. 58. art. 5. quæ refert, & sequitur Sanchez supra num. 82.

64 Atque eadem ratione impetratio beneficij sæcularis à Regulari facta, non expressa qualitate beneficij, & impetrantis, erit etiam subreptitia: sicut è conuerso impetratio beneficij Regularis facta à sæculari sine expressione qualitatis beneficij, & personæ impetrantis, est inualida omnino: quia adest specialis incapacitas in Regulari ad beneficium sæculare, & in sæculari ad beneficium Regulare. Quod adhuc procedit, etiam si in tali concessione adsit clausula, Motu proprio, quam quidem non supplere personæ inhabilitatem, nec operari, quando tacetur intrinseca qualitas beneficij, probat Sanchez lib. 8. de matrimon. disp.

21. n.

21. num. 49. & duobus sequentibus. Arque ita docent Felin. cap. in nostrum corol. 40. num. 41. initio, de rescript. Selua de benefic. 1. p. quæst. 11. n. 122. Ojeda de incompat. benefic. 1. p. quæst. 11. num. 97. Flamin. de resign. benefic. lib. 4. quæst. 5. n. 4. quos refert & sequitur idem Sanchez dict. cap. 29. num. 83.

66. Vbi num. sequenti resoluit, posse Regularem coadiutorem Episcopi, aut parochi constitui ex sola superioris sui licentia: quia cum utriusque officij absque dispensatione sit capax, erit subinde coadiutoris virtusque, seu in utroque, tunc enim utriusque munere fungetur. Sed non poterit absque dispensatione creari coadiutor in eo beneficio, cuius absque dispensatione, ut illi principaliter præficiatur, incapax est. Ita Abbas cap. fin. num. 4. de clerico ægotan. vbi Cardinal. quæst. 10. num. 9. & quæst. 11. num. 9. & in Clement. 2. quæst. 17. num. 18. de rescriptis. Azor tom. 2. instit. moral. lib. 3. cap. 2. quæst. 8.

67. Circa num. 14. dum resolvimus constitutionem salarij pro feruentibus Ecclesijs Regularibus ad Episcopum pertinere. Idem docet cum nostro Auctore, Sanchez lib. 7. decalogi cap. 4. num. 14. sicque decerni in cap. beneficium, de Regularibus in 6. & satis significat Glossa ibi verb. sed interim, & Sylue. verb. Religio, 2. quæst. 8. Angel. verb. nouitius. num. 22. & ibi Tabien. quæstione vltima. Sed in dicto cap. beneficium, non id expressè decernitur, sed tantum, quod beneficio nouitij, interitus non proficetur, deseruiatur per alium, assignata sibi congrua de ipsius prouentibus portione, bene tamen id decidit in Tridentino decreto à nobis dict. num. 14. relato, de cuius intellectu agit idem Sanchez dict. lib. 7. decalogi cap. 29. num. 191.

68. Circa num. 19. nempe non vacare beneficium nouitij ante professionem, idem docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 4. num. 2. & sequentibus, vbi num. 3. & 4. addit id habere verum in omnibus beneficijs, siue sint maiora, siue minora, ac etiam si in beneficij fundatione cautum sit, ut vacet beneficium absente beneficiario certo tempore: quia in dubio censenda est voluntas institutoris iuri communi conformis, ut tradunt Doctores communiter in Liberes mei, §. cum ita, ff. ad Trebellanum. Item id etiam extendi ad beneficium nondum acceptatum à nouitio, docent Glossa in dicto cap. beneficium, de Regularibus in 6. verb. conforendum, vbi Ioannes Andreas, Monachus, Dominicus, & Franc. Tapia in Authentic. ingressi, verb. sua, c. p. 2. num. 8. de sacrosanctis Ecclesijs, Sayro in Clau. Regia lib. 6. capit. 5. numero 25. vers. possunt etiam, quos refert, & sequitur Sanchez supra numero 5. Cuius quidem ea ratio est, quia idem in anno nouitatus non vacat ius in re, quod adhuc nouitius non eligit proficere, & sic nec eligit statum incompatibilem, per quem censetur iuri illi in re repugnare, & pari ratione nec vacat ius ad rem.

69. Item ex eadem ratione non vacabit beneficium, si annus nouitatus ex aliqua iusta causa prorogetur, quam prorogationem ex ea causa

causa permitti, dicemus infra, de nouitij numero 62. tum quia ea prorogatio facta videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, licet a ff. si certum petatur reum quia, si nouitius anno illo probationis renouisset, iuxta cap. ad Apostolicam, de Regularibus (quod ante Concilium Tridentinum licebat) vel hoc Pontificis dispensatione hodie autem cum plerumque proficetur absque dubio vacabit eius beneficium à die professionis emissa, ut habetur in dicto cap. beneficium: ergo idem pari ratione dicendum est, si prorogetur professio. Tandem quia ratio Concilij Tridentini Sessio. 25. cap. 16. de regularibus, iubentis non spoliari nouitium intra probationis tempus, nempe ne libera egressus auferatur occasio, etiam procedit in beneficijs, ut tradit Mayol. de irregularitate lib. 3. cap. 6. numero 2. & Mandosus in casibus annalibus, numero 63. casu 192. qui ad finem docet, non vacare beneficium, etiam si pluribus annis duret nouitatus. Ita Sanchez eo cap. 4. numero 6. vbi in fine addit, posse Episcopum, nulla existente iusta causa differenda professionis, assignare terminam nouitio, ut beneficium renouiet, casu quo id possit quando absque legitima causa abisset, quo termino transacto, alteri iudicantur vacans conferre licebit, quando ad ipsam collatio pertinet, ab eo enim tempore non reputatur absens ex causa legitima. Vnde in Societate Iesu non vacare beneficium nouitij toto biennio probationis, si eius resignatio non fieret, iuxta statutum Ordinis, consequenter dicendum est, ut optimè probat idem Sanchez supra num. 7.

70. Vbi numero sequenti deducit, collationem illius beneficii non transacto probationis tempore irritam fore, nec subsequuta professione reualidari, quia quod à principio ratum non fuit, tractu temporis non conualescit, ut regula vulgaris iuris habet, & sic noua collatione opus est. Ita Tiraquel. de retract. lignag. glossa octaua §. primo num. 40.

71. An autem pensio beneficii vacet ante professionem? Affirmat Auctor tom. 1. dict. quæst. 37. art. 1. in fine. Negat tamen Sanchez supra numero 13. tum quia inquit, textum in dicto cap. beneficium, intelligunt Doctores de quibuscunque beneficijs, ut diximus numero 68. at pensiones largè dicuntur beneficia, ut probat Gigas de pensionibus quæst. 28. numero 1. Tum quia per matrimonium vacant pensiones, sicut & beneficia, ut probat idem Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 44. num. 5. Sed ea ratio mihi magis probat, quæ habetur in præfato Tridentino decreto, nempe ut consulatur libertati nouitij, ea enim pari ratione militat in pensione, ac in beneficio, ut manifestè patet.

De renunciatione beneficii Ecclesiastici à nouitio faciendæ, & an debeat fieri cum solemnitate dicti decreti Concilij Tridentini, nempe cum licentia Ordinarij, & intra bimestre professioni proximum: affirmat Sanchez lib. 7. decalogi cap. 5. num. 38. vbi ad id plura congerit.

72. Circa num. 20. nota cum Zerola in praxi Episcop. p. 2. verb. dispensatio, ver. tertio, quem refert Barbosa in remissionibus ad Trident. Sessio. 14. cap. 7. num. 4. posse Episcopum dispensare cum presbytero homicida voluntario beneficium curatum antea possidere, ut illud possit retinere in futurum, & similiter cum Canonico homicida, ut possit interesse choro, & gaudere fructibus suae praebendae. Ad quod vide Sayro de censuris lib. 6. cap. 7. num. 20. & 21.

73. Item nota cum Reginaldo 3. par. fori positent. lib. 30. tract. 2. sect. vltim. num. 112. dictam decretum Tridentinum non videri extendendum ad casum commissi homicidij ad necessariam vitae defensionem, cum moderamine inculpatae tutelae, cum talis homicida tunc non incurrat irregularitatem, ut omnes concedunt. Vnde si factum sit occultum, & per eam necessitatem homicida excusetur a mortali, is nec dispensatione, nec sententia declaratoria de commisso homicidio ad vitam propriae defensionem cum moderamine inculpatae tutelae indigebit ad habendum, vel retinendum beneficium, nisi forte ad vitandum scandalum, & ad occurrendum scrupulis, qui suboriri possunt, ut eam Henriquez lib. 14. cap. 10. §. 2. sub finem, resoluit idem Reginald. citato loco.

74. De resignatione, & permutatione beneficiorum vide Anthonem in Addit. Summae cap. 73. & de praesentatione cap. 34. & de unione beneficiorum vide Sanchez, qui latissimè rem tractat lib. 7. decalogi cap. 29. a num. 145. De priuatione, seu inhabilitate excommunicati ad Ecclesiastica beneficia, & eorum fructus percipiendos, vide lazarum Suarez de censuris tom. 5. disput. 23. Vbi de impetratione, & resignatione beneficij in fauorem excommunicati facti, sect. 1. num. 11. & 12. & de beneficiorum priuatione, & inhabilitate ad ea ratione haereticis, vide Sanchez lib. 2. decalogi cap. 26. vbi num. 9. agit de resignatione beneficij haeretici ante condemnationem, & num. 12. tradit posse ea beneficia tanquam vacantia impetrari, & ad ea patronum praesentare, possessore non citato. & num. 14. & sequentibus beneficia suspectorum, aut diffamatorum de haerese, vel etiam receptorum, fauorum, & defensorum haeticorum non vacare ipso iure. Item eodem lib. 2. cap. 28. agit de filiis & nepotibus haeticorum, aut receptorum, defensorum, ac fauorum eorundem, an priusquam beneficijs obtentis, & sint ad ea obtinenda inhabiles. Vide etiam lib. 3. cap. 17. num. 11. eundem

Sanchez vbi agit de eo, qui iurauit non resignare beneficium, an possit illud resignare, non ob-

tante iure iurando.

(8.)

RESOL.

RESOLUTIO XVI.

De Bigamia.

BIGAMIA alia est vera, quae contrahitur per copulam successiuam duarum vxorum cap. de Bigamis, eodem tit. Alia est interpretatiua, quae contrahitur, cum quis viduam, vel ab alio corruptam duxit in vxorem, cap. vltimo de Bigam. cap. errandum, cap. si quis viduam, & sequent. 34. dist. Altera vero similitudinaria, quae contrahitur, cum clericus in sacris constitutus, vel religiosus professus contrahit matrimonium, cognoscendo vxorem, cap. quotquot, cap. monachio 27. quae est. 1. cap. non per, cap. final. de bigam. Praelati igitur Regularium non possunt dispensare cum religioso in bigamia vera, & interpretatiua, ut sacris ordinetur, quia id Papae reservatur, & nulla inuenitur concessio facta Religiosis in ea hoc, possunt tamen dispensare, ut minoribus ordinibus initietur, ad instar Episcoporum, quibus id licet circa suos subditos. Nam praelati Regulares iurisdictionem quasi Episcopalem habentes eandem habent auctoritatem, & potestatem erga subditos, quam habent Episcopi erga suos. Item cum bigamo similitudinario optimo iure possunt dispensare dicti praelati, ut ad maiores Ordines ascendat, ut tenent communiter Doctores, vnde privilegia Apostolica concedentia praelatis Regularibus facultatem ad dispensandum in irregularitatibus, excepta bigamia, sunt intelligenda tantum de bigamia vera, & interpretatiua quoad Ordines maiores, nam respectu minorum optimè possunt dispensare. Vt autem sit vera bigamia in dispensabilis per dictos praelatos requiritur, quod copula interueniat, intrando claustra pudoris, licet non fiat seminis effusio intra vas, cap. debitum, de bigamis, hoc tamen debet intelligi in foro exteriori Ecclesiae, quae praesumit copulam fuisse consummatam: secus in foro conscientiae, si quid eius requirit copulae consummationem in dicti cap. debitum, Auct. 10. 1. quae est. 24. art. 1. & 2. & in Addit. summe tom. 3. cap. 215. num. 4. De quo Soto cum D. Thom. in 4. dist. 27. quae est. 3. art. 1. Navar. in Summa cap. 27. num. 197. Henric. lib. 11. de matrimonio cap. 15. num. 4. Sanchez de matrimonio disp. 83. num. 6. Suarez de censuris disput. 49. sect. 1. num. 1. & sequentibus. Et quoad dispensationem in bigamia, sect. 6. a num. 7. quid quid ibi num. 17. teneat contra nostrum Auctorem non posse praelatos Regulares cum suis subditis bigamis ad Ordinis Minoris dispensare.

2. Idem dicendum est, si claustra non intrauit pudoris vir, sed matris attraxit semen, & grauida facta fuit virgo, & postea febre instrumento genitale membrum apertum fuit, quo aperto egressa est creatura, licet enim copula realis intra vas non interuenierit, secutus tamen est effectus copulae ex attractione seminis in vas, id est partus, & per

Q. 3.

confe-

consequens contrahitur vera bigamia. *ibid. d. art. 2. in fine.* De quo Bibald. in Candelabro aureo tit. 2. de irregularitate num. 24.

3. In cōcessione Generali dispensandi in irregularitatibus semper habetur pro excepta bigamia, iuxta stylum Curia, nisi specialiter exprimitur, quia Papa non solet super ea, nisi rarissimè dispensare, & cum maxima difficultate, & dilatione. Vnde ita debet intelligi quōdam privilegii Sixti III. cōcessum Ordini S. Hieronymi in Hispania, quo indulgetur, vt quilibet Fratrum possit semel in vita dispensari in foro cōscientiæ à confessore deputato per superiorem super quacunque irregularitate quacunque occasione contracta, *com. 2. quest. 105. art. 1. & 2. De quo vide Portel. in Addit. ad dubia verbo, dispensare num. 5. & infra in notis num. 14.*

4. Addo cum Auctore citato loco *addit. nu. 5.* quod instante, seu urgente necessitate, & penuria ministrorum, & quando ob magnam distantiam non potest recurri ad Papam, vt contingit in partibus distantioribus Indiarum, bene poterunt Episcopi dispensare cum bigamis ad omnes Ordines sacros, & refert pro hac sententia Sanchez de matrimonio disput. 49. numer. 3. Henriquez lib. 12. de matrimonio cap. 6. num. 11.

5. Tandè addo, quod ex cōcessione Benedicti XI. facta Ordini S. Hieronymi, si aliquis bigamus de longinquis partibus sit in monasterijs B. Marie de Guadalupe, & de la Sila possit dispensari, ad sacrosq; Ordines promoueri. Et in compendio Societatis Iesu, verbo, *dispensare* §. 5. & 6. habetur, quod Generalis Ordinis potest dispensare cum subditis in bigamia, ex concessione Sixti III. pro Carthusiensibus, teste Portel, verbo, *dispensare num. 4.* Quo privilegio possunt uti per communicationem aliæ Religiones, dato quod valeat, vt sonat, Vide *supra num. 3. & in fra in notis num. 14.*

Note ad Resolutionem de Bigamia.

6. Circa nu. 1. nota, quod propriissimè bigamus dicitur, qui secundas nuptias contraxit post mortem prioris coniugis, & utrasque cōsummauit, vt tradunt Canonistæ in Rubrica de bigamis, & D. Tho. in 4. dist. 27. & ibidem Soto, q. 3. art. 16. Ricard. art. 4. quest. 1. Nauar. cap. 27. num. 195. & patet ex ipsa voce, *bigamus*, quæ idem significat, quod, *bis coniugatus*: Vnde communiter hanc tantum vocari solere veram bigamiam, docet Suarez tom. 5. de censur. dicta disput. 49. num. 1. Per hanc igitur bigamiam contrahitur irregularitas, vt habetur cap. 1. & 2. de bigamis, & cap. 1. distinct. 26. & colligitur ex Canone 16. Apostolorum, & sequentibus. Contrahitur autem ex defectu sacramenti orto ex iterata susceptione matrimonij, cap. *debitum, de bigamis*, non quia talis sacramenti

mentis eundam susceptione illicita sit, sed quia tale matrimonium non est ita acomodatum ad perfectam illius sacramenti, significationem, quæ consistit in coniunctione Christi cum Ecclesia, ex Paulo ad Ephes. 5. matrimonium autem spirituale inter Christum, & Ecclesiam est vnicum, & vnus viri cum vna vxore, seu sponsa, *ad Ephes. 5.*

7. Nota etiam circa idem, non contrahi veram bigamiam ex duplici matrimonio exteriori contracto, & consummato, quando contingit alterum eorum inualidum esse, vt fit semper, quous vtrumque matrimonium sit viuente vtroque coniuge, quia ad eam bigamiam requiritur duplex matrimonium consummatum verum, & validum vt colligitur ex cap. *nuper de bigamis*: *ibi licet in veritate bigamis non existant*, quidam (scilicet) plures vxores simul habentes: quod a fortiori dici potest de habentibus plures successiuè, alteram tamen non verè: Tunc enim re vera non iteratur sacramentum, & per consequens nec est defectus in significatione, nec vera bigamia. Ita Suarez dicta disput. 49. sect. 1. numer. 5. & sententia Canonistarum, & Theologorum cum D. Thoma in 4. dist. 27. resoluuit Villalobos 1. part. summa tractat. 21. distinct. 31. num. 3. vbi addit, sufficere ad hoc alteram vxorem ante baptismum habuisse, & aliam post baptismum, vt constat ex cap. *acutus*, 26. dist. & ex cap. *si quis viduam, el primero*, 34. dist. vbi expressius id habetur, & tradit Malohus de irregular. lib. 1. cap. 33. nu. 3. Suarez loc. sect. 6. num. 12. & sequentibus.

8. Bene tamen is qui duplex matrimonium contraxit, quorum alterum est inualidum, contrahit bigamiam interpretatiuè irregularitatem, si vtrumque consummauit, vt deducitur ex cap. *nuper, de bigamis*, & tradit glossa in cap. 21. verbo, *bigamis, eodem tit.* Ita Suarez dicta disput. 49. sect. 2. num. 2. vsque ad 7. Villalobos supra numer. 4. vbi addit, non contrahi hanc bigamiam, quando prior maritus non cognouit eam, cum qua secunda nuptiæ celebratæ sunt, dicto cap. *debitum*, iuncta glossa ibi, verbo, *vidua*, vel etiam si illa decelsit ante consummatum matrimonium cum posteriore coniuge, vt omnes fatentur. Quo loco num. 3. etiam aduertit idem Villalobos, quod si matrimonium contractum cum vidua fuit nullum ratione alicuius impedimenti dirimentis, sit irregularis ille, qui cum illa taliter contraxit, propter affectum intentionis cum opere subsecuto, vt constat ex dicto cap. *nuper*, in fine, & cap. *ultimo, de bigamis*, & dicit communem Theologorum, & Canonistarum Couar. in *elementis. si furiosus*, 1. part. §. 2. num. 2. quem etiam refert, & sequitur Suarez ea disput. 49. sectio. 3. nu. 3. 4. & 5. ad quod etiam est quædam decisio Rotæ. Quidquid in oppositum contendat Nauar. cap. 27. num. 195. & lib. 2. consil. 1. de bigamis num. 43.

9. Pro quo adhuc aduerte, contrahi dictam irregularitatem ex duplici matrimonio, quando alterum est inualidum, etiam si per ignorantiam contractum sit, non propter culpam, a qua excusatur ignorans, vel bona fide imbutus, sed propter publicam significationem incontinentiæ, seu quandam effigiem (vt ita dicam) vel similitudinem defectus sacramenti, a qua non excusat ignorantia, vel bona fides: Nam irregularitas, quæ sine peccato contrahitur, in vniuersum ex bona fide non impeditur. Ita contra Archidiaconum in dicto cap. nuper, & in cap. unico, de bigamis in 6. resoluit Suarez vbi supra num. 8. vbi num. sequenti subiungit, idem esse dicendum, quando alterum ex duobus matrimonijs irritum fuit ex alio capite, præter iterationem viuente coniuge. Et idem, siue vtrumque matrimonium fiat viuente priore coniuge, siue eo defuncto, siue validum, siue inualidum antecesserit, hoc enim per accidens est ad indecentiam, quæ in vtroque casu est eadem. Tandemque num. 10. & 11. idem impedimentum contrahi asserit, etiam si nullitas matrimonij proveniat ex defectu consensus, vel in vtroque matrimonio ea nullitas reperitur, dummodo in vtroque sit idem affectus cum opere subsecuto. Hoc autem vltimum, ait, expressè tenere Nauar. lib. 1. consil. 1. tit. de bigamis, & in summa cap. 27. num. 195.

10. Item contrahitur hoc impedimentum bigamiæ interpretatiuæ, quando quis contraxit cum virgine, quæ postea adulterium commisit, quo non obstante vir eam carnaliter cognouit, vt expressè habetur cap. si cuius uxorem, & cap. si laici 34. dist. Quod habet verum, etiam si per vim absque culpa mulier ab alio violetur, quia hæc irregularitas magis respicit operis consumationem, quam affectum voluntatis. Et idem, quando a marito adulterium ignorante cognita fuit, sicut etiam contrahens cum corrupta, id ignorans bigamus fit, ex cap. curandum, eadem dist. 34. quod absolute loquitur. Item idem procedit, quando id matrimonium contractum fuit ex iudicis mandato, vel adulteræ thoro eo iubente restitutus fuit coniux, etiam si illa per poenitentiam iam factam fordes sui criminis abluta sit, vt cum Couar. u. Maiolo Syluestro, & alijs resoluat Villalobos vbi supra num. 6. Suarez sup. sect. 3. num. 14. & sequentibus. De quo vide D. Thom. in 4. dist. 27. quæst. 3. art. 1. ad 4. Angel. verb. bigamis num. 2. & 4. & ibid. Syluest.

11. Circa bigamiam similitudinariam nota, quod vt incurratur, requiritur vt clericus in sacris constitutus, vel monachus consummatum contractum matrimonium cap. monachi 27. quæst. 1. vnde si minoribus tantum ordinatus sit, non est dicendus bigamus, quia cum sit poena, non est amplianda, & ad non expressa extendenda, vt bene docet Villalobos sup. num. 9. & quod hæc irregularitas extendatur ad clericos in sacris, late probat cu. glo. in c. super 10. de bigamis, Suar. ea disp. 49. sect. 4. nu. 3. & sequentibus, qui sect. 5. num. 3. id extendit ad clericos minoribus initiatos, quantum ad priuationem vsus suscepti Ordinis.

12. Circa

12. Circa dispensationem in bigamia nota, quod hæc irregularitas non tollitur ipso facto per professionem in religione, vt tradit Suarez supra sect. 6. num. 16. At prælati Regulares possunt dispensare cum suis religiosis bigamis quoad Ordines Minores, prælati, inquam, iurisdictionem quasi Episcopalem habentes, quia id Episcopi habent circa suos subditos, quibus illi assimilantur, quidquid dicat Suarez supra re-latus sect. 6. num. 17. Quod tamen limitat Villalobos supra num. 13. casu, quo aliqua magna, & vrgens causa dispensandi adfit: vel quoad ordines receptos, & non recipiendos, vt tradit Nauarr. cap. 27. num. 197. & Vgolin. de irregularitat. capit. 56. num. 2. sed Syluest. verb. bigamus. quæst. 9. absolute affirmat, & tenet idem quod noster Auctor supra num. 1.

13. Suarez ead. sectione 6. num. 7. & vltimo concedit, Episcopos, & Prælatos Regulares quasi Episcopalem iurisdictionem exercentes posse dispensare in bigamia similitudinaria cum suis subditis, dum modo hoc impedimentum cum alijs non misceatur, quale erit, si cum vidua contraxerit clericus, vel religiosus: tunc enim nullo iure possunt, vt aduertit cum eodem Suar. supra num. 18. Villalobos dicta difficul. 31. num. 14. vbi numero sequenti addit, non requiri, vt quando petitur dispensatio bigamiæ, fiat mentio de trigamo, vel quatergamo, & ultra: quia in his nulla ponitur differentia a Doctoribus, nec est in vsu, vt docent Nauarrus lib. 8. consil. secundo de bigamis. Vgolin. vbi supra num. 3.

14. Tandem nota cum Portel in additio. ad dubia verb. dispensare, numero 5. quod Prælati Regulares per quandam concessionem Pauli III. de qua in Bullario, possunt semel singulis annis prima die lunæ quadragesimæ dispensare cum suis subditis in omni irregularitate quavis occasione, vel causa contracta. Vbi nil excipit, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium, quæ solent excipi in priuilegijs: vnde cum lex, vel Princeps non distinguat, nec nos distinguere debemus. Quæ sententia tanquam pia, & probabilis potest in praxi sequi, licet opposita sit tutior, & conformior menti Pontificum, qui semper bigamiam excipiunt, vel pro excepta habent, vt communis Doctorum tenet iuxta stylum Curie, & nos supra num. 3. cum Auctore resoluimus.

An bigama, vel post castitatis votum præuaricata possit esse Abbatissa? Vide Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 23. & nos diximus supra, de Abbatissa num. 23.

2.

R

RESO.

Firmatur sententia Auctoris.

Bullar. Bulla 9 & 10. Pau de III.

RESOLVTIO XVII.

De bonis Regularium.

FRATRES Minores licitè recipere permittuntur quæcumque malè quæsitæ, & incerta eis oblata, de illisque libere disponere. Item malè ablata, & illicitè acquisita, quæ testatores, aut datores ignorant, quibus sunt restituenda, legata etiam ad pios vsus relicta indeterminatis personis distribuenda arbitrio executorum, seu testamentariorum, si ipsi Fratibus indigentibus applicare velint, licitè possunt acceptare Fratres, non obstante contradictione Prælatorum Ecclesiasticorum. Ita concessit Alexander III. & Sixtus III. Item Paulus III. & Pius etiam III. & alij Pontifices indulserunt Patribus de Societate, vt possint acceptare quæcumque loca secularia, vel Regularia, Ecclesias, eremitoria, & monasteria cuiusvis Ordinis, etiam strictioris obseruantie, cum omnibus suis bonis mobilibus, & immobilibus, si pia fidelium largitione illa sibi donari contigerit & illi, quorum interest, consentiant, quæ donata, relicta, & legata eo ipso auctoritate Apostolica perpetuo applicata, & appropriata eisdem Patribus esse censentur. Ita in Compendio Societatis §. 1. & 2. vbi Collector refert super hoc concessionem Martini V. & aliorum Pontificum factam Mendicantibus. *Tom. 1. quest. 38. art. 1.* De quo Portel verb. *bona*, num. 3. Compend. Minor. verb. *bona*, §. 2. Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 27. à num. 1. & cap. 5. n. 11. vbi agit de bonis, quæ nouitij renuntiant in Societatem.

2 Bona feudalia, & emphyteutica, etiam Ecclesiastica donata, seu relicta possunt acceptare religiosi, modo ad onera teneantur, ad quæ donator, seu testator occasione illorum tenebatur, aut ipse donator imposuerit, etiam si ad certum numerum generationum, aut nominationum concessa fuerint, ex Leone Decimo pro Societate Charitatis, & habetur in Compendio Societatis Iesu §. 6. titulo, bona Emphyteuticam que cadere in commissum, si infra annum à fine biennij morâ non purgare curauerit, per solutionem pensionis solitæ, seu debite solui monasterio, ac posse expelli auctoritate prelati ipsius monasterij, concessit Pius V. Ordini Sanctissimæ Trinitatis in Portugallia. *Ibidem art. 2.* De quo vide Nauar. comment. 2. de Regularibus, cum. 5. ad finem, Gamma decis. 6. num. 1. Molina lib. 1. de primogen. cap. 13. num. 75. Menoch. consil. 519. num. 6. & 13. Lessum lib. 2. de iustit. cap. 41. dubio 10. num. 84. Azor tomo 1. institut. moral. lib. 12. cap. 8. quest. 5. quos refert cum nostro Auctore, & sequitur cum alijs multis Sanchez lib. septimo Decalogi cap. 15. num. 36. vsque ad 50. vbi latè tractat de bonis feuda-

feudalibus, & de emphyteuticis agit numero 51. vsque ad 65.

3 Idem concessit Celestinus Quintus monachis suæ Congregationis apud Compendium Cister titulo bona, §. 4. & Compend. Societatis §. 7. addens, quod per viginti annos pro qualibet generatione dicta bona retinere possint, nec propterea cadere in commissum, si inuestitura de illis, vt solet, non fiat. Aduerte tamen, quod seruitium præstandum à monachis feudalia recipientibus debet esse compatibile cum statu monachali. *Ibidem art. 3.* De quo Sanchez supra dict. num. 36.

4 Ius petendi bona, & res deperditas, quorum dominus diligenter inquisitus inueniri non potest, olimque Prætori competens transfulerunt Reges Hispaniæ in Ordines Sanctissimæ Trinitatis, & Beatæ Mariæ à Mercede pro Redemptione Captiuorum. At dicti Fratres Redemptores Captiuorum tantum habent ius petendi dictas res in foro exteriori, sicut Prætor habet, ita vt si non petantur, non debeantur, per reges tantum in illos transfulerunt ius competens Prætori, ac per consequens, si non petant, res manent in sua natura incertorum, & de ipsis fieri potest compositio, sicut de alijs in certis, vel possunt expendi in pia opera, præsertim de consilio Episcopi, aut parochi, vt mos est, manetque inuentor tutus in conscientia. Et hoc modo debent intelligi excommunicationes Paulinæ, quæ quotidie publicantur contra detentores talium rerum, nam si iam applicatæ sunt pijs operibus, non ligat, cum nulla iam sit actio exigendi: secus si adhuc supersunt in propria specie, & non sunt applicatæ: quia tunc restituendæ sunt sub pœna dictæ excommunicationis, si petantur. Item prædicta tantum habent locum, quando res inuentæ sunt animatæ, vt pecora, & animalia: secus si sunt inanimatæ, vt pallium, galerus, & similes. *Ibid. art. 4. & Addit. sum. tom. 3. cap. 53. nu. 3.* De quo Nauar. cap. 17. num. 93. & cap. 27. num. 259. Aragon 2. 2. quest. 66. art. 5. pag. 430. Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 36. littera G.

5 Adiudicantur etiam dictis Fratibus pro redemptione Captiuorum ultra Mostrencum, septimæ quædam in Hispania, quæ dicuntur, consuetæ obligationes, & ordinariæ sunt triginta quatuor dipondia, quorum decem dantur Mercedi, quindecim Trinitati, quinque Ecclesiæ maiori, & alia quinque Beato Antonio, aut Lazaro, si modo vnus alium præueniat. Item adiudicatur quinta pars bonorum morientium ab intestato absque hærede intra quartum gradum, deductis expensis pro anima. Immo & totum adiudicari Trinitati, deducto quinto pro anima, alij affirmant. Priuilegia autem Regalia huiusmodi bona, & alia dictis Ordinibus applicantia sunt intelligenda respectu eorum, quæ pertinent ad Cameram, seu Fiscum Regium, quæ censentur donare posse reges, & non alia, vt constat ex *l. i. tit. 8. lib. 1. Ord. nam.* Tandem applicantur dictæ Redemptioni Captiuorum bona nau-

Bullar. bulla
15. & 16. A-
lexand. 4. &
Bul. 14. Sixti
4. num. 10. &
Bulla 33. nu.
28.

fragorum reperta in mari, aut in flumine, incerto domino. Quæ omnia ad effectum redemptionis debentur dictis Ordinibus, iuxta privilegia regalia, & Apostolica confirmata per Philippum Secundum Regem Hispaniæ, & Gregorium Decimum tertium Summum Pontificem. *Ibid.* art. 5. De quo Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 36. littera H. in fine.

Refert. in Bull. lar. bull. 14. Sixti 4. n. 30. Comp. Memor. verb. bona §. 4. Clemens Quartus concessit Ordini Minorum, vt. Ministri, & Custodes, eorumque Vicarij possint conuertere in pios vsus, prout secundum Deum viderint expedire, bona ingredientium Religio- nem, ad quorum restitutionem faciendam diuersis personis, quæ sciri, & inueniri nequeunt, tenebantur, & hoc ipsum facere possunt Guardiani. Quæ concessio, licet pro alijs Religionibus parum, aut nihil pro- sit, cum iure communi id liceat, plurimum tamen deseruit nobis Mi- noribus, ob prohibitionem in regula, ne solliciti simus de rebus tempo- ralibus intransiunt religionem, sed permitatur eos liberè de illis facere, quidquid Dominus inspirauerit eis. *Ibidem* art. 4. in fine. De quo vide apud Bullarium Bullas Alexandri III. & Iulij II. & Compend. verbo, bona, §. 4. Portel verb. bona, num. 3.

Bullar. Bulla §. 6. Alex. 4. & Bulla 26. Tolij 2. Bona Monasteriorum desertorum, seu destructorum cum omnibus ædificiorum materialibus, & alijs ad illa pertinentibus pos- sunt Fratres Minores secum deferre ad loca, ad quæ se transferunt (de- dicatis Ecclesijs duntaxat exceptis) vel etiam vendere, pretiumque eorum in utilitatem, vel ædificationem Monasteriorum conuertere.

Bullar. Bulla 14. Sixti 4. n. 35. & Bulla 34. num. 34. Ita concessit Sixtus Quartus apud Bullarium. Bona autem monasterio- rum Sanctæ Clare destructorum, de quorum reformatione spes nulla sperare est, cum ipsorum structuris, & ædificijs pertinent ad Fratres Mi- nores propinquiores, sub quorum cura erant, possuntque de illis dispo- nere, dum modo Ecclesiæ, & oratoria ad prophanos vsus non redigan- tur, ex dicta Bulla 14. Sixti Quarti num. 46. *Ibid.* art. 6. & Tomo 3. quæst. 5. art. 4. De quo Portel verb. monasterium, num. 5. 7. & 8. & in addit. ad dubia, verb. monasterium, num. 2. & 3.

8. Occupantes bona Regularium incurrunr excommunicatio- nem Papæ reseruatam, nisi infra tres dies à notitia indulti Eugenij Quarti pro Congregatione Montis Oliueti se correxerint, aut debita- rum cautionem de satisfaciendo præstiterint. Et idem concessit Leo X. & Iulius Secundus Eremitis Sancti Augustini, & habetur in Compen- dio Societatis titulo 60 §. 5. & in Compendio Cister, titulo bona §. 9. pro quo etiam est quædam Bulla Urbani I. apud Bullarium. *Ibid.* art. 7. Idem docet Portel verb. bona, numero 1. & in addit. ad dubia, numero tertio.

Bullar. Bulla vnica Urbani 2. num. 11. in fine. De bonis apostatarum vide supra resolut. de apostatis à num. 9. vsque ad 12. & in notis num. 3. r.

Notis.

Notæ ad resolutionem, de bonis Regularium.

8. Circa bona Fratrum Minorum vsui deputata, de quibus supra- rum. 1. nota, quod eorum bonorum dominium, & proprietates pertinet ad Sedem Apostolicam, ad cuius potestatem recepta sunt per Nico- laum III. Alexandrū VI. & alios Pontifices. Vnde Papa est dominus etiam temporalis omnium bonorum mobilium, & immobilium, qui- bus vtuntur dicti Fratres, qualia sunt ædificia, seu domus, Ecclesiæ cum hortis, ornamenta, calices, & alia vasa cultui, & seruitio altaris dicata. Nec obstat extranagans, quia quorundam, in qua Ioannes XXI. abdicauit à se, & à Sede Apostolica dicta bona, quia id fertur reuocasse in hora mortis, vt Collector privilegiorum Mendicantium testatur, factamque fuisse mentionem istius reuocationis in Capitulo Generali Ordinis Me- clinefii, refert Portel mox citandus.

Collect. Men- dican. verb. bo- na §. 8.

Quoad tria vero potissimum potest hæc receptio bonorum in do- minium Sedis Apostolicæ deferuire. Primò vt Fratres tuta conscien- tia, & sine præiudicio sui instituti, & regulæ vtantur suis rebus, alieni à dominio temporalium, & puriores in voto altissimæ paupertatis, quam profitentur. Secundò, vt caueant prælati ab alienatione talium bono- rum indebitè faciendâ, scientes grauius in hoc delinquere, cum non sint sui, sed Sedis Apostolicæ. Tertio, vt aduertant seculares ea indebitè vsurpantes (maximè si sint immobilia) res Ecclesiæ vsurpare, ideòque fortassis incurtere posse excommunicationem Bullæ in Cœna Domi- ni latâ contra subripientes bona Ecclesiæ. Ita benè obseruat Portel in Addit. ad dubia uum. 2. De quo vide Sanchez lib. 7. decalogi cap. 18. à num. 9. vsque ad 22. vbi latè agit de dominio rerum, & pecuniarum Mi- noribus in cleemosynam largitarum, ac multa congerit notatu digna.

9. Circa bona feudalia, de quibus supra num. 1. nota quod per in- gressum Religionis non amittitur feudum, qualecumque illud sit: vn- de si nouitius Religionem deserat illud retinebit. Nam quamcunque aliam dignitatem eum retinere, & in quancumque succedere, vt in ma- ioratum, probat citatis multis Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 14. num. 2. Atque idem est de quibuscunque alijs bonis, etiam de feudo, alias impe- diretur ingressus Religionis. Ita ex Gregorio Lopez in l. 6. verbo, religio- so, tit. 26. parti. 4. Tapia in authent. ingressi, verbo, sua, cap. 14. num. 16. C. de Sa- cro sanct. Eccles. docet Sanchez dicto lib. 7. cap. 15. num. 34. vbi aduertit cū Tapia ibid. num. 15. idem dicendum esse de ijs, qui solum ingrediendi Religionem votum emisere, cum ijs nullius successione incapaces red- dantur. Supra dicta procedunt in Religione capaci successione bono- rum, & possidendi in communi. Nam si est in capax, non succedit in feu- dum monachi professi, sicut nec in Maioratum, aut in alia illius bona,

R. 3. sed

sed per professionem omnino, ac morte naturali cessat, vt ex Odof. in authent. *ingressi*, num. 10. in fine, *C. de sacros. Eccles.* bene tradit Sanchez supra num. 37. & de successione maioratus num. 8. precedenti, vbi addit, cessare etiam per professionem, aut vota Coadiutorum formatorum in Societate Iesu tam maioratum, quam feudum. Vide infra de feudo, num. 2. & 8.

10 Bona data monacho in saeculo ea lege, ne possint alienari, transferuntur in monasterium eo proficiente, non obstante tali pacto non alienandi, quia ea prohibitio debet intelligi de alienatione voluntaria, & ex facto hominis procedente, non autem de alienatione necessaria inducta a lege in translationis personae consequentiam, qualis est haec. Ita ex Molina lib. 1. de primogenijs, nu. 13. & nu. 77. Tapia in authent. *ingressi*, verbo, *sua*, cap. 12. num. 38. resoluit Sanchez eo cap. 15. num. 67. vbi addit num. 69. & 70. ea bona sic alienari prohibita transferuntur perpetuo, & irrevocabiliter in monasterium, ex traditis a Beronio in cap. *in presentia*, num. 554. de probat. Sed id limitatur, nisi prohibitio fideicommissum tacitum, vel expressum contineat, tunc enim nullatenus ea bona perpetuo in monasterio remanent, credit, nisi ad solam monachi vitam. Et concordat alia limitatio Sylvestri, verbo, *hereditas 1. quaest. 7. numer. 10. dicto 4.* vt transeant ad monasterium, quando eo transitu non frustraretur finis prohibentis alienationem; secus si frustraretur, vt ibidem refert idem Sanchez num. 68.

11 An bona religiosi ab Ordine expulsi ob demerita, & culpas, vel etiam degentis extra claustrum de licentia superiorum pertineant ad Religionem, vel ad Cameram Apostolicam tanquam spoliata? Affirmat Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. cap. 16. quaest. 9. & 10. & 10. 2. lib. 8. cap. 3. quaest. 15. ad Pontificem Romanum, & ad Cameram Apostolicam pertinere, idque declaratum fuisse a Gregorio XIII. in quadam sua constitutione, quam se vidisse refert Portel in additi ad dubia, verbo, *bona* num. 1. qui etiam idem tenet cum Azor ibidem, & verbo, *ejus ab Ordine* num. 3. De quo vide a nobis dicta in notis ad resolut. de apostatis num. 31. vbi standum esse praxi, & consuetudini resoluimus.

12 De renunciatione bonorum facta ab ingredientibus Societatis Religionem, & an habeat imbitam conditionem, si proficiatur novitius sicut in alijs religionibus, iuxta terminos Tridentini decreti: vide Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 1. num. 31. vsque ad 39. vbi resoluit, quod si ea renuntiatio iuxta praescriptum constitutionum Societatis post vota fiat (vt communiter iam fit) nullam habet imbitam conditionem, sed est absoluta, & irrevocabilis. Vnde si ea facta sit in fauorem eiusdem Societatis, nihil ex ea restituendum est renuncianti egresso, vel dimisso a religione. Et addit, num. 35. idem dicendum esse, quando

Trid. sess. 25.
c. 16. de Reg.

quando renuntiatio facta fuit post primum novitiatum annum ante vota biennij, ac proinde novitium a Societate resiliens non habere ius recuperandi ea bona, siue Religioni, siue cuiquam alij donata sint. Quod quidem valde dubium, (ne dicam falsum) mihi videtur; quia ante vota biennij de ea renuntiatione iudicandum censeo, ac de ea quae fit contemplatione ingressus, vel etiam ante professionem apud alias irregulares; quae quidem pendet a futura professione, vt ipse Sanchez tradit ibidem num. 37. & constat ex mente dicti Tridentini decreti. Qui num. 39. addit quod, quanuis ea renuntiatio (vt ipse sentit) sit absoluta, & irrevocabilis, tenetur tamen Societas praestare alimenta ipsi renuncianti egresso, aut dimisso a Religione, si egenus sit, alioquin integrum erit donatori reuocare donationem ex causa ingratitude, donatarius enim tenetur alere donantem egentem; secus reuocari poterit donatio, ex traditis a Lara in l. *si quis a liberis* §. *idem iudex*, num. 38. & 59. ff. de liber. agnoscend. Iulio Claro lib. 4. receptarum. §. donatio. quaest. 27. num. 3. Surdo de alimentis, tit. 1. quaest. 48. a num. 1. vsque ad 71.

13 An autem donatio a novitio, vel volente ingredi religionem censeatur facta contemplatione Religionis, seu professionis, & eius firmitas pendeat a futura professione? videatur Sanchez, qui late ac peregrine rem tractat lib. 7. Decalogi cap. 1. a num. 1. vbi num. 6. & sequentibus resoluit, & tenet partem affirmantem, quando donatio est omnium bonorum, vel maioris aut notabilis partis eorum, idque cum quadruplici limitatione temperat ibi num. 9. vsque ad 16. De quo etiam vide Auctorem, tom. 2. quaest. 80. art. 2. Sylvestri, verb. *Religio* 4. quaest. 10. & eodem, verbo, *Religio* 5. quaest. 12. Surdum conf. 333. num. 62. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 132. num. 84. & lib. 5. praesumpt. 21. num. 22. & lib. 6. praesumpt. 64. num. 45. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 3. quaest. 3. in fine, & nos dicemus infra, de donationibus num. 89. & 10. & resolutione 101. num. 48. vsque ad 51.

14 Inter limitationes vero quas ponit Sanchez supra, ea praecipua est, quae constituit num. 9. nempe, quod si bonorum donatio fiat a novitio tacite, vel accessorie facta nullatenus subsistit, quando professio inualida subsequuta est, etiam proficiente conscio nullitatis professionis, nedum quando nulla profus professio fuit secuta. Quando autem dicenda sit haec donatio facta aequè principaliter, & quando accessorie, tradit ipse Sanchez supra num. 22. vsque ad 24.

15 Quotta bonorum pars parentis professi sit assignanda filiis legitimis ad alimenta, consulatur Surdus de alimentis, tit. 4. q. 23. num. 6. Lara in l. *si quis a liberis*, §. *item rescriptum*, num. 13. ff. de liberis agnoscendis, Menoch. de successione progressi, lib. 1. §. 1. num. 48. quos refert Sanchez lib.

7. decalo.

7. decalogi cap. 10. num. 9. vbi resoluit, non esse fructus totius legitimæ mensuram huius obligationis: & idè si hi fructus ampliores sint, quam alimentorum præstandorum necessitas petit, residuum erit monasterij: si verò non sufficiant, tenebitur monasterium ministrare ex alijs bonis parentis, quæ ultra legitimam habet, quod deficit ad alimenta ex legitima: sicut pater in sæculo existens ad id tenetur.

15 Bona aduentitia filij familias ante Clericatum, vel ante professionem in Religione acquisita non effici quascastrensia clericatu assumpto, vel professione secuta, retinereque patrem usum fructuum eorum, dum vivit, & eo mortuo consolidari cum clerici, vel monasterij proprietate, resoluit citatis nostro Auctore tom. 3. quæst. 16. art. 4. Et turba magna DD. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 13. num. 26. & 39. Secus dicendum de bonis acquisitis post clericatum, vel post professionem, quæ quidem sunt quascastrensia, & pleno iure acquiruntur filio clerico, vel monasterio filij monachi, vt constat ex *Authent. presbyteros, la prima, C. de Episcop. & cleric. & l. sacrosancta. 33. de Episcop. & cleric. & iuuat causa nos, de testament. & resoluit idem Sanchez vbi proximè num. 31. & 44.*

RESOLVTIO. XVIII.

De Canonica portione, seu quarta funeralium.

1 **C**anonica portio dicitur ex eo, quod à Canonibus sit approbata, & debita iure decretorum *ca. de his 10. q. 1. Clement. dudum, de sepulturis*. Est autè duplex, alia debita Episcopo ab omnibus Ecclesijs suæ diocesis, de omnibus, quæ legantur, seu relinquuntur eisdem Ecclesijs. Alia debita Ecclesiæ parochiali de relictis à parochiano, vel obuientibus ratione funeris loco, in quo eligit sepulturam. Quæ est varia, scilicet, medietas, tertia, vel quarta, iuxta varias consuetudines prouinciarum, quibus standum est *cap. certifica, extra de sepulturis*, hancque tenent Religiosi soluere ex decreto Tridentino modo mox explicando, tom. 1. q. 39. ar. 1. De quo latè Miranda, tom. 2. quæst. 48. art. 1. & sequentibus. Azor tom. 2. instit. moral. lib. 9. cap. 12. quæst. 2. & cap. 13. quæst. 1. & sequentibus.

Trid. sess. 25. cap. 13. de reform.

2 Monasteria Regularium ante annos quadraginta à dicto Concilio constructa, quæ quartam funeralem soluere consueuerant, modo eam soluere tantum tenentur. Vnde si dicta monasteria fundata fuissent, etiam ab annis quadraginta, si dictam quartam non persoluebant, nec etiam modo ad eam soluendam tenentur. Idem à fortiori dicendum est de monasterijs, quæ post Concilium in dies ædificantur, vel insuturum ædificabuntur, quæ quoad hanc solutionem quartæ funeralis non comprehenduntur.

hendi in dicto decreto Concilij, Congregatio sacra Cardinalium declarauit, & idem Motu proprio, & ex certa scientia declarauit Pius Quintus anno Domini 1568. apud Bullarium, & Clemens VIII. post contradictorium iudicium, & ventilata causa idem definiuit pro Fratibus Carmelitis Discalceatis, ne ad solutionem dictæ quartæ tenerentur. *Ibidem art. 2. De quo Azor dicto cap. 12. quæst. 3. Miranda supra art. 7. Villalob. 2. p. Sum. tract. 3. i. diffin. 7. num. 9. Portel verb. Canonica portio. num. 1. vsque ad 4.*

3 Appellatione autem quartæ funeralis soluendæ à Religiosis (casu quo soluere teneantur) non veniunt, nisi ea tantum, quæ in die funeris cum corpore defuncti deferuntur, non vero de his, quæ Fratibus in testamento relinquuntur, vel quæ postea offeruntur, vel etiam quæ dantur in manibus Religiosorum, vt candelæ, ex declaratione Sixti Quarti, & aliorum Pontificum apud Bullarium, & tener vsus. *Ibidem in fine, & Tom. 3. quæst. 46. art. 1. De quo Cardinal. in Clementina dudum, §. verum. Conarru. in cap. ultimo, de testament. num. 6. & 7. Molin. 2. 2. tract. 2. disput. 215. col. 1309. Mirand. supra art. 4. Villalob. supra num. 6. & 8. Portel supra num. 5. Azor dicto cap. 13. quæst. 13. §. funeralia, & q. 2.*

4 Quarta tantum debetur, quando mortui sepeliuntur in casu à iure, vel à priuilegio permisso: secus quando in prohibito, vt tempore interdicti, nam tunc non debent, etiam si Fratres Mendicantes defunctum sponte tali tempore sepulturæ tradant, constanter tenet Federicus confil. 119. Nec item debetur quarta Ecclesiæ parochiali interdictæ ex culpa sua, & non defuncti parochiani, quo cunque eligat sepulturam, vel alijs ex non electione in sua sepeliatur. *Ibid. art. 3. De quo Geminian. in cap. 1. de sepulturis lib. 6. Azor dicto cap. 13. quæst. 4. casu 5. & 6. Mirand. supra art. 10. Portel in addit. ad dubia, verb. canonica portio. num. 3.*

5 Nouitius decedens extra Monasterium intra annum nouitatus, & cum habitu Regulari, in domo, verbi gratia, parentum, vbi ad se curandum cum licentia prælati existebat, sepeliendus est in suo Conuentu sine aliqua obligatione ad soluendum quartam funeralem Ecclesiæ parochiali. *Ibidem art. 4. De quo Ancharran. & Philip. Franc. in cap. nullus, de tempor. ordin. lib. 6. Azor dicto cap. 13. quæst. 4. §. quid si in monasterio, casu 3. Mirand. supra art. 9. concl. 3. Villalob. supra num. 10.*

6 Electa sepultura apud Ecclesiam, vbi defuncti maiores solent ab antiquo sepeliri, quarta funeralis ei non debetur, sed Ecclesiæ, in qua consuevit audire Diuina, & recipere sacramenta, vt *ca. cum quis, de sepult. lib. 6. innuitur. Ibid. art. 5. De quo Villalobos supra num. 3. Azor eo cap. 13. quæst. 8.*

7 Electio sepulturæ extra Ecclesiam parochialem valet, etiam si defunctus illi non relinquat quartam funeralem, quia semper debetur, & pro relicta censetur, etiam si id non exprimat, per text. in *cap. de his de sepult. Auct. Ibid. art. 6. De quo Abbas in dicto cap. de his, notab. 2. Gre-*

gor. Lopez in l. 5. tit. 1. p. 1. verb. *si no dexa se*, Miranda vbi supra art. 11.

8 Si autem legatum æquivalens quartæ funerali relinquatur Ecclesiæ parochiali ab eo, qui alibi eligit sepulturam, computari debet in quartam, nec quidquam aliud potest peti ab ipsa Ecclesia iuxta magis communem sententiam traditam à Gregorio Lopez vbi supra, verbo *demas*. Auct. *ibidem* art. 7. Idem docet Portel supra num. 7. Miranda dict. art. 11. concl. 2.

Illustratur
doctrina Au-
toris.

Bene tamen notat idem Portel in Addit. ad addit. dubiorum Regularium, verb. *canonica portio*, num. 2. hoc esse limitandum per *cap. officij, de testamentis*, vbi Innocentius III. respondit, quod si portio propria fuit legata Episcopo cum conditione, vt esset illa sola contentus, & Episcopus acceptauit, de cæteris non poterit exigere portionem, quia per hoc alijs renunciasse videtur: secus si absolute fuit relicta, tunc enim poterit de cæteris suam vendicare portionem. Ex quo fit, quod si legatum relictum est æquivalens quartæ funerali, & relinquitur cum clausula, vt illo contentus sit pro quarta, & parochus acceptat, non licet amplius petere. Quæ limitatio mihi consona videtur iuri dict. *cap. officij*, ideòque per eam debet explicari dicti Auctoris, & tradidit multo ante Portel, Azor dict. *cap. 13. qua st. 4. casu 9.*

9 Renunciatio Canonice portionis in damnũ Ecclesiæ Cathedralis, vel Parochialis facta nullius est valoris, nisi fiat cum protestatione, quod per hoc non fiat præiudicium iuri Ecclesiæ. Compositiones tamen, & pacta super iuribus Parochialibus facta inter prelatos Conuentuales, & parochos sunt valida, etiam si celebrata sint absque licentia superiorum, Prouincialium, scilicet, vel Generalium, dum modo sint licita, & honesta, & fiant cum consensu Conuentus, nec irritentur persequens Capitulum Generale, vel Prouinciale, ex decreto Leonis X. in Concilio Lateranensi. Imò etiam si dictæ compositiones, seu conuentiones sint repugnantes *elementina dudum, s. ceterum*, quia ibi tantum reuocantur factæ ante illam, non vero faciendæ de nouo. *romo 1. q. 69. art. 3. & Tom. 3. quest. 46. art. 4.* De quo vide infra num. 18. Azor dicto *cap. 12. quest. 4. Sylue st. verb. canonica portio, quest. 2.* Miranda supra art. 12. Licet tibi contendant, in dict. *Clementina*, etiam reuocari conuentiones futuras, & non tantum præteritas: sed Leo X. fuit post illam, & potuit ius commune reuocare, vt bene notat Portel verb. *canonica portio*, num. 9. & 10.

10 In locis vbi Fratres non soluunt quartam funeralem ab hinc quadraginta annis, iuxta dispositionem Concilij Tridentini, Ordinarij cogentes Religiosos, aut testamentarios, vel heredes ad illam soluendam ipso facto interdiciuntur ab ingressu Ecclesiæ, cæteri excommunicantur per Sixtum Quartum apud Bullarium, *dist. 9. 39. art. 9.* Vide Miranda vbi supra art. 14. Portel supra num. 11.

Bullar. Bulla
23. & 24.
Sixt. 4. n. 53.
& 54.

11 Neque per vnum, aut binos actus contrarios censendi sunt Religiosi

ligiosi renũciare iuri quæsito de non soluendo quartam, nisi talis solutio facta sit per spatium quadraginta annorum, iuxta dispositionem iuris in *cap. accedentibus, cap. si de terra, de priuilegijs*, quia priuilegium ad non faciendum non perditur vno, aut bino actu, *cap. cum accessissent*, vbi Glossa, *de consuetudine*. Imò etiam si per dictum spatium quadraginta annorum soluta sit quarta, adhuc præscriptio non tenet, quia contra bona, & iura Regularium non nisi centenaria currit præscriptio ad instar Ecclesiæ Romanæ, ex quodam singulari priuilegio Eugenij III. de quo infra de præscriptionibus *ibidem* dict. *quest. 46. art. 2. tom. 3.* Vide infra in resolutione casus, §. *nec facit*, & P. Miranda supra art. 13. Portel vbi supra num. 8.

Bullar. bulla
17. Eugenij III.
num. 152

12 Si quis tempore belli, aut pestis à ciuitate discedens animo redeundi extra illam moritur, quartam de funeralibus habebit Ecclesia loci, vbi habet domicilium, & non Ecclesia, vbi ad tempus habitauit animo redeundi, & defunctus est. *ibidem* art. 3. & dict. *quest. 39. art. 5. tom. 1.* De quo Abb. in *cap. de his, de sepulturis, lib. 6.* Mirand. supra art. 9. concl. 2. Villalob. supra num. 3.

13 Monasterium exemptum quoad legem diocesanam, & iurisdictionis habens parochianos, seu populũ non exemptum tenetur ad Canonice portionem Episcopalem, & ad omnia alia, ad quæ ratione populi aliæ Ecclesiæ tenentur, in quantum lex diocesana populũ tangit, vel membra non exempta: quoad alia verò, quæ populũ non tangunt, vt in donatis intuitu pietatis, vel Religionis ad nihilum tenentur. Secus si Ecclesia parochialis pleno iure sit subiecta monasterio, cuius Abbati cura animarum imminet, tunc enim nullo pacto deberi dictam quartam Episcopo indubitatum est, cum præfata Ecclesia sit omninò exempta. *ibidem* dict. *quest. 46. art. 5.* De quo Innocent. in *cap. 1. glossa magna, verb. item, de statu monach. & in cap. fin. iuncta glossa, verb. monasterium, vers. nisi in monasterijs, de officio Arch.*

14 Parochus violenter rapiens, vel spolians funus antequam veniat ad manus eorum, quibus debetur, perdit ius, quod habet, & quartam Canonice, teneturque restituere cum corpore quicquid accepit. *Tom. 3. quest. 61. art. 3.* De quo Portel verb. *canonica portio* num. 6.

Nota ad resolutionem de Canonica portione.

15 Circa num. 6. dum ex Auctore resoluius non deberi quartam funeralem quando nouitius decedit cum habitu regulari extra conuentũ vbi de licentia prelati curandæ valetudinis gratia existeret. Idem docet Azor tom. 2. inst. moral. lib. 9. cap. 13. q. 4. casu 3. §. quid si in monasterium, quando nouitius decedit in monasterio. Imò & id extendit ad eum, qui ingreditur monasterium intuitu professionis emitendæ cum morbo teneretur, & ibi decessit: tunc enim non deberi quartam pa-

parochialem ex eius bonis docet cum Panormitano: ex eo, inquit, quia si domicilium mutaret, quarta illa portio non deberetur parochiæ, & in hoc casu præsumitur habere, seu potius haberet domicilium in monasterio. Idem sentit Portel in addit. ad dubia verb. *canonica portio* num. 2. Sed Miranda tomo 2. Manual. quæst. 48. art. 9. id limitat quando quis sanus in monasterium se transfert, ibique intra annum nouitatus decedit, idque expressè definiti cap. *de ijs, de sepulturis*, asserit. Vnde si quis in ægritudine, de qua decedit, se suaque monasterio offerat, ex eis soluenda erit portio canonica Ecclesiæ parochiali. Quod intelligendum puto, si habitu non assumpto decedat, vt innuit ipse Miranda ibidem concl. 3.

16 Non debetur quartam parochialem quando fit depositio fune- ris ad tempus in aliquo loco, vt inde postea alio transferatur, & detur in sepulturam perpetuam, docet idem Azor dicto cap. 17. quæst. 4. ca- su 2. 3. quia tunc non potest dici sepultura, sed depositum.

17 An autem debeatur ista parochialis portio, quando quis eligit sepulturam apud monasteria, seu Ecclesias Monialium Ordinis Mino- rum, & Prædicatorum, ibique de facto sepelitur? Negat Azor supra quæst. 13. §. *insuper*, quia, inquit, *Clementina dudum, de sepulturis*, loquens de dictis Fratribus, cum sit lex pœnalis non est extendenda, sed restrin- genda. Sed hoc nullo iure potest sustineri post Tridentinum Conci- lium, vbi receptum est, quia in illo generaliter, in quibuscunque locis pijs, ac monasterijs, vbi solita esset persolui quarta funeralis, id obser- uari præcipitur. Vnde quantum ad hoc consuetudini loci standum esse omnino censeo, idque innuere videntur illa verba Tridentini: *solita es- set persolui*. Idemque id absolutè tenet Portel verb. *canonica portio* num. 8. referens quandam Bullam Pij V. vbi expressè fit mentio de monialibus & de earum monasterijs, & declarat Pontifex non deberi quartam seu portionem Canonica de mris, & alijs relictis Fratribus, & Moniali- bus, ac eorum monasterijs.

Resolutio cuiusdam casus super quarta funerali non soluenda à monasterijs extructis post Concilium Tridentinum.

18 Pro maiori complemento, & intelligentia supra dictorum, ma- ximè quoad conventiones, & pacta inter Fratres Mendicantes, & Ec- clesias parochiales super quarta funeralium iura, & celebranda de qui- bus supra num. 9. operæpretium duxi inserere hic sequentem resolutio- nem, quæ fuit quædam consultatio super lite exorta inter Conuentum de Cambados Ordinis Minorum in Prouincia Sancti Iacobi, & Recto- rem parochialem illius oppidi super solutione quartæ funeralis, à qua se eximers prætendebat præfatus Conuentus, eo quod fuerat extructus post:

post Concilium Tridentinum. Super quo consulti Primarij, & Vespera- rij vtriusque iuris professores Salmanticenses subscripserunt pro Fra- tribus, & tandem obtenta fuit sententia definitiua executorialis apud Curiam Nuntij Apostolici in his Hispaniarum partibus pro præfato conuentu, die 28. Septembris, anno Domini 1627.

Resoluitur Casus.

19 Canonica portio semper fuit varia, & ideo post varia iura præ- cipiuntur in cap. *certificari, de sepulturis*, stari consuetudinibus cuiuscunque prouinciæ, prout multis adductis confirmat noster Auctor, tom. 1. quæst. 39. art. 1. Molina de iustitia tract. 2. disput. 2. 15. à principio. Quod autem de iure debeatur hæc quarta funeralis Ecclesiæ parochiali ultra alia iu- ra extat textus formalis loquens in Minoribus, & Prædicatoribus in Clementina. *Dudum, de sepult.* vbi prædicti tenentur soluere quar- tam Ecclesiæ parochiali. Nihil minus tamen hoc reuocatum est postea per varia priuilegia Apostolica, vt patet ex allegatis per præfatos Reli- giosos contra supra dictum parochum, seu Rectorem, quæ omnia ex- pressam faciunt mentionem dictæ *Clement. dudum*, quia lex generalis clausa in corpore iuris, & præsertim in Concilio edita, ad hoc vt reuo- cetur, requiritur quod fiat specifica mentio de ea cap. *non nulli* 18. de res- criptis cap. *eam te, de arate & qualitate, cap. ex parte, de capellis monachi* & post innumeros plene tradit Sanchez de matrimonio lib. 3. disput. 26. num. 7. Auctor tom. 3. quæst. 39. art. 4. §. circa quam, quidquid Cenedo ad de- cretales, collectanea. 123. num. 3. Espino de testament. glossa 30. nu. 18. Vnde cum Ordo B. P. N. Francisci, de cuius familia est præfatus Con- uentus de Cambados, sit vnus de numero quatuor Mendicantium, nul- li dubium esse debet, priuilegia concessa alijs Mendicantibus, eidem etiam suffragari per communicationem ad non soluendam quartam, quam præterit præfatus Rector exquirere à Religiosis. Imò hoc exe- cutioni ex parte mandatum fuisse pro Conuentu Fratrum de Guatima- la apud nouam Hispaniam contra Episcopum illius ciuitatis, testatur Miranda in suo Manuali prælatorum tom. 2. quæst. 48. art. 7. & quod tā- lis sententia executorialis profuit alijs conuentibus, licet res inter alios acta alijs non præiudicat, probat text. in l. *ingenuum* 25. ff. de statu homi- num, cuius addo quæ notabiliter resoluit Pinellan l. 1. 3. part. num. 50. ver- si in quo notabil. & num. 51. *C. de bonis maternis*. Pro quo extat quædam Bul- la specialis Clementis VII. apud Bullarium continens processum, & sententiam latam in iudicio contradictorio pro Conuentu Carmelita- rum Discalceatorum apud Barchinonem in Hispania.

Supradicta à maiori procedunt in nostro casu, duplici ex capi- te. Primo, quia quando res ista incæpta est litigari, nondum completi-

T. 3. erant:

Trident. sess. 25. ca. 17. de reformat.

Bullar. Bullar. 26. Clem. 8.

erant quadraginta anni post fundatum Conuentum prædictum, sicquæ non potuit aliqualis præscriptio allegari à Rectore, siquidem est vulgatum ex cap. de quarta, & 100. titulo, de præscriptionibus, & cap. accedentibus de priuilegijs, quod requiruntur quadraginta anni. Neque obstat tex. in cap. si de terra, eodem titulo, ubi tantum requiritur tempus triginta annorum, vt præscribatur priuilegium, quod Religiosi habent de decimis non persoluendis. Quia omissis multis, quæ Doctores ad hoc congerunt, respondetur, quod dictum ca. si de terra, tantum probat, quod sufficiunt triginta anni ad hoc, vt priuilegium præfatum non amittatur, non vero vt præscribatur, & idem merito non requirit tempus quadraginta annorum necessarium ad præscriptionem. Ita interpretantur Innocentius in dict. cap. accedentibus, in secundo intellectu, Godfredus, & alij antiquiores, de quibus Ioan. Andræ, & Cardinalis in d. cap. si de terra.

26. Nec facit pro præfato Rectore, quod Religiosi multos dediderunt medietate oblationum funeralium, sicquæ succedere, quod per huiusmodi multiplicatos actus contrauentionis suorum priuilegiorum, eadem amissæ sunt: quin imò vnicus actus sufficit, probat tex. in ca. cum accessissent in fine, de constitutis, & notat Bart. in l. 1. per tex. ibi C. qui sponte munera, lib. 10. explicat Rebuf. de Decimis q. 13. n. 113. Cardinalis Thylus to. 2. libræ: a P. concl. 756. n. 10. vel saltè tempus decem annorum sufficere, notauit idem Bart. per tex. in l. 1. ff. de iudicis, Balbo de præscriptionibus 4. p. quintæ q. 4. & testatur comunem Matrillo decif. 96. num. 1. p. 1. & plures alij, quos refert Suarez de legibus lib. 3. cap. 34. nu. 19. Nam his respondetur dupliciter.

Primo quod licet verum sit, quod vnicus actus contrauentionis sufficit si persona illi gerens talis sit, quæ possit priuilegio renūciare, non tamē sufficit in personis, quæ eā potestate nō habent, quales sunt Religiosi respectu suorum priuilegiorum Religioni conuenientium, iuxta vulgatam iuris delictum persona, & c. lib. 6. & quæ notantur in cap. vltimo de confessis, atque ita tradunt Abb. in d. cap. cum accessissent nu. 6. & 8. Felin. n. 28. & in terminis tunc noster Auctor tom. 3. quest. 46. art. 2.

Secundo responderetur, quod licet dicti Religiosi per plures vices dictas oblationes funerales soluerint, ad id tamen per vim, & violentiam compulsi fuerunt, facientes semper de eo iuridicā protestationē, ob idque neque quasi possessio huius solutionis acquiri potuit, ex his quæ in materia pessionis per vim extortæ cū protestatione nō solutæ, re soluit adductis pluribus Rotæ decisionibus Garcia de Benefic. 1. p. c. 5. à nu. 451. Gratian. 1. tom. discept. Foren. c. 13. nu. 10. & 2. tom. c. 310. nu. 38. & sequentibus. Hercules Mascaron lib. 2. variarum cap. 22. à nu. 22.

27. Ex alio deinde capite nullius habet præfatus Rector ad extorquendam quartam à dictis Religiosis. Moneor ex decreto Tridentino, iuncta declaratione Cardinalium relata à nostro Auctore tom. 1. q. 39. art. 2. quam ex F. Ioanne de la Cruz adducit etiam Barbosa in Remissio-

Trid. sess. 25.
cap. 13.

ad dict.

ad dict. cap. 13. Tridentini, quæ est huiusmodi. Congregatio Concilij renouit, non comprehendit monasteria adificata 40. annis citra, aut quæ in dies adificantur, vel in futurum adificabuntur, præsupposito quod huiusmodi monasteria sine eius Religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, re quartam funeralem non debeant soluere Episcopo.

22. Nec obstat dictum quorundam assentium huiusmodi declarationes Cardinalium non habere maiorem auctoritatem, quā habet particularis quidam Doctor. Nam oppositum verius est, nempe quod dictæ declarationes, si authenticæ proponantur in iudicio, sunt obligatorie, & iuxta eas sæpè fuit iudicatum, teste nostro Auctore, qui multa de earum vi adducit tom. 1. quest. 11. art. 2. Delrio Disquisit. Magicæ. lib. 6. capit. 1. sect. 13. in fine, & post Zerola subscribit Garcia in prologo tractatus de Beneficijs, Barbosa in prologo etiam suarum remissionum ad Tridentinum, & vltra dictam declarationem Cardinalium, idē ante a finitū fuit à Pio V. vt ex Gutierrez de iuramentis, p. c. 4. n. 3. testatur Auctor dict. q. 39. art. 2. vers. 2. aduertendum.

23. Neque etiam obstat dictū testū pro parte dicti Rectoris deponētium dictum monasteriū fundatū, & erectū esse ab hinc 50. annis, quia contrariū constat allegatis, & probatis à dictis Fratribus, testibus præfati de falso conuicti sunt, vt patet ex licētia D. Archiepiscopi Cōpostellani data dictis Religiosis ad adificandū dictū Monasteriū. Cui addo, quod, & si verū sit, quod secundū iura antiqua sufficiebat licentia Episcopi diocessani, aliter tamē disposuit Bonifac. VIII. relatus in cap. vnico, de excessibus, prælat. lib. 6. Joques in specie de Fratibus Minoribus, & Prædicatoribus, vt absq; speciali Sedis Apostolicæ licētia non possint adificare, quod etiā confirmauit Gregor. X. in cap. vnico §. confirmatos, de Reg. domib. lib. 6. & quāuis sit cōtrouersum, an attēta noua dispositione Tridentini, reuocata sit dispositio d. cap. vnico, de excessibus, prælat. dū tantū exigit licentiā Episcopi, dicendū tamen est ex Congregatione vtrāq; debere cōcurrere, atq; ita allegata prædicta declaratione tradit Auct. tom. 1. q. 23. art. 7. & 2. 10. q. 49. art. 3. & post alios Barbosa in Remissionibus ad Tridentinū d. c. 3. n. 1. verū est tamē, quod secundū priuilegia Pontificia Regularibus concessa, & specialiter Minoribus, & relata ab Auctore d. art. 7. & d. ar. 3. possunt adificare Monasteria cū licentiā Episcopi tantū, quia in ipsis priuilegijs expressa reuocatio fit dict. cap. vnico, de excessibus, prælat. lib. 6.

24. Tandem non obstat adductū, & allegatum à præfato Rectore pro suo iure defendendo, nempe quod interuenit pactū, & concordia inter ipsum, & Conuentū, vt diuiderentur inter eos dictæ oblationes funerales per æquales partes, & ita virtute huiusmodi cōuentionis propria Ecclesia in prima instantia iudicatum fuisse à D. Archiepiscopo Cōpostellano, fundando totum suum ius ad eam sententiam ferendam in præfata concordia, Nam responderetur.

Trid. sess. 25.
de Regul. v. 33.
in fine.

Primo,

Primo, quod nullo vnquã tempore talis concordia celebrata fuit, sic que nunquam fuit in iudicio exhibita, ac proinde succedit vulgata regula l. 2. ff. de probat. & sententia in illa fundata est omnino nulla, si quidem intolerabilem continet errorem, & probat cap. per tuas, de sententia excommunicatis, & ibi glossa magna, verbo, intollerabile, & de errore calculi probat l. 1. §. 1. ff. que sentent sine appellat. rescident. & quod talis error faciat nullam exheredationem probat l. postumus 1. 4. §. ultimo, & l. sequenti, ff. de liber. & posth. & sententia notoriam continens iniustitiam, seu errorem nulla dicitur cap. inter ceteras, 9. ubi nec ei debet stare, de sentent. & re iudic. & notat scribentes ibi, Felin. num. 28. Paris. 107. Beroyo cap. quoniam contra num. 241. de probat. Afflicti decif. 28. num. 7. Vancio tit. ex defectu processus à num. 129. & alij relati à Gabriel. lib. 2. Communium tit. de sentent. conclus. 10. à principio, & in nostris terminis, quod huiusmodi sententia sit nulla, eo quod fundatur in concordia, quæ nõ adest, nouè post alios tradit Gratian. 1. rom. discept. cap. 263. num. 8. & confirmatur ex his, quæ ipse tradit de sententia nulla per errorem facti expressum in ipsa sententia, vt in nostris terminis, 1. rom. discept. cap. 103. nu. 18. & 19. Ex quo inferri potest, quod attenda hac sententiæ nullitate poterat optime idem D. Archiepiscopus proferre secundam sententiam contrariam primæ, si quidem ista fuit nulla, vt post Sardo conf. 160. nu. 50. lib. 2. nouissimè tradit prædictus Gratian. 3. rom. discept. cap. 53. 1. nu. 70. & 71.

25 Secundo respondetur, quod etiam data tali concordia (quod negamus) non potuit valere ex quadam Bulla Sixti III. apud Bullarium, ubi expressè reuocat quascunque concordias inter Religiosos, & parochos, seu Rectores Ecclesiarum initas, quidquid contrarium defendat noster Auct. dict. 9. 69. art. 3. §. secundo dico, to. 1. & 9. 46. art. 4. to. 3. Eius tamen sententiã rectè procedere existimo in terminis Clem. dum, in quibus tantum loqui legenti aperte constabit, nam in his terminis agnosco valere, quæcunque pacta inter ipsos inita, cum præfata Clementina præteritis tantum, & non futuris conuentiones tollat, vt ibidem notant scribentes relati ab ipso Auctore dict. art. 3. ad finem. Vnde cum dicta Bulla Sixti III. sit expedita post dictam Clementinam, & in ea annullentur prædicta pacta, patet quod secundum eam debeat iudicari.

26 Postremo dico, quod visis his debet proferri sententia in fauore præfati conuentus contra dictum Rectorem, quæ statim executioni mandetur, cum in causis Regularium iudices teneantur procedere appellatione remota, ex Bullis Pauli III. Pij V. & Gregorij XIII. de quibus Auctor rom. 1. quæst. 8. art. 1. Quæ clausula ita intelligenda est, vt solum habeat effectuum deuolutiuum, non verò suspensiuum, vt loquens in nostris terminis; multis confirmat idem noster Auctor dict. quæst. 8. art. 13. iunctis multis resolutis per scribentes in cap. 1. de

Rescriptis

Rescriptis in cap. paschalis 93. in principio de appell. & quæ post Couar. Pract. cap. 33. num. 6. in fine. Menoch. de Arbitrarijs, casu 197. Duennas regula 403. limit. 4. plenissime Lancelot. de attentatis 2. p. cap. 12. limit. 8. per totam, vbi firmat conclusionem, quod prædicta clausula tollat effectum suspensiuum. Gonzalez ad regulam 8. post glossam, nu. 245. Cardinal. Thusei tomo 1. littera A. concl. 400. & 401. Mattha de clausulis, clausul. 1. 2. Zeze de inhibitionibus, cap. 8. §. 2. à num. 20.

RESOLVTIO XIX.

De Cantu Ecclesiastico.

CANTVS Ecclesiasticus, quo Diuina mysteria in Ecclesia celebrantur licitus, & laudabilis est, vt ex multis Sacre Scripturæ testimonijs conijci potest, capitque tempore S. Ignatij, quem auduisse Angelos cantantes fertur. Vnde inter alias qualitates, quas clerici debent habere, vna est quod sciant benè cantare ex Concilio Tridentino. Cantus autem organicus modo, quo eum depingit Ioannes XXII. in Extrauaganti vnicæ, de vita, & honestate cleric. ab honestate, & grauitate Ecclesiasticorum, maximè Religioforum est alienus, ac ideò vitandus, aut saltem moderandus est, præcipuè apud Regulares rom. 1. quæst. 40. arr. 1. De quo vide D. Tho. 2. 2. quæst. 91. art. 1. & 2. Navar. in Manual. cap. 12. num. 87. Suarez to. 2. de Religione lib. 4. de horis canonicis cap. 7. num. 9. & sequentibus; & cap. 8. de Cantu organico num. 1. & cap. 13. num. 16. & 17. Sanchez lib. 2. de calog. cap. 37. num. 7. & 8.

2. Dicta tamen Extrauagans non reuocatur in dicto decreto Tridentino, sed tantum præcipitur remoueri cantus lasciuos ab Ecclesia, aut quibus impurum aliquid miscetur. Ibidem. De quo vide Suarez supra dict. cap. 8. num. 1. vsque ad 5. & Sanchez dict. num. 7. Miranda to. 1. quæst. 37. art. 6. concl. 3. ad finem.

Nota ad ad resolutionem de Cantu Ecclesiastico.

3. Antiqua Ecclesiæ consuetudine receptum est, vt psalmi alternatim per singulos versus à psalentibus dicantur: quæ alternatio à Græcis antiphona vocatur, hoc est, vox contra sonans, quod fieri videtur in vicissitudine illa canendi versus alternatim, quamuis nunc aliam significationem habeat hæc vox, Antiphona. Qui quidem alterni cantus mos à Diuo Ignatio (quem sic alternatim decantantes Angelos in laudem Trinitatis auduisse fertur) originem trahit, & ab Ecclesia Antiochena, cui illum tradidit, per orientem propagatum esse fertur.

V

Eiusdem

Bullar. Bulla
23. Sixti 4. 7.
56. |
Exponitur
sententia Au-
toris.

Trident. sess.
22. de obsequ.
in Missa.

Eiusdem consuetudinis meminit Basilius Flavianus antiquior Epistola 63. non ut à se inuenta, sed ut ab alijs iam usitata: inde verò creditur à Diuo Ambrosio Mediolani fuisse introductam, ut colligitur ex Augustino, atque eodem fere tempore à Damaso approbatam, & Romanæ Ecclesiæ traditam, & præceptam. De quo videri potest Rodolphus prop. 12. Amalatic. lib. 4. cap. septimo. Vvalfridus de rebus Eccles. cap. 28. Nicephorus lib. 13. Hist. cap. 8. quos refert Suarez tomo 2. de religio. lib. 4. de horis Canonicis cap. 12. numero 1. Imò hunc morem originem duxit à Seraphinis, quos clamantes; *sanctus, sanctus, sanctus*, audiuisse restatur Isaïas, auctòr est Isidorus lib. 1. de Eccles. offic. cap. 7. qui tamen aperte tradit, hanc institutionem Græcorum fuisse, adumbratam vero in illa visione, seu ad instar illorum Seraphinorum introductam fuisse, quæ quidem sufficiens fuit ad excitandos pios animos ad hunc ritum laudandi Deum introducendum. De quo vide eundem Suarez dicto lib. 4. cap. 7. num. 9. & sequentibus. Vbi tradit, consuetudinem dicendi horas Canonicas cum cantu, & psalmodia in Ecclesiâ habere fundamentum in Sacra Scriptura, ut constat Exod. 15. & Deuteron. 32. quo tempore Moyses mos fuit canendi diuina cantica, & tempore Dauid cepit vsus canendi Psalmos, & laudes Dei in cythara, ut sumitur ex 2. Reg. 7. & 1. Paralip. 5. & 6. & in nouo testamento etiam legimus Matth. 26. & Marc. 14. Christum post cœnam in nocte passionis dixisse hymnum cum discipulis suis. Est autem hymnus laus Dei cum canticis, teste August. in enarrat. ad Psalm. 70. & in illo hymno Christi cantum non defuisse, aperte sentit Chrysostr. Hom. 83. in Mat. Paulus etiam Ephes. 5. & Colosens. 3. fideles cohortatur ad cantandum Psalmos & Hymnos Deo.

4. De cantu, quem organicum, seu figuratum appellant, dubitant aliqui, an licitus sit eius vsus in officij Diuini celebratione. Id enim viderur prohiberi à Ioanne XXI. in dicta *Extravaganti vnica, de vita, & honestate clericor.* ut sentit Nauarr. in Enchirid. de oratione cap. 16. numero 33. propter varias circumstantias, quas ibi expendit, & ob dictam prohibitionem. Nam magis, inquit, canere videntur hunc cantum exercentes ad demulcendas aures, quam ad excitandam deuotionem, quod est finis huius instituti, ex traditis à D. Thom. 2. 2. quæstio. 91. artic. 2. vbi notat Caietan. articulo 1. videri per se malum, intendere cantum in rebus Diuinis, præcipue ob sensibilem ex cantu delectationem, & non potius ob spiritualem ex re cantata deuotionem.

5. Nihilominus tamen asserendum est, cantus organici vsus in Missa, & officijs Diuinis, nec esse per se malum, nec iure Ecclesiastico simpliciter prohibitum, imò laudabilem, & deuotionis excitamentum, si fiat cum debita moderatione, & grauitate, quæ quidem maiestatem Diuinorum officiorum maxime condecorat, solemnitatem com-

men

mendat, & extollit, audientum animos ad maiorem reuerentiam quãdam, ac æstimationem multum excitat, deuotionem spiritualem auget, eleuareque mentem mirabiliter in Deum facit, ut ipsa experientia nos docet. Quapropter hic laudabilis vsus in vniuersa ferè Ecclesia, & in ipsamet Ecclesiarum Primata Romana Ecclesia seruat, & retinetur, vbi in Pontificio sacello hoc solemnitate modo, & cantata Diuina celebrantur; quod non permitteretur, si in hoc casu esset aliqua intrinseca deformitas contra decentiam clericorum, vel contra sanctitatem talium officiorum.

Nec obstat, quod aliquando propter multitudinem vociferantium in eiusmodi cantu, & varias cantorum conditiones aliquis excessus, vel perturbatio in eo inueniatur, id enim accidentarium omnino est, & regulariter leue quid est, vbi Ecclesiastica disciplina viget. Vnde Concilium Aquilgranense capit. 132. & sequenti monet, ut huiusmodi cantus per clericos bene institutos, vel per Religiosas personas fiat. Nec etiam obstat, per hunc cantum interdum magis incitari, & trahi populum ad sensus delectationem, quam ad spiritus deuotionem. Nam id accidit præter Ecclesiæ intentionem, & non ex natura actionis, tota enim illa sensus delectatio ex se apta est ad excitandam mentis deuotionem. Intendere autem hoc modo voluptatem ipsius cantus non est malum: quia ipsa de se indifferens est, & ordinatur ad bonum finem. Sic etiam olim propheta per instrumenta musica excitabantur ad spiritum prophetie recipiendum, media eleuatione mentis in Deum, ut bene ponderat Suarez vbi supra numero secundo. Idem docet Miranda tomo 1. quæstione 37. artic. 6. conclus. 3.

6. In illa autem Extravaganti non fuit hoc simpliciter prohibitum, sed solum modus indecens talis cantus. Nullibi verò in alijs decretis Canonicis talis prohibitio inuenitur. Cantus igitur indecentes, & modulationes indecoræ sunt quæ vetantur in dicta constitutione, & ea vitandæ omnino sunt in officio Diuino. Dicuntur autem indecentes non solum quæ turpes sunt, sed etiam illæ, quæ sunt cum gestibus, aut moribus indecentibus, vel quæ ratione vsus prophani, aut propter peculiarem modum flectendi vocem, aut melodiam querendi, profanas cogitationes, aut indecentes motus solent excitare. Quales sunt ferè, quæ in illa Extravaganti numerantur, ac prohibentur etiam in decreto Tridentini citato. De quo videri potest Caietan. in Summa verb. *organorum vsus*, & quæ congerit Suarez supra num. 3. & cap. 13. numero 16. vbi approbat vsus cantandi mota lingua vulgari in magnis Festiuitatibus Natiuitatis Domini, & Corporis Christi, contra Paludan. in 4. dist. 15. quæstione 5. articulo 2. qui id absolute improbat, dum modo ea quæ cantantur ob deuotionem, & solemnitatem festi pia sint, & cantus sit grauis, & prouocans ad deuotionem.

V. 2

tionem.

Isai. 6.

Exod. 15.

Deut. 32.

2. Reg. 7.

1. Paral. 5.

6.

Matth. 26.

Marc. 14.

Ephes. 5.

Ad Colos. 3.

Trid. sess. 22
decret. de ob-
seru. in missa

tionem, quod probat consuetudo multarum Ecclesiarum per pios, prudentes, ac doctos prælatos tolerata, & admissa. Nec est alienum ab usu primitivæ Ecclesiæ, quo tempore à singulis fidelibus hymni à se compositi in Ecclesia cantari solebant, teste eodem Suario eo nu. 16. ad finem.

Vbi etiam num. 17. agit de usu intermiscendi in divinis officijs sonum organorum sine ullo cantu, solum cum suavitate musicæ instrumentorum, ut interdum solet fieri in missa solemnī, vel inter Psalmos, & dicto cap. 8. iam supra citato num. 5. & 6. dicit usum organorum in Ecclesia esse antiquissimum, & longo intervallo antecessisse Sanctum Gregorium, teste Stephano Durant. lib. 3. de ritibus Eccles. cap. 13. & iam fuisse tempore Vitaliani Papæ. Et quantum ad usum aliorum instrumentorum musicorum dicit, nec per se esse indecentem pro Ecclesiastico officio, nec ab Ecclesia prohibitum, dum modo sit gravis, & moderatus.

7. Quale autem peccatum sit inter divina officia voce, aut organo turpia cantare, turpes vè sonos proferre, aut quando ea sunt vana, & profana? Ostendit Sanchez lib. 2. decalog. cap. 37. num. 7. vbi num. & asserit, esse peccatū mortale, in nocte Natalis Domini turpes rhythmos, vel scommata, & execrationes (vulgo *pullas*, & *malditiones*) sibi inuicem dicere, & intermiscere loco benedictionis perita à dicturis lectiones, nisi simplicitas, & ignorantia eos excuset: quia ea valde dedecent officium divinum. Id tamen temperat, si hæc interferent ut partem officij divini, vel essent turpia provocantia ad malum, vel cum scandalo. De quo Navar. in summa cap. 12. num. 87. & in cap. quando, cap. 16. num. 2. Armil. verb. *cantus* num. 4.

RESOLUTIO XX.

De Capitulis Regularium.

CAPITULUM est congregatio multorum, præcipue Ecclesiasticorum, eiusque potestas, & auctoritas consistit in maiori, & seniori parte, capituli *cap. 1. de his, quæ sunt à maior. par. capis.* nisi maior pars Capituli delinquat, tunc enim apud minorem partem, quæ non delinquit, residet, ut notat Panormit. in dict. cap. 1. Capitula autem Prouincialia apud nos Minoritas celebrantur de triennio in triennium ad electionem Prouincialis faciendam ex Leone X. apud Bullarium, & idem de Capitulis Generalibus, quæ fiunt etiam de triennio in triennium ad effectum electionis Commissarij Generalis, quæ vocantur Congregationes Generales intermedia. tom. 1.

Bullar. Bulla
27. Leo. 7.

quæst.

quæst. 41. art. 1. Vide apud Bullarium Bullam 9. Sixti III. De quo Miranda tom. 2. quæst. 6. vbi de Capitulo Generali, & quæst. 11. art. 8. vbi de capitulo intermedio, & quæst. 16. art. 1. vbi de capitulo Prouinciali, de quo etiam art. 3.

2. Apud Capitulum Generale residet plenaria, & omnimoda potestas definiendi, & statuendi in spiritualibus, & temporalibus, nec non corrigendi, & poenas, censurasque imponendi, saluis tamen regulæ substantialibus, quæ eo ipso à Sede Apostolica confirmata esse censentur, illisque omnes Fratres omnino parere debent, ex concessione multorum Pontificum apud Compendium Oister. *ibidem art. 2.* Ad quod vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 17. vsque ad 20. & num. 31. & sequentibus.

Compend. Oister. S. 2. 3.

4. Compend. Oister. S. 5.

3. Capitulo Generali tantum, & nulli alio apud Cistercienses competit depositio Abbatum, & Abbatissarum, ex Eugenio III. ut habetur in eodem Compendio. Apud alias Religiones consulat vnaquæque suas constitutiones, *ibidem art. 3.* De quo diximus supra resolutione 1. num. 11. & 28.

4. Capitulum Prouinciale, seu eius Definitorium apud Indias potest confirmare, vel cassare electum in Prouincialem, & ad acceptandum censuris eum compellere. Definitorio autem in æquales partes diuiso Frater de eadem Prouincia ab eodem designetur, & pars, cui ipse adherit, electum Prouincialem confirmabit, aut cassabit, ex concessione Clementis VIII. *ibidem art. 5.* vide Syluest. verbo, *electio*, 1. & 2. q. 10. Miranda tom. 2. quæst. 23. art. 30. vbi de electione nulla ipso iurè, & de electione annullanda, & art. 31. vbi de confirmatione electi.

5. Capitulum apud nos Minores differt à Congregatione intermedia in eo, quod ad illud conueniunt omnes vocales Prouinciæ, aut Ordinis, & in eo fit noua electio Prouincialis, aut Generalis, & definitorium: Ad Congregationem autem intermediam vocantur solum diffinitores, seu Discreti Prouinciæ, aut vocales familiæ, si est Congregatio Generalis, ut determinant statuta Barchinonensia, tom. 1. quæst. 13. art. 9. De quo vide Miranda tom. 2. quæst. 16. art. 7. vbi conclus. 4. ait, in dicto capitulo intermedio non posse condi constitutiones, quæ legis vim habeant.

6. Illa dicitur maior, & senior pars Capituli, quæ nititur maiori ratione, & pietate. Vnde iure communi receptum est, ut pro causarum varietate in quibusdam ad numerum tantum, in alijs præter numerum, etiam ad virtutum merita respiciatur, ut tenent plures cum Abbate in cap. Ecclesia, col. 2. num. 9. & 13. de electione. *ibidem.* De quo videatur Syluest. verbo, *electio* 2. quæst. 9. Abbas in cap. *quæ propter*, num. 10. vers. *nam maioritas, de electio*, & consil. 25. num. 4. lib. 2. Surd. consil. 138. num. 3. Perez l. 3. glos. 3. tit. 3. lib. 2. Ordinament. relati à Barboza in Collectan. ad decretal. dict. cap. *quæ propter*, num. 27. Miranda tom. 2. quæst. 23. art. 27.

V 3 vbi

vbi resoluit, in omni electione Canonica sufficere maiorem partem capituli nulla meriti, aut zeli collatione habita, sed tantum numeri seu maioris partis respectu totius capituli, seu suffragiorum.

7 Auctoritas Guardianorum, Priorum, & aliorum prelatorum localium potest restringi per Capitulum Generale, aut Prouinciale, vt vltus obtinet, & eam excedentes peccati mortalis, vel venialis rei dicentur pro grauitate, vel leuitate materix, nisi ex verbis restrictionis expresse constet, nolle transgressores ad culpam, sed ad poenam tantum obligare. tom. 1. quest. 17. art. 5. vide infra resolut. 69. num. 4. & 5.

8 Capitulum representatiuum Capituli Generalis non potest tollere acta in Capitulo Generali auctoritate Papæ, quia acta illa sunt acta Papæ, quæ inferior non potest tollere, tom. 1. q. 10. art. 4. Idem docet Miranda tom. 2. quest. 29. art. 8.

9 Capitula Generalia Religionum congreganda sunt temporibus præfixis per sua statuta, vt de obseruantia Regulari, ac reformatione Religionis, aliisque ad eam pertinentibus à Patribus pertractetur, ad instar Synodorum Prouincialium Episcoporum, quæ singulis triennijs pro morum correctione, & alijs similibus præcipiuntur celebrari in Concilio Tridentino. Generales autem, aut Prouinciales negligenter se exhibentes circa id à mortali non excusantur, sicut & Metropolitanus. Nam rationes, quæ vrgent ad celebranda concilia prouincialia ad minus de triennio in triennium, ea lem fere vrgent ad celebranda Capitula Generalia apud Regulares de triennio in triennium. Et in eodem Concilio Tridentino præcipitur fieri capitula, & in eis statui necessaria, & conuenientia ad stabilitatem, & reformationem Regularis disciplinæ, deputarique visitatores ad visitandas Prouincias, & monasteria in capite, & in membris, tom. 3. quest. 47. art. 2. & 3. & tom. 1. quest. 16. art. 2. De quo Miranda tom. 2. quest. 6. art. 1. & 2.

Trid. sess. 24.
cap. 2. de re-
form.

Trid. sess. 25.
c. 3. de Regul.

Nota ad resolutionem, de Capitulis Regularium.

10 Circa num. 2. dum diximus, apud Capitulum Generale reside-
re omnimodam potestatem definiendi, & statuendi in spiritualibus, &
temporalibus, notandum est; quod hoc debet intelligi de his quæ sunt
secundum regulam. Secus si sint super regulam vt cum D. Thoma 2. 2.
quest. 104. art. 5. ad 3. & in 2. dist. 41. quest. 2. art. 3. & ibi D. Bonavent. art.
3. quest. 2. & alijs pluribus copiose relatis, resoluit Sanchez lib. 6. deca-
logi cap. 2. num. 15. vnde consequenter tradit num. 17. & sequentibus.
Nō posse Generalem cum Capitulo Generali condere nouas leges, &
statuta obligantia Religiosos ad altiore, & asperiore vitam normam
ea, quæ in regula continetur, quia in his solis, quæ ad regulam, & eius
obseruantiam pertinent, debitum obedientiæ ex voto confluit. Imo
nec

nec ipsum Summum Pontificem id posse, addit. num. 22. ipse Sanchez,
ea ratione, quia in Religiosis speciale obedientiæ debitum Romano
Pontifici ultra alios Ecclesiasticos, & fides ex solo obedientiæ voto
oritur, ac proinde ea specialis obedientia non se extendit ultra obliga-
tionem ad contenta directè vel indirectè in regula Monachali, & con-
sequenter nec ad austeriorem vitam poterit Papa Religiosos cogere:
alioquin posset etiam præcipere, vt quis Religiosis votum emitte-
ret, quod nullo modo est dicendum. Idem docet Syluester, verbo, Re-
ligio 6. quest. 6. in fine, Corduba in exposit. regulæ cap. 10. quest. 2. pun-
cto 6. Lesius lib. 2. de iustit. capit. 41. dub. 9. num. 74. & alij relati à
Sanchez eo num. 22. limitant tamen Corduba, & Lesius bene, nisi id
fiat ex causa, quæ sit secundum regulam, vel ad maiorem obseruan-
tiam regulæ, & ita de facto precepta sunt Monialibus arctissima clau-
sura, quam antè non vouerunt, per Bonifacium VIII. cap. vnico, de Sta-
tu Regul. cuius decretum innouauit Tridentinum, vt etiam ipse San-
chez notat supra num. 42.

11 Quid idè num. 35. & sequentibus resoluit, posse superiorem
cum maiori parte Capituli Generalis regulam iam ferè collapsam, &
relaxatam ad pristinum statum restituere, & ad eam sic reformatam obseruan-
dam Religiosos constringere: quia hoc non est supra regulam, sed se-
cundum regulam, & ad maiorem obseruantiam regulæ, quæ erat re-
laxata, & ferè collapsa, quæ vt instauretur, & ad suum pristinum sta-
tum restituatur, tenetur subditus pati, ac per consequens regulam sic
instauretam obseruare. Ita tenent Corduba, & Lesius supra citati, Syl-
uest. dicta quest. 6. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 11. quest. 17. Ta-
pia in authent. ingressi, verbo, ipso ingressu, cap. 1. num. 61. C. de sacrosan-
Eccles. & alij plures, quos refert ipse Sanchez eo num. 35. qui nu. 38.
vsque ad 41. id induobus limitat. Primo, nisi professus sit ita delictatus,
vt non possit notam regulæ reformationem sustinere, tunc enim cum
illo dispensandum est, vt ad aliam religionem similem illi collapse, quam pro-
fessus est, transire. Secundo, nisi tempore professionis limitata fuisset
intentio non se amplius obligandi, quam ad illam regulam sic rela-
xatam, quo casu tenetur hic ad aliam Religionem æqualis obseruan-
tiæ, ac erat prior, transire, vel denuo ad illam regulam reforma-
tam se obligare. Hoc tamen non videtur omninò certum, quia
etiam moniales ante dictum decretum Bonifacij Octaui limitatam
habuerunt intentionem non se obligandi ad clausuram, & ta-
men ad illam perpetuo seruandam eas adstrinxerunt, quantum multæ eam non
vouerunt.

Trid. sess. 25.
cap. 5. de Regl.

vouerunt.

(32)

RESOLVTIO. XXI.

De Canonicis Regularibus.

DE origine Canonicorum Regularium vide infra de origine Religionum num. 6. De quo latè Didacus à Mota lib. 1. de fundat. Ordinis S. Iacobi cap. 1. §. 2. vsque ad 5.

1 Appellatione Monachi venit Canonicus Regularis etiam in exorbitantibus, & pœnalibus, quando est eadem ratio de Canonico, & de Monacho, cum in hoc reperiantur secundum ius antiquum æquati, sunt enim verè Religiosi regulam determinatam, & à Sede Apostolica approbatam profitentes. Nec differunt Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum à Canonicis Regularibus aliarum Ecclesiarum non Cathedralium, sed sunt omnes eiusdem Ordinis, & conditionis eundem Religionis habitum essentialem portantes, & eandem solemnem professionem, emittentes, tom. 1. quæst. 1. art. 3. & tom. 3. quæst. 4. 2. art. 3. Idem docet Miranda tom. 1. Manua, quæst. 10. art. 6. quidquid dicitur Azor tomo 1. inst. Moral. lib. 12. cap. 2. 2. quæst. 6.

2 Canonici Regulares non possunt esse patini eleuando baptizatum de fonte, sicut nec Monachi, quia id prohibens Monachis lex, cum fundetur in Religione, ad Canonicos etiam Regulares extenditur, tom. 1. quæst. 31. art. 2. De quo Nauar. lib. 3. constit. de statu Monachorum conf. 10.

3 Eadem ratione non licet dictis Canonicis Regularibus admittere intra clausuram Monasteriorum mulieres; etiam omni susceptione maiores obsequiorum honestorum præstandorum causa, & eas temerè admittentes inciduat in pœnas constitutionis Pij Quinti, tom. 1. quæst. 48. artic. 4. & tom. 3. quæst. 68. articulo 3. ad finem. Idem docent Nauar. commet. 4. de Regularibus num. 65. quem citato nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 17. num. 31.

4 Item ex eadem ratione ipsis non licet interesse agitationi tauro-
rorum, ex constitutione Clementis Octauo id Monachis, & Regularibus strictè prohibentis, de quo infra de tauro-
rum agitatione num. 4. agemus, ibidem
dicto art. 3. vide Nauar.

cap. non dicatis
nu. 12.

R

RESOL

RESOLVTIO XXII.

De casibus Reseruatis.

Reservatio casuum pertinet ad Episcopos, & ad habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales Religionum, idque negare hæcism esse definit Concilium Tridentinum quantum ad Episcopos.

Imo quantum ad dictos prælatos habentes iurisdictionem Episcopalem, etiam hæreticare existimo eos, qui talem potestatem reseruandi casus adimunt ab ipsis. Verum est tamen quod dicti Episcopi, & prælati, nec eiam Ecclesia nullam potestatem directè habent reseruandi actus merè interiores absolute, & per se sumptos, sed indirectè bene id possunt, vnde possunt reseruare dictos actus interiores, vt sunt causæ contingentes, aut qualitates exteriorum actuum, vel omissionum, vel vt ordinantur ad exteriora, eaque calificant, puta, si quis aliquod peccatum mortale aliquo signo malo, verbo, aut scripto expresserit exterius, etiam occultissime, nullo vidente, aut audiente: Secus si per actum, vel signum bonum manifestauerit, puta ad consilium capiendum intra, vel extra sacramentum, confessionis, tom. 1. quæst. 21. art. 1. & 2. Pro quo D. Tho. 1. 2. q. 91. ar. 4. & 2. 2. q. 11. ar. 3. & q. 100. ar. 16 ad 6. Soto de Iustitia & iure lib. 10. q. 5. art. 5. Nauar. de simonia n. 20. & 21. fol. 118. Couar. de Hæceticis c. 42. & in Regula, peccatum 2. p. in principio, Suarez de censur. disp. 4. lect. 2. à n. 1. Miranda tom. 2. Man. q. 34. art. 1. 2. & 3. Villalob. 1. 1. p. summa tract. 16. diff. 5. n. 5. & diff. 9. n. 2. Portel, verbo, casus reseruati, num. 1. in addit.

2 Clemens VIII. cunctis Regularibus per suum Breue certos casus reseruatos taxauit, & præscripsit, vltra quos præcipit, vt alij nõ reseruentur à prælati superioribus, nisi in Capitulo Generali, aut Prouinciali de consensu Patrũ vocaliũ, & matura discussione. Sed hæc constitutio quantum ad istã restrictionem, & limitationem non est recepta apud nos Minores, nam sæpe sæpius contingere solent casus particulares, qui necessario reseruati dandi sunt ante Capitulum, ob bonum regimen, & commodum Religionis, & ita vsus obtinuit. ibid. art. 2. Cætera vide supra de absolutione quoad reseruata, & specialiter de prædictis casibus Clementis VIII. tractant F. Ludoui. Beja 3. part. respons. moral. casu 16. fol. 326. Sorbus in addit. ad Compend. verbo, absolutio ordinaria quoad Fratres 1. part. fol. 31. Francisc. Longus Capuccin. in suo tract. de casibus Clement. VIII. casu 1. & 9. relati à Portel in tract. de eis de in casibus, & in addit. ad dubia, verbo, casus reseruati in principio, & per totum.

Trid. ses. 14.
can. 11.

X

Nota

Nota ad resolutionem, de casibus reservatis.

3 Circa id quod resolvimus cum Auctore supra, resolut. 3. num. 21. nempe non tolli reservationem peccati semel nulliter confessi, non oppositum tenere Reginaldum tom. 1. praxis poenit. lib. 8. sect. 2. num. 61. & sequentibus cum Suarez tom. 4. de poeniten. disp. 31. sect. 4. num. 9. & sequentibus quos refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia dict. verbo, *casus reservati num. 1.* Ducitur Reginaldus ea ratione, quia ex quo subditus comparuit coram superiore, vel habente eius auctoritatem, et que integre peccatum suum propalavit (vt supponit hæc sententia) cum proposito emmendæ, superior vero ei debitam satisfactionem, seu poenitentiam iniunxit, iam videtur fini reservationis satisfactum, ac proinde nullam comparandi coram superiore pro absolutione talis peccati reservati obligationem remanere. Quod (addit Reginaldus num. 62.) habet verum, etiam si poenitens non habuerit propositum firmum emmendæ, vel integre non propalaverit sua peccata, dummodo hoc non contingat circa ipsum peccatum reservatum, quod non integre declaravit, vel sufficienter de eo non doluit, aut non habuit firmum propositum in illud non reincidendi: tunc enim non censetur satisfacere intentioni superioris, & fini reservationis, ac proinde ab eius onere non liberatur. Aduertit etiam cum Suarez hoc non habere locum, quando datur absolutio à reservatis virtute alicuius iubilæi, nam tunc, inquit, de intentione concedentis requiritur confessio valida, nec sufficit inualida. Hæc sententia quamvis minus probabilis, ac minus tuta potest in praxi amplecti, vt ait Portel supra dict. num. 1. ob auctoritatem tot, ac talium Doctorum.

Defenditur
sententia
Auctoris.

4 At mihi satis dubia, nec solido innixa fundamento videtur, vt à doctrina Auctoris recedamus: quia nihil facit ad rem integre declarare peccatum reservatum cum debita contritione, & proposito emmendæ, si defectus istius contritionis, & integritatis confessionis circa alia peccata contingit, siquidem in vtroque casu confessio semper est inualida, ac per consequens non videtur satisfieri intentioni superioris, & fini reservationis. Nec datur maior ratio in iubilæo, vt in eo requiratur valida confessio de intentione concedentis, quam in superiore concedente auctoritatem ad absolutionem à reservatis: si enim ipse superior sciret subditum inualidè confiteri, non vti que (vt credi potest) eam concederet auctoritatem ad absolutionem, & consequenter illius intentioni non sit satis. Vnde necessario fateri debemus, vel in vtroque casu tolli reservationem, vel in neutro, cum in vtroque militer eadem

dem ratio, vt bene ponderat Portel dicto num. 1. ad finem: 5 Nec tandem valet dicere cum Reginaldo supra num. 63. quod ille defectus contritionis circa alia peccata est accidentarius reservationi peccati sufficienter confessi, quæ solet esse peccati secundum se, non autem peccati in Ordine ad alia peccata. Nam saltem non est accidentarius respectu confessionis integre peccatorum, quam reddit omnino nullam, etiam si peccatum reservatum (vt supponit ista sententia) sit sufficienter, & cum debita contritione confessum. Imò est contradictio in terminis asserere solam contritionem peccati reservati esse sufficientem sine contritione cæterorum, cum de ratione contritionis sit omnium peccatorum detestatio, siue dilectio Dei super omnia. Vnde illa contritio peccati reservati (vt vocat iste Auctor) non est dicenda vera, sed potius ficta, imò & nulla contritio. Igitur si sufficiens non est ad tollendam nullitatem confessionis, nec erit pariter satis ad removendam reservationem: Illa enim pendet ab absolutione peccatorum valida, qua non stante, & manente reatu peccati non remissi, consequenter remanebit reservatio illi annexa, quomodo enim potest tolli accessorium, si principale, quo nititur, non tollitur?

RESOLUTIO. XXIII.

De Cardinalium declarationibus.

1 **C**ARDINALIUM declarationes authenticè propositæ, sigillo ipsius Congregationis, aut alterius personæ indiguitate constitutæ signatæ obligant in vtroque foro, sicut lex Papæ, cuius nomine, & auctoritate sunt latæ nec opus est, quod promulgentur, vt obligent, sufficit enim quod ipsæ leges quarum sunt declarationes, sint semel promulgatæ, & receptæ, nam eodem modo, quo ipsæ leges, obligant, & sicut tenemur recipere declarationem Pontificis circa suas leges, eodem iure declarationes eorum, qui ex commissione Papæ id faciunt tanquam veras, & verè mentem legislatoris declarantis admittere adstringimur: secus si authenticæ non proponantur. tom. 1. quæst. 11. art. 2. De quo Delrio Disquisit. Magic. lib. 6. capit. 1. sect. 3. in fine, Zerola in praxi Episcop. 1. part. verbo, *auctoritas*, in fine, & part. 2. verbo, *absolutio*, in fine, vide quæ diximus resolut. 18. num. 22. de quarta funerali.

2 Licet verus sensus, seu declaratio Concilij Tridentini sit commissa à Papa Congregationi Cardinalium ad id deputatorum, adhuc tamen eiusdem Concilij decreta possunt interpretari iudices in tribunalibus. & Doctores in scholis ad cõmunè vtilitatem, iuxta formam præ-

Trid. sess. 25.
de reform. c. 2.

criptam in ipso Concilio, ut à simili de regula P. N. B. Francisci, cuius interpretatio specialiter est reservata Sedi Apostolica, resoluit Corduba super Regulam, quæst. 5. & 6. in introductoria, *ibid.* art. 3. Pro quo vide *Conar.* in Regula possessor. 2. part. quæst. 6. num. 2. Soto, lib. 1. de iust. quæst. 7. art. 3. & lib. 3. quæst. 4. art. 5. Henriquez, lib. 7. de indulgentijs, cap. 29. §. 4. Valer. Reginal. in Praxi foriponit. lib. 20. num. 53. in fine, relatus à Barbosa in Remif. ad Trid. d. cap. 2. de reform. vbi resoluit in Bulla edita à Pio III. in confirmatione ipsius Concilij, non esse Sermonem de interpretationibus, quæ docendi gratia fiunt in Scholis. Idem docet Miranda tom. 2. Man. quæst. 26. art. 12. conclu. 1.

Trident. sef. 24. de reform. cap. 12.

3. Congregatio Cardinalium declaravit, quod Concilium Tridentinum requirens. 22. ætatis annum ad obtinendum dignitates, aut Canonatus, quibus animarum cura non subest, loquitur de dignitatibus, & Canonatibus Cathedralium Ecclesiarum, & non Collegiarum, *ibid.* d. art. 2. prope medium. De quo Garcia de Benefic. part. 7. cap. 4. num. 70. vbi refert quandam Cardinalium declarationem, quæ habet, hos 22. annos debere esse completos, & sequitur Mandos de xta te in minorum, cap. 5. num. 10. Molin. de iust. tract. 2. disp. 573. circa principium, licet contra teneat Henriq. lib. 14. cap. 8. §. 10. in fine, & alij relati à Barbosa in Remif. ad d. cap. 12. Trid. num. 4.

De declaratione legum vide infra de legibus à num. 45.

RESOLUTIO XXIII.

De celebratione Divini officij.

RITVS, Quos Ecclesia Romana servat in celebrando officio Divino ab ipsis primordijs Ecclesia per Christum Dominum, & Apostolos, aliosque eorum successores originem trahunt, introductique sunt, ac ab omnibus vniuersali consensu recepti. Huiusmodi ritibus Romanæ Ecclesiæ tanquam matri debent omnes aliæ Ecclesiæ orbis conformari, ex præcepto Pij V. & Gregorij XIII. exceptis quibusdam Religiosis, de quibus in constitutionibus dictorum Pontificum, quæ habentur in Breuiarijs, & Missalibus nouiter reformatis, tom. 1. quæst. 42. a. 1. De quo Rosulphus lib. de Canonum obseruat. proposit. 14. Durand. in Rationali, lib. 6. cap. 2. Vvaldens. lib. 1. de offic. cap. 21. Vvalfrid. lib. de rebus Ecclesiæ, cap. 25. Smaragdo in cap. 16. regul. S. Benedicti, & alij quos refert Suarez tom. 2. de Religion. lib. 4. de Floris Canonici, cap. 6. nu. 14. Isidorus, lib. 1. de officijs, cap. 23. quem refert Mirand. tom. 1. quæst. 37. art. 1. & 10.

70 Bullar. orac. c. 10. 17. 120. p. 721.

2. Leo X. concessit ad sedandos scrupulos Fratrum Minorum, vt satisfaciant præcepto Ecclesiastico in cap. dolentes, de celeb. Missar. ac etiam

ac etiam suæ Regulæ, dicendõ horas Canonicas, & alia officia Diuina, etiam si dicant sedendo, de ambulando, aut non integrè verba profereudo per imperitiam, negligentiam, aut malam pronunciationem, defectum linguæ, seu alias qualitercumque imperfectè, cum animi distractione, ac sensuum vagatione, dum modo ex malitia non faciant. Et similiter, quod non teneantur repetere recitantes cum alijs, imperfectè dicta ab eis, aut non integrè audita ob distantiam, vel strepitum, aut aliam causam, sed satisfaciant qualitercumque audiendo, præsertim in choro. Sed quantum ad id, quod dicitur, *vel non integrè verba profereudo*, debet intelligi de omittentibus partem non notabilem alicuius horæ, vel psalmorum: nam partem notabilem omittentes minime satisfaciunt. Item quando dicitur *si dum modo ex malitia hoc non faciunt*, debet intelligi de malitia voluntaria, per quam perditur attentio, ad minus virtualis satisfaciendi præcepto, non vero de malitia non tollente præfatam attentionem, tunc enim licet recitans non mereatur, præcepto tamen satisfacit. *Ibidem art. 2.* De quo vide Nauar. de orat. & horis Canonicis cap. 4. num. 2. & sequentibus. Miranda supra dict. art. 10. in cunctis. Suarez dicto lib. 4. cap. 27. num. 2. & loquens de attentione necessaria ad recitandum, seu orandum, cap. 26. num. 13. & sequentibus, & num. 22. 23. & 24. Vbi ait sufficere minimam attentionem.

3. Ad suppleendum autem omnem defectum humana fragilitate contractum in recitatione Divini officij, satis est dicere post Completas horas vnum Psalmum, vel vnum Paternoster, & Ave Maria, aut orationem, quæ incipit, *Acrasant*, & hoc ex concessione eiusdem Leonis X. Sixti III. & aliorum Pontificum, *ibidem art. 3.* De quo Nauar. de orat. cap. 13. num. 17. & 49. & 88. Miranda supra art. 20.

Bullar. orac. 48. Leo. x. pa. 730.

4. Per concessionem eiusdem Leonis X. possunt Fratres mentaliter dicere illa, quæ sub silentio, & secreto præcipiuntur recitari, & hoc etiam absque vlla voce secreta, vel publica. Super quo aduerte non esse necessarium priuilegium ad dicendum horas Canonicas absque expressione vltius verbi, quod audiri potest ab alio, sed sufficit formare verba inter dentes, & labia. *Ibidem art. 4.* De quo Nauar. de oratione cap. 19. num. 88. & cap. 20. num. 14. vide D. Thom. 2. 2. quæst. 83. art. 12. Suarez dicto lib. 4. cap. 6. num. 2. & sequentibus. Miranda supra art. 17. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 10. cap. 1. quæst. 4. Villalobos, p. Sum. tract. 24. dist. 10. num. 8. & 11.

Bullar. orac. 12. Leo. x. pa. 721.

5. Idem Leo X. concessit Fratribus Minoribus occupatis in prædicando, & confessiones audiendo, vt possint mutare officia feriarum, quæ sunt prolixiora in officia Sanctorum, quæ sunt breuiora, & eas seruare in eos dies, quibus credunt se occupandos fore, modo id non faciant in fraudem Divini officij, sed vt liberius valeant vacare studio, & consolationi spiritali fidelium incumbere. Circa quod aduerte, quod tãta, & tam subita potest occurrere necessitas, seu occupatio, vt non possit

Bullar. orac. 44. pag. 729.

ei prouideri, aut omitti sine scandalo, vel peccato; & tunc iusta de causa excusatur quis a præcepto recitandi, etiam secluso priuilegio, puta si occurreret necessitas pacificandi populum rixari uolentem, aut habendi concionem, quæ nisi cum magno scandalo omitti non potest, vel confessiones audiendæ in hebdomada sancta, vel tempore lubilei, intra cuius terminum omnium confessiones audire necesse omnino est, vel habenda sit aliqua præleçtio publicæ, aut defendendæ aliqua conclusio, in his enim casibus excusatur quis a recitatione officij Diuini, vel ad minus potest illud anticipare uel potè præcedenti. *Ibidem art. 5.* De quo Nauar. ubi supra in fine, Suarez dict. lib. 4. c. 27. n. 33. usque ad 36. ubi n. 35. docet non esse necesse, quod obligatio charitatis sit grauissima, ut omittatur officium Diuinum. De quo etiam Miranda supra art. 19. ubi tradit distictum priuilegium Leonis operari ultra ius commune, quando non est tam stricta, & arcta necessitas.

6 Item dicti Fratres Minores prædicationi uerbi Dei, audientia confessionum, uel etiam sacre Theologiæ, & sacrorum Canonum lectioni, ac studio insistentes possunt ut alio priuilegio Clementis Septimi concessa Clericis 8. Syluestri de Urbe, alias uocatur Theatini, dicendo saltem sex, aut septem Psalmos assignandos a prælato cum septem Paternoster, & bis symbolum Apostolorum loco horarum Canoniarum. Quo priuilegio etiam gaudere possunt infirmi, & infirmi Fratribus intenti. Sed grauius ægotantes sufficit recitare septies in die Salutationem Angelicam, & semel orationem Dominicam pro septem horis Canonicis, ut habetur in Compendio Diui Hieronymi Hispaniæ titulo horarum Canonice, §. 7. *Ibidem art. 6.* Vide Miranda supra d. art. 19.

7 Item pro infirmis Fratribus extat aliud priuilegium Leonis X. ut satisfaciant officio Diuino, recitâdo aliquid iudicio prælati, seu Præfidentis Conuentus assignandum, quando scilicet, sunt inderminati, an licet possint abstinere a dicta recitatione, & hoc, si medicus, qui cor modè haberi potuerit, dixerit esse nocuum infirmo. Ita refertur in Bullario inter uias uocis oracula Leonis X. Sed Eugenius III. hoc ampliauit concedendo, quod tempore infirmitatis, uel post conualescentiam satisfaciant dicendo aliquid ad arbitrium Prælatorum, nec requirit dictum medici. Imò sufficit, quod dicat Fratri infirmo medicus, ne recitet officium Diuinum, nullamque aliam licentiam Prælati requirit, tenet Nauarrus mox citandus. *Ibidem art. 7. & in Addit. Summa Tom. 3. cap. 197. num. 1.* De quo Nauar. de oratione cap. 11. num. 4. & cap. 21. n. 16. Suarez dict. cap. 27. num. 19. & 20. Vbi docet, quod si medicus absolute iudicet morbum excusare a recitâdo, parendum simpliciter esse, si uerò sit dubius, consulendum esse Prælatum: sed Miranda ait supra art. 6. in fine, medicis in hoc non semper esse credendum, quia sunt faciles in absolueudis ægris ab hac obligatione: sed hoc absolute non potest dici, si enim medicus est prudens doctus, & timoratus eius dictio

stant

standum esse omnino exillimo, & ita tenet in dicta tract. Villalob. 1. p. Summa tract. 24. diff. 16. num. 2.

8 Fratres itinerantes, uel alterius rei gratia extra Conuentum existentes possunt recitare officium Diuinum simul cum alijs quibuscunque, cum quibus se inuenerint, uel quilibet separatim, alio quam Romano usu, & ordine placuerit, sicq; recitantes satisfaciunt præcepto suæ regulæ, nec iterum proprium officium dicere tenentur, ex concessione Innocentij III. apud Bullarium. Nec hoc est derogatum per Pium V. in bulla quæ extat in principio Breuiarij. Imò non obstante dicta Bulla non erit peccatum mortale dicere bis, aut ter horas mutato ordine Breuiarij, recitando de feria, aut de festo diebus, in quibus de ipsis non fit officium: secus si id frequenter ad libitum fieri soleat. *Ibidem art. 8.* De quo uideri potest Suarez supra cap. 24. a num. 12. & sequentibus. Idem quantum ad recitandum cum alijs per Breuiarium diuersi ritus, docet Miranda tom. 1. quæst. 37. art. 13.

9 Socius alicuius religiosi potest recitare horas per Breuiarij breuius, aut ante tempus, iuxta priuilegium concessum tali religioso, satisfaciuntque suæ obligationi: Hoc tamen intellige, casu quo priuilegium redderetur frustratorium, si socio non communicaretur, puta, si alicui ratione senectutis, uel alterius necessitatis concederetur recitare horas per Breuiarium trium lectionum, alias minime sine socio, nisi cum magna difficultate recitare, etiam breues horas ualenti. Extra quem casum dictum priuilegium ad socium non est extendendum. *Ibidem art. 9.* Idem tenent Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 30. num. 4. quem refert, & sequitur Portel uerb. *Hora Canonica*, num. 8. Villalobos 1. p. Summa tract. 24. diff. 14. num. 2.

10 Dispensatus ad horas Canonicas non recitandas ob infirmitatem, uel aliam similem causam, ab eorum recitatione omnino liberatur, etiam si aliquam officij Diuini partem recitare commode possit, a quadicenda penitus liber, & immunitis remanet. *Ibidem art. 10.* De quo Nauar. de oratione cap. 10. a num. 9. usque ad num. 18. Suarez eo cap. 27. num. 22. usque ad 27. uide infra in notis.

11 Post Constitutionem Pij V. positam in principio Breuiarij Romani, nulli licet aliquid mutare, addendo, uel minuendo aliquid de Diuino officio. *Ibidem art. 11.* De quo Suarez tomo 2. de Religione lib. 4. cap. 11. num. 6. & sequentibus.

Quæo num. 6. docet cum D. Antonio 4. p. titulo 13. cap. 4. §. 2. Tabien. num. 16. Armilla num. 13. Nauar. cap. 27. num. 217. Possè prælatum ordinatum ex causa rationabili dispensare in mutatione officij. Quod debet intelligi in vna, uel altera occasione, dummodo officium dicatur, & mutatio non sit grauis: totius Breuiarij, nec dispensatio fiat permanentè per modum legis, ut tali, uel tali die dicatur officium aliter, quàm in Romano Breuiario præscriptum est, id enim non potest fieri absque

Papæ

Papae facultate, & auctoritate. Sed adhuc nullo pacto id licere, etiam pro vna, vel altera vice existimo. quia non potest nouum officium, vel diuersum a suo introducere, vt bene notat Portel verb. *Horae Canonicae* n. 7.

12. Qui ex privilegio potest recitare secundum diuersa breuiaria, recitans horas vnus diei iuxta formam vnus ex illis, non tenetur ad recitandum aliquam ex horis secundum formam alterius; etiam si officium praecedentis diei per istud recitauerit. *Ibidem art. 12.* De quo Nauar. de oratione cap. 7. num. 7. & cap. 20. num. 69.

13. Religiosus non additus Breuiario Romano extra chorum potest recitare iuxta Romanum absque licentia praelati, Pius enim V. tantum loquitur de horis dicendis in choro, quas ad dictis alio Breuiario non licet inibi dicere absque consensu praelati, & maioris partis capituli. *Ibidem art. 13.* & *in Addit. Summa Tom. 3. cap. 195. num. 2.* De quo Nauar. lib. 3. consil. tit. de celebratione Missae consil. 15.

14. Additi Breuiario Romano tam clerici saeculares, quam Regulares non tenentur dicere in choro, vel extra chorum officium Defunctorum, Psalmos Penitentiales, & Canticum Graduum, etiam vbi vigebat consuetudo ea recitandi: quia Pius V. ab hac exemit obligatione recitantes iuxta suum Breuiarium Romanum. Quod etiam ad Moniales additas ipsi Breuiario Romano, praecipue ad Claritas sub cura Fratrum Minorum degentes, extenditur. Officium tamen paruum B. Mariae Virginis recitare tenentur omnes Ecclesiae, vbi in choro dici consueuerat, iuxta mentem, & declarationem eiusdem Pij V. *Ibidem art. 14.* & *15.* & *dicto loco Addit. Summa num. 4.* De quo Suarez dict. lib. 4. cap. 25. num. 7. & sequentibus, Villalobos l. p. Summae tract. 24. difficul. 6. num. 3.

15. Fratres Minores, & Moniales sub eorum cura degentes possunt recitare officium Corporis Christi, sub ritu semiduplici omnibus feriis quintis extra tempus Quadragesimae, & Aduentus, dummodo non sint impediti aliquo festo nouem lectionum; ex indulto Pij V. anno Domini 1568. & extat apud Bullarium, *Ibidem art. 16.*

16. Item ex alio indulto Pauli V. anno Domini 1609. iidem Fratres, & Moniales possunt facere officium de Immaculata Conceptione Beatae Virginis Mariae sub ritu semiduplici, quod incipit: *Sicut lilium, &c.* omnibus Sabbathis festo nouem lectionum non impeditis. *Addit. Summa loco citato num. 9.* Vbi licet Auctor resolverit, posse recitari dictum officium Conceptionis, etiam in Aduentu, & Quadragesima; quia id sine limitatione in dicto privilegio indultum est, postea tamen contrarium fuit declaratum per suam Sanctitatem, & ita usus obtinet, vt in Aduentu, & Quadragesima non fiat dictum officium Conceptionis. Imo & nunc ex declaratione Congregationis sacrorum Rituum in Sabbathis quatuor temporum anni idem prohibetur, ne scilicet fiat officium de Conceptione.

Item

Item idem Dñus Paulus Quintus concessit anno Domini 1619. eisdem Fratribus Minoribus, vt semel in quolibet mense prima die non impedita festo nouem lectionum possint dicere officium de sacris Stygmatis B. P. N. Francisci sub ritu semiduplici, extra Aduentum tamen, & Quadragesimam. Qui Pontifex etiam concessit toti Ecclesiae, vt possint celebrare festum praefatum de sacris Stygmatis sub ritu dupli die 17. Septembris, vt habetur in fine Breuiarij Romani, vbi officium pro omnibus Ecclesiasticis approbatum extat.

Sixtus Quartus concessit, quod Fratres Minores possint dicere commemorationes omnium Sanctorum Ordinis sub vna Antiphona, extat in Bullario inter viuae votis oracula dicti Sixti, & ita solet dici in aliquibus Prouincijs illa Antiphona: *Ves Sancti Dei incliti, &c.* pro commemoratione dictorum Sanctorum, vt fit apud Sancti Iacobi sanctam Prouinciam.

17. Religiosus Ecclesiae saeculari perpetuo praefectus tenetur seruari ritum ipsius Ecclesiae in recitando, si vero ad tempus praest, ritum sui Ordinis, & Breuiarij seruet, excepto quod Missam maiorem celebrare debet secundum ordinem, & ritum talis Ecclesiae. Hoc tamen fallit in Fratribus Ordinis Praedicatorum, qui etiam ad tempus translati ad Ecclesiam parochialem possunt se conformare officio, & Breuiario ipsius Ecclesiae, vt habetur in eorum Constitutionibus. *Ibidem art. 17.* & *citato loco Addit. num. 7.* Idem docet citatis Goffredo, Hostiensis, & nostro Auctore cum alijs, Sanchez lib. 6. decalogi cap. 6. num. 38. Miranda tom. 1. q. 37. art. 18. vide in simili Suarez dict. lib. 4. cap. 28. n. 5.

18. Leo Decimus concessit Fratribus Minoribus occupatis, vt possint anteponere, vel postponere officium Diuinum, dicendo Matutinum Vespere ante mediam noctem, & alias horas de mane vsque ad vesperras inclusiue, etiam si occupatio non sit multum necessaria, credentes se deuotius, & quietius tunc dicturos. Ad haec Pius Quintus concessit, quod Fratres sine scrupulo possint dicere Matutinum ante solis occasum. Item quod ratione itineris vel alterius occupationis possint dicere totum officium de mane vsque ad Completorium inclusiue, credentes maiori cum deuotione tunc dicturos. Quae omnia extant apud Bullarium, inter viuae vocis oracula Leonis X. *Ibidem art. 18.* De quo vide Portel verb. *Horae Canonicae* n. 9. vbi docet, quocumque anni tempore posse dici Matutinum ab hora quarta Vespertina, omni secluso privilegio, & idem videtur innuere Suarez dict. lib. 4. cap. 24. num. 3. dum modo officium diei praecedentis iam fuerit recitatum, clarius Villalobos dict. tract. 24. diffic. 12. num. 5. cum D. Thom. quodlibet. 5. art. vlt. ad 1. & Azor l. p. lib. 10. cap. 9. quest. 5.

19. Fratres Minores recitantes horas Canonicas per librum consecuntur remissionem dimidiae partis peccatorum illa die commissorum

Y

qua

Bullar. Orac.
21. Sixti 4.Bullar. orac.
26. p. 724.Bullar. orac.
2. & 17. Pij 5
& oracu. 17.
Leo. 2.

Bullar. oracu. qua dictum officium soluerent. Ita concessit idem Leo X. apud Bullarium. *ibidem* art. 6.

20. Antepone, vel postponere priuatim officium Diuinum sine causa est peccatum: at ob honestas occupationes maritimas horas vesperae praecedenti, & mane usque ad nonam inclusiue, & post meridiam reliquum recitare non est peccatum, sed potius meritum, etiam seculis: quocumque privilegio, melius enim est anticapere laudes Dei, quam postea per alios actus impedire. Vnde consuetudo antiqua aliquarum Ecclesiarum Cathedralium, & insigniorum monasteriorum dicendi Matutinum publicè, & solemniter in choro illico post Completorium, ad solis occasum huius est reprobanda, nec reprobari potest. Aduerter tamen, quod non conceditur facultas occupatis, vt de mane recitent Completorium, licet ob honestas occupationes recitare liceat usque ad vesperas: quia illa hora Completorii instituta fuit ad finem diei, inde censuero videtur eam dicere ad ortum solis. *Ibidem* dist. art. 18. & dist. loc. ad dist. *sententiam* 8. et 9. De quo D. Thom. quod lib. 5. art. 28. Nauar. cap. 3. de Horis Canon. Azor. libro. inst. moral. cap. 9. quest. 3. 4. 5. & sito. 1. Villalob. tom. 1. sum. tract. 24. diff. 12. num. 37.

21. Fratres Laici apud nos Minores non possunt ad clericatum promoueri absque consensu Generalis Ministri, aut Capituli Generalis tantum, & non sufficit licentia Commissarij Generalis Familiae, vt statutum est in Capitulo Generali Lugdunensi; virtute cuiusdam indulti Leonis XIII. Protonotarij autem, etiam usque ad Sacerdotium absque tali licentia, omni honore clericali prouidendi sunt, nec permittendi Canonici officium clericorum persolvere, sed ad merum statum laicalem omnino reducendi sunt, officium Laicorum recitantes, vt in dicta Constitutione Leonis XIII. habetur, de qua in Compendio Minorum, verb. Laici Fratres §. 5. Ancl. *ibidem* art. 19. & *obituro loco* Adit. *summa* cap. 19. art. 13. De quo Suarez dist. lib. 4. cap. 17. num. 7. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. cap. 6. quest. 7. & cum eo Villalob. dict. tract. 24. diff. 9. num. 1. Qui docentalem Fratrem solutam esse ab obligatione recitandi Diuinum officium, sed non declarant an teneatur dicere aliud officium, scilicet Laicorum, aut id clarè docet cum Auctore Portel verb. *Hora Canonica*, num. 4.

22. Religiosi professi, etiam sacris non initiati, & Moniales ad chorum destinatae tenentur ad recitationem horarum Canoniarum, etiam priuatione status Regularis: quia constituti sunt in statu Ecclesiastico irreuocabili, & omnino ad matrimonium impedito, & choro addicti. Fratres vero Minores ad id insuper tenentur ex visua regulae praecipiente, vt clerici faciant Diuinum officium secundum ordinem Romanae Ecclesiae; ad quod semper adstringuntur, etiam si pro culpis eijciantur à Religione, sicut ad id tenetur clericus degradatus, quia taliter eis est

vel

vel degradatio non debet patrocinari sua culpa. *Ibidem* art. 2. & dist. cap. 194. Adit. num. 12. Pro degradatis videatur Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 8. num. 11.

Vide etiam Caietan. verb. *Hora Canonica*, & ibi Syluest. quest. 2. Nauar. de oratione cap. 7. & Durand. lib. 3. de ritibus cap. 22. num. 7. Parnormitan. & Canonista cap. lucid. dist. 10. & cap. 1. de celebrat. Miss. quos & alios plures refert Suarez dist. 9. cap. 17. num. 4. & sequentibus. Azor tom. 1. lib. 10. cap. 6. quest. 1. & 2. qui omnes docent obligationem hanc recitandi in religiosis fundari in consuetudine praescripta. Idem tenet Villalobos dicta difficul. 9. num. 4. & quoad Moniales de singulis ad chorum doceat Azor dist. quest. 8. & Suarez supra num. 2. & moderni communiter cum Turresemata in cap. *Neueris* dist. 9. initio, art. 10. Villalobos supra num. 5. Ad id tenet obligatio ligari Moniales in choro, seu in communitate ex consuetudine, qua non existente (addit num. 7.) nec illas, nec Fratres iuuenes sacris non initiatos apud alias Religiones (excepta nostra) ad id priuatim non teneri: quia id nullibi in iure inuenitur praecipuum. Ex quantum ad eiectos à Religione, & ad ultimos condemnatos, idem cum Auctore tenet Suarez vbi supra num. 9. in fine.

23. Moniales gaudent omnibus privilegijs, & facultatibus concessis Fratribus circa recitationem Diuini officij. Moniales autem Sanctae Clarae nescientes dicere officium Diuinum satisfaciunt dicendo officium Laicorum de iudicio Praelatorum, vel Abbatissae, vt habetur in Compendio Minorum verb. *Moniales* §. 3. Idem concessit Pius Quintus pro Fratribus clericis nondum sacro ordine initiatis, qui si ob imperitiam nesciunt recitare officium Diuinum perfectè, & integrè, dum hoc iudicatum fuerit à suis superioribus, satisfaciunt suae obligationi, dicendo officium Laicorum. Exat apud Bullarium inter vnae vocis oracula Pij. *Ibidem* art. 20. & Tom. 3. quest. 6. art. 6. De quo Villalobos dict. diff. 9. num. 6. Portel verb. *Hora Canonica*, num. 5.

24. Fratres, & Moniales possunt recitare de Sanctis, & alijs festiuitatibus suorum Ordinum à Sede Apostolica approbatis, vel approbandis, & in Religione receptis, iuxta formam à Breuario reformato praescriptam, omissis alijs Sanctis, seu festis occurrentibus. Huic tamen privilegio possunt priuatim renunciare, recitando de Sanctis Calendario Romano contentis, & alijs sanctis suorum Ordinum, secus in communitate: quia nemini licet renunciare privilegio tangenti ius publicum, seu ius tertij, scilicet Ordinis, cui concessum est.

Ibidem art. 21. Ad quod in simili vide Suarez dict. lib. 4. cap. 28. n. 9. & dicenda infra num. 32.

Bullar. Orac. 2. & 19. P. 5

Nota ad resolutionem de celebratione Diuini officij.

25. De attentione requisita ad recitationem Diuini officij, de qua supra num. 2. luculenter satis agit Miranda supra dicta quaest. 37. art. 1. ubi post multa ibi congesta, tandem concludit concl. 5. Praeceptum recitandi horas Canonicas sufficienter adimpleri ab eo, qui in initio orationis attendit ad id, quod agit, nec postea voluntarie, seu consulto se diuertit, aut attentionem interruptit. Quae sententia, inquit, est Diui Thom. 2. 2. quaest. 83. art. 13. in corpore, & in solut. ad tertium, Soti lib. 10. de iust. quaest. 5. art. 5. concl. 7. Nauar. libro de orat. cap. 13. & seqq. De concessione vero Leonis X. supra eodem num. 2. relata, circa defectus concurrentes in officio Diuino, tradit ipse Miranda supra art. 12. nihil in ea ultra ius commune concedi, multum tamen conferre ad remouendos scrupulos, & pacandas conscientias Errantium, vel etiam ad suppleendam, seu tollendam obligationem supplendi sub poena, saltem venialis peccati, defectus commissos, qui non excedunt culpam venialem. De quo etiam vide Nauar. de oratione cap. 10. num. 84. & sequentibus. & cap. 9. a num. 18. Azor tom. 1. instit. moralium lib. 10. cap. 12. quaest. 1. 2. & 3. Villalob. 1. p. Summae tract. 24. diff. 15. num. 1. & seq.

26. Ad quod etiam nota cum Sanchez lib. 1. decalogi cap. 13. num. 16. eum qui horam Canonicae inceptam intermisit animo iterum incipiendi, satisfacere postea, continuando. Idque extendit ad eum, qui ab initio habuit animum non satisfaciendi, sed totam horam repetendi, contra Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. cap. 8. quaest. 7. quia, inquit, intentio non satisfaciendi non impedit, quin verè praecceptum impleatur, & sufficit quod mutet propositu, & adiungat caetera. Atque ita tenet indistincte Leonard. lib. 2. de iust. cap. 37. dub. 10. num. 59. Sancio adhæret Portel in addit. ad dubia verb. *Horæ Canonicae*, num. 5. & tenet etiam Villalobos 1. p. Summae tract. 24. diff. 15. num. 10.

27. Circa num. 10. Dum ex Auctore resoluius dispensatum, seu absolutum à recitatione officij Diuini ob infirmitatem, vel similem causam non teneri ad aliquam partem horarum dicendam, etiam si commode possit, nota quod oppositum tenet Nauar. de oratione cap. 11. n. 6. Sanchez tom. 3. de matrimo. lib. 9. disput. 35. num. 4. Soto lib. 7. de iust. quaest. 1. art. 3. quos refert, & sequitur Villalobos 1. p. Summae tract. 24. diff. 16. num. 5. Distinguit tamen cum Nauarro, Azor dict. lib. 10. cap. 13. quaest. 4. & Leonard. dicto cap. 37. dub. 9. num. 54. Nam si infirmus potest maiorem officij partem soluere, ad eam recitandam tenetur: si verò minorem partem tantum, ad nihil obligatur, quia regulariter maior pars trahit ad se minorem, cap. 1. de his, quae sunt à maiori parte, l. quod maior pars, ff. ad municip. Vnde qui non valet dicere maiorem partem horarum,

horarum, ab omnibus absoluitur, nec est adstringendus ad quancunque dicendam, etiam si minima pars sit.

28. Sed hæc distinctio non placet Suario tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 17. num. 24. eamque multis exemplis, & rationibus improbat, tandemque resoluit num. 27. non sibi videri, veram esse generalem regulam negatiuam pro omnibus casibus, & impedimentis, nempe vt qui non potest maiore partem, seu pensum totius officij soluere, ad nullam teneatur. Ac ideo ad modum infirmitatis impediens recitare attendendum esse iudicat. Nam si peculiariter impedit recitationem alicuius horæ Canonicae ob difficultatem in ea dicenda, vt v.g. in matutino propter debilitatem visus, & capitis, & illa difficultas in alijs horis non sentitur, sed commode dici possunt, non censetur legitima excusatio quo ad eas horas, siue illæ sint plures, siue pauciores. At verò si infirmus pensum Diuini officij indifinitè impediatur, vt est febris grauis, vel quid simile, tunc non est nimis Religiosè, seu scrupulosè ea licentia restringenda, excusatio enim illa ex se indefinita, & quæ potest vniuersali, & ita consuetudo optima legum interpretum hanc legem interpretatur: & fortassis quia est valde difficile in huiusmodi casibus attingere punctum in iudicando, quid possit homo facere, vel non facere sine graui incommodo. Atque ideo satis esse censetur, officium sine notabili salutis incommodo dici non posse. Hæc Suarez. Per quod sententia nostri Auctoris magis illustratur, ac temperatur, sicque temperandam fore existimo.

29. Ex quibus deducit Suarez supra num. 28. quod clericus, vel religiosus quarrana diurna, vel leui tertia laborans tenetur recitare horas in tempore habilij, quæ commode dicere potuerit, ex Nauar. dict. ca. 11. num. 3. Idque anteponendo, vel postponendo instante necessitate, dummodo antepositio non noceat notabiliter accelerando febris accessionem, quæ speratur: vel postpositio, & concursus omnium horarum in vnum tempus sit nimis grauis. Quod prudentis, & timorati iudicio prælati, si dubium ad sit, relinquitur.

30. An autem cæcus habeat sufficientem excusationem non recitandi Diuinum officium? Ostendit ipse Suarez dicto cap. 27. a num. 14. ubi varias sententias pro vtraque parte refert. Et pro negatiua, nempe quod non excusetur, adducit Nauar. dict. cap. 11. num. 13. Grassi lib. 2. decis. cap. 53. num. 4. Azor tom. 1. inst. mor. lib. 10. cap. 13. quaest. 4. & pro parte affirmante, quod excusetur à recitando, Armilla, verbo, *Horæ*, num. 16. Tolet. lib. 2. instruct. cap. 14. & tandem resoluit, quod si memoriter, vel cum socio commode potest recitare, ad id tenetur, si potest sine magna difficultate, vel sine magno sumptu iuxta personæ qualitatē socium habere: & in his duobus concordat cum Nauarro. Cum quo retia addit, sacerdotem, qui pinguem præbendam possidet, & cum famulo, vel Capellano recitare solebat, cum esset sanus, non excusari à recitan-

Temperatur
sententia Au-
ctoris.

do, eo quod circus fiat, si ita facile id facere potest, ac antea faciebat. Quod quidem mihi multum placet.

31. De præbendato vero, vel beneficiato cæco, resoluit ibi dem Suarez num. 15. si aliud impedimentum non habeat, non excusari à residentia, seu à assistentia in choro; satisfaciât tamen dicendo quod commode poterit, & tandem num. 16. concludit, clericum non teneri propter defectum memoriæ dicere cum socio suos, & audire alienos versus: secus de beneficiario, qui culpabiliter abest à choro in tempore obligationis, & sine legitimo impedimento, qui quidem non excusatur à culpa graui, si neque in choro, neque extra chorū dicat officium, saltem illo modo, si aliter dicere non potest.

32. Si autem cæcus sit simul, & surdus solum memoriter tenetur recitare quantum memoria iuuare potest, quia is non potest auxilio socij vti, vt patet manifestè. Secus si surdus tantum sit, & non cæcus, quia cum per se solus possit legere, ac officium dicere, surditas sola nullam secum fert excusationis causam, siue se ipsum dicentem audiat (quod fortasse ita semper contingit) siue non audiat: nam satis est, vt mente attendat, & aduertat quid, & quomodo dicat; præceptum enim non obligat per se ad audiendum, sed ad dicendum. Dixi, *surditas sola*, quia si aliunde adsit legitimum impedimentum, nec solus dicere potest, non est obligandus ad recitandum cum socio, quem non potest audire. Quod procedit, etiam si clericus non sit omnino surdus, sed ita surdaster, vt non possit, nisi cum magna difficultate, & vociferatione socij audire. Ita Suarez supra num. 17. Vbi adiungit num. sequenti, surdum præbendatum non excusari ab assistentia chori, quanuis cæcus sit, quia tale beneficium obligat ad eam assistentiam principaliter, per accidens verò est, quod non possit percipere sensibus quæ aguntur, vel dicuntur.

33. Circa num. 13. dum resoluius cum Auctore, non addictum Breviario Romano extra chorū posse recitare iuxta ritum Romanum absque prælari licentia, idem docet Caiet. verbo, *Hora*. Sed Suarez dicto lib. 4. cap. 23. num. 9. oppositum tradit, nempe non licere vnicuique priuata auctoritate vti Breviario Romano, relicto suo proprio, propter verb. Pij V. posita in sua Bulla, ibi: *si forte hoc nostrum magis placeat, dummodo Episcopus, & vniuersum Capitulum in eo consentiant, vt id in choro dicere, & psallere possint, permittimus*: idemque videtur innuere Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. capit. 11. quæst. 1. in fine. Neque id probare particulam illam, *in choro*, asserit Suarez, quia insinuari videtur ad vsum chori tantum requiri consensum Episcopi, & Capituli, non vero ad priuatam recitationem: quia, inquit, estò ex illis verbis immediatè non colligatur, esse necessarium talem consensum ad vsum priuatum, colligitur nihilominus mediâtè: Nam Pius Quintus eil innouat in Ecclesijs exceptis in sua Bulla, nisi voluntariè

luntariè ea innouatio, seu mutatio ab ipsis fiat, ac per consequens ibi relinquitur integrum, ac in sua virtus communetius autem decernit vt in recitando singuli suam Matricem, vel Ordinem sequantur cap. de ijs, cap. placuit, dist. 12. ergo, &c.

34. Sed hæc instantia nil viget contra nos, nec nos mouere debet à sententia Auctoris deterenda. Nam in eo *Lapide ijs*, apertè fit forma de recitatione Diuini officij publica, quæ præcipitur ibi vniuersis, ter seruari ab omnibus prouincijs, conformando se cum sua Metropolitana sede, vt apertè deducitur ex illis verbis textus ibi, *cetera officia publica*, &c. Vnde non est cur id ad priuatum vsum extendamus; fauores enim ampliari, odia conueniè restringi, ex regula iuris vulgata. Et ita tenet Portel, verbo, *Hora Canonica* num. 6. post Caietanum loco supra citato, & innuit Miranda tom. 1. quæst. 37. artic. 13. vbi in simili resoluit, posse nos Minores extra conuentum recitare cum Monachis aliarum Religionum per sua breuiaria virtutè concessio- nis Innocentij III. id indulgentis, quam non recitari per Bullâ Pij V. ibi asserit, ergo melius poterit addictus alio Breviario Romano ritui priuati se conformare. Qua propter Suarez dicto num. 9. in fine, quasi desperans suâ sententiâ, addit, quod non audeat peccati mortalis arguere eum, qui priuatiu ita recitaret relicto sui breuiarij ritui proprio.

35. De obligatione recitandi horas Canonicas, quam habent beneficiati ratione beneficij Ecclesiastici, etiam si nullus alius titulus intercedat, idè cap. *si quis presbyter*, 9. dist. & Concilium Lateranense sub Leone X. sessione 9. in Bullâ reformationis, sub titulo, reformationes Curia, & statuimus, vbi priuatur fructibus beneficiorum illi, qui officium Diuinum non dicunt, quam constitutionem confirmauit, & auxit Pius V. sua speciali constitutione 138. in Bulla. Rom. De quo agit Auctor tom. 1. summa cap. 140. num. 3. 4. & sequentibus, & in addit. tom. 3. cap. 194. & late tradit Suarez tom. 2. de Religione lib. 4. de horis Canonicis cap. 18. per totum, vbi nu. 7. resoluit, ad multiplicationem beneficiorum non multiplicari obligationes recitandi Diuinum officium, idem docet Villalobos in citandis n. 18. & cap. 19. n. 4. & sequentibus, idem Suarez tradit cum Caiet. in summa, verbo, *Hora*, Soto lib. 7. de iustit. quæst. 5. art. 3. Armilla, verbo, *Hora*, n. 1. titulum, & beneficium non sufficere ad obligationem recitandi pro eo tempore, quo nec recipiuntur fructus, nec expectantur. Idem docet Auctor d. tom. 3. c. 194. nu. 6. Villalobos r. p. summa tract. 24. dist. 8. nu. 2. & num. 3. id limitans Suarez adiungit, teneri ad recitandum eum, qui volens, ac sciens beneficium accipit, cuius fructus recipiat alter; secus verò si per illum non fiat, & cum hac limitatione idem tenent Ledesma in 4. p. 2. q. 16. art. 4. dub. 3. Aragon 2. 2. quæst. 83. art. 12. Corduba in summa quæst. 185. quos refert, & sequitur Auctor dict. cap. 194. num. 5. Villalobos supra num. 11. vbi addit, teneri ad recitandum eum, qui recipit distributiones quotidianas, & po-

Defenditur
sententia Az-
oris.

& potest summi ex Syluestro, verbo, *Hora*, quæst. 2. dicto 2. tradit etiam idem Suarez num. 7. beneficium ante acquisitam possessionem non obligare ad reci tandum officium Diuinum ratione solius tituli, nisi per beneficiarium stet habere illam. Idem aperte supponunt Maior in 4. diff. 12. quæst. 6. ad 9. & ex professo docet Flaminius lib. de resignat. benefic. quæst. 9. num. 15. & iudicat probabile Azor lib. 10. inst. moral. cap. 4. q. 7. tom. 1. & docet Auctor dict. num. 6. in fine.

36 An vero post titulum, & pacificam possessionem beneficij statim quis teneatur recitare, licet statim fructus non percipiat, dummodo speret percipere, ostendit Auctor ubi proximè num. 7. Villalob. sup. n. 13. idem docet cum cõmuni ferè omnium DD. confes. Suarez supra cap. 20. citans Nauar. Turcrematam, Paludan. Cordubam, Syluestrum, Medinam, & Toletum lib. 2. suæ Instr. cap. 14. in fine.

37 Beneficiatus non recitans post sex primos menses ex culpa sua tenetur ad restitutionem fructuum, vt cum Nauar. in summa cap. 35. n. 122. & de oratione cap. 7. num. 32. tradit Auctor dict. ca. 194. num. 8. Secus si intra dictos sex menses non recitet. Vbi in fine addit, non excusari à mortali qui scit recitare, & non recitat, & idem docet Villalobos supra dicto tract. 24. diff. 17. num. 4. De quo latè agunt Azor tom. 1. inst. moral. lib. 10. cap. 14. quæst. 3. & 4. Lefus lib. 2. de iust. cap. 34. dub. 32. num. 175. & sequentibus, Suarez ubi supra cap. 29. nu. 1. & sequentibus.

38 Nouissimè sanctissimus Dominus, ac P. N. Urbanus VIII. die 19. Iulij anno Domini 1627. concessit nostræ sacre Religionis Seraphicæ, & Religiosissimæ Societati Iesu, vt vnaquæq; de suis possint facere officium, & Missam de 26. Fratribus apud Iapones illustri martyrio coronatis, cruci scilicet affixis, & lanceis transfossis pro fidei Catholicæ confessione, ac prædicatione, die quinta Februarii, anno 1597. quorum 23. pertinent ad nos Minores, & alij tres ad Societatem Iesu. Eorum verò nomina sunt. Primus, B. F. Petrus Baptista Hispanus, Cõmissarius, ac Prædicator, natus apud Oppidum de San Estuan in Episcopatu de Auila, & filius Couentus S. Andreae de Arenas in Prouincia S. Iosephi. Secundus, B. F. Martinus de Aguirre Prædicator Hispanus, natus in Oppido de Vergara, filius eiusdem Prouinciæ, & Couentus S. Sebastiani de Auion. Tertius, B. F. Franciscus Blanco, Prædicator Hispanus, ortus apud Galleciam in Episcopatu Auriensi, & filius Prouinciæ S. Iacobi, & Couentus S. Francisci de Villalpando. Quartus, B. F. Philippus de Iesus Clericus, seu iuuenis (sic vocantur qui apud nos adhuc presbyteri non sunt) natus Mexici in noua Hispania ex parentibus Hispanis, & de Prouincia S. Gregorij. Quintus, B. F. Gondifalus Garcia Laicus, natus apud Indiam Orientalem ex patre Hispano Lusitano, & de eadem Prouincia. Sextus, B. F. Franciscus de S. Michaeli Laicus Hispanus, natus in Oppido de la Parrilla, in Episcopatu Vallisoletano, filius Prouinciæ Conceptionis, & Couentus S. Francisci Vallisoletani. Hi sex

sex illustrissimi Martyres sunt Religiosi Minores: Alij septem decim sunt Fratres Tertiarij Iaponeses, duo nomine Pauli notantur, duo nomine Thomæ, Cosmas, Petrus, Michael, Mathias, Leo, Ioachim, Ioannes, Gabriel, Bonauentura, Ludouicus, & Antonius, ambo pueri, vnus 12. alter 13. annorum ætatis, & tandem duo nomine Francisci insigniti. Ex Societate Iesu omnes tres sunt Fratres, & Iaponeses, Ioannes, Paulus, & Didacus.

39 Concessionis ad faciendum officium de Beatis Paschali, Petro de Alcantara, Ioanne Capistrano, Iacobo à Marchia, Felice de Cantalicio Ordinis Minorum, & de B. Elisabetha Regina Portugaliæ, Cõrado, & Margarita de Cortona Ordinis Tertij de Penitentia B. R. N. Francisci, vide infra resolut. 95. num. 8. per totum.

RESOLVTIO XXV.

De celebratione Missæ.

MISSA dicitur à verbo Hebræo, & Chaldæo, Missach, quod oblationem spontaneam significat, in qua panis, & vinum in corpus, & sanguinem Christi consecrantur, eaque sub eadem specie Deo Patri offeruntur. Potest inchoari, seu dici (omni secluso priuilegio) duabus horis ante solis ortum. Vnde priuilegia Pij II. Sixti III. & Pij V. de quibus in Bullario inter vniuersæ vocis oracula, concedentia nobis Minoribus facultatem celebrandi vna hora ante auroram, vel ante, & post horam statutam ab Ecclesia, debent intelligi, & operari aliquid ultra ius commune, sicque licitum est Religiosis tribus horis ante ortum solis Missam dicere, & totidem post meridiem rationabili occurrente causa illam finire. *Tom. 1. quæst. 43. art. 1. & 2. De æthimolog. verbi, Missa, vide D. Thom. 3. p. quæst. 83. art. 4. ad 9. Innocent. lib. 3. de myst. Missæ cap. 12. D. Bonauent. opuscul. de myster. Missæ, Isidor. lib. 2. æthimol. cap. 19. Concil. Carthag. 4. cap. 84. Conc. Illarden. cap. 4. quos refert Villalobos 1. p. Summæ tract. 8. diff. 3. num. 1. & de hora, qua potest celebrari, vide Suarez tom. 3. disp. 80. sect. 4. Ledesm. in Summa 1. p. titulo de Eucharist. cap. 19. post 9. conclus. Miranda tom. 1. quæst. 40. a. 10. & 11. Portel verb. Missa n. 3. & 4. Villalob. dict. tract. 8. diff. 22. n. 5. & seq.* Pro quo nota, quod Alexander VI. apud Bullarium concessit Monachis Sancti Benedicti in monasterio Beatæ Mariæ de Monte Serrato, vt possint celebrare Missam in suo monasterio duabus horis immediatè post mediam noctem, quod est magnum priuilegium.

2. Imò aliqui probabiliter tenent, quod potest Missa inchoari infra horam post meridiem, dummodo vnus horæ tempus non excedatur, in aliquo casu necessitatis, quando scilicet, causa est legitima, & non re-

Z

regu;

Bullar. orac.
4. Pij 2. pag.
300. & oracu.
14. Sixti 4. p.
513. & orac.
18. Pij 5.

Bullar. bulla
13. Alex. 6.

regulariter, sed raro fiat, & hoc de iure communi, omni excluso priuilegio. Quod alij ultra extendunt ad horam tertiam post meridiem, in qua Missam inchoari posse dicta causa interueniente inrepede affirmant. *Ibidem art. 2.* De quo Nauar. cap. 25, num. 85; & de orat. cap. 21, num. 22; Durand. in 4. dist. 13, quæst. 2; Miranda dict. art. 11. Villalobos dict. difficul. 2. 2. numero 1. Portel num. 4. & in addit. ad dubia, verbo *Missæ*, num. 6.

Bullar. Orac.
54, *Leo X. pa.*
731.

Bullar. bul. Tr
Eugen. 4. n. 6.
& Oracu. 26.
pag. 252.
Bull. 22. Greg.
13. num. 2.

Pro quo vide apud Bullarium viuz vocis oraculum Leonis X. in quo concedit, posse Fratres celebrare illico post matutinum, & post meridiem, præsertim diebus, quando est de audienda Missa præceptum, & de via veniunt, & non possunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè Missam audiant, aut honestè celebrent. Item Eugenius III. apud idem Bullarium concessit, quod Fratres possint celebrare Missam, vsque ad nonam inclusiue sine scrupulo conscientie. Pro quo extrat etiam alia Bulla Gregorij XIII. concedentis Patribus de Societate Iesu infra horam post meridiem celebrare itineris, vel alterius impedimenti causa, de licentia Generalis. Vide Portel dict. num. 3. Villalobos supra num. 6. & 18; Soto lib. 5. de iust. quæst. 5. art. 4.

3. Prouinciales, sicut & Episcopi possunt dispensare iure communitate, vt causa legitima interueniente possint sibi subditi facium facere ante auroram, vel post meridiem, idemque possunt prælati inferiores in absentia superiorum. At ex indulto citato Leonis X. bene possumus Fratres, præsertim in tanta necessitate, celebrare post mediam noctem ante finitum matutinum in choro, vel etiam ipso matutino ab eis priuatim non recitato. Ita debet intelligi, & interpretari dictum priuilegium: nam secundum Soti opinionem probabilem, & receptam non obligat oratio matutinalis ante Missæ celebrationem, præsertim in tantate necessitate. *Ibidem art. 3.* De quo Soto in 4. dist. 13, quæst. 2. art. 2. & lib. 10. de iustitia quæst. 5. art. 4. Nauar. de oratione cap. 3. num. 707. Suarez 3. p. disp. 82. sect. 1. quæst. 5. colum. 1. pag. 12. Idem docent P. Miranda dict. art. 10, concl. 2. Portel dict. n. 4. Villalobos dict. difficul. 22. num. 9.

An autem Missa possit dici extra Ecclesiam in altari portatili, vide supra de altaribus num. 4. & 5. vbi resoluuntur articulus 4. & 5. dictæ quæst. 43.

Trident. sess.
22. *decreto de*
obser. & eu
tas. in Missa.

4. Licet Episcopi non obstante Concilio Tridentino habeant potestatem concedendi licentiam in casu necessitatis, vt in loco honesto extra Ecclesiam fiat sacrum per modum dispensationis, hæc tamen facultas, seu potestas non communicatur Prælati Regularibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, nullo priuilegio Apostolico eos patrocinante: quia hæc dispensatio est quid muneris Pontificalis, sicut & deputatio oratorij priuati ad Missam celebrandam, ad quod non extenditur iurisdicatio dictorum Prælatorum. *Ibidem art. 6.* De quo Suarez

vbi

vbi supra disputat. 81. sect. 2. & 4. part. 12. 16. col. 2. Miranda dict. quæst. 40. artic. 9. Nauar. cap. 25. num. 82. Soto dist. 13. quæst. 2. art. 2. Syluest. verb. *Missæ*, 1. quæst. 5. quos refert & sequitur Villalob. sup. diff. 23. nu. 2. & 3.

5. Audiètes Missam in Festis, & Dominicis diebus apud Ecclesias Regularium satisfaciunt præcepto Ecclesiastico, ex concessione Leonis X. & declaratione Pij V. in quadam Bulla edita in fauorem Religio num. de qua in Bullario, & tenet vsus, & generalis consuetudo totius Ecclesiæ, quod & confirmauit Clemens VIII. & refertur in eodem Bullario. Nec cogendi sunt sæculares ab Episcopis per censuras Ecclesiasticas, vt Missam audiant in suis parochijs, Concilium enim Tridentinum non dicit, vt præcipiant, sed solum, vt moneant, quod necessitatem non importat, nec Episcopi possunt hanc generalem consuetudinem tollere, nec Concilium eam tollit, tanquam iam toleratam, approbatam, & tam vtilem omnibus Christi fidelibus. Possunt tamen compelli Regulares, vt in diebus Dominicis, in Missa maiori annuncient populo festa & ieiunia obseruanda in Hebdomada sub præcepto, ex mente dicti decreti Tridentini, & ita obseruari se vidisse testatur Auctor in Regno Portugalliæ, *Ibidem art. 7.* De quo Suarez tom. 3. disp. 88. sect. 2. in dub. circa secundam Missæ diuisionem. Azor inst. moral. 1. p. lib. 7. c. 6. q. 4. 5. & 6. Nauar. in sum. cap. 21. n. 5. Barbosa in remis. ad dictum decretum Trid. num. 8. refert ex Zerola, sacram Cardinalium congregatione censuisse: non posse Episcopos cogere populum multis & panis, etiam casu notabilis negligentia, aut contumacia ire ad audiendam Missam in parochia sua. Idem docent Azor dict. q. 6. vbi addit non posse Episcopos statuto id præcipere. Portel in addit. ad dubia verb. *Missæ*, num. 1. & 2.

Bullar. bul. 22
Leo X. & bul.
7. Pij 5. n. 20
Ante Bullas
Clem. 8. Sim
eodem 4. in or
dine.
Trid. d. decre-
to de obseru.
& euitan. in
Missæ.

6. Missa votiuu priuata potest dici in festis non duplicibus, idque nõ debet fieri passim sine causa rationabili, putã quia data pietantia quis commendauit Missam de B. Maria, vel de Requiem. In duplicibus autem satisfaciunt Sacerdos dicendo de Sancto, seu festo occurrente, vt ita se conformet Missali, & communi vsui, quia ex opere operato non minus satisfactionis applicatur, suppleturque directa vis applicationis, ex deuotione sancti, vel festi. *Ibidem art. 8.* Idem a fortiori in festis duplicibus fieri posse, docet Port. in addit. sup. n. 7. post Suar. to. de Euchar. dist. 83. sect. 3. concl. 1. §. in quo est, vbi concludit regulariter loquedo oprimè consiliu esse non præmittere, etiam in hoc, missalis ordinè absq; rationabili causa, ex Syluest. verb. *Missæ*, q. 1. 4. 7. 8. & 10. Soto dist. 13. q. 2. 3. 1. in fine. Villalob. dict. tract. 8. diff. 3. 1. n. 5. addit hoc esse veru & debere intelligi in diebus ordinarijs, & non solemnibus.

7. Fratres Minores post Bullam Pij V. positã in principio Missalis non possunt vii priuilegio Clementis VII. concedētis, vt pro Missa Passionis comendata liceat eis Missam dicere de Cruce, vel de quinq; plagis, dicendo Ioso Evangelij, aut in fine Missæ, passionē secudu Ioannē,

Z 2

quia

quia id est contrarium, & ordinē Missalis reformati, quē Fratres absque rationabili causa non possunt pratermittere. Aliæ tamen Religiones non additæ Missali Romano, recte eo priuilegio uti possunt. *ibidem art. 9.* Idem docet Portel in dubijs dict. verb. *Missæ*, num. 11.

8. Sacerdos, cui commendatæ sunt Missæ de S. Gregorio pro aliquo defuncto, satisficit dicendo triginta Missas de festis, & Dominicis occurrentibus, eas applicando pro tali intentione: quia id non minus prodest defuncto, & recompenatur fructus, & utilitas dicte applicationis per suffragium sancti imploratum in Missa, vel per deuotionem maiorem celebrantis, seu offerentis. Nec continuatio Missarum dicendarum per triginta dies continuos absque interruptione ad eum obligat, quin pratermitti queat, nam debet interpretari, ut quanto frequentius fieri possit, dicantur, salua semper decencia, deuotione, ac debita reuerentia tanti sacramenti. Tandem quia dicere Missam de Requiem, vel facere collectas pro defunctis in die Resurrectionis Domini, vel in alijs solemnitatibus indecens videtur, & contra consuetudinem Ecclesiæ, & ritum Missalis reformati Pij V. qui omninò abstulit usum cæterorum Missalium, *ibidem art. 10.* De quo Alcozer in Summa cap. 14. fol. 45. Ciruelo de superstit. 3. p. cap. 11. quos refert Sanchez lib. 2. decalogi cap. 40. num. 40. & 41. ubi damnat dictam continuationem Missarum per 30. dies, si superstitiose fiat, & addit, ortum habuisse à D. Gregorio qui faciebat triginta diebus orare pro defunctis.

9. In festo duplici Sabbatho occurrente potest dici Missa de Domina nostra iuxta morem antiquum ex deuotione introductum, qui iuri derogat, sicut etiam licet celebrare de defunctis in feria secunda ob institutionem, seu fundationem alicuius capellæ. Nec obstat regula seu Rubrica Missalis reformati, quia ibi tantum præcipitur, quod Missa principalis in duplici, vel semiduplici non fiat, nisi de festo diei, unde non vetat, quin Missa priuata fiat de defunctis, vel votiua de B. Maria. *ibidem art. 11.* Ad quod vide Portel supra dict. num. 7.

10. In Quadragesima, Aduentu, & Vigilijs Ecclesiæ Collegiatæ tenentur dicere duas Missas, vnã de feria, & alteram de Sancto, seu festo occurrente, ut præcipitur in Missali reformato, hoc tamen ad Ecclesijs Regularium non extenditur: quia in onerosis nomine Ecclesiæ Collegiatæ non venit monasterium, ut declaratum est in Cæremoniæ II Ordinis Minorum edito auctoritate Congregationis Generalis Toleranæ. Circa quod est quoddam priuilegium Martini V. pro Ordine Sancti Hieronymi apud Compendium Mendicantium, titulo, Missa quoad modum §. 17. per quod possunt Fratres in diebus, ubi non est tantus numerus Fratrum, dicere Missam de feria cum commemoratione festi occurrentis, qui non sit duplex, quos possunt uti Mendicantes. *ibidem art. 12.* Idem docet Villalob. supra diff. 19. num. 4.

III. Episcopis, Abbatibus, & Generalibus Ordinum datur facultas

III

in Concilio Tridentino reducendi magnam numerum Missarum ad minorem numerum, quando illis non potest satisfieri pro singulis diebus iuxta præscriptum testatorum, vel quãdo adeò tenuis pirantia pro illis celebrandis assignata, vel relicta est, ut non faciliè inueniatur, qui huic oneri, seu muneri velit se subijcere. Super quo Concilium onerat dictorum prælatorum conscientiam, ut re diligenter inspecta stantur circa hoc quid magis ad honorem, & cultum Dei, Ecclesiarumque utilitatem viderint expedire, ita tamen, ut eorum semper commemoratio defunctorum fiat, qui pro suarum animarum salute legata relinquerunt. Circa quod aduerte, quod declaratum fuit à Congregatione Cardinalium, hoc tantum intelligi de onere Missarum ante Concilium imposito, non vero de futuro, teste Paraffello in tract. priuileg. fol. 232.

Item Episcopus, etiam absque Synodo exercere hanc potestatem valet, ut Recentiores consulti subscripserunt. Aduertant tamen dicti prælati, quod loco Missarum detractarum debent præcipere fieri in sacrificijs speciales applicationes, commemorationes, seu Collectas pro defunctis benefactoribus, ne omninò defraudati maneant, ut fieri in simili præcepit Leo X. in quadam Bulla Fratribus Minoribus, in qua eos, & Moniales S. Claræ degentes in conuentibus reformatis obseruantia exemit ab onere Missarum per Fratres Conuentuales receptarum, dum modo tam in communibus officijs, quam in priuatis orationibus, & in extraordinarijs Missis, & suffragijs solitis fieri in Ordine pro benefactoribus, fiat specialis memoria illorum, qui talia anniuersalia reliquerunt. Ita habetur in Bullario, *ibidem art. 13.* De quo Henric. 2. tom. lib. 9. de Missa cap. 22. num. 6. litera P. Nauar. cap. 25. num. 138. qui addit lib. 5. cons. tit. de priuilegijs cons. 3. posse fieri dictam reductionem Missarum non solum pro prateritis ante Concilium, sed etiam pro futuris Missis. Ita refert Portel verbo, *Missæ* num. 1. & 2. vide Villalob. r. p. summa tract. 8. diff. 15. num. 3.

12. Fratres, & Moniales ex eleemosynis viuentes tenentur dicere, vel celebrare facere Missam Conuentualem maiorem quotidie pro benefactoribus viujs, & defunctis, si commodè fieri potest, vel non ad est impedimentum, aut causa rationabilis eam non dicendi pro tali intentione, putà si vna tantum Missa esset in die festo, & occurreret defunctus, pro quo necessariò celebrandum esset de Requiem. Secus si non uiuunt ex eleemosynis, sed ex suis redditibus, quia tunc ad id non adstringuntur. *ibidem art. 14.* & tom. 3. quæst. 7. art. 7. & 8. & in Addit. Summa tom. 4. cap. 51. num. 21. Idem docet Portel supra in dubijs num. 7.

13. Religiosi non possunt dicere hymnum Angelicum, seu Gloria in excelsis, nisi in Missis votiujs B. Mariæ, & Angelorum, vel pro re graui, vel pro publica Ecclesiæ causa iuxta formam, & ritum missalis reformati, nec quantum ad hoc priuilegijs Apostolicis uti licet. *ibidem art. 15.*

Y 3

De

Trid. sess. 25.
c. 4. de refor.

Bullar. Bulla.
9. Leo. 10.

De quo Suarez tomo de Eucharist. disp. 83. sect. 1. conclus. §. quarto, additur, in fine, ubi ex Damaso refert, huius hymni consuetudinem cepisse à Telephoro Papa: alij verò ab Apostolis fuisse compositum, teste Clemente lib. 7. constit. cap. 47. & 48.

14 Symbolum Apostolorum, seu Credo dici potest à Regularibus in Missis festorum principalium suorum Ordinum, & per eorum octavas, apud Ecclesias tamen ipsorum Ordinum tantum, ut constat ex Rubrica Missalis reformati Romani. In Missis autè votiuis B. Mariæ, quæ in omnibus Sabbatis non impeditis solent ex antiqua deuotione solemniter celebrari primo mane apud aliquas Religiones, probabile est posse dici Credo, licet contrarium sit probabilius loquendo secundum rigorem. *ibid. art. 16. De quo Suarez d. sect. 2. conclus. §. decimo, post Euangeliũ.*

15 Leo X. apud Cöpendium, verbo, *Missæ*, §. 14. concessit Fratribus Minoribus, ut vnâ tantum Missam dicentes possint satisfacere pluribus cömendatis, si eleemosyna æquiualens vni Iulio, seu Regali, pro quali- bet Missa non elargitur. Nec hæc concessio est inualida, cum Papa dispenset ex causa rationabili, scilicet quando stipendium est valde tenue, & minutum. Imo omni excluso priuilegio, si stipendium Missæ lege, aut consuetudine taxatum est ad certam quantitatem, & cömendans Missas non soluit tale pretium taxatum, sed diminutum licebit pauciores Missas dicere accipiendo plures pientias vsque ad quantitatem stipendij taxati, nisi expressè acceptentur Missæ cum illis stipendijs diminutis, quæ alias non cömendarentur, tunc enim acceptas tenetur tot dicere Missas, quot cömendatæ sunt ratione pacti, per quod iuri suo cedere, & consentire videtur. Si autem tale stipendium Missæ non est lege, vel consuetudine taxatum, non licebit pro vna Missa plura stipendia accipere vsque ad quantitatem sufficientem pro sustentatione Religiosi, aut Sacerdotis ad vnum diem, loquendo iuxta metas iuris Communis. *ibid. art. 17. De quo vide Soto lib. 9. de iust. q. 6. art. 1. ad 2. Nauar. cap. 25. num. 106. Cordub. lib. 1. questionarij quest. 4. dub. 2. Suarez tom. 3. disp. 86. sect. 2. Villalobos 1. part. summæ tract. 8. diff. 15. à num. 1. Portel tamen dicit, verbo, *Missæ*, num. 6. asserit cauendum omninò esse à dicta concessione Leonis X. quia non est, nec nunquã fuit in vsu, ut aduertit Collector Minorum in comp. verbo, *Missæ*, §. 4.*

16 Iulius II. concessit Generali Minorum, quod reperiens in Conuentibus copiosum numerum Missarum, quæ per Fratres non possint celebrari iuxta obligationem per eos factam, possit dispensare, ut dicendo in vnaquaque Missa nouè collectas satisfaciat pronouè Missis, & septem collectas pro septem Missis, & sic de cæteris descendendo. Pro quo aduerte, quod licet Pötifex assignet causam ad hoc concedendum, quia, scilicet, per alia opera satisfactoria ordinis, ut per ieiunia, vigili- as, disciplinas, suffragia, Orationes, & sacrificia satisfat benefactoribus Missas cömendantibus, à tali tamen concessione abstinendum esse omni-
nino

Bullar. Bulla
28. Iulij 2.

ninò iudico, maximè apud nos Minores, vbi non est in vsu, imò nunquam apud alios vsu receptam fuisse, saltem in nostra Hispania asserit Portel in Addit. ad dubia Regularia, verbo, *Missæ*, num. 8.

17 Peregrini, aut ignoti Sacerdotes nõ debent facillè admitti ad celebrandum sine litteris demissionis sui prælati, ex decreto Concilio Tridentini. Religiosi autè peregrini sufficit, quod ostendant suorum prælatorum licentias ad iter peragendum, nisi ita sint cogniti, ut de eis nullus omninò suspitioni, aut dubitationi locus relinquatur, ut in simili præcipit Sicutus V. in quadam sua cöstitutione cötra prælatos Regulares, admittentes Fratres hospites sine licentia suorum prælatorum, *ibid. art. 18. & to. 2. q. 121. art. 1. De quo Nauar. c. 27. n. 153. & lib. 3. cons. tit. de celeb. Missæ, cons. 5.*

18 Præsbyteri sæculares possunt celebrare Missas, & exequias in Ecclesijs Regulariũ, & debent libenter ad id admitti à Religiosis, ut cötra Clementè V. decreuit Leo X. in Concilio Lateranensi, de quo apud Bullarium. Sed Eugenius VIII. statuit, quod nõ debet ad id cogi inuiti. Prælati autè Ecclesiarum Bullarium, aut alij quicumque non possunt impedire Religiosos in suis Ecclesijs Missas, vel alia Diuina officia celebrare volentes, ac oblationes, & alia ad eorum altaria peruenientia liberè, & integraliter recipere, sub excommunicatione ipso facto incurrenda, ex concessione Bonifacij IX. pro Prædicatoribus: Quod & videtur confirmare Leo X. pro Minoribus apud Bullarium, & Bonifacius VIII. pro Cisterciensibus, vbi declarat, quod prælati Ecclesiarum celebrantes in eorum monasterijs oblationes nullatenus sibi vsurpare præsumant sed eas eisdem monasterijs demittant, *tom. 3. quest. 4. art. 1. vide Portel in addit. ad dubia num. 3.*

19 Leo X. concessit Minoribus apud Cöpendium, verbo, *Missæ*, §. 3. si quis, quod quando illis cömendantur Missæ dictæ vulgo, de Revelatione, de S. Amatore, & de Consolatione, cū certis candelis, vel aliæ similes, vel quod non discontinuentur, possint illas Missas dicere, ad quas magis dispositi fuerint, maximè si sint de officio diei, quibus satisfaciunt, nec ad tali modo cömendatas tenentur, cū id videatur sonare superstitionem. Vnde cessante superstitione debent Missæ celebrari, pro vt sunt recommendatæ, & acceptatæ, tam respectu officij, quam loci, tæporis, & candelarum. Concessio namque præfata Papæ solū loquitur de Missis, in quibus deprehenditur aliqua superstitio, quod est cöforme decreto Tridentini, quo præcipitur, ut talis certus numerus candelarum in Missa, qui magis à superstitioso cultu, quam à veræ religionis est inuentus, omninò ab Ecclesijs remouatur. Auct. *ibid. 22. De quo vide Sanch. & alios relatos supra num. 8. & Portel, verbo, *Missæ*, num. 9. Villalobos 1. part. summæ tract. 8. diff. 3. num. 6.*

Pius V. apud Bullarium inter vniuersæ vocis oracula cöcessit Minoribus, ut Missas, & eleemosynas vni loco cömendatas, vel aliquibus Fratribus, licet cö-
ceat prælatis commendare alijs Fratribus, etiam aliorum Ordinum, vel clericis

Trid. sess. 23.
cap. 16. de re-
form.

Bullar. Bulla
45. Leo 10. n.
3.
Bullar. Bulla
7. Eugen. 4.

Bullar. Bulla
22. Leo 10. &
Bulla 9. Bo-
nif. 8. & Bulla
18. Eugen. 4.
num. 29.

Trid. sess. 22.
decreto de em-
tan. & obser-
u.

clericis secularibus, nisi expressè oppositum dixerint dantes, seu commendantes. De quo Porrel in addit. ad dubia, num. 5.

20 Sacerdos relinquens Missam in cæptam non incurrit excommunicationem, debet tamen ad tempus suspendi à celebrando, iuxta mensuram delicti, & ad arbitrium prælati *cap. nullus Episcopus, de consecrat. dist. 1. vbi verbum, sit suspensus*, de notare videtur suspensionem non ipso iure imponendam, *ibid. art. 3.* De quo Nauar. de oratione miscell. 83. & cap. 25. num. 75. D. Thom. 3. part. quæst. 83. art. 6. ad 2. Salzedo in pract. crim. cap. 45. pag. 125. Villalob. vbi proximè num. 8. qui num. 9. addit cum Nauarro, & Ledesm. posse iterum repeti Missam in cæptam, accedentibus de nouo multis, quibus non superest alia Missa audienda in festo, siquidem in isto casu possunt duæ Missæ celebrari, teste eodem Villalobos sup. diff. 21. num. 8.

Bullar. oraculo
1063. Leo 10.

Leo X. apud Bullarium inter viux vocis oracula concessit, quod quædo Moniales S. Claræ grauer insumantur, & non possunt venire ad cratem ad audiendas Missas, possit illo tempore confessor earum, vel prælatus introire clausuram ad celebrandum, dummodo ad nulla alia loca, quam ad altare diuertat, nec moretur, nisi tanto tempore, quanto indiget ad celebrandum, nec loquatur, nisi quantum opus est in Missa.

21 Quidam testator elegit sepulturam apud quandam Ecclesiam Regularem v.g. Fratrum Prædicatorum, & præcepit pro anima sua celebrari certum numerum Missarum, non declarando vbi essent dicenda, in dubio sunt celebranda in Ecclesia, in qua elegit sepeliri, & est sepultus, cum ibi domicilium eligere videatur, nam etiam legatum pium relictam incertæ Ecclesiæ debetur Ecclesiæ loci, vbi defunctus habebat domicilium, vt habetur in Authentica de Ecclesiis. §. si quis autem in nomine Domini, Aucto. in *Addition. Summa, tom. 4. cap. 51. num. 7.* Idem docet Portel. dicto, verbo, *Missæ*, num. 13.

22 In Sabbatho Sancto potest dici Missa priuata post quam in Missa Maiori dictum fuerit, *Gloria in excelsis Deo*, siquidem in missali reformato ponitur Missa pro illo die, & non præcipitur, quod vna tantum solemnis dicatur, *ibidem num. 10.* Idem docet Portel dicto, verbo, *Missæ*, num. 12. Sed Villalobos supra diff. 20. num. 3. & 4. oppositum docet, idque expressè haberi *capit. Sabbatho. de consecrat. dist. 3.* vbi expressè dicitur, ex traditione Ecclesiæ illo biduo sepulturæ Christi Domini sacramenta penitus non celebrari, exemplo Apostolorum. At quod dicitur, quod eo ipso, quod ista antiqua prohibitio abrogata est quoad solemne officium Resurrectionis Dominicæ illo die celebrari iam solitum ab Ecclesia, cessasse etiam pro eodem tempore, quoad omnia sacrificia, & ided per se licere, secluso scandalo. Cui sententiæ ante Auctorem adhæret Soto diff. 17. quæst. 2. art. 1. & satis probabilem, & in praxi securam dicit Suarez sup. disp. 80. sect. 2. in fine.

Tuetur sententiæ Auctoris.

23 Promittens vnã Missam pro aliquo liberaliter dicturum non peccat

peccat mortaliter id non faciens, quia damnatum proueniens ex Missa non dicitur, licet sit spirituale, non est notabile respectu personæ, cui promissio facta est liberalis. Secus quando quis vouet Deo se dicturum vnã Missam, quia tunc facit contra votum, & promissum factum Deo. *Ibidem cap. 107. num. 4.* De quo Sanchez lib. 1. de sponsal. disp. 5. dub. 3. numero 24. & 25. quem refert cum Auctore, & sequitur Portel supra num. 10.

24 In Canone Missæ religiosi non debent nominare suum generalem, sed Episcopum Diocæsis, in qua sunt, & contra facientes peccant mortaliter, vt fuit declaratum Romæ per sacram Congregationem Cardinalium ad instantiam Nuntij Apostolici Hispaniæ. *Ibidem disto 4. cap. 51. num. 13.* Vbi aduertit Aucto. quod ignoranter faciens excusatur à peccato mortali. Hoc tamen non obstante existimandum de declarationem Cardinalium non obligare, quia nec proponitur authentica, nec fuit sufficienter promulgata, vel Religiosis à superioribus intimata, quod necessarium omnino esse nemo est, qui dubitet. De quo Portel verb. *Missæ*, num. vltimo.

De censuris, & cessatione à diuinis vide infra de excommunicatione, interdicto, & suspensione.

De citatione vide infra de correctione Fratrum quoad citationem.

RESOLVTIO XXVI.

De clausura Monialium.

CLAUSURA Monialium iure humano indicta fuit diuersis temporibus. In Concilio Carthaginensi Primo, sub Syluestro, & Marco anno Domini 330. primum hæc clausura fuit commendata, postea autem anno 397. in Concilio Carthaginensi 3. circa tempora Siricij Papæ idem fuit ordinatum, deinde à Bonifacio Octauo in *e. periculoso. de statu Regul.* lib. 6. circa annum 1299. id ipsum strictius præceptum fuit, cuius constitutio licet recepta pro tunc non fuerit, tandem nunc per Concilium Tridentinum fuit innouata, & à Pio Quinto, & Gregorio XIII. strictius confirmata, & ampliata. Quod autem Ecclesia habeat potestatem præcipiendi huiusmodi clausuram etiam his, quibus Regula illam non indicit, nemini dubium esse potest, hoc enim conducit ad Regulæ, & castitatis, saltem indirectam, commodioremque obseruantiam. *Tom. 1. quæst. 44. art. 1.* De quo vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 15. nu. 2. & sequentibus & cap. 2. num. 42.

Trident. sess. 25. de Regul. cap. 4. & 5.

Hoc præceptum clausuræ imponitur omnibus prorsus Monialibus cuiuscumque regulæ, Ordinis, ac nominis fuerint, etiam sub gubernio

Trident. 8. c. 25. de regul. cap. 5.

Firmatur doctrina Auctoris.

Bullar. Bul. 6. Pij 5. & Bul. 40. & 41. Gregor. 13.

berior quacumque Militiarum, viuentibus, vel etiam si clausuram non voverint, vel habeant privilegia in fundatione obrenta ad eam non servandam, aut habeant in memorialem consuetudinem in oppositum, ut habetur in eodem Concilio Tridentino, idemque observari præcipitur a Pio V. & Gregorio XIII. per suas constitutiones declarantibus, & extendentibus hoc ad quascumque Moniales, etiam Tertiarias in Congregatione viuentes, & votum solemne Religionis emittentes.

Ibidem art. 2. & 3. Idem docent Navar. comment. 4. n. 45. vers. octavo nota, de Regularibus, Azor tom. 1. instit. moralium lib. 13. cap. 8. q. 2. §. ex his plane, & §. item quarebatur, quos cum nostro Auctore refert & sequitur Sanchez dict. cap. 15. num. 10. vsque ad 13. vbi nu. 14. resolvit cum eodem nostro Auctore, mulieres in congregatione viuentes cum votis simplicibus ad clausuram non teneri, sed hortandæ sunt ut solemniter profiteantur, & ex tunc ad eam servandam tenebuntur: secus non licet eis aliquam in suam congregationem admittere, ex constitutione Pij V. & idem dicit de oblaris (vulgo *Donadas*) & de novitijs Monialium num. 15. & 16. & tradit Auctor dict. art. 3. & art. ultimo in fine, idem tradit quoad Tertiarias, & Militares Miranda de Monialibus quaest. 1. art. 3. vbi art. 4. concl. 6. docet, non teneri ad clausuram Moniales professas sub conditione non servandi clausuram, quem refert & sequitur Porrei verb. *clausura Monialium*, num. 1.

3 In Ordine Sanctæ Clare sunt duplicis generis conuersæ femi- trices. Aliæ quæ tria vota essentialia, & clausuram, sicut aliæ Moniales vovent, & hæ ad illam tenentur. Aliæ sunt servitrices, quæ duo tantum vota obedientiæ, & castitatis emittunt, quæ vocantur *Donatæ*, & in domibus contiguis monasteriorum viuunt pro colligendis elemo- synis, & hæ ad clausuram non tenentur, imò nec in illam intro- mitti possunt, aut ad professionem admitti, ex præcepto Pij V. declarato per Gregorium XIII. quorum constitutiones ita debent intelligi, & ha- bentur in Bullario. *Ibidem art. 4.* De quo Navar. in cap. *statimus* num. 44. & 56. lib. 3. consil. 81. & 82. num. 1. de Regulari in 1. edit. Grassi 1. par. decision. lib. 4. cap. 23. num. 17. quos cum nostro Auctore refert, & se- quitur Sanchez dict. num. 15. vsque ad 58. vbi agit de ijs seruitricibus, Miranda dict. quaest. 1. art. 5. Porrei supra num. 2. idem Sanchez dicto cap. 15. num. 54.

4 Iure communi in dict. cap. *periculoso*, prohibetur omnibus fre- quens accessus sine rationabili, & manifesta causa ad monasteria Mo- nialium. Huiusmodi tamen accessus non prohibetur Fratibus Minori- bus ex vi suæ regulæ, sed ex præcepto Apostolico non innovato in Con- cilio Tridentino. Unde tantum obligat ad culpam venialem, si fiat si- ne causa, & absque licentia prælati, nisi ad sit huius legis inuincibilis ignorantia, qualem ferè omnes habent, videlicet, & dissimulantibus prælati, tunc enim omnino à peccato excusant. *Ibidem quaest. 45. art. 2.*

& 41.

De quo latè, & egregiè Sanchez lib. 6. citato cap. 16. à num. 105.

Pro quo nota Gregorium Nonum, declarasse apud Bullarium no- mine monasterij Monialium, ad quod ingressus Fratibus est in Regu- la prohibitus, intelligi claustrum, domos, & officinas interiores Con- uentus, non vero alia loca exteriora, ad quæ seculares accedunt, nam ad ea etiam Fratibus accedere licet elemosynæ petendæ, vel prædi- cationis causa. Ad quod vide Sanchez vbi supra num. 112.

Bullar. bul. Greg. 9. n. 9.

5 Provinciales, & alij Prælati inferiores, ut Guardiani possunt licentiarum Fratres ad accedendū ad monasteria Monialium, stando in opinione eorū, qui dicunt, præceptū Apostolicum Nicolai III. & Bene- dicti XII. quo Fratibus Minoribus huiusmodi accessus prohibetur, non esse reuocatum per Sixtum III. cum ipse Sixtus, & Alexander VI. id co- cedant prælati, scilicet, ut de licentijs ipsorū Fratres accedant ad monaste- ria Monialium ad loca, ad quæ seculares accedunt, non solum pro petenda elemosyna, & causa prædicandi, vel celebrandi, sed etiā pro alijs licitis, & honestis, in quo non est nimis scrupulosū seclusa fraude, circa quod seruanda sunt statuta Ordinis, ut degegnit Leo X. apud Bullarium. Præla- ti autem sicut suos subditos possunt ad hoc licentiarum, ita & se ipsos. *Ibidem art. 5. 6. & 7.* De quo Navar. comment. 4. num. 61. de Regularit. Sanchez supra num. 112. & 114.

Bull. bul. 17. Leo. n.

6 Non est prohibitum iure communi mittere epistolas ad Mo- niales. At Romæ promulgatum est edictum, ne quis scribat, vel allo- quatur alicui monachæ in claustris sine licentia vicarij Papæ, aut Prote- ctoris Ordinis, sub pœna quingentorum ducatorum, aut alia arbitra- ria, exceptis deferentibus elemosynam, vel operantibus, seu laboran- tibus in ipsis monasterijs, qui solam Abbatissam, & Vicariam poterunt alloqui. Hoc tamen ad alias non extenditur Provincias. *Ibidem art. 3.* De quo Navar. in cap. *statimus*, & lib. 5. consil. 60. de sentent. excommunic. in 1. edit. & consil. 19. in 2. Sanchez supra num. 116. & 117.

7 Posito autem præcepto Papali, vel statuto Ordinis sub excommuni- catione latæ sententiæ, ne Fratres scribant ad Moniales, contra facien- tes non ligantur, nisi litteræ ad manus illius, ad quem Missæ sunt, per- ueniant, quidquid sit de peccato contra obedientiam. *Ibidem.* Idem do- cent citato Nauarro vbi proxime Sanchez dict. num. 117.

7 Prohibitus est omnibus ingressus in clausuram Monialium in Conci. Trident. sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, om- nibus, inquam, habentibus usum rationis, seu ætate ad peccandum. Un- de pueri adhuc discretionem carentes non prohibentur intromitti, non tamen puberes fatui, quia licet peccare non possint, ad peccatum tamen incitare valent. Nomine autem clausuræ monasteriorum, ad quæ prohibe- tur huiusmodi ingressus, veniunt claustra, domus, & officinæ interio- res tantum, ut constat ex declaratione, & definitione sex Romanorum Pontificum super præcepto Regulæ Fratrum Minorum, ne ingredian-

Trident. cap. 5. de regul.

tur monasteria Monachorum. Item habitaculum, seu cubiculum, quod extat inter ostium clausuræ, seu portam Regularem, & claustrum, vt declarauit sacra Congregatio tempore Clementis VIII. ad instantiam Episcopi Salmantini, & habetur in Bullario. Tom. 1. quæst. 46. art. 1.

Bullar. pag. 1200.

De quo Sanchez late, ac egregie lib. 6. decalogi ca. 16. tit. 1. vsque ad 8. Henriquez lib. 4. de poenit. cap. 5. num. 2. in comment. littera M. & lib. 13. de excommunicat. cap. 43. num. 3. in comment. littera S. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 8. quæst. 5. Llamas in methodo curat. in append. posito in fine §. 8. & quid nomine clausuræ intelligatur, ostendit idem Sanchez eodem lib. 6. cap. 15. vsque ad 9. & eod. cap. 16. n. 11.

8. Duo copulatiue requiruntur ad licite ingrediendum clausuram Monialium ex dicto Concil. Trident. Primum causa moraliter necessaria regulanda arbitrio prælati, non vero Logica, vel Metaphysica. Secundum superioris licentia in scriptis obrenta. Quod idem à Pio V. & Gregorio XIII. in suis Constitutionibus supra citatis definitum extat. Superior autem potens facere hanc licentia est quidem Episcopus pro monasterijs sibi, vel immediate Sedis Apostolicæ subiectis, auctoritate eiusdem Sedis, aut Prælati Regularis pro sibi subditis, in quibus nec requiritur, nec sufficit Episcopi licentia, sed tantum proprii superioris Regularis, cui monasterium est subiectum. Licentia vero in scriptis non requiritur semper in casibus ordinarijs, puta quoad medicos, chyruogos, carpentarios, cementarios, & alios similes operarios, quorum opera passim egent Moniales, sed pro his licet Abbas is dare licentiam ex præsumpta interpretatiua voluntate superioris: vel ad maiore cautelam superior hanc generalem facultatem potest in scriptis committere Abbatibus, vel Monialium Conuersarijs, seu Vicarijs, pro præfatis, & similibus casibus. *Ibidem art. 2. 4. & 12.* De quo Nauar. in cap. *statuimus* 19. quæst. 3. n. 60. Azor inst. moral. 1. p. lib. 13. cap. 8. quæst. 6. & 8. & alij relati à Barbosa in remiss. ad Tridentinum dict. Sessione 25. cap. 5. de regul. num. 6. Villalobos 2. p. Summa tract. 35. difficul. 46. num. 2. & sequentibus. Sanchez dicti cap. 16. num. 23. & num. 28. vsque ad 38. & quæ causa exigatur, tradit. d. num. 39. & sequentibus.

Trid. sess. 25. cap. 22. de re. guli.

9. Soli Papæ reservatur concessio facultatis ad ingrediendum monasterij S. Clare propter strictiorem clausuram, quam profitentur huius Ordinis Moniales, quas à tali instituto, & obseruantia Concil. Trident. amouere non esse sine intentionis protestatur. Idemque de monasterijs Conceptionis omnino dicendum est: Superiores autem hanc ingrediendi licentia minime indulgere valent, nisi tantum, quibus ex concessione Regulæ, aut Sedis Apostolicæ ingrediti fas est. Unde cū Fratibus Minoribus ingressus in monasteria Monialium specialiter in sua regula inhibeatur, specialiter etiam ad id requirunt licentia à Sede Apostolica, nec licet intrare cū Cardinali, aut Episcopo haberi facultate generalem eligendi quoscunq; socios ad intrandum, nisi de illis in licentia expressa, & specialiter fiat.

fiat mentio. Sed ad hoc est quædam concessio Bonifacij VIII. apud Bullarium, vt dicti Fratres Minores inuitati ab Episcopis possint monasteria Monachorum intrare, quæ licentia cum sit specialis à Sede Apostolica facta dictis Fratibus, optime illa vt licet, *ibid. art. 3.* De quo Corduba ad Compend. Mend. titulo, ingressus monaster. notabili 4. §. quoad quartum, Sanchez dict. cap. 14. num. 2.

Bullar. sess. 6. Romf. 8.

10. Minor causa requiritur ad ingrediendum clausuram Monialium pro foeminis, quam pro viris, & minor pro matre, aut sorore, quæ pro alijs foeminis. Causa autem moraliter necessaria adhuc ingressum relinquatur iudicio peritorum determinanda, quæ moralis necessitas semper excepta intelligitur, etiam lege neminem excipiente, vt communiter Doctores tenent, quia omnis restrictio, seu exceptio, quæ est de iure naturæ, semper censetur apposta. Qua propter Confessores, Visitatores, Medici, & artifices semper censentur excepti, iuxta quod debet intelligi quoddam decretum Tridentinum præcipiens, vt Præses in electione Abbatissæ, vel Priorissæ clausura monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota Monialium accipiat, hoc enim debet intelligi, nisi prælati iudicauerint, non posse fieri commodè Canonicam electionem, ipsis intra clausuram non intrantibus, ob iniquitatem Monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortam, vel ob alias iustas causas à superioribus reced. & prudenter arbitrandas, *ibidem art. 4. & 5.* De quo Nauar. in cap. *statuimus* 19. quæst. 3. num. 59. & comment. 4. de Regul. num. 59. Villalobos 2. p. Sum. tract. 35. diff. 46. n. 2. n. 1. & 2. late Sanchez dicto cap. 16. a num. 39. vsque ad 40. & in casu electionis faciendæ sentit idem cum nostro Auctore num. 50. vbi num. 6. id extendit ad eum, cuius ingressus ob aliquas circunstantias esset ad id necessarius, nec sufficeret extra clausuram esse, ex Auctore, *dict. art. 5.*

Trid. sess. 25. ca. 7. de Reg.

11. Causa sufficiens videtur, quam habet foemina nobilissima, & generosa non habens commoditatem manendi in sæculo sine dispendio magno sui honoris, & famæ, vt possit cum licentia superioris committari cum tribus, aut quatuor honestis puellis intrare, & manere intra clausuram Monialium: sicut etiam causa sufficiens est ad dispendendum cū puellis Minoribus 12. annis, vt possint in habitu honesto educari in monasterijs strictæ clausuram obseruantibus, ex declaratione Cardinalium, vt infra videmus. Sed hoc quantum ad monasteria S. Clare non est in vso, sed ad Nuntium Apostolicum pro tali ingressu recurritur, *ibidem art. 6.* De quo Nauar. in dict. cap. *statuimus*. num. 66. & faciunt tradita à Sanchez supra num. 64. idque non negat Miranda de monialibus q. 2. art. 7. loquendo de Sororibus non Clarissis, vel Conceptionis, quid illi imputer Portel, verbo, *clausura*, num. 4. idque in expressis terminis tenet idem Miranda ibi art. 9.

12. Licetum est in monasterijs S. Clare habere ancillas seculares, A. a. 7. quæ.

Bullar. oracu-
lo 10. Pij V.
p. 45. 980.

Bullar. Bulla
6. Greg. 13.

que infirmis, in coquina, & alijs ministerijs inseruiat, ex concessione Pauli III. qua habetur, vt Prouinciales Castellæ, & Abbatissæ possint pro quolibet monasterio assignare certum numerum seruitricum, & Pius V. indulget, quod in quolibet Conuentu possint habere Moniales tres, vel quatuor ancillas pro communi seruitio, dummodo sint honestæ vi-
tæ, & à clausura non egrediantur, si autem semel egrediantur, amplius non recipiantur, vt habetur in Bullatio inter vias vocis oracula eiusdem Pij V. & Gregorius XIII. concessit Generali Minorum, vt in quolibet monasterio pro decem monialibus possit deputare vnam ancillam, dummodo clausuram seruent deputatæ, & egressæ semel amplius non admittantur. *ibid. art. 7. Idem docent Miranda de monialibus q. 2. art. 5. Sánchez di. c. 16. num. 65. & innuit Portel verbo, clausura monialium, num. 5.*

13 Non tamen possunt dicti superiores facultatem facere cuidam moniali Clarissæ ad habendum priuatam famulam sibi deputatam seruitio, etiam si talis famulatus habeat magnam necessitatem ob senectutem, & infirmitatem, quia licet hæc causa sit sufficiens iuxta Tridentinum ad faciendam talem licentiam moniali alterius Ordinis, vbi non est tam stricta clausuræ obseruantia, ac Moniali Clarissæ strictissimam clausuram ex voto profecti talis ancilla non solet concedi, etiam habenti magnam necessitatem, vel cui moniales renuunt deseruire. Nec hæc reputatur sufficiens causa ad id concedendum, sicut nec etiam solent admitti in dictis monasterijs Clarissarum puellæ honestæ educationis gratia, vel nobiles viduæ honestatis ergo ob strictissimam clausuram, quam Concilium nullo modo vult relaxare, & à qua moniales amouere minime intendit, vt supra iam notauimus. Ita Auctor in *Addit. Summæ tom. 3. cap. 95. num. 8.* vbi asserit ita debere intelligi quod dict. quæst. 46. art. 8. nobis scriptum reliquit, additque distinguendo, quod si defectus famulatus, quo monialis eget provenit non ex malitia, sed ex impotentia Monialium, quæ eorum modo ei seruire non valent, tunc hæc censetur necessitas moralis ad concedendum ei talem famulam. Idemque resoluit posse concedi moniali præceteris illustriori in monasterijs Tertij Ordinis, vel Militiarum, seu Commendarum; nõ vero moniali S. Clare. *ibid. art. 9.* Idem docent indistinctè Sanchez dict. cap. 16. num. 65. Miranda dict. art. 5. ad finem Villalobos 2. part. summæ tract. 35. diff. 46. nu. 16. Sed ad lit. c. n. Portel, verbo, clausura, num. 5. id debere fieri cum magna cautella, nec concedenda sunt tales ancillæ, nisi præcisè necessariæ ob prohibitiones tam strictas Pontificum.

14 Puellæ educationis gratia possunt retineri in Monasterijs Monialium ex declaratione Cardinalium cum sequentibus conditionibus. Prima, quod ratio aliqua, vel institutum Religionis id non prohibeat. Secunda, quod maneant super ancillis, & si semel egrediantur, iterum nõ admittantur. Tertia, quod teneantur ad clausuram, & ad cetera, sicut moniales. Quarta, quod recipiantur de consensu Abbatissæ, & monialium, & cum

tam licentiã in scriptis superioris. Quinta, quod debent restitui pariter, quando cunque eas petierint. Sexta, quod si ad balnea curandæ valetudinis gratia exierint, in monasterium admitti iterum possint, dummodo licentiam in scriptis superioris, & consensum monialium ad id habeant, & recta via à balneis ad monasterium redeant. Septima, quod vtantur eo habitu, & vestitu, qui virginali modestiæ, & pudori conueniat. Octaua, quod non possint recipi minores septennio, & maiores 25. anno. Nona, quod quolibet semestri ei anticipata portio solnatur pro alimentis. Vltima, quod sint separatæ à loco, vbi degunt moniales profectæ, & nouitiæ pro dormitione, & laboritio. Hæc sunt præcipuæ ex conditionibus relatis ab Auctore, & Barbosa in Remiss. ad Tridentinum d. c. 5. de Regul. 13. quæ declarationes licet fuerint impetratæ pro Ordine S. Clare, non est tamen in vsu apud Clarissas huiusmodi puellas educationis gratia admittere, vt in superioribus diximus. Vnde pro monasterijs aliarum Monialium non tam strictæ clausuræ tantum deseruire poterunt. *ibid. art. 10.* Idem docent Anton. Cucus lib. 3. instit. maior. tit. 2. nu. 11. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 8. quæst. 4. Nauar. comment. 4. num. 67. de Regularibus, Miranda dict. quæst. 2. art. 6. & latè Sanchez dict. cap. 16. num. 61. & duobus sequentibus.

15 Mulieres autem, quæ sunt in discordia cum maritis, & eius sceleratitiam timent si sunt extra culpam, quandiu iustam timendi causam habuerint, debent, si sunt in monasterijs, tollerari. Illæ vero, quæ probabili suspitione aduherij laborantes in monasterijs receptæ fuerint, ad breuè tempus tantum tollerari debent, in posterum vero huiusmodi mulieres recipi in eis non debent, ex declaratione Cardinalium, *ibid. d. art. 10. §. decima quarta declaratio,* & refert etiam ex Zerola in Praxi Episcop. p. 1. verbo, moniales §. 12. Barbosa vbi supra. nu. 11. & 12. idè docet Sanchez dicto cap. 16. num. 64. citato Nauar. lib. 4. consil. 5. num. 2. tit. de diuorcio in 1. edit.

At in Bullario Auctoris fol. mihi 496. & in prima edit. fol. 1200. 6. habetur contrarium respondisse Cardinalium Sacram Congregat. Episcopo Salmantino, & refert etiam Portel in addit. ad dubia, verbo, clausura monialium num. 2. Declaratio Cardinalium facta ad supplicationem Episcopi Salmantini, & Congregatio Concilij sic respondit; *Non licet Episcopis vel permittere, vel licentiã concedere mulieribus, vt ex causa vitium matrimonialium, aduheriorum, ac dissentionum inter viros, & viros apud monasteria monialium sequestrantur securitatis gratia, imò ingrediẽtes incidere in excommunicationem Concilio impostam.*

16 Puellæ destinatæ ad Religionem possunt recipi in habitu seculari septimo, vel octavo ætatis suæ anno, & manere in monasterio vsq; ad duodecimũ, vel decimũ quartum annũ, sed expleto hoc tempore liberè mittantur in domum parentum, & si Religionem postea elegerint, habi-

Bullar. oracu-
lo 13. Pij 5.

tu Regulari induantur, si autem renuerint, amplius monasterium non ingrediantur, ex declaratione Cardinalium, *ibid.* s. decima septima, ad finem articuli, & extat in Bullario inter viue vocis oracula Pij V. De quo vide Sanchez dict. cap. 16. nu. 6. & num. 65. Mira nd. dict. art. 6. concl. 2.

17 Non licet Episcopo, aut superiori dare licentiam matri, fororibus, & consanguineis monasterium ingrediendi ad visitandas filias, vel forores graui aliqua infirmitate detentas, etiam morti iam propinquas, & multo minus quando professionem emittunt, vel habitum Religionis suscipiunt, vt declarauit Sacra Congregatio, quia hæc non est sufficiens causa ad dispensandum, nec medium necessarium ad medendum illi ægritudini, aut ad tollendam talem necessitatem, & ita in praxi seruatur, *ibid.* art. 11. Idem citato Cuco lib. 3. inst. maior. tit. 2. num. 12. & Auctore, docet Sanchez supra num. 67. Miranda supra art. 8.

Trid. d. sess.
25. cap. 5. de
Regul.

18 Poenæ contra indebitè ingredientia monasteria Monialium, sunt, excommunicatio ipso facto incurrenda Papæ reseruata, ex Concilio Tridentino, priuatio officiorum, & inhabilitas ad alia in posterum obtinenda, ex Gregorio XIII. in sua Extrauaganti. Ad has tamen poenas incurrendas, requiritur presumpcio, & dolus. Quare si quis ingreditur, credens se habere legitimam, & sufficientem causam, & licentiam, licet à parte rei ita se non habeat, non incurrit huiusmodi poenas, nec etiam Moniales eum admittentes, quia in dicta Extrauaganti tantum excommunicantur admittentes cum presumptione, seu dolo, prætextu licentiæ superioris, citra urgentem necessitatem, vnde Moniales admittentes eos, qui prorsus absque licentia intrant, nullam ex vi dictæ Extrauagantis censuram incurrunt, illa enim tantum loquitur de admittentibus ex presumptione, prætextu indebitæ licentiæ, & cum sit lex poenalis, non est ad alios similes casus extendenda, etiam si in eis militet virgior ratio, quidquid sit de peccato, quod sine dubio grauius est, *romo. 1. quæst. 47. art. 1. & 2.* De quo Suarez de censur. disp. 22. sect. 6. num. 14. Sanchez dicto cap. 16. à num. 71. & num. 82. vbi ait, nõ incurri eas poenas ingredientis virtute dictarum facultatum ex ignorantia talis decreti, seu Extrauagantis imponentis eas poenas vide Portel, verbo, *clausura num. 7. & 8.* Villalobos 2. p. tract. 35. dif. 46. nu. 6.

Propugna-
tur doctrina
Auctoris.

19 Scio doctissimum Portel in suis nouis Additionibus ad dubia Regularia, verbo, *clausura Monachorum num. 1.* arguere ad hominem contra nostrum Auctorem, quod sui oblitus videatur, vel non consequenter locutus dicto 2. r. vbi resoluit, Moniales admittentes eos, qui prorsus absque licentia intrant clausuram, non incurri eas poenas positas à Pio V. & Gregorio XIII. ex vi suarum constitutionum, vt proxime dictum est à nobis, quod videtur, inquit, repugnare traditis ab ipso Auctore in explicat. Cruciatæ super Motu proprio Pij V. n. 6. & 7. vbi oppositum tenet quantum ad Fratres admittentes foeminas intra clausuram suorum monasteriorum adhibicum, & sine aliqua licentia, scilicet,

cet, quod incurrunt præfatas poenas. Nam facile argumento satisfit distinguendo, quod Auctor in explicatione dicti Motus proprio Pij V. locutus est, prout apud nos Minores Obseruantes per declarationem authenticam eiusdem Pij V. praxis recepit, & tenet, in qua expressis verbis declarauit, fuisse, & esse suæ intentionis comprehendere in dicta sua constitutione non solum mulieres habentes, & habere prætendentes facultatem, & ingultum ingrediendi huiusmodi monasteria, sed etiam omnes, & quasculque alias mulieres tam in genere, quam in specie. Ita respondet idem noster Auctor dictæ obiectioni, *rom. 1. quæst. 48. art. 2. in fine.* At in dicto art. 1. quæst. 47. obiectione, & adducto à Portel contra ipsum Auctorem, loquitur iuxta verum, & literam Extrauagantis Gregorij XIII. in qua solum interdicitur foeminarum ingressus in clausuram Monachorum prætextu licentiæ reuocatarum, vt patèbit intuenti eius tenorem: sicut etiam in dicto articulo 2. quæst. 48. Idem resoluit, considerata litera dictarum Constitutionum Pij V. & Gregorij XIII. Quæ si attentè perpenderet, vel potius oculis perlustraret apud nostrum eundem Auctorem locis citatis, non vtique eum argueret de reatu obliuionis, & non consequentis locutionis doctissimus alias præciturus Pater.

Pro quo tamen aduertere oportet, quod licet extra ditis supra, iuxta mentem, & sententiam Auctoris certè veritatis sit, nõ incurri eas poenas excommunicationis, & priuationis, ingredientes in clausuram Monachorum, vel Monialium, & eos admittentes ex vi dictarum constitutionum, quia tamen iam constat de præfata declaratione Pij V. relata ab Auctore in principio dicti art. 3. quæst. 48. Quod sit authentica, & posita inter vicæ vocis oracula eiusdem Pij V. apud Bullarium, nemini fas erit dubitare, dictas poenas incurri, non solum ingredientes prætextu dictarum licentiæ, sed etiam omnes quoscunque indebite, seu illicitè ingredientes dicta monasteria, & eos admittentes. Quod videtur congruum, & conforme menti Auctoris: nam in dicto art. 2. quæst. 48. Ideo dissentit à Nauarro asserente, sic declarasse Pium V. & Gregorium XIII. super hoc consultos post præfatas Bullas emanatas, quia, inquit, huius declarationis non habemus litteras authenticas, virtute quarum fiat contra iuris metas dicta extensio ad omnes qualitercunque indebitè ingredientes dicta monasteria: ergò cum iam habeamus præfaram declarationem Pij V. authenticam super hoc in loco citato Bullarj, consequenter videtur omnino dicendum ex mente Auctoris, omnes indebitè ingredientes incurri eas poenas positas in præfatis Bullis. De quo Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. dif. 35. num. 2. & 3. Suarez de censur. disp. 22. sect. 6. à num. 111. Sanchez dict. cap. 16. n. 78. & 79. vbi Docet cum nostro Auctore non incurri eas poenas positas in Motu proprio Gregorij XIII. ingredientes monasteria Monialium, aut foeminas in cœnobija virorum, & eos admittentes, absque vlla prorsus licentia, &

Exponitur
duo loca an-
tonoma Au-
ctoris.

Bullar. oracu-
lo 2. Pij 5.

non virtute diſtarum facultatum. At incurere feminas ingredientes in monasteria virorum, & eas admittentes poenas poſitas à Pio Quinto in ſua conſtitutione, etiam ſi ingrediantur, aut admittantur non virtute illarum facultatum. Et aſſignat rationem diuerſitatis Sánchez, quia Pius Quintus hanc eſſe ſuam mentem declarauit in ſuo Motu proprio, quæ edidit anno 1570 die 16. Iulij, & refertur ab Auctore vbi ſupra, quod non fecit Gregorius XIII. cuius Motus proprius non eodem modo eſt interpretandus, nec intelligendus vniuerſaliter de omnibus feminis, ſicut Bulla Pij V. nam Gregorius comprehendit tam ingrediētes in monasteria virorum, quam feminarum. Quare cum pro ingredientibus illicite in clauſuram Monialium iam eſſet ſtatuta excommunicationis poena in Concilio Tridentino, non impunè ingreditur, qui non virtute prædictarum facultatum ingredi præſumit, ac id eod. ſolas perſonas ingredientes virtute earundem facultatum voluit punire. At quia ablato Motu proprio Pij V. nullis poenis obnoxia erant feminae intrantes cœnobia virorum, ne impunite abirent, declarauit mentem ſuam fuiſſe, omnes, etſi nullius facultatis vigore ingredientes comprehendere. Ita colligit Sanchez ex Auctore in ordine iudiciali. cap. 12. num. vltimo, vbi concludit, hanc fuiſſe ſententiam multorum Doctorum ſcholæ Salimanticeenſis, & licet agitata obſtentum in quadam Religione, vt ſolum ingredientes, & admittentes virtute præfatarum facultatum incurerent eas poenas.

Trid. ſeſſ. 25.
cap. 5. de reg.

20. Gregorius XIII. in Bulla, quæ incipit, *vbi gratia, & indulta*, reuocauit omnes licentias ingrediendi monasteria Monialium quibuſcuq; etiam Comitiffis, Marchioniffis, & Duciffis conceſſas, & poenam excommunicationis contra ingredientes prætextu diſtarum licentiarum reuocatarum, & priuationem officiorum contra prælatos, & prælatas monaſteriorum, quoſcuq; nomine appellentur, admittere præſumentes imponit. Pro quo aduertere oportet, quod poena excommunicationis omnes intrare, aut admittere præſumentes reſpicit, poena autem priuationis officiorum ſolum Abbatiffas, & ſuperiores monaſteriorum, non vero ſingulares eorum perſonas, ſeu ſubditos comprehendit. *Ibidem art. 3.* Vide infra de clauſura Monachorum, nu. 2.

Idem tradit Sanchez ſupra num. 84. & ſequentibus vbi num. 85. & 86. docet nomine conuentus venire omnes illos in vnum capitulum congregatos, qui culpæ participes fuere ſuffragando pro ingreſſu, aut non contradicendo, cum poſſent, & hos omnes, aſſerit, hiſ poenis ligari, quia illud eſt conuentum delinquere. Vnde ſi priuatim Prælati cum Conſultoribus, vel cum alijs Religioſis priuatis id tractet, ille ſolus hiſ poenis ligabitur, non vero conſultores, vel alij religioſi: quia de his non fit mentio in Bulla Gregoriana, ſed de Conuentibus: at tunc nullum eſt conuentus delictum, nec prædicti nomine Conuentus ſuffragium præſtitere. Hæc Sanchez.

Señ

Sed adhuc hoc non obſtante exiſtimo cum Auctore, hos Conſultores, ſeu diſcretos Conuentus, vel etiam alios religioſos priuatim à prælato conſultos ligari: tum quia nomine Conuentus veniunt ſoli maiores, vt ipſe Auctor docet eo art. 3. & probat ex c. *Romana*, ad finē, verb. *in vniuerſitatem, de ſentent. excommunic. lib. 6.* vbi non omnes de collegio, vel vniuerſitate excommunicari permittitur, ſed illi dumtaxat, quos culpabiles eſſe conſtiterit: vbi Gloſſa verb. *culpabiles*, intelligit prælatos, vel conſules, & huiuſmodi maiores, qui in tali culpæ admiſſionis fuerint, idque ſatis conſtare videtur ex cap. *dilectus, el ſegundo, de ſimonia*, vbi cum totus Conuentus in ſimoniaca monachi receptione deliquerit, ſoli prælati, & officiales puniri iubentur, & ſimile etiam habetur in cap. *ueniens*, eodem titulo de ſimon. Tum etiam, quia illa verba Bullæ Gregorij, *et perſons quocunq; nomine vocentur*: omnes quoſcuq; religioſos talis admiſſionis reos, vel conſultores comprehendere videtur.

Defenditur
ſentent. Au
& Boris.

21. Conſeſſores, ſeu Vicarij Monialium poſſunt ingredi clauſuram monaſteriorum pro miniſtrandis ſacramentis, non tantum per modum viatici, ſed etiam quotieſcuq; ex præcepto Regule Moniales tenentur communicare, & ad eſt aliqua Monialis, quæ ad cratem abſque diſpendio ſalutis venire non valet. Imò quoties infirma dixerit, ſe indigere ſalutari poenitentia Sacramento, etiam nullo expectato mortis articulo, & neceſſitate extrema. Item ad dandam Euchariftiam tali infirmæ poteſt Vicarius, ſeu Conſeſſor Monialium, vel etiam ſuperior prælatus intrare, & celebrare, vt ſupra diximus de celebrat. Miſſæ num. 20. conceſſiſſe Leonem X. Idemque conceſſit pro tempore peſtis Innocentius Octauus apud Bullarium inter viua vocis oracula, *ibidem art. 4.* Idem docent Miranda de Monialibus quæſt. 2. art. 17. & 18. Sanchez dict. cap. 16. num. 45. & 46.

Bullar. Orac.
18. Innocent.
8. p. 534.

22. Non tamen licet intrare ad renouandum Euchariftia Sacramentum in monaſterijs, vbi ex indulto Clementis Septimi, non derogato per Concilium Tridentinum, ſolet in Eccleſia interiori, ſeu choro aſſeruari: quia hæc renouatio commodè, & decenter fit per fenestram cum debita clauſura, & reuerentia, vt hodie eſt in vſu. Item poteſt intrare pro iuanda moniali in extrémis poſita, & commendanda anima decedentis. Pro faciendò autem officio funeris poſſunt intrare ſex Fratres ex declaratione Pauli III. apud Bullarium, & etiam ad obſequias ex Urbano Quarto in Regula Sanctæ Claræ. Imò & pro ſepeliendò ſeculari intra clauſuram, vt ſæpe cõtingere ſolet, poſſunt ingredi Religioſi ſufficientes cum Vicario Monialium, vt vſu compertum eſt, idemque pro aperienda ſepultura, & poſtmodum coaptanda. *Ibidem art. 4.* De quo Portel verb. *clauſura*, num. 9. & 11. Villalob. vbi ſupra diff. 47. à num. 2. viſque ad 9. Qui refert ex Margilla, & Fatinaeo quendam declarationem Cardinalium in hunc modum: *Cadauera eorum, qui capiunt in monaſterijs Monialium ſepultura tradit, reſpondit S. D. N. Gregorius, fieri debere in exte-*

Trid. ſeſſ. 25.
cap. 10. de Re
gul.

Bullar. bul. 27
Pauli 3.

B b 2

riori

vior. Ecclesia non autem intra clausuram, ita Marzitta lib. I. tit. 2. cap. 10. & refert Villalob. supra diff. 46. num. 7. sed dict. diff. 47. num. 8. contrarium innuit.

Bulla. bul. 12. Gregor. 9.

23. Item Gregorius Nonus apud Bullarium concessit, vt Fratres Minores deputati obsequijs Monialium Sanctae Clarae liberè possint ingredi pro exercendo opere, quod commodè extra monasterium fieri non potest. Idque habet locum in quocunque opere adificij, reparamenti, plantationis arborum, aut cuiuscunque alterius operis, quod extra clausuram non potest commodè fieri. & Fratres æque benè, ac artifices secularès facere possunt, dummodo ab sit dolus. Nominè autem Fratrum deputatorum obsequijs Monialium, venit Vicarius, seu earum Confessor, & socius, seu Capellanus, non vero alij Fratres, qui loco capellanorum secularium inferuiunt monasterio. *Ibid.* §. quartus casus, & in *Add. summa Tom. 3. cap. 94. num. 4.* De quo Villalob. vbi supra num. 10. Miranda dict. quaest. 2. art. 17. pro pefinem, Portel verb. *clausura*, nu. 13. qui idem docent.

Pro quo aduertit ex Corduba apud Capuccinum 2. part. Compend. fol. 124. quod superior, vel praelatus inferior de eius licentia, etiam virtuali potest deputare vnum Fratrum aptum alicui operi faciendo intra clausuram, & talis Frater censetur pro tunc deputatus obsequio Monialium, eo quod à praelato ad id est designatus. De quo Portel vbi supra num. 13. & Villalob. vbi supra.

24. Item occasione incendij, vel alterius periculi, aut dispèdij possunt intrare omnes, etiam Fratres Minores, quot fuerint necessarii ad subueniendum tali necessitati, quando scilicet ad id non sufficiunt Moniales, idem pro inundatione grandi, & repentina, vel pro tollèda violentia. Quale autem debeat esse dispendium, aut periculum relinquatur iudicio Abbatis, & discretarum Conuentus. *Ibidem* §. septimus casus & art. 5. Idem docent P. Miranda dict. art. 17. casa. 6. Portel supra num. 14.

Trid. sess. 25. cap. 5. de R. e. g. 1.

25. Cardinalibus, cuiam Protectori Ordinis est nunc interdictus ingressus in monasteria Sanctae Clarae per Concilium Tridentinum, quia licet aliquando fuerit praelatus Monialium, modo tamen ad praelatos Religionis hæc iurisdicctio, & potestas super eadem translata est à Sede Apostolica. *Ibid.* art. 6. De quo vide Miranda supra art. 14. conclus. 1. & art. 17.

26. Licitum est Generali Fratrum Minorum ingredi clausuram Monialium sanctae Clarae cum quatuor, aut quinque Fratibus, quando eunque intus celebrare, vel proponere Verbum Dei voluerit. Alijs autè praelatis, aut visitatoribus Monialium tñ duobus, vel tribus religiosis honestis ad celebrandū Capitulū, vel aliquod simile tangēs suum officium peragendum, quod de foris non potest fieri, vt ad videndum, nisi clau-

sura sit in aliquo violata, socij verò dum intra clausuram fuerint, ad inuicem nullatenus separentur. Ita concessit, & declarauit Urbanus VIII. in Regul. S. Clarae. *ibidem* art. 7. Idem generaliter, omni secluso privilegio, docet Sanchez dict. cap. 16. num. 54. Miranda loquens in nostris terminis dict. quaest. 2. art. 15. Portel in addit. ad dubia, verbo, *clausura monialium* num. 6.

27. Fratres Minores inuitati à praelatis aliarum Monialium ad visitandum earum monasteria, vel exercendum aliquod aliud iurisdicctio-nis munus, possunt cum ipsis intrare, dummodo si sint subditi, id faciant de licentia suorum praelatorum. Ita concessit Leo X. apud Bullarium inter viua vocis oracula. *ibidem* art. 8. Idem docet Sanchez eo cap. 16. nu. 19. Miranda supra art. 16. Portel num. 16.

Bullar. Gregor. 9. fol. 38. p. 727.

28. Licet idem Leo X. concesserit, vt pro prædicanda Kalenda possint Fratres intrare clausuram S. Clarae, modo tamen post Concilium Tridentinum tali privilegio vti non licet, quia extra clausuram potest prædicari in Ecclesia exteriori. *ibidem* art. 9. Idem docet Villalobos 2. part. summa tract. 35. diff. 47. num. 24.

29. Episcopis non licet intrare monasteria Monialium subiecta Regularibus pro consecratione, seu benedictione Sororū, aut pro eadem confirmatione, quia id æque benè per fenestram deputatam ad imponendum eis velum fieri potest. Nec item eisdem Episcopis licet intrare ad videndum, quomodo clausura se habeat, quia id attinet ad praelatos Regulares, quibus Moniales subduntur. Nec in Concilio Tridentino hoc dictis Dominis Episcopis permittitur, sed tantum, quod vbi publicè violata fuerit clausura, & non restauratur, moneant praelatos dictorum monasteriorum de eorum autè admoniti intra sex menses illud emendare neglexerint, possunt tunc vt delegati Sedis Apostolicæ auctoritate eiusdem eorum defectum supplere, vt in eodem Tridentino definitur. *ibidem* art. 10. Pro quo extat apud Bullarium quædam Bulla Pij V. vbi habetur: *Quod Episcopi non possint ingredi, vel ingrediendi licentiam dare in monasteria Monialium, sibi pleno iure non subiecta, sicut nec prohibere, quod alij cum licentia superiorum ipsarum possint ingredi dicta monasteria.* De quo Sanchez eo cap. 16. num. 52. & 53. & num. 13. & cap. 15. num. 21. Miranda dict. quaest. 2. art. 4. conclus. 3. & 4.

Trid. sess. 25. c. 8. de Reg. 1.

Trid. sess. 25. c. 8. de Rescrip.

Bullar. bul. 7. p. 5. n. 7.

30. Ingredientes cum debita licentia monasteria Monialium non reperiuntur finito negotio, aut opere, pro quo intrant, statim sine mora exire, sed possunt ibi aliquamulam facere morā vrbanam, & moralem quadam curiositate videndi officinas, & interiora domus, dummodo absit dolus, seu corrupta aliqua inrentio. *ibidem* art. 11. Idem docent Sanchez eo cap. 16. num. 68. Miranda art. vltim. Portel in dubijs Regul. num. 14.

31. Foemina nobilis habens licentiam à Papa ad semel ingrediendum monasterium quoddam Monialium, si ante impletum ingressum

cum alia matrona nobilissima habente licentiam ingrediendi cum duabus, aut tribus honestis foeminis, ut socia ingrediatur, potest iterum virtute prae habitae licentiae intrare, quia licentia alterius, virtute cuius intravit ut socia, non tollit licentiam illi specialiter concessam ad ingrediendum. Neque obstat declaratio Pauli III. apud Bullarium inter viuae vocis oracula, quod brevia pro ingrediendo monasteria Monialium semel tantum in anno suffragentur, quia id procedit in licentis iam expletis, hic autem vna ex dictis licentis adhuc expleta non est, quae non est tam strictè interpretanda, quod nunquam habeat effectum. Ita Auctor in *Addit. summa tom. 3. cap. 95. num. 12.* vbi affirmat ita debere intelligi à se dicta, *tom. 3. quest. 6. art. 1.*

32 Licentia facta Abbati ad accedendum ad monasteria Monialium extenditur ad socium. *ibidem art. 2.* Idem in simili docet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 16. num. 47. & probat argumento *cap. licet. de privilegiis in 6.* vbi concessio alicui ingressu ad audienda diuina tempore interdicti censetur quoque concessus ingressus comitum decentium, quia alias privilegium redderetur inutile, ut notat glossa ibi, verbo, *non debent.*

33 Intrans, & admittentes in monasteria Monialium profitentium obedientiam, paupertatem, & castitatem conjugalem secundum regulam approbatam à Sede Apostolica, licet iuxta statuta sui Ordinis promittant castitatem absolutam, non incurrunt poenas Concilii, & constitutionum Pij V. & Gregorij XIII. quia votum castitatis, quod emittunt non est solenne, sed simplex, cum non promittant ex vi Regulae, sed statuti sui Ordinis, ac ideo non sunt proprie, & verè religiosa, & consequenter eorum monasteria non comprehenduntur sub decreto Concilii de obseruanda clausura. *tom. 1. q. 44. art. vltimo ad finem, & citato loco Addit. summa num. 15.* De quo Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 15. num. 10. & sequentibus.

34 An autem Fratres Minores intrantes dicta monasteria Monialium profitentium votum simplex castitatis conjugalis, ut sunt aliquae Tertiariae, & Commendatariae Ordinum Militarium, sint transgressores suae regulae de non intrando monasteria Monacharum, vide Portel in *Addit. ad Addit. dubiorum Regularium*, verbo, *clausura Monialium num. 2.* & 3. & Cordubam super Regul. ca. 11. quest. 2. puncto 1. §. sed his non obstantibus, in fine, vbi resoluit, quod non est prohibitum dictis Fratribus ex vi suae regulae intrare ad loca interiora domorum, vbi viuunt mulieres honestae collegialiter, quae non sunt proprie religiosa, neque sint monasteria religiosarum, seu monialium proprie dictarum sub regula Canonice profitentium, aut viuentium, quantum sint, aut dicantur Beatae, seu Bischoe, & redit rationem, quia non sunt proprie monasteria monacharum, de quibus agitur in dicta Regula. Quod optime quadrat dictis Tertiarijs, & Commendatarijs, quae proprie non sunt religiosa, & consequenter earum monasteria non possunt proprie dici monasteria Monacharum, ac per consequens non est prohibitus ingressus ad illa

Bullar. oracula
to 2. Pauli 3.
pag. 819.

Ampliat
doctrina ex
mente Au
thoris,

illa dictis Fratribus Minoribus in sua Regula. Quod ex doctrina, & mente Auctoris vbi supra de ducitur, idque verius, & probabilius iudico, quidquid in oppositum dicat Portel vbi supra, & in praxi seruetur in monasterio Commendatarum S. Iacobi, quod vocant, *s. sancti spiritus*, apud Salmanticam, in quod ego aliquando cum meo socio intraui ad visitandam quandam ex illis Dominis infirmam, vbi etiam moris fuit fieri quandam processionem in mane festi Corporis Christi per claustrum Conuentus, ad quae intrabant saeculares, & religiosi, omnesque alij indifferenter intrare volentes. Vide Sanchez. dict. cap. 15. nu. 14. & 15. vbi docet mulieres in congregatione viuentes, si non sunt solenni voto professionis adstrictae, non tenentur ad clausuram, quo innuit non esse verè religiosas, nec eorum monasteria esse Monacharum, ac proinde in illa omnibus ingredi licere tanquam clausuram non habentibus, ergo si omnibus id licet, etiam Fratribus Minoribus idè vtiq; fas erit. Vide Villalob. loco infra proxime citando n. 8. & 9. vbi ait, necessariam esse ad hanc clausuram non seruandam, consuetudinem legitime prescriptam.

35 Porta, qua clauditur clausura Monialium duplici fere obseruanda est, ex decreto Eugenij III. altera ab intus, cuius clausura fit apud Abbatissam, altera de foris, cuius clausura conferret Confessor. seu Vicarius. Nec licet habere ostium, per quod ex monasterio egrediantur Moniales ad Ecclesiam exteriorè saecularibus comunem, sed omnino muro obstructum sit. Imò nec possunt egredi à ianua clausurae monasterij ad claudendam aliam vteriore ianuam, qua patere solet aditus saecularibus, ex Gregorio XIII. in sua constitutione. Qui modus seruandi clausuram iam iam ante Concilium Tridentinum, & dictas constitutiones Apostolicas obseruari solebat apud Clarissas ex Urbano III. in earum regula, ad qua clausuram tenentur ex voto, & ab illa nullo pacto egredi possunt, nisi in casibus ab ipso Urbano positis in regula, & statim dicendis, *to. 1. q. 49. art. 1.* Idem docet attentè motu proprio Greg. XII. Sanchez. li. 6. Decalog. cap. 15. num. 6. Villalobos 2. part. summae tract. 35. diff. 44. num. 6.

36 Casus positi ab Urbano III. in Regula S. Clarae, in quibus Moniales possunt egredi à clausura sunt sex. Primus est inuitabilis, & periculosus est, quando Moniales mittuntur à superiore causa plantandi, vel edificandi, aut reformandi aliquod monasterium Ordinis. Tertius causa regiminis, quando scilicet aliqua Monialis mittitur, ut munus Abbatissae gerat apud alterum monasterium. Quartus, causa correctionis, quando scilicet aliqua Monialis non potest tunc corrigi in suo monasterio ob timorem cognatorum, vel ob aliam causam moraliter urgentem. Quintus, causa alicuius valde euidētis, & grauis dispendij euitandi, ut si monacha aliqua sit infirmata contagiosa infecta, & timetur magnum periculum, vel scandalum Communis. Sextus, quando de mandato superioris totus Conuentus ad monasterium aliud se transfert, in quibus casibus expectanda est superioris

rioris licentia, nisi sit periculum in mora, tunc enim existente Contientu in communi periculo, possunt Moniales ex præsumpta prælati licentia exire, dummodo se transferant ad locum aliquem honestum, & competentem in quo quantum commodè fieri poterit, clausuræ morentur, quousque eisdem de monasterio provideatur, *ibid. art. 1. & 2.* De quo latè Sanchez dict. cap. 15. à num. 38. vsque ad 54.

37 Dicitur casus non sunt reuocati à Pio V. in sua constitutione, cuius dispositio extenditur ad alios similes casus habentes eandem rationem, quales sunt numerati à præfato Urbano III. qui legitimas causas ab ipso approbatas præse ferunt, iuxta decretum Concilij Tridentini permittentis exitum à monasterio ex legitima causa ab Episcopo approbanda, & specialiter quantum ad casum sextum ordinat, ut superiores Monialium curent, monasteria extra mœnia vrbs, vel oppidi constituta intra vrbes, & oppida raducere, si ita expedire videbitur, *ibid. art. 5.* Idem docent Nauar. comment. 4. num. 48. de Regularibus, Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 8. quæst. 1. ad finem, Sorbus in annotat. ad Compend. Mendic. verbo, *ingressus monasteriorum Monialium num. 6. §. 1.* & sic etiam, quos, & alios refert Sanchez dict. cap. 15. num. 37. Idem doc Villalobos 2. part. summæ tract. 35. diff. 45. num. 38.

38 Quantum ad secundum casum, quando scilicet mituntur Moniales causa edificandi, seu fundandi aliud monasterium, Iulius II. apud Bullarium inter viuarum vocis oracula concessit, quod Moniales primæ regulæ S. Claræ possunt transferri ad secundam, pro constructione alicuius monasterij, Et quantum ad tertium casum obserua, quod non solum potest egredi à clausura quædam Monialis, ut sit Abbatisa alterius monasterij, sed etiam, ut habeat aliquod aliud officium pertinens ad bonum regimen Conuentus, puta ut sit Magistra nouitiarum, vel ut habeat custodiam portæ, aut Rotæ, & pro hoc exitu necessaria est licentia Papæ, vel legati ipsius, & non sufficit licentia superioris, ex declaratione Cardinalium, quam refert Auctor in *Addit. summa tom. 3. cap. 3. num. 2.* & Mazzilla super Concilio Trident. lib. 1. cap. 25. tit. 2. §. ex alio, pag. 41. Quo loci Auctor oppositum videtur tenere eo, quod resoluerat dict. art. 5. addit enim, quod superiores petentes hanc licentiam à Papa, vel ab eius legato debent supplicare, ut exprimitur in illa, quod peracto officio dicta Abbatisa cum socijs possit ad suum monasterium reuertere. Sed iterum dict. tom. 3. Addit. cap. 96. num. 4. affirmat, quod non est necessaria licentia Papæ, sed superioris tantum, quod puto (ni fallor) seruari in praxi, non obstante dicta declaratione Cardinalium. De quo Portel in *Addit. ad dubia Regular. verbo, Moniales, nu. 3.* Villalobos. 2. part. summæ tract. 35. diff. 45. num. 9. ubi aduertit quod non est necessaria noua licentia Papæ, vel Nuncij, ut peracto officio Abbatisa cum socijs ad suum monasterium reuertatur, quia id consuetum est ad priorem licentiam. Vide etiam Sanchez lib. 6. cap. 15. num. 45. 46. & 47. & de casu

in casibus

incurfus hostilis agit ibidem num. 44. & de casu correctionis num. 48. & cap. 9. num. 6. de quo etiam Miranda de Monialibus quæstione 3. art. 2. & 3.

39 Pius Quintus in sua Constitutione signat tres casus, in quibus licet omnibus Monialibus, cuiuscunque Ordinis sint, exire à clausura, scilicet incendium, lepra, & epidemia, seu pestis. Idem iudicium est in casibus similibus, in quibus militat ratio causarum signatarum à Pio Quinto, videlicet, quando communitas Monialium in maximo, & probabili periculo constitueretur, ipsis non exeuntibus, ut tenet communior opinio, ac idem non potest licentiarum Monialis ob infirmitatem grauem, que in monasterio curari non potest, quando non est nocina communitati. In præfatis autem casibus requiritur etiam licentia superioris, nisi sit periculum in mora, ut diximus supra de casibus positus ab Urbano Quarto. At semper erit necessaria licentia specialis, ut Monialis priuata causa lepræ vel epidemiæ exeat à clausura. *Ibidem art. 3.* Quid veniat nomine epidemiæ, vide infra retractatione 4. De quo latè Sanchez lib. 6. cap. 15. num. 31. vsque ad 35. & de extensione ad casus similes ibi num. 36. & 37. Miranda quæst. 3. de Monialibus art. 4. & 5. Portel verb. *clausura* num. 18. vsque ad 22.

40 Infirmitas contagiosa, ut Monialibus licentia ad egrediendum concedatur debet esse contagiosa de persona ad personam, & non de membro ad membrum. Super quo debent prælati cautè sub iuramento interrogare Medicos, ne nimium Monialibus indulgere volentes, causa verborum simulatione faciant ipsas licentiarum in casu non permisso. *Tom. 3. quæst. 6. art. 3. ad finem.* De quo Sanchez latè supra num. 34. & sequentibus, & num. 38. vsque ad 43.

41 Non est necessaria licentia Episcopi, ut egrediatur Monialis subiecta Regularibus, sed tantum sufficit facultas sui superioris Regularis, non obstante Constitutione Pij V. quæ quantum ad hoc in his Hispaniarum partibus per non usum abolita est. Superior tamen debet habere iurisdictionem quasi Episcopalem, sicuti habet Generalis, vel Prouincialis, & ita debet intelligi dicta Bulla Pij V. *Ibidem d. q. 49. art. 6.*

Idem citatis multis docet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 15. num. 28. ubi ad finem reprobatur nostrum Auctorem asserentem, ad huiusmodi egressum Monialis necessariam esse licentiam superioris habentis iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales: dicit enim sufficere licentiam prælati immediati Conuētus, quia hi, inquit, tali iurisdictione gaudent. Sed falso nititur fundamento, tum quia dicti prælati locales regulariter non habent eam iurisdictionem quasi Episcopalem (præcipue apud Mendicantes) unde si ea insigniti sunt, ut Cistercienses, & Benedictini, extra dubium est, posse illos ea auctoritate uti: tum etiam, quia prælati inferioribus tantum conceditur potestas ad

Cc

minora

Trid. d. sess. 25. c. 5. de Regul.

Bullar. oraculo 10 7. Julij 2.

Elucidatur sententia Auctoris.

Tuetur sententia Auctoris.

minora negotia, maiora vero referuantur prælatis maioribus, quale est istud, de quo agimus. Et quantum attinet ad nostram Religionem (quando aliud non obstat) usus, & praxis obseruat hoc, & similia pro Monialibus ad Generales, & Prouinciales spectare, nec scio aliud practitari in Religionibus extra dictos Cistercienses, & Benedictinos.

42 Dantes licentiam in casibus non permisis, & Moniales indebite egredientes, & eas comitantes, & recipientes incurrunt in excommunicationem ipso facto referuatam Papæ: Prælari vero, & Moniales contrafacientes priuantur officijs, & dignitatibus, & inhabiles fiunt ad ea in posterum obtinenda, ex Pio Quinto in dicta Bulla. Aduerte tamen, quod seculares illas comitantes, vel recipientes affectu consanguinitatis, aut amicitie, maxime vt tucantur à periculo, exhortando ipsas, vt ad monasterium regrediantur, non incurrunt dictam penam excommunicationis, sicut nec receptores, & fautores hæreticorum simili affectu non manent ligati excommunicatione lata in Bulla Cœnæ Domini contra tales, secundum communem opinionem. *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. in Manuali cap. 27. num. 561. & comment. 4. de Regularibus num. 51. Miranda supra art. 7. Portel supra num. 26. Sanchez di. cap. 15. num. 71. vsque 75. Villalob. ea diff. 45. num. 16.

43 Prouinciales possunt absoluerè religiofos, & Moniales à pœnis supradictis, & cum eis dispensare. *Tomo 1. quæst. 24. art. 17.* Vbi id innuit Auctor, & nos dicemus infra de dispensationibus num. 24. De quo Portel supra num. 27. Sanchez di. cap. 15. num. 76. vsque ad 78. Villalobos num. 17.

Nota ad ad resolutionem de clausura Monialium.

44 Circa accessum ad monasteria Monialium, de quo supra num. 4. nota, quod in *cap. Monasteria, de vita, & honestat. cleric.* clerici frequentantes monasteria Sanctimonialium, si ab Episcopo moniti non destiterint, ab officio Ecclesiastico inbetur Episcopus eos suspendere; si vero laici sint, eosdem excommunicare: quæ censuræ non late, sed ferenda sunt, vt patet ex textu ibi: *excommunicati, nisi subdantur.* vt bene aduertit Sanchez lib. 6. decalogi cap. 16. num. 107. Quid autem intelligatur per frequentiam accedendi ad dicta Monialium monasteria interdicta in ea Decretali? Variæ sunt sententiæ Doctorum, quas refer idem Sanchez ibidem num. 109. & 110. Auctor dicto art. 4. quæst. 45. tom. 1. & Nauar. comment. 4. num. 61. vers. quibus addo, de Regular. arbitratum, esse frequentiam, ter tribus diebus continuis Monialem alloqui. Llanas in methodo curat. in append. posito ad finem 8. 4. dicit esse frequentiam, loqui duabus vicibus vna die, vel duabus diebus continuis. Quæ posterior sententiæ placet Sancio numer. 111. vbi addit, credere dici frequentiam, quando semel singulis mensibus, aut ter tribus diebus continuis.

similis id sit. Mihi quidem videtur cum Nauarro, & nostro Auctore hoc relinqui debere prudentis arbitrio, pensatis circumstantijs personarum, rei, seu negotij gerendi, scandali, periculi, loci, finis & aliarum similiarum circumstantiarum. Sicque sentiunt Hostien. in dict. *cap. Monasteria*, Ioan. Andrea, & Cardin. relati ab eodem Sancio di. n. 110.

45 Vbi etiam num. 106. notat, nomine clericorum non comprehendendi religiofos, nec clericos in aliqua dignitate constitutos, nec canonicos Ecclesiæ Cathedralis, quia lex hæc est pœnalis, ac ideo restringenda. Quod quidem mihi non placet, dicta enim decretalis indefinitè, & illimitatè loquitur de clericis, & licet sit materia odiosa, fauore tamen Religionis, & vitandæ libertatis, & relaxationis in frequentantibus has confabulationes cum feminis Deo speciali voto castitatis dicatis (respectu cuius fauorabilis dici potest) amplianda est, vt in simili materia extendunt DD. leges pœnales contra generalem iuris regulam. Et cõstat extradictis à Suarez de legibus, loquens de lege odiosa simul, & fauorabili respectu diuersorum, lib. 5. cap. 2. num. 12. & agens de extensione legis pœnalis ob rationis identitatem, lib. 6. cap. 4. nu. 2. De quo etiam Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 42. num. 4. & lib. 7. disp. 9. n. 8. vbi ostendit, leges pœnales, & odiosas ampliandas esse in animæ fauorem, & ad euitanda peccata. Legat qui vult *cap. defimus* 18. quæst. 2. & Concilium Cabilense. 2. can. 55. 56. & 61. & Concilium Hispanicense 2. cap. 11. & refertur *cap. decima actione* 18. q. 2. Vbi hæc confabulationes cum monialibus strictè prohibentur, & ad minus limitantur.

46 An autem sit culpa mortalis accedere ad monasteria Monialium absque legitima causa, aut illa frequentare? Tradit idem Sanchez supra num. 119. & 120. vbi resoluit, seclusis alijs circumstantijs scandali, aut mali finis non esse culpæ lethalis reum iudicandum eum qui absque iusta causa, & licentia accedit, nisi frequentans ab Episcopo monitus non destitit, iuxta dictum *cap. Monasteria*. Et concludit, rarissime attentis circumstantijs extrinsecis frequentantes excusari à mortali, quia rarissime non inde scandalum confurget, & rarissime deficiet finis aliquis non ita honestus. Hæc Sanchez.

47 Circa num. 10. nota, non esse iustam ingressus causam, qua aliqui, præcipuè faminz sub specie alicuius muneris necessarij in conuëtu exercendi ingrediuntur, post ingressum vero parum, aut nihil faciunt, cū non sit ministeriū eorū statui consonū, & hac occasione per nō modicū spatiū tēporis in clausura demorantur. Nā hoc infraudè præcepti huius esse quis non videret? Verū est tamen, quod si rauerat ingrediendum ad opus necessarium monasterio, quod cōmodè per Moniales exerceri nequit, & in illo occuparetur ad instar famularū, & mulierū villū, quæ ad id alias essent ingressuræ, benè excusarentur, quāuis quādā videndi cœnobij curiositate, vel alia honesta causa, visitandi scilicet aliquā Moniale consanguineā in sua cella potius ducerentur: quia ex causa re ve-

ra necessaria ingrediuntur, & opus execuntur. Sed tunc non possunt ingredi cum famulis decentibus, quibus non indigent ad ministerium exercendum, quod per se debent facere tanquam famulæ. Ita Sanchez eo cap. 6. num. 49. sed Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. num. 17. id absolute negat, & mihi magis placet.

48. Licitus tamen est ingressus viroꝝ ad expellendum malefactorem, qui monasterium ingressus est, nec egredi vult, nec Moniales erunt potius ad eum expellendum, vt tenet expressè Auctor tom. 1. quæst. 47. art. 4. in fine, & sequitur, citato etiã Llamas in methodo curatio in append. §. 6. Sanchez supra num. 57. Vbi addit bene à fortiori licere iudici ingredi ad illum eijciendum. Sed non licet ibi illius malefactoris confessionem excipere, aut illum captum in carcerem ducere, casu quo non omninò exploratum sit, ipsum malefactorem non gaudere immunitate Ecclesiæ, sed tantum potest illum è monasterio expellere ad aliquod exterius spatium Ecclesiæ immunitate munitum, à quo non potest eum extrahere. Secus si manifesta res sit, eum non gaudere Ecclesiæ immunitate, tunc enim de licentia superioris potest ingredi ad illum capiendum, vel etiam sine illa, si esset periculum in mora, vel si iniuste denegetur talis facultas. Sic tradit Sanchez supra num. 58. qui numero sequenti adiungit, licere ipsi malefactori ingredi, vt insequentem iudicem euadat, à quo merito timet ab Ecclesia extrahi, nec peccare ingrediendo, si fores clausuræ apertas reperiret: quia ius tuendi vitam, vel vitandi graues penas mortis, flagellorum, aut viremium ipsum excusat. At Monialibus non licet eum admittere, dedecet enim eorum statum, honestatem, & institutum malefactorum intra clausuram tueri.

49. Item licita, & iusta ingressus causa, reputatur admittere in hospitium Monialem in aliud monasterium transeuntem, aut ex iusta causa extra clausuram existentem, dum modo sit eiusdem Ordinis, & instituti, & ita id in facti contingentia nostrum Auctorem consultum de eò respondisse, restatur Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. diff. 47. num. 27. vbi addit, id non licere, quando ingredi vult, solum videndi interiora monasterij gratia, vel etiam causa animi recreandi, aut Monialis cognata inuisenda in monasterio diuersi ordinis, vt tradit Sanchez dicto cap. 16. num. 10. & num. 67. in fine, vbi eo num. 10. docet, quod quando Monialis esset in aliqua priuata domo recuperandæ sanitatis causa, vel letique animi recreandi gratia, aut Moniales inuisendi ingredi monasterium eiusdem Ordinis, vel habitus, id vtiq; liceret, quia talis Monialis nec censetur extranea, cū sit eiusdem instituti. Idemq; affirmat, quando inter agendo nõ esset monasteriũ eiusdẽ Ordinis in eo loco, aut si esset, Moniales nõ lēt eã admittere, nec reperiretur domus, in qua comode, & honestè, seu religiosè pernoctaret, tunc enim ex superioris illius monasterij licentia posset vtiq; intra illud in hospitium admitti, & esse hæc legitima, & sufficiens causa ad id concedendum.

50. Circa

50. Circa num. 39. dum resoluius, non posse iuste licentiarum Monialem ad egressum à clausura, causa medendi morbo ita graui, & periculoso, vt desperetur salus, ea non egressa. Idem docent Gutierrez lib. 1. Canonic. cap. 14. num. 7. & sequentibus qui num. 9. refert Reuerendissimum, ac Illustrissimum F. Franciscum Gonzaga Archiepiscopum Matuanum, cum esset Generalis Ordinis, visa contraria Nauarri sententia, & re communicata denegasse egressus licentiam euidam Illustrissimæ Moniali ob præfactam, causam idem tradit Thomas Zerola in praxi Episcop. part. 2. verbo, *Moniales*, in fine, in 2. edition. dicens, sic esse decisum à Sacra Congregatione, quos cum nostro Auctore dicto art. 3. supra relato, refert, & sequitur Sanchez lib. 6. de calog. cap. 15. num. 39. Miranda de Monialibus quæst. 3. art. 4. conclus. 2. Portel, verbo, *clausura Monialium* num. 22. & eos referens Villalobos supra diff. 45. num. 4. & 5. & addit Sanchez num. 40. nec esse licitum ex præfacta causa egressum ad aliud eiusdem Ordinis monasterium, cuius aer, situs temperies, & alia huiusmodi salubriora, commodiora que iudicantur à peritis medicis ad vitandum illud periculum, quia in hoc casu commune Conuentus bonum talem egressum non petit, quale requirit Pius V. extra casus in sua Bulla exceptos. Ita ex Collectore Mendicant. verbo, *clausura Monialium*, casu 5. & Corduba in eius addit. ad finem, §. notandum, quod determinatio, & ex sententia Doctorum peritissimorum Scholæ Salmanticensis resoluit ipse Sanchez.

51. Supradictã sententiam limitat Auctor ea quæst. 49. art. 2. §. secundo colligo, casu quo monasterium sit in loco deserto, ad quod medici non possunt ita frequenter, ac morbus petit, accedere, nec tenentur Moniales ex voto ad clausuram, nec illam seruauerant ante Concilij Tridentini decretum: Monialis verò est anus, & non vulgaris auctoritatis (sunt enim quondam Abbatisa) & morbus non potest bene curari, nisi quotidie à medicis infirma visitetur. His enim concurrentibus sufficiens videtur causa, vt ex superioris licentia à clausura egrediatur, non obstante constitutione Pij V. quæ sic limitanda est. Neque obstat, quod in hoc egressu versatur sola illius Monialis priuata utilitas, vt contra nostrum Auctorem tradit Sanchez supra num. 41. ac idè non videtur casus similis exceptis à Pio V. Quia ex alio capite versantur vñ cum lege naturali vitandi periculum ineuitabile mortis, tot ac tales circumstantiæ concurrentes in hoc casu, quæ quidem præponderare censentur illi iuris rigori. Atque ita huic parti cum Auctore adhæret Villalobos supra num. 7. vbi num. 6. antecedenti docet sententiam Nauarri posse sequi in monasterijs, vbi clausura ex solo præcepto, & non ex voto seruatur. Et idem videtur innuere Portel supra num. 18. dum ait, licitam egressus causam esse vrgens aliquod vitæ periculum, in quo ratio naturalis dicat, præualere ius naturale vitæ conseruandæ præcepto positiuo clausuræ.

Tuetur sententia Auctoris.

Cc. 3;

52. In.

52. Vnde advertit Auctor dicta quest. 49. art. 3. §. sed advertendum, posse Generales, & visitatores Religionum abstinere à punitione superioris, qui concessit egressum Moniali ratione morbi periculosi secutus sententiam Nauarri, quam tuetur commentar. 4. num. 49. & 50. de Regularibus, quia istam excusationis causam habet, qui tanti viri auctoritate nixus probabili opinionioni adhæsit. Idem docent Sanchez supra num. 42. Villalobos ea diff. 45. dict. num. 7.

RESOLUTIO. XXVII.

De Clausura Monachorū in suis Monasterijs.

Bulla. Bulla 18. Pij V. & Bul. 40. & 41 Greg. 13.

Omnibus foeminis, etiam Comitissis, Marchionissis, aut Ducissis prohibitus est ingressus in monasteria virorum sub excommunicationis late sententiæ poena Papæ reservata, ex Bulla Pij V. & Gregor. XIII. apud Bullariū. Prælati verò, & religiosi eas introducere, vel admittere præsumentes, ultra excommunicationem latam ipso facto à Gregorio, marient privati ab officijs, & inhabiles ad alia in posterum obtinenda, suspensique à Divinis. Hoc tamen non comprehendit Reginas, Principissas, & Regum filias, tom. 1. quest. 48. art. 1. & 2. vide sup. de clausura Monialium num. 20. De quo Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 17. num. 2. vsque ad 6. & num. 37. & duobus sequentibus, Cruz, & Villalobos statim citandi.

2. At præfatus Gregorius XIII. in dicta Bulla 40. excipit à prohibitione ingressus in clausuram Monialium fundatrices monasteriorum, dotatrices, seu altrices, necnon coniuges, & filias Comitum, Marchionum, Ducum, & superioris gradus Principum. Vnde cum exceptio firmet regulam in contrarium, omnes aliæ mulieres, quantumvis nobilissimæ prohibentur ingredi dicta monasteria Monialium. Vide dict. art. 1. §. circa quam, vbi Auctor agit de ingressu fundatricum in clausuram virorum, & resoluit pro Ordine Minorum, Gregorium XIII. consultum respondisse, non censerì derogatum per Bullam Pij V. suæ Regulæ concessioni, quoad foeminas stirpis regni, & fundatrices.

Idem docet Sanch. sup. n. 7. vbi in fine addit, idem quoque dicendum esse de quacunque Religione habente similem regulæ concessionem, factus non possunt admitti dictæ fundatrices. Idque satis indicat Auctor in expositione motus proprii Pij V. de quo in explicat. Cruciatae ad finem, num. 3. dicendo, idem ipsum Pium V. declarasse Ducissas, Marchionissas, & Comitissas, quia hæc solent esse fundatrices, nè putaret quispian licitum esse fundatricibus ingredi dicta Monasteria. Possunt verò ingredi dictæ fundatrices, & reginæ, ac regum filiæ decenter comitatae solitis ancillis, vt etiam tradunt Fr. Ioannes à Cruce in Epitom. libr. 1. cap. 5.

cap. 1. dub. 1. conel. 1. in fine, Villalob. 2. part. Sum. tract. 35. diff. 35. nu. 4.

3. Omnibus mulieribus licet ingredi claustra Monasteriorum pro audienda missa, conione, aut alijs Diuinis Officijs, vel quando sit aliqua processio, aut fagus, ac etiam suffragia pro defunctis, dummodo officinas interiores non penetrent. Quando autem Verbum Dei in Ecclesia proponitur, si commodus non sit ingressus, & egressus per portam principalem, possunt ingredi, & egredi per ostium claustrii tramite ad portam de Monasterio exitus, vt declarauit Pius V. apud Bullariū inter viuæ vocis oracula, ibid. art. 3. De quo Sanchez sup. n. 22.

4. Cateant tamen prælati, ne aliqua fiat processio extraordinaria, vt illius occasione mulieres dicta loca Monasteriorum ingrediantur, id enim videretur in fraudem legis: nam Pontifex in sua declaratione tantum prætendit, scrupulos remouere, & non præbere relaxationis motiuum. Casu autem, quod ob malum finem admittantur prætextu dictæ processionis, nec ingredientes, nec admittentes incurrunt poenas dictæ Constitutionis, quia Ecclesia non iudicat de occultis, quidquid sit de eorundem peccato. Nec debent statim finitis Diuinis Officijs à Claustrario eijci, sed tempore, moraliter congruo, possunt ibi moram facere, ibid. dict. art. 3. §. circa quam, vsque ad finem. Idem docent Sanchez supra, num. 23. & 24. & num. 28. & 29. Villalob. supra, num. 12. & 14.

5. Portel in Additionibus ad dubia Regularia verb. clausura Monachorum, tom. 6. §. Scio, impugnare contendit rationem proximè adductam à nostro Auctore, quæ nititur ad probandum non licere prælato locali Conuentus facere aliquam processionem extraordinariam, vt illius occasione mulieres claustrum ingrediantur, quia, inquit, Pontifex tantum prætendit scrupulos remouere, & non præbere relaxationis incentiuum. Hanc igitur rationem volens impugnare Portel ait, nã in processione extraordinaria nõ datur talis occasio peccati, libertatis, & relaxationis, cū intrent mulieræ foeminae, ac viri, imò maior occasio libertatis, & relaxationis, & abusuum dari potest, quando foemina intrat ad audiendam missam priuatam, quã postulat sibi dici in claustro, quod licitum esse, concessit supra Rodriguez, ergo licita erit similiter processio extraordinaria, in qua minor occasio est relaxationis, libertatis, & abusus, vt pater. Præterea, addit idem Portel, argumentor ad hominẽ, nam si idem Rodriguez ait, posse prælatum facere secundam vnã processionem vesperè, vt mulieres intrent ad videndum claustrum, etiam si manè facta fuerit iam alia processio, & illa processio facta vesperè est insolita, & voluntaria ad libitum, solumquæ vt videatur claustrii ornatus, cur non poterit idem prælatus facere extra festum, aliam processionem insolitam, vt videatur fabrica templi? Hæc Portel contra fundamentum nostri Auctoris.

Sed facillimo negotio potest huiusmodi impugnationis iaculum recudi, ac retorqueri, nã maior libertatis occasio potest sumi, quãdo in processione extraordinaria intrant mulieres, & viri, quã quãdo intrat nobilis, quedam.

Bulla oraculo 2. Pij V. in princ.

Tuetur sententia Auctoris.

quædam fœmina ad audiendum sacrum in clauſtro, quia ſi ſemel licitè conceditur fieri quandam proceſſionem extraordinariam, & inſolitam inde aditus, ſeu porta aperitur ad faciendam aliam, & aliam, & plures proceſſiones toties, quoties ad libitum voluerint prælati, quod magnæ libertatis, relaxationis, & abuſuum poſſe motiua gignere, quis non videt? Præterea quando Papa aliquid indulget abſolutè dicendo, *toties, quoties*, adhuc vltim prudentem, & rationabilem tantum concedere cœſetur, idque ratio, & æquitas dicat. Vnde quando concedit, & permittit mulierum ingreſſum ad clauſtra Monachorum cauſa proceſſionis, id debet intelligi, iuxta mentem præſumptam concedentis, qui ſi ſuper hoc rogaretur, proculdubio reſponderet, non eſſe ſuæ intentionis dare tam amplam facultatem ingrediendi, niſi indiebus, quibus ex more Eccleſiæ, vel Religionis ſolet fieri proceſſio. At diuerſa ratio militat in fœmina ingrediente clauſtrum ad audiendam Miſſam, quam facit ibi proſe celebrari, maximè ſi eſt nobilis, nam hæc intrat aſociata honeſtis, & ſolitis ancillis, & clientibus, & ad rem ſacram ſolitam quotidie fieri, & cum aliquoties eueniat eſſe in clauſtro aliquod ſacellum, vel altare dicatum alicui ſancto, vel in quo ſacent ſepulti maiores dictæ fœminæ, ſufficiens moraliter videtur hæc cauſa deuotionis ad illum Sanctum, vel celebrandi Miſſas, & officia pro ſuis diſunctis, vt huius intuitu poſſit ingreſſus talis permitti. Sic debet intelligi, & explicari doctrina Auctoris, dicto art. 3. vt ipſe apertè explicat in explicat. Cruciatæ ſuper dicta Bulla Pij V, num. 4. 15. & 16.

Neque obſtat argumentum ad hominem adductum pro confirmatione ſuæ ſententiæ à Portel, nam ex dictis facilè patet ſolutio, ibi enim num. 20. expreſſè loquitur de proceſſione ſolita fieri apud quofdam Conuentus in Hiſpania in feſto Corporis Chriſti, in quibus non ſolum manè, ſed etiam veſperè ſolet fieri proceſſio, vt omnes commodè videant ornatum clauſtri, & laudem redant Domino. Vnde reſoluit Auctor, quod adhuc ſinem poteſt fieri altera proceſſio ad veſperum, vt mos eſt fieri apud inſigniores Conuentus Salmanticæ, vnde perperam intelligit Portel dictum noſtri Auctoris de proceſſione inſolita, & ad libitum facta veſperè. Cum noſtro Auctore tenet Villalobos 2. part. ſummæ tract. 35. diff. 35. num. 12. citans Sorbo Capuccin. in Addit. ad Compend. pag. 564. num. 7. Ioan. Cruz in Epitome lib. 1. cap. 5. conſul. 3. ad ſinem, idem docet Sanchez dict. cap. 17. num. 23. & 24.

6 Prælati ſuperiores poſſunt abſoluere à prædictis poenis, & diſpenſare cum Fratibus admittentibus mulieres intra clauſuram, ex animi ſimplicitate, bona fide, & ſine dolo, vt conceſſit Gregorius XIII. *ibidem dict. art. 1. & quæſt. 24. art. 17. tom. 1.*

Idem docent Cruz in Epitome lib. 1. cap. 6. dub. 15. conſul. 6. Portel verbo, *clauſura Monialium* nu. 27. Villalobos dicta difficul. 35. num. 19. Sanchez eo cap. 17. num. 41. & 42. vbi num. 43. Addit. poſſe excommuni-

catum

catum, vel ſuſpenſum abſolui in foro conſcientiæ, virtute Bullæ Cruciatæ, vel priuilegiorum Religionum, quauis cenſuræ illæ iam deductæ ſint ad forum contentioſum. Quis, inquit, in dicta Bulla, & priuilegijs ea facultas conceditur illimitatè, & ſine vlla reſtriſtione, & huius ſententiæ fuiſſe ait, noſtrum Auctorem in *Addit. ad Cruciatæ*. §. 9. *num. 94.* licet olim aliud ſenſerit in expoſit. dicti Motus proprii num. 34. Sed reuera in dicto loco addit. tantum agit Auctor de abſolutione excommunicati nominatim, cui eam poſſe impendi, etiam in foro exteriori, dum modo parti ſatisſiat, aut detur cautio de ſatiſfaciendò, ibi reſoluit. Et nullū verbum facit de ſuſpenſione, in qua abſoluenda cum ſit diuerſa ratio, loquendo in terminis dicti Motus proprii, aliud dicendum eſt cum Auctore *dict. num. 34.* vbi tandem docet, poſſe abſolui ab iſta ſuſpenſione Regulares per ſuos Prouinciales in vtroque foro, ſiue ea ſit publica, ſiue ſecreta, eò quod habeant iuriſdictionem quaſi Episcopalem, ad inſtar Episcoporum, qui id poſſunt, quando ſuſpenſio non eſt reſeruata Pontifici. Additque Auctor. *ibidem num. 35.* non poſſe confeſſores abſoluere ab inhabilitate ad officia contracta ex tali admiſſione fœminarum intra clauſuram Conuentus, virtute Cruciatæ; bene tamen virtute cuiuſdam magni priuilegij Eugenij III. conceſſi Minoribus, vt religioſi poſſint ſemel in vita abſolui ab ea, & ſimilibus inhabilitatibus ad officia Ordinis per confeſſores à prælatiſ deputatos. De quo vide Ledema 2. p. quarti quæſt. 26. art. 1. fol. 353. Henric. lib. 8. de Euchariſt. cap. 40. num. 4. & lib. 7. de Indulgent. cap. 13. num. 2. Couar. cap. *Alma mater*, 1. p. §. 11. num. 16. Sorum in 4. diſt. 22. art. 3. §. primus eius caſus, quos refert, & ſequitur Sanchez dict. num. 43. qui ad idem dict. lib. 6. cap. 15. num. 76. Portel in *addit. ad dub. verb. clauſura Monachorum*, num. 7. in fine, & verb. *Abbas*, num. 2. & ſequentibus. Vbi cum Auctore tenet, & limitat, niſi delictum ſit deductum ad forum contentioſum.

7 Attento iure communi licitè poteſt Monachus à ſuo Monasterio exire cum licentia prælati Conuentualis, iuſta ad id exiſtente cauſa ab ipſo prælato iudicanda, iure autem ſpeciali maior cauſa requiritur, v.g. pro Carthufiano. Vnde erit peccatum mortale frangere clauſuram, quæ de iure communi obligat Regulares, quando ſit cum contemptu regulæ, & profeſſionis, & tranſgreſſione præcepti ſpecialis ſuperioris, vel cum notabili ſcandalo, aut damno monaſterij. *Tom. 1. quæſt. 50. art. 1.* De quo Nauar. in *cap. Statimimus* num. 35. Villalob. dict. tract. 35. diff. 36. num. 1. Portel in *addit. ad dubia* num. 1.

8 Monacho non licet ſine licentia ad ſuperiorem accedere, ex Concilio Tridentino, niſi accedat quaſi appellado à grauamine illato à præ-

Exponitur
vera ſecrecia,
& mens
Auctoris.

Trid. ſeſ. 25
cap. 4. de reg.

D d

quo

quo Nauar. in *cap. mon dicatis* 12. quæst. 1. num. 61. & nos diximus supra resolut. 10. num. 7. & 13.

De Monacho exeunte à clauſtro animo audiendi leges, vel Physi-
cam, vide infra de Monachis num. 15.

RESOLVTIO XXVIII.

De Commendatarijs Militiarum.

COMMENDATARIJ Militares tanquam personæ
Ecclesiasticæ gaudent priuilegio canonis, & fori. ex Pio
Quarto pro Ordine Sancti Ioannis Baptistæ, & Gregorio
XIII. pro Ordine S. Iacobi. Vnde non licet iudicibus sæcula-
ribus cognoscere de eorum causis, eò quod sint excepti à iurisdictione
sæculari. Praxis obseruat, quod causæ criminales horum Commendato-
rum suis iudicibus conseruatoribus remittantur per Regios Consilia-
rios, declarando nullam vim inferre excommunicando iudices sæcula-
res, nec ipsos iudices sæculares vllam vim inferre, non admitrendo ap-
pellationem, etiã in grauibus delictis, vsquequod inhibeantur. Verum est
tamen secundum aliquos, quod in causis civilibus, & in his, in quibus
deliquerint, respectu officiorum Re&orum, Corre&orum, Magistra-
tuum, aut aliorum, quæ ab ipsis administrantur, tanquam merè sæcula-
ribus, & indelictis grauibus, ratione quorum priuilegium fori amittit,
apud iudicem sæcularem possunt conueniri. *Tom. 2. q. 2. art. 2. & q. 62.
art. 13. & tom. 1. q. 13. art. 2. §. ex qua Bulla.* De quo Bobadilla lib. 2. Politi-
cæ cap. 19. num. 12. Auendaño in cap. 2. n. 11. ad finem 2. p. Perez in l.
1. tit. 1. lib. 4. *Ordinamenti solum.* 1319.

Azor in st. moral. tom. 1. lib. 13. cap. 3. §. tertio quæritur, resoluit di-
ctos Commendatarios coniugalem castitatem tantummodo promitte-
tes clericorum imunitate habere in his, quæ Romani tribuere Pontifi-
ces, in cæteris non item. Idem absolutè tradit Mora lib. 2. confirm. Or-
din. S. Iacobi cap. 1. §. 8. probat. 6. n. 6. & 7. & §. 9. probat. 7. num. 1. & se-
quentibus; idem tenere Nauar. de redditibus nu. 55. & 56. & in apo-
logia num. 15. & 16. Grassi lib. 2. de censurearum num. 33.

2. Iudices sæculares vt possint inhiberi à cognitione causarum ho-
rum Commendatorum Militarium, necesse est, quod constet ipsos esse le-
gitime, & expressè professos residentes in Conuictibus sui Ordinis, nec
sufficit deferre habitum Religionis, vt reputetur professi, & gaudeat
priuilegio fori, etiam si gestent per annum, & dicuntur hac tacita pro-
fessio iuxta mentem Concilij in Monachis intra claustrum commoran-
tibus, & in actibus professorum exercitatis tantum admittitur. *Ibidem
art. 14. dist. quæst. 62.* De quo Bobadilla vbi supra num. 17.

3. Dicit Commendatarij occidentes clericum perdunt priuilegiu
fori

*Trid. sess. 24.
cap. 11. de re
form.*

fori, & tanquam merè sæculares possunt puniri à iudice sæculari, etiam
si post prætratum occisionis crimen professionem fecerint. *Ibidem art. 15.*
De quo Bobadilla vbi supra num. 24. fol. 144.

4. Frangentes autem pragmaticas Regias non sunt conueniendi
pro pœnæ solutione, aut condemnandi, nisi coram suo iudice conserua-
tore, iuxta veriorẽ sententiam, qui pœnam à pragmatica taxatam co-
tra ipsos Commendatores ad vnguem exequi debet. *Ibidem art. 16.* De
quo Salzedo in *Practica cap. 55. pag. 202.* vers. ex quibus, Iul. Clar. in
Pract. §. fin. q. 36. n. 26. Bobadilla vbi supra n. 26. fol. 144.

5. Commendatorum exterorum regnorum priuilegia, & indulta exa-
minanda sunt, quod si sint localia pro solis Prouincijs, & Regijs, in qui-
bus eorum Religiones Militares sunt institutæ, extra illas nõ fruuntur
dictis priuilegijs, tã in civilibus, quã in criminalibus, sicq; coram iudici-
bus sæcularibus locorũ, vbi contraxerint, aut deliquerint, optimo iure
possunt conueniri, & sententia condénatoria contra illos potest execu-
tioni mandari, non obstante declinatoria iurisdictionis intra annũ fata-
lem, & missione litterarũ, & censurarũ à suo iudice conseruatore, maxi-
mè si extra taxatas dietas eas expedierit. *Ibidem art. 17.* De quo Couar.
lib. 1. *Pract. cap. 1. num. 5. & 6.* Greg. Lop. in l. 2. tit. 7. part. 3. *verb. otros
Religiosos.*

6. Conſtares Ordinis D. Ioannis portantes mediam Crucẽ albam
dictam, Thau, reputantur vt merè sæculares sine regula, & cum suis ho-
nis, & vxoribus viuentes, ac penconsequens nõ gaudent priuilegio fo-
ri, nec à tributis sunt exempti. *Ibidem art. 18.* De quo Azcuedo in l. 1. tit.
14. num. final lib. 6. *Recopul.* Bobadilla lib. 2. *Polit. cap. 18. n. 232.* Vide San-
chez lib. 7. *decalog. cap. 8. nu. 40.* vbi agit de Fratribus Ioannis de Deo,
an possint testari.

7. Reges Hispaniarum sunt perpetui Magistri, seu administratores
Militiarum S. Iacobi, Calatravæ, & Alcantaræ cum omnibus suis iuri-
dictionibus, redditibus, iuribus, obuentibus, & vniuersis pertinentijs
suis, ex vnione perpetua, & incorporatione facta per Adrianum Sex-
tum Carolo Imperatori, & eius successoribus Regibus Castellæ, & Le-
gionis. *Tom. 3. q. 2. art. 34. art. 11.* De quo Mora lib. 1. de confirmat. Ordin.
Sancti Iacobi cap. 4. §. 36.

8. Propriè tamen non sunt Magistri dicti Reges, non enim faciunt
professionem alicuius Ordinis ex dictis Militaribus, iuxta decretũ Tri-
dentinũ, neq; afferunt habitũ illius, sed sunt tantum administratores. *Trid. sess. 25.
cap. 21. de Re
gul.*

9. Dicit Commendatarij Militares tenentur de redditibus comen-
darũ pauperibus erogare, sicut de bonis Ecclesiasticis, iuxta dispositio-
nem suæ Regulæ, nec licet illos expendere absque peccato, nisi in ea, in
quæ Regula, quã professi sunt, iubet impendi. *Tom. 2. q. 57. art. 5.* De quo
Nauar. in *Apolog. de Redditib. Eccles. q. 1. monito 38. 55. & 61. n. 18.* &

Dd 2 de

de redditibus quæst. 1. nume. 95. & 96. & quæst. 3. num. 30. & 31. Mota in lib. instruction. Commendar. tendent. ad perfectionem cap. 4. §. 4. num. 50. Quidquid in oppositum contendant Azor ubi supra cap. 4. §. sexto quaritur, & Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 29.

10. Commendatores S. Ioannis, vulgo, Maltenfes, nuncupati, sunt verè religiosi tria vota essentialia profiterentes, gaudentque privilegio Canonis, & forti, & per eorum professionem dirimi matrimonium ratum non consumatum, tenent plures, tanquam indubitatum, quia hi promittunt solemniter obedientiam, paupertatem, & castitatem absolutam, & non coniugalem. Aliorum verò Ordinum Militarium equites, seu Commendatores sunt religiosi, non absolute, & simpliciter, sed religiosi Militares tria vota substantialia, obedientiam, paupertatem, & castitatem coniugalem, secundum sui Ordinis regulam promittentes. Unde per eorum professionem non soluitur matrimonium ratum. Tom. 1. quæst. 1. art. 7. & tom. 3. q. 1. art. 6. De quo Corduba in Summa quæst. 143. in fine, & quæst. 178. Nauar. de Regularibus lib. 3. consil. 12. p. 242. & tit. de conuers. coniugatorum consil. 1. pag. 296.

Idem docent Miranda tom. 1. Manual. quæst. 27. art. 6. Azor ubi supra cap. 6. §. quarto quaritur, Sanchez supra nu. 35. ubi docet hos equites D. Ioannis posse testari: & posse succedere in maioratum, sicut & alios commendatarios, qui uxorem ducere possunt, tradit dict. lib. 7. cap. 15. num. 5. & 50. & Mota supra lib. 2. cap. 2. §. 18. num. 3. ubi agit de potestate testandi commendatorum coniugatorum. Vide apud Bullarium bullam exemptionis, & confirmationis Militiæ Sancti Iacobi de la espata.

11. Commendatarij coniugati in Castella, & Portugallia dominium habent dispensatiue fructuum iam perceptorum de suis commendis, & eorum, quæ sua industria acquirunt, ex usu, & consuetudine antiqua Apostolicis privilegijs roborata, ac pro inde possunt ea licite inter liberos distribuere, instituerè de illis maioratum, ac testari, sed pro maiori conscientiæ securitate facultatem testandi illis concessit Gregorius XIII. apud Bullarium. Tomo 3. quæst. 29. art. 7. De quo Molin. 2. 2. tract. 2. disp. 14. col. 772. alter Molina de primogenijs Hispan. lib. 2. cap. 9. num. 69. Vide infra de testam. num. 7.

Ad quod Azor ubi supra cap. 5. in principio, & cap. 4. in fine, Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 2. vsq; ad 38. ubi latè agit de voto paupertatis equitum Militarium, & num. 32. docet hidentes cum his Commendarijs non teneri parati in ludo restituere, ex Alcozer de ludo ca. 39. Mota lib. 2. de confirm. Ordin. S. Iacobi cap. 2. §. 18. num. 1. ait hos milites habere tantum usum, & ad ministraticnem bonorum. Et idem repetit eodem lib. 2. cap. 2. §. 26. num. 8. sed sibi ipsi contradicit, nam eodem §. 18. num. 3. supra num. 11. proxime citato dixerat, quod nec Summus Pontifex à Commendatarijs coniugatis fortè auferre possit potestatem

Bullar. Bulla,
3. Alexandri
III.

Bullar. bul. 35.
Gregor. 13.

potestatem testandi de bonis patrimonialibus, & sua industria acquiritis, quia per suam professionem, inquit, à se non abdicant dominium eorum bonorum.

12. Annuersaria, & oblationes Ecclesiarum pertinentium ad Ordines Militares, non pertinent ad Commendatores, seu Præceptores Militiarum, sed ad Vicarios, & Rectores illarum, quia illa non veniunt appellatione de cimarum, quarum perceptiones tantum ex Apostolica dispensatione ipsis commendatarijs conceduntur, tom. 1. quæst. 36. art. 7. De quo vide Nauar. in Apolog. de reddit. num. 15. vsque ad 18. Mota, dict. lib. 2. cap. 1. §. 10. num. 9. Sed non placet quod ibi docet oblationes pertinere ad Commendatores, ea enim debent seruientibus altari, ius, & ratio dicat. De quo etiam Aluarus Valascus, lib. 1. Consult. consul. 14.

De clericis Militaribus extra claustrum viuentibus ex legitima licentia, & beneficio inseruientibus, eosque posse testari, dummodo quortannis inuentarium bonorum tempore præfixo superiori, sicut alij commendatarij, præsentent, & quantam bonorum partem Monasterio relinquunt, tradit Sanchez supra, num. 37.

RESOLVTIO XXIX.

De Commissarijs in Ordine Minorum.

1. IN singulis Capitulis Generalibus ob amplitudinem Ordinis eligitur vnus Commissarius Generalis de familia, de qua non est electus Minister Generalis totius Ordinis, vt si Generalis assumptus est ex familia Cismondana, Commissarius Generalis tunc erit assumendus ex familia Ultramontana, & vice versa. Cui electioni suffragantur Patres illius familiæ, de qua eligendus est præfatus Commissarius Generalis, ex Bulla vniouis Leonis X. quæ extat apud Bullarium. Eius autem officium durat tantum per triennium, quo elapso alius eligendus est in Congregatione Generali intermedia, nisi bello, aut simili alio impedimento impediatur conueniri Vocales, tunc enim ad Ministrum Generalem de consilio aliquorum Patrum attinet eundem Commissariū Generalem continuare, vel alium denouo instituire, vt in statutis Generalibus Toletanis, cautum est, tom. 1. quæst. 51. art. 1. De quo Miranda, tom. 2. quæst. 11. art. 1. & 6.

2. Iurisdicctio, seu potestas huiusmodi Commissarij Generalis est plenissima super Fratres, & Moniales suæ familiæ, sicut est Generalis Ministri super totum Ordinem, ex dicta Bulla vniouis, habetque iurisdictionem Ordinariam, & non delegatam, tum quia eligitur ab vniuersitate vnius familiæ, quæ licet sit pars, respectu totius Ordinis, est tamen totum, seu vniuersitas, & communitas respectu electionis illius fami-

Bullar. Bulla
1. Leonis X.

lit, tñm etiam quia habet auctoritatem beneficio legis, quod sufficit ad constituendam iurisdictionem ordinariam. Vnde potest delegare, etiã quando est electus, seu institutus a solo Ministro Generali extra Capitulum ob bellam, vel aliud simile impedimentum, cum id delegato ad vniuersitatem causarum concedatur, vt est noti iuris, quidquid in oppositum nitatur dicere Collector. Item est verus prælatus habens dignitatem Ecclesiasticam, eamque amplissimam, & ordinariam, si est electus in Capitulo, *ibidem artic. 2. & 3.* De quo Miranda supra art. 2. & 3.

3. Prælatus Commissarius Generalis non potest moueri a Ministro Generali, aut Capitulo sine causa, quando quidem auctoritate Papæ instituitur, & per consequens a nullo eius inferiori potest deponi. Minister vero Generalis totas suas vices illi committit pro sua familia, ex dicta Bulla Vniõnis, nec illi licet eiusdem auctoritatem pro libito limitare, quanuis sit illius verus superior, nam hæc superioritas quoad correctionem tantum debet intelligi. Bene tamen ille existens in familia sibi reseruare aliqua specialia negotia, vel visitationem alicuius prouinciæ potest, quia hoc de iure, & consuetudine illi competit: vel etiam potest limitare, & restringere eius auctoritatem ex causa rationabili, & de consensu, & arbitrio Capituli Generalis, etiam intermedij vnius tantum familie. At non licet ab eo auctoritatem ordinariam auferre in prouinciis sine familia, *suprà quæst. 13. art. 1.* aliquem Commissarium nationalem, quia de eo est facta specialis prohibitio, *ibid. art. 4.* Idem docet Miranda supra art. 4. qui art. 5. tradit prouincias Indiarum, seu noui Orbis esse exemptas a Commissario Generali Ultramontano, & idem ait de Conuentu Parisensi.

4. Minister Generalis discedens a familia, de qua assumptus fuit potest relinquere loco sui aliquem Commissarium pro eo tempore, quo absens fuerit, de consensu tamen definitorum Capituli Generalis, ex Leone X. *ibid. art. 5.* Idem docet Miranda supra art. 9.

5. Item apud nos Minoribus est alius Commissarius Generalis Indiarum residens in Curia Regis Hispaniæ, qui in omnibus, & per omnia est immediatus Ministro Generali habetque vocem actiuam, & passiuam in Capitulo Generali Ordinis, cui etiam si subdantur omnes Fratres Indiarum, non ideo priuatur iurisdictione in eisdem Commissarius Generalis familie, a quibus etiam eligitur. Quanuis autem dictus Commissarius Generalis Indiarum immediate subdatur Ministro Generali, quoad correctionem tamen grauium delictorum subditur Commissario Generali familie, vel Prouinciali, in cuius prouincia residet, vt in simili circa Regularem exemptum notorie extra claustrum delinquentem cum scandalo, qui ab Episcopo puniri potest, si intra tempus a se præ-

vid. sess. 25. de Regul. cap. 14. fixum, superior non puniatur, desinit Concillium Tridentinum, *tom. 1. q. 52. art. 1. & 2. & tom. 2. quæst. 2. art. 6. & quæst. 63. art. 4.* De quo Sanchez lib. 7. de ma-

7. de matrimonio disput. 33. num. 23. qui affirmat non posse puniri per censuras, vide infra de Retractionibus, retract. 8.

6. De officio, & auctoritate dicti Commissarij Generalis Indiarum late agit Miranda supra quæst. 14. art. 1. vbi tradit, primum præfectum huic officio, & dignitati fuisse P. F. Franciscum de Guzman filium illustrissimi Conuentus S. Francisci Salmanticensis, qui fuit creatus, anno Domini 1572. tempore Phillippi II. Regis Hispaniæ.

7. Commissarius Curia Romanæ necessario debet esse de familia, de qua assumptus est Commissarius Generalis habetque eandem auctoritatem in illa, quam habet Procurator Generalis in sua familia cū omnibus suis præminentijs, & obligationibus, vna sola dempra, orandi scilicet, coram Domino Papa, & interessendi in eius Capella, quæ soli Procuratori Romano representanti personam Generalis Ministri apud suam Sanctitatem competit, *tom. 1. quæst. 53. art. 3.* De quo Miranda *tom. 2. quæst. 13. art. 2.*

8. Procurator vero Romanus, cum sit Vicarius Ministri Generalis, ab eodem institui potest, non sequendo cõsiliu Definitorij, & Definitorij Ordinis, licet ex cõsuetudine, & statuti teneatur consulere definidores, & discretos in Capitulo Generali congregatos, tantamq; auctoritatem, ac potestatem habet, quantam ei Generalis Ordinis impartire, seu cõcedere pro libito sibi placuerit. Item voce actiua, & passiuam gaudet in electione Ministri Generalis, in definitorio, & in reliquis omnibus actibus, ex auctoritate Apostolica: qua etiam cautum est, vt non possit continuari in eodem officio vltra triennium, neque post illud expletum iterum eligi in Ministrum, aut Commissarium Generalem, nisi post lapsum duodecimannorum. Quoad cetera ad hoc attinentia consule statuta Ordinis, *ibidem art. 1. & 2.* De quo late Miranda dict. quæst. 13. art. 1.

9. Commissarij Prouinciales cum plenitudine potestatis a Ministro Generali instituti nullam auctoritatem habent circa eos casus, in quibus Capitulum Prouinciale vel Minister Prouincialis habet potestatem, vt circa institutionem prædicatorum, & confessorum, ac receptionem nouitiorum, vel expulsionem ab Ordine, & familia, ex declaratione Capituli Burdegalensis anno Domini 1520. Item nil possunt ordinare, & innouare, vel ordinata mutare, nec contra statuta Prouinciæ facere sine consensu Patrum Prouinciæ, vel maioris partis vocalium, ex statuti Salmanticensis, nec sunt exempti a potestate Commissarij Generalis de familia, *tom. 1. quæst. 54. art. 1. vide infra num. 13.*

De quo late Mirad. *to. 2. q. 15. a. 3.* vbi concl. 2. addit hos commissarios, seu visitatores non posse fratres extra prouinciã sibi commissã mittere, nec in ea eligi in Prouinciales, nec habere votu in electionibus, aut definitorio, sed tantu auctoritatem habere ad eas confirmandas, si præsideant Capitulo in absentia Generalis, & Portel in addit. ad dubia, verb. *Commissarius prouincia n. 3.* addit, nec Generale posse eis concedere; vt simul cū ipso habeant:

habeant votum in capitulo, bene tamen, vt in eius absentia tanquam sui procuratores, seu Commissarij, id nomine suo faciant, vt docet idem Portel, *ibi. num. 2.*

10 Huiusmodi tamen Commissio data Ministro Prouinciali pro sua Prouincia, cum detur officio, & non personæ non expirat cum Prouincialatu, sed transit ad successorem in officio, quoad vsque fuerit reuocata, vt declarauit Capitulum Generale Florentinum Anno Domini, 1493, expirat tamen morte concedentis, *ibidem infra. Vide Portel, verb. Commissarius Prouinciae, num. 2.*

11 Commissarij in absentia Prouincialium eligendi sunt, iuxta statuta vniuscuiusque Prouinciæ, illis autem deficientibus, ad generalia ordinis recurrendum est, semel vero electi eandem potestatem habent, quam ipsi Prouinciales Ministri, à quibus non potest eorundem auctoritas limitari ex eo quod non possunt recedere, nisi fuerit sufficienter prouisum de ouium gubernatione, iuxta Tridentinum Decretum. Verum est tamen, quod generalia statuta illorum potestatem in aliquibus limitant, scilicet, quod non possint celebrare Capitulum, vel Congregationem, dum vocales ad Capitulum Generale missi non fuerint reuersi, nec aliquod negotium graue peragere, nisi mora Prouincialis sit culpabilis, vel eius regressus sit plenus impossibilitate, tunc enim Præses Prouinciæ cum consilio Discretorum poterit de re, & super negotio providere, vt statuta Salmantina disponunt. Aduertant tamen dicti Commissarij, quod litteræ, & patentes Ministri absentis sunt ad vnguè seruandæ, non enim desinit esse prælatus, nec amittit iurisdictionem propter absentiam, *ibid. art. 2.* Idem docet Miranda, *dict. quæst. 15, art. 1. vbi latè.*

*Trid. ses. 23.
c. 1. de refor.*

*Trid. ses. 25.
de Reg. c. 6.*

12 Commissarij vice Prouincialium legitime impeditorum missi ad Capitulum Generale eliguntur per Ministrum, & definitores Prouinciæ, habentque vocem actiuam, & passiuam in ipso Capitulo, ex statutis Toletanis, non obstante decreto Concilij Tridentini, quia hi tantum instituantur Commissarij, seu procuratores Prouincialium ad eligendum suo nomine, nec per eos supplentur vota absentium, nec hæc est vera suppletio, sed commissio, ex declaratione Cardinalium, *ibidem art. 3.* Idem docet Miranda *sup. art. 2.*

13 Commissarij missi ad visitandas prouincias habent plenariam potestatem, idèdque vsu obtentum est, vt in litteris patentibus mittantur, cum plenitudine potestatis, per constitutiones tamen generales restricta est, quæ super hoc consulendæ sunt. Pro quo aduerte, quod non admittentes dictos Commissarios, seu visitatores, vel contra eos rebelantes, aut contradicentes ipso iure excommunicantur, absolutioque referuatur Papæ, & priuantur officijs habitis, inhabilesque fiunt ad futura, ex decreto Gregorij XIII. quod debet intelligi, nisi dicti visitatores aliquid attentent contra Ordinis statuta, tunc enim contradicentes,

&c

& rebelles non incidunt in dictas poenas. *Ibidem art. 4.* De quo Miranda *supra dict. art. 3.* Portel *verb. Commissarius Prouinciae, num. 1. & in addit. eodem verbo num. 1. vide supra num. 9.*

RESOLVTIO XXX.

De Conceptione B. Mariæ Virginis.

SIXTVS Quartus decreuit non peccare mortaliter, nec venialiter, nec esse hæreticum sentire B. Virginem Mariam in suo conceptu fuisse immunem à peccato originis, vel sentire eius rei oppositum, insuper damnauit affirmare præsumentes sanctam Romanam Ecclesiam de spiritali tantum Conceptione, & Sanctificatione festum celebrare, vt haberetur in Extrauaganti, *Graue nimis, Bullar. Bulla de Reliq. & vener. sanctorum, & refertur in Bullario. Quod & confirmauit Concilium Tridentinum, ferens excommunicationem ipso facto Sedi Apostolicæ referuatam contra contrarium dicentes, aut docentes. Hoc tamè debet intelligi, nisi ad sit scandalum, aut pertinacia, tunc enim ex circumstantia maioris vel minoris scandalij, vel pertinaciæ erit culpa mortalis, vel venialis oppositum asserere. Quapropter prædicatores publicè populo prædicantes B. Virginem non fuisse immunem à labe originali vix à peccato excusantur, vnde tanquam scandalosi repellendi, & condemnandi sunt, non ratione falsitatis dicti, sed ex scandalo, & indiscretionem in prædicando, maximè hisce temporibus, quibus erga B. Dominæ immaculatam conceptum tanta pietas, & deuotio vigeret, atq; solemnitate eius festum celebratur, vt de eo non esse opinionis, sed fidei communiter fideles existiment. Idèdque Pius Quintus ex sacra Prædicatorum familia ad Pontificatum summum assumptus, volens sua pietate, & paterno affectu huiusmodi malis obuiare, in quadam constitutione confirmatoria illius, quam ediderat Sixtus Quartus addidit graues poenas suspensionis à Diuinis, & priuationis officiorum, ac inhabilitatis ad illa, contra resellentes, aut oppugnantem contrariam opinionem, vel de ea vulgari sermone scribentes. Quæ constitutio licet quoad dictas poenas non sit in vsu, non parum tamen conducit ad piam opinionem confirmandam. *Tom. 1. quæst. 57. art. 1. & 2.**

De quo Suarez de censur. disp. 22. sect. 5. à num. 30. & tom. 2. in 3. p. D. Thom. quæst. 27. supra art. 1. & 2. sect. 6. Vazquez in 3. p. D. Tho. quæst. 2. ar. 1. & 2. Corduba in quæstionar. quæst. 44. concl. 3. vbi refert, in Vniuersitate Parisiensi tanquam scádalosos castigari solere qui contra opinionem piam audent publicè prædicare, & de facto ob id punitum fuisse quendam Doctorem Ioannem Veri, anno 1497. addit, teste Miranda lib. de Immaculata Conceptio. Virginis cap. 29. fol. 736. qui

Ee

etiam

etiam ad idem citat Sarazar libro pro defensione limmaculatae Virginis. Concept. cap. 42. sæculo 15.

2 Post hæc Dominus Paulus Quintus volens submouere dissensiones, iurgia, & scandala, quæ cum magna Dei offensa in populo Christiano oriuntur ex occasione assertionis affirmatiuæ, quod B. Virgo fuerit cum peccato originali concepta, in generali Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis contra hæreticam prauitatem habita, post longam, & maturam discussionem constituit, vt in posterum nullus audeat in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & alijs actibus publicis id asserere, donec res à Sede Apostolica definiatur, sequenti Decreto in forma Breuis in hunc modum.

Feria quinta die 31. Augusti anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi 1617. in generali Congregatione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & vniuersalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico in mōte Quirinali coram Sanctissimo D. N. D. Paulo Diuina prouidentia Papa Quinto.

Sanctissimus Dominus noster post longam, & maturam discussionem, auditis votis Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium contra hæreticam prauitatem generalium Inquisitorum, re accuratè, ac diligenter perpensa, prouidè considerans, quod quantis in Constitutione felicitatis recordationis Sixti Quarti super Conceptione Beatissimæ Virginis Mariæ, pro submouendis inter Christi fideles scâdalis, rixis, & contentionibus edita, à Sancta Tridentina Synodo innouata, & deinde in alia constitutione Sanctissimi Pij V. super eadem re, quas similiter sanctitas sua innouauit cum quibusdam prouisionibus, & adiectionibus pœnarum pro efficaciiori earum obseruatione, relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiam asserendi vtranque partem, quod scilicet, fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra veluti erronea, aut hæretica damnetur. Nihilominus ex occasione assertionis affirmatiuæ in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & actibus publicis, quod eadem Beatissima Virgo fuerit cum peccato originali concepta oriuntur in populo Christiano, cum magna Dei offensa scandala, iurgia, & dissensiones. Propterea volens huiusmodi scandala ex debito summuneris prouidere, decreuit, & præcepit, ac præsentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & singulis cuiusvis Ordinis, & Instituti Regularibus, & alijs quibuscunque tam Ecclesiasticis, quàm secularibus personis cuiusvis conditionis, status, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ, quàm secularis, etiam si specialis, specifica, & indiuidua earum esset necessariò mentio faciendâ, vt in posterum, donec articulus huiusmodi à Sancta Sede Apostolica fuerit definitus, vel per sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeat in publicis

Tridēt. sess. 5.
canon. vii.

in publicis concionibus, lectionibus, conclusionibus, & alijs quibuscunque actibus publicis asserere, quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato originali. Contra facientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declarauit subiacerè deberi, & subijci censuris, & pœnis contentis in supradictis constitutionibus suorum prædecelesorum, & sua ipso facto incurrendis. Per huiusmodi tamen prouisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus de præsentireperitur, præterquam quoad supra disposita. Vt etiam sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quod negatiuam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta in peccato originali, in prædictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expressè mandauit, vt extra hos casus expressos publicorum actuum, in reliquis omnibus supradictæ constitutiones firmæ, & illæ sæ remaneant, & exactè obseruentur perinde, ac si præsens decretum non emanasset. Et ita decreuit, & mandauit vbiunque inuolubiliter obseruari, non obstantibus in hac parte supradictis constitutionibus, & alijs omnibus in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores, etiam Regulares cuiusvis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascunque Ecclesiasticas, & sæculares personas cuiusvis status, conditionis, gradus, ordinis, aut dignitatis tam Ecclesiasticæ, quàm secularis, tam Episcopi, quàm Prælati superiores, alijsque ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauatis vbijsque locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos seuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuiuslibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnas coercendi, ac puniendi. Voluit demum, ne præmissorum ignorantia à quoquam prætendi possit, quod præsens decretum, seu illius exemplar ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum de Vibe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctet, & afficiat, perinde, ac si vnicuique personaliter intimata fuissent. Quodque præsentium transumptis, etiam impressis manu notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius personæ indignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Andreas de Pittinis S. Roman. & vniuersalis Inquisitionis notarius. De quo Portel verb. *Prædicatores*, n. 6. & in addit. ad dubia verb. *Concept. Deiparæ* n. 3. Villa. l. p. tract. 17. dis. 25. n. 11.

3 Tandem S. D. N. Gregorius XV. anno Domini 1622. die 2. Junij sub excommunicationis pœna, & alijs pœnis præcepit, ne opinio Diui Thomæ, etiam in priuatis colloquijs vel scriptis prædicetur, vel defendatur. Insuper quod omnes, quicunque illi sint, clerici, vel Regu-

lares recitantes officium Conceptionis Deiparæ in festo ipsius expriment in illo nomen Conceptionis, & non sanctificationis. De quo For- tel in addit. ad dubia Regul. verb. *Conceptio Deiparæ* nu. 8. & 9. Coratol. lib. 6. Ref. onf. Moral. quæst. 40. qui ponit casum cuiusdam concionato- ris, qui fuit accusatus, eo quod prædicando subdociuit, qualiter possent infirmari argumenta partis oppositæ.

Ad hæc operæ pretium duxi referre ad maiorem laudem Virgi- nis quod in Vniuersitate Parisiensi post solemnem conferentiam, seu disputationem anno Domini 130. accidit in eamque noster Subtilis- simus Scotus auxilio speciali Dei, & Virginis Immaculatæ adiutus, simul cum ingenij illo acumine, quo præditus erat, taliter se gessit, vt ex tunc decreto statuerit illa celebris Academia, ne cuius gradus Ma- gisterij, aut Doctoratus concederetur, nisi prius iureiurando se ad stri- geret defendendi opinionem, piam Immaculatæ Virginis in suo con- ceptu, teste Bernardino de Bustis in 2. p. serm. 8. de Concept. B. Virgi- nis, factumque fuisse illud decretum anno 1383. addit, licet veritati his- toria sit conformius editum fuisse anno 1303. vt ex testimonio Ioan- nis Bachon tradit Miranda in libro de Conceptione Virginis cap. 97. fol. 675. Idem decretum, seu statutum edidit Coloniensis Academia ad exemplum Parisiensi anno 1304. viuentem adhuc eodem Scoto, intuitu cuiusdam alterius disputationis ab eodem feliciter, & ingeniosè de eadem re celebrata, teste Rodulpho lib. 7. Histor. Seraphicæ, in vita Sco- ti. Deinde anno Domini 1501. idem statutum esse in Vniuersitate Ma- guntia, Valentia, & Osuna refert ex Laurentio Surio, & ex F. Ioanna Baptista Lezana idem Miranda ibidem, qui etiam idem statuisse Scho- lum Complutensem, & Salmantinam, illam anno 1617. illam vero an- no 1618. adiungit, cuius nos testes sumus, & formulam iuramenti v- triusque refert ibi fol. 678. & 680. ad quorum imitationem eodem iura- mento solemniter se adstrinxerunt civitas, seu Senatus Salmanticensis, quam imitari sunt alij plures, Ecclesiarum Cathedralium, & ciuitatum capitulares, & Magistratus, vt Cæsaraugusta in Aragonia, & Eboræ in Portugallia, teste Pontel in addit. ad dubia verb. *Conceptio Deiparæ* num. 4. vbi à num. 1. multis rationibus, iuribus, & Doctorum ac miraculorū testimonijs probat contra quendam Doctorem Cæsaraugustanū, præ- fatum iuramentum, seu votum publicè celebratum ab Academicis, & Comunitatibus esse licitum, sanctum, laudabile, ac piū, ac ideo tan- quam actum piū, & religiosum esse sufficientem materiam voti, vel iuramenti, vt videre est apud Theologos, maxime apud Suarez tom. 2. de Religione lib. 1. de iuramento cap. 7. num. 4. & lib. 2. de voto cap. 6. num. 3. & 13. Sayro lib. 8. Clavis Regiæ capit. 7. & lib. 6. capit. 3. quod vero sit actus Religiosus defendere Deiparam ab originis labis incursum, permittentes, & fauente Ecclesie, expressè docet Bellarmin. lib. 3. de cultu Sanctorum cap. 16. §. neque rationis. Et quod sit laudabilis,

patet.

pater ex quadam Bulla Sixti V. vbi annuens petitioni Fratrum Minorū de celebrando festo Immaculatæ Conceptionis Deiparæ cum octaua ait *innotam piū, & laudabile propositum fouere volentes* &c. ecce quomodo vocat actum piū, & laudabilem propositum celebrandi conceptionē istam Virginis Matris vt purissimam, & immaculatam, ac proinde vo- tum, seu iuramentum super ea re celebratum esse licitum, sanctum, piū & laudabile quis dubitabit?

Leo X. apud Bullarium concessit, quod Fratres Minores obser- uantia, & Moniales S. Clarae celebrantes, vel audientes Missam de Cō- ceptione B. Mariæ, ac intendentes orare pro sua sanctitate, & vniuersali Dei Ecclesia, consequantur indulgentiam plenariā. Item Sixtus III. concessit, vt omnes, & singuli Christi fideles dicentes, vel interessentes officio Conceptionis incipienti, sicut *liberum*, in festo eiusdem Conceptionis, eandem prorsus indulgentiam, & remissionem peccatorum conse- quantur, quæ concessa est ab Urbano III. & alijs Pontificibus dicenti- bus, vel audientibus Missam, & horas Canonicas in festo Corporis Chri- sti, & per eius octauam, videlicet pro Matutinis, Missa, & vniūque ves- peris diei festi quadringenti dies, & pro qualibet reliquarum horarum centum sexaginta, & per octauam pro singulis Matutinalium, Missarū, ac vesperarum ducenti dies, & pro reliquis horis octoginta, *ibidem*

art. 7.

6 Item Sixtus V. concedit indulgentiam plenariam, & omnium peccatorum remissionem Monialibus Conceptionis B. Virginis, ac omnibus, qui verè confessi, & sacra communione refecti Ecclesias ea- rundem Monialium in festo Conceptionis eiusdem B. Mariæ visitaue- rint, & ibi pro pace inter Christianos Principes, ac sanctæ Ecclesiæ exal- tatione, hæresumque extirpatione piæ ad Deum preces efuderint, *ibidem dict. art. 7.*

Nonis iunè S. D. N. Urbanus VIII. per suam Bullam ad perpetuam rei memoriam die 21. Maij, anno Domini 1627. concessit vltra plures alias indulgentias, eandem indulgentiam, & remissionem peccatorum plenariam omnibus Confratribus immaculatæ Conceptionis visitanti- bus in eodem festo Conceptionis Deiparæ Ecclesiam S. Francisci Sal- manticensis, cuius Bulla originalis extat in archiuo eiusdem Con- uentus.

7 Item vltra centum annos indulgentiæ concessos à Iulio II. vtrè- penitentibus, & confessis in regno Castellæ, qui imaginem B. Mariæ, & eius filij à Monialibus Conceptionis deferri solitam, detulerint, & nouies Aue Maria recitauerint, Leo X. concessit viris deferentibus præ- dictam imaginem Conceptionis, & sceminis scapularium eiusdem or- dinis cum eadem imagine eandem gratias, quas consequantur deferen- tes chordam B. P. N. Francisci, & corrigiam S. Augustini, quæ sunt ex- dem, quæ concessa sunt Fratribus Minoribus, & Augustinis. De quo

Et 3.

apud

Bullar. Bullæ
14. Leon 10.Bullar. Bullæ
15. Sixti 4.Bullar. Bullæ
2. Sixti 5.Bullar. omnium
10. 37. Et 190.

Bullar. Bulla
14. Leon 10.

apud Bullarium inter viuarum vocis oracula Leonis X. *ibidem art. 43*
8 Item ex eodem Leone X. Suspenditur interdictum in festo Conceptionis, & per totam octavam, sicut in festo Corporis Christi. Quod etiam ad cessationem à Divinis extendit idem Pontifex in quodam priuilegio concessio Benedictinis. Quo indulto optimo iure possunt frui etiam Ecclesie, ubi non fit officium Conceptionis ordinatum per Leonardum Nogarolū, nec dicitur Missa, quæ incipit, *egredimini &c.* quidquid aliqui dicant, cum præfacta concessio absolute sine limitatione ad prædictum officium loquatur, *ibidem art. 5.* De quo Nauar. c. 7. l. nu. 182.

9 Tandem Dominus Paulus V. pro singulari erga B. Virginem deuotione concessit nobis Minoribus anno Dñi 1609. vt in omnibus Sabbathis non impeditis officio nouem lectionum possimus facere officium de immaculata Conceptione sub ritu semiduplici, vt supra iam diximus de celebratione Diuini officij n. 16. Item concessit anno 1615. vt omnes recitantes antiphonam, *hæc est virga, in qua uoc nodus originalis &c.* cum versu, *in Conceptione tua &c.* & Respons. *ora pro nouis Patrem &c.* & oratione, *Deus qui per Immaculatam Virginis Conceptionem &c.* consequantur centum annos indulgentiæ.

RESOLVTIO XXXI.

De Confratrijs Chordigerorum, & Corrigiatorum.

Bullar. Bulla
6. Sixti 5.

Archiconfratriam Chordigerorum B. P. N. Francisci instituit, & erexit Sixtus V. Assisij in Conuentu Fratrum Minorum Conuentualium, data facultate Ministro, & Commissario Generali obseruantia alias similes confraternitates erigendi, & instituendi in omnibus Conuentibus sui Regiminis, ubi non sunt alie in monasterijs dictorum Fratrum Conuentualium iam erectæ, vel ubi ipsi Fratres habent Conuentus. Huiusmodi Confratriam ingredientibus die sui ingressus lucrantur indulgentiam plenariam præmissa confessione, & Cõmunione, eandemq; consecuntur in articulo mortis, in uocato nomine Iesu ore, aut saltè corde. Idè cū intersunt processioni per singulos menses fieri solitæ: Alij vero nõ Confratres illi intercessores centum annos de iniunctis, vel alias quomodolibet debitis pœnitentijs lucrantur. Item eadè indulgentia centum annorum conceditur eisdem Confratribus Chordigeris, quoties alijs Confraternitatis processionibus interfuerint, vel sanctissimū Christi Corpus associauerint, dū ad infirmos deferuntur, vel quoties alicui miserabili personæ subueuerint, vel pacè inter inimicos cõposuerint, aut aliquod simile opus misericordie peregerint: vel officium Domini nostri, aut B. Virginis, aut aliud quoduis recita-

recitauerint, vel recitantibus confratribus inter fuerint. Tandemq; conceduntur huiusmodi confratribus omnes indulgentiæ Fratribus Minoribus concessæ, & non reuocatæ, & quod eas, & omnes alias possint applicare defunctis per modum suffragij, *tom. 1. q. 58. art. 1.*

2 Sed ad omnia ista consequenda necesse est, vt chordam cinctam deferant benedictam ab aliquo prælato Ordinis, etiam Guardiano, aut Præsidente in absentia Guardiani, & in libro confratriæ simul eorum nomina scribantur, non tamen requiritur, vt confratriæ habeant æconomum, & maiores, quibus confratres subdantur, *ibidem in fine.*

3 Confratres corrigiati S. Augustini eadè fermè indulgentias, & gratias consecuntur, quibus frui diximus Chordigeros S. Francisci, cõmunicatq; in omnibus bonis quæ geruntur in eodè ordine S. Augustini. Præcipua vero, & maxima indulgentia, qua gaudet, est illa plenaria pro die ingressus præmissa sacramentali cõfessione, & sacra Cõmunione, quæ etiã pro mortis articulo concessa est à Greg. XIII. Ad hæc tamè consequenda nõ tenentur deferre corrigiã datã, seu benedictã ab aliquo prælato Ordinis, cū id non exprimitur in Bullis Apostolicis, sed tantum tenentur quotidie dicere ter *Pater noster cum Ave Maria*, & vnum *Salve Regina*, cuius loco qui nesciunt, dicere debent quinque *Ave Maria*, ex eodè Gregorio XIII. *ibid. art. 2.*

4 Vnde, quidquid aliquibus dura nimis res videatur, possunt dicti Corrigiati lucrari magnã illã indulgentiã Portiunculæ die secunda Augusti in Ecclesijs Ordinis S. Augustini coram altari à superioribus deputato, dicendo ter *Pater noster cum totidem Ave Maria*, cum hæc iam sit cõmunicata omnibus monasterijs Fratrum Minorum, per Sixtū III. & per consequens Mendicantibus, quales sunt Augustinenses, quorum priuilegijs, & gratijs gaudent prædicti Corrigiati, *ibid. art. 3.*

Sed oppositū loquens in terminis de dicta indulgentia Portiunculæ non cõmunicanda alijs Religionibus, tenet Portel, verbo, *privilegij cõmunicatio*, n. 20. idq; addit, non esse in usu apud ceteras religiones. Sententia tamen Auctoris iuxta amplissima priuilegia Religionum, vera quidem est de usu earundem religionum circa hoc non possum nõ certè aliquod referre. De quo vide infra de indulgentijs, num. 50.

RESOLVTIO XXXII.

De Confessorijs Regularibus quoad præsentationem.

Nullus Regularis potest confessiones audire secularium, etiam sacerdotum, nisi præsentatus secundum formam iuris ab Episcopo per examen (si ipsi videbitur necessarium) approbatus existat, aut alias idoneus ab ipso iudicetur.

*Trid. ses. 23.
cap. 15. de re
format.*

tur, ex decreto Concilij Tridentini. Forma autem præsentationis ex Clementina dudum §. *Statuimus, de sepulchris* firmè hæc est. Prælati superiores, quales sunt Prouinciales per se, vel per alios debent accedere ad Episcopum diocœsis, ubi habitant Fratres, rogantes vt ab ipsis electi, & nominati possint audire confessiones suorum diocœsanorum, quod dignetur acceptare, ac si per omnia seruata esset forma iuris. Quod si acciperet, pro admisisis reputantur, alias minimè, sed personaliter debent præsentari, tom. 1. quæst. 59. art. 1. & 3. De quo Nauar. in Man. cap. 27. num. 260. & 261. Mirand. tom. 1. quæst. 45. art. 5.

2. Fratres legitime præsentati, & ab Episcopo idonei reperti, si sine causa ab ipso non admittantur, possunt secundum ius confessiones audire, nam Episcopus nudum tantum ministerium approbandi religiosos habet, ac proinde non concedit illis iurisdictionem, sed habent eam à iure, seu à Papa immediatè. Idem dicendum est, quando absolutè Episcopus non vult admittere legitime præsentatos, vel non expectata præsentatione, se non admissurum præsentatos affirmat, tunc enim post trinam monitionem, seu requisitionem pro approbatis habentur, *ibidem*. De quo Cardin. in dict. Clementin. dudum §. *de inde num. 5*. Idem affirmant Henriquez de poenit. lib. 3. cap. 6. num. 8. Mirand. tom. 1. quæst. 45. art. 10. Portel, verbo, *confessor Regularis* num. 2. & 3. Villalobos 1. part. sum. tract. 9. diff. 53. num. 1. & diff. 55. n. 3.

3. Dicta Clementina quantum ad formam præsentandi Prædicatores, & Minores non est sublata per præfatum decretum Concilij, nam cum sit lex inserta in corpore iuris, & non priuilegium, necessario de illa deberet fieri mentio, vt derogaretur, iuxta communem Doctorum, *ibidem* art. 2. De quo Nauar. in Manual. cap. 27. num. 264. in fine Mirand. sup. art. 6.

4. Præsentatio, & approbatio Minorum, & Prædicatorum semel facta est perpetua iuxta dictam Clementinam, nec debet iterum in eadem Diocœsi renouari, quia quantum ad hoc eius dispositio non est reuocata per decretum prædictum Tridentini, imò iurisdictionem, quam habent dicti Fratres, est ordinaria ad instar Curatorum, vt innuitur in eadem Clementina, ac per consequens eorum approbatio omninò perpetua dicenda est, sic declarante Pio V. apud Bullarium in quadam Bulla edita in fauorem Mendicantium non reuocata per Gregorium XIII. imò confirmata per quodam rescriptum cuiusdam Nuntij Apostolici in his Hispaniarum partibus, & per sacrâ Congregationem Cardinalium, *ibidem* art. 4. Pro quo Corduba in Addit. ad Compend. tit. præsentatio Confessorum, Soto in 4. distin. 18. quæst. 4. artic. 3.

Idem expressè tenent Ledesina in summa 1. par. cap. 13. pag. 572. in prima editione, Cruz in epitome lib. 2. cap. 6. dub. 4. conclus. 4. quos refert, & sequitur Villalobos dict. diff. 53. num. 6. Zerola in Praxi Episcop. part. 1. verbo, *Confessores* §. 2. quidquid in oppositum contendant quidam

*Bullar. Bulla
7. Pij 5. num. 4.*

dam, quorum fundamentis satis, superque præuius tempore satisfacit noster Auctor hic, adducens in confirmationem quoddam rescriptum Nuntij Apostolici Hispaniæ, tempore Clementis VIII. quinon obstante declaratione Pij V. & Cardinalium in nostram fauorem declarauit.

*Firmatur
Auctoris
sententia.*

In fine dicti articuli quarti refertur constitutio Pij III. per quam sanctum Inquisitionis Tribunal potest procedere contra sollicitatores mulierum in actu confessionis. De quo infra resol. 130.

5. Hæc tamen præsentatio Regularium pro vna diocœsi non sufficit pro omnibus, sed debent in vnaquaque admitti, vt deducitur ex verbis dicti Concilij Tridentini, & ex dicta Clementina Dudum. At per priuilegium Gregorij XIII. pro Societate Iesu semel approbati ad prædicandum, & confessiones audiendum, iter facientes per mare, & per terras, possunt prædicare Verbum Dei, & confessiones fidelium auscultare, non repugnantibus curatis, dummodo in locis, in quibus existunt non sit proprius Episcopus. *Ibidem* art. 5. De quo Suarez 4. tom. disput. 28. sect. 7. Miranda supra art. 8. Villalob. supra diff. 54. num. 1. & 2. Vbi refert priuilegia Nicolai V. & Leonis X. pro Minoribus, & Pauli III. pro Societate, vt possint audire confessiones omnium ad se venientium.

*Comp. Societa
te tit. Confes
sarius §. 2.*

*Bullar. bulla
Nicolai. 5. &
Oraculo 1. &
2. Leon. x.*

6. Præsentatio perpetua competens Prædicatoribus, & Minoribus ex iure communi, competit etiam alijs Regularibus ex priuilegio, sic concedente Clemente V. pro Augustinis, & Ioanne XXII. pro Carmelitis, & confirmante Sixto Quarto apud Bullarium, qui determinationem dictæ Clementinæ dudum, ad eorum Ordines extendunt. Ex quo fit, quod cum illis dicta præsentatio perpetua competat ex priuilegio tantum, & non ex iure communi, sicut competit Minoribus, & Prædicatoribus, nec poterunt pro approbatis se habere, renitentibus Episcopis sine causa eos approbare, nec resistere suspensioni factæ ab Episcopo successore, quam ipse potest facere per quandam Bullam Pij V. quæ omnes Regulares tangit, præter Prædicatores, & Minores iuxta dictam Clementinam admissos. Verum est tamen, quod cum Mendicantes modo possint vt in foro conscientie omnibus priuilegijs, etiam si sint contra Concilium Tridentinum, per aliam Bullam eiusdem Pij V. per consequens poterunt vt dicta præsentatione, & approbatione perpetua, quoad vsque de factis suspendatur seu reuocetur ab Episcopo successore in foro exteriori, quia Pontifex non statim suspendit approbationem mortuo, vel amoto Episcopo, sed tantum concedit, vt a successore fieri queat dicta suspensio. *Ibidem* art. 6. & 7. Pro quo Soto in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3. Sanchez de matrimonio lib. 8. disput. 28. num. 80. Idem docent Miranda supra art. 7. ante finem, Portel verb. *Confessores præsentatio* n. 1. & citat Henriquez lib. 3. de poenitent. cap. 6. §. 6. littera S. Villalobos dicta diff. 53. num. 7.

*Bullar. bulla
37. Sixti 4. n.
11. & 61.*

*Bullar. bulla
x. Pij 5.*

Pro quo nota, quod sacra Congregatio Cardinalium declarauit:

ff

Quod

Quod Fratres Mendicantes semel examinati non debent iterum ab eodem Ordinario, nec etiam à successore examinari: quod intelligunt aliqui, quando examinatus est in totum, & vnde quaque sufficiens, & idoneus repertus, ac absolute approbatus. *Ibid. ar. 4.* De quo Zerola ubi sup. d. verb. confessoris. §. 2. Henric. sup. §. 4. eundem citans Portel sup. n. 3. Villalob. supra num. 7. ubi docet, religiosum semel approbatum ad confessiones audiendas non posse impediri, seu tolli ab eo licentiam per Episcopum, qui eum approbavit, aut per sedem vacantem, bene tamen per Episcopum successorem ex quadam Bulla Pij V. & declaratione Cardinalium, sed hoc debet intelligi, si iusta ad id existat causa in sufficienti iuxta mentem Auctoris, & supra tradita.

7. Approbatio dictorum Regularium potest iusta ex causa limitari, & restringi ab Episcopo ad certum locum, tempus, & personas, cum per dictam Clementinam *dudum*, ex rationabili causa possit omnino reprobare aliquem ex sibi presentatis, quod maius, & fortius est: secus si sine causa fiat. Tunc autem sine causa facere censetur Episcopus, quando cum omnibus Religiosis generaliter, & sine differentia, & non cum clericis secularibus ita se habuerit, approbationes annuales eis tantum indulgens, & ad confessiones virorum, & non mulierum eos tantum admittens, quo casu in favorem Regularium est quedam declaratio Illustrissimorum Cardinalium, *ibidem art. 8.* De quo Henriquez lib. 3. de penit. cap. 6. num. 8. Angel. tit. confessor 4. n. 25. Miranda to. 1. q. 45. art. 10. Villalob. 1. p. Sum. tract. 9. difficul. 53. n. 1. & 2. Portel dicto num. 3.

8. Nemini Prælatorum, etiam Provinciali licet renunciare huic iuri perpetuæ approbationis, quia exemptus non potest renunciare privilegio exemptionis sine licentia Papæ, quando tale ius, privilegium, seu favor tangit totum ordinem, & non priuatam personam, cap. cum tempore, de arbitris, cap. cum olim el segundo de privileg. Auctor. *ibidem art. 9.* De quo Angel. verb. rem inerat §. 4. Armilla, & Sylvest. verb. exemptio §. 8. & faciunt tradita à Sanchez lib. 4. decalogi cap. 39. num. 29. & sequentibus, ubi resoluit posse religiosum ex licentia superioris cedere privilegio exemptionis tangente eius priuatam personam, ut ab Episcopo v. g. possit absolui, & dispensari.

9. Lectores, & graduati in sacra Theologia debent se presentare coram Ordinarijs, & possunt examini subijci, ut etiam de eorum prudentia constat, ultra scientiam, per Bullam Pij V. supra relatum in Bullario. Quod ex tenore verborum dicti Concilij deducitur, ubi postquam dicit, aut alias idoneus iudicetur, statim subdit: & approbationem, quæ gratis datur, obtineat: quod ultra idoneitatem, manifestam approbationem etiam requirere designat. Sed hæc examinis approbatio non debet fieri pro huiusmodi viris doctis, de quorum scientia est evidens approbatio, & opinio in suis Religionibus. Vnde ad Fratres Minores, & Prædicatores id non extenditur, cum ipsi ratione iuris communis in dicta

Clos.

Clementina *dudum*, sine causa ab Episcopis reiecti, pro presentatis, & approbatis habeantur, nulla verò potest adesse iusta causa, ex qua iustè dicti Lectores, & graduati reijciantur, cum in tam brevi tempore non possit eorum defectus prudentiæ deprehendi, & experiri. *Ibidem art. 10.* De quo Henriquez in Sum. 1. p. lib. 3. cap. 6. à principio, Miranda supra art. 9. Villalobos supra diff. 55. num. 2. Portel supra num. 2. qui idem docent.

De Confessarijs quoad absoluendum seculares.

10. Religiosi per suos superiores legitime presentati, & ab Episcopis approbati licet sint apti, nullo tamen modo exercere possunt hæc iurisdictionem contra superiorum prohibitionem, etiam si eligantur vi ture Iubilei aut Cruciatæ, & contra facientes possunt ab eis puniri: quia nunquam Papa intendit eximere religiosos ab obedientia suorum superiorum, nisi id exprimat. Ita declaravit Iulius III. pro Prædicatores. *Tomo 1. q. 60. art. 1.* De quo Soto in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3. Villalob. 1. p. Sum. tract. 9. diff. 50. num. 3. & 4.

Apud nos Minores qui contradicente prælato audit confessiones incurrit excommunicationem, & alias poenas, de quibus in Compend. verb. Confessor §. 5. teste Villalob. supra num. 3.

11. Confessiones tamen factæ contra huiusmodi prohibitionem prælatorum validæ quidem sunt, quidquid sit de peccato confessarium, si ex iudicialiter facta sit prohibitio in aliquo, vel aliquibus casibus, secus si iuridicè fiat, tunc enim nulla est absolutio post prohibitionem, vel suspensionem iudicalem facta. *Ibidem art. 2.* De quo Sylvest. verb. Confessor 2. §. 15. Medin. lib. 1. §. 8. de effectibus excommunicat. Henriquez lib. 5. de penitent. cap. 6. n. 6. littera T. Villalob. dict. tract. 9. difficul. 49. num. 8.

12. Religiosus ab Episcopo admissus sine prævia sui præsentatione per suum prælatum valide quidem absoluit, quando superior non annullat confessiones illi factas (quas posse proculdubio ab illo irritari, concessit Iulius Secundus, Fratribus Prædicatoribus) peccat tamè mortaliter nec gaudet gratijs Clementinæ *Dudum*, imò nec privilegij suæ Religionis ad absoluendum à reservatis Papæ, vel Episcopi, sed tantum nudam habebit auctoritatem, sicut Curatis conceditur. Vnde si absoluat à reservatis, absolutio erit penitus nulla, iuxta Doctores communiter. *Ibidem art. 3.* De quo Navar. cap. 9. num. 6. Henriquez lib. 3. de Penitentia cap. 6. num. 6. Portel in dubijs Regularibus verb. Confessor Regularis, eiusque presentatio num. 9. in fin. Villalobos supra n. 3. & 4. & difficul. 49. numero 8. Miranda tomo 1. quæst. 44. artic. 12. & 13. Cruz in epitome lib. 2. cap. 6. dub. 2.

Ff 2

13 Reli:

13. Religiosi approbati iuxta formam Clementinae dudum, possunt audire dicosanos dicosis, vti habent approbationem, etiam contra dicente loci parochio, imò etiam si in licentia data ab Episcopo dicatur, quod ea non vntantur contradicente parochio: quia eorum iurisdictioni dimanat immediatè à Papa, nec pendet ab Episcopo, vltra quod indulta Apostolica de expressè concedunt, quæ ab Episcopis nullo pacto tolli possunt. Secus in sacerdotibus secularibus, quorum iurisdictioni dimanat ab Episcopo approbato, idèque potest ab illo restringi. *Ibidem art. 4. De quo Henriquez lib. 3. de pœnitentia cap. 6. Portel supra num. 8. Villalobos dicta diff. 49. num. 7.*

14. Dicitur religiosi taliter approbati possunt audire extra diocœsim vbi sunt approbati, oues ipsius diocœsis, com id possint curati de iure, quod & declarauit & concessit Sixtus Quartus Minoribus, quo fruuntur ceteri Mendicantes, & alij Communicantes in eorum priuilegijs. *Ibidem art. 5. De quo Miranda vbi supra art. 14. concl. 3.*

15. Item possunt audire omnes ad se venientes cuiuscunque diocœsis, tam Laicos, quam Ecclesiasticos, etiam Regulares exemptos, nisi per sua statuta, aut obedientiam sint prohibiti absolui, per multa priuilegia Apostolica, quæ habentur in Bullario. Item possunt illos absoluerè ab omnibus peccatis, etiam reseruatissimis per concessionem Pauli III. factam Societati Iesurapud idem Bullarium: Non tamen possunt ceteris extraneis in votis dispensare, licet ea commutare valeant per indulta Eugenio III. & Innocentij VIII. quia id Episcopo loci non conceditur quantum ad externos ad suam diocœsim accedentes, cui in hoc non debent esse superiores religiosi. *Ibidem art. 6. Tomo 1. quæst. 20. art. 8. Vnde de supra de absoluteione quoad seculares num. 35. De quo Miranda vbi supra concl. 1. Villalob. supra diff. 54. num. 1. & 2.*

16. Quæ auctoritate possunt vti dicitur Regulares extra monasteria existentes, cum huiusmodi priuilegium sit personale sequens personam, & non locale concessum personæ ratione loci, sicut est priuilegium de ministranda sacra communione, super quo extat quædam Bulla Alexandri III. apud Bullarium. *Ibidem art. 7. De quo Miranda supra dicta concl. 3. Villalob. dicta num. 2. f. b.*

17. Erroneè esse definiunt Ioannes XXII. in Extrauag. *De hereticis* & alij Pontifices, seculares peccata semel Regularibus confessa, & ab eis absoluta tenent iterum repetere parochio in Pastorate, nisi illi habent à Papæ priuilegio iurisdictionem directam absoluendi eosdem seculares, sic declarantibus Alexandro Quarto, & alijs Pontificibus apud Bullarium. Preceptum autè de annua confessione facta proprio sacerdoti, de quo in cap. *omnis vtriusque sexus de pœnit. & remis. de cler. Ber. intelligit de peccatis, quæ aliàs non sunt confessa, & absoluta, vt exponit Benedictus XIII. in Extrauaganti, inter cunctas. In Ecclesijs de priuilegijs. & declarauerunt Illustrissimi Cardinales. *Ibidem art. 8. De quo Soto**

Bullar. Orac. 45. Sixti. 4. Bullar. bul. 2 Nicolai. 5. & bul. 11. Sixti. 4. & bul. 33. eiusdem, vbi refertur bulla Urbani 4. nu. 14. & oraculo 1. 2. & 3. Leo 8. Bullar. bul. 7. Pauli 3. nu. 3. Bulla 11. Eugenii. 4. nu. 12. & oraculo 10. Innocent. 8. pag. 533. Bulla. bul. 23. Alexand. 4. Bullar. bul. 1 Ioann. 22. & bul. 33. nu. 52. & bul. 37. nu. 12. & 69. vbi referuntur alij Pontifices. Bulla 23. Alex. 4. & bul. 9. Clement. 4.

In 4. dist. 18. quæst. 4. art. 3. Miranda sup. quæst. 45. artic. 3.

De potestate Regularium ad absoluendum seculares à reseruatissimis de quæ supra ex quæst. 61. tom. 1. diximus de absoluteione quoad seculares num. 33.

De Confessarijs quoad absoluteionem Fratrum.

18. In Concilio Tridentino adhortantur Regulares tam viri, quam mulieres ad confessionem, & Communionem singulis mensibus peragendam. Ad confessionem autem venialium tenentur tantum ex quadam honestate, & decencia sui status, nisi aliquod sit statutum ad id obligans Fratres, quod in nulla Religione (quod sciam) datur, tom. 1. quæst. 62. art. 1. De quo Henriquez quodlibet. 1. quæst. 32. Soto in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. D. Bonauent. in 4. dist. 16. 2. part. art. 2. quæst. 1. Mirand. 2. tom. q. 37. art. 3.

Trid. sess. 24. de Reg. 6. 10.

19. Statutum obligans religiosos ad propalandum prælato omnia peccata aliàs confessa, & absoluta singulis annis non obligat sub mortali, quia iamdiu per disuetudinem, seu non vsum cessauit, vt fatentur religiosi Ordinum, in quibus sic ordinatum fuit. *Ibidem art. 2. De quo Henriquez sup. quæst. 17. num. 5. & lib. 1. de pœnitent. cap. 4. num. 10. & lib. 2. ca. 16. & 17. à num. 1. Nauar. in cap. placuit, de pœnit. dist. 6. à num. 112. Miranda supra art. 4.*

20. Similiter statutum apud aliquas Religiones præcipiens, vt saltem semel in vita fiat confessio generalis de peccatis, laudabile quidem est, & à multis Pontificibus commendatum, & confirmatum extat. *Ibidem art. 3. De quo Nauar. in cap. placuit num. 118.*

21. Nullus potest audire confessiones Fratrum, nisi sit à superiore eorundem Fratrum approbatus cum iurisdictionis concessione. Decretum vero Tridentinum definiens, neminem posse confessiones seculares, etiam sacerdotum audire, nisi ab Episcopo approbationem obtineat, non habet locum in confessarijs Regularium, quibus possunt confiteri religiosi, etiam si non sint ab Episcopo approbati, sufficit enim quod à suo superiore habent iurisdictionem quasi Episcopalem, qui est suus ordinarius, approbentur. Sicque olim ante Concilium hierosolymitanum quo iure non est recedendum, nisi aliud in nouo exprimat, in Concilio autem non fit mentio, nisi tantum de Sacerdotibus secularibus. Quæ consuetudo semper viguit in Religionibus bene ordinatis, & est approbata per plures Pontifices, idèque ab ea non est recedendum. Aduertas tamen, quod Fratres in instituti confessarij pro religiosis tantum, non censentur etiam instituti pro Monialibus Ordinis, sed spe

Trid. sess. 23. cap. 15.

Bullar. Bulla 4. Greg. 9. & Bulla 18. Innoc. 4. & Bulla 14. Sixti 4. nu. 33. & Bulla 37. nu. 30. & Bulla 29. Alex. 4.

cialem ad id debent habere facultatē, & approbationē; *ibidem artic. 4.* De quo Suarez tom. 4. disput. 28. sect. 4. nume. 5. in principio, Sanchez de matrimonio lib. 3. dispu. 29. num. 14. Reginaldini Praxi fori poenitent. lib. 1. cap. 16. num. 182.

21. Fratres itinerantes licitè confitentur cuicumque sacerdoti idoneo, etiam seculari de licentia suorum superiorum, ex concessione Sixti III. apud Bullarium, Virtute tamen huius licentiæ Generalis non possunt absolui à reseruatīs, cū in generali concessione nō veniant ea, quæ si specialiter peterentur, non essent concedenda, nullus autē prælatus est (vt credo) qui concedat extra Ordinem auctoritatem ad reseruatā confitenda, præsertim confessorio seculari. A duerte, quod præfata licentiæ prælati ad se confitendū cuicumq; sacerdoti, debet esse saltē rationabiliter præsumpta, vt quando quis obliuione naturali desijt illam petere, *ibid. art. 5.* De quo Angles in floribus 4. q. de confessio. art. 8. diff. 2. dub. 4. pag. 9. Syluest. verb. *confessor* 1. nu. 6. vers. octauo, si sacerdos; Miranda vbi sup. art. 6.

23. Hinc venit resoluenda alia fortior difficultas, an scilicet religiosus extra Couentū existens cum omnimoda necessitate celebrandi, & non habeat copiam confessoris Ordinis possit absolui à quodā peccato reseruato per clericū secularē approbatū, virtute auctoritatis passiuæ; sibi ipsi factā à Prouinciali, vt absoluat à reseruatīs? Auctor dict. *art. 5. §. neque his obstat*, inuuit parti negatiuæ, resoluit enim ex quodam privilegio Innocentij VIII. concessio Prædicatoribus, quod necessaria est expressa licentia prælati, vt religiosus possit extra Ordinem absolui à reseruatīs, præsertim presbytero seculari, quia, inquit, in licentia generalij ad se absolueudū, non censetur Fratribus data facultas, vt possint absolui à reseruatīs. Quæ ratio adaptari potest nostro casui, quia in licentia Generali absolueudā reseruatīs non videtur includi facultas ad id faciendum, nisi per sacerdotem Ordinis, & non per clericum secularē, nec præsumitur, quod eam petenti daretur, nisi satis difficulter, ex eo quod est contra consuetudinem bonam, & receptam Religionis, & contra honestatem, & decorem ipsius; *non enim* (addit Auctor) *peccata grauiora conuenit extra Ordinem alijs propalare, præsertim clerico seculari*, ac idēd P. N. B. Franciscus in sua Regula agendo de peccatis, quæ reseruantur Ministris, ait, *quod ipsi Ministri, si presbyteri non sunt iniungi faciant penitentiam Fratribus peccantibus per sacerdotes Ordinis.* Vnde Corduba super regulam cap. 7. quest. 3. puncto 1. resoluit, non posse absolui Fratres extra ordinem de peccatis reseruatīs, etiam de licentia Ministrorum, quia id ex vi regulæ prohibetur in dictis verbis, quod fortius nostram confirmat sententiam. Neque obstat necessitas celebrandi, ad quod requiritur expurgatio mentis peccato infecta, quia licitè potest accedere quis cum sola contritione in defectu confessoris, & melius, si adest, confitēdo peccata non reseruata, & virtute absolutionis eorū manebit indirectè absolutus.

Bullar. Bulla 30. Sixti 4.

Ampliatu doctrina Auctoris.

Exat in Compend. Cister. tit. confessoris §. 5.

B. Franc. ca. 7. R. 5.

lutū peccatum reseruatum, cum obligatione se præsentandi, seu reconfitendi se auctoritatem habenti, vt directè ab eo absoluat, sicut in dicto casu resoluit Auctor, ex cuius mēte hæc desumpta sunt. Scio quod Portel in terminis tener oppositum, verbo, *confessor erga Fratres* nu. 12. §. nota secūdo, cuius opinio mihi omnino non displicet, eo quod pia, & in fauorē animarū sit, & faciat iugum confessionis suauē, & leue, idque videtur absolutè concedere Innocentium VIII. in privilegio supra relato, *ibi etiam sine licentia prælatorum*, idē tēner Villalob. 1. p. summæ tract. 9. diff. 64. num. 7. ad finem, licet cum limitatione nempe quando aliās habet à prælato, vt possit se confiteri extra Religionem.

Pro qua sententia facit quoddam indultum Leonis X. quo cōcessit nobis Minoribus, quando sumus extra monasterium neque copiam habemus confessoris ex Ordine, vt possimus confiteri peccata nostra sacerdoti alterius Ordinis, vel presbytero seculari cum obligatione reconfitendi reseruata suo prælato, vt habet Collector Compendij titulo *absolutio ordinaria* §. 19. & refertur apud Cordubā vbi supra in margine, fol. 243.

24. Sed adhuc pro hoc nota, quod Martinus V. concessit Monachis S. Hieronymi in Hispania, vt extra Couentū existētes possint absolue eligere quemcunque confessorē secularē, vel Regularē, qui eos possit absolue ab omnibus casibus, à quibus absolui possent, si in monasterio essent, vt habetur in Compendio dicti Ordinis, in quo videtur dari absoluta facultas Fratribus se absolueudū à quocunque sine præiudicio licentia prælati, non tamen à reseruatīs, verba enim illa, *à quibus absolui possent, si in monasterio essent*, id innuunt, siquidem in conuentu existētes, ex eo præcisè, quo ibidem adsunt, nō possunt absolui à reseruatīs, nisi ad id habeant specialem facultatem seu commissionem à superiore. Quo indulto possunt frui per communicationē aliæ Religionis. Item Leo X. idēd ferè concessit Prædicatoribus, & Clēmens VII. Minoribus dicēdo, quod Fratres itinerantes in defectu confessoris sui Ordinis possunt se confiteri cum alio alterius Ordinis, vel cum presbytero seculari, & ita declaratū est in ordinationibus Toletanis nostri Religionis. Ita Auctor in explicatione Cruciatæ §. 9. num. 14.

25. Episcopus, vel prælatus Regularis cōcedēs subdiro facultatē eligēdi confessorē, nō censetur illi concedere suā auctoritatē, vt à reseruatīs, & cōfatis sibi à iure cōmuni, vel particulari, aut à priuilegio, vel consuetudine cōmissis possit absolui, sed necessariò requiritur, vt expressè id exprimat, vel generalibus verbis dicatur, *cōcedo tibi facultatem, vt eligas confessorē, cui omnem meam auctoritatem, & potestatem committo ad tuas confessiones audiendas*; tunc enim ad reseruata extenditur. tom. 1. q. 20. art. 27.

De quo Nauar. c. 27. m. 61. vide pro confessoribus electis à prælatis quādam Bullam Sixti 4. apud Bullarium, & Mirand. 2. to. q. 33. art. 6. concl. 2. Bullar. Bulla 33. Sixti 4. m. lares. 14.

Comp. D. Hieron. verb. absentes à monasterio §. 10. & verbo absolueres §. 12.

lares confiterè peccata sua. Sacerdotibus approbatibus ab Ordinaria ad audiendas confessiones, in Bulla enim non fit mentio, nisi de ordinario eorù, qui audiunt confessiones, non autem de ordinario poenitentium. Habetur in Bullario inter declarationes Cardinalium de mandato Gregorij XIII. §. *sanctissimus* pag. mihi 458. De quo vide Villalobos ubi sup. diff. 56. num. 23, & 24. ubi resoluit ex sententia præstantissimorum Theologorum, & Iurisperitorum Salmanticensium, & declaratione Domini Papæ, & Cardinalium, oppositum tanquã probabilius, & tener Auctor, in *explicitat. Cruciatæ* §. 9. nu. 5. agens de eligentibus confessorem virtute Bullæ Cruciatæ, qui debent illum eligere approbatum ab Ordinario poenitentis, & non confessoris.

Bullar. p. 458.

De Confessarijs quoad dispensandum.

Bullar. bul. 1. Eugen. 4. n. 2.

Compen. Soc. cet. titu. disp. §. 6. & Comp. D. Hieron. verbo, absolueret fratres §. 9. Trid. sess. 14. cap. de Refor.

Compen. Mend. tit. absol. extraordinaria quoad fratres §. 5.

27 Eugénus Quartus apud Bullarium concessit, vt semel in vita possint confessarij per prælatos deputati dispensare cum Fratribus in omni irregularitate (bigamiæ, homicidij voluntarij, ac mutilationis membri castibus duntaxat exceptis) & quoties opus fuerit, vt possint etiam dispensare in irregularitatibus originem trahentibus à censuris ignoranter, vel inaduerterter contractis. Sed per priuilegium S. Hieronymi in Hispania, de quo in Compendio Societatis, quilibet Mendicantium semel in vita potest dispensari à confessario per superiorem deputato super omni irregularitate quacunque occasione contracta in foro conscientie. Quod est magnum priuilegium, nec derogatum per Concilium Tridentinum quoad facultatem dispensandi in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario, quia priuilegia nostræ Religionis, etiam contraria Tridentino sunt reualidata in foro conscientie tantum per Pium V. vel dic, quod Concilium loquitur tantum de Episcopis, & non de prælatis Regularibus, qui erga suos subditos maiore habent auctoritatem, quam Episcopi, tom. 1. quæst. 62. art. ultimo, de intellectu huius textus Tridentini vide Reginald. in praxi for. poeniten. lib. 30 tract. 2. num. 112. late Cened. practic. lib. 1. quæst. 24. à num. 13. Egid. de sacrament. tom. 2. disput. 18. à num. 73. & alios relatos à Barbosa in Remission. ad dict. cap. 7. num. 1.

28 Deinde hoc ipsum ampliatur est per Sixtum III. pro Minoribus apud Compendium Mendicantium: vt non solum ipsi, & Moniales S. Clara, & Tertiarij vniusque sexus, sed etiam nouitij habentes propositum profitendi, nec non famuli, & seruitores Fratrum, & sororum possint semel eligere confessorem Ordinis, qui audita eorum confessione dispenset cum eis in omnibus irregularitatibus (exceptis homicidio voluntario, & mutilatione membri) bigamia vero licet non exprimat, semper tamen pro excepta debet haberi, *ibidem in fine*. De quo Villalobos

Villalobos 1. p. Summæ tract. 31. num. 22. vbi nume. 16. refert indulgentiam Martini V. ad absoluendum in homicidio voluntario occulto.

29 Confessarij Ordinis Minorum ex priuilegio Pij V. possunt dispensare de licentia suorum Prouincialium cum coniugatis ad petendum debitum impeditis ob copulam carnalem vnius coniugis cum cõ sanguineo, vel consanguinea alterius intra secundum gradum iuxta decretum Tridentinum, dum modo fuerit copula naturalis cum emissione, & receptione seminis intra vas naturale. Tomo 1. q. 63. art. 1. Idem docet Villalobos 1. p. Sum. tract. 13. num. 10.

30 Idem Pius Quintus concessit eisdem Fratribus Minoribus à suis Prouincialibus ad hoc specialiter deputatis, vt possint ex causa legitima, puta si coniuges non possunt se continere, dispensare cum voto castitatis adstrictis ad petendum debitum, si ante matrimonium contractum votum fuit emissum, nam in eo, quod post contractum fit de consensu vtriusque solus Episcopus dispensat. At dicta dispensatio à Fratribus facta durat tantum matrimonio ipsorum coniugum stante: ita vt superflus post mortem alterius maneat cum obligatione non contenti ad secundum matrimonium, & post contractum non petendi debitum sine noua dispensatione. Quo priuilegio, & superiori Pij V. possunt frui alie Religiones per viam communicationis. *Ibidem art. 2.* Pro quo D. Thom. 2. 2. quæst. 88. a. 11. Soto in 4. dist. 3. quæst. 2. art. 1. Ledesma in 4. difficul. 3. 2.

Idem docet Sanchez lib. 8. de matrimonio disput. 16. nu. 3. & lib. 4. decalogi cap. 43. num. 10. & sequentibus, vbi num. 11. ait id esse intelligendum, etiam quando nondum consummatum est matrimonium, ad quod erat nostrum Auctorem Tom. 1. Summæ c. 243. num. 2. Sayro in clauis Regia lib. 6. cap. 13. num. 104. Vega tomo 2. sum. cap. 129. casu 118. puncto 2.

31 Fratres Mendicantes possunt dispensare in votis secularium iure communi Episcopis commissis, & ea commutare in alia pietatis opera toties, quoties opus fuerit, ex Eugenio Quarto pro Benedictinis, & Paulo Tertio pro Societate, exceptis votis Ultramarinis, Petri, & Pauli de Vrbe, Sancti Iacobi in Compostella, castitatis, & Religionis. Idem extendit Gregorius XIII. ad vota iurata, dummodo commutatio non fiat in præiudicium tertij, & idem de iuramentis, etiam votiuis. *Ibidem art. 3. 4. & 5.* Pro quo Nauar. in Manual. cap. 7. num. 272. D. Soto 8. de iustitia quæst. 11. art. 9. p. 688.

Idem docet Sanchez lib. 4. decalogi cap. 43. num. 4. & sequentibus, & cap. 53. num. 8. & 9. vbi id ad iuramenta extendit, & cap. 54. num. 3. & 22. vbi ait, id non procedere in iuramentis absolutis castitatis, & Religionis, & citat Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 14. num. 11. & 12. id tangit limitat Lesius lib. 2. de iustit. cap. 42. num. 60. quando iuramentum includit votum factum Deo.

Bullar. Orac. 9. Pij 5. p. 980 & Bulla 22. Iulij 2. nu. 3. & 4. Trid. sess. 24. de refor. mat. ca. 4.

Bullar. Orac. 2. Pij 5. p. 980

Bullar. bul. 25 Eugen. 4. & bulla 7. Pauli 3. Compen. Societ. tit. de poenit. §. 10. Comp. Mend. tit. dispensatio §. 29.

32. Aduerte tamen, quod dicti confessores non possunt dispensare, seu commutare vota commissis Episcopis iure speciali, ut sunt reseruata Sedi Apostolica, in quibus aliquando Episcopus dispensat virginitate necessitate, nec facile patente recursum ad Pontificem. *Ibidem art. 6. Pro quo Soto de iustitia quaest. vlt. art. vlt. Nauar. cap. 1. 2. num. 76.*

Idem docent Henriquez lib. 6. de poenitent. cap. 14. num. 7. & in commento littera P. Suarez lib. 6. cap. 26. num. 18. & 19. quos refert, & sequitur Sanchez lib. 4. decalog. cap. 43. num. 8.

33. At possunt commutare, & dispensare in votis poenitentibus, quantum poenae appositae sint reseruatae Papae, ut si quis voueat ieiunium sub poena seruandi perpetuo castitatem: quia votum castitatis tunc non voluntarie, & ex deuotione fit, sed in poenam, & ob indeuotionem, quae ad esse continentem a vouente fit. Ut fit autem reseruatum Papae, necesse est ut sit voluntarie, & ex deuotione emissum, ut tenent viri doctissimi. *Ibidem art. 7. De quo Henriquez lib. 7. de indulgentijs cap. 30. num. 6.*

Idem docent Miranda tom. 1. Manual. quaest. 47. art. 6. Sayro in Clauis Regia lib. 6. cap. 11. num. 72. Ledesma 2. tomo Summae tract. 10. cap. 8. post dictum 4. Suarez tomo 2. de Religione, de voto lib. 6. cap. 27. num. 1. 6. & sequentibus, quos refert & sequitur Sanchez lib. 4. decalogi cap. 40. nu. 91. Villalobos 1. p. Summae tract. 27. clausul. 9. Bullae Cruciatum num. 42. & 2. p. diff. 27. nu. 5. & 6.

34. Regulares a suis Generalibus designati, etiam nullo gradu insigniti, possunt aperire litteras sacrae poenitentiae destinatas, seu commissas aperiri, & exequi Magistris in sacra Theologia, vel in iure Canonico Doctoribus, & secundum earum tenorem imposita salutari poenitentia absolueri, & dispensare cum poenitentibus, ex Gregorio XIII. pro Societate Iesu. *Ibidem art. 8. De quo Sanchez 8. de matrimonio disp. 34. & 35. Porrel in addit. ad dubia verb. Confessor aperiens litteras Papae num. 4.*

Circa dispensationem, & commutationem votorum, & iuramentorum vide Sanchez dict. lib. 8. de matrimonio disp. 30. & sequentibus, & lib. 4. decalogi cap. 37. 38. vsque ad 47. vbi de commutatione votorum cap. 49. vsque ad 56. Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 10. vsque ad cap. 27. Azor tom. 1. lib. 11. cap. 19. & 20. & nos iterum dicemus infra de dispensationibus, & de voto.

RESOLVTIO XXXII.

De consecratione Virginitatis.

VELVM nigrum pro Monialibus est quintuplex. Primum profissionis, quod datur feminis post completum annum 16. & hoc potest

portant in Religione omnes professa suae virgines, suae viduae. Secundum consecrationis, quod datur anno 25. aetatis. Tertium ordinationis, quod secundum Canones dabatur anno 40. & Monialis taliter ordinata, seu consecrata dicebatur Diaconissa, idem quia dabatur ei certa benedictio, ex qua accipiebat officium inchoandi horas in choro, & legendi homiliam, quod alijs non licet. Sed modo ex consuetudine hoc fit, quando consecratur, seu velatur, etiam ante 25. annum. Quartum est velum praelationis, qui Abbatissa dabatur 40. aetatis anno, sed hodie ex Concilio Tridentino in minori aetate constitutus datur. Quintum est continentiae, & obseruationis, quod est viduarum, potestque dari virginibus, virginitas tamen non potest dari viduis, etiam ex dispensatione Ordinarij. Imo nec omnes virgines velo consecrationis velantur, sed tantum professa tria vota essentialia in Religione approbata emittentes: imo nec omnes tales, nam neque Moniales Mendicantium, neque quaedam aliae consecrantur ab Episcopo. *tom. 1. q. 64. art. 1.*

De quo D. Thom. in 4. distinctione 38. quaest. 1. art. 5. & ibi Paludan. quaest. 5. art. 3. num. 16. D. Antonin. 3. p. titulo 2. §. 2. Nauar. lib. 3. conf. 4. num. 4. & 5. de Regularibus in prima edit. & titulo de statu Monachorum consil. 2. num. 4. & 5. in 2. edit. Sanchez eos referens lib. 5. decalogi cap. 5. num. 22.

2. Velum continentiae potest a quocunque sacerdote dari viduis. Velare autem virgines cum solemnitate coronationis, & dationis anuli ad solum Episcopum spectat, iuxta sacros Canones, *cap. inuentulas 20. quaest. 1. & cap. 2. §. nouimus peccatricem 1. quaest. 7.* quia id est consecrationis, & ordinationis Episcopalis. Vnde praelati Mendicantium non possunt cum hac solemnitate suas velare Moniales, nisi ex concessione Papae. *Ibidem art. 2. De quo Syluest. verb. consecratio Virginitatis quaest. 1. Sotus in 4. dist. 25. quaest. 1. art. 2.*

3. Non virgo, etiam si virginitatem animae non sit amissa, nec aureolam, adhuc non est consecranda, seu velanda velo virginum. Imo etiam quando occultissime integritatem amisit per quadam forte pollutionem voluntariam peccat grauissime velum virginum petens, non tamen tenetur se diffamare, detegendo se extra confessionem. Vnde Episcopus id sciens in sigillo confessionis debet in consecratione accipere in mente verbum virginitatis pro verbo castitatis, vel castitatem significante ad scandalum, & mendacium euitandum. *Ibidem art. 3. De quo Nauar. lib. 3. consil. titulo de statu Monachorum. consil. 5.*

An corrupta, seu vidua possit esse Abbatissa vide in retractationibus Auctoris, retract. 2.

RESOLVTIO XXXIII.

De Conservatoribus iudicibus.

CONSERVATORES sunt quidam iudices delegati à Principe, ad quos spectat tueri, seu cōseruare in sua possessione patientes aliquam iniuriam, vt sunt pupilli, viduæ, aduena, & alia miserabiles personæ, qui morte concedentis expirant, vt in iure *cap. final. §. vt autem vers. officium, de officio delegati lib. 6.* habetur. *Tom. 1. quæst. 69. art. 1.* De quo Ancharranus, & scribentes in *cap. 1. de officio delegati in 6.* Salzedo in *Practica Criminali Canoni. cap. 3. pag. 10.* Iafon. *consil. 145. volum. 4.* D. Antonin. *de excommunic. ca. 39.* Vide etiam pro hac materia, Gutierrez lib. 3. *Præf. quæst. 9.* Marcerat. *Papæ decis. 15. & 16. p. 1.* Aloyf. Ricci. in *colle. & decis. p. 4. colle. 899.* qui nonnulla prætabilia de eo adducunt.

2. Nullus à Papa potest conservatores dare. Ad quod munus tantum deputantur Episcopi, Abbates, & in dignitate Ecclesiastica constituti, etiam in Ecclesijs Collegiatis, item Canonici simplices Cathedralium nullam aliam dignitatem habentes, iuxta Regularium priuilegia, imò & Vicarij Generales Episcoporum, eorumque officiales etiam generales possunt institui Conservatores, ex Sixto III. & Gregorio XIII. apud Bullarium, ne non prælati Regulares, etiam Conuenticales, seu locales tanquam in dignitate Ecclesiastica constituti, à quo etiam non excluduntur Minores, quia Clemens V. in *cap. exim.* id illis non prohibuit, verum est tamen, quod per statuta Ordinis prohibentur Conservatorias acceptare. *Ibidem art. 1. & 3.* Idem docent Miranda *tom. 2. Manual. q. 47. art. 1. & 2.* Portel verb. *Conservatores in 1.*

3. Electi, & requisiti à Fratribus tenentur acceptare ministerium Conservatorum, nec sine legitima causa licet id repudiare, sub obedientiæ præcepto, & excommunicationis pœna, ex Innocentio VIII. Iulio II. & Leone X. quod in re tam graui obligat ad mortale, nisi aliquo legitimo impedimento excusentur. *Ibidem art. 4.* Idem docent Miranda supra *art. 4.* in fine.

4. Licet iure communitate, nominato in vna causa Conservatore non possit alius pro eadem causa nominari, ex priuilegio tamè Pij V. publicato per Gregorium XIII. pro Societate, quilibet Conservatorum iudicum prætorum potest prosequi articulum, seu causam per alium inchoatam, etiam si qui inchoauit nullo Canonico impedimento præpeditus sit contra *cap. cum plures, de officio delegati in 6.* Auctor *Ibidem art. 5.* De quo Miranda supra *art. 5.*

5. Conservatores non expirant morte Papæ concedentis, non obstante

Bulla 14. Sixti 4. n. 53. & bul. 53. n. 55. & bulla. 34. n. 54. & bul. 37. n. 108. & bul. 18. Gregor. 13.

Bullar. bul. 9. Iulij 2. n. 7. & bul. 8. & 27. Leo X.

Bullar. bulla 18. Greg. 13. & Compend. Societ. tit. conseruator. §. 7.

stante quod sunt iudices delegati, iuxta terminos dict. *cap. final. §. officium, de offic. de leg. in 6.* quia priuilegia Conservatoria Regularibus concessa, virtute quorum eliguntur, sunt realia, & perpetua, sicut Religionum personæ sunt perpetuæ, & nunquam censentur perire, perfectionem iuris, vt de ciuibus cuiusvis ciuitatis dicitur in iure *l. proponatur ff. de iudicijs, l. 2. ff. de rebus dubijs, l. firma §. quanquam ff. de censibus, Auctor. ibidem art. 6.* De quo Syluest. verbo *gratia num. 3.* Idem docet Miranda supra *art. 6.* vbi addit, id videri expressè determinatum in Tridentino *sess. 14. cap. 5. de reform.* quo expressè excipiuntur Regularium conservatoria limitatione ad quinquennium, idemque repetit ipse Miranda *art. 7. conclus. 6. §. sed iterum.* Vide infra *nu. 8.*

6. Hodie possunt Conservatores Religionum procedere contra rebelles ultra duas dietas, dum modo ultra tres ad iudicium non trahantur, ex Clemetè VII. Sixto III. Grego. XIII. & alijs Pontificibus apud Bullarium. Dieta autem continet viginti millia, seu septem circiter leucas, & computanda sunt à finibus diocesis, in qua degit citandus, non vero à continentibus ædificijs, ex Bonifacio VIII. in *cap. final. de officio delegati in 6.* cuius vestigijs inhaeret lex quædam Regia Hispaniæ, apud nouam Compilationem, *ibid. art. 7.* De quo Portel supra *num. 5.* Azor *tom. 1. instit. moral. lib. 5. ca. 35. quæst. 8. fin.* Miranda vbi supra *art. 8. conclus. 3.*

7. Monasterium habens diuersos Conservatores in diuersis diocesis non potest trahere iniustantem ad remotiorem iudicem, præsentem alio Conservatore, ne vexatio fiat partibus. Nam cum priuilegium de duabus, vel tribus dietis sit odiosum, & à terminis iuris communis exorbitans, præiudicetque ordinariæ potestati, restringendum est, ne cum dispendio à longe prorrahatur Reus, & graue illi damnum sine causa inferatur, idque videtur magis conforme mente Principis, *ibidem art. 8.* Ad quod faciunt trahere ab Azor dict. *quæst. 8. in fine.*

8. Licet Conservatoris Religionum sint perpetua, alia tamen ab eis non durant post quinquennium, ex Concilio Tridentino, exceptis quæ inibi excipiuntur. Nec item durat post quinquennium iurisdicção Conservatoris quoad negotia iam inchoata, in odiosis enim stricta interpretatio adhibenda est, *ibidem art. 9.* Idem tradit Miranda dict. *art. 6.* in princip. Ad quod etiam vide Azor loco infra citando *quæst. 14.*

9. Conservatores Regularium possunt subdelegare, & alijs vices suas committere, esto sint iudices delegati, ex Sixto III. pro Minoribus, & Pio V. & Gregorio XIII. pro Societate, & ita tenet Capuccinus in *Addit. & Compendium Mendic. tit. conseruator fol. 230.* Debent tamen delegare in dignitate Ecclesiastica constitutis. Et aduertant quod in citationibus, & sententiarum denunciationibus per alios faciendis, si quis non videatur accessus ad loca, vbi partes citandæ degunt, potest id agere per edicta publica in locis publicis affigenda, in quibus ve-

Trid. Sess. 14. cap. 5. de ref.

Bulla 7. Clem. 7. Bulla 34. Sixti 4. n. 3. & Bulla 1. Gregor. 13. & Bulla 3. Greg. 14. & Bulla 1. Clem. 8.

Trid. Sess. 14. c. 5. de Refor.

Bullar. d. Bulla 14. Sixti n. 53. & Bulla 18. Greg. 13.

rosimiliter credatur ad ipsorum notitiam perueniturum, ex dicta Bulla Pij V. pro Societate edita à Gregorio XIII. *ibid. art. 10.* De quo Ioann. Andræ. in addit. ad Speculat. 1. part. tit. de offic. de leg. fol. 3. pagin. 1. col. 1. Azor tom. 2. inst. moral. lib. 5. cap. 35. quæst. 9. Portel vbi supra, num. 6. Miranda supra art. 7. & 8. conclus. 4.

10 Non est prohibitum Cōseruatoribus præfatis de alijs causis vltra iniurias, & violentias manifestas cognoscere, si id ipsis concedatur in Litteris Apostolicis, sicut defacto concessum est, quia Papa causas Ecclesiasticorum, & Regularium ad laicum iudicem spectantes auocare potest, & alteri terminandas committere; iuxta Sacros Canones, & Trident. Concil. ac per consequens dictorū cōseruatorū potestas à facultate, seu respectu Pōntificis dependet, quod inspiciendum est. Pro manifestis autē iniurijs, & violentijs possunt procedere contra omnes tam laicos, quā Ecclesiasticos, cap. 1. & final. de offic. deleg. in 6. quanuis iniuriam patientes rei sint, cum tales causæ sint mixtorum iuxta sacros Canones, et. *cap. generale de foro comp. & leges Regias Hispaniæ.* Tunc vero manifesta iniuria, & violentiæ inferri dicitur, vt pateat aditus iudicibus Cōseruatoribus procedendi contra laicos, quando Monasteriū, & Religiosi sui possessione perturbantur, aut eorū priuilegia, immunitates, & exemptiones violantur, ex text. in *cap. si generale de foro comp.* quod in qualibet iniuria, oppressione, vel damno illato locum habet, *ibid. art. 11.* De quo Salzedo in Pract. Criminali, cap. 3. fol. 10. col. 1. & 2. Idem fere tradit Azor dist. cap. 35. quæst. 7. vbi docet posse Cōseruatores defendere non solum ab iniuria famillari, sed ab ea quæ probabiliter creditur inferenda, & sequitur Miranda supra art. 7. conclus. 4. quem etiam vide articulo 8.

11 Imò & possunt cognoscere de notorietate delicti summam ad ipsam indagandam, cum in re dubia competat iudici indagare, an iurisdicctio sibi competat, nec ne, vt constat ex iure, *l. si quis ex alie ff. de in ius vocando, l. 3. ff. de iudicijs, cap. super litteris, iun. d. gloff. verb. nullatenus de receptis, & tenent omnia ibidem, s. sed quid.* De quo Innocent. & D. D. in cap. 1. de refare comp. num. 5. & 6. Idem docent Azor dist. quæst. 7. Miranda sup. dist. art. 7. conclus. 1. in fine, & art. 8.

12 Item possunt dicti Cōseruatores Regularium procedere contra debitores ex causa civili, tum virtute iuris communis concedentis cognoscere de manifestis iniurijs, quales sunt, quæ insurgunt Monasterijs, & Religiosis à debitoribus nolentibus soluere, tum virtute priuilegiorum in Concilio Tridentino confirmatorum, vt constat ex generalitate verborum, quibus in suis Cōseruatorijs vtriusq. Summi Pontifices, Sixtus III. Pius V. & alij, de quibus in Bullar. lo. pro Religiosis status protectione dantes omnimodam facultatem non solum ad omnes causas, tam in civilibus, quam in criminalibus, aut mixtis (per civilem autem causam non nisi est dubium, quod debitum intelligatur,) sed etiam

Trid. sess. 24. c. 20.

L. 5. tit. 6. part. 1. l. 4. tit. 18. part. 1.

Trid. sess. 25. de Regul. c. 20. Bulla. bul. 33. Sixti 4. m. 55. & bul. 34. n. 54. & bul. 37. n. 108. & bul. 1. 4. m. 53. & bul. 2. Clement. 6.

etiam pro omni damno dato refarciendo, cuiusmodi est debitum, quod debitores nolunt soluere Monasterijs, in quo non modicum damnum, & detrimentum patiuntur, *ibid. art. 12.* De quo Perez in l. 1. tit. 7. lib. 1. ordinam. num. 69. S. cōseruatores autem, Guido Papa decisio. 18. in fine. Idem docent P. Miranda dist. artic. 7. conclus. 6. vbi plura alia priuilegia refert, Portel sup. num. 7.

13 Imò & datur hodie dictis Cōseruatoribus, vt possint cognoscere de his, quæ requirunt altiore indaginem iudicalem, vt patet ex quadam Bulla Benedicti XI. & alia Eugenij III. pro Monasterio Beatæ Mariæ de Guadalupe, de qua in Compendio D. Hieronymi, tit. cōseruatoriæ. §. final. quam Nicolaus V. postea extendit ad vniuersum Ordinem, quæ gaudent Mendicantes, & alij Regulares communicantes, *ibid. §. videamus igitur.* De quo Nauarro, capit. 27. numer. 125. Miranda dist. art. 7. conclus. 6.

14 Religiosi tamen conueniri non possunt pro debitis civilibus coram suo Cōseruatore, sed coram suis prælatis, qui sunt eorum iudices ordinarij. Quod innumeris priuilegijs, & constitutionibus Apostolicis est iam declaratum, & praxis obseruat. Vnde nullo modo possunt dicti Religiosi compelli per suos Cōseruatores, aut conueniri ratione contractus, aut debiti pecuniarij, vt expressè declarauit Nicolaus V. pro Minoribus, nisi extra claustra domicilium teneant, tunc enim si non habeant iudicem Apostolicum specialiter à Papa deputatum, sunt conueniendi coram Ordinario tanquam Sedis Apostolicæ in hoc delegato ex decreto Tridentino, *ibidem art. 13.* De quo Nauar. comment. 2. de Regul. lib. 2. cap. 10. dub. 6. conclus. 2. Portel, supra num. 8. Miranda sup. articulo. V. l. 1. l. 2. part. Summæ tract. 35. diff. 6. nu. 8.

15 Religiosis non licet eligere Cōseruatorem contra iudicem facultatem ob detentionem solum suorum animalium damnum in pascuis facientium, ex eo quod pecora sunt iurisdictionis Ecclesiasticæ, cum re vera non sint, bene tamen talem Cōseruatorem possunt creare, quando ratione huius conueniuntur coram iudice laico, vel Ecclesiastico, imò & prius pascuæ detentione animalium, si sit iniuste lata, puta quia nullum damnum intulerunt, vel si intulerunt, parati sunt satisfacere dantes sufficientem cautionem, quia ipsis tunc inferitur grauis, & notoria iniuria, tam in sua exemptione, quam in bonis iniuste detentis, quorum defensio, & protectio spectat ad suum iudicem Cōseruatorem, & idem dicendum est, quando denunciatum est coram iudice laico de religiosis, eo quod animalia sua describi non fecerunt sub poena priuationis eorū de iuxta quandam legē Regiæ Hispaniæ, cū etiā in hoc casu iste nō sit iudex cōpetens contra Fratres, sed suus prælatus, pro quo possunt Cōseruatorē nominare, qui eos in sua exemptione cōseruet, & coram ipso de cau-

In Bullar. bnd. Nicolai 5. & Bulla. 1. Clem. 6.

Trid. sess. 7. c. 14. de reform.

l. 13. tit. 18. lib. 6. noua cōp. p. 1.

sa

sa agatur *ibidem* art. 14. De quo Gutier. lib. 1. Pract. quæst. 4. Miranda supra art. 11.

16 Possunt religiosi creare Conseruatores contra alios Regulares, aut Doctores, vel Scholares, seu Cancellarios vniuersitatum, & alias communitates habentes ex priuilegio Apostolico etiam suos iudices Conseruatores, ex quadam Bulla Clementis VII. pro Minimis relata in Compend. Societatis titulo conseruator §. 9. & ex alia à nobis sæpius citata Pij V. pro Societate. Quamuis enim priuilegiatus non possit uti suo priuilegio contra pariter priuilegiatum, ex regula iuris, qui tamen actus latus est; & indiget auxilio restitutionis ad reparationem damni habet priuilegium in actu, & in exercitio, quia actu latus est, alter uero cum læsus in ea causa non sit, non habet priuilegium in actu, ac proinde contra illum tanquam non actu priuilegiatum potest aliter tanquam actu priuilegiatus uti suo priuilegio, *ibid.* art. 15. De quo Abb. in cap. ad aures, de præscript. Couar. in regula, possessor, 2. part. §. 2. num. 4. Idem docent Miranda supra art. 12. & faciunt tradita ab ipso tom. 2. quæst. 24. art. 7. Villalobos supra num. 10.

17 Dicitur autem Conseruatores Fratrum possunt agere, etiam per censuras usque ad inuocationem brachij secularis contra inobedientes, & contumaces ex dicta Bulla Pij V. pro Societate, & alia Martini V. pro Cisterciensibus in suo Compendio, titulo Bullæ conseruatoriæ §. 1. in quibus ultra censuras illis datur facultas procedendi usque ad priuationem exercitij officij, & iurisdictionis ipso facto incurrendam, Verum est tamen quod contra Ordinarium non possunt agere per excommunicationem, si non faciunt fidem de litris sue commissionis, nisi constet de malitia Ordinarij asserentis malitiosè falsitatem esse in rescripto, tunc enim potest iudex delegatus per se exequi, & punire illum usque ad multam triginta librarum, iuxta sacros Canones, *ibidem* art. 16. De quo Panormitan. in cap. præterea de dilatione. Idem docent Miranda supra art. 8. conclus. 4. & 7. Portel supra num. 11.

18 Item possunt dicti Conseruatores cognoscere de iniurijs manifestis seruitoribus Fratrum factis, qui actu inseruiunt monasterijs; vel alio pio loco exempto, ac intra septa monasterij resident, & sub illorum obedientia professi viuunt, de quo Ordinario consistere debet, iuxta decretum Tridentinum, *ibidem* art. 17. De quo Couar. in cap. alma 2. part. §. 2. num. 8. Cardinal. Thuscus litera O. conclus. 16. num. 15. Portel supra num. 10. Villalobos supra num. 9. qui duo idem docent.

19 Aduertant tamen dicti Conseruatores, quod debent procedere simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola veritate inspecta, sicut in causis Regularium solet fieri à prælatis. Simpliciter, inquam, & de plano, id est, quod non remoueatur ordo iuris, sed tantum perniciositas, & fiat sine replica, & malitia, uerba, autem sola ueritate inspecta, important quod omnitantur solemnitates, & subtilitates negotij;

Trid. sess. 24.
c. 11. de refor.

gotij, seu rei ueritatem non tangentes, quæ uocantur apices iuris, & quod res principalis per iura decidatur. *ibidem* art. 18. & Tom. 2. quæst. 3. art. 1. De quo Bart. in l. si fideiussor ff. mandati, & Glossa in Clementina sapè, uerb. simpliciter, de uerborum significatione. Idem tradit Miranda dicto art. 8. conclus. 6.

20 Tandem præfati Conseruatores suam excedentes potestatem scienter, & præsumptuose eo ipso ab officio suspenduntur per annum, dict. cap. fin. de offic. deleg. in 6. ac naturalitate priuantur per leges Regias Hispaniæ, l. 1. & 2. tit. 8. lib. 1. recopil. Pars autem id in iudicio suadens iudici excommunicationis penam incurrit, à qua non est absoluentus, nisi prius integraliter satisfaciatur de expensis indebitè castigato, ut expressè dict. cap. fin. habetur. *ibidem* art. 19. & 20. De quo Nauar. cap. 27. num. 125. Syluest. uerb. Conseruator num. 5. Miranda supra art. 9.

RESOLUTIO XXXIII.

De Consuetudine.

CONSUETUDO est ius quoddam non scriptum moribus, seu assiduis actibus constitutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex, cap. consuetudo 1. dist. Quæ ut censeatur iusta, plura requiruntur. Primo, quod sit rationalis, seu iusta aliqua de causa, & ratione introducta contra legem humanam, nam si contra ius diuinum, & naturale sit iam est irrationalis, iniusta, & inualida, cap. final. de consuetudine. Quando autem non constat de iniustitia consuetudinis euidenter, præsumitur, quod sit rationalis ad effectum tollendi legem, l. de quibus, ff. de legibus, cap. cum dilectus, de consuetud. Secundo requiritur, ut consuetudo sit rationalis, & legem tollat, quod sit legitime introducta, & præscripta. Ad quod etiam requiritur, ut actus, per quos introducta fuit, fiant eo animo, ac si lege præcipiente fierent, & ut actibus continuatis frequentata sit. Duo uero actus sufficere ad consuetudinem inducendam affirmant aliqui, alij autem unicum tantum, si actus habet causam successiuam, & continuationem temporis habilis ad huiusmodi consuetudinem inducendam, v. g. si beneficium seculare confertur Regulari, & ab eo possidetur spatio 40. annorum, efficitur Regulari, licet vnicus interuenerit collationis actus, qui quidem est vnus ratione rei factæ, sed ratione diuturnitatis temporis est multiplex virtualiter, quod arbitrio boni uiri committendum est. Item requiritur, quod consuetudo sit legitime introducta, & præscripta, dict. cap. final. de consuetudine, scilicet quod ea utatur certo temporis spatio, per decem, inquam, annos (quos sufficere aliqui tenent) vel per 40. quos alij postulant. Tandemque requiritur, quod personæ con-

Hh sue-

consuetudinem introducens habeant auctoritatem ad eam introducendam. Unde pueri, mulieres, furiosi, & similes non computantur, quia legem condere non possunt. *Tomo 1. quæst. 69. art. 1. & quæst. 11. art. 8. De quo D. Thom. in 4. dist. 23. & prima secundæ quæst. 97. art. 3. ad secundum, Syluest. verb. consuetudo quæst. 4. num. 12. Nauar. in Manual. cap. 21. num. 13. Couar. lib. 1. variarum cap. 17. num. 8. §. quando.*

Vide Miranda *tomo 2. Manual. quæst. 28. art. 3. vbi docet, quod si consuetudo est præter ius, sufficit tempus decem annorum de iure Canonico, si verò fuerit contra ius, requiritur 40. annorum: quia debet esse consuetudo præscripta. Ad idem Suarez de legibus lib. 7. cap. 1. & 2. vbi cap. 6. num. 5. agit de consuetudine rationabili, & irrationabili, & quod per solos actus voluntarios induci valeat cap. 12. & de frequentia actuum ad inducendam consuetudinem ibidem cap. 10. & 11. & quod Principis consensus ad vim consuetudinis sit necessarius, tradit cap. 13. à num. 6. & quanti temporis consuetudo ad inducendam legem sufficiat cap. 15. num. 5. vbi sine vlla distinctione sufficere decem nium, vt consuetudo censeatur inductiva legis, & præscripta, resoluunt: & tandem quis illam introducere valeat cap. 9. num. 3. & sequentibus.*

2 Nulla consuetudo potest eximere Religiosos à præceptis essentialibus Regulæ, paupertatis, scilicet, castitatis, & obedientiæ: quia non potest esse rationalis, & iusta, vt potest contra votum solemne ius diuinum concernens. Bene tamen potest, si non omnino tollere obligationem præceptorum regulæ, ad minus interpretari regulam circa eius præcepta, etiam ad mortale obligantia. Unde consuetudine tolerata dicta præcepta non solum possunt mitigari, sed etiam quantum ad aliqua tolli cum consensu saltem tacito, & interpretatio Papæ, aut Protectoris Ordinis, non autem superiorum Regularium. Sed videant Religiosi, ne consuetudo sit corruptella, si enim aliquid eorum per statuta Ordinis sæpe sæpius expressè prohibetur, consuetudinem interrumpit, ac proinde præscriptionem. *Ibidem art. 2. De quo Couar. in 4. 2. p. cap. 6. q. 5. num. 2. Nauar. in Manual. cap. 12. num. 50. & cap. nullam 18 q. 2. n. 36. Idem docet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 29. & 30. & faciunt tradita à Suarez dict. lib. 7. cap. 9. num. 5. vbi ait, contra obedientiam non præscribi, cap. cum non liceat, de præscript. vbi glossa, & scribentes notant, ad quod etiam vide Miranda dict. quæst. 28. art. 6.*

3 Consuetudine potest introduci, vt Regulares ad aliquid plus, quam ad quartam funeralem teneantur secundum terminos Clementinæ dudum, de sepulturis, quia in illa tantum tolluntur consuetudines præteritæ, non futuræ. Quomodo autem hoc intelligendum sit, vide supra de Canonica portione num. 19. *Ibidem art. 3.*

4 Non valet consuetudo emanans, quando lex expressè derogat præteritæ, ac etiam futuræ consuetudini. Idem est, quando indefinitè derogat dicendo: non obstante aliqua consuetudine in contrarium, tunc.

tunc enim derogat etiam futuræ, nisi consuetudo de nouo introducta sit ex noua causa à principio non cogitata ob varietatem temporum, vel ex præterita vero similiter incognita ipsi legislatori. Quando verò lex derogat præteritæ tantum consuetudini, si in illa exprimitur irrationabilitas ipsius, videtur etiam abrogata futura consuetudo in contrarium. Secus si dicta ratio non subesset, vel ob varietatem temporum, vel alia de causa: quia tunc præualebit consuetudo postea contraria. Cōsuetudo tamen immemorialis, quæ privilegio æquiparatur nunquam à lege censeatur abrogata per clausulam generalem derogatoriam omnis consuetudinis, nisi specialiter ipsa excludatur, & illi derogetur. *Tomo 1. quæst. 9. art. 5. & Tom. 2. q. 44. art. 3. in fine. De quo Couar. lib. 3. variarum cap. 13. num. 5. Gutierrez lib. 3. Practic. quæst. 32. Mieres de Maiorat. 4. p. quæst. 20. num. 50. Tiraquel. de vtroque retract. tract. 2. §. 1.*

Vide Suarez late de lege tollente omnem consuetudinem contrariam, dicto lib. 7. cap. 19. à num. 18. vbi num. 24. id limitat, nisi tanta sit in rebus facta mutatio, vt cerè constet, ipsam etiam consuetudinem illam conditionem mutasse, & cap. 20. num. 17. de consuetudine immemoriali agens resouit, non reuocari talem consuetudinem, nisi specialiter illi derogetur, idque innui videtur cap. 1. de constitut. in 6. in illis verbis, nisi expressè caueatur: vbi dicitur quod idè non tollitur consuetudo per legem, nisi expressè de ipsa caueatur, quia est, quid facti, esse autem consuetudinem immemorialem est quid facti specialiter, ac idè speciali indiget derogatione. Ita tenent multi Iuristæ relati, & secuti à Couar. & Tiraquel. supra loco citato.

5 Consuetudo interpretatur non solum legem humanam, sed etiã diuinam. Unde ante Concilium Tridentinum poterant sacerdotes ex antiqua consuetudine eligere in confessorum quemlibet sacerdotem simplicem ab Ordinario non approbatum, quæ consuetudo sic interpretabatur præceptum diuinum confessionis: similiterque interpretatur in multis præceptum ieiunij aliquando obligare, aliquando verò non. Unde in Regno Castellæ consuetudine introductum est contra ius in Sabbatis inestina, & extremitates animalium manducari. *Tomo 1. quæst. 21. art. 7. & Tom. 2. quæst. 100. art. 8. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauar. cap. 17. num. 186. & cap. 21. num. 11. Idem docent Miranda supra art. 5. conclu. 3. Suarez dict. lib. 7. cap. 4. num. 13. & 14.*

6 Consuetudo multum præiudicialis immunitati Ecclesiasticæ, & Ecclesiasticis personis, etiam immemorialis omnino est repellenda, iuxta cap. 1. de consuetudin. cap. nouerit, cap. grauem, de sentent. excommun. Dicitur autem multum præiudicialis, quando Ecclesiastici efficiuntur timidiores ob talem consuetudinem, & laici audaciores, & quando impediuntur facere, quæ à iure communi sibi concessa sunt. Secus si est parū præiudicialis Ecclesijs, & Ecclesiasticis, vt si aliquod particulare eorum privilegium frangatur. *Tomo 2. quæst. 50. art. 3. De quo Syluest. verb. im-*

munitas num. 2. & 4. Idem docere videtur Suarez supra ca. 7. num. 10. & cap. 16. num. 11. & expressius tradit Miranda dict. ar. 5. concl. 4. vbi idē dicit de consuetudine contra bonum publicum.

7. Consuetudo inducta in Religione, vt prudentiores & etate promeriores tantum habeant vocem in capitulo, & admittantur in electionibus, si est contra ius, oportet, quod sit præscripta spatio 40. annorum, vt valeat. Quod si sit præter ius, sufficit præscriptio decem annorum, ex Panormitano communiter recepto in cap. final de consuetudine. Auctor ibidem quæst. 5. l. art. 12. De quo Nauar. lib. 1. cons. titulo de consuetudine cons. 2. Idem docet Miranda 2. tom. man. quæst. 23. art. 23. De Constitutionibus vide infra de legibus, & de privilegijs.

RESOLVTIO. XXXV.

De contractibus.

SVCCESOR, tenetur ex contractu prædecessoris, ad quod etiam tenetur Papa, saltem ex æquitate, clementia, & vrbantate, cap. litteris, de rescript. Auctor Tomo 2. quæst. 49. art. 7. in principio, & Tomo 3. quæst. 26. art. 1. De quo Bald. in l. digna vox. c. de legibus, vbi scribitur, & in dicto. litteris iuncta gloss. vlt. notab. vltimo, de rescriptis. Idem tradit citato Auctore Sanchez lib. 7. de calogi cap. 3. 1. num. 41. in fine.

2. Monacho potest solui, quod ratione contractus illi debetur, si in tali contractu non interuenit factum, seu consensus prælati, secus si interuenit. Ibidem art. 3.

3. An autem contractus à Religioso initi, absque superioris licentia sint prorsus irriti, ac nullius valoris? Tradit Sanchez dict. cap. 3. 1. n. 9. vbi resoluit, certissimum esse apud omnes monasterium non teneri ex his contractibus, nisi quatenus inde locupletius factum est, ad instar contractus filij familias, aut serui absque licentia patris, aut domini initi ex quo illi non tenentur, nisi quatenus inde locupletiores facti sunt, vt expressè habetur l. 1. §. ff. cum impubere, ff. de peculio. At obligatur monasterium ex contractu inito à suo prælato, quatenus non excedit suæ administrationis limites, vt tradunt Angel. verbo. monasterium, in initio, Syluester verb. Religio §. quæst. 3. quos refert & sequitur Sanchez supra num. 10. qui num. 13. consequenter ex dictis deducit, non teneri monasterium, si prælatus mutuo accepit pecunias in vltis proprios, vanos, ac turpes, aut in alios, in quos bona monasterij expendenda non erant: quia tunc excedit suæ administrationis limites. Secus autem, inquit, esset si id mutuum ad expendendum necessaria in monasterio accepisset, licet postea mutata voluntate male expendisset, tunc enim ex ea

mutui

Ampliat
ac illustratur
doctrina
Auctoris

mutui acceptione, quæ legitimè facta est, obligatio in Monasterium translata est, & malæ dispensationis euentus id impedire nequit.

4. Sed hoc mihi plusquam dubium videtur, quia iste prælatus quauis à principio rectè se gereret in acceptione mutui, postea excessit limites sui officij, & administrationis malè expendendo, ac proinde casu, quo teneatur Monasterium ex eo contractu legitimè inito, saltem tenebitur ipse prælatus satisfacere Monasterio, quod iniquè in sui vtilitatem non dispendit, Et ita sentire videtur Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 11. num. 90. vbi tradit, monasterium non teneri ex delicto, & contractu monachi, quauis sit prælatus, nisi quatenus inde aliquid conuersum est in Monasterij commodum.

5. Ex quo deducitur, teneri Monasterium ex contractu monachi ratione, alicuius administrationis etiam tacitè illi commissæ, quatenus illius limites non ex cedit, vt cum Azor. to. 1. inst. mor. lib. 12. capit. 11. quæst. 11. & Lessio, dict. num. 90. docet Sanchez sup. nu. 14.

6. Vnde resoluit num. 28. eos contractus à monacho sine licentia superioris initos non esse omninò irritos, sed integrum esse prælato, aut Monasterio illos irritare, vel ratos habere, prout illis magis commodum, ac vtile fuerit, ad instar contractus celebrati cum pupillo, aut minore absque tutoris, vel curatoris licentia, l. Iulianus, §. si quis à pupillo, ff. de action. empr. Quod quidem in Ecclesiæ & Religionis fauorem concedunt plures non infimæ notæ Doctores, quos refert, & sequitur Sanchez dict. num. 28. qui num. 37. adiungit, ex tali contractu obligationem naturalem oriri in religioso, dum superior non irritat, ac proinde teneri dare operam, quantum in se est, vt prælatus approbet, prout notat Lessius supra dict. num. 90. Item & ad restitutionem damni, cum restituendo fuerit, obligari, tradit ipse Sanchez, num. 38. vbi num. sequenti consequenter addit, ex contractu inito cum superioris legitima licentia obligari religiosum naturaliter, & ciuilitè, nec posse ab eodem prælato, aut à successore, vel ab alio maiori illum contractum validè irritari, quia, vt supra ex Auctore diximus, prælatus successor tenetur ex contractu prædecessoris.

RESOLVTIO. XXXVI.

De Correctione fraterna Evangelica.

Finis correctionis fraternæ, cum sit salus spiritualis proximi, iure naturali, Diuino, & positio omnes tenentur corrigere fratres mortaliter peccantes. Idem erit, quando peccatum veniale disponit ad mortale, tunc enim ratione periculi conueniens cadit sub præcepto, Tom. 2. quæst. 8. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. q. 33.

Hh 3.

art. 2.

art. 2. vbi Theologi, & cū Magistro in 4. d. 19. Soto de regendo secreto memb. 2. quæst. 1. concl. 2. & quæst. 13. conclus. 4. Nauar. in c. inter cetera part. 3. num. 56. & Canonistæ in cap. noui, de iudicijs. & in cap. si peccauerit, 2. quæst. 1. vide quæ ad propositum latè congerit Miranda to. 1. Ordina. iudiciar. quæst. 9. art. 1.

2 Cum hoc præceptum sit de affirmatiuis non obligat semper, & pro semper, sed tantum quando, & vbi correctio proficere saluti spirituali proximi speratur. Vt verò debitè fiat sex circumstantiæ requiruntur: tres ex parte corrigentis, & aliæ tres ex parte corrigendi. Prima ex parte corrigentis est, vt habeat scientiam, seu cognitionem peccati, etiã incerti probabilis, si ex omissione talis correctionis graue damnum ipsi corrigendo potest accidere. Secunda quod fiat cum spiritu lenitatis. Tertia quod loco, & tempore opportuno. Aliæ tres ex parte corrigendi sunt. Prima quod peccatū sit mortale, vel veniale disponens ad mortale. Secunda quod sit spes emendatæ, licet dubitetur de spirituali profectu, nisi correctio bono communi præiudicet. Tertia quod non expectetur aliud tempus opportunius, *ibid. art. 2.* De quo D. Tho. loco supra citato, Gerson tract. 14. de correctione cap. 5. vide Suarez de legibus li. 6. cap. 9. nu. 15. Soto supra memb. 2. part. 1. & 2. per totam, & præcipuè concl. 5. Miranda d. art. 1. concl. 4. & quæst. 10. art. 1. vsque ad 5.

3 Existens in peccato mortali intelligens sua correctione proximum esse sanaturum spiritualiter tenetur illum corrigere. Secus si ratione sui peccati scit non esse profuturam correctionem. Nec etiam tenetur conuerti ad Deum, vt sic eum spiritualiter possit corrigere; nisi sit prælatus, vel etiam corrigendus habeat ignorantiam inuincibilem alicuius præcepti Decalogi, putà si quis ignoraret simplicè fornicationē esse peccatū, tūc enim quilibet, etiã priuatus ad eū corripuendū adstringitur, etiam si nulla sit de proficiendo spes, *ibid. art. 3.* De quo D. Tho. d. quæst. 33. art. 5. Ludouic. Lopez in Instruct. consciencie 1. part. cap. 16. num. 135. Soto de reg. secre. memb. 2. quæst. 3. conclus. 6. Idem docet multis congestis Miranda supra art. 5. præcipuè conclus. 3. & artic. 7. conclus. 3. & 4.

4 Si frater secreto correctus nō emendatur, coram vno, vel duobus testibus debet iteram fraternaliter corrigi, iuxta præceptum Christi Domini, si de profectu sit spes, etiam si testes sint ignari peccati. Sed antequam ad id peragendum accedat corrector tenetur vna, & iteratis vicibus (quot expedire videbitur) dictā monitionem adhibere, nisi certò sciat dictas iteratas monitiones non esse profuturas, tunc enim statim adhibendi sunt testes. Si vero adhuc sciatur, quod admonitus coram testibus non emendabitur, sed potius deterior, & obstinatio fieri coram prælato eum denunciando, consultius erit pro tunc silere, nisi peccatum Reipublicæ, aut communitati sit præiudiciale. Quod si deficient testes idonei, coram quibus possit (vt conuenit) fieri correctio, statim

statim prælato debet fieri denunciatio, seu admonitio charitatiua, si profuturum speratur, & ipse prælatus sit spectatæ virtutis, & prudentiæ vir, qui visceribus charitatis fratrem delinquentem suscipiet, in re se prudenter gerens, *ibidem art. 4.* De quo Corduba in annotat. ad Sotū memb. 2. quæst. 4. conclus. 6. Bañez 2. 2. q. 33. art. 8. ad primum Nauarra de restitutione lib. 2. cap. 4. num. 261. vide Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 16. à num. 42. vsque ad 52. ad quod multa congerit Miranda supra q. 11. art. 3. vsque ad 7.

5 An verò liceat quodcunque delictum occultū immediatè deferre superiori, tanquā patri, nulla correctione charitatiua præmissa, & alicui sit statutū Religionis id disponens? Latè tradit Sanchez loco supra citato, & tandem num. 46. parti adhæret affirmatiuæ, quando scilicet prælatus est vir prudens, qui prudenter in occulto medebitur non manifestando delinquentem, nec ad publicam poenitentiam procedendo, ex quo speratur fore, vt melius corrigat, ac melius ad illius emendationem, & cauendum à reciduo proficiat. Idem tenent Valentia 2. 2. disp. 3. quæst. 10. puncto 5. §. quintus casus, Sayro lib. 1. c. lan. reg. cap. 4. nu. 20. Turrianus super d. q. 33. D. Thom. art. 6. disp. 892. dub. 4. vbi suam sententiam probare contendit ex D. Bonauentura, Angelo, Richardo, Salmerone, & Arevalo tract. de correctione fratrum, conclus. 3. & post conclus. 5. & 6. addit ex Angelo hanc sententiam esse omnium Magistrorum nostri Ordinis.

Oppositam sententiam defendit perdoctè M. F. Petrus de Lorca in 2. 2. D. Thom. quæst. 33. art. 8. sect. 3. disp. 47. num. 8. & sequent. vbi resoluit, partem affirmantem nullo modo esse probabilem, neque in Religionibus, neque extra fas esse denunciare prælato, etiam vt patri delictum, occultum, omissa admonitionem charitatiua si ea speratur utilis: Nec præceptum prælati, aut constitutionem Religionis excusare posse à culpa, necdum obligare, quia iniusta, & contra Diuinam, & naturalem legem esse censentur. Eamque sententiam asserit esse Angelici Doctoris 2. 2. quæst. 33. art. 7. ad 5. vbi expressè id tenet, quem secuntur eius discipuli, & expositores, Soto de regendo secreto, memb. 2. quæst. 4. conclus. 3. dub. 3. Adrian. post quæst. de correctione, in dubio, quod incipit, ostenso, in sine Abulens. quæst. 81. Palud. quæst. 4. Gabriel lect. 74. in Canon. Syluest. quæst. 4. Nauar. capit. 17. & alij plures relati ab ipso Lorca supra num. 9. idem sentit Philarcus de officio Sacerdotis, tom. 1. part. 2. lib. 4. cap. 14. & videtur eidem innuere noster Auctor dicto art. 4. in fine, vbi postquam tradit conditiones, quibus potest fieri denunciatio prælato sine præuia correctione charitatiua, & non adhibitis testibus, concludit: *his tamen non concurrentibus, omnibus* (inquit) *diffusa.* Notanda valde verba Auctoris, & conuersando videbantur benigni, & mansueti, postea facti prælati videntur magis videri iudices rigarosi, quam patres visceribus charitatis zelosi.

Vnus.

Ampliat
doctrina An-
ctoris.Notanda val-
de verba Au-
ctoris.

Vnusquisque harum opinionum assertor, & fautor suis nixus fundamentis in suo abūdet sensu: quidquid tamē sit de probabilitate, vel improbabilitate prioris (quæ omnibus ferē viris doctis nimis dura semper visa est) posteriori tanquam probabiliori adhæreo. Circa statutum verò Religionis de quo supra nullo iudicem gerere, videant hi, ad quos spectat.

Solent verò referri pro prima opinione quoddam statutum Minorum, & quædam constitutiones S. Bonaventuræ editæ in quodam capitulo Generali, de quibus in libro, Monumenta Ordinis Minorum, titulo, constitutiones Generales antiquæ cap. 5. fol. 239. Vbi præcipitur Fratribus exeuntibus, vt secretò excessus notabiles prælato inuicem intiment. Sed hoc præceptum delationis ad superiorem, vel debet intelligi seruato ordine Euangelico, vt patet ex illis verbis statuti Bonaventuræ: *Frater qui fratrem correxerit de aliquo excessu secundum formam Euangelij, &c.* Vt benè respondet Lorca vbi sup. num. 14. vel dic, quod tale statutum apud nos Minores (si aliquando viguit, de quo plurimum dubito) nunquam per contrarium vsum est omnino abrogatum, nec inuenitur aliquis de scriptoribus Ordinis, qui testetur apud nos fuisse in vfu, & à prælatis semper commendatur in visitationibus, vt seruetur ordo Euangelij de correctione fraterna, vt rectè notat Portel in addit. ad dubia, verb. *correctio fraterna*, num. 5.

6 Licitum esse per interpositum amicum benè affectum, & prudentem, magnaque amicitia coniunctum, cum delinquente, & ad cuius monitionem ad se reuersurum melius speratur, correctionem charitativam adhibere, docet Auctor in Ordine iudic. cap. 5. num. 11. quando scilicet, præuidit in idem peccatum relapsurum, si ab amico non corrigatur, & admoneatur. Quam sententiam esse D. Augustini addit, eamque tenent Durand. in 4. dist. 19. quæst. 4. num. 4. ad finem, & Gabriel, in Cant. Lect. 74. sub littera I.

7 Qui scit fratrem in articulo mortis positum spiritualiter periturum, si eum non corrigat, tenetur hoc charitatis medium præstare, etiã cum periculo vitæ, extra tamen extremam necessitatem non tenetur ad id peragendum, tantumque peccabit venialiter ab eo se abstinens, nisi ex negatione huiusmodi monitionis in peccato moriturum fratrem præuideat, tunc enim reus erit gehennæ non monendo, quod debet intelligi, dummodo graue detrimentum famæ, & vitæ sibi ex eo non imminet, *ibid. art. 5.* De quo Cordub. super Soto de regen. secret. memb. 2. quæst. 2. conc. 6, Navarro in Manuali, cap. 27. num. 23, Aragon 2. 2. q. 33. art. 2. dub. vlt. conc. 4.

Idem docent Villalobos, 2. part. Summæ tract. 4. diffic. 5. num. 6. & Miranda, supra quæst. 9. art. 6. conc. 1. Vbi resoluit id procedere, quando peccatum, seu necessitas provenit ex ignorantia, fragilitate, seu passione, non vero quando provenit ex malicia, & idem dicit Villalobos sup. n. 5. & 6.

3 In

8 In opinione eorum qui dicunt, non teneri prælatum corrigere fraternaliter sibi subditos ex iustitia, sed tantum ex charitate, consequens est, ipsum non adstringi ad id præstandum cum periculo mortis, aut alio graui damno, cum in hoc non se habeat vt prælatus, sed vt priuata persona. *ibidem art. 6.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 33. art. 2. ad 4.

Vide Miranda dict. quæst. 9. art. 6. concl. 2. vbi tenet, prælatos ex iustitia obligari ad correctionem suorum subditorum, ac proinde ad id teneri cum periculo vitæ, famæ, honoris, & aliorum bonorum temporalium. Idem docet citatus Caietano dicto art. 2. respons. ad 4. & ibi Aragon, Villalobos vbi supra diff. 6. num. 4. quauis Turrianus ad dictam quæst. 33. D. Thom. art. 3. disp. 87. dub. 1. existimet hanc obligationem non esse iustitiæ, quæ sit pars subiectiua propriæ iustitiæ, sed esse obligationem partis potestatiuæ iustitiæ, id est, fidelitatis ratione officij debiti. Sed melius ad rem ipse Angelicus Doctor eo art. 3. distinguit duplicem correctionem, vna quidem, quæ est actus charitatis, quæ specialiter tendit ad emendationem fratris delinquentis per simplicem admonitionem, & hæc pertinet ad quemlibet charitatem habentem, siue subditus sit, siue prælatus. Altera verò, quæ est actus iustitiæ, per quam intenditur bonum commune, interdum etiam per punitionem, ad solos prælatos, & iudices spectat. Ex quo iuxta mentem D. Thom. deducitur, quod ratione prioris correctionis charitatiuæ tenentur prælati ad eam tanquam priuatæ personæ ex charitate, respectu verò posterioris prælati correctionis tanquam prælati ex iustitia tenentur. Et iuxta huius distinctionis sensum debet intelligi sententia nostri Auctoris dicto articulo sexto in fine, vbi ait, prælatos teneri corrigere suos subditos fraternaliter ex charitate, & non ex iustitia, cum in correctione fraterna, inquit, non se habeant vt prælati, sed vt priuatæ personæ, ac proinde ad id non teneri cum periculo mortis, quo innuit, quod si vt prælati per correctionem prælatiuam procedant, ad id ex iustitia teneri, etiam cum periculo vitæ. Ad cuius confirmationem maximè faciunt tradita à Miranda dicta quæst. 9. art. 3. conclus. 3. vbi postquam distinxit cum D. Thoma dicto art. 3. duplicem illam correctionem, vna, quæ procedit ex virtute charitatis, alia ex virtute iustitiæ, addit quod prælati, etiam ex vi præcepti charitatis de correctione fraterna ad plura tenentur intenti, & extenti uel quam alia priuatæ personæ.

9 Accusator potens probare intentum non tenetur præmittere correctionem fraternam, siue bonum commune, siue priuatum intendat, dummodo aliter bono communi, aut particulari non possit prouideri. Imò satis probabile videtur, non esse proponendam accusationem ante præmissam correctionem fraternam, etiam si bonum commune, aut priuatum adsit, vt eo modo salutem spirituali fratris melius, & suauius consulatur. Quando verò in accusatione sola correctio delinquentis intenditur, præmittenda est omnino ab accusatore fraterna monitio, nisi pec-

Li

catum

August. sup.
cap. 5. Leuit.

Exponitur
sentent. Au-
& oris.

catum accusati sit commissum contra accusantem. Durum enim videtur iniuria commotum, & gravatum supergrauari ad correctionem charitativam faciendam, qui nullum commodum ex accusatione reportare intendit. *Ibidem art. 7.* De quo Syluest. verb. *accusatio* quaest. 3. Caiet. 2. 2. q. 33. art. 7. in responsa ad 3. Corduba ad Sotum de legend. secret. memb. 2. q. 4. concl. 5. Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 4. num. 255. vide ad idem tradita à Miranda supra quaest. 11. art. 2. concl. 2. & 3. & ab Auctore, cap. 4. ordin. iudicial. num. 7. & 8.

Tridem. sess. 13. cap. 7. de Reform.

10 Prælati in arguendis subditorum excessibus spiritum lenitatis, ut plurimum ostendant, ita vt se pastores, non percussores esse meminerint, sicuti illos admonet Tridentina Synodus, cum sæpe erga corrigendos plus agat benevolentia, quam austeritas, plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quam potestas. Si autem delicti gravitas aliud postulet, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate severitas adhibenda est, vt sic correcti emendentur, vel saltem à vitijs ceteri deterreantur. *Toma 2. quaest. 40. art. 1.* De quo D. August. relatus in *cap. corripiantur* 24. quaest. 3.

11 Vnde ratio, aut nunquam debent superiores in correctionibus adhibere obiurgationes, & contumelias in delinquentes, nisi Spiritu Sancto suggerente, solumque obiiciendum est vitium, cuius correctio prætenditur, non vero alia delicta iam castigata, emendata, & oblita, nam vt in plurimum representatur subditis, quod non ex charitate, sed ex passione oritur correctio, ac idè sùt deteriores, lenius enim verbera, quam verba contumeliosa ferre solent. *Ibidem art. 2.* De quo D. Tho. 2. 2. q. 72. art. 2. ad secundum, Nauar. in Manual. c. 18. n. 10.

12 Dicti tamen prælati excedentes in reprehensionibus, & obiurgationibus subditorum non sunt ob id aliqua poena afficiendi, sed tantum in secreto admonendi, ne inde ansa præbeatur subditis eos parui facienda. *Ibidem art. 3.*

RESOLVTIO XXXVII.

De Correctione Fratrum.

PR O Correctione Religiosorum oportet iudices esse in Religione ad pacem communem tuendam à partialitate, contentione, ambitione, & alijs raris passionibus ita alienos, vt ceteros possint à suis continere affectionibus. Ne autem de partialitate arguantur, nec se inexorabiles debent ostendere, nec nimium exorabiles, maxime ad preces, & obsecrationes amicorum, & potentium, nam vitium intolerabile est in iudicibus negare omnia ab eo postulata, nec minus annuere omnibus petitis. Caueantq;

omnino ab iracundia, verbis inordinatis, & vociferatione, quod est maxime alienum à gravitate, & modestia, qua in loquendo decet: vt iudices, & prælati, præcipue sacerdotali ordine insigniti. *Tomo 1. quaest. 1.* per quatuor integros articulos.

Vide Miranda tomo 1. Ordin. iudic. quaest. 3. vbi per totam agit de qualitatibus requisitis ad iudices, & prælatos, & præcipue art. 6. tradit ad idem, non debere esse (quantum fieri poterit) originarios seu naturales illius loci, vbi præfecturam, seu iudicaturam exercent, iuxta *cap. penult. vt lite non contest.* & tradit Bart. in l. fin. ff. de offic. assess. & in l. ei cui, ff. ex quibus caus. & apud Hispanos, l. 11. tit. 18. part. 1. vt scilicet, ab omni affectione sanguinis, & amicitie ab omni passione, & personarum acceptatione sint præterius alieni.

2 Prælati Regulares sunt iudices suorum relegiosorum Ordinarij, cum attentis seis privilegijs notorijs sint exempti à iurisdictione Episcoporum, vt constat ex innumeris Bullis Apostolicis non abrogatis per Concilium Tridentinum, de quibus apud Bullarium. Quæ potestas in sibi subditos adeò est manifesta, vt id præsupponens Bonifacius VIII. Bulla 10. apud idem Bullarium dixerit, quod prælati Ordinis Minorum in correctionibus, & punitionibus Fratrum delinquentium imponendis seu infligendis possint procedere apicibus iuris postpositis. *Ibidem q. 2. art. 8.* De quo Nauar. in *c. statumimus. n. 63.* & in *cap. non dicatis. n. 96.*

3 Dicti prælati ex Innocentio VIII. pro Prædicatoribus, & non alij possunt dictos Fratres corrigere, non obstantibus quibuscumq; privilegijs concessis Scholastico, ac vniuersitati Salmantianæ, vel alijs vniuersitatibus. Idemq; concessit Pius II. Minoribus apud Bullarium, & alijs Mendicantibus cum grauibus censuris contra rebelles. *Ibidem art. 9.* De quo Corduba super Compend. Mendic. tit. correctio Fratrum, §. 14. Idem tradit Villalobos 2. p. Summa tract. 35. num. 8. in fine.

4 Prælato Regulari competit cognitio causæ noitij, qui occidit religiosum professum, nã ille, vt talis est, gaudet privilegio fori, & quoad iurisdictionem subiacet prælatus Ordinis, saltè reuocabiliter. Vnde poterit dictus prælatus eum torquere, si opus fuerit, per aliquem clericum vel religiosum. *Ibidem art. 10.* De quo Nauar. lib. 2. conf. tit. de foro cõpetenti con. 6. pag. 117.

5 Duplici via possunt prælati procedere in causis Fratrum, vel vt patres procurantes, quoad fieri possit, vt nihil de supplicio cogitent, eorū vitia euellendo, pieq; eorū vulneribus medendo, vel vt iudices, quo casu iuxta allegata, & probata seruato iuris ordine debet procedere, sine tamen strepitu, & figura iudicij, quod est idem, ac procedere summarie, & de plano, sola facti veritate inspecta, ita tamè, vt semper essentialia iuris seruentur, & nil in commodi patiantur ius naturale, & gentium ommissis apicibus iuris, & accidentarijs solenitatibus iudicij. Ius autem gentium apud Regulares sunt statuta generalia Ordinis. Necessaria vero

Tride. sess. 7. c. 14. de refor. Bulla 5. & 13 Innocen. 4. & bul. 3. Nicol. 3. & bul. 2. Bonif. 8. & bul. 14. Sixt. 4. vbi refertur maxime magni Clementi 4. à no. 15. vsque 18. & bul. 28. & 37. & 44. eiusdè Sixti. Bullar. bul. 3. Innocent. 8. Bul. 3. Pij 2.

& essentia sunt omnia ad defensionem naturalem pertinentia, vt sunt capitulorum, seu culparum reo manifestatio, concessio moræ, seu temporis ad respondendum, testiumque pro palario quoad nomina, & dicta. Sed hoc vltimum tantum fieri debet in causis criminalibus grauibus, ex quodam statuto nostri Ordinis, ne reus indefensus succumbat. *Ibid.* q. 3. art. 1. De quo Panormitan *cap. qualiter, & quando*. Manso Victorian. de causis Regular. cap. 17. p. 27. in fine. Vide Miranda vbi supra q. 6. 7. & 8. vbi agitur de modo procedendi per viam generalis, & particularis inquisitionis, & quæst. 14. art. 1. 2. & 3. agit de iuris ordine, seu de substantialibus iudicij, & de solemnitate, seu apicibus iuris, & tomo 2. ordin. iudic. in pract. canon. quæst. 3. art. 1. ponit differentiam inter modum procedendi prælatorum vt patres, vel vt iudices.

6. Antequam iudex procedat contra delinquentem debet constare de delicto commisso. Nec potest procedere per viam accusationis, nisi constet de persona delinquentis, & de persona offensa. Per viam verò denunciationis, in qua quis denunciat de aliquo delicto commisso, potest procedere ex officio, non tamen contra denunciatum, delicto non declarato à denunciante, donec constet, saltem ex præsumptione fuisse ab ipso denunciato commissum. Per viam autem inquisitionis ad puniendum non licet procedere contra aliquem in speciali, nisi cõstet plena probatione delictum fuisse commissum ab eo, vel diffamato detur copia indiciorum, & audiatur. At si ad inquirendum tantum procedit, & non ad puniendum, non licet procedere, nisi ob graue crimē, & quando inquisitio est particularis, idque ad capturam tantum, & incarcerationem. Quod si delinquens sit Regularis debet præcedere plena probatio, vt incarceretur, sufficit tamen semiplena, vt reponatur in custodia, seu demo. disciplina. *Ibidem* art. 2. & 3. De quo Fortunius Gercañon *licet*, in principio m. 53. ff. de liberis, & posthumis. Vide Miranda supra quæst. 13. art. 2. & quæst. 14. art. 2. & 3.

Sed quia in correctione Fratrum multa includuntur, opera pretium erit de singulis sigillatim agere.

RESOLVTIO XXXVIII.

De visitatione in communi.

VISITATIO, seu syndicatio prælatorum, & iudicij originem habet à iure diuino. Vnde superiores Religionum tenentur, per se, vel per alios prouincias sibi subditas visitare. Apud nos Minores id tantum Ministris Prouincialibus præcipitur in Regula, quod ex præcepto iuris diuini tenentur exequi, visitando quotannis monasteria sibi subdita ex Tridentino decreto,

Trid. sess. 21. ca. 8. & sess. 25. cap. 20. de regul.

creto,

creto, & apud Cistercienses sub pœna excommunicationis ipso facto contra prælatos negligentes, & rebelles per Innocentium VIII. tom. 2. quæst. 9. art. 1. & 4. & tom. 3. quæst. 77. art. vltimo. De quo Adrian. in 4. senten. de correct. fraterna, Gabriel super Canon. lect. 74. Syluest. in summa verbo, visitatio, & verb. correctio, & verb. inquisitio, ad quod multa congerit Miranda 2. tom. ordin. iudic. in pract. crimin. Canonica, & Regul. quæst. 1. art. 1.

2. Visitatores deputati ad visitandas prouincias, vel aliqua monasteria sint habiles, idonei, & in causis Regularibus experti, vel scientia polentes, & nullo modo suspecti. Vnde in nostra Religione Seraphica statuto cauetur, ne instituuntur visitatores, nisi qui aliquando fuerunt Prouinciales, aut Definitoros in praxi causarum Regularium versati. Qui si instituuntur pro visitanda tota vna Prouincia cum plenitudine potestatis optimo iure possunt subdelegare, secus si pro vno tantum conuentu. *Ibid.* art. 2. & 3. De quo Nauar. in cap. nullam num. 20. & 34. Oltrad. cons. 42.

Quales esse debeant visitatores seu Commissarij Prouinciarum, ostendit Miranda vbi supra art. 2. & quod possint subdelegare tradit de quæst. 1. art. 5. & faciunt quæ dixerat tom. 1. ordin. iudic. quæst. 2. art. 11. & 12.

3. Visitator primum debet proponere Fratribus Verbum Dei antequam accedat ad visitationem, deinde de vita, & conuersatione eorum, deque locis, & rebus Diuino cultui dicatis inquirere, iuxta dispositionem iuris, item quomodo obseruentur Canones Ecclesiastici, præcipue decreta Tridentina, tandemque perquirat de obseruatiã Regulari, *Trid. sess. 25. vt præcipitur in eodem Tridentino Concilio, & de alijs solitis inquiri in visitationibus iuxta consuetudines, & statuta vniuscuiusque religionis.* Quando vero pro hoc rite peragendo ius iurandum exigit, taliter debet fieri, vt quilibet manifestet quidquid scit, vel credit, vel fama est. *Ibid.* art. 5.

De quo vide Miranda latè in dicta practica Canon. quæst. 2. art. 1. & pro Commissarijs, & Visitatoribus in Ordine Minorum art. 3. 4. & 5. & circa iuramentum summendum, vel obedientiam imponendam visitantibus dict. art. 5. conclus. 1. & latè tom. 1. ordin. iudic. quæst. 6. artic. 5. vbi id multis iuribus, & DD. auctoritatibus probat. Idem tradunt Paz in pract. tom. 1. cap. 1. §. vnico Nauar. in Manual. cap. 25. num. 46. & de modo, & forma peragenda in visitatione apud Monachales, & alias Religiones agit dict. quæst. 2. art. 6. & 7.

4. Haud licite agunt prælati in visitatione post generalē Inquisitionem factam, qui præcipitanter transmittunt Fratres de aliquo indicatos, sed non infamatos ad alios conuentus, & sub obedientiæ præcepto, & excommunicatione vetant ingressum ad certas domos secularium, quia ex eo suspitio populi maleuoli confirmatur contra ipsos.

II. 3) Fratres,

Fratres, & nobiles, ac deuote foeminae aliquali macula notantur in decus Fratrum transmissorum, & aliquando totius Communitatis, ac etiam Religionis. Sed secrete debent moneri praelatum Conuentus, nullum verbum facientes de aliquo priuato Religioso, vt vigilanter se gerat circa clausuram domus, & Fratrum egressiones. *ibid. q. 5. art. 5.*

Ad quod vide Miranda vbi sup. quaest. 7. art. 1. conclus. 1. vbi resoluunt, non posse praelatum publica poena punire subditum, nisi infamia, aut clamorosa insinuatio praecedat iuxta. *cap. inquisitionis §. certis dubitationis, & §. quae sunt, de accusat.* in illis verbis finalibus: *qui propter dicta pauorum cum infamatum reputare non debet, cuius apud bonos, & graves lesa opinio non existit:* notanda certe verba ad propositum.

5. Visitatores Monialium sollicitè curent, ne vestibus indecentibus, & inhonestis, aut cultu, & ornatu crinū profano vtantur, nec choreis, & festis saecularibus, & alijs similibus indulgeant. Item debent inducere Abbatissas electas ad suscipiendam benedictionem infra annum à die confirmationis computandum, tenenturque obseruare clausuram, & quod ultra facultates, seu redditus bonorum nulla nouicia admitantur, & alia de quibus in *cap. 1. de Statu Monach. in 6. Auditor, ibidem articulo 10.*

6. Visitatores apud Cistercienses per Clementem III. habent facultatem deponendi officiales monasterij cum consilio prudentum, & expertorum in causis Ordinis, & causa id exigente, vt in simili disponit Tridentinum Concilium. Haec tamen constitutio prohibens Abbates non posse deponi, nisi in Capitulo non extenditur ad Consiliarios, seu Discretos Conuentus, ita nuncupatos in isto Ordine, quia illa fuit principaliter expedita ad praeccludendam viam calumnijs subditorū in praelatos, ideoque tāquam odiosa ad casum, de quo loquitur, debet restringi. *to. 2. q. 25. art. 3. De quo Zerola in praxi Episcop. 1. p. verbo, capitulum §. ad octauum pag. 84.*

7. Visitatores non debent facile audire leues, ac friuolas accusationes calumniatorias inferiorum contra praelatos, nec permittere, vt de rebus minimis, & impertinentibus syndicentur, maxime si in attinentibus ad obseruantiam Regularem, & bonum regimen Conuentus sollicitos se gessisse inueniantur. Sunt tamen de illis fraternaliter admonendi, informandique superiores de ipsorum in gubernando stylo, ne ita facile, si expedire videbitur, eos ad praelaturas in posterum admittant. *to. 3. quaest. 77. art. 1. & 2. De quo Puteus de Syndic. in princ. c. 2. n. 23. fol. 96. Azeuedo l. 10. tit. 7. nu. 11. lib. 3. Recopilationis. Vide Miranda tom. 1. Ordin. iudic. quaest. 7. art. 2. conclus. 3.*

8. Cum de bonitate iudicij, & praelatorum semper bene praesumatur, requiritur quod testes contra eos deponentes sint omni exceptione maiores, vt constat ex *cap. accusatio el. 1. 2. quaest. 7.* & probationes clariores, & euidentiores luce meridiana appareant, nam saepe iustitia multos

multos aduersarios, odiumque parit, qua propter Sancti Patres prouidè statuerunt, vt accusatio praelatorum non facile admittatur, nisi quando certè, & manifestè constat de ipsorum culpa, vel sunt homines malae famae *cap. qualiter. & quando el. 2. de accusat.* Vnde porrigendus est illis prius libellus articulorum, in quo culpae determinatae, & particulae contineantur, vt ab illis valeant se purgare, vt habetur in iure, idque etiam si procedatur per viam Inquisitionis sola veritate inspecta, sine strepitu, & figura iudicij, vt fit apud Regulares, *ibidem articulo 3. & 4.*

De quo D. Thom. 2. 2. quaest. 70. art. 2. ad 3. Petrus Gregor. Syntagma iuris 3. part. lib. 3. cap. 55. num. 5. Puteus de Syndic. verbo, *testis c. 2. num. 3. Gregor. Lopez l. 14. tit. 1. part. 7. verbo, accusatio. Azeuedo l. 4. nu. 90. tit. 2. lib. 4. Recopil. Salicet. in l. quarela C. de falsis, vide etiam ad idem. Farinac. de testibus quaest. 63. à num. 1. vsque ad 206. vbi ad id plura notatu digna adducit, & Miranda tom. 1. Ordin. iudic. quaest. 17. art. 2. in respons. ad 1. argument.*

9. Testes falsi deponentes in visitatione contra praelatos acriter, & seuerè puniendi sunt, cum leges civiles hoc crimen in causa criminali, & capitali poena Talionis castigari decernant, licet enim huiusmodi poena sit hodie antiquata, & consuetudine abrogata, in casibus tamen grauibus, vbi viri spectatissimi falsò infamantur, admitti debere affirmant aliqui, etiam in Religiosis, qui tamen possunt excusari à poena calumniatorum, quando ad id incitati inueniuntur ab aliquo bonae famae, & opinionis zelum boni publici monstrante, cui credere debebant, sed poena seditionis plectendi sunt. Vnde dictos falsos testes, quantum ad laicos poena capitali esse puniendos tenent Doctissimi viri. *ibidem art. 5. & 7. De quo Anton. Gomez in l. 83. Tauri, Redin. de Maiesta. Principum, vers. sed etiam fol. 61. num. 157. Iulius Clar. in Practi. Crimin. quaest. 62. & 81. num. 3. vide Farinac. de testibus quaest. 67. à numer. 1. vsque ad 57. & numer. 77. vbi multa tradit de poena testis falsi, quem refer Miranda vbi supra dicta. quaest. 17. art. 8. conclus. 12.*

10. Visitatores, seu iudices Syndicantes motu potentium, & populi clamoribus sine aliqua alia probatione omnino abstineant à iudicio ferendo contra praelatos syndicatos, nam legibus, & iuris rationi magis, quam clamoribus debet adherere, ne iniquissimè illa sententiam Pilati contra Christum Dominum ob inualecentes populivoces iudicio suo imiteretur. At pro sedanda huiusmodi seditione, & vulgi tumultu debet iudex accelerare, quantum fieri poterit, iudicium, & in consilio Principe, seu superiore aliqua ratione boni regiminis peragere, dummodo fiat absque grauaamine innocentium, & commodo delinquentium, qui condènnari aliàs merebantur. *ibid. art. 6. De quo Redin citato loco fol. 78. num. 44. Iulius Clar. in Practi. Crim. §. fin. quaest. 8. num. 3.*

11. Quamvis liceat Prælati Syndicatis proponere quærellam contra calumniantes, non expedit tamen pro tunc, ne pœnam culpæ debitam subterfugere videantur, sed tantum opponant calumniæ exceptionem in responsione capitulorum contra se obiectorum, relaturûque protestentur probando statim calumniam, & eius qualitatem. Post manifestam vero accusari innocentiam, & accusatoris calumniam per sententiam poterunt ad talem quærellam accedere. *ibid. art. 8. De quo Puteus de Syndicatione, verbo, iniuria cap. 1. num. 4. fol. 197.*

12. Religiosos unius Ordinis ab alterius Ordinis professoribus visitari non decet, sicut non convenit eligi in prælatos, nisi eiusdem instituti professores, circa quod habent Cistercienses quoddam privilegium Innocentij VIII. districte prohibentis sub graubus censuris, ne aliquis, quicumque ille sit, prætextu quarumcunque facultatum, litterarum, & commissionum præsumat visitare dicti Ordinis personas, vel monasteria. *ibid. art. 9. & 2. tom. quæst. 52. art. 8.*

Hæc de visitatione in communi, sed quia visitatio tribus modis contingit, per viam scilicet inquisitionis, denuntiationis, & accusationis, de his omnibus agere oportet.

RESOLUTIO XXXIX.

De Inquisitione.

Triplex est Inquisitio, Generalissima, qua inquiritur super statu totius diocesis, aut Provinciæ: Generalis, qua inquiritur super statu alicuius civitatis, monasterij, aut loci: & specialis, qua inquiritur contra certam personam. Vel aliter est triplex: Alia generalis simpliciter, id est quantum ad personas, & delicta: Alia specialis simpliciter, quia inquiritur de certo, & speciali crimine contra certam, & specialem personam: & alia specialis secundum quid, ac simul generalis, siue sit generalis quoad personas, & quoad delictum specialis, siue è contra sit generalis quoad delictum, & quoad personas specialis, ut inquiritur à prælati in syndicato. *tom. 2. quæst. 5. art. 1.*

De hac materia agunt Speculator tit. de Inquisit. lib. 3. §. ad Inquisitionem, Hostiens. in summa eodem tit. lib. 5. §. 1. Bart. in l. 2. §. si publico ff. ad legem Juliam, de adulter. Panormit. in ca. qualiter, & quando, el segun do de accusat. Antonin. in summa 3. part. titulo 9. cap. 7. Sylvest. verbo, Inquisitio 1. num. 1. Soto de secreto, membro 2. Navar. in Rubric. de iudicijs à num. 27. Bolsius in pract. crimin. tit. de Inquisit. Marant. de Ordine iudicior. part. 6. Paz in praxi tom. 1. in 5. part. cap. 1. Iulius Clar. in pract. crimin. lib. 5. §. fin. Farin. 1. tom. per 11. quæstiones. Villagut. in sua praxi lib. 3. titulo de Inquisitio. cap. 27. Foleius in pract. sub eodem tit.

post

post quos, Miranda tomo 1. Ordin. Iudic. quæst. 6. art. 1. & sequentibus.

2. Quilibet prælatus potest, imò, & tenerur inquirere de suis subditis, sed non debet committere, nisi peritis, & bene instructis inquisitionem de delicto religioso, quæ fieri debet per testes sæculares (casu quo possint testes esse.) Nam causæ clericorum, & religiosorum causæ, & sub sigillo secreti debent peragi, nisi crimen sit publicum, tunc enim palam esse corripiendos Apostolus monet, quod iudicio prælati relinquitur exequendum, si expedire videbitur, iuxta Tridentinum Concilium. *Ibidem art. 2. & quæst. 10. art. 5. eodem tom. 2. Vide Miranda dict. quæst. 6. art. 3.*

3. Ad inquisitionem generalem faciendam non requiritur quod præcedat infamia, nec quod adsit denunciator, vel accusator, sed prælati iussu sigillatim Fratres vocentur ad visitandum, ipse vero non admittat denunciationem, nisi firmatam, & subscriptam à denunciante, imò & qui nihil visitat, seu denunciat debet dictum suo nomine firmare. Ad uentant autem prælati, quod nullo modo admittant passim chartulas, quas monachi clanculo contra suos superiores offerunt, quod reprobat magnopere in cap. inquisitionis S. certia dubitationis, de accusat. nisi adsit aliqua legitima causa, ut ad inquisitionem criminis seruatò iuris ordine denentiant. *Ibidem art. 3. De quo Soto detegend. secreto quæst. 6. memb. 7. Hostiens. de inquisitione §. 2. verb. visitantem.*

Vide Miranda supra art. 4. concl. 3. & 4. ubi tradit, quod in generali inquisitione non est de occultis inquirendum, & art. 5. agit de iuramento sumendo à testibus, & art. 6. tradit testes in generali inquisitione, si in speciali reproducantur, & cum iuramento probant contra reum in particulari inquisitione, & de schedulis claculum missis agit quæst. 7. art. 8.

4. Non licet de aliquo particulari inquirere in generali inquisitione, nisi ille infamatus existat de aliquo crimine commisso, dict. cap. inquisitionis S. certia dubitationis, cap. qualiter, & quando el 2. de accusat. delinquens vero non tenerur suum manifestare delictum, etiam publicè commissum, nisi legitime, seu iuridicè sit interrogatus. Idem dicendum est in inquisitione particulari, cap. cum oporteat, eodem tit. nisi enim infamia impositi delicti quis notatus sit, non est licitum de eo inquirere, ut quædo inditia grauia, & notoria contra ipsum probantur, ita quod si iudex de sinat procedere contra infamatum, scandalum oriatur. Secus si indicia non sunt grauia, illa enim non sufficiunt ad procedendum per viam inquisitionis, bene tamen per viam accusationis. Vnde si tres, aut etiam quatuor secretò denuntient de quodam religioso, quod crimen quoddam occultum commississet, prælati non licet eum publicè punire, vel alios testes vocare, ut de eius vita inquirat. *Ibidem art. 4. & 5. De quo Navar. in Manual. cap. 8. num. 38. & cap. 18. num. 38. & 137. & in Rubric. de iudicijs à num. 77. & in eanter verba 11. q. 3. concl. 6. à nu. 15.*

kk

Soro

RESOLVTIO XL.

De Denunciatione.

DENUNCIATIO est manifestatio facta iudici alicuius criminis, ut anima delinquentis medeatur, & damnum evitetur. Quæ cum ex charitatis fonte emanet, debet illam præcedere correctio fraterna, quam præterdit, in quo maxime differt ab accusatione, in qua non tenetur accusans prius corrigere fratrem, cum in vindictam tendat. Duplex autem est denunciatio, altera Evangelica, qua quis post charitativam correctionem Fratris sine aliqua spe emendæ accedit ad prælatum, ut ab eo secreto paternaliter corrigatur. Altera vero iudicialis, qua quis ordine prius Evangelij servato, videns non proficere, ad iudicem pergit, ut servato prius ordine iuris iudicialiter puniatur. *Tom. 2. quæst. 6. art. 1.* De quo Panormitan. in *cap. novit de iudic.* Soto de secreto. memb. 2. quæst. 2. & 5. & lib. 5. de iust. quæst. 5. art. 1. Canonistæ in *cap. si peccaverit 2. quæst. 1.* & in dict. *cap. novit*, & latè tradit Miranda *tom. 1. ordin. iudic. quæst. 8. art. 1. 2. & 3. & quæst. 11. art. 7. & quæst. 12. art. 2.* vbi ponit differentiam iudicialis denunciationis ab accusatione.

2. In denunciacione iudiciali quoad peccatum commissum, & iam emmendatum ille tantum tenetur denunciare, cui ex officio competir, qualis est Fiscalis, ad quem tanquam ad patrem Reipublicæ id spectat, *cap. novit de iudic.* At quantum ad peccata commissa, & non correcta omnes, etiam Ecclesiastici tenentur denunciare, nisi ex eo aliquid damni illis obuenturum probabiliter timeatur. *Ibidem art. 2.* De quo Navar. in *Manual. cap. 25. num. 26.* & in *cap. inter verba 11. quæst. 3.* Soto de secreto tege. memb. 2. quæst. 3. concl. 3. Couar. in *Clementina si furiosus*, 2. p. §. 5. De officialibus, seu fiscalibus publicis ad publica crimina denuncianda, vide Paz in *Prætic. tom. 1. p. 4. cap. 2. num. 4.* & sequentibus, & *tom. 2. prælud. 4. num. 5.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 1. num. 4.* & alij plures, quos ad idem refert Miranda dict. *quæst. 12. art. 1. & art. 5.*

3. Nominatim excommunicati nec denunciare, nec accusare possunt, *cap. cum dilectus, de accusation.* bene tamen per viam simplicis monitionis iudicem de commisso delicto advertere licet, & idem ad infames esse extendendum, tenent omnes. Ecclesiastici autem, & religiosi in causa sanguinis prohibentur denunciare, nisi sub debita protestatione. At apud Aragoniam per quandam Bullam Sixti V. possunt manifestare Bannitos absque timore irregularitatis. *Ibidem art. 3.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 68. art. 2. ad primum Soto, & Couar. vbi supra, Salzedo in *Prætica cap. 98. a pag. 340.*

Idem:

Idem etiam quoad criminosos in criminibus perseverantes, & quoad infames si in crimine perseverant, tradit ex dict. *cap. dilectus*, Miranda dict. *quæst. 12. art. 4. conclus. 2. & 3.* De quo vide Speculat. tit. de denunciacione, s. quis denunciare possit, & Panorm. in dict. *cap. cum dilectus*, vbi etiam conspiratores à iudiciali denunciatione arcentur, & docet idem Miranda ibi *conclus. 6.* qui *conclus. 5.* præcedente extendit id ad eos, qui non monuerunt fratres suos servato prius Ordine Evangelico.

4. Peccatum si est publicum est denunciandum, vel accusandum nulla præcedente fraterna correctione, nisi pro certo habeatur, quod delinquens ex correctione ad agendam penitentiam publice vitam inane minus mutabit. Notum autè delictum dicitur illud, quod nulla tergiversatione celari potest, ad quod licet certa non possit regula præscribi, sufficere tamen videtur, quod sciatur à decem personis, non enim credendum est, posse inter tantos tale delictum celari, *ibid. art. 4.* De quo Corduba in *Addit. ad Soto de tege. secreto quæst. 4. conclus. 5.* & idem in *4. dist. 12. quæst. 1. art. 6.* Ad quod vide Antonium Gomez *tom. 3. variar. cap. 2. num. 41.* Iulium Clarum *lib. 5. sentent. s. fin. quæst. 9. a num. 1.* & latissimè Favinae *quæst. 3. a num. 1.* quibus relatis, & alijs multis idem docet Miranda dict. *quæst. 7. art. 10. & quæst. 11. art. 3. conclus. 1.*

5. Item quando crimen est in damnum tertij debet statim fieri denunciatio nulla prævia correctione, nisi emmenda speretur, qua posita semper damnum rescirri debet, & reus, quantum fieri possit, non est lædendus. At si damnum illatum parvi momenti sit, & delinquens vir spectatæ famæ, & honoris, magis debet ponderari fama illius, quam damnum tertij. Secus si delictum in damnum tertij non sit, tunc enim non erit licita talis denunciatio, quin correctio fraterna præcedat, vel si probabiliter emmenda speratur, prius reveletur peccatum prælato ut patri, ut delinquens secreto, & benigne ab eo admoneatur. Quod aduertant maxime religiosi visitantes, sep. denunciantes, *ibidem art. 5.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 33. art. 7. Sylvest. verbo, *correctio.* Idem citatis Soto de secreto, memb. 2. quæst. 4. conclus. 2. & Aragon dict. *quæst. 33. D. Thom. art. 7.* docet Miranda dict. *art. 3. conclus. 3.* vbi aduertit, quod crimen in damnum tertij potius denunciandum est parti, ut se custodiat, quam iudici, saltem ut iudici.

6. Correctione fraterna adhibita si non speratur emmendatio, sed deterioratio delinquentis, ad iudicalem denunciacionem statim accedendum est, maxime in Religiosis. Vnde si ad meliorem frugem referat, non est faciènda talis denunciatio iudicialis, licet non omnino emmendatus existat, sed iterum, atque iterum fraternaliter, & charitative debet corrigi, omniaque media apponenda sunt ad eius salutem literarum. *Ibidem art. 6.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 33. art. 8. ad 4. Soto vbi su-

K.K. 3. pra

pra quaest. 4. conclus. 3. vbi Corduba, Nauar. cap. 24. n. 12. Aragon ad dictum art. 8. quaest. 33.

Idem docet Mirand. dict. quaest. 11. art. 7. vbi addit, quod ea denunciatio etiam faciendae est praelato, quando creditur, fratrem per secretam admonitionem, & testimonium inductionem non emmendandum fore, aut si semel correptus, & admonitus, timeatur quod iterum delinquet, vel quod ex non reuelando aliquod poterit scandalum sub oriri. Haec tamen denunciatio prius faciendae est praelato tanquam patri, quod si non sufficiat, tanquam iudici, quia sic ordo charitatis exposcit.

7. Nemo tenetur denunciare quod a personis paruae aestimationis audiuit, etiam si a superiore sub obedientia, & excommunicatione precipiatur denunciare de auditu, ut fit in edictis generalibus ad inquisitionem faciendam, quae edicta non obligant, nisi quando a viris bonae famae, & veracibus audita percipiuntur. *ibid. art. 7. & in ordin. iudic. cap. 4. n. 12.* De quo Nauar. cap. 25. num. 46. Corduba lib. 1. quaest. 43. casu 6. Gutier. Canonic. cap. 11. in prima impressione. Idem docet Miranda vbi supra quaest. 12. art. 3. conclus. 2.

8. Non facile moueatur iudex ad inquisitionem faciendam, nisi denuntians spectata sit probitas. Vnde praelati circa hoc nec facile fidei adhibeant, nec omnino incredulos se gerant, sed cautè procedant, ita ut pensatis conditione, & qualitate denunciatis, & denunciati, testimonii veritate, seu testimonio, delicti tempore, & qualitate, & alijs circumstantijs, ex his discernant, quid agendum sit, quod eorum discretioni, & prudentiae relinquatur. Praedertant quod denunciatores, seu delatores solent plerumque ex odio, aut interesse moueri magis ad calumniandum, quam virtutis amore, aut religionis zelo, maxime si sunt subditi contra praelatum, quibus omnino non est fides adhibenda, *ibid. art. 8.* De quo Speculator de denunciatione §. 1. in principio, & de depositione §. 6. Ad quod faciunt tradita a Miranda dict. quaest. 11. art. 8. conclus. 1. & q. 13. a. 2. concl. 1. §. sed an haec.

9. Delator iudicialiter de aliquo denunciatis, & non valens probare delictum, quod defert, peccat mortaliter, poenaque Talionis puniri debet iuxta iuris mores *cap. 2. de calumniatoribus, cap. calumniator, cap. qui non probauerit, 2. quaest. 3.* si testes proferat, iudicemque molestius excitet, ac vehementer urgeat. Secus si denunciat ad officium iudicis exci- tandum, reuens probandi opus, *ibid. art. 9.* De quo Nauar. in *cap. inter verba, conclus. 6. num. 23.*

Vide Miranda, qui late vbi supra, quaest. 12. art. 7. vbi tradit, non debere puniri deficientes in probatione poena Talionis, sed alia extraordinaria tanquam calumniatores, & non statim puniendos esse ante datum terminum ad sua innocentiam probandam *cap. final. de calumniatoribus,* vbi etiam conclus. 3. ponit octo casus, in quibus non praesumitur quis calum-

calumniator, etiam si obiecta non probet. Primus casus est quando quis denunciat, sine accusat ex necessitate sui officij, ut contingit in fiscali, siue tutore, per l. 2. c. qui accusare non possunt. Secundus, quando fit ex necessitate, nempe quia haeres est, & tenetur ad petendam vindictam necis defuncti per l. cum fratrem, & de his, qui ut indigni. Tertius, ratione im- mense doloris, puta si maritus accusat uxorem de adulterio, quod probare non potuit, per l. quannus, c. de adulterijs. Quartus, quando quis denunciat, vel accusat propter immanitatem, & grauitatem delicti, ut de falsa moneta vel alio simili, quo casu in probatione deficiens accusator non praesumitur in continenti calumniator, per l. r. c. de falsa moneta. Quintus ratione infamiae, ut si accusatus vel denunciatus erat infamatus de delicto, per l. miles §. mulier, ff. de adulter. Sextus, quando quis accusauit, vel denunciavit ioculatorum, & criminofum, eo quod audiuit a fide dignis: Secus a vilibus, ad quod facit *cap. inquisitionis de sentent. excommunicat.* Septimus, quando testes deceperunt denunciatores, seu accusatores, promittentes testificari, & postmodum retrocesserunt, per glossam in *ca. Paulum: qui dicit, 3.* Vltimus casus est, quando quis semiplenè probauit crimen obiectam, quamuis de hoc adhuc sit controversia inter DD. In quibus casibus, & similibus, ut docet Panorm. in dict. *ca. 2. de calumniatoribus,* non praesumitur statim quis calumniator in probatione deficiens, sed iudex ex officio debet inquirere, an fuerit calumniatus, vel non, quod si calumniam euidenter reparerit, etiam in istis casibus ad probationem denunciatoris debet procedere. De qua re consule Iulium Clarum in lib. 5. sentent. §. an quaest. 7. num. 110. & quaest. 62. & 83. Hostiens. in summa, titulo de calumniatoribus, si qualis poena calumniator puniatur, Bartolanus ff. ad turpil. c. in adulterat. c. praedicator. ff. de his qui notant infamiam.

10. Litterae infamatoriae, seu delatoriae in certis auctoritate scriptae nullius sunt valoris, nec quoad accusationem, cum per eas non constet de persona accusatoris, nec quoad inquisitionem, quia infamiam nullo modo inducunt, nec expressorum signorum vim habent, quod requiritur, ut possit inquiri, nec quoad denunciationem, quae si Evangelica sit, praerogatiua monitionem exigit, de qua hic non constat, si autem iudicialis, certum debet habere auctorem, cui iudex possit fidem adhibere, & ad inquisitionem progredi ex eius testimonio, *ibidem art. 10.* De quo Panorm. in *cap. inquisitionem de sentent. extra de accusat.*

Ad quod multum facit quoddam decretum Adriani Papae re- latum capit. 1. §. quaest. 1. cuius verba sunt valde notanda pro li- bellis infamatorijs: *qui in alterius, inquit, famam publice scriptura* Notanda ver- *ram, aut verba contumeliosa confugerit, & repertus scripta non probauerit, pro libelli* ba Adriani *is flagellatur, & qui ea prius inuenit rumpas, non publicationis facta causam infamatorij,* *incurrere.*

Jo

incurrere. Vide Miranda supra dict. q. 7. art. 8. conclus. 1. & 2. vbi idem late probat multis rationibus, & auctoritatibus de quo etiam tom. 2. ordin. iud. in practic. quest. 3. articulo conclus. 4.

RESOLUTIO XLI.

De Accusatione.

Accusatio est propositio delicti coram iudice competente, ut de eo vindicta summat. Et est iusta, & necessaria si fiat loco, & tempore opportuno. Zeloque iustitiæ, ac boni cõmunis, non vero prætextu propriæ vindictæ, debetque necessario proponi in scriptis, cap. accusatorum, cap. quisquis, 2. quest. 8. l. si cui ff. de accusationibus. Auñ tom. 2. q. 7. art. 1. De quo Caiet. 2. 2. quest. 67. art. 3. Soto de secrete. regememb. 2. q. 5. concl. 1. & 4. & lib. 5. de iustitia quest. 1. art. 1. & quest. 3. art. 2. Idem docet Miranda tom. 1. Ordin. iudic. quest. 13. art. 6. conclus. 1.

Judices in causis criminalibus non possunt procedere ad effectum puniendi delinquentes sine præuia accusatione, ut ius rationi naturali innoxium decernit in illicitis ff. de officio Præsid. cap. si legitimus, de accusat. Vnde prælati Regularès licet iuxta suas constitutiones, seu statuta possint sibi ab ipso opponere in leuib. delictis sine accusatore, cum procedant sine strepitu, & figura iudicij, ut in simili iubet procedere Tridentina Synodus. At in grauib. que sine infamia delinquentis nõ possunt castigari, absque accusatore, & substantiali ordine iuris, & iudicij, cui non renuncians religio, minime possunt. *ibid.* art. 2. De quo D. Tho. 2. 2. quest. 67. art. 3. Soto 5. de iustitia quest. 4. art. 3. Idem docet citatis multis iurium Patrum, & Doctorem testimonijs. Miranda tom. 1. Ordin. iudic. quest. 13. art. 6. conclus. 1.

Aliqui tamen iuris casus in quibus potest procedi contra reum sine accusatore, scilicet, quando coram iudice committum est crimen in præsentia aliquorum, vel contra reum ad sunt infamia, & inditia, tunc enim potest iudex procedere per viam inquisitionis: item quando præcedit denunciatio iudica, seu declaratio delicti coram prælato, ut de eo summat vindictam, vel tandem quando prælatus non procedit ut iudex, sed ut pater ad correctionem. Pro quo aduerte quod in Religionibus, cum non sit usus Fiscalis, sicut apud sæculares, qui in defectum accusatoris nomine Reipublicæ accuset, necessarium omnino est, ut in causis criminalibus accusator instet, alias grauis culpa reus existeret. prælatus sine illo prosequens causam, *ibid.* art. 3. De quo Caiet. 2. 2. q. 63. art. 3.

Ad

Ad quod vide Sotum lib. 5. de iust. quest. 4. art. 3. in solut. ad tertium Bañez, Salon, & Aragon ad D. Thom. 2. 2. quest. 67. art. 3. in solut. argument. & eos referens Miranda dict. q. 13. art. 2. conclus. 1. vbi addit, quod rebellio subditi fraternaliter denunciari vicem gerit accusatoris & ius tribuit prælato, ut contra ipsum iuridicè agere possit modo tradito ab eodem Miranda quest. 11. art. 8. dum modo tamen crimen denunciatum testibus possit probari, nam si sit improbable, & frater neget peccatum non licet ulterius procedere.

Vnusquisque tenetur vel accusare, si adsunt testes ad probandũ, vel denunciare delinquentem contra Rempublicam. Imò ad eò nociuum Reipublicæ potest esse crimen, quod absolutè accusare teneatur. At nemo accusare tenetur ob iniuriam sibi ipsi illatam, quamuis id cuius liceat. *Ibidem* art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 68. art. 1. & Theologi in 4. dist. 39. Canonistæ in cap. nouis de iudicij, vide Soto de secrete. memb. 2. quest. 5. & de iust. quest. 4. art. 1. & Miranda vbi supra art. 3.

Tria vitia in accusatione contingere possunt. Primum calumnia, qua quis aliquem falsò accusat scienter, & ex proposito. Secundum præuicatio, qua celatur crimen verum sceleratis hominibus. Tertiũ Tergiuersatio, qua à proposita accusatione iniuste desistitur. Calumniatores falsò, & dolosè accusantes peccant mortaliter, & tenentur ad damnum, ut deducitur ex cap. 2. de calumniatoribus, cap. si quem perstruxerit 2. quest. 3. & expressè definitur cap. accusatio el 2. in fine 2. q. 7. item & qui accusat aliquem de crimine secreto, quòd probari non potest, quia tunc falsò impositum censetur. Præuicatores verò, qui vel exterius accusant, & secreto fauent, vel qui subitentes grauia crimina, leuia inculant, non est dubium, quod in laqueum incidant diaboli, & grauius peccent. Tergiuersatores tandem facientes pactum de non prosequendo accusationem in damnum graue Reipublicæ, aut tertij, vel cum graui scandalo grauis etiam culpæ reos esse manifestissimum est. Quod semper verum est, si fiat cum graui præiudicio, vel mendacio pernicioso, vel iniusta receptione alicuius doni. *Ibidem* art. 5. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 68. art. 3. Nauar. in manual. cap. 25. num. 32. Vide Sotum de secrete memb. 2. quest. 5. concl. 5. & li. 5. de iust. quest. 5. art. 3. Aragon Bañez, & Salon dict. quest. 68. art. 4. & post eos Miranda dict. quest. 13. art. 7.

Quicumque iudex, etiam inferior potest; imò & ex officio tenetur rescindere accusationes non iuridicè propositas, non tamen accusationem iustam ad recompensandam iniuriam tertio illatam. Iudex verò superior aliquando licitè rescindit accusationes in bonum publicum tantum tendentes, cum iustus de causis possit in suis legibus dispensare. Imò & in casu particulari id etiam facere licebit in damnum non magnum tertij, non tamen iudici inferiori, nisi vtendo epichieia; quando, scilicet, præiudicet ex tali accusatione graue damnum bono communi

Ll euen.

vid. sess. 25. c. 6. & 14. de resor. & sess. 22. c. 1. de sessione 24. c. 10.

euenturam. Quod summe aduertant prælati Regulares circa accusatio-
nes Religiosorum cuius, & digniorum, ex quo magna inquietudo,
vel scandalum oriri potest ob eminentiam, & dignitatem talium viro-
rum accusatorum. *Ibidem art. 6.* De quo Caiet. 2. 2. quæst. 68. art. 3. vbi
Aragon. Idem citatis multis iuribus tradit. Miranda dict. q. 13. art. 8.
per totum.

7. Laici clericos, vel Monachos accusare prohibentur. *cap. Laicos*
cap. sicut 2. quæst. 7. cum eiusdem fori debeant esse accusator, & accusa-
tus, nisi accusando suam, suorumque inuriam prosequantur. *cap. de cate-*
no de testibus. Item excluduntur ab accusando calumniatores, & qui alias
falsò dixisse in iudicio conuicti sunt, detractores, & infideles. *cap. detra-*
ctores. & *cap. conspiratores, 3. quæst. 4.* De maledico enim condemnatus es-
ficitur infamis ex Panorm. in *cap. cum te, de sentent. & re iudicata.* Auct.
Ibidem art. 7. Ad quod vide. Soto de secreto memb. 2. quæst. 5. concl.
3. & Miranda dict. q. 13. art. 4. concl. 6. vbi addit, prædicta iura debere in-
telligi quoad forum exterius, & accusationem propriè dictam, nam
quoad forum interius non repelluntur ab obligatione denunciandi,
maximè in causa publica.

8. Poena Talionis plebitur in iure accusator deficiens in probatio-
ne. *cap. calumniator, cap. qui non probauerit 2. q. 3. l. mulier, l. questum, ff. ad Sc-*
l. Turpilian. Sed hæc poena hodie non est in vsu, nisi pro testibus falsis
in causâ criminali, circa quod obseruanda sunt cõsuetudo, & leges reg-
norum, & prouinciarum. In casibus autem, in quibus imponenda est,
debet commensurari iuxta qualitatem accusatoris, & accusari. Vnde a-
pud Regulares calumniator arbitrio iudicis puniendus est considera-
ta qualitate calumnie, calumniatoris, & calumniati, & pensato nocu-
mento proueniente paci, & tranquillitati Religionis. *Ibidem art. 8.* & *q. 1*
30. art. 1. eodem tom. 2. De quo Couar. lib. 2. variar. cap. 9. num. 1. Iulius Clar.
lib. 5. Recept. sentent. §. fin. q. 12. n. 15. vers. sed quæro, & in pract. q. 62.
n. 8. Ad idem vide. Anton. Gomez to. 3. varia. cap. 11. n. 3. Paz in pract.
tom. 1. p. 5. cap. 3. §. 6. n. 52. Facinac. 1. p. q. 16. à n. 1. & quæst. 8. n. 3. Au-
los in direct. Eccles. iudic. 2. p. c. 2. num. 14. & eos referens tradit latè
Miranda dict. quæst. 13. art. 9.

9. Accusator præuidens probabiliter in probatione defecituri pec-
cat mortaliter, sicut qui accusat in causâ, vbi vero similiter credit exa-
ctam, & iuridicam probationem non posse dari, non tamen incidit in po-
enam Talionis. *Ibidem art. 4.* De quo Arag. 2. 2. quæst. 68. art. 4. in fine. Ad
quod vide. Soto lib. 5. de iust. q. 5. a. vlt. Miranda dict. art. 9.

10. Accusatio contra occultè delinquentem nõ est admittenda, ni-
si ad delator, aut sufficiens probatio cum iudicis. Vnde prælati nulla
præcedente accusatione, vel infamia non possunt licitè suos subditos
punire de crimine occulto propter tres, aut quatuor testes de re testifi-
cantes. *tom. 2. quæst. 6. art. 6.* De quo Nauar. in man. c. 8. n. 38. & c. 28. n. 7.

35. & 137. Soto de iust. lib. 5. q. 6. a. 2. Salzedo in Pract. Crimin. c. 6. n. 4.
Idem docet Miranda d. q. 13. art. 1. & 2. concl. 2. & dicit esse expres-
sam D. Thom. 2. 2. quæst. 67. art. 3. in corpore, & ad 3. & communem
Theologorum, & Iuristarum.

11. Eo ipso quod quis propositam accusationem non probat præ-
sumitur calumniator, & poena calumnie a toris puniendus est. *cap. 2. de ca-*
lumniatoribus, cap. 1. §. qui verò, de elect. in 6. Vnde Religiosus mittens secre-
to literas suo sigillo clausas ad prælatum de crimine alicuius Fratris
eum certiore. n. faciens, calumniatoris poena non est plectendus, etiam
si sit falsum, vel id ipsum non probet, quia non fecit accusando, sed tan-
tum extrajudicialiter denunciando, ac proinde reuera, iuridicè loquen-
do neminem fuit calumniatus. Imò nec poena infamatoris debet puniri
quia reuera nullius famam maculauit, informando secreto summo præla-
tum. Secus si literas scripsit non secreto animo iniuriandi sine causa, si-
ne verum, siue falsum dixerit, tunc enim actione iniuriarum tenetur se-
cundum aliquos, dict. quæst. 30. art. 2. De quo Bernard. Diaz in Pract. c.
66. n. 6. Couar. lib. 1. variar. cap. 11. n. 6. ¶ Vide ad idem Miranda tom.
1. ord. iud. 7. 12. art. 7. concl. 4. vbi docet oñes accusatores nihil proba-
tes non statim debere puniri tanquam calumniatores, sed illis assignan-
dum esse aliquod temporis spatium ad suam purgandam innocentiam.

12. Licet laicus maledicus instante iniuriato debeat constringi in
præsentia iudicis, & honorum hominũ ad retractandum se, ac clericus
in sacris constitutus, vel religiosus non sunt regulariter constringendi
palinodiam decantare. *cap. clericus maledicus 46. dist. sicut etiam nobiles ex*
l. 2. tit. 10 lib. 8. ordinamenti, nisi conuicti fuerint esse non biliter maledi-
cos, & his assuetos, vel contra prælatos locutos fuisse, quod arbitrio
boni iudicis relinquitur pensatis qualitate personæ, & eorum, quæ dic-
ta sunt, loco, & tempore. *Ibidem art. 3.* De quo Salzedo in Pract. Crimi-
cap. 6. num. 4. ¶ Aggrediuntur, Iulius Clar. lib. 5. recep. sentent. verb. in-
iuria §. item condemnatus.

13. Quid si iniuriatus sit etiam clericus, tenebitur ne palinodiam
decantare clericus, qui iniuriã intulit in præsentia ipsius offensis, & tes-
tium? Pro parte affirmatiua facere videtur dict. *cap. clericus maledicus,* ibi,
clericus maledicus, maxime in sacerdotibus cogatur ad postulandam veniam, & si
noluerit, degraueur, ex quo deducitur, quod sicut ad postulandam veni-
am compellitur, ita etiam ad retractationem, ex paritate rationis. Ac-
cedit, quod in materia satisfactionis factæ omnes communiter nullam
proportionabilem satisfactionem dari credunt, quam quod infamator
publicè dicat se mentitum fuisse, atque ita palinodiam coram testibus
decantare, vt post Nauar. in Manual. cap. 18. num. 45. optimè Molina
de iustis tract. 4. quæst. 41. num. 3. igitur dicendum videtur, quod cle-
ricus maxime contra clericum tenetur se retractare, & in terminis tue-
tur Bernard. Diaz in Pract. Criminali. cap. 66. num. 7.

Ampliat
doctrina Au-
toris.

Verum omnes post Bernardum scribentes ab ipso receperunt, moti precipue ex *dist. l. 2. tit. 10. lib. 8. Compil.* quo loci Hispanus legislator eximit à palinodia recantatione nobiles, addita tamen poena quinquaginta aureorum. Tunc sic, si miles secularis, hoc est nobilis non tenetur, igitur à fortiori nec clericus, cum in iure valeat de militia seculari ad coelestem, ut post glossam in *l. miles. ff. de re iudicata*, receptam à Gutier. de iurament. 1. part. cap. 17. num. 7. & multis allegatis tradit Salzedo in addit. ad Bern. Diaz, *dist. c. 66. Litera, C.* & sequitur noster Auditor *dist. q. 30. art. 3. tom. 2.*

Secundo, quia palinodia recantatio ignominia afficit, ergo sicut nobilis eam non debet subire, ut tradit post alios Couar. 2. variar. cap. 9. num. 4. nil mirum, quod ex eadem paritate rationis in clerico idem sit dicendum. Præterea retorquetur dictum, *cap. clericus maledicus*, quo loci arbitratur DD. aure Canonico tantum imposita esse poenam clerico maledico, ut veniam postulet, non vero, ut in sui Ordinis dedecus se retractet propter infamiae labem.

Ultimo addit Parladorius lib. 1. Quotidianarum, cap. 17. à nu. 26. loquens in nobili hanc sententiam veram esse, & si proponatur uterque nobilis, seu ut in nostro casu uterque clericus sacerdos, idque ex eo, quod privilegiatus contra pariter privilegiatum utitur suo privilegio, quando agit de damno vitando, ut in proposito per text. in *l. verum 11. §. ult. ff. de minoribus*, tradunt Couar. in Regula. possessor. 2. part. §. 2. à numero. 4. Caldas in *l. siccuratorem*, à num. 16. & alij, quos omitto. Atque ita ex his fundamentis tuentur hanc sententiam latè Salzedo, *dist. capit. 66. Litera, C.* adducens pro ea sacrorum Canonum Primarium Salmanticensem, & sequitur Azevedo, *dist. l. 2. tit. 10. lib. 8. Recop.* à num. 252. Parlador. *dist. cap. 17. num. 31. & 32.* pluresque alij relati plena manu à Salzedo loco citato. A qua sententia in iudicando, & consulendo non est recedendum, tum quia communis, tum etiam, quia in rigore verior apparet.

Ex qua resolutione consequitur in rigore videri hanc sententiam sic traditam obtinere in utroque foro, ita ut securus reddatur huiusmodi infamator ad implens tantum poenam Canonicam, quæ est veniæ postulatio, cum lex Canonica ut iusta, & sancta regulariter in materia peccati, ut est restitutio, in utroque foro procedat, ut est vulgatum. Si vero magis (quod non probo) arripserit, quod in foro poenitentiali compellatur, ut secundo se retractet coram iniurioso tantum, arbitror ex hoc actu tutiorem se reddere quoad animæ iudicium, ad tradita in *cap. iunioris de sponsalibus cap. ad audientiam, de homicid. cap. si quis autem de poenitentia dist. 7.* ubi latè Nauar. à num. 35. Gutier. 2. Canonica. cap. 6. à num. 171. Sanchez, lib. 2. de matrim. disp. 4. num. 9. & lib. 1. ad præcepta Decalogi, c. 30. num. 10. & nu. 15. vers. à tertium. Huic sententiæ in terminis subscripsit quidam iuris interpres Salmantinus super eo consultus.

14. Clericus,

14. Clericus, vel religiosus seditiosus, & discordias seminans iudicis arbitrio est puniendus, *cap. si quis monachus 90. distinctione*, & hoc pensata qualitate personæ, & excitata seditionis, loci, & temporis, *dist. quest. 50. art. 4. De quo Menoch. de arbitrarijs centur. 4. & 5. casu 266. & 437. lib. 2.*

15. Calumniatores contra prælatos, & superiores grauius puniendi sunt, etiam poena Tallionis, quæ in casibus grauibus, ubi personæ spectatissimæ falso infamantur, admitti debet, ut supra diximus, nisi excusentur, quod fuerint incitati ab aliquo bonæ famæ viro zelum boni communis ostendente, cui credere tenebantur, non tamen ab aliqua poena arbitraria excusantur, *tom. 3. quest. 77. art. 7. De quo Iulius Clar. in Pract. crimin. quest. 62. & 81. num. 3. Mexia super l. Toleti 2. fundamento 23. num. 38. fol. 154.*

16. Pro complemento materiæ adhuc addendum supradictis operæ pretium duxi cum Ghislerio in tract. de iudice Regularium cap. 16. de inceptione processus per viam accusat. à num. 47. quod iudex Regularium accusatoris, & accusandi personæ debet attentè perpendere, & considerare iuxta *cap. si quis sunt vituperatores 2. quest. 7.* quo loci habentur huiusmodi verba maxime notanda à iudicibus Ecclesiasticis, & Regularibus: *si quis sunt vituperatores, aut accusatores Episcoporum, aut aliorum sacerdotum non oportet eos à iudicibus Ecclesia audiri, antequam eorum discutatur estimatiõnis suspitio, vel opinio, qua intèntione, qua fide, qua temeritate, qua viâ, qua consuetudine, qua vè merito si pro Deo, aut vanagloria, aut inimitia, vel, odio, aut cupiditate ista presumunt, nec ne, & in cap. querendum, eadem quest. habetur: querendum est in iudicio, cuius sint conuersationis, & fidei is qui accusat, & is qui accusatur, quoniam hi qui non sunt recte conuersationis, ac fidei, & quorum vita est accusabilis non permittuntur maiores natu accusare, nec tales personæ in eorum recipiuntur accusatione. Quæ maxime debent aduertere prælati, Regulares circa admittendos, & audiendos accusatores.*

17. Secundo idque magnopere obseruandum esse puto, quod quando subditus proprium prælatum accusat, non solum falsæ, verum etiam malignæ criminatiõni ianna debet præcludi *cap. qualiter, & quando el 2. de accusar. D. Thom. 2. 2. quest. 68. art. 1. ad secundum, Soto 5. de iustitia quest. 1. art. 1. & alij communiter.* Item accusationem quoque considerare iudex ipse debet *l. miles §. secundo, & Sicut de adult. Felin. in cap. fin. de iudic. DD. in cap. quoniam contra, de probat. an sit iusta, vel iniusta, an admittenda, nec ne, Oldrad. & Bald. in l. cum clericis C. de Episcop. & clericis Iafon. in Rubric. de edendo, Blanco in pract. criminal. §. datis defensionibus num. 3. facile nanque est quemquam infamare, ac famam restituere non item.*

18. Iudex itaque si legitimè esse accusatorem, nullaque passione motum cognouerit, maxime in prælatorum, ac bonæ famæ subditorum accusatione, ab eo potest etiam accusationem admittere poterit, ac

LII 3:

debebit.

Illustratur,
& ampliatur
doctrina Au-
ctoris.

debebit. Secus si illum mala fama, ac illegitimum esse perspexerit, tunc enim illum repellere utique debet, si de priuato crimine pertrahatur *cap. 1. vbi glossa, & DD. de accusat. capit. accusatio, el primero 2. quest. 7.*

19 Tandem iudex antequam in actis notarius accusationem describat, vel postea, Tallonis poenam protestare accusatori debet nisi delictum probauerit ab eo incurrentiam, quo annuente processum incipere, & protestari poterit, delato in eodem illi iuramento prius, quod non animo calumniandi accusationem porrigat, *Clementinas a pe de verb. signifi. S. 1. in fine. Hæc Ghislerius loco citato num. 16. vbi multa circa hoc congerit, cætera habes apud Auctorem in tractatu de ordine iudiciali cap. 3. & 6. ibi videas licebit.*

RESOLVTIO XLII.

De Testibus.

Testes dici possunt singulares in decem prædicamentis. Primo, in prædicamento substantiæ, vt cum vnus deponit de Petro, alius de Paulo. Secundo, in prædicamento quantitatis, vt cum vnus deponit de decem, alius de quinque. Tertio, in prædicamento qualitatis, vt cum vnus deponit de vino albo, alter de vino rubeo, vel vnus dicit furem de nocte fuisse comprehensum, alter verò de die, iuxta *l. furem ff. ad l. Cornel. de fœcijs*, vel alter pure, alter sub conditiones testificatur. Quarto, in prædicamento vbi, vel loci, vt si vnus deponat vidisse sub schino, alter sub primo, vt in casu Susannæ. Quinto in prædicamento temporis, vt si vnus deponat actum esse Kalendis Maij, alter Kalendis Iunij. Sexto, in prædicamento relationis, vt si vnus deponat patrem occidisse Ioannem, alius filium. Septimo, in prædicamento situs, vt si vnus dicat rem esse sitam in iurisdictione Salmantina, alter in Hispalensi. Octauo, in prædicamento agere, & pati, vt si vnus dicat, quod pars voluit agere, alius quod de facto egit: vel vnus dicat, Petrum occidisse, alter tulisse opem, alter mandasse, alter consuluisse. Nono, in prædicamento habere, vt si vnus dicat, quod possidebat pro Domino, alter pro creditore. Decimo, dicuntur testes singulares in seculo, vt si quis dicat audisse Petrum habuisse decem aureos muruo, alter se audisse muruare. Vndecimo dicuntur singulares in verbis, vt si vnus dicat, testatorem instituisse Paulum hæredem, alter eundem dixisse, sit hæres Paulus, *rom. 2. q. 9. art. 1. ¶ De testibus singularibus agunt DD. cap. licet causam, verbo, singulares de probat. vbi Baldus numer. 11. qui etiam in l. iuris iurando C. de testibus, & in l. testium, num. 14. eodem titulo. & in l. de quibus num. 77 ff. de legibus, & l. data opera num. 33. & 54. C. qui*

D. 13. 13.

¶ Qui accusare non possunt, & tradit Farinac. de testibus quest. 64. à num. 1. vsque ad 25. & num. 26. cum sequentibus, Miranda tom. 1. ordin. iudic. q. 17. art. 8. s. secundo pro maiori, vers. sed quanuis.

2 Si duo, vel tres vnus post alterum successiue viderint per foramen, per quod simul videre non poterant, aliquem delinquentem non sunt testes singulares, sed contestes, & plenè probantes, nam præsumitur vnus numero actus continuatus, & vna temporis breuissimi coniunctio. Idem erit, si actus est continuabilis, etiam si diuersis horis videant, vt si in eadem nocte visus est quidam in concubina lecto ab vno teste ad primam noctem, ab altero ad mediam noctem, vel ad auroram. In casibus autem, in quibus res non potest probari, nisi per testes singulares, vt in peccatis religiosorum, & receditur à regula communi, plures quam duo adhibendi sunt, & tam ipsorum testium, quam delinquentis qualitas multum consideranda est, *ibidem. art. 2. De quo Caietan. 2. 2. quest. 70. artic. 2. Quando in 4. distin. 18. & 19. pagin. 778. & 779.*

Idem docet Miranda tom. 1. ordin. iudic. quest. 17. art. 8. conclus. 4. post gloss. in *cap. nihilominus 3. q. 9. verbo, simili*, vbi Præpositus num. 72. dicit, hæc esse communem sententiam, & idem dicit Felin. in *cap. licet 2. q. 1. de testibus*, ad finem §. addo etiam Anton. Gomez tom. 3. variar. de probation. delictor. cap. 12. num. 12. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 52. num. 17. & 18.

3 Quando in facto principali testes conueniunt non sunt singulares, sed contestes, & conformes, licet in alijs non pertinentibus ad substantiam, facti discordent, nihil enim obstat narrandi diuersitas, vbi eadem dicuntur, vt in regula iuris habetur, *cap. nihil obstat, de verbor. significat.* Imò aliqualis discordia in circumstantijs non pertinentibus ad substantiam facti, redit testimonium credibilius iuxta *l. 3. ff. de testibus*, à contrario sensu, & facit dict. *cap. nihil obstat*, Auctor. *ibid. ar. 3.* De quo D. Thoma 2. 2. quest. 70. art. 2. ad 2. Soto de iustis lib. 15. quest. 7. art. 2. ad primum.

Idem docet etiam plurimis Miranda dict. ar. 8. conclus. 3. ad tradita à Farinac. dicta quest. 64. à num. 67. vsque ad 71. Mascard. de probat. lib. 2. conclus. 850. num. 19. & lib. 3. conclus. 1361. num. 9. & conclus. 1368. num. 7.

4 Per testes singulares nemo est condemnandus poena ordinaria, etiam si testi singulari infamia adiungatur, non solum quando testes sunt singulares singularitate obstatina, id est quando sunt contrarij indicis, sed etiam singularitate cumulatiua, id est, quando testes sunt se coadiuantes indicis. Si autè de crimine adsit infamia simul cù teste singulari, licet legitime sit probata, nõ est ob id condemnandus reus poena ordinaria, sed alia arbitraria, aut purgatio inducenda est, *ibidem. artic. 4.*

Ad quod

Ad quod vide Miranda dicto art. 8. cōclus. 1. & sequentibus, post Simancas de Catholicis instit. tit. 64. à num. 61. vsque ad 64. Decium consil. 650. Baldum in cap. licet causam, de probat. Felin. cap. licet ex quadam, de testibus.

5 Verius, & tutius est per testes singulares neminem probari esse delinquentem in genere, etiam in causa hæresis; quando testificantur de diuersis delictis, & de diuersis locis & temporibus, vix enim intelligi potest aliquem esse delinquentem in genere, cum genus quid confusum, incertum, & indeterminatum sit, & ubi quid in genere probatur, nullum certum indiuiduum demonstratur, *ibidem*.

De quo Bart. in l. de quibus ff. de legibus num. 24. Iason in l. admonendi num. 256. ff. de iure iurand. Bald. in cap. licet causam, de probat. num. 1. vbi Decius num. 64. Simanc. de Catholicis instit. titulo 64. à nu. 6. Anton. Gomez tomo 3. variar. de probatione delictorum cap. 12. num. 12. Iulius Clar. lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 53. num. 18. & nouissimè Farinac. de testibus quæst. 64. à num. 112. vsque ad 123. post quos Mirand. dict. quæst. 17. art. 8. cōclus. 5. vbi resoluit esse probabile per testes singulares, probari delictum in genere, licet non in specie, & in indiuiduo, & ponit exemplum in his qui testificant de eadem hæresis specie, quantum de diuerso loco, & tempore; ij enim licet, sint singulares respectu loci, & temporis, sunt tamen cōtestes, & concordantes in probatione hæresis, locus autem, & tempus extraria sunt, nec obstant quominus probent plenè delictum, & probat ex Saliceto in l. testium C. de testibus & auctoritate aliorum DD.

6 Testes loco, & tempore discordes, etiam si sint legitimi, & omni exceptione maiores de eodem delicto, vel delictis deponentes: sunt singulares, nec plenè probantes. Vnde religiosi tametsi ex dicto plurimum testium singularium possint condemnari in anima salutem, & fauorè Religionis, hoc tamen non habet locum in delictis atrocioribus. Casus verò, quod per testes singulares condemnandi sunt, poena ordinaria non est illis imponenda, sed arbitraria, *ibid.* art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. q. 70. art. 2. Soto vbi sup. Salicetus in l. testium num. 16. C. de testibus, Simancas de Institut. Catholicis titulo 64. num. 69. Roxas de hæresi 2. part. assert. 6. num. 146. Idem docet post glossam in l. ubi c. armen §. si al ff. de testibus, & c. nihilominus 3. quæst. 9. Farinac. vbi sup. num. 72. vsque ad 84. Mascard. lib. 3. de probat. conclus. 827. num. 10. & post alia multa Miranda dict. art. 8. conclus. 4.

7 Aliqui tamen sunt casus, in quibus testes singulares faciunt fidem. Primo, quando testificantur de pluribus actibus habentibus vnã causam, vel originem. Secundo, quando ex dictis testium non resultat nisi vnum factum, quod deducitur, vt si vnus deponit se exegisse iurisdictionem in causa Tirij, alter in causa Martini, singulis enim de iurisdictione deponunt. Tertio, quando factum est vnum, & connexum, vt si

quis vult probare me esse irregularem, eo quod excommunicatus celebrauerim, sufficit quod vnus dicat, se audisse in Missa, Gloria in excelsis Deo, & alter, Agnus Dei qui tollis peccata mundi & c. *ibidem* art. 5. Ad quod vide tradita à Miranda dict. art. 8. §. tandem, & §. secundo pro maiori.

8 Index Regularis per testimonium testium singularium omni exceptione maiorum ita potest induci ad credulitatem, vt monachum delinquentem possit, & debeat carceri mancipare, & torquere, cum ex eorum dictis magna & vrgentia oriantur indicia aduersus illum, qui vnus, & idem, vel plura, & eadem delicta diuersis locis, & temporibus dicitur perpetrasse. *ibidem* art. 6. De quo Bart. & Castrensis in l. admonendi col. 7. ff. de iure iurand. & in l. Lucius ff. de his qui notantur infamia. Vide tradita à Miranda dict. art. 8. conclus. 2. prope finem, & conclus. 5.

9 Non est fides adhibenda testi varianti ab his, quæ prius in iudicio dixerat, maximè quando sibi contrarius est in eadem depositione, tunc enim eius dictum tanquam falsum in totum rejicitur, vt fatis constat ex cap. licet causam, de probatione. l. qui falsò aut variè, ff. de testibus. Idem dicendum est secundum aliquos, quando contrarius est sibi in alia depositione eiusdem causæ, licet alij sentiant standum esse dicto primo, sed ad talis testis dictum non potest deferri iuramentum in supplementum probationis: quia is non dicitur maior omni exceptione testis. Tomo 2. quæst. 10. art. 1. De quo Bart. in l. eos, ff. de falsis, Cardin. in cap. veniens, col. 2. in fine, de testibus. Abb. in cap. cum in tuâ, vbi DD. de testibus.

Ad quod etiam vide Couar. lib. 2. variar. cap. 13. num. 8. Iulium Clarum lib. 5. receptar. §. final quæst. 53. num. 15. Mascard. lib. 5. de probat. conclus. 1361. num. 2. & 3. Farinac. de testibus quæst. 66. à num. 1. vsque ad 38. & post eos Miranda dict. art. 8. conclus. 9. vbi addit, quod varietas, & contrarietas testium in rebus non substantialibus, licet non in totum tollant eorum fidem, non parum tamen diminuunt de ipsorum fide, vbi etiam dicit tales esse puniendos de falso per textum in l. qui falsò, vbi glossa verb. puniuntur, ff. de testibus, id tamen limitat in teste variante, sibi que contrario in substantialibus, non verò in accidentalibus, & cōclus. 10. docet, primo eius dicto standum esse.

10 Non dicitur testis varius, si continuò antequam exeat à conspectu iudicis, & partem alloquatur, se corrigat allegando causam erroris, & correctionis, & multo magis dum examinatur. Iudex autem debet attendere modum, & causam correctionis, an sit verosimilis. Vnde dicitur variare, si demissus à iudice vult mutare, & de facto mutat sententiam. *ibidem* art. 2. De quo Bart. in l. eos, col. 11. verb. item oppono, ff. de falsis, Aretin. in l. quæ quid, col. 11. ff. de verbor. obligat.

Idem docent Iulius Clarus lib. 5. receptar. §. fin. quæst. 53. num. 15. §. quartus est casus, Farinac. quæst. 66. de testibus à num. 232. vsque 244. & post eos Miranda dict. art. 8. conclus. 9. vbi ad finem addit, quod pu-

blicatis attestacionibus testis non potest se corrigere: nam tunc quam maximè dicitur facta correctio ex intervallo, & presumitur, quod cū parte fuerit locutus, & probat per textum in *cap. per tuas, de testibus*.

11 Testis varians in suis depositionibus torqueri potest, imò non facit fidem, nisi firmet dictum in tortura, etiam si sit clericus, vel monachos. Et idem est in teste deponente in iudicio cõtrarium eius, quod extra illud dixerat, quo casu standum est depositioni factæ in iudicio. *Ibidem art. 3.* De quo Couar. 2. variar. cap. 13. num. 7. Iulius Clarus in Practica crimin. §. fin. quæst. 52. num. 11. Idem post plures docet Miranda dict. concl. 9. ad finem.

12 Monachi sunt admittendi in causis civilibus, & criminalibus monasteriorum, quæ per extraneos probari non possunt, etiam si ex ipsarum expeditione commodum, vel damnum ipsis de monasterio esset applicandum, ne ob inopiam probationis ius eorum pereat, quod est consonum iuri communi, *cap. cum nunciis, de testibus, cap. tuis, eodem titulo*, & patet ex multis priuilegijs Pontificum apud Bullarium. Secus in causis, quæ per extraneos probari possunt, etiam si propter inopiam probationis ius monasterij pereat. Et idem in monachis, qui sunt actores, vel responsales pro monasterijs, iuxta terminos iuris, *cap. in super, de testibus, cap. monachi el 2. 16. q. 1.* quibus non derogant dicta priuilegia. *Tom. 2. quæst. 10. art. 1.* De quo Felin. in *cap. veniens, columna penultima de testibus*, Rebuff. de proband. & saluand. testibus nu. 60. in fine. ¶ Ad quod consule Iulium Clarum lib. 5. §. fin. quæst. 24. num. 8. & 9. Farinac. q. 611 de testibus opposit. 12. à num. 57. & latè tradit Miranda tomo 1. ordin. iudic. quæst. 17. art. 3. concl. 6. §. sed deueniendo. Portel in addit. ad dubia verb. *testis* num. 2.

Bulla 9. Eug.
4. num. 14.

Bullar. d. bul.
9. Eugenij 4.
num. 13.

13 Monachi non sunt compellendi ad ferendum testimonium, nisi quando aliter veritas haberi non potest, in causis tamen sanguinis nullo modo compellendi sunt, sicut nec clerici, neque illi generaliter, qui volunt promoueri, vt aiunt Doctores ex *cap. cum in super, & cap. delictorum, de testibus cogendis*, etiam si aliter veritas haberi non possit, nisi in causis ipsorum fratrum, in quorum criminibus nūquam imponitur pœna sanguinis. Iuxta quod debent intelligi concessiones Pontificum indulgentes, vt monachi non possint compelli ad testificandum in causis civilibus, aut criminalibus, vt Pius Secundus in quadam Bulla limitauit, semper enim, priuilegio quocunque non obstante, ad id compelli debent, quando aliter veritas haberi non potest. *Ibidem art. 2.* De quo Collectori Cister. titulo, testis §. 2. Panormit. in *cap. 1. num. 2. de testibus cogendis*. Idem tradit Miranda tomo 1. ordin. iudic. quæst. 17. art. 3. concl. 6. §. sed limitanda.

14 Cum mulieres laicæ, etiam de iure Canonico admittantur in testes, quando aliter veritas haberi non potest, multo magis admittendæ sunt moniales contra alias moniales, cum earum delicta non nisi per

per ipsas probari valeant. Et licet ex dicto duarum feminarum non possit quis condemnari, vt aliqui sentiunt, hoc tamen non videtur admittendum in monialibus, quæ sunt religiosæ timentes Deum, & ita duæ sufficienter probant, si alias omni exceptione maiores sint. Sed in hoc sint circumspecti, & prudenter interrogent iudices. *Ibidem art. 3. & Tom. 4. Adit. Summa ca. 150. num. 3.* De quo Decius in *l. femina num. 35 de regulis iur.* Maranta de ordin. iudiciali p. 4. nu. 45.

Ad quod videantur Abbas in *cap. quoniam, de testibus*, Iulius Clarus lib. 5. §. final. quæst. 24. num. 2. 3. & 4. Farinac. de testibus, quæst. 59. à numero 1. & post eos relatos Miranda dicta quæstione 7. articulo 3. conclus. 3. §. sed quantum, vbi resoluit, faminarum testimonium in criminalibus causis criminaliter intentatis non esse admittendum, sed tantum in casu, quo veritas aliter haberi non potest, & in criminibus hæresis, læsæ maiestatis, & simonia, iuxta *cap. tanta, cap. per tuas, de simonia*, & Glossam in *cap. cum P. Manconella, de accusat.* & in *c. mulierem*, verb. *nec testis*, 33. quæst. 5. & in illis casibus, in quibus etiam admittuntur infames, & tunc tantum admittuntur ad faciendam aliqualem præsumptionem, vel indicium ad torturam, & tandem ad defensionem reorum, & alicuius innocentiam probandam, ex Farinaceo vbi supra num. 4.

15 Necessaria est licentia prælati, vt testificentur monachi, & moniales, si tamen defacto sine illa deponant, testimonium non vitatur. Sed in causis criminalibus non possunt talem licentiam facere, nisi superiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, sicut pro clericis non possunt, nisi Episcopi, aut eorum Vicarij Generales, idque ad defensionem Rei, & cum magna prudentia, & consilio facere debent. *Ibidem art. 4. & Tomo 3. quæst. 71. art. 1.* De quo Salzedo in Pract. Crimin. cap. 93. num. 25. Idem docet post Iulium Clarum vbi supra nume. 8. & 9. Miranda dict. art. 3. conclus. 6. §. sed deueniendo, in fine.

16 Sicut laico non permittitur ferre testimonium contra clericum, *cap. de casero, de accusationib. cap. 1. & per plures 2. quæst. 7.* ita nec contra monachum, nisi delictum esset commissum in loco, in quo non essent alij clerici, nam tunc adhiberi possunt testes seculares bonæ, & integre famæ, habita prius prudenti consideratione qualitatis clerici delinquentis, & an sit alias inuisus, aut gratus oppidanis illius loci, & pensata qualitate delicti patrati, & conditione testium. In casu verb, quo laici admittantur in testes contra clericos, vel monachos, non admittuntur, nisi ad indicium faciendum, vt saltem subijciuntur torturæ, vel quando agitur de crimine civiliter per viam exceptionis ad repellendum eos à testimonio, vel ad puniendum delictum non pœna ordinaria, sed priuatione tantum modo officij, vel beneficij. Ex aduertant prælati Regulares, quod non eodem modo repellendi sunt laici à testimonio contra monachos in causa criminali, sicut repelluntur

contra clericos testificantes, cum monachi non sint laicis ita inuisi, sicut clerici seculares. *Ibidem art. 1.* De quo Abb. in *cap. super his*, col. 2. in fine de *accusat.* & in *cap. de catero, de testibus*. Marant. de ordin. iudicia. 4. p. n. 48. l. v. Clar. in *Pract. crim.* §. fin. quæst. 24. nu. 10. 19. & 20. Quando, & in quibus casibus laici admittendi sunt adferendum testimonium contra clericos, vel monachos, consule post Iulium Clarum citato loco, Farinac. de testibus quæst. 61. opposit. 13. à nu. 98. & Panorm. & in *dist. cap. de catero*, & eis & multis relatis late tradit Miranda *dict. art. 3. concl. 6. §.* sed Panormitanus.

17 Cum veritas non possit haberi à suspecto, & inuito, nisi per torturam, iudici licet testem ad id torquere, potest enim inquirere de omnibus, sine quibus causæ commodè expediti non potest. Testi autem torquendo non est danda copia iudiciorum, & processus, huiusmodi enim tortura, vt plurimum fit super inquisitione generali ad indagandam veritatem, cuius quidem non datur copia parti, nec testibus, vt obferuat consuetudo. *Tomo 2. quæst. 11. art. 1. & 2.* De quo Bart. in *l. vnus §. index num. 11. ff. de quæst.* Clar. vbi supra quæst. 25. num. 1. & sequentibus. Ad quod vide etiam Farinac. de testibus quæst. 79. à num. 1. & post eos Miranda *tom. 1. ordin. iud. quæst. 18. art. 12.* Bosius *tit. de tortura testiu. nu. 3.* qui agunt de casibus, in quibus testes torqueri possunt, & faciunt tractata ab ipso Miranda. *d. q. 17. concl. 9. art. 3. & q. 16. art. 4. & 5.*

18 Infamis testificans nunquam probatur, nisi cum tortura, quæ purgare eius defectum, vt tenet DD. communis. Item testis crimine notatus non admittitur sine tortura, etiam si non sit vilis persona, sicut etiam non admittitur sine iuramento. At vero vilis persona testificans in causa criminali probatur contra reum sine tortura, iuxta communem, licet aliqui oppositum sentiant, quod relinquatur arbitrio boni iudicis, in omni tamen euentu nunquam adhibetur tanta fides huiusmodi testibus, sicut alijs. *Ibidem art. 3.* De quo Iulius. Clar. in *Pract. Crimin.* §. fin. quæst. 24. num. 13. Simancas de *Hæreticis cap. 62. num. 6.* Vide etiam Farinac. supra quæst. 56. à num. 50. vsque 57. & post eum, & Abbatem in *cap. testimonium, de testibus in 6.* & Felin. ibi verb. *nisi in subsidium* num. 12. tradit Miranda *dicta quæst. 17. art. 3. concl. 2. §. aduertendum*, vbi idem resoluit de infami infamia facti, & quantum ad criminofum, tradit idem *d. art. 3. concl. 7. §. tertio limitanda*, post Farinac. supra à num. 161. & Iulium Clarum *dict. quæst. 24. num. 19.*

19 Testes delicto interfectores, & dicentes neminem vidisse, aut cognouisse tanquam suspecti de veritate occultanda torqueri possunt, *lex libero. ff. de quæstionibus*, an autem omnes, qui interfuert, vel duo tantum, aut tres torqueri debeant, relinquatur arbitrio boni iudicis. In torquendis autem religiosi prælati non ostendant se crudeles, non enim est in vsu apud Religiones aliud tormentum, nisi flagellatio, & panis.

panis ac aquæ ieiuniâ, alia vero (absit) quod admittatur ob reuerentiâ clericatus, & habitus Regularis, *ibi. ar. 4.* Idem post DD. communiter, & præcipue Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 13. num. 29.* resoluit Miranda *dicta quæst. 17. art. 17.*

20 In causis criminalibus testes debent esse idonei, & probationes luce meridiana clariore. Licet verò duo, vel tres testes, & omni exceptione maiores sufficiant ex iure: Ad damnationem tamen aliquorum maior numerus requiritur, quales sunt Cardinales, nam pro Episcopis Cardinalibus condemnandis septuaginta duo testes debent deponere, pro presbyteris quadraginta quatuor, pro diaconis 27, pro subdiaconis vero, & alijs inferioribus Cardinalibus viginti quatuor, contra quoscunque verò alios inferioris gradus clericos, etiam Episcopos, vel prælatos Regulares sufficit testimonium septem, vt expressè definitur *cap. præsul. 2. quæst. 4.* quoad alios verò duorum, vel trium. Vnde non debent condemnari ad penam ordinariam huiusmodi prælati ex dicto duorum tantum, nisi causa, & circumstantia facti, & personæ aliud postulerent. *tom. 2. quæst. 12. art. 1.* De quo Abbas *cap. cum esses de testib.* Bart. in *l. omnes populi, de iurisd. omn. iud.* Fortunius Garcia de ultimo fine num. 247.

Ad idem vide tradita à D. Tho. 2. 2. quæst. 70. vbi expositores *ar. 2. So to lib. 5. de iust. quæst. 7. artic. 2.* Anton. Gomez *tom. 3. variar. de delictis capit. 12. num. 9.* Iulio Claro *lib. 5. §. fin. quæst. 66. num. 3.* Paz *1. part. tom. 1. suæ praxis in 8. temp. num. 5.* Farinac. de testibus quæst. 63. à num. 232. & post eos Miranda *dict. quæst. 17. art. 2. conclus. 1.*

21 Licet in his, quæ solent clâ fieri, & suapte natura difficulter probari possunt, sufficiant leuiore probationes, & quæ alias non censentur sufficientes: at in causis criminalibus semper requiruntur duo testes omni exceptione maiores, & non inhabiles, excepta causa hæresis etiâ clâ destinæ, in qua admittuntur inhabiles, vt sunt participes, & excōmunicati. Vnde in delictis occulte commissis non admittuntur domestici, nisi ad faciendum indicium, exceptis criminibus Regularium, quæ ab extraneis commodè probari non possunt. In delictis tamen occultis, quæ sunt difficilis probationis indicia probabilia, & urgentes præsumptiones habentur pro sufficienti probatione secundum aliquos, non tamen ad penam ordinariam imponendam, *ibidem art. 2.* De quo Barbosa in *l. 2. in principio num. 80. ff. solut. matrimonio Mascard. de probat. 3. part. conf. 124. num. 8. & conf. 122. num. 26.*

Ad idem faciunt tradita à DD. num. præcedenti relatis, & Miranda *dict. art. 2. conclus. 1.* & quod in causis criminalibus testes debeant esse omni exceptione maiores, tradit *dict. quæst. 17. art. 7. conclus. 7.* De quo Bald. in *l. final. num. 5. c. de probat. quæ sunt delicta* difficilis probationis, ostendit ex Farinac. *tom. 3. quæst. 37. à num. 150.* Miranda *tom. 2. ordin. iudic. quæst. 26. art. 4. conclus. 5.* & dicit intelligi debere, proditiones, & tractatus omnes, qui secreto sunt, delicta in nocte, seu alias clam.

commiffa, furta, adulteria, fimonia, sodomia, venenum, falſa moneta, partus ſuppoſitio, & his ſimilia, de quibus agit idem Farinac. in titulo de reo conſeſſo, & conuiſto quæſt. 86. num. 35. vbi tradit, an, & quando in huiuſmodi delictis occultis, & difficilis probationis admittatur præſumptiua probatio, & poſſit procedi ad torturam, etiam cum indicijs minoribus, ac leuioribus.

22 Semel malus, etiam nunc præſumitur malus in eodem genere mali, vel illi ſimili, ex regula, *ſemel malus, lib. 6.* & hoc reſpectu futuro- rum, nam reſpectu præſentis præſumptio facit tantum ſuſpitionem. Verum eſt tamen, quod malus in vno habet contra ſe non modicam præſumptionem, quod ſit malus in alijs propter connexionem, quam habent vitia inter ſe, niſi quando quis ſe abſtinet ab illo, vel alio delicto per aliquod tempus, in crimine non perſeuerans vt conſtat ex *cap. teſtimonium, de teſtibus*, ſaltem per triennium magnam agendo poenitentiam, puta quia ingreditur religionem, vel niſi delictum ſit, quod per naturam, vel ætatem alteratur, vt ſi iuuenis fuit libidinoſus, non præſumitur idem in ſene. *ibidem art. 3.* De quo Alciat. de præſumpt. regula 2. præſumpt. 7. num. 2. & 3.

Idem ferè poſt Abbatem in dicto *cap. teſtimonium*, numer. 8. & 12. Felin. numer. 24. & 31. Speculatoreſ titul. de teſte, §. 1. num. 24. Farinac. de teſtibus quæſt. 61. num. 38. & 140. Iulium Clarum lib. 5. §. ſin. quæſt. 53. num. 2. & 20. tradit Miranda dicta quæſt. 17. artic. 3. conſuſ. 7. §. non etiam, vbi reſoluit, quod etiam in cauſa Ciuili emmendatio non præſumitur, niſi probetur, quando crimen fuit manifeſtum, imò, & quando fuit occultum, cum non ita ſit occultum, quin probari non poſſit in iudicio. Vnde qui probauit crimen, iam fundatam habet intentionem ſuam ad repellendum teſtem *capit. ſuper eo, el prima. ro. de teſtibus*, & ſic qui ſe excuſando dixerit, ſe eſſe emmendatum, debet illud probare iuxta *l. 2. ff. de probat.* Qua propter emmendatus de crimine non remanet omninò integer, nec reſtituitur priſtinæ præſumptioni nature, qua quilibet præſumitur bonus, iuxta regulam *capit. ſinal. de præſumption.* quin verò in cauſis arduis ſemper remanet præſumptio contra ipſum, ex dicto *capit. teſtimonium*, vbi emmendatus de crimine licet præſumatur idoneus in cauſa Ciuili, non tamen præſumitur talis in criminali. Additque ex Panormitano vbi ſupra, per hoc limitandum eſſe *capit. ferrum, diſt. 50.* vbi dicitur, quod poſt peractam poenitentiam non deſpici debet in aliquo quod fuit, quia iam incipit eſſe quod non fuit, ac proinde talis adhuc non præſumitur bonus, quoaduſque admittatur ad actus legitimos, & publicos, Qualiter autem emmendatio ſit probanda, concludit per triennalem laudabilem vitam id probari debere, ex mente plurimorū DD. apud Farinac. vbi ſupra num. 140. quod maximè concordat cum reſolutione ſupra ex noſtro Auſtore.

23 Teſtes

27 Teſtes debent eſſe omni exceptione maiores, id eſt qui nulla legitima exceptione reiſci poſſint, *capit. 1. de teſtibus, capit. forus, de verborum ſignificat. capit. 1. de conſanguinit. & affinitat. l. 3. ff. de teſtibus*. Semper autem maior fides adhibenda eſt teſti fauenti Reo, niſi pro actore faciens aliqua magna dignitate, auctoritate, vel probitate eluceat. Examinandi autem ſunt accuratè, & interrogando eos per has circumſtantias: *Quis, cui, cur, quomodo, quando, vbi, qui. bus auxilijs, & ſocijs*: quod ſi nimis promptè reſpondeant, ſignum eſt conuentionis inter ſe ad teſtimonium ferendum, ſi verò ſint nimis perplexi, conſcientia deterreri non paruum indicium eſt, *ibidem artic. 4.* De quo Panormitan. in *capit. 1. de teſtibus*, & in *cap. 1. de conſanguinit. & affinitat.* Soto lib. 5. de iuſtitia quæſt. 7. articulo 3.

Ad idem vide Panormitan. in dicto *capite 1. de teſtibus*, & dicto *capite 1. de conſanguinitat. & affinitat.* Farinac. de teſtibus quæſt. 62. à numer. 1. vſque ad 27. & poſt eos Miranda dicto articulo 2. conſuſ. 2. vbi ad finem addit, quod teſtimonium teſtis legitimi, & omni exceptione maioris auctoritatem præbet teſtimonio minus idonei teſtis, dummodo inter ſe concordent, idque probat ex mente Baldi, & Iaſonis cum Paz in Praxi 1. part. tom. 2. in 9. tempore numer. 4. & 5. & Farinac. ſupra à numer. 328. De teſtibus etiam habilibus agit idem Miranda dict. quæſt. 17. art. 7. & quomodo ſint examinandi teſtes, tradit quæſt. 18. art. 1.

24 Priuata ſcriptura epistolæ, qua quis fatetur ſuum delictum ſufficit ad plenam probationem, dummodo in iudicio à Reo ſcriptore recognoſcatur. Quæ pro recognita habenda eſt ſecundum aliquos, quando ipſe reus contumaciter renuit reſpondere, vel recuſat comparere poſt citationem. Negans verò epistolam à ſe ſcriptam, deficientibus teſtibus ad id probandum, compellendus eſt à iudice ad ſcribendum manu propria, vel ad prodendam aliam ſcripturam manu ſua ſcriptam, vt ex comparatione litterarum facienda per peritos in arte ſcribendi, & ſub iuramento adſtrictos poſſit fieri recognitio, quæ tamen comparatio tantum inducit ſemi plenam probationem, in cuius ſupplementum iuramentum Reo deferri debet ad instantiam actoris, *ibidem artic. 5.* De quo Couaruias 2. variarum capitul. 21. numero 4. & Practic. quæſtion. capit. 26. numer. 6. Paz in practic. crimin. 4. part. tom. 1. cap. 1. à num. 25. vſque ad 31.

25 Accuſator non valet pro teſte in iudicio contra accuſatum vt fatiſ colligitur ex *capit. forus*, §. *in omni negatio, de verbor. ſignific.* & *ex cap. ſuſpectioſ*, 3. quæſt. 5. & alijs iuribus: at denunciator bene valet in denuntiatione, Reo prius fraternaliter correcto, *ibidem artic. 6.* De quo

quo Soto de regend. secret. memb. 2. quæst. 4. pag. 41. col. 21. & de iustitia lib. 5. quæst. 6. art. 2. conclus. 4. Simancas de Cathol. Institu. num. 5. Nauar. in Rubrica de iudicijs num. 1. in fine.

Idem post Speculatorem tit. de teste §. 5. num. 89. & Farinac. de testibus quæst. 60. à num. 64. tradit Mirand. dict. quæst. 16. art. 3. conclus. 11. ad finem.

26 In causis arduis testes necessariò sunt inquirendi à iudice, & examinandi præsentialiter, vt expresse habetur l. 3. §. Diuus ff. de testibus, nec debet id scribis, seu notarijs committi, vel secretarijs, nisi sit impedimentum ex parte iudicis non potentis inquirere, quia magnis, & arduis negotijs est occupatus, & ex parte testum non valentium accedere ad præsentiam iudicis iuxta, cap. si qui testium de testibus. Quando verò id notario commissum fuerit, necesse est, quod fiat in scriptis commissio, alias quidquid virtute illius actum fuerit, nullum reputabitur, nec illi est adhibenda fides, etiam apud Regulares, quorum consuetudo cõmitendi hoc suis secretarijs in causis magni momenti non valet, nec est seruanda, tom. 2. quæst. 13. ars. 1. c. 5. De quo Alexan. conf. 104. col. 4. volum. 5. Gregor. Lopez l. 26. & 27. tit. 16. partita 3. Bernard. Diaz regula 717. vbi Salzedo.

Idè docent post Bald. in dicto c. si qui testium de testibus, vbi Inno. & Pan. & Felin. in ca. cũ causam, eodè tit. Cou. lib. 2. variar. c. 13. n. 10. Iul. Clar. lib. 5. §. final. quæst. 26. nu. 3. Paz in praxi tom. 1. part. 1. in 8. temp. à n. 98. Farinac. de testibus quæst. 77. à num. 71. vbi ex professo tractat, an testes in criminalibus examinandi sint necessariò à iudicibus, & in quibus casibus id ipsum sit concedendum, vel denegandum notarijs, ad quod specialiter tradit multa notatu digna ibidem à num. 126. & à num. 175. cum sequentibus. videnda etiam sunt tradita non minus doctè, quam eruditè, ac piè à Segura de Aualos in directorio iudicium Eccles. part. 2. cap. 2. n. 17. vbi multum deplorat, & lamentatur deprauatam, ac detestabilem consuetudinem introductam in Ecclesiasticis iudicijs, vt in clericorum criminibus testium examinem committatur in magnum Sacerdotum dedecus, ac iustitiæ detrimentum quibusdam sæcularibus, qui vulgò dicuntur receptores (seu potius criminum, & pecuniarum receptores) vt vocat isler Doctor qui addit, apud Lusitanos obseruari, vt quando testes non possunt examinari ab ipsis iudicibus clericorum Ecclesiasticis ob aliquod impedimentum, id committatur, vel iudici illius loci, in quo testes sunt examinandi, vel alicui parochiali presbytero, seu alio honesto, & litterato viro in dignitate aliqua constituto. Quod optare se dicit Couar. lib. 2. variar. cap. 13. num. 10. vt etiam fieret in iudicio sæculari. Ad quod consulendus etiam est Simancas de Cathol. institu. tit. 64. num. 11. vbi tradit, id omnino communiter obseruari in praxi in suo Inquisitorum sancto tribunal, vt examinem testium coram ipsis Inquisitoribus

toribus fiat, vel necessitate aliud exposcente, coram duobus religiosis, & discretis viris. Quæ omnia referuntur à Miranda dicta quæst. 18. art. 6.

27 Tam in iudicio ordinario, quam extraordinario, seu summario requiritur assententia notarij publici, seu tabelionis, qui acta scribat, vel eo deficiente duo testes idonei, qui fideliter omnia conscribant, cap. quoniam contra de probat. sententia verò sine hac solemnitate lata, aut non seruat ordine processus nulla reputatur, vt communis tenet. Quod etiã habet locum quando proceditur per viam inquisitionis, vt fit inter Regulares. ibidem art. 2. De quo Glossa in dict. cap. quoniam contra de probat. Ripa in Rubrica extra de iudicijs num. 54. vbi Decius lect. 1. num. 7. Ad quod vide Miranda tomo 1. ordin. iudic. quæst. 1. art. 2. conclus. 3. vbi docet, notarium, seu tabelionem non esse de substantialibus iudicij, sed tantum de solemnitate iuris, & tomo 2. in pract. Canonica & Regular. quæst. 2. art. 8.

28 Consuetudo autem Religionum, qua prælati in visitationibus interrogant testes, & eorum dicta propria manu scribunt non adhibito notario, seu secretario, ex duobus potest saluari. Primo, quod Fratres suo iuri renunciare videntur per vorum obedientiæ, respectu cuius in multis tali iuri renunciare censentur. Secundo, quod inter Regulares, vt in plurimum de causis minimis, & ad correctionem agitur, in quibus cap. quoniam contra, de probat. locum non habet, in his enim simplici iudicis assertioni sine scriptura standum est, vt tenet communis. ibid. ar. 3. De quo Abb. in dict. cap. quoniam contra, num. 3. Imola numero 15. Felin. num. 1.

Ad quod vide Miranda dict. quæst. 2. artic. 8. vbi agens de illa consuetudine Regularium non vtendi notario, seu secretario in inquisitionibus generalibus, seu visitationibus Conuentuum, docet in illis non habere locum dictum cap. quoniam contra, quia nec est iudicium ordinarium, nec extraordinarium, sed præparatoriam ad iudicium communiter nuncupari, vt illam vocant Bart. & Doctores communiter in l. vltima. ff. de questionib. & Bald. in l. ea quidem C. de accusationib. Alexand. lib. 2. consil. 183. Decius in Rubrica de iudicijs num. 35. Speculator lib. 3. tractatu de inquisitione §. ad inquisitionem, idque expresse renere Paz in praxi 1. p. in princip. annotat. 1. num. 2. & 12. ac proinde non posse non multum mirari, addit idem doctissimus Pater, quod noster Auctor non aduerterit ex communi Iuris peritorum sententia haud quaquam talem inquisitionem generalem esse, nec nominari posse iudicium ordinarium, nec extraordinarium.

Sed his facilimo negotio satisfit, quia Auctor in dict. art. 2. num. præcedenti citato videtur agere de inquisitione particulari, in qua, etiam inter Regulares dicit procedere dictum cap. quoniam contra, vt tenet Glossa ibi communiter recepta, quia est iudicium extraordinarium, quod

N n

Expõnitur & tuetur doctrina Auctoris ex ius mente.

quod est illud in quo proceditur non seruatis iuris apicibus, sed summarie, & de plano, sicut fit inter Regulares, vt post Ripam in rubric. de iudicijs, num. 54. & Decium, ibi lect. 1. num. 7. multis id comprobantem, concludit ipse Auctor in fine dict. art. 2. At in hoc art. 3. vt conijci potest, agit de inquisitione generali, in qua proceditur ad correctionem magis, quam ad vindictam, & de causis exiguis, & minimis, in quibus sine scriptura standum esse simplici iudicis assertioni, & non procedere dictam decretalem docent Abbas ibi, num. 7. Imola num. 15. Felin. numer. 1. Berol. nu. 2. & dicit communem Parisius, num. 14. Ferret. nu. 6. & in hoc sensu non diffiteor talem Inquisitionem Generalem nequaquam esse, nec nominari posse iudicium ordinarium, vel extraordinarium, vt ipse prae citatus P. Miranda bene probat, nec in eo procedere dictum. *cap. quoniam contra*, quia in ea non procedit praelatus vt iudex, sed tantum modo, vt pater, vt instruat, & informetur de statu Religionis, & modo viuendi Religiosorum, & Regularis disciplinae obseruantia. Vnde quando inquirunt de aliqua persona particulari infamata, seu indicata de aliquo crimine, vtuntur dicto notario seu secretario, si proceditur per viam accusationis ad vindictam, quod Auctor non negat, imò id expressè firmat d. art. 2.

29 In causis criminalibus nunquam testis potest deponere in scriptis, etiam si legat scriptum, sed necessariò debet testificari viua voce, iuxta formam *ca. testes*, 3. q. 9. etià apud Regulares, & in visitatione generali Conuentuum. Idem dicendum est in causis ciuilibus magnae qualitatis, aut qualitatis. Vnde si sint parui momenti bene valet dictum in scriptis, maximè vbi talis viget consuetudo, *ibid. art. 4.* De quo Couarr. 2. variar. cap. 13. num. 6. & 11.

Idem post Baldum, in l. *iuris iurandi*, num. 3. & Salicet. ibi, num. 8. & Farinac. de testibus, quaest. 80. à num. 27. docet Miranda, dict. quaest. 18. art. 9. vbi dicit, quod modica, seu prorsus nulla fides adhiberi debet chartulis, quae iudicibus, & praelatis mitti solent à non nullis à iudicio ab se atibus pro veritate facienda super re, seu causa aliqua, vbi etiam ponit aliquas limitationes huius regulae generalis, vt de muto ex accidenti, & similibus.

30 Quando in inquisitione deducta est qualitas temporis, & loci debet respondere testis contenta in inquisitione esse vera, vel vidisse fieri delictum loco, & tempore, de quibus in illa, & aliter non sufficit. *Ibid. art. 6.* De quo Bart. in l. 1. ff. de aleator. & in l. labeo. ff. de suppellect. legat. A retin. in l. *seruus electi*. §. 1. ff. de legat.

Idem post Farinacium de testibus, quaest. 64. à num. 92. vsque 117. docet Miranda, dict. quaest. 17. artic. 8. concl. 4. §. hic solet, vbi resoluit, quod quando locus, & tempus non sunt de substantia rei, de qua agitur, testes non deponentes de loco, & tempore bene probant, secus quãdo ea sunt de substantia actus probandi, tunc enim sine loco, & tempore depo-

deponentes nil probant. De quo etiam Mascard. de probat. conc. l. 994. num. 2. Vidè supra hac resolut. num. 6.

31 Testis legitimè interrogatus à iudice competente tenetur dicere veritatem, nisi delictum sit occultum nullapraecedente infamia. Hoc tamen est limitatum casu, quo ex non manifestatione veritatis graue Reipublicae, aut tertio alicui prauidicium oriretur excedens multum damnum infamiae, quod reo sequitur, *ibid. art. 7.* De quo Nauarr. in Manuali, cap. 25. num. 43.

Idem post D. Thom. 2. 2. quaest. 70. art. 1. vbi Arag. Bñez, & Soton. Soto, lib. 5. de iust. quaest. 7. a. 1. & de secreto memb. 2. quaest. 7. dub. 3. & cum communi Theologorum docet Miranda tom. 1. Ord. iudic. quaest. 16. art. 1.

32 Index debet summere iuramentum à testibus, alias non valebit eorum dictum, l. *testium*, c. de testibus, l. *iuris iurandi*, eodem titul. cap. si testes, vers. *iuris iurandi*, 4. quaest. 3. & ibi gloss. cap. de testibus, cap. nuper, de testibus. Praecipere autem subditis sub obedientia, vel in virtute Spiritus Sancti, vt fit apud nos Minores, & alios Regulares non est in virtute iuramentum summere, nec consuetudo super hoc videtur bona, vt potè iuri contraria, & in prauidicium boni communis. *ibid. ar. 8.* De quo Syluest. verb. *testis* num. 6. in fine. Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est retract. 10. §. Ad quod vide Miranda, to. 1. Ord. iudic. quaest. 18. ar. 4. Paenormit. in dict. cap. nuper, de testibus, Farin. quaest. 24. de testibus à num. 1. vsque 19. Paz in praxi 1. tom. p. 1. in 8. tempore, num. 106. & Miranda, sup. art. 2. & 3.

33 In dubio non praesumitur testem ignoranter deposuisse falsum propter iuramentum ei delatum, nec admittitur excusatio ignorantiae, vt in Rustico praesumitur, nisi sit magnae probitatis, & bonae estimationis vir, quod arbitrio iudicis relinquitur, tom. 2. quaest. 14. artic. 1. De quo Alexand. in Rubric. de iur. iurand. colum. penult. Angelus in l. *plaga*, c. ad l. *Falcidiam*.

Ad quod vidè Farinacium, quaest. 67. de testibus à numer. 57. vsque 77. & Miranda sup. quaest. 17. art. 8. concl. 12.

34 In causis criminalibus testes falsi sunt puniendi poena Talionis, & in causa haereticis tradendi sunt brachio seculari, ex quodam iudicio Leonis X. directo Cardinali Adriano Generali Inquisitori Hispaniae, & hoc etiam si eorum dictum non valeat ob defectum aliquem, puta quia non est eis delatum iuramentum. Sed semper super hoc agendo pensanda est personarum, & delicti qualitas ad augendam, vel minuendam poenam, ac rursusque debent puniri tales falsi testes, quam solet puniri delictum, super quo falsò fuit depositum. *Ibidem artic. 1.* De quo Couarr. in cap. *quannis pactum*, 1. part. §. 7. numer. sexto, Anton. Gomez in l. 43. Taur. Simincas de institut. Catholic. titul. 64. num. 24.

De pœna falsi testis vide Farinac. de testibus, quæst. 67. à nu. 1. vsque 57. & num. 77. vsque ad 235. & quæst. 16. à num. 1. & quæst. 81. num. 3. Segura de Aualos in suo direct. Eccles. iudic. 2. p. cap. 2. à num. 14. Coar. lib. 2. variarum cap. 9. num. 1. Iulius Clarus lib. 5. sentent. quæst. 12. num. 15. quos refert agendo de pœna Falionis, Miranda ordin. iudic. tom. 1. quæst. 13. art. 9. concl. 5.

35 In quibuscunque criminibus, excepta hæresi, regulariter nomina testium, & eorum dicta sunt Reo propalanda, ut ex refutatione eorum se possit defendere, id enim iuri naturali congruum est. Quod etiam apud Regulares habet locum, & in causis grauibz fieri statutum est in nostra Religione Minorum. *tom. 2. quæst. 15. art. 1.* De quo Simancas vbi supra num. 29, Salzedo in pract. crimin. cap. 128. littera D. pag. 439. & in causis nobilitatis, & exemptionis, tradunt Coar. lib. 2. variar. cap. 13. num. 10. Azeuedo lib. 7. noue compilat. tit. 6. l. 28. num. 2.

An testium publicatio sit de iure naturali, & de essentia, & substantia iudicij, affirmat Panormit. in *cap. olim, & cap. qualiter, & quando el. 2. de accusat.* contra Hostiensem, & tradit Miranda supra quæst. 14. art. 2. conclus. 6. Idem tenet Segura de Aualos in director. p. 2. cap. 14. à num. 2. oppositum tenent multi, quos refert Paz in praxi tom. 1. p. 1. in 8. tempor. à num. 134. Quod testium publicatio in criminalibus, loquendo de iudicio ordinario seculari, vel Ecclesiastico, sit de substantia iudicij, eiusque omissionem reddere proceum nullum, maxime si à partibus petatur, est communis omnium ferè DD. & eam tenet expressè Iulius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 49. num. 1. & sequentibz. & quæst. 61. num. 1. De quo etiam videndi sunt Paz vbi supra à num. 135. Farinac. tom. 2. de testibus quæst. 75. num. 5. quos refert ad idem Miranda tom. 2. ordin. iudic. quæst. 23. art. 1. conclus. 1. vbi conclus. 2. tradit, in iudicio extraordinario, & summario, etiã in causis criminalibus testium publicationem non esse de substantia iudicij, vti in causis Inquisitionis. & Religiosorum, ad quod citat, cap. *ultimum, de heretic. lib. 6.* & Simancas de Catholic. instit. tit. 64. num. 26. & 27.

36 Licitum est opponere aliquid, quod sit verum contra testes. Causæ autem solitæ apponi, & quæ præcipuè reputantur sunt, conspirationes, & inimicitia capitales; l. 3. ff. de testibus, l. 1. §. pratorum, ff. de questionibz. cap. repellantur, cap. meminimus, cap. cum oporteat de accusatio. quæ etiam opponi possunt in causa fidei. Capitalis vero inimicitia ex pluribus causis oritur. Primb ex eo, quod quis occidit consanguineum alterius, vel ad id dedit operam. Secundo ex eo, quod minatus est occidere, potes id facere, aut solitus minas exequi, ex glossa in l. licet, §. capitalis, ff. de receptis arbitris DD. in l. 1. C. vidi vi. Tertio ex eo, quod quis aliquem accusauit de crimine, ex quo graue damnum reo poterat obuenire, ex Glossa in l. 3. §. capitales, ff. de receptis arbit. Quarto, quando deposuit in criminati causa contra reum, cap. cum p. Manconella, vbi Anan. & DD. de

Accus.

accusat. Quinto, si eum aliquando in vinculis detinuit. Sexto, ex iniuriarum prolatione, vel ex verbis improprij, iuxta cap. veniens, vbi Bald. & DD. de iure iurando, in quo considerare debet iudex personas, inter quas prolata sunt conuitia. Septimo, quando quis mouet alteri quæstionem status, videlicet esse plebeium, aut ex genere maculato *§. item is, vbi glossa, in sit. de accusat. & §. inimicitie, §. si capitales, in sit. de excusat. tutor.* Octauo, si mouet quæstionem de pralatione obtenta, & iam confirmata, sicut etiam de omnibus, vel de aliqua magna parte bonorum ex l. 22. tit. 16. part. 3. Nono ex eo, quod quis corporalem iniuriam modo inhonesto intulit, vt si pugno, alapa, fustibus, vel farundine percussit, vel in facie turpiter vulnerauit vt argum. §. 2. in sit. de iniurijs, probant. DD. Decimo ex eo, quod dudum fuerunt inimici, si recentè sunt reconciliati *cap. accusatores el primero, 3. quæst. 5. l. in ipsius C. familia hereticanda, vbi Bald.* Vndecimo si ab inimico capitali illius descendit, l. athleta §. dat remissionem, ff. de suspens. tutoribus, quod extenditur ad colaterales vsque ad quartum gradum, argument. l. lex Cornelia §. 1. ff. de iniur. & cap. 1. 3. quæst. 5. & idem si contraxit inimicitiam cum aliquo de tali familia, præsumitur omnes de illa esse inimicos illius vsque ad quartum gradum. Duodecimo, si cum inimicis Reicommodantur, vel cum aliquo eorum magna sunt amicitia coniuncti, vel est contracta parentella (vt nostri locuntur) seu confederatio cum inimico capitali ipsius, vel contraxerunt inimicitiam cum amicis ipsius, vt colligitur ex cap. accusatoribus, 3. quæst. 5. vbi Geminianus. Vltimo, si sunt de aliqua familia, seu factione contraria, argument. dicti cap. accusatoribus. Sed in hoc multo iudicio opus est, nam in religiosis talis suspicio sinistra cessat, ex eo, quod quotidie celebrant, & inter se communicant. Quomodo autem circa hoc se debeat gerere iudex, & quando cesset inimicitia, vide apud Doctores in ox citados, tom. 2. quæst. 15. art. 1. & 2.

De quo Soccin. in dict. cap. repellantur num. 14. vbi Felin. nu. 3. Bald. in cap. veniens, ad finem, de iure iurand. Barth. in l. filius familias, num. 6. ff. de Probat. & in l. in quæstio, ff. ad l. Iuliam, & in l. 1. ff. quibus vt indignis, & in l. 2. §. cum quis ff. de quæstio. Gomez lib. 3. variar. cap. 12. num. 14. §. quod etiam extende, & §. & in tantum hoc est verum, Peña 3. part. Director. Inquis. commen. r17. pag. 610. col. 1. in fine. ¶ Ad quod etiam vide tradita à Iulio Claro lib. 5. §. fin. quæst. 24. à nu. 5. Farinac. de testibus quæst. 75. num. 3. & sequentibus, & à num. 36. vsque in finem, & quæst. 54. à num. 1. & à num. 84. & à num. 145. & à num. 210. & quæst. 60. à num. 1. vbi tandem agit, an quis possit esse testis in sua propria causa, & post eos Miranda dicta q. 17. art. 3. conclus. 5. §. his de amicitia, in ro. 1. ordin. iudicari.

37 Qui opponit testium veritatem non peccat, potestque licitè illi opponere crimen secretum, ratione cuius eius testimonium inualidatur, dummodo reus iuste se defendat, & reuelatio criminis sit necessaria ad sui purgationem, & non ad euadendam leuem infamiam, & poenam,

N. n. 3.

sed

sed ad magnam, & proportionatam infamiae secutae ex tali manifestatione. Rationabilius autem poterit secretum crimen testis propalari, si is sponte ad iurandum accedit, quam si a iudice ad id astringeretur, opponens vero testi falsum graviter peccat, etiam si reus iuste se defendat, *ibidem art. 3.* De quo D. Thom. 2. 2. quaest. 70. art. 3. vbi Aragon, Soto lib. 5. de iustitia quaest. 7. art. 3. & lib. 1. quaest. 1. art. 8. Cordub. lib. 1. q. 38. dub. 1. Navarra lib. 2. de testibus cap. 3. num. 349.

Idem docent Portel, verbo, *testis*, num. 30. & in addit. ad dubia num. 3. vbi addit eum Sayrolib. 12. Clavis Regiae cap. 19. num. 27. idem esse dicendum, etiam si testis iam tulisset testimonium, & Miranda tom. 2. ordin. iudi. quaest. 24. artic. 1.

38 An autem teneatur quis servare, secretum quod promissit ante licentiam servaturum sub iuramento? Affirmat Auctor in ordine iudic. cap. 7. num. 10. quia, inquit, iuramentum est in detrimentum partis laesae. Vnde Portel in addit. ad dubia dicto. verbo, *testis* num. 4. resoluit cum communi, quod si ea promissio iurata facta est reo, & crimen sit secretum non dependet a futuro, nec contra bonum commune, seu publicum, nec in praedictum tertij tenetur promittens servare secretum, & iuramentum, si crimen sit pendens a futuro, vel contra publicum bonum, vel contra proximum. Quia in hoc casu concurrunt duo praecipua naturalia, vnum fortius, quale est obviare malo, & damno Republicae, vel proximi innocentis: & alterum minus forte, quod est promissio facta alteri cum iuramento: quibus simul concurrentibus fortius servari debet.

RESOLUTIO XLIII.

De Carcere Reorum.

Carcer non fuit inventus ad poenam, sed ad custodiam. *l. 1. C. de custod. reorū* de iure vero Canonico ad correctionem magis, quam ad vindictam datur. Carceris inventor, ut referunt, fuit Tarquinius superbus, contra clericos vero primus adinventor carcerem Eugenius II. Papa, imò, & antiquiore tempore usum carceris innotuisse, constat ex sacra pagina, qua narratur Genes. 39. Ioseph venditum in Aegyptum carceri mancipatum esse, *tom. 2. quaest. 16. art. 1. & 2.* De quo vide Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 2. Anton. Gomez tom. 3. var. cap. 9. num. 8. Segura de Aualos in Director. 2. part. ca. 13. Julius Clarus lib. 5. sentent. §. fin. quaest. 46. num. 6. & 7. Farinac. 1. p. tom. 1. lib. 2. quaest. 27. num. 98.

2 Carcer talis esse debet, ut in eo custodiantur incarcerati, & non pereant retro, & obscuro loco inclusi. Apud Regulares tamen, cum car-

cer

cer ad afflictionem corporis etiam ordinetur, maiori; & obscuro, clausura possunt detineri delinquente si praecipue quando crimen est grave, & solam a carceris poena puniri intenditur, *ibidem art. 3.* De quo Gomez cap. 9. de delict. n. 6. in fine, Julius Clar. in pract. crim. §. final. quaest. 46. in principio.

3 Religiosi, sicut nec clerici saeculares non sunt incarcerandi sine praevia informatione delicti, & nisi duo, aut tres testes testes deponant contra eos, praecedente diligenti examine ipsorum, & maximo consilio in captura, iuxta terminos *l. 2. C. de exhibendis reis*, (sicut fieri solet apud Inquisitores haereticae pravitatis, quando reus delatus insignis est auctoritatis, ad cuius capturam non proceditur, nisi consulto prius summo Inquisitionis senatu, ut habetur in instructione Inquisitoribus praescripta) *ibidem art. 4.* De quo Ioan. Andreas in cap. *si clericus de sentent. excommunic. lib. 6.* & infra resolutione de poenis.

Ad quod vide tradita ab Antonio Gomez tom. 3. var. cap. 9. Bernard. Diaz, & eius Comment. Salzedo in pract. crimin. cap. 120. a num. 1. Paz in praxi tom. 1. part. 5. capit. 3. §. 2. num. 2. & sequentibus, Segura de Aualos in Director. 2. part. cap. 13. num. 8. Farinac. vbi sup. num. 111. & post eos Miranda tom. 1. ordin. iudic. quaest. 15. artic. 3. conclus. 3.

RESOLUTIO XLIII.

De citatione, & interrogationibus Reorum.

Prelatus supremus, qualis est Generalis potest priuare monachum ab officio praelationis, visitationis, aut procuratoris absque ulla citatione dummodo delictum commissum sit graue, & notorium, aut ex literis missiuis ab eo subscriptis constet, nullamque habere possit defensionem, ac inexcusabilis appareat, iuxta veriore sententiam. Secus, si omnia haec non concurrerent, tunc enim, etiam in notorio crimine citationem requiri, verior, & probabilior opinio rationi, & iuri naturali adhærens affirmat. *tom. 2. quaest. 17. art. 1.* De quo Felin. in cap. cum dilectis filiis, verbo dicenda, de purg. Canon. Secuta ab Innocentio in cap. 102. eodem titulo, & Speculat. tit. de notorio crimine §. 1. vers. scias. ¶ Quod citatio sit de iure naturali, habetur expressè in Clemente. *pastoralis §. ceterum, de re iudic. & in cap. Deus omnipotens 2. quaest. 1.* & tradit post Speculat. 3. part. tit. de inquis. §. fin. verbo, *distinguo*, & Victorin. Manso in pract. crimin. capit. 7.

num.

num. 5. Miranda sup. quæst. 14. art. 2. conclus. 4.

2. Citatio apud Regulares debet fieri iuxta antiquum stilum, & consuetudinem Religionis per literas secretarij, Abbatis, Generalis, aut Prouincialis ab ipsis subscriptas reo dirigi solitas, & in eius manibus positas cum omnibus alijs circumstantijs, quibus vocari, seu citari solet ipse reus, & in his, quæ spectant ad iudicij formam, & ordinem consuetudo seruatur. Vnde non est necessarium ad hoc, vt seruetur stilus Romanæ Curie, *ibidem* art. 2. De quo Bart. in l. *testium* §. *testis ff. de testibus*, Bald. in l. 2. in principio c. *quemadmodum testes aperiuntur*. Ad quod faciunt tradita à Miranda dicta conclus. 4. ad finem.

3. At quando proceditur per viam inquisitionis valet processus factus, etiam nulla interueniente partis citatione, sed sententia erit nulla, si proferatur antequam citetur ad respondendum. Quod in Religionibus, in quibus per viam inquisitionis vt in plurimum proceditur, obseruatur, *ibidem* art. 3. De quo Bald. in l. *edita* num. 30. c. *de edendo*, & in l. *ca quidem* 42. c. *de legibus*, Iulius Clar. lib. 5. §. fin. quæst. 4. verf. poterit itaque iudex, & quæst. 50. verf. item quia processum fuisse.

4. Rei interrogandi benigne, & humane tractentur, nec interrogentur de inutilibus, sed de facientibus duncaxat ad rem, neque interrumpi debent in principio confessionis. Sunt autem generaliter interrogandi, deinde paulatim ad speciem procedendum, nullam singularem delicti circumstantiam exprimendo, iuxta ordinem præscriptum in l. 1. §. *vt causa ff. de quæst.* cætera verò iudicis arbitrio committuntur, qui debet esse subtilis inuestigator, monente iuris consulto in l. *de minore* §. 1. ff. *de quæst.* ad minima, & singularia aliquando descendens, & de circumstantijs etiam remotis interrogans, fingendo se velle facere, quod non vult, vt fecit Salomon fingens velle puerum diuidere 3. Reg. 3. & refertur in *cap. afferte de præsumpt.* ac denique debet attendere ad coniecturas verosimiles, quæ capiuntur ex qualitate facti, & conditione personarum, *to. 2. q. 18. art. 1.* De quo Bart. in dicta l. *de minore* §. 1. ff. *de quæst.* & in l. *scriptura. c. de fide instrumenti*, vbi Salicet, Bald. in l. *Imperator* 1. *de statu hominis*.

5. Reus iuridicè interrogatus à iudice compereptæ statim tenetur respondere, & ad veritatem aperiendam adstringendus est, nec danda est illi temporis dilatio ad deliberandum. Ita tenet consuetudo, & praxis, qua ante datas defensiones, & indiciorum copiam reus interrogari, & examinari solet. Iudices tamen timorati debent notario præcipere, vt testium depositiones absque eorum nominibus coram reo legat, vt inde videat quid contra eum probatum sit, & veritatem fateatur. Quod in causis Regularium, vbi secundum æquitatem, seu de bono, & æquo proceditur, obseruare oportet, *ibidem* art. 2. De quo Bald. in l. *salsum* num. 2. ff. *de acquir. h. hered.* Iul. Clar. lib. 2. Recept. sentent. §. fin. q. 45. verf. sed quid, Salzedo in Pract. crimin. cap. 126. verbo, *copiam indiciorum*. Idem post

D. Thom.

D. Thom. 2. 2. quæst. 69. art. 1. & 2. vbi Aragon, Bañez, & Salon, Soto de secreto, memb. 2. & 7. quæst. 2. & latius, quæst. 7. conclus. 1. & lib. 5. de iud. quæst. 6. art. 2. conclus. 2. docet Miranda tom. 2. Ord. iud. quæst. 19. art. 7. concl. 1. & art. 12. per totum.

6. Tunc vero dicitur iudex rectè procedere ad confessionem exigendam à reo, quando contra eum in accusatione extat vnus testis ocularis omni exceptione maior, aut vnus indicium, vel plura illi testis æquipolentia, vel etiam infamia. At in crimine occulto pisculum est, & à pietate Christiana alienum reum interrogare. *Ibid.* art. 3. De quo Bart. in l. *fin.* num. 7. ff. *de quæstio*. Salzedo in Pract. Crim. cap. 126. §. quod autem dicatur. Miranda ad idem dict. art. 7. concl. 2. & art. 8. conclus. 1. vbi dicit esse peccatum grauissimum iudicem extorquere à reo, quod ipse nõ teneatur dicere.

7. Licet Reus legitime interrogatus teneatur veritatem patefacere in causis ciuilibus, & criminalibus, in quibus poena sanguinis non imminet, seu timeretur, & in omnibus spiritualibus controuersijs: in causis tamen capitalibus, & vbi de graui dedecore, & infamia agitur, naturalis æquitas dicitur posse reum salua conscientia veritatem absque mendacio verborum artificio contegere. *Ibid.* art. 4. De quo Nauar. lib. 2. de testibus, cap. 4. num. 142. Salzedo in Pract. Crim. cap. 126.

Idem tenet citans ad id nostram Scorum, Ioan. Malderus, tract. 6. de iustit. cap. 2. fol. 527. qui id extendit ad causam trirremium, & amissionè omnium bonorum, & inclinat Saa in Aphorism. verb. actus iudiciales, titul. de reo, num. 47. quibus citatis nostræ sententia, Auctoriq; ad hæret. Portel. verb. *reus*, num. 43. seu verb. *correctio fratrum*, quam etiam consule in addit. verb. *reus*, num. 5.

8. Reus legitime interrogatus si pertinaciter nolit respondere, potest compelli à iudice ad manifestandam veritatem, alias habetur pro confesso, illi tamen licebit petere prius copiam processus, vt videat quo pacto, & qua obligatione ad respondendum teneatur. Si verò sit dubiũ, an legitime interrogetur, confessarius debet iudicare in fauorem rei, quod scilicet nõ legitime interrogatur. *Ibid.* a. 5. De quo Roderic. Suarez in l. 4. titul. *de las juras*, memb. 2. princip. Iulius Clar. lib. 5. Recept. sentent. §. fin. quæst. 45. verb. *sed pone*, Soto de regen. secre. memb. 2. quæst. 7. concl. 3. p. 62. & de iust. lib. 5. q. 6. art. 2. ¶ Vidè Nauar. in summa, cap. 25. num. 33. Bernard. Diaz in pract. crim. cap. 126. vbi Salzed. Caiet. & Arag. 2. 2. quæst. 69. art. 2. Segura de Aualos in suo directorio, 2. p. cap. 14. num. 30. post quos Mirand. art. 13. infra citando, & faciunt tradita ab ipso d. q. 19. art. 12. conc. vltim. vbi plura tradit pro confessoribus in fauorem reorum, & art. 13. vbi resoluit, debere prius reo constare de meritis & iustitia processus, & interrogatorum à iudice (extra crimina vergentia in perniciem publicam) vt respondere teneatur.

9. Si autem Reo defertur iuramentum, tenetur respondere secundum

Qo

mentem

3. Reg. 3.

mentem iudicis iuridicè interrogantis, aliàs mortalis culpæ reus erit, nec licet vti verbis æquiuocis, & amphibologicis, seu dissimulatijs in iuramento, sed simpliciter veritatem confiteri debet, nisi in casu quo supra, n. 7. aut quando iuridicè non interrogatur à iudice. *Ibid. ar. 6.* De quo D. Th. 2. 2. q. 89. ar. 7. ad 4. Sot. 5. de iust. q. 1. ar. 7. & q. 6. art. 2. concl. 7. p. 443. Arag. 2. 2. q. 33. ar. 8.

Ad quod faciunt tradita à Mirand. d. q. 19. ar. 8. concl. 1. & 2. & de iuramento summendo à reis, agit eadem q. 19. art. 6. & art. 9. resoluit, non peccare mortaliter reū, qui veritatē negat interrogatus, etiam cum iuramento, non de aliquo in particulari, sed in cōmuni, *Ibid. d. ar. 9. concl. 5.*

10. Reus interrogatus de rebus parui momenti nō peccat celando veritatē, etiam si in virtute obedientiæ id præcipiatur, In dubio verò, an sint res minimæ entitatis subditus tenetur parere, nisi ex eo graue dānū proximo sequatur, vel nisi iuramento confirmetur. Quōd limita in casu, quo ex confessione subditi innocens occasiōe summet prælatus ad eum iniuste puniendum, tunc enim potest celare veritatem, etiam si cū iuramento interrogetur. *Ibid. ar. 7.* De quo Arag. 2. 2. q. 69. ar. 2. p. 504. Soto de regend. secret. mēb. 2. q. 7. concl. 3. & 7. pag. 62. Idem docet citatis multis Miranda, sup. art. 8. conclus. 1.

11. Reus conuictus de vno crimine non potest de alijs interrogari, seu inquiri, nisi contra ipsum respectu talium criminum adsint indicia magna, & æquivalentia semiplena probationi. *Ibid. ar. 8.* De quo Nau. c. 25. nu. 36. Soto, 5. de iust. q. 6. ar. 2. & de regen. secr. memb. 2. q. 6. dub. 5. Idē post Caie. 2. 2. q. 69. a. 2. vbi Arag. docet Mirand. *Ibid. a. 10.* pro quo citat *cap. cum oporteat, cap. inquisitionis, cap. qua liter, & quando, de accusat.*

12. Si negatione Rei legitime interrogati non obstante sententia grauis contra ipsum lata fuerit, quanuis negando veritatem mortaliter peccet, non tenetur post eōndemnationē se patefacere, confitendo delictum, dum modo ex eo graue damnum alicui non resulter. *Ibid. ar. 9.* De quo Naua. c. 25. nu. 38. Segura de Auslos in Direct. 2. p. nu. 36. cap. 17. Idem docet Miranda, d. q. 19. ar. 2. vbi de hoc aduertit confessores reorum, ne eos compellant publicè confiteri sua crimina.

13. Reus aliquando tenetur complices declarare, si iuridicè super hoc fuerit interrogatus, dūmodo tamen credat illos paratos esse ad similia crimina patranda cū maximo Reipublicæ, aut priuatorū dispēdio, & non sit spes emendæ, et si fraternaliter corrigantur, vt in plurimū cōtingit in latronibus, falsificatoribus moneta, hæreticis, & lamijs, qui sunt statim manifestandi, et si de illis inquisitiō nō fiat, iudex vero nō poterit de cōplices inquirere, nisi in casibus iure permissis, nec debet interrogare de aliquo in speciali, sed tantū in cōmuni, teneturq; reo declarare, quomodo, & quibus in casibus debeat cōplices manifestare, aut dare illi licentiā ad deliberandū consulendo viros doctos. Licitū est tamen iudicij inquirere de cōplices, etia non infamatis, nec indicatis, si

pro.

procedit vt pater ad correctionē, & nō ad vindictā. Sed in hoc sint subditi circumspēcti, cū illis non constet, nec facile constare possit prælatos vt patres processuros. *Ibid. art. 10.* § De quo Sot. de reg. sec. mēb. 2. q. 6. cōcl. 4. Cord. de casibus q. 65. Arag. 2. 2. q. 69. a. 2. in 3. dicto, quid quid Nauar. in *c. inter verba*, concl. 6. corol. 5. n. 118. contendat, consuetudine introduci posse, vt in quocunq; crimine inquisitiō fiat de cōplices nulla infamia laboratibus, qui ab omnibus merito reprobatur, vt testatur Mirand. d. q. 19. a. 11. cōcl. 6. in fine. vbi per totū probat doctrinā supratraditā nostri Auctoris, & cōcl. 3. tradit, quod in criminibus natura sua cōplices requirentibus, vt sodomia, &c. potest interrogari de socijs, si sunt publica, & dicit. cōcl. 6. cōcludit, quod quoadcūq; de non inquirēdo aliquod graue dānū timetur, maximè verò contra Rēpublicā, licitū est reos de occultis cōplices interrogare absq; præcedētē infamia.

14. Ad veritatē extorquendā benè potest iudex dare iuramentū reo interrogato, loquēdo de iuramento necessario, quando scilicet à iudice offertur reo, vel atori. At nō debet, nec licitè illud dare potest ad petitionē partū, ex iuribus traditis à Glos. in *lib. bona fidei, c. de rebus creditis*, nec dandū est passim omnibus, sed his tantū, quorū crimē habet inchoatam, semiple nāq; probationē, vel expressa indicia, aut infamiam, nec suffi ciunt sola indicia, vel sola infamia ob periculū periurij, aut occulti criminis detectionē. Vnde si timetur periuriū non licet iuramentū dare, nisi tertij, aut boni publici ratio aliad suadeat: quod in testibus etiam procedit. Et aduertant iudices, quod nunquā interrogationes adhibeāt reo, nisi soluto à vinculis, & è carcere educto, idq; etiā Regulares obseruent, cū hæc libertas ad substantialia iudicij, & non ad apices iuris spectet. *Ibid. a. 11.* De quo D. Tho. 2. 2. q. 69. a. 1. Ber. Diaz in pract. cit. c. 118.

Idem docet cōmunis DD. Pan. in *c. cū clericis, de cohabit. cleric. & in c. fin. de iure iur.* & in *c. cū super, de confessis*, Cardin. in Clemēt. v. mca. de iure iuran. Host. in sum. gir. de iure iuran. Anton. Gom. to. 3. c. 12. n. 5. Iul. Clar. lib. 5. §. fi. q. 45. n. 9. Paz in praxi to. 1. p. 5. c. 3. §. 4. n. 9. Far. to. 3. q. 8. 1. c. 9. n. 142. Ber. Diaz in praxi c. 126. Qui omnes locūtur de iuramento de sumpto à reo ex iudicis officio, eosque refert, & sequitur Miranda dicit. q. 19. a. 6. & quod à iuramento sit abstinendū, quotiescunque periurium timetur, tradit Gomez supra num. 5.

RESOLVTIO XLV.

De tortura, seu tormentis.

1. T Ormentorum genera arbitraria sunt, potestq; iudex id tormenti genus imponere, quod ad veritatē exprimēdā sibi cōmodius videbitur iuxta qualitatē personæ, & indiciorū, dum modo insolite tormentorū genera non adhibeantur, sed quæ vsu recepta sunt. Funis, vt vulgo dicitur, seu chordæ tormentū hodie vbiq; frequens est, à quo nō est recedendum. *somo 2. q. 19. ar. 1.* De quo Gomez lib. 7. var. c. 13. n. 5.

Torturatum vsus in casibus iure præscriptis licitus est, & approbatus à Sacris Canonibus, *cap. illi. 5. quæst. 5. & cap. circuncelliones. 23. quæst. 5.* quod est D. August. & tradunt DD. Iulius Clar. lib. 5. sent. 5. fin. quæstion. 64. à num. 14. Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. Farinac. tom. 1. tract. de indicijs & tortura, quæst. 36. cum seqq. & post eos tradit Miranda tom. 2. Ord. iud. quæst. 26. art. 1. & 2. ubi docet, non semper in omni causa, & in quolibet delicto præstari debere tormentum, per l. *edictum. ff. de quæstion.*

2. Antequam ad torturam deueniatur prius de delicto constare debet. Tunc vero de delicto constare dicitur, quando adest semiplena probatio, vel sufficiens indicium ad torquendum. Indicia autem per quæ ad torturam deueniendum est, debent esse non leuia, l. *1. in principio. ff. de quæstion. l. milites. §. oportet. l. cum cognitionaliter. C. eodem titul.* probata, inquam, ad minus per duos testes, legitimæ, & à iure approbata, vel saltem communi voto Doctorum recepta; nec deuenitur ad torturam, nisi in defectum probationis. *Ibid. art. 2.* De quo Bruno de indic. & tort. part. 2. quæst. 5. & 8. num. 2. Iul. Clar. in Pract. Crim. §. fin. quæst. 64. §. debet autem iudex.

Vide tradita ab Speculat. titul. de præsumpt. §. Species; num. 10. ad finem Menoch. conf. 283. à num. 5. Mascard. de probat. lib. 1. concl. 223. à num. 3. & lib. 3. concl. 1385. Iulio Claro, Gomez & Paz, ubi supra, Farinac. lococitato, quæst. 37. à num. 5. & à num. 43. vsque 53. & post eos, & multa ad id congesta resoluit Miranda dicta quæstio. 26. art. 3. & 4. præcipue concl. 2. 3. & 4. qui ea concl. 4. concludit, indicia debere esse plura ad torquendum, nec sufficere vnum, si sint remota, & non immediata delicto, & eorum quodlibet probatum per duos testes contestes. Vbi etiam concl. 5. addit, in delictis occultis, & difficilis probationis sufficere minora indicia, & non ita plene probata. Quod etiam extendit ad reum, qui interrogatus iuridicè à iudice, renuit respondere, vel respondet non ita præcisè, vt teneretur, quo casu potest absque alijs indicijs torqueri, non ad habendam eiusdem confessionem, sed ad extorquendam responsum affirmatiuam, vel negatiuam præcisè super delicto, ad quod citat Anton. Gomez, to. 3. variar. cap. 1. num. 5. Iulium Clar. lib. 5. sent. §. fin. quæst. 45. numer. 6. §. sed pone & Mascard. lib. 3. de probat. concl. 1385. num. 15. idque in praxi obseruatum vidisse ait ipse Mascard. etiam quando reus respondet per verba dubia dicendo, non scio, vel non recordor. Et tandem concl. 6. concludit, quod relinquitur iudicis arbitrio, quæ sint sufficientia & legitima indicia ad torturam, id tamen arbitrium non debet esse omninò liberum, & absolutum, sed regulatum iuxta terminos iuris, & æquitatis.

3. Vt cognoscatur, quibus ex causis, & indicijs ad torturam sit deueniendum, accipe sequentes regulas. Prima per variationem delinquentis summitur indicium ad torturam, si varietas, vacillatio, aut medi-

dicium

dicium deprehendatur circa substantiam facti, de quo quæritur: secus circa alias circumstantias extrinsecas, & remotas. Vnde sola variatio, turbatio, trepidatio, seu titubatio, vel pallor non sufficiunt, nisi precesserit infamia. Secunda regula. Siquis de aliquo delicto per vnicum testem fuerit conuictus, simulque de eo diffamatus potest poni ad quæstionem de tortura. Tertia regula. Fama de delicto commissio simul cum alijs grauibus indicijs sufficit ad torturam. Quarta regula. Ex vehementibus, aut violentis indicijs torqueri quis potest, etiam absque infamia, vel testibus: nam si vnicum tantum indicium vehemens, seu violentum, & cum crimine coniunctum est sufficiens ad torturam, multo magis si sunt plura. Quinta, sola fama, vel infamia vehemens est sufficiens ad torturam. Sexta, fuga delinquentis simul cum fama sufficit ad eum torquendum. Septima ex fama orta contra aliquem, quam primum delictum fuit commissum concurrentibus alijs adminiculis, alijsque coniecturis verosimilibus præcedentibus potest ad torturam deueniri, quod relinquitur iudicis prudentis arbitrio. Tandem duo socij in crimine deponentes contra aliquem sufficiunt ad eum torquendum, si neget: secus si vnus tantum socius in crimine deponat, licet quale quale inde indicium oriatur, *ibidem art. 3.* De quo Iul. Clar. in pract. criminal. §. fin. quæst. 21. Peña in Direct. Inquisit. 3. part. comment. 90. pag. 595. col. 1. num. 1. Gomez 3. variar. cap. 12. num. 2. ad finem, & cap. 15. num. 10.

De fama, seu infamia sufficiente ad torturam tractat Antonius Gomez tom. 3. variar. cap. 13. n. 10. post glossam, & Bartol. in l. de minore, & tormenta. ff. de quæstion. per textum ibi, & in l. 3. §. eiusdem ff. de testibus, & Canonistæ in cap. illud, de præsumpt. Iulius Clar. lib. 5. sent. §. fin. quæst. 21. num. 1. §. fama sola, Farinac. ubi supra à num. 17. vsque ad 34. Simancas de Catholic. inst. tit. 65. num. 37. & post eos Miranda dicta quæst. 26. art. 5. conclus. 1. ubi resoluit, quod si fama, seu infamia fuerit vehemens, & non à maleuolis, sed à beneuolis, & fidedignis exorta, & præsertim si ea sit de aliqua persona alias vili, & infami, ac suspecta bene sufficit ad torturam, & conclus. 2. ad hoc requirit, & ponit multas condiciones, & qualitates. Deinde art. 6. conclus. 1. resoluit, semiplenam probationem, quæ habetur per testimonium vnius testis fidedigni, & omni exceptione maioris sufficere etiam ad torquendum reum; idque expressè haberi, l. 3. C. ad l. Iuliam maiest. verbo, conuictus, & in l. 1. ff. de quæst. & in l. fin. verbo, indicij; C. famul. erosund. & art. 7. tradit, quod confessio extrajudicialis, quanuis non plene probet, probat tamen semiplenè, & facit indicium ad torturam, & ibidem conclus. 2. idem dicit de confessione facta coram iudice incompetente, & probat ex cap. & Felericci, de indicijs, ubi DD. communiter. Et art. 8. docet, quod fuga prætensi delinquentis indicium facit ad torturam, si cum alijs adminiculis sit coniuncta, & per duos testes contestes probata, eo quod semiplenè tantum probat, per textum in l. lege Cornelia, ff. ad Silianam, & ibi Bartol. num. 1. & in l. 1. §. fin.

autem post commissum, C. de raptor. virgin. & colligitur ex l. in eos ff. de custodia reorum, & in l. 3. §. si ad diem ff. de re militar. per quæ iura id tenent Bart. & plures DD. in l. quis sit fugitiuus. §. senti, ff. de adilit. edicto, & tandem art. 13. agit de alijs pluribus indicijs ad torturam, vt de mendacio in iudicio prolato, iuncto alio adminiculo: de vacillatione, titubatione, trepidatione, tremore, timore, pallore, & similibus, concurrentibus infamia, vel alijs adminiculis, seu præsumptione, de quibus Auctor in prima regula, & est expressa doctrina Bart. in l. de minore. §. plurium, num. 2. ff. de quaestione. ibi: *Qua quis constantia, qua trepidatione quis dicere, &c.* & in l. finali n. 2. ff. cod. tit. De quo Iulius Clar. lib. 5. sent. §. fin. quæst. 21. nu. 39. S. cæterum, Simancas de Catholic. instit. quæst. 35. num. 33. De alijs indicijs, quæ ibidem refert Miranda, dict. art. 7. & art. 9. 10. & 11. nolo in præsentiarum agere, quia magis ad iudices sæculares, quam ad nos spectat;

4 Nullo modo est procedendum ad torturam, vel ad aliquam sententiam, antequam detur reo copia indiciorum cum certo termino ad se purgandum, per textum in l. vnus, §. cogniturum, ff. de quaestione. cap. cum inter, de exception. Clem. Pastoralis, de sent. & re iudicata, & alijs, cui etiam propalanda sunt nomina testium, iuxta, cap. qualiter & quando el segundo. S. de bet. igitur, de accusat. etiam quando iudex procedit ex mero officio, vel etiam si inquisitus sit malæ famæ, & vitæ: nam sublatis istis tollitur defensio de iure naturali, nisi constaret, etiam data dicta copia indiciorum nullam adhuc habere defensionem. *Ibid.* art. 4. De quo Gomez de delictis, cap. 13. num. 21. Carrera in Pract. §. circa secundum, num. 12.

Idem resoluit cum communi DD. P. Miranda dict. quaestione. 26. artic. 14. post Antonium Gomez, to. 3. variar. capit. 13. num. 21. Farinac. tractat. de indicijs, & tortura, quaestione. 38. numer. 3. & latius quaestione. 39. à numer. 1. vsque ad 54. Menoch. de arbitrar. lib. 1. quaestione. 77. numer. 4. Marfil. in dict. l. vnus, §. cogniturum, num. 77. cum quibus tradit, propriam defensionem adeo esse de iure naturali, vt neque excommunicato, nec ipsi diabolo (si in iudicio nunc posset adesse) esset dene-ganda. Vbi etiam conclus. 2. numerat quatuor casus, in quibus non est danda dicta indiciorum copia reis ante torturam. Primò quando quis suis renunciat defensionibus; sed id limitat, & merito casu quo reus pœniteat eam renunciationem fecisse, tunc enim poterit adhuc se defendere, & suas allegare exceptiones. Secundò, quando delictum fuerit notorium, vel reus repertus fuerit in flagranti delicto. Vbi etiam obiter idem asserit, quando reus calumniosas exceptiones, & defensiones proponit ad procrastinendam, & in longum dilatandam condemnationem, quas iudex merito rejicere debet. Tertio, in latronibus famosis, & Afastinis, pro quibus constat nullam adesse causam defensionis. Quarto, in pœnis pecuniarijs, & temporalijs, in quibus reus suis voluit renunciare defensionibus. Sed de hoc multum dubito, quia nemo potest renunciare defensionem propriam à iure naturali introductæ, vt tradit Farinac. in pra-

pra,

pra; nu. 67. quanvis ibi dicat posse renunciari defensionem introductæ à iure merè ciuili, seu ab apicibus iuris. Et quantum ad nomina testium propalanda, idem docet ipse Miranda eo art. 14. conclus. 3. vbi etiam id probat per quandam Bullam Pauli III. pro statu Ecclesiastico, quæ extat inter constitutiones Pontificales, apud r. p. Bullarij. Bulla. 58. id tamen limitat in casibus, in quibus graue aliquod imminet periculum, purè si reus sit potens, & timeatur, ne offendat, vel offendere faciat testes contra eum testificatos, vt habetur in c. fin. de heret. lib. 6. qui quidem textus loquens tantum de crimine hæresis, ad alios casus extendendus est, ex communi DD. sententia. An verò Religiosis testium nomina reuelanda sint? negat ipse Miranda tom. 1. Ord. iud. quæst. 14. art. 3. conclus. 2. nisi in aliquo casu grauissimo, & specialissimo, putà in causis grauium criminum.

5 Reo idiotæ, mulieri, pupillo, vel alio ignorantè verò similiter se defendere tenetur iudex dare copiam indiciorum, etiam ipso non petente, nisi habeat doctum pro se aduocatū rectè suum exequentem munus sine dolo, vel lata culpa, aut ignoratiam. Secus si reus sit litteratus, & sciens talè copiam esse postulandam, tunc enim iudex eam dare non tenetur, eo non petente, & secundū hoc concordantur duo super hoc oppositæ opinionēs: *Ibid.* ar. 5. De quo Carrer. vbi sup. §. circa secundum num. 7. Hipolitus in Praxi. §. nunc videndum, in principio. Vidè Farin. vbi sup. d. q. 39. à n. 1. vbi multa tradit circa dandam indiciorum copiam à iudice ex officio, etiam non petenti.

6 Non valet confessio facta in tortura non data copia indiciorum, quando iudex tenetur illā dare absq; eo quod petatur, etiā si postea ratificetur extra tormenta, & ex tali confessione non sit puniendus reus. In casibus verò, in quibus iudex nō tenetur dictā copiam dare reo non petenti, bene valet talis confessio. Quod in causis Regularium omnino obseruādū est, nā manifestatio indiciorum nō est de apicibus iuris, sed potius quid spectans ad substantiam, & essentialia iudicij. *Ibid.* ar. 6. De quo Gomez 3. vari. n. 8. vers. 2. Hipolitus in Pract. §. expedit, n. 87. Vidè ad hoc tradita à Farinac. vbi sup. & à P. Miranda, d. art. 14. conc. 1. circa finem.

7 Clerici, & monachi quando ex causa sunt torquendi, id fieri debet cum debito moderamine, non sicut in foro sæculari, vbi seueriora tormenta exercentur, sed tantum virgis subijciendi sunt, dummodo incolumes seruentur. *Ibid.* ar. 7. De quo Abb. in cap. 1. extra de deposito.

Vidè ad hoc Iulium Clar. lib. 5. sentent. §. final. quæst. 64. nu. 24. Bernard. Diaz, & Salzedo, in pract. crimin. capit. 25. à num. 1. Paz in praxi, tom. 1. part. 5. capit. 3. §. 12. numer. 49. Simanc. de Cathol. instit. tit. 65. à numer. 47. Farinac. de indic. & tortura, quaestione. 41. à numer. 2. quibus relatis idem resoluit P. Miranda, dict. quaestione. 26. artic. 13. conclusio. 2. vbi ad finem aduertit, clericos, vel monachos (casu quo debeant torqueri) non esse torquendos per laicos propter indec-

tiam,

tiam, idque raro, imò, & rarissime in aliquo specialissimo, & grauissimo casu, per magna, & grauiora, seu vrgentiora, quam in alijs, indicia, sicut fit cum nobilibus, vt concludit ibidem conclus. 4.

8. Priuilegium, quo prælatis Regularibus conceditur verberare subditos per alium causa correctionis, etiam extra necessitatem vrgentem, non extenditur ad id agendum per laicum familiarem monasterij deferentè habitum Tertij Ordinis, etiam vrgente necessitate. Nec eisdem prælatis licet subditos cedere, seu flagellare, nisi modo consueto in Religione, vt sunt consueta disciplinae funium, alia vero castigatioes, & torturae in manibus, in pedibus, aut in scapulis cum guttis feruentibus super dorsum religiosorum destillatis omninò illicitae, & prohibitae sunt, vt pote excedentes modum consuetae Religionum, *ibidem art. 8.* De quo Nauar. lib. 5. cons. titulo de sententia excommunic. cons. 28. Soto de iustitia lib. 5. q. 2. art. 2. vide etiam in Addi. sum. to. 4. c. 155. n. 15. Vbi resoluit Auctor nullo modo esse torquendum religiosum per laicum, etiam in causa grauissima, deficiente Fratre, qui id æquè bene possit facere, ad quod adducit, & congerit per docte multa.

9. Repetitio quaestionum, & cruciatuum relinquatur iudicis arbitrio. Communior sententia tenet, quod si noua indicia non superuenerint, semel tortus, vt conuenit, non est amplius torquendus. Secus si noua indicia primis fortiora superuenerint, tunc enim licita erit talis repetitio tormentorum, *l. vnius §. 1. ff. de quaest. Sed apud Regulares id omninò non decet, nisi in grauissimo delicto, & vehemētibus, multoq; fortioribus primis id suadentibus indicijs, ibidem art. 9.* De quo Marfil. in *l. repeti. num. 7. & 8. ff. de quaest. & in Pract. §. quoniam. nu. 9.* Menoch. de arbitrarijs centu. 3. casu 272.

De repetitione, seu iteratione torturae agunt DD. in *l. repeti. ff. de quaest. Paz in praxi 1. tom. part. 5. cap. 1. §. 12. à num. 13.* Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 13. num. 26. Iulius Clar. lib. 5. sent. §. fin. quaest. 64. nu. 46. Farinac. de iudicijs, & tortura quaest. 38. à num. 72. vsque ad 96. post quos Miranda dict. quaest. 26. art. 18. vbi ad finem resoluit conclus. 2. nò posse quem torqueri pro eodem delicto ultra tertiam vicem, quod in criminibus praedictionis, falsae monetae, furti & rapinae admittit tantum *l. 4. titul. 30. part. 7.* apud Hispanos, in alijs bis tantum torquere licet.

10. An autem liceat obmetum tormentorum crimen falsum de se fateri, magna est controuersia inter Doctores. De quo duo sunt oppositae opiniones. Prima affirmat talem confitentem mortaliter peccare, & grauissime, sicut qui alteri falsum testimonium impingit. Alij negant, quorum opinio sequi potest casu, quo ex tali confessione ipsi soli confitenti damnum imminet, non vero quando redundat in praedictum alterius, vt fit in crimine haereticis, & in alijs absurdissimis, nefandisque flagitijs, praecipuè si sit vir grauis, vel religiosus optima fama praeditus, vel sanctitate, aut litteris conspicuus, *ibidem art. 10.* De quo Soto de ratione

ratione tegendi memb. 1. quaest. 3. & 4. & de iustit. quaest. 2. art. vlt. Nauar. in *cap. inter verba. 11. quaest. 3. concl. 3. corol. 4. 1.* Couar. lib. 1. variar. cap. 2. num. 8.

Quod confessio in tortura emanata erroris praetextu possit reuocari, probato prius errore tenet Bald. in *l. fin. num. 2. C. de probat. & in l. 2. num. 4. C. de custod. reorum,* & tradit Farinac. quaest. 81. de reo confessio, & conuictio num. 135. & 337. cum sequentibus, & probat per text. in *l. 1. §. si quis vltro, verb. perseverante,* vbi Glossa, *ff. de quaest. & refert P. Miranda tom. 2. ord. iud. quaest. 19. art. 15.*

RESOLVTIO XLVI.

De purgatione Canonica.

CANONICA purgatio indicenda est illis, contra quos adest fama de crimine, aut graue scandalum, aut vehemens suspicio, *cap. constitutus. cap. inter. cap. cum in inuentio, & toto titulo de purgatione canonica.* Pro quo aduerte, quod infamia simplex, & absque scandalo, & originem trahens à maleuolis procurantibus non sufficit ad purgationem indicendam, vt expressè habetur *cap. inquisitionis §. quassuisti. de accusat. dist. cap. cum in inuentio, & cap. penult. de purgat. canonica.* Quod maximè perpendere debent iudices Regulares, nam saepe falax est infamia, saepeque fallitur humana suspicio, praecipuè quando excitatur à quibusdam temerarijs hominibus, qui ex leuibus coniecturis, & signis grauiam quidem, & enormia scelera suspicari, ac asserere audent in magnum alieni honoris, & famae dispendium, quique virtuti inuidentes, ac insidiantes eam in claris viris falsorum criminum puluere obnubilare praetendunt. *Tom. 2. q. 20. art. 1.* De quo Bernard. Diaz in *Pract. cap. 143. num. 9.* Abb. in *cap. qualiter, & quando el. 2. de accusat. colum. penult.* Vide ad hoc Syluest. verb. *purgatio canonica, n. 2. q. 2.* & eundè Bernard. Diaz in *Pract. cap. 48. nu. 8.* & sequentibus, quibus, & alijs multis citatis, idem ferè resoluit Miranda tom. 2. ordin. iudic. quaest. 28. art. 2. vbi latissimè.

2. Purgatio ritè perfecta operatur declaratione innocentiae Rei, quam facere debet iudex, eumque absolutum in pristinum statum restituere, *cap. ex inarum, de purgat. canonica.* Vnde accusatus deficiens in purgatione punitur poena ordinaria tanquam conuictus. Secus si inquisitus, vel denunciatus fuit, aut infamatus, tunc enim poena arbitraria puniri debet. Sed hoc non habet locum in religiosis accusatis deficientibus in purgatione, quibus non est imponenda poena ordinaria. *Ibidem art. 2.* De quo Syluest. verb. *purgatio canonica,* vbi supra num. 7.

Idem docet post Syluestrum loco citato, & Simancas de Catho-

Itis iust. tit. 56. a. num. 17. vsque 24. P. Miranda supra art. 3. concl. 1. & concl. 2. probat, accusatum deficientem in purgatione canonica puniri tanquam conuictum, per text. in cap. de hoc, & cap. infirmatur, de simon. & cap. cum P. de purgat. canonico. & quoad inquisitum, & denunciatum puniendum poena arbitraria, probat ex Goffredo, Hostiensis, & Panorami in cap. accedens, de accusat. de quo vide Simanc. vbi sup. n. 13. 14. & 15.

3 Absolutus per abiurationem de leui, quæ est quædam purgatio Canonica, est habendus pro innocente. ac si non commisisset crimen, de quo accusatus fuit, nec in aliquo illi nocere debet crimen impositum, etiam si sit hæresis. Rom. 2. quæst. 132. art. 2. De quo Nauar. lib. 5. consil. titulo de hæreticis consil. 5. & faciunt maxime tradita à Miranda dict. art. 4. & à DD. supra relatis.

RESOLVTIO XLVII.

De sententia diffinitiuâ.

Sapient. I.

IUDICES in sententia ferenda tenentur rectissimè custodire potissimum veritatem tanquam iustitiæ matrem, & æquitatem, diligite iustitiam, ait Sapiens, quæ iudicatis terram, iustitiam semper oleo misericordiæ mitigantes, & misericordiam cum seueritate temperantes, vt deducitur ex sententia Dni Gregorij relata in c. summopere. 11. q. 3. in illis verbis: vt in dictandis sententijs nullatenus lenitate, aut furore ducti sint precipites, & ex cap. vera in istis diff. 45. In causis leuibus ad gratiam, & clementiam proniores se ostendant, in grauibus veto rigorem legum adhuc moderentur, & quando virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicij, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt habetur in Concilio Tridentino. Vnde ad punitionem, & vindictam principaliter non debent intendere, sed ad emendam, & correctionem, officium enim iudicis est peccatorum, & delinquentium saluti prouidere magis, quam poenam exigere, maxime apud Regulares, & Ecclesiasticos: nam Episcoporum, & Prælatorum proprium munus est subditorum vicia redarguere, cauendo ne clerici, vel monachi criminiosi sint, ne ve in honestam vitam ducant, vt habetur in Concilio Tridentino. Tomo 2. quæst. 21. art. 1. De quo Bald. in cap. quoniam contra, de probat. & in Rubrica de constitut. pecun. consil. 149. Molinæus in Consuetudin. Parisiens. §. 41. numero 85. titulo 11.

Trid. sess. 13. ca. 1. de reform.

Trid. sess. 14. in proam. de reform.

Ad quod faciunt tradita à Nauar. in Rubrica de iudicijs nume. 71. Aragon, Batez, & Salon in secunda secundæ D. Tho. quæst. 66. artic. 5. & post eos Mirand. tom. 2. ordin. iudic. quæst. 27. art. 1. concl. 1. & 4. & præcipue art. 6.

2 Præ

2 Prælati, & iudices Regulares in iudicando tenentur seruare sacros Canones, quibus, etiam si sint inferiores, moderare licet poenas ordinarias Canonicas, dum modo id fiat ex legitima causa, & in ipsa sententia. Expressio autem causæ iuxta probabilem, & communem sententiam non est præcisè necessaria ad validitatem ipsius sententiæ, sed sufficit dicere, ex iustis, & rationabilibus causis id fieri. Ibidem artic. 2. De quo Menoch. controuer. illustrium cap. 14. num. 5. l. Clar. lib. 5. recepr. sentent. §. fin. quæst. 8. §. vlt. quæro, Tiraquel. tract. de poenis in præfat. num. 16.

Quomodo iudices debeant secundum leges scriptas iudicare, ostendit P. Miranda dict. art. 1. per totum, vbi conclus. 4. dicit, aliquando ommissis verbis legis, iuxta mentem, & intentionem legislatoris iudicandum esse. De poenatum remissione seu moderatione à iudicibus ex causa faciendâ, vide Abb. in cap. 3. de poenis, & cap. nisi, de offic. delegat. Co. nar. lib. 2. variarum cap. 9. numero 8. l. Clar. lib. 5. sentent. §. fin. quæst. 85. numero 10. & quæst. 86. nume. 10. Farinac. 1. part. quæst. 5. de inquisit. num. 8. & quæst. 17. à nume. 10. & præsertim nume. 67. & multis citatis tradit Miranda dict. quæst. 27. artic. 5. vbi ad id refert l. aut facta §. persona, & l. capitulum, §. secundum, ff. de poenis, & cap. & si clericus, §. de adulterijs, de iudicijs, vide etiam quæ tradit ibidem artic. 6. conclus. 8. ad finem, de causa exprimenda in sententia super moderatione poenæ, & tradita à Suarez de legibus lib. 5. cap. 11. num. 8. & 9.

3 Deficiente verò iure Pontificio, & statutis Ordinis, & propriæ prouinciæ, aliarum ve prouinciarum, & Religionum recurrendum est ad ius commune, & ad leges regni, earum rationem, & mentem legi naturali conformem suis applicando causis, & secundum eam iudicando. Debent etiam dicti prælati Regulares iudicare iuxta consuetudines legitimas, non autem prauas, & introductas à negligentibus, & zelo iustitiæ carè: ibus iudicibus, quæ quidem in poenalibus, vbi non est poena decretæ, sed iudicis arbitrio relicta, etiam considerandæ, & applicandæ sunt. Ibidem art. 3. De quo Decius in cap. de causis, de officio delegat. vbi Abb. & Imola, Tiraquel. tractatu de poenis in præfat. nume. 14. Villadiego in cap. constitutus, de resit. in integrum. Vide tradita à Miranda dict. art. 1. consil. 4.

4 Arbitrium in poenis non debet esse imaginarium, & ex proprio capite, sed secundum ius, rationem naturalem, & æquitatem tantopere commendatam in Concilio Tridentino, penfatis circumstantijs delicti, & qualitate delinquentis, personæ offensæ conditione, iniuriæ modo, damni emergentis magnitudine, loci, & temporis ratione, & alijs similibus discretioni iudicis relinquendis, & perpendendis. Ibidem art. 4. De quo Gomez lib. 3. variar. cap. 6. num. 9. Bernard. Diaz in Præf. cap. 147. num. 2. Innocentius in cap. qualiter et 2. colum. fin. §. item nota, de accusa-

Trid. sess. 13. ca. 1. de reform.

P p 2

cusas

causationibus; & faciunt tradita à Miranda dict. art. 6. concl. 8. in fine.

5. Indiciati de aliquo crimine ut possint puniri, indicia debet duobus testibus iuratis necessario communiri, illa tamen non sufficiunt ad poenam ordinariam inferendam, etiam si sint urgente. Quae autem sint indicia plena, seu violenta (ut vocant Doctores) quae vero simplicia, quae probabilia, seu vehementia (quae sic etiam appellantur) relinquuntur iudicis arbitrio. *Ibid. art. 5. De quo Caiet. 2. 2. q. 69. Bart. in l. fin. ff. de quaest. Panormit. in cap. cum in contemplat. de regulis iuris.* Ad quod faciunt tradita à Bernard. Diaz. in Pract. crimin. cap. 49. num. 1. & à Miranda supra quaest. 28. art. 4. concl. 2. ubi resoluit inquisitum, & denunciatum de facientem in purgatione canonica esse puniendum poena arbitraria, & ad finem ex doctrina eiusdem Bernard. tradit, quod violenta praesumptio non sufficit ad imponendam poenam ordinariam delicti.

6. Urgente infamia, & inquisitione instituta, si nil certi reperitur, reus non est statim absolvendus, nisi Canonica purgatione indicta. *cap. inter sollicitudines, de purgat. canonica,* quae quidem constitui potest non tantum ex infamia, sed etiam ex gravi offendiculo, vehementique suspitione suo vitio orta. Et adverte, quod infami infamia iuris nulla fides adhibenda est ad testimonium ferendum, nec ad accusandum, *cap. nullus, q. 4. cap. testes, 2. quaest. 7. cap. testimonium, §. in criminali, de testibus, l. i. c. de infamia, & l. 3. §. lege Julia, ff. de testibus.* maculatus vero infamia facti, quae ex capitali crimine contrahitur testimonio ferendo etiam repellendus est, si non emendetur. *Ibidem art. 6. De quo Bart. in l. de minore §. tormento, ff. de quaest. & DD. cum Glossa in cap. inquisitionis, & cap. cum oporteat, de accusationibus.*

Ad quod vide quae late tradit Miranda dict. quaest. 28. art. 2. & nos resolutus supra de purgat. canonica num. 1. & quoad infames repellendos à testimonio, vide apud eundem quaest. 17. art. 3. concl. 2. & nos etiam diximus supra, de testibus num. 18.

7. Licet in Concilio Tridentino concedatur Episcopis amplissima potestas corrigendi, & puniendi suos clericos, in grauibus tamen, quando de seuera poena imponenda tractatur, nihil facere possunt sine iudicio, & consensu Capituli. Unde à simili, in casibus grauibus, in quibus prelatis superioribus Regularium praecipitur petere consilium seniorum, seu Patrum Provinciae ad puniendos monachos, ipsorum utique tenentur consensum sequi, in leuibus vero minime. Iuxta quam distinctionem debent intelligi quadam concessio Bonifacii Noni, facta Generali Praedicatorum, ut in correctione Fratrum possint procedere secundum consuetudines approbatas, & instituta Ordinis; & alia Pij V. ut possit fieri damnatio ad vitremes de consilio seniorum. *Ibidem art. 7. & Tomo 1. quaest. 30. art. 17.* Vide apud Compend. D. Hieronym. titulo condemnare, & in Bullario Bulla 3. Alexandri VI. De quo Salzedo in Practica cap. 13. p. 9. col. 2.

Nullus, de reb. 6. ca. 4. de refer.

Nullus, bul. 3. Alexander 6.

§. Sen.

8. Sententia lata à Commissario, seu delegato à Generali cum plenitudine potestatis contra leges, & statuta Religionis continet evidentem nullitatem, cum sit notorie iniusta, iuxta *cap. inter ceteras, de sentent. & re iudicat.* ac idem Provincialis, imò & Guardianus potest resistere tali delegato volenti procedere ad eius executionem: nam censetur procedere de facto & non de iure, & sententia nulla non meretur de iure executionem. At si sententia est lata contra ius litigatoris, ex qua iniustitia nulla oritur nullitas, si transit in rem iudicatam, vel non fuit ab ea appellatum, debet executioni mandari, nulloque modo potest illi resisti. Si vero dubitatur de iniustitia, vel iniustitia sententiae, iudici est obediendum, habet enim pro se praesumptionem, nisi à tali sententia fuerit appellatum, ut dictum est. *Ibid. ar. 8.* De quo Marant. de ordin. iudicio. disput. 11. Abb. in *cap. inter ceteras, de sentent. & re iudicat. & cap. pastoralis, §. quia vero, & in cap. significasti in fine de officio delegat. & in cap. si quando, eodem titulo ubi Innocent. & Felin.*

Ad quod vide tradita à P. Miranda supra quaest. 27. art. 1. conclus. 3. qui refert D. Thom. 1. 2. quaest. 96. art. 5. & D. Augustin. relatam *cap. in istis* distinctione 4.

RESOLVTIO XLVIII.

De poenis pro diuersis delictis imponendis.

CVM in arbitrarijs iudex debeat eligere mitiorem partem, poenam arbitrariam non esse extendendam usque ad poenam mortis tenet probabilior opinio, quae tanquam benignior est amplectenda, praecipue in foro Ecclesiastico, & Regulari, nisi delictum sit ita graue attentis circumstantijs, quod mereatur grauisimam poenam degradationis, depositionis, vel excommunicationis, quae correspondet poenae mortis. Adverte tamen, quod quando lex, aut consuetudo non imponit priuationem habitus pro aliquo delicto, sed minorem poenam, tunc iudex tenetur sequi poenam consuetam, & lege taxatam, non vero arbitrariam, quam si excedat, tanquam à grauiante potest appellari. *Tomo 2. quaest. 22. art. 1. De quo Maranta de ordin. iud. 2. p. 4. par. princip. à num. 59. Bald. in l. quicunque colum. 4. vers. scias tamen de sero fugit, & in l. de quibus, colum. 7. vers. item quareitur, ff. de legibus.*

De arbitrio in poenis, vide tradita à Miranda tomo 2. ordin. iudic. quaest. 27. art. 5. concl. 4. ubi resoluit, poenam taxatam à lege pro homicidio non posse ad arbitrium iudicis in poenam pecuniariam commutari, per textum in *cap. licet, de poenis, & l. 3. c. de Episcopi, apud sentent. & l. Regia Hispana 3. tit. 17. lib. 8. ordin. & l. 5. tit. 8. part. 7.* De quo Navar. in manua-

Pp. 3 cap.

cap. 25. à num. 12. Couar. lib. 2. variar. cap. 19. num. 8. & 10. Qui agunt de pœnis quo ad Ecclesiasticos, pro secularibus vero Farinac. 1. part. agens de delictorum inquisitione, quæst. 5. à nu. 8. Idem docet Portel. verb. *correctio fratrum. h. 54.* citans Vmberein. in pract. Inquit. verb. *in lex.* & addit. nu. 57. pœnis iudicem argere poenam ordinariam, quando crimen est extraordinarium, vel habet particulares circumstantias aggravantes, per textum in l. *hodie. ff. de penis. & tradit.* etiam noster Auct. in c. 1. m. 2. q. 1. r. 42. art. 5. per textum, in l. *quid ergo. S. pœna grauior. ff. de his qui nocent. infamia.* idque ex causa iusta prius diligenter ventilata; nisi vero ex capite, vel corde nostro, seu ad libitum, ut expressè ex D. Gregorio deciditur in c. *summo opere. 11. q. 1. r. 3. & tradit etiam Suarez. 2. lib. 5. de legibus. cap. 11. num. 9.*

2. Prælati Regulares non debent facillè procedere ad capturam, seu incarcerationem alicuius monachi, nisi plena delicti præcedat probatio, aut processus, saltem informatiuis, ut in simili definitur in Concilio Tridentino, nisi fuga delinquentis impeditur, tunc enim in domo delicti plures detineri sufficit. Aditer vero procedentes ultra reatum mortiferum tenentur ad damnum, & incidunt in poenam Canonis: *si quis suadente Diabolo.* Auct. *ibid. art. 2.* De quo Bernar. Diaz ubi sup. c. 114. & 116. Roder. Suarez de fideiust. danda in caus. crim. §. practica iuridica est, Gomez. 2. variar. cap. 9. de Capru Reorum, & nos diximus supra de carcere reorum num. 7.

3. Iudices seculares tenentur prestare suum auxilium si postulerent, & inuocentur à prælati Regularibus pro captura monachorum fugientium, ut privilegia Apostolica sepius memoraunt, quauis ipsi iudices illi agrè ferant. *ibidem art. 3. & tom. quest. 8. art. 14.* & nos diximus supra resolutio 1. de apostatis, au. 5. & num. 30.

4. Religiosi committentes delictum, cui in seculo responderet poena mortis, aut damnationis ad metallum, possunt carceri perpetuè mancipari: clericis autem non est imponenda hæc poena, nisi in casibus iure Canonico expressis, qualis est, qui habetur, cap. *clericus. de excessibus prælati. & excommunicamus.* S. *si qui autem de hereticis.* Auct. *ibid. art. 4.* De quo Decius in cap. *com. de homine. colum. 6. de iudic.* Arctius in d. cap. *de rectoribus. in d. iudic. in d. iudic. cap. 13. 2. part. num. 7.* Bernar. Diaz in Practica, cap. 1. §. 1. num. 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

5. Licet raxatio quatuor unciarum panis, & totidem aquæ pro vitæ quotidiano non sit, iusticiens ad sustentandum diu damnatam ad carcerem perpetuum, sufficit tamen ad eum absolutè sustentandum, ac ideo hæc poena non est reputanda prohibitiua supplicio, argutus in p. 1. *quod in supplicio. ff. de penis. c. 1. in d. iudic. cap. 13. 2. part. num. 7.* Illis verbis in d. iudic. cap. 13. 2. part. num. 7. Bernar. Diaz in Practica, cap. 1. §. 1. num. 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

vid. seß. 25. c. 6. de reform. circa nos.

6. Licet laici, & clerici, seculares licitè à carcere fugere possint nulla, vi, aut violentia custodibus facta. At Religiosi iuste ac legitime ad carcerem perpetuum damnatis id non licet, etiam ante condemnationem, si per consequens fugientes tenentur iterum redire ad illum, nisi superior aliquo iusto remedio illi subuenierit. *ibidem artic. 6.* De quo Salgado in Practic. Crimin. capit. 137. §. poena perpetui carceris pag. 455. Panormit. in cap. *non ab homine.* numer. 31. *de indic.*

Idem docent Caut. 2. 2. q. 69. ar. 4. dub. 2. Insi. Nau. Comment. 4. de Regularibus. n. 64. Corol. 5. & alij, quos refert, & sequitur, Sanch. lib. 6. Decal. cap. 8. num. 12. & seqq. Vbi id temperat, quia poena capitis imponenda esset illi Religioso, tunc enim naturale conseruandæ vitæ desiderium præbet licitè fugiendi, etiam si præcepto superioris, aut iusta sententia ad manendum in carcere adstringatur, & idem resoluunt de eo, cui mutilationis membri poena imponenda est. Sed hæc poena non solent apud Religiones delinquantibus imponi, possunt tamen procedere quando post degradationem Religiosa relaxantur. Certe seculares. Ad quod etiam vide Nauar. in cap. *statutus. 1. q. 3. num. 63.* Couar. lib. 1. variar. capit. 2. à num. 14. Aragon. dict. quest. 69. artic. 4. & post eos relatos P. Miranda, tom. 1. ordin. iud. quæst. 15. artic. 6. conclusion. 1. vbi pro secularibus, oppositum resoluunt.

7. Retrusio in monasterium magni iudicis poenas reputatur, & licet quoad clericos, & seculares locum habeat in delictis grauibus, iuxta cap. *in d. iudic. de accusat. sibi prælati. & cap. 1. sicut dignum. §. clericos. de homicidio.* quoad Regulares tamen non ita procedit, nam potest illis hæc poena in figuratiua pro delictis non grauibus, recludendo eos in suis monasterijs strictiore clausura, quam solent habere, *ibidem artic. 7.* De quo Bernar. in d. *de accusat. Salicet. in l. 1. c. de requirendis. Reisi. Guido. Repet. in d. d. d. de accusat. Petrus Gregor. Syntagm. iuris p. 3. cap. 32.*

8. Sicut clericis potest imponi poena exilij, ut Sacri Canonis determinant, cap. 1. *de calumniatoribus.* ita etiam Regularibus mittendo delinquentes ex iusta causa in alia monasteria solitaria, & strictiora, ubi vix præterita peccata deplorant, & delictorum suorum partem poena luant. Index vero Religiosum in exilium mittens poterit ex iusta causa ipsum ab exilio reuocare, sicut Episcopus, & eius Vicarius potest.

9. Licet raxatio quatuor unciarum panis, & totidem aquæ pro vitæ quotidiano non sit, iusticiens ad sustentandum diu damnatam ad carcerem perpetuum, sufficit tamen ad eum absolutè sustentandum, ac ideo hæc poena non est reputanda prohibitiua supplicio, argutus in p. 1. *quod in supplicio. ff. de penis. c. 1. in d. iudic. cap. 13. 2. part. num. 7.* Illis verbis in d. iudic. cap. 13. 2. part. num. 7. Bernar. Diaz in Practica, cap. 1. §. 1. num. 4. & 5. & 6. & 7. & 8. & 9. & 10. & 11. & 12. & 13. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

potest clericum, nisi statuta Ordinis aliud disponant. *Tomo 2. quest. 27. art. 1. De quo Bernard. Diaz in Pract. Crimin. cap. 135. in fine, vbi Salzedo verb. reuocari.*

9 Si monachus relegatus est professus in Religione capaci bonorum in communi, monasterium, ad quod hæreditas illius peruenit, tenetur ipsum alere: sin autem nulla hæreditas ad nullum monasterium ex ipso monacho fuit delata, Abbas monasterij, vbi delictum commissit ad id tenebitur. Sed hoc non habet locum in Religione nostra Seraphica, vbi vsu receptum est, vt monasterium, ad quod mittitur, ei necessaria subministret. *ibidem art. 2. De quo Abbas in cap. vltimo de regularibus, & nos diximus supra resolut. 8. de alimentis num. 2. & 3.*

10 Prælati, cuius culpa subditus discessit sine Sacramento Pœnitentiæ nulla est taxata pœna iniure, ac proinde pœnæ arbitrariæ subijciendus est, iuxta mensuram culpæ, & negligentiae. *Tom. 2. q. 39. art. 4.*

De relegatione Fratrum ad triremes, & expulsiōe ab ordine.

11 Generales Religionum possunt Fratres delinquentes in delictis grauibus condemnare ad triremes, & habitu priuare, de consilio tamē Deputatorum, seu Discretorum Prouinciæ, ex concessione Pij V. pro Ordine Dni Hieronymi, vt habetur in eius Compendio verb. *condemnare* §. 1. Auct. *Tomo 2. quest. 24. art. 1. & tom. 1. quest. 20. & nos supra resoluimus de apostatis num. 14. & 15.*

12 Pœna relegationis ad triremes non est imponenda Religiosis, nisi in grauisimis, magnique offendiçuli, seu scandali criminibus, hoc namque alienum est à charitate fraternitatis, & paternitatis habendæ simul inter religiosos, & à dignitate altissima Sacerdotali, nec non à cōsuetudine fundatorum Religionum, qui sola eiectione ab Ordine, & spoliatione habitus Regularis videntur fuisse contenti: fatius enim esset eos alicui animi pietate vltimo supplicio ferire, quam hac infami, & indecēti Sacerdotibus Dei pœna mulctare. Nec deceat vt Fratres ad rebus relegati ad triremes, postea veste Regulari induti appareant. *ibidem art. 2. De quo Bernard. Diaz in Pract. Crimin. Canonica, vbi huiusmodi supplicium in monachos efficacissimis, & pijsimæ rationibus reprobabat, & Nauar. in cap. nullam 18 quest. 1. in fine capitis.*

An autem monacho ad triremes damnato licitum sit fugere? Negat Sanchez lib. 1. de calogi cap. 8. num. 16. sed Bañez 2. 2. quest. 69. art. 4. post 5. conel. affirmat id licere, non vt vagetur, sed vt superiorem, aut Pontificem adeat veniam petens. Cui sententiæ tanquam piæ, & probabili adhæreo, eo quod pœna ista grauisima sit, & morti comparatur. Vide infra de expulsis à Religionum.

De

De priuatione Officiorum.

13 Prælati Regulares possunt subditos ab officijs suspendere, vel deponere, etiam ipsis non citatis, leuiore enim causas ad id sufficere constat ex cap. *qualiter, & quando, el segundo, de accusat.* in fine, & cap. *per. tuas, el primero, de simonia,* in fine. Id tamen debet intelligi, quando hæc pœna priuationis, seu suspensionis est imposta ipsos factio pro aliquo crimine patrato, tunc enim illo probato non est necessaria partis citatio: secus si prozedat à contumacia, vel inobedientia, aut à crimine, cui correspondet pœna arbitraria, quo casu requiritur citatio, seu monitio ad minus vnica, quæ cū non sit de apicibus, sed de substantia iuris nullo pacto est omittenda, *tom. 2. quest. 25. art. 1. De quo Syluest. verb. citatio, Panorm. & DD. in cap. cum specialis, & in cap. quia nos de appellationibus, & in cap. final de vita, & non est. cleric. faciunt dita à Suarez, lib. 5. de legibus, cap. 1. num. 11. & cap. 7. & 8.*

14 Religiosi possunt priuari à suis prælationibus ob delictum, cui licet non sit expressè taxata talis pœna in iure, ad eam tamen græue, & enorme censetur, vt arbitrio bonorum, & grauium Religiosorum huiusmodi pœna dignum reputeretur. Nec tam vrgens causa interueniat necessarium est ad huiusmodi priuationem ab officijs faciendam, ex *d. cap. it. qualiter & quando, quanta requiritur, vt clerici sæculares à beneficijs amoueantur, cap. inuentum 16. quest. 7. cap. ad aures, de penis, quæ debet esse expressa in iure, ibidem art. 2. De quo Abb. in cap. fin. de iure patron. Tiracq. in l. si vnquam, verb. reuertatur, num. 206. C. de reuocan. donat. Videt Por tel. verb. officia ordinis, num. 4. & 5. & cap. tua, de penis.*

De priuatione Consiliariorum apud Cistercienses vide supra de visitatione, num. 6.

De pœna incestus cum filiabus spiritualibus commissi.

15 Sacerdotes, etiam Regulares, qui in actu, vel prope actum confessionis alliciunt filias spirituales ad actus venereos sunt denunciandi Sancto Tribunali Inquisitionis ab ipsis filiabus spiritualibus, nulloq; modo sunt absoluedæ, donec id manifestent, seu patefaciant, ex Bulla Pauli Quarti relata ab Auctore, *tom. 1. quest. 59. art. 4.* Ille vero, qui extra actum confessionis allicit ad peccandum, vel peccat cum illa, cuius confessionem audiuit deponendus, & grauius puniendus est, iuxta Sacros Canones, *cap. si quis sacerdos, 30. quest. 1.* nam dicta constitutio non extenditur ad illos, qui post actum confessionis transactum dictas foeminas apud suas domos visitando cum illis fornicantur, *Tom. 2. quest. 26. artic. 1. & 2. De quo Bernard. Diaz in Pract. Crim. cap. 82. num. 1. Nau. lib. 5.*

Q 9

conf.

constituit. de hæreticis, cons. 1. Vidè Portel in addit. ad dubia, verb. sollicitare fœminas intra confessionem à num. 1. ubi latissimè.

16 Dicta tamen constitutio extenditur ad eos, qui in actu, vel iuxta actum confessionis prouocant iuuenes, seu pueros ad peccatum nefandum, nam ratio, & mens legis etiam se extendit ad hunc casum, cù sacramento pœnitentiæ maior iniuria irrogetur, quam sit à sollicitantibus fœminas ob maiorem grauitatem peccati, *Ibid. art. 3.* Idem tenent Lopez 1. part. instruct. cap. 55. Salzedo in practica crimin. cap. 82. quos referendo id ipsum dicit probabile Portel ubi supra, num. 5. De quo vide infra resolutione. de sollicitantibus fœminas intra confessionem, ubi refertur alia similis. Bulla Domini Pauli V. contra tales sollicitatores.

De pœna imponenda celebrantibus sine ordine sacerdotali, & sine iurisdictione actuali confessiones audientibus.

17 Audientes confessiones secularium cum approbatione Ordinarij, sine tamen licentia suorum pœlatorum Regularium pœna arbitraria puniendi sunt ab ipsis pœlatis, confessiones autem validae sunt secundum aliquos. Quod à fortiori dicendum est, si contra ipsorum pœlatorum expressam voluntatem id fecerint, præsertim si dicti pœlati confessiones irritas esse declarauerint, sicuti possunt declarare ex quadam concessione Iulij III. facta Ordini Prædicatorum. Religiosi vero hoc munus exercentes sine approbatione Ordinarij, & sine licentia suorum superiorum suspendendi sunt per aliquod tempus à missa, & perpetuè à gradu, potestate, & iurisdictione habituali, ita ut amplius ad confessiones audiendas non admittantur, nisi tanta appareant in eis signa pœnitentiæ, ut restitutioni digni esse videantur, quæ pœna sacerdotibus secularibus simplicibus tale crimen perpetrantibus imposita est in sacris Canonibus, c. placuit de pœnitentiâ dist. 6. Auct. *Ibid. tom. 2. questio. 27. art. 1.* De quo Soto in 4. dist. 18. quest. 4. art. 3. Idem docet Portel, verb. *pœna. qu. 12.* ubi num. 13. addit, quod non sacerdos audiens confessiones manet suspensus, & irregularis ex Nauar. capit. 25. num. 242.

18 Qui autem celebrat absque ordinis sacerdotalis insigniâ Dominis Inquisitoribus contra Hæreticam prauitatem tanquam hæresim sapiens tradendus, & ab ipsis puniendus est ex constitutione Gregorij XIII. Pauli III. Sixti V. & Clementis VIII. in qua etiâ eadempœna insignitur non insignitis sacro presbyteratus ordine, qui confessiones au-

culant;

culant, & simul absolutionem impartiuntur. Undè non comprehendit eos, qui confessiones quidem audiunt, sed non impartiuntur absolutionem, *Ibid. art. 2.* De quo Bernar. Diaz in Pract. Crim. cap. 12. & Portel, verb. *ordines sacri*, num. 9. & verb. *pœna*, num. 8. ubi addit ex Maior. Jo de irregularit. lib. 4. cap. 13. num. 4. incurere irregularitatem celebrantem absque ordine sacerdotali.

De pœna imponenda sacrilegium committentibus cum Monialibus.

19 Laicus hoc tam enorme facinus perpetrans excommunicatur a foro Canonico, ut iniure habetur, cap. *si quis Episcopus* 27. quest. 1. in foro vero seculari pœna ultimi supplicij, seu mortis plectitur, bonaq; sua monasterio adiudicantur, ex cap. *si quis rapuerit*, 27. quest. 1. clericus autem deponendus est ab officio, ex eod. c. *si quis Episcopus*, & beneficio. Ex quo facillè potest deduci, quæ pœna plectendi sint Religiosi hoc delictum perpetrantes, & Moniales contententes, & constat ex cap. *impudicas*, 27. q. 1. Auct. *tam. 2. q. 29. art. 1.* De quo Couar. in Clem. *si furiosus*, 2. part. num. 8. de homicidio, Perez in l. 2. tit. 15. lib. 8. ordinam. Menoch. de arbitrarijs, lib. 2. cent. 4. casu 60. num. 57.

20 Filij monachorum, aut Monialium post votum castitatis in professione emissum sunt sacrilegi, sicut & filij presbyterorum, ut satis constat ex cap. *de ijs* 28. dist. propter idem votum castitatis sacro ordini annexum. & in odium suorum progenitorum pœna filiorum sacrilegorum plectuntur à Sixto V. in quadam sua constitutione. *Ibid. artic. 2.* De quo Nauar. in Man. cap. 16. num. 2. Medina de sacrorum hominum continentia, lib. 3. cap. 1. & 3.

De pœna imponenda sodomitis, & adulteris.

21 Vitium sodomie est abominabile, de quo ius perobscure loquitur reputans nefandum, & inhonestum. de illis loqui, l. *vir. c. de adulter.* in eo enim reperitur deordinatio ordinationis Dei & naturæ, & est abominabile, & detestabile, etiam apud ipsas gentes, à quo tandem Angeli fugiunt, & ipsi Dæmones oculos claudunt, & pro quo maxima flagella à Deo inflicta esse Sacra Scriptura testantur. *Tom. 2. q. 18. Gen. 18. & 37. art. 1.* De quo D. Thom. 4. dist. 16. art. 4. post medium.

Q 9 2

22 Sodo-

22 Sodomita publicus, & notorius remanet irregularis, non tamē occultus, & ex constitutione Pij V. clerici seculares, vel Regulares tam diu nefas exercentes, seu continuantes omni privilegio clericali, officio, beneficio, & dignitate Ecclesiastica priuantur, & à iudice Ecclesiastico degradati potestati seculari tradēdi sunt. Quæ cōstitutio nō cōprehendit quemcunque fragilitate humana hoc crimen perpetrāntem, sed tantū cōtinuatione vitiosa illud exercentes, & habentes copulā Sodomiticam consummatam intra vas nefandum, seu contra naturale, & eius poenæ rigorosæ non obligant in foro conscientiæ, sed tantum in foro exteriori, *ibid. art. 2.*

De quo Nau. cap. 25. nu. 73. & 77. & cap. 27. nu. 248. & 249. oppositū tenent Bernard. Diaz in pract. c. 8. Alderetz lib. 2. de discipli. relig. cap. 15. §. 5 à num. 26. vsque 34. quos refert, & sequitur Portel, verb. *pena nu. 7.* vide Miranda tom. 1. Manu. quæst. 5. art. 2. concl. 3. & 4. vbi resoluit, non esse spectandam actuum continuationem nefandorum, sed sufficere vnicum actum, vt possit clericus, vel monachus subijci poenis supra dictis. Sed mihi non placet, quia lex poenalis est, ac ideo restringenda. Quod verò filij Sodomitæ non sint infames, & succedere in maioratū, tradit Molin. lib. 4. de primog. cap. vltim. num. 51. quem refert, & sequitur Sanchez, lib. 2. Decalogi, cap. 70. num. 1.

23 Iudices Ecclesiastici, & Regulares possunt, & tenentur contra clericos, & monachos adulterium committentes procedere indagando veritatem tali secreto, & cautella, vt ex processu maritus non veniat in cognitionem vxoris, ne ad eam accusandam, vel occidendam irritetur, & delinquens pro modo culpa puniatur, vt habetur in Cōcilio Tridentino, *ibid. art. 3.* De quo Azevedo lib. 8. nouæ compilat. tit. 19. de los amancebados, in l. 2. num. 2. & 3. Bernar. Diaz in Pract. Crim. Canon. cap. 79. vbi Salzedo verb. *contubina clerici.* Vidē supra resolut. 5. de adulterio num. 1. & 2. quantum ad dispensationem in poenis debitis adulterio.

De poena imponenda falsarijs.

24 Presbyteri, & Diaconi falsum testimonium dicentes ab officij honore depositi in monasterium detrudantur, *cap. si Episcopus, 50. dist. si directè de hoc crimine accusati, & conuicti, vel confessi sint in iudicio ordinario, & in criminibus grauibus puniendi sunt considerata qualitate damni, vel in iuriæ, & personæ, contra quem deposuit, præcipuè vbi viget lex poenæ Taliensis contra deponentes falsum.* Non est tamen imponenda poena ordinaria, quando falsitas per errorem sine dolo fuit commissa, vel non interposito iuramento, *tom. 2. quæst. 31. art. 1.* De quo Bernar. Diaz in Pract. cap. 93. Couar. in cap. *quannus pactum.* §. 7. num. 5. Menoch. lib. 2. de arbitrarijs centu. 4. quæst. 306. Maranta in Speculo Aduocatorum. r. part. cap. 1. nu. 21. Idem docet Portel verb. *pena, nu. 17.*

In

In grauibus delictis sollicitantes ad falsum testimonium ferendum eadem poena puniuntur, ac punirentur, si falsum deponerent propter eorum sollicitationem, *ibid. art. 2.* Idem docet Portel vbi sup. dict. nu. 17. additque hos, & periuros manere infames, & à testimonio ferendo perpetuò esse arcendos. De poena falsi testis, vide etiam Auctores citatos supra de testibus, num. 34.

Clerici falsificantes literas Papæ degradantur, & traduntur Curie seculari, *cap. ad falsariorum, de crimine falsi,* & qui falsificant sigillum Principis deponuntur, & in exilium mitantur, *cap. ad audientiam, eodem titulo.* & tradit Portel verb. *pena, num. 9.* vbi addit ex Iulio Claro in Pract. quæst. 36. §. videamus, hodie mitiori poena puniri taliter delinquentes. Falsificantes verò prælatorum literas perpetuò deponuntur, & in monasterium detruduntur, *cap. si quis Episcopus 50. distim.* & tradit idem Portel *ibid. nu. 10.* Apud Regulares inter casus reseruados numeratur à Clemente VIII. & apud nos Minores defacto extat reseruatus, etiam quoad detinentes literas superiorum.

De poena calumniatorum, & maledicorum vidē quæ diximus supra de accusat. à num. 11. ex quæst. 30. 2. tom.

De poena imponenda cōmittentibus crimina læsæ Maiestatis.

Qua poena puniantur Religiosi hæreticantes, vide infra de hæreticis. De quo latè Sanchez lib. 2. Decalog. cap. 24. 25. & 26.

25 Quantum verò ad crimen læsæ Maiestatis humanæ certum est in laicis vltimo supplicio puniri, habitaculis eorum aratro exaratis, & sale aspersis, vt constat ex *l. fin. tit. 19. & in l. 6. tit. 27. part. 2.* & deducitur ex *cap. falsis, de penis, lib. 6.* Vnde Religiosi taliter delinquentes post degradationem sunt tradendi brachio seculari ad exequendum in illis vltimum supplicium, quod sit calificatum, alijs poenis loco dictarum ipsi accommodatis infligendis, *tom. 2. quæst. 32. art. 2.* De quo Parlador. lib. 1. quorid. qq. cap. 21. Vidē Sanchez vbi supra, cap. 27. vsq; ad 30. Vbi agit, an filij reorum criminis læsæ Maiestatis Diuina, vel humanæ incurrant poenas ipsis iure statutas.

26 Iudicibus laicis nullo modo licet procedere contra clericos, & monachos extrahentes delinquentes de manibus Iustitiæ, sed à suis prælati sunt puniendi poena non rigida ob eorum nimiam, & non bene fundatam charitatem, à qua hic excessus, vt plurimum, imò & semper provenit, & non à contemptu secularis potestatis, aut Regiæ Maiestatis, *ibid. art. 3.* De quo Fulgos. in *l. addictos, num. 3. c. de Episcop. & cleric. Naruar. cap. 17. num. 201. & cap. 23. num. 120.* Gaspar Stephan. de defensi. immunit. pagin. 188.

Qq. 3

27 Religio

Trid. s. 24. cap. 8. de ref. r. matron.

27 Religiosus maledicus contra Regiam Maiestatem impetioso; & petulanti, seu superbo, & inflato animo verba proferens poena arbitraria puniendus est a suo praelato iuxta qualitatem poenae in legibus taxatae, pensatis circumstantiis casus, animique seu intentionis talia verba proferentis. Poenae autem loco talis Religiosus, mutandus est privatio: ne vocis actiuae, & passivae, & in aliquod monasterium relegandus, vel a suo officio remouendus, si fuerit praelatus, *ibid. art. 4.* De quo DD. in *l. final. tit. 2. part. 3.* & *l. 3. tit. 4. lib. 8. nota compil. & gloss. in l. 1. verb. petulanti; c. si quis imperato. maledixerit.*

De poena imponenda Fratribus homicidis.

28 Sicut clerici homicidium enorme perpetrantes, ut est parricidium, vel occisio Episcopi sunt deponendi, *c. presbyter. 8. dist. 8.* & Curiae seculari tradendi, spectata tamen incorrigibilitate, & pertinacia, iuxta veriorē, & magis piam opinionem, ita similiter Religiosi suum occidentes praelatum. Verum est tamen, quod iudices Regulares atteato iure communi minime gentium possunt eos tradere brachio seculari non spectata incorrigibilitate, etiam si crimē sit ex atrocioribus, quod est verius, & probabilius. Vnde Fratres committentes delictum, cui in saeculo poena mortis respondet, ad triremes relegari possunt ex Bulla Pij Quinti supra citata, *tom. 2. quæstion. 33. artic. 1.* De quo Nauar. in *Manu. capit. 27. numer. 249.* & in *capit. si quando. except. 9. de Rescriptis*, & in *constitut. de privilegijs, conf. 17. Couarr. in clement. s. feriosus, 2. part. §. 3. nu. 6.* § Vide Mirand. *tom. 1. Manua. quæstion. 52. artic. 2. conclus. 3.* ubi resoluit, propter crimen homicidij non semper Religiosum expellendum esse a Religione, & habitu spoliandum.

29 Religiosus grauius, seu enormiter percutiens suum praelatum expellendus est a Religione, & ad triremes etiam relegandus, si delicti qualitas id poscat, per d. etiam Bullam Pij Quinti, cum huic crimini in foro seculari poena capitis respondeat, grauius enim percutiens Correctorem, seu praeatorem, & Magistratum in secularibus, aut aliam illi porrigens capite puniendus est, ut leges Ciuiles decernunt. At non sunt castigandi hac eadem poena qui percusserint vicarios, seu vices gerentes huiusmodi praelatorum, quia non debetur tantus honor vicario, sicut principali Praeposito. Qui vero Definitorē Prouinciae stolperauerit puniendus est grauiore poena, quam puniuntur iniicientes manus violentas in alios Fratres, ob reuerentiam illi debitam ratione praeminentiae, & officij dignitatis, quam habet, quod arbitrio iudicis relinquatur, *ibid. art. 2.* De quo vide a simili tradita ab Auilez, *capit. 1. praeatorum, Plaga de delictis, lib. 1. capit. 6. num. 3. pag. 99. & 48. Greg. Lopez, lib. 1. verb. adalantados, tit. 2. part. 7.*

Pro percutientibus, vel etiam occidentibus suum praelatum vide,

cap.

capit. ad aures de penis; & cap. felicitis, eodem tit. in 6. & clement. si quis suadente, eodem tit. ubi ponuntur poenae contra occidentes Episcopum, vel percutientes Cardinalem, ex quo facile potest arbitrari, quia poena digni sunt suos praelatos grauius percutientes, vel etiam (quod absit) occidentes.

30 Ioannes XXII. apud Bullarium declarat, quae sit percussio grauis, vel leuis in hunc modum. Illam modicam percussione, aut impulsione pugni, palmae, manus, pedis, digiti, aut baculi, vel lapidis, quae ad liuorem, mutilationemque membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, vel effusionem sanguinis non excedit, nec si tamen leuissimi ictus, ut pugni percussione sanguis exiret, transfere in atrocem iniuriam profiteamur. Ex quo a contrario innuit Pontifex illam dicendam fore grauem percussione, ex qua procedit mutilatio membri, fractio dentium, depillatio, seu auulsio notabilis capillorum, praecipue barbae. Et addit Papa, quod etiam ipsa facti qualitas, percutiendi, aut iniuriandi modus circa hoc diligentius debet attendi, & ipsius facti circumstantia, loci scilicet, & personae, ut cognoscatur, quae sit grauis, aut enormis, leuis, vel modica iniuria, loci quidem, ut si fiat in theatro, vel in foro, coram rege, praelato, vel iudice, in Ecclesia coram multis, aut in alio loco publico: personae vero, velut si sit Magister, vel index, vel etiam Magistratus, aut praelatus, pater, aut patruus, vel aliquis in dignitate, vel personatu constitutus, & ab inferiori, vel humili patiat, & tandem iudicium talis enormis iniuriae arbitrio prudentis iudicis committit Pontifex. De quo vide Portel in addit. ad dubia, verb. *manus violenta, num. 2.*

31 Statutum Religionis, quo certa poena taxatur pro eo, qui vulnerat Fratrem, non est intelligendum de modica, vel parua scissura, seu vulnere: sicut neque statutum poenale loquens de sanguinis effusione, habet locum in modica, vel minima effusione, neque frangentes constitutiones Apostolicas in minimis earum poenis ligantur. *ibid. art. 3.* De quo Bald. in *l. si praesidi. C. de edlit. edicto, quæst. 3.* Panorm. in *capit. proposuisti de consecrat. Ecclesia. capit. pro illorum, de sententia excommunicationis.* Vide Portel ubi sup. num. 3.

32 Clericus veneno aliquem occidens grauiori, & longiori detentione post depositionem, quam alij homicidae puniendus est. Procuratores vero abortum factus animati venenosis potionibus, securo effectu, sunt degradandi, & Curiae seculari tradendi, quoad hoc namque constitutio Sixti V. non est moderata, aut reuocata, licet quoad poenas alias sit moderata, & redacta ad terminos iuris communis per Gregorium XIV. scilicet quoad censuras positas procurantibus abortum factus inanimati, aut exhibentibus mulieribus, vel summetibus venena sterilitatis, aut quocumque alio modo consilium, aut auxilium ad id praestantibus. *ibid. art. 4.* & nos supra diximus de abortu, nu. 4. De quo Nau. lib. 5. *conf. tit. de homicidio, conf. 4.*

Vide

Bulla 2. Ioanni. 22.

Vide Portel, verb. *pena* num. 3. vbi cum Iulio Claro in pract. verb. *homicidium*, num. 14. resoluit, non esse exequenda tota pena legis in eo qui parauit venenum, vel etiam propinauit, seu prorrerit, non secuto effectu. Vbi etiam, num. 15. agit de pena clerici venefici, & incantatoris, & resoluit, quod si cum veneficijs exerceat alia plura crimina contra Republicam, vel contra fidem, tradendus est Curie seculari, vel prius Sancto Officio, si est suspectus de fide. De quo videt Bernard. Diaz in pract. capit. 108.

De pena imponenda dilapidatoribus bonorum Monasterij.

33 Monachi decoctores, seu dilapidatores bonorum monasterij omni dignitate sunt spoliandi, omnique administratione in perpetuum priuandi, atque ad infamiae labem, seu notam carceri sunt mancipandi. Potest autem quis remoueri a praefata administratione ex sola suspitione, etiam leui, quod iudicis arbitrio relinquatur, tom. 1. quest. 34. art. 1. De quo Bernard. Diaz a Lugo in Practic. cap. 71. Abbas in cap. *venerabili*, per textum, ibi, *de dilapidatione suspectus*, vbi Panorm. num. 8. in fine, *de officio deleg.* & in cap. *praetorum, de accusat.*

34 Causa communi legitima existente de praesenti, possunt monachi simul se iuuare, vel defendere contra praetatum, vel personam aliam bona monasterij dissipantem, & male tractantem se ipsos absque eo, quod dicantur conspiratores, seu coniuratores in iure reprobati. Secus si non adest dicta causa, iuxta capit. *ex part. de accusatione*. Auctor, *ibid. artic. 2.* Ad quod faciunt tradita a Miranda, tom. 1. ord. iud. quaest. 12. art. 4. concl. 6. §. sed quia. Videt etiam Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 12. num. 18. & seqq. vbi late tradit, quomodo monachus possit accusare Abbatem ob monasterij vtilitatem.

De pena imponenda reuelantibus secretum sacramentale, aut naturale.

35 Poena ordinaria constituta in sacerdotem peccata sibi confessa reuelantem verbis, vel signis, inuito, aut non permissente confessore, seu poenitente est, vt omni munere, ac dignitate spoliatus in arctum coenobium ad agendam perpetuam poenitentiam detrudatur, iuxta sacros Canones, capit. *omnis vtriusque sexus, de poenitentis. & remissionis*. in fine. Quae poena comprehendit etiam detegentem sigillum confessionis, cuius est interpret, necnon casu audientem, & latentem abditum peccata auctulantem, itemque eum, qui dimidia confessione audita absolu-

tionem

tionem poenitenti non impertuit, vel dixit. *Audiri eius peccata, & non absolui*. Vt autem quis tanquam sacramentalis sigilli enodator puniatur, necesse est, vt singula peccata manifestet, secus si in generali id aperiat. Tom. 2. quest. 35. art. 1. De quo Nauarri cap. *sacerdos*, num. 120. de poenitent. distinctio. 6. Couar. in 4. part. 2. cap. 8. §. 1. 2. num. 120. Gabriel lib. 1. communium opin. §. de testibus, colum. 1. Syluest. verb. *confessio*, D. Antonin. 3 part. tit. 17. cap. 22 §. 1. & 11. Soto de secreto membro 3. Bernard. Diaz in pract. cap. 106. num. 4.

Idem tradit Portel, verb. *pena* num. 11. vbi cum Suarez, tom. 4. disp. 33. sect. 8. num. 2. addit, non incurere irregularitatem tale sacramentale sigillum reuelantem, vbi etiam idem Suarez, num. 4. quaerit, quid sit dicendum, quando confessor affirmat se habuisse facultatem a poenitente ad reuelandum, vel alia via sciuisse, & poenitens id negat? Et tandem concludit, non posse super hoc dari certam regulam, sed ex qualitate peccati, & circumstantijs personarum, & publicatione delicti praesumptionem esse summendam, quod & Panorm. fuisse tractat in d. capit. *omnis vtriusque sexus*.

36 Religiosus aperiens litteras ob signatas, & aduersario mittentis ostendens incidit in poenam falsi, de qua in cap. *ad falsariorum, de criminis falsi*, & probatur, ex l. 1. §. *qui deposita*. ff. ad l. *Cornel. de falsis*, secus si alius non ostendit, sed tantum aperuit ad legendum, tunc enim non debet puniri poena ordinaria, argument. cap. *com. olim magister, de officio delegati*. Item qui non restituit litteras illi, cui redere mandatum suscepit, sed alteri illas pandit, non tamen aduersario mittendas, poena falsi etiam tenetur, necnon qui eas lacerat, vel comburit, aut de eisdem remouet sigillum. Qui autem aperit, & diuulgat ad alterius iniuriam tenetur adione iniuriarum, *ibidem art. 2.* De quo Bart. in l. *qui testamentum ad l. Corneliam de falsis*, & in l. *Titio, verfic. venio ad secundam ff. ad Municip. Vlladieg. tract. de legibus*, 3. part. quaest. 4. num. 4. Bernard. Diaz in pract. cap. 105. no. 2. Vide ad idem Portel. sup. num. 10.

37 Nemini licet ob signatas litteras aperire, easque aduersarijs ostendere ad propriam, seu alterius tuendam vitam, iuxta veniorem sententiam, licebit tamen eas non tradere personis, quibus mittuntur, & alijs modis licitis contendere, ne aliquid mali ex illis contingat. Quod si hoc crimen quis ita commiserit non ordinaria, sed benigniori poena ad arbitrium iudicis plectendus est. *ibid. art. 4.* De quo Salzedo vbi sup. Molus non est, de irregularit. lib. 5. c. 35. ¶ Vide Suarez, lib. 2. de legibus, cap. 15. num. 8. vbi dicit, interdum iuri naturali non repugnare secretum naturale non seruare, nempe quando est cum iniuria, & damno tertij.

38 Sicut Canonici secreta sui Capituli reuelantes contra iuramentum ab eis praestitum poenis contra periueros plectuntur, ita Religiosi, qui secreta Ordinis, aut alia, quae intra claustra secreto inter monachos

R r

fiunt,

quidquid dicat Nauarra. de restit. lib. 3. cap. 7. num. 811. ¶ Ad quod vide Soto de instit. lib. 1. quaest. 8. art. 6. conel. 5. Castro lib. 2. de lege poenali. cap. 3. Nauarra in summa. cap. 23. num. 66. Ledesma in 4. 2. part. quaest. 18. art. 2. Antoniu Gomez 3. variar. cap. 14. num. 3. Corduba in quaestio nar. quaest. 36. referentē Felin. Baldum & Anchar. in cap. 1. de constitut. num. 46. Tiraq. in l. si inquam. verb. reuerlatur. num. 291. & post eos Suarez lib. 5. de legibus. cap. 10. num. 5. & sequentibus. vbi resoluit. num. 12. teneri reum condemnatum ad mortem pati tantum in se exequi per ministros iustitiae eam poenam.

47. Item condemnato iuste ad auferam poenitentiam cibi, & potus, vt sic paulatim moriatur, non possunt ministri iustitiae, seu custodes ad id appositi aliquid plus permisso, & taxato in sententia ministrare: secus qui non funguntur officio custodiarum. In enim non prohibentur ex charitate aliquid plus ad victum ministrare, nisi ipse condemnatus sub praecipito obedientiae sit prohibitus, ne plus cibi, & potus summat ad nutrimentum. Quod valde aduertere debent custodes Fratrum in carceratorum, & condemnatorum ad abstinentiam panis, & aquae apud Religiones, quibus non licet subministrare plus cibi, & potus quam in sententia praecipitur, cum sint ministri iustitiae, & fidelitatem seruare circa id omnino teneantur, vbi art. 2. ¶ Ad quod vide tradita a Suarez vbi supra. num. 14. ad finem, & num. 16. Paulo post principium, & cap. 7. num. 13. vbi asserit, seu credit, non obligari hominem in conscientia pati talem poenam famis vsque ad mortem, si comedere possit.

Pro alijs, quae hic desiderantur vide supra de appellationibus, & infra de iudicijs, & de praelatis, & in summa, de Ordine iudiciali.

RESOLVTIO XLIX.

De custodibus apud Fratres Minores.

CUSTOS apud hos Minores proprie, & specialiter saponit pro quodam praelato ordinario, qui praest certis Guardianis, & subditur Provinciali Prouincia. Duo officia, seu munera habent Custodes ex regula: primum pertinet ad potestatem iurisdictionis, nam sunt vere praelati habentes curam animarum, & subditos. Alterum pertinet ad potestatem ad hanc eligendi, & deponendi Ministrum Generalem, vt constat cap. 8. Regula Minorum, tom. 1. q. 1. art. 1. Ad quod vide Cordub. super regul. cap. 8. q. 2. ¶ Olim in qualibet Prouincia erant plures Custodiae, & Custodes habentes cum suo Provinciali vocem in Capitulo Generali, ex quibus potest auctoritate Nicolai Quarti constitui solebat vnus vices aliorum tenens, qui vnam tantum modo vocem pro se, & alijs gerebat, dicebaturq; Custos.

Custos Custodum, & apud Fratres Observantes discretus Discretorum ante bullam. Vnionis, sed nunc post translationem sigilli Ordinis in ipsa factam ad Observantiam iam vere Custodes sunt, & vocantur, habentes vocem in Capitulis Generalibus iuxta formam Regulae Sec. haec. Ibidem §. aduertendum. De quo vide Corduba vbi supra. q. 2. puncto 2. & c. 10. q. 3. in fine. ¶ Antea huiusmodi Custodes electi ad Capitulum Generale sunt vere Praelati, & habeant iurisdictionem actualem in subditos, vide infra de Retractionibus Auctoris, retract. 5.

3. Auctoritas, seu potestas huiusmodi Custodum vltra praedictam, quam habent a Regula tanta erit, quanta eis Ministri Generales, vel Prouinciales, vel Constitutiones, vel Sedes Apostolica conferre voluerint, quorum dispositionibus, vel laudabili super hoc consuetudini standum est. Ibid. art. 2. in fine.

4. Custodes habentes sub sua Custodia domus, seu Conuentus, cum sint vere Praelati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, teneantur Conuentus sibi subditos visitare, possuntque celebrare Capitulum Custodiale, non ad eligendum Custodem, sed ad agendum de rebus ad commune bonum Custodiae spectantibus, vt colligitur ex Regula cap. 10. In dicto tamen Capitulo non instituuntur Praedicatorum, Confessores, aut Guardiani, nisi ad id habeatur specialis licentia Sedis Apostolicae, haec enim omnia pertinent ad Capitulum Prouinciale Prouinciae, cui subest Custodia. Ibid. art. 3. & 4. De quo Corduba super Regulam cap. 8. q. 2. puncto 1. & cap. 10. q. 2. dicto 1. vbi Bartholomaeus a Pifa, Hugo & P. Miranda loco infra citanda art. 1.

5. Custodes mittendi ad Capitulum Generale eligendi sunt secundum formam praescriptam in Constitutionibus Ordinis Toletanis. Quod si per mortem, vel longam absentiam vacauerit eorum officium, possunt Prouinciales cum Discretis Prouincia extra Capitulum alium eligere in Custodem, vt habetur in dictis statutis Toletanis, similiter si legitimo impedimento impediti fuerint, vel alicui negotio magni ponderis, & publicae utilitatis additi, vel a gritudine, aut illius imminenti periculo ex longo itinere iudicio medicorum incurriendo, & idem iudicium erit de similibus. Verum si nullo impedimento interueniente liberé voluerint renunciare, eo casu Prouincialem, & Discretos praefatos auctoritatem eligendi alium non habere, dicendum est. Ibid. art. 5. De quo Miranda eo. 2. Manual q. 18. art. 2.

Ordinas. Tolet. lib. 6. de electionibus. de Custodibus ad Capitulum Generale.

6. Officium Custodiatum durat vsque ad electionem alterius Custodis, sicut de officio Prouincialis ius commune disponit, cuius officium non expirat vsquequo successor eligatur, expedit enim, vt semper adsit Custos in Prouincia paratus ad omnem euentum. Ita in factis continencia fuit determinatum in quodam Capitulo Generali Toletani celebrato. Ibid. art. 6. De quo Miranda d. art. 2. conel. 4.

RESOLVTIO. L.

De Decimis, & primitijs.

DECIMA est omnium bonorum mobilium licite quaſitorum pars decima Deo, seu Miniſtris Dei dicata diuina conſtitutione debita. Alia dicitur Prædialis, eorum ſcilicet, quæ ex prædijs, & fructibus terræ proueniunt: Alia perſonalis, eorum ſcilicet, quæ ex opere perſonali proueniunt: & alia mixta, quæ partim ex prædijs, partim ex opere perſonali proueniunt. Primitia autem eſt prima pars frugum, ſus fructuum Domino offerenda. De

Exod. 22. & 23. *Leuit.* 27. *num.* 18. *Tob.* 1. c. 1. *de decimis.* *Trid.* ſeſ. 25. *de reform. capit.* 12.

Bulla 10. *Bonifacij* 8. *Bulla* 3. *Ioannis* 22. *Bulla* 1. *Benedicti* 12. *Bulla* 14. *Sixti* 4. *num.* 29. *Bulla* 8. *Pauli* 3. *Bulla* 21. *Greg.* 13. *cõp.* *Societ.* v. *excep.* *ſic.* 5. *cõp.* *D. Hieron.* *ut. decimarũ* *exemptis.* 9. 12. 15. *cõp.* 16. *Bulla* 10. *Cle.* 7. *Bulla* 8. *Cle.* 4.

bentur decimæ de iure Diuino in recognitionem vniuerſalis Domini Diuini, & ſacerdotibus Deo ſeruientibus ſoluuntur, iuxta ſacros Canones, cap. *parochianos, cap. ſua, cap. cum non ſit in homine de decimis*, & ex Concilio Tridentino, ſom. 2. *quaſt.* 44. *art.* 1. & 2. De quo Rebuf. de Decimis, *quaſt.* 1. & 2. Couar. lib. 3. *variaram* cap. 37. D. Thom. 2. 2. *quaſt.* 87. *art.* 1. & 2. quodlib. 2. *artic.* 8. Sylueſt. verb. *decima*, num. 9. *quaſt.* 3. Soto lib. 9. *de iuſt.* *quaſt.* 4. Nauar. in *Min.* cap. 21. à num. 18.

2 Pontifex Summus poteſt aliquo modo cum laico diſpenſare, vt ad tempus decimas ſuas retineat, vt colligitur ex *cap. à nobis de decim.* aut alienas percipiat ab alijs nomine ipſius Papæ in eleemoſynam illas largientis ipſi laico, vt de facto conceſſit Regibus Hiſpaniarum, & alijs Principibus, & nobiliſſimis viris. Nam alienum non eſt à laicis ius ſpirituale habere iuxta probabilem quorundam ſententiam, *ibid.* *art.* 3. De quo Couar. lib. 1. *variaram*, cap. 17. num. 4. & 10. Balbus de præſumpt. 1. part. in 5. part. princip. *quaſt.* 7. à num. 10. Nauar. cap. 27. num. 6. & de reddit. Eccleſ. *quaſt.* 1. *monit.* 57. 58. & 59. Ioann. Lupus de libertat. Eccleſiaſt. 1. p. *quaſt.* 3. num. 6.

3 Religioſi attento iure communi in *cap. ex parte el primero de decimis*, priuilegio gaudent non ſoluendi decimas de noualibus proprijs, quæ in fertilitatem inducunt proprio labore, nec de eorum hortis, ſuper quo habent Ciſterciensēs, & Carthuſienſes priuilegium in iure communi, cap. 2. *ſtatimus de decimis*, lib. 6. Attentis vero priuilegijs extra corpus iuris omnia bona Regularium, præſertim Mendicantium per priuilegium reale eximuntur à decimis Prædialibus, & perſonalibus, neque quarzam, medietatem, aut aliam fructuum partem tenentur ſoluere, vt habetur in Bullario. Cumque hoc priuilegium ſit reale prædialiter tranſeunt ad colonos cum eodem fauore, vt patet ex Bullis Clementis. & Sixti III. pro Minoribus Conuentualibus, Martini V. Pauli III. & Sixti V. pro Ordine S. Hieronymi, Pauli III. & Gregorij XIII. pro Societate Ieſu, & Lucij III. Bonifacij VIII. & Clementis VII. pro ordinibus

Militaribus

Militaribus S. Ioannis Ieroſolymitani, & S. Iacobi de la Espaha, quæ extant apud Bullarium, *ibid.* *art.* 4. De quo Mandos. de priuilegijs ad inſtar *gloſ.* 15. nu. 40. Henriq. lib. 7. de indulgentijs, c. 27. nu. 7. *art.* 5. Vidè Miranda tom. 2. *quaſt.* 49. *art.* 12.

4 Moniales S. Clare non tenentur ad præſtationem decimarum de quibuſcunq; poſſeſſionibus, & alijs bonis ad ſe pertinentibus per priuilegia Bonifacij VIII. Alexandri VI. & Leonis X. apud Bullarium, qui ad Tertiarias id extendit, & ad Moniales Conceptionis, & Annunciationis idẽ fecit Clemens VII. Sed nota pro dictorum priuilegiorum intelligentia, quod Bonifacius VIII. in Extrauaganti: *Declarationes de decimis*, declarauit, monaſteria Monialium, & aliorum Regularium, quorũ redditus, & prouentus ſunt aded tenues, & exiles, quod illis ſuſtentari non poſſunt, & mendicare coguntur, non teneri ad ſolutionem decimarũ Papalis, & Gregorius XIII. Declarauit dotem pro ſuſtentione vniuſcuiuſque monialis tantam eſſe deberẽ, vt habeat annuatim 25. ducatos de Camera, cuius quidem conſtitutio non eſt haſtenuſ reuocata *ibid.* *art.* 5. *cõp.* 3. *quaſt.* 74. *art.* 16. & nos dicemus infra de tributis, num. 16. De quo Paulus in *Clementina ſi beneficiorum de decimis*, Gaſpar de ſentent. *excom.* *conf.* 9. Bartholomæus Velencinus de charitatiuo ſubſidio, *quaſt.* 77. nu. 1. Collector Mend. tit. Decimas, §. 15. ¶ Vidè Portel verb. *Decima*, num. 3. vbi addit in Portugallia praxim eſſe in contrarium pro decimis ſoluendis à monialibus de poſſeſſionibus colonis cõducit.

5 Cum exemptio à ſolutione decimarum ſit priuilegium Religioni conceſſum, ſi ex negligentia, ignorantia, vel omiſſione Regularis illo non vtantur, etiam per aliquos actus. contrarios, non præiudicant iuri ſuo ex tali priuilegio obtento, vt habetur in Compendio Societatis, verbo *priuilegium*, §. 2. & 9. niſi legitimum tempus præſcriptionis labatur, quod eſt centum annorum, ad inſtar Eccleſiæ Romanæ, iuxta quoddam ſingulare priuilegium Eugenij III. de quo infra de præſcriptionibus, num. 2. Vnde quando Religioſi gratis præbent aliquas portiones ad ſubleuanda onera Eccleſiarum parochialium nullo iure poſſunt compelli ad eorum contributionem, & attenta enim ſuorum priuilegiorum conceſſione etiam Decimam Papalem ſoluere non tenentur, *ibid.* *art.* 6. De quo Rebuf. de Decimis, *quaſt.* 13. num. 113. Couar. lib. 1. *variaram*, cap. 17. num. 14. Henriquez vbi ſup. num. 9.

Quo citato idẽ docet Portel d. n. 3. §. hoc ſolum addo, vbi etiam, n. 4. refert duas declarationes Cardinalium apud Marzilla ſuper decret. *Triden.* lib. 2. tit. 12. cap. 1. fol. 305. Prima quod Moniales de bonis emptis tenentur primitias, & decimas ſoluere. Secunda, quod ſi decimæ ſint impoſitæ rei, quia ab initio fuerunt conceſſæ, vel traditæ cum ea conditione & onere, vt ex eis decimæ ſoluantur, tunc ad quocunq; peruenerint, etiam Mendicantes teneri eas ſoluere, ſi verò debeatur pro adminiſtranda cura animarũ, tunc quia parochi Sacramenta his Medicatibus nõ

admi-

Bulla 7. *Bonifacij* 8. *Bulla* 11. *Clem.* 4. *Bulla* 17. *Leo* 10. *Clem.* 7.

In Bullar. *Bo* *lla* 5. *Greg.* 13.

administrant, Mendicantes ad eas non tenentur si tamen à solutione decimarum Sedis Apostolicæ privilegium eximantur.

6. Privilegium concessam monasterio, ut possit recipere decimas alicuius provincie non extenditur ad novalia, tum quia non censetur concessa, quæ non erant tempore privilegii, tum etiam, quia privilegium præiudicium tenentis concernens restringendum est, nisi ad futura extenditur privilegium, *cap. veniens de prescriptionibus*, nisi in illo fiat ad futura prorogatio. *Ibid. art. 7.* De quo Foru. i. Garcia in l. *Galus §. quid si tantum col. 6. & 7. de liber. & posthum.* Rebuff. de Decimis quæst. 14. & num. 29.

Sed his traditis à nostro Auctore ob stare videtur, *cap. ex parte tua, el. 2. de decimis* vbi privilegium super decimis non soluendis Ecclesiasticæ personæ concessum ad novalia extendi deciditur, & ibi notat glossa, privilegium ad res futuras, & consecuturas trahi, & in eo casu largi debere interpretari, iuxta *ca. olim de verbor. significat. & cas. cum dilecti, de donat.* Cui ex diametro repugnare videtur *cap. cum contingat eodem titul. de decimis*, vbi qui ab antiquo decimis in ius parochia præcipit, decimas novallium ibi insurgentium ad eam non pertinent. Pro concordia horum iurium respondet glossa in dict. *cap. cum contingat, verb. novalia*, quod dictum *cap. ex parte tua*, intelligi debet de eo, qui obtinet decimas per privilegium, quo casu ad eam pertinent novalia ibi postea insurgentia, argumento *cap. quia circa de privileg.* vbi verbum generale simpliciter positum significat decimas præsentis temporis, & futuri, & tradit Suarez tom. 1. de Relig. on. lib. 1. cap. 19. num. 7. Dicitur vero *cap. cum contingat*, loquitur de habente decimas ex prescriptione, qui per hoc non præscribit novalia, nisi allegato, & probato titulo. Atque ita debere intelligi *ca. cum in tua, de decimis*, addit ibidem glossa, & sequitur Hostians. *verb. nisi ab his.*

Tuetur sententia Auctoris.

7. His tamen non obstantibus pro sententia nostri Auctoris facit glossa in *cap. ex parte tua, el. 1. de decimis*, vbi notat glossa, quod privilegium non debet ad aliud extendi, quam ad ea, quæ in ipso continentur, ex dicto *cap. veniens, de prescript.* & melius ex *cap. dudum, de privileg.* vbi privilegium de decimis novallium non soluendis non comprehendit decimas tempore privilegii impetrati possessas ab alij, nisi de possessione alterius in privilegio sit mentio. ergo paritate privilegii de decimis non soluendis, seu de recipiendis decimis alicuius parochie ad novalia non debet extendi, nisi in ipso privilegio fiat de eo expressa mentio, & prorogatio ad futura, ut Auctor resoluit, & tenet expressè in nostris terminis Gutierrez libr. 2. Canon. cap. 21. num. 130. inunctis traditis ab Oldado conf. 268. vbi loquens de hac materia ait, quod licet privilegium Principis sit laxissimè interpretandum, quando solum est præterius commune, non tamen cum iuri communi derogat (quale est privilegium de non soluendis decimis parochie debitis) interpretari enim debemus

debemus privilegium, ut quam minimum fieri possit iuri alterius non ceat. Prator ait, *S. merito, & S. si quis 1. & 2. ff. ne quid in loco publico, & cap. ex tuarum, de auctorita. & vsu palij, cap. cum capella, de privileg.* Sic Oldradus, Quid quid in oppositum contendat Azor tom. 1. in st. moral. lib. 7. cap. 26. quæst. 5. §. his positis Ad quod etiam Lessius lib. 2. de iust. cap. 39. doct. 5. num. 24. Suarez vbi supra num. 4. & 5. vbi tandem num. 6. resoluit, dictum privilegium, etiam si non limiteur ad proprios labores, extendi ad novalia.

7. Sed petes, quid veniant nomine novallium? Respondeo, quod attempto iure Canonico veniunt agri de nouo ad cultum redacti, de quibus non extat memoria, quod aliquando sub cultura hominum fuissent, ut aperte dicitur *cap. quid per novale, de verb. significat.* At inspecto iure Civili novale dicitur, vel terra præcisa, quæ anno cessat. *Silva cadua, §. novale ff. de verb. significat.* vel etiam Silva, quæ arboribus extirpatis ad cultum redigitur. *l. vltima §. vltimo ff. de termino moto*, & tradit glossa in dict. *cap. quid per novale.* De quo etiam agit Suarez vbi supra num. 4. & seqq.

8. Religiosi, qui in concionibus, seu sermonibus suis, vel alibi audientes à solutione decimarum debitarum Ecclesijs auertere intendunt, seu præsumunt, vel omittunt de industria scrupulum incutere penitentibus de hac re excommunicantur in Clementina, *Cupientes, de panis.* Quod intellige, si fuerint requisiti à parochis, alias non incidunt ex declaratione Eugenij Quarti. Requisitio autem debet fieri Dominica prima, quarta, & vltima Quadragesimæ, & in festis Ascensionis Domini, Penthecostes, Nativitatis S. Ioannis Baptistæ, Assumptionis, & Nativitatis B. Mariæ Virginis, iuxta dispositionem dictæ Clementinæ, idque quando prædicant dicti Religiosi. Item Leo X. & idè Eugenius Quartus præcipiunt Confessoribus Regularibus, ut non absoluant renuentes soluere decimas. Intellige tamen, si ter admoniti fuerint excommunicati, & noluerint soluere, iuxta determinationem Concilij Tridentini. *Ibid. art. 8.* De quo Nauar. cap. 25. num. 145. & 146. Sylvest. verb. excommunicatio 9. num. 8.

Ad quod vide Suarez de censuris, disp. 23. sect. 5. num. 36. & 37. vbi in fine resoluit, hanc excommunicationem incurri, etiam si non sequatur effectus, id est, quanvis alij non persuadeantur, seu retrahantur, quia ea fertur pro ipsa suasionem tantum.

De Charitativo subsidio vide tom. 2. quæst. 66. & tom. 3. quæst. 74. & nos infra dicemus de exemptione à tributis, & gabellis.

RESOLUTIO LI.

De Diffinitoribus, alijs Consiliarijs.

DIFFINITORES apud Regulares sunt quidam probati Patres assistentes superioribus ad decidendum res graues, sicut inter Romanos erant Senatores, & in Ecclesia Romana sunt hodie Cardinales. Eliguntur verò cum Generali, aut Prouinciali, qui etiam consilij vocantur in aliquibus Religionibus, verò in alijs habent votum electiuum in modum compromissi, & decisiuum ad decidendum, & consulendum, ideoque superiores tenentur eorum sententiam, & consilium petere, & sequi, p̄ se vero hæc omnia fideliter præstare. *Tom. 2. quæst. 4. art. 1.* Ad quod vide Syluestr. verbo *consilium*, quæst. 1. num. 4. & verbo, *Religio*, 3. quæst. 3. Panormit. in *cap. ad apostolicam, de Regularibus*, & latè tradit Miranda, tom. 2. quæstion. 17. artic. 1. & 2.

2. Vbi diffinitores habent votum decisiuum superiores non possunt aliquam ferre sententiam grauem contra monachum sine illorum consensu, ad minus maioris partis, alias lata sententia erit nullius valoris. Secus si tantum habeant votum consultiuum pro forma non requisitū, tunc enim non sequentes eorum petiitum consilium, sententia quidem erit iniusta, non tamen nulla. At si consilij petiitio requiratur pro forma & conditione omninoque à diffinitoribus non peratur, sententia nulla erit in quocunque iure, cum huiusmodi petiitio consilij inter graues solemnitates habeatur. Vnde commune axioma iuristarum docet, quod ex forma non seruata resultat nullitas actus, *l. Iulianus, §. si quis, ff. ad exhibendum, & cap. cum dilecti, verb. irritam, de rescriptis*, vbi glossa, & *cap. quia propter, de electio. cap. nouit*, iuncta glossa, *de his qua fiunt à prælatis, sine consensu capituli, Auctor. ibi, art. 2.* De quo Bursatus, cont. 20.

Faciunt tradita à Suarez de legibus lib. 5. capit. 31. num. 1. & sequentibus, vbi latè agit de lege dante formam actui, vide etiam Miranda vbi supra dict. artic. 2. vbi resoluit cum communi Iuriscoconsultorum, quod quando præcipitur aliquid fieri cum consilio, & assensu aliquorum, tale consilium sequendum est, alias factum est irritum, & innane, & in proprijs terminis agendo de sententia ferenda à superioribus tradit ibidem conclusio 5.

3. Consuetudo tenet, vt in diffinitorio, vel Discretorio Patrum in Religionibus, quando aliquid consultitur, dignior, seu antiquior suffragetur, & sic procedens vsque ad vltimum, quod vnusquisque sentiat, scrutetur. At quando suffragia non secretò, sed publicè dantur, à nouioribus, & minus antiquis incipiendum est, ne fortè contra sententiam digniorum suam proferre formident, suumque suffragium minus liberè, quam oportet, dare vereantur, *ibidem art. 3.* De quo Afflicti decif. 1. Neapolit. Gama decif. Lust. 1. num. 11. super quo vide in ordinat. ordinis Toletan. cap. 7. §. de Diffinitoribus Prouinc. & tradita à Miranda, vbi supra, art. 3.

4. Diffinitores in rebus ad suum munus spectantibus clarè, & aperte

aperte suam proferre sententiam tenentur, nec renuant dicere verum, iuxta sententiam D. August. & D. Chrysostomi relata in *cap. quisquis, & in cap. nolite timere* 11. q. 3. quidquid existiment, vel sciant esse oppositum menti superioris, si pro sua conscientia bono publico id expedire sentiant, nam cum sint Consilij communitatis non tenentur sicut subditi se conformare superiorum voluntati, ne ex eorum tacitate in publica causa alijs scandalum præbeatur. Quod si aliquando aliquibus diffinitoribus certo tempore, aut in certo negotio silentium indicatur à dictis prælatis (quod vix vnquam, nisi iusta, & maxima ex causa contingere potest) illorum iniunctio pro tunc iustam tacendi excusationem, ac quiescendique omnimodam necessitatem cum debita obedientia merito præferre afferendum videtur, *ibid. art. 4.* De quo Innocent. & Abbas *cap. 1. num. 9. & 13. de his, qua fiunt à maiori parte*, Iason in *l. quia, num. 80. ff. soluto matrimonio*. Idem disertè docet Miranda vbi supra art. 4.

5. Si verò superior affirmet se habere iustam, & validam causam alijs ignotam ad aliquid peragendum, quam aperte pro tunc non conuenit, Diffinitores, & Consilij debent tunc prudenter considerandas rationes, seu quæ ad rem considerari, & perpendi possunt prælatis proponere, saltem eas, quæ in generali ad rem pertinere videntur, nisi aliud melius pro negotij conditione occurrat. Ab alijs verò, quæ sibi non liquent, tanquam à re dubia abstinere quidem pro tunc debent, suumque consilium ad tempus commodius se suspendere significant, quo prudenter, & moderatè prælatorum auctoritati (quibus semper honorificis verbis est seruendum) & muneri suo satisfacere, tuncque officium sibi commissum explere videntur, *ibid. art. 5.* Vidè Miranda d. art. 4. concl. 2. & 3.

6. Imò, etiam dato, firmam omnino prælatorum superiorum mentem esse, suamque sententiam minimè mutaturos in aliqua electione, vel negotio peragendo, adhuc Diffinitores, & discreti ad sententiam proferendam rogati, eam liquidò, & liberè proferre tenentur, cum ad eorum munus pertineat consulere, seu consilium, & suffragium (suum dare circa rem propositam, nec vltius ratiocinari, an sua sententia sit executioni mandanda, necne, ministri namque laborare est, Dei autem perficere). Id tamen debent agere cum debita prudentia, humilitate, & verborum lenitate pensatis circumstantijs rei, loci, temporis, ac personarum, & alijs similibus. Nec à sua proferenda sententia abstinere debent, etiam si verosimiliter credatur eam exquiri à prælatis cæremonie potius (vt dici solet) quam consilij causa, vel etiam si id profuturum non speretur, quinimò prælatos ob id magis pertinaces, aut irritatos se præbituros, nisi ex coniecturis satis perspicuis, & indubitatis suspicio adfuit, bonum publi-

cum in maiorem ruinam, & perniciem lapsurum, vel futurum iri, & ob talem superiorum pertinaciam pacem Religionis magis perturbadam esse, *ibid. art. 6. & 7.* De quo Cardinalis Paleotus de Sacri Consistorij consultat. par. 5. quæst. 1. vide P. Miranda dict. art. 4. concl. 2.

7 In ambiguis, & perplexitate plenis diffiniendis multa consideratione, & prudentia opus est, ut quando agitur de re graui maximis circumstantijs pro vtraque parte vallatas, iuxta rationes pro vtraque parte adductas, quæ si æqua lance militent, conferendæ sunt cum alijs prudentibus, doctis, & in causis Regularium versatis viris, ut pensatis singulis rei circumstantijs, accurateque recensitis ea pars eligatur, in qua maior honestas, utilitas, aut rerum cum fine conuenientia iudicio ipsorum appareat, quo casu Diffinitores ad proferendam suam sententiam cum magna animi compositione, ac tranquillitate, & sine mentis perturbatione accedere oportet. *ibid. art. 8.*

8 Diffinitor a prælato superiore ad diffinitorium vocatus, & renuens accedere sine legitima causa peccat contra obedientiam, & contra bonum commune, ad quod tuendum, & suo prælato in rebus publicis, & ad Religionem attentibus assistendum ex officio tenetur, ratione cuius arbitrariè poterit puniri. *ibid. art. 9.*

9 Diffinitor dissentiens à maiori parte diffinitorum debet subscribere sententiæ, vel rei consultæ, quæ ab alijs post longam discussionem approbata est; idque est multum conforme iuri communi *cap. 1. de his que sunt à maiori parte, & cap. ex parte de concess. præben.* Ita fuisse statutum apud Prædicatores in Capitulo, in quo Sæctus Thomas Aquinas fuit electus Diffinitor, refertur apud Historiam generalem illius Ordinis, & in nostra Seraphica Religione ita obseruari videmus. *ibidem art. 10.* De quo Abb. in dict. *cap. ex parte de concess. præben.* nu. 3. & in *ca. postulasti* num. 14. eodem titulo, & DD. in *cap. 1. de his que sunt à maiori, &c.* vide Simancas de catholicijs instit. tit. 60. de sententijs num. 10.

10 Conuersi, seu Fratres laici non possunt eligi in Diffinitores, & Discretos Capitulares, quia carent ordine Sacro, sicque non possunt habere vocem actiua, aut passiuam in Capitulijs ad electiones, iuxta terminos Tridentini Concilij, nisi in prælatos eligantur secundum nostram Regulam, quia omnes prælati apud nos Minores sunt Discreti Capitulari, *tom. 1. q. 15 art. 2.*

Idem docet loquendo de Discretis ad capitulum Prouinciale, qui non possunt eligi laici, P. Miranda *tom. 2. quæst. 22. art. 4.* ad quod citat *cap. ex eo quod, § in Ecclesijs, de elect. in 6.* vbi habetur, quod Conuersi laici cum clericis electionibus interesse non possunt, & id ipsum expressè tradit quæst. 3. a. 1. eodem *tom. 2.* vbi refert quoddam statutum Ordinis antiquum, quo laici Fratres inhabilitati sunt ad officia Ordinis, quod refert Collector, in Compen. verb. Fratres laici §. 4. & Corduba super Regulam cap. 7. quæst. 5. puncto 3. cum quo etiam addit idem P. Miranda

Trid. sess. 22. cap. 4. de reform.

randa ibidem, non posse eligi in Commissarios, Diffinitores, aut Discretos, seu vocales ad Capitulum Generale, vel Prouinciale. De quo etiam vidè Soto in 4. dist. 20. quæst. 1. art. 4. concl. 2.

De Consiliarijs vide, *tom. 2. quæst. 25. art. 3.* & nos diximus supra de visitatione, num. 6.

De legatis, vidè infra resolutione, de iudicijs.

RESOLVTIO. LII.

De Dispensationibus.

DISPENSATIO est iuris communis relaxatio cum cognitione causæ ab eo qui habet potestatem ad dispensandum. Alia est tacita, quando scilicet Papa indigno, vel inhabili scienter providet, seu illum promouet, vel admittit ad officium, vel beneficium: Alia verò expressa, quando scilicet prælatus verbis expressis dispensat. Item tria sunt genera Dispensationum, prima legis, secunda hominis, tertia mixta, quando scilicet lex concedit, ut homo dispense. *to. 1. quæst. 22. art. 1. & 2. & tom. 2. quæst. 46. art. 1.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 88. art. 10. & 2. 2. quæst. 79. art. 4. Soto lib. 1. de iustitia, quæst. 7. artic. 7. Nauar. in prælud. Manualis, præludio 9. num. 15. De cius, & DD. in *cap. ut si clerici, §. de adulterijs, de iudicijs, & in cap. de multa, in fine, de præben. & in capit. literas, de filijs presbyteror.*

Ad quod vidè Syluest. verb. *dispensatio*, num. 1. & 2. & quæst. 15. num. 21. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 1. num. 2. & lib. 4. Decalogi, cap. 38. & sequentibus; & lib. 5. cap. 2. Suarez lib. 6. de legibus, cap. 10. num. 7. & capit. 13. & sequentibus, & tom. 2. de Religione lib. 6. capit. 9. & seqq. & ex nostris Miranda *tom. 2. Manual, quæst. 30. art. 1. & 2.* Portel verb. *dispensare, & verb. prælatus, quoad dispensandum, & verb. votum, a num. 40. & verb. illegitimus, num. 9. & 10. & in addit. verb. dispensare, & verbo, votu dispensatio, Villalobos 1. part. summæ tract. 2. dist. 40. nu. 1. & seqq.*

2 Dispensatio differt à priuilegio in eo, quod non conceditur, nisi ex causa, & ad partis petitionem, priuilegium autem etiam sine causa concedi consuevit. Differt item à declaratione, nam dispensare est aliquem priuatim eximere à legis obligatione ob aliquam iustam causam: declarare autem est explicare, seu interpretari legem, apertè ostendens sub illa includi rem, de qua agitur, nec ne. Differt tandem ab Epicheya, quia dispensatio excipit subditum à lege, concessa illi licentia, & facultate, sicque tantummodo prælatis competit. Epicheya verò (qua prætermisso legis literali rigore præfertur quod recta ratio, & æquitas poscit, & quod legislator in tali casu præligere præsumitur) etiam illa subditis vti licet, *ibid. art. 3. & dist. quæst. 46. art. 2.* De quo Soto lib. 1. de

iust. quæst. 6. art. 3. Vidè Suarez d. lib. 6. de legibus, cap. 10. num. 13. & lib. 8. capit. 1. num. 1. & seqq. Miranda sup. art. 3. Villalob. d. diffi. 40. num. 2.

De Epicheya.

3 Epicheya igitur est æquitas, hoc est iustitia dulcore misericordie temperata, cuius officium, seu proprius actus est in causis specialibus discedere à verbis legis, seruata tamen legis intentione, pensatis omnibus rei circumstantijs. Itaque Epicheya est, qua prætermisso verbo rum legis rigore præfertur, quod recta ratio p̄scit, & quod legislator, in tali casu præeligere debuisset, ac proinde non solum prælatis, sed etiã subditis competit, dispensatio verbò tantum prælatis, *dist. quæst. 46. art. 2.* De quo Panorm. in *cap. vlt. de transact. nu. 6.* Bart. in *l. 1. C. de legibus in fine.* Suarez lib. 6. de legibus, capit. 6. numer. 5. & sequentibus, Mirand. d. art. 3. conclus. 3.

4 Hæc Epicheya est maximè necessaria ad regimen spirituale Regularium, & ad tranquillitatem Religiosorum, qui aliquando literæ nimium adhærentes in ignis scrupulis spiritum occidunt. Pro quo accipe sequentes regulas.

Prima est, quod inter duram, & benignam declarationem Diuini præcepti, & humani, in dubijs benignior pars, cæteris paribus, semper est amplectenda.

Secunda, quod neque Deus, neq; Ecclesia intendit nos obligare suis præceptis ad vix possibile, aut nimis difficile, illud enim moraliter, & ciuilitate reputatur pro impossibili, quod vix, nisi cum magno dispendio, aut difficultate fieri potest, ad quod nemo regulariter tenetur, aliàs iugum Christi suauè redderetur durum, & incomportabile, neq; Deus esset homini benignior, sed durior, quod absit. In hoc tamen cautè vnusquisq; se gerere debet, nam in causa propria facilè quis decipi potest, iudicando maximam adesse difficultatem, vbi non est, ob idq; stet iudicio sapientum.

Tertio, quod neq; Deus, neq; Ecclesia suis præceptis intendit obligare quemquam ad ea implenda, ex quibus appareat, seu videatur fatuus, aut bona tollatur vrbantitas, aut conuictus honestus cū alijs hominibus, nec consultit, vt sic se habeat homo, vt alijs risui sit, saltè apud viros bonos, prudentes, & discretos, nec cū graui scandalo, aut damno inde probabiliter imminente, saltè spirituali, in quo etiã standū est iudicio bonorū, & prudentum, maximèq; consilio, & iussu superiorum prælatorum.

Quarta, quod in dubijs vita, sensusq; cōmunis bonorum virorū summi debet in exemplum, & regulam viuendi, iuxta illud D. Hieronymi ad Rustic monachū Epistola 4. & refertur in *cap. sic viue 16. q. 1. ibi inter bonos semper sectare meliores*, quia hi rectum iudicium habere præsumuntur, sicut rectum affectum habent.

Quinta

Quinta, quod in his, quæ sunt mala, quia prohibita iure tantum humana, excusat consuetudo præscripta legitimè, quæ est optima legum interpretatio, & ipsam legem tollit.

Vltima, quod in quolibet casu prætermittens facere præceptum à lege excusari potest à peccato mortali (quanuis non semper à veniali) si faciat bono animo virtute Epicheyæ, sine contemptu, ratione alicuius periculi, necessitatis, seu circumstantiæ consideratæ, putans se non peccare mortaliter, paratus nullo modo facere, si mortale esse existimaret. Quod maximè est notandum pro timoratis, id enim rationabile, pium, & fructuosum est illis, *ibidem art. 3.* De quo Soto de secret. memb. 2. q. 2. conclus. 6. Florentinus 1. part. summa titul. 3. cap. 10. & 11. Gerson de Vita Spirituali 3. part. lect. 4. & 6. Syluest. titul. de electione, 1. q. 4.

Vidè Suarez dicto, lib. 6. cap. 7. num. 3. & sequentibus, vbi tradit multa notata digna, & resoluit, vt obligatio legis cesset, oportere, quod deficiat ratio legis non solum negatiuè, sed necessarium esse, vt deficiat aliquo modo contrariè, & num. 11. in fine ponit triplicem modum vten di Epicheya, nempe propter cauendum aliquid iniquum, vel propter vitandam acerbam, & iniustam obligationem, vel tandem propter coniecturam legislatoris voluntatem, & cap. 8. agit, quomodo vti possit Epicheya sine recurso ad Principem.

Supradictæ regulæ maximè conducere possunt ad faciendas dispensationes, vtendo æquitate, & benignitate.

5 Dispensatio rarè, & in casibus particularibus, ac iusta ex causa fit à prælatis, ita vt regulariter, & vt in plurimum lex obseruetur. Imò aliquando expedit nunquam dispensare in quibusdam legibus, etiam rationabili causa existente ob bonum maius Ecclesiæ, vel Regularis disciplinæ, ne inquam aperiatur ianua ad relaxationem ex huiusmodi dispensationum frequentiori vsu, per quod corrumpitur Ecclesiasticæ, & Regularis obseruantie firmitas, nisi forsã aliquis singularis casus occurrat, in quo magnum oriretur scandalum non dispensando, tunc enim semel in mille annis dispensari posse videtur. Aduertant tamen prælati Regulares, quod licet irrationabile videatur non dispensare in aliquo casu particulari, adhuc oportet circa id se inexorabiles omnino exhibere ob commune bonum Religionis, quod semper bono priuato præferendum est. *ibidem dist. quæstion. 46. artic. 4.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 5. & quæst. 97. artic. 5. Panormit. in *cap. non debet de consang. & affinit.* Syluest. verb. *Papa, casu 10.* Victoria de potest. Ecclesiæ, propositione 7. & 8.

Vidè Caietan. 1. 2. quæstion. 96. artic. 4. & ibi expositores, Soto de iustit. libr. 1. quæstion. 7. artic. 3. Hostiensis in summa titul. de filijs presbyteror. verbo *non omisso*, in fine, Panormitan. in *capit. que in Ecclesiis de constitutionib. numer. 17. & capit. extirpanda, S. qui vult de prebendis*, in repetitione, numero 44. Nauarro in *capite si quando*

quando, de rescript. except. 8. numer. 13. & alij plures, quos refert Suarez d. lib. 6. cap. 18. num. 4. & sequentibus vbi resoluit, requiri causam iustam, vt licite dispenset etiam Princeps supremus, vel Summus Pontifex.

6 Concedens dispensationem sine causa, eandemque impetrans, illaque vtens peccant, regulariter tamen grauius peccat concedens, quod pensata qualitate scandali, & aliorum malorum inde prouenientium iudicandum est. Verum est tamen, quod quando dispensatio fit circa constitutiones, seu obseruantias Regulares non obligantes ad mortale venialiter tantum peccabit dispensatus sine causa, dum modo non adsit scandalum. Dispensationes autem circa Regulæ præcepta obligantia ratione voti (vt aliqui putant obligari Fratres Minores ad præcepta suæ Regulæ) debent fieri ex iusta causa, ad instar votorum, alias nullius erunt valoris, *ibid. art. 5. & tom. 1. quæst. 26. art. 7.* De quo Caiet. in summa verb. *dispensare*, Nauar. cap. 12. num. 76. Couar. in 4. 2. p. cap. 6. §. 9. num. 7. Soto lib. 1. de iustit. quæst. 1. artic. ultimo, & tenet glossa in *cap. non est, de voto.*

Idem post Nauar. in summa, cap. 25. num. 5. Valentia, 2. part. disp. 7. quæst. 5. puncto 9. & alios docet Suarez, dicto cap. 18. num. 9. & sequentibus. Idem & Miranda, d. q. 30. artic. 7.

7 Dispensatio sine iusta causa facta à Papa circa legem purè humanam, & à iure Diuino non dependentem valet, quidquid sit de peccato petentis, & dispensantis: secus si sit circa legem dependentem à iure Diuino, vt in voto, iuramento, & similibus, tunc enim non solum peccant dispensans sine causa, & dispensatus quoties vtitur tali dispensatione, sed ipsamet dispensatio est omninò nulla, vt tenent communiter Theologi, & Canonistæ. Et idem iudicium est de dispensatione inferioris circa legem superioris sine iusta causa facta, inferior enim non habet potestatem dispensandi sine causa in lege superioris, adeò quod dispensatio facta omninò irrita, & nullius valoris censenda est, quapropter videant prælati Regulares quomodo se gerunt dispensantes virtute suorum priuilegiorum, nam si id faciunt sine causa, vltra peccati reatum nulliter dispensant, *Tom. 1. quæst. 22. artic. 4.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 5. ad 3. & quæst. 97. art. 4. Victoria de potest. Papæ, & Cano, num. 7. Soto 1. de iust. quæst. 7. art. 3. & lib. 4. de iust. quæst. 7. art. 7. Nauar. in *de statutis*, num. 10. & 36.

Idem post plures à se citatos Theologos, & Iurisperitos, Couar. in 4. 2. part. cap. 6. §. 9. num. 8. & sequentibus, Decium in *cap. qua in Ecclesiarum de constit.* num. 17. & ibi Felin. num. 15. & in *cap. de multa, deprabend.* & in *cap. non est, de voto*, tradit Suarez d. lib. 6. c. 19. n. 6. & sequentibus, vbi num. 14. addit, subditum non peccare, per se loquendo, vtendo dispensatione sine iusta causa obrepta, secluso scandalo, & num. 17. docet, dispensationem legislatoris sibi met concessam sine iusta causa esse nullam, quia per

per dispensationem datam sine causa non aufertur obligatio legis naturalis, obligato verò Principis ad obseruantiam suæ legis est de iure naturali, & non à voluntate humana.

8 Plures sunt causæ ad dispensandum, sed omnes reduci possunt ad quatuor positas in Concilio Tridentino, & in *cap. necessaria, & cap. quod pro remedio. 1. q. 7.* videlicet Charitas Christiana, vtgens necessitas, debita obedientia, & Reipublicæ utilitas. Alij addunt alias causas, quas omnes reduci possunt ad bonum commune, sicut enim lex non cenetur iusta, nisi ad bonum publicum referatur, ita dispensatio ipsius legis non debet iusta censi, nisi bono publico fiat. Itaque cum passim varij occurrant casus, arbitrio boni, & prudentis viri relinquatur determinandum, & iudicandum de iustitia causæ ad dispensandum, nõ enim præscribi potest regula generalis comprehendens omnes, & singulos casus occurrentes. *Ibid. art. 5.* De quo Syluest. verb. religio 4. §. 1. & 2. Corduba super Regul. cap. 10. quæst. 4. in princip. Reginald. in Praxi fori poeniten. lib. 13. cap. 19. num. 194. Sanchez de mat. lib. 3. disp. 8. num. 3. & lib. 8. disp. 17. num. 10. Idem docent Suarez dict. cap. 18. num. 15. & sequentibus, Miranda supra art. 5. idem Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 45. nu. 13. & sequentibus.

9 Papa cum sit supremus prælatus omnium Regularium potest cum illis omnibus dispensare. Episcopi verò, cum non sint eorum prælati, ab ipsisque sint exempti, tam quoad obseruantias Regulares, quam quoad omnes causas civiles, vel criminales, ex Tridentino Concilio, non possunt illis dispensare, nisi indulgentias tantum, quas de licentia tacita, & præsumpta suorum prælatorum possunt ipsi religiosi lucrari, vel etiam dispensare cum illis in interstitijs, vt ascendant de vno ad alium ordinem, ex eodem Concilio, quod facere non possunt prælati Regulares, etiam habentes iurisdictionem Episcopalem per quandam declarationem Cardinalium, nisi sint de habentibus facultatem ordinandi suos subditos ordinibus minoribus, cum quibus possunt dispensare in interstitijs, vt de vno gradu ad alium superiorem ascendant, de quo supra resolut. 1. n. 22. diximus, & infra suo loco à nobis latius dicendū veniet. *Ibid. art. 6. & 7.* De quo Corduba lib. 4. q. 1. propof. 8. & lib. 5. q. 13. dub. 2. Nau. in *cap. non dicatis* nu. 73. & de iubilæo nu. 12.

Vide Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 39. num. 24. & sequentibus, vbi num. 29. quærit an religiosus possit dispensari ab Episcopo cedendo priuilegio exemptionis, & tandem num. 32. parti ad hæret affirmantem, dum modo id fiat ex licentia superioris, & non sit ad id facultas intra Religionem.

10 Prælati inferiores non habent potestatem dispensandi in legibus superiorum, tollendo obligationem legis ab aliquo particulari, *cap. inferior, dist. 21.* Sed bene in pœna iam contracta per legis transgressionem, dum modo non sit reseruata, quia inferior bene potest omnia, in quibus

*Trid. sess. 25.
c. 8. de Regul.*

*Trid. ses. 23.
cap. 11. & 13.
de reform.*

quibus specialiter non est prohibitus, vt tenet communis Theologorum. Hoc tamen intelligendum est de pœna inflata ab ipsa lege, non verbò de imposta à iudice, vel prælato ordinario, hanc enim nō potest tollere superior contra voluntatem ipsius prælati ordinarij, ne contemnatur à subditis, nisi iam functus fuerit officio suo præsatus prælatus ordinarius: quia tunc potest sine facultate prælati de nouo electi, iusta ad id occurrente causa, absque violatione decreti Tridentini, quo talis pœnæ dispensatio à superiore faciendā prohibetur. *Ibidem art. 8.* De quo Syluest. verb. *dispensatio* quæst. 4. & 9. Nauar. in summa cap. 22. nu. 8. & in manual. præiud. 9. num. 15. Medina quæst. 97. art. 4. super primā secundā: D. Thom. num. 12.

Idem docet P. Miranda supra art. 11. ad quod etiā vide Suarez dict. lib. 6. cap. 19. num. 1. & to. 2. de religione lib. 6. cap. 17. nu. 3. P. Villalobos vbi supra difficul. 41. num. 1. vbi resoluunt, inferiorem non posse validè dispensare in lege superioris sine iusta causa.

An negata dispensatione à superiore, possit inferior id sciens adhuc dispensare? Affirmat Suarez lib. 6. de legibus cap. 22. n. 4. & seqq. quia negatio dispensationis non fit per sententiam iuridicam, nec præceptum aliquod, vel obligationem superior per illam imponit, sed solum relinquit præexistens vinculum, denegando vsum propriæ potestatis, ac idè non censetur ligata, & diminuta inferioris potestas.

11. Benè tamen possunt inferiores prælati aliquando dispensare in lege superioris tollendo omninò obligationem legis in particulari. Primo ratione consuetudinis, quæ est optima legum interpres, & iurisdictionem dat, vt habetur in iure *cap. cum contingat, de foro competent. cap. duo sunt de officio ordinarij*. Secundo in casibus leuibus, in quibus ad Papam, vel ad alium superiorem recurri non potest facilè. Tertio in casibus frequenter accidentibus, vt in ieiunijs, & obseruatione festorum, & similibus, in quibus inferiores prælati habent facultatem interpretatiuè à iure, & à superioribus concessam dispensandi cum suis subditis. *Ibidem art. 9. & d. q. 4. art. 9. item 2.* De quo D. Thom. in 4. dist. 15. q. 3. art. 2. ad vltimū, & 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauar. in manual. cap. 12. num. 21. & 22. Medina dict. art. 4. concl. 3.

Idè docet P. Miranda dict. art. 11. conc. 1. in fine, & conc. 2. ad quod etiam Suarez dict. cap. 19. de legibus num. 20. vbi docet, quomodo superior possit dispensare in lege inferioris, ad idem Portel in addit. ad dubia num. 15.

12. Prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, cum eam habeant ad instar Episcoporum, possunt dispensare ex iure cum suis subditis in omnibus, in quibus possunt Episcopi cum suis, nec specialiter sunt prohibiti, vt tenet communis DD. Vnde priuilegium Eugenij III. concessum monachis S. Benedicti circa hoc, & habetur in Cōpendio Mend. tit. dispensare §. 25. respectu Generalium, aut Prouincialium.

Hum non est indulgentia, sed ius commune, respectu tamen Prælatorū Conuentualium, non habentium Episcopalem iurisdictionem re vera est magnum indultum. *Ibidem art. 10.* De quo Syluest. verbo *dispensare*, §. 14. Panorm. in c. *apud clericos* §. de adulterijs num. 13. de iudicijs.

Ad quod vide Sanchez lib. 8. de matrimonio disp. 3. num. 9. & lib. 4. de calogi cap. 39. nu. 3. & 4. P. Miranda supra art. 10. & 11. & quæst. 7. art. 1. & quæst. 8. per totam, & quæst. 9. art. 3. & sequentibus.

13. Ex quo cōsequitur, quod dicti prælati Regulares possunt alijs delegare hanc dispensandi auctoritatem, tum quia illam habent à iure dante iurisdictionem ordinariam ex natura sua delegabilem, *cap. pastoralis. cap. final. de officio ordinarij*, tum etiam ex priuilegio perpetuo, quod iurisdictionem ordinariam eidem dare certi iuris est, vt in *cap. super, cap. pastoralis, & cap. final. de officio delegati*, notant DD. *ibid. art. 11.* De quo glossa in d. *cap. final. de officio ordinarij*, Syluest. tit. delegatus §. 10. & 11.

14. Dicti prælati Regulares non possunt dispensare, vt quis habeat duos Guardianatus, aut Prioratus, vel vt vnus sit simul Definitor, & Guardianus, aut iure communi, *cap. de multa, de prebendis*, ex priuilegio tamen circa hoc vltimum Minister, & Commissarius Generalis Minorum habent dispensandi facultatem per quoddam statutum Ordinis Tolitanum cap. 7. de elect. Nec item possunt dispensare cum religioso, vt ante vigesimum quintam annuum ætatis possit eligi in Prælatum, vt de Curatis disponit ius in *cap. cum in cunctis, §. inferiora, de electione, & in cap. licet canon. de elect.* lib. 6. (quibus similes sunt prælati locales habentes quoque curam animarum) nec item, vt ante trigesimum ætatis annum possit esse Generalis, aut Prouincialis, vt de Episcopis (quibus similes sunt præsati superiores) definitur in eodem *cap. cum in cunctis, & cap. cum nobis olim, de electione*. Nec tandem, vt in Generalem, aut Prouincialem eligatur, nisi sufficiēter sit literatus, per similitudinem rationis, qua in Tridentina Synodo definitur, neminem posse ad Episcopatum promoueri, nisi sit Magister, siue Doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel iure Canonico, aut alijs idoneus ad alios docendos testimonio alicuius Academiæ appareat. *Tomo 1. q. 23. art. 9. & 10.* De quo Enriquez in summa 2. p. lib. 10. cap. 16. §. 2. ltera R. & lib. 14. cap. 19. in principio. Azor inst. mor. 2. p. lib. 3. cap. 28. quæst. 9. & lib. 6. cap. 6. quæst. 1. Le sius de iust. lib. 2. cap. 34. dub. 24. & alij relati à Barbosa in remis. ad Trident. d. Sessione 22. c. 2. de reformatione. Idem docet P. Miranda to. 2. q. 3. art. 3. & q. 7. art. 12. & eadem q. 3. art. 1. & q. 8. art. 1. concl. 3.

De dispensatione quoad irregularitates.

15. Dicti prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem habent facultatem dispensandi cum suis subditis in irregularitatibus, excepta bigamia quoad ordines sacros suscipiendos, sed non quoad mi-

in Bullar. bul-
la 14. Sexu 4.
num. 49.

nones, ad quos possunt dispensare, sicut & possunt cum bigamo similitudinario, etiam ad ordines maiores, id est cum religioso professo, qui contraxit matrimonium, uxoremque cognouit. Iuxta quod debent intelligi privilegia concessa praelatis Regularibus ad dispensandum in irregularitatibus, excepta bigamia, vera, scilicet, & interpretatiua, respectu ordinum maiorum tantum. Ut autem bigamia sit indispensabilis per dictos praelatos requiritur interuentio copulae, sed non requiritur feminis effusio intra vas, dummodo secuta sit corruptio feminæ intrando claustrum pudoris. Vnde si matrix attraxit semen incorrupta manente virgine, facta que fuit grauida, & aperto membro genitali cum aliquo instrumeto peperit, qui sic eam cognouit dicendus est bigamus, tom. 1. quæst. 24. art. 3. De quo D. Thom. in 4. dist. 27. Syluester verb. bigamia quæst. 6. num. 49. Nauar. in summa cap. 27. num. 197. Bibald. in Candelab. aureo 2. titu. de irregular. num. 24.

Idem docet P. Miranda tom. 2. quæst. 8. art. 2. & nos diximus supra de bigamia num. 12. & sequentibus.

16 Item possunt praelati dispensare cum corpore vitiatis, dum modo non sit notabilis indecentia, seu defectus corporis non sit essentialis, aut notabile scandalum oriatur, ut cum carente digito non pollice, iuxta capit. 2. & capit. ultimo de corpore vitiatis, & capit. 2. de Clerico egrotante, vel oculo non sinistro qui dicitur oculus Canonis, vel etiam cum eo, qui potest ambulare cum pede ligneo, & similibus. Tandem in vniuersum dispensare possunt in omnibus, quæ non sunt specialiter Papæ referuata, & non generant scandalum celebrando. Quod & confirmatur ex quodam indulto Iulij Secundi, quo Generalibus Minorum datur facultas dispensandi cum Religiosis super quacunque irregularitate, excepta proneniente ex homicidio voluntario, aut præstatione auxilij seu fauoris ad idipsum, aut ex bigamia. *ibid. art. 3.* De quo Nauar. cap. 27. num. 200. & cap. 18. num. 103. Soto in 4. dist. 25. quæst. 3. artic. 3.

in Bullar. or-
culo 9. Lulij 2.

Idem docent P. Miranda dict. quæst. 8. art. 3. Portel verb. Dispensare num. 5. P. Villalobos 1. par. summa tract. 21. num. 21. Ad quod vide M. yolun de irregularit. lib. 2. cap. 1. & 19. Burgas. 5. de irregularit. tit. de corpore vitiatis num. 4. Syluest. verb. corpore vitiatus num. 5. post quos Suarez de censuris disp. 51. sect. 3. num. 15. 16. & 17. Vbi resoluit, quod si quis carens vitiata virtute in oculo sinistro, tantopolleat virtute in dextro, ut sine de formi faciei conuersione possit legere Canonem, non est irregularis, quia cessat fundamentum irregularitatis, id tamen limitat, quando talis defectus subuenit post ordinationem; nam si antecessit, maturiori iudicio, & prudentia animaduertere oportet, ut virtus alterius oculi, & firma sit, & sufficiens ad illam deformitatem tollendam in lectione Canonis.

17 Licet dicti praelati habeant iurisdictionem ordinariam, & quasi

Episco-

Episcopalem erga sibi subditos, non tamen potestatem habent ad iudicandum, an ordinandi sint irregulares ob corporis vitium, si super hoc dubium adsit, cum careant potestate conferendi ordines, sed ad Episcopum ordinantem id pertinet. *ibid. art. 4.* De quo Syluest. verbo, corpore vitiatus, num. 2. Nauar. vbi sup. num. 206. Idem argumento dict. cap. 2. de corpore vitiatis, tradit Suarez infra statim citandus, num. 16.

18 Possunt tamen dispensare cum Religioso infirmitate capitis laboranti ad celebrandum velato capite, præsertim visque ad consecrationem, cum etiam sano id liceat, ut maiori deuotione, & attentione missam celebret. *ibid. art. 5.* De quo Nauar. lib. 3. constitul. de celebratione missæ conf. 4. pag. 345. prima editione, aliâs conf. 6. Idem docet Miranda sup. art. 4. conc. 5.

19 Cum irregularibus ex infamia iuris, ut cum convicto de crimine nefando solus Papa dispensat, iuxta cap. infames vbi glos. de regulis iuris in 6. sed cum irregularibus ex infamia facti, quæ nascitur ex crimine graui notorio, bene dispelare possunt Episcopus, & praelati Regulares iurisdictione quasi Episcopali possentes cum suis subditis, iuxta cap. Domino dist. 5. & cap. Euphemium, 2. quæst. 3. vbi notant glossa. Nam quantum ad infamiam iuris maculatos nullum illis privilegium valet ad dispensandum ob scandalum, quod generat hæc notoria enormitas, cuius dispensationem ob id semper credi debet velle Papam sibi referuari, *ibid. art. 6.* De quo Nauar. in Man. cap. 25. num. 75. & 76. & cap. 27. num. 204. & num. 248. & in cap. de clericis, §. 1. de iudicij. Idem docent Miranda vbi supra, art. 5. Portel sup. num. 6. Ad quod vide Suarez de censuris disp. 48. sect. 2. num. 5. & sequentibus.

20 Cum furiosis, Lunaticis, Dæmoniis, & morbo caduco laborantibus nec Papa potest dispensare, ut ad ordines promoueantur, nec ut in promotis ministrent. cap. final. 15. quæst. 1. cap. super 7. quæst. 2. & cap. communiter, cum duobus sequentibus 33. dist. cap. in tuis litteris, 7. quæst. 2. Sed cessante morbo praelati poterunt dispensare, ut iam promoti celebrent spectato prius commodo tempore ad arbitrium eorum, quo experimento deprehendatur, an sint ex toto liberati ab infirmitate sua. Vnde si non omnino liberati sunt à furore, sed raro eis huiusmodi passio euenit, permitti possunt celebrare associati alio sacerdote parato ad celebrandum, si forte aliquid contingat, iuxta cap. illud, & cap. nihil 7. quæst. 1. nisi ita eos apprehendat furoris vis, ut spu mentis, ac dentibus fremant, tunc enim nullo modo permittendi sunt celebrare, *ibid. art. 7.* De quo Nauar. cap. 29. num. 203. Couar. in Clement. de furiosis, 1. part. §. 2. num. 7. Syluest. verb. corpore vitiatus, quæst. 8.

Idem docent post Nauarum, & alios à se citatos Miranda vbi supra, art. 4. conclus. 2. Maiolus de irregularitate, lib. 2. cap. 3. num. 5. & post multa ab eo tradita Suarez de censur. dict. disp. 51. sect. 1. à num. 3. vsque ad 7.

21. Cū n̄ Noophitis, seu n̄ uiter ad fidem conuersis possunt dicti prælati dispensare, vt post tempus per ipsos assignandum ordinentur, sicut Episcopus potest erga sibi subditos, idque innui videtur in capto. *quoniam* 47. dist. & in cap. 1. dist. 57. Aliqui tenent post decem, aut viginti annos posse huiusmodi n̄ uiter ad fidem conuersos promoueri ad ordines, cum quibus etiam possunt dispensare Episcopi ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, habentes de suis moribus, profectu in fide, ac virtute nota vulgare experimentum. Et à simili id ipsum possunt prælati cum suis Fratribus quoad officia, & prælationes Ordines. Secus de filijs hereticorum pertinacium dicendum est, qui vsque ad secundam generationem per viam masculinam in clausu, & vsque ad primam per foemineam censentur irregulares, & excluduntur a susceptione ordinum, & ab officijs, & beneficijs, ex capto. 2. §. heretici, & capto. statutum felicit. de hereticis, in 6. & capto. conuementibus, & capto. saluberrimum. 1. question. 7. Unde alij extra istos ab hereticis descendentes ab ordinibus sacris non sunt repellendi, secundam quod debet explicari Concilium Tridentinum, in quo genus inquirendum ab Episcopo est idem, ac probare, an ordinandus sit legitimus, vel liber, nec ne. *ibi*. d. 1. 7. De quo Sanchez in præcepta Decalogi, lib. 2. capto. 28. num. 12. Cenedo ad Decretal. col. lect. 77. num. 1.

Ad idem vide Auctores citatos à Couarru. in *Clement. si furiosus*, 1. parte §. 2. num. 8. conclu. 3. Auila de censur. part. 7. disp. 4. dub. 4. & post multa egregie tradita Suarez de censuris disp. 43. sect. 3. nu. 5. & seqq. & quo ad hereticos, sect. 1. num. 5. & seqq.

22. Item cum Religiosis non multum litteratis possunt Episcopi dispensare, vt ad ordines sacros promoueantur, quia in illis non requiritur tanta scientia, quanta in clericis secularibus, eo quod ad curam animarum non ordinentur, & ex continuo conuictu, & communicatione cum doctis in Religione semper manet spes discendi, idque colligitur ex capto. nullus, de tempor. ordin. lib. 6. vbi illiteratus conlurari prohibetur, nisi Religionem intret. Unde sufficit, quod constet prædictis Dominis Episcopis per litteras testimoniales suorum prælatorum Religiosos ordinandos esse examinatos, & sufficienter litteris instructos ad suscipiendos ordines, nec hoc est contra Concilium Tridentinum in decreto, de examine ordinandorum, nec contra aliud decretum, de sufficientia ordinandorum in presbyteros ad docendum populum, quam dictum Concilium in Religiosis tam exactam non requirere videtur, quam aliqui postulant, scilicet, vt possint secularium confessiones audire, nā oppositum innuit in proximè in mediato decreto. Cur enim magis credere debet Episcopus seculari examinatori, quàm prælato Regulari testificanti de scientia, & sufficientia ordinandi? *ibi*. d. art. 7. De quo Henriquez de sacram. ordin. lib. 10. c. 16. in fine, Maiol. lib. 1. de irregul. c. 31. nu. 5. & 20. Soto in 4. dist. 25. q. 1. art. 4. pag. 69. col. 1. Videt Suarez supra

Trid. sess. 23. c. 7. de reform.

Trid. sess. 23. c. 7. 12. & 14. de reform. c. 15.

supra disp. 51. sect. 1. num. 8. & sequentibus. & Miranda dict. quæst. 8. art. 7. 23. Item possunt dispensare dicti prælati in omni irregularitate, exceptis tribus, scilicet, quæ prouenit ex homicidio voluntario, ex bigamia, & ex mutilatione membri manifesta, & ad iudiciū deducta, & præstatione auxilij, & fauoris ad id, per multa priuilegia Apostolica, de quibus in Bullario. Unde bene possunt dispensare in homicidio casuali, & in perpetrato causa defensionis propriæ, etiam si sit publicum, & manifestum, & in omni alia irregularitate proueniente ex defectu lenitatis, imò & in homicidio voluntario occulto, ex concessione Martini V. facta Priori S. Benedicti Vallisoleti, & alia Iulij II. facta Prædicatoribus, de quibus in Compendio Societatis, verb. *dispensatio*, §. 1. & in Compendio Hieron. §. 24. & in Comp. Mend. verb. *dispensatio*, §. 24. Imò exclusio omni priuilegio talem dispensationem impendere posse tenent multi, eo quod dicti prælati habent tantam auctoritatem circa suos subditos, quantum habent Episcopi erga suos, Episcopi autem ex sententia aliquorum possunt super hac irregularitate dispensare, non obstante Tridentino Concilio concedente illis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, quia id debet intelligi de homicidio occulto, quod potest probari in iudicio, licet actu non sit ad illud deductum, non verò de homicidio omnino occulto, quod probari nullo modo potest, idque euidenter innuit dictum Concilium. *ibi*. art. 8. De quo Nauar. in Manua. cap. 27. num. 204. & 207. & lib. 5. conf. titul. de homicidio conf. 34. Couar. de homicidio 2. p. §. 4. num. 4.

Idem ferè docent Suarez de censuris disp. 47. sect. 6. nu. 13. P. Miranda dict. quæst. 8. art. 10. Portel, verb. *dispensare*, numer. 8. & 9. & in addit. etiam, nu. 9. P. Villalobos 1. part. Summæ tract. 21. diff. 9. num. 16. & seq. quidquid Sanchez lib. 1. Decalog. cap. 10. num. 49.

24. Quando igitur in priuilegijs Regularium conceditur prælati facultas ad dispensandum in omni irregularitate, exceptis homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione membri, debet intelligi de homicidio voluntario illicito, quod est peccatū contra quintū præceptū Decalogi. Et eodem modo intelligendū venit supradictū decretū Concilij Tridentini, vt Episcopi possint dispensare in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario. Sed nota, quod cū huiusmodi homicida voluntario, nec Episcopi, nec prælati possunt dispensare tā ad ordines sacros, quàm ad beneficia Ecclesiastica, etiam non curata, aut ad prælaturas Regulares obtinendas, ex Concilio Trident. *ibi*. art. 9. & 16. Videt supra de absolut. quo ad Fratres, nu. 1. & 8. & de abortu, nu. 5. & 6. ¶ Idem post Bañez 2. 2. q. 40. art. 2. dubio 4. & Vivaldū in Candelab. aur. 2. p. rit. de irreg. §. de disp. quoad Fratres, n. 326. & 327. Maiol. lib. 2. de irregul. c. 48. §. 3. tradit P. Miranda art. 9. & citato Suarez vbi sup. resoluit Villalobos, sup. dif. 22. num. 10.

Bull. Bullar. Eug. c. 1. Bulla 2. 3. 3. conij. 4.

Trid. sess. 23. c. 6. de reform. & sess. 24. c. 7. de reform.

In Bullar. Eug. Ha 14. c. 3. 3. Sisto 4.

Trid. d. sess. 24. c. 6. de reform.

25 Pro quo tamen non magnam certè concessione & notatu dignam à Paulo III. factam Congregationi S. Benedicti Vallisoleti, in qua habetur, quod singulis annis prima die Lunæ Quadragesimæ possint prelati absolvere monachos, Oblatos, & alias personas Ordinis à quibuscunque quomodolibet reservatis casibus, censuris, & poenis, exceptis contentis in Bulla Coena Domini, & dispensare super quibuscunque irregularitatibus quavis occasione, vel causa contractis, quæ magna concessio extat apud Bullarium, cumque in ea absolute, & sine limitatione concedatur dispensatio super omni irregularitate quavis occasione, vel causa contracta, omnes comprehendere videtur, siue ex homicidio voluntario, siue casuali, siue ex bigamia, siue ex delicto occulto, vel publico procedat. Quo magno privilegio gaudent aliæ Religiones communicantes in privilegijs. Vidè infra de Mendican. Fratribus, num. 10. & Portel in addit. ad dubia, verb. *dispensare* num. 1. & nos diximus, supra, de bigamia in notis, num. 144.

Bullar. Bulla
9. & 10. P. 29
lib. 3.

26 Possunt tamen suprascripti Episcopi, & prelati dispensare in foro conscientie in irregularitate procedente ex mutilatione membri occulta, & non deducta ad iudicium, licet delictum sit commissum per insidias, industriam, & ex proposito, quia nomine homicidij voluntarij excepti in Concilio Tridentino, ne in illo dispenset Episcopus, non venit mutilatio membri voluntaria, nec in uniuersum quidquid attribuitur homicidio voluntario, attribuitur etiam mutilationi voluntariae, *ibidem artic. 10.* De quo Nauar. cap. 27. num. 194. in fine notabilis.

vid. d. c. 7.
de reform.

Idem docent Portel, verb. *dispensare*, num. 7. Villalob. ubi sup. num. 16. in dif. 9. Suarez ubi supra dict. num. 13. Miranda dict. quæst. 8. art. 1. An autem quis censendus sit irregularis in dubio facti homicidij, vel mutilationis, tradit Sanchez, lib. 1. Decalogi, cap. 10. à num. 33. vsque ad 50. quidquid ibi nu. 49. dicat contra nos, de mutilatione membri occulta, in qua non posse dispensari Episcopum constanter tenet.

27 Item possunt dicti prelati dispensare cum Fratribus sibi subditis, & cum hospitibus ad eos declinantibus & cum nouitijs irregularibus ex eo quod censura Ecclesiastica innodati celebrarunt, ex concessione Clementis Quarti, qui hoc extendit ad prelatos Conuentuales, & eorum Vicarios, idemque concessit Sixtus Quartus apud Bullarium. Sed aduertè, quod nouitij ante professionem exeuntes à Religione reincident in censuras, & irregularitates, à quibus fuerunt soluti, & dispensati, *ibidem artic. 14. & 15.* De quo Syluester, verbo, *absolutio*. §. 5. numer. 9. Villalobos supra num. 18. Miranda supra artic. 14. conclus. 5. quidquid Sanch. lib. 5. Decalogi, cap. 5. nu. 14.

Bullar. d. Bullar.
lib. 14. & 33.
Sixti 4.

28 Tandem possunt dicti prelati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem dispensare in poenis, & inhabilitatibus incuris ob aliqua graua delicta, & contentis in Bullis Apostolicis, vt propter introductionem mulierum intra monasteria, vel ingressum ad clausuram Monasterium,

Monasterium, vel etiam ob adulterium, fornicationem, stuprum, perurium simplex, & similia, dummodo non sint ex criminibus maioribus, seu grauissimis, qualia sunt perurium qualificatum, simonia, incestus, sodomia, assassina, quibus inquam, facere possunt habilitate priuatos ab officijs, & inhabiles ad illa per Constitutiones Apostolicas ad eadem officia obreueranda, & alias similes poenas tollendo, idque post in iuncta, & peractam dignam penitentiam, iuxta cap. *ut si clerici*, §. *de adulterijs, de iudicij*, etiam si dictæ poenæ ipso facto incurantur, & sint perpetuæ, dummodo non sint specialiter Papæ reservatæ, sicut non reseruantur proximè dictæ, pro introductione mulierum intra monasteria, & ingressu indebito intra clausuram Monasterij. Imò & ante actam penitentiam adhuc posse dictos prelatos dispensare cum suis subditis perpetuo priuatis ab officijs tenent multi, si eorum prudentia, & regimen utile iudicetur Religioni, aut Monasterio, quod præsumitur si à populo, vel à monasterio petantur, sicut & Episcopus potest ob similem Ecclesiæ utilitatem dispensare cum clerico perpetuo ab officio priuato, quin & ad id compelli possit, tenent communiter scribentes, *ibid. art. 17.* De quo Couar. in 4. cap. 8. §. 2. num. 2. Mandosin praxi signat. §. dispensatio cum incestu, Salzedo in pract. crimin. cap. 86. D. Thom. quodlib. 18. Gambar. de officio delegat. lib. 2. num. 69. & 276. Capucinus in addit. ad Compend. verb. *absolutio ordinaria quoad Fratres*, fol. 27.

Idem docent P. Miranda tom. 2. quæst. 9. art. 3. conc. 3. & quæst. 31. art. 1. Portel verb. *dispensare* num. 10. & nos diximus ex parte supra resoluti 5. num. 1. & 2.

De dispensatione quoad vota.

29 Papa non potest dispensare cum religioso super votis essentialibus Religionis, ita vt maneat verè Religiosus, & Monachus, quia illa sunt intrinseca, & essentialia Religioni, & Monachatu, & de iure diuino, vt constat ex cap. *cum ad monasterium, de statu monachorum*, bene tamen dispensando efficere potest, vt de Religioso fiat non Religiosus, & secularis in toto, vel in parte, vt de facto inuenitur iam fuisse dispensatum ad matrimonium contrahendum pro concordia multorum regnorum, nequam enim hoc Pontifici prohibitum inuenitur. Vnde iusta vigente causa potest dispensare in iure Diuino, quando ortum habet à voluntate humana, & in traditione, quæ Deo fit per solemnem professionem Religionis, & tamen potest in iure Diuino absolute contento in præceptis fidei, & sacramentorum. *Tom. 1. quæst. 25. art. 1. & 2. & Tom. 3. q. 2. art. 7.* De quo Scotus in 4. dist. 8. Cordub. lib. 1. quæst. 24. Soto lib. 7. de iustitia quæst. 4. art. 2. & quæst. 5. art. 3. Couar. de restitutione cap. 2. num. 1. & 2.

Idem tradit Azor. Tom. 1. in sit. moral. lib. 12. cap. 7. quæst. 1. ubi late

lare, & loculenter questionem resolvit pro parte affirmativa eam que amplectitur Sanchez lib. 8. de matrimonio, disp. 8. num. 7. & sequentibus & idem clarius repetit lib. 4. decalog. cap. 36. num. 14. & lib. 5. cap. 2. num. 4. usque ad num. 13. ad quod etiam faciunt tradita a Suarez tomo 2. de religione lib. 9. cap. 9. num. 13. usque ad 18.

30 Cum Religiosi autem Militaribus de facto dispensatum sult ut possint ducere uxores, ad castitatem tamen conjugalem tenentur fore omnes, exceptis Commendatariis Iesu Christi in Portugallia, qui eam non vident, unde ad alias extra proprias uxores accedentes sacrilegium committunt, & filij ex tali concubitu nati pro sacrilegis reputantur. *Ibidem art. 3. & quest. 1. art. 6. & quest. 13. art. 2. & tom. 3. quest. 29. art. 7.* De quo Molina, 2. 2. tract. 2. disp. 14. col. 772. Azor tomo 1. inst. moral. lib. 12. cap. 5. quest. 2. ad finem. Idem docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 28. P. Villalobos 2. p. sum. tract. 3. diff. 15. n. 30.

31 Prælati Regulares possunt dispensare vota simplicia subditorum, et missa post professionem, etiam si sit votum de transeundo ad aliam Religionem, dum modo facta sit ad petitionem subditi, dummodo transiunt votantis, non tamen possunt illud irritare, cum excedat limites obedientie, nec sit in potestate Prælatorum illud impedire. *Ibidem art. 4.* De quo D. Tho. ubi Caiet. 2. 2. quest. 88. art. 12. ad 3. Soto de iust. lib. 7. quest. 3. art. 1. dub. 3. Navar. in Manual cap. 12. num. 64. & in cap. non dicatis. n. 74. Aragor. 2. 2. q. 88. art. 8. conch. 1. & 2.

Idem fere docent Suarez dist. lib. 6. cap. 10. num. 15. 16. & 17. P. Miranda to. 2. q. 32. art. 1. concl. 3. P. Villalobos dist. tract. 34. diff. 25. n. 5. & diff. 18. n. 4. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 39. num. 3. & seqq. & cap. 52. nu. 2. & seqq.

32 Item possunt dispensare in votis volentium Ordinem intrare, etiam si habeant votum emissum de intrando aliam strictiorem Religionem, ut Carthusia, dummodo in ea Religione, de qua voluerint, professione non emiserint: dispensatio tamen, non secuta, seu non facta professione, irrita, nulliusque valoris censetur, ad quam faciendam semper requiritur iusta, & rationabilis causa, qualis reperitur, quando quis petit se gratius Deo famularum gerere in laxiori, quam in arctiori Ordine, & ita debet intelligi Bulla Eugenij III. facta Benedictinis, qua tale privilegium conceditur. *Ibidem art. 6.* De quo D. Thom. 2. 2. quest. 87. art. penult. ad tertium, Navar. cap. 12. num. 48.

Idem docet P. Miranda tomo 2. quest. 33. art. 5. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 39. n. 16. & 43. nu. 16. quod quidam ab inchoatione non approbet causam supra traditam a nostro Auctore ad sic dispensandum.

33 Idem omnino possunt in Moniales sibi subditas, sed earum Abbatissæ hanc potestatem dispensandi non habent, ut potestates in iurisdictione spirituali, bene tamen valent ipsarum vota irritare, ut in potestate dominativa, qua possunt erga sibi subditas. *Ibidem art. 7.* De quo

Bullar. Bul. 11
Eug. n. 8. &
9. & in Comp.
mendic. titulo
de dispensat. S. 8

capit. Angles relatus in summo Auctoris tom. 2. cap. 89. de voto num. p. Idem docent Sanchez dist. cap. 39. n. 17. & Portel verb. dispensatio. n. 17.

34 Item possunt dicti prælati, in d. & Magistri Novitiorum commutare, & dispensare vota eorum, quæ in Religione adimpleri possunt in opera, & exercitia Ordinis, in quibus se solent occupare novitij, & novitiae, sed non possunt ea irritare, ex defectu potestatis abrogatiæ super eos. *Ibidem art. 8.* De quo Navar. cap. 22. num. 63. & 67. Alcozer in summa. cap. 16. fol. 57. pit. 18.

Idem docent Sanchez dist. cap. 39. num. 6. post Enriquet. 7. de indulgent. cap. 22. num. 7. & post nostrum Auctorem, & alios ibi esse citatos, & P. Miranda dist. quest. 33. art. 6. n. 1. cum omni c. c. c. c. c.

35 Possunt etiam dicti prælati dispensare in omnibus observantijs Regularibus, & in præceptis obligantibus ad mortale, exceptis essentialibus, & in infectis, seu votis essentialibus, iusta ad id existente causa, dummodo aliquid eorum illis expresse prohibuit, non sit ex mente Concilij Tridentini, in quo habetur, quod superiores non possunt, que ad substantiam Regularium ritus pertinent, relaxare: quo insinuat, omnia quæ non sunt de substantia Religionis, posse ex causa dispensari a prælati. Circa quod est quedam concessio Pij Secundi, quæ vti possunt Fratres Minores, quibus facta est, ut potest recepta, & posita in Monumentis Ordinis, qua facultas datur prælati, ut possint in singulis Regulari præceptis dispensare, etiam extra arctam necessitatem, cum aliquali tamen rationabili causa, licet non omnino sufficiente, exceptis substantialibus votis, ut de secularibus in itinere, de equitando, licet non in arctam necessitatem, vel in firmatas, de receptione stumenti pro induendis Fratribus, ubi non est alius modus habendi, de procurandis in die Sabbati elemosynis pro caribus, ubi est consuetum, & similibus. Hos casus exprimit Pius Secundus vbi supra. Sed caveant Fratres ab alia concessione Pij Quinti, quæ ab aliquibus circumfertur, qua non licet vti, ut potest contra substantialia Regulari, in cuius aliquibus præceptis omnino dispensat, ac ideo à Religione omnino reiecta est, nec invenitur in libris Ordinis Tom. 1. quest. 2. 6. art. 1. & 2. & tomo 3. quest. 1. art. 5. Ad quod faciunt tradita Soto 1. de iustitia quest. 7. art. 3. & lib. 8. quest. 3. art. 1. dub. 1. Cordub. in adit. ad Compend. titulo, dispensatio §. 8. Reginald. in praxi forei ponent. lib. 18. num. 396. vers. octauum.

Idem docet post nostrum Auctorem P. Miranda tomo 2. quest. 33. art. 3. n. 4. & 5.

36 Concessio Leonis Decimi facta Minoribus, ut possint recipere rituum, ac alia superabundantia, quibus Fratres non indigent in propria specie, aut non in tanta quantitate, ut per Syndicum commutentur, aut vendantur pro rebus necessarijs ad victum, & sustentationem Fratrum, quæ alias sine pecunia commode haberi non possunt, ut pro vino, caribus, & alijs similibus, non est dispensatio, seu

Trid. sess. 25
c. 1. de Regul.

Bullar. Orac.
1. Pij 2.

relaxatio Regule de non recipiendis p[ro]p[ri]etariis in illis m[on]achis. De quo Corduba in Additad. Compendium tit. com[un]itatis §. 3. & in annotat. verb[is] ad dispensat[i]o[n]e[m] §. 8. Ad quod etiam faciunt tradita ab ipso Corduba super Regul. cap. 4. quæst. 10. puncto 3. & item quoad secundum, & post eum citatum expressè docet P. Miranda idem quæst. 71. art. 3.

37. Excep[ti]o[n]e[m] p[ro]p[ri]etariis in illis m[on]achis contenta in Regula Fratrum Minorum esse tantum præcepta, & n[on] vota, ad instar præcepti Ecclesiastici ieiunij, & aliorum fidelibus impositorum, definitum est in Concilio Viennensi Clementin. exim[us] sumos igitur vers[us] nec tamen; & in cap[itu]lo 11. Sidimus de verb[is] signific. lib. 6. & tenet verior, & receptior Doct[or]um opinio, alias si essent vota solemnia, nec Papa in illis dispensare posset, sicut in pauperitate, vel in castitate non potest, ut potest annexa, & essentialia Monachatu, & ex Regula Innocentij Papa in c. cum ad m[on]asterium, de stat[ut]o m[on]ach[or]um, si soluta enim remessione rem ipsam per se necesse est, ac deo Frater Minor dispensatus in ieiunio, v.g. Regula non maneret Frater Minor, quod absurdum omnino appareret, & contra praxim, & indultum Pij secundij, ibidem articulo 1. pro quo D. Thom. 2. 2. quæst. 186 articulo in corpore, Ceterum in summa verbi præcepti transgressus idem docet P. Miranda idem quæst. 71. art. 3.

38. Facultas dispensandi in præceptis Regule residet penes Generales, vel Provinciales, qui ad instar Episcoporum habent suam iurisdictionem, & sic iuxta confessionem præfati Pij Secundi possunt dispensare cum Fratribus ad equitandum, aut portandum calceamenta, & cetera, quæ in p[re]s[ent]i v[er]bo de eorum tempore. Sed prælati inferiores, ut Curatiani, & Beneficiarii in eorum absentia, ad quos dicta iurisdictione extenditur, cum possint in casibus particulatibus pro vna, vel duobus vicibus licet non sit stricta necessitas, addeant tamen, quod petentibus subditis dispensationem super aliquo cum aliqua causa, non debent id committere eorum conscientie, quin potius, ut boni Pontifices comparantur subditorum infirmitatibus benigne dispensando in præfata facultate concessione[m] Apostolicam, ut liberentur à suis scrupulis, dum modo non vergat in observantia Regularis relaxationem subditus vero liberata prælato, ubi manifesta est necessitas, bene potest, vel episcopus, vel qui mans in talia su rigorem legis cum ipso esse mitigandum, ibidem §. 5. De quo Soto de iustitia quæst. 7. articulo 3. Nauar. cap. 5. nu. 21.

Idem docent Corduba in additad. compendij dispensatio §. 8. & super regul. cap. 3. quæst. 3. puncto 1. in fine, & cap. 10. quæst. 4. conclusio 3. sed pro maiori P. Miranda idem quæst. 71. art. 3. & 4.

39. Dispensatio cum iurisdictione, nemo potest eam in seipsum exercere. Unde quidquid quidam affirmant, in prædictis posse prælatos secum dispensare, adhuc debent super hoc sibi providere auctoritate maioris, seu superioris prælati, ut ab eorum confessorijs super his possent dispensari. Vel virtute sue iurisdictionis ordinariæ de

legas

legabilis, commissæ confessorio ab ipsis electo, possunt ab ipsis dispensari, ibidem art. 6. De quo Corduba ad Compen. tit. accedere ad monasterium, iuxta finem, & Abbas in capit. magna, de voto.

Idem docent Sanchez, lib. 4. Decalogi, cap. 39. nu. 12. & lib. 8. de matrimonio disp. 3. nu. 3. & 9. P. Miranda, d. quæst. 3. articulo 5. ubi ad id citat. cap. final. de p[re]s[ent]i. & remission. qui textus licet loquatur de confessione, etiam videtur extendendum ad dispensationem ex paritate rationis.

De Dispensatione quoad illegitimos.

40. Per ingressum Religionis iure communi tollitur illegitimitas quoad ordines sacros recipiendos, cap. 1. de filiis presbyteri. & c. 1. dist. 56. Unde illegitimi post professionem in Religione approbata ad id non indigent dispensatione, sicque iam superfluum privilegia Apostolica super huiusmodi dispensatione faciendâ cum Religiosis. Tom. 1. quæst. 13. articulo 4. De quo agunt Cencel. ad Decretal. collect. 2. nu. 2. Salzed. ad Bernard. Diaz in pract. cap. 14. Littera B. versic. si tamen illegitimus, Azor in m[or]al. par. 2. lib. 6. cap. 3. quæst. 1. Aloy. Ricci in decis. Curie Archiepisc. Neapol. part. 1. decis. 82. P. Miranda in Manua. tom. 1. quæst. 25. articulo 10. conclusio 1. Bellet. Disquir. Clerical. part. 1. titul. de disciplina clerica, §. 3. nu. 46. Campanil in divers. iur. Cano. Rubric. cap. 13. numero 115. Sanchez ad præcept. lib. 5. capit. 5. numero 11. quos refert Barbosa in Collectan. ad lib. 1. Decretal. titul. 17. cap. 1. de filiis presbyteri. nu. 2. Videt ad idem Suarez de censuris disputat. 50. sect. 5. articulo 12.

Imò & quidam tenent in favorem, & honorem Religionum per professionem solemnem in Religione tolli omnem illegitimationis notam, non solum iure humano, sed & iure Divino, etiam quoad dignitates, & prælaturas Ecclesiasticas, & Episcopatus. Oppositum tamen omnino asserendum, & tenendum est per Constitutionem Gregorij XIV. in ordine ad decretum Sixti V. contra illegitimos, in qua præcipit Pontifex, ut legitimatio, seu dispensatio Religiosorum quoad dignitates, & prælaturas fiat à Generali, vel Provinciali cum Capitulo Generali, vel Provinciali, seu intermedio, & extra Capitulum non possit fieri, non obstantibus antiquis privilegijs, quæ habentur in Bullario, quibus dictis concedebatur præfatis absoluta facultas ad dispensandum cum huiusmodi illegitimitate ad prælationes obtinendas, vel omnino tollerabatur illegitimitas per professionem in Religione, ut olim concesserat Eugenius III. Congregationi S. Iustine, quæ omnia sunt relicta per dictam Bullam Gregorij XIV. nec Concilium Tridentinum aliquam facultatem super hoc impartitur Episcopis, & per consequens nec prælatis Regularibus habentibus iurisdictionem Episcopalem, hæc enim irregularitas illegitimationis non provenit ex delicto occulto ipsius illegitimi, sed ex delicto suorum parentum. ibidem articulo 4. vsque ad 9. De

VV 3

quo

Bull. Bulla 14
Sixti 4. n. 49.
& Bulla 33.
n. 41. & Bulla
36. n. 63.
Bull. Bulla 9.
Eugenij 4. n.
17.
Trid. sess. 14.
cap. 7. & sess.
24. c. 6. de ref.

De quo Nauar. in cap. non dicatis, numer. 90. & 93. & rursum, numer. 69. Couarru. de sponsalibus 2. part. cap. 8. numer. 4. Corduba, lib. 1. quest. 35. p. 179. col. 2. vers. ex dictis, Castro de lege poenali, lib. 1. cap. vltimo conclus. 3.

Idem tenent Fusc. de visitat. lib. 2. c. 15. n. 36. Paleot. de noth. & spur. c. 5. n. 4. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 10. nu. 3. Jacob. de Graphis in laicis decip. l. lib. 2. c. 5. n. 8. Salzed. vbi sup. Azor sup. q. 2. Nau. consil. 1. nu. 5. antiq. & consil. 6. in nouis sub hoc tit. Sayr. de censur. c. 1. n. 3. & alij relati a Barbosa vbi sup. n. 3. & tandem Sanchez vbi sup. nu. 16. vbi nu. 15. antecedente credit nostram Auctorem in hanc inclinare sententiam, cum mihi certum sit, id expresse, & asseuerate tenere, de quo infra resolut. 76. num. 8. iterum redibit sermo.

41 Circa superius dicta aduerte, quod priuilegium Eugenij III. concessum Congregationi S. Ioannis Euangelizæ (vulgus appellatæ Loyos, seu de sancto Heloy in Portugallia) relatum vt singulare, & non uiter inuentum a Portel in suis Dubijs Regularibus, verb. illegitimus, nu. 9. & verb. dispensare, nu. 2. iam multo antea retulerat nostræ Auctor sup. art. 6. estq; reuocatum per dictam Bullam Sixti V. & moderatoriæ Gregorij XIV. contra illegitimos, vt à nobis expressum est supra, & ita videtur non posse vti tali concessione Patres dictæ Congregationis S. Ioannis Euangelizæ, vt refert idem Portel apud illos praticari, nisi dicamus, dictum priuilegiu fuisse postea reualidatum, & in principum statum restitutum per Clementem VII. & Paulum V. vel per aliu vltiorem Pontificem confirmantem nostra priuilegia, etiam per modum communicationis, ex certa sciencia, quæ confirmatio habet vim in nouationis, & reualidat inualidum, aut reuocatum, vt in simili resoluic Auctor. com. 2. quest. 33. ar. 4. & nos diximus supra de absolutione quoad Fratres, nu. 7. & hoc etiam si dictum priuilegium per ignorantiam non sit in vfu, quia Clemens VII. & Paulus V. in dictis confirmationibus non apposuerunt clausulam. Quatenus sumi in vfu, cui sententiæ assentire videtur, P. Villalobos in sua Summa 1. p. tract. 13. diffi. 60. num. 10.

42 Dicitur prælati cum Capitulo optimo iure possunt dispensare cum filio monachi ad obtinendam prælationem in Religione, in qua pater eius functus est officio prælati, sed non in eodẽ monasterio, vbi præfuit, nõ obstante Concilio Tridentino, in eo enim tantu prohibetur, vt filij illegitimi clericoru habeant beneficium Ecclesiasticum in Ecclesia, vbi patres eorum illud obtinuerunt. Nec item obstat Bulla Gregorij XIV. expressè prohibentis talem illegitimum admitti ad Religionem, quia semel admissus, & valide professus manet, iuxta probabiliorẽ sententiam, & in eodem statu, quo ceteri illegitimi, & consequenter sicut vnus ex istis dispensari potest, ibid. art. 7. De quo Lessius agens de filiis presbyteroru lib. 2. de iustit. cap. 34. nu. 90. & in nostris terminis P. Villalobos 2. part. tract. 7. diffi. 10. num. 9.

Idq;

Idq; in rigore iuris tenendum esse tanquam verius, & probabilius iudicio, quidquid in oppositum resoluatur, Portel verb. Dispensare, num. 3. nam præfatum Concilij Decretum, dato quod extendatur ad Regularis filium, debet fieri extensio ad casum similem tantum, & non ad dissimilem, etiam si in eo militet maior ratio, ergo tantum debet extendi ad non obtinendam prælationem in monasterio, in quod pater dicitur Religiosus fuit prælatus, qui est casus similis eo, qui indetio Decreto Tridentino diffinitur, scilicet, ne filius illegitimus clerici habeat beneficium in Ecclesia, vbi eius pater illud obtinuit, vel obtinet, non vero ad id obtinendum in alio monasterio Ordinis, vel Prouinciæ, qui est casus ex hac parte dissimilis, & minimi diffinitus in præfato decreto, in quo non prohibetur filijs clericorum habere beneficium in Diocesi, seu Episcopatu (cui assimilatur Prouincia inter Regulares) vbi patres eorum fuerunt beneficiati, sed tantum in eadem Ecclesia. Nam quando intentio legis limitatur per diffiniti loci expressionem, nullo modo potest fieri extensio comprehensiuæ ad alium dissimilem locum, de quo legislator nullum verbum fecit, argumento cap. 1. de tempor. ordinand. l. 6. & resoluic Suar. de legibus, lib. 6. de extensione legis humanae, c. 1. n. 2. & c. 2. n. 2. Hæc sententiæ nostræ Auctoris in rigore iuris, & speculatiue loquendo vera quidem, ac probabilis apparet, sed in praxi nec decet, nec debet, si quod rationes quas bene ponderat P. Miranda tom. 2. quest. 2. art. 10. De quo vide Sayr. de cis. 4. sub titu. de filiis presbyter. Et plures declarationes Cardinalium super hoc apud Barbosa in suis Remission. ad Tridentinam dicitur cap. 1. a num. 10. vbi etiam, num. 6. quaerit, an habeat locum dictum decretum Concilij in nepotibus legitimis filiorum ex filio illegitimo respectu beneficij sui? Et refert duas oppositas sententiæ, altera affirmans, quæ tenet Rebuffus, Rojas, & Mieres, quos refert Garcia de beneficijs p. 713. n. 21. Salzed. in Pract. c. 2. lib. 1. A. Leius de iust. lib. 2. c. 34. n. 91. Altera vero negans, quæ tenet Naua, consil. 9. nu. 9. sub titu. de filiis presbyter. Spino in Speculo restam. p. 103. art. 23. Sayr. de censur. lib. 6. c. 10. nu. 40. & de cis. 9. de filiis presbyter. & alij ibidem relati ab ipso Barbosa.

43 Religiosus genitus ex concubina dispensatione indiget ad obtinendam prælationem, si pater eius ad hæc eam non duxit in uxorem, non enim tempore legitimus inuenitur, vnde si tempore electionis eiusdem Religiosi in prælatu iam eam duxit, non est necessaria talis dispensatio, quia per subsequens matrimoniu iam contractum tempore daturæ prælationis iam legitimus factus est, ex vulgari, etiam qum filij sunt legitimi, Auct. ibid. art. 8. De quo Abb. in d. cap. cania, col. 2. Mandos, de signat. gratiæ tit. super defectu natal. fol. 81. p. 1. col. 1.

Videantur ad idẽ Bart. in l. si const. ante, si quoties, n. 7. ff. soluto matri. Aym. Cra. cõf. 16. n. 8. Giga de pensionibus, q. 2. nu. 19. de seqq. quibus citatis idem tradit P. Miranda d. q. 2. art. 7.

44. Dis

Propugnatur doctrina Auctoris.

Illustratur doctrina Auctoris.

In Bullar. Bona. 1. Clem. 8.

Trid. sess. 25. cap. 15. de reformatione.

44. Dispensatus in saculo ad beneficiū Curatum, vel etiam ad simplex, factus Religiosus indiget noua dispensatione, vt sit prælati, quia hæc est tantum dispensatio, quæ cum sit restrictiua, strictè est interpretanda. Secus si dispensatur ad quæcunque, & qualiacunque beneficia, tunc enim noua non eget dispensatione ad prælationem in Religione obtinendam, cum hæc sit propriè, & verè legitimatio, quæ ample est interpretanda, & ideo reddit personam habentem ad omnia, ad quæ iurè Canonico erat inhabilis. *ibidem art. 10. De quo Rebuff. in Praxi benefic. titul. de dispensat. super defectu natal. num. 74. & 75. Nauar. lib. 4. profl. 2. titul. qui filij sint legitimi, in prima imp. Couar. in 2. part. cap. 8. §. 8. num. 4. in postrema editione.*

Idem docet concordando duas oppositas Nauarri, & Rebuffi opiniones P. Miranda dicit. quart. 2. art. 5. Vidè ad idem Sanchez lib. 5. Decalogi. cap. 5. num. 16. vbi cum Nauarro docet illegitimos professos posse absque dispensatione habere beneficia Regularia manualia si cura animarum careant, nec sint prælati, & conuentus, & ibi etiam citat. Suarez de censur. disp. 50. sec. 5. num. 15.

45. Prælati Regulares virtute suorum privilegiorum tantum habent facultatem dispensandi cum suis subditis illegitimis, sed non eos legitimandi, quia illis solum conceditur auctoritas habilitandi ad officia, & dignitates Ordinis limitatè, & cui committitur potestas ad dispensandum cura illegitimis, non ex eo habere præsumitur potestatem ad legitimandum, quia est restricti iuris iuxta DD. communiter in cap. ordinarij, de officio ordinarij in 6. Unde dispensari in Religione ad prælationes, & officia, eieci ab ea, vel transferri ad aliam non possunt, inibi aut in saculo sine noua dispensatione ad beneficia Ecclesiastica, vel ad officia, vel dignitates Ordinis, ad quem transferri sunt, promoueri. *ibidem §. ex supradictis, & supra ad finem. De quo Couar. vbi sup. num. 6. & 10. Molina 2. 2. tract. 2. disp. 17. §. 1. col. 2. & 3.*

Idem tenet præter citatos Campanil. in diuersi iur. Canon. Rub. 1. cap. 13. num. 11. in fine, relictus à Barbosa in Collectan. ad lib. 1. Decretal. titul. 17. cap. 1. de filijs presbyr. num. 6. & post multa tradita resoluta P. Miranda d. quest. 2. art. 4.

46. Imò nec in eadem Religione existentes possunt habere beneficiū Curatum, de licentia prælati in Ecclesia seculari, sine noua, & specialia ad id dispensatione super defectu natalium habita à Summo Pontifice, vel ab habente eius auctoritatem. Ad obtinendum tamen beneficiū Regulare in eadem Ordine bene possunt dispensari à Generali prælato, ex concessione Pauli Tertij, & Eugenij Quarti facta Ordini S. Hieronymi apud eius Compen. titul. dispensatio in defectu natalium, fol. 147. de quomodolibet beneficiū, seu dignitas perperam non exister. *ibid. art. 1. De quo Syluest. verbo Dispensatio, num. 3. & verbo Religio 6. à num. 4. vique ad 8. Vidè Sanchez lib. 5. Decalogi. cap. 5. num. 16. & 17.*

In Bullar. oraculo y. Eug. 4.

ferè docet, vt etiam cum ipso supra num. 44. notauimus, & diximus resolat. 15. num. 41.

47. Illegitimus factus Canonicus Regularis Ecclesiæ Cathedralis non potest in illa esse Archidiaconus sine dispensatione Papæ, quia dispensatus ad ordines per ingressum Religionis, non censetur dispensatus ad beneficiū perpetuum, seu dignitatem, vel Personatum, qualis est Archidiaconatus longè distans à natura officiorum Canonicorum Regularium. *ibid. artic. 12. De quo Nauar. lib. 1. cons. titul. de filijs presbyterorum cons. 1. in 2. editione. Ad quod faciunt tradita à Suarez, & Sanchez in locis supracitatis, & à P. Miranda d. q. 2. art. 1.*

48. Item factus monachus non potest esse Vicarius Episcopi, seu Prouisor sine tali dispensatione, etiam si sit dispensatus, seu legitimatus ad officia, & prælationes suæ Religionis, ex eadem ratione, & ex superius dictis. *ibidem artic. 13. De quo glossa, & Abbas in cap. 1. in fine, de filijs presbyr. Paleot. de nothis, & spurijs, cap. 57. num. 4.*

Idem tenet Campanil, vbi sup. num. 118. Maiol. de irregul. lib. 1. c. 10. num. 3. Sayro de censur. lib. 6. cap. 1. num. 3. Sanchez ad præcepta tom. 2. lib. 5. cap. 5. num. 16. Barbosa de officio, & potest. Episcopi, part. 3. allegat. 54. nu. 14. quos, & se ipsum refert idemmet Barbosa in Collectan. ad lib. 1. Decretal. loco supra citato, num. 8.

49. Prælati, ad quos potestas dispensandi pertinet ex privilegio, nullo modo dispensare licitè possunt cum illegitimis sine iusta causa, alioquin dispensatio erit nullius valoris, vt constat ex verbis Gregorij XIV. in Bulla supra relata ibi. *Et non alijs suffragantibus meritis dignos iudicauerint, &c. Quæ conditionem, & formam præcisam inducunt. Causæ autem iustitia, seu sufficientia relinquitur arbitrio boni viri iudicanda, vt conijcitur ex eadem Bulla. Prælati verbò inuenientes illegitimos eorum suffragantibus meritis dignos ad prælationes, peccant non dispensando cum illis, intellige venialiter tantum. *ibidem art. 14. & 15. De quo Nauar. in Manua. cap. 25. num. 74. Rebuff. in Praxi benefic. 2. part. titul. dispensatio ad plura num. 52. & 53. Syluest. verb. dispensatio, num. 3. in fine, & num. 4. & 5.**

Idem docet P. Miranda d. q. 2. art. 11. vbi concl. 2. addit, maiorem causam requiri ad dispensandum cum illis illegitimis, qui maiorem originis suæ habent turpitudinem, ad quod refert Soto in 4. dist. 25. quest. 1. art. 3. concl. 1. & de sufficientia, seu iustitia causæ arbitrio boni viri iudicanda, matura prius deliberatione habita, idem etiam tradit artic. 12. additque talem causam non debere esse merè voluntariam per l. fideicommissa, §. quauquam ff. de legat. 3. l. vtrum, §. cum quidam ff. de rebus dubijs.

50. Illegitimus electus in prælatum à Patribus scientibus eius inhabilitatem censetur dispensatus in foro conscientie, si talis fuit eorum intentio, & fauet textus singularis in cap. veniens, de filijs presbyterorum. Sed in foro exteriori electio est nulla, nisi expressa causa cum illo dispensetur.

penferetur, nullus enim inferior à Papa validè dispensat sine expressione causæ super iure positio. Non tamen necessarium est omnem qualitatem illegimitatis, seu in specie declarare, vt valeat dispensatio, cum verosimilitè credatur prælatos dispensare velle cum Religioso illegitimo quæcumque qualitate interueniente, præsertim quia cum illis facilius dispensandum est, quam cum clericis sæcularibus, si quidem à iure per professionem ad sacros ordines habilitantur de eorum continentia plurimum confidente. *Ibid. art. 16. & 17. De quo Nauar. dict. cap. 25. num. 74. & in Addit. ad lib. 4. constitul. qui filij sint legitimi, conf. 2. numer. 4. Syluest. verbo, dispensatio, in fine, Molina 2. tract. 2. disp. 178. colum. 986. Vidè Suárez lib. 6. de legibus, cap. 13. numer. 11. 12. & 13. cum sequentibus.*

Idem quoad illegitimum electum à scientibus eius inhabilitatem, docet P. Miranda dict. quæstion. 2. artic. 14. id tamen limitat, vt fiat à prælatis impedimentum tale scientibus, & cum intentione dispensandi cum illo, habeantque adhuc rationabilem causam, & id ipsum faciant in capitulo, vel congregatione. At quantum ad qualitatem illegimitatis in specie non declarandam non assentiunt nostræ sententiæ ibidem art. 13. Sed pro ea faciunt tradita à Suarez libr. 6. de legibus, capit. 18. num. 11. vbi resoluit, potestatem generalem dispensandi sine expressione per sonarum esse fauorabilem, & late interpretandam.

51. Religiosus illegitimus non potest eligi diffinitor absque præuia dispensatione, cum sit officium importans dignitatem personatus, ad quam aliter promoueri non possunt illegitimi, iuxta capit. final. ibi, *ad dignitates, & personatus, &c. de filiis presbyterorum*. Nec item potest mitri discretus ad Capitulum Prouinciale, vel ad Generale vt Custos ratione vocis passiuæ, quam habere interdicitur ob illegimitatem, Custodes enim apud nos Minores inter Patres Prouinciæ numerantur, & aliqualem habent dignitatem, & iurisdictionem: nec item Commissarius ad visitandam aliquam Prouinciã, vel Conuentum. Potest tamen fieri Confessor Monialium, vel Magister nouitiorum, aut Vicarius Conuentus delegatam tantum exercens auctoritatem in tali dispensatione, quia hi nullam habent iurisdictionem ordinariam, *ibidem artic. 18. & 19. & 20. De quo Syluester verbo, prælatus, quæstione 2. & 3.*

Idem docent P. Miranda supra artic. 8. & Portel, verbo, illegitimus, numer. 8. licet ambo recedentes à nostro Auctore asserant, illegitimum non posse esse vicarium conuentus. Quod de vicario in capite, seu præsidente habente regimen principale conuentus libenter concedo, non verò de alijs vicarijs positis, seu de legatis à Guardianis, vel Prioribus, de quibus loquitur noster Auctor.

52. Tandem dicti prælati possunt dispensare cum familiaribus, & actualiter seruientibus monasterio, vt non obstante defectu natalium obti-

Exponitur
Auctor.

obtineant quæcumque beneficia Regularia, etiam curata, ex priuilegio Pauli III. & Eugenij III. supra relato, dummodo non assumantur ad seruiendum in fraudem priuilegij huiusmodi, nec beneficium sit perpetuum, aut ipsi familiares, & seruitores sint procreati, & geniti à presbyteris clericis, vel Religiosis, qui eadem in titulum, vel Commendam, aut administrationem, seu alias perpetuò vnita aliquando obtinuerunt, ex prohibitione Clementis Septimi relata à Nauarro loco statim citando: dispensatio autem hæc fieri potest extra Capitulum, vel Congregationem inter mediã *ibid. art. 23. & 24. De quo Nauar. in cap. si quando, capit. 21. num. 1. de rescriptis. Idem docet Portel supra, num. 13.*

An autem Moniales dispensatione egeant, si illegitimæ sint, vt in Abbatissas eligantur, vidè *ibid. art. 21. & 22. & nos diximus supra de Abbatissis, num. 4. & in notis, nu. 20. & 21.*

De alijs Dispensationum generibus.

53. Dispensatio fraude, & dolo extorta subreptitia, & inutilis penitus iudicanda est, cum non debeat fraudulolus gratiam ex suo dolo reportare. Vnde contrahentes matrimonium in gradu prohibito, si illud consumant, vt facilius dispenseretur cum illis, proculdubio dispensatio impetrata in foro conscientie nullius erit valoris. Qua ratione decretum fuit in Tridentina Synodo, ne cum taliter contrahentibus, & consummantibus matrimonium dispenseretur, *tomo 2. quæstion. 46. artic. 6. De quo Nauar. cap. 22. nu. 86. Belamera decif. 698. Felin. in cap. postulasti, col. 4. de rescriptis.*

Idem tenet Gutierrez, libr. 1. Canon. capit. 15. num. 20. Lopez, 1. p. instructor. capit. 296. Sanchez, libr. 8. de matrimonio, disputation. 24. numer. 38. quibus, & nostro Auctore citatis id ipsum resoluit P. Villalobos, 1. part. Summæ tractat. 14. difficult. 27. numer. 10. An autem dispensatio in vno vinculo, tacitis alijs subreptitia, & nulla sit? Ostendunt Suarez lib. 6. de legibus, cap. 24. per totum, & Villalobos supra nu. 1. & seqq. & tract. 2. de legibus, diff. 43.

54. Dispensationis gratia commissa Ordinario, vt verificata narratiua dispenseret, non expirat morte Pontificis, aut Nuncij Apostolici concedentis, etiam si delegatus, cui res commissa est, nondum acceptauerit, aut dispensauerit, per textum expressum in *cap. si super gratia, de offic. deleg. cap. si cui nulla de prob. in 6.* quia iam plenè facta est dispensatio in gratiam, & fauorem petentis, & in illa potius mandatur executio gratiæ iam factæ, quam delegata commissio, *ibidem articulo. 7. De quo Couar. in Practicis qq. c. 11. num. 2. col. 3. Syluest. verb. gratia, §. 2. Mandoſius tit. de dispensatione, num. 4.*

Xx 2

Idem

Idem docent Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. nu. 8. Gutier. lib. 2. Canon. capit. 27. à princip. Molin. lib. 2. de primog. capit. 7. nu. 63. quibus, & alijs multis ad id citatis resoluit Suarez lib. 8. de legib. cap. 31. num. 3.

55 Dispensatio facta à Papa Monacho ad testandum non expirat morte concedentis re integra, sicut non expirat similis licentia testandi facta Episcopo. Secus si facultas concessa contineat quid faciendum, tunc enim literis non expeditis expirat morte concedentis secundum aliquos, non tamen ipsis confectis. *ibid. art. 8. De quo Navar. de Redditi- bus Ecclesiast. 4. part. cap. 3. num. 2 fol. 210. Idem docet contra alios Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. num. 82. & lib. 7. Decalogi, capit. 8. num. 56. in fine.*

56 Quando praelatus mandat aliquid fieri contra aliquod præceptum Regulæ dispensare censetur, si ad id habet potestatem, & adest aliqua iusta causa mouens illum ad dispensandum, quam videns subditus adesse, licite obedit, etiam si praelatus expressè non dispenset, tacite namque dispensare præsumitur. *ibid. art. 10. De quo Caiet. 2. 2. quæst. 104. art. 5. ad 3. Angel. verb. dispensatio.*

Idem cum Palud. in 3. dist. 38. quæst. 4. art. 4. concl. 2. Antonin. 2. part. tit. 11. capit. 2. §. 9. Ludou. Lopez 1. part. instr. capit. 4. & alijs tradit Suarez de censur. disp. 41. sect. 3. in fine, & lib. 6. de legibus, c. 13. nu. 13. vsq. ad 16. & iterum, nu. 23. & seqq.

57 Dispensatio contra ius commune strictissimè est interpretanda, dummodò à proprietate sermonis non recedatur. Latè autem interpretanda est, quando ipsa dispensatio, vel ratio postulans habent expressam extensionem, vel est gratiosa, vel est in corpore iuris inclusa. *ibid. artic. 11. De quo l'ason in l'fista scriptum, num. 8. de lib. & possib. & in l. re comunctis, numer. 178. delegat. 3. Decius in cap. de clericis, S. de adulterijs, numer. 88. de iudic. & numer. 91. 95. & 97. Parisius: cons. 7. numer. 23. lib. 2.*

Idem post Couar. in 42. 2. part. capit. 8. §. 8. num. 11. Syluest. verbo, dispensatio, quæstion. 7. num. 9. & Sanchez, lib. 8. de mat. disp. 1. cum alijs tradit Suarez d. lib. 6. cap. 12. nu. 10. & 11.

58 Magistri Ordinum Militarium sicut possunt dispensare cum Commendatarijs in obseruantijs Regularibus, ita etiam in ordinatione, seu factione testamenti, habent enim dispensatiuè propriam, & sunt Domini suorum reddituum. *rom. 3. quæstion. 29. artic. 7. De quo Molina, lib. 2. de primogen. cap. 9. num. 69. & alter Molin. tom. 3. de iust. disp. 804. in fine, Mota de confirm. ordin. Milit. lib. 2. cap. 2. §. 18. num. 8. & post eos Sanchez d. capit. 8. num. 30. Vidè supra de Commendatarijs, num. 10. ¶ Cætera vide infra de prælatis, de matrimonio, de iuramento, de voto, & similibus.*

De Diuino officio, vidè supra de celebratione Diuini Officij.

RESOL

RESOLVTIO LIII.

De donationibus.

DONATIO est datio liberalis, siue irredibilis, id est re- compensationem non intendens: vel est rei licite nullo iure cogete mera liberalitate facta collatio. Est autem duplex, alia inter viuos, quæ est irrenocabilis, & altera causa mortis, quæ est renocabilis. *l. 1. ff. de donation. Auct. Tomo 2. quæst. 47. art. 1. De quo Magist. in 2. dist. 18. art. 2. vbi D. Thomas, & DD. in l. donari, ff. de donation. & tradunt latè Molina tom. 2. à disp. 262. Rebelo de iust. p. 2. lib. 10. Azor tom. 3. instr. moral. lib. 11. cap. 1. & sequentibus, Le- sius lib. 2. de iust. cap. 8. Sanchez de matrim. lib. 1. à disp. 3. & lib. 6. & in summa ad præcepta decalogi lib. 7. à cap. 1. agens de donationi- bus nouitiorum, Gomez tom. 2. variarum cap. 4. Iul. Clar. lib. 4. sentent. §. donatio, Summisita verbo donatio.*

2 Quauis donatio omnium honorum præsentium, & futurorum absolute facta non valeat, *l. stipulatio hoc modo, ff. de verbor. obligat. l. 69. r. au- ri.* facta tamen Ecclesiæ, vel pio loco tenet favore ipsius Ecclesiæ, & pij loci, dummodò directè, & principaliter tendat in piam causam, seu in vtilitatem piæ causæ, Ecclesiæ tamen, seu pius locus tenebitur alere do- nantem, & ad eius debita soluenda. *ibid. art. 2. De quo Molina de primo gen. Hispan. lib. 2. cap. 10. per totum, Couar. in Rubrica de testam. num. 6. 2. p. fol. 2. Decius cons. 468. num. 3. & 4. Gomez in dict. l. 69. r. au- ri n. 6. ¶ Idem docent Sanchez dict. lib. 7. decalog. cap. 1. nu. 19. & P. Villalobos 2. p. summa tract. 20. diff. 5. num. 1. & sequentibus.*

3 Prohibitio Clementis Octaui de largitione munerum pro Re- gularibus vtriusque sexus tantum comprehendit donationes gratiosas, non verò remuneratorias, quas subditi faciunt de licentia prælatorum quibusdam deuotis personis extra Ordinem, dummodò non fiant præ- textu obtinendi officia in Religione, sinique parua munuscula oblata non principaliter ad hunc finem, sed in signum grati animi. Vnde in foro exteriori non est reputandus simoniacus religiosus parua hæc munuscula prælatis offerens, vt se gratum exhibeat, & beneficij memo- rem pro afflictione alicuius officij in Ordine, dummodò non sit prin- cipaliter propter ipsius afflictionem, vel alia in posterum hac via pro- curanda officia. *ibid. art. 3. De quo Nauarro in Extrauaganti de Datis, & promissis, & latè ac perdoctè tractat Dominus Episcopus F. Fran- ciscus à Sosa tract. 1. de donationibus prohibitis Religiosis à fol. 1. vs- que ad 77.*

Ad quod etiam faciunt tradita à Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8.

XXI

DUM

num. 5. post. medium, & cap. 19. num. 36. & 37. & resoluunt in terminis P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 3. §. 2. num. 1. & sequentibus. Idem Sanchez d. c. 9. n. 42. & n. 100. ubi tradit dictam constitutionem Clementis VIII. non esse in Hispania receptam, per supplicationem Pontifici factam, standumque esse in hoc iuri communi.

4 Fratres Minores cura conscientia donare possunt concurrentibus quatuor conditionibus ex Nicolao III. in cap. exiit de verbor. signific. & Leone X. Primo res donanda debet esse vilis, & parui momenti determinata à superioribus. Secundo, quod fiat de licentia Prouincialium, & non inferiorum Prælatorum, nisi consuetudo id permittat, quæ iam videtur esse in vsu, & pro minimis sufficit generalis, seu etiam præsumpta licentia. Tertio, quod res sit mobilis, de immobilibus enim, vt de domo, horto, & similibus donatio facta est nulla. Quarto, quod non sit pecunia, cuius vsus Fratribus interdictus est. Ad recipiendum verò sufficere videtur præsumpta licentia, seu voluntas, quando scilicet res, quæ donatur, ipsi Fratri est necessaria, & suo statui, & Regulæ consentanea. *Ibid. art. 4.* De quo Gerson, Hugo, & Serena conscientia, quaest. 81.

Idem docent P. Corduba super Regul. cap. 6. quaest. 6. concl. 1. §. ex quibus, Sorbus in Compend. titulo donatio, P. Villalob. dict. diff. 3. num. 3. & 4. & agens de religiosis in communi multa ad id tradit P. Miranda tom. 1. quaest. 28. art. 13. 14. & 15. & in nostris terminis tradit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 19. num. 107. ubi à num. 94. agit de donationibus, & eleemosynis quas licite possunt facere religiosis.

5 Donatio, seu oblatio pecuniæ facta Deo, & B. Mariæ in remissionem peccatorum à femina ante ingressum monasterij non potest reuocari ab ipsa iam facta moniali, seu professa, & translata legitime ad aliud monasterium, neque repeti potest prædicta pecunia à primo monasterio, in quo professionem emisit: quia talis donatio fuit pura, & simplex nullam habens in se conditionem, aut modum, nec comprehenditur sub decreto Tridentino, in quo tantum annullantur renunciationes, & donationes factæ à nouitijs post ingressum in monasterium, & non ante ingressum, vt aliqui opinantur, & nos dicemus infra num. 8. Vel melius dicere, quod ibi reuocantur donationes factæ intuitu Religionis ingressus, præfata autem donatio licet fuerit facta ante ingressum monasterij, non fuit facta intuitu ingressus, sed in remissionem peccatorum. *Ibid. art. 5.* De quo Quaranta in Summa Bullar. verbo monasteria pag. 330. vers. dubium illud, Stephan. Gratian. decif. 37. num. 2. Valascus de partitionibus cap. 16. num. 22. & 23. & alij relati à Barbosa in remissionem, ad Trident. dict. cap. 16. nu. 4. ¶ Vide etiam de hoc tom. 3. q. 47. art. 8. & Sanchez lib. 7. decalogi cap. 1. nu. 16. qui idem docet, & repetit cap. 5. num. 28. cum nostro Auctore non reuocari talem oblationem factam Deo, & B. Mariæ per Tridentinum decretum superius relatum.

¶ Valeat

6 Valet donatio quorundam vasorum argenteorum facta à Canonico cuidam monasterio, in quo elegit sepulturam, duobus annis ante suum obitum, nec possunt repeti vt spolia: quia Extraneus Pij V. tantum disponit de destinatis ad cultum diuinum tempore obitus inuentis, & relictis in testamento, vel ab intestato, nec est extendenda ad ea, quæ in illa non expressantur, cum sit exorbitans à iure communi. *Ibid. art. 6.* De quo Nauar. in Comment. de spolijs super cap. non licet 12. q. 2. §. 3. num. 3. & lib. 3. tit. de donationibus cons. 4.

7 Licet Religiosus habens beneficiū possit donare intuitu pietatis, paupertatis, vel remunerationis inter viuos, nõ tamè causa mortis, aut per vltimam voluntatem, qualis præsumitur esse facta in extremis. Conlanguintas autem, vel societas in exercenda negotiatione non est sufficiens causa, vt Religiosus, etiam Beneficiarius possit donare de redditibus beneficij, vel de alijs quæsitis. *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. lib. 3. titulo de donation. cons. 6. & de redditibus Eccles. quaest. 1. num. 81. in 1. edit. in nouis. verò quaest. 1. monit. 8. num. 2. & monit. 33. num. 1.

Vide Cardin. Clement. 2. vers. sed & tales, notab. 1. de vita, & honest. clericor. Viualdum in Candelabro sacram. par. 3. cap. 14. num. 86. Anastas. Germon. de indult. Cardinal. §. Regularia beneficia num. 47. Molina tomo 2. de iust. disput. 276. col. 3. §. Religiosus in conuentu, & tract. 2. disp. 145. quibus, & alijs citatis idem ferè resoluunt Sanchez lib. 6. decalogi cap. 6. num. 14. & lib. 7. cap. 19. num. 94. & sequentibus. De quo etiam tractat ca. 8. qualiter professis interdictum sit testari.

8 Dictum decretum Tridentinum à nouis renunciationem, aut obligationem factam à nouitijs ante duos menses proximos professionis extenditur etiam ad donationes factas ante ingressum Religionis intuitu ipsius ingressus, etiam si iuramento firmentur, aut in fauorem cuiuscunque causæ piæ fiant. Nam ratio, & mens Concilij, ne scilicet, profiteatur coactus paupertate orta ex donatione, militet magis in hoc casu, quam quando fit donatio post susceptum Religionis habitum, & lex rigorosa, correctoria, & exorbitans extenditur ad casum, in quo fortius eius ratio versatur, maximè si non data tali extensione frustratoria redderetur. *Ibid. art. 8. & 9.* De quo Nauar. dict. titulo de donation. consil. 7. & 8. Couar. in cap. quomodo pactum, 1. p. §. 3. num. 7. Menoch. de arbitrar. centur. 5. casu 436. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 41. nu. 40. vers. secundo.

Vide etiam Sanchez qui late, & egregie lib. 7. decalog. cap. 1. & 2. per totum, & cap. 5. num. 3. & 4. ubi sententiam nostri Auctoris valde probabilem iudicat, quamuis oppositæ tanquam probabiliori (vt inquit) adhæreat. At nostram sustinent Flamin. de resignat. benef. lib. 3. quaest. 13. num. 9. Rojas epitom. succes. cap. 7. num. 30. & 31. Spino specul. testam. gloss. 12. principali num. 5. Azor tomo 1. inst. moral. lib. 13. cap. 9. quaest. 2. & alij plures relati à Sanchez dict. num. 3. nec Auctor possit

Trident. sess.
25. de regul.
cap. 16.

Firmatur sē
rentia Au-
toris.

noster sibi contradicit tomo 3. quæst. 16. art. 1. quem pro se citat ipse Sanchez, quia ibi loquitur ex ore Gutierrez.

Bullar. bulla 2. Grego. n. 9 Circa donationes faciendas à nouitijs est quædam Bulla Gregorij X. apud Bullarium, in qua excommunicantur prælati Regulares peccantes, aut exigentes aliquid, etiam ad Ecclesiasticum, seu quemuis piũ vsum ante, vel post receptionem ad habitum, quam censuram extendit etiam ad danes. De quo infra dicemus resolut. de dotibus Monialium, ex quæst. 48. art. 1. & 5. tomo 2.

10 Donationes factæ in testamento, vel causa mortis à nouitijs nõ comprehenduntur in dicto decreto Concilij, cum sint reuocabiles, in eo enim tantum agitur de his, quæ sunt irrevocabiles, ac idè tollentes libertatem ad vouendum. *ibid. art. 10.* De quo Gutier. in *cap. quamuis pactum*, fol. 151. de pactis lib. 6. Nauar. comment. 2. de Regular. num. 50. Lesius lib. 2. de iustitia cap. 41. num. 40.

Vide etiam Sanchez lib. 7. decalogi cap. 3. per totum, vbi agit de facultate testandi quam habent nouitij, & cap. 5. num. 14. & sequentibus. vbi num. 17. id extendit ad donationes, vel renunciations factas à nouitio ea conditione, vt sint irritæ, si professus non fuerit ac idè seruandam esse in illis formam traditam in Tridentino, vt valeant: quia, inquit, taciti, & expressi idem est iudicium *l. cum quid, ff. si certum petatur*, & frustra exprimitur quod tacitè sub intelligitur. *l. Cornelia, ff. de hæred. institut. l. hæc verba ff. deleg. at. 1. l. fidei commissæ §. si filij ff. deleg. 3.*

Trident. sess. 25. cap. 16. de Regul. 11 Nulliter professus si intra quinquennium reclamauerit, sicut irritatur professio ex Concilio Tridentino: ita etiam donatio, seu renunciatio bonorum suorum ipso iure irritatur, si facta fuit iuxta formam præfati decreti Tridentini. Secus si non reclamauerit, tunc enim sicut professio, ita & donatio sumit vires irrevocabilitatis. *ibid. art. 11.* De quo Spino in speculo testament. glossa 12. de legatis monasteriorum, num. 60.

Idem docet post Vega 1. tomo summæ cap. 91. casu 4. & nostrum Auctorem Sanchez dict. cap. 5. num. 56. licet ab eo recedat, dum docet dict. art. 11. & tomo 2. summæ cap. 7. num. 6. firmam reddi talem renunciationem, si professus nulliter ex defectu ætatis, post eam completam ratificauerit priorem professionem irritam: quia, inquit, illa renunciatio cum à principio fuerit nulla ex defectu formæ præscriptæ in Tridentino, vt fiat bimestri proximo professioni, postea secuta legitima professione conualescere nequit.

Defenditur Auctoris sententia. Sed (salua pace tanti viri) falso nititur fundamento, & suppositione. Tum quia ea renunciatio non fuit à principio irrita (vt ipse supponit) cum factam fuisse iuxta formam præfatum Tridentini aperte dicat Auctor dict. ar. 11. Nam in eius decreto duntaxat annullatur professio, nõ verò renunciatio ante legitimam ætatem sexdecim annorum facta, dummodò ista fiat bimestri ante professionem. Tum etiam, quia sicut

pro-

professio post completum annum probationis ex iusta causa prorogata (sicut posse prorogari concedit ipse Sancius lib. 5. decalogi cap. 4. num. 21. & nos dicemus infra resolut. 101. num. 62.) non impedit, quia post illam emissam renunciatio, vel donatio facta à nouitio fortiatur suum effectum, & valorem (vt ipse Sanchez supponere videtur ibidem & expressè tener dict. cap. 5. num. 82. ac consequenter fateri necessario debet) ita pari ratione in nostro casu dicendum esse videtur, renunciationem, de qua loquimur post ratificatam professionem, vel post non reclamationem post quinquennium, quæ est quædam professio tacita, purificari & confirmari: quocunque enim tempore professio emittatur vel non irrita declaretur, renunciatio itidem ab illa pendens confirmabitur. Quod à simili confirmari potest ex quadam doctrina ipsius Sancij lib. 7. decalogi cap. 4. num. 6. vbi in simili casu resoluit, vacationem beneficij nouitij prorogari ad prorogationem professionis ab eò emittendæ (si ex iusta causa prorogari contingat) quia prorogatio facta videtur cum omnibus qualitatibus rei, quæ prorogatur, *l. si cum 10. §. qui iniuriarum, ff. si quis cautionibus. l. lecta, ff. si certum petatur*: additque etiam si pluribus annis duret nouitiatus, non vacare interim beneficium. Ergo pariformiter etiam si prorogetur ad plures annos professionis ratificatio, vel per non reclamationem intra quinquennium professio tacita inducatur, nihil obstat, quominus renunciatio ab eius stabilitate, & valore pendens validitatis, & irrevocabilitatis vires assumat.

Neque hic eo fundamento affirmari potest donationem, siue renunciationem inuvalidam fuisse à principio, vt sic ratificari per professionem non possit, quia regula, quæ dicitur, inuvalidum à principio ex post facto non confirmari, locum non habet in donatione, promissione, stipulatione, legato vè, quæ habent in se conditionem: quia in his fallit regula prædicta, vt expressè Consultus affirmat in *l. cetera 41. §. tractari, delegat. 1. l. ibi, conditionale non, quia ad conditionalia Catoniana non pertinet. l. Catoniana l. placet, de regula Catoniana*, & sæpè alibi. Ergo cum donatio, siue renunciatio hæc eam à iure recipiat conditionem, si professio secuta sit, non est cur inquiramus, an valuerit à principio, nec ne? Quia in conditionalibus de his disputare non est necesse, quocunque enim tempore sequatur conditio, purificantur, & vires plenè accipiunt. Atque per hæc satis eneruatum redditur fundamentum Sancij contra nos, & sententia nostri Auctoris firma, & stabilita manet.

12 Donatio, vel renunciatio nouitij caret effectu, non solum professione non secuta ob dimissionem habitus, vel expulsionem à Religionem, vt disponitur in præfato decreto Concilij, sed etiã quando morte præuentus professionem emittere non valuit, sed pertinet ad succedentes ex testamento, vel ab intestato, ex quadam declaratione Cardinalium relata à Paraffello. *ibidem art. 12.* De quo Mandos. in tract. Caf. annal. num. 56. casu 35. & num. 65. casu 96.

Yy

Idem

Idem docent Nauar. lib. 3. consil. tit. de statu Regulari toto consil. 1. in prima editione, & in 2. de successione. ab intestato, toto consil. vlt. Henricus consil. 94. num. 8. volumi. 1. & consil. 73. num. 16. volumi. 2. Gutier. lib. 2. Canonic. cap. 1. num. 106. & 108. Molina to. 1. de iust. disp. 140. col. 1. §. de alijs ergo, quibus, & alijs pluribus citatis id ipsum resoluit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 5. num. 49.

13. Item præfatum decretum Concilij habet locum in donatione facta à nouitio sine solemnitate in illo requisita, siue fiat ante decimum sextum suæ ætatis annum, siue post ipsum completum, cum eius ratio, & mens æquè militet in vno, quam in altero casu. *Ibid. art. 13.*

Idem docent Gutier. lib. 2. Canonic. cap. 1. num. 34. Valasco de partit. cap. 16. num. 27. Morquecho de diuis. bonorum lib. 4. cap. 5. à n. 34. post quos Sanch. d. cap. 5. n. 7. citato etiam nostro Auctore.

14. Tandem dicta donatio, seu renunciatio nouitij non valet, nisi accedat licentia Episcopi, quæ necessario requiritur ex dicto decreto Concilij Tridentini, nec sufficit licentia superioris Regularis. Argumentum autem sumptum ex eodem Concilio super ingressu in monasteria Monialium, non est ad rem, cum inibi expressè dicatur, requiri licentiam Episcopi, aut superioris, ad denotandum prælatos Regulares respectu monasteriorum sibi subditorum posse talem facere facultatē. *Ibid. art. 14.* De quo Nauar. consil. 7. & 8. de donationibus.

Idem citato nostro Auctore resoluit Sanchez ibidem num. 65. vsque ad 74. vbi numero 75. sequenti addit cum eodem Auctore tomo 4. 2. summæ cap. 7. n. 1. in fine, & Vega 2. to. summæ cap. 50. casu 3. in alijs quibus religionibus abijisse inde suerudinem petere hanc licentiam ab Episcopo, idque approbar, si ea consuetudo ita legitimè præscripta sit, vt contra decretum præfatum Tridentini vires obtinuerit. Quapropter tutissimum esse censet ad obuiandum litigijs exigere licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario.

15. Dictum decretum Concilij quantum ad donationes nouitiorum non comprehendit nouitios Societatis Iesu, vt expressè ibi diffinitur, & declarauit congregatio Cardinalium, cui subscripserunt doctissimi Theologi, & Iurisperiti super eo consulti, nã Fratres huius Religionis ad tria vota simplicia admissi, sunt verè Religiosi ex Sedis Apostolicæ determinatione, ac idè cessat in eis ratio Concilij, ne scilicet, occasione talis donationis factæ discedere cogantur, non enim illis fas est spontè habitum dimittere sub pœna apostasiæ, per bullas Pij V. & Gregorij XIII. *Ibid. art. 16.*

Idem docent Molina to. 1. de iust. disp. 139. col. 7. §. antequàm in fine. Saà in sum. verb. religio, n. 5. Lesius li. 2. de iust. c. 41. dub. 4. n. 41. quibus & nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Sanchez. d. c. 5. n. 9. vbi nu. 103. & 111. id habere locum in renunciatione ad opera etiam profana cõtra constitutionum Societatis normam, ipsamque capere posse bona in fa-

uoribus

uorem eiusdem renunciata, vel bonorum nouitij depositum accipere, donec renunciatio ab eo illorum fiat resoluta.

16. Syndicus Fratrum Minorum habet facultatem à Sede Apostolica ad donandum extra Ordinem, quando donatio cedit in utilitatem Religionis. *Tom. 2. q. 49. art. 7. §. quantum autem, & tom. 1. q. 27. art. 6.* De quo Cor. Iub. super Regul. Fratrum Min. c. 6. q. 6. & c. 4. q. 16. puncto 2.

Idem docent Portel verb. Syndicus num. 6. & P. Villalobos 2. p. summæ tract. 35. difficul. 2. num. 3.

17. Donationes Commendatariorum Militarium factæ suis combinis, etiam iuramento firmatæ sunt irritæ, & nullius valoris. *Tom. 1. q. 27. art. 1. 2.* De quo Couar. in cap. quamuis pactum, 2. p. §. 1. n. 4. ad finem, Gutier. de iurament. confirm. 1. p. cap. 1. à num. 13. vsq; ad finem, & nos diximus supra resolut. 7. num. 13. §. nec dictis, & resolut. 28. nu. 9. quid quid contradicat Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8. num. 29.

RESOLVTIO. LIII.

De dotibus Monialium.

EXPLETO numero Monialium, quæ ali cõmodè possunt ex redditibus, aut consuetis elemosynis monasterij, iuxta *cap. unico §. sanè de statu regul. in 6.* adhuc admitti possunt supra illum numerum aliqua sufficienter dotata, non obstante Concilio Tridentino, cuius decretum debet intelligi, ne recipiantur aliæ sine dote expensis monasterij alendæ. Nec committitur simonia in cõuentionibus, & pactationibus super dotibus recipiendarum factis, dum modò sit pro congruenti, seu sufficienti sustentatione earum, non obstantibus, *cap. quoniam, de simonia, & Extravag. 1. eodem titul. ex declaratione Clementis Septimi apud Compend. Mend. tit. Moniales §. vltim. Tom. 2. quæst. 48. art. 1.* De quo D. Tho. vbi Caieta. 2. 2. quæst. 100. art. 3. ad 4. Nauar. tract. de redditibus Eccles. q. 1. monit. 60. num. 2.

Idem Nauar. in Manual. cap. 27. num. 106. Caietan. in Summa verbo excommunicatio cap. 73. Soto lib. 6. de iustitia quæst. 6. art. 2. & pluribus alijs citatis idem resoluit Suarez tomo 1. de Religione lib. 4. cap. 17. num. 16. & sequentibus. De quo etiam P. Miranda in tract. de Monialibus quæst. 8. art. 6. & 7. Portel in addit. ad dubia, verbo, Moniales num. 19.

2. Innocentius VII. declarauit in duobus tantum casibus committi simoniã in receptione dotium. Primo si paciscatur expressè de aliquo dâdo, vel soluendo pro ingressu. Secundo, quando recipiunt inhabiles ad monasterium propter spem habendi aliquid: quia tunc illa est principalis intentio: exceptis his possunt Moniales petere quæ sibi fuerunt promissa ante ingressum. Habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula

Y y 2

Inno

Trident. Sess.
25. capit. 5. de
Regula.

Trid Sess. 25
cap. 3. de reg.

Innocentij VIII. Sed ex præfata concessione Clementis 7. nulla committitur simonia ex talibus pactioibus, & conuentionibus factis in receptione Monialium, vt etiam resoluit P. Miranda di&. art. 7. concl. 1. §. & quia, dummodò sint pro congruenti, & sufficienti earum sustentatione.

3 Neque opulentia monasterij facit, vt quod in paupere non est si monia, in diuite conuētu simonia censeatur, nisi pecunia extra victum pro alijs causis recipiatur, putà, quia puella recipièda est vilis conditionis, & fortè ex genere maculato, aut infamia alia, vel deformitate notata, vel ad magnitudinè, & magnificentia clariorè monasterij auctius, & superabundans pretium dotis pro ingressu exigitur. *Ibidem art. 2.* De quo Syluester verbo, simonia §. 15. Soto lib. 9. de iust. quæst. 6. art. final iuxta finem, & art. 2. ad 4. Idem docet post hos DD. citatos P. Miranda di&. art. 7. concl. 2.

4 Prælati Monialium competit taxatio dotium pro recipiendis, seu spiritualiter desponsandis virginibus, sicut potestati sæculari cõpetit ob vtilitatem publicam pro faminis carnaliter maritandis id ipsum constituere. Super quo non potest fieri lex generalis, sed in vnaquaque Prouincia secundum earum consuetudinem, & valorem rerù, & tẽpora, ac personas specialiter potest assignari quod pro congrua Monialis sustentatione sufficiens ad arbitriũ boni viri videbitur, ne ignoratia in perendis excessiuus dotibus faciat Moniales inuolui aliqua simoniae labe excedentes in perendo, vel exigendo vltra sufficientè sustentationem. Quam quotiã, seu taxam dotis possunt dicti prælati in aliquo casu speciali limitare, seu minuere iustis ad id concurrentibus causis, etiã incijs, vel contradicentibus Monialibus, seu Conuentu, dummodò semper remaneat sufficiens quantitas pro sustentanda, seu alenda Moniali, nihil enim amplius requirunt constitutiones Apostolicæ. *Ibidem art. 7. & 4.* De quo Couar. de sponsalibus 2. p. c. 3. fol. 293. col. 2. Nauar. d. monit. 61. & in cap. statuius, n. 44. Idè docet P. Miranda vbi sup. art. 8.

Trident. sess. 25. cap. 16. de regul.

An decretum Concil. Trident. prohibens sub anathematis pœna dari aut recipi aliquid vltra victum, & vestitum nouitiæ cõprehèdat etiam mutuũ, aut cõmodatũ, vidè in retractationibus Auctoris, retract. 6.

5 Monasteriũ excessiuã dotè pro ingressu nouitiæ recipiens, excessũ vltra sufficientè sustentationè tenetur restituere, cum secundũ sacros Canones, & constitutiones Apostolicas nil aliud permittatur recipere, nisi ipse excessus liberaliter absq; aliquo expresso, tacito, aut præsumpto pacto illi concedatur. *Ibid. art. 6.* De quo Cordub. de casibus cõscientiæ q. 1. Nauar. d. monit. 62. n. 3. & faciunt tradita à P. Miranda vbi sup. art. 7. concl. 2. in fine.

An ratiõne damni emergentis possit pacisci de certa quantitate quotannis pecuniæ danda, donec monasterio dos soluatur, vide apud retractationes Auctoris, retract. 7.

¶ Pactum

6 Pactum de habenda hereditate post mortè matris nouitiæ loco dotis, quã ante ingressum Religionis ipsa nouitia eũ fraude renúciauit, non dirimit professionem factam, argumento, *capit. 1. S. sicut ergo 29. quæst. 1.* Alimenta tamen professæ denegari posse probabile est, donec dos soluat, aut promissum ad victum Monialis impleatur, quæ alimèta iuridicè peti possunt, vt intra clausuram alatur, non verò in domo matris, aut parentum, *ibidem art. 8.* De quo Nauar. lib. 3. titul. de Regularibus cons. 50.

Ad quod vidè tradita à Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 6. num. 1. & sequentibus, & num. 10. & 11. & cap. 2. num. 2. & sequentibus, vbi circa. *l. finali. C. de pactis, & l. 13. tit. 5. part. 1.* Agit de pacto futuræ hereditatis, an valeat, ob votum captandæ mortis, & nu. 39. id concedit fauore causæ piæ, & priuilegium militibus super hoc concessum, *l. licet C. de pactis.* vt hereditas propria pacto data valeat, ad piam causam extendit, num. 50. & seqq. & cap. 3. nu. 9. idem ferè repetit.

7 Quomodo autem valeat renunciatio legitimæ hereditatis patris facta à nouitia vidè in Addit. Summæ Tom. 3. cap. 144. à num. 9. vbi nu. 12. resoluit Monialem auctoritate Papæ ad suam instantiam ad aliud monasterium translata non delaturam secum dotem, nec bona post professionem quæ sita. De quo etiam vidè Tom. 2. quæst. 79. artic. fin. ad finem, Nauar. comment. 4. de Regularibus, num. 24. Couar. cap. 1. de testam. iuxta finem, & multis traditis ad hoc plenè resoluit Sanchez supra capit. 5. per totum, & cap. 6. per totum, & cap. 7. per totum.

RESOLVTIO. LV.

De ædificijs, seu Ecclesijs Regularium.

1 **P**RÆLATIO Conuentalibus incumbit reparare ædificia suorum conuentuum, vel de nouo ædificare, si opus fuerit, dummodò fiat absque detrimento victus, & alimentorum Religiosis ministrandorum. Prius autem debent refici ædificia antiqua reparatione indigentia, aut cæpta perfici, quam de nouo alia erigantur. Nullum verò ædificium de nouo construi debet à prælati locaibus sine consensu Prouincialis, aut saltem Discretorum Conuentus. Et eandem licentiam ad euellendum, seu destruendum aliquod magnum ædificium necessariam esse certi iuris est, *tom. 2. q. 49. art. 1.* De quo Anton. Gomez in l. 46. Tauri, num. 15. Platea in l. quoniam, C. de senatoribus, & notatur in *l. inter vrbem, l. nemo, C. de operibus publicis.*

2 Cæteris paribus, & absolutè loquendo melius, & Deo gratius est fundare Ecclesiam Collegiatam Regularium, præsertim Mendicantium, quam sæcularem clericorum sæcularium, nisi circumstantiæ tem-

Y Y 3

porum

porum, & locorum aliad influent, *ibidem* S. respondeo, & in Addit. Summa, tom. 3. cap. 46. num. 4. De quo Nauar. lib. 3. tit. de Regularibus conf. 52. Idem docet P. Miranda, tom. 1. Manua. q. 33. art. 6.

3. Hodie iuxta Tridentinū Decretum non possunt noua loca Mendicantes construere, vel constructa recipere, seu domos erigere absque licentia Episcopi Diocœsani, quæ sufficit absq; alia Papæ de nouo requisita facultate, iuxta priuilegia Apostolica id dictis Fratibus Mendicantibus indulgentia apud Bullarium, quæ Concilium respectu talis licentiæ non reuocat. *Ibid.* d. art. 2. & tom. 1. quæst. 23. ar. 7. De quo F. Ioan. Crucius de stat. Relig. lib. 2. c. 8. Zarola in Praxi Episcop. p. 1. verb. *Monachi*, S. 1. & 2. quos refert Barboza in Remiss. ad Trident. d. sess. 25. c. 3. de Reg. nu. 5. Idem docet P. Miranda supra ar. 1. ubi concl. 3. addit, quod non habentibus priuilegium non sufficit licentia Diocœsani, sed necessariâ esse eam habere à Sede Apostolica iuxta, c. cum ex eo, de excessib. prelat. in 6.

4. De iure cõmuni licentia Papæ requiritur vt Fratres transferant, seu mutent monasteriū de loco in locū d. c. cum ex eo, sed per priuilegiū Sixti V. factū Congregationi S. Benedicti in Portugallia, Generalis cum consilio, & assensu Capituli Generalis potest transferre monasterium cum omnibus ad illud pertinentibus Ordinarij, vel cuiusuis alicuius licentia minimè requisita, & id ipsum concessit Sixtus III. Minori bus apud Bullariū. Nec hoc est per dictū Decretum Tridentinū reuocatum, ibi enim de noua erectione, & ædificatione domorum tantum fit mentio. *Ibid.* ar. 3. Idem docent P. Miranda supra ar. 2. Portel in addit. ad dubia verb. *Monasterium*, nu. 3. & indubijs, nu. 7. Sed aduertant prælati Regulares, quod non possunt demittere, seu deserere dicta loca, & monasteria, nisi in manibus Ordinarij, seu Diocœsani, super quo onerat Põsifex conscientiam Generalis. Ita Bonifacius in cap. cum ex eo, de excessibus prelatorum in 6. & habetur in dicta Bulla Sixti III. *Ibid.* d. q. 23. art. 6. tom. 1. De quo Syluest. verb. casus, casu 8. & verb. excommunicatio, §. 20. Portel in Dubijs Regul. verbo *Monasterium*, num. 4.

5. Per priuilegiū Clementis III. confirmatū per Iulium II. & alios Pontifices prohibetur Mendicantibus ædificare de nouo propè domos iam constructas Minorū, nisi infra spatium trecentarum Cannarum per aerē mensurandarum, ubi alias rectè mensurari loci dispositio nõ permittit. Quælibet autè istarum Cannarū continet octo palmorum longitudinē. Quo priuilegio gaudent alij Mendicantes cõmunicantes in priuilegijs. Item ex concessione Vrbanū III. apud Comp. Cister. verb. ædificare, §. final. Nulla ædificia construi possunt intra vnū milliare ab Abbatijs, & locis Ordinis Cistercij sub excommunicationis pœna. Et ex priuilegio Innocentiū III. apud Compen. Mendican. tit. ædificare, in fine, infra dimidiam leucam à terminis possessionum Carthusiensium, nec ædificare, nec possessiones acquirere licet. *Ibidem* articulo 4. Idem docent P. Miranda supra artic. 4. Portel supra, num. 1.

6. Ad hæc aduertere oportet, quod per constitutionē Clementis VIII. Ordinarijs non licet datè licentiâ erigendi, seu ædificandi de nouo monasteria Regulariū, nisi vocatis prius, & auditis prælati conuentualibus locorū, ubi ædificandū est, & alijs interessè habentibus. *Addit. Summa* tom. 3. cap. 146. num. 4. ad finem. De quo Portel supra, num. 2.

7. Monasteria, & Ecclesiæ semel Deo dicata ad prophanos vsus amplius reduci non possunt iuxta iuris dispositionē, cap. ad hæc, de Relig. domib. c. quæ semel 19. quæst. 3. Ex speciali tamen priuilegio Leonis X. in casu necessitatis Ecclesiæ Fratrum Minorum, & Monialium S. Claræ possunt transferri, & mutari, & locus prioris Ecclesiæ ad humanos vsus conuertri, dummodo materia ædificiorū ponatur in alia Ecclesia. Quando autè Ecclesia sæcularis auctoritate Papæ, aut Episcopi efficitur Regularis, fieri debet absq; præiudicio clericorū, seu Beneficiatorū ipsius Ecclesiæ, priuilegiū enim Papæ non datur cū præiudicio tertij, c. penult. de Eccles. ædificand. cap. Apostolica, de donat. Ita intelligenda est quædam Bulla Sixti III. pro Carmelitis, *ibid.* art. 5. De quo P. Miran. tom. 1. Man. q. 34. art. 42. Portel in addit. ad dubia verb. monasteriū, num. 3. Suar. tom. 1. de Religione, lib. 3. capit. 8. num. 5.

8. Dormitoria, & ædificia monasterij deserti à Fratibus Minoribus cum fundo, seu horto pertinent ad fundatorē, Ecclesia autem cum Capellis (si ipse fundator expressè sibi non reseruauit dominium) pertinet ad Ecclesiam Romanā, vt expressè determinat Nicolaus III. in cap. ex ipse, qui seminat, de verborum significat. & ita Syndicus Apostolicus, vel Prouincialis de consensu ipsius, & Conuentus, ac Diffinitorij potest dare ius patronatus successoribus ipsius fundatoris, hoc enim cedit in utilitatem Fratrum, qui ostendentes se gratos benefactoribus alios alliciunt, & deuotos reddunt ad ædificandum pro ipsis, argumento cuiusdam Decreti Tridentini circa ius patronatus laicorum permittentis, vt dignus tantum præsentetur à patrono, vt sic alij ex hoc priuilegio ad alia maiora munera Ecclesiastica conferenda prouocentur. Priuilegiū autem Leonis X. & aliorum Pontificum non intelligitur de Ecclesijs monasteriorum fundatis ab aliquo reseruante sibi dominium earundem, vt Patrono, non enim Pontifici licet, nec præsumitur concedere mutationem dictarum Ecclesiarū in præiudicium tertij, *ibid.* art. 6. De quo Corub. super Regulam Fratrum Minorum cap. 4. quæst. 16. puncto 2. & capit. 6. quæst. 5. Garcia de beneficijs 5. part. cap. 8. num. 87. Idem docent P. Miranda supra artic. 2. Portel in dubijs dict. verb. *Monasterium*, n. 8.

9. Priuilegium de ædificando ad libitum voluntatis, & absq; licentia Ordinarij, hoc est, si libuerit, & quando libuerit, non amittitur per non vsu decennij, maximè si per id temporis nulla sit oblata occasio ædificandi monasteriū, *ibi.* ar. 7. De quo Mandos. de priuilegijs ad instar. glossa 15. nu. 14. Panorm. in cap. vt priuilegijs, ubi Abbas, num. 4. de priuilegio. Idem docet Miranda, tom. 1. quæst. 33. art. 23.

Bull. Bulla 14.
Sess. 2. & Bull.
de 14. Sess. 4.
n. 35. & Bulla
27.

Bullar. d. Bull.
de 14. & 27.
Sess. 4.

In Bull. Bulla
7. Clem. 4. &
Bulla 10. Iulij
2. & Bulla 7.
Bonifacij 8.

In Bullar. ora
culo 55. Leon,
X. & oraculo
34.

Trident. Sess.
24. cap. 18. de
reform.

10. Mendicantes possunt ædificare de nouo absque metu excommunicationis positæ in *Clem. cupientes. de pœnis*, quando domus, seu Conuentus eorum corruunt remanente dominio soli apud ipsos: secus si desierit esse de eorum dominio, & habitatione, & postea nouo iure acquirant illud. Item possunt antiquo ædificio aliquid de nouo addere, vel mutare in totum Conuentum ad commodiorem locum propter sanitatem, *ibid. art. 8.* De quo Baptista de Salis in Summa titul. excommunicatio. 1. excomm. 44. Platea de excommunic. §. 11. de Relig. Mendicantibus. Idem docet P. Miranda sup. art. 5. Suarez de censur. disp. 23. sect. 5. num. 33. 34. & 35.

11. Præceptum de impendendo dimidium fructuum, seu reddituum monasterij in ædificationem, cum peruenerit ad pinguiorem fortunam, debet intelligi, quando ad eum statum deuenit, in quo post honestam, & commodam sustentationem monachorum aliqua pars superest, quæ impendatur argumento, *l. Diuus, & l. in condemnatione, ff. de regulis iuris*, Auctor *ibi. art. 9.* Cætera vidè infra de Monasterijs. Ad quod glossa in dict. cap. in condemnatione, & Decium in dict. *l. Diuus*, num. 7.

RESOLVTIO LVI.

De Ecclesiarum Regularium immunitate.

Exod. 21. 13.
3. Reg. 1. 7. 50
Eccl. 2. 7. 18.
Numer. 35.

IMMUNITATEM Ecclesiarum à iure Diuino originem duxisse nemo est, qui neget, quæ olim in Testamento veteri, & apud Ethnicos magnis fuit fulcita fauoribus & exemptionum priuilegijs. Quæ propter ab Imperatoribus maximè fuit recognita, ac in honore habita, & commendata, à sacris verò Canonibus confirmata. Toto titul. C. de his qui ad Ecclesiam confugiunt, cap. desinit, cap. miror, & sequentibus 17. quæst. 4. cap. inter alia, de immunitate Ecclesie, & sub grauissimis pœnis obseruari inuolabiliter præceptum est, vt ex pluribus Pontificum Decretis, & Concilio Tridentino constat. Tom. 2. q. 50. art. 1. De quo Couar. 2. variar. cap. 20. Nauar. in cap. nouit, notab. 3. num. 52. de iudic. Farinacius in Praxi Crim. quæst. 8. num. 2. Garcia de nobilitat. glossa 5. Ad quod multa tradit Suarez, tom. 1. de Religione. lib. 3. cap. 8. num. 9. & seqq.

Trid. sess. 25.
cap. 20. de re-
form.

In Bullar. 20.
lib. 3. c. 8. de
mon. 4.

2. Per Bullam Clementis Quarti, apud Bullarium præsumptuosè effringentes Ecclesias, aut monasteria Fratrum Minorum, aut in illis dånabilem violentiam, etiam occultè exercentes incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reseruatam, iuxta cap. conquesti, de sentent. excommunicat. cap. siue antiquitus, cap. miror 17. quæst. 4. à qua possunt absolui tantum à Conferuatoribus Ordinis, vel etiam à prælatis quoad forum conscientie tantum ex Leone X. apud Bullarium inter viue vocis

eis oracula. In quam excommunicationem incidunt etiam, qui effregissent, vel efoderint parietem, aut fores, diruerint seras, vel ingressum sibi parauerint in dictas Ecclesias, & Monasteria, impellendo, aut alio quouis violento modo, sed non comprehendit eos, qui ius habent ad querendum Reum, non verò capiendum, nam consequenter habent etiam ius ad remouendum omnia, quæ impediunt talem inquisitionem, *ibid. art. 2.* De quo Syluest. excommunicatio 7. casu 8. Nauar. cap. 27. num. 9. Soto in 4. dist. 2. quæst. 21. art. 2. §. his constitutis, Abbas, & Acharan. in capit. 1. de immunitat. Ecclesie, colu. 1. Ad quod etiam vidè Suarez de censuris disp. 22. sect. 2. a num. 4. vsque ad 14. & d. cap. 8. de Religione, numer. 3.

3. Iudicibus sæcularibus nullo modo licet extrahere ab Ecclesia delinquentes, nisi de licentia speciali Episcopi, aut eius Officialis, & cum interuentu personæ Ecclesiasticæ, & casu quod extrahatur reponedi, seu custodiendi sunt apud carcerem Curie Ecclesiasticæ, nec villo modo sæculari tradendi, donec cognita causa compertum sit, delictum esse de priuantibus immunitate Ecclesiastica, secus incurrunt in censuras, & pœnas ipso facto impositas violatoribus Ecclesiasticæ libertatis per declarationem Gregorij XIV. in sua Constitutione moderatoria cuiusdã Bullæ Sixti V. contra Bannitos. Crimina verò priuantia immunitate Ecclesiæ sunt latrocinium publicum, viarum grassatio nocturna agrorum de populario, cap. inter alia, de immunit. Ecclesie, homicidium, aut mutilatio membri in Ecclesia, vel eius cæmeterio cap. vltim. de immunit. Ecclesiar. occisio proditoria, cap. 1. de homicidio. Assassinatorum, Hæresis, & crimen læsæ Maiestatis, in quibus iudices sæculares licitè possunt extrahere Reos ab Ecclesia modo supra posito, id est cū licentia Episcopi, aut eius officialis, ex eodem Gregor. XIV. aliàs iniuste extractus iuste potest se defendere, imò & ministri Ecclesiæ possunt eum eripere de manibus potestatis sæcularis secundum aliquos, dummodò manifestè constet iniuste extrahi de Ecclesia, vel damnum est irreparabile, seu periculum in mora: secus si res est in dubio, tunc enim non licet resistere vi, & armis, sed tantum gladio Ecclesiæ, nempe excommunicationibus, & censuris, quæ ad hoc conceduntur Ecclesiasticis, non verò ensibus, & gladijs materialibus, vt habetur in Tridentina Synodo, *ibid. art. 5.* De quo Gomez lib. 3. variar. cap. 3. num. 21. in fine, Mexia in apparatu legis Toleti 11. fundam. part. 2. num. 24. Azeued. in 1. 3. titul. 2. num. 27. lib. 1. Compil.

Trid. sess. 25.
cap. 3. de ref.

Ad quod vidè tradita à Suarez, tom. 1. de Religione lib. 4. capit. 11. num. 4. & sequentibus & cap. 13. num. 5. & sequentibus, & à Portel verbo immunitas Ecclesiæ, num. 10. & sequentibus. Vbi ad hoc adducit quandam legem Regiam Portugalliæ satis piam in ordinat. lib. 2. titul. 5. in qua præcipitur, vt antequam extrahatur delinquens ab Ecclesia, casu quo non gaudeat eius immunitate, fiat processus summarius, ad videndum, an gaudeat tali priuilegio immunitatis, vocato ad id Rectore,

vel Vicario Episcopi, vt examinet delictum, & processum, & secundum ipsius, & iudicis secularis iudicium decretum concorditer fiat. Quod vellem (inquit præcatus Portel) melius obseruari à ministris iustitiæ, qui monasteria ingrediuntur, inconsulto aliquando prælato, imò septa saltantes, quod neque Papa, neque rex permittit.

4. Consuetudo etiam immemorialis contra immunitatem Ecclesiæ, vel ei onerosa non valet, vt deducitur ex cap. 1. & cap. nonerit, & cap. grauem, de sentent. excommun. nisi sit parum præiudicialis, aut contra aliquod speciale priuilegium concessum Monasterijs. Vnde consuetudine quadraginta annorum potest admitti, vt v. g. quarta funeralium Ecclesiæ Parochiali soluatur à Religiosis contra eorum priuilegia, ex mente

Trident. sess. 25. cap. 13. de refor. Tridentini Concilij, ibidem in principio. De quo Syluest. verb. immunitas, num. 2. & 4. Humada in Scholijis ad glossa part. l. 3. titul. 2. part. 1. glossa. 6. num. 3. Gomez d. lib. 3. varia. cap. 1. num. 52. Abb. in dicto cap. 1. de consuetudine.

5. Clerici & Monachi, non gaudent immunitate Ecclesiæ, etiã post degradatione, & verbalem in sententia traditionem Curie seculari. Vnde si ab Ecclesia extrahantur, ad illã non sunt restituendi, criminosi enim clerici degradatione, & relaxatione potestati seculari digni, vt v. g. Sodomitæ non debent gaudere immunitate Ecclesiæ ob criminis enormitatem, imò & laicis huius nefandi criminis reus talis immunitas non patrocinaur, secundum aliquos, in quo consuetudini standum est. *Ibid. art. 4. De quo Abb. in cap. inter alia, de immunit. Eccles. Couar. 2. varia. cap. 20. num. 16. & cap. 26. nu. 8. & 9. Salzedo in Pract. Crim. cap. 115. Iulius Clarus in Pract. Crim. §. in quæstion. 30. num. 12. & 16.*

Idem post Nauar. in Manu. capit. 25. numer. 21. & 22. & alios plures docet Suarez vbi sup. capit. 10. num. 5. & sequentibus, vbi num. 7. id limitat, vt procedat in clerico respectu Ecclesiastici iudicis, non laici, casu quo possit manus iniicere in clericum, verbi gratia, minorem non benedictum, neque tonsuram, & habitum gestantem, iuxta Tridentin. session. 23. capit. 6. Vnde obiter colligit, num. 8. in fine, etiam laicos in his, in quibus possunt ab Ecclesiasticis iudicibus corripri, non gaudere, immunitate Ecclesiæ, quæ non conceditur aduersus ipsam Ecclesiam, seu potestatem eius.

6. Iudex securitatis fidem promissam tenetur adimplere, & reducere delinquentem ad Ecclesiam, si eius delictum non priuabat tali immunitate: Religiosi autem tradentes non sunt immunes ab irregularitate, morte Rei secuta, saltem in foro exteriori, operi enim illicitæ operam dedisse creduntur priuando Reum Ecclesia libertate, quæ iustè fruebatur, & in qua protegi tenebatur. Et à fortiori idem dicendum est, casu, quo delinquentem indignum Ecclesiæ immunitate, ad ipsam reducere iudex non obligatur, quia scire debebant Religiosi ipsis tunc minimè fore, nec debere fidem seruandam, nisi tanta esset iudicis fama

bonitatis.

bonitatis, & veritatis, ac Religiosorum sinceritas, vt à culpa, ac proinde ab irregularitate immunes censeantur. *Ibidem artic. 5. De quo Gomez lib. 3. varia. cap. 12. num. 7. Couar. 1. varia. cap. 2. nu. 16. Vi le Suarez d. cap. 13. nu. 2. & seqq.*

7. Monasteria, & omnia contenta intra ambitum seu ipsorum claustrum gaudent immunitate Ecclesiæ, imò & Grangiarum monasteriorum, sicut & atria Ecclesiarum, capit. vltima de immunitate Ecclesiæ, capit. id constitutum 17. quæstion. 4. ex priuilegio Eugenij III. pro Cisterciensibus, & habetur in Compendio Cister. titul. Grangiarum. §. 2. & in Compend. Societ. verbo immunitas, §. 2. Ita vt inde extrahentes aliquem, vel violentiam dictis locis facientes incidant in excommunicationem Papalem Leonis X. de qua supra numero 2. Tom. 2. quæst. 75. art. 2.

De quo Portel verbo Ecclesiæ immunitas, num. 9. & sequentibus; Suarez vbi sup. capit. 9. & num. 1. & sequentibus, vbi numer. 2. resoluit, etiam Ecclesiã non consecratam, nec benedictam, si obsequijs Diuinis dedicata sit, & in ea diuina mysteria celebrentur, eodem priuilegio immunitatis frui, ex capit. Ecclesiæ, de immunitat. Ecclesiarum.

An autem Commendatarij Militares gaudeant immunitate Ecclesiæ, & in quibus casibus. Vidè tom. 2. quæst. 62. art. 13. vsque ad 18. & nos diximus supra de Commendatarijs. n. 1. 2. & 3.

8. Raptores virginum secundum aliquos non gaudent hac immunitate Ecclesiæ, in quo standum est consuetudini receptæ, quæ derogatiuri, quod illis super hoc fauet, nam hoc crimen potest dici latrocinium famosum, famosis autem latronibus non conceditur talis immunitas Ecclesiæ, vt habetur expressè in capit. inter alia, de immunitate Ecclesiæ, & in lege Regia Portugalliæ libr. 2. ordinat. titul. 5. §. 4. *Addit. Summa tomo 3. capit. 203. num. 10. De quo Couarruuias in Rubrica de testament. capit. 20. numer. 8. Suarez 1. tom. de Religione lib. 3. c. 11. num. 17. D. Thom. 2.2. quæst. 66. art. 4. ad tertium.*

Vidè ad hoc capit. de raptoribus 36. quæstion. 1. & Authentic. de mandato Principum, §. neque autem, & §. sed neque, quam authenticam per dictum capit. de raptoribus, esse derogatam dicit Angel. nu. 17. & Syluest. verb. immunitas, 3. quæst. 2. licet oppositum teneat Anchar.

in dict. capit. inter alia, & Hipolit. in l. vnic.

C. de raptoribus, & sequitur Couar.

ruuias loco ibi citato.

(. . .)

RESOLUTIO LVII. De electis, seu expulsis à Religione.

MINISTER Generalis apud Minores potest per se ipsum duntaxat, & Prouincialis con consensu Capituli, seu Diffinitorij eijcere ab Ordine, & habitu spoliare incorrigibiles, ex concessione Alexandri VI. ad quod S.

D. Bonau. sup. Regul. q. 14.

Bonauentura super Regulam quæst. 14. tria requirit, saltem in foro conscientie. Primum, quod eorum delicta sint notoria, etiam secularibus. Secundum, quod suo prauo exemplo noceant alijs Fratribus. Tertium, quod probetur eorum incorrigibilitas. Ille vero dicitur incorrigibilis apud nos Minores per statuta Ordinis, qui ter iuridice fuit conuictus de eodem, vel diuersis criminibus grauibus, vt de trina apostasia, & punitus non est emmendatus: vnde post trinam iuridicam correctionem iterum apostatus potest expelli à Religione: imò per Tridentinum decretum, si per annum obstinato animo spernens Ecclesiasticam censuram excommunicationis perseueret in Apostasia, tanquam de fide suspectus puniri potest, tom. 1. quæst. 30. art. 14. ¶ De quo videantur D. Tho. quodlib. 12. artic. vlt. D. Bonauen. dicta quæst. 14. D. Antoninus 3. part. tit. 16. cap. 4. in fine, Syluest. verb. Religio 6. quæst. vlt. & verb. Abbas, quæst. 3. num. 6. Nauar. comment. 2. num. 33. de Regular. & lib. 3. conf. 50. num. 1. in 1. edit. & in 2. conf. 77. num. 1. de Regular. & alij plures quos plena manu refert Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 9. num. 3. vbi resoluit per ius commune in c. ad monasterium, cap. final. de statu monach. & cap. resecanda, 24. q. 3. habere potestatem Religiones expellendi Religiosos incorrigibiles.

Trid. sess. 25. c. 3. in fine de reform.

2. Licet incorrigibilis de iure iuxta præfacta statuta Ordinis sit ille, qui ter de criminibus grauibus fuit punitus, & non emmendatus, potest tamè quis incorrigibilis defacto iudicari ad effectum expellendi illum à Religione, quando in vna eadèq; apostasia, & intra Religionem commisit alia crimina grauia grauisimis circumstantijs circumdata sine aliqua spe correctionis: sicut enim clericus incorrigibilis iudicatur ad effectum tradendum eum brachio seculari post degradationem, eo tantum, quia eius graua crimina bis fuerunt punita, nec fuit emmendatus, ex quadam declaratione Parlamenti Parisiensis, & innuitur, in c. non ab homine, de iudicis, ita à fortiori iudicari debet incorrigibilis Religiosus, vt à Religione expellatur (quæ non censetur tam grauis poena sicut degradatio & traditio clerici potestati seculari) ibid. art. 15. De quo Iul. Clar. in pract. Crim. q. 36. n. 34. Salsced. in Pract. c. 140. §. incorrigibilis, Syluest. verb. Abbas, nu. 6. ¶ Quis sit dicendus incorrigibilis stado in iure comuni, tradunt Abbas in d. c. non ab homine, n. 10. Mayol. lib. 5. de irregul. c. 26. nu. 4. Sayr. de centur. lib. 5. capit. 21. numer. 37. Grassi 1. part. decisionum lib. 2. cap. 24. nu. 19. & illis citatis Sanchez vbi supra nu. 4. vbi resoluit tripliciter dici aliquem incorri-

incorrigibilem. Primo quando incriminibus perpetratis perseuerat, etiam si committat alia crimina dissimilia idest, non æquè graua, licet verius esse, addat, vt sint similia, seu æquè graua, aut grauiora per cap. v. fama. de sentent. excommunic. ibi, ad similia, vel peiora facile laberetur. Secundo, si ter monitus non desistit. Tertio, si assignatum locum poenitentiae deserat fugiendo.

3. Prælati volentes eijcere incorrigibiles, & delinquentes à Religione virtute bullæ Alexandri VI. tenentur sequi consensum seniorum, & Patrum, vt in illa continetur, virtute tamen concessionis Pij V. factæ Ordini Dini Hieronymi non tenentur illud sequi, cum de eorum consilio tantum, & non de eorum consensu præcipiantur facere, nisi prælati eijcientes sint Generales, quibus per se ipsos duntaxat datur libera facultas eijciendi ab Alexandro Sexto, vt in superioribus iam dictum est. Ibid. art. 16. & 17. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 92. art. 2. ad secundum. Cardin. Paleotus de sacri Consistorij, consultat. 1. p. quæst. 3. art. 1. pag. 19. & 20.

Pro quo nota, quod Moniales superbae, & rebelles, possunt per prælatos à Religione expelli per quandam singularem concessionem Innocentij, III. factam Cisterciensibus apud Bullarium.

Bullar. Bulla 27. Innoc. 4.

De quo vide Sanchez lib. 6. decalogi cap. 9. num. 6. vbi consulit ne id fiat in consulto Pontifice Romano, vel eius Nuncio, eo quod sit res noua, & inusitata, & non modicum scandalum afferret, ac ansam præberet Monialibus multis fingendis incorrigibiles, vt à monasterio expellantur.

Sed nunc nouissimè ex speciali D. N. S. Urbani VIII. facultate sacra Congregatio Cardinalium decreuit: vt in posterum à Religionibus nullus legitimè professus eijci possit, nisi sit verè incorrigibilis: verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solum concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublati hac in parte statutis, & constitutionibus cuiuscunque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, & confirmatis, verum etiam vnus anni spatium in ieiunio, & poenitentia probeatur in carceribus. P. lapsa autem anno si nihilominus non resipuerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum, de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus: tuncque non nisi instructo secundum eorum styllum, & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad sacrorum Canonum præscriptum. Sic verò eiecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarj loci iurisdictioni, & obedientie subsint, proindeque Generalis illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificata teneatur. Cæterum sacra Congregatio Religionum superiores serio ad-

Nouum decretum sacre Congregationis.

monet, ac per Iesu Christi viscera obtestatur, vt memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquât, vt lucrentur animas fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauisimum, atque extremum expulsionis remediū expetiantur. Hæc sacra Congregatio. Quæ quidem ex originali, seu transumpto authentico impresso Romæ apud typographiam Apostolicam, anno Domini 1624. fideliter propria manu transcripsi.

Ex quibus deducitur attento hoc decreto non posse hodie ad triremes relegari aliquem Religiosum, nisi per Generalem Ordinis de assensu dictorum sex Patrum, temper enim hanc pœnam grauisissimam an recedere solet priuatio habitus, & expulsio ab Ordine.

4. Religiosus homicida pœna expulsionis à Religione puniri potest, cum hoc crimen sit de numero eorum, cui in sæculo pœna capitis infligitur, iuxta dictam Constitutionem Pij V. Sed id non debet executioni mandari, saltem in foro animæ, nisi homicidium sit notorium, & delinquens incorrigibilis appareat. Nec etiam tali pœna expulsionis plecti debet religiosus pro omni delicto, cui apud sæculares pœna capitalis correspondet: nam extrahere condemnatum ad mortem de manibus ministrorum iustitiæ similis pœna capitis à lege ciuili imposita est, nec tamen decet tam graui pœna expulsionis Religiosum ob id puniri, cum vt plurimum id ex nimia pietate fieri contingat, & idem iudicium est desimilibus. *Ibid. art. 18.* & nos diximus supra resolut. 48. num. 28. De quo Plaza lib. 1. de delictis cap. 28. nu. 7. Iulius Clarus in præct. crimin. quæst. 68. num. 10.

5. Item à Religione expelli potest sodomita post cæremonialem combustionem in eo expletam, vt apud Regulares solet fieri, vel ad triremes relegari, dummodò huic vitio sit assuefactus, nec appareant signa pœnitentiæ, vt conijcitur ex quadam cõstitutione Pij V. contra hoc vitium nefandum exercentes, de qua supra resolut. 48. num. 22. Vnde si non assuecat, & pœnitens appareat, ex æquitate, & pietate non est tali pœna ulstandus. Sed hoc crimen attentans non debet expelli, licet pœna combustionis cæremonialis videatur dignus. *Ibid. art. 19.* De quo Nauar. cap. 27. num. 249.

6. Iustè, & iuridicè à Religione semel expulsus non tenentur ad ea, quæ extra ordinem seruari non possunt, puta ad votum paupertatis, & obedientiæ, si quidem Conuentus eos non alit, nec alteri extra ordinem obedire voverunt. Vnde ad castitatem, & ad horas Canonicas recitandas, etiam sacris non insigniti, & ad ieiunia sub præcepto Regulæ contenta, & ad alia similia præcepta, quæ extra claustrum seruari possunt, omninò obligantur: quia sua culpa eis non debet parocinari. Non tamen tenentur rogare, vt iterum admittantur ad Religionem, vt in sæculo tuta conscientia maneant, nec procurare, vt in alia recipiantur, quia iam semel iuridicè sunt eiekti. *Ibid. art. 20. & 21.* De quo Soto lib. 7. de iustitia

iustitia quæst. 1. art. 1. & quæst. 7. Molina 2. 2. tract. 2. disp. 104. pa. 798. Nauar. lib. 5. titulo de Regul. conf. 79. & in cap. non dicatis, num. 36. & per oratione cap. 7. num. 20.

Idem post eundem Nauar. cõment. 2. n. 36. de Regular. & lib. 3. conf. 18. num. 2. in fine, & consil. 64. num. 1. de Regular. Sayro in thesaur. ca. suum, titulo 2. lib. 6. cap. 9. nu. 26. & post nostrum etiã Auctorem tradit Sanchez lib. 6. de calogi cap. 9. num. 24. & sequentibus. Qui tamen immeritò non approbat numero 53. limitationem ipsius Auctoris, dum ait, hos eiektos teneri ad præcepta, & ieiunia sub præcepto in regula cõtenta, ad quod confutandum nullam adducit rationem, sed tantum auctoritatem DD. indistinctè loquentium: sed nostræ sententiæ adhæret Portel verbi eiektore ab ordine num. 5.

Quam adhuc probo ex doctrina ipsius Sancij, nam ille fatetur ibidem num. 54. huiusmodi expulsos non censerì expulsos in perpetuum, sed donec corrigantur, ac ideò teneri se corrigere, & correctos petere, vt iterum admittantur, ergò cum tentantur mores suos corrigere ad hunc effectum, consequenter debent se regulæ, & Regularibus præceptis, quatenus eorum status patitur, conformare. Nec potest dici, eos manere à iugo regulæ liberos, si post correctionem non admittantur, semper enim tenentur instare suis bonis, & ad meliorem frugem redactis moribus, taliter viuendo, vt digni iudicentur, qui iterum admittantur, casu verò quo non admittantur, culpa superiorum eos non admittentium nequaquam eximit ipsos à votis, & præceptis, quibus per professionem se adstrinxerunt, & ad quæ tenerentur si extra Religionem ea vouissent, maxime quando non sunt de pertinentibus merè ad Regularem vitam, & institutum, qualia sunt ieiunia, & similia, quæ vt sæculares seruari possunt. Quare existimo sententiam Sancij habere locum in obseruantijs Regularibus, quæ commodè extra claustrum seruari nequeunt, qualia sunt silentium, vigiliæ, & similia, non verò in ieiunijs, & alijs, ad quæ tenentur ex præcepto regulæ obligante ad reatum mortale, & commodè extra claustrum seruari possunt.

Quod magis confirmo ex cap. ultimo, de Regularibus, vbi statuitur, hos eiektos censuris Ecclesiasticis cogendos esse redire ad Religionem, ergò si quom est eos vinculo suæ professionis adhuc teneri, aliàs ad reditum adstringi nequirent, cum cape sere Religionis institutum à quo quispiam liber est, debeat esse voluntarium, vt ipse Sanchez ibidem bene notat num. 30. vbi resoluit huiusmodi expulsos, etiam iustè per sententiam diffinitiuam à Religione absolutos, & habitu priuatos teneri ad Ordinem redire, quando cūque eos admittere superiores voluerint. Tandem, quia hi eiekti veri Religiosi post sententiam expulsionis manent, prælati enim per illam non possunt facere de monacho non monachum: imò & de Pontifice id multi negant, per cap. cum ad monasteriũ, de statu monachorum, in fine, nisi ex aliqua vrgentiissima causa, vt probat idem

Defenditur
sententia
Auctoris.

idem Sanchez ibidem num. 27. ergo sunt in malo statu, quamdiu non procurant seruare suam regulam, prout status eorum patitur, & quamdiu per ipsos steterit, eod quod mores non corrigunt, quo minus admittantur, tenenturque id procurare, nedum a superioribus coacti redire, ex sententia ipsius Sancij dicto num. 30. quod non posset verificari, nisi tales expulsi extra Religionem adhuc manerent ligati vinculo professionis, saltem ad ea quae commodè possunt seruare, & patitur eorum status. Atque ita huic nostrae sententiae adhærent Corduba super Regul. cap. 2. quæst. 21. puncto 3. post D. Bonauent. in Regul. quæst. 14. Azor tomo 1. institut. moral. lib. 12. cap. 16. quæst. 4. & quæst. 7. in fine, & quæst. 11. & cap. 17. quæst. 2. Leonardus lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 15. num. 111. P. Miranda tom. 1. Manual. quæst. 52. art. 5. conclus. 1. P. Portel vbi supra dicto num. 5. P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. diff. 39. num. 5. & sequentibus, qui omnes vnanimiter tenent, hos electos tãquam veros religiosos votis monasticæ professionis ligatos manere, ad quam pertinent præceptorum in regula contentorum obseruantia.

7 Fratres Minores expulsi ab Ordine pro suis culpis, vel proprio motu egressi non possunt prædicare, nec confessiones audire, vel docere, nisi de licentia Sedis Apostolicæ, aut Generalis, seu Prouincialium: quod si aliquid contra huiusmodi inhibitionem temerè fuerit attentatum possunt dicti prælati in ipsos sententiam excommunicationis promulgare, ex decreto Innocentij Quarti apud Bullarium. Vnde cum taliter expulsi sint infames, non possunt compelli prælati eos iterum admittere, cum ex iure, & constitutione Sixti V. tales infames ob eorum delicta Religionem ingredi prohibeantur. *Ibid. d. art. 21.* De quo Lappus ad Federicum consil. 38.

Idem docet post Azor tomo 1. instit. moral. lib. 12. cap. 17. quæst. 2. & nostrum Auctorem Sanchez vbi supra numer. 32. & concordat P. Miranda dict. quæst. 52. art. 7. vbi tandem concludit, quod casu, quo hos electos iterum ad Ordinem recipere conueniat, id debet fieri præcedente Pontificis dispensatione, & quantum ad prohibitionem audiendi confessiones, idem tradit ipse Pat. Miranda ibidem articulo 5. concl. 3.

8 Circa quod aduerte, quod in Capitulo Generali Romæ habito sub Reuerendissimo P. E. Ioanne Ferro anno 1612. statutum est, vt electi ab Ordine, & ad trirèmes damnati non possint iterum recipi ad Ordinem, etiam si rogent. Vbi etiam declaratum est, quod censetur expulsus ab ordine qui damnatur ad trirèmes, etiam si in sententia non declararetur expulsio. Sic refert Portel verb. eijcere ab ordine num. 6. De quo etiam Auctor. *Tom. 1. quæst. 23. art. 5.*

9 Item aduerte, quod Dominus Paulus V. anno Domini 1613. die 5. Aprilis concessit Canonicis Regularibus S. Crucis in Conimbricia, vt monachos incorrigibiles, vel carceri perpetuè damnarent, vel ad trirèmes

trirèmes relegarent, & aliter non possent eijcere. Quod præcipiisse fertur certior factus, plures ex industria fieri inobedientes, & incorrigibiles, vt eam ob causam expulsi, à iugo obedientiæ liberarentur manentes apud sæculum, quo in privilegio possunt communicare aliæ Religionis. Ita refert idem Portel vbi supra num. 4. vbi addit, ita Romæ prædicari, vt putat, audiuisse.

10 Huiusmodi legitime electi à Religione possunt transire ad aliam, etiam laxiorem sine licentia superioris eijcientis, nam obligatio extincta per sententiam iuridicam non potest reuiuiscere, nec impedimentum præstare, aut auferre. Pro quo extat quædam concessio Innocentij Quarti apud Bullarium, vt possint electi, vel egressi de Ordine Minorum transire ad alios Ordines, præterquam ad Hospitalarios, & Militares, cum litteris tamen testimonialibus superiorum dicti Ordinis. Quæ inquisitio de litteris testimonialibus cum ponatur vt forma, & conditio actus faciendi, si non fiat, professio dictorum electorum apud Ordinem, ad quam admittuntur, erit irrita. Non potest tamen superior eijciens compellere per sententiam huiusmodi electos, vt intra certum tempus ingrediantur aliam strictiorem Religionem, id enim metas naturæ voti videtur transgredi, cum vota emittenda in dicta Religione voluntaria, & libera omninò esse debeant. *Ibidem art. 22. & 23.* De quo Nauar. lib. 8. de Regularibus consil. 78. & lib. 3. consil. 77. n. 2.

Idem tenent D. Antonin. 3. p. titulo 16. cap. 4. in fin. Nauar. lib. 3. consil. 51. de Regularibus num. 2. in r. edit. Parassel. in privileg. Minor. cap. 39. num. fin. Saâ in Summa verbo, Religio, num. 40. quibus cû nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Sanchez vbi supra num. 36. & 37. vbi num. 39. non approbat sententiam ipsius Auctoris, dum ait professionem Fratris Minoris electi, in alia Religione sine testimonio suæ expulsionis non esse validam, & ad hoc adducit, seu citat locum in summa eiusdem tomo 2. cap. 6. vbi oppositum videtur sentire. Sed reuera ibi (si attentè legatur) loquitur attento iure communi, & de professione electi Fratris, qui non sit Minorita: nam de isto nihil dicit, sed resoluendum remittit ad præsens dicto art. 22. Vbi attenda dicta Bulla Innocentij III. requiritis pro forma actus faciendi dictum testimonium expulsionis, resoluit non valere talem professionem secus emissam, & clarè colligitur ex verbis Pontificis ibi: *Districte inhibentes, ne tales aliter ad alium Ordinem transire, vel aliqui eos recipere, seu retinere presument absque licentia Sedis Apostolicæ speciali faciente de presentibus mentione.* Et in simili de eo, cui data est potestas faciendi aliquid adiecta certa forma, & illam non seruat, resoluit per Glossam singularem in Clementina 1. verb. inhibentes, & per textum ad idem ferè expressum in cap. pro uida, ibi, inquisitione præfata omiſsa, de elect. c. 6. Felin. in cap. ex parte col. 4. de constitut. Quantum verbò ad id, quod vltimo diximus, nempe, non posse prælatos compellere hos electos, vt ad aliam Religionem transeant,

A a idem

Bullar. bul. 8.
Innocen. 4. &
in Compend.
Min. verb. A.
postata.

Bullar. bul. 9.
Innocen. 4. &
bul. 14. Sixti
4. nu. 25. &
in Comp. Mi-
nor. tit. eijcere
ab ordine §. 2.

Tuetur sen-
tentia Au-
ctoris.

idem tenet ipse Sanchez ibidem num. 42. subdens num. 43. posse sub eâ conditione eicere, qua non pleta eos sic eictos teneri ad priorem Religionem redire, & sic seruari in praxi apud Societatem Iesu asserit.

11 Cum istis expulsis à Religione debent dispensare prælati ante expulsionem per privilegia Ordinis, vt ad maiores ordines ascendant, vel in promotis ministrare possint. Episcopi verò, quibus subduntur, possunt etiâ cum eisdem dispensare in casibus ab ipsis dispensabilibus, ipsosque ordinare ad titulum beneficij, vel patrimonij certiores facti de alijs ordinibus in Religione ritè susceptis. An autem Episcopo originis, an de micilij subijci debeant tales expulsis à Religione? Tenendum est posse cuiunque eorum se subdere, quidquid dicant aliqui, interim tamen non subduntur alicui, Papa est eorum Ordinarius. Vnde si à vita tua c descedant, bona per ipsos quaesita pertinent ad Cameram Apostolicam nomine spoliatorum: inò cum non possint testari de suis bonis sicut alij clerici sæculares, omnia relicta applicanda esse Sedi Apostolicæ nomine spoliatorum videtur, ex Gregorio XIII. in sua Constitutione superius relicta. *Ibid. art. 24. 25. & 26.* De quo Nauar. lib. 3. titulo de Regularibus consil. 84. & in *cap. non dicatis* num. 42. Molina 2. 2. tract. 2. dist. 140. pag. 768.

Idem ferè docet quantum ad dispensationem per Episcopum faciendam Sanchez vbi supra nu. 59. & citat etiam Nauar. lib. 1. consil. 9. tit. de ætate & qualitate, in 1. edit. & quantum ad bona eorum expulsorũ relicta, quæ tanquam spolia pertinent ad Cameram Apostolicam, idem tenet Porcel in addit. ad dubia verb. bona num. 1. & verb. eicere ab ordine num. 3. & 4. & nos diximus supra resolution. 11. num. 31. & quod non possint testari, docet Sanchez supra num. 46.

12 Huiusmodi expulsis debent vti habitu clericali suo ordini conuenienti sine vlla dispensatione Papæ. Qui etiam tradi possunt brachio sæculari post depositionem, seu degradationem, vt vltimo supplicio puniantur, sed id non debet fieri, nisi à iudicibus Ecclesiasticis, vel sæcularibus auctoritatem Apostolicam ad id habentibus, nam Regularibus tantum conceditur, vt possint ad exilium, vel ad triremes condemnari. *Ibid. art. 28.* De quo Nauar. in *cap. nullâ*. n. 8. q. 2. & n. 52. Duaren. lib. 2. de fact. Eccles. myst. c. 3. Inl. Clar. in praxi crim. §. fin. quæst. 70.

Idem docent loquendo de vsu habitus clericalis, idem Nauar. comment. 2. num. 36. de Regular. & lib. 3. consil. 51. num. 2. de Regularibus in 1. edit. & consil. 78. num. 2. in 2. edit. Azor tomo 1. instut. moral. lib. 12. cap. 16. quæst. 13. Leonard. lib. 2. de iusticia cap. 41. num. 112. & illis citatis Sanchez vbi supra num. 55.

13 Quod si tales expulsis ad Religionem iterum recipiantur, non tenentur de nouo profiteri, cum ratio, & mens Tridentini Concilij in 25. ca. 15. de ipsis cesset, sed non debent ad eundem locum, & gradum, quo antea fruebantur, restitui, non enim decet decedentes à Religione veteranos præce:

præcedere Religiosos, qui semper in amore fraternitatis, & iugo obedientiæ perstantes Domino famulatum præstarunt. *Ibidem. art. 29.* Idè docet Sanchez vbi supra n. 33. qui aliquid de hoc indecisum se præbeat Nauar. lib. 3. consil. 64. in fin. de Regul. in 1. edit. & in 2. consil. 80. fin.

14 Licet attentio iure communi restitutio degradatorum, & solè niter expulsorum à Religione sit reseruata Sedi Apostolicæ, nec sine dispensatione Papæ possint iterum ad Ordinem admitti, vt de clericis solèmniter degradatis dicitur *cap. idè el 1.* vbi glossa, & *cap. idè el 2.* causa 2. quæst. 6. consuetudine tamen, quæ dat iurisdictionem, receptum est apud Minores, & Prædicatores, vt Prælati Generales ipsos possint admittere, si ad cor reuersi humiliter id petant absque eo, quod ad Papam recurratur. Quod intellige casu, quo eictus non sit damnatus ad triremes: nam si est ad eas damnatus, minimè potest ad Ordinem recipi, etiam si roget, ex statuto generali Romæ edito, de quo supra num. 8. Tom. 1. quæst. 23. art. 5. & in addit. Summa tomo 3. cap. 99. num. 6.

Idem docet P. M. randa tomo 2. Man. quæst. 7. art. 7. vbi tradit *ca. final de Regular. & cap. cum ad monasterium, de Statu Monachorum*, esse intelligenda de eictis verbaliter, & non solèmniter (vt fieri eo tempore solebat) quos ibi præcipitur, à prælati annuatim requiri, & ad Religionem reduci, nec. verò de eictis solèmniter per sententiam definitiuam, vt nunc fieri solet, & ad finem articuli refert quoddam Ordinis nostri statutum Tolet. cap. 6. §. de incorrigibilibus, vbi semel ab Ordine eictus iterum ad eundem assumi prohibetur, & quandam constitutionem Sixti V. qua deputauit tres S. R. E. Cardinales super causis eictorum Fratrum, sublata omnibus alijs auctoritate aliter iudicandi, quod certè denotat, reseruatum manere hunc casum Sedi Apostolicæ.

Resolutio cuiusdam casus consulti apud Salamanticenses.

15 Quidam Religiosus professus Mendicantiũ fuit expulsus à Religione, & habitu spoliatus ob graua crimina tali poena digna, & ad triremes perpetuò relegatus, fugiensq; è carcere accessit ad Nunciũ Apostolicum, reclamando se nõ esse religiosum, à quo per sententiam definitiuã declarata est eius professio nulla, ed quod ligatus existeret quodam ex impedimentis positis in constitutione Sixti V. sicq; declaratus non Religiosus obtinuit Canonicatum in quadam Ecclesia Cathedrali. Quaritur igitur, an talis præbendæ collatio ei facta valeat, faciatque fructus suos absque dispensatione Sedis Apostolicæ, & tandem an sententia Nuncij valida sit?

Pro quo enodando supponendum est, quod monachus professus est incapax cuiuscunque beneficij simplicis sæcularis, etiam Canonicatus in Ecclesia Cathedrali, *cap. in noua 16. quæst. 7. cap. Monachus 16. quæst. 1. cap. super eo, de Regul. text. à contrario sensu in cap. quod Des timorem de stat. mo-*

Trid. Sess. 14.
capit. 10. de
Reformat.

nachor. cap. cum de beneficio 5. de prabend. in 6. Clemen. unica de supplen. neglig. pralator. Trident. Sessio 14. cap. 10. de reform. tradunt post antiquiores in dictis iuribus, Selua de benefic. 3. p. q. 70. a. n. 3. Cortas. de sacerdotio 3. p. c. 5. a. n. 13. Kebuff. in praxi tit. de dispensat. cum Regulari n. 7. Nauar. comment. 4. de Regularib. n. 23. Couar. c. 2. n. 3. de testam. Gregorius Lopez l. 24. verb. Iglesias tit. 7. p. 1. Azor to. 1. moral. lib. 1. 2. c. 19. q. 13. & to. 2. lib. 6. c. 4. q. 22. Auñt. to. 1. Regul. q. 34. a. 4. & tom. 3. q. 53. a. 2. & plures alij, quos refert, & sequitur Sanch. ad præcepta decalog. lib. 7. c. 29. n. 75. Garcia de benef. 7. p. c. 10. a. n. 20. & quamuis collatio motu proprio fiat, non tenet, ut post Cardin. Alexan. & alios resoluit Stephan. Gratian. 1. to. disceptat. c. 123. n. 10. Sanch. lib. 7. ad præcepta c. 29. n. 83. Neq; ad hoc sufficit dispensatio Episcopi, sed erit necessaria Pontificis, citati à Garcia d. c. 10. n. 22. Sanch. d. ca. 29. n. 76. iunctis his, quæ de clausula, *motu proprio*, tradit li. 8. de mat. disp. 2. 1. a. n. 49. adeo ut nec facile à Pontifice impetratur hodie post Greg. XII. teste Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. glos. 7. a. n. 53. Garcia d. c. 10. n. 33. Quæ resolutio etiam procedit in Religioso expulso à Religione propter crimina, adhuc enim ad votu paupertatis adstringitur, ut docent noster Auctor to. 1. q. 30. art. 24. Soto lib. 7. de iust. q. 1. a. 1. Nauar. comment. 2. de Regular. a. n. 33. Molin. tract. 2. disp. 140. n. 34. P. Miran. to. 1. Manual. q. 52. a. 5. latè Sanch. ad præcep. decalog. lib. 6. cap. 9. a. n. 24.

Sed hæc non sunt ad rem proposita, licet enim iste monachus supponatur professus in quadam Religione ex Medicantibus, & ab ea expulsus ob crimina tali expulsionem digna, ex traditis à nostro Auctore d. to. 1. q. 30. a. 16. & seq. P. Mir. to. 1. q. 52. a. 1. 2. & 8. Virtute tamè sententiæ latæ à Nuncio ipse desijt esse monachus, eo quod incurrisse in cõditiones Sixti V. declaratu fuit, in quibus nullæ pronuciatæ sunt omnes professiones, ad quæ præcesserunt quædam crimina, seu defectus, ut constat ex originalibus relatis à nostro Auctore to. 3. q. 54. post a. 6. Sicq; dicendū puto, quod si sententiā Nūcij nō patitur aliquē defectū nullitatis, ex quo retrahari possit, ex vi illius omnino exēptus, & liber à monachatu manet talis Religiosus, & tãquã clerico sæculari optimo iure potuit cõferri dicta præbēda Canoniciatus, ac percõsequēs fecit fructus suos. Verū est tãmē quod propter crimina patrata in Religione, si intervenit mutilatio mēbri, sit irregularis: imò etiã hoc nō dato, seu nō cõmissio, per solā sententiã sui prælati putari perpetuo eū dānantē ad trēemes remāsit infamis, ex qua infamia, cum sit iuris c. 2. S. porro 3. q. 7. l. infamē 7. ff. de pu. bli. iudic. l. quod ergo 13. S. ex cõpromisso. ff. de his qui notant. infam. Itemq; manet irregularis, c. infamis 6. q. 1. c. qui in aliquo dist. 51. c. testes 2. q. 7. regula, infamibus, in 6. post alios docent Suar. to. 5. de censur. disp. 48. sect. 2. à prim. plures citati à Garcia de benef. 7. p. c. 8. n. 44. Itaq; si antè, vel post obtētū Canoniciatū nō fuit dispensatus à Papa in dictis irregularitatibus, & habilis ad beneficia, faciliè ex hac via poterit à præbēda primari, licet enim

enim controuersum sit inter DD. an collatio facta infami, seu criminoso sit nulla ipso iure, ut constat ex disputatis latè à Suarez, tom. 5. disp. 40. sect. 2. à num. 29. Garcia de beneficijs 7. part. capit. 8. à num. 39. nemo tamen negat, per sententiã iudicis irritandam esse huiusmodi collationem priuando eum à perceptione fructuū ipsius, docet Suarez d. disp. 40. sect. 2. num. 35.

Dico secundo, quod hic monachus videtur non posse frui sententiã Nūcij, nec illam debere illi patrocinari. Moueor ex Tridentino sessio. 25. cap. 19. de Regularibus, vbi certæ conditiones ponuntur, ut Religiosus professus possit de nullitate professionis reclamare. Prima, ut id fiat intra quinquennium. Secunda, quod causas, quas pretēderit allegare, deducat coram superiore suo, & Ordinario. Tertia, quod si antea habitum demittat spontē, nullatenus ad quamcunq; causam allegandam admittatur, notant Nauar. comment. 4. de Regularibus, nam. 73. Auctor 3. tom. quæst. 17. art. 17. Suarez tom. 3. de Religione, lib. 7. cap. 3. num. 11. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 37. num. 1. Vndè cum hic Religiosus è carcere fugam fecisse dicatur, causasque nullitatis professionis suæ proposuit coram solo Nuncio, videtur non ei profuturam illius sententiã, eo quod non ad fuit persona sui superioris, corā quo tenebatur quoque causas allegare nullitatis suæ professionis, iuxta præfatum Decretum Tridentinum.

His tamen non obstantibus existimo ex hoc non esse dicendam inuolidam sententiã Nūcij, nam ut fieret satis intentioni Concilij, sufficiens fuit Religionis citatio, ut coram eius prælato iste causas, quas habebat, proponeret, ipsaque Religio per contradictorium iudicium professionem defenderet. Vndè sententiã contra Religionem absentem citatam, & renuentem comparere valet, ac si præsens esset, l. in peremptorio 71. l. c. post edictum 73. l. si Prator 25. ff. de iudic. l. de vnoquoque 47. in fine, ff. de re iudicat. l. properandum, S. si autem reus, ff. de iudic. capit. prout 4. de dolo, & contuma. faciunt l. cum quærebatur 13. ff. iudicatum solui, l. liberto 31. S. libertem, ff. de negot. gestis, tradunt Petrus Gregor. lib. 48. Syntagmat. capit. 3. plenè Sforcia de restit. in integrum 2. p. q. 67. art. 1.

Secundo responderetur, decisio nem Tridentini dict. cap. 19. de Regularibus non comprehendere perpetuò inhabiles ad profitendum, sicut proponitur iste monachus per Bullas Sixti V. teste Sanchez de matrim. dict. lib. 7. disp. 37. num. 30. Sicque conditiones requisitæ à Concilio verificari debent in duobus inhabilitatibus, seu impedimentis temporalibus, de quibus agit, quales sunt metus, & defectus legitimæ ætatis, vel alia similis his duobus, ut post Nauarrum rectè docet Sanchez d. disp. 37. num. 3. sic intelligens verba Concilij, ibi, *ex quacunque causa, &c.*

Dico tertio, quod dispensatio Pontificis tantum fuit necessaria ad irregularitates contractas ratione criminum, & infamie iuris soluendas, quæ præcesserunt sententiã Nūcij, non tamen existimo requiri

Trident. sess.
25. cap. 19. de
Reg.

aliam dispensationem ad faciendum distributiones suas, nam cum per sententiam Nuncij declaratus sit iste non monachus, ex inde tanquam clerico seculari valide potuit conferri præbenda, ac per consequens ipsæ distributiones tanquam quid accessorium.

Dico quarto, quod iste monachus post sententiam relegationis perpetuæ ad vitæ vitam à prælato statim expulsus à Religione n. alit, ex eoq; tempore accedere potuit ad forum Episcopi originarii, cui subijcitur, ex veriori sententia, quâ probat Nau. c. ment. 2. de Regularibus, à n. 34. Auctor to. 1. Regul. q. 30. ar. 25. Miranda 1. to. q. 5. 2. art. 4. Sanch. d. lib. 6. ad præcepta, c. 9. n. 28. non ex vi voti emissi in Religione, sed tã quâ clericus secularis, vt contra Nauarrũ ubi sup. benè docet Mojin. to. 1. de iust. disp. 140. n. 37. Azor to. 1. Moral. lib. 12. c. 16. q. 11. Lessi. lib. 2. de iust. c. 41. n. 14. Sanch. d. lib. 6. c. 9. n. 29. verũ est tamen quod non licuit illi conferre beneficium 500. ducatorum sine dispensatione Pape ob votum paupertatis, à quo per sententiam non fuit exemptus, vt supra in principio resoluiimus. Sed quia post sententiam sui prælati emanauit alia sententia Nuncij declarans nullitatem suæ professionis, ex vi huius posterioris redactus fuit ad clericatum secularem, & per consequens nõ fuit necessaria dispensatio Põtificis ad obtinendũ beneficium.

Ex quibus omnibus relinquitur, quod Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, in qua iste monachus est in possessione Canonicatus difficile ius habet ad obtinendũ per viam, qua pretendit contra huiusmodi Præbendam, nisi ipse negligens extitisset in obtinenda dispensatione super duabus irregularitatibus, quas contraxit. Et omnia supra resoluta nituntur in validitate sententiæ Nuncij, quæ in dubio valida, & recta reputanda est ex l. res iudicata, ff. de Regul. iur. cum vulgaribus, nisi contineat aliquam nullitatem, de qua non fuit facta mentio à Consulente.

Poterit item dictum Capitulum alia via agere contra dictum monachũ Canonicũ, procurando scilicet, & rogando prælatum Religionis, vt petat restitutionem omissionis, quã habuit, de non agendo ad causam, quo casu, cum ei competat restitutio argumento, l. ait Prator 7. §. vlt. l. minor, 8. ff. de minori 6. iunctis traditis latè à Caldas, l. si curatorem, v. sua facilitate, à nu. 26. Sfortia de restit. 2. p. q. 67. à nu. 2. & virtute talis restitutionis poterit retractari sententia Nuncij, c. cum ex liberris 5. c. suscitata de restit. in integ. c. 1. eod. tit. in 6. quo factõ potest de nouo incipi causa litis super validitate professionis, & in contradictorio iudicio non tam facile obtinebit, nã fortè Nuncius Apostolicus ex falsis probationibus sententiam protulit, quo casu sententia est ipso iure nulla, vt in sententia contra minores lata probat, l. 1. c. 2. c. si tutor, vel curator falsum allegat, §. vltimo, in §. de excusat. tutorũ, & est expressa apud Lusitanos Ordinario, lib. 3. tit. 75. in principio. Gama decisione 110. n. 42. & in sententia contra Ecclesiam lata idem docent ex regula c. 1. de in integrum restitutione, Alexand. in l. Diuus, nu. 2. Iason, n. 6. ff. de re iudicata, Sfortia de restit. 2. p. c. 77.

c. 77. n. 36. aut ad minus vtraq; sententia poterit retractari per viam restitutionis, dicta l. Diuus, ff. de re iudicata, l. 2. c. si ex falsis instrumentis, penultima, c. de transactionibus, c. cõ venerabilis, de exceptionibus, lex 13. tit. 2. 2. partita 3. docent magis cõmuniter Doctores cum Bart. in dicta lege, Diuus, nu. vltim. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. casu 15. à principio, Caldas in d. l. si curatorem, verb. lapsis, num. 165. Sfortia d. quæst. 78. art. 5. & quæst. 78. art. 1. Retractata autem, vel nulla declarata dicta sententia, licet pendente litè tuendus sit præfatus monachus Canonicus in possessione præbendæ, ex traditis à Felino ad capitulum, in nostra, 2. nu. 44. de Rescriptis, Sclua de beneficijs 3. p. q. 11. nu. 128. Sanch. lib. 7. ad præcepta Decalogi capitulo vigesimo nono, num. octoagesimo quinto, adhuc etiam si professio pro valida declaretur, ipso iure poterit priuari dictus Religiosus Canonicus sua præbenda, tanquam monachus, qui ex iure in capax qualiscunq; beneficij secularis habetur.

Hæc consultationi, & responso cum omnibus resolutis supra annuerunt, & subscripserunt plures ex professoribus iuris vtriusque apud Salamanticenses. licet res adhuc sub dubia litè sit inter præfatos Capitulum Cathedralis Ecclesiæ, & Monachum in illa Canonicum.

RESOLVTIO LVIII.

De electione prælatorum Regularium.

ELECTIO est idoneæ personæ ad dignitatem, vel fraternali Societatem seruata forma Canonica facta vocatio. Est que triplex. Prima, per modum scrutinij. Secunda, per modum compromissi. Tertia, per modum communis inspirationis. De qua triplici forma electionis mentio fit in cap. quia propter, de electione. Aucto. tom. 2. q. 51. art. 2. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 13. art. 5. Innocent. in d. c. quia propter de elect. Petrus Gregor. Syntagmatum iuris 2. p. cap. 12. à nu. 29. Hostiens. & Ioan. Andreas in tit. de electione in 6. Syluest. verb. electio. nu. 1.

2. Ad substantiam electionis per scrutinium faciendæ trium scrutatorum numerus exigitur, ex d. c. quia propter, nisi Collegij exiguitas excuset, tunc enim quomocunq; fiat electio, tenebit; nec compelli debent electores in hoc casu procedere per viam compromissi. Si verò vnus tantum de collegio inueniatur, satis est, quod suum exprimat cõsensum, etiam sine restibus protinus eligendo. l. bid. art. 2. De quo Hostiens. in Summa tit. de electione. §. qualiter. Abb. d. c. quia propter, vbi Panormit. & Ioan. Andreas.

Vidè Azor tom. 2. iust. moral. lib. 1. capit. 4. quæstion. 11. Nauar. lib. 3. conf. 6. de electione num. 4. Syluest. verb. electio, 2. q. 4. & post eos P. Miranda

Miranda tom. 2. Manual. quæst. 23. art. 16. & præcipue artic. 29. vbi loculenter agit de his quæ sunt de essentia electionis per scrutinium.

3 Duplex iusiurandum præbendum est scrutatoribus antequam ad scrutinium accedant: alterum, quo bonam Sinceramque fidem, ac secretum; alterum, quo probabilitatem, & integritatem in eligendo polliceantur. Apud Regulares loco iuramenti imponitur obedientiæ præceptum. Vota deinde secreto per ordinem exquiruntur, & apud nos Minores fit per schedulas secretas, iuxta formam Concilij Trident. sess. 25. cap. 6. de Regul. In negotijs vero grauissimis testes adhiberi permittitur ad remouendam omnem suspicionem, & in electione facienda per schedulas secretas obsignatas non est necesse, vt scrutatores se inuicem scrutentur, antequam ad rem accedant, potestque scrutinium vno, vel pluribus diebus continuatis absolui, si opus sit, & deficiente aliquo ex scrutatoribus potest alter loco illius subrogari, *ibi art. 3.* De quo Biaxius de elector. capit. 24. 25. & 26. part. 3. Cucus lib. 4. maiorum institut. titul. de elect. num. 204. vsque 213. Vidè Panorm. in dict. capit. quia propter, & P. Miranda d. art. 29.

4 In electione suffragia danda sunt pura, & certa, non incerta, aut ambigua, vel sub conditione, nec sub disiunctiua, *capit. 2. de elect. in 6.* licet autem in Cathedralibus, Collegiatisque Ecclesijs, vel Regularibus Canonicoꝝ Regularium ius suffragandi tantum competat illis, qui intra subdiaconatus Ordinem sunt admissi, ex Clem. vt ij qui, de atate & qualis. Et ex Decreto Concilij Tridentini, hoc tamen non extenditur ad Fratres Mendicantes, & alios Regulares extra Canonicos Regulares, nec requirit ætatem viginti duorum annorum. Vnde ordinati ante dictum tempus non ob id priuantur voce, nisi sint suspensi ob suspensionem subdiaconatus ante legitimam ætatem sine dispensatione. Cui consonat statutum Minorum, vt in electione Guardianorum non habeant votum, nisi sacerdotes, vel sacris insigniti, super quo prælati possunt dispensare iusta existente causa, cum hæc constitutio non sit extranea ex dicto Decreto Tridentino, sed tantum sit illi conformis, dummodo dispensandus non sit ex laicis Conuersis, iuxta cap. ex eo, de elect. in 6. licet in alijs, vt in receptione nouitiorum illi, sicut & sacris non initiati vocem habeant, *ibidem art. 4. & 5.* De quo Azor inst. Moral. 2. part. lib. 6. cap. 14. quæst. 6. §. Item nullus, & quæst. 8.

Idem docent P. Miranda dict. quæst. 23. art. 17. & art. 8. post Syluest. verbo electio. 2. quæst. 3. & iterum, electio 1. quæst. 4. Panorm. capit. 2. de postulat. prælator. Idem & Portel, verbo, electio. num. 1. & 16.

Adhuc tamen apud quasdam Prouincias Italiæ consuetudo præscripta contra ius commune obtinuit, vt Fratres Conuersi seu laici nostri Ordinis habeant vocem etiam passiuam in electionibus, siquidem Guardiani, & Discreti ad capitula creantur, Regulæ nostræ speciali priuilegio muniti. *ibidem in fine.* De quo Bonifacius de Vitalin. in Clem. vt

Trident. sess. 25. cap. 6. de Regul.

Trid. sess. 22. cap. 4. de reformatione.

hi qui, de atate & qualis. Idem docet Portel d. num. 16. dicens sic declaratum fuisse à Cardinalibus, super Tridentino Anno Domini 1573.

5 Absenti legitime impedito licet per procuratorem suffragium suum dare, iuxta d. cap. quia propter, §. illud autem, causam iusti impedimenti, saltem cum iure iurando declarando. Nec hoc est contra Tridentinū Decretum, ita declarante sacra Congregatione Cardinalium, quo tantū tollitur abusus antiquus, quo solebant Præsidentes in Capitulo vota absentium propria auctoritate supplere, substituendo Petrum, v. g. loco talis Prouincialis absentis ad effectum electionis faciendæ in magnū Religionis detrimentum, *ibid. art. 6.*

Ad quod vidè Syluestrum, verbo electio. 1. q. 3. & Panorm. cum glossa in d. §. illud autem, verb. venire, & tradit P. Miranda d. q. 23. art. 7. & faciunt tradita ab Azor tom. 2. inst. moral. lib. 6. capit. 14. q. 7. §. quæres, Portel supra num. 3.

6 Dum adhuc res integra est, potest quis suffragium semel datum pro vno reuocare, aliumque eligere ex text. à contrario sensu in c. publicatio de electio. dummodo scrutatores nondum electoribus sese permisuerint: secus postquam suffragia iam sunt permixta. Et generaliter quandoque ex aliquo vitio electio nulla redditur, etiam iam peracta scriptura, eam de nouo repetere licet, aliumque eligere, *ibid. art. 7.* De quo Abb. in cap. vnico, verbo, occultis, vt Ecclesiastica beneficia, Cucus lib. 4. maior. instit. tit. de electione, nu. 246. Vidè Syluest. verb. electio 2. q. 7. & P. Mirand. sup. ar. 24. qui idem docent.

7 Modus dandi suffragia per vota secreta certior, & tutior quidem est. Vnde Conciliū Tridentinum in omni electione prælatorum vtriusque sexus ita obseruari præcipit, taliter quod singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Apud nos Minores ex constitutione Sixti V. electiones superiorum, aut officialium, vt sunt Discreti ad Capitulum semper debent fieri per schedulas clausas, seu obsignatas, & peracto scrutinio schedulæ, & omnia huiusmodi scripta coram vocalibus comburantur ad maiorem eligentium libertatem, aliàs irritatur totum. Quod in electionibus Monialium non habet locum quoad schedulas obsignatas, sed tantum manent in dispositione Tridentini Decreti disponentis, vt superior quicumque sit non ingrediatur claustra monasterij, sed ante cancellorum fenestellam vota singulorum audiat, vel recipiat, dummodo per vota secreta fiat, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur. *ibidem articulo 8.* Idem docent P. Miranda supra artic. 16. & 29. §. quinto, Portel sup. nu. 14.

Sed huic resolutioni opponi videtur tradita ab Auctore in Additio. Summæ tom. 3. cap. 3. num. 12. in fine, vbi resoluit, electionem Abbatisfarum S. Claræ irritam esse, si non fiat per schedulas secretas, vt præcipit Sixtus V. quod ex diametro repugnare videtur resolutis ab ipso d. art. 8. vbi expressè affirmat, dictam Constitutionem Sixti V. non habe-

Trid. sess. 25. c. 6. de Regul.

Trid. sess. 25. c. 6. de Regul.

In Bull. Bulla 7. Sixti V. orac. 4. Pij V.

Trid. sess. 25. c. 7. de Rego.

Exponitur,
& illustratur
doctrina Au-
toris.

re locum in electionibus Monialium quoad dictas schedulas ob-
signatas, sed illas remanere in dispositione Concilij Tridentini in d. cap. 7. de
Regularibus: Mihi videtur (licet meā proferre sententiam) standū esse
sententiæ Auctoris dict. art. 8. nam dicta Bulla Sixti V. non loquitur, nisi
de electionibus Fratrum Minorum, & non Monialium, vt bene etiam
notat Portel in Addit. ad sua dubia, verb. Abbatissa, num. 4. §. ego tamē.
Vel dato, quod dicta Bulla habeat etiam locum in electionibus Monia-
lium, ibi tantūm præcipitur, vt Abbatissæ sint triennales, & quod electio-
nes fiant per vota secreta, seu schedulas obsignatas quantum ad electio-
nes superiorum, & officialium per ipsos faciendas, quod euidenter vi-
detur per verba ibi posita se referre ad electiones Fratrum, non verò
Monialium, quarum Abbatissas decernit ad summum triennales eligi,
nullum verbum faciens, quantum attinet ad ipsarum electionem de vo-
tis secretis, seu schedulis obsignatis, id enim pro Fratribus tantum
innuit (vt videtur) obseruari, vt attente legenti dictam Bullam patebit.
Ad quod vidē P. Miranda de monialibus, quaest. 7. art. 3.

8 Valet electio per scrutinium facta, etiam si scriba schedulam suf-
fragantis clam manifestauerit sine fraude, & malitia, non obstante præ-
fato Decreto Tridentino de non publicando nomina eligentium, nisi
manifestatio suffragij præsumatur fuisse causa talis electionis factæ,
aliās minime, *ibid. art. 9.* De quo Nauar. lib. 1. tit. de elect. conf. 9. Idem do-
cet P. Miranda vbi sup. art. 19.

9 Electio libera omninò debet esse, aded quod facta per metum ip-
so iure irrita est, per textum reputatum singularem in *cap. vbi periculum*
S. ceterum, de elect. in 6. & per Bullam Pij V. Præsidens electioni Ministri
Prouincialis apud nos Minores, si libertatem eligentiam quouis modo
impedisse conuictus fuerit, ab officio priuatur, quæ poena priuationis
non extenditur ad electiones aliorum prælatorum à Prouinciali, elec-
tio tamen nulla erit, *ibid. art. 10.* De quo Nauar. cap. 17. num. 29. & cap.
22. num. 51. & lib. 1. conf. 5. tit. de electione.

Idem docet P. Miranda vbi sup. art. 21. vbi dictam Bullam Pij V. ex-
tendit ad electionem aliorum prælatorum à Prouinciali.

10 Electio non potest coarctari ad certum numerum personarum,
v. g. ad tres, vel quatuor vocales sine auctoritate Apostolica, secus tan-
quam non Canonica reputanda est nulla, & irrita, ex statuto Ordinis
Tolet. cap. 7. §. de electionibus, in fine, & Præsidens incurrit poenam pri-
uationis positam à Pio V. cum id expressè sit contra libertatem eligentium,
& sacros Canones, *cap. cum terra de electio.* Vndè si electores alium
dignum eligant extra nominatos à Præsidente, electio vtrique tenebit.
Benè tamen potest restringi, & coarctari electio ad certum genus per-
sonarum, vt ad solos Guardianos, vel ad certam nationē, vt ad Cismòta
nos, dūmodò semper dignus eligatur. *ibid. art. 11.* De quo Syluest. verb.
electio 1. num. 26. Couar. de Sponsalibus 2. p. c. 3. §. 6. num. 8, & 2.

Idem

Idem docent P. Miranda vbi supra, art. 22. Portel supra n. 4. ad quod
videatur Panorm. in d. cap. cum terra, num. 4. & in cap. licet, eodem tit. de ele-
ction. num. 12. & DD. in cap. quod sicut, eodem titulo.

11 Præsidens, etiam auctoritate Apostolica munitus neminem po-
test priuare voce actiua, aut passiuā, nisi seruato substantiali ordine iu-
ris, scilicet, quod prius citetur Reus, & detur illi copia processus con-
tra ipsum fulminati ad se defendendum, quia defensio est de iure natu-
rali, quā nulla clausula, etiam cōmissionis Apostolicæ tollit, iuxta glo-
sam celebrem in *Clement. supra de verbor. signific.* Nec valent censura super
hoc latē, tanquā iniusta, illique in vtroq; foro obedire nō tenentur Re-
ligiosi cessante scandalo, & consistendo de ipsarum manifesta iniustitia.
Vndè electio facta exclusis iniuste quibusdam dictorum vocalium irri-
tanda est à superiore, interim tamen eius nullitas non declaratur, ele-
ctus virtute illius debet vt verus prælatus obediri, ex traditis à DD. in
d. cap. quod sicut, & cap. bone memoria 36. de elect. Eo tamen non obstante
potest maior pars Capituli ad nouam electionem procedere, iuxta dict.
cap. quod sicut, Auctor *ibi. art. 12.* De quo vidē Menoch. de arbitr. lib. 1.
quaest. 17. num. 8. Berol. in quaest. famil. 23. num. 6. Rebus. ad leges Galli-
cas tit. de sentent. ex com. art. 9. glof. 2. nu. 31.

12 Consuetudo à septem, vel octo annis inducta, vt etate maiores,
& prudentiores habeant tantum vocem in electionibus prælatorum nō
est bona, vtputè quæ sit contra Sacros Canones, *cap. ex eo, §. in Ecclesijs de*
elect. in 6. & contra consuetudinem antiquarum Religionum, in quibus
omnes Religiosi simul ac professi sunt videntur admitti ad habendum
votum in Capitulo, idq; conuenientius, & securius iudicatur à quibus-
dam, nisi aliās consuetudo sit rationabilis, & præscripta spatio quadra-
ginta annorum, iuxta *cap. final. de consuetud.* Auctor, *ibid. art. 13.* De quo
Nauar. lib. 1. conf. 2. tit. de consuetudine. Idem docet P. Miranda supra
artic. 23.

13 Qui misit in urnam schedulam albam nō est computandus, nec
numerandus inter vota electorum, quia suæ voci videtur renunciaſſe,
sicut etiam qui exeunt ex loco electionis non computantur in numero
suffragantium iuxta *cap. cum nobis 19. de elect.* Auctor, *ibid. art. 14.* De quo
vidē glossam in *Clement. quod circa eodem tit. Bonifac. in d. cap. cum nobis.*
Idem docet P. Miranda supra art. 20.

14 Postquam collata fuerint inter se eligentium vota, & constite-
rit in quem fuerit consensus, vnus nomine omnium protinus, ante
quam alij negotio se immisceant, eligit electum, electionem clara vo-
ce pronuncians, iuxta *cap. sicut, de elect. lib. 6.* & *cap. cum ab vno, de sentent. &*
re iudicata. A publicatione verò scrutinij, vt publicatio impediatur, non
potest appellari, nec possunt variare suffragantes publicato scrutinio,
compellique possunt ad eligendum eum, qui secundum suffragia pu-
blicata debet eligi ex *cap. publicato, de elect.* Vndè valet electio facta post

Bbb 2

moram

Ordin. Tolet.
a. §. de elect.

moram interpositam per malitiam, vel dolum eligentium, vel aliam causam sine fraude electi, non obstante *cap. cum post petitionem*, ubi id tenet Panormitan. *de electione*, & in *d. cap. publicato*. Auctor. *ibid. art. 15*. De quo Nauar. lib. 1. *conf. 11*. Cucus lib. 4. *major. instit. tit. de electione*, num. 271. Idem docet P. Miranda *dicta quaest. 23. artic. 25. & 29. §. tertio de cimo*.

15 Electio facienda per vota secreta, & in qua est seruanda forma *capituli, quia propter de electione*, non potest fieri de nocte, nisi aliqua vrgens necessitas ad sit; quo casu non nisi cum tribus luminaribus fiat. Vnde electio per compromissi viam facienda, & omnis alia, in qua non est seruanda forma dicti *cap. quia propter*, nullo iure prohibetur fieri de nocte, *ibid. art. 16*. De quo Ripa lib. 2. *Respons. cap. 13. num. 4*. Cucus ubi *supr. num. 25*. & DD. in *d. ca. quia propter de electione*.

Idem post Panormitan. in *cap. 1. vt Ecclesiast. benef.* & Felin. in *cap. consultis, de offic. de legat.* tenet Nauar. lib. 1. *conf. 8. num. 2. de electio*, & sequitur P. Miranda ubi *supr. art. 17. Porrel verb. electio, nu. 5*.

16 Ante electionem praecedat missae celebratio de Spiritu Sancto cum eiusdem inuocatione, cui omnes vocales interfint, qua peracta ad locum designatum actui accedant, & Praeses Capituli ante omnia, vt omnis causa, seu vitium nullitatis tollatur, absoluat omnes ab excommunicatione supplens omnes quoscuque defectus iuris, & facti qualitercunque in electione interuenientes, ex concessione Sixti IIII.

pro Ordine S. Hieronymi, vt habetur in eius Compendio. *Tom. 2. quaest. 52. artic. 1*. De quo Biaxius de *elect. 3. part. capit. 13*. Cucus ubi *supra, de electio. num. 190*.

Priori S. 4. 17 Minister Generalis apud Minores eligitur alternatim ex vtraque familia Cismontana, & Ultramontana a solis Prouincialibus, & Custodibus in Capitulo Penthecostes, cuius officium non protenditur ultra sexennium, eoque transacto statim expirat, iuxta Bullam vniuersalis, & alias constitutiones Apostolicas, nisi aliqua iusta causa superueniat ad prolongandam, qua existente Sedes Apostolica consulenda est, cuius determinationi standum erit, *ibidem artic. 2*. De quo Collector Mend. tit. officia Ordinis, §. 2. Capuccinus, tract. 2. fol. 248. & tract. 3. fol. 229.

18 Qui fuerit in Generalem ritè, & Canonicè electus, & pronunciatu, eo ipso confirmatus censetur a Sede Apostolica, nec eget alia confirmatione, vt clarè colligitur ex priuilegio Clementis Quarti, quod magnum est, & supra ius commune in *cap. auaritia, de elect. in 6*. Idem concessit Eugenius Quartus Ordini Cisterciij, & Paulus III. Societati Iesui, & Eremitis Sancti Augustini. *ibid. art. 3*. De quo Collector Mend. tit. Generalis Ordinis, & Compen. verb. electio, §. 3.

Vide P. Miranda *dict. quaest. 23. artic. 32. conclusion. 3*, qui idem docet, ubi *concl. 1. tradit electionem Papæ eo ipso confirmari per cap.*

In Bull. Bulla
14. Sixti 4. in
mer. 1.

in nomine *dist. 23*. item quando electus est valde remotus, scilicet vltra Italiam ante confirmationem administrare potest in temporalibus, & spiritualibus, non tamen potest alienationem aliquam facere, per *cap. nihil de elect.* & citat Syluest. verb. confirmatio humanae electionis q. 1.

19 Mortuo Generali iam non est necessarium recurrere ad Pontificem, sicut olim decreuerat Nicolaus Tertius, sed conuocatis Patribus ad electionem Vicarij Ordinis statim deueniri potest, vt statuta Tolletana determinant. *ibid. artic. 4*.

Vide P. Miranda ubi *supra artic. 10*, ubi docet electionem non debere fieri ante sepulturam defuncti praelati, sed non irritari, si defecto fiat, per *cap. bona memoria, el 2. de electione*, ubi Glossa, verb. *nondum tracto sepultura*, & Syluest. verb. electio 1. *quaest. 6*. circa quod ad maiorem abundantiam habemus speciale priuilegium Clementis IIII. apud Compend. verb. electio §. 4.

De electione Commissarij Generalis in Ordine Minorum vide tomo 1. *quaest. 5. art. 1*. & nos resoluius supra de Commissarijs Ordinis Minorum, *resolut. 29. num. 1*.

20 Electio Prouincialium apud Minores pertinet ad Capitulum Prouinciale, ex declaratione Clementis V. & eorum confirmatio ad Ministrum Generalem. *Clement exini, §. deum, de verbor. significat.* qui etiam de consilio Discretorum Prouinciae potest electionem indigni irritare, non tamen digni, praetermissio digniore, quidquid sit de peccato eligentium, vt colligitur ex duobus Decretis Tridentini, ipsaq; electio statim deuoluitur ad ipsum superiorem, vel Praesidentem Capituli. Ipsi vero electores scienter eligendo indignum priuantur potestate eligendi, & electio ipsa est nulla, ex *cap. cum in cunctis, §. clerici sane, de electione*. & Glossa in *cap. Cumanæ, & cap. quia propter eodem titulo, & cap. perpetuo eodem titulo in 6. cap. cum Vintonensis, & cap. per inquisitione*, & ex textu singulari in *cap. congregato, extra eodem titulo*. Vnde aduertant electores indignum scienter eligentes se esse participes, & communicantes omnium peccatorum ab ipso indigno in praehatum electo in suo officio commissorum, vt Tridentina Synodus eos admonendo ait. Quod si per vnum diem naturalem vocales in varia placita diuisi eligere praetermittant, Praeses Capituli poterit iuxta iuris dispositionem in dict. *clementina exini, §. deum*, quem voluerit secundum Deum libere eligere in Ministrum. Quod etiam in electione Guardianorum per Religiosos Conuentus celebranda, & Abbatissarum locum habere colligitur ex statutis Tolletanis, titulo de electione *cap. 7. ibidem art. 6*. De quo Couar. in regula, peccatum, 2. p. §. 7. num. 4. & 13. D. Thom. 2. 2. *quaest. 63. art. 2. ad tertium*, Soto lib. 3. de iustitia *quaest. 6. art. 2. conclus. 9*. Barbosa in remissa ad dictam Sessionem 24. *cap. 18. de reformat.* ubi refert casus, in quibus dignus praetermissio digniore potest eligi, & aliter eligentes

Trident. Sess.
7. cap. 3. de re
forma. & Sess.
24. cap. 18. de
reform.

Trident. Sess.
24. cap. 1. de
Reform.

dignum peccate mortaliter asserit, ex sententia eorum, quos inibi citat num. 26. & 27.

Idem ferè docet P. Miranda vbi supra art. 17. & 30. concl. 3. & iterum art. 27. vbi attentò iure communi in *cap. final. de electione in 6.* resoluit, debere fieri ante confirmationem electi aliquam consultationem, seu examinationem super eius dignitate, vel indignitate, & forma seruata in scrutinio, sed noster Auctor hic tenet oppositum, quod praxis approbat, additq; dictum c. fin. loqui de electione in discordia celebrata, vt patet ex contextu ibi in principio. Et ad Clemen. *Eximii*, responderet, verba illa in ea posita, dummodò tamen ex officio, prout spectat ad ipsum diligentem examinationem prauis, &c. non inducere conditionem, sed causam, ex modificatione dictionis, prout, qua denotatur, quod quia ad Generalem, seu Præsidentem capituli ex officio spectat diligenter examinare, an sit talis electio confirmanda, nec ne? Id vtiq; videat. Quod si viderit electum esse dignum, non est cur dicta electio ex prætermissione examinis irritetur, præcipuè in causis Regularium, vbi de bono, & æquo, post positis iuris apicibus proceditur. Atque ideò huic parti videtur innuere Portel verbo electio num. 7. vbi docet, quod Præsides quando non cognoscit electum, ad inquisitionem in generali de moribus, & vita illius ante confirmationem potest accedere, ne confirmet fortè indignum, & citat dictum *cap. final. de electione in 6.* quo innuit, posse à tali inquisitione abstinere, si cognoscat esse dignum. Vide P. Miranda vbi supra artic. 33. concl. 3. & Portel dict. verb. electio num. 8. vbi agunt de electoribus vna die naturali per discordiam non eligentibus, quo casu resoluunt, posse superiorem, qui præsidet electioni eligere quem voluerit, & agendo de electione digni, omisso digniore, concludunt dicto art. 13. & dicto verb. electio num. 21. sufficere, quod eligendus sit melior secundum quid, hoc est melior ad hoc officium, vt si minus Sanctus habeat maiorem industriam, & sufficientiam, vel quid simile ad bonum commune magis conducens, ad quod citant D. Thom. in quodlibetis quæst. 6. & 8. & Comitolum lib. 1. respons. moral. quæst. 77.

21 Potest eligi in Prouincialem quilibet Frater idoneus de Prouincia, licet non sit de corpore capituli, vt vsu receptum est apud nos Minores, non tamen de aliena Prouincia, nisi ex magna, & urgente necessitate, & de consensu vnanimi totius Diffinitorij, vt ordinatum fuit in quodam Capitulo Generali Romæ celebrato anno Domini millesimo sexcentesimo. *Ibid. art. 7.* De quo Abbas in *cap. cum P. vintonensis*, col. 2. extra de electione, Baxius 2. p. de electione cap. 13. & 18.

Idem docet Portel verb. Prouincialis num. 4. & in addit. num. 6. vbi refert quandam Bullam Clementis VIII. super hoc, quoad Fratres Indiarum, de qua infra resolut. 120. num. 10.

22 Clericus secularis, vel Frater alterius Ordinis licet possit effici

ci à Papa Commendatarius alicuius monasterij, seu Abbatia Regularis, qui quidem erit caput, & verus prælatus Monachorum, id tamen non decet fieri, quæ propter Tridentina Synodus decreuit, vt eligendi in prælatos, eiusdem Ordinis necessariò sint professi, quod si intra sex menses solemniter talem Religionem non profiteantur, tenentur Abbatia cedere, alias commenda ipso iure vacare censentur, nec possunt extranei alterius Religionis assummi, ex *cap. officij, de electione, & Clemen. 1. eodem titulo*, nisi auctoritate Apostolica ex aliqua magna causa id fiat, iuxta *cap. ne pro defectu, de electione*, sine qua non solet concedi: vel etiam consuetudine introductum sit, vt eligendus ex certo alio gremio assumatur, *cap. cum dilectus consuetudine*, vbi Glossa & DD. *Ibid. art. 9.* De quo Cucus lib. 4. Maiorum instit. titulo 2. de electione num. 28. & 149.

Vide Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 15. & lib. 7. cap. 4. num. 25. & cap. 29. num. 29. & 30. qui idem ferè docet, & nos diximus supra resolut. 15. num. 4. & num. 49. & 50.

23 Legatus Papæ potest dispensare, vt eligatur in Prouincialem alumnus alterius Religionis, nisi laxioris regulæ sit, nè suo laxiori viuendi modo obseruantiam Regularem relaxet, quam debet reformare, & conseruare, ex Glossa in *cap. cum singula, § prohibemus de præbendis in 6.* vbi Dominicus. *Ibid. art. 10.* De quo Abb. & Innocentius in *cap. officij, de electione*, Gambar. de auctoritate legati à latere lib. 8. à num. 7.

Vide in simili tradita à Sanchez dict. cap. 29. num. 76. vbi etiam n. 44. vsque ad 50. locutenter satis explicat *cap. quorundam, de elect. in 6.* agens de electione Mendicantis ad prælaturas alterius Ordinis, & P. Miranda tom. 2. quæst. 3. art. 4. & dict. quæst. 23. art. 14.

24 Nulla omninò est electio illius, cui scrutatores fraudulenter cù Præsidente Capituli tribuerunt consensum maioris partis suffragiorum, quem alter habuit per dictum *cap. quia propter*. Talesque tanquam falsarij seuerissimè puniendi sunt ad arbitrium iudicis. *Ibid. art. 11.* De quo Nauar. lib. 1. consil. 7. titulo de electione. Ad quod vide P. Miranda vbi supra art. 27. con. 1. & art. 30.

25 Qui olim fuit Prouincialis potest iterum eligi post completum tempus duorum Capitulorum, seu electionum, licet quidam per paucos dies desint ad complementum sexennij, quod requirit Constitutio Gregotij XIII. Nam regulariter licet lex generalis etiam minimum includere videatur, *cap. si proponente, de rescript. fallit*, quando ratio quæ militat in magno non militat in minimo, *cap. & si quæstiones de simonia*, & notat Panormitan. *Ibidem art. 12.* Ad quod Bald. in authent. præterea C. vnde vs, Bart. l. prædium C. ad lit. edit.

26 Mortuo, aut deposito Prouinciali statim debet fieri electio Vicarij idonei, etiam ante completam sepulturam defuncti, præsertim quãdo aliqua vrgens causa id postulat, non obstante prohibitione iuris, in *cap. bona memoria el 2. de electione*, quæ non ligat Mendicantes, ex priuilegio

Tuetur Auctoris sententia.

Trid. sess. 25. c. 21. de Reg.

legio Clementis Quarti. *ibidem. artic. 13. & 14.* Idem docet P. Miranda supra art. 10.

27 Scante statuto ne Vicarius Conuentus eligatur in Discretum ad Capitulum Prouinciale, Commissarius, seu Visitator, etiam cum plenitudine potestatis iniuste cum eo dispensat absque rationabili causa, cum sit statutum in bonum publicum Religionis emanans, electio tamen non est irrita iudicanda, potest tamen a Præsidente Capituli irritari. *Ibid. art. 15.* Ad quod faciunt tradita a Soro lib. 2. de iustitia quaest. 7. art. 3.

28 Non potest eligi in Abbatem, seu prælaturam, cui animarum cura subest, nisi qui saltem vigesimum quintum ætatis annum attigerit; *cap. cum in cunctis, §. inferiora, de electione, & in clericali ordine versatus, seu Sacerdos sit, ex Tridentina Synodo, hæc enim ætas requiritur ad sacerdotium, ex eodem Concilio, cui potestas remittendi peccata commendatur, & ad quam ordinatur potestas iurisdictionis spiritualis. Licet autem apud nos Minores laici conuersi nullo sacro ordine insigniti possint esse prælati cum cura animarum, ex permissione Regulæ B. P. N. Francisci à Sede Apostolica approbatæ, hoc tamen iam per contrarium usum aboleuit in tota ferè Religione. Tom. 1. quaest. 15. art. 2. De quo Soro in 4. dist. 10. quaest. 1. art. 4. Idem docet P. Miranda dict. q. 3. art. 1. & 2.*

29 Attento iure communi electio prælatorum localium, seu Conuentualium pertinet ad Conuentum, *cap. cum dilectus, de consuetudine, cap. 1. de elect. cap. nobis, de iure patronat.* sed apud nos Minores spectat ad Diffinitorium in Capitulo congregatum per modum compromissi, vt statuta Ordinis decernunt, quod conuenientissimum iudicant quidam: extra Capitulum verò talis electio Guardianorum attinet ad Diffinitores, vel ad Conuentum. *Tom. 2. quaest. 53. art. 1.* De quo Nauar. in *conuul-*

Bullar. Bulla lam. num. 2. & 3. in fine. Vide apud Bullarium Bulla 14. Sixti Quarti, num. 3.

30 Eligendi in Priores, & Guardianos semper debent esse saltem idonei, & digni, & ex his digniores, vt de Prouincialium electione n. 20. iam superius diximus, qui eo ipso, quo pronunciantur ritè electi, statim cæsentur confirmati, vt colligitur ex argumento priuilegij Clementi Quarti, & in Ordine S. Hieronymi etiam ante confirmationem exercere possunt curam, & administrationem monasterij in spiritualibus, & temporalibus, dummodo intra tempus legitimum confirmatio fiat, ex concessione Benedicti XIII. apud Compendium Diui Hieronymi, titulo, Prius electus §. 1. Apud alias Religiones consulat vna quaestio sua

Explicatur. *statuta. Ibid. art. 2. & 6.* Idem docet Pat. Miranda vbi supra artic. 13. & propug. & 32.

31 Scio, quod Portel in addit. ad sua dubia Regularia verb. Guardianus num. 5. notat nostrum Auctorem dicto art. 6. probare Guardia-

num; eo ipso quo electus est, posse suum exercere officium liberè ante confirmationem, idque solum probat (scilicet noster Auctor) inquit præsatus Portel, ex priuilegio concessio Patribus Diui Hieronymi per Benedictum XII. Sed salua pace tanti viri, non attentè perpendit verba Auctoris ibidem, nam expressè asserit in principio dicti articuli sexti: ideò Guardianos statim post electionem remanere confirmatos, quia statim habent liberam potestatem in spiritualibus, & temporalibus in Conuentibus, ad quos sunt destinati, ex Clemente Quarto, alioquin, addit, si non essent confirmati, talem potestatem exercere non possent: & statim adducit concessionem Benedicti XIII. pro Ordine Sancti Hieronymi, quam asserit communicari cæteris ipsius Ordinis monasterijs: nam fuit facta pro monasterio Beatæ Mar.æ de la Cista, & nullum verbum facit de communicatione pro nostra, vel alijs Religionibus, fortè, quia id pro electione Prælatorum ipsius Ordinis Diui Hieronymi, & non pro alijs expediens esse vidit, vt benè perpendit ipse Portel ibidem: ac proinde non ex dicta concessione Benedicti probat Auctor Guardianos statim post electionem confirmatos existere, & habere liberam potestatem administrandi suum officium, sed ex priuilegio Clementis Quarti, qui id nobis Minoribus directè, & specialiter concessit. Ita debet intelligi, & explicari doctrina, & sententia nostri Auctoris dicto art. 6.

32 Quando crimina, & defectus eligendi in prælaturam sunt graua, & in publicum Religionis detrimentum vergere probabili- ter speratur, possunt, ac tenentur Diffinitores illa detegere, & propalare in Diffinitorio; etiam si sint occulta, si alia via non potest damnum instans vitari, & fiat publici, seu communis boni studio, & zelo Sancto, & non praua aliqua intentione, affectione, aut similitate. Ne autem ob variarum circumstantiarum occurrentiam deor errori locus, omnia prudentes, & mature circumspectantur, ita vt charitate duce, & publicæ utilitatibus, & proximi famæ, & honori, quoad fieri possit, consulatur. *Ibid. art. 3.* De quo Nauar. in Summa capit. 13. num. 30. & 56. & cap. 24. num. 14. Cardinal. Paleot. de sacri Consistorij consultat. 4. p. quaest. 2.

Idem post Sotum de sec. eto memb. 2. quaest. 6. concl. 3. & Syluest. verbo inquisitio 1. quaest. 8. num. 14. docet P. Miranda tomo 2. quaest. 17. art. 8. concl. 2.

33 Non sicut iudicandi rei culpæ mortalis, nec poenæ suspensionis de qua in *cap. cum in cunctis, §. final. de electione*, eligentes scienter indignum, quem talem esse sciunt ex sola sacramentali confessione, quin imò semper consulendum est, vt huiusmodi scientia, seu notitia minimè utatur in electionibus ad regimen temporale Religionis: non enim sacramentum Pœnitentiæ à Christo Domino institutum fuit, vt

per ipsum regimen temporale instituat, sed ut animabus per ipsius virtutem medeatur, ne alias detur ansa ad perpetrandum plura, & graviora sacrilegia. *Ibid. art. 4. Quidquid Nauar. in cap. sacerdos, de penitent. dist. 6. num. 147. & 148. Henriquez tomo 1. lib. 3. de penitentia cap. 23. num. 6. quos refert, & sequitur Portel. verb. electio num. 9. oppositum dicit.*

34 Repulsus ab electione, ob inhabilitatem ægritudinis, si tractu temporis iterum eligatur, præsumitur adhuc eodem morbo laborare, nisi conualecentia probetur, hoc tamen non procedit, nisi in morbo naturaliter durabili. *Ibid. art. 5. De quo Cardinal. in cap. cum inter el. 3. de electione, Alciat. regula 2. præsumpt. 19.*

Idem docet P. Miranda dicto art. 8. concl. 4. ubi idem asserit de eo, qui fuit repulsus ab aliqua electione ob aliquod habituale crimen, quo laborabat, idque probat ex Glossa in dicto cap. cum inter el. tertio, verbo recusatus.

35 Regula Cancellariæ à Julio III. edita in qua generaliter referuatur prouisio omnium Ecclesiarum Patriarchalium, Prouincialium, Archiepiscopalium, & omnium monasteriorum virorum ducentos Florines aureos communi æstimatione excedentium, volens quod humilimo di excessus in literis exprimatur, tantum comprehendit monasteria solita commendari, seu Consistorialia, vel monasteria destituta, iuxta glossam allegantem ad hoc plura iura in cap. olim, el. 1. de restit. spoliat. vel translata ad sæculares, iuxta cap. interquatuor, de Religios. domib. secundum veriorē sententiam, & communem stylum. Vnde alia ab his bene possunt per electionem prouideri, attentis magnis Regularium priuilegijs, ut possint procedere ad electionem, non obstantibus quibuscunque reseruacionibus, ac regulis Cancellariæ Apostolicis, &c. Quia reseruatio generalis non tollit specialia priuilegia, ut probat Geminianus consil. 30. §. quoad primum dubium. *Ibidem art. 8. Ad quod Stephan. tract. vt signatura, §. est. rarus casus folio 165. in 1. edit. & Mandosus de Regulis Cancellariæ, regula 2. reseruat. 3.*

36 Statutum, seu mandatum Papæ de eligendo prælatum de consilio aliquorum non petit, ut electores volentes eligere aliquem de ipsis debeant spectare eius consilium, iuxta Gloss. in cap. cum in veteri, de electione, sed sufficit electioni de se factæ electū consentire, ut statuti formæ fiat satis: secus si ante electionem consentit, tunc enim cassanda erit electio cap. cum post petram, de electione. Si uerem statuto caueatur, ut fiat de consilio, & assensu, ritè eligitur vnus ex eisdem electoribus: quia tunc sufficit consensus maioris partis, modò non contemnat minor, sed uocetur ad eligendum. Secus si statutum exprimat, cum consensu concordati omnium. *Ibidem art. 9. De quo Syluest. verbo, consilium, num. 10. Panorm. in dict. cap. cum in veteri, de electione, ubi Hostiensis.*

37 Non

37 Non valet electio facta vnus ex sex electoribus, quem tres tantum elegerunt ipso electo renunciante suum suffragium, cui non potuit renunciare sine iusta causa in præiudicium alterius, argumento Glossæ communiter receptæ in cap. cum nobis olim, verb. accedere uoluerunt, de electione, Præsidens uero eam non confirmans rectè & iuridicè procedet, non obstante appellatione ipsius electi, quæ tanquam friuola, & sine legitima causa interposita non est acceptanda. Vnde talis electus ad superiorem prætextu grauaminis sine alia licentia accedens pro fugitio iudicandus erit, iuxta Concilij Tridentini decretum, quia uerè non fuit grauatus. Secunda autem electio de alio facta Canonica est iudicanda, rectèque confirmari potest. Secus, si electus post tres pro eo suffragantes, ipse etiam pro se ipso suffragetur, consentiendo electioni de se factæ, tunc enim compelli potest Præsidens ad eam confirmandam, quia confirmare tenetur. *Ibidem art. 10. De quo Geminianus in cap. cum appellatiombus, columna 2. §. quero quid importet, de appellat. in sexto, Innocent. & Hostiens. in cap. ut debemus, de appellat. post Glossam in cap. pastoralis, de officio delegati.*

38 Licet Collegium de iure ciuili requirat saltem tres, & de iure Canonico duo, l. Neratius, ff. de uerborum significatione. cap. 1. de electione, potest tamen semel in multis constitutum ad vnum tantum reduci, & in vno conseruari, & residere totum ius Collegij, putà si omnes alij, excepto vno, inueniantur, & iudicentur inhabiles, tunc enim iste poterit aliam, non tamen se ipsum eligere, cap. per nostras, de iure patronatus. Si autem ius Capituli, seu Collegij ad duos deuolui contigerit, nullus eorum potest eligi alter ab altero, nisi electio fiat per viam compromissi, in qua electus consentiendo electioni de se factæ numerum suffragij augere uideatur argumento cap. si compromissarius, de electione in 6. & expressè habetur cap. cum in iure, extra eodem titulo. Auct. *Ibidem art. 11. De quo Glossa in Clementin. ane Romani §. portò, verb. omnes, de electione, Baxius de electione 1. p. cap. 2. num. 4.*

Idem post Syluest. verbo electio 1. quæst. 2. & Nauar. lib. 1. consil. 6. num. 1. de electione, docet P. Miranda dicto q. 23. art. 5. concl. 2. & de electione redacta ad vnum per viam compromissi art. 39.

39 Valet electio facta ab vno nomine, seu vice omnium compromissariorum, præsentibus, & consentientibus in eo expressè omnibus compromissarijs alijs; etiam si eligat semetipsum, dummodò sit idoneus, & capax talis officij, & expressè ab alijs id illi concedatur, ut se ipsum eligere libere possit, alias non facta huiusmodi facultate minime potest se ipsum primò & immediatè eligere. *Ibidem art. 12. De quo Syluest. verbo consensus, §. 3. in fine, & verbo electio 2. quæst. 12. Innocentius & Doctores in cap. causis, de electione, ubi Panormitan. idem docet Pater Miranda ubi supra articulo 35. & 39. & Portel verbo electio num. 10.*

40 Papa, vel alius iudex superior, ad quem appellatum est super confirmationem electionis factæ per compromissarios Conuentus, seu communitalis, qui inuenit facere is, ad quem spectat, potest, imò & tenetur ex officio inquirere de omnibus, quæ oportet, ad indagandam veritatem de idoneitate, & sufficientia electi, & de electorum conditione, ac de forma, & modo habito, & seruato in electione, iuxta *cap. cū nobis*, vbi Glossa verb. *ex officio*, & *cap. venerabilem*, de electione, *cap. priusquam* 28. dist. *cap. bona memoria*, vbi Glossa verb. *curaretis*, de postulat. prælatorum. Vnde potest compellere Capitulum, & eius Compromissarios, & notarios ad exhibendum omnia acta coram eis, quæ ad huiusmodi causæ breuem, & iustam expeditionem conducunt, iuxta argumentum *capit. oblata*, de appellat. & *l. ne quisquam*, ff. de edendo, etiam si conuenissent inter se, vt semper vota ipsorum sub sigillo secreti manerent, cum hoc ad publicam utilitatem ordinetur, & spectet, cui pactum priuatorum non debet preiudicare, *cap. si diligenti*, de foro competent. *l. ius publicum*, ff. de pactis. Auct. *ibid.* art. 13. De quo Panormitan. in dict. *cap. quia propter* §. *fin.* & in *cap. 1. de probat.* vbi Felin. & Nauar. lib. 1. consil. 2. Ad quod faciunt tradita à P. Miranda vbi supra art. 27. & 36. cum sequentibus.

De electione Abbatissarum vide tomo 2. quæst. 54. & nos diximus supra de Abbatissis à num. 5.

41 Ritè, & debitè electus in prælaturam in tribus casibus tenetur consentire electioni de se factæ. Primo, quando à superiore per obedientiam cogitur, *cap. nisi cum pridem*, de renunciat. & *cap. dilectissimi* 8. q. 2. Secundo, quando conscientia ob inopiam alterius idonei stimulat, ex quo probabile dispendium, & periculum imminet monasterio, nisi consentiat, iuxta sacros Canones, *cap. olim*, *cap. inscripturis* 8. quæst. 1. Tertio, quando per viam illicitam fugit, seu abscondit se absque speciali Spiritus Sancti instinctu. Extra hoc casus vel potest se humiliter excusare allegando suam indignitatem, vel bona intentione ob profectum Ecclesiæ acceptare. Sed quia difficile quisque se ipsum dignum cognoscere potest, melius faciet se humiliter, non verò pertinaciter excusando. Tomo 2. q. 55. art. 1. De quo Richard. quod lib. 3. quæst. 21. D. Thom. quod lib. 5. art. 22. & 23. Geminian. in *cap. si electio de elect.* in 6. Idem post Syluestrum verb. *electio* 2. quæst. 19. & 20. docet P. Miranda dict. q. 23. art. 31.

42 Nulli Religioso licet acceptare prælaturam, aut aliam quamcunque dignitatem extra Ordinem, nisi de licentia sui superioris, aut Sedis Apostolicæ, vel legati Cardinalis, alias electio, & consensus non valeret, *cap. si religiosus*, & *cap. quorundam*, de elect. in 6. & ex privilegio Alexandri Tertij pro Minoribus, & Eugenij Quarti pro Congregatione Montis Oliuæ de S. Iustina idem præcipientis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis ipso facto, vt habetur in Compendio Cisterciens. titulo, *electio* §. tertio, & in Compend. Societatis. Idem mandas

Comp. Cister.
tit. electio §.
3. Compend.
Societ. verbo
exemptio 3.

mandauit Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu, ne scilicet possit aliquis eorum ad aliquod officium, vel munus cogi æquocumque, etiam si sit Cardinalis absque expresso sui superioris consensu, & mandato. Superior autem verosimiliter potest cogi ad dandum suum consensum, præsertim si id bono publico utile, & conueniens sit, ex glossa in dicto *cap. si religiosus*, & argumento, *cap. nullus*, de iure patronat. non tamen potest hanc licentiam concedere pro futura electione, si fieri contingat, vt ius determinat in *Clement. cum concessa*, de electione, Auct. *ibid.* art. 2. De quo Syluest. verb. *electio*. 1. quæst. 20.

Idem docent Cardinal. in *Clement. final* nu. 11. quæst. 8. de elect. & post nostrum Auctorem Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 29. num. 57. & seqq. & agens de coactione prælati ad dandum suum consensum, numer. 68. & 69.

43 Mendicantes in discordia electi ad aliquam prælaturam extra Ordinem non possunt consentire suæ electione, etiam de assensu, & licentia Generalis, nullumque ius illis acquiritur ex tali promotione. Alij verò non Mendicantes prohibentur assensu huiusmodi electioni, & promotioni à minori parte numero factæ, *cap. quorundam* 24. de election. in 6. *Clement. quod circa eod.* in 6. Quod quantum ad non Mendicantes extenditur ad præfecturas proprii Ordinis, iuxta probabiliorum sententiam. Ad quod aduerte quod Clemens V. in dicto *cap. quod circa*, declarauit circa Religiosorum electiones de discordia, & minoritate numeri, intelligi debere, quæ in facto, non in fictione, vel iuris effectum consistunt: hoc est quod computantur in numero qui de facto sunt electores, quantumuis fictione iuris reputentur quasi præsentibus non essent, ac eorum vox sit irrita, ac proinde carens iuris effectum; quales reputantur excommunicati, suspensi, irregulares, vel potestate eligendi: ea vice priuati, ex glossa in dicto *cap. quorundam*, verbo, *in discordia*, et secundo in fine, *ibid.* d. artic. 2. in princip. De quo Cucus, lib. 4. maior. inst. tit. 1. de electione, numer. 264.

Idem docet post dictam glossam, & ibi Archidiaconus, num. 6. & 7. Dominicus, num. 2. & post aliam glossam in d. *Clement. quod circa*, verbo *quia in facto*, & ibi Imol. num. 13. & post nostrum Auctorem, Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 29. nu. 45. vbi n. 49. Idem resoluit cum eodè nostro Auctore circa extensionem dict. *cap. quorundam*, ad electiones non Mendicantium ad prælaturas proprii Ordinis, pro qua sententia citat glossam ibi verb. *qualibet*, & Ioan. Andræam ad finem, Anchar. num. 4. Francum, n. 4. & Dominici, *ibidem*, §. circa, num. 2. in fine. De quo etiam vide Lambertinum de iure patronat. lib. 2. part. 1. quæstion. 7. artic. 2. numero penultimo.

An autem dicta decretalis, *quorundam*, habeat locum in electione Regularis ad Canonicatum, vel ad aliud beneficium simplex, vel officium negat ibi Sanchez, num. 50. sed num. 51. affirmat habere locum in præ-

sentatione Religiosi ad dictas praelaturas, nepe, si sit Mendicans, quod praesentetur in concordia omnium patronorum, si autem sit non Mendicans a maiori parte, & qualiter computanda sit ea maior pars, ostendit, num. 55. & addit num. 53. Mendicantem legitime transiitum ad non Mendicantem non opus esse eligi ad praelationem extra Ordinem in concordia omnium electorum, sed satis esse maiorem partem, quia ille iam verè est non Mendicans.

44. Legatus Papae habens liberam facultatem conferendi quaecunque beneficia secularia Regularibus bene potest ea conferre Religiosis, etiam sine consensu superioris. Qui tamen consensus non requiritur ad acceptandum Summum Pontificatum, quia eo ipso, quod quis eligitur in Papam, efficitur omnium superior, & praelatus, & ipso facto nulla exceptione obstante confirmatus exiit per *cap. licet de elect. & cap. in nomine, dist. 23. Auctor. tom. 2. quest. 12. art. 3.* De quo Gambari de legatis a latere lib. 2. num. 45. Ad quod faciunt tradita à Miranda supra art. 32.

45. Subornantes in electionibus Regularium, vel ante eas per sex menses subornati, & illi pro quibus subornatum est ipso facto excommunicantur, & priuantur voce actiua, & passiua perpetuò per Pium V. & Gregorium XIII. apud Bullarium, à qua excommunicatione non possunt absolui, nisi à Ministro, vel Commissario Generali Ordinis, quò de ipsis non est subornatum. Hoc tamen debet intelligi de subornatione mala tantum, qua ambiuntur officia Ordinis pecunia, & alijs donis, non verò de bona, in qua licitè & verè suadentur virtutes, & merita alicuius. Pro quo adverte, quod dicta poena priuationis vocis, & ius, & passiua non incurritur in foro conscientiae, nisi post sententiam iudicis, nisi delinquens sit diffamatus de talitate, & iuridicè interrogatus veritatem negauerit, *tom. 2. quest. 56. art. 1.* De quo Corduba lib. 1. quest. 35. & 36. in principio, Soto lib. 1. de iust. quest. 6. art. 6. part. 66. col. 1. Naua, cap. 27. num. 12.

Vidè Portel verb. officia Ordinis, num. 1. & sequentibus, & verb. subornatio, num. 23. & 4. & Suarez de legibus, lib. 5. cap. 9. num. 2. & sequentibus, ubi resoluit legem imponentem ipso facto poenam inhabilitatis seu priuationis vocis actiuae, vel passiuae in electione incurri ante omnem sententiam declaratoriam criminis.

46. Fratres recurrentes ad secularium fauorem pro obtinendis officijs Ordinis ipso facto sunt excommunicati & priuati voce actiua, & passiua, & inhabites, etiam si ipsi specialiter negauerint, & seculares asseruerint non esse ad id sollicitatos à Fratribus, dummodò de malitia non constiterit. Ita Pius V. & Gregorius XIII. in praecitatis Bullis pro Minoribus, & receptum est ab ordine in quadam Ordinatione Tolerana. Item pro Praedicatoribus extant aliae duae Bullae eiusdem Greg. XIII. & Clem. VIII. idè sub eisdem poenis prohibèti, *ubi. a. 2.* De quo Port. d. n. 1.

47. Quas constitutiones nouissimè innouauit Dominus Paulus V. sub

sub praecipuo sanctae obedientiae, ac excommunicationis ipso facto poena incurrenda, praecipiendo Ministro Generali, ac Prouincialibus, & reliquis Praelatis Ordinis Minorum, ne ad instantiam, seu requisitionem quaruncunque personarum extra Ordinem constitutarum cuius Religioso villam gratiam concedere, vel poenas aliquas remittere valeant, seu officia, & praelaturas concedere audeant. Idemq; sub eisdem poenis praecipit Religiosis, ne scilicet per conquisitos fauores, & suffragia aliquid sibi procurent, imò nec etiam spontè oblatos, aut ab eis minime procuratos recipiant, aut munera ad hunc effectum exhibere audeant, eos in habiles perpetuò declarando ad talia officia, & alia in Ordine consequenda. De quo vide quae circa bullam praefatam Pauli V. congerit, & perdoctè resoluit Portel in Addit. ad dubia, verb. officia Ordinis, à nu. 7. & vidè etiam infra de officijs Ordinis, n. 111.

An autem praedictas poenas incurrat subornator non secuto effectu, ad quem consequendum subornauit, vidè in Retractionibus Auctoris infra, retractat. 111.

48. Innocentius VIII. apud Compendium D. Hieronymi prohibuit, ne quisquam quacunque dignitate Ecclesiastica, vel mundana praefulgens audeat se intrudere quocunq; modo in electionibus praelatorum illius Ordinis sub excommunicatione ipso facto incurrenda, & priuatione qualiscunq; beneficij Ecclesiastici, & inhabilitatione ad illa, quas poenas declarauit duntaxat extraneos, & non Fratres comprehendere, neq; ab illis absolui posse, nisi à Romano Pontifice, vel à Generali Ordinis. *Ibidem art. 3.*

49. Ad impediendam electionem Religiosi inhabilis non sufficit semiplena probatio, seu dictum vnius testis deponentis de eius inhabilitate, sed debet precedere probatio iuridica plena, & ex omni parte concludens, cum agatur de re grauissima in praedictum dicti Religiosi, & honoris suae parentellae, *tom. 1. q. 14. art. 3. ad finem.* Vbi expressè, & apertis verbis tenet Auctor praefatam sententiam.

Vnde perperam Portel in suis dubijs Regul. verb. electio, n. 10. oppositum adscribit eidem Auctori, quod legenti intuentè manifestissimè patebit. Qui ad nostrum placitum confirmandum ponit differentiam inter impedimentum matrimonij, & electionem, nam ad electionem impedendam non sufficit semiplena probatio de inhabilitate eligendi, cum id verget in praedictum multorum, scilicet consanguineorum, & parentellae talis Religiosi, ad impediendum autem matrimonium, ex eo sufficiens iudicatur dictum vnius, iuxta *cap. praeterea el. 2. de sponsalibus*, quia ex eo non redundat aliquod damnum, seu praedictum honoris tertij, & verget in maximum commodum Reipublicae Christianae, in qua multa contraherentur, & consummarentur inualida matrimonia, si talis semiplena probatio ad id impediendum non sufficeret, in maximum praedictum, & scandalum plurimorum; quae rationes omnino cessant in electione.

Comp. D. Hieron. in electio pro. ris. S. 3. & 4.

Explicatur, & propugnatur Auctoris.

Ex quibus omnibus constat clarè de sententia Auctoris supra à nobis tradita expressè tenentis non sufficere simplicem probationem, seu dictum vnius ad impediendam electionem Religiosi infamati de inhabilitate, sicut sufficit ad impediendum matrimonium, quod quid dicat Nauar. lib. 5. conf. 22. de hæreticis in 2. editione quem sequitur, P. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 2. art. 6. §. 32. vt præ manibus.

50 Descendentes ex hæreticis perniciter in sua hæretica prauitate de decedentibus, quorum corpora, ossa, vel statua fuerunt concremata vsque ad quartam generationem inclusiuè non possunt eligi in prælatos apud nos Minores, ex constitutione Pauli, & Pij Quarti confirmata per Gregorium XIII. & electores remare eos ad huiusmodi prælaturas, & dignitates admittentes ipsos facti manent excommunicati, & priuati suis officijs, & inhabiles ad illa in perpetuum obtinenda, *dist. quæst. 14. art. 1. & sequentibus.* De quo Latius infra de officijs Ordinis à numero. 1.

RESOLVTIO. LIX.

De Eleemosyna.

SICVT Episcopi arctissimè tenentur præcepto eleemosynæ, ita etiam suo gradu monasteria monachorum, in quibus proventus redundant. Religiosi vero Mendicantes de eo, quod superest erogare debent arbitrio dispensatoris ad id deputati, ex doctrina D. Basilij, tom. 2. quæst. 57. art. 1. De quo Soto lib. 10. de iust. quæst. 4. art. 4. Vidè ad hoc Nauarrum de redditibus Ecclesiæ quæstion. 1. num. 81. in 1. edit. & in nouissim. quæstion. 1. monit. 8. nam. 2. & monit. 33. num. 1. & in propugnac. de redditibus, monit. 13. num. 12. & mon. 35. num. 1. Sanch. lib. 6. Decalog. cap. 6. num. 14.

2 Religiosus habens administrationem à superiore potest de rebus monasterij sibi commissis facere eleemosynam, cum hic ad sit adminus voluntas prælati præsumpta, cui non contradicit Concilium Tridentinum. Alij vero Religiosi particulares non possunt aliquid largiri sine expressa, aut præsumpta sui prælati licentia, vt patet ex cap. cum ad monasterium de statu monach. & cap. non dicatis, 12. quæst. 1. quæ præsumitur quando similia donantur communiter scientes, & non contradicente superiore. Vnde vbi id consuetudine receptum est possunt moderatas, & consuetas eleemosynas facere, in quibus largiendis non est, cur scrupulis stinulentur Religiosi, nam caritas non agit perperam, operiturque multitudinem peccatorum, & vbi viget expellit omne peccatum, *ibid.* art. 2. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 32. art. 8. ad 1. Nauar. in cap. non dicatis, num. 8. & 9.

Idem

Idem docet post Tapia in *auth. ingressi*, verb. *ipso ingressu*, cap. 3. nu. 72. C. de sacro sanct. Ecclesiæ. Nauar. commet. 2. n. 8. corol. 2. de regul. & post nostrum Auctorem, Sanchez lib. 7. Decalogi, capit. 19. num. 94. & sequentibus, vsque ad 107. vbi latè tractat de eleemosynis, quas Religiosi facere possunt, etiam Fratres Minores.

3 Non licet Monacho extra claustra egredi ad petendum eleemosynam, vel aliquid aliud lucrandum ratione prædicationis, aut alterius ministerij pro sustentandis parentibus egenis inuito prælato, cui potius in hoc casu tenentur obedire, præceptum enim Diuinum de succurrendis parentibus non obligat quemquam extra sui status metas, multumque differt à præcepto honorandi parentes, *ibid.* art. 3. & 4. & nos dicemus infra resolut. 108. nu. 1. & 2. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 101. art. 4. Medina in sua instruct. Confessorum, cap. 14. §. 14. Vidè Sanchez, qui latè rem tractat lib. 4. Decalog. cap. 20. num. 17. & seqq.

4 Fratres Minores de Observantia non possunt impediri à Conuentualibus, nec ab alijs Mendicantibus quoquo modo à petitione eleemosynarum sub pœna excommunicationis ipsos facti incurrenda, ex concessione Iulij II. *ibid.* art. 6. De quo in Compen. Minor. verb. eleemosyna, §. 9. vbi habetur, quod contra prohibentes possunt, procedere Inquisitores, & alia pœne ibi ponuntur, §. 7. De quo Cordu. ad citat. §. 9.

5 Priuilegia Mendicantium, nè prohibeantur petere eleemosynas non sunt abrogata per Concilium Tridentinum abolens quæstores eleemosynarum, quia in illo tantum abolentur quæstores, qui prædicant, vel publicant indulgentias concessas his, qui manus adiutrices porrexerint pijs locis, pro quibus petunt eleemosynam, non verò in Mendicantibus pro sui sustentatione quæstuantibus, iuxta quoddam Decretum Pij V. apud Bullarium reuocantis similes indulgentias quæstuaris concessas porrigentibus manus ad iutrices pijs locis. Pro Ordine sanctissimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum, extant apud idem Bullarium duæ concessiones Benedicti XII. quibus conceditur quæstus eleemosynarum dicto Ordini pro Redemptione Captiuorum. *ibidem* artic. 7. De quo Nauar. lib. 13. conf. 79. num. 3. titul. de Regularibus, & de Oratione, miscel. 66. num. 2. Henriq. in Summa lib. 7. cap. 19.

Idem docet citatis Nauarro eodem, & nostro Auctore Sanchez lib. 7. Decalog. c. 24. n. 7. idque colligi addit ex cap. cum ex eo, de panis. & remis.

6 Religiosis licitum maximè est viuere de eleemosynis, laici vero impediunt, vel dissuadentes eas largire Fratribus Mendicantibus excommunicantur, & contra ipsos possunt procedere Inquisitores tanquam suspectos de fide: Episcopi autem, seu Ordinarij suspenduntur à regimine suarum Ecclesiarum, & interdiciuntur ab ingressu Ecclesiæ per Sixtum III. iuxta Bullarium. Similiter etiam excommunicantur excommunicatione Papæ reservata qui impediunt, etiam indirectè oblationes offerri in missarum solemnij apud Ecclesias Fratrum, vel alia ad altare

Ddd

per-

Trident. Sess.
25. cap. 2. de
Regul.

1. Corint. 13.
& 1. Petri 4.

Trident. Sess.
21. cap. 9. de
Reform.

Bullar. Bullar.
14. Pij V.

Bull. Bulla. 23
& 3. Bene. 12

Bull. Bull. 20
Sixti 4. nu. 70

peruenientia recipere, ex Decreto Bonifacij IX. *ibid. d. art. 7. ad finē, & art. 8.* De quo in Comp. Min. loco supra citato, n. 4. Vidē ad hoc Castro contra hæreses, verb. mendicitas, & Valdensium lib. 4. Doctrinal. fidei antiquæ, c. 3. & 4. & quæ latē congerit Sanchez vbi sup. num. 5. & sequent.

RESOLVTIO LX.

De Episcopis.

EPISCOPORVM potestas, & iurisdicctio dependet à Summo Pontifice, tanquā à capite, & supremo Ecclesiæ Principe, idēdōq; optimo iure potest illam restringere, & limitare, quā si non limitaret relinquendo eos in plenitudine potestatis, quam habent à Deo, possent utiq; in sua Dioccesi, quidquid Papa potest in tota Ecclesia, vt grauisissimi Theologi sentiunt. *Tom. 1. quæst. 23. art. 1.* De quo Soto in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 4. Victoria de potest. Ecclesiæ, quæstion. 2. num. 28.

2. Iure communi nō potest monachus de se factæ electioni in Episcopum consentire sine superioris consensu, *cap. si Religiosus, de elect. in 6.* quem præstare potest Generalis, aut Prouincialis sine Capitulo, vel Cōuentu. At electioni de se factæ in discordia nullo modo potest consentire, etiam de superioris licentia, ex *cap. quorundam de elect. in 6.* Apud Societatem Iesu Religiosi ex voto simplici renunciant iuri sæcularis dignitatis extra Ordinem acceptandæ, nisi Pontificis, aut prælati præcepto ad id adstringantur. Vndē nec Præpositus Generalis potest acceptare Episcopatum, vel aliam dignitatem sine consensu Religionis, *tom. 2. q. 58. art. 1.* De quo Caiet. cum D. Tho. 2. 2. q. 185. art. 2. ad 3. Soto lib. 10. de iust. quæst. 2. ar. 2. ad tertium.

Idem docet citatis multis Sanch. lib. 7. Decalogi, cap. 29. num. 57. & seqq. vbi nu. 58. tradit, non esse necessariam licentiam prælati, vt Religiosus acceptet Summum Pontificatum, de quo etiam Auctor, tota. 1. q. 34. art. 1. initio, & nos diximus resol. 15. nu. 54.

3. Regularis appetens Episcopatum ad bonum, & rectum finē non peccat, dicente Apostolo: *si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* imō potest esse actus meritorius, quidquid alij sentiant, nam Episcopalis status perfectior absq; dubio est Regulari statu, *ibid. artic. 2.* De quo D. Tho. 2. 2. q. 185. art. 2. ad 3. Soto lib. 10. de iust. quæst. 2. art. 2. ad 3. D. Bonauentura super Regul. Fratrum Minorum, cap. 2. Vidē ad hoc Sanchez dicto, cap. 29. num. 67.

4. Monachus factus Episcopus absoluitur à legibus Monasticis, quatenus opponuntur dignitati Episcopali per *cap. statutum 18. quæst. 1.* sed minimè absolutus censendus est ab illis, quæ cum ipsa Episcopali dignitate compatiuntur. Vndē non manet absolutus à votis essentialibus, etiam à paupertate, quæ est de essentia status Religiosi, *cap. cum ad monast.*

*monasterium, in fine, de stat. monachor. nec est liber à delatione habitus Regularis, ex text. expresso in cap. clerici officia, ad finem, de vita, & honestate clerici. ibi: nisi monachus fuerint, quos oportet ferre habitum monachalē, prius enim sermonem fecerat Pontifex de vestibus lineis, quibus Episcopi super induti incedunt: sed non erit excommunicatus, nec peccabit vtens exteriori tunica alba (quam Rochetum vocant) solita ab Episcopis portari. In Cæremoniali nouo Clementis VIII. habetur, quod Episcopi monachi non vtantur dicta tunica lineæ, sed vestes sint coloris habitus suæ Religionis cum birreto nigro, & galero circumfibrato de bisino viridi, *ibid. art. 3. & in Addit. summa tom. 4. cap. 68. num. 4. & 6.* De quo Azor, lib. 12. inst. Mor. cap. 7. quæst. 2. & quæst. 4. D. Thom. 2. 2. quæst. 186. art. 8. & quæst. 88. art. 1. ad quartum.*

Ex quibus constat, quod ad libitum, ne dicam falsò, imputat nostro Auctori oppositam sententiam, scilicet, quod monachus factus Episcopus manet absolutus à paupertate, Fr. Ioannes à Cruce de statu Relig. lib. 1. cap. 2. dub. 4. conc. 2. ad finem. Nam in loco Summæ. *Tom. 2. cap. 70. nu. 5.* quem ad suum placitum adducit præfatus Pater, loquitur expressè Auctor de sententia quorundam affirmantium, Religiosum Episcopum posse restari de bonis acquisitis non intuitu Ecclesiæ, ex eo, inquit, quia post consecrationem in Episcopum manet solutus à voto paupertatis. Quod quantum ad votum paupertatis non approbat, imò oppositū firmiter tenet, locis supra citatis idē Auctor. Et quantū ad testamentum faciendum meo videri non assentit, imò oppositum resoluit pro conclusione ex D. Thom. & alijs. Dato tamen, & non concessio, quod inibi ita sentierit cum assertoribus partis affirmantis d. nu. 4. *Addit. summa, & d. art. 3. ad cor. rediens firmat negatiuam partem.*

Eidem adhæret, eamque tuetur post D. Thom. in 4. sentent. distinct. 38. quæst. 1. art. 4. quæst. incul. 1. ad 5. vbi D. Bonauentura, quæstion. vltim. art. 2. ad vltim. Palud. quæst. 4. artic. 4. conclus. 11. num. 49. Richardus artic. 5. quæst. 1. ad vltim. & art. 9. quæst. 1. ad 1. 2. part. Abbas in dict. *cap. clerici, sine de vita, & honest. cleric. Bald. authent. licent. num. 3. C. Episco. & cler. Nau. cōment. 1. de Regul. n. 13. & cōmen. 2. n. 17. & cōmen. 3. n. 46. & de reddit. Ecclesiæ. quæst. 11. monit. 11. n. 1. & 2. Couar. capit. 1. num. 18. de testamen. Cordub. in Regul. cap. 2. quæst. 20. puncto 3. Valentia 2. 2. quæst. 3. disp. 10. punct. 3. col. 3. Henriq. lib. 10. de Sacramen. ordin. cap. 32. nu. 5. & cap. 33. nu. 3. & 4. post quos, inquam, & alios plures Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 6. num. 2. vique ad 23. vbi agit de habitu regulari, quem gestare tenetur Episcopus monachus, quanuis eo demisso non incurrere excommunicationem teneat cum nostro Auctore, & alijs.*

5. Fratres Minores, & Prædicatores obtinentes quæcunque beneficia Ecclesiastica, Episcopatus, ac alias dignitates non amplius gaudent priuilegijs Ordinis, & alijs concessionibus, & præeminentijs, nisi de consensu superiorum, ex Sixto Quarto apud Bullarium, vbi decla-

Illustratur,
& propugnatur doctrina Auctoris

Bull. Bull. 200
Sixti 4. 000. 70

rat Pontifex non posse supradictis frui, nec habere vocem actiuam, & passiuam in Capitulis, postquam adepti fuerint pacifice beneficia Ecclesiastica, quo innuit monachum electum in Episcopum, sed nondum confirmatum à Papæ, vel non consecratum posse ad præfata admitti, nondum enim obtinet pacificè, *ibidem artic. 4. & in Addit. summa vbi supra, num. 10.* De quo Portelin Addit. ad dubia verbo, *Episcopus*, num. 15, & Sanchez vbi supra, nu. 32. & 33. qui idem ferè docent. ¶ Item Paulus Quartus apud Bullarium decreuit Religiosum cuiuscunque Religionis sit in Episcopum promotum, postquam fuerit consecratus, nullum in Religione posse officium obtinere.

6 Collatio, seu prouisio facta per Papam monacho facto Episcopo de Abbatia alterius Ordinis pro subreptitia, & nullius valoris habenda est, non expressa qualitate monachatus, *ibid. art. 5.* De quo Rebus, lib. 1. Respons. 14. fol. 28. & citato nostro Auctore Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 29. n. 82. qui idem docent, & nos diximus supra resolut. 15. nu. 63.

7 Bona acquisita ante promotionem monachi ad Episcopatum pertinent ad monasterium, *cap. Statutum, 18. quæst. 1.* Quapropter Clemens Quartus apud Bullarium statuit pro Prædicatoribus, vt libros, & alia quæ habent tempore promotionis, ante consecrationem Ordini resignent, aliàs eo ipso manent suspensi ab executione Pontificalis ministerij, nisi forsan prælati vsus huiusmodi rerum ad tempus illis concesserint, ex Alexandro Quarto pro Minoribus apud idem Bullarium. Postea tamen acquisita ab ipso monacho Episcopo sunt Ecclesiæ, cui præest: nisi sit Episcopus titularis tantum, quia tunc eius bona ab intestato pertinent ad monasterium, *ibid. art. 6. & tom. 3. quæst. 69. artic. 4. in fine.* De quo Couarr. in capit. 1. de testament. num. 20.

Idem docent post Sotum lib. 10. de iust. q. vlt. art. vlt. ad 3. Molin. tomo 1. de iust. disp. 140. fine, Leonard. lib. 2. de iustit. c. 41. dub. 12. nu. 92. & plures alios cū nostro Auctore referens Sanchez latè lib. 7. Decalog. cap. 32. num. 62. cum seqq. vsque ad 70. & Portel verb. bona, n. 1.

8 Monachus factus Episcopus, aut Cardinalis hereditatem paternam sibi delatam post consecrationem acquirit suæ Ecclesiæ, & non monasterio ex dicto. *cap. Statutum*, etiam si sit de Minoribus, quia iste recuperat ius succedendi intuitu Ecclesiæ, quæ est capax huiusmodi successionis, licet ipse ob votum strictissimæ paupertatis sit incapax, sed non recuperat ius testandi, nisi de licentiâ speciali Papæ, *ibidem art. 7. & d. q. 69. art. 4. & Addit. summa tom. 4. cap. 83. num. 5.*

Idem docet quoad ius succedendi recuperatū post nostrū Auctore, & plures alios Sanchez vbi proximè. n. 27. 28. cū seqq. De quo etiā vidè Aluaradū de cõiect. m. ète testator. li. 2. c. 3. n. 10. Spino in speculo testament. gloss. 12. principali, n. 38. Greg. Lop. l. 22. tit. 3. par. 3. verb. herècia; & quantū ad ius testandi, quod nõ recuperat, idè Sánchez lib. 6. c. 6. n. 19.

9 Episcopus, & Beneficiarius Regularis eandem potestatem habent

habent disponendi de suorum reddituum prouentibus, sicut etiam sæculares beneficiarij, cum habeant verum titulum Canonicum, & Ecclesiasticum æquè, ac ipsi clerici sæculares. Sed cum vtrique sint tantum procuratores, & æconomi, seu dispensatores bonorum Ecclesiasticorum tenentur ad largiendum superflua pauperibus desumptis sibi necessarijs ad status sui decentè sustentationē, qui quidē si dicuntur in iure Domini, id non intelligitur de dominio omninò libero, sed restricto, cuius dominijs sunt capaces etiam Regulares. *ibidem. art. 8.* De quo Nauar. de Redditibus Eccles. qua st. 2. num. 15. & qua st. 1. num. 81. & lib. 3. consil. 70. num. 4. de Regularibus. Idem citato etiam nostro Auctore, & alijs docet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 6. num. 14.

10 Ex vi decreti Concilij Tridentini potest Episcopus compellere Regulares, vt diebus Dominicis in suis Ecclesijs, annuncient populo festa, & ieiunia occurrentia in hebdomoda, nè ex ignorantia transgressio Ecclesiasticorum præceptorum eueniat. Et ita obseruatum vidisse apud quosdam Mendicantium in Archiepiscopatu Eboracensi testatur Auct. *Tom. 1. quæst. 43. art. 7. in fine.* Vide infra resolut. 63. n. 12.

11 Episcopus potest obligare prælatum Regularem, vt Religiosum extra claustrum notorie, & cum scandalo delinquentem puniat intra tempus ab ipso præfixum, sin minus à suo superiore officio priuetur, & delinquens ab ipso Episcopo puniri potest, ex quodam decreto Tridentino. Pro cuius executione, & maiori obseruatione emanauit, quædam Constitutio Clementis VIII. in qua districtè præcipitur, quod si prælatus ipsum impunitum ad alium Conuentum dolosè extra diocæsimum transfuserit, ad priorem Conuentum reducat, instante Episcopo diocæsibus, à qua discessit, alias incurrit pœnas priuationis ab officio, & inhabilitatis ad alia, necnon vocis actiuæ, & passiuæ Sedi Apostolicæ referuatæ: Episcopus verò loci, ad quem transmissus fuerit Religiosus delinquens, potest ipsum se veie punire requisitus à priore Episcopo, vel alias de delicto informatus. *Tom. 2. quæst. 2. art. 6.* De quo Nauar. in cap. non dicatis num. 96. & Comment. 2. de Regularibus num. 63. Sanchez de matrimonio lib. 7. disp. 33. num. 23. & lib. 6. decalogi cap. 1. n. 14. & nos dicemus infra resolut. 62. num. 6. & in retract. 8.

12 Religiosi vagantes absque licentiâ per diocæsimum possunt puniri ab Episcopis ex Concilio Tridentino, nisi fidem fecerint se grauitos adire superiorem præmissa iusta appellatione, & protestatione de grauamine eorum senioribus, seu discretjs Conuentus, idèdque licentiâ in scriptis non deferre. *Tom. 1. quæst. 30. art. 4. ad finem.* De quo Nauar. in cap. nullam 18. quæst. 1. in fine, & comment. 2. de Regularibus n. 61. & comment. 3. num. 50. Sayro in Clau Regia lib. 2. cap. 17. num. 37. cum sequentibus, Azor institut. moral. 1. p. lib. 12. cap. 11. quæst. 7. & 8. vers. cæterum. Idem docet post Nauar. & nostram Auct. Sanchez lib. 4. decalog. c. 8. n. 18. vide supra resolut. 11. num. 3. & 7.

Bull. Bulla 4.
Pauli 4.

Bullar. bul. 5.
Clement. 4.

Bull. 4. Alex.
4. idem præci-
pionis in vir-
tute S. Obedi-
entia.

Trid. sess. 22.
decreto de ob-
seruan. & cui-
tan. in missa.

Trid. sess. 24.
c. 14. de Reg.

Trid. sess. 29.
c. 4. de Regul.

13 Episcopus non potest procedere contra nouitium, etiam ob crimen in saeculo commissum, nisi constet Religionem ingressum fuisse in fraudem, seu effugium poenae. *Tom. 2. quaest. 63. art. 7. §. 3. inferitur.* De quo Nauar. cap. 27. num. 79. & lib. 3. conf. 58. num. 4. de Regularibus in 1. edit. & in 2. lib. 2. conf. 6. num. 4. de foro competent. Idem docet post ipsum Nauar. & Azor tomo 1. instit. moral. cap. 2. quaest. 11. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 10. num. 11. & 12.

14 Episcopo non licet interpretari priuilegia Regularium in causa tangente iurisdictionem contra ipsum, ne sit iudex in causa propria, sed id debet per iuris peritos fieri, & in dubio, seu ceteris paribus in fauorem Religionis facienda est interpretatio. *Ibidem §. in fauorem.* De quo in Compendio Societatis verbo Priuilegiu §. 4. & pro quo est textus singularis in *cap. cum uenissent, de iudicijs*, ubi soli Papae reseruatur cognitio de dubijs priuilegioru Apostolicoru, & nos dicemus infra resol. 90. num. 48. ¶ De epicheya uide supra de dispensationibus, num. 3. & 4.

RESOLUTIO LXI.

De Eremitis.

EREMITAE vitam Religiosam profitentes in ordine uiuendi a Papa, uel ab Episcopo approbato sub obedientia praelati degentes nihil proprii habere permittuntur, ideoque inter personas Ecclesiasticas computari, foriue priuilegio gaudere certi iuris est, ac per consequens ante iudicem saecularem non possunt conueniri, de quibus loquitur ius in *cap. unico de excessibus pralatorum in 6. & in cap. qui uerè 16. quaest. 1.* Secus in his, qui proprium possident uxorati, nec subduntur alicui superiori, nam tales nominari tantu possunt Poenitentes, seu Conuersi saeculares. *Tom. 2. quaest. 62. art. 20.* De quo Cardinal Zabarella in *Clementina 2. quaest. 12. de praebend.* Gregor. Lopez in l. 17. titulo 1. partita 6. verbo, Ermitanos. Vide Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8. num. 40. ubi tradit, eremitas non esse uerè Religiosos, ac ideo posse testari, sed loquitur de eremitis uxoratis, qui proprium possident.

2 Multiplex est eremitarum genus. Alij dicuntur Seruitae per mundum hinc inde discurrentes: alij Anachoritae, seu solitarij apud desertu protul ab hominibus vitam ducentes, de quibus in dicto *cap. unico de excessibus praelatorum*. Alij tandem Coenobitae in congregatione uiuentes. Quorum omnium status, & modus uiuendi est a iure approbatus, & inter personas Ecclesiasticas, & Religiosas numerantur gaudetes priuilegijs Religiosorum, quando in Ecclesia, & seruitio Dei habitum gestant religiosum. *tom. 3. q. 49. art. 4.* De quo Boerius de statu, & uita Eremit. n. 3. 2. 2. & 23. Siculus in *Clement. cupientes, de panis.*

RESO

RESOLUTIO LXII.

De Excommunicatione.

GENERALES, & Prouinciales Regularium exemptorum tanquam eorum Ordinarios iurisdictionem ordinariam habentes in utroque foro censuras ferre posse, ius commune indulget. Qui quidem sua potestate, & iurisdictione exercere possunt, etiam extra monasteriu, cu non arceantur limitibus territorij, sicut Episcopi, decentius tamen facient id tantum intra claustra exercentes. *Tomo 2. quaest. 59. art. 1.* De quo Syluest. verbo excommunicatio 2. vers. 5. Soto in 4. dist. 22. quaest. 2. art. 1. concl. 1. Couar. Pract. cap. 11. num. 5.

2 Diebus feriatis permittitur praelatis Regularibus ferre sententiam excommunicationis contra rebelles, uel quid prohibitum, seu contra eorum praecipuum exequentes, non obstante prohibitione iuris communis. *cap. final. de ferijs. & l. actus, eodem titulo*, quo causarum cognitio, & per consequens latio excommunicationis his diebus vetatur, praecipue illa, quae causae cognitionem requirit, iuxta *cap. sacro, de sentent. excommunicat.* lata tamen ualebit, maxime quando ad id nulla causae cognitio necessaria est. *ibid. art. 2.* De quo Abb. in *cap. final. num. 13. de ferijs*; Socin. in *cap. perpendimus n. 74. de sentent. excommunicationis*; Federic. de Senis concl. 2. num. 3. Idem docet P. Miranda tom. 2. quaest. 35. art. 9. concl. 1.

3 Item notu ferri potest sententia excommunicationis, cum sine causa inquisitione aliquando ferri contingat. Item & sine scriptis, ex priuilegio Leonis X. apud Bullarium inter uiuae uocis oracula. Sed id debet intelligi, quando fertur excommunicatio per modum praecipii contra aliquem priuatum Fratrem propter apostasiam, uel aliam causam, quae dicitur lata ab homine: secus quando fit per modum statuti pro tota Religione, Prouincia, uel monasterio permanenter, & ad sempet: quia tunc necessario ferenda est in scriptis iuxta terminos iuris communis, c. 1. de sent. excōm. in 6. alias erit nulla, ex statuto generali Toletano pro tota nostra Religione, ex eo quod talis excommunicatio censetur lata a iure, & ferens, seu promulgans aliter illam incurrit suspensionem ab officio a iure positam in dicto *cap. 1. de sentent. excommunicat. in 6.* Auct. *ibidem art. 2. in fine, & art. 3.* De quo Nauar. cap. 27. num. 8. & 9. & 161. Couar. in *cap. Alma mater*, 1. part. §. 9. num. 7.

Idem docent Portel verbo, excommunicare, num. 1. & in addit. n. 2. & post. Gabriel in 4. dist. 18. quaest. 2. Syluest. verbo excommunicatio 1. quaest. 14. Panormitan. in *cap. cum speciali, de appellat.* Pat. Miranda dist. art. 9. concl. 2. ubi addit eam penam suspensionis non comprehendere:

dere Episcopos, nec Prælatos Regulares, quando est periculum in mōra, vel quando statuta Religionis à Sede Apostolica confirmata præscribunt aliam formam, quia de illis non fit ibi specialis mentio, quod est necesse, ut ipsi suspensionem incurrant, per *c. quia periculū, de sentent. excommunicat. in 6.* ubi etiam de prælati Regularibus fit firmū, ibi: *Et Episcopi, & alij superiores prælati nullius constitutionis occasione, sententia, siue mandati prædictam incurrant sententiam, illatenus ipso iure, nisi in ipsis de Episcopis expressi mentio habeatur.*

4 Excommunicationes ad finem reuelationis, pro deperditis, aut subtractis à solis Episcopis ferri possunt, & non alias, quam ex non vulgari re, ea uelque per ipsum diligenter examinata, ex decreto Tridentino. Vnde ad illorum instar in his tribus casibus ad solos prælatos Regularium iurisdictionem quasi Episcopalem habentes pertinet huiusmodi excommunicationes ferre, idque debent præstare non temerè, aut leui ex re, sed sobrie, & magna circumspectione, ex statuto Toletano pro Minoribus ubi supra fol. 48. §. de pœnis excommunicationis. *Ibid. art. 4.* De quo Zarol. in praxi Episcop. 1. p. verbo Vicarius vers. 17. pag. 338. Sanchez de matrimonio lib. 3. disput. 29. num. 16. Idem docet P. Miranda supra articulo 12.

5 Regulares exempti à nemine possunt excommunicari, suspendi, vel interdici, nisi à legato à latere Sedis Apostolicæ, vel nisi in litteris specialis, & specificæ mentio fiat de Ordine, & indulto exemptionis, ex Martino Quinto, & Clemente Quarto, ac Nicolao Quinto pro Minoribus apud Bullarium. Ex quo fit, quod excommunicatio ob quamcunque causam lata, etiam contra ipsum priuilegium exemptionis, vel etiam quando talis exemptio tanquam notoria non fuerit allegata, erit ipso iure nulla, ex Sixto Quarto pro Minoribus, & Carmelitis. Quo priuilegio gaudent Religiosi Militares, ut personæ singulares suorum Militiarum professæ sunt, non verò in quantum sunt personæ publicæ, Ciuitatum Rectores, & Magistratus, ne gladius Ecclesiasticæ potestatis desiciat, & perturbetur Episcopalis iurisdictione. *Ibid. art. 5. 6. & 7.* De quo Couar. in cap. Alma mater, 1. p. §. 7. nu. 5. Driedo lib. 2. de libert. Christ. cap. 8. pag. 68. Corduba lib. 3. quæst. 43.

6 Idem docet P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 35. diff. 4. num. 7. ubi num. 8. sequenti consequenter tradit, non posse Scholasticum Salmantinum aliquem religiosum excommunicare, eò quod ratione collegij ei subijciatur, ad quod multa egregiè, ac perdoctè congerit, probatque primò, & principaliter. Nam licet præfatus iudex Scholæ Salmantinæ habeat circa hoc per amplam priuilegia Apostolica, Regulares tamen, præcipue nos Minores habemus nostrorum priuilegiarum ampliores confirmationes à Sede Apostolica per Sixtum Quartum, Clementem Septimum, Pium Quartum, Clementem Octauum, & Paulum Quintum: *Motu proprio, et certa scientia, & de plenitudine potestatis, quæ clausula*

sula non solum confirmat prius priuilegium, non obstante posteriori, sed etiam habet vim nouæ concessionis (etiam non expressa noua illorum priuilegiarum speciali concessione, quam ad maiorem abundantiam ponunt, & exprimunt Pontifices in suis præfatis confirmationibus) nec non renouat inuicidum, vel abrogatum, ex Glossa in cap. quia diuersitatem, de concess. præbendæ, & in cap. 1. de translat. ubi Innocent. Bart. Panormit. Decius, Fehm. & resolut. Suarez lib. 8. de legibus cap. 18. à num. 12.

Nec obstat, quod priuilegia Scholæ Salmantinæ extra ius commune vagantia non censentur derogata per subsequens priuilegiū, nisi de illis fiat expressa, & specificæ mentio, argumento cap. 1. de constitut. lib. 6. nam etiam si generaliter verum sit propter probabilem ignorantiam, quam Pontifex censetur habere priuilegijs non inclusi in corpore iuris communi, hoc tamen non admittitur, si priuilegium processerit à Sede Apostolica cum clausula, *Motu proprio*, vel *ex certa scientia*, quia tunc illud exprimit Pontifex, quod si alia extarent priuilegia, quorum ipse nec habet, nec habere potest notitiam, nihilominus ipsa vult derogare, ut in simili expressum est in cap. si motu proprio, de præbend. in 6. præsertim, quia quando priuilegium posterius non derogat priori in totū, sed tantum ex parte, quamuis in posteriori non fiat de priore mentio, non censetur derogatum quoad illam partem, tradunt Abbas in cap. constitutus, col. 2. de integram restitut. Menoch lib. 6. præsumpt. 40. num. 21. Antonius Gabriel lib. 6. communium, titulo de clausulis concl. 2. num. 21. & 22. Gratian. tomo 4. dissect. cap. 724. num. 6. & cap. 742. nu. 24. qui addit, dictam clausulam, *ex certa scientia*, vim specialis derogationis habere, etiam si sit Concilium Generale, cui derogandum est.

Supradicta sunt adeò vera, & certà, ut non solum procedant in Religiosis, qui non sunt actuales Scholastici, sed etiam in his qui actū audiunt in scholis, & sunt cōscripti in cathalogo (vulgò matricula) scholasticorum, non obstante quod fruuntur priuilegijs Scholasticorum quoad fauores, conueniendū alios, etiam quando ipsi sunt actores, eorum suo iudicè Scholastico, ac proinde debere in odiosis subijci iurisdictioni ipsius, iuxta vulgatum iuris, *qui sentit commodū, debet sentire & onus*. Nam reuera cum dictus iudex non possit eos punire, ut statim probabimus, consequenter non erit integrum illi eosdem excommunicare, quia excommunicatio est grauissima inter pœnas Ecclesiæ.

Nec refert, quod iuxta iuris dispositionem non potest eadem res, vel persona diuerso iure censerī, licet quis ades. ff. de usufructu. re. et è enim id potest fieri respectu diuersorum, ut probat Menoch. de reuoc. possess. remed. 1. à num. 36. Tiraquel. de nobilitat. cap. 28. à num. 12. nec nouum, in auditum, vel inconueniens est, ut quis fruatur priuilegio vnius iurisdictionis quoad vnum effectū, & ab ea eximatur quoad alios, putà nē in illa conueniri possit, ut fit in causis miserabilium personarū,

E e e

qui

Ampliat
doctrina
Auctoris.Frid. vers. 25.
c. 3. de refor.Ordin. Tolet.
§. de pœnis, ex
communicat.Bullar. Bul. 9.
Clement. 4. &
Bulle 1. Bene-
dicti 12. & in
Comp. Societ.
verb. excommu-
nicato §. 3. ubi
refertur bulla
Nicolai 5.
quæ est bulla
3. & bul. 14.
& 37. Sixto
4. no. 44. bulla
Benedicti 12.
& bulla
7. Pij 5. no. 2.

quietiam si sint actores possunt convenire reos ad litigandum in Curia Principis, quando verò rei sunt, non possunt conveniri extra locum sui domicilij, *l. unica C. quando Imperator inter pupillos, & l. 5. tit. 3. part. 3.* apud Hispanos, & apud Lusitanos ordinatio Regia lib. 3. tit. 5. §. 3. late tradunt Couar. pract. cap. 6. Menoch. de arbitr. centur. 6. consil. 66. à num. 17. Donel. lib. 17. cap. 20. littera C. & in nostris terminis quoad causas Scholasticorum extat singularis textus in *authent. habita, verb. veram tamen C. ne filius pro patre*, ubi assignato certo iudice pro Scholasticis, ut possint convenire debitores suos, illis conceditur, ut eligant iudicē ad ipsos conveniendos, ita ut recusato iudicio vnus, alterius iudicium accipere liberè queant, ubi notat Salicet. in dicta *authent. num. 21.* & sequuntur Gratian. *tomo 3. discept. cap. 469. num. 1.* Navar. in praxi election. fori, sect. 2. quæst. 31. quod quando quis habet plures iudices, apud quos potest conveniri, electio illorum competit reo, quando iudex apud quem actor citavit partem, habet suam iurisdictionem à Principe, vel à Pontifice, cui consonat etiam Afflicis *decisi. 257. num. 6.*

Quod autem dictus Scholasticus, seu iudex Salmantinus non possit corrigere, seu punire Religiosos Scholasticos si delinquant, sed suis prælatis id reservari, ultra notorietatem suæ exemptionis, qua fruuntur per sua privilegia, quibus per nullum aliud, nisi de eis faciat specialem mentionem, nunquam derogatum iri censetur, extat quoddam singulare privilegium Innocentij VIII. factum Prædicatoribus pro Provincia Hispaniæ, ut non possint corrigi, seu puniri dicti Religiosi à iudice scholæ Salmantiniæ, vel ab alio cuiusvis universitatis, sed à suis prælatis, non obstantibus quibuscunque privilegijs in contrarium, & refertur in Bullario, quo possunt per communicationem aliæ Religiones frui, ut tradit idem P. Villalobos ubi supra §. *tambien tienen.*

Quod tandem confirmo, quia privilegia Regularium in dubio late debent interpretari in fauorem Religiosorum, ut plenè tradit cum Oldrado, & alijs Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 22. num. 3. in continentali littera M. & resoluit noster Auctor tom. 1. quæst. 11. art. 6. regula 10. & nos dicemus infra *resolut. 90. num. 49.* pro quo est textus singularis, & à nemine (quem viderim) ad hoc allegatus in *cap. cum venissent, de iudic.* ubi soli Papæ reservatur cognitio de dubijs privilegiorum Apostolicorum, & ad tollendū omne dubium id ipsam declarauerunt Leo X. & Iulius II. apud Compend. Societat. & Compend. D. Benedicti, & refert idem noster Auctor loco citato, & tom. 2. q. 64. art. 2.

7. Ex quo fit, quod Religiosi non possunt excommunicari ab Episcopis, nisi in casibus, in quibus à Papa, vel à iure id specialiter, & expresse exprimitur, cum eorum exemptio sit omnibus notoria, & manifesta.

Vnde bene notauerat Portel in *addit. ad dubia verb. Episcopus, num. 5.* non placere dictum nostri Auctoris tom. 2. q. 63. art. 7. §. sed *concludendq.*

Bull. bul. 3. in nocent. 8.

Opem. Societ. verb. Privilegia §. 1. & Compend. D. Benedicti. §. 49.

Explicatur, ibid. art. 6. & propugnatur doctrina Auctoris.

deinde dico, asserentis posse Episcopum iuxta decretum Tridentinum, procedere per censuras, & punire Religiosum extra claustrum notorie, & cum scandolo delinquentem, si à suo superiore, in statu ipso Episcopo, intra tempus præfixum non puniatur, quia, inquit Portel, ibi Concilium non exprimit, quod per censuras possit punire. Rectè inquam, aduerteret præfatus Pater, nisi Auctor expresse oppositum assereret in *Addit. summa tome 3. cap. 105. num. 2.* De quo vide infra de Retractionibus Auctoris, *retract. 12.*

Idem docent Sanchez lib. 7. de matrimo. disp. 33. num. 22. & 23. & lib. 6. de decalog. cap. 1. num. 14. & P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diff. 5. num. 17. aperte probatur ex *cap. 1. §. in eos autem, de privileg. in 6.* & tradit P. Miranda dict. quæst. 35. art. 1.

8. Circa quod aliud dubium insurgit, an scilicet, Episcopus possit formare processum iudicum contra præfatum Religiosum extra claustrum notorie delinquentem, & cum tali processu illū remittere ad suū prælatum, & an possit subditus puniri ab ipso prælato virtute huius processus ab Episcopo confecti? Portel in additionibus ad *addit. Dubiorū verbo, puniatio Religiosi extra Conuentū, n. 17.* tenet partem affirmantē dummodò prius citetur, & audiat Religiosus iuxta iuris ordinē, & probat, quia Conciliū præcipit, ut instante Episcopo prælatus puniat, & non bene instaret, nisi ostēderet processum à se formatum, ad quod adducit quandam declarationem relaram à Marzilla in suis declarationibus ad citatum *cap. 14. de Regul.* ubi id declarari videtur à Cardinalibus sacre Congregationis. Sed fateor rationem præfatā Portel mihi haud sufficientē videri, post enim Episcopus instare, & bene instare certiorè sciendo per suas literas prælatus denotioritate delicti à Religioso ita commissi, ut nulla tergiversatione celari potuisset, ad quod non est necessarius processus iudicus ab Episcopo formatus, quē ipso iure nullū esse ex defectu iurisdictionis notū iuris est, per Regulariū privilegium, vè infra de exemptione quoad Episcopos n. 17. videbimus, & in hoc casu Episcopo non datur absoluta potestas à Concilio ad puniendū talē Religiosum notorie delinquentē extra claustrū, sed tantū, ut possit punire, prælato ad eius instantiā non puniente. Hæc doctrina est multū cõformis resolutis à nostro Auctore. *Tomo 2. q. 2. art. 6. ad finem.* Vbi declarans quid sit Episcopū instare, ait. *Existimo, quod ut dicatur Episcopus instare, & prælatus negligens, sufficit, quod ter fuerit requisitus, & noluit punitionem congruenter executioni mandare. ecce quomodo nullū verbum facit de formatione processus ad puniendū talē Religiosum, sed tantū requirit ait, ut ter moneatur, seu requiratur prælatus. Et q. 63. art. 7. §. ex quibus infertur, affirmat, quod Regularē percipientē clericum sacularem extra claustrum non potest Episcopus denunciare excommunicatum ex defectu potestatis, ergo à fortiori multo minus poterit contra ipsum formare processum iudicum, ut prælatus virtute illius puniat talem subditū delinquentem. Ex*

Illustratur, & ampliat, tur doctrina Auctoris.

Trident. sess. 24. ca. 14. de Regul.

quo consequenter, quod si Episcopus de facto cum tali processu à se formato talé Religiosum ad suum superioré remittat, non potest ipse superior ex vi illius aliquid agere contra delinquenté, cum ipso iure nullus sit, sed alium de nouo debet conficere. Ad declarationem Cardinalium relata[m] à Portei pro sua sententia dicit, quod expressé id non insinuat, vel quod non proponitur sufficienter authentica. Vide ad hoc Sanchez dicit. disp. 33. num. 23. & dicit. c. 1. n. 14. & P. Villalob. d. tract. 35. diff. 5. num. 5.

Noua respõsa sacrae Congregationis Cardinalium. Circa quod adhuc nota, quod Barbosa in Collectanea ad Decretal. cap. ea qua, de statu monach. n. 8. refert quasdam declarationes Cardinalium circa cap. 14. de Regularibus in Tridentino. quorú originalia responsa edita sub die 19. Septembris anni 1625. se vidisse testatur.

Primo quæsitum fuit, an Episcopus statim habita noticia delicti Regularis notoriè extra claustrum delinquentis, possit informationem capere, & illam ad superiorem Regularem mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præsumere? Et congregatio respondit, posse.

Secundo, an sufficiat, quod Episcopus vna vice superioré Regularem moneat, eique terminum præfigat ad castigandum subditi delictum? Congregatio respondit, satis esse, vt Episcopus semel instet superiori Regulari, eique tempus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum.

Tertio, an sufficiat, quod superior Regularis ad Episcopum mittat copiam tantum sententiæ, vt Religiosi dicunt, vel debeat remittere acta omnia super delicto actitata ad effectum, vt Episcopus videre possit, si in hoc adimpleta fuerint verba dicti decreti Tridentini, *seuerè puniantur*, nec ne? Congregatio respondit, non sufficere, vt sententiam, aut etiam acta ad Episcopum transmittat, sed opus esse, vt de punitione ipsa, & sententiæ executione Episcopum certiore[m] faciat.

Denique quæsitum fuit, an dictum decretum Tridentinum intelligatur etiam, cum delictum commissum fuerit intra Ecclesiam, vel claustrum? Congregatio respondit, facultatem Episcopo attributam vindicare sibi locum, etiam cum Regulares notoriè, & cum scádalo extra claustra, intra Ecclesiam delinquant, non tamen si intra claustra.

Circa quarum declarationum primam aduerte, quod in ea non datur facultas Episcopis (meo videri, & sub censura Ecclesiæ) ad faciendum processum iuridicum contra dictum Regularem notoriè extra claustrum delinquentem, sed tantum vt summariam facti informationem faciat, eamque ad superiorem illum mittat, vt nequeat (inquiunt Domini Cardinales) de delicto ignorantiam præsumere. hoc est, vt per id eum certiore[m] faciat de delicto commissio à suo subdito, & habeat sufficientem causam notitiam, qua possit in causa contra ipsum delinquentem iuridicè præcedere ad puniendum illum. Et ita nihil in hoc responso sacrae Congregationis apparet contra Auctoris doctrinam à nobis hic traditam.

Circa

Circa secundum responsum Sacrae Congregationis, nota, quod licet in illo declaratur, satis esse, vt Episcopus semel instet, seu moneat superiorem Regularem, eique tempus præfigat ad eiusdem Concilij præscriptum, adhuc tamen, si superior negligens sit in eo exequendo, poterit secundo, & tertio instare: & rectè ita faciet, conformando se iuri communitrinam monitionem in causis, & censuris præscriptis.

Circa tertium responsum aduerte, sufficere copiam summariam sententiæ, & eiusdem executionem iam peractam esse ad Episcopum transmittere, vt illi manifestè constet, qualiter præscripto Concilij, & suæ instantiæ, & monito satisfaciendum sit, quod est ad vnguem illud obseruare.

Circa vltimum responsum tandem obserua, quod si Regularis intra Ecclesiam sui monasterij delinquat, non videntibus secularibus, non censeri comprehensum sub dicto decreto, & declaratione sacrae Congregationis, quia eo casu cessat scandalum, & notorietas delicti, ob quod Concilium & ad illud tollendum præcipit, vt Episcopus instet superiori pro punitione talis delicti.

9 Privilegia famulis Regularium concessa, ne ab Ordinario excommunicentur, habent locum in his tantum, qui actu monasterijs seruiunt intra eorum septa, & domus residentes, & sub eorum obedientia, & regula professi viuunt, de quo Ordinario constare debet, ex Decreto Tridentino. Privilegia extant apud Bullarium, *ibidem tom. 2. quaest. 67. art. 3.* De quo Henriquez tom. 1. lib. 7. de indulgent. cap. 2. 5. num. 7. litera L.

10 Duplex est excommunicatio, generalis alia, & altera specialis. Generalis rursus duplex: alia dicitur lata à iure, alia ab homine lata à iure est, qua generaliter Canon, constitutio, aut statutum excommunicat quidpiam facientem, vel omittentem. Lata verò ab homine est, quæ iudex generaliter fert contra facientes, vel omittentes aliquid: ista spirat mortuo, aut deposito ab officio iudicis, glossa in rap. à nobis el. 1. de sentent. excommunicat. at lata à iure minime, cap. final de officio legati, vbi DD. tom. 2. quaest. 60. art. 1. De quo glossa in cap. à nobis de sentent. excommuni. vbi Hostiensis, Panorm. & Felin. D. Anton. 3. p. tit. 24. c. 74. & late tradunt Nauar. in Manu. cap. 7. n. 40. & 41. P. Miran. d. quaest. 35. ar. 2. Suarez de censuris disp. 3. sect. 1. à nu. 1. & disp. 8. P. Villalob. 1. p. sum. tract. 16. diff. 4. nu. 1. & tract. 17. diff. 2. nu. 2.

11 Plures sunt excommunicationes, quæ contra Religiosos in iure feruntur. Prima est, qua excommunicantur Fratres Minores, qui interditi generalis tempore in suas Ecclesias fratres, vel sorores tertij Ordinis admittunt, *Clement. cum ex eo 3. de sentent. excom.* De quo infra de interdico erit nobis sermo. Secunda, qua excommunicantur ipso facto Religiosi non seruantes interdictum, vel cessationem à Diuinis, quam seruauit Ecclesia Cathedralis, vel Matris, vel Parochialis populi, *Clem. 1. de sentent. excom.* & confirmat Concilium Tridentinum, quod in generali tantum interdicto habet locum. Tertia, excommunicatio est contra

Ecc 3;

monas

Trid. ses. 24. c. 11. de refor. Bull. Bull. 25. Inno. 4. & Bulla 33. Sixti 4. n. 12. & in corp. v. famul. §. 11.

Trid. ses. 24. c. 12. de refor.

monachos decimas sibi appropriantes, seu praesumentes non soluere, *Clem. 1. de decimis*. Quarta fertur contra Religiosos, qui petunt aulas Principum animo nocendi suis praelatis, seu monasterijs, *Clem. ne in agris, §. quia vero, de statu monachor.* Quinta fertur in monachos, qui sine facultate Abbatis habent arma intra claustra monasterij, ut habetur eadē *Clem. d. §. quia vero in fine*. Sexta ponitur contra Mendicantes, qui accipiunt nouas domus, vel loca ad habitandū, aut commutant, vel alienant ac qui sita ante Concilium Lugdunenſe, *Clem. cupientes, de pennis*, & confirmatae Tridentina Synodus, de quo supra de Ecclesijs Regularibus, num. 7. Septima fulminatur contra Religiosos in concionibus, vel aliter auertentes parochianos a ſolutione decimarum Ecclesijs debitarum, vel qui de industria nullum conſcientiae ſcrupulum incuriunt poenitentibus in Confessione de ſoluendis decimis, ut habetur d. *Clement. cupientes de pennis*, & nos diximus supra de Decimis, num. 7. Nona eſt contra clericos, & Religioſos inducentes quempiam, ut apud ſuas Eccleſias eligat, vel muret ſepulturam d. *Clement. cupientes, §. ſand.* de quo tom. 3. quaest. 58. & nos dicemus infra de ſepulturis. Decima excommunicatio reſeruata Papae imponitur Religioſis miniſtrantibus Sacramenta Eucharistiae, vel extreme vnctionis laicis, aut clericis ſine licentia Parrochi, aut nuptias ſolemniſſime benedicunt, vel abſoluunt excommunicatos a iure, ſtatuto, vel ſynodorum ſententijs ſine priuilegio, *Clem. 1. de priuilegijs*. Undecima, excommunicantur Religioſi vtriuſque ſexus matrimonium contra hentes, *Clem. vnica, de conſanguin. & affinit.* Duodecima eſt contra Religioſos fauorem impatientes mulieribus, quae habitum Biginatum ſumpſerunt, & ad id inducentes, *Clem. 1. de Religioſis domibus*. Decima tertia eſt contra Religioſos profeſſos habitum tenentis de mitentes, *cap. vt periculoſa, ne clericis, vel monachi, lib. 6.* De quo infra de habitu Regulari n. 6. Decima quarta extat in d. *cap. vt periculoſa*, contra Religioſos euntes ad ſtudia generalia, ſeu vniuerſitates non habita licentia ſuperioris, de quo infra de Monachis, num. 14. & ſeqq. Decima quinta habetur eodem *cap. vt periculoſa*, contra Religioſos extra clauſtrum leges, vel Phyſicam audientes, de quo infra de monachis, num. 15. Decima ſexta extat apud, *extranag. vices illius, de treuga, & pace*, contra Mendicantes, Eccleſiarumq; parrochos pacem inter ſe ipſos contraſtam violantes. Decima ſeptima habetur in *extranaganti, vnam ambioſa*, contra eosdē Mendicantes transferentes ſe ad aliam Religionem non Mendicantium ſine ſpeciali licentia Papae, praeterquam ad Carthuſienſes, quam ipſo facto incurrunt tam recepti, quam recipientes. Decima octaua eſt contra Religioſos vtriuſque ſexus recipientes aliquid a nouitijs praeter victu, & veſtitum, de qua in Concilio Tridentino, & nos ſupra diximus de dotibus Monialium, num. 4. Decima nona excommunicatio reſeruata Papae fertur contra praelatos, & Religioſos introducentes, & admitentes ſceminas intra monaſteria virorum, & idem contra dictos praelatos, &

vid. ſef. 25.
c. 3. de regul.

vid. ſef. 25. c.
26. de regul.

praelatos, Religioſos, ac Religioſas introducentes, vel admitentes viros, aut mulieres intra clauſuram Monialium, ex Bullis Pij V. & Gregorij XIII. de quo ſupra diximus de clauſura Monachorum, num. 1. & de clauſura Monialium a num. 18.

Vigeſima extat apud eandē Bullam Pij V. contra Abbatiffas, & Moniales exeuntes a monaſterio quacūq; de cauſa, etiā infirmitatis, excepta magni incendij, vel agitudine leprae, vel epidemiae probata litteris ſuperioris, & Episcopi, de quo ſupra de clauſura Monialium a n. 36. vsq; ad 42. & n. 50. & ſeqq. Vigeſima prima habetur in *extranaganti, ambioſa*, contra alienantes bona Eccleſiaſtica, & recipientes, vel pactū faciētes, per quod illorū dominium transfertur. De quo ſupra diximus de alienationib. n. 14. & ſeqq. Vigeſima ſecunda, ipſo facto excommunicantur Fratres, & ſorores tertij Ordinis collegialiter viuētes, qui poſt factā profeſſionē trium votorū ſubſtantialiū matrimonium contraxerint, ſeu contractū conſumauerint, aut Religionē deſerunt ad ſeculare vitā redeſſerunt, ut habetur in *extranaganti Sixti III. incipit, ad Chriſti Vicarij*, & reſertur a Collectore Mendicantiū. Vigeſima tertia, ponitur contra Fratres Praedicatorēs, & Minores admitentes ad priuilegia, & immunitates Ordinis quoscuq; laicos vtriuſque ſexus, praetextu tertij Ordinis, ſeu alterius modi, niſi geſtauerint habitū dicti Ordinis, & profeſſionē emiſerint in aliqua domo, vel congregatione Fratru praefatorū, vel ſororu vitā ducentes, ex alia Bulla eiusdē Sixti, quae incipit, *de teſtāda non nullarum ambitio*, relata ab eodē Collectore. Sed hec iam penon vltimū ſeu opoſita conſuetudine omnino eſt abrogata, ſicut & aliae conſtitutiones per diſſuetudinem iam antiquatae ſunt, *ibid. d. 9. 60. art. 2.* De quo Corduba in *Addit. ad Compen. d. §. 14.* Caiet. in ſumma verb. excommunicatio, c. 8. Gerson, lib. 3. de vit. ſpiritu, lect. 5. & 6.

12. Attento iure cōmuni licitū eſt cōmunicare cū excommunicatis neceſſitatis propriae ergo, vel ob ipſius excommunicati ſalutē, *cap. reſponſo 43. cum voluntate 54. de ſent. excom.* Id quod maiore abundantia, & ad pacandos ſcrupulos conceſſit Greg. IX. Clem. & Eugen. III. Fratribus Minoribus apud Bullariū, ſcilicet, vt in terris haereticorū, & ſchismaticorū poſſint cōmorari, & participare cū illis. Ex quo Catholici inter haereticos & inter haereticorum cōmorantes in externo conuictu cū illis participantes excuſantur a peccato ex neceſſitate, & conſuetudine, quae eſt optima legū interpres, *tom. 2. q. 61. art. 1.* De quo Nau. in *Manu. c. 4. num. 6. & cap. 27. nu. 35.* Ad quod vide *Suar. de cenſ. diſp. 15. ſect. 3. per totam*, & *P. Villalobos, 2. p. ſumm. tract. 17. diſcul. 13.*

13. Hodie per *extranaganti Martini V. ad euandā* nullos tenemur excommunicatos vitare, niſi ſint nominatim excommunicati, & denunciati, vel ſint publici clerici percuſſores, ſeu notorii, tā notorietate iuris, quā doſſilicet, percuſſor conſeſſus eſt delictū, vel eſt de illo conuictus, vel poſt deductionem ad forum contentioſum lata eſt ſuper eū ſententia

excom.

Collect. Med.
tit. excomm.
§. 13.

Collect. vbiſu.
§. 14.

Bull. Bulla. 6.
Greg. 9. & Bull.
lla 19. Inno. 4.
& Bulla 14.
nu. 11. & Bull.
lla 33. n. 13.
Sixti 4.

excommunicationis: quam etiam notorietate facti, quando, scilicet, adeo manifesta est euidentia actus, vt nulla possit tergiversatione culari, aut aliqua excusatione excusari, nec est locus infirmitati, *ibid. art. 2.* De quo Couar. *cap. alma mater*, 1. part. §. 2. num. 9. §. superest, Nau. *cap. 9. a. nu. 6. & cap. 26. na. 2. 6. & capit. 7. nu. 35. & cap. 15. nu. 5. & lib. 5. conf. 40. titul. de sententia excommunicationis.* Vidè Suarez de censur. disp. 9. sect. 1. per totam, & P. Villalobos d. tract. 17. dif. 3. à nu. 1.

14 Regularis exemptus percutiens clericum sæcularem extra claustra non potest denunciari excommunicatus ab Episcopo Diocœsis, in qua deliquit, potestas enim illius non extenditur ad sibi non subditos, sed tantum monere debet summam superiorem, vt puniat intra tempus ab ipso præfixum, iuxta terminos Tridentini Concilij, *tom. 2. quæstion. 63. art. 7. §. de quibus inferitur.* De quo supra diximus, nu. 8. §. circa quod.

15 Communicatio cum excommunicato in Diuinis est prohibita iure Diuino, secundum Theologos, qui contra Lutherum scripserunt: in alijs non est prohibita iure Diuino. Vnde circa primum non potest Papa dispensare, *tom. 2. quæst. 99. art. 6. S. respondetur.* De quo Couar. *cap. alma mater*, 1. p. §. 1. Vidè Suar. supra disp. 10. sect. 1. & 2. Villalob. d. dif. 17.

16 Multæ excommunicationes contentæ in Extrauagantibus, & alijs priuilegijs, & constitutionibus factis pro Regularibus non ligant, tum quia non sunt promulgatæ, & licet aliquando fuerint promulgatæ, inuincibiliter ignorantur: tum etiam quia non fuerunt latæ per modum statuti perpetui, sed per modum sententiæ, quæ est ab homine. & cum homine expirat, qualis est excommunicatio latæ sententiæ Alexan. d. Sixti contra transeuntes ad Indias Occidentales sine speciali licentia Regum Hispaniæ, *ibid. art. 7.* De quo Nauarr. *cap. 27. num. 2. 54. & 55.*

17 Licitum est leuato galero aperire caput inclinando illud excommunicato denunciato, si est nobilissimus, vel officialis, seu minister Regis, qui prius vrbانيتatis gratia se discooperit. Ita decum fuisse Neapoli in facti contingentia refertur, *Addit. Summa tom. 3. capit. 110. num. 1.* De quo Couar. in *cap. alma mater*, 1. part. §. 1. num. 2. Zerola in Praxi Episcopi *cap. 1. part. tit. excommunicatio*, fol. 76. §. vndecimum dubium.

RESOLVTIO LXIII.

De exemptione Regularium quoad sæculares.

EXEMPTIO est quædam liberatio à potestate Ordinarij inferioris, stante subiectione immediata ad Romanum Pontificem, vt notatur *cap. cum persona de priuileg. m. 6.* Quædam autem est personalis, qua eximuntur personæ: quædam vero localis, qua eximitur Ecclesia, vel monasterium. Rursum quædam est vniuersalis, qua Ecclesia, vel personæ cum vniuersitate iuris spectant ad

ad Papam: quædam vero particularis, qua eximitur ex parte, videlicet in certis casibus tantum, ex glossa in *Clement. attendentes, de statu monach.* Denique exemptio potest considerari quoad personas, quoad Ecclesias, & quoad res Ecclesiasticas, & Regulares, quæ ad dominium Sedis Apostolicæ pertinent, *tom. 2. quæst. 62. art. 2.* De quo Socin. in *cap. receptimus*, num. 1. 2. de priuilegijs.

12 Religiosi, sicut & Clerici inter personas Ecclesiasticas computantur, ac ideo iure Diuino à iurisdictione sæculari eximuntur, iuxta illud *Psalm. 104. nolite tangere Christos meos*, & illud *Math. 17. ergo liberi sunt filij*, & sacri Canonès hoc iuri Diuino tribuunt in *cap. si imperator, cap. Constantinus 96. dist. cap. continua 11. quæst. 1.* Sed eorum bonæ, seu res temporales Ecclesiarum, & Monasteriorum iure tantum humano, & Ecclesiastico Sedes Apostolica eximit ex causa à potestate sæculari, cui suapte natura suberant, vt ex *cap. Ecclesia 8. Mariæ de consist. cap. nullus el. 2. & cap. Sylvester 1. quæst. 1. & cap. bene quidè 1. dist. 96.* satis colligitur, ac constat, & habetur in Tridentino *sess. 25. cap. 20. de reformat. ibi. art. 2.* De quo Turcremata in *cap. cum ad verum 96. dist.* Nauar. in *cap. nouis*, notab. 6. num. 6. de iudic. Couar. 1. Pract. *cap. 3. num. 1.* Abb. in *cap. qualiter*, num. 7. de iudic. Ad quod vidè Suarez lib. 3. de legibus, c. 34. à nu. 2. & 11. cū seq.

3 Iudici sæculari licet sequestrare triticum Ecclesiasticorum Regularium, ac Commendatorum Militarium tempore magnæ necessitatis, vt venundetur pretio taxato per legem, relicta prius sibi parte pro sufficienti victu suorum, plus potius, quam minus, dummodò in eo exequèdo obseruetur ad vnguem forma præscripta in lege Regia, & ipsis pretium taxatum verè, & realiter offeratur, ante quam ab eis triticum extrahatur, id namque ius naturale in necessitatis articulo permittit, ac dicitur. Aliter facientes, & excedentes modum præscriptum à lege incidunt in excommunicationem Bullæ in Coena Domini, *ibid. art. 3.* De quo Mexia de taxa panis, num. 64. fol. 21. & 22. Gutier. lib. 1. Pract. quæst. 13. num. 3. Ad quod vidè Suarez vbi sup. à nu. 15. vbi resoluit leges civiles iustas non comprehendere clericos, & alios Ecclesiasticos quoad vim coactiuam, & de casibus in quibus iudices laici, & Rectores ciuitatum incidunt indistinctam excommunicationem in Coena Domini, agit como de censuris disp. 21. à nu. 77.

24 Receptores laici reddituum temporalium Ecclesijs, ac alijs pijs locis à Rege concessorum sub conditione, vt eorum petitio apud iudicem sæcularem proponatur iuxta legem Regiam 1. tit. 2. lib. 4. nouæ Cõpilat. non possunt conueniri coram iudice Ecclesiastico, dicta enim bona non transferunt in naturam, & conditionem spiritualium. At si præfacta bona commutata sunt in spiritualia, vel spiritualibus annexa, possunt vtiq; conueniri laici super his coram iudice Ecclesiastico, *ibid. art. 4.* De quo Azuenedo in d. l. 1. Gutier. lib. 3. Pract. quæst. 27.

5 Monachus in causa Ciuili coram suo prælato est conueniendus,

Psalm. 104.
Matth. 17.

Trid. ses. 25.
c. 20. de reso.

L. 1. tit. 2. lib.
4. non. Comp.

nisi de eius licentia absens sit causa studij, vel in Curia, vel ad negotia monasterij missus absistat in alio loco, quia tunc conueniri potest coram iudice Ecclesiastico, dummodo tria simul concurrant: licentia praelati, contractus, aut debitum moderatum iuxta negotij qualitatem ad arbitrium boni viri, ita ut in mandato monasterij videatur comprehendij, & quod praelatus, & monasterium longè absint. Abbates vero, & Monasteria coram suis iudicibus Regularibus sunt conueniendi, *ibid. art. 5.* De quo Bart. in *l. si longius 28. §. fin. ff. de iudic.* Horatius Lucius de priuilegijs scholar. priuileg. 74. Idem post Abbat. *cap. quanto, num. 5. de offic. ordinar. & Felin. cap. cum dilecta, num. 18. de rescriptis, docet Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 31. num. 21.*

6 Monachus, sicut nec clericus non potest capi, vel incarcerari à iudice seculari ob debitum ciuile, ut noti iuris est, nisi in fraudem creditorum ingrediatur Religionem, vel sacris initiatur post capturam, tunc enim cum professio sine praua informatione, an debitis sit obnoxius iuxta constitutionem Sixti V. facta sit nulla, consequenter post spoliationem habitus Regularis potest conueniri, ut merè laicus coram suo iudice seculari. Idem ius est de clerico, cui priuilegium clericale non prodest, videtur enim Clericatus in fraudem susceptus, *ibid. art. 6.* De quo Abb. in *cap. unico, de obligat. ad ratioc. verb. tertia fuit, & in cap. 1. depositi. Baeza de inope debitore, cap. 17. num. 22.*

7 Praelatos Ecclesiasticos posse habere iurisdictionem temporalem exemptam à seculari, affirmant plures, & constat ex *cap. cum dilectus de ordine cognis.* quia potestas temporalis, aiunt, residet apud Papam, & Ecclesiam in habitu, & potentia, & ab ea medio ordine, & dispositione Diuina ad Imperatores, Reges, & Principes temporales, seu seculares translata est, ut deducitur ex multis locis Sacrae Scripturae. Alij negant asserentes, quod potestas Ecclesiastica non se extendit ad iurisdictionem temporalem, nisi in quantum ista deseruit, aut concernit spirituales. Prima opinio affirmatiua ut securior, & communior amplectenda est. Vnde in magnis difficultatibus potest Papa contra laicos vri hac potestate temporalis, & iusta intercedente causa regna auferre, vel transferre, ut in facti contingentia olim fecisse constat ex *cap. grandi, de sup. plen. neglig. pralat. lib. 6.* Auct. *ibi. art. 7.* De quo Anastas. Germ. lib. 3. de factorum immanit. cap. 3. num. 64. & 74. in fine, & cap. 13. num. 18. Anton. Camos. in Microlog. 3. p. Dialogo 4. pag. 44. Idem post Euerardus conf. 210. num. 31. & Auendaño iunior. l. 40. Tauri, gloss. 4. num. 399. tradit Sanchez lib. 7. Decalog. capit. 14. numer. 11. ad finem, & numer. 14.

8 Episcopi, Abbates, & monasteria nullibi prohibentur iurisdictionem temporalem exemptam habere, ac illam actu exercere per ministros, & iudices seculares, notariosque Regios agendo causas secundum leges Regias, quarum dispositioni se in omnibus debent conformare

mare sicut alij Domini, & iudices seculares, qui sunt vassalli Regum ab ipsis hanc iurisdictionem temporalem in feudum habentes. Vnde nullum videtur inconueniens, praefatos praelatos, & monasteria talimodo habere vassallos, & temporali potestate frui, ut colligitur ex iure *cap. Romana. §. debeat. de appellat. lib. 6.* dummodo iudicium sanguinis perse non exerceant, quod illis strictè prohibetur, *cap. clericis, & cap. sententiam sanguinis, ne clerico, vel monachi,* quin imò ita conueniens iudicatur propter auctoritatis Ecclesiasticae conseruationem, & maiorem zelum iustitiae, & charitatem, quam exercere erga subditos praesumitur, quo confisanti qui Reges illis gladium huiusmodi temporalis dominationis committere non formidarunt, certo sperantes tanquam patres filios habendos subditos, & tractandos vassallos, *ibid. art. 8. & 9.* De quo Greg. Lopez in *l. 48. verb. in la temporal, titul. 6. part. 1. & gloss. 8. titul. 3. lib. 1. Recopilat. D. Antonin. Florent. 3. part. titulo 24. capit. 75. in prooemio, Hostiens. in *cap. dilectus de off. ordinar.* Azevedo in *l. 4. numer. 3. in fine, titulo 7. lib. 3. Recop. Segura in Director. iudicium 1. part. cap. 1. num. 3. Vidè in Bullar. Bullam vnicam Urbani II. & gloss. in dict. *cap. clericis, Coua. Clemens sifariusus, 2. part. §. 6. nu. 8.* ¶ Ad quod faciunt tradita à Sanchez ubi supra dict. num. 11. & sequentibus, ubi agit de capacitate Monasterij, & successione ipsius maioratus habentes annexam iurisdictionem temporalem, & quantum ad feudi successione, multa quoque tradit à numero 32.**

9 In causa feudali tamen super proprietate, quam super possessione Dominus feudi cognoscit intervassallos etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam, & communem sententiam, & habetur expressum, *cap. ex transmissa, & cap. xerum, sequenti de foro competem.* At in causa criminali, vel ciuili procedente à delicto minimè. In causa autem Maioratus, si Reus sit clericus, vel monachus, & litigerur super eius tenuta, seu possessione, de ea cognoscere non pertinet ad iudicem secularem, à cuius iurisdictione potest declinari, sed ad forum Ecclesiasticum, vel Regulari, ut in terminis iudicatum referunt apud Regale Consilium, seu Tribunal, in multis enim differt Maioratus à feudo in Hispania, *ibidem artic. 10.* De quo Bobadilla, lib. 2. Polit. capit. 18. numer. 157. Mieres de Maioratus. quæstion. 9. numer. 3. & 4. part. 3. & quæstion. 2. numer. 13. part. 4.

10 In causis temporalibus, in quibus Ecclesia, vel Monasterium personam gerit actoris aliquid à laico petens, debet eum conuenire coram iudice seculari, *cap. si clericus, capit. cum sit generale de foro compet.* nisi forte laicus destruxerit Ecclesiam, aut monasterium, vel in eis sacrilegium commiserit, tunc enim apud Ecclesiasticum iudicem agendum est *cap. conquestus, & dict. capit. cum sit generale, eodem titulo.* Monasterium autem agens, & petens aliquid apud iudicem secularem potest apud eundem iudicem reconueniri, iuxta comunior sententiam,

26. Marc.
26. Math. 26.
10. 28. Act.
5.

Bull. Bull. vni
ca Urban. 29

nisi reconuencio sit super causa criminali, etiam civiliter tantum intentata, aut super re spirituali, aut spirituali annexa, aut causata sit à malicia ipsius laici procurantis, vt à monacho conueniatu coram tali iudice, vt ipse coram eodem ipsum reconueniat, sciens fore sibi maximè fauorabilem ipsum iudicem, *ibid. art. 11.* De quo Greg. Lopez l. 56. tit. 6. p. 1. Roland. conf. 2. q. 4. num. 1. volum. 2. Auendaño. cap. 1. Prætorum, nu. 32. in fine, Abbas, Bald. Felinus, & Speculator in d. cap. *secularis*. Ad quod videt Sanchez, lib. 7. Decalogi, capit. 3. num. 26. vbi cum Couar. Pract. capit. 7. num. 3. & Cabedo decision. Lusit. 54. part. 1. num. 9. & 13. resoluit, monasteria Mendicantium, & monialium, & si ditissima sint gaudent priuilegio miserabilium personarum, vt agentia contra laicum possint illum conuenire apud Curia Regia iudices.

11 Pro publicatione testamenti, in quo monasterium à laico est hæres institutum, ad iudicem secularè pertinet citare prælatum ipsius monasterij, qui ad id est iudex competens, non verb ad Ecclesiasticum, notat glossa, & DD. in cap. *si hæres, de testamen.* & in l. 15. tit. 4. lib. 5. re copil. apud Hispanos. Sed hæc citatio intelligi debet sub conditione, si ipse prælatus, verbi gratia, vult se opponere, & contradicere testamento, & vt suam manifestet voluntatem, *ibidem art. 12.* De quo Couar. lib. 8. Pract. num. 2. & in dicto cap. *si hæres*, num. 7. de testamen. Gutier. lib. 2. Pract. q. 49. Paz in l. 3. Tauri.

12 Prætor, seu Corrector ciuitatis potest facere, vt concio habeatur apud Ecclesiam, etiam à Fratre Minore, non obstante sua Regula, in die magnæ alicuius festiuitatis, verbi gratia, in Epiphania Domini, non obstante contradicitione vicarij foranei Episcopi, id enim licitum esse videtur pro executione Decreti Tridentini præcipientis populo prædicari in festis solemnibus, cuius, & Sacrorum Canonum, ac Conciliorum executioni Principes, eorumq; ministri, ac iudices fauorem, & auxilium præstare debent. Quod in facti contingentiâ ita fuisse executioni mandatum in Ciuitate Sorie à quodam eius Prætoze refertur, non obstante consuetudine in contrarium approbantque factum Episcopus Diocesanus, *ibid. art. 19.* De quo Bobadilla, lib. 2. Polit. cap. 18. num. 194. Aufrer. de potest. secular. super Ecclesia & personas, regula 2. num. 31. & 21. Videt infra de prædicatoribus, nu. 19.

13 Ecclesia, seu monasterij succedens iure successionis, aut legati laico in conuento coram iudice seculari posse conueniri apud eundem iudicem, affirmant plures, quia lis inchoata, inquit, peragenda est ab hærede coram illo iudice, vbi iudiciu captu est, l. *vbi captum est iudiciu ff. de iudicijs*. At alij tenent, quod instantia captâ cū defuncto laico non trās sit ad Ecclesiam, vel monasterij hæredem, ac ideo inchoanda esse de nouo coram iudice Ecclesiastico. Prima opinio tanquã iuri magis consona, ac veritati, & equitati in iudicio amplectenda est, & in facti contingentiâ ita iudicatum fuisse fertur, *ibidem art. 21.* De quo Couar. l. Pract. *quæst.*

quæst. 8. num. 2. Guido Papa decil. 42. l. Bald. consil. 207. volum. 2. Castrensis in l. *hæres absens ff. de iudic.* Barbacia consil. 2. volum. 3. Boerius decil. 69. à num. 32.

De exemptione quoad Episcopos

14 Olim à Trento iure communi Regularès pariter ac Clerici seculares Episcopis subdebantur, prout ex sacris Canonibus, & Concilijs constat. At nunc ab eorum iurisdictione sunt exempti, per multa priuilegia Apostolica, quæ obseruari videntur per cap. *nimis iniqua, & cap. nimis praua, de excess. prælator.* & Clementina l. *eodem titulo, & Clementina 2. de censibus*, ac tandem per Concil. Trident. sessio. 25. cap. 20. de Regul. & immediate sub iure Romano Pontifici, de quibus priuilegijs late apud Bullarium Tom. 1. *quæst. 63. art. 1. & 2.* De quo Enz. quæz de indulgenc. cap. 24. & late P. Villalob. 2. p. Summa tract. 35. diff. 4. à n. 1.

15 Exempti à iurisdictione cuiuslibet Ordinarij censentur exempti à legatis Pape, sed non à legatis à latere diocesis, iuxta cap. *Abbatem de elect. in 6.* & declaratione Clementis III. qui quidam semper censentur excepti in quacunque crim amplissima exemptione, neque interpretanda veniunt priuilegia concedentia Regularibus exemptionem à legatis Sedis Apostolicæ, vt est priuilegium Sixti Quarto pro Carmelitibus, *ibidem art. 1.* De quo P. Villalob. supra num. 1. & 7. Loup. *in ibidem art. 1.*

16 Monialia Regularibus subiecta, etiam quæ monasteria, & hõna ea dem exemptione à iurisdictione Ordinariorum gaudent, quæ Fratres, ex Eugenio Quarto pro Ordine Sanctæ Clare apud Bullarium, *ibid. art. 5.* De quo P. Villalob. supra num. 8. vbi refertur non posse excommunicari ab Scholastico, seu iudice Salmant. Ymerita.

17 Processus sententia contra Regulares ab Ordinario lata in quacunque causa, & inde secuta sunt iure nullo, ex defectu iurisdictionis, vt constat ex tenore priuilegij, *um supra regularium, & colligitur ex cap. dilecto, vbi Glossa verbo clausula, de præbend.* quæ irritatio tenet, etiam dum ignorantia personarum in iudice, capiat *historia, de iudicij, l. priuatorum, de iurisdi. in iudicij*. Vnde talis sententia nec transtrans rem iudicatum, nec debet executioni mandari: excipe causas mercedum, seu stipendorum soluendorum, & miserabilium personarum contra Regulares extra claustrum viuentes, de quibus in Concilio Tridentino, *ibidem art. 6.* De quo Federicus conf. 13. num. 4. quæst. 2. Calderin. conf. 13. de iudicijs, Castrenf. conf. 3. 2. num. 2. lib. 1. Couar. Pract. cap. 6. & 7. Nauar. cap. 25. n. 13. ¶ Idem post Felin. in cap. *cum ordinem, de prescript. & l. l.* Clarum in pract. quæst. 36. num. 7. Paz in pract. l. P. tom. 1. tempore 3. num. 24. docet P. Villalob. vbi supra num. 6.

18 Duplici via possunt se defendere Regularès ab Ordinarijs, vel per fori declinatoriam, exhibendo in iudicio priuilegium petitiu, in loco

Trid. sess. 24. c. 4. de reform.

Trid. sess. 25. cap. 20. de regul. Bullar. bul. 13 & 28. Innoc. 4. bul. 30. A. lex. 4. bul. 1. Urban. 3. bul. 3. Nicol. 3. bul. la 14. & 33. Bulla 14. Sixti 4. nu. 15. & 7. Bulla 33. n. 7. Bulla 29. Eugen. 4. Trid. sess. 7. ca. 14. de ref.

loto congruo, & securo, iuxta cap. cum persona, de privileg. in 6. at id debet intelligi, quando privilegium non est notorium in titulo, & possessione, ex dict. cap. cum persona: quia si est notorium, sicut est exempli Medicantium, nec tenentur exhibere, nec probare exemptionem. Vel etiam reprobato privilegio pro dolo, seu exhibitio, & sententia lata agere possunt de invaliditate actus, per privilegium Clementis Quarti, Alexandri Sexti, & Pauli Tertii, quod referatur interpretari privilegij dubij concessi in favorem Regularium ipsi soli Romano Pontifici, & idem habet cap. cum venissent, de iudic. Unde Regularis notorie exemptus citatus ab Ordinario, ut comparatur in iudicio, non tenetur comparere, nisi si tantum ad proponendum de iurisdictione fori, vel nisi in citatione exprimat causa, quae sua iurisdictionem Ordinarii: nam tunc comparere debet. *Ibid. art. 7.* De quo Sylvest. verb. exemptio, n. 6. & 8. Covar. regula possessor 2. p. §. 5. num. 1. & §. 10. num. 9. Mariana de ordine iudiciali, 6. p. memb. 1. nu. 39. D. Min. & Petul. in dict. cap. si persona, n. 4. Monac. n. 1. q. Idem docent Fuscus lib. 2. de visitat. c. 20. n. 6. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 3. num. 2. Henr. q. lib. 7. de indulgent. cap. 2. §. n. 7. & in comment. littera F. & littera T. num. 8. post Abbatem in cap. cum orationem, num. 5. & de rescriptis, quibus citatis cum nostro Auctore idem res soluit P. Villalob. vbi supra num. 5.

Bullar. bulla 13. Clem. 4. Comp. Socie. tie. privilegij §. 1. & 4.

Bulla 1. Clem. 6. bulla 1. 4. Stat. 4. 37. de Bullar. 11.

Vide apud Bullarium bullas Clementis Sexti, & Sixti Quarti, quibus conceditur, quod non possunt consentiri Regulares ratione delicti, aut contractus, aut rei, de qua agitur, reuocando decretum Innocentij Quarti.

An autem Episcopi possint procedere per censuras contra Regulares in casibus illis a Sede Apostolica commissis, vide quae supra diximus de excommunicatione sum, 8.

19 Ordinarius non potest procedere ad capturam Religiosi exempti, nisi in gravi delicto timeatur de fuga, argumento cuiusdam decreti Trident. Sess. 25. cap. 6. de reformat. & cap. si clericos de sentent. excommunicat. lib. 8. tunc enim licet capere, ut ipsum remittat ad suum praelatum, quae in spatium viginti horarum remittere tenetur, ex Glossa 1. in ca. sum non ab homine de iudicij. Imo nec ad capturam nouitij licet accedere, nisi praesumatur in fraudem Religionem intrasse ob crimen in saeculo commissum: si manus iniicientes in Religiosum, vel nouitium incidunt in excommunicationem ex dicto cap. si clericos, vbi a contrario sensu notant & colligunt D. D. *Ibid. §. tertio, inferunt.* De quo Perez l. 17. tit. 17. Glossa 1. lib. 2. ordinamenti, & in l. 1 §. tit. 3. lib. 1. ordin. Nauar. cap. 27. num. 79.

20 Papa per speciale rescriptum mandans Ordinario, ut visitet, & corrigat Regulares aut Moniales exemptos, eo casu non procedit, nisi auctoritate delegata, sine qua nil potest in exemptos, ex Tridentino Concilio, in quo quando datur facultas Episcopis ad gubernandum, &

Trid. Sess. 25. de refor. 60. de refor.

visitandum Moniales, & eorum monasteria Sedi Apostolicae immediate subiecta, vel hospitalia exempta id vnique illis conceditur tanquam eiusdem Sedis delegatis *ibidem sequente inferunt.* De quo in Clementina *Trid. Sess. 25. 6. 8. de refor.* quia contingit, de Religiosis domibus, innouata in dicto Concilio, ad quod vide cap. grave, de officio ordinarij & Felin. in cap. licet eodem titulo.

21 Privilegium exemptionis a procuracione legatorum Papae concessum Regularibus cum clausula, quod ad id non teneantur, nisi de indulto praefato fiat mentio de verbo ad verbum, reuocatur per aliud indultum concessum legato Sedis Apostolicae, ut possit exigere procuracionem a quibuscunque etiam exemptis habentibus privilegium exemptionis super eodem cum clausula, quod de eo fiat mentio de verbo ad verbum, etiam si talis mentio expressa non fiat de priori indulto, sufficit enim clausula generalis posita in secundo indulto, quod vult Papa haberi pro expresso, ac si de verbo ad verbum inferretur, ut colligitur ex doctrina Clement. dudum, de sepultur. vnde satis est ut appareat de mente, & intentione Papae voluisse remoueri privilegia in contrarium. *Ibid. art. 8.* De quo a simili Cardenal. in Clement. de sepulturis. Panormita. in cap. veniens de renunciat.

22 Si exemptio fiat a Papa ob rem omnimoda, & plena, non tenentur Regulares ad ius reuerentiae Episcopo, in aliquibus tamen casibus non liberantur a debita reuerentia *Ibid. art. 9.* De quo Felin. post Abba. in cap. cum inter num. 3. de re iudicata. Mandos. de signatura gratiae, tit. de exemptione ab Episcop. p. 2. fol. 21. Vide P. Villalob. 2. p. Summa tract. 3. §. diff. 5. num. 13. vbi tradit Religiosos non dantes debitam reuerentiam Episcopis esse puniendos a suis praelatis, & non ab ipsis Episcopis.

23 Non est licitum Regularibus renuñciare privilegio exemptionis in honorem sui status concessio sine licentia Papae, quae est immediata superior, & eorum dioecesanus, cuius diu cotempnit, cap. cum tempore in fine, de arbitris, & agendo de clericis habetur cap. significasti, de foro competentis. Unde si ex negligentia patiantur subiecti Episcopis, adhuc possunt seueri ex iure, quod Papae comperit, contra quem non praescribitur nisi per spatium centum annorum, cap. ad audientiam, de praescriptis. vbi Panormit. num. 12. *Ibid. art. 10.* De quo Socin. in dict. cap. significasti, nu. 42. Perez in l. 2. titulo 1. lib. 1. ordinamenti, glossa 1. quaest. vlti. Mandos. de signat. gratiae, loco supra citato.

24 Plures sunt casus, in quibus exempti subiacent Ordinarijs. Primus, quando exemptus est notorie excommunicatus, nam potest tunc per Ordinarium denunciari, ut enitetur, secundum aliquos, Andreae & Dominic. in cap. 1. de privilegij, lib. 6. Imola in Clement. ad compe. scandas, de sequent. pass. §.

Secundus, quod exempto delinquenti potest praefigi terminus ab Episcopo, infra quem se debeat praesentare suo iudici, ex Dominico in

Trid. Sess. 25. 6. 8. de refor.

cap. 4.

capit. quatinus; §. in superioribus de electione in sexto. Tertius, quod in his, quae sunt iniqua contra hereticos sub sint exempti Episcopis tanquam Sedis Apostolicae delegatis; cap. ad abolendam; §. final. de hereticis.

Quartus ponitur in cap. de Sacerdotibus; de privilegiis lib. 6. quod exempti sub sint Ordinarijs in his quae pertinent ad curam, & regimen Prioratum Ordinarijs eisdem subiectorum. Quintus ponitur in Clementina quae contingit de Religiosis domibus, circa negligentiam, vel defectum supplendum collatorum hospitalium, etiam circa exempta.

Tandem ex Tridentino Concilio Regulares in malis sub sint Episcopis. Primo, quantum ad ministerium praedicationis, quod exercere non possunt extra suas Ecclesias absque Ordinarij licentia, Sessio 2. de Reformat. cap. 2. de Reformat. de quo infra de praedicatoribus num. 2. Secundo quantum ad correctionem religiosi extra claustrum delinquentis. Sessio 6. c. 3. de Reformat. de quo supra de Episcopis, nu. 8. Tertio, circa visitationem beneficiorum curatorum, quae sunt monasterijs annexa, Sessio 7. cap. 7. de Reformat. monasterium degentes in causis civilibus mercedum, & miserabilium personarum, dicta Sessio 25. cap. 14. de Regul. Quarto, quod Religiosus sponsus sine parochi licentia copulans ipso iure suspensus maneat, quousque ab Ordinario prohibito absoluitur, Sessio 24. ca. 1. de Matrimon. Sexto, quod ad Synodum accedere teneantur exempti, qui alias cessante exemptione interesse deberent, nec Capitulis Generalibus subdantur, Sessio 24. ca. 2. de Reformat. Septimo, quod non possint praedicare, etiam in Ecclesijs suorum Ordinum, contradicente Episcopo, Sessio 24. cap. 4. de Reformat. vel nullus. Octavo, quod Regularis inuentus sine licentia in scriptis sui superioris ab Ordinarijs tanquam desertor sui instituti puniatur, Sessio 25. cap. 4. de Regul. Nono, quod Monialis non potest exire a monasterio, nisi iusta de causa ab Episcopo approbata, Sessio 25. cap. 5. de Regul. Decimo, quod Regulares curam animarum exercentes in parochijs annexis monasterijs sub sint immediate in his, quae ad curam, & administrationem sacramentorum pertinent, iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi dioecesani, Sessio 25. cap. 11. de Regul. Undecimo, quod Episcopus possit procedere per censuras contra Regulares dantes, vel recipientes aliquid pro ingressu Monialis, eadem Sessio 25. cap. 16. de Regul. Duodecimo, circa praedentia Regularium sedendas in publicis processibus, Sessio 25. cap. 17. de Regul. Alia plura sunt, in quibus Regulares sub sint Episcopis, de quibus suis in locis, ibid. art. 11. De quibus vide P. Villalobos 2. p. Summa traet. 35. a num. 1. vbi num. 10. addit, Religiosos restituentarios sub esse Episcopis, quoad rationem dandam de suscepta executionis officio per Clement. vltimam, de testamentis.

Trid. Sess. 5. c. 2. de Reformat. Sess. 6. cap. 3. de Reformat. Sess. 7. cap. 7. de Reformat. Sess. 25. cap. 14. de Regul. Sess. 24. ca. 1. de Matrimon. Sess. 24. cap. 2. de Reformat. Eadem Sessio. cap. 4. Sess. 25. c. 4. de Regul. Sess. 25. c. 5. de Regul. Sess. 25. c. 11. de Regul. Sess. 25. c. 16. de Regul. Sess. 25. c. 17. de Regul.

De exemptione quoad superiores Ordinis.

25 Episcopus, vel alius inferior a Papa (excipie legatum a latere) non potest assumere sibi socium Regularem, vel eundem compellere ad quid muneris peragendum absque expresso sui superioris consensu, ex Leone X. pro Minoribus, & Gregorio XIII. pro Societate Iesu, de quo in Bullario, idque conforme videtur iuri communi Clement. 1. §. ad haec, ibi, ad claustrum reuocandis, de statu monachor. Superior autem ex magna causa deputet huiusmodi socios, puta pro auctoritate monasterij, vel Religionis, iuxta cap. cum pastoris 2. quae 7. Auc. Tom. 2. quae 64. art. 1. De quo Pelagius de Plantu Ecclesiae cap. 69. pag. 179. col. 4. Nam in cap. statimimus num. 15. & comment. 4. de Regular. n. 15. Idem post Baldum in rubric. de maiorit. & obedient. num. 3. Abbatem cap. quanto, num. 1. de officio ordin. & alios docet Sanchez lib. 6. Decalo. cap. 13. num. 98. & 99.

26 Episcopi, & alij in dignitate constituti requisiti a praelatis Minorum, vel a Commissarijs Romanae Curiae aut ab alijs Fratibus ad id deputatis possunt examinare litteras Apostolicas exemptionis quacunque alicui Religioso concessas. Item vt compellant Fratres translatos ad Canonicos Regulares temere, seu fraudulenter, vel vt saeculares incidentes, ne in locis, vbi domus, & monasteria Ordinis existerint, permanere permittant, ac volentes ibidem manere, ad claustrum redire cogant, ex concessione Iulij Secundi confirmata per Tridentinum Concilium, ibidem, art. 2. Ad quod Sanchez lib. 6. decalogi cap. 7. a num. 108. vbi agit de poenis transeuntium ad laxiorem religionem, de quibus in Clement. 1. de Regular.

27 Regulares ab Ordinis obedientia exempti per Sedem Apostolicam non possunt morari in domibus, seu Conuentibus sui Ordinis, aut in illius officijs, & negotijs se inuoluntate, ex prohibitione Clementis Quarti pro Minoribus, & Sixti Quarti pro Carmelitis, addens poenam excommunicationis ipso facto contra admissos, & admittentes, nisi consensus Generalis interueniat, ibidem art. 3. Ad quod Sanchez supra cap. 6. num. 33.

28 Indulta Apostolica, quibus Capellani aliquorum Principum erant exempti a iurisdictione suorum praetorum sublata sunt per Tridentinum Concilium. Vnde Religiosus quocunque officio fungens, etiam Regis, vel Sedis Apostolicae Capellanus non eximitur a sui superioris obedientia, sed eius correctioni, & visitationi in omnibus, & per omnia subest, ex Gregorio Vndecimo, & Bonifacio Nono, apud Bullarium, ibidem art. 4. Ad quod in simili vide P. Miranda tomo 1. quae 32. artic. 5.

Bulla 4. Leon. 10. & bul. 1. Alexan. 4. & bulla 14. Sixti 4. num. 19. Comp. Societ. verbo exemptio, S. 3.

Trid. Sess. 25. ca. 5. de reformat.

Bullar. Bulla 20. Sixti 4. n. 7. & bul. 37. n. 32. & bul. 4. Pauli 4.

Trid. Sess. 24. c. 11. de reformat.

Bulla 1. Greg. 11. & bul. 5. Innocen. 4. & bulla 14. Sixti 4. num. 18.

De exemptione quoad tributa, & exactiones.

29 Libertas Ecclesiarum, clericorum, & Regularium quantum ad impositiones Principum secularium, & ad non soluendas Gabellas de fructibus, & redditibus Ecclesiasticis, & beneficijs est de iure diuino, iuxta sententiam doctissimorum virorum, quod & plurimi Pontificum confirmarunt, cap. sua nobis, in fin. de decimis, cap. 1. & 2. cap. ea qua, & 1. Esdrae 7. toto titulo de censibus, cap. non minus, cap. aduersus, de immunitat. Ecclesiarum, & precipue cap. quauquam, de censibus in 6. vbi expresse definit Bonifacius VIII. hanc immunitatem esse de iure diuino. Vnde Regulares, etiam bona possidentes contra sui Ordinis institutum, ex concessione Apostolica, omnino exemptos esse ab huiusmodi tributis, & exactionibus per priuilegia Apostolica, nec posse grauaria Principibus secularibus, vel Ecclesiasticis collectis, & oneribus, certi iuris est. Pro quo ex-

Bull. 30. Alex. 4. bul. 29. Eugen. 4. bul. 7. Pij. 5. num. 24. bulla. 21. Greg. 13. bul. 1. Urban. 3. bul. 5. Bened. 12. bulla 1. Greg. 10. bul. 14. no. 36. & bul. 33. no. 35. Sixti 4. Comp. Societ. verbo exemp. pro 8. Trid. sess. 23. ca. 18. de ref. Bullar. bul. 18. Sixti 5. & bulla 24. Pij 5. Trid. vbi sup.

tant apud Bullarium amplissimae concessiones Alexandri III. Eugenij III. Pij V. Pauli III. Gregorij XIII. & aliorum Pontificum, in quibus grauissimae poenae maledictionis aeternae, & anathematis apponuntur contra quoscuque impositores, & exactores decimarum, etiam Papalium, & quarumcunque aliarum exactionum soluendarum a Religiosis. Vbi etiam Pius V. exemit Collegia, & monasteria Mendicantium a contributione pro seminarijs, quae ab Episcopis exiguntur, iuxta decreta Tridentinum, ibid. no. 2. q. 65. art. 2. & 3. De quo Couarr. Pract. cap. 31. Lupus de potestate Ecclesiae quaest. 2. Bart. in l. semper, ff. de immunitat. Eccles. Ferret. tract. de Gabell. & vectigal. nu. 464. Vide de hac materia Comitoli. lib. 1. respons. moral. quaest. 95. Suarez de legibus lib. 5. cap. 13. & de censuris disput. 21. sect. 2. a numero 99. agens de excommunicatione in Caena Domini contra imponentes clericis tributa, & Portel verbo, tributum, & in addit. a num.

30 Fratres, seu Milites Hierosolymitani, vulgo Malenses nuncupati sunt exempti a solutione quarumcunque decimarum, exactio- num, & aliorum quorumcunque onerum, etiam charitativum subsidij, & a contributione pro seminario puerorum educandorum, per plura priuilegia confirmata per Sixtum V. & Concilium Tridentinum. De quo Portel dicit. verbo tributum, num. 3. in fine.

31 Fraues, & Sororis Tertiarij Beati Patri nostri Franciscanae apud proprias domus habitares in saeculo ad collectas, tributa, exactiones, & alia onera tenentur sicut meri laici. At Tertiarij viriisque sexus collegialiter viuentes in monasterijs, & forores virginales, aut castam vidualem vitam ducentes expresse voto, & sub habitu Ordinis in suis domibus exempti sunt ab hoc onere, gaudent enim priuilegijs Ord-

Dicitur

nis, cuius habitum tertiae Regulae gestant ex constitutione Leonis X. in Concilio Lateranensi relata apud Bullarium. ibid. art. 5. & nos dicemus infra latius de Tributis num. 11. & de Tertiarijs num. 5. De quo Barrul. in l. semper §. quibusdam de iure immunitat. Bald. consil. 212. volumine 1.

Bulla 44. & 45. num. 18. Leon. X.

32 Praedicta onera imponentes, & exigentes a Regularibus incidunt in excommunicationem ipso facto, quod si in omni pertinaciter perseuerent, a solo Papa absoluedi sunt per priuilegium factum Minoribus apud Compendium Societatis verbo, exemptio, §. octauo. Quae poena ad Reges, & Principes, ac alias quascunque personas, & communitates etiam extenditur, ex Leone Decimo, super quo Ordinarij, & Nuntij Apostolici tenentur Religiosos defendere, etiam per censuras Ecclesiasticas, ex priuilegio concessio congregationi Montis Oliueti apud Compendium Cister. tit. exemptio §. 6. & 8. ibidem art. 6. De quo Syluest. verbo, immunitas.

Comp. Societ. v. exemptio, §. 8.

Comp. Cister. §. 6. & 8.

Idem docet Portel dicto verbo, tributum n. 3. vbi refert ex Capriccino in Copedio quanda satis rigorosam Pij V. Bulla contra imponentes, & exigentes quaecunq; tributa, & onera ab Ecclesiasticis, & in addition. ad dubia num. 1. & 2. resoluit ex cap. non minus, de immunitat. Eccles. ad releuandas communes necessitates, vbi laicorum non suppetunt facultates, posse Ecclesiasticos subsidia conferre, dummodo id fiat de consensu Romani Pontificis, cui id reseruatum extat in cap. aduersus, eodem titulo. Bonum autem commune (addit. numero 8.) pro quo possunt imponi ea tributa Ecclesiasticis, non sufficit quod eos tangat solum in genere, vt pro constructione pontium, murorum, & similibus, sed oportet, vt in particulari ad ipsos spectet, vt pro constructione vicae propè suam domum, vel obuiatione ignis, aut fluij commissanij agros, & praedia Ecclesiae. Ad quod refert Nauar. in summa cap. 17. numero 202. Sofa in Bulla Coenae cap. 19. disputat. 92. & 93. & Azor tomosecundo institut. moral. lib. 9. cap. 11. quaest. 1. §. in dubium vocatur, vbi agens de gabella, quae vulgo, sisa, dicitur, & solet imponi in carnibus, & vino ob communem Reipublicae necessitatem, resoluit non posse exigi ab Ecclesiasticis: quia id eorum immunitati saltem indirecte videret nocere, ex eo quod coguntur, vel carius emere, vel alii de emere. Quapropter, inquit, vsu receptum est multis in locis vt Ecclesiastici talem gabellam non soluant, vel si soluant, ad exitum anni Princeps, vel Respublica dantur refarciantur per occasionem compensatione. Vnde bene inferit idem Portel ibidem num. 7. incidere in censuram latam in Bulla Coenae Dominici imponentes tributa indifferenter, & generaliter omnibus ementibus, verbi gratia, carnes, aut vinum, nam id videret saltem indirecte imponi tributa, & Regularibus, cum obligent omnes ementes soluere, & ab eis exigenda ipsam faciant: in dicta autem bulla prohibetur talis

Comp. Societ. v. exemptio, §. 8.

exactionibus tributorum, siue directis, siue indirectis fiat. Imò aliqui extendunt dictam censuram ad recipientes à sponte dantibus, moti illis verbis bullæ: sic imposita, et iam à sponte dantibus recipiunt. Sed hoc intelligit Suarez statim citandus de illis qui petunt tributa à clericis tanquam debita ex cap. *quoniam*, de censibus, in 6. ubi præcipitur, quod talia tributa ab Ecclesiasticis nemo exigat, vel extorqueat, talis enim impositio, vel ex actio sufficiens vis est, & coactio. Atque ita docent Suarez de censuris disp. 2. in sect. 2. num. 99. & Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 9. no. 375. ad finem, Sayro de censuris lib. 3. cap. 2. num. 1. quos refert, & sequitur Porrel dicto num. 7.

De exemptione quoad charitativum subsidium.

33. Monasteria exempta non tenentur ad huiusmodi subsidium solvendum, ex Gregorio XI. pro Ordine Sancti Hieronymi in Hispania, & Eugerij III. pro monasterio Beate Mariæ de Guadalupe; & aliorum Pontificum, de quibus in bulla Sixti V. confirmatoria privilegiorum S. Ioannis Ierosolymitani, de quo supra nu. 30. Item Ecclesiæ parochiales, & capellæ annexæ dictis monasterijs ad id etiam non tenentur, ex bullis Gregorij XIII. Sixti V. supra relatis. Et ita iudicatum fuisse in facti contingentia: pro annalibus redditibus cum onere missarum religiosis apud Ecclesiæ Fratrum Minorum refertur: *Tomo 2. q. 66. art. 1. & 2.* Sed in Addit. summæ tom. 4. cap. 142. nu. 4. resoluit Auctor præfata monasteria exempta à solutione charitativi subsidij teneri hodie ad illud solvendum, quia dicta privilegia sunt sufficienter revocata per Piũ V. & Gregorium XIII. De quo infra de tributis num. 2. adhuc redibit sermo. Idem docet Porrel in dubijs regul. verbo tributum, num. 3. §. ad de quod aliqui.

34. Monasteria omnia, & loca pia, etiam exempta (exceptis Mendicantibus, & Fratribus S. Ioannis Ierosolymitani dumtaxat) tenentur contribuere pro Seminario puerorum docendorum, etiam ex decimis quæcunque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solvi solent, pertinentia, ut definitur in Concilio Tridentino. *Ibid. art. 3.* De quo Gonzalez regula 8. Cancellar. glossa 5. §. 7. à num. 68. Zerola in Praxis Episcoporum verbis Seminarium, Barbosa in remis. ad Tridentin. dist. 2. cap. 1. §. 2. ubi refert circa hoc aliquas declarationes Cardinalium, citatq. idem.

35. Sed exemptiones datæ Regularibus Ecclesijs intuitu Religionis, & reformationis non debentur casu, quo ipsæ Ecclesiæ in statum sæcularem revertantur, ut arguuntur cap. *recolentes*, de statu monachorum, & cap. *quoniam*

Trid. ses. 23. n. 18. de refor.

quoniam de privilegijs. Unde exemptio ab exactionibus concessa propter eandem causam Religionis, & reformationis etiam deperditur. Si verbò ex fundatione res, aut privilegia illis data sunt intuitu pietatis, & necessitatis debent apud eisdem Regulares manere etiam si Ecclesiæ sæculares fiant, *ibidem artic. 4.* De quo Rebusi. cons. 105. Panorm. in cap. *recolentes*, notab. 2. de *Stato monacho.*

Pro complemento vide amplissimam exemptionem ab omnibus, & qualibuscunque exactionibus, & tributis factam à Pio V. in fauorem Mendicantium vniuscunque sexus, quam vidisse authenticam testatur Auditor ac erim de verbo ad verbum transcribit in calce dicti articuli 4. pro Bulla 7. 27. ximè relati, de quo etiã extrat quædam alia Bulla Pij V. apud Bullarium. num. 24.

RESOLUTIO LXIII.

De famulis, & familiaribus Fratrum.

FAMULI, & familiares Fratrum seruièntes Monasterio auctoritate prælati, aut officialium Conuentus, vel alicui priuato Religioso, non ad eius libitum assumpti gaudent privilegijs receptionis sacramentorum ab eisdem Fratribus, & tradendi eos sepultura Ecclesiasticæ, *Clement. Religiosi, S. sanè, de privilegijs.* Imò & illis, qui intra septa monasterij contingunt infirmari, & curari, licet de numero famulorum, aut familiarum non sint, possunt Fratres ministrare sacramenta Eucharistiæ, & extremæ vntionis assensu parochi, vel Episcopi minime requisito, ex multis privilegijs Pontifici apud Bullarium, quæ aliquid ultra ius commune debent operari. Sed confessiones ipsorum sicut & famulorum, & familiarum præfatorum non possunt audiri, nisi ab Ordinario approbati existant ex Tridentino Decreto. Aduerte tamen, quod dicti famuli assumpti in fraudem legis, vt scilicet privilegijs Fratrum gaudeant, tali exemptione priuari debet, ex glossa in cap. *locat vobis, v. familiares domestici de privilegijs* in 6. Auct. tom. 2. q. 67. artic. 1. Idem tradunt Miranda tom. 1. quæst. 49. art. 1. §. sed pro familiaribus, Porrel verb. famuli seu familiares, nu. 1.

2. Iure communi attento dicti famuli apud suam parochiam, aut ad sepulcrum maiorum sepeliri debent, nisi alibi eligant sepulturam. Sed ex concessione Alexandri, & Clementis III. possunt sepeliri in monasterijs, quibus inferuiunt, etiam non electa sepultura, ac parochi recusante, nec non tempore interdicti, & Cessationis à Diuinis ea solemnitate, qua sepeliuntur Fratres, *ibid. art. 2.* Idem tradit Porrel vbi supra, num. 3.

An autem possint excommunicari, vel interdicti ab Ordinario huiusmodi famuli, vidè supra de excommunic. nu. 9.

Ggg. 3i

3 Tempus

Bullavnicæ Inoc. 6. Bull. 33 Sixti. 4. n. 11. Comp. Mend. v. extrema vntio. & v. famulij. Trid. ses. 23. c. 15. de refor.

In Bull. Bulla 7. Alex. 4. & Bulla 14. Sixti 4. n. 10. & 29. Cap. Mino v. inuenditij. 3. §. 1. & 2.

3 Tempore interdicti, aut Cessationis à Diuinis possunt admitti di-
cti famuli ad Diuina, ibique recipere Ecclesiastica Sacramenta, ac sepul-
turæ tradi, Ecclesiasticæ per dictum priuilegiū Alexandri, & Clementis
III. tom. 2. q. 115. art. 1. De quo Portel vbi supra d. num. 3.

4 Fratrum Minorum seruitores, & Monialium S. Clare seruitrices
habeat plenariam indulgentiam semel in vita, & in morte de referua-
tis, & possunt lucrari indulgentias Romæ, & Portuiculæ dicendo quin-
quies, Pater noster, cum totidem Aue Maria, & gloria Patri, ad hunc
cuiusque in Ecclesijs Fratrum, & Monialium, sed debent habere ad id lu-
crandum Bullam Cruciatæ, vbi publicatur, ex Sixto III. *ibid.* art. 4. De
quo Portel vbi supra d. num. 2.

Monumenta Or-
din. concess. 96.
fol. 66.

RESOLUTIO LXV. De Festis Diebus.

OMNES, Et quæcunque personæ Ecclesiasticæ, vel Regu-
lares possunt solemniter celebrare cum processione festi
Corporis Christi in Dominica Infra octauam ipsius festiui-
tatis, nec ab aliquo super eo possunt molestari, aut impedi-
ri sub grauibus pœnis excommunicationis lætæ sententiæ, suspensio-
nis, & interdicti, quibus Ordinarij requisiti præsidium defensionis præ-
bere tenentur, etiam cum inuocatione brachij secularis, si opus fuerit,
ex constitutione Gregorij XIII. *ibid.* tom. 2. q. 68. art. 1.

In Bull. Bull.
39. Greg. XII

2 Fratres totius Ordinis Minorum, ac omnes Moniales eidem
Ordini subiectæ possunt solemniter celebrare festum sanctissimi nomi-
nis Iesu cum suo proprio officio à Sede Apostolica approbato quarta-
decima die Ianuarij, recitantibusque dictum officium, vel illi interessentibus,
ac dicentibus quinquies Orationem Dominicam cum salutatio-
ne Angelica conceduntur eadem indulgentiæ, quæ concessæ sunt pro
festo Corporis Christi, ex concessione Clementis Octaui, apud Bulla-
rium. Quo frui possunt per communicationem omnes alij Fratres, &
Moniales Mendicantium, & quæ eorum gaudent priuilegijs. Pro quo
aduerte, quod Moniales sub cura, & regimine Fratrum Minorum de-
gentes, etiam si diuersi Ordinis, & instituti sint, gaudent eodem priuile-
gio, quales sunt Commendatariæ illustrissimi, & Religiosissimi monas-
terij Sancti Ioannis Baptistæ apud præclarum oppidum, Estremoz, nua-
cupatum, à Serenissimo Principe Domino, ac Domino Ludouico Mag-
ni Emannelis Regis Portugaliæ filio constructi, quæ, inquam, Domi-
næ Commendatariæ Maltenes per breue Apostolicum in fundatione
sui monasterij obtinere gubernationi, & obedientiæ Fratrum Minoro-
rum subsunt. Eodè priuilegio gaudet Monasteriū insigne S. Vrsulæ Sal-
maticensis, licet nō sit sub cura Ordinis, ex concessione Pauli III. *ibid.* art. 2.

Bull. 3. Cle. 8.

3 Festum

3 Festum S. Bonaventuræ Episcopi, & Cardinalis celebratur in to-
ta Ecclesia sub ritu Duplici, & sub titulo Doctoris ad instar quatuor Ec-
clesiæ Doctori, per Bullas Sixti III. & Sixti V. apud Bullarium. Festum
verò S. Antonij de Padua celebratur in tota Ecclesia sub Ritu semidu-
plici, & apud nos Minores solènter cū Octaua per Gregoriū IX. & Six-
tū V. Item festum S. Didaci in toto Ordine Minorum celebratur solemn-
iter cum Octaua ad instar aliorum sanctorum Ordinis, in Ciuitate ve-
rò, & Diocesi Hispalensi, & Toletana, vbi in oppido Complutensi re-
quiescit eius corpus, sub ritu Duplici, ex indulto Sixti V. & Clementis
Octaui apud Bullarium. *ibid.* art. 3. q. 4. & 5.

Bull. 1. & 28.
Sixti 4. & Bull.
la 4. Sixti 5.
Bulla 5. Greg.
9. 9.
Bull. 5. & 10.
Sixti 5.

4 Festum S. Francisci à Paula fundatoris Ordinis Minorum ce-
lebratur sub duplici ritu in toto Orbe Christiano, ex indulto Sixti V. Festum
verò Sanctorum Martyrum Placidi, & Sociorū celebratur sub offi-
cio simplici, in ciuitate, verò & Diocesi, ac Prouincia Massanensi sub du-
plici, item inuentio eorundem Sanctorum in Ecclesia S. Ioannis Baptiste
Massanensis sub eodem ritu, ex indulto Sixti V. *ibid.* art. 6. & 7.

5 Festa S. Nicolai Tolentini Ordinis D. Augustini, & S. Petri Marty-
ris Ordinis Prædicatorum celebrantur sub ritu semiduplicis, ex recog-
nitione Clemētis VIII. super nouo Breviario, qui etiā B. Iacinthū san-
ctorū Cathalogo adscripsit, & mandauit eius festū celebrari die decima
sexta Augusti, apud Bullariū extat Bulla Canonizationis huius sancti,
ibidem, art. 8. & 9.

Bull. 24. Cle-
men. 8.

6 Festum B. P. N. Francisci ex præcepto Gregorij IX. & Sixti III.
celebratur in tota Ecclesia sub ritu Duplici, & sub præcepto obseruatio-
nis, & abinentiæ ab omni opere seruilis, quod licet apud aliquas partes
Hispaniæ non obseruetur ex causa vindemiæ, & periculi superuenien-
tis pluriæ, maior tamen gloria, & honor accrescere videtur ipsi Seraphi-
co Patri, quod ab omnibus ferè fidelibus eius festum obseruetur ex me-
ra deuotione, & pietate. In quo lucratur indulgentia plenaria visitando
Ecclesijs Ordinis, ex Sixto V. apud Bullarium, tom. 2. q. 69. art. 1. Idem no-
tat Portel in addit ad dubia verò, festiuitates, nu. 5. quidquid de dicto præ-
cepto lato à Sixto III. dubitet Sua. to. 1. de Relig. lib. 2. c. 9. n. 2. in fine.

Bullar. Bulla
2. Greg. 9. &
Bull. 8. Sixti 4.

7 Itè festiuitas Stygmaturū eiusdè B. Seraphici P. Facisci (quæ varijs
Pōtificū diplomatibus stabilita fatis, & exaltata sunt) à Fratribus, & Mo-
nialibus Ordinis sub duplici etiā officio celebrari licet, ex indulto Nico-
lai, & Sixti III. qui post Alexandrū III. apposuit excommunicationē Se-
dè Apostolicæ reservatam contra reme: è affirmantes B. Franciscū nulla
tenus his sacris Stygmaturibus insignitum fuisse, & contra ea abolentes,
aut abolere facientes, item præcipit, quod nullus sanctus, aut Sancta,
Beatus, vel Beata cū huiusmodi Stygmaturibus depingatur, & ne quis au-
deat populo prædicare, vel alias scriptura, aut verbo asserere aliquē san-
ctū, vel sanctā talia Stygmata habuisse, excepto B. Facisco, sub pœna
quoque excommunicationis Pape reservatæ, & priuationis ab officio legēdi
prædicandi.

Bull. 16. Sixti
5.

In Bull. Bull. 8.
& 9. Greg. 9.
Bulla 6. & 12.
19. & 25. A.
lexan. 4. Bulla
6. & 7. Sixti 5.

prædicandi, & confessiones audiendi, *ibidem articulo 2.*

8 Dominus Paulus V. ob magnam deuotionem erga Seraphicum Sanctum concessit Anno Domini 1615. vt in vniuersali Ecclesia ab omnibus tam Ecclesiasticis, quam Regularibus, hæc sacrorum Stygmatum festiuitas possit sub ritu Duplici celebrari die Decima Septima Septembris. Deinde idem Dominus Paulus V. concessit nobis Minoribus, vt possimus recitare de dictis sacris Stygmatibus semel in quolibet mense, prima die non impedita festo nouem lectionum extra tempus Quadragesimæ, & Aduentus, & quod officium diceretur sicut prius fuerat approbatum, & concessum pro vniuersali Ecclesia sub die 28. Augusti, Anni 1615. Ex quibus patet quod hæc sacra Stygmata, eorumque impressio in corpus B. Francisci sunt approbata, & Canonizata per Sedem Apostolicam, præcipiendo, seu concedendo, vt anniuersaria solemnitate eorum memoria recolatur à cunctis fidelibus die 7. Septembris, quo die ipse Christus Dominus in forma Seraphi alati eidem sancto huiusmodi sacra vulnera mirabiliter impressit, signans corpus eius signis Redemptionis nostræ, vt cantat Ecclesia, quæ, inquam, assignatio diei festi facta ab Ecclesia fuit ad ipsa Stygmata celebranda, proponenda ac ueneranda ab omnibus fidelibus, de quibus tot, tantique Pontifices testimonium tam authenticum præstant. Canonizatio enim non solum fit de sanctis, sed etiam de mysterijs, vel assignatione festorum, in qua datur testimonium publicum à Papa de sanctitate, festo, vel mysterio, & in quo non potest errare tanquam re ad fidem concernente, vt satis eruditè probat P. Aegydius lib. 1. de Conceptione Deiparæ, fol. 9. & lib. 3. fol. 307. citans Suarez, & refert Portel, verb. Stygmata, nu. 6. in fine. ¶ Oportet Bullas Pontificias in confirmationem sacrorum Stygmatum præfactorum refert Bartholomæus à Pifa, lib. 3. conformit. fructu 3. confor. 3. fol. 210. Litera O & P. vbi ad finem addit, quod supposita determinatione Romanæ Ecclesiæ hoc est firmissimè tanquam verum tenendum, & oppositum vt erroneum, seu hereticum ab omnibus despiciendum. Eadem Bullæ habentur in Bullario nostri Auctoris loco infra citando resolut. 132. num. 1. Addit etiam ibidem Pisanus litera N quod Stygmatazatio B. Francisci est per ipsum Dominum Iesum Christum authenticata, & approbata, quia per ea multa sunt à Deo patrata miracula: item & per B. Mariæ reuelationem factam cuidam deuoto Fratri de eorum certitudine.

Ex quo etiam consequenter deducitur, nemini esse dubium hæc sacra signa Dei viuens impressa fuisse corpori Seraphici Patris non ab Archangelo Michaelo (vt quidam diuinatoriè autumnauit, nixus eo, quod tunc Sanctus ad honorem ipsius Michaelis ieiunium peragebat,) sed ab ipso Rege Angelorum Domino Iesu Christo, cum id maximè sit approbatum, & Canonizatum ab Ecclesia, quæ est columna veritatis, vt constat ex præfatis Bullis Gregorij IX. Alexandri, & præcipuè Sixti III.

Ampliat,
& illustratur doctrina
Auctoritate
ca Stygmata
B. F.

Viegas in A.
pocalyp. c. 12.
sect. 18. n. 8.
Plaf. 545.
Bull. Bulla. 7.
Sinti 4.

qui

qui in Bulla Canonizationis horum sacrorum Stygmatum aperte affirmat, ea recepisse ab ipso Christo Domino, idemque testatur Bartholomæus à Pifa, lib. 3. Conformitatum, fructu 3. fol. 304. colum. 2. in medio, alias fol. 209. in antiquis colum. 4. litera D. ad initium vbi refert B. P. N. Franciscum apparuisse cuidam deuoto Fratri, eumque de hac re certiores fecisse, dicendosciãsigitur, quod ille, qui mihi tunc apparuit, non fuit Angelus, sed fuit Dominus meus Iesus Christus in specie Seraph, qui sicut vulnera ipsa sacra in cruce suscepit corpore, ita manibus suis benedictis in corpore meo impressit, cui consonat illud quod cantat Ecclesia in Hymno Officij huius sancti: *Ad quem venit Rex in celo amictu Seraphico, sex alarum testus velo, &c.* Ita late tradit, & probat Auctor tomo 4. *Addit. Summa capit. 115. numer. 15.* De quo etiam Portel verbo Stygmata à num. 1.

Tandem in laudem, & honorem tanti Patris, & Domini mei B. Francisci operæ pretium duxi referre hic verba, & testimonium Doctissimi, & Deuotissimi viri F. Vbertini de Cassali in sua Arbore vitæ Crucifixi, lib. 5. cap. 1. fol. 205. col. 3. vbi affirmat B. Franciscum, & eius Religionem fuisse adumbratos in illo sexto signaculo, quod aperiri, vidit B. Ioannes Euangelista Apocalypsis, cap. 6. addens vltra, quod illa verba eiusdem Apocalypsis, cap. 7. *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vni.* Intelligenda sunt ad litteram de Seraphico Patre, sicque intellexisse, & vidisse in spiritu prophetiæ præfatum B. Euangelistam, quando dicta verba protulit. Verba formalia Vbertini sic habent: *Et dixit dicit tibi supra, quod hic sextus status respicit singulariter Christi tempus, in cuius figura in apertione sexti signaculi, vidit, ait Ioannes, alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vni: Vbi & dicit Abbas Ioachim super Apocalypsim. Angelus iste est ille, quem Christus per concordiam respicit futurus in principio tertij status: Sic ergo patet, quod illuminatio data Ioachim dicit, in principio sexti status, vnum Angelicum virum mundo dari, quem Christus per concordiam respicit, quia vita Christi renouator singularis apparuit: & ego audius à solempni Doctore istius Ordinis, quod F. Bonauentura tunc Generalis Minister, & Doctor solempnis, præfate præfate Doctore, qui mihi dixit, quod in Capitulo Parisiensi solempniter prædicauit, quod ipse erat certus, & certificatus, quod B. Franciscus erat Angelus sexti signaculi, & quod ad litteram de ipso, & de eius statu, & ordine: Euangelista Ioannes intellexit, & quod in spiritu ipsum vidit, quando prædicta verba protulit, & suorum filiorum perfecte Christum imitantium Collegium aspexit in omnibus senarijs huius libri, & hic prædictus Frater Bonauentura ibidem cum maximo seruire asseruit, vt ab illo audius (si memoria me non fallit) scire se certissime per solempnes, & indubitatibiles reuelationes talibus personis, quod de hoc non poterat dubitare. Hæc Vbertinus, Bernardinus de Bustis addit id suo Rosario 2. part. Sermo 27. eidem S. Bonauentura fuisse factam eam reuelationem, vt ipse Seraphicus Doctor cum iuramento affirmauit, cum legeret Parisijs. Hoc idem sentit Abbas Ioachim*

Præclarum
testimonium
F. Vbertini,
de B. Fran-
cisco.

H h h m s

mus supra relatus ab Vbertino, qui fuit Archiepiscopus, & Patriarcha Veneticus, vir ytique sanctitate, spiritu prophetia, & eruditione polens, floruitque pluris ducentis annis ante felicem ortum B. Francisci, quem ipse Ioachimus, sicuti ipsi reuelatio Diuina monstrauit, iussit opere Moisco effingi super fores sacrethece D. Marci apud Venetos, vt modò solet apud nos depingi indutus habitu subcinericij coloris, chorda cinctus, pedibus discalciatus, & Stygmatisatus in volis, plantis, & latere, ad instar Stygmatum Saluatoris, vt refert idem Bernardinus dicto Sermone 27. Idem traditur ab illuminato sacrarum literarum interprete consummatissimo F. Bartholomæo de Pisis, in r. lib. Conformitatum vitæ B. Francisci ad vitam Iesu Christi, fructu, & conform. 1. part. 2. fol. 172. colum. 3. vbi in apertione sexti sigilli dictum capit. 7. Apocalyp. exponit cum S. Bonauentura de B. Francisco, quem tunc temporis, ait, Ioannes Euangelista inspexit. Pro quo tandè facit quod Leo. X. in Bulla Vnionis, sic nuncupata scriptum nobis relinquit, vbi in principio explicat, & accommodat præfata illa verba Ioannis: *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis, &c.* B. Francisco: *Orientem iam sole* (inquit Pontifex) *misit ipse Pater familias* (id est Iesus Christus) *Angelum illum ascendentem ab ortu solis habentem signum Dei vni B. Franciscum, &c.* Refertur apud Bullarium inter Bullas Leonis X.

Et ne aliquid excellentiæ, & tanti priuilegij retroactis sæculis non concessi (vt inquit D. Bonauentura) exaltationi de esse videatur, & Religio Seraphica præcipuis, & singularibus fauoribus exaltata ab omnibus decoretur, ac Deus in sanctis suis mirabilis maximè lauderetur, placuit referre hic aliud singulare, nec non in auditum priuilegium in fines sæculorum referuatum à Domino ad solatium, & decus Fratrum Minorum verè filiorum Patriarchæ pauperum tunc ab Antichristo ob nomen Iesu Christi varijs tormentis tentatorum, quod habetur lib. 1. Conformitatum fructu 9. fol. 131. col. 1. s. tertio habuit, impressionis nouæ, vbi refertur reuelatum fuisse Eratri Rufino, à B. Francisco, quod Fratres apparebunt in die iudicij cum Stygmatibus, & in fine, scilicet tempore Antichristi habebunt Fratres quam plurimi Stygmata. O verè Pater, & Patriarcha pauperum Euangelicorum pauper, & humilis cœlum diues iam ingressus es, & tui spiritus filij verè pauperes, & humiles te secuti virtutibus diuites paradysum etiam ingredientur, & egredientur in occursum Domini simul eum Patre Stygmatibus decorato. O mirabile dictu, & auditu! quis auduit vnquam tale, aut quis vidit huic simile! Hæc dixisse sufficiant in Laudem Stygmatum Seraphici Patris, plura vtiq; diuinus, ne falcem in alienam segetem mittere videar. Vidè infra de sacris Stygmatibus B. Franc. num. 2.

Bull. Bull. 24.
sicuti 4.
Bull. 10. Le. X

9. Fratres Minores, possunt solemniter celebrare festa quinq; Martyrum Marrochij, ex concessione Sixti III. & septemteriam Martyrum Cæptæ, in suis dumtaxat Ecclesijs, sub Duplicis maioris ritu, ex Leone. X. apud

X. apud Bullarium: Et sub eodem ritu possunt celebrare festa sanctorum Titularium suarum Ecclesiarum, etiam si sint de se simplicia, ex eodem Leone X. Quæ etiam concessit Monialibus sanctæ Claræ sub cura Fratrum Minorum degenantibus, vt possint celebrare festa B. Agnetis, & vni decim millium Virginum sub ritu Duplicis maioris, *ibidem art. 3. & 4.*

10. Religiones possunt celebrare festa propria suorum Sanctorum consuetæ celebrari apud se cum officijs proprijs à Sede Apostolica approbatis, vel approbandis, alijs de communi, si non habent propria, seruata tamen forma breuiarij Romani noui Reformati, etiam si huiusmodi festa apud Kalendarium non existant, vt patet ex Rubricis Generalibus ipsius Breuiarij. Vnde non est ablata facultas prælatis Regularibus recitandi de alijs sanctis, etiam si non sint sui Ordinis, de quibus antea recitare consueuerant, secluso omni priuilegio post dictas Rubricas impetrato, vt fit apud nos Minores de sancto Gabriele Archangelo, & S. Ioachimo, ex mandato Congregationis Generalis Segouix celebratæ anno Domini 1611. *ibidem art. 5.*

11. Clemens VII. concessit Eratribus Minoribus, vt vbiq; degentes possint celebrare festa, quorum sancti sunt protectores terrarum, vel sub quorum nomine earum Ecclesiarum intitulatur sub Duplici ritu, respectiue tamen. Extat apud Bullarium inter viuz vocis Oracula Clemētis VII. s. vltimo. Pro quo nota, quod dicit, respectiue, id est, quod possint celebrare festa Sanctorum Titularium in Ecclesijs eorum nomini dicatis tantum, & non in toto Ordine, vel Patronorū in terris, vbi sunt Patroni, seu Protectores, *ibid. d. art. 4.* De quo Portel in Addit. verbo, hore Canonice, num. 2. Suarez tom. 1. de Religione, lib. 1. cap. 11. num. 3.

12. Ex Tridentino Decreto Regulares exempti tenentur seruare dies festos, quos in Diocesi seruandos Episcopus præceperit. Festa tamen per populum votata, etiam confirmata ab Episcopo non tenentur obseruare, secluso scandalo. *rom. 2. quæst. 70. art. 1.* De quo Nauar. cap. 12. in Manuali, num. 80. Vidè Suarez vbi sup. d. cap. 1. vbi de festis terrari solitis in aliquibus Diocessibus agit.

13. Non est sicuti Regularibus in diebus festiuis occupare sæculares in operu seruilium exercitio apud sua monasteria, nec ipsimet occupari, ac idèd prælati id permitentes, & ipsi laborantes peccant, nisi aliqua necessitate præsentè, aut eminente excusentur, vel petant licentiam ab Episcopo, nullo enim ad id priuilegio Apostolico muniuntur. Ex concessione tamen Eugenij III. in festis S. Crucis, S. Michaelis Septēbris, Sanctorum Innocentijs, & S. Syluestri licitè laborare possunt sæculares, nisi venerint in Dominica, *ibi art. 2.* De quo Caiet. 2. 2. q. 122. art. 4. ad 4. Nauar. c. 14. n. 15. in Man. Ad quod vidè Suar. vbi sup. c. 19. vbi n. 6. & seq. supponit, necessariam esse dispensationem, vt possint operari in templo ædificando laborare, vel aliud simile facere pro Ecclesiæ vtilitate, secus non licere, etià si fiat gratis sub pietatis prætextu. Ad quod etià vide c. 11.

Bull. inter oracula Clem. 7. s. vltimo.

Trid. ses. 25. c. 12. de Reg.

In Bulla. ora cula 7. Eug. 4.

cer, & glossa in c. fin. de ferijs, vbi propter necessitatem datur licentia in diebus festis operi seruii intendere.

14 Dicitis diebus festis ab Episcopo indictis tantum tenentur. Regulariter abstinere à seruiiibus, ac missam audire, non autem ritus in recitando officio Diuino, & celebrando missam, nisi solemniter iuxta sui Ordinis instituta relinquere, debent tamen se conformare in Concionibus ad populum Euangelijs, quibus Clerus secularis talibus diebus vitur. Nec circa id tenentur obedire Episcopo præcipienti quidquam. Ita declaratum est Romæ à Congregatione Cardinalium S. cruc. n. d. Trid. t. ni Concilij interpretum super cap. 12. §. dies etiam festi de Regul. & refertur in Bullarij sub Clémente VIII. in principio inter Declarationes Cardinalium, §. Congregatio Capituli censuit.

In quibus festis suspendatur interdictum, vide infra de interdicto, numer. 22. 25. & 26. & quæ indulgentiæ lucrentur in festis Sanctorum suorum apud Ecclesias Regularium, vide de indulgentijs à nu. 48.

Trid. ses. 25.
c. 12. de Reg.
Bulla. sub Cle-
ment. 8.

RESOLVTIO. LXV.

De Feudo.

F E V D V M Est concessio rei immobilis facta pro Homagio, vt colligitur ex cap. ex diligenti, de simonia. Vel aliter, est beneficium alicuius rei inuestitura interueniente sic concessa, vel data alijs, vt dominium penes concedentem maneat, vtile transeat ad feudatarium cum obligatione, seu pacto præstati seruitium directo Domino, vt notatur in iure lib. feudorum, titul. in quibus causis feudum amittat, cap. vnico, & titul. de inuestitura de re aliena facta, cap. vnico. Auctor. Tom. 1. quest. 38. art. 3. & tom. 2. quest. 71. art. 2. & quest. 78. art. 12. §. tertio probatur. De quo Hostiensis, & Azor in dicto, cap. ex diligenti, de simonia, Syluest. verb. feudum, §. 2. vbi tradit, in quo distinguitur ab emphiteusi.

2 Monachi, & monasteria bona feudalia habere licite possunt, quando seruitium præstandum non repugnat Ordini Monachali, aut non est impossibile eorum statui, potestque per substitutum præstari. Et ex concessione Celestini V. licet inuestitura de illis, vt solet, non fiat, non propterea cadunt in commissum, Compen. Cister. §. 4. *ibidem* in d. art. 3. in principio, & d. art. 12. §. tertio probatur. De quo Decius in capitulo in presentia, à n. 74. de probat. Idem citatis multis docet Sanchez, lib. 7. Decalogi, cap. 15. num. 36. & sequentibus, vbi late agit de successione Monasterij in feudum, & citat nostrum Auctorem, & alios plures plena manu.

3 Milites Hierosolymitani, seu Maltenfes attento iure communi

hi non sunt capaces feudi, iuxta veriore sententiam. At per communicationem privilegiorum S. Georgij in Algala, & Celestini (si forte ea fruuntur) licite retinere, & possidere possunt bona feudalia, cum licentia tamen sui Magistri Tomo 2. q. 71. art. 2. De quo Alexand. consil. 303. decisio Pedamentan. 27. num. 18.

Idem docet Sanchez dicto cap. 15. num. 49. post Dueñas regula 103. limitat. 6. num. 6. Tapia in *Authent. ingressi, verbo sua, cap. 15. nu. 20. C. de sacrosant. Eccles.* & alios plures relatos à Mcnoch. consil. 54. num. 1. volum. 1. & de arbitris lib. 2. cent. 3. casu 231. num. 5.

4 In causa feudali potest monasterium conueniri coram Domino feudali quia iste cognoscit de eo inter vassallos, etiam clericos, vel monachos, iuxta magis receptam sententiam. Tomo 2. quest. 62. art. 10. De quo supra de exemptione Regularium num. 9.

5 Monasterium, etiam Monialium succedit in feudo, quando seruitium potest per substitutum præstari, etiam si habeat annexam iurisdictionem vassalorum. Tomo 2. quest. 78. ar. 12. §. tertio probatur. De quo Iulius Clar. lib. 5. Recept. sentent. §. feudum, quest. 78. num. 1. Menoch. de arbitrijs lib. 2. centur. 3. casu 331. num. 8. & consil. 519. num. 3. lib. 6.

Idem resoluit Sanchez vbi supra nu. 38. post Felin. in dicto cap. in presentia num. 17. de probat. Dueñas dict. regul. 103. limitat. 4. num. 4. & Tapia vbi supra cap. 14. num. 37. quidquid ipse Sanchez num. 42. non assentiat nostro Auctori quantum ad feudum iurisdictionem habens, sed eius sententiam sustinent Euerard. consil. 210. nu. 32. Auendaño in for. l. 40. Taur. glossa 4. num. 39. & constat ex cap. cum dilectis, de ordine cognit. & in facta contingentia si iudicatum fuisse in Senatu Pinciano refert Auctor dict. art. 12. in fine.

6 Monasteria possidentia bona in communi, illa infeudare, seu in feudum dare possunt. *ibid.* §. quarto & ultimo. Feudatarius autem ingrediens monasterium habet fructus feudi durante vita ipsius, etiam si sit Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus. *ibidem* §. præterea. De quo Auendaño in l. 40. Tauri glossa 4. num. 45. vide Auctores num. præcedenti citatos.

7 In renunciatione bonorum, quantumuis amplissima, & per verba amplissima, ac generalissima facta non venit feudum, ad quod renuncians habebat, vel habere poterat ius, nisi de ipso expressa, & specifica mentio fiat, sicut nec bona feudalia veniunt in generali alienatione, obligatione, vel hypotheca. *ibid.* dict. quest. 78. art. 14. §. tertio probatur. De quo Couar. in cap. quamuis pactum 2. p. §. 2. num. 6. Ti-

raquel. de retract. linag. glossa 3. n. 9. Idem post nos-

trum Auctorem cum alijs pluribus resolu-

it Sanchez lib. 7. decalogi

cap. 7. num. 8.

H h h 3

RESOLVTIO

RESOLVTIO LXVII.

De Fidei professione.

Trid. sess. 24
cap. 12. de re-
format.

I V X T A Tridentinum decretum, & constitutione Pauli Quinti omnes Cathedralium, & superiorum Ecclesiarum Prælati, Dignitates, Canonici, & alij Beneficiarij curam animarum habentes, necnon alij quicumque prælati Regulares tenentur facere professionem fidei, & promittere cum iuramento obedientiam Romanæ Ecclesiæ intra duos menses à possessione Præfecturæ, & quantum ad Prædicatores verbi Dei idem fieri præcipit apud nos Minores illustrissimus Cardinalis Protector Ordinis per literas Reuerendissimi Prælati Commissarij Generalis in his Hispaniarum partibus. *tom. 2. quest. 72. art. 1. De quo Nauar. lib. 1. consil. 1. tit. de summa Trinitate, & lib. 2. consil. 10. tit. de iure iurando, Garcia de Beneficijs 3. p. cap. 3. per totum, Sanchez in præcepta decalogi lib. 2. cap. 5. à principio, Zerola in praxi Episcop. part. 2. verbo, fidei professio, & alij relati à Barboza in remissis. ad Tridentin. dict. cap. 12. de reformat.*

2 Religiosus adeptus prælaturam ex ignorantia vel in aduertentiamittens facere professionem fidei non peccauit coram Deo, & in foro animæ immunis est à pœnis præfatæ Constitutionis. Imò etiam non ignorans, si intellexit, ad id minimè teneri ex eo, quia fidem iam solemniter professus fuerat, quando accepit munus Prædicationis. *Ibidem art. 3. De quo DD. in cap. ignorantia de Reg. iur. in 6. & in cap. turba S. morandum 1. q. 4. Nauar. cap. 27. num. 43. & lib. 1. consil. 3. tit. de Summa Trinitate.*

RESOLVTIO LXVIII.

De Generalibus Ordinum.

Bulla 6. c. 10
5. & bull. 9.
Sicuti 4. & bul
la 5. Pauli 4.

M I N I S T E R Generalis apud nos Minores durat per sexennium, officium autem Prouincialium, & Guardianorum per triennium, ex decreto Sixti V. apud Bullarium, quod triennij tempus numeratur à Capitulo in Capitulo, & à Congregatione in Congregationem, etiam si ex aliqua causa ultra tres annos protrahatur. *Tom. 1. quest. 16. art. 2. De quo Miranda tomo 2. quest. 6. art. 1. & 6. vbi cum Nauar. comment. 3. de regularibus super cap. nullam 18. quest. 2. num. 3. & lib. 2. consil. 1. nu. 2. de causa posses. & propriet. & lib. 3. consil. 7. num. 8. de statu monachorum.*

chor. resoluit multo melius, ac conuenientius fore, prælatos Generales Religionum esse perpetuos, quam temporales.

2 Potestas iurisdictionis Generalium, & aliorum Prælatorum Regularium, sicut à Episcoporum dependet ab Ecclesiæ capite Summo Pontifice mediatè, vel immediatè, idèòque illorum iurisdictionem ex causa limitare ac restringere optimo iure potest, quam si non restringeret, eos relinquens in plenitudine potestatis, quam habent à Deo, potuissent vtiq; in sua Religione, quidquid Papa in vniuersali Ecclesia. *Tom. 1. quest. 23. art. 1. De quo infra iterum redibit sermo num. 9.*

3 Generales Ordinum possunt ex exercere suum munus reiecta quacunq; subditorum appellatione circa præcepta, monitiones, ordinationes, & mandata, ex Sixto Quarto pro Carmelitis apud Bullarium. Et ex Paulo Quarto apud Compendium Societatis verbo, Generalis, §. 1. potest Præpositus Generalis huius Religionis, vt primum est electus exercere plenam iurisdictionem in omnes sibi subditos, etiam ex episcopos, aut quacunq; facultate suffultos. *Tom. 2. quest. 73. art. 1.*

4 Minister Generalis Minorum per decretum Concilij Constantiensis potest, & debet conuenire sibi subditos reducere ad statum strictæ obseruantie consonum, iuxta declarationes Apostolicas, & statuta Ordinis, tollendo superflua utensilia, cum consilio tamè Discretorum, quæ applicanda sunt alijs conuentibus egentibus, vel cõmutanda, seu conuertenda in vtilitatem, & opera eorundem conuentuum, ex Eugenio III. Sed nulla reformatio potest fieri absq; Ministri Generalis, aut Prouincialium in suis Prouincijs respectiue expresso consensu, ex præcepto Leonis X. non tamen per id tollitur, quin auctoritate Apostolica fiat reformatio, sicut de facto peractum fuit à Gregorio XIII. pro Fratibus Discalceatis Prouinciæ S. Joseph apud Hispaniã. *Ibid. art. 2.*

5 Item Generalis Cisterciensium cum consensu Capituli potest interpretari, modificare, declarare, & exponere quacunq; dubia circa accidentia Regalæ, seruatis reicta conscientia, & sano intellectu illius, ne declaratio vergat in dissolutionem, ex Eugenio Quarto. *Ibidem.* De quo Nauar. in commentar. de Regularibus à num. 9.

6 Generalis non potest condere statuta sine Capitulo, benè tamen ponere præcepta, & mandata morte ignis finienda. Nec è contra Capitulum id potest facere in toto Ordine sine Generali. Idem iudicium est de Prouinciali, & Prouincia, nam neuter sine alio nihil potest. *Tom. 1. quest. 10. art. 1.*

7 Ministri Generales apud Minores iurisdictionem habent ad inferior Patriarcharum, seu Primatum: Prouinciales ad modum Archiepiscoporum: Custodes ad modum Episcoporum: Guardiani autem ad inferior Archiepiscoporum, & Confessores velut parochiales presbyteris. *Tom. 1. quest. 12. art. 5.*

8 Generalibus, & Prouincialibus tanquam habentibus iurisdictionem

Bulla 37. Sixti
ti 4. num. 68.
& bulla 33.
num. 30.

tionem Episcopalem referuantur maiora negotia, vt licentiaré subditos ad ordines, instituere prædicatores, & confessores, absoluere à reseruatis, dispensare in impedimentis, approbare, vel reprobare contractus, & alienationes rerum temporalium, ac grauiora supplicia infligere, & id genus alia. *Tom. 1. quæst. 17. art. 3.*

9 Generales, & alij prælati Regulares iurisdictionem quasi Episcopalem habentes suam ordinariam auctoritatem, & potestatem habent à iure Diuino, vt aliqui probabiliter affirmant, possuntque circa suos subditos quidquid Episcopi possunt erga suos. Vnde sicut Episcopi si non essent prohibiti, potuissent in sua Diocesi quidquid potest Papa in tota Ecclesia, vt insinuant præstantissimi Theologi, ita Generales Religionum, si non essent prohibiti, potuissent in tota sua familia, seu Congregatione, quidquid Pontifex in vniuersali Ecclesia potest facere. *Ibidem art. 2. & 6.* De quo Victoria de potest. Ecclesiæ q. 2. num. 28. Soto in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 4.

10 Sicut nullus inferior à Papa potest transferre Episcopum de vna ad aliam diocesim *cap. 1. & 2. de translac. Episcopis*, ita Generalis, iure communi attento, non potest Prouincialem vnus Prouinciæ ad aliam transferre. *Tom. 1. quæst. 23. art. 1.* De quo Syluest. verbo casus, casu 1. Idem tradit Portel in addit. ad dubia verbo, Generalis Ordinis, n. 1.

11 Prælati Generales non possunt semel à Religione expulsos, habitumque Regulari, ac priuilegijs Religionis perpetuo priuatos ad eandem Religionem iterum admittere absque facultate, & auctoritate Apostolica: sicut nec clericus actualiter degradatus restitui, nisi per Papam potest, quia post actualem degradationem clericus, & post spoliationem habitus Regularis, & actualem expulsionem à Religione monachus iam vterque transit in aliam iurisdictionem, quam sibi Episcopus, aut Prælati Regulares propria auctoritate vindicare minime possunt. *Ibidem art. 4. & 5.* & nos latius diximus supra resolut. 57. num. 14. vbi resoluiumus, consuetudine receptum esse, vt Generales tales expulsos ad correptos iterum ad Religionem admittere possint. De quo Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 34. & 35. & lib. 3. consil. 5. tit. de Regularibus, Syluest. verbo casus, casu 6. Cætera require supra de dispensationibus, & infra de prælati Regularibus, & similibus.

RESOLVTIO LXIX.

De Guardianis in Ordine Minorum.

GUARDIANI apud Minores sunt verè prælati habentes dignitatem Ecclesiasticam, ac ideò possunt institui iudices Apostolici, eorumque iurisdictione, & potestas est similis illi, quam habent archipresby-

ter archipresbyteri Plebani, vt superius de Generalibus nu. 7. diximus. *Tom. 1. quæst. 12. art. 5. & 6.* Idem docent Corduba super regul. cap. 8. q. 4. puncto 4. Portel verbo, Guardianus, num. 1.

2 Guardianorum, Priorum, & aliorum similium Prælatorum Conuentualium, cum sint inferiores, munus præcisum est, sicut & iurisdictione. Vnde tantum præsumunt ad minora determinandum, maiora referendo ad prælatos superiores habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, argum. *cap. final. de offic. archipresbyt.* vbi glossa. Minora negotia, quæ de iure eis committuntur sunt omnia pertinentia ad disciplinæ Regularis obseruantiam, & regimen ordinarium Conuentus, ad quæ subditos censuris cogere possunt, iuxta quod debet intelligi *cap. nullam*, 18. quæst. 2. Auctor *Tom. 1. quæst. 17. art. 3.* De quo Nauar. in dicto *cap. nullam* num. 4.

3 Dicti Guardiani, & alij prælati locales virtute suorum priuilegiorum habent plenariam auctoritatem circa suos subditos, sicut habent Prouinciales in Fratres, & subditos totius Prouinciæ, sed illorum potestas, & iurisdictione, seu vsus talium priuilegiorum per statuta Generalia, & Prouincialia prohibitus, seu restrictus extat, ac proinde cum varia, & diuersa sint pro varietate Religionum, consulat vnusquisque quæ sui Ordinis specialia sunt, ne manum mittat in rem alienam, alias reus erit culpæ mortalis, aut venialis secundum rei grauitatem. *Ibidem art. 4. & 5. & quæst. 9. art. 2.* De quo Collector Mend. verbo, Guardianus, §. 4. & verbo, absolutio quoad Fratres, §. 7. Corduba in annot. ad Compendium, verbo, Guardianus.

4 Guardianorum, & cæterorum prælatorum localium iurisdictione, & potestas est ordinaria, cum beneficio iuris communis illam habeant, *cap. nullam*, 18. quæst. 2. & de iure speciali, & consuetudine non solum habent auctoritatem ordinariam ad causas Regulares, & domesticas, sed ad extraneas, quales sunt lites, quas laici habent aduersus Fratres. Sed hæc auctoritas, & iurisdictione restringi, & limitari potest à prælati superioribus, sicut istorum potestas à Summo Pontifice etiam coartari potest. Nam licet vtrisque data sit talis potestas iure diuino, ex sententia grauissimorum Theologorum, concessa tamen est ordine Hierarchico, vt minores pendeant à maioribus. *Ibidem art. 6.* Ad quod vide Nauar. in *cap. non dicatis*, num. 95.

5 Verum est tamen quod prælati maioribus non licet inferiorum potestatem restringere sine iusta causa: secus facientes iniuriam illis irrogant, ac grauius peccant, sed factum tenet. Restrictiones autem factæ à iure & statutis Religionum, & consuetudine, ac reseruaciones iustæ, & expedientes censendæ sunt, quas posse facere Episcopos, & alios superiores prælatos, tam quoad forum interius poenitentiale, quam quoad forū exterius, & politicū, definit Tridentina Synodus dānans sub anathemate opposita sentientes. *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis* ne 11.

dicatis dicto num. 97. Soto in 4. dist. 17. quæst. 1. art. 4. Corduba lib. 1. q. 1. propof. 8. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 1. num. 25. & 26. Paulus Comitol. respon. Moral. lib. 1. quæst. 25. num. 10.

6. Dicitur Guardiani, & similes prælati, & Præsidentes habentes principale regimen Conuentus benedicunt corporalia, cæteraque ornamenta Ecclesiastica, vbi Chrysmata non interueniunt per multa priuilegia, de quibus supra de benedictionibus num. 2. & de Abbatibus num. 7. *Tom. 1. quæst. 19. art. 2.*

7. Officium Guardianorum non durat nisi per triennium, ex decreto Sixti V. & Pauli III. relato proximè de Generalibus n. 1. Pro quo nota, quod verba posita in bulla Pauli III. libi, & in eodem loco non remaneant: videntur innuere, quod finito triennio Guardianatus non potest idem constitui præsidens cum regimine principali Conuentus, ac si esset Guardianus, id enim videtur ex diametro opponi menti expressæ Pontificis, qui in præmio bullæ ait, se velle obuiare ambitiosæ cupiditati ortæ ex continuatione officiorum in Religione. *Tom. 1. quæst. 16. art. 2. De quo. Portel in addit. ad dubia verbo Guardianus, an. 2.*

An autem Guardiani, & alij Prælati Regulares Conuentuum possint eligere confessorem simplicem sacerdotem, vt eos absoluant: vide in retractationibus Auctoris, retractatione nona.

8. Guardianus potest absolui à reſeruatis per confessorem à se electum, si ad id habet auctoritatem pro suis Fratibus absoluendis, vt de facto nunc habent ex vi sui officij, & ex litteris Guardianatus, iuxta regulam communem traditam à Doctoribus, quod habens potestatem dispensandi cum subditis, eandem etiam habet ad dispensandum secū. *Tom. 1. quæst. 21. art. 8. De quo Caeteran. 2. 2. quæst. 96. art. 5. Syluest. verbo, confessor, §. 8. ¶ Idem tradit Corduba in regul. cap. 7. quæst. 2. puncto 3. §. secundo dubitatur.*

9. Guardianis habentibus auctoritatem ad casus reſeruatos ex cōmissione Prouincialis non licet generaliter eam potestatem alijs committere, quia delegatus non potest subdelegare, nisi sit delegatus ad vniuersitatem causarum, vel nisi id sibi specialiter concedatur, bene tamen licebit eam potestatem in casibus particularibus committere petentibus. *Ibid. art. 9. & nos diximus supra de absolutione Fratrum quoad reſeruata num. 23.*

Vbi resoluiimus, posse dictam auctoritatem sine restrictione committere, ex quodam priuilegio Pij V. facto Prædicatoribus. De quo P. Villalob. tom. 1. Sum. tra. 9. dist. 64. nu. 2. sed Portel in addit. ad addita dubiorum Regul. de hoc multum dubitat verb. casus reſeruati, n. 2. quia apud nos Minores non est in vfu, vt Guardiani delegent suam auctoritatem pro reſeruatorum absolutione ad totum sui officij tempus, sed tantum pro occurrenti necessitate, idemque tenet Corduba in regul. loco supra citato puncto 2. prope finem, sed sententia P. Villalobos probabilis.

bilis mihi satis videtur, quia priuilegium præfatum Pij V. cum se perpetuum dat iurisdictionem ordinariam absolute delegabilem, vt notum iuris est.

De electione Guardianorum, & Priorum, vide *Tom. 2. quæst. 53. art. 1. & 2.* & nos diximus supra de electione à num. 29.

Cætera require supra de absolutione Fratrum, de benedictionibus, de dispensationibus, & similibus.

RESOLVTIO LXX.

De Graduatione.

MONACHI, sicut & clerici seculares non prohibentur ad Doctoratus, & Magisterij gradum promoueri de licentia suorum prælatorum, nam gradus Scholastici Monachatum minimè repugnant. Quo circa Bonifacius IX. & Innocentius VIII. concesserunt Generali Ordinis Prædicatorum, vt in quolibet Capitulo Generali vni ex Fratibus in Theologia prouentus, ac per Generalem, & Diffinitores, vel per Magistros ad id deputatos, præuio examine, & idoneo inuento Magisterij honor, & docendi licentia conferri possit, seruatis tamen conditionibus Concilij Viennensis, & alijs solènitatibus consuetis: qui taliter Graduatus omnibus gratijs, priuilegijs, libertatibus Fratibus Ordinis eiusdem Parisiensibus Magistris in Theologia concessis frui, & gaudere valeant, ac si in eodè Parisiensi studio huiusmodi Magisterij gradum recipisset. *Tom. 2. q. 74. art. 1. De quo Nauar. consil. 2. titulo ne clerici, vel vouent, Salzedo in pract. cap. 59. iuxta finem, idem Nauar. in cap. non dicatis, num. 33.*

Idem post nostrum Auctorem, & Caeteranum, Felinum, Syluestrum, & alios plures resoluit Sanchez lib. 6. decalogi cap. 14. num. 44. vbi & num. 45. addit cum eodem nostro Auctore, posse religiosum etiam promoueri ad Doctoratum in iure Canonico, imò & in iure civili, quia, inquit, *cap. non magnopere, & cap. super specula, ne clerici, vel monachi*, solam auiditionem iuris civilis, aut medicinæ interdicit, & non promoueri ad gradum in his facultatibus. Pro quo aduerto, quod in dict. *cap. non magnopere*, interdicitur Religiosis legere physicam, & leges civiles. Vnde si gradus Doctoratus ad legendum eas facultates ordinetur, proculdubio ad illū promoueri non poterūt, ex vi dictæ decretalis, & eius mète.

2. Martinus V. prohibuit Fratibus Minoribus posse conferri gradum Magisterij in aliqua Vniuersitate, nisi cursus per constitutiones Apostolicas, & Ordinis instituta perfecerint, & alias ad dictum gradum obtinendum idonei existant. Secus facientes gradu, & honore Magisterij careant, ac lecturis, & actibus, gratijsque Magistratibus ipso facto

priuati existant, & ad eadem de cetero inhabiles. Idemque statuit, si gradum receperint extra vniuersitates a Generali Capitulo ad id specialiter electas, & depuratas. Quod tenentur superiores & alij prelati, vel Capitula obseruare; & obseruari facere sub pena excommunicationis. *Ibid. art. 2.* Idem docet citato Auctore Sanchez vbi sup. n. 47.

3. Fratres Prædicatores de obseruantia Congregationis Hispaniæ Magisterium, seu alium quemcunque gradum in sacra Theologia (nisi ad id per Capitulum expositi fuerint) assumere quoquo modo præsumentes, vel aliter promoti pro non promotis habentur, & ad huiusmodi gradus inhabiles manent, ex decreto Innocentij Octauij. Quæ penæ non comprehendunt promotos sine tali expositione Capituli ante notitiam huius constitutionis, vel postea, si per obliuionem, incogitantiam, aut animi simplicitatem sine dolo fecerunt: quia lex penalisa contra præsumentes non ligat, nisi dolose, & præsumptuose facientes. Nec item extenduntur dictæ penæ ad Fratres non reformatos, seu non obseruantes dicti Ordinis, neque ad reliquos Religiosos. *Ibidem art. 3.* Idem docet cum nostro Auctore Sanchez vbi supra num. 49.

4. Scholares Societatis degentes in aliqua vniuersitate, vel studio generali, si præuio riguroso, & publico examine idonei reperti fuerint, Rector autem Vniuersitatis gratis promoueri eos recusat, a Præposito Generali, vel de eius licentia a quouis ex Præpositis, ac Rectoribus Collegiorum cum duobus, vel tribus Doctoribus, seu Magistris per eosdem eligendis ad quoscunque gradus promoueri possunt: extra vniuersitates vero absoluto suorum studiorum cursu, ac præuio examine eodem modo possunt graduari, ex Iulio Secundo apud Compend. Societatis. Quod Pius Quartus apud Bullarium ex tensit ad Scholares extraneos in dictis Collegijs studentes, quos præuio examine, & approbatione posse per Rectores, aut studiorum Præfectos, & Cancellarios promoueri ad dictos gradus concessit, quod etiam confirmauit Gregorius XIII. qui saliter graduati gaudent omnibus priuilegijs, & prerogatiuis, quibus gaudent in Vniuersitatibus iuxta solitos ibi vsus promoueri. Rectores vero Vniuersitatum super hoc Præfectos Collegiorum Societatis, aut Scholares prohibentur molestare sub excommunicationis penæ, per Pium Quintum apud Claudium in dicto Compend. tit. Scholæ §. 3. & tituli, gradus §. 5. *Ibidem. art. 4. & 5.*

Idem docet Sanchez vbi supra num. 48. vbi num. 46. notat Religiosum missum a superiore ad literas addiscendas censi quoque licentiam habere, vt ad Doctoratus gradum promoueat, ac proinde expensas in tali gradu factas teneri monasterium soluere, idque

tenere Nauar. comment. 2. de Regul. num. 2. §. tertio

dico, & Surdum de alimentis tit. 8. priuilegio

leg. 97. n. 4. & 5. asserit.

(48.)

Comp. Societ. tit. gradus §. 1. & 2. Bullar. bul. 5. Pij 4. num. 2. & 3. Bullar. bul. 22. Greg. 13. nu. 3. & 4.

RESOLVTIO. LXXI.

De Habitu Regulari.

INTER Leges, quæ Regularibus ferè omnibus communes sunt, illa est, ne lineis indutijs vestiuntur; cap. cum ad Monasterium, de statu Monachorum. Quali autem habitu debeant uti, vnaquæque Religio suam Regulam, & statuta consulat. Apud Fratres Minores forma habitus, & indumentorum quoad colorem, & vilitatem panni arbitrio superiorum relinquitur, per Extrauagantem. *Quorundam, de verborum significatione*, in qua Ioannes XXII. prohibet, ne Fratres habitus strictos, curtos, & difformes ab alijs eiusdem Ordinis Religiosis deserant, quos ad mandatum Generalis Ministri in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicatione deponere iubet. Vnde habitus, quibus modo vtuntur Minores de Obseruantia sunt quidem iuxta formam præscriptam in Regula B. P. N. Francisci, & declarationibus Apostolicis a Capitulis Generalibus Ordinis ita declarati, & præscripti. Nec alijs strictioribus, & vilioribus licet ad libitum Fratres uti, nisi a Sede Apostolica habeant ad id facultatem specialem, in qua specialiter derogetur dictæ Extrauaganti Ioannis XXI. melius enim est obedire, quam sacrificare, & Deo in simplicitate, & puritate cordis in vestibus honestis seruire, quam in vestitu nimis squallido, abiecto, & inuisitato intentos in se hominum oculos facere (vt inquit Augustinus) & iactantiam (ne dicam ambitionem) ex contemptu cultus corporis, & ex ipsa paupertate colligere. *tom. 2. q. 76. artic. 2.*

De quo vide Cordubam in regul. cap. 2. quæst. 22. puncto 3. vbi refert Martini V. Constitutiones, cap. 2. qui ait: *Quod non debent vestes nostræ esse adeo pretiosæ, vt videntes eas notare debeant curiositatem vel vanitatem, neque inuiles, & græssa quoad videntes eas ad horrorem, horrorem & derisum inducant.* Notanda certè verba tanti Pontificis.

2. Professi Ordinum Militarium, si sunt clerici, vel Milites beneficiæ Ecclesiasticæ, vel pensiones obtinentes tenentur deferre habitum, & tonsuram clericalem, & cõtrauentibus graues pœnas iniungit Sixtus V. apud Bullarium, qui ceteris Militibus permittit vestibus communibus uti cù insignijs, aut numismatis suæ Militiæ proprijs, super quo consulantur statuta Militarium, *ibidem articuli. 2.*

3. Monachus assumptus ad curam Ecclesiæ secularis non absoluitur a defatione habitus Regularis, cum id non aduersetur officio Curatus. Vnde vtens habitu clericali seculari, ita vt non appareat Monachus, de hoc erubescens ob vanitatem, reus erit culpæ mortalis, & modo excommunicationis ligatus existet, nam in Tridentino Concilio nulli Regula

D. Aug. hom. in Math. c. 6.

Nota verba Martini 5.

Bullar. p. 160. & 167.

Trid. sess. 25. c. 19. de P.

ri datur licentia occulte deferendi habitum suæ Religionis, nisi ex causa rationabili, ut tenet Communis Doctorum, *ibid.* art. 3. De quo Syluester, verb. habitus, num. 5. & verbo, excommunicatio. 8. excommun. 24. not. 3. Suarez tom. 5. disp. 23. sect. 4. num. 34. Reginald. in Praxi for. pœnit. lib. 18. num. 406. Cruz de stat. Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 4. & cap. 2. dub. 4. Idem docet Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 6. num. 36. & nos diximus supra a resolut. 15. nu. 9.

4 Nulli deferre licet habitum alterius Religionis, autita consimilem, ut credatur professus illius Ordinis, compelli que potest ab Ordinario, ut censuras ad eum deponendum, quod exequi tenetur requisitus à Fratribus sub poena suspensionis ipso facto incurrenda, ex Innocentio, & Clemente III. pro Minoribus, & Celestino V. pro Cisterciensibus. Super quo interpositum fuit quoddam Decretum à Pio, & Sixto V. confirmatum per Gregorium XIII. teste Capuccino in Addit. ad Cœpend. Mendicantium, contra Fratres Ioannis de Deo, & fuit obtenta quædam executorialis sententia à Patribus Observantia apud Consiliū Supremum Matriti, *ibidem* art. 4. Idem citato Auctore docet Portel verbo habitus, num. 6.

5 Apud Minores gestare habitum à caputio dissutum absque contemptu non est peccatum, quidquid aliqui nimis zelantes Regularem Disciplinam dicant, cum id nullibi in Regula reperitur prohibitum, *ibid.* art. 5. De quo Corduba in Regul. cap. 2. quæst. 10. puncto 1. & q. 22. puncto 3. in fine.

6 Nulli Religioso professo licet habitum suæ Religionis temere dimittere sub excommunicationis ipso facto poena, ex Bonifacio VIII. in capit. ut periculosa, de clericis, vel Monachi, lib. 6. Sed hæc censura non incurritur ob qualemcunque dimissionem habitus, nisi fiat in conspectu multorum sine iusta, & rationabili causa, vel ad perpetrandum scelus aliquod mortiferum, vel ad tantum tempus, aut ob talem causam, ac rationem, quod iudicio boni, & prudentis viri habitum dimisisse iudicetur. Ita debet intelligi, & declarari dicta Decretalis Bonifacii VIII. & alia similis Constitutio Innocentij VIII. facta pro Congregatione Cisterciensi, in qua in virtute Sanctæ Obedientia, & sub excommunicatione lata sententia reservata Papæ præcipitur deferri habitum iuxta eius antiqua statuta ordinatum, tam iatra, quam extra Monasterium, *ibid.* art. 6. De quo Syluest. verbo, excommunicatio 9. casu 25. quæst. 6. Nau. capit. 27. numer. 132. Rosella verbo, excommunicatio, excommunicatione 16.

Idem docent Suarez de censuris disp. 23. sect. 4. à num. 26. & post multa ad hoc tradita late Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 8. à num. 38. & nos diximus supra resolut. 11. numer. 2. & 21. vide Portel, verbo habitus, numer. 4.

7 Sæcularis utens veste Religiosa, si ex lenitate, & sine irrisione, vel

vel turpitudine fiat, non est iudicandus mortalis peccati reus: secus si causa ludibrii, vel vituperij faciat, ut quando defertur lascivus, vel apparenter vulgo dicitur, *ex matura*, tunc enim videtur omnino mortale, & puniatur graviter in *authentica de sanctissimis Episcopis coll. 9. §. ultimo*. Similiter quando tali veste utuntur Mimi, & Histiones exorocentes vituperiosa, *ibid.* art. 7. De quo Syluest. verbo, habitus, numer. 5. Corduba in Addit. ad Comp. titul. habitus.

Idem docet Portel, verbo habitus, numer. 3. ubi refert quandam legem Regiam Portugallia lib. 5. Ordinatio 93. contra portantes in ludis & iocis habitum Ordinum Militarium sub poena pecuniaria, & carceris pro prima vice, & exilij, vel alia arbitraria pro secunda.

8 Curati, & Rectores, seu Parochi Ecclesiarum impedimentum quoquo modo afferentes volentibus sepeliri in habitu Fratrum Minorum incidant in excommunicationem reservatam Papæ, si Canonice moniti persistant, ex Sixto Quarto apud Bullarium. Ad solos autem Guardianos, aut ad Priores in Ordine Prædicatorum, & simili modo ad alios prælatos Conventuales in alijs Religionibus, vel ad alium de eorundem commissionem pertinet dare habitum ad sepulturam, ex Bulla Aurea Sixti III. & Leone X. apud Bullarium, *ibid.* art. 8. & 9.

Idem ferè docet Portel verbo, habitus, numer. 2. & verbo, sepultura, num. 3. & 9. & in Addit. num. 2. refert ad hoc quandam Bullam Clementis VIII. contra Parochos Indiarum Occidentalium petentium maiorem eleemosynam pro illis qui se peliuntur apud nos Minores, quam pro illis, qui apud parochiales Ecclesias eligunt sepulturam, idque sub poena excommunicationis reservata Sedi Apostolicæ, & refertur in Bullario Bullæ II. Clementis VIII.

9 Leo X. concessit indulgentiam plenariam omnium peccatorum morientibus, & sepeliendis in habitu Fratrum Minorum, vel sororum Tertiæ regulæ S. Francisci sub obedientia eiusdem Ordinis de gentium. Qui Pontifex etiam declaravit sufficere habitum prædictum petere, ac super se usque ad mortem habere, & in eo sepeliri, etiam si ante mortem illò non induatur. Mittit alias minores indulgentias concessas de eadem in habitu aliorum Ordinum, de quibus in Compendio Mendicantium titul. communitatio privilegiorum, §. ultim. & titul. indulgentia, quoad sæculares, §. 4. & 23. *ibidem* art. 10.

10 Habitum Fratrum Mendicantium osculantes lucrantur quinque annos, & totidem quadragenas, quas de iniunctis sibi poenitentibus relaxavit Ioannes XXII. in sua concessione facta Ordini Prædicatorum, *ibid.* art. 11. De quo Collector Mend. titul. indulgentia quoad sæculares. 6. §. 9. qui ait in ista indulgentia contineri duo mille, & septuaginta quinque dies indulgentia, & idem refert Portel in addit. ad dubia verb. habitus, num. 4.

11 Fratres Tertiarij Franciscani de Poenitentia nuncupati in Congregat-

In Bullar. Bulla I. Innoc. 4. Bull. 14. Sixti 4. n. 27. Cœp. Cist. 7. habitus, §. 2.

Bull. 14. Sixti 4. num. 48.

Bull. 26. Sixti 4. & bul. 22. Leon. X.

Bullar. Bull. 22. Clement. 8.

gregatione viuentes apud Regnum Portugallia tenentur portare habitum distinctum in forma, & colore ab habitu Fratrum Minorum secundum formam præscriptam à Cardinali Matheio Ordinis Protectore, & confirmatam per Clementem Octauum, sub præcepto Obedientia, & excommunicationis latae sententia, ac priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa perpetuò, & mandat prælatis, ne aliter permittant habitum gestare. De quo in Bullario, & in Compen. verbo, Tertiarij, §. 18. & nos iterum repetemus infra de Tertiarijs, num. 1. & refert etiam Portel in dubijs verbo, habitus, num. 5.

Bull. 14. Clement. 8.

RESOLUTIO. LXXII.

De Hereditatibus ad Regulares delatis.

COMMUNIOR, & probabilior sententia tenet hereditatem Monacho relictam immediatè Monasterio acquiri, neque fore necessariam ipsius Monachi aditionem, quia per professionem omnia iura monachi, omnisq; eius voluntas translata sunt in monasterium, ita vt nulla amplius voluntas illi superfit, *cap. non dicatis, & cap. nolo 12. quæst. 1. cap. si Religiosus, de elect. in 6.* Vnde monasterium potest adire hereditatem in scio, & invito monacho. Imò si ea non adita, nec repudiata decederet è vita transmitteret illam ad monasterium, quod quantum ad hoc habetur loco filij, cui hereditas delata potest eo ignorante, & invito adiri à patre, *l. vlt. in initio, C. de bonis qua liberis*, Monachus igitur potest adire hereditatem cum consensu Abbatis, & non aliter: Abbas verò perse solus potest adire, etiam monacho hærede instituto reluctantante. *Tomo 2. quæst. 77. art. 1.* De quo Bartul. in *l. 1. numer. 22. C. de hered. instituend.* Abbas, Imola, & Canonistæ in *cap. in presentia, de probat.* Maranta in *l. is potest. n. 130. ff. de acquirend. heredit.*

Idem docent Molin. *tom. 1. de iust. disput. 140. col. 8. §.* non solum bona, Iulius Clar. *lib. 3. receptarum, §. testamentu, quæst. 10. in fine*, Spino in *Speculo testam. gl. 12. princip. num. 19. & 20.* Zechius de Republica Ecclesiæ *tit. de Regular. cap. 3. num. 14. ampliatur. 9. & alij ferè innumeri*, quos cum Auctore refert plenè Sanch. *lib. 7. Decalog. ca. 12. à num. 36.*

2. Monachum non posse exheredari à Patre ex causa ingratitude ante professionem commissa, tenent plures. Quod debet intelligi, quando ingratitude respicit directè ipsum solum filium. Secus si respicit personam patris, velut si filius percusserit ipsum patrem, tunc enim per ingressum Religionis non tolli talem ingratitude probabile est, & hoc modo debet moderari sententia affirmantium, posse ex hereditate

11

si, ibid. art. 2. De quo Comar. in l. p. r. a. p. m. n. i. u. s. num. 20. de testam. Tirac. rel. de privilegio, p. r. e. a. n. t. e. privilegio, 1030. Manuel à Costa in l. Ga. l. l. u. s. §. C. quæst. tantum, 3. part. n. m. 19. in quæst. 15.

Idem vult etiam Sanch. *lib. 4. Decalogi, cap. 7. num. 33.* vbi late probat, vnde etiam præteritis de hereditatis omnes causas absolvi professione, ita vt filius ob nullam illarum possit exheredari. Quia, inquit, in distinctè id decernitur, et ob Religionis fauorem in *cap. final. 19. quæst. 3.* qui textus de lapsus est ex constitutione sicuella. 123, quæ quidem continet ius Casareum, non quòd de omne, sed nouissimum, ac prouide anterioris is omnibus derogans. Atque eam reperiri in emendationibus codicibus probat latissimè Cotier in *cap. Regum. in initio, num. 20. & 21. de testam. & id. 4. Decretal. 2. part. cap. 7. §. 4. num. 12.* Hęc Sanchius. Hanc eandem sententiam in proprijs terminis sustinent Abbas, *conf. 27. nu. 2. volum. 2. C. de l. o. d. o. supra citato, Molina tom. 1. de iust. disp. 176. dub. vltimo, & pro eodem sunt alij idem indistinctè affirmantes.* Hi sunt glossæ *ad vlt. in §. d. i. c. t. o. n. a. m. verbo, quæst. C. de Episcop. & clericis, & d. cap. final. 19. quæst. 3. in §. d. i. c. t. o. n. a. m. verbo, quæst. C. de Episcop. & clericis, & final. numer. vltim. quæst. 12. de Regul. D. Antonia. 7. part. tit. 16. cap. 2. §. 4. columna vltima, versic. item nota, Leonard. de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 11. num. 87. in fine, no. ster Auctor, tom. 1. quæst. 13. art. 7. §. Vnde non est dubium, & alij plures, quos refert, & sequitur idem Sanchez dicto n. 33. vbi num. 34. idem quoque privilegium eximit tribuendum esse simplicibus votis nouitatis emissis apud Societatem Iesu. Nec expulsum, addit, post professionem, aut ea vota simplicia in pristinam ingratitudinem femel abolitam reincidente. Sed hoc vltimum satis dubium mihi videtur, quia sicut illegitimus per professionem factus legitimus quoad Ordines, si Religionem deserat, vel ab ea expellatur, maxime de clarata nulla ea professione reincidente in eandem illegimitatis irregularitatem, vt dicemus infra resolut. 76. num. 7. ita pariformiter iste post desertam Religionem, & expulsionem ab ea, cum iam maneat absolutus à monachatu, ac si nunquam professus fuisset, videtur reincidente in pristinam ingratitudinem, quæ ad instar professionis reuocabilis non fuit absolute, sed reuocabiliter abolita.*

3. Non valet statutum excludens filiam à successione patris, si ingrediatur Religionem, sicut nec pater filium exheredare potest ex eadem causa ingressus futuri in Religionem, est enim impeditiuum perfectionis Evangelicæ, acquirendæ, & per consequens contra libertatem Ecclesiæ. *ibid. art. 3. De quo Paulus Castrensis. conf. 335.*

Idem docet loquens de statuto excludente à successione Monasterium Sanchez *lib. 7. Decal. cap. 10. num. 19.* & in proprijs nostris terminis defendit, & multis traditis tenet, tale statutum quocunque modo excludens ingredi volentes, vel iam ingressos Religionem esse omnino irritum, & iniquum, eodem *lib. 7. cap. 12. num. 18. & 19.* & refert ad

KKK

id,

id præter nostrum Auctorem, Dominicum, cap. quæmus pactum, nu. 10. de pactis, in 6. Alciar. auct. ca. 51, nu. 8. C. sacrosancti. Ecclesi. Salicet, l. Deo nos his. S. etiam cognitum, num. 4. C. de Episcop. & cler. Couar. de pactis, 3. p. 8. 2. num. 4. 6. illud, cap. Hondedous conf. 11. num. 14. volum. 2. Zepallos, in qq. 6. munibus, quæst. 42. 3. sine. & plures alios, ibi tamē. nu. 19. addit valere statutum civile præferens masculos in successione feminis, nec obitare, quamvis feminae aliqua esse & a essent moniales, adhuc enim cal. gel. garentur, & ipsa post ponerentur masculis, tum quia, inquit, lex generaliter ob bonum publicum edita, nec mentionem clericorum, aut Religiosorum faciens, nec in illorum fauorem edita (qualis est hæc) ligat æque illos, ac laicos, tum quia cum tam seculares, quam clerici ex iure civili ius succedendi habeant, & ex eodē iure legitime assignentur, poterunt quidem per legem Generaliter editam non facientē mentionem clericorum, uti in aliqua parte iure successione ante delatam hæreditatem. At quæ hanc partem sustinent Molina alios allegans, lib. 2. de primog. cap. 10. num. 81. & 82. Bæza de non melior. filiorū, cap. 1. num. 32. quos refert, & sequitur ipse Sanchez dicto, num. 19.

4. Substitutio facta sub conditione, si sine liberis decesserit tenet, si apparet de mente expressæ testatoris voluisse monasterium excludere, in quo professus est filius sine liberis mortuus, cui substitutus fuit alter, ut si dicat: *si sine liberis legitimis, & naturalibus, & ex vera, & legitima matrimonio, vel ex corpore sine procreatis, & c. secus si cōstat de mente, p̄ius voluisse non voluisse excludere Monasterium, ubi dicit simpliciter: si sine liberis decesserit, iuxta cap. in presentia, de probacion. ubi DD. late, tunc enim excluditur substitutus, si est extraneus, sed non filius, quem ad successione partem natura, & pietas paterna vocare censetur potius, quam monasterium, argumento, scripto, ff. de liberis, filio, ff. de liberis, & post hoc, l. cum quis, ff. de condit. & demost. Nomine monasterii intellige semper in causa hereditatis monasterium capax bonorum in communi, etiam si sit Mendicantium, quorum Monasteria (exceptis Minoribus de obseruantia, & Capuccinis) possunt bona in communi possidere, ex Dec.*

Erud. se. 2. 7. c. 3. de Reguli

creto Tridentini Concilij, ibidem art. 4. De quo lasota, conf. 202, volum. 2. Oldrad. conf. 94. num. 8. Idem docent Paul. in auct. nisi rogati, n. 3. ad treb. & l. fin. in principio, in 5. C. de Episc. & cleric. Rom. l. fin. nu. 3. C. de pactis. Beron. in suis qq. 9. 34. n. 4. Couar. var. c. 12. p. 11. Mant. de coniect. ult. vol. lib. 1. tit. 7. n. 7. & tit. 8. n. 30. Florez de Men. ad Gamā de cas. p. circa 3. cōf. Gut. Canō. lib. 11. c. 32. n. 6. Spina in Spec. testa. gloss. 12. princ. nu. 19. Moloto, in de iust. disp. 19. c. col. 17. & quando quis quos. & alios quæ plures refert, & sequitur Sāch. lib. 7. de calo. c. 16. n. 8. ubi cū præciatis auctori has res ob rationē de cisionis dicit, cap. in presentia, de probacione legitima tam esse, quia præsumit ius in fauorem Religionis æque cum filijs gratiati dilexisse monasterium, ac proinde sicut fauore filiorum excludit substitui.

substitutum, quæ de facta ea conditione, si ab ipse liberis decesserit, ita præsumit fore, ut substituti memor tunc esse, excluderet quod substitutum, graduato proficiente in Religione. Quare ex hereditatis præsumptione ea conditione, si ab ipse liberis decesserit, substitutum, pro non scripta habetur, quatenus est in monasterij præiudicium.

2. Item quoad alteram partem nostre resolutionis, nempe non excludi substitutum, quando constat de expressa contraria testatoris voluntate, arguere ceteris coniecturis de duobus, idem tradit Balin. l. fin. in tit. 10. n. 1. & 1. C. de Episcop. & cler. ubi Paul. n. 3. & in auct. in. nisi rogati, n. 7. & ubi dicitur idem Bald. conf. 192. nu. 1. hb. 1. & conf. 407. n. 13. voluit Menoch. l. 1. in. de præsumpt. lib. 4. præfati. 87. n. 2. vsque ad. Meres de maiorat. 2. p. quæst. 1. nu. 3. 4. & 12. in. edit. Medices, mors omnia soluit, 3. p. in. 4. l. 1. ab. Zochius de Republi. Ecclesi. tit. de Regularibus, c. 7. n. 4. ampliat. 17. Benedict. Egidius in l. 1. in. non n. 1. p. 1. c. 1. n. 7. ff. de condi. & demost. quos, & alios fore innumeratos referat cum Auctore nostro, & sequitur idem Sanchez ubi sup. n. 2. ubi argum. 1. 2. limitat supradicta, & non præcedit a Monasterio succedendi in ea potestate, ubi dicitur Monasteria Minoritæ de Obseruantia, & Capuccinorum, & n. 1. & addit, & in. ad. de p̄fessione in Religione in capax admittere substitutum, exclusis profestis illius hereditibus, & n. 1. & 2. sequit. q. 2. 3. ponit alias limitationes pro successione Monasterij, in quibus substitutus admittitur, ut quatenus Monasterium repudiat hæreditatē, vel non iuris de ferit Religionem, aut obijt ante professionē, vel postea ex terria de clarior sit, quæ de alia p̄ca causa est substituti, non tamen si admitteretur, inquit, vsq. ad. de iur. p̄fessionis in oritur, & in. in. Monasterij habebit bona. Tandē, n. 1. & 2. 3. limitat cum Manicæ de condi. & demost. ubi dicitur, si voluntarius, l. 1. n. 1. & l. 1. n. 1. ff. de iur. p̄fessionis, Menoch. ubi sup. p̄fessionis, 87. n. 1. 4. 5. & n. 1. & 2. ubi dicitur, & alij phantoz, nisi substitutus sit testatoris filius, tunc enim succedet ille excluso Monasterio, ex d. l. cum unius, ff. de condi. & demost. ubi dicitur, de scendit, & graduatū restituit hereditatē post eius mortē, non tamen restituitur, si ipse liberis habeat, ratione tunc conditionis, quæ in esse præsumitur, nisi liberis habuerit, quod habere veritas habuit Ecclesiæ, aut alius plus loco casu bilis n. 1. n. 1. citatis probat ibi d. n. 1. p. 1. d. q. etiam excedit, n. 40. vsq. ad. 4. ad. substitutum testatoris descendentes, qui quidā præferunt Monasterio ex eadē ratione, maxime in hoc C. de p̄fessionis Regal. resp. q. 1. n. 1. bonorum partis, quæ est legitima, & cetera de eadē, nec potest alterari extra de gradibus superstitibus testatoris, per l. 1. n. 1. q. 1. quæ modo est l. 1. n. 1. l. 1. n. 1. Mou. Recopil. l. 1. n. 1. & l. 1. n. 1. testatoris, n. 4. ad. substitutum de familia testatoris ex p̄mentis in testamento, vel heres bona perpetuo in familia conseruari, tunc talia excludetur Monasterium, quod quidem incapax est conseruari agnationis, & familie, & bona illa respectu Monasterij, substitui.

nachus, cui sul stitutio facta est, vixerit, & tandem limitat eum nostro Auctore, & alijs quam plurimis, nisi appareat, testatorem de filijs veris, & naturaliter genitis intellexisse, quia vbi habemus clarum testatoris sensum ex eius verbis, non admittitur questio voluntatis, *l. ille, qui ille, §. cum in verbis, ff. de legat. 3.*

5 Religio: ingressus in articulo mortis non excludit substitutum sub conditione, si sine liberis moriatur hæres; nam licet monasterium loco filij habeatur, hæc tamen interpretatio iure pietatis, & Religionis favore inducta non est ita late accipienda, ut cedat in præiudicium alterius, argumento *cap. ex tenore, de foro competen. & cap. nuper, de donat. inter vir.* etiam si alias de fraude non constet, nam suspecta censetur adeo se- ra deuotio, qua alteri damnum inferat, ut colligitur ex *cap. de his, de sepul. Auctoris. ibid. art. 5.* De quo Sarmiento, tom. 2. sect. 1. lib. 7. c. 2. n. 72.

Idem docent in proprijs professionis huius terminis Bald. auth. *nisi rogati*, nu. 24. C. ad Trebell. vbi Corneus, nu. 13. & in dict. *cap. in presentia*, nu. 51. Beronius com. 28; num. 17. volu. 1. Guillel. Bénédict. Raynuncius, verb. *absq; liberis*, el. 1. nu. 10. & verb. *in extremis positus*, nu. 2. 5. de testam. Sarm. lib. 1. sect. cap. 6. nu. 10. quos cum nostro Auctore refert, sed non sequitur Sanchez vbi sup. nu. 48. & probant ex *l. familia mea, ff. soluto matrim.* vbi habetur, quod vbiunque actus, per quem alius excluditur, celebratur in articulo mortis, præsumitur in eius fraudem gestus. Sed oppositum sustinet, & defendit Sanchez citato loco, nu. 59. motus, quia talis professio non est periculum fraudis indicium, nec præsumendum est, quæquam adhuc superstitere velle rebus omnibus spoliari, & maximis Religionis oneribus subijci, ut post mortem suam excludatur substitutus, eo maxime, quod in eo articulo nemo suæ salutis immemor præsumatur, *l. fin. C. ad l. Iuliam repetund. & cap. sanctimus, in quaest. 7. & ad l. filia mea, citatam pro opposito respondet, intelligi quando actus in articulo mortis gestus non esset morienti utilis, atque alteri noceret, tunc enim indubitio potest fraus præsumi, si quis quando morienti, & monasterio est utilis, ut contingit in presentia, tunc enim longè abest fraudis præsumptio. Prima sententia auctoris in rigore, & Speculatinè loquendo probabili appareret, sed ista posterior tanquã magis pia favore Religionis probabiliior quidè mihi videretur, eaq; satis confirmat Sanchez id. nu. 59. vbi anacedenter à n. 54. vsq; ad 62. resoluit generaliter quando eiq; constet, grauatù ingressù esse Religionè animo fraudandi substitutum, istù non excludi, quia fraus sua nemini patrocinari debet, *cap. sedes de rescriptis, & arg. r. 2. de renunc. in 6. ad d. itq;* hanc fraudè in dubio non præsumi, sicut in dubio non præsumitur delictum, *l. merito, ff. pro socio.* & subiungit à num. 58. ex quibus coniecturis hæc fraus deprehendi valeat, inter quas ponit præcipue duas, nempe, si grauatù ille comminatus esset substituto, fore ut in illius odium, & exclusionè ingrederetur Religionè, vel si ante professionè alienaret omnia bona sua.*

Firmatur & ampliat: doctrina auctoris.

6 Licet Monachus per professionem liberetur, & eximat a patria potestate, quia transit in potestatem Abbatis, ut cum nuaus sententia tenet, per Glossam in *l. si ex causa §. Papinianus, ff. de minoribus*, nihilominus ipse succedit patri ab intestato ut suus hæres, nec vllam patitur capitis diminutionem, ut colligitur ex *l. Deo nobis, §. 1. C. de Episcop. & clericis.* & quoad ius succedendi, expresse ex *l. final. §. hoc vis. C. de Episcop. & clericis*, constat, *ibidem art. 6.* De quo Tiraque. de viroque retractu §. 1. glossa 8. num. 19. & in *l. si vnquam, verbo, susceperit filios*, num. 42. C. de renunc. donat. Pinel, *l. 1. p. 1. m. 46. de bonis maternis.*

Idem docent Bart. cum communi in dict. *l. si ex causa §. Papinianus, alias Romponius, verbo, cum statum*, num. 4. Cardinal in Clement. final. num. 9. quæst. 11. de Regularib. Nauar. comment. 3. de Regularib. num. 41. Couar. in *cap. quia nos*, num. 5. de testament. Gomez 148. Tauri num. 7. fine. Costa in *cap. si pater, 2. p. verbo testatore mortuo*, nu. 1. de testament. Molina tomo 1. de iust. disput. 140. col. 5. §. vtrum eum, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 5. decalogi cap. 5. num. 29. & quod per professionem non amittat monachus iura suitatis, & agnationis, sed succedat patri tanquam suus hæres, transmittendo ad monasterium iura suitatis, sicut transmitteret ad alios hæres, constat ex *l. final. C. de Episcop. & clericis*, vbi dicitur, perinde hunc succedere, ac si Religionem ingressus non fuisset, & norant ibi DD. vnanimi fere consensu, teste eodem Sanchez lib. 7. decalogi cap. 12. num. 5. & sequentib. vbi num. 8. id intelligit in monasterijs, in quibus religiosi non habent in particulari bona, si enim illa habeant, ut sunt monasteria Tertij Ordinis, Dni P. N. Francisci, & Dni Dominici, non succedit monasterium. Pro quo citat Angelum, Syluest. Tabiena & Greg. Lopez. 17. verb. Emparedado, tit. 1. part. 6. Ex quibus deducit num. 11. integrum esse patri meliorare hunc filium professum in tertia bonorum parte, prout respectu filiorum, & descendentium est sibi permittum apud Hispanos, *l. 17. Tauri, hodie l. r. tit. 6. lib. 5. recopilat. nisi sit professus in Ordine Minorum, aut in Societate Iesu, aut coadiutor eius formatus.*

7 Duobus monasterijs hæredibus institutis in quadam certa quantitate, vel relicto quodam legato determinato, quod non sufficiat ambobus, monasterium Monialium ut in plurimum præferendum est monasterio virorum, si est pauperior, & magis indigens, nam si est ditissimum, & monasterium monachorum est pauperissimum, vel magis indigens, istud præferendum est, maxime si in eo obseruantia Regularis multum viget, *ibidem art. 7.* De quo Menoch. de adipiscen. possess. regul. 4. num. 788. Bald. in *l. in multis*, in fin. ff. de statu homin. & in *l. cum mul. 2. C. de bonis, que liberis.*

8 Nouitio morienti ab intestato intra annum probationis non succedit monasterium, sed venientes ab intestato succedunt, ac si nouitius in statu seculari extra claustrum decederet, *ibidem art. 8.* De quo Abb.

¶ Licet

KKK 2,

ica

In cap. in praesentia de probat. Gregor. Lop. l. 17. tit. 1. p. 1. verb. entrand. Idem docet citatis, & traditis multis Sanchez lib. 7. de calog. c. 7. num. 92. & sequentibus ubi num. 97. id limitat, nisi novitius in ipso ingressu expressè contulisset bona sua monasterio, nec expressè renovaverit: tunc enim bona ad monasterium, non verò ad hæredes ab intestato pertinebunt, dummodò ille donans non declarat, se nolle aliter valere donationem, quam secuta professione, si enim id explicaret, ad venientes ab intestato rediret.

Handwritten flourish

9 Licet Fratres Minores iuxta suæ Regule, & iuris terminos in Clementina, exini, de verbor. significat. sint omnino incapaces hæreditarij & relictorum in testamentis, hoc enim continet quoddam ius vniuersale, possunt tamen singularia, seu legata recipere per modum elemosynæ, ad quæ soluenda in dext. ex officio potest compellere heredem (etiam nomine ad hoc agente.) Vel etiam quilibet de populo potest agere, vt dicta legata tanquam ad pias causas relicta adimpleantur per illi qui grauatus est à testatore, vel alijs ad id tenetur, l. in prouincial. §. Fratrem cum l. sequen. ff. de oper. nou. nunciat. auth. de Eccl. sit. §. si quis autem. Vel tandem Syndicus potest petere nomine Papæ, modo id statim debitis circumstantijs, ex Martino Quarto apud Bullarium. tomo 2. quest. 78. ar. 1. De quo Corduba super Regul. cap. 4. quest. 16. puncto 3. Barr. in l. ne quicquam, §. cum inquit, de verborum significatione.

Bullar. bul. 1. Martin. 4.

Idem docent traditis multis Sanchez lib. 7. de calog. cap. 24. num. 1. & cap. 26. & n. 9. & præcipue n. 85. & sequentibus, ubi satis torule nec, ac egregie tradat post nostrum Auctorem, & Cordub. in regul. cap. 4. quest. 11. puncto 2. 3. & 4. Barr. lib. 2. Minoritarum dist. 7. cap. 2. num. 38. & 39. & cap. 3. num. 41. & in l. ciuitatis, §. in initio, num. 7. ff. de legat. 1. ubi adde ipse Sanchez num. 62. posse Fratres Minores circum hoc iudicis officium implorare extra iudicium, ad quod citat D. Bonanent. in regul. cap. 4. post solut. ad quartum, Bartolum loco allegato, & alios plures.

Bullar. bul. 2. 13. Sixti 4

10. Concessiones Clementis, & Sixti III. vt possint Fratres Minores succedere parentibus, de Conuentualibus intelligenda sunt, & non de Observantibus, etiam translatis ad Conuentuales, vt declarauit idem Sixtus Quartus. ibidem in principio. Et idem docet post nostrum Auctorem & Cordub. Sanchez ubi supra num. 20. ad finem.

11. Item nec licet dictis Fratribus recipere valorem, seu æstimationem hæreditatis, nullatenus enim (ait Clemens V. in dist. cap. exiuit) Fratres capaces sunt successio num. quæ ex natura sua indifferenter ad personam, & ad alia mobilia, & immobilia se extendunt considerata sui puritate voti: si ergo vniuersalius successio num. nullatenus Fratres capaces sunt, ergo neque æstimationis earundem, cuius receptio est vnus ex modis recipiendi hæreditatem, argumento l. domus, §. consuetudo, ff. de legat. 3. ac per consequens nec ad dictam æstimationem danda in tene-

tenebuntur hæredes, idque tutius, & verius videtur. ibid. art. 2. De quo Barr. in tract. Minoritarum, qui oppositum tenet, lib. 1. dist. 1. cap. 3. nu. 7. & 8. & dist. 2. cap. 3. nu. 15. ¶ At cum nostro Auctore tenet Sanchez dist. cap. 25. num. 8. & 9. ubi ad id citat Baldum, Cardinal. Ancharranum in dist. Clement. exiuit, num. 8. Spino de testament. Glo. 12. principali num. 15. & 16. Sorbo in Compend. Mend. verb. Hæreditas, in a notat. §. sed quibusdam, & plures alios.

Firmatur auctoritate Doctoris Christina.

12. Testamentum, in quo Fratres Minores instituuntur nullo modo coherede, vel substituto nullam est, hæreditasque deuoluitur ad venientes ab intestato. Vnde si ad sit coheres, vel substitutus, qui adeat hæreditatem, valet, & portio relicta Fratribus accrescit coheredi, nisi per officium iudicis, & Syndico petatur. Ex quo fit, quod hæreditas per fideicommissum vniuersale non potest relinqui dictis Fratribus ex dict. cap. exiuit, §. quia ergo, quia vniuersalis fideicommissarius est hæres, l. qui quædam agitur, §. l. si filio, §. quod cum eo, ff. ad Trebel. bene tamen fideicommissum singulare, quod petere potest Syndicus ad subueniendum necessitantibus Fratrum. ibid. art. 3. & tom. 3. q. 69. art. 10. Pro quo Barr. in l. si in metallum, ff. de his que pro non scriptis habent. Et in his que, §. ex prædictis, ff. de vulg. & pupillar. & tract. Minoritarum lib. 1. dist. 2. cap. 1. & dist. 1. c. 2.

Idem docent Bald. in authent. in grege, num. 46. 47. & 49. C. de sacros. Eccl. Corduba in Regul. cap. 6. quest. 11. puncto 1. Dueñas regula 381. ampliat. 1. num. 1. Spino in speculo testament. Glo. 12. principali num. 15. & 16. Sorbo in Compend. Mend. verb. hæreditas, in a notat. initio, & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez dist. cap. 25. num. 8. & 9. ubi notat, verum esse assensu iure communi, quod testamentum in quod dicti Fratres Minores instituuntur fore nullum, non instituto coherede, aut substituto, aut illis non aduentibus: At assensu iure Castellæ eris. solum nullum quoad illius hæredis institutionem, non verò quoad reliqua in eo contenta, vt constat ex l. titulo 4. lib. 5. nouæ recopilat. ubi ad valorem testamenti non requiritur hæredis institutio, sicut ex iure communi petitur, vt bene aduertit Molina. tomo 1. de iust. disp. 144. ad finem, relatus ab eodem Sanctio.

13. Valeret si autem, in quo instituuntur hæredes dicti Fratres Minores cum tali clausula, quod vendatur hæreditas, & pretium conuertatur in necessitates eorum, non quoad institutionem hæredum, cuius Fratres sunt penitus incapaces, sed quoad causam piam ibi appositam, de pretio hæreditatis conuertendo in vtilitatem Fratrum, licet enim nullus sit hæres, pia causa sustinet vicem, seu personam hæredis, l. ad decess. nam cum C. de Episcop. & cler. vel etiam Episcopus, vel Respublica representabit talem personam, quæ hæreditatem adeat, argumento Authent. de Eccl. sit. titulis, §. si quis in nomine, de sacrosanctis Eccl. sed quantum debet esse modica, & ad subleuandum tantum necessitates Fratrum. Extraneo verò instituto hæres cum tali clausula, vt scilicet vendatur hære-

hereditate pretium expendat in usus Fratrum, id nullo quidem iure prohibentur accepta. *Ibidem art. 4.* De quo Bart. in tract. Minoritaru, lib. 5. dist. 5. cap. 2. num. 30. & 31.

Defenditur Auctoris sententia.

Idem docent post Bartholam loco citato, Imole in *Lucius La ultima num. 4. ff. de heredi. inst. Guido Papa decil. 127. num. 1. & 2. Sorbo in Compend. Mendic. verb. hereditas, in annotat. §. quartus enim, quidquid in oppositum contendat Sanchez eo cap. 25. num. 11. Nam ratio, qua ille nititur, nempe quod in ea institutione sit duplex preceptum, quorum posterius adijcitur tanquam modus priori accessorius: ergo destructo priori principali (quod irrium esse sentie) corruet quoque accessorium, argumento *l. alimenta, §. 2. eda. ff. de aliment. legat. ratio, in qua hzc nil probat, imo facit pro nostra sententia, quia ex ea colligitur a contrario sensu, quod non destructo priori principali precepto, nec etiam corruet accessorium, sed testamentum, in quo instituntur dicti Fratres Minores, licet quoad eorum institutionem non teneat, tenet tamen quoad piam causam, quae sustinet vicem, seu personam heredis, idque in hoc regno Castellae magis indubitatum, ac certam veritatem habet, quippe quod ex dicta lege Regia 1. titulo 4. lib. 5. nova recopil. non est opus heredis institutione ad valorem testamenti, ergo stante validitate testamenti, stabit quoque illi accessorium. Quod adhuc confirmatur, quia si ipse Sanchez ibidem num. 12. fateatur cum nostro Auctore hic, quod quando alius, & non ipsi Fratres, instituitur haeres cum eo onere, vt hereditatem vendat, ac pretium in utilitates Fratrum conuertat, absque dubio tunc valeret testamentum, quia tunc adest verus haeres, in quem transeunt onera hereditatis annexa, ergo consequenter debet fieri, quod si adsit qui per fictionem iuris sustineat personam heredis (qualis est causa pia) vel etiam absque vilo haerede testamentum teneat (vt in regno Castellae) erit quoque ad quem onera hereditatis transeant, eaque sustineat, ac proinde valebit quoad contenta in eo, & accessoria illi, quae le est, quod hereditas vendatur, & pretium conuertatur in necessitates Fratrum, idque potest executioni mandari per Rempublicam, vel per Syndicum Papae, ad quem pertinent res, & relictas ipsis Fratribus. Atque ita se vidisse semper sic obseruari, & ita iudicatum fuisse in Curia Parliamenti Delphinaris testatur Sorbo supra citatus, & tenent alij Auctores ibidem allegati.**

14 Hereditas relicta Ecclesiae Fratrum Minorum valet tanquam relicta capaci, capax enim est Romanus Pontifex, ad cuius ius, & proprietatem pertinent omnes Ecclesiae, & relictorum Fratrum, vt habetur *Clementina, ex vi, de verb. significat. & eius Syndicus, seu procurator nomine ipsius, & Ecclesiae Romano potest acquirere. Ibidem art. 5.* De quo Bart. in tract. Minoritaru vbi supra.

Idem docent idem Bart. in tract. Minoritaru lib. 4. dist. 4. cap. 1. num. 20. & *l. committitur 25. initio num. 1. & 3. ff. delegat. 1. Abbas consil. 63. num. 4.*

num. 1. lib. 2. Anton. Cucius lib. 3. in lit. maior. tit. 1. num. 17. oppositum tenet post Baldum in *Actu bene in p. num. 55. c. de sacrosanct. Eccles. in no. na edit. & post alios Sanchez dicto ca. 25. n. 14.* Cuius sententia mihi videtur factis probabilibus rationibus ibi ab eodem traditis, sine prauidicio magno probabilioribus, quam habet nostra, & defendimus cum Auctore.

15 Fratres Praedicatorum cum ex privilegio Sixti Quarti confirmato per Concilium Tridentinum capaces sint possidendi bona stabilia in communi absque eo quod definaat esse de numero Mendicantium, consequenter possunt succedere, quod specialiter ipsismet concessit Clementis Quartus apud Bullarium, vt scilicet licite possint succedere in bonis temporalibus, in quibus succederent in saeculo existentes, illaque liberè possidere, ac vendere, pretiumque in utilitatem suam conuertere. Idem concessit Alexander Quartus, Fratribus Augustinensibus, excepto quod bona feudalia non possint acquirere, & retinere. *Ibidem art. 6. & 7.*

Idem docet loquens generaliter de Mendicantibus, Sanchez vbi supra num. 2. & 16. & cap. 12. num. 1. & in proprijs terminis cap. 15. n. 19. ad finem.

16 Monachi Benedictini, & Cistercienses bona quaecunque ex successione, vel alias illis obuentientia, petere, ac retinere possunt, ac si in saeculo remansissent, ex Innocentio, & Clemente III. & alijs, qui Clementis declarat bona monachis ante professionem competentia monasterio suo acquiri. *Ibidem art. 8.* Idem vniuersaliter de omnibus monachis docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 12. a num. 4.

17 Canonici Regulares licet priuatim non permittantur possidere, attento tamen iure communi in *cap. si qua mulier, 19. quest. 3. c. 1. De nobis; de Episcop. & cleric. succedunt in bonis temporalibus, ac si in saeculo existerent, etiam in feudibus, ex Celestino Quinto apud Compend. Societat. titulo, bona §. 6. & Compend. Cister. eodem titulo §. 2. Ibidem art. 9.* Idem loquens generaliter de monachis tradit Sanchez lib. 7. cap. 15. a num. 34.

18 Conuersi in saeculo manentes, nec profites regulam approbatam succedunt consanguineis, ac si non essent oblatis. At professi in monasterio capaci, ad illud hereditas pertinet, & ad consanguineos, si est incapax. *Ibidem art. 10.* De quo Bald. in *l. generaliter, c. de sacros. Eccles.* Ad quod faciunt tradita a Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42. vbi agit de oblatis, qui se, & sua obtulerunt Ecclesiae, vel monasterio, & cap. 12. a num. 4. & cap. 25. num. 21.

19 Moniales, etiam Ordinis Mendicantium, absque dubio succedere possunt, sicut & Religiosi, quia illis similiter permittitur habere bona in communi, ex Tridentino Concilio, cuius dispositionem etiam locum habere in Monialibus Clarissis primitiue Regulae, alias Collecta-

Trid. sess. 25. c. 3. de Regul.

Bulla 2. Clement. 4.

Bulla. bul. 28 Innoc. 4. bulla 1. Nic. 3. Cop. Cister. tit. ha. reditas §. 1.

Compend societ. tit. bona §. 6. & Compend. Cister. eodem titulo §. 2.

Trid. d. c. 3. de Regul.

neæ, seu Capuccinæ nuncupantur, certi iuris est, nam in dicto decreto tantum excipiuntur Fratres Minores, de Observantia, & Capuccini, exceptum autem firmat regulam in contrarium, ex quo consequenter poterunt accedere in hereditate, nisi renūcient privilegio dicti decreti Tridentini, nam tunc consequenter etiam videntur renunciare iuri succedendi, & velle vivere secundum paupertatem promissam in sua Regula, de non habendo proprium in particulari, nec in communi. *Ibid. artic. 11. & Tom. 3. quæst. 29. art. 14.*

Declaratur doctrina Auctoris, & eius mens. Ira debet intelligi doctrina nostri Auctoris dicto artic. 11. quo inquit dicitur Moniales Colledaneas non esse capaces successionis, eod quod prohibita sunt possidere in communi, quia ibi loquitur casu, quo dicitur Moniales renunciare privilegio possidendi dato in Concilio Tridentino, ac per consequens renunciare videntur iuri succedendi, ut supra à nobis declaratum est: At in dicto art. 14. loquitur iuxta terminos Tridentini decreti, quo dicitur Monialibus permittitur possidere in communi, cui consequens est potentia ad succedendum. Quod autem hæc sit mens Auctoris, colligitur ex verbis in fine dicti articuli 14. positis, ubi postquam resoluit dicitur Moniales posse habere bona in communi, subdit: *quæ si nollunt valesse concessioni conformari, laudanda sunt: ecce quo modo de mente ipsius apparet in dicto articulo 11. quod dato, posse dicitur Moniales renunciare privilegio possidendi in communi, renunciare eod sequenter censentur iuri succedendi in hereditate, alias sibi met oppositus, & non consequenter locutus videretur Auctor, ut conicit, & suspiciatur Porret verb. hæreditas, nu. 7. qui ided dixit, quia ipsius Auctoris mentem intine non penetravit.*

Idem docent Hondedeus alios referens consil. 60. num. 5. & 6. sicque declarasse Cardinalium Congregationem, & consil. 62. num. 2. & 3. & consil. 76. à num. 9. in fine, volum. 2. & concludit sic decisum esse in Senatu Perusino, causa hac inter partes agitata, Cavalcan. decis. 1. m. 51. & decis. 18. num. 52. p. 3. Bursatus consil. 60. num. 21. volum. 1. Florez de Mena lib. 1. variarum quæst. 16. §. 2. num. 6. Ludou. de Casanate consil. 6. num. 2. & 3. volum. 1. quos refert, & sequitur doctissimus Sanchez lib. 7. decalogi cap. 12. num. 2.

20. Monasteria capacia bonorum in communi consequenter sunt capacia successionis Maioratus, etiã si Maioratu annexo sit iurisdictio temporalis, dummodò per substitutum præstari possit, sicut de successione feudi, cuius servitium per substitutum præstabile est, resoluitur supra de feudo num. 5. nisi in sua primæ institutione excludatur Religiosus à tali successione. Ad successionem autem Regni, Ducatus, Marchionatus, vel Comitatus tenent aliqui posse admitti Monachum, & monasterium de iure ordinario, licet de facto non servetur. *Ibidem artic. 12. De quo Antonius Gomez in leg. 40. Tauri num. 66. & 69. Gregorius Lopez in leg. 2. titulo 15. part. 2. Gama decis. 6. num. 23. Molina*

de primogenijs capit. 13. numero 95. vide infra de monasterijs numero 101.

Idem docent, casu quo maioratus institutioni adiecta sit clausula, nè in illum succedant monachi, Cœteru. lib. 1. variarum cap. 19. num. 10. & 11. Meres lre probans, de maiorat. 2. p. quæst. 3. à num. 1. vsque ad qu. num. in 1. edit. Molina lib. 2. de primogenijs cap. 13. num. 54. Cæbedo in decis. Lusitani Senatus 1. p. decis. 133. num. 6. & 9. Spino in speculo testamenti glossa 12. principali num. 33. Gutier. lib. 2. Canoniarum cap. 25. num. 6. Tapia in *Authentica ingressi*, per textum ibi, verb. *suas*, cap. 16. num. 11. C. de *sanctis Eulef.* quos, & alios quamplures refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 15. num. 6. Qui ibidem num. 12. sustinet contra eos, non succedere monasterium in maioratum, quando habet annexam iurisdictionem temporalem in aliquo oppidum villam, vel castitum, illiusque esse in capacia monasteria quæcunque.

Sed salua pace tantu viri, & sine præiudicio alterius melius sententis, nullo nititur sufficienti fundamento eius sententia. Nec valet argumentum à Regni, Ducatus, vel Comitatus, aut feudi successione, ad quam non admittitur monachus, nam ut probat bene Auctor, de iure ordinario bene potest admitti, licet de facto non servetur, & de feudo affirmavimus supra numero quinto. Nec etiam obstat, quod monachus non possit commodè per se hæc regere, & administrare; quia id quæ bene potest fieri per idoneos ministros quantum ad iurisdictiones, ac litium, & causarum agendaru exercitium, quoad cætera autem per se ipsum, id enim non repugnat statui monachali. Tandem argumentor ad hominem contra ipsum Sancium. Nam ille numero 13. & 14. resoluit, quod quando maioratu sine iurisdictione instituto adijcitur quasi accessorie postea iurisdictione, succedit in illum monasterium: idemque fore asserit, quando institutor maioratus vocat monachos ad habentis annexam iurisdictionem successionem, sue ex regia facultate, siue ex bonis patrimonialibus institutus sit: quia (inquit sibi contrarius) non est in capacia iurisdictionis temporalis monasterium sed ex sola præsumpta institutoris voluntate rejicitur ab ea successione: ergo si in istis duobus casibus id admittit, necessarib debet in omni eventu id ipsum admittere: quia iurisdictione accessorie annexa maioratu post illius institutionem non facit monachum magis capacem exercere iurisdictionis, quam si in ipsa institutione fieret, si enim id non potest exercere in priori casu, nec etiam poterit in posteriori, quia non est maior ratio in vno, quam in altero.

Rursus, quia si concedit, posse institutorem vocare monachum ad maioratum habentem annexam iurisdictionem temporalem, ex eo inquit, quod monasterium non est talis iurisdictionis incapax, ergo

Defenditur
Auctoris sententia.

2. libr. 3. quæstion. 80. numer. 6. cum nostro Auctore hic.

23 Frater Minor Observantiæ melioratus à patre in tertio, & quinto habet ius ad talem meliorationem factus postea capax successione, quia scilicet Episcopus ordinatus est, vel translatus ad Religionem capax bonorum, ad cuius Monasterium pertinet hæreditas, quia satis est, institutum esse capax tempore mortis paternæ, quo illi hæreditas defertur, ut institutio valeat, ut in heredibus suis decernit Regia l. 2. tit. 3. part. 5. apud Hispanos, sed hoc intelligi debet, dummodo id fiat ante laceratam hæreditatem, quam ex eo adire non poterat, quia iam profectus erat, & antequam a successore in gradu pertineret, etiam illa non adita, tunc iste successor est preferendus, cum illi statim ius succedendi quæsitum, & delatum fuerit à morte testatoris, Religioso tanquam tunc incapax postposito. Quod maxime procedit in maioratibus Hispaniæ, & alijs, in quibus mortuo possessore transit ipso iure possessio in sequentem in gradu. *Tom. 2. quæst. 79. artic. 1.* De quo Greg. Lopez in l. 22. tit. 3. part. 6. glos. 1. verb. Herencia, Tiraquel. de Retract. lign. §. 1. glos. 9. nu. 103. Feder. conf. 26.

Idem tener, vniuersaliter loquendo de quacunque successione in paternâ hæreditatem, Aluaradus de coniectur. mente testat. lib. 2. cap. 3. num. 10. initio, Spino in Speculo testamen. glos. 12. principali, num. 38. & in terminis nostris idem resolutum cum istismet DD. & nostro Auctore Sanchez lib. 7. De ealog. cap. 32. num. 29. in fine, & loquendo de delata hæreditate, sed nondum adita ob tempus inhabile, late tradit, num. 22. post Molinam lib. 3. de primog. cap. 2. num. 17. Meres de maiorat. 1. part. quæst. 2. num. 23. cum eodem nostro Auctore, & alijs, & loquens de maioratu, num. 23. & seqq. vbi multa ad id notatu digna congerit.

Quid si frater Minor tempore quo erat secularis instituatur hæres, & delata sibi hæreditate per testatoris mortem, ante illam aditam profiteatur in eo Minorum Ordine, & postea fiat capax succedendi translatus ad aliam Religionem, vel ad Episcopatum, poterit ne illum hæreditatem tempore habili sibi delatam adire, exclusis heredibus ab intestato, qui nondum adierant eadē hæreditatem? Affirmat Sanchez vbi sup. num. 27. eam hæreditatis aditionem pertinere ad huiusmodi Religiosum factum Episcopum, vel legitime translatum ad aliam Religionem capax: quia, inquit, sufficit hæredem esse capax vel tempore confecti testamenti, vel mortis testatoris, quo defertur hæreditas, vel tempore eius aditionis, ut deciditur, *l. si alienum 49. §. in extraneis, insti. de hered. quali. & differ. c. l. 2. tit. 3. part. 6.* At hic triplici hoc tempore reperitur habilis iste Religiosus. Neq; obstare, addit, tacita renunciatione, qua nituntur oppositum tenentes, quæ videtur facere profectum in Religione incapax, quia reuera non est absoluta renunciatio, sed tacita habet conditionem, nisi ea integra, hoc est ante aliorum hæredum aditionem fiat capax, & ideo sub hac tacita conditione est acquisitum ius ad eundem heredibus ab intestato.

rato. At quædæm huic parti adherent Feder. conf. 26. nu. 2. & 3. Menchaca lib. 1. qq. v. frequenter. cap. 1. nu. 25. & eiusdem sententiæ videntur Gregor. Lopez l. 22. v. temporales, Aluarad. de coniect. mente testat. lib. 2. cap. 3. num. 10. initio, & noster Auctor hic dicto artic. 1. qui aiunt videri sic dicendum, quidquid dicat in oppositum Faber. d. §. in extraneis.

24 Bona Monachi profecti transeuntis ad aliam Religionem voluntarie, licite, & valide, tam acquisita tempore primæ professionis, quam ea, quæ vsque ad secundam professionem quæsitæ, sunt prioris Monasterij: At quæ sita post secundam professionem ad secundum Monasterium, seu Ordinem pertinet *ibi. artic. 2.* De quo infra Latius erit nobis sermo, de Religiosis transeuntibus ad aliam Religionem num. 71. vbi agemus, an vsusfructus bonorum acquiritorum primo Monasterio, seu priorum Religioni pertineant ad posteriorem, ad quam translatus est Religiosus. De quo Nauar. Comment. 4. de Regularibus, cap. 24. Couar. cap. 1. de testamen. ad finem.

25 Fratribus Minoribus de Observantia statim post factam professionem succedunt consanguinei, non spectata morte naturali Religiosi, *Clemen. exim. de verb. signifi. & notatur in cap. beneficium de Regul. in 6.* Sed alijs Religiosis possidentibus bona in communi succedit Monasterium, nec ad consanguineos ab intestato deuoluitur hæreditas, nisi post secutam mortem naturalem Religiosi, *tom. 2. q. 80. artic. 1.* De quo DD. in Auth. ingressi, C. de sacros. Ecclesijs. Idem docet post Baldum, Paulum, & Decium, Sanchez vbi sup. cap. 25. nu. 22.

26 Nouitio decedente in Monasterio ab intestato, eius consanguinei succedunt, *capitulum finis, de Regular.* etiam si bona sua secum obtulisset, videtur enim in sub tacita conditione, seu secuta professione fecisse, nisi longè ante ingressum dicta bona donasset, nam indubio videtur donasse non contemplatione ingressus, & professionis, quod non est prohibitum per Tridentinum Concilium, in quo tantum irritantur donationes factæ a nouitio in fauorem Monasterij non secuta professione, non verò quæ factæ sunt in seculo ante ingressum Religionis. Quod si offerens expressè bona Monasterio declarerit suæ voluntatis esse, ut maneat apud ipsam Monasteriam, etiam non secuta professione, ad ipsum vtiq; pertinebunt, quia tacita conditio præsumpta sublata fuit per oppositi expressionem. At verò decedente Monacho post factam professionem sine liberis, Monasterium succedit in omnibus, sed liberis relictis, inter eos, & Monasterium diuiditur hæreditas, *authent. si qua mulier, C. de Episcop. & cler.* quod ad filios legitimatos, imò & ad naturales extendunt laton, & Nauarrus infra citandis similiter si habeat parentes, iuxta veriorum, & æquiorum sententiam, *ibidem artic. 2.* De quo Bartul. in l. filius, per textum ibi numer. 28. C. de officio testamen. vbi laton, numer. 2. & in dict. *auth. si qua mulier, nu. 9.* Nauar. coment. 2. de Regularibus, nu. 46.

Trid. ses. 25.
c. 16. de Reg.

Idem:

Idem docent Bart. in *authen. ingressi*, in 2. lectu. num. 56. *C. de sacrosanct. Ecclesi.* Iason dista *authen. si qua mulier*, num. 59. Abbas *cap. in presentia*, n. 68. *de probat.* Inola, num. 14. Berolius, num. 552. & conf. 28. num. 13. volum. 1. Nauar. comment. 2. num. 49. de Regularibus, Molina tom. 1. de iust. disput. 140. volum. 1. §. de alijs ergo. Gutier. Canon. lib. 2. capit. 1. nu. 101. & 107. §. quiniimb, Rebellus de iustit. 2. part. lib. 1. quæst. 8. sect. 5. num. 52. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 3. num. 92. & cap. 5. num. 51. vbi expressè tradit morientem nouitio abintestato bona sua pertinere ad hæredes illius ab intestato, etiam quando expressè ea bona contulit Monasterio, nisi ea donatio longè antè ingressam facta fuisset, & non contemplatione ingressus, tunc enim non succedant hæredes abintestato, sed Monasterium, quia illa abinitio fuit firma.

An autem patre professio Religionem succedendi capacem debeat statim legitima pars filijs, quæ ad illos patre mortuo prouentura esset, ita vt uiuo ipso patre monacho eam petere possint ab ipso Monasterio? controuersia est grauisima inter Iurisperitos. In qua duplex est sententia, cuius meminit Auctor hinc dicti articulo 2. §. notandum in super. Prior asserit, statim parente proficiente deberi legitimam filijs. Quæ sententia satis probari videtur ex *cap. cum simus*, de Regular. quia non constat patrem in ea specie mortuum fuisse, cum id ibi non caueatur, nec verum est quod testatur Felinus, *cap. in presentia*, de probat. num. 56. nempe, ex integra dicti *cap. cum simus*, quam uidisse profiteur, apparere patrem fuisse mortuum. Nam Corsetus singulari 162. num. 3. ait se integram illam Decretalem uidisse, legisse, ac relegisse, & ni nil in ea inuenisset, ex quo ipse pareat patrem fuisse mortuum. Nec negotium facessiat illi verba, *di. cap. cum simus*, ibi, *qua ipsi ex successione proueniunt*, quia respondetur, Monacho uiuenti dari successione, & satis tractatur de patris professi successione, inspecto professionis tempore, cum tunc moriatur ciuilitè, & desinat esse in rerum natura iuris fictione. Ex quibus hanc sententiam probant Zabarella in *d. cap. cum simus*, num. unico, quæst. 1. Anchar. in fine, Anan. num. 3. Nauar. Comment. 2. de Regularibus, num. 48. & 54. Cota in memorabil. verb. legitima, Couar. in cap. 1. num. 7. de testamen. Fachineus lib. 6. controuers. cap. 13. §. ego priorem, Hondedus conf. 60. à num. 18. & conf. 61. à num. 9. lib. 2. Molina de iust. tract. 2. disput. 140. verific. an verò, Lesius lib. 2. de iust. cap. 41. numer. 83. Azor tom. 1. iust. Moral. lib. 12. cap. 8. quæst. 7. vbi quæst. 8. idem è conuerso docet in filio professio Religionem succedendi capacem, Azeued. l. 1. num. 46. tit. 8. lib. 5. Recopil. & alij plures, quos late refert, & sequitur Barbosa in Collectan. ad dictum *cap. cum simus*, num. 3. Idem latissimè tradit Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 20. num. 3.

Defenditur
Auctoris sen-
tentia.

Verùm & si hæc sententia attenda æquitate Canonica aliquibus probabilior, & ob id verioris sit, contraria tamen, quæ est nostri Auctoris

in dicto §. notandum in super. cum satis similis iuris ratione subnoxia sit, attendo iure ciuili, ac eius æquitate, verior mihi videtur, dum docet legitimam filijs non deberi à tempore, quo pater profiteur, sed naturalem eius mortem expectandam esse, & in eum Monasterium ea potiturum, ex 1. §. impuber. ff. de collat. bonor. & ex argumento desumpto à contrario sensu ex *authen. si qua mulier*, in fine. *C. de sacrosanct. Ecclesi.* quæ 91. Auctores sententiam tenent cum glossa ibi verbo, *moriatur*, Bart. num. 22. Abbas, num. 7. & 8. Cinus, num. 5. Iason à numer. 51. DD. in *cap. in presentia*, de probat. vbi Anton. num. 29. Felin. num. 56. Berolius, num. 536. Parisius, num. 166. Decius, num. 262. Gregor. Lopez, l. 17. verb. *hæres*, tit. 1. part. 6. Roland. conf. 97. num. 29. lib. 2. Surdus de alimentis tit. 1. §. 2. num. 7. & conf. 138. num. 10. Manchaca lib. 3. de success. creatio. ne §. 2. num. 175. & illustrium, cap. 27. num. 10. Beccius conf. 74. à nu. 18. Spino de testamen. glossa 12. num. 32. Zuallios communium quæst. 342. Gutier. lib. 2. Canon. cap. 1. à num. 79. Castillo de usufructu, lib. 1. cap. 64. à num. 10. Matienço l. 2. glo. 2. num. 2. tit. 4. lib. 5. recopil. Egregie Stephanus Gratian. 1. tom. disceptat. cap. 102. à num. 2. & alij, quos refert Barbosa in *d. cap. cum simus*, apud suam Collectaneam, ad quod plures alios plenus citat Sanchez vbi supra, num. 2. & idem probabile iudicat Lesius dicti cap. 41. num. 83. Quorum auctorum plures existimant, textum in *di. cap. cum simus*, contrarium non decidere, cum ex eo non constet, patrem tunc uiuere, in Iason dicti num. 51. Mentha, dicti cap. 37. num. 11. Spino dicti num. 32. aiunt, sententiam dictæ Decretalis, ex eo procedere, quia ibi qui in Monasterium cum omnibus bonis se contulerat erat naturaliter mortuus, id euincentes ex illis uerbis textus ibi *quæst. 91. ex successione proueniunt*, & quasi uerbum, *successio*, proprie conueniat defuncto, cum nulla successio, aut hereditas uiuentis sit, l. qui superstitis, ff. de acquirend. heredit. si modo excipias singularem casum, l. quæstium 91. §. si mihi seruus, ff. de legat. 1. De quo ad eundem Quicquius lib. 2. obseruat. cap. 40. & affirmat Felin. dicti num. 56. ex integra dicti *cap. cum simus*, quam uidisse profiteur, apparere patrem fuisse mortuum, non obstante, quod in oppositum testatur uidisse, & legisse Conserus.

Quantum verò attinet ad filium professum Religionem succedendi capacem, cuius legitimam statim deberi parentibus, dixit Azor dicti quæst. 8. oppositum, nempe remansuram apud Monasterium, & que ad mortem naturalem filij Monachi, tradunt Gutier. d. cap. 1. nu. 93. Benedictus Agidius in repetitione l. 1. *C. de sacrosanct. Ecclesi.* p. 42. §. 7. num. 8. quos etiam refert Sanchez vbi supra, num. 10. qui nu. 8. & 90. bene notat, quod quid sit de his opinionibus, semper Monasterium teneri de bonis quæ retinet, alimenta ministrare filijs parentis professi, vel parenti post filij professionem, quia transeunt bona cum ea obligatione, quæ habent pater respectu filij, & filius respectu patris, quod tanquam indubitatum, citatis multis tradit Surdus de alimentis, tit. 1. quæst. 10. 29.

In hunc modum ad 7. & nullum 8. & 10. quem cum Inno. Paulo, Felino, & alijs pluribus refert, & sequitur Sanchez dict. nu. 8.

In Ordine D. Hieronymi habetur statutum, ne Monasteria Ordinis succedant in bonis Fratrum professorum venientibus ab intestato, quod & confirmavit Paulus III. in Compen. D. Hieronymi. titul. succedere in bonis §. 1. *Idem ad hunc d. art. 2.*

27. Cum actio iniuriarum, seu de iniuria facta defuncto competat omnibus hæredibus, si *§. ff. de iniurijs*, si pater Monachus occidatur, remissio, seu venia mortis spectat ad Monasterium hæredem, dicti Monachi, & non ad eius filium, vt communior opinio tenet, *tom. 2. q. 42. art. 3.*

De quo Feder. conf. 2. Abbas & DD. in cap. in presentia, de probat. Idem de Gene. Guillelm. Benedict. in cap. & agnoscit. elz verb. *condidit*, num. 17. *Idem testantur* Padilla in l. *transire*, h. m. 38. & 39. *de transact.* Farinae. in practico in tom. 1. titu. de accusat. quest. 13. num. 26. §. sed ceteri, quos refert cum nostro Auctore & sequitur Sanchez, lib. 6. Decalogi, cap. 12. nu. 40.

Cetera require infra de testamentis.

RESOLUTIO. LXXIII.

De Hæresi, & Hæreticæ prauitatis Inquisitoribus.

HODIE Omnes Religiosi, etiam exempti sub sunt Tribunali, & officio Sanctæ Inquisitionis, non obstantibus suis ad id privilegijs, ex Bullis Alexandri III. Clementis VIII. & Pij III. nisi a suis superioribus causa sit præuenter per Extravagantem Pij III. quod tamen quoad hæc partem non videtur receptum, & si sine iurisdictione officij, & consuetudo contrarium obstat, nec est qui suos super hæc causa iudicare audeat, sed prius ad iurisdictionem Tribunalis remittitur. Verum est tamen, quod contra Ordinum prælatos Generales ob dignitatis prerogatiuam non est facile procedendum, donec Generalis Inquisitor consulari, ad instar Episcopi oportet, quorum talia grauiora, etiam hæresis Sedis Apostolicæ referuntur, ex Decreto Tridentino, & Extravaganti Pij V. *tom. 2. q. 81.*

trid. ses. 24. c. 1. 3. de Reform.

De quo Penn 3. Director Inquisit. comment. 77. p. 57. Nat. h. c. 1. de foro competent. num. 5.

Bulla 20. Sixti 4. nu. 8.

Inquisitores de Ordine Prædicatorum non possunt procedere contra Fratres Minores, nisi expressa, & speciali Sedis Apostolicæ licentia, ex Bulla Sixti III. apud Bullarium. Quod privilegium licet, vt in pluribus inseruit, non videatur pro Hispanijs, vbi dicitur

dicti, Fratres non funguntur Inquisitorum Officio, extra illas forte ingredi potest, *ibid. art. 2.*

Religiosi hæresim suo priuantur officio, nec restituntur sine Sedis Apostolicæ speciali licentia, ex Alexandro III. sed ob dignitatis prerogatiuam, & periculum excommunicationis minus torquendi sunt, nisi delicti gratitas, & indiuia aliud suadeant, *art. 3.* De quo Simancas de Catholicis institutionibus, tit. 65. nu. 59.

Licet secundum aliquos non possit aliter Inquisitor sine reliquis absolueret a casibus, in quo Tribunali reseruat, vel absolutionem committere. At dum solus visitantis officium exerceat, bene poterit ex gramine licet absolueret ab hæresi facta prius abiuratione, aut alteri ex causa committere absolendum circa personam longè distantem, & impetam accedere, v. g. ad Montalem, vt quidam probabiliter sentiunt, *ibid. art. 4.* De quo Henriquez de poenitentia, lib. 3. capit. 7. num. 4. Simancas de Catholicis Instit. cap. 3. num. 8. & cap. 16. num. 4. & cap. 34. num. 33. *Comar. cap. aliquid mater*, 2. part. §. 1. num. 3. & in Regula, peccatum, 2. part. num. 7. in fine, & supradiximus de absolutione, n. 5. & 6. Idem probabilius existimat Sanchez lib. 2. Decalogi, cap. 2. num. 4. & 5.

Inquisitores de Ordine Minorum, & Prædicatorum non tenentur obedire suis prælati, in his que ad exercitium sui muneris spectant, ex Clemente, & Sixto III. apud Bullarium, liberèque possunt pergere ad Curiam Romanam, cum socijs sui Ordinis, ad libitum assumptis, stia non petita, vel non obtenta licentia superiorum, ex alio privilegio Gregorij Papæ. Religiosi tamen Societatis Iesu non possunt compelli ad huiusmodi munus, vel aliud exercendum, absque expresso sui superioris consensu, ex Gregorij XIII. concessione, *ibid. art. 5.* De quo in Compen. Societatis, titu. exempti, §. 3.

Bull. 14. Sixti 4. nu. 20.

Hæreticæ prauitatis Inquisitores procedere possunt contra allegantes peccat. semel confessi Fratribus Mendicantibus iterum peccatis Ecclesiarum esse confitenda, ex Sixto III. apud Bullarium, quia id est virtualiter asserere non valere absolutionem habentium actualem iurisdictionem ad absolendum, quam habere dictos Fratres iuxta Decretum Canonica nemini fas est dubitare, *ibidem art. 6.* Idem sanauit tanquam falsum, erroneum, & a doctrina Sacra de iure Ioannes XXI. in Extravaganti *us electionis, de hereticis*, & tractus, multis resolu. 2. Miranda tom. 1. Manu. l. questio. 45. artic. 3. Ad quod etiam vide D. Antonium 3. part. titu. 17. cap. 9. Sorqin. distinction. 18. questio. 4. artic. 3. conclusi. 2. vbi probat per cap. *omnis vtriusque sexus, de penit. & remissis* peccata semel confessa confessoribus Regularibus non esse iterum confitenda proprio sacerdoti, idque etiam condemnatum est per Clementem Quartum in Bulla, *quidam sceleris*, teste Patre Miranda vbi supra.

d. Bull. 14. nu. 50.

Religiosi

7. Religiosi quorumvis Ordinum, vel etiam clerici seculares, vnus, aut plures possunt ab Inquisitoribus Auctoritate Apostolica eligi, assumi, vel creari in Notarios, ex Pio III. *ibid. art. 7.* De quo Peña in Director. Inquis. 3. p. coment. 67. p. 40.

8. Dicitur Inquisitores vltra quod gaudent indulgentijs concessis laborantibus, seu succurrentibus Terræ sanctæ, habent indulgentiam plenariam semel in vita, & in morte, ex Urbano III. quam consecuntur pro vita in quolibet actu contra Hæreticos, esse Repertorio Inquisitionis, verb. Indulgentia, s. item Inquisitores. Item eodem modo lucrantur indulgentiam trium annorum auxiliantes Officio sanctæ Inquisitionis, & Inquisitoribus in fauorem fidei, quoribus auxiliam præstant, quæ, & alia indulgentiæ habentur in quadam Bulla Alexandri III. *ibid. art. 8.* De quo Peña vbi supra coment. 179. pag. 676. col. 2.

9. Confessarij tam seculares, quam Regulares in Regnis Hispaniarum existentes tenentur sub præcepto obedientiæ, & pœna excommunicationis late sententiæ reservatæ Summo Pontifici, aut Inquisitori Generali nullo modo absolbere habentes, vel legentes libros hæreticos, aut damnatos per Inquisitionem, vel imprimentes, aut imprimi facientes, aut venales tenentes, vel de eis aliquam noticiam habentes, vel super hoc aliquos culpabiles scientes, nisi prius hæc Sancto Officio faciât, ipsos poenitentes reuelare, ex decreto Pauli III. Quapropter hac non seruata forma, actus absolutiois erit nullus, & absoluitus incurreret dictam excommunicationem, nisi probabiliter, seu inuincibiliter ignorantia huius constitutionis excusetur, & libri prohibiti de Religione nihil ex professione tractent. *romo 2. quæst. 18. art. 1.* De quo Nauar. in Manua. cap. 23. num. 47. & lib. 1. consil. 1. quæst. 35. art. 2. tit. de collationibus. Ad quod videt Suarez de censuris disputat. 2. sectio. 2. num. 10. & 11. & Sanchez late libr. 2. Decalogi, capit. 10. a numer. 20. vbi bene tradit, qui nani incurrant, vel non incurrant in dictam excommunicationem latam in Bulla Coenæ Domini, & in ibi. 38. agit de ignorantibus, seu cum ignorantia legentibus.

10. Religiosus denunciatus apud Sanctum Officium Inquisitionis, et quod legerat quendam librum suspectum, abiurauitque de leui suspitione non sit inlibilis ad dignitates, & officia Ordinis, quia absoluitus per talem ab iurationem de leui suspitione hæresis, imò & de vehementer est habendus pro innocente, ac si nullo modo commisset crimen impositum, iuxta capit. *actus factus in princip. de hæretic. in 6. & cap. ad abolendam, si quis ver dixerit eodem titul. cap. inter de purg. Canon. &* notatur in eod. de his de accusat. & consequenter nulla inhabilitas ex eo nasci potest, nisi et aliquis ob id poenitentia sit imposita, ex quo contra illum fuit orta suspitio, *ibid. art. 2.* De quo Nauar. lib. 5. consil. 5. titul. de hæretic. Idem in casu maiori suspecti de heresi, & abiurantis de vehementer tradit Sancti lib. 2. Decalogi, cap. 24. num. 12.

11. Nullus inferior à Papa potest dare licentiam, nisi ex eius speciali delegatione ad legendum libros hæreticorum, etiam ad eorum errores confutandos, Facultas autem facta Praeposito generali ad id per Gregorium XIII. pro Societate Iesu, & alia similes concessiones in his Hispaniarum partibus fortè omnes sunt abrogatæ, tum per priuilegia amplissima s. n. d. Officij, tum per Bullam in Coenâ Domini, *ibid. art. 3.* De quo Collector Societatis titulo, Bulla Coenæ s. 2. & titulo, libri prohibiti, s. 2. Nauar. lib. 1. consil. 1. quæst. 36. titulo de constitutionibus, & infra dicemus de librorum prohibitionem num. 7. & 2. Ad quod vide Sanchez dict. cap. 10. a num. 43.

12. Nullo priuato decreto, vel consuetudine stante circa bona hæreticorum applicanda in terris Ecclesiæ Romanæ subiectis, iuxta capit. *vergentis, de hæres.* dimidia pars ipsi Ecclesiæ, & altera officio Inquisitionis applicanda est: in alijs verò locis Italiae obseruanda est constitutio Innocentij, Alexandri, & Clementis Quarti, extra Italiamus Canonicum dict. *cap. vergentis*, seruandum est. Sed apud Hispaniam hæc bona hæreticorum applicantur Fisco Regio, et quod Reges Catholici præbeant abunde omnes expensas Inquisitoribus, An autem bona Hæreticorum debeantur ante sententiam condemnatoriam, est inter Doctores, sed pars negatiua tanquam verior, & benignior amplectenda videtur, quia nemo obligator ad pœnam in se ipsum exequendam, etiam in causa hæresis. *romo 2. quæst. 83. art. 1.* De quo Peña in dict. Inquisit. 3. p. coment. 158. & Nauar. lib. 2. variar. cap. 9. num. 12. Castro de lege pœnali lib. 3. cap. 10. & de iusta hæret. punitione lib. 2. cap. 6. Simancas de Catholic. instit. titulo 6. nu. 157. Vide ad idem Sanchez vbi supra cap. 20. a num. 1. & cap. 22. num. 7. vbi resoluit, non debent dicta bona ante iudicis sententiam.

13. Bona Ecclesiæ non sunt propter hæresim confiscanda, secus facientes incurrunt excommunicationem ipso facto ante satisfactionem non absoluendam extra articulum mortis, *Clement. volentes, de Hæretic.* Vnde Fiscus secularis confiscans libros Fratris Minoritæ, quorum dominium pertinet ad Ecclesiam Romanam, incidit in dictam censuram, nisi probetur donantem tales libros seruasse sibi eorundem dominium, tunc enim non incurrunt, eidemque Domino sunt restituendi. *ibid. art. 2.* De quo Obando in 4. dist. 13. propositione 37. corol. 3. Septimacen. lib. 5. variar. inst. titulo 9. num. 88.

Idem videtur inuere Sanchez lib. 2. decalog. cap. 20. num. 14. quid quid dicant Simancas de Catholic. instit. titulo 9. num. 88. & Azor to. 1. instit. moral. lib. 8. cap. 12. quæst. 14. ab eo relati, nam licet dicta bona non sint monasterij Minorum, quod est incapax possidendi in communi, sunt tamen Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinent omnia destinata ad vsum dictorum Fratrum. Nec placet, quod subdit ibidem Sanchez ex mente Simancas, cuius sensum exponens, ait, publicatam dicta bona

Minoritas ob hæresim, non incurrere dictam censuram: quia non sunt bona ipsius monachi, licet enim non sint, sunt tamen bona Ecclesie Romanæ: ad quam pertinet eorum dominium, ac proinde in eo publican- te procedere dictam Clementi, *malentes*, videtur consequenter dicendum, in hoc tamen standum esse praxi Sancti Tribunalis, & suorum privilegiorum dispositioni omnino censeo, vide eundem Sanchez lib. 7. decalog. cap. 1. 2. num. 54. ubi docet monacho incidente in hæresim, minime amittere monasterium bona delata ipsi monacho, quippe ea non ipsi, sed monasterio, requiruntur, ut bene tradit Spino glossa 12. principali, num. 25.

14. Bonarum immobilium Clericorum hæreticorum, pertinent in Hispania ad Principem secularem, etiam si sint Beneficiati, seu Curati, secundum aliquos. *Addit. Summa 10. 3. cap. 18. num. 2.* De quo Couar. 2. variar. cap. 9. ad finem, Oldrad. consil. 17. vide Sanchez lib. 1. decalog. cap. 20. num. 22.

15. Hæretici manent irregulares, etiam si poenitent, & absoluantur, *cap. saluberrimum, 1. quæst. 7.* nec possunt dispensari ad ordines recipiendos, nisi à Papa, ex quodam Breui Pij V. ad ministrandum tamen in susceptis bene dispensari posse per Episcopum, vel Inquisitorem Generale supponit Pius Quintus. In irregularitate vero proveniente ex hæresi occulta, quæ probari potest, non licet Episcopis dispensare postquam ablata est ab eis facultas absolvendis in foro conscientie à crimine hæresis occulto per Bullam in Coena Domini, & declaratione Cardinalium, quia per capitulum, *cum illorum 32. de sentent. excommunic. Episcopi non habent dispensandi facultatem in casibus, quorum etiam absolutio est ipso interdita, cum maiora intelliguntur his prohibita, quibus venia sunt minora*: Ex quo consequenter deducitur sublatam esse ex eadem ratione talem potestatem dispensandi à prælati Regularibus habentibus iurisdictionem quasi Episcopalem, quando quidem ad instar Episcoporum illis datur talis auctoritas per privilegium Apostolicum. *Ibidem cap. 183. à num. 2. usque ad 6.* De quo Suarez de censuris tom. 5. disp. 43. sect. 1. à num. 1. Maiol. de irregularitate lib. 5. cap. 46. Nauar. cap. 27. num. 205. Sylvest. verb. irregularitas, quæst. 5. vide Sanchez lib. 2. decalog. cap. 25. per totum, ubi ad id multa tradit notatu digna.

16. Innocens conuictus iuridicè de Hæresi, ita ut sit ei imponenda poena mortis non peccat mortaliter confitendo crimen à se non commissum: quia scit conuictum de eo esse, ac secundum allegata, & probata esse publicè puniendum tanquam reum talis criminis, ex qua confessione non oritur scandalum graue, & licet sibi soli præiudicet, culpæ tantum venialis reus iudicandus est, ut communis tenet, Secus si non est conuictus: quia tunc grauissimè peccat, non ex eo tantum, quia suæ famæ, & honoris prodigum se gerit, sed etiam præcipue ob damnum irreparabile infamie, qua maculat ex sua stirpe descendentes, *Ibid. cap. 185.*

185. num. 8. De quo Nauar. in cap. inter verba, conel. 6. corol. 24. Soto de iustitia lib. 4. quæst. 2. art. vlt. Couar. lib. 1. variar. cap. 2. num. 8.

De Homicidio.

De poena, quæ sunt puniendi Religiosi homicide, vide tom. 2. quæst. 18. & tom. 1. quæst. 30. art. 18. & nos diximus supra de correctione Fratrum quoad poenam imponendam Fratribus homicidis à nu. 28. Vide etiam de potestate dispensandi in irregularitate proveniente ex homicidio, tom. 1. quæst. 24. art. 8. usque ad 13. & nos diximus supra de dispensationibus à num. 23. usque ad 26.

De Horis Canonicis.

Vide quæ supra resolimus ex toto 1. quæst. 42. de celebratione Divini Officii resolutione 24. per totam.

RESOLUTIO LXXIII.*De Hospitalibus Regularium.*

HOSPITALIA in titulum duobus modis conferri potest, aut ratione fundationis, aut per viam electionis, quando quis ad eius regimen eligitur. Item quando ibi est etiam panificum campana ad pulsandum pro Divino Officio, vel altare, in quo missæ celebrantur, tunc enim verè appellatio bene facti venit, conferrique potest in titulum. *Tomo 2. quæst. 84. art. 1.* De quo Rebus in tract. nominat. quæst. 15. num. 12. & de pacifica possessione nom. 2. *Id. in Clement. quæ contingit, de Religios. domibus.*

2. Hospitalia Regularia in quinque sunt libera, per glossam in d. *Clem. quæ contingit, quæ* Primo in suppletionem Ordinariorum, etiam quoad exempta, secundo quod non conferantur in beneficium, Tertio, in iuramento præstato. Quarto, in conficiendo inventario, Quinto, in ratione reddenda. Verum est tamen, quod teneant administratores, seu seruientes, aut Præfidentes sub præcepto obedientie providere pauperibus, ac hospitalitatem debitam tenere, & exercere, ex dicta Clementina *quæ contingit, præmissa.* In Concilio etiam Tridentino præcipitur Ordinarij, velle ut, quod hospitalia, etiam exempta fidelitèr, ac diligenter à suis administratoribus gubernentur, item ut impositum illis onus, officium vè administrarent, atque hospitalitatem debitam ex fructibus ad id deputatis exercent, & in defectum pauperum liceat ipsis in alium *pium vsum institutioni proximiorum, ac pro loco, & tempore utiliorè*

Trid. sess. 7. c. 15. & sess. 25. cap. 8. de Reformato.

conuertere ad arbitrium ordinarij, cum duobus de Capitulo. *Ibidem* tom. 2. De quo Rebuff. in Praxi titulo de commend. num. 15. Zerola in praxi Episcop. 1. p. verb. hospitalis num. 8. Couar. cap. 3. num. 8. de testam. vide ad idem Azor tom. 2. inst. moral. lib. 7. cap. 40. quæst. 12.

3 Licet iure communi non possit committi hospitale Religiofo iuxta dictam Clemensinam, quæ dominus agit, hoc tamen fallit, quando hospitale habet annexam Ecclesiam curatam, vel quando Religio est fundata in hospitalitate, vel etiam quando hospitale solet per Regulares gubernari, ac tandem generaliter quando cunque necessitas hospitalis, & pauperum id suadeat potest legatus à latere præficere, monachum huic muneri ipsum que à monasterio extrahere, imò & Episcopo id ipsum licet ex Rotæ decisione. *Ibidem* art. 3. De quo Gambar. de auctoritate legati à latere lib. 8. num. 44. Lappus in tract. Hospital. colum. 4. Cardinal. in Clement. 2. quæst. 2. 3. de præbend. & in Clement. 2. §. vii. autem. §. de Religiofo adhibus.

4 Apud hospitalia Cisterciensis Ordinis monachus per Abbatem electus confessiones pauperum inibi commemorantia audire, eisque sine alieni iuris præiudicio Ecclesiastica ministrare Sacramenta valet, ex Nicolao Quarto apud Bullarium. Sed hoc quantum ad auditionem confessionum videtur iam, euocatum, nisi confessarij ad id deputati ab Ordinario approbati sint, iuxta formam Tridentini Concilij, sicut in simili diximus de potestate Regularium ad sacramenta ministranda suis familiaribus, supra de familijs Fratrum num. 1. De quo *Tom. 1. quæst. 57. art. 14. & Tom. 2. q. 67. art. 1.*

5 Fratres, seu Germani seculares (vt vocant) hospites Religiosos Minores in Hispania gaudent magnis priuilegijs Regalibus, inter quæ præcipuum est, vt non teneantur contribuere pro accommodandis militibus id quod alij oppidani contribuunt, nec constriuantur eos hospitare apud suas domus. *Tom. 3. quæst. 40. art. 2.*

6 Ordinarius potest visitare hospitalia inquirendo, an opere contempnantur statuta fundatoris, & petere rationia singulis annis, etiam si constructa non sint de eius licentia, & auctoritate, vel etiã si sint loca prophana, vt ex mente dicti Tridentini decreti colligitur. Quando vero ex institutione, seu fundacione, priuilegio, aut consuetudine ad aliqs pertinet rationem sumptuum exigere, Ordinarius simul cum ipsis admittendus est, alijs data, & expensa non valent, vt habetur in quadam declaratione Cardinalium apud Zerola. *Addit. summa tom. 3. cap. 198. lib. 23. & 4.* De quo Guier. lib. 1. Canoniar. cap. 35. num. 19. Zerola in praxi Episcop. 1. p. titulo, hospitalis fol. 91. & 92.

§. sextum dubium. Vide Azor dicta quæst. 12.

RESO.

Bulla 11. Nicol. 4. Trid. Sess. 23. cap. 15. de Reformat.

RESOLVTIO LXXV.

De Ieiunio.

Q VAMVIS Monachis Benedictinis per suam Regulam esus carniū omninò sit prohibitus, ex priuilegio tamè Alexandri. Sexti certis quibusdam diebus licitus est, quod item permittitur infirmitate, vel debilitate dentis, & in alijs casibus iuxta sacrorum Canonum, & eiusdem Regulæ moderamen. Quæ prohibitio cum sit pœnalis non extenditur ad esum ouium, & lactinorum extra Quadragesimam, quiddid in oppositum firmet Collector Cisterciensium titulo, carniū esus. *Tom. 2. quæst. 100. art. 1.* De quo Panormitan. cap. cum ad monasterium, num. 16. de statu monachor. Angles in 4. quæst. 9. de ieiunio pag. 438. Henriquez in cap. de miqve 4. distinctione.

2 Iure communi attento possunt Prælati Regulares dispensare suos subditos, sicut Episcopus suos circa ieiunia Ecclesiastica, & comestionem ouorum, carniū, & aliorum prohibitorum in Quadragesima, & à fortiori, vt possint anticipare horam prandij ante horam nonam, quod & Leo Decimus ad maiorem cautellam indulfit Fratribus Minoribus, maxime actu populo prædicantibus, etiam quoad anticipationem, & retardationem serotinæ collationis. Et ex concessione Eugenij Quarti Prælati Ordinis Diui Hieronymi, & in eorum absentia Vicarij, imò & confessores Fratrum possunt licètiare, etiam familiares monasterij infirmos, & debiles circa ieiunia Ecclesiastica, & cibos prohibitos, etiam sine consilio medici. *Ibidem* art. 2. De quo D. Thom. in 4. dist. 15. quæst. 3. art. 2. ad vltimum, & 2. 2. quæst. 147. art. 4. Nauar. in man. cap. 21. num. 21.

Item Pius Quintus apud Bullarium inter vitæ vocis oracula concessit, quod in ieiunijs Ecclesiæ, & Regulæ senes, & debiles Fratres possint comedere oua, & carnes de consilio medici, & confessoris, & quod eorum supiores possint dispensare. De quo supra de dispensationibus num. 37.

3 Ratione medicinæ, debilitatis complexionis, aut agendi aliquid negotij necessarium, vel iter faciendi, etiam equitando, vel alia rationabili de causa, secluso omni priuilegio de manè facere consuetam collationem, & vesperè cœnare licet, ex sententia grauissimorum virorum. Vnde præfata concessio Leonis Decimi, & similes parùm, aut nihil vltra ius commune concedere videntur, nisi tantùm ad sedandos scrupulos Fratrum pro varietate opinionum. *Ibidem* in fine, & *Addit. summa*

Bullar. Orac. 57. Leon. 4.

In Cõp. Mèd. tit. ieiunij §. 5. & 7. Comp. D. Hiero. §. 7.

Bullar. Orac. 8. Pij 5.

Bullar. Orac.
Leon. vi.

tom. 4. c. 110. nu. 9. Vide Syluest. verb. ieiunium, Nauar. cap. 21. n. 14. & 19. 4 Religiosi itinerantes possunt transferre ieiunium in alium diem præcepto Ecclesiastici ieiunij non impeditur, ex Leone Decimo apud Bullarium. Conscientes autem iter sex leucarum pedestres ab obligatione ieiunij excusati, affirmant plures, & hoc regulariter, & ut in plurimum, ea enim potest esse itinerantis debilitas, vel itineris asperitas, vel quid simile, ut ex breuiori spatio excusetur, ad arbitrium prudentis viri. Vnde breue conficiens iter tali privilegio de transferendo ieiunio in alium diem uti optimo iure potest. *Ibid. art. 3. De quo Victoria 2. 2. quæst. 149. Soto in 4. dist. 19. quæst. 2. art. 1.*

D. Bonan. sup.
Regul. cap. 7.

5 Fratres Minores ex vi Regulæ tenentur ad ieiunium Quadragesimæ, etiam ante vigesimum primum ætatis annum, ut Expositores Regulæ cum Sancto Bonauentura, & statuta Barchinonensia tenent, idemque declarauit Clemens Quintus in cap. exiit §. nos itaque, & §. deinde cum duobus temporibus, consuetudoque ac communis intelligentia Ordinis admittit. Alia tamen ieiunia Ecclesiæ, ut Vigilantium, & quatuor anni Temporum non obligant, nec ad ea obligantur ante dictum ætatis tempus ex præcepto Regulæ, sed tantum post illud expletum, sicut cæteri fideles. *Ibid. art. 4. & 6. & in addit. Summa. tomo 3. cap. 25. num. 16. De quo D. Bonauent. super Regul. cap. 3. Cordub. ibidem quæst. 2. puncto 2. & 3. ¶ Idem ferè post alios à ferrelatos docet Sanchez lib. 4. decalogi cap. 11. num. 56. & sequitur Portel verb. ieiunium, num. 2.*

6 Licet ex decreto Telephori Papæ in cap. statutus dist. 4. clerici omnes, ac Religiosi septem hebdomadas integras ante Pascha à carne ieiunare debent, id tamen quoad integritatem, seu complementum talem hebdomadarum iam per contrariam desuetudinem antiquatum est, à feria quarta Cinereum inchoantes, ad instar aliorum omnium fidelium. Apud tamen quosdam Regularium, ut apud nos Minores ex deuotione in refectorio à feria secunda ante Cineres ieiunium Quadragesimæ inchoatur. *Ibidem art. 5. & tom. 3. quæst. 45. art. 1. & 2.*

7 Quauis iuxta statuta antiqua Ordinis Minorum, & Expositores Regulæ obseruari ieiunia Regularia in cibis Quadragesimalibus à Fratribus debeant, consuetudo tamen legitime præscripta apud quasdam Prouincias obtinuit, ut lactinijs vescantur, super quo Prouinciales de consilio Discretorum dispensare posse, declarat statutum Barchinonense. *Ibidem art. 7. & quæst. 101. art. 3. eodem tomo 2.*

Idem ferè docet Corduba in Regul. cap. 3. quæst. 7. puncto 4. de quo vide infra num. 13.

8 Dicit Fratres Minores ante vigesimum primum ætatis annum completum tenentur ad ieiunia Regulæ ex vi voti ab ipsis expressè emissi, idque approbat, & interpretatur antiqua, & recepta consuetudo Ordinis. Huiusmodi namque Fratres iuniores sponte se subdentes præcepto Regulæ de ieiunando, iuri suo quodammodo renunciare videtur.

dehæret, ac voto se adstringere supra id, quod Ecclesia alijs fidelibus præcipit. *Ibidem art. 8. De quo Cordub. in cap. 3. Regul. quæst. 2. puncto 2. Syluest. verb. ieiunium, num. 18. §. sexto quæritur.*

Idem docet Portel dist. nume. 2. & in addit. ad dubia verb. ieiunium, num. 1. addit. eum annum vigesimum primum debere esse completum omnino de momento ad momentum, ut obliget præceptum ieiunandi.

9 Frater Minorita frangens ieiunium feria sexta Aduentus, vel Quadragesimæ vnicum tantum transgreditur præceptum, Ecclesiæ scilicet quantum ad Quadragesimam. & Regulæ ratione Aduentus quia extra id temporis tempus tenentur sexta feria ieiunare. Sed frangens ieiunium feria sexta, in qua occurrit vigilia, vel ieiunium quatuor temporum facit contra duo præcepta, sicut & ille, qui non ieiunaret in Vigilia Sancti Mathiæ occurrente in Quadragesima, vel Sancti Thomæ in Aduentu. *Ibidem §. adde tamen, ad finem articuli, & Addit. Summa tomo 3. cap. 25. num. 17. vbi affirmat Auctor, quod Regula Minorum non obligat ad ieiunium sextæ feriæ intra Quadragesimam specialem præcepto, sed communi Ecclesiæ, quo tenentur omnes fideles. De quo Oando in 4. dist. 26. proposit. 53.*

10 Senes, etiam Religiosi excusantur à ieiunio, quia senectus ipsa est morbus, & infirma ætas dicitur seniorum, non indifferenter omnium, sed proejectioris qui sunt ætatis, puta septuagesimum annum attingentium, regulariter, inquam, loquendo, aliquando enim continget quosdam ante talem ætatem, ut sexagenarios in magna constitutos esse senectute, & debilitate, quos ad ieiunia non teneri valde probabile iudicatur à quibusdam. Vnde in Bullis Cruciatæ à temporibus Pij Quinti dispensatur cum Religiosis præfate ætatis sexagenarijs ad vescendum ouis, & lactinijs. *Ibidem §. confirmatur, & art. 2. §. ad vnum. De quo Sanchez de matrimonio lib. 7. disp. 32. num. 17. Menochius de arbitrijs casu 19.*

Idem tradit Portel verb. ieiunium, num. 5. ad finem, & non dissentit Sanchez lib. 4. decalog. cap. 11. num. 55. in fine.

De ieiunio quoad abstinentiam à carnibus.

¶ Statutum Carthusiensium de non edendo perpetuo carnes, etiam in extrema necessitate rationale est, ac proinde approbatum à Sede Apostolica. Eo tamen non obstante contingibilis est casus, in quo professus istius Ordinis teneatur vesci carnibus, cum tantum ex statuto, & non ex voto obligatio oriatur, secluso tamen scandalo, cuius vitatio etiam in extrema necessitate obligat, dicente Apostolo. *Si esca scandalizet fratrem meum, non manducabo carnes in æteum. Auct. 1. Corinth. 83. Tomo 2. quæst. 101. art. 1. De quo Gerson 1. p. ut. de abstinentia Carthuf.*

Victoria de temperantia nom. 8. Henríquez lib. 9. cap. 22. §. 3. in fine, Sanchez lib. 6. decalogi cap. 15. num. 39. verſ. tertio, quia.

12 Abbreuiare vitam per nimiam abſtinentiam nemini fas eſt, reſtè tamen licet vti comuni hominum cibo in quantitate ſufficienti ad ſalutem conſeruandam tantum, alia non quaſita de liciore, vel lautiore eſca, dato quod ex eo abbreuietur notabiliter vitæ curſus: ſicut nec tenetur quis vti peculiaribus medicinis, ac remedijs ad prolongandam vitam. *Ibid. art. 2.* De quo Victoria vbi ſupra diſt. num. 8.

13 Prælati Ordinis Minorum, & aliorum Mendicantium poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis, vt comedant oua, & lacticia in ieiunijs Eccleſiaſticis, ex conſeſſione Clementis Septimi, & Eugenij Quarti. *Ibidem. art. 3.* De quo ſupra num. 7.

Vide ad hoc Sanchez lib. 4. decalogi cap. 11. num. 50. & 52. vbi iuxta probabiliorẽ ſententiam reſoluit, lacticia nullo iurẽ, ac conſuetudine interdici in diebus ieiunij extra quadrageſimam, ad quod refert Sylueſt. verb. ieiunium, quæſt. 5. diſt. 1. Tabien. queſt. 7. num. 8. Angel. nu. 5. Azor lib. 7. in ſtitut. moral. cap. 10. quæſt. 2. in fine, tomo 1. & diſt. cap. demique 4. diſt. vbi ea lacticia tantum prohiberi in quadrageſima videtur, ad quod etiam vide Portel in addit. ad dubia verb. ieiunium, no. 7. & 8.

14 In die Natalis Domini occurrente in ſexta feria permittitur comedere carnes ob ſolemnitatem tanti feſti, *cap. finali de obseruat. ieiunior.* Quod à fortiori videtur dicendum, ſi occurrerit in Sabbatho, in quo abſtinentia carnum non eſt ita ſtricta, ſicut in die veneris, idque vt indubitatum ac certiffimum tenendum eſt, & probat generalis conſuetudo Eccleſiæ, quidquid alijs non placeat. Hoc tamen non permittitur Religioſis & alijs, qui ex voto, aut ex Regulari Obſeruantia ſunt adſtricti dictis diebus ie. unare, vel à carnibus abſtinere, vt habetur in eodem *cap. finali.* Nec Prælati Regularibus potentibus diſpenſare in eſu carnum id licet facere cum ſuis ſubditis in tali feſto Natalis Domini occurrente cum feria ſexta, vel Sabbatho: quia non habent diſpenſare in iure communi prohibente eſum carnum talibus diebus, quod ius non reuocari quando conungitur voto, aut Regulari obſeruantia, indubitate iuris eſt, quidquid ſentiat Sylueſter loco ſtatim citando. *Tomo 3. quæſt. 45. ar. 3. & in addit. ſumma tomo 5. cap. 25. nu. 8. 9. & 10.* De quo Sylueſt. verb. ieiunium, num. 6. 7. & 10.

Idem docet poſt alios Sanchez lib. 4. decalogi cap. 11. à num. 59. & de matrimonio diſp. 8. nom. 16. & lib. 6. decalog. cap. 6. num. 2. vbi docet, Episcopum Monachum, cui iuxta ſua regulæ præſcriptum ieiunium, vel abſtinentia à carnibus indicta eſt, poſſe licitè carnibus veſci feria ſexta, in qua Natale Domini incidit: quia iam liber eſt à legali regulæ obligatione, ſeu debito, & citat pro ſua ſententia Caietan. Sotum, Cotiar. & noſtram Auſtorem tomo 2. Summæ cap. 10. num. 4. & addit. idem

idem dicendum eſſe in Epifcopo aſſumpto ex Ordine Minorum, qui quantum ſolemnæ votum abſtinentiæ à carnibus emittunt.

15 Vuenti abſtinentiam ab ouibus in ſexta feria non eſt licitum tali eſca veſci in die Natiuitatis Domini occurrente cum die veneris, ſi ex priuilegio, aut conſuetudine aliàs licitas eſt illi talis eſus ouium, bene tamen licebit carnes manducare, per votum enim huiusmodi intendit ſe abſtinere à reſſibi licita, non autem à re illicita, qualis eſt eſus carnum in ſexta feria, & per conſequeus ſuæ voluntatis fuit permanere in obligatione iuris communis diſponentis, vt in tali feſto occurrente in veneris die licitus fit eſus carnum. Secus dicendum, quando vouente non erit permiſſus eſus ouium tali die, tunc enim promiſſio videtur facta Deo ad macerationem carnis, & in memoriam Paſſionis Domini, ac proinde à fortiori à carnibus ſe voluiſſe abſtinere conſetur, à quo recedere videtur, ſi aliquando ſibi illam eſus liceret. *Ibidem. §. tertio notandum. & Addit. ſum. vbi ſup. num. 9.* De quo Sylueſter vbi ſupra, nu. 7.

Idem abſolute, & indiſtinctè docet idem Sanchez diſt. 11. nu. 62. & non diſſentit Azor tom. 1. inſtit. moral. lib. 7. cap. 10. quæſt. 2. prope finem.

16 In Prouincijs, vbi conſuetudine præſcripta receptum eſt Sabbatho manducare animalium extremitates, & viſcera, vt fit apud regnum Caſtellæ, Regulares, quibus his veſci tali die prohibetur ex voto, aut obſeruantia Regulari, eadem comedere licitè non poſſunt in Natali Domini contingente in Sabbatho, ex eadem ratione, qua in ſuperioribus diximus, tali die carnes manducate non licere ob cauſam voti, quæ æquè militat in Sabbatho, reſpectu talium extremitatum, & viſcerum animalium veſcendorum, ac reſpectu carnum in feria ſexta. Et à fortiori idem prohiberi dicendum eſt in Prouincijs, in quibus non eſt conſuetudo comedere in Sabbatho tales eſcas, ſi adit votum, aut obſeruantia Regularis de non edendo illas tali die. *Ibid. art. 4. & Addit. ſum. vbi ſup. num. 10.* De quo Sylueſt. verb. ieiunium, num. 16. & 27.

Faciunt tradita à Sanchez diſt. 11. num. 59. ad finem, & ferè expreſſe docet Portel in addit. diſt. verb. ieiunium, num. 9. & idem colligitur ex reſolutis ab Azor tom. 1. inſtit. Moral. lib. 7. cap. 19. quæſt. 2. ad finem, vbi agens de ea conſuetudine edendi extremitates animalium in Sabbathis, in quibus non eſt præceptum ieiunij, aut talibus cibis vti non poſſe Religioſos, quibus id interdicitur in eiſdem diebus per inſtitutum ſuæ Regulæ.

17 Non peccat mortaliter prætermittens ieiunium ob corporis ægritudinem intelligens per illam excuſari ab hoc præcepto, nec prætermittet, ſi aliter intelligeret, licet ipſa ægritudo in rei veritate non eſſet ſufficiens cauſa, quia bona fide omiſit ieiunare. *tom. 3. q. 64. ar. 2. §. vltim. tamen.* De quo Palud. in 4. diſt. 15. quæſt. 4. art. 1. Sylueſt. verb. ieiunium, q. 28. Nauar. cap. 2. 1. num. 20.

De quo Angel. verb. nouitius, numer. 20. Syluestr. verbo, Religio, s. numer. 10.

In oppositum tenet Sanchez lib. 5. Decalogi, cap. 5. num. 13. vbi resoluit, per simplicia vota emissa in Societate, Iesu deleri irregularitatem ex natalium defectu conseruantem, scilicet quod retrocedens, seu demissus à Religione, à votisque absolutus non reincident in ipsam. Vnde si iam promotus sit, poterit ordinibus susceptis uti, nondum verb promotus promoueri non prohibetur. Idemque docet de professo in alia Religione, & ab ea expulso in perpetuum. Ducitur, quia iura decernunt, eam irregularitatem deleri per ingressum Religionis, nec declarant semel ingressos, vel professos post desertam Religionem reincidenti, quod necessarium esse, probat ex eo, quia irregularitas non conseruatur, nisi in casibus iure expressis, & per professionem semel facta dispensatio, seu legitimatio iam consecuta est suum effectum, ad quem ordinabatur. Et pro sua sententia citat Suarez tom. 5. de censuris disput. 50. sect. 5. num. 14. in fine, qui etiam reprobatur nostrum Auctorem.

Defenditur
Auctoris sententia.

His tamen non obstantibus nostra sententia verior, & probabilior mihi videtur, dum ait, nouitium egressum à Religione, ante professionem relabi in eam natalium irregularitatem. Nam, vt idem Sanchez fortiter instat, cessante causa finali dispensationis, antequam ea suum vltimum effectum sortiat, cessat dispensatio, vt ipse probat lib. 8. de matrimonio, disput. 30. numer. 14. & 15. ergo cessante statu Religioso in eo, qui ante professionem, vel post biennij vota, emissa in Societate expulsus, aut egressus est à Religione, cessare quoque debet ea irregularitatis dispensatio, quæ à iure concessa est intuitu, & favore status Religiosi. Nec valet responsio, seu potius euasio, quod ea dispensatio concessa est favore status semel assumpti, & in premium actus illius heroici, quo ille seculo renunciauit, quæ causa videtur non cessasse, illo expulso, quia iam actus sortitus est suum effectum, non probat, inquam, nec concludit hæc ratio, sequeretur namque ea admissa, quod iste ex delicto, suo reportaret eodem modo, quod in iure strictè prohibetur. Tum etiam, quia tantum abest, quod iste deserens Religionem dignus sit premio, & privilegio Religionis ob illum actum heroicum renunciati seculi, vt potius indignus, & ineptus reddatur honore, & premio vitæ æternæ, dicente Christo Domino, & refertur in regula B. P. N. Francisci: *Nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro aptus est regno Dei.*

Enca 9.
Regul. B. F.
cap. 2.

Nec tandem obstat, quod illa dispensatio illegimitatis consecuta est suum effectum per ingressum, aut professionem in Religione, & ius id concedens non declarat reincidente in eam irregularitatem, desertam Religionem. Nam, responderetur, quod accessorium sequitur naturam sui principalis, ergo cum nouitius, aut Religiosus Societatis non sint irruocabiles Religiosi, deleti, seu sublato Monachatu, consequens est, vt tollantur accessoria ad Monachatum, qualia sunt privilegia Religionis, & quale

quale est istud, de quo agimus. Nec potest dici, quod dicta dispensatio sortita est iam suum effectum per ingressum Religionis, vel per professionem votorum simplicium in Societate, quia is effectus non irruocabiliter, sed reuocabiliter fuit secutus: idque innuunt illa verba Urbani Papæ in d. cap. 1. dist. 56. nisi in Religione probati fuerint, quæ conditionem inducere videntur id est, non tollitur illegimitatis impedimentum, nisi probati fuerint in Religione: At is qui ante professionem, vel post professionem votorum simplicium in Societate deserit Monasticam vitam, vel ob demerita expellitur à Religione nullo modo dici potest in Religione probatus, ac per consequens non impleta, seu cessante conditione, cessat etiam actus sub illa productus, est enim conditio sine qua non, seu forma ipsius actus, qua non seruata, seu non impleta, res seu actus ipse corrumpitur, vt communiter docent Iuristæ. Quod in expulsis à Societate Iesu post vota biennij emissa certius, & indubitanter vicius existimo, quippè qui manent omnino soluti à vinculo monachatus, & à voto Religionis, ex Gregorio XIII. in sua constitutione.

Ad confirmationem ex dictis patet solutio. Nam in nostro casu non contrahitur de nouo aliqua irregularitas, ad quam sic contrahendam requiri iuris expressam declarationem libenter concedo, sed in antiquam reincidentur, ad quam contrahendam id non requiritur, cumq; ea sublata fuisset per ingressum Religionis, vel per professionem sub conditione status Religiosi permanentis, illa conditione non impleta iterum reuiuiscit talis illegimitatis impedimentum, vt in superioribus iam diximus. Atque idè hanc reincidentiam etià admittit, & probat P. Miranda to. 1. Manual. quæst. 25. art. 10. conclus. 1. quannis ratio ex ea desumpta illi omnino non satisfacit, ad tenendum per solum ingressum Religionis tolli notam illam illegimitatis, de qua supra. Idem videtur sentire Aloyf. Ricci. in praxi aurea, resol. 311. relatus à Barbosa in Collectan. additum, cap. 1. de filiis presbiter. num. 9. vbi resoluit, irregularitatem sublata per Religionis ingressum, & professionem reuiuiscere professionem annullata, id est nulla declarata.

Ad quod adhuc nota, quod vt resoluimus supra resol. 52. num. 40. ex Auctore hic artic. 3. per professionem comparatur iure Diuino integra, ac perfecta legitimatio, etiam quoad dignitates Ecclesiasticas, ac prælaturas, ad quod probandum refert Auctor ibidem glossam in cap. cum dignitate, de iudicis, quod per incuriam, seu errorem typographi factum est, non enim inuenitur talis textus, sed capit. cum deputatis, vt bene etiam notat Sanchez vbi supra, numer. 15. qui addit ibidem, in dicta glossa nullatenus huius iuris Diuini, nec huius sententiæ mentionem fieri, sed tantum, quod per professionem omnis irregularitas deletur, nec explicat (ait) an quoad solos ordines, an etiam quoad dignitates, seu prælationes. At facillè huic scrupulo satisfacit, nam Auctor ibi solum intendit probare ex dicta glossa, tolli eam maculam

Exponitur
Auctoris
mens, & ve
ra sententia

illegimitatis omnino, tam quoad Ordines, quam quoad prælationes, non verò tolli iure Diuino, id enim probat infra in corpore *articuli 7. §. diximus iure Diuino*, ex eo quod professio iure Diuino, ex omnium confecti dissoluit vinculum matrimonij rati, quod est fortius, & difficultius, ut potè quod iuris Diuini naturalis sit, ergò dissoluet quoque vinculum huius irregularitatis (inquit) quod est iuris humani. Hoc inquam argumento probat tolli iure Diuino eam illegimitatis notam, in honorem, & venerationem sacrarum Religionum: Id tamen omnino non approbat, nec hac ratione, & alijs se conuinci fatetur ad id tenendum, sicut nec tenet Sanchez vbi supra, num. 15.

8. Opinio est doctissimorum virorum, non tantum per professionem, sed etiam per educationem in Religione tolli ipso iure irregularitatem illegimitatis, *capit. 1. de filiis presbyterorum*, vbi dicitur, *filij presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati ad sacros Ordines non promoueantur, nisi aut Monachi fiant, vel in congregatione Canonica regulariter viuentes*, quod apertius confirmat Urbanus Papa: *filijs, inquit, presbyterorum & sacris Ministerijs remouemus, nisi aut in Conubijs, aut in Canonica Religione probatis fuerint*; probati, tantum dicit, non professi, quod per tempus educationis fieri potest. *Ibidem, §. his suppositus.*

cap. 1. dist. 56.

Quidquid in oppositum dicant Soto in 4. distinct. 25. quæstion. 1. art. 3. Nauar. comentar. 2. de Regularibus, numer. 60. & in Summa cap. 27. numer. 201. Ledesm. 2. part. 4. quæstion. 25. artic. 2. fol. 363. col. 4. Maiolus de irregular. libr. 1. capit. 10. numer. 2. Valent. 4. tom. disputat. 7. quæstion. 19. puncto 3. & alij quos refert, & sequitur Sanchez ad præcepta libr. 5. capit. 5. d. numer. 11. Quorum sententia videtur magis conformis menti, & contextui dicti *capit. 1. de filiis presbyterorum*. quauis nostra speculatiue potest tanquam probabilis amplecti, ob rationes traditas ab Auctore hic.

9. Illegitimus factus Monachus per professionem legitimitur quoad successionem ab intestato. Sed id procedere in filio illegitimo naturali tantum, tenet Bartolus, *ibid. art. 5.* De quo Cifuentes l. 10. Taurinu. 5. & alij infra citandi.

Oppositum, nempe vitium defectus natalium non tolli per professionem quoad successionem in paterna bona, ac proinde spurium professum non reddi successionis capacem, nec Religionem nomine eius succedere, tenent Paludani in 4. distinct. 41. quæstion. 3. artic. 2. numer. 14. Diuus Antonin. 3. part. tit. 1. capit. 27. §. 2. Co-uarrub. 4. Decretal. 2. part. capit. 8. §. 7. numer. 4. Salzedo in practic. Bernardi Diaz capit. 14. §. nimis tamen, Suarez tomo 5. disputation. 50. section. 5. numer. 15. quos refert, & sequitur Sanchez libr. 5. Decalogi capit. 5. numer. 25. & 26. Ducitur, quia licet oblatus Curie seculari legitimetur. *Authentic. quibus modis naturales efficiantur sui, Si quis legitur, collat. 7. eod.* quod in illius oblationis premium censetur accipere

cipe legitimi, & adhuc talis legitimatio non est in usu: ea tamen ratio non militat in oblatione Principi coelesti per professionem. At non de sunt, qui oppositæ sententiæ adhaerent, loquendo de filio naturali, quem cum duplici limitatione posse parentibus succedere affirmant. Prior dummodò ex patris consensu filius ille naturalis Religioni offeratur. Posterior, dummodò parentes prole legitima careant. Ita Lambertin. de iure patronat. lib. 1. partit. 2. quæstion. 7. artic. 30. & 31. Gregor. Lopez l. 12. verbo. *en orden*, tit. 6. partit. 1. idem quoque tenet cum posteriori limitatione Cifuentes, l. 10. Tauri, num. 5. Paleor. de nothis, & spurijs, capit. 45. num. 5. qui Paleotus limitat, si filius ille ad sacros Ordines promoueatur, teste eodem Sanchez, qui plures alios ad id citat dicto numer. 25. nec Auctor noster dissentit, imò id innuere videtur, cum ex aliorum loquatur sententia.

10. Quicumque illegitimi, etiam sacrilegi, & incestuosi, & ex quocunque alio coitu prohibito nati admitti possunt ad Religionem, dummodò eorum virtutes, & merita examinata suppleant defectum natalium. Filius tamen illegitimus monachi nullo modo admitti debet ad Religionem, in qua eius pater viuit, siue antè, siue post natiuitatem ipsius filij professus fuerit, non obstante constitutione Sixti V. quam sic moderatit Gregorius XIV. sed professio istorum non est inualida, etiam si eorum virtutes, & merita non excent, neque excommunicantur receptores non habita matura deliberatione circa eorum admissionem ad professionem, vt Sixtus V. ordinauerat, *tom. 3. quæst. 10. art. 4. & 5.*

De quo vide P. Villalob. 2. part. Summa tractat. 35. difficult. 10. numer. 8. qui dicit, talium professionem esse nullam, ex constitutione Gregorij XIV. In ea tamen id non exprimitur, vt patebit legenti, & idè nostræ sententiæ subscribit P. Miranda tom. 1. Manu. quæstio. 19. artic. 3. conclusion. 5. vbi addit conclusion. 4. id indubitatum esse post constitutionem Clementis VIII. qui reduxit constitutiones Sixti V. & Gregorij XIV. ad terminos iuris communis, quoad nullitates professionum illegitimarum quoruncunque, ac si nunquam editæ fuissent. idem tenet Portel verb. Nonitius, nu. 11.

11. Cum illegitimis ex sacrilego coitu natis non est facile dispensandum, ac cum filiis naturalibus. Filij tamen Militum Sancti Iacobi, & aliarum Militiarum (exceptis Maltensibus Sancti Ioannis Baptistæ, qui absolutam promittunt castitatem) non debent sacrilegi censeri quantum ad hoc quia Sixtus V. tantum agit de filiis parentum, qui castitatem absolute vouerunt, non verò de his, qui coniugalem tantum continentiam promiserunt, quales sunt dicti Cõmendatores Militares. *ibid. art. 6.* vbi sic exponi, & intelligi debere ait id quod dixerat. *tom. 1. quæst. 13. art. 2.*

De quo P. Villalob. vbi supra numer. 7. qui tenet, vel saltem innuit dicta.

Firmatur sè
sententia Au-
ctoris.

dicta constitutione Sixti V. comprehendi filios spurios Comendatorum Sancti Iacobi, & Alcantaræ in Hispania. Sed opinio nostri Auctoris (salua pace tanti viri) videtur probabilior, & conformior dictæ constitutioni Sixtinae, quæ cum sit odiosa, debet restringi ad verè, & propriè Religiosos absolutam castitatem vouentes, de quibus tantum agere videtur Pontifex. Ad quod faciunt tradita à Lesio de iust. 1. tom. lib. 2. cap. 47. num. 7. & nostræ sententiæ videtur assentire P. Miranda, tom. 2. quæst. 2. art. 9. medium tenens inter vtranque (nempè Gutier. lib. 3. præq. quæst. 91. & nostri Auctoris locis) sententiam.

Cætera circa hanc materiam vide supra de dispensatione quoad illegitimos à num. 40.

De immunitate Ecclesiæ vide tom. 2. quæst. 50. per totam, & nos resoluimus supra de Ecclesiarum immunitate, resolutione. 56.

RESOLVTIO. LXXVII.

De Indulgentijs.

INDVLGENTIA Absolutè sumpta, est remissio iurisdictionis poenæ temporalis pro peccatis adualibus Deo debitæ facta à prælato Ecclesiæ de communi thesauro Ecclesiæ. Indulgentia verò per modum suffragij, quæ applicatur animabus Purgatorij, est dispensatio, seu communicatio thesauri indulgentiarum auctoritati uè facta per prælatum Ecclesiæ pendens quoad suum fructum, seu effectum remissionis poenarum à sola liberali, ac gratuita Dei acceptatione, de qua infra suo loco iterum redibit sermo specialis, tom. 2. quæst. 85. art. 1. & 2. De quo Corduba lib. 5. quæst. 5. & 15. & lib. 5. de indulg. quæstion. 4. art. 5. D. Thom. in 4. distin. 45. quæst. 6. art. 2. Nauar. de indulg. notab. 19. & 22. vsque ad notabile 24.

2. Indulgentia plenaria est remissio omnium poenarum pro peccatis omnibus debitæ. Licet tamen olim aliud esset indulgentia plenaria, plenior, & plenissima, & Iubileus, nunc ex stylo Curie in ratione indulgentiæ idem sunt, ut innuitur in Extrauaganti, antiquorum, de poenitent. & remissioni. At Iubileus differt in alio ab indulgentia plenaria, scilicet, quoad absolutionem referuatorum, quod ultra indulgentiam plenariam solet concedi in Iubileo, ut habet stylus Curie Romanæ. In quo etiã practicitur, ut in concessione plenariæ absolutionis Sacramentalis veniat plenariæ etiam indulgentiæ concessio faciendâ à Confessario in Sacramento poenitentia, ibidem art. 3. De quo Palud. in 4. dist. 20. quæst. vlt. Cordub. de indulgent. lib. 1. quæst. 11. artic. 1. Soto in 4. distinct. 21. quæst. 2. ar. 1. Flor. 1. p. tit. 10. c. 3. §. 36. supplement. Gabriel. in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. notab. 1. & 3. & art. 2. conc. 9. Syluest. verb. indulgentia, q. 10. p. 1.

3. Aliæ

3. Aliæ item sunt species indulgentiæ, scilicet quadragena, septuagena, & carena. Quadragena est remissio quadraginta dierum indulgentiæ; septena septem annorum; carena autem erat tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis poenitentia, cap. accusasti, de accusat. cap. accepisti, de sponsa duorum, solebatque olim infligi regulariter in sacris Canonibus pro quolibet peccato mortali, nunc autem in ratione indulgentiæ accipitur pro remissione dictorum quadraginta dierum, & septem annorum poenitentia. Unde quando in bullis ultra plenariam indulgentiam conceduntur tot dies, vel quadragena indulgentiæ de iniunctis poenitentijs denotat, ut si causa insufficientis fuerit ad indulgentiam plenariam concedendam, saltem lucrentur illi numerati dies, vel quadragenæ concessæ in bulla. Ibidem §. sed contra. De quo Paludan. in 4. dist. 20. quæst. 4. art. 2. concl. 4. Iacobus Cardinal. in suo tract. de indulgentijs.

4. Iubilei forma creditur initium habuisse à tempore Bonifacij Octaui circa annum Domini 1300. ut constat ex dict. Extrauag. antiquorum, & dicitur à Iobél Hebraicè, quod Latine sonat initium; quia apud veterem legem anno Iubilei incipiebant libertates possessionum, & seruitutum, ac remissiones offensarum, omniaque redibant ad suum statum pristinum, ut habetur in Leuitico, indeque per analogiam dicitur apud Latinos Iubileus, à Iubilo; quia per Iubileum homini spiritualiter renouato, & ad gratiam baptismalem reducto est magni gaudium, & quietis conscientia, ac simul cordis, & oris Iubilatio, gratiarum actio, laudumque personatio, ut videtur innuere Extrauagans, vngentus, de poenitent. & remissionibus, Ant. ibidem artic. 4. De quo Nauar. tract. de Iubileo notab. 1. num. 3. & notab. 2. num. 4. Florentin. 1. p. tit. 10. cap. 3. §. 6. & 7. Alexandrin. in summa de poenit. dist. 7.

5. Potestas concedendi indulgentias residet apud Pontificem Maximum tanquam caput Ecclesiæ, Extrauag. vngentus, de poenitent. & remiss. qua potestate etiam polent Concilium, Patriarcha, Primas, Archiepiscopus, & Episcopus, cap. quod autem, cap. nostro, de poenitent. & remiss. Cardinales autem sicut & Patriarchæ, & Primates, si non sunt prælati, non gaudent hac præminencia de iure cõmuni, nisi ex privilegio, cõmissione, aut cõsuetudine, quæ dat iurisdictionem id habere. Tandem Prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Prouinciales habent hanc eandem auctoritatem ordinariam largiendi indulgentias, nec id illis prohibetur in cap. accedentibus, de excessibus prælati. sed prælati localibus non habentibus iurisdictionem Episcopalem, vel Abbatibus non exemptis, aut exemptis excedentibus seu concedentibus indulgentias sibi non subditis. Imò & iuxta veriorè, & meliorem sententiam à iure diuino ea potestas emanat ad instar Episcoporum, licet de facto ea non vtantur: quia per desuetudinem non tollitur huiusmodi contra ius diuinum potestas, tom. 2. quæst. 86. art. 1.

De quo

De quo

Lenit. 25.

De quo Soto in 4. dist. 21. quæst. 1. art. 4. Syluest. verb. indulgentia, nu. 11. Cordub. lib. 5. quæst. 12. Couar. regul. possessor 2. p. §. 3. num. 1. Medina de indulgentijs disp. 6. cap. 29.

6. Prouinciales Ordinis Minorū de Observantia peracta visitatione possunt concedere Fratribus, & Monialibus sibi subditis benedictionem, & plenariam indulgentiam, ex concessione Leonis X. apud Bullarium inter viue vocis oracula. Idemque concessit Gregorius XIII. visitatoribus Societatis Iesu apud Compendium eiusdem, titulo, visitator. Item prædicatores Minores vbiunque prædicare contigerit possunt auctoritate Apostolica largire auditoribus 40. dies indulgentiarum ex indulto Alexandri Quarti, & per Gregorium Nonum conceduntur quindecim anni indulgentiarum audientibus prædicationes dictorum Fratrum Minorum, de quo in Bullario ad calcem Bullarum Gregorij Noni, & infra num. 56. alias ampliores indulgentias referemus pro eodem. *Ibid. art. 2.*

Bullar. ad calcem Bullarum Gregor. 9.

7. Indulgentiam plenariam consequi profitentem Religionem approbatam in die professionis, ac qui suum corpus subsidio Terræ sanctæ deuouet, eandemque gratiam, quam consecuntur baptizati in sacro fonte baptismatis, tenent plures cum Diuo Thoma. Sed hoc non est ita certum, secundum meritum, & vim ipsius professionis. Per privilegium tamen Sixti Quarti pro Ordine Minorum, de quo in Bullario inter viue vocis oracula, certissimum est lucrari nouitium dictam plenariam indulgentiam in die professionis, idemque nouissimè concessit Dominus Paulus Quintus, extendendo illud ad diem ingressus ad probationem in Religione, vt infra num. 47. videbimus, & id ipsam fecit Iulius Secundus pro Minimis. *Tom. 2. quæst. 87. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 3. ad tertium, & in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstion. 3. ad tertium. Felin. in cap. nostro, de penitent. & remissionibus col. 4.*

Bullar. Orac. 9. Sixti 4.

Vide super hoc tradita à Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 2. vbi post multos canones sacros, & auctores ad id citatos, resoluit per textum in cap. quis aliquando 187. §. his auctoritatibus, de penit. dist. 1. vbi glossa verb. totum, & cap. scriptura, verb. temporale, de voto, per Religionis professionem obtineri plenissimam omnium peccatorum commissorum condonationem, eam tamen non esse verè indulgentiam plenariam probat ibi num. 6. quia non fit ex thesauro Ecclesiæ per dispensationem Papæ, sed ex vi, & merito ipsius operis excellentissimi, & quamcunque debitam peccatis satisfactionem excedentis. Idem docent Nauar. de indulgentijs notab. 20. num. 17. Plati de bono status Religiosi lib. 1. ca. 13. & comment. 2. de Regular. num. 60. Vvaldensis de Sacramentalibus, tit. 9. cap. 80. num. 8. & 9. Petrus Sutor Carthusian. lib. 2. suæ historie, traç. 1. cap. 7. Azor tomo 1. instit. moral. lib. 12. cap. 5. quæst. 11. qui omnes ferè dicunt, nõ in omnibus æquari baptismo professionem Religionis, quia nec est Sacramentum, nec primam gratiam confert, nec peccatorum

culpas

culpas delet, sed solam pœnam temporalem in purgatorio ei cõtempnentem.

8. Item lucrantur eandem plenariam indulgentiam Fratres Minores, & communicantes in eorum priuilegijs in mortis articulo, item in Dominicis diebus, ac in festiuitatibus Domini Sabbaoth, Beatæ Mariæ Virginis, & Sanctorum Ordinis, imò quotiescunque sacram communionem sumpserint, ex concessione Innocentij Oclauifacæ Monialibus S. Claræ, & Ancillis Beatæ Mariæ confirmata per Leonem Decimum apud Bullarium, idemque concessit Sixtus Quartus pro Prædicatoribus, quo fruuntur cõfratres Chordigeri Franciscani, & Corriganii Augustinienses. Idem lucratur in festiuitatibus Apostolorum Petri, & Pauli, S. Mariæ Magdalene, Sanctorum Quadraginta Martyrum, nec non S. Lucie, & S. Alberti, ex Gregorio XIII. qui declarauit, quod legitime impediri, & inculpabiliter non potentes confiteri, & communicare, si postea perfecerint, etiam præterito constituto die indulgentiam consequantur. *Ibidem art. 2. De quo in Compend. Minorum verb. Indulgentia, & in Compend. D. Hieron. §. 19.*

Bulla. bul. 46. Leon. x. nu. 3. & bulla 32. Sixti 4.

9. Item eadem indulgentia plenaria fruuntur recitantes coronam Saluatoris continentem triginta tres Paternoster, & totidem Aue Mariæ, in memoria triginta trium annorum ætatis ipsius Domini, & coronam B. Virginis continentem septuaginta duo Aue Mariæ cum septem Pater noster, addito vno Pater noster cum Aue Mariæ pro Domino Papa, ex concessione Iulij Secundi, & Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ sub eorum cura degentibus, de quo in Bullario inter viue vocis oracula dictorum Pontificum. Infirmi autem, ac senes decrepiti suppleant dicentes vnum Psalmum, vel Hymnum Domini nostri, vel B. Virginis, idemque lucrantur dicentes Canticum Graduum, ex eodè Leone X. apud Comp. Mend. & nota quod indulgentia pro corona Virginis continet 72. Aue Mariæ & septem Pater noster cum vno Pater noster, & Aue Mariæ est confirmata per Dominum Paulum V. *Ibidem art. 3. De quo Portel verb. indulgentia num. 13.*

Bullar. Orac. 12. Iulij 2. & Oracul. 24. & 51. & bul. 36. Leon. x. Comp. Mend. tit. indulg. plenar. quoad fratres §. 19.

Ad quod nota pro Coronis Domini nostri, & B. Virginis, quod sunt multiplices. Prima Corona Domini nostri Iesu Christi, quæ dicitur parua, continet quinque Pater noster, & totidem Aue Mariæ in honorem quinque vulnerum eiusdem Domini. Secunda continet triginta tres Pater noster, & totidem Aue Mariæ in honorem ætatis Christi Domini, qua in hac vita mortali vixisse creditur. Tertia continet quinque Psalmos habentes quinq; literas in principio, quibus nomen, Iesus, scribitur, in honorem eiusdem sanctissimi nominis. Primus Psalmus, *Tubilate, paruu. Secundus, Ex audiat te Dominus in die tribulationis. Tertius, Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus. Quartus, Usquequò Domine obliuisceris. Quintus, Saepè expugnauerunt me, & in fine dicitur Antiphona: In nomine Iesu omne genu flectatur, & cum versu, sit nomen Domini benedictu.*

&c.

Et oratione: Omnipotens sempiterna Deus dirige actus nostros in beneplacito tuo, ut in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare, per eundem Dominum, &c. Habentque hos versus recitantes eandem indulgentiam concessam dicentibus orationem Pietatis, de quo in Bullario inter viuz vocis oracula Leonis X.

Bullar. Orac. 50. Leo. X. & bulla 36.

Quantum ad coronas B. Virginis, prima continet decem Ave Maria ad honorem Evangelicarum virtutum eiusdem Domine. Secunda continet septuaginta duo Ave Maria cum septem Pater noster ad honorem septuaginta duorum annorum, quibus pie creditur vixisse in hoc mundo. Tertia continet quinque Psalmos habentes in principio quinque literas, quibus nomen benedictum Mariæ scribitur. Primus Psalmus est canticum, Magnificat. Secundus, ad Dominum cum tribulaver. Tertius, retribuere seruo tuo, &c. Quartus, in convertendo Dominus. Quintus, ad te levavi oculos meos, &c. & in fine Antiphona, sub tuum præsidium, cum versu, Dignare me, laudare te, &c. & oratione, Famulorum tuorum, &c. De quo in Bullario apud Leonem X. Prima corona de decem Ave Maria habet ab eodem Leone X. decem millia annorum, & totidem dierum indulgentiæ. Secunda corona de 72. Ave Maria habet totidem dies, & centum annos de indulgentia, sed postea plenaria indulgentia ab eodem Leone X. indulta est vtrique coronæ, tam Domini nostri de 33. Pater noster, & Ave Mariæ, quam B. Virginis de 72. Ave Maria cum septem Pater noster, addito vno Pater noster cum Ave Maria pro Domino Papa, quæ omnia habentur in Bullario inter viuz vocis oracula Leonis X.

Bullar. d. bul. 36. Leo. X.

Bullar. Orac. 35. 51. & 52. & d. bul. 35.

Bullar. Orac. 42. & 43.

Indulgentia illa vulgarissima coram imagine Pietatis, dicta communiter de S. Gregorio concessa ab eodem sanctissimo Patre recitantibus solitos decem versus cum suis orationibus, extat confirmata per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viuz vocis oracula.

10 Item Fratres Camaldulenses visitantes Ecclesiam, aut oratoriū Eremitorij, vel alterius loci ipsorum Fratrum, & recitantes semel Psalmum, Exaudiat te Dominus, &c. vel ter Pater noster cum Ave Maria, rogando pro felici statu suæ Sanctitatis, vel pro de mortui animæ salute consecuntur omnes indulgentias quomodolibet concessas, & concedendas à Sede Apostolica quibuscunque Ecclesijs, & locis, necnon Rosario à Beato Dominico instituto: legitimè autè impediti possunt prædicta recitare quocunque loco se inuenerint, etiam sola mente, & intentione, si aliter dicere non valent, ex Clemente Septimo. Quia magna indulgentia gaudent Mendicantes communicantes. Ibidem art. 7.

Comp. Mendic. supra §. 17. Bullar. bul. 15. Sicuti 4.

11 Item dicentes, vel audientes missam Conceptionis Beatæ Mariæ orando pro sua Sanctitate, & pro vniuersali Ecclesia consecuntur indulgentiam plenariam, ex concessione Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ apud Compend. Mend. & ex Sixto Quarto apud Bullarium, Ibidem art. 4.

12 Item

12 Item Leo X. apud Bullarium inter viuz vocis oracula concessit Fratribus Minoribus, & Monialibus S. Claræ, ac Tertiarijs recitantibus sex Pater noster cum totidem Ave Maria cum gloria Patri ad finem, vniuscuiusque omnes indulgentias stationum Romæ, Ierusalem, Portiunculæ, & S. Iacobi in Compostella, quacunque hora, & quocunque loco sine vlla restrictione dicant. Ibidem art. 7. De quo Corduba in addit. ad Compendium titulo, indulgentia.

Bullar. Orac. 24. Leon. X.

Hæc indulgentia vulgariter dicta, statio de Sanctissimo Sacramento confirmata est per Dominum Paulum V. post suam reuocationem generalem indulgentiarum, ut audiui à quodam viro graui Ordinis, & per Dominum Gregorium XV. & Urbanum VIII. qui illam restrinxit, ut tantum lucratur à recitantibus ante altare maius, seu principale Ecclesiæ loci, quod (ni fallor) accepi à viris fidedignis. Pro quo nota, quod Sixtus III. inter viuz vocis oracula apud Bullarium extat hæc indulgentiam ad Moniales, & ad earum seruitrices, & Alexander Sextus ad Fratres exira Conuentum stantes, ut haberetur in eodem Bullario inter oracula viuz vocis. Vide infra num. 47.

Indulgentia magna statio. nis ss. sacramenti confirmata est nunc per D. Urbanum 8.

Bullar. Orac. 19. & 37. Sicuti 4.

13 Similem plenariam indulgentiam consecuntur Monachi Carthusienses visitantes quodlibet altare apud suas Ecclesias, & recitantes post confessionem sacramentalem faciam, Psalmum, Miserere mei Deus, flexis genibus, & illiterati septem Pater noster, & totidem Ave Maria, qui etiam lucrantur omnes alias indulgentias, etiam plenarias concessas visitantibus Ecclesijs Romæ, & alias quocunque loco constitutas, ex Sixto Quarto qui idem concessit dicentibus septem Psalmos de pœnitentia, vel pro nescientibus literas 25. Pater noster, & totidem Ave Maria in oratorijs, in quibus persolunt Diuinum officium. Infirmi autem, & debiles satisfaciunt recitando cum socio, vel audiendo recitare, si magna infirmitate impediti sint. Quod etiam quoad recitandum cum socio concessit Prioribus, & Procuratoribus dicti Ordinis Alexander Sextus apud Compend. Mendic. Ibidem art. 8. Pro indulgentijs communicatis fratribus infirmis. Vide infra num. 19.

Orac. 13. Allexand. 6.

Comp. Mendic. est. in indulgentiarum stationum quoad fratres §. 28. & 29.

14 Fratres additi seruitio, & curæ Monialium Sanctæ Claræ habent vltra indulgentiam plenariam ad mortis articulum, semel in vita absolui plenarie de reseruatis, ex concessione Sixti Quarti inter oracula viuz vocis apud Bullarium. De quo supra de absolute plenaria Fratrum, à num. 26.

Bullar. Orac. 2. Sixti 7.

15 Fratres Minores de Observantia, Moniales Sanctæ Claræ, & quæuis persona Tertij Ordinis sancti Francisci possunt assequi anni sancti lubilei plenariam indulgentiam in suis Ecclesijs, si pœnitentes, & confessi trisepties quatuor altaria, vel quatuor imagines in vno, duobus, vel pluribus diebus, dum tamen intra triginta dierum spacium illa visitent, prout commodius ei fuerit cum oratione Dominica, & altera Angelica visitauerint, qui possunt etiam eligere confessorem ad arbitrium

PPP cium

trium sui prelati, qui auctoritate Apostolica eos absoluat ab omnibus casibus, & peccatis, etiam Sedi Apostolica referuatis. Ita concessit Clemens VII. inter viua oracula apud Bullarium. Hoc tamen indulto, credo, quod non fruuntur dicti Fratres, & Moniales, quia in anno lubilei solent suspendi omnes gratia, & indulta in Bulla publicationis eiusdem lubilei facta a sua Sanctitate.

Bullar. Orac.
1. Clem. 7.
Nota hoc.

Bullar. bul. 20
37. & ora.
34. Sixti 4. &
bulla 9. Iulij
2. in principio
& bull. 11.
n. 3. & bulla
19. num. 5.
Eugen. 4.
Comp. D. Hieronym. tit. 1.
indulg. plenaria
§. 7.

16 Indulgentiam plenariam ad articulum mortis concessam Religiosi consecuntur, etiam in casu, quo non possint eligere confessorē, dummodò sint in statu gratia, ex declaratione Martini V. & aliorum Pontificū pro Minoribus apud Bullariū. Articulus verd mortis quoad hunc effectum presumpitur, seu reparatus sufficit secundum aliquos, nisi aliud exprimat in literis, seu bulla Papae. Quae indulgentia in defectu Sacerdotis potest cōcedi a Subdiacono, vel etiam a laico conuerso, iuxta magis receptam, piā, & fauorabilem sententiam. Eandemque cōsequuntur lethargicus, phreneticus, vel amens, seu aliter vsu loquelae priuatus cum sola contritione habita, dum sanæ mentis extiterat, & proposito confitendi tempore debito, vel etiam cum signis contritionis, aut voluntatis confitendi, ex Nicolao V. pro Ordine D. Hieronymi in Hispania. *Ibidem art. 9. 10. & 11.* De quo Compend. Mendic. titulo, indulgentia plenaria, §. 7. D. Antonin. 1. p. tit. 10. num. 1. §. 4. Nauar. in cap. in *Leuitico*, notab. 30. à num. 8. in fine, & notab. 17. vide supra de absolutione plenaria Fratrum à num. 27. vsque ad 29.

Pro quo adhuc aduerte, quod idem Nicolaus Quintus declarauit, quod si talis infirmus superuixerit, nihilominus dicta plenaria indulgentia, quoties sibi facta fuerit, perinde valeat, ac si de huiusmodi infirmitate decederet. *Ibidem.*

17 Tandem lucrantur indulgentiam plenariam, quando ad pulsationem campanae solitam fieri post solis occasum, ad primum signum dicunt: *Angelos Domini nuntiavit Maria, & concepit de Spiritu Sancto, cum Ave Maria, & ad secundum signum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum, cum altero Ave Maria; & ad tertium signum: Verbum caro factum est, & habitauit in nobis: cum alio Ave Maria.* Ita concessit Adrianus VI. ad instantiam Guardiani Burgensis. *Ibidem art. 12.* Vide infra n. 51.

18 Doctissimorum virorum sententia est, posse dilatari susceptionem, seu communionem sacrae Eucharistiae per hebdomadā post transfactum terminum lubilei, vel indulgentia, & ita declarasse Gregorium XIII. in quodam lubileo. *Ibidem in fine.* De quo Henriquez lib. 7. de indulg. cap. 7. in margine littera S. Idem in simili ferē docet Sanchez lib. 4. decalog. cap. 24. num. 28.

Bullar. Orac.
33. Innoc. 8.
Ibid. Orac. 25
Leon. 2.

19 Fratres infirmi promerentur indulgentias Stationum, & alias Fratribus concessas in suis Ecclesijs dicendo quinquies Pater noster, & totidem Ave Maria pro tali intentione, ex Innocentio Octauo inter viua oracula apud Bullarium, & Leo X. *ibidem concessit, quod infirmi*

firmi,

firmi, & senes in decrepita etate possint lucrari indulgentias concessas dicentibus coronas Domini nostri Iesu Christi, & B. Virginis Mariæ suæ dicendo vnum Psalmum, vel Hymnum Domini nostri, vel B. Mariæ, quod Eugenius III. extendit ad Fratres occupatos, & Pius II. addit, quod faciant aliud pium, & æquiualens opus, & idem Innocentius VIII. declarat, quod dicant aliquas orationes impositas per prelatos in illis diebus, quibus tales indulgentia conceduntur. *tom. 2. quest. 102. art. 1. vide supra num. 13.* De quo Compend. Mendic. titulo, indulgentia non plenaria quoad Fratres §. 13. & Compend. D. Hieron. tit. infirmi §. 6. & 7.

Tandem Clemens VIII. ad instantiam Commissarij Romani F. Ioannis Baptistæ Moles concessit, vt Religiosi in Xenodochijs, seu valetudinarijs extra conuentum ægroti existentes, & deputati eorum cura, & seruitio consequantur omnes indulgentias, quas in suis Conuentibus alij Religiosi consecuntur, videlicet in festiuitatibus Sanctorum Ordinis, siue quocunque alio die, dummodò exequantur omnia, quæ pro dictis indulgentijs consequendis tenentur exequi. Similiter etiam, vt ibidem decedentes, seu morientes eisdem gratijs, priuilegijs, & indulgentijs concessis, & concedendis Fratribus intra Ordinis Conuentus, & vita decedentibus possint, & valeant potiri. Ita refertur inter oracula viua vocis Clementis VIII. apud Bullarium. Quæ concessio, vt puto, non est reuocata per Paulum Quintum in sua generali reuocatione indulgentiarum pro Regularibus: quia Clemens VIII. ibi non concessit aliquas nouas indulgentias, sed tantum declarauit posse ægrotos extra claustra existentes consequi concessas Fratribus intra Conuentus de gentibus, quod est quasi priuilegium, seu dispensatio circa locum. De quo Portel in addit. ad dubia Regularia, verb. indulgentia nu. 5.

De indulgentia concessa decedentibus cum habitu P. N. B. Franciscani, & osculantibus eundem habitum vide tom. 2. quest. 74. art. 10. & 11. & nos diximus supra de habitu Regulari num. 9. & 10.

Bullar. Orac.
6. Clement. 8.

De Indulgentijs Stationum Romæ.

20 Ethimon Stationis dicitur à stationum militum vigilia, qui stationarij dicebantur: quia sicut sub eorum custodia, & vigilia exercitus totus quietus, & tutus erat, ita per illos, qui stationes spirituales piæ, & vè decet, visitant, fideles, & peccatores custodiuntur, & à Deo præseruantur. Has stationes instituit B. Gregorius Papa, & pro qualibet pro tunc concessit septem annos remissionis. *Tom. 2. q. 88 art. 1.*

21 Romæ quotidie est indulgentia plenaria, seu remissio omnium peccatorū ad minus in tribus locis, & tertiae partis peccatorū ad minus apud octo loca, & quartæ partis in alio, & septimæ in altero, & in diuersis Ecclesijs, & locis sunt innumerabiles indulgentia. Summa illarum

vt fertur, sunt 400. anni, & 1500. quadragenæ. Item habentur aliæ plures indulgentiæ quotidie in diuersis locis pro dedicatione Ecclesiarum, & altarium, & in diuersis temporibus, & festiuitatibus, quæ augentur, & duplicantur in Quadragesima. Quibus etiam additæ sunt plures alię de nouo à Sixto Quarto, & alijs Pontificibus, maxime apud Ecclesias ab eis constructas, & reedificatas. Has vero omnes indulgentias lucrari possunt Religiosi, & Moniales, nouitij, Donati, & perpetuo oblato recitantes in suis Ecclesijs ante altare principale sex Pater noster, & Aue Maria cum gloria Patri ad finem cuiuslibet, vel visitantes septem loca ad id deputata specialiter, ad instar septem Ecclesiarum Urbis, in ibique dicentes septem Psalmos de penitentia cum Litanis, & laici numerum Pater noster superioribus taxatum. *Ibidem art. 2.* De quo Collector Mendicit indulgentia stationum quoad fratres S. 15.

22. Apud Ecclesiam Lateranensem (quæ est prima, & principalior) sunt stationes Dominica prima Quadragesimæ, Dominica Palmarum, Feria quinta in Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Sabbatho in Albis, Vigilia Penthecostes, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quibus diebus habentur indulgentia plenaria, & liberatio animæ à purgatorio. A die vero 20. Maij, quo celebratur festum S. Bernardini Ordinis Minorum, vsque ad primam diem Augusti quotidie est indulgentia plenaria. Item visitantibus hanc Ecclesiam absque peccato mortali, quocumque anni concessit Syluester Papa remissionem omnium peccatorum, quod & confirmauit S. Gregorius Papa. Item in festo Basilicæ Saluatoris habentur eadem remissio omnium peccatorum, & Bonifacius Papa concessit, quod accedentes ad hanc Ecclesiam causa deuotionis, orationis, & peregrinationis sint mundati ab omni sordè peccati toties, quoties. Item apud Capellam S. Ioannis Baptistæ eiusdem Ecclesiæ, ad quam foeminae non ingrediuntur, datur remissio omnium peccatorum, idemque apud Capellam S. Laurentij, quæ dicitur, Sancta Sanctorum, ad quam etiam non est permissus ingressus mulierum. Tandem tot, tantæque sunt indulgentiæ huius sanctæ domus, quod à solo Deo numerari possunt, vt dixit Bonifacius Papa, qui eas omnes confirmauit. *Tomo 2. quasi 89. arti. 1.*

23. Secunda Ecclesia est S. Petri in Vrbe, in qua sunt quotidie 48. anni indulgentiæ, & totidem quadragenæ cum remissione tertiæ partis peccatorum, in quolibet vero altari 18. anni. Item in festis Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli (vel uocatione altarium, & in Natiuitatis Domini, Paschæ, & omnium Sanctorum diebus, & in alio quocumque festo duplici duplicantur indulgentiæ. Item in die Annunciationis B. Mariæ sunt mille anni indulgentiæ, à qua vsque ad Kalendas Augusti sunt etiam inibi 12. anni, & totidem quadragenæ, simulque remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem ascendentes gradus S. Petri pro quolibet habent septem annos indulgentiæ. *Ibidem art. 2.*

24. Tercia

24. Tercia Ecclesia est S. Pauli Apostoli, in qua omni die habentur 48. Anni, & totidem quadragenæ, & remissio tertiæ partis peccatorum. Item in Conuersione eiusdem Apostoli sunt centum anni, & totidem quadragenæ. Item in festo Innocentium sunt 48. Anni cum totidem quadragenis, sed nunc habentur indulgentia plenaria. Item in Dedicatione eiusdem Ecclesiæ sunt mille anni, & totidem quadragenæ, simulque remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem intrantes hanc Ecclesiam omnibus diebus Dominicis habent tantas indulgentias, ac si pergerent ad sanctum Domini sepulchrum in Ierusalem. *Ibid. art. 3.*

25. Quarta Ecclesia dicitur S. Mariæ Maioris, in qua habentur omni die 48. Anni, & totidem quadragenæ, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item in vigilia Ascensionis Domini ad altare D. Hieronymi, cuius translatio ibi eodem die celebratur, est remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem in omnibus festiuitatibus B. Mariæ habentur mille anni indulgentiæ, & à die Assumptionis vsque ad eiusdem Domine natiuitatem sunt duodecim millia annorum ultra prædicta. *Ibid. art. 4.*

26. Quinta Ecclesia est S. Laurentij extra muros, in qua sunt omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. In festiuitatibus vero sanctorum Stephani, & Laurentij, quorum corpora ibidem requiescunt, & per octauas eorum, & in singulis stationibus eiusdem Ecclesiæ sunt centum anni indulgentiæ, & remissio tertiæ partis peccatorum concessa ab antiquo, nunc vero plenaria remissio à Calixto III. Item omni feria quarta per annum est liberatio vnius animæ à purgatorio. Tandem ingrediens per ianuam australem huius templi de vna cruce ad aliam contitus, & confessus habet plenariam remissionem omnium peccatorum. *Ibid. art. 5.*

27. Sexta Ecclesia est Sanctorum Fabiani, & Sebastiani extra muros, in qua habentur omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item sunt quotidie mille anni indulgentiæ à Pelagio Papa. Item ad Cataumbas ibidem propè altare maius sunt eadem indulgentiæ, quæ apud D. Petrum, & Paulum, quorum corpora inibi prius fuerunt abscondita. Item quilibet ex sex Pontificibus concesserunt mille annos indulgentiæ quocumque anni tempore visitantibus hanc Ecclesiam. Tandem in Cæmeterio Calixti habentur plenaria remissio omnium peccatorum secundum quosdam. *Ibid. a. 6.*

28. Septima, & vltima Ecclesia est S. Crucis in Ierusalem, vbi sunt omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Itē in eius dedicatione, quæ est in Vigilia S. Benedicti Abbatis mensis Martij habentur ibi plenaria indulgentia. Itē omnibus diebus Dominicis sunt 300. anni cum totidem Quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item in inuentione Tituli S. Crucis 26. die Ianuarij, & quotidie etiam in Capella S. Helenæ, ad quam mulieres non intrant, nisi semel in anno, habentur plenaria indulgentia. Quas omnes indulgentias com-

PPP 3.

sequi

sequi valent Fratres, & sorores Ordinis Minorum recitantes stationem Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & totidem Ave Maria cum gloria Patri, ut in superioribus iam diximus, *ibidem. art. 7.*

Numerum specialem indulgentiarum, quæ pro singulis mensibus habentur in stationibus Romæ vide latè tom. 2. quæst. 90. per totam, quas breuitatis gratia omitto, passimque circunferuntur in tabulis Ordinis: Indulgentias verò stationum in Adventu, quadragesima, ac tempore Paschali vide quæstion. 91. & passim habentur in Bulla Cruciatæ.

29 Dies, in quibus lucrantur prædictæ indulgentiæ plenariæ sunt sequentes. In Die Circumcisionis Domini duobus in locis, nempe in S. Ioanne Lateranensi, & in Araceli. In Epiphania apud Ecclesias sancti Petri, & S. Mariæ Maioris, in octavo die Epiphaniæ ad S. Petrum, in die S. Marcelli Papæ, quo celebratur festum quinquaginta Martiæ apud Marochium occisorum, in nostro Ordine Minorum, in die SS. Fabiani, & Sebastiani, in die S. Agnetis, in Dominica prima post festum S. Antonij Abbatis, quo die ostenditur Veronica ad S. Petrum, in Conuersione S. Pauli, in die S. Agnetis secundo, in Purificatione B. Mariæ, in die S. Agathæ, in Cathedra S. Petri, in die S. Mathiæ Apostoli, in die S. Thomæ Aquinatis, in die S. Gregorij Papæ, in die S. Iosephi, in vigilia S. Benedicti Abbatis, in Annuntiatione B. Mariæ, in die S. Georgij M. in die S. Marci Euangelistæ, in die S. Petri Martyris, in die SS. Philippi, & Iacobi, in omnibus Dominicis Mensis Maij, in Inuentione S. Crucis, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quo etiam liberatur anima à Purgatorio, in die Apparitionis S. Michaelis, à qua vsque ad Kalendas Augusti habentur quotidie apud Ecclesiam Lateranensem tres plenariæ indulgentiæ, in die S. Bernardini Ordinis Minorum, in Ascensione Domini, in festo Corporis Christi, in die S. Antonij de Padua Ordinis Minorum, in Natiuitate S. Ioannis Baptistæ, in visitatione B. Mariæ, in die S. Bonauenturæ Episcopi, & Doctoris Ordinis Minorum, in die S. Alexij, in die S. Mariæ Magdalena, in die S. Iacobi Apostoli, in die B. Annæ, in die S. Petri ad vincula, & per octo dies sequentes, in dedicatione B. Mariæ de Angelis, seu Portiunculæ, quæ fuit prima Ecclesia Ordinis Minorum, in Inuentione S. Stephani, in festo S. Mariæ ad Niuës, in die S. Dominici, in die S. Laurentij, & per totam Octauam, in die S. Claræ Ordinis Minorum, in Vigilia Assumptionis B. Mariæ ad vespèras, in ipsa die Assumptionis, & per totam octauam apud S. Mariam Maiorem & ad S. Petrum, in Dominica infra octauam Assumptionis apud Araceli, in die S. Ludouici Episcopi Ordinis Minorum, in octaua Assumptionis ad S. Mariam trans Tiberim, in die S. Bartholomæi Apostoli, in die S. Augustini, in Decollatione S. Ioannis Baptistæ, in vigilia Natiuitatis Dominae nostræ ad vespèras, & in ipsa die B. Mariæ, in Exaltatione S. Crucis, in die S. Mathiæ Apostoli, in dedicatione S. Michaelis Archangeli, in die S. Hieronymi, in die B. P. N. Francisci, & per totam

Liberatio
animæ à purgatorio.

totam octauam apud eius Ecclesiam trans Tiberim, & ad S. Paulum, in festo S. Lucæ Euangelistæ, in die Sanctorum Simonis, & Iudæ Apostolorum, in festo omnium Sanctorum, in Comemoracione defunctorum, & per octo dies sequentes apud Ecclesias S. Mariæ Maioris, & S. Gregorij, in die octauo eorundem Sanctorum, in dedicatione Basilicæ Saluatoris, in Dedicatione Ecclesiæ Principis Apostolorum, in Præsentatione B. Mariæ, in die S. Cæciliæ apud suam Ecclesiam, & ad Araceli, in festo S. Clementis in eius Ecclesia, & apud S. Petrum, in die S. Andree Apostoli, in die S. Nicolai Episcopi in eius Ecclesia, & ad S. Crucem, in die S. Ambrosij, in Vigilia ad Vespèras, & in festo Immaculatæ Conceptionis B. Virginis, in festo S. Thomæ Apostoli, in Natiuitate Domini nostri Iesu Christi in qualibet trium missarum, in die S. Stephani, in festo S. Ioannis Euangelistæ, quo die etiam liberatur anima à Purgatorio, in festo Sanctorum Innocentium, & in die S. Syluestri Papæ. *Tom. 2. quæst. 90. per totam.* De quibus in tabulis Ordinis.

30 In Quadragesima à feria quarta Cinerum vsque ad Dominicam in Albis quotidie habetur indulgentia plenaria in diuersis Ecclesijs, & stationibus Romæ, & Dominica prima, secunda, Sabbatho ante Dominicam quartam, feria quinta ante Dominicam quintam, & infèria sexta Paraceuæ duplex indulgentia plenaria habetur apud duplicem Ecclesiam. Itè tempore Paschali conceditur plenaria indulgentia in Litanij maioribus S. Marci Euangelistæ, in Ascensione Domini, in vigilia, & Festo Penthecostes vsque ad Sabbathum inclusiuè. *Tom. 2. quæst. 91. per totam.*

31 In Adventu habetur indulgentia plenaria in omnibus quatuor Dominicis, & in secunda lucratur duplex apud duas Ecclesias, in tribus ferijs quatuor temporum, & in Natiuitate Domini ad omnes tres missas, & in tribus sequentibus diebus, in Circumcisione, & Epiphania Domini, in septuagesima, sexagesima, & quinquagesima. *ibid. d. 91. a. 1.*

32 Item vltra præfatas indulgentias plenarias est liberatio animæ à purgatorio in sequentibus diebus. In quadragesima, feria tertia post Dominicam primam, Sabbatho post Dominicam secundam, Dominica tertia, feria quarta, sexta, & Sabbatho ante Dominicam Palmarum, feria quarta post Pascha. Tempore verò Paschali, feria quinta, & Sabbatho post Penthecosten. Item per annum in festo S. Ioannis ante portam Latinam, & in die S. Ioannis Euangelistæ, & tandem omni feria quarta totius anni. Quas omnes indulgentias, & stationes suis diebus præsignatas lucrantur Fratres Minores, & communicantes in eorum priuilegijs, item & Confratres Chordigeri B. P. N. Francisci recitando dictos sex Pater noster cum totidem Ave Maria, & gloria Patri, ut sæpiù sæpius in superioribus diximus, *ibidem dicta quæst. 90. & 91.* vbi omnia hæc ad longum referuntur.

33 Summa igitur indulgentiarum plenariarum secundum numerum dierum, & stationum supra relataram, quæ consequuntur per circuitum

Liberatio animæ à purgatorio.

Dies, in quibus liberatur anima à Purgatorio.

lum totius anni apud Ecclesias Romæ excedit numerum 542. Imò & scilicet aliud aliud computum accedit ad 1098. si numeremus triplicem indulgentiam plenariam, quæ quotidie habetur ad minus in tribus locis, quæ multiplicata per 360, dies anni facit summam præfatam 1098. De quo in superioribus diximus, num. 21.

De Indulgentijs locorum, & Ecclesiarum Ierusalem, & Terra sanctæ.

34 Septem sunt loca principalia in Ierusalem ubi sunt mysteria, & indulgentiarum tria extant intramuros: Mons, scilicet, Syon, ubi David composuit Psalterium, sepulti que sunt Reges Israël, ac ibidem fuit sanctam Coenaculum: Mons Calvariarum, qui tempore Passionis Domini extra Urbem erat, & reliquum corpus civitatis. Quatuor verò loca extra muros circum circa sunt: Hoc est, Torrens Cedron, Vallis Siloë, mons Olivæ, & Bethania, tom. 2. q. 92. art. 1.

35 Apud montem Syon habetur indulgentia plenaria in locis sequentibus. In Monasterio Fratrum Minorum de Observantia, ubi Christus Dominus fecit ultimam Coenam, in Capella S. Thomæ Apostoli, ubi Dominus apparuit in capella, ubi descendit Spiritus Sanctus in die Pentecostes in loco, ubi obiit B. Virgo Maria: in domo Annæ Pontificis, ubi Domino fuit data alapa: & tandem ubi fuit decollatus S. Iacobus maior. In cæteris locis huius sancti montis, quæ sunt duodecim, in unoquoque lucrantur septem anni & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. art. 2.*

36 In Monte Calvariarum habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis: propè foramen, ubi posita fuit Crux Christi Domini, & ipse crucifixus est: in loco, ubi de Cruce depositus collocatus fuit in gremio B. Matris Dei, apud S. Sepulchrum in quadam capella, iuxta locum, ubi crucifixus est Dominus, & est quadam scala: sub rupe, ubi Crucifixus est Dominus, & est quadam Capella, in qua S. Helena reperit Cruxem ipsius Domini. Apud alia loca huius sancti montis, quæ sunt decem, in unoquoque habentur septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. art. 3.*

37 In corpore Civitatis habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis. In loco, ubi traditur natam fuisse B. Virginem, in domo Pilati, in templo Salomonis, ubi præsentata, & nutrita fuit B. Virgo, & tandem in Porta Aurea, per quam ingressus est Dominus cum ramis palmarum. In alijs locis sanctæ civitatis, quæ sunt septem, in unoquoque habentur septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. art. 4.*

38 Apud loca extramuros, in valle, scilicet, Siloë ad speluncam, qua se inclusit S. Petrus post negationem, & in tribus alijs locis sunt septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. art. 5.*

39 Apud

39 Apud torrentem Cedron habetur indulgentia plenaria in loco, ubi Dominus ter oravit ad Patrem, & tribus alijs in locis habentur septem anni, & totidem quadragenæ, *ibi. art. 6.*

40 Apud Vallem Iosaphat habetur indulgentia plenaria in loco, ubi sepulta fuit Domina nostra B. Maria, in loco verò, ubi lapidatus fuit Stephanus sunt septem anni, & totidem quadragenæ, *ibi. art. 7.*

41 In Monte Olivæ habetur indulgentia plenaria apud locum, ex quo Dominus ascendit ad coelum, itemque in loco Galileæ, ubi promissit, & apparuit Discipulis post Resurrectionem. In sex alijs locis huius montis sunt septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. art. 8.*

42 Apud Bethaniam habetur indulgentia plenaria in loco, ubi resuscitatus est Lazarus, & in quatuor alijs locis sunt septem anni, & totidem quadragenæ. Summa præfatarum indulgentiarum plenariorum est 20. & anni 336. & totidem quadragenæ, exceptis alijs, quæ sunt in Bethlèem, & Nazareth, quas omitto, quia ad eas lucrandus non extenditur concessio Leonis X. de recitatione sex Patrum noster, & Ave Mariæ cum gloria Patri, sicut extenditur ad supra enumeratas, *ibi. art. 9.*

De Indulgentijs S. Iacobi in Compostella.

43 Apud S. Iacobum in Compostella habetur indulgentia plenaria toto anno iubilæi, quando scilicet, occurrerit festum S. Apostoli in Dominica, quo concurrente omnes in peregrinatione poenitentes, & confessi manent absoluti a pena, & a culpa, ex concessione Calixti Papæ. Item qui veniendo, stando, vel redeundo causa visitationis dictæ Ecclesiæ decesserit, habita poenitentia de commissis, remittuntur ei omnia peccata, *Tom. 2. quæst. 93. art. 1.*

44 Item est remissio tertiæ partis peccatorum quocumque venientij ad eandem Ecclesiam: Item incedentes singulis Dominicis in processione, quæ solet fieri in eadem Ecclesia, ultra prædicta, habet pro qualibet vice 40. dies indulgentiæ, & sic per totam hebdomadam, si autem est dies festus 300. dies. Item in dedicatione eiusdem Ecclesiæ, ac in Vigilia, & die S. Iacobi sunt 600. dies, ultra præfatam indulgentiam tertiæ partis peccatorum. Item audientes missam ab Archiepiscopo, vel Cardinali apud altare S. Apostoli habent 200. dies, ultra prædictam indulgentiam. Quæ omnia consequi possunt Fratres Minores, & per communicationem alij Regulares recitando dicta sex Patrum noster, & Ave Maria cum gloria Patri. Nec per Bullam Cruciatæ suspenduntur quoad nos, quia a tempore Pij V. solet apponi clausula, quod in suspensione generali indulgentiarum, quæ solet fieri in publicatione dictæ Bullæ, non censentur suspensæ gratiæ, & indulgentiæ concessæ Mendicantibus quoad suos Fratres, *ibi. art. 2.*

De Indulgentijs reuocatis à Paulo V.

45 Sed circa iupradicta insurgit nobis magna valde difficultas, nā Dominus Paulus V. anno Domini 1606. Pontificatus sui anno primo per suam Bullam in forma Breuis reuocauit omnes, & singulas indulgentias per antecessores suos concessas quibuslibet Regularibus, Religiosis, ac Monialibus cuiusvis Ordinis, illasque annullauit, & loco earum concessit, & taxauit certas quasdam de nouo, statuens, quod Religiosi tantum gauderent concessis, & nominatim expressis ab eo in eadem Bulla. Post quam generalem reuocationē concessit nobis Fratribus Minoribus recitantibus coronam B. Mariæ indulgentiam plenariam, addens se id de nouo concedere, non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum. Sed post hæc idem Paulus V. confirmans omnia antiqua priuilegia dictis Fratribus Minoribus, inquit, se confirmare etiam gratias, concessiones, & indulta spiritualia, nullum tamen verbum fecit de indulgentijs, additque, se etiam innouare omnia, & singula concessa lib quacunque forma, & expressione verborum per prædecessores suos, ac perse, & Sedem Apostolicam, & præsertim per Clementem Octauum confirmata per suas in forma Breuis litteras, quas in totum cum omnibus, & singulis in eis contentis decretis, clausulis, & declarationibus quibuscunq; ac si de verbo ad verbum in suis litteris insererentur, ac inserta forent, confirmat, innouat, & approbat, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisque decretis dicti Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum, non obstantibus quibuscunq; &c.

His igitur suppositis dubium non vulgare insurgit, an per hanc tam amplam confirmationem priuilegiorum censeantur hodie reualidatæ dictæ indulgentiæ reuocatae ab eodem Domino Paulo V.

Portet in suis Dubijs Regularis, vbi Indulgentia, num. 12. §. secundum principale, agens in terminis de hac re constanter tenet, per dictam confirmationem Pauli V. non esse reualidatas dictas indulgentias ab eo prius reuocatas, & huius sententiæ asserit fuisse graues, & doctos viros hac de re consultos in Eborensi Vniuersitate, & in Conuentibus insignioribus Orlisiponensis ciuitatis, probatque assertum.

Primo, quia non est credendum de Domino Papa tam citò mutasse sententiam in re grauisima, quam in præfata Bulla testatur iam intenta tam à Clemente Octauo, & sibi etiam à procuratoribus Ordinum postulatam, vt ipsemet dubia Religiosis quietaret in re tam graui, & in tanta confusione tot antiquarum indulgentiarum.

Secundo, quia idem Paulus V. concedens Fratribus Minoribus indulgentiam plenariam pro Corona B. Mariæ, de qua supra mentionem fecimus, dixit se id facere non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum, si ergo pro concessione vnus tantum indulgentiæ, expres-

sant

sam fecit mentionem suæ reuocationis, cur etiam non idem expressis confirmans non vnam, sed tot, ac tantas indulgentias, de quibus ipsi Religiosi postularunt à Domino Papa suam decisionem?

Tertio probat, quia Clemens VIII. illius prædecessor quando confirmauit priuilegia dictorum Fratrum Minorum expressè dixit se confirmare indulgentias, & cæteri Pontifices similiter, at Paulus V. nullum omnino verbum fecit de indulgentijs, quod est vehemens inditium suæ mentis, nolle scilicet eas confirmare, quod si veller, id vtique exprimeret.

Quarto probat, quia lex Principis debet promulgari clarijs, proprijs, & communibus verbis ad tollenda dubia, vt tradunt Doctores in materia de legibus: Dubium verd est, imò & insolitum, quod per gratias, & indulta spiritualia intelligantur indulgentiæ. Deinde quia indulgentia est res grauisima, habetque nomen commune, & vsitatum, ac proinde non debuit per circuloquia exprimi. Et quod sub nominibus communibus non intelligantur indulgentiæ tenet Suarez lib. 8. de legibus c. 9. ad finem, & innuit Nauar, lib. 5. conf. 2. num. 3. titulo de poenit. & remissionibus.

Vltimo probat, quia, vt Iuristæ dicunt, in concessione generali Principis non veniunt illa, quæ si Princeps aduerteret, vel rogaretur, non esset concessurus, at in illa concessione, seu confirmatione generali gratiarum, & indultorum, si Papa nuper reuocans omnes indulgentias cū tanto fundamento aduerteret, vel rogaretur, credendum est noluisse eas reuocatas iterum tam facile validare, alias pōset aliquo modo de inconstantiâ argui.

His in confirmationem addi potest, quod noster Auctor nouissimè post illam reuocationem generalem scribens videtur hanc tenere sententiam, nam in *Addit. Summa tomo 3. capit. 10. num. 1.* asserit, quod licet Fratres in certis festiuitatibus, de quibus apud Bullarium, virtute suorum priuilegiorum, possint plenariè absolui à reuerentis, non tamen potest confessarius illis concedere indulgentiam plenariam, quia, inquit, Paulus V. in sua reuocatione indulgentiarum id abstulit. Item d. *Tomo 3. cap. 11. num. vnico* ait, quod indulgentia plenaria concessa à Calixto III. parentibus Fratrum Minorum in hora mortis, & confirmata per Clementem VIII. vt possint eligere confessorem, à quo absoluantur plenariè à culpa, & à poena, non est reuocata per Dominum Paulum V. quia, inquit, ille non reuocauit, nisi indulgentias directæ, & principaliter concessas personis Fratrum. Ex quibus clarè colligitur in sententiâ nostri Auctoris huiusmodi indulgentias directæ, & principaliter concessas Religiosis, omninò esse abrogatas, nec reualidari per dictam Bullam confirmatoriam nostrorum priuilegiorum, & gratiarum expeditam à D. Paulo V.

His tamen non obstantibus opposita sententia tanquam probabilis,

299 2

bilis,

Bull. Bul. 46.
Leo. x. n. 3. C.
Bulla 3 2. Sica
ti. 4.

In Bull. Bull.
8. Clem. 8.

bilis, & veritati, ac pietati magis propinqua amplecti, & sequi in praxi potest, scilicet, quod per dictam confirmationem privilegiorum sunt vivificatae, & revalidatae antiquae indulgentiae ab ipso Domino Paulo V. in principio sui Pontificatus reuocatae. Quod sequentibus rationibus probato efficaciter.

Primo, quia postquam D. Paulus V. in sua Bulla ait, se confirmare privilegia, gratias, & indulgentias spiritualia (sub quo nomine, indulgentias spiritualia, veniunt indulgentiae secundum aliquos, sicut etiam venire censentur omnia alia similia pertinentia ad animam, vt dispensationes, absolutiones a reatuatis, concessiones ad quietandos scrupulos, & alia id generis) addit, se innouare, seu de nouo concedere privilegia confirmata a Clemente VIII. cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, & declarationibus quibuscumque contentis in litteris suae confirmationis: Dominus vero Clemens VIII. expressè, & aperte concedit indulgentias in sua Bulla confirmatoria, quae extat apud Bullarium. Vnde cum decretum innouans intelligendum sit secundum tenorem decreti innouati, *in testamento fidei commissa, & de mandatis, Aulicis, constitutio innouans, & vnde versum illius col. 3.* Sequitur manifestè indultum Pauli V. esse intelligendum iuxta formam, & tenorem Bullae Clementis VIII. atque adeo confirmatione indulgentias, quas expressè confirmat idem Clemens.

Secundo, quia Paulus V. confirmat, & innouat privilegia, ac gratias confirmatas a praefato Clemente praedecessore suo (meo videri) ex certa scientia, vt statim probabimus, confirmatio vero ex certa scientia habet vim non concessiois, & innouationis privilegij amissi, nulli, aut reuocati, reddendo illud de non valido, seu nullo validum, glossa in cap. *quis dixerit de confessione, praebe. cap. 1. de transact. vbi Innocentius, Barrolus, Panormitanus, & DD. communiter, vt late, & perdoctè tradit Suarez, lib. 8. de legibus, cap. 18. à num. 11.*

Quod autem dicta confirmatio Pauli V. sit ex certa scientia, licet formaliter, & expressè id non exprimat, probatur primo, quia, inquit, se confirmare, sicut confirmauit Clemens VIII. cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, &c. In suis litteris contentis (nota verbum, clausulis) vna vero ex praecipuis clausulis posita in dicta Bulla Clementis est ista, *ex certa scientia, ergo, &c.*

Secundo probatur ex illis verbis Bullae Pauli V. ibi: *Ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, infererentur, ac his inserta forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes.* Pro quorum verborum intelligentia aduertendum est cum Suarez supra, numer. 5. & nostro Auctore tom. 1. quaestio 8. artic. 4. & nos resoluemus infra de privilegijs, humi. 9. duobus modis posse confirmari privilegium. Vno modo cum perfecta noticia illius, & innotuq; de constantia, ac tenoris ipsius: Alio modo cum sola cognitione confusa privilegij, quod simpliciter proponitur, vt antea concessum fuisse ante examine, vel distinctior noticia illius. Priori modo

modo facta confirmatio dicitur esse ex certa scientia: posteriori modo confecta dicitur esse in forma communi. Vnde quando in bulla confirmatoria ponuntur verba aliqua, quibus sufficienter significatur praecessisse examen, seu cognitionem perfectam, confirmatio erit ex certa scientia: quando vero in ipsa confirmatione nil speciale inuenitur, erit in forma communi. Signa autem (addit idem Suarez) quod confirmatio data fuerit cum exacta cognitione sunt haec. Primo, si in instrumeto confirmationis inseratur totus tenor prioris privilegij, nam tunc constat Principem re tota sufficienter intellecta, suam auctoritatem adhibuisse, iuxta cap. *venerabilis, de confirmat. vtili, vel inutili, ibi, & ad maiorem videntiam litteris confirmationis tenor compositionis insertus*: vbi glossa ait, illam confirmationem fuisse ex certa scientia, quia Papa cum eam viderit, confirmauit. Panormitanus addit, hoc etiam procedere, si in confirmatione addatur illa clausula: *sicut prouide factum est, &c.* quia tunc, inquit, non intelligitur haec clausula conditionaliter, sed casualiter. Secus autem esset, si tenor non esset insertus, iuxta cap. *examinata, de confirmat. vtili, ibi, vbi id etiam notat idem Panormitanus.* Et ratio est perspicua, quia quando tenor inseritur, iam non est necessaria cognitio, cum de re tota cõfesset, & ideo verba illa non possunt habere commodum sensum conditionalem, sed absolutum, seu affirmatiuum, seu causalem, videlicet, confirmo hoc, quia constat mihi prouide factum esse: secus vero est, quando non inserto tenore privilegij in confirmatione ponitur dicta clausula: quia non est verosimile affirmari id, de quo non constat, & ideo conditionaliter intelligitur. Haec Suarez.

Ex quibus colligitur, quod licet in bulla Pauli V. non inseratur tenor privilegij innouati, Pontifice affirmante illum habere pro expresso, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso infereretur, & pro sufficienter expresso (nota verbum, *nihil penitus omisso*) quod repetit Papa in non obstantijs, idem iudicium erit de illo, ac de inserto, & expresso: At vti diximus ex Suarez, signum praecipuum, & manifestum confirmationis, ex certa scientia, seu cum exacta cognitione totius rei est, quando tenor prioris privilegij in illa inseritur, ergo &c. aliter non affirmaret Pontifex, se habere praefatum tenorem pro expresso, & inserto, non enim ignorare praesumitur rem, quam veluti sibi notam, ac exactè competentam repetere, vel insertere reuertit, habens illam pro sufficienter expressa, ac inserta. Nam Princeps habere dicitur ius in peccatore, ac proinde illud ignorare non praesumitur, cap. 1. de conscri. lib. 6. quod in privilegijs omnes admittunt, maximè quando confirmantur ex certa scientia, ac enim praesumitur scientia prioris iuris innouati semper, teste Suarez supra num. 6.

Et confirmatur ex his, quae tradit Felinus relatus ab eodem Suarez dicti num. 6. in cap. *cum inter de excepr.* vbi late disputat, an necessaria sint in rescripto formalia verba, *ex certa scientia*, vt dispositio censetur esse

ex certa scientia, & concludit non esse necessaria, sed sufficere, quod ex alijs verbis eiusdem rescripti, seu ex narratis in illo constet Principem cum plena facti cognitione processisse, quæ est sententia communis Panormitani, & aliorum in *cap. cum inter, de exception. & in cap. ad hac, de rescript. num. 7.* vbi Decius nu. 6. & latè Felin. in *cap. nonnulli*, vbi etiam alijs eodem titulo, ex quo concludunt hi Auctores sufficere clausulam æquipotentem illi, *ex certa scientia*, qualis censetur illa, *de plenitudine potestatis*, ex Panormitano, Decio, & Felino supra, qui dicunt clausulam, *ex certa scientia* includere clausulam, *de plenitudine potestatis*, non tamen declarant, an conuertantur, sed id magis declarat Alexander lib. 4. consi. 122. n. 22. & lib. 5. consil. 30. num. 9. quia, inquit, per hanc clausulam significat Pontifex, se velle operari, non tantum secundum ius commune, sed etiam unum supra, vel contra ius ordinarium, quod non præsumitur facere, nisi ex certa scientia: & eadem ratione concludit Felin. in dict. c. *cum inter*, 7. in fine, & in dict. c. *nonnulli*, fallentia 4. sufficere clausulam, *non obstante lege disponente in contrarium*, quia etiã tunc censetur vti plenitudine potestatis.

Ex qua doctrina sequitur euidenter, quod in nostro casu, licet nõ sit posita formalis, & expressa clausula, *ex certa scientia*, cum constet ex alijs verbis, & clausulis priuilegij Pontificæ cum plena facti cognitione processisse, sufficit, vt dicatur dicta confirmatio ex certa scientia, quia taciti & expressi idem est iudiciũ, vt est notũ in iure. Quibus addo, quod cũ clausula, *ex certa scientia*, æquipoleat clausula, *de plenitudine potestatis*, vt admittunt omnes, & idem iudiciũ sit de clausula, *non obstante lege in contrarium*, quæ censetur eadem, ac *de plenitudine potestatis*, vt supra resoluius cum Felino, & in dicta bulla confirmatoria Pauli V. ponantur amplissimi clausula non obstantiũ in contrarium, dicendo, *non obstantibus quibuscumq; priuilegijs quomodolibet in contrarium per prædecessores nostros, ac etiã per nos concessis, &c.* concluditur dictũ priuilegiũ confirmatorium dicendũ esse ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quod est idem.

Quod adhuc confirmatur, ex traditis à nostro Auctore tom. 1. q. 8. art. 3. in fine, quo loci resoluit ex sententia multorum de famosioribus scholæ Salmanticensis, quod quoadcunque aliqua priuilegia innouantur, seu de nouo conceduntur cum clausula: *non obstantibus reuocationibus Apostolicis*, intelliguntur vniuersata, & de nouo concessa etiam illa, quæ fuerunt reuocata, aliter nihil operarentur dicta verba, cum tamen verba in literis Apostolicis posita aliquid debeant operari. Quæ opinio, addit Auctor, est Collectoris in Compend. Mendic. titulo, priuilegia Fratrum §. 14. eamque approbat Cordaba in Addit. ad Compend. & tenet Panormit. in *cap. cum super, de causa possess. & proprietat.* post Ioan. de Lignano, & diffusè probat Rosella titulo, absolutio 1. n. 122. & 123.

Vltimo probatur nostra sententia ex alijs verbis dictæ Bullæ confirmatorie Pauli V. vbi, *exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisq; decretis eiusdem Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum*: ex quibus perspi-

perspicue deducitur, omnia alia contenta in bulla Clementis VIII. exceptis his duobus, voluisse comprehendere Pontificem in sua bulla: quia exceptio posita in generali concessione firmat regulam in contrarium l. *Tribunus §. vltimo, ff. de militar. testament.* Vnde licet in generali concessione potestatis ad absoluendum non veniant casus referuati, si tamen addatur exceptio vnus casus referuati, censentur alij concessi. Hæc doctrina est nostri Auctoris dicta quæst. 8. art. 1. p. ad finem, quem in simili allegat Suarez in dicto lib. 8. c. 19. num. 6. qui addit, quod licet per confirmationem informam communi non ratificentur priuilegia nulla, nihilominus si in tali confirmatione addatur exceptio vnus priuilegij alijs irriti, vel reuocati, eo ipso intelligitur, mentem confirmantis fuisse cætera alia, etiam si essent amissa, vel irrita confirmare, vt tradit Bald. in feud. titulo, per quos fiat in vestitura cap. 1. num. 2. & summitur à simili ex eodem in l. 1. §. *sed excipiuntur, ff. de ferijs*, & sequitur Iason in l. *vltim. ff. quod quisque iuris*. Cum ergo in nostro casu Pontifex referens se ad bullam sui prædecessoris Clementis VIII. omnia in ea contenta confirmet, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, & saluis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorum, eo ipso de mente ipsius Pontificis cætera alia confirmata existere intelliguntur, etiam si olim reuocata, aut nulla extitissent, si enim noluisse aliquid ab eis confirmare, id vtiq; nominatim, & specialiter exciperet, sicut excipit decreta contraria Tridentino Concilio, & in fauorem dictorum Fratrum Reformatorum, igitur non excipiendo indulgẽ de indulgentijs, quas se paulo antea reuocauerat, nec in bulla præfati Clementis esse specialiter concessas, & confirmatas ignorabat, præsumitur de ipsius mente, voluisse ipsas iterum reuallidare, confirmare, & in pristinum statum restituere.

Ex dictis facilis patebit respõsio ad argumenta in oppositum. Ad primũ dic; quod nil inconuenit credere de Domino Papa mutasse sententiam in re grauisima iam iam antè intentata à suo prædecessore, sibiq; supplicata à Procuratoribus Ordinum: quia hoc resultat in fauorem, & salutem animarum, & consolationem spiritualem Religiosorum, qui quotidi è clamabant, se priuatos esse tantis auxilijs, & suffragijs spiritualibus indulgentiarum.

Ad secundum dic; quod Dominus Papa in sua bulla confirmatoria priuilegiorum fecit sufficientem mentionem suæ reuocationis generalis indulgentiarum dicendo: *non obstantibus quibuscumque quomodolibet in contrarium, etiam per nos concessis*: vt patet ex secunda probatione supra.

Ad tertium dic; quod præfatus Dominus Paulus V. non confirmauit expresso nomine indulgentias, quia se remisit ad bullam Clementis VIII. qua nominatim, & expressè dictas confirmauit indulgentias, quod sufficere constat ex resolutis, & traditis supra in prima probatione.

Ad quartum similiter dic; quod dato, quod per indulta spiritualia, & gratias non intelligantur indulgentiæ, satis mentem suam declarauit

uit Pontifex dicendo, se confirmare omnia, & singula contenta in bulla sui prædecessoris, hoc enim expressa est confirmatio indulgentiarum, quas ipse prædecessor verbis clavis, proprijs, & communibus confirmauerat, quod tanquam apertum non indiget alia probatione.

Ad vltimum dic, quod in dicta bulla confirmatoria nostrorum privilegiorum benè aduertit Paulus Quintus se confirmare indulgentias, siquidem habuit perfectam notitiam omnium contentorum in bulla Clementis sui prædecessoris, quæ omnia, & singula confirmauit, vt constat ex dictis supra in secunda probatione.

Ad confirmationem deductam ex doctrina Auctoris respondetur, quod idè affirmare ausus est, reuocatas esse præfatas indulgentias pro Fratribus à Domino Paulo Quinto in sua bulla reuocatoria: quia ad eum non peruenit, nec vidit tenorem, & clausulas positas in secunda bulla confirmatoria nostrorum privilegiorum expedita ab eodem Paulo Quinto, si enim videret, & attentè perpenderet, forsitan nostræ assentiret, & subscriberet sententiæ.

Denique nè alicui nimis scrupuloso de reuadatione harum indulgentiarum scrupulus adhæreat, idem Dominus Papa Paulus Quintus, expressè confirmauit, & de nouo concessit indulgentiam magnam, seu stationem Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & Aue Maria cù gloria Patri ad finem, olim concessam à Leone X. vt supra diximus nu. 12. in qua virtualiter includuntur cæteræ aliæ antiquæ indulgentiæ, vt manifestum fiet ex resolutis à nobis in tota hac resolutione.

Hæc de tota hac quæstione circa indulgentias reuocatas à Paulo Quinto, & ab eodem postea reuadatas dicta probabiliter sint factis, quibus subscripserunt quidam ex Salmanticensis scholæ Magistris. Velle enim equidem, quod hic articulus clarius, & apertius, tanquam res grauissima à Domino Papa per suas literas nobis innotesceret, interim tamen non apparet de expressiori mente suæ Sanctitatis, probabiliter possunt Religiosi vti præfatis indulgentijs.

De Indulgentijs de nouo concessis à Paulo Quinto in dicta Bulla reuocatoria.

46 Postquam Paulus Quintus reuocauit omnes indulgentias per suos prædecessores concessas Regularibus, loco illarum quasdam alias ad taxam concessit, decreuitque quod his tantùm fruereantur, quæ sequuntur.

Primo, concedit plenariam indulgentiam fidei Christiano suscipiendi habitum apud Religionem approbatam, præmissa tamen sacramentali Confessione, & sacrae Communionis refectione.

Secundo, eandem plenariam indulgentiam concedit nouitio profi-

centi

centi in die professionis, prius etiã sacramentaliter confessio, & sacra Eucharistia refectione.

Tertio, eandem plenariam indulgentiam concedit cuiusque Religioso intra clausuram degenti missam celebranti, vel post sacramentalè confessionè sacrae communionis refectione in festo principali sui Ordinis, puta Fundatoris, seu Patroni, vel alterius sancti pro principali declarati. Sed debet vltra orare pro concordia Principum Christianorum, extirpatione Hæresum, exaltatione Ecclesiæ, & salute Summi Pontificis.

Quarto, eandem indulgentiam plenariam largitur cuius Religioso in articulo mortis, si verè pœnitens confessus, & sacro viatico refectionis sit, quod si facere non valeat, sufficit cordis contritio, pronuntiatio, & inuocatio Sanctissimi nominis Iesu ore, vel corde, si ore non possit.

Quinto, eandem indulgentiam plenariam concedit nouo Sacerdoti celebranti primam missam post sacramentalem confessionem, & cuius Religioso illam audienti, si prius celebravit confessus, vel sacra Eucharistia communicatus.

Sexto, eandem plenariam indulgentiam concedit, & remissionem omnium peccatorum cuiusque Religioso per decem dies ad aliquod cubiculum à negotijs, vel à conuersatione aliorum segregato, ibique intento lectioni librorum spiritualium, & cæterorum ad deuotionem excitantium, considerantiq; sæpe mysteria fidei, diuina beneficia, quatuor nouissima, Passionem Christi Domini, similiaque exercitia spiritualia agentis. Debet tamen facere simul confessionem generalem totius vitæ, vel vnius anni, vel ordinariam, summereque sacram Eucharistiã, vel celebrare: & hoc toties, quoties fecerit præfaram indulgentiam lucratur.

Septimo, quicumque Religiosus viuens in clausura visitans suam propriam Ecclesiam, oransq; deuotè pro pace Principum Christianorum, & pro cæteris supra relatis in tertio indulto lucratur omnes indulgentias concessas visitantibus Ecclesiis intra, & extrâ muros Romæ in diebus stationum, ac si ipse easdem visitasset. Hæc est maior, & facillior inter has indulgentias.

Octauo, cuius Religioso in clausura viuenti recitanti coram altari suæ Ecclesiæ singulis diebus quinquies Pater noster cum Aue Maria concedit quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Idemque lucrantur itinerantes, vel extra clausuram existentes de licentia Prælatorum recitantes easdem orationes coram altari alicuius Ecclesiæ.

Nono, Religiosis per spatium vnius mensis singulis diebus habentibus mediam horam orationis mentalis, & in vltima Dominica ipsius mensis confessis, & sacrae communionis refectione concedit sexaginta annos, & totidem quadragenas indulgentiæ.

Decimo, accusantes in capitulis suas culpas, imperfectiones, & pec-

R 15

cata

cata contriti, ac communicati, habentesque exercitia virtutum habens tres annos, & totidem quadragenas.

Vndecimo, indulgentiā plenariā concedit cuius Religioso misso à Papa, vel à suo superiore ad terras infidelium, vel hereticorum prædicandi, aut docendi ibi Catholicos, vel Hereticos, conuertendi, seu infideles reducendi gratiā, si ad id prius confessus sacramentaliter, & sacra communione refectus fuerit. Quod duobus vicibus distinctis potest lucrari, primo in die receptionis dictorum sacramentorum, & secundo in ingressu prouinciæ, ad quam mittitur.

Duodecimo, Religiosi confessi, & sacra communione refecti, qui durante spatio quadraginta horarum orationis institutarum à superiore in visitatione generali, pro meliori successu visitationis ad minus habuerint duas horas orationis, etiam diuersis temporibus per intervalla, rogando deuotè pro concordia Principum Christianorum, extirpatione Heresum, exaltatione Fidei, salute Papæ, & augmento Regularis disciplinæ indulgentiam plenariam, ac peccatorum omnium remissionem consequantur.

Indulgentia plenaria pro corona B. Virginis concessa à Paulo 5.

47. Item post dictarum indulgentiarum concessionem, idem Paulus V. concessit nobis Fratribus Minoribus recitantijs coronā B. Mariæ indulgentiam plenariam, ad instantiam oratoris Hispaniæ apud Romanam Curiam agentis, & Procuratoris Romani eiusdem Ordinis, idque affirmat in suis litteris se denuo concedere non obstante sua generali indulgentiarum reuocatione, de qua supra. Hæc refert Portel dicto verb. indulgentia à num. 1.

Tandem idem Pontifex concessit nobis Minoribus magnam illam indulgentiam, seu potius innumerabilem multitudinem indulgentiarum stationis (vt vocant) Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & Ave Maria cum gloria Patri ad finem cuiuslibet, in quo continentur omnes indulgentiæ stationum Romæ, Ierusalem, S. Iacobi in Compostella, & Portiunculæ, vt supra iam sæpè diximus. Quod ita concessum, & indultum fuisse à Domino Papa accepta duobus viris grauissimis Patribus meæ Prouinciæ S. Iacobi, idemque confirmauit, ac de nouo concessit Sanctissimus Dominus N. Urbanus VIII. dummodò statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt etiam accepti à quodam Religioso graui à Curia Romana venienti, seu accedenti.

De Indulgentijs quoad seculares.

48. Ultra plurimas indulgentias concessas secularibus visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, quas omnes ad annos quingentos quadraginta octo, & dies ducentos, sexaginta, vel secundum Collectorem ad mille, trecentos, & quadraginta annos, & quatercentum quadraginta sex quadragenas, ac triginta & vnū dies

ascens.

ascendere referunt, modo concessa est indulgentia plenaria per Sixtū V. omnibus fidelibus confessis, ac sacra Eucharistia refectis visitantibus dictas Ecclesias in festis dictorum Sanctorum, ibiq; orantibus pro pace Principum Christianorum, exaltatione sanctæ Ecclesiæ, ac Heresum extirpatione, idemq; luorantur Moniales S. Claræ, & Conceptionis visitantes suas Ecclesias, de quibus apud Bullarium. Quæ indulgentiæ communicantur Ecclesijs Fratrum Prædicatorum pro Sanctis sui Ordinis, sicut è conuerso concessa pro Sanctis Prædicatorum communicantur pro Sanctis Minorum, ex indulto Iulij II. Leonis X. & Sixti III. apud Bullarium. Et nota, quod in festo S. Claræ ad lucrandum præfatam indulgentiā necesse est visitare proprias Ecclesias Monialium. to. 2. q. 87. art. 5.

49. Eadem indulgentia plenaria conceditur modo supradicto visitantibus Ecclesias Monialium Conceptionis sub cura Fratrum Minorum degentium in festo Immaculæ Conceptionis B. M. Virginis, ex concessione eiusdem Sixti Quinti. *Ibidem art. 4.*

50. Item in festo Portiunculæ, seu Dedicationis Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis apud Alesisium concessa est magna illa indulgentia, quæ concessa, & indultā fuisse ab ipso Christo Dño viuæ vocis oraculo ad instantiam B. P. N. Francisci, declarauit Benedictus XI. eandemq; confirmarunt idem Benedictus XI. & XII. & postea Sixtus II. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, & alij Pontifices, qui etiam id extendunt ad omnia Ordinis monasteria, nūcq; nouissimè in perpetuum, seu perpetua confirmata, & concessa est per Dominū Papā Gregoriū XV. vt testatur Portel in addit. ad debia v. Indulgentia n. 1. in fine, & habetur in tabula Capituli Generali Romæ anno Dñi 1625.

Sed aduertat oportet, quod hæc magna indulgentia Portiunculæ non est iubileū, vt quidam suspicantur ex eius amplissima concessione, siquidem in illa non datur facultas absoluendi à reſeruatīs. *Ibidem art. 6.* De quo Portel verb. indulgentia, n. 2. & verb. priuilegij cōmunicatio, n. 20. vbi tradit hanc indulgentiam non communicari alijs religionibus, vide suprà resolut. 31. num. 4.

51. Indulgentia plenaria concessa ad tria signa cāpanæ post solis occasum recitatis tres Ave Mariæ modo & forma supra à nobis tradita n. 17. potest lucrari ab omnibus Christi fidelibus, licet enim indulta fuerit à instantiam Guardiani Burgensis, non tamen restricta fuit ad Fratres, sed absolutè, & sine restrictione concessa. *Ibidem art. 12.*

52. Item ultra supradicta seculares visitantes Ecclesiam mōtis Aluernæ in die Stygnatum P. N. B. Francisci luorantur remissionem mediocritatis omnium peccatorum. Alias verbò Ecclesias Ordinis eadem die visitantes triginta annos indulgentiæ, ex indulto Gregorij IX.

Item tempore quadragesimæ visitantibus dictas Ecclesias Fratrum Minorum conceditur indulgentia trium millium octingentorum, quinquaginta septem annorum, ac ducentorum septem dierum, in alijs verbò

R r 2

quibus.

Bullar. bulla 16. Sixti v. & bulla 10. &

32. Sixti 4. Bullar. bulla 33. num. 52. Sixti 4.

Nota pro indulgentia in festo S. Claræ.

Bullar. bul. 2. Sixti 5.

Bullar. Orac. 52. Sixti 4.

In quadragesima sunt in Ecclesijs Fratrum Minorum 3857 anni ac 2076 dies indulgentiarum.

60. Sixtus V. concessit ad instantiam Fratrum Carmelitarum, Discalceatorum omnibus, & singulis Christi fidelibus, qui hoc modo alio saluauerint, suo nempe vulgari, seu Latino Sermone: *Laudetur Iesus Christus*, & his, qui sic responderint: *in secula, vel amen, aut semper*. vtrisque tam salutantibus, quam respondentibus, vbicumque id factum fuerit, quinquaginta dies indulgentiarum. His autem, qui nomen Iesu, vel Mariæ reuerenter ore nominauerint viginti quinque dies. Qui vero in mortis articulo ore, vel corde (si ore non potuerint) idem Sanctissimum nomen Iesu inuocauerint, dum modo antea habuerint consuetudinem sic salutandi, vel nominandi idem nomen Iesu, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem consequantur. Item concessit, quod qui Litanias eiusdem Sanctissimi nominis Iesu nominauerint, seu recitauerint, trecentos dies indulgentiarum, qui vero Litanias B. Mariæ ducentos, necnon prædicatoribus, qui inter prædicandum adhuc modum salutandi, inuocandi, vel recitandi, seu nominandi nomen dulcissimum Iesu, & Mariæ auditores, monuerint, & quicumque hanc salutatio nis formam vsui esse curauerint easdem indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur. Hæc omnia habentur apud Bullarium in qua-

Bull. Bull. 26.

Sixti V.

Bull. oraculo.

17. Pauli 3.

dam Bulla diæi Sixti V.
61. Paulus Tertius concessit plenariam indulgentiam omnibus sacerdotibus nostri Ordinis Minorum celebrantibus omni feria sexta Missam de quinque plagis Domini nostri Iesu Christi. Refertur in Bullario inter viuarum vocis Oracula diæi Pontificis.
Quæ autem indulgentiæ concedantur Confratribus Chordigeris B. P. N. Francisci, & Corrigatis S. Augustini vide. *romo 1. quæst. 58.* & nos diximus supra de Confratrijs.

De Indulgentijs per modum suffragij pro defunctis.

62. Fratres Minores Observantiæ liberant vnâ animam à Purgatorio in Sabbatho Palmarum, in festo S. Ioannis Euangelistæ, & in die eius Martyrij ante portam Latinam, dicendo Psalmos Pœnitentiales, vel quinquies Pater noster, & Aue Maria, ex indulto Leonis X. apud Bullarium inter viuarum vocis oracula, dummodò ipsa die dicant coronam B. Mariæ pro Domino Papa. Hæc tres concessiones pro liberandis animabus Purgatorij inueniuntur tantum authenticæ, cæteræ supra relatae in ferijs quadragesimæ reperiuntur in multis summarijs Romæ impressis, & in Bullis Cruciatæ, ideoque non debent contemni. *romo 2. quæst. 96. artic. 1.* De quo Collector Comp. Mendican. titul. indulgentiæ, non plenariæ quoad Fratres, S. 14.

Bull. oraculo.

28. 29. & 30.

Leon X.

63. Fratres Minimi habent priuilegium, vt in diebus Lunæ, & Mercurij in omnibus Conuentibus Ordinis prælatus, vel alius antiquioribus Fratribus domus celebans pro aliquo defuncto, eius animam li-

beret

beret à Purgatorio, quod si adest Prouincialis, ipse est, qui extrahet animam. Ita refertur à Collectore priuilegiorum dicti Ordinis. *Ibidem artic. 1.*

64. Item Leo X. concessit apud Bullarium inter viuarum vocis oracula, vt Fratres Minores dicentes officium defunctorum, vel septem Psalmos Pœnitentiæ pro animabus Purgatorij consequantur plenariam indulgentiam toties, quoties, ad instar recitantium coronam B. Mariæ. Item etiam concessit, vt indulgentiæ eorum imagine Pietatis, seu S. Gregorij ab eodem sancto Pontifice concessæ possint applicari animabus Purgatorij. Item Calixtus Tertius concessit plenariam indulgentiam pro animabus parentum Fratrum Minorum existentium in Purgatorio, de quo supra, num. 55. habes aliam concessionem Clemētis Octauij, *ibidem in fine*. De quo Comp. Mend. titul. indulgentiæ quoad seculares, S. 18.

Bullar. Orac. 32. Leon X.

Oraculo 472. & 77. eiusdem Leon X.

65. Ecclesia potest concedere indulgentias pro animabus Purgatorij per modum suffragij, contrariumque asserere heresim sapit. Papa enim per dispensationem auctoritatiuam habet potestatem communicandi illis de thesauro communi indulgentiarum ad liberalem, & gratuitam remissionem pœnarum obtinendam à Deo, licet ipsæ animæ nō sint de iurisdictione Papæ communicantis, iste enim non est actus iurisdictionis, sed auctoritatis dispensatiuæ communicandi suffragia de thesauro Ecclesiæ. *ibid. art. 2.* De quo D. Thom. in 4. dist. 45. quæst. 6. art. 2. Corduba lib. 5. quæst. 3. & 16. p. 407. colum. 1. Idem docent Henricus lib. 7. de indulg. cap. 3. Suarez tom. 4. disp. 53. sect. 1. nu. 3. Michael à Medina de indulg. cap. 32. Nauar. comment. de Iubileo notab. 2. & cum communi Theologorum resoluit P. Villalobos 1. part. sum. tract. 26. diff. 7. à num. 1.

66. Anima, cui applicatur, seu conceditur indulgentia plenaria per modum suffragij omnino, & infalibiter, liberabitur à Purgatorio tribus concurrentibus. Primum, quod sit sufficiens causa ad tantam concedendam indulgentiæ largitatem, defectu cuius potest non lucrari tota illa quantitas, etiam si fiant, seu exequantur omnia ad illam luendam requisita. Secundum, quod debitè fiat per aliquem viuum locum illud, quod, & quomodo imponitur per concedentem ad tantam indulgentiam consequendam, & in his duobus nihil est dubij. Tertium, quod talis anima sit omnino digna, & idonea, vt tale suffragium indulgentiæ effectiue à Deo liberaliter acceptetur pro ea ad dictum plenum effectum. Hæc autem dignitas, & idoneitas non solum ex meritis de facto in hac vita summitur, & ex merito accidentali ipsius defuncti, dum in humanis ageret, vt sunt deuotio, specialis ad clauas Ecclesiæ largitiuas, indulgentiarum, sollicitudo ad satisfaciendum pro peccatis proprijs, misericordia, seu pietas erga alios, ac studium suffragandi defunctis, sed præcipue ex feruore charitatis, & alijs operibus meritorijs gloriæ essentialis

rialis, in quantum sunt supererogatoria, & accidentaliter meritoria, & satisfactoria, per ea enim potest in hac vita mereri, ut post in Purgatorio dignus inueniatur, ut ex Diuina bonitate illi proficiat suffragia, & indulgentiæ specialiter ipsi applicata ex integro, aut ex parte, iuxta mensuram, seu quantitatem suæ dignitatis, aut meriti ad id, iuxta cuius mensuram magis, minusve Deus ex sua mera liberalitate, & misericordia acceptat talis indulgentiæ suffragium. Ita explicant quidam cum D. Augustino, & Gregorio hanc tertiam conditionem. *Ibid. art. 3.* De quo D. Augustinus in *Enchirid. cap. 109.* & 110. & in libro de cura pro mortuis habenda, & refertur in *cap. tempus, 23. 1. 3. quæst. 2.* D. Gregor. lib. 4. *Dialog. capit. 39. 47. & 48.* Soto in 4. distincta 1. quæst. 2. artic. 3. Cordub. lib. 5. quæst. 17. Nauar. de indulgent. not. 22. §. 45. Idem post D. Bonavent. in 4. distincta. 20. quæst. penul. & alios plures, docet P. Villalob. supra diffi. 10. num. 1.

D. Aug. in *Enchirid. c. 109.* & in *lib. de cura pro mortuis.*
D. Greg. lib. 4. *Dialog. c. 39.*
57. & 58.

67 Quamuis ut quis uiuus pro se indulgentiam consequatur, nec cessarium omnino sit, in statu gratiæ constitutum esse tempore, quo ipsam lucratur. At quando uult lucrari pro defuncto, id non requirit, tenet uerò sententia, nisi Papa pro consecutione indulgentiæ imponat opus piū, quodque fiat in statu gratiæ, nam indulgentia est opus priuilegiatum habens suum ualorem ex opere operato, seu ex thesauro Ecclesiæ, & meritis Christi Domini, cuius nomine offeruntur suffragia pro defunctis. *Ibid. art. 4.* De quo Cordub. ubi sup. quæst. 24. Nauar. tract. de indulgentijs, notab. 17. §. 24. Idem docent Gabriel in Canon. Missæ, lectio. 57. Toletus in *Sūmma lib. 6. cap. 26. num. 5.* quos refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia, num. 22.

68 Post applicationem indulgentiæ plenariæ pro aliquo defuncto non est cessandum ab alijs operibus, suffragijs, Missis, & indulgentijs pro eodem faciendis, & applicandis, quia non constat de totali acceptatione dictæ indulgentiæ plenariæ quoad totum suum fructum, quod, ut diximus, pendet à mera liberalitate, & acceptatione Dei, & à dignitate, ac idoneitate animæ, cui applicatur. Imò dato, quod ipsam animam ad cælum iam euolasse nobis constet, adhuc iteratio bonorum operum pro ea ad quinque prodest. Primò, quia per alia suffragia, & sacrificia magis, quam per solas indulgentias laus, & honor Deo desertur. Secundo, quia inde fructus amplior prouenit ipsis uiuis benefactoribus pro defunctis. Tertio, quia ipsi defuncto, etiam in cælo esistenti prouenit gaudium accidentaliter gloriæ de bonis factis respectu ipsius redundantibus in Dei gloriam, ex quo ipse defunctus grauitudinis ergo prouocatur ad orandum pro suis suffragatoribus. Quarto, quia suffragia facta pro uino, etiam alijs proficiunt. Ultimo, quia sicut pro paruulis baptizatis orat Ecclesia, facitque suffragia, & Missas per multa bona omnibus inde uenientia, & ad gloriam Dei. Ita pro animabus Purgatorij, uel in gloria existentibus multa fieri opera expedit ad gloriam, & laudem Dei

Ibid.

Ibidem. De quo Richard. in 4. dist. 45. Alexand. Ales. 4. p. quæst. 42. art. ultimo. Idem post Suarez tom. 4. disp. 53. sect. 4. num. 9. docet P. Villalobos dicta diffi. 10. nu. 1. in fine.

69 Gratia de altari priuilegiato pro extrahendis animabus à Purgatorio facta narrantur falso, uiginti sacerdotes in eâ Ecclesia ministrare, non ualeat, ac idè reformanda est, tum quia in literis puri priuilegij obstat subreptio simplex sine dolo facta, tum quia concessio indulgentiarum restringenda est, maxime si in ipsa non exprimitur quamitas partium, & indulgentiæ, à quibus liberat. *Ibidem art. 5.* De quo Nauar. lib. 1. conf. 1. tit. de rescriptis.

70 Ad liberandam animam à Purgatorio in altari priuilegiato sufficit cuiuslibet Missæ celebratio, uel sit de sancto, uel de feria, aut de defunctis, nisi in Bulla expressè caueatur, quòd dicenda sit Missa de Requiem, *Ibid. artic. 6.* De quo Nauar. lib. 2. conf. 3. tit. de penitent. & remiss. & lib. 5. conf. 14. tit. de priuilegijs.

71 Ioannes XXII. primus concessit indulgentiam Sabbatinam Ordini B. Mariæ de Monte Carmelo, ut scilicet Sabbatho sequenti post obitum Fratrum, Monialium, & Confratrum ipsius Ordinis meritis, & intercessione B. Virginis ipsorum animæ à pœnis Purgatorij liberentur, per modum suffragij, seu impetrationis à Deo. Quam gratiam postea confirmarunt Alexander V. Clemens VII. & Gregorius XIII. *Ibid. art. 7.*

72 Recitantes Psalmum, *Miserere mei Deus,* cum Oratione, *Dens, qui inter Apostolicos sacerdotes, &c.* uel quinquies Pater noster cum Aue Maria flexis genibus pro nescientibus literas, in nostris Ecclesijs principibus, seu illis annexis consecuntur indulgentias Urbis, & Orbis, ex indulto Innocentij VIII. Alexandri VI. & Iulij II. Quæ magna indulgentia, & omnes aliæ suprapositæ, præcipue illa Leonis X. de sex Patre nostro, & Aue Maria cum gloria Patri ad finem, cuiusuis, possunt applicari per modum suffragij animabus existentibus in Purgatorio, per eundem Leonem X. apud Bullarium inter uia Oracula, & per Sixtum V. in Bulla erectionis Confraternitatis Chordæ B. P. N. Francisci. *Ibid. art. 8.* Bulla Sixti V. extat tom. 1. quæst. 58. art. 1.

Bull. Oracula
77. Leon. X.

De Indulgentijs pro nouo Orbe Indiarum.

73 Primò indulgentia plenaria conceditur in diebus Festis S. P. N. Francisci, S. Dominici, & S. Augustini dicendo in eorū Ecclesijs rē Pater noster, & Aue Maria pro exaltatione fidei Catholicæ, ex indulto Bogij Cardinalis legati Iulij III. in Hispania. Qui etiam concessit omnes remissiones, & indulgentias Portuiculæ concessis Ecclesiam S. Mariæ de Angelis Visitantibus, ac si personaliter ipsam B. Virginis domum uisitaissent.

§§§

Item

Item concessit omnibus hospitalibus nouæ Hispaniæ omnes indulgentias Hospitalis Conceptionis de Mexico.

Item concessit Ministris Indorum semel in vita, & in articulo mortis indulgentiam plenariam.

Item quod quoties quis ministrat Sacramenta Indis, vel prædicat gratias septem annos, & tot quadragenas indulgentiæ habeat. Item Pius V. concessit omnibus visitantibus Monasteria Ordinis Prædicatorum in noua Hispania, in die S. P. Dominici, S. Thomæ Aquinatis, S. Vincentijs, & S. Chatherinæ Senensis, ac ibi pro augmento fidei, Sedis Apostolicæ felici statu, ac infidelium conuersione orantibus toties plenariam omnium peccatorum indulgentiam & remissionem informam Iubilei. Quod per communicationem etiam extenditur ad sanctos Minorum, & S. Augustini. Additque Pontifex, quod qui in prædictis festiuitatibus, & per octauas eorum contriti, & confessi Eucharistiam sumpserint eandem indulgentiam consequantur. Qui uero infesto S. Dominici, S. Thomæ, & eorum octauis celebrauerint, vel celebrare fecerint toties idem lucrantur. *Tom. 2. quæst. 97. art. 1.*

Pro quo obserua, quod indultum de indulgentia plenaria pro festis Ordinis Minorum factum à Sixto V. etiam communicatur incolis fidelibus Indiarum Visitantibus Ecclesias Fratrum ibi edificatas. *Ibidem in fine.*

Item pro indulto præfati Cardinalis legati aduerte, quod legatus Papæ habet potestatem concedendi indulgentias, etiam perpetuas intra terminos suæ legationis, non solum ex commissione speciali, sed etiam ex Generali Domini Papæ, sicut statuta facere potest. *cap. final. iuncta sua glossa, de officio legati, nec eius iurisdictione ad hoc restricta, aut taxata est ad quadraginta dies indulgentiæ tantum, sicut Episcopi taxauit Concilium. Ibidem circa primam. De quo Corduba, lib. 5. qq. quæst. 12. propos. 3.*

74. Ultra prædicta idem Pius V. indulsit Religiosis euntibus ad Indorum conuersionem, ut in die, quo se mari commiserint, & in quo peruenierint, vel si in itinere decesserint indulgentiam in forma Iubilei consequantur. Item concessit Religiosis scientibus idioma Indorum toties quoties munus docendi eos exercuerint centum dies de iniuncte penitentij. Item Paulus III. concessit Religiosis Mendicantibus de licentia suorum prælatorum proficiscentibus ad quasunque terras infidelium ad eos conuertendos, ut vadant tanquam legati, & commissarij suæ Sanctitatis, & fruantur omnibus gratijs concessis à suis prædecessoribus ad terras infidelium euntibus. *Ibid. artic. 2.*

75. Item Religiosi possunt in dictis partibus Indiarum indulgentias concedere, ex indulto Pauli Tertij, & aliorum Pontificum. *Tom. 2. quæst. 99. art. 5.*

76. Item Pius Quartus concessit, quod quando in Iubileo ieiunium, elemosynæ,

elemosynæ, confessio, & Sacra Communio prærequiritur, Indi intra statutum tempus peccata sua commodè cōfiteri non valentes ob penuriam confessorum, si corde contriti sint cum proposito confitendi, quæ primùm presbyteri copiam habuerint, saltem intra mensem, indulgentiam, seu Iubileum consequantur in omnibus, ac per omnia perinde ac si confessionis, & sacre Communionis Sacramenta intra tempus præfixum in Iubileo suscipissent, dummodò quo ad ieiunium, elemosynam, & alia requisita faciant debitam diligentiam statim intra terminum præfixum in Bulla Iubilei. Vnde si commodè peccata sua cōfiteri valent infra statutum tempus, debent intra illud exequi, sicut alij fideles, aliàs non consequentur indulgentiam. *Ibid. art. 6.*

De indulgentiarum publicatione.

77. Indulgentias, seu alias speciales gratias publicare, & approbare, seu examinare debetis temporibus pertinet ad Episcopum, adhibitis duobus de Capitulo, ex decreto Tridentino, ad vitandos abusus quæstuariorum. Indulgentias tamen Regularibus concessas possunt ipsorum Superiores in suis Monasterijs, seu domibus promulgare, sunt enim Ordinarij suorum Fratrum, ideoque non prohibentur indistincto Decreto publicare, nec suspenduntur in Bulla Cruciatæ. *Tom. 2. quæst. 98. art. 1. De quo Nouar. de indulgen. notab. 3. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 20. Litera S. & cap. 29. num. 1. Litera B. Zerol. in prax. Episco. verb. quæstiones, pag. 302.*

78. Indulgentias quæstuarias omninò aboleuit Pius Quintus apud Bullarium, ideoque nequaquam possunt hodie publicari, idque in cap. cum ex eo, de penit. & remes. strictè prohibetur. *Ibid. d. art. 1. De quo vide P. Villalob. l. 1. p. Summæ tract. 2. dif. 2. n. 2. ¶ Sacra Cardinaliū Congregatio declarauit, posse licentiam fieri ad petendum elemosynas cū his circumstantijs. Prima, ut sint personæ bonæ existimationis. Secunda, nè sint participes ipsarum elemosynarum. Tertia, nè habeant villo modo nomen Quæstorum. Quarta, quod nullas indulgentias diuulgent, nec concionentur. Quinta, ne sua priuilegia, aut reliquias circumferant sacras. Sexta, nè imprecationibus, vel minis elemosynas extorqueant, nec campanas, aut alia instrumenta deferant. Septima, nè quidquam tanquam debitum, aut visitatum petant. Octaua, ne villo artificio, aut specie commemorandæ orationis alicuius sancti, aut alio peruerso more vtantur, sed simpliciter, ac modestè elemosynas petant, easque in pij loci utilitatem transportent. Ita refert ex Zerola loco citato Barbosa in Remissionibus ad Trid. d. cap. 9.*

79. Religiosi, & alij prædicatores publicantes indulgentias indiscretas peccant grauissimè, id enim in virtute S. Obedientiæ, & sub pena ma-

Trid. ses. 24. c. 9. de Refor. & ses. 25. decret. de indulgent.

Bull. Bull. 143. p. 7.

ledictionis aeternae prohibetur in *Clement. Eligios. §. 1. de privileg.* Pro indifferetis autem haberi debent illae, quae vel concessae non sunt, vel concessae a non habente potestatem. ultra ceteram taxam, vel quae probari nequeunt literis authenticis, aut testibus, argumento *cap. quoniam, & cap. post cessionem, de probat.* excusatur tamen a peccato qui scit, vel probabiliter credit verè esse concessas ab habente potestatem. *Ibid. art. 2.* De quo Nauar. in *§. in Leuitico de poenitent. & remis.* notab. 3. 2. num. 45. D. Antonia. 3. part. tit. 18. cap. 4.

Idem post Cordubam lib. 5. quæstion. 4. 2. & alios docet P. Villalob. d. difficul. 2. n. 1. & 2. vbi benè notat, in dicta Clemetina non ferri aliquam poenam ipsò facto, sed tantum, vt præsumentes (id attentate per duos menses subiaceat poenis illis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro grauib. criminibus, seu culpis eis consueuerunt imponi.

80. Licet indulgentiæ valeant a tempore datæ, non tamen possunt lucrari, nisi post publicationem. Vnde clausula posita in literis, ne valeat indulgentia, nisi post quinquennium, computari debet a die exhibitionis, & publicationis illarum. *Ibid. art. 3.* De quo Rebus. consil. 199. vide. *capit. cum ex eo, de poenit. & remis. in.* vbi habetur quod debent exhiberi literæ dictarum indulgentiarum.

81. In generali reuocatione gratiarum, & indultorum, quæ fit in principio creationis Papæ non veniant indulgentiæ per prædecessores concessæ, in nulla enim Regula Cancellariæ fit mentio de tal reuocatione indulgentiarum. *Ibidem artic. 4.* De quo Nauar. lib. 5. consil. 17. tit. de poenit. & remissionibus.

82. Iuxta magis probabilem, & piam sententiam, idque menti, ac intentioni concedentis videtur conformius, sufficit ad lucrandum indulgentiam esse in statu gratiæ saltem tempore, quo postremo consequenda est, scilicet quando visitat Ecclesiam, quod est vltimum requisitum solitum apponi in Bullis: licet enim non executioni dentur omnia requisita ad illam lucrandam in bono statu, sufficit tamen quod reat moraliter, & omninò ad vnguem compleantur. & vltimum, quod est principale, & proximum opus, seu vltima dispositio (vt ita loquat) indulgentiæ sit in gratia, opera namque bona facta in peccato etiam deseruiunt, seu sunt meritoria de congruo ad quærendam indulgentiam

trid. sess. 14. c. 4. & can. 51. culpæ a Deo condonandarum, cui Concilium Tridentinum ad stipulatur. *Ibid. art. 5.* De quo D. Thom. 2. 2. q. 113. art. 3. & 4.

Idè post glossam in Extrauag. *Antiquorum, de poenit. & remis.* Henric. de indulgent. lib. 7. c. 9. nu. 5. & Cordub. lib. 5. q. 24. Suar. tom. 4. disp. 52. sect. 5. nu. 8. docet P. Villalob. r. p. Summæ tract. 26. diff. 13. num. 7. qui nu. 4. addit, non esse improbabile, opus esse ad consequendam indulgentiam omnia ad illam requisita perficere in statu gratiæ, ex Caier. in tract. vltim. de indulg. c. 9. Nauar. de indulg. notab. 19. n. 1. 8. & Soto dist. 21. q. 2. a. 3.

83. Actus

83. Actus visitandi malus, saltem venialiter, eo quod in illo ad fuit defectus alicuius circumstantiæ ad bonitatem moralem ipsius necessariæ, non est sufficiens ad consequendam indulgentiam. At si commisit alia peccata venialia actui visitandi extraria satisfacit. Item qui maiore partem actus visitandi benè adimplet satisfacit, licet aliqua pars eius de sit venialiter mala; *Ibidem art. 6.* De quo D. Thom. in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 1. ad quartum. Nauar. *cap. inter verba.* 2. quæst. 3. concl. 5. num. 61. & de indulgent. notabili 3. num. 46.

Idem docent Corduba vbi supra quæst. 25. Henric. supra cap. 19. nu. 7. Suarez dict. disp. 52. sect. 6. quos refert. & sequitur P. Villalobos supra num. 6.

84. Per indulgentiam quadraginta dierum, v. g. concessam remittitur poenitentia totidem dierum, etiam si sint interpolati, per indulgentiam autem vnus anni simpliciter non exprimendo, de iniunctis, intelligitur remissio trecentorum sexaginta quinque dierum, modò continui, modò interpolati sint, modò sint iniuncti, modò non sint iniuncti. *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. de indulgent. notab. 3. n. 39. & 40. Corduba de indulgentijs quæst. 32.

Idem docent Suarez tom. 4. disp. 50. sect. 5. num. 16. Belarmin. lib. 1. de indulgent. cap. 9. §. existit autem, & sequitur Porrel in addit. ad dubia verb. indulgentia, num. 11. §. at Belarminus.

85. Indulgentia tot dierum, vel annorū intelligitur primò, & principaliter de diebus, & annis huius vitæ, & de poenitentijs in hoc seculo iniunctis, vel iniungendis, & secundariò de poenis Purgatorij respòdentibus in tæto, vel maiori, aut minori tẽpore illis annis, & poenitentijs huius vitæ. Itaque tantum poenarum in Purgatorio remittitur per indulgentiam tot dierum, & annorum poenitentia, ac remissionis de iniunctis sine limitatione datam, quàm remitteretur, si poenitens in hac vita sufficienter poenitentiam egisset illis diebus, aut annis, quibus secundum legem, & iustitiam Dei, ac Canones Ecclesiæ poenitere deberet. In quo consentiant vnanimiter omnes. *Ibid. art. 8.* De quo Durand. in 4. dist. 20. vbi Palud. quæst. 1. art. 1. Syluest. verb. indulgent. quæst. 4. Cordub. de indulgent. quæst. 32.

Idem docent Suarez. vbi supra dict. num. 16. Turrecremata, §. in Leuitico quæst. 4. art. 5. Soto in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 1. quos refert. & sequitur P. Villalob. vbi supra diff. 9. num. 6. & 7.

86. Communis opinio tenet, quod vnus dies poenitentia voluntariè assumptæ in hac vita plus poenæ debite soluit, quam vnus, vel etiam plures dies Purgatorij: quia ratio voluntarij, superat (vt dicunt) acerbitatem poenarum Purgatorij, ac per consequens indulgentia vnus diei hinc remittit plures dies in Purgatorio. *Ibidem art. 9.* De quo Soto in 4. dist. 21. quæst. 2. art. 1. & dist. 15. quæst. 1. art. 4. & dist. 6. quæst. 1. art. 3. & quæst. 2. art. 2. & 3. Corduba lib. 5. quæst. 32. Enriquez lib. 7. de in-

§§ 3

gent.

gent. cap. 16. num. 4. ¶ Idem docent Syluest. verb. indulgentia, num. 8. Nauar. §. in Lemico, notab. 11. num. 22. & notab. 22. num. 19. quos sequitur P. Villalobos supra num. 8. & post Belarminum citato cap. 9. tra dit etiam Portel ubi supra dict. num. 11. & num. 15. ubi refert aliqua exempla hominum peruersorum, qui vehemēti contritione conuersi recta via deducti sunt ad patriam coelestem, vt de quodam insigni latrone refert Climacus lib. de Scala Paradisi, gradu 4.

Indulgentias quas habent deferentes imaginem Conceptionis B. Mariæ, & eius filij, vel scapularium eiusdem Ordinis, vide rom. 1. quæst. 57. art. 4. & nos diximus supra de Conceptione B. Virginis n. 6.

87 Paulus Tertius apud Bullarium concessit omnibus verè pœnitentibus, & confessis, seu temporibus à iure statutis confitendi propositum habentibus, qui aliquam Ecclesiam, aut alium pign locum Societatis Iesu semel singulis annis (præter annum Iubilei) in die per Præpositum dictæ Societatis eligendo à primis vesperis vsque ad occasum solis eiusdem diei inclusiue deuotè visitauerint, & ibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, ac remissionem in forma Iubilei. Insuper quatuor alijs, scilicet Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, & Corporis Christi festiuitatum, necnon veneris, & Dominicis Quadragesimalibus diebus singulorum annorum vsque ad octauam Paschatis, Ecclesias, ac alia pia loca dictæ Societatis deuotè visitauerint, & inibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam prædictas similiter recitauerint, ac Verbum Dei, si in illis prædicetur, deuotè audierint, septem annos, & totidem quadagenas de iniunctis eis pœnitentijs misericorditer in Domino ipsis relaxantur ab eodem Paulo III.

RESOLVTIO LXXVIII.

De Indorum priuilegijs.

EPISCOPI tam Meridionalis, seu Orientalis, quam Occidentalis Indiæ auctoritate Apostolica possunt absoluerè, vel committere alijs absoluendum nouiter conuersos à casibus bullæ in Cœna Domini, etiam quoad forum exterius iudiciale, ex indulto Pauli Tertij. rom. 2. quæst. 99. art. 1. De quo in Bullario.

2 Item habent dicti Episcopi Indiarum, vt possint conficere, seu consecrare Chrysmā cum balsamo in illis partibus reperto, & adhibito numero ministrorum, qui ad id commodè haberi poterit, ex indulto Pij Quarti. *ibidem* art. 2. De quo in Bullario inter vniuersæ vocis Oracula Pij Quarti.

Bullar. bul. 8.
Pauli 3. n. 35.

Bullar. Orac.
Pij 4.

3 Item

3 Item *idem* Episcopi non tenentur visitare singulis biennijs limina B. Petri Romæ, etiam si iuramento id firmassent, sed sufficit per procuratorem, vel nuncium singulis quibusque quinquennijs visitare, & iuramentum præstitum relaxatur per Paulum III. *ibidem* art. 3.

4 Indi tam Orientales, quam Occidentales licet extra fidem Christi Domini existant, non debent propterea sua libertate, ac rerum suarum dominio priuari, nec ob infidelitatem villo modo priuatos, aut priuandos esse determinat Paulus Tertius. *ibidem* art. 4.

5 Multa sunt concessa Religiosis pro conuersione Indorum per Nicolaum Quintum etiam ante notitiam noui orbis, quæ postea confirmarunt Leo Decimus, Adrianus Sextus, Clemens VIII. & Paulus III. Primo, vt Religiosi ad terras Indorum infidelium peruenientes possint eis Euangelium prædicare, eosdemque baptizare. Secundo, vt Sacerdotes possint promouere conuersos vsque ad quatuor minores ordines. Tertio, vt possint dispensare cum illis, qui in gradibus non prohibitis lege Diuina contraxerunt ad manendum in matrimonio. Quarto, vt possint dispensare cum patientibus defectum natalium ad Ordines. Quinto, vt possint cognoscere de causis matrimonialibus. Sexto, vt in ordinare viuentes de suis excessibus possint corrigere. Septimo, vt possint *ibidem* Diuina officia celebrare, cæmeteria benedicere, & vota commutare, exceptis Religionis, & peregrinationis Ultramarinae, ac indulgentias concedere. Octauo, vt valeat altare consecrare, si illud non possunt habere portatile, & similiter corporalia, ubi non est Episcopus. Nono, vt possint omnia alia facere quæ ad augmentam Diuini nominis, ampliationem Catholicæ fidei, ac ad irritationem, & reprobationem eorum, quæ sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco, & tempore viderint expedire. Hæc sunt indulta Nicolai V. *ibidem* art. 5.

Circa quæ obserua, quod ubi sunt Episcopi, iam non possunt quoad omnia præfata frui Religiosi tali indulto, iuxta intentionem Pontificis in sua Bulla expressam. *ibidem*.

6 Item Paulus Tertius concessit, vt possint Indi matrimoniū contrahere, etiā in tertio gradu consanguinitatis, vel affinitatis, donec aliud statuatur à Sede Apostolica. Itē, quod habentes plures uxores iuxta illorum morem ante conuersionē, si memores non sint, quā primā acceperunt, alijs dimissis vnā retineant.

Item quod tantum teneantur ieiunare omnibus ferijs sextis Quadragesimæ, & Vigilijs Natalis, ac Resurrectionis Domini propter infirmitatem eorum, & nouam conuersionem ad fidem. Imò ieiunium repugnans sanitati, vel non bene quadrans officio, vel exercitio eorum, non est censendum illis ab Ecclesia præceptum.

Item, quod solum teneantur ab operibus seruilibus cessare omnibus diebus Dominicis, Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Penthecostes, Corporis Christi, necnon Natiuitatis

Bullar. bul. 3.
Leo. 6. & bul
la 1. Adrian.
6. & bulla 8.
Pauli 3. n. nu.

35.

uitas.

uitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli. Hæc omnia concessit præfatus Paulus Tertius. *Ibidem.*

7 Item Pius Quartus concessit Indis, vt tempore interdicti in Ecclesijs, & alijs pijs locis, dummodò causam interdicti non dederint, neque ad id eis specialiter interdicti contingat, eisdem Ecclesijs, & pijs loca ingredi possint, inibi que, etiam ianuis apertis, & pullatis campanis per quoscunque sacerdotes, missas, & alia officia Diuina alta voce, exclusis tamen prius excommunicatis & interdictis, celebrare faciant, illisque interesse, nec non Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, aliaque sacramenta suscipere, defunctos etiam cum funerals pompa sepelire intra tempus triginta annorũ tantũ liceat: quod iam finitũ est anno Domini 1592. Vnde vt possint hac concessione amplius frui debet per Sedem Apostolicam innouari. *Ibidem.*

Item tempore iubilæi non habentes copiam confessarij cum proposito confitendi intra mensem indulgentiam consecratur, vt supra diximus de indulgentijs num. 76.

8 Pœna excommunicationis lata ab Alexandro Sexto contra trãsseuntis ad Indias Occidentales sine licentia Regum Hispaniæ modò non ligat, cum quia non fuit legitimè promulgata, vel si fuit promulgata, iam decidit à memoria hominum, inuincibiliterque ignoratur, cum etiam, quia non fuit lata per modum statuti perpetui, sed per modum sententiæ, quæ est ab homine, & cum homine finitur, ac ided iam cessauit. *Ibidem art. 7. Ad quod Nauar. cap. 27. num. 2. 54. & 55. & Soro lib. 1. de iust. quæst. 1. art. 4.*

RESOLVTIO LXXIX.

De impressione librorum.

*Concil. Later. I
seß. 10. decre
to 3. sub Leo
ne X.*

*Trid. seß. 4.
de vsu & edi.
librorum.*

CONCILII Lateranensis statuto cauetur, vt nullus liber imprimatur sine præuia licentia Ordinarij, & Sanctæ Inquisitionis sub grauibus pœnis amissionis librorum impressorum, & publicæ illorum combustionis, centum ducatorum, suspensionis ab officio impressionis, per annum, ac excommunicationis. Quod quantum ad licentiam Ordinarij confirmauit Tridentina Synodus sub eisdem pœnis pecuniæ, & anathematis in Lateranensi appositis, & apud Regulares vltra requirit licentiam superiorum. At in Regnis Castellæ vsu receptũ est, vt sufficiat licentia supremi Consilij Regalis, iuxta legem Regiam in Portugallia verò seruatur decretum Lateranense. *Tome 2. q. 104. art. 1. De quo Nauar. c. 27. nu. 110. & 148.*

Vide Capuccinum in addit. ad Compend. titulo, imprimere libros in fine,

in fine, vbi ex quadam declaratione Cardinalium tradit, concessionem Clementis VII. ad imprimendum spectantia ad nostrum Ordinem sine licentia Ordinarij iam cessasse per Tridentinum decretum, ad quod etiam consule Suarez tom 1. 5. de censuris disp. 23. sect. 7. vbi agit de excommunicatione præfata Concilij, quam restringit ad solos libros de rebus sacris imprimendos.

2 Priuilegium Regale factum Religioso (vt motus est in Hispania) de libro imprimendo, & ne alius, nisi de eiusdem licentia imprimi faciat sub certis pœnis, non facit ipsum Religiosum capace[m] huiusmodi iuris, sed statim monasterio bonorum capaci quæritur. Quod si capax non sit (vt monasteria Minorum de Obseruantia ex Tridentino Concilio) acquiritur Sedi Apostolicæ, cuius nomine eius Syndicus tali priuilegio & iure vt, & frui potest modo conuenienti ipsis Fratribus, iuxta Regulam ipsorum, & declarationes Apostolicas. *Ibid. art. 2. Ad quod vide Corduba in Regul. cap. 6. quæst. 1. puncto 2. ad finem, & quæst. 8. dicto 1. & c. 4. quæst. 16. puncto 2.*

3 Secluso omni priuilegio licite possunt Fratres Minores procurare pecuniam ad emendum papirũ, & alios sumptus faciendos pro impressione librorum, si nil aliud prætendant, nisi habere libros ad suum vsum, vt expressè determinat Nicolaus III. in cap. *exijt qui somnat* §. *quia verò libros, de verb. signif. lib. 6.* Item benè possunt dare librum compositũ alicui seculari, vt ipse faciat suis expensis typis mandari, cum coaditione, vt det Syndico conuentus aliquam summam librorũ pro necessitatibus Fratrum subleuandis, quod si ad talem effectum promiserit dare ipsi Syndico aliquos denarios, nihil ex eo ipsi Fratres contra Regulam moliri censendi sunt, dummodò nec ab ipsis, nec ab alio nomine ipsorũ id in iudicio petatur. Prædicti autem libri possunt vendi à Syndico, & in rem licitam ipsorum Fratrum expendi, dummodò negotiatio, & lucrum mercatorum omninò vitetur: impressiones namq; librorum à Religiosi præsertim Minoribus huius gratia fieri nec licet, nec decet. *Ibid. art. 3. Ad quod vide tradita à Corduba in Regul. cap. 4. quæst. 7. & 8.*

4 Syndicus Apostolicus constitutus pro Fratribus potest agere in iudicio de dano vitando, quod ex prohibita, & furtiua impressione librorũ Ordinis resultare potest, non tamè licet exigere pœnas appositas in priuilegio Regali per viam accusationis, aut denunciationis: non enim est modus statui Fratrum altissimæ paupertatis sectatorum conueniens, quo ipsi in necessarijs possit subueniri. *Ibid. art. 4. Ad quod vide Cordub. dict. cap. 4. quæst. 16. concl. 3. & cap. 6. quæst. 8.*

5 Non est licitũ dictis Fratribus Minoribus petere pecunias mutuas ad impressionem librorum faciendam, vt determinat Nicolaus III. in d. *ca. exijt* §. *catorum*, possunt tamen dicere personis ad id pecunias offerentibus, quod procurabũt satisfacere citra cuiuslibet obligationis vinculum. *Ibid. d. 3. §. non sũt autem, vide Cordub. d. q. 8. §. nunc ergo.*

RESOLVTIO LXXX.

De Interdicto.

INTERDICTVM Canonicum, de quo nobis hic est sermo, est separatio à iure, vel à iudice facta à sacramentis, & omnibus officijs. Vel aliter, est suspensio à Diuinorum sacramentorumque actiua, & passiuua celebratione respectu alicuius personæ, vel loci facta, Ecclesiasticam etiam prohibens sepulturam, Tomo 2. quæst. 106. art. 1.

De quo Glossa, & Doctores in *cap. pastoralis, de causa possess. & prop. Soto* in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. colligens hanc definitionem ex c. *quod in te, de penitent. & remiss. Nauar. cap. 27. num. 164. Couar. cap. alma mater, 2. p. §. 1. n. 2.* & latè resoluit Suarez de censuris disp. 32. sect. 1. n. 3. & 4.

2. Interdictum in genere est triplex: Aliud personale, quo interdicitur persona, & non locus aliud locale, quo interdicitur locus, & non persona loci: Aliud verò personale, & locale simul, quo persona, & locus simul interdicitur. Deinde interdictum locale est etiam duplex: Aliud generale, quo interdicitur Regnum, Provincia, Ciuitas, vel Populus: Aliud verò speciale, quo interdicitur vna, vel plures determinatæ Ecclesiæ, non verò omnes. Item interdictum personale est etiam duplex: Aliud generale, quo scilicet interdicitur homines regni, Provincie, vel ciuitatis: Aliud speciale, quo interdicitur pars vnius ciuitatis, aut certa persona, vel personæ, aut etiam incerta. Hæc diuisiones interdicti summuntur ex *cap. cum in partibus, de verbor. significat. cap. presentis, cap. si sententia, & c. si ciuitas, de sententia excommunic. in 6. A. & c. ibidem art. 2.* De quo Couar. in *cap. alma mater, 2. p. §. 1.*

Ad quod vide tradita à Nauar. *cap. 27. num. 166. Syluest. verb. interdictum 1. quæst. 10. Cardinal. tracta. de interdicto 1. p. a. nu. 11. Nicolao Plouio tract. de interdicto à nu. 1. quibus citatis multa ad id congerit Suar. *di. disp. 32. sect. 2. latè per totam.**

3. Omnes illi, qui potestate ordinaria possunt excommunicare, & suspendere, possunt etiam interdicare, vel alijs hanc facultatem delegare, dummodò sit clericus, nec censura aliqua ligatus, nec etiam sit femina, quæ attento iure communi non est capax huius iurisdictionis. *cap. dilecti, de maior. & obediens cap. noua, de penit. & remiss. vbi notat DD. Tomo 2. q. 107. art. 1. De quo Couar. in *di. cap. alma, 1. p. §. 1. n. D. Thom. in 4. dist. 28. q. 2. art. 2. Nauar. lib. 3. consil. 37. titulo de sentent. excommunicationis. De personis apud quas residet potestas ordinaria ferendi censuras vide Suarez h. t. id tractantè de censuris disp. 2. sect. 2. & sect. 3. a. 5. vsque ad 7. vbi agit, an hæc potestas possit feminæ committi.**

¶ Qui

4. Quidam prælati minores habent à iure, cõsuetudine, vel priuilegio posse interdicare, vt sunt Abbates seculares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem in suo territorio, & Generales Religionum, qui tamen in consuetudine non habent, vt oppidum interdican, nisi in illud habeant plenariam iurisdictionem. Priores non Mendicantes possunt interdicare suos subditos ab audiendis diuinis, vel cõfessionibus, quod est idem, ac suspendere. Sed apud Mendicantes hæc potestas ad prælatos superiores tantum spectat. *Ibidem art. 2.*

Ad quod vide Suarez *di. sect. 2. num. 12. vbi tradit, hanc iurisdictionem posse acquiri consuetudine, aut præscriptione, ex cap. dudum, et 2. vers. sed cum in iure, de electio. & cap. auditis, cap. cum olim de prescrip. vbi etiam addit num. 13. non sufficere consuetudinem ferendi vnam censuram, vt circa omnes acquiratur ea potestas.*

5. Qui iure ordinario ligare potest, ab interdicto personali etiam absolueri potest, præmissa prius læse partis satisfactione. Priores autem Conuentuales, & Guardiani ex priuilegio habent potestatem absoluen di suos subditos ab interdicto, & suspensione, sed parochi minimè possunt. *Ibidem art. 3. De quo Soto in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. & quæst. 2. art. 3. Syluest. verb. interdictum, 3. §. 10. num. 11. Nauar. cap. 27. n. 168. & cap. 23. num. 66.*

Vide Suarez vbi supra *disp. 38. sect. 2. vbi ex cap. nuper, de sentent. excommunicat. resoluit, interdictum particulare personale non reservatum tolli posse à sacerdote, à quo potest auferri ex communicatio iure non reservata,*

6. Ciuitate interdicta, censentur etiam interdicta monasteria in ea sita, etiam in suburbanis extramuros contenta, ex *cap. si ciuitas, de sentent. excommunicat. lib. 6. Ex priuilegio tamen Iulij Secundi pro Fratibus Minoribus monasteria distantia ab oppido vitra duo miliaria interdicto non subiacent, nisi causam illi dederint, vel eis specialiter ex legitima causa sit interdictum, vel nisi aliàs domus Fratrum ipsorum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur. Tomo 2. quæst. 108. art. 1.*

Idem post Couar. *di. §. 1. dum. 8. & Syluest. verb. interdictum 2. num. 5. docet Suarez *di. disp. 32. sect. 2. num. 25. & citatis dicto priuilegio Iulij Secundi, & nostro Auctore tradit Portel in addit. ad dubia, verb. interdictum, num. 1.**

7. Leo Decimus concessit, quod Ecclesiæ Fratrum Minorum non possint specialiter interdici, nisi tota ciuitas, aut oppidum, in quo sita sunt, Ecclesiastico supponatur interdicto; vel nisi ipsi Fratres causam dederint interdicto: vel etiam nisi persona, ad cuius instantiam interdicitur huiusmodi Ecclesijs, prouideat sufficienter Fratibus de rebus vicijs necessarijs. Verù est tamè, quod generale interdictum extenditur ad omnes Ecclesijs vrbis, aut suburbanjs exceptas Religiosorum, ac etiã Ordinis Militaris S. Iohannis, non verò speciale, quo certæ vrbis Ecclesiæ,

Bullar. bulla 29. Leon. x. & in Comp. Mendic. tit. interdictum n. 263

¶ Qui

inter

Trid. seſ. 25 interduntur, cuius privilegij ſufficienter derogatur per Concilium
cap. 12 & 22 Tridentinum, *ibid. art. 2.* De quo Nauar. *cap. 27. num. 180. & 190.* Hen-
de Regul. riques lib. 1. de excommunicat. & interdicto *cap. 42. num. 4.*

Ad quod vide Suarez diſt. ſect. 2. num. 26. ubi addit; interdicta ge-
 neraliter ciuitate, interdicti parochialem Eccleſiam etiam aliena iuriſ-
 dictionis, & in noſtris terminis tradit Portel verb. interdictum, nume-
 ro 3. & 4.

Bullar. bul. 9.
Clemen. 4. &
bull. 1. Bene-
dicti 12.

8. Licet Religioſi non poſſint ſpecialiter interdici ab Ordinarijs,
 nec ab aliquo Sedis Apoſtolice legato, niſi facta expreſſa mentione de
 Ordine, & indulto huiusmodi, ex Clemente III. pro Minoribus, & alijs
 Pontificibus apud Bullarium, poterunt tamen interdici quatenus Be-
 neficiarij in diocēſi alicuius Episcopi conſiſtunt, vt ex *cap. cum capella,*
de privileg. & eius argumento ſatis colligitur. ibidem art. 3. De quo Syl-
 ueſt. verb. interdictum 7. que ſt. 8. Couar. *cap. alma, 2. p. §. 1. n. 8.*

Trid. seſ. 24.
cap. 11. de Re-
format.

9. Priuilegiū Ordini Cistercij conſeſſū, quod beneficia & capel-
 lani, familiares, aliaq; perſonæ in eiſdem Ordinibus monaſterijs degentes,
 non poſſint interdici, quantum ad has perſonas ſeculares reuocatum
 eſt à Concilio Tridentino, ne perturbatio in Episcoporum iuriſdicio-
 ne exciſetur, & exemptis occaſio laxioris vitæ præbeatur. *ibidem §. quod*
privilegium.

10. Interdictum ſiue validum, ſiue nullum ſeruandum eſt ab om-
 nibus Regularibus, quando ab Eccleſia Matrice ſeruatur, ſub pœna ex-
 communicationis, *Clementina 1. de ſententia excommunicationis.* Sed hoc
 non habet locum, quando Eccleſia Matrix ſeruatur, quia eſt ſpecialiter in-
 terdicta. Nec clerici ſeculares tenentur interdictionem nullam ſeruare,
 etiam ſi Eccleſia Matrix illud ſeruatur, nec ligantur ob id præfata cenſu-
 ra. *ibidem art. 4. & 5.* De quo Nauar. in *cap. cum contingat, remedio 3. nu.*
40. de reſcriptis. D. Antonin. 2. p. titulo 59. Idem docet Portel vbi pro-
ximè num. 7. P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 17. diſt. 30. nu. 13.

11. Matrice Eccleſia non ſeruante interdictum validum, Religio-
 ſi non tenentur illi ſe confirmare, quod ſi non ſeruent, excommunica-
 tionis præfate pœna non ligantur, ſed alijs in ſacris Canonibus conteni-
 tis, ſcilicet ſuſpenſionis, & interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, irregularita-
 tis, ac priuationis actiua, & paſſiua pœnis, *cap. Episcoporum, cap. auctoritate,*
de privileg. in 6. cap. vltim. de exceſſibus prælati, cap. is qui, §. is verb. de ſententi-
excommunicatione in 6. Si verò Matrix ſeruatur interdictum nullum, nec ligans.
 Religioſi non ſeruantes excommunicationem quidem incurrunt, nõ
 tamè alijs pœnis Canonum proximè dictis ſeruuntur. Supradicta etiam
 procedunt in non ſeruantibus ceſſationem à diuinis, *ibidem artic. 5. & 6.*
 De quo Sylueſt. verb. excommunicatio 9. num. 20.

Idem docet Portel vbi ſupra num. 8. & quantum ad non incurſum
 excommunicationis, ſi Religioſi non ſeruent interdictum, non ſeruante Ec-
 cleſia Matrice, videtur innuere Suarez de cenſuris diſp. 34. ſect. 5. n. 10.

12. Eſſe

12. Effectus interdicti localis ſunt tres, nempe prohibitiõ quorun-
 dam Sacramentorum, ac omnium Diuinorum officiorum, ſepultura-
 que Eccleſiaſtica, vt conſtat ex *cap. ſi ſententia, de ſentent. excomm. in 6.*
& cap. quod in te, de penit. & remiſſi. Clemen. 2. de ſentent. excomm. in 6.
 ſed ius nouum in *cap. alma mater, de ſentent. excomm. in 6.* concedit celebra-
 ri Diuina officia cum quadam moderatione. Illa verò dicuntur Diuina
 officia prohibita tempore interdicti, quæ nõ ſunt Sacramenta, ſed a ſuis
 deputati ſpecialiter ſacro Ordini, vt celebrare Miſſam, cantare Episto-
 lam, aut Euangelium ſolemniſter cum veſtibus ſacris, facere officium
 hebdomadarij in choro, conferre Ordines, etiam minores, conſecrare
 Abbates, Virgines, Aſas, & Calices, benedicere ſacramentalia, vt aquam,
 etiam pro baptiſmate, eamque publicè fundere cum Aſperges, ac tan-
 dem Cantare horas Canonicas, eaſque publicè, aut priuatim dicere co-
 ram alijs: quæ omnia, & alia ſimilia veniunt nomine Diuinorum offi-
 ciorum, nec poſſunt fieri, niſi excluſis interdictis, ianuæ clauſis, & ſub
 miſſa voce iuxta moderationem dicti *cap. alma mater.* Auctor. *tom. 2. queſt.*
109. art. 1. De quo Sylueſt. interdictum 3. num. 1. queſt. 3. & interdictum,
queſt. 5. Couar. in cap. alma, 2. part. cap. 2. §. 1. num. 2. & §. 3. nu. 3. & 4.
Nauar. in Manua. 2. num. 171. Idem ſerè docent poſt alios Suarez de cõ-
ſuris diſp. 34. ſect. 3. a num. 6. P. Villalobos 1. p. Sum. tract. 19. difficult.
34. num. 1.

13. Tempore interdicti localis permittuntur ex iure communi ſe-
 quentia. Primo, benedictio menſæ gratiarum actio, benedictio fructuum,
 habitus nouitiorum, baculi, & ſacri pro peregrinis. Vnde priuilegium
 Leonis XIII. datum Fratribus Minoribus apud Bullarium ad benedicen-
 dam menſam fuit ad maiorem abundantiam, vel quia ſolemniſter apud
 ipſos ſolet fieri. Secundò, Cantus Latinarum, dum ſit per laicos con-
 fratres, vel dum publicè cantantur intrà, vel extrà Eccleſiam, dum mo-
 dò fiat abſque ſuperpelliceo, & ſolemnitate crucis, & ſine Dominus vobis-
 cum, ac proinde priuilegium Leonis X. in dicto viua vocis Oraculo
 ad hoc conſeſſum Minoribus parum, aut nihil deſeruit, cum id iure cõ-
 muniticeat. Tertio, introductio priuata mulieris in Eccleſiam poſt par-
 tum, facta confeſſione generali, vt Deo gratias agat: ſed debet fieri abſ-
 que ſtola, & ornatu ſacerdotis, & ſimiliter eadem confeſſio generalis
 de precativa, ſeu abſolutio poteſt fieri à ſacerdote corà interdictis in ſi-
 ne cõcionis. Quarto, recitare Letanias, & alios Pfalmos & Orationes
 pro agonizante coram laicis, legere Paſſionem Domini, dicere Euange-
 lium, vel recomendationem animæ, ſine tamen Dominus vobis cum. Quin-
 to, adorare Crucem feria ſexta in Paraceuē, accipere mortuoria, ſeu
 oblationes pro defunctis, etiam interdictis, & ſepultis extra locum ſa-
 crum, ac pro illis priuatim orare. Sexto, recitare cum pullatur campana
 veſpere ad Aue Maria, vel etiam ad preceem mane, vel meridie. Septi-
 mo, legere lectiones ſacræ Scripturæ, declarare Euangelium, vel Pfal-

Bullar. Orac.
39. Leon. X.
Comp. Mendi-
tid. interdicti,
1. §. 20.

mos, ac predicare, etiam in loco interdicto; & a lectore interdicti, *cap. responsio, de sententia excommunicata*. Item exercere iurisdictionis actus, vt excommunicare, absolueré ab excommunicatione, indulgentias concedere, eligere, & similia, sed absque solemnitate sacerdotali. Ostendit, vt clericus prius non sursum admittatur ad officia Diuina, & ad Ecclesiasticam sepulchrum, nisi dederit causam interdicti. Nominé autem clericus iure communis in quorabilibus, vniuerso Regularis, etiam non nitijs, & Conuersi; Clericus tamen coniugatus non admittitur, nisi prescripta conseruanda concedat. Clericus autem in maioribus non gauget priuilegio fori, nisi habitum clericalem, & tonsuram deferens adscriptus sit ministerio alicuius Ecclesie, vel versetur in seminario clericorum, vel in studijs delibentia Episcopi, ex Decreto Tridentino, & proinde nisi prescato modo non admittitur ad Diuina tempore interdicti. Non, recitare Horas Canonicas in Conuentuali Ecclesia per binos, aut tres submissa voce, & sine cantu, interdictis exclusis, & inuis clausis; extra Ecclesiam vero post, *cap. alma mater*, non debent dicere Horas Canonicas plures si mul, quam tres, scias viderentur officiare pro populo. Vnde priuilegium Leonis X. pro Minoribus, vt tempore interdicti, vel cessationis Diuinis possint duo, vel plures extra Ecclesiam in domibus suis recitare, vt aliquid operetur vltra ius commune debet explicari, vt plures, quam tres simul possint recitare, vltimò licet parochio, vel eius Vicario celebrare vnam Missam in hebdomada apud suam Ecclesiam cum vno, vel duobus ministris ad renouandum sanctissimum Eucharistie Sacramentum, quod asseruatur pro infirmis, *cap. permittimus, de sententia excommunicata* moderamine tamen iuris prescato, exclusis scilicet interdictis, & non habentibus priuilegium, inuis clausis, voce submissa, & sine pulsu campanulæ. Et urgente necessitate infirmorum possunt similiter alia Missæ celebrari, *ibid. art. 2. De quo Couar. in cap. alma mater, 2. p. s. 2. num. 7. vers. sed & olim Nauar. cap. 27. num. 170. & seqq. Syluest. verb. interdictum s. 4. num. 4. & 6. Henriq. in Summa 2. p. lib. 13. de excommunicat. & interdict. cap. 44.*

Leo X. apud Comp. Mend. v. interdicti. s. 21. concessit Fratribus Minoribus: *Quod tempore interdicti Ordinarij possint facere processiones per claustra, dicendo Letanias, vel Hymnos, aut alia deuota carmina, dum tamen aliquod Diuinum Officium non dicant*; *ibidem.*

Quod priuilegiu vltra ius comune debet aliquid operari, ne inutile, & ridiculum (vt dicunt iuris periti) reddatur, l. 1. *S. penult. ff. ad S. C. Macedonianum*, scilicet, vt processiones cum solemnitate cantus, & alioru possint fieri, sine qua à iure comuni permittuntur, vt docet Autor hic. Verba autem illa: *dummodo aliquod Diuinum Officium non dicant*, non sunt referenda ad solemnitate Cantus, & ceterorum, qua processiones sunt facte, quæ propriè Diuinum Officium non sunt, quantum aliquo ad illud, quatenus solemnè Officium est, interdicti tempore prohiberi debent;

Trid. ses. 23. c. 6. de Reform.

Ex Bull. Orac. 2. Lon. X.

neant, sed ad Missas, & Horas Canonicas, quaru celebratione Pontifex omnino remouet in dicto priuilegio, permittes tantu dictarum processionum solemnitas, eo modo, quo solent apud nos celebrari, alias si dicta solemnitate non concederet, prohibendo aliquod Officium Diuinum dicere, nil concederet, reddereturq; (vt dixi) priuilegiu inutile, ac ridiculum, quod non est dicendum. Vide Enriq. sup. & Suar. tom. 5. disp. 37. sect. 2. & disp. 34. sect. 1. 2. & 3. P. Villalob. 1. p. Sum. tract. 19. dis. 5. num. 2. vbi ex Nau. c. 27. n. 176. docet posse fieri processiones tempore interdicti sine solemnitate solita Cantus, & ceteroru, quia id non est Officium Diuinum. Idem ferè docet Suarez d. lect. 3. num. 5. & sequentibus.

14 Sacramenta, quæ permittuntur conferri tempore interdicti sunt hæc: Baptismus pro parulis, & etiã pro adultis cum solemnitate solita Ecclesie, *cap. responsio, de sententia excommunicata, non est vobis, de sponsalib. cap. quoniam, de sententia excommunicata in 6.* Sacramentū poenitentiae pro ægrotis, ac sanis, etiam excommunicatis, dummodo non dederint causam interdicti, & præbeant debita iuris cautione d. *cap. alma mater*, Sacramentū Confirmationis, quod potest publice ministrari cum solemnitate consuetã, in loco etiã specialiter interdicto, si aliud commodè adiuu non potest ex d. *cap. quoniam*, vbi etiã permittitur Chrysuma pro baptizandis, & confirmandis consecrari in feria quinta Coenæ Domini in loco similiter etiã specialiter interdicto, & cum moderatione d. *cap. alma mater*. Itè Sacra Eucharistia tanquã viaticu in probabili articulo mortis, etiã violentæ ministrari, *cap. quod in te, de poenitentia, & remissio. ea deferri reuerenter licet cum assuetã solemnitate pöpa, pulsu campanæ, & luminibus, & in reditu ab infirmis Sacra Hostiam ostendere populo, v. moris est, etiam corã interdictis, quia videre, & adorare Sacrosanctum Christi Domini corpus extra Missam non est assistere Diuino Officio, neq; recipere Sacramentū. Aduerte tamen, quod quauis ius concedat clerico assistere Diuinis Officijs, non tamen cõcedit recipere Sacramentum, specialiter enim debebat id concedi, vt cõceditur Religiosis. Itè Sacramentū matrimonij, vt in contractu consistit potest dari, & recipi in loco interdicto, vel ipsis interdictis cõtrahentibus, nõ tamen benedictio solennis nuptiaru, nisi habentibus priuilegium, & cum debita iuris moderatione. Pro quo nota, quod licet iure suspèdatur interdictu in Natiuitate Domini, & in Paschate Resurrectionis, nõ tamen nuptie in illis solènzari possunt, id enim specialiter tali tempore prohibetur in Concilio Tridentino. Sacramentū verò exsternæ vñtionis, cum non cadat sub præcepto, conferri nõ potest tempore interdicti, etiã clericis presbyteris, *cap. quod in te, de poenitentia, & remissio*. benè tamè Religiosis iuxta sua priuilegia, vt infra dicemus. Tandè Sacramentū Ordinis nõ potest conferri, nisi Episcopus suspendat interdictu quoad hunc actum, nec etiã in festiuitatibus, in quibus secundu ius suspenditur, id licebit, *ibid. art. 3.* De quo Sotus 4. dist. 2. q. 3. ar. 1. Couar. *cap. alma mater*, s. 2. n. 8. Sylu. verb. interdicti. s. 7. n. 1. & 4. Nau. c. 27. n. 178. Idè docent traditis multis Suar. d. disp. 33.*

sect. 1. per totam, ubi latissime, & P. Villalob. tom. 1. Sum. tract. 19. diff. 3. per totam, Porcel verb. interdictum a num. 10.

15 Diuina officia celebrari possunt tempore interdicti cum quadruplici moderatione, ex cap. alma mater de sentent. excommunicat. lib. 6. Primo, ut dicantur in Ecclesijs ianuis clausis. Nomine autem Ecclesie veniunt Hospitalia, & priuatum Oratorium ab Episcopo approbata. Secundo, submissa voce, seu in tono, ita ut se mutuo audiant clericis, quantum prater intentionem foris audiantur non habent priuilegium. Quando vero extra Ecclesiam recitant tres, ut supra diximus, id debet caute fieri, ne audiantur. Vnde alta voce cantantes Officium Diuinum violant interdictum, & sunt irregulares. Tertio, non sunt pulsande campanae ad horas, nec ad Missam, imo nec campanula parua, quae solet pulsari ad eleuationem Hostiae, non tamen prohibetur pulsare tabulam, vulgo dicitur *Martica*: ad alia vero, quae non sunt Officium Diuinum campanas pulsare permittitur, ut ad salutationem Angelicam, ad conuersionem, ad ostendendum Reliquias, & similia. Tandem excludendi sunt excommunicati, & interdicti denunciati, & notorij, quando occasione illorum positum est interdictum. Vnde ob aliam causam interdicti possunt interesse Diuinis in festiuitatibus, in quibus a iure suspenditur interdictum, vel si alias ad id habent priuilegium, quia hoc nullo iure prohibetur. Item laici priuilegio carentes excludendi sunt, non quia interdicti sunt, sed quia locus interdictus excludit omnes. *Ibid. art. 4. De quo Couar. in d. cap. alma mater, p. 2. Nauar. d. cap. 27. num. 175. & 187. & cap. 25. num. 24. 27. & 177. Syluest. interdictum 5. §. 2. vers. 2.*

Idem traditis multis docent Suarez de censur. disp. 34. sect. 1. a num. 32 vsque ad 35. P. Villalobos d. tractat. 19. diff. 5. a num. 5.

16 Ex quo patet, quod laici interefferentes Diuinis tempore interdicti peccant mortaliter, primo si specialiter interdicti sunt, etiam si interdictum personale, vel locale esset generale totius populi, ut satis colligitur ex cap. si sententia, de sentent. excom. Et cap. licet, de priuileg. in 6. & summitur ex cap. vi. priuilegia, de priuileg. cum similibus. Secundo, si inducant clericum, ut frangat interdictum. Tertio, si admoniti ab Ollario Ecclesie resistant cum vi, nec exeant. Quarto tandem, si faciant actum, quo solet clericus violare interdictum, ut si in choro dicant publice Horas Canonicas, & alia officia Diuina. Clerici autem interdictum violantes non solum peccant mortaliter, sed sunt irregulares, & priuandae sunt iure quaesito in beneficio, ut in cap. si quis, in 20. & in cap. si quis, in 20. de sentent. excommunicat. in 6. habetur, & in cap. Episcoporum, de priuileg. in 6. notant glossa, & DD. *Ibid. d. art. 4. §. notandum, De quo Caiet. verb. excommunicatio, cap. 41. & verb. interdictum.*

Vide Suarez de censuris disp. 34. sect. 5. n. 4. & seqq. ubi traditis multis Idem docet cum Innocentio, Hostiensi, & alijs quos refert Syluest. verb. interdictum 6. quest. 7. & ad idem tradit etiam plura disp. 33. sect. 2. &

2. & 3. & resoluit P. Villalobos d. tract. 19. difficult. 4. numer. 1. & 2.

An autem laici furtiue intrantes in sacro Ollario, & interefferentes Diuinis culpae mortalis rei iudicandi sint? non leuis est difficultas. Auctor dicto artic. 4. §. aduertendum tamen, & si sequenti tenet, non peccare mortaliter secluso contemptu, & scandalo, quia praecipuum directe, & primario clericis imponitur, ne admittant, & citat pro hac sententia Caietanum, Syluestrum, Angelum, Amillam, & Alcozer. Imo nec venialiter peccare, addit cum Soto, & Nauarro. At oppositum tenet Suarez dicta disput. 34. num. 4. & 5. cum seqq. quem sequitur Porcel verb. Interdictum num. 36. §. quare, in peccet. Ductur, quia etiam laici directe prohibentur, ne in loco interdicto Diuinis inter sint, id quae videtur probari ex cap. si sententia, de sentent. excom. in 6. ubi deciditur, ciuitate interdicta licite ministrantibus, qui interdicto culpam non dederunt, extra ipsam interesse Diuinis, ergo supponitur, intra ipsam non esse licitum. Id ipsum etiam colligi videtur ex cap. licet, de priuileg. in 6. ubi singulari persona conceditur, modo permisso tempore interdicti celebrare, vel audire Diuina. Ergo si quum est esse prohibitum, alias non esset necesse id concedi. Idemque probant plura alia iura prohibentia laicos admitti ad Diuina in loco interdicto absque priuilegio. Ex quibus deducit Suarez d. nu. 5. peccare mortaliter ipsos laicos, si furtiue, vel fraudulenter se ingerant Diuinis sine priuilegio, decipiendo clericos, ut illos admittant, quia haec prohibitio, inquit, non est tanquam poena, quam nemo sustinere cogitur, donec ab alio imponatur, sed est obligatio quaedam ex censura proueniens, & per consequens vrgens modo censantis accommodato, nempe, ut quis sese abstineat, etiam si ab alijs non cogatur. Prior sententia Auctoris probabilis est, & magis pia, quae admitti potest in his, qui culpam non dederunt interdicto, non verò in contumacibus, respectu quorum aliqua materia potest esse grauis, quae comparatione aliorum sit leuis, potest enim accidere, ut ex quadam pia intentione, licet indiscrète, haec culpa sit leuis secundum occurrentes circumstantias, puta si absentia non esset ad magnam partem Diuini Officij, secluso contemptu, quo casu, concludit Suarez *ibid. n. 9.* posset quis excusari a mortali. Posterior tamen sententia ipsius Suarez absque dubio verior, & iuri conformior mihi videtur ob rationes traditas, quae sequitur post auctores citatos P. Villalobos d. tract. 19. diff. 5. nu. 12.

17 Interdictum loci non violatur, nisi publicè denunciatum sit à iudice in certum locum, iuxta Extrauagane ad custanda. Nec satis est interdictum ipso iure positum esse notorium, ut post Concilium Constantiense in dicta Extrauaganti tenent communiter DD. At denunciata Ecclesia Maritima de interdicto generali, satis est, ut reliquae Ecclesiae, etiam Regulares denunciatae dicantur, ut in Clementina, de sentent. excom. fundati tradunt communiter DD. *Ibid. art. 5. & d. art. 4. si quantum ad quartam.* De quo Nauar. c. 27. n. 146. & 187. Sot. in 4. diff. 2. q. 3. an. 2. conc. 3. Couar. d. §. 2. n.

Sent. Auctoris exponitur, & limitatur.

3. & 4. Syluest. verb. interdictum, 2, num. 1. Idem docet Suarez dict. sect. 5, num. 10.

18. Iure antiquo, cap. quod in te, de parva. & remiss. funus clerici tempore interdicti fiebat cum silentio, & absque officio, vt nunc fit in Cessatione, & in interdicto speciali, hodie, vero per dictum cap. alma mater, permittitur fieri intra Ecclesiam cum Missa, & officio Ecclesiastico, submissa tamen voce, & sine pulsu campanæ, & alijs moderationibus, de quibus supra. Laicos vero ad ultos privilegio carentes, quantum decedant cum Sacramentis, sepeliunt non licet in loco sacro generaliter, vel specialiter interdicto, nec in cæmeterio, aut alio loco benedicto ad vsum sepulturæ, ex d. cap. quod in te, & suratur ex cap. cum & plantare, Si quod si, & cap. vt privilegia de privileg. & cap. Episcoporum, eodem tit. in 6. & Clement. 1. de sepulchris. Et idem est de paruulis vsu rationis carentibus. Vnde si non adest alius locus sacer non interdictus sepeliri potest extra locum sacrum, abiq; Ecclesiastico funere, & officio. Tom. 2. quæst. 110. art. 1. De quo Conuar. sup. §. 4. n. 7. verb. clericis, & §. 1. n. 2. & §. 2. n. 9. Soto in 4. dist. 18. q. 3. art. 1. post conc. 4. Syluest. interdictum, §. 8. n. 4. Nau. sup. n. 176. & 178.

Idem cum communi Summistarum, & Theologorum in 4. dist. 18. & 23. docet Suarez vbi sup. disp. 3. sect. 1. a num. 2. & sequitur P. Villalobos, d. tract. 19. diff. 8. num. 2. & 3. vbi hoc privilegium extendit ad clericum prius contumacem, dummodo habeat condiciones à iure requisitas, vt in eo, de cler. coniug. & ad monachos, etiam Cõuersos, seu laicos, & ad moniales.

19. Privilegium tempore interdicti concessum pro Officij Diuini extenditur ad Ecclesiasticam sepulturam, quæ præcipue pertinet ad Diuinum Officium, in Bulla autem Cruciatæ indultum speciale de sepultura Ecclesiastica est ad vitandos scrupulos, & vt pompam funeralem simul concedi delectaret. ibid. art. 2. De quo Syluest. v. interdictum §. 8. 3. vers. 6. Con. vbi sup. §. 6. n. 6. Nau. c. 27. n. 176. & 179. an. sine & 181.

Idem licet limitare tradit Suarez dicta sect. 1. n. 18. vbi postquam resoluit, privilegium concessum in particulari ad audienda Diuina, seu vt admittatur ad Diuina non extendi ad Ecclesiasticam sepulturam, addit, quod si generalius concedatur tali personæ per verba generalia, vt ad Diuina admittatur, illa sanè videtur generalis suspensio interdicti quoad omnes eius effectus respectu talis personæ, & probat ex argumento, d. cap. si sententia, ibi, vna interdictio sporum, alius licite admittitur ad Diuina, id est, alius interdictus non est, quo significatur exclusio, vel suspensio (iuxta subiectam materiam) omnium effectuum interdicti.

20. Per pompam moderatam in concessione sepulturæ Ecclesiasticæ tempore interdicti intelligitur, vt possint pulsari tres campanæ pro viris, bis vero pro foeminis, & quod clerici deferant funus cantando, cadaverque sepeliant, modo non dicant officium aliud, aut Missam, nisi illud quod in Ordinario, seu Manuali habetur. Vel potest intelligi iuxta Bullam Cruciatæ Pij Quarti, vt fiat cum dimidia solemnitate, quæ

alias

alias communiter fieri solet circa personas eiusdem qualitatis, quod relinquatur iudicio, & arbitrio Ordinarj, aut Curati. Apud Hispaniam consuetudo tenet, vt publice in tono cantando, cum solito trino pulsu campanarum deferatur, ac sepeliatur cadaver in Ecclesia ianuis apertis cum officio Ordinario, & sine Missa. ibid. art. 3. De quo Corduba lib. 4. q. 4. n. 4.

Vide Suarez dicta disput. 3. sect. 1. n. 8. 9. & 10. & P. Villalobos dicta diff. 8. num. 3. At Portel verb. interdictum, num. 4. 1. dicit, in Portugallia non prædari, vt pulsentur campanæ, & idem standum esse ibi consuetudini, seu decreto Ordinarj.

21. Cessante interdicto cadavera sepulta apud locum prophanum solent extumulari, & transferri ad sacrum, ex glossa in Clement. 1. verbo, de sepulchris. Quod si in sacro illicitè fuerunt sepulta, ibidem remanere permittuntur. ibidem art. 4. De quo Tabien. verb. interdictum §. 11. Paul. in 4. dist. 18. quæst. 8. art. 2. dub. 16. Syluest. interdictum, §. 8. Nau. vbi supra n. 174. & 176. Idem ferè docet Suarez dicta sect. 1. n. 10. & expressius P. Villalobos dicta difficul. 8. num. 5. vbi num. 6. aduertit, eos qui in loco sacro scienter sepeliunt nominatim interdictos excommunicari ipso facto in Clement. 1. de sepulchris.

22. Interdictum multis tollitur: primò per aliquam verborum formam, aut signum exterius ab habente potestatem: secundò, post finitum tempus præfixum, aut impleta conditione, sub quibus positum fuerat interdictum, tunc enim ipso facto tollitur absque alia absolutione: tertio, relaxari potest ad cautellam, quando est interdictum speciale loci, aut personæ, non autem generale. Quarto, suspenditur ad certum tempus, vel in tota vrbe, aut in vna Ecclesia, vel capella ab eo, qui illud posuit, cui similis est absolutio interdicti personalis lati ob culpam illius, in qua permanet. Episcopus verò potest suspendere interdictum iuris non specialiter reseruatam, sed non interdictum ab homine, quod Papa indixit. Tandem privilegium priuatum hominis suspendentis interdictum, vel aliquid indulgens strictè est interpretandum, nec extendendum vltra casum concessum. Tomo 2. quæst. 111. art. 1. De quo Syluester interdictum 3. §. 9. versicul. 7. & §. 10. & 11. Soto in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. Nau. cap. 27. num. 168. & capit. cum contingat, remedio 7.

De relaxatione interdicti, vide quæ late tradit Suarez de censuris disput. 3. sectio. 1. 2. & 3. vbi ea sect. 2. a num. 5. tradit, interdictum locale quodcunque, ac etiam personale generale non reseruatim tolli posse ab Episcopo, per regulam, cap. nuper, de sentent. excommunicat. nempe, quod legislator sibi specialiter non reseruauit, eo ipso alijs concessisse videtur, per quod resoluit, numer. 9. posse tolli interdictum particulare personale non reseruatim a sacerdote, a quo potest excommunicatio.

23. Iure comuni suspenditur generale interdictum in quatuor magnis festiuitatibus, scilicet in Natiuitate Domini, in Paschate Resurrectionis, in Penthecosten, & in Assumptione B. Virginis Mariæ, d. cap. *alma mater*, idem concessum est per Martinū V. & Eugenium III. pro festo Corporis Christi, & per totā Octauam, & pro die Conceptionis B. Mariæ, & pro eius tota Octaua, per Leonē X. apud Bullarium, in quibus tantum sit suspensio quoad celebrationem, & solemnitate Diuinorum Officiorū, non quoad alia. Bonifacius tamen Octauus in d. c. *alma mater*, coaccedit, vt etiam in dictis festiuitatibus assistant Diuinis Officijs nominatim interdicti, vt per hoc excitentur ad reconciliationē, ita tamē, vt qui fuit causa interdicti non accedat ad altare, id est, vt non solū sit remotus ab altaris loco, sed neq; celebret, aut ministret in sacris, si est clericus, *ibid.* art. 2. De quo Syluest. interdictum 5. n. 2. Nauar. vbi sup. n. 6. illat. 1. & n. 178. & 182. Couar. vbi sup. 2. p. §. 4. n. 3. & §. 5. in principio.

Idem traditis multis docet Suarez dicta disp. 74. sect. 1. à num. 37. vbi dicit, eam remotionem ab altari pro his, q̄b quorum culpam interdictū est positum, esse intelligendam quoad Communionem Sacram. percipiendam, vel quoad oblationem faciendam. Et nu. 38. resoluit, hoc priuilegium non extendi ad alios dies, extra primum diem dictarum festiuitatum, idemque tenet Auctor hic in fine articuli, & Portel verb. interdictum, num. 64. vbi quantum ad suspensionem interdicti in festo Conceptionis non limitat ad Ecclesias, vbi recitatur officium proprium editū à Leonardo Nogerolis, sed absque vlla limitatione suspendi ait, & idē tenet Auctor hic, & Suarez vbi sup. num. 42. & idem Portel in addit. ad dubia verb. interdictum, num. 3. & P. Villalobos dicto tract. 19. diff. 6. num. 9. vbi notat, obligationem dicendi istud officium intelligi, quoad indulgentias concessas à Pontifice pro eo festo, non verò quoad suspensionem interdicti, sicque consuetudo tenet.

24. Suspendio interdicti incipit à primis Vesperis, & finitur ad Completorium ipsius festi, vt fit in Religionibus. Sed in festiuitatibus Natiuitatis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & in die S. Hieronymi suspenditur vsque ad occasum solis, ex concessione Alexandri Sexti, & Leonis X. pro Ordine S. Hieronymi, & habetur in eius Compen. verb. interdictum, §. 5. quo communicant Mendicantes. Nota, quod in Sabbato Sancto suspendio interdicti fit in Missa, quia iam reputatur sacrum Resurrectionis, quod ea nocte dici consueuerat, *ibidem* art. 3. De quo Paul. in 4. dist. 18. quest. 8. Soto in 4. dist. 22. quest. 3. art. 1. cōc. 4. Ad quod vidē Suarez vbi supra nu. 39. & 40. quidquid ibi oppositum tenent, quantum ad suspensionem interdicti in Missa S. Iobachj Sancti. Cūm Auctore tamen tenent Portel verbo, interdictum, num. 66. in fine, & P. Villalobos, diff. 6. nu. 6.

Bull. Bull. 14.
Leon X. & Cō.
pen. Minor. 7.
Concept. 5. 12.
& v. interdi-
ctum, 2. §. 8.

Compend. D.
Hier. §. 5.

Trid. ses. 25.
c. 12. de Reg.

25. Per Tridentinum Concilium tantūm sunt sublata priuilegia Regularium totaliter tollentia obseruationem interdicti, non verò

ea, quæ in casibus specialibus suspendunt, sicut etiam non abrogantur priuilegia in eodem Concilio, quæ ex iusta causa concedunt Religiosis peculia, quidquid dicat Nauatrus. tom. 2. q. 1. 2. art. 5. De quo Henricus 2. p. summæ lib. 13. cap. 48. §. 1. Sayro de censuris lib. 4. cap. 13. n. 24. & 25. Auctor in Bulla Cruciatæ §. 5. num. 15. & in addit. num. 13. & 55. contra Nauar. in manna. cap. 27. num. 190. & lib. 5. consil. 7. titulo de priuilegijs, & alij relati à Barbosa in remis. ad Trident. dict. cap. 1. 2. num. 1.

Idem docent Suarez vbi supra num. 42. vers. quarī autem potest, & Portel dict. verb. interdictum, in addit. num. 3. P. Villalobos 1. p. summæ tract. 20. difficult. 6. num. 2.

26. Apud Regulares suspenditur interdictum per plurima priuilegia Apostolica in festiuitatibus sequentibus. Primo apud Fratres Minores in diebus Festis B. P. N. Francisci, & Impressionis Stigmatum in corpore eiusdem B. P. sancti Antonij de Padua, S. Bonauenturæ Episcopi, & Ecclesiæ Doctoris, sancti Ludouici Episcopi, sancti Bernardini Senensis, Beatæ Claræ, & Elisabethæ, & per eorum octauas, ex Iulio Secundo apud Bullarium, ac etiam in dedicatione Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis, seu de Portiuncula, & sancti Didaci, ex Clemente VIII. Item in die Sanctorum quinque Martyrum Marrochij, & septem aliorum Septem, in quibus omnibus suspenditur etiam cessatio à Diuinis. Pro quo nota, quod in forma obseruationis nulla habetur differentia pro Religiosis inter cessationem, & quodcunque aliud interdictum, ex declaratione Leonis X. inter vixæ vocis oracula apud Bullarium. Item suspenditur in Conceptione Beatæ Mariæ, & per eius octauas, ex eodem Leone X. de quo supra de Conceptione Virginis nu. 7. diximus. *Ibidem* art. 2. De quo vidē Portel verb. interdictum à num. 76. & P. Villalobos d. tract. 20. diff. 8. P. Miranda tom. 2. quest. 38. art. 12. concl. 4.

27. Eodem priuilegio gaudent Fratres Prædicatores, & alij Mendicantes, & communicantes in priuilegijs, vt in festiuitatibus sanctorum possint suspendere interdictum, & per eorum etiam octauas, etiam si in illis commemoratio de Sanctis prædictis tantum fieret, vel transferantur ob aliud maius festum occurrens siue commemoratione eorundem, ex Leone X. vel etiam si eorum Ecclesiæ sint specialiter interdictæ, ex Iulio Secundo pro Augustinis. Quæ omnia sunt confirmata à Gregorio XIII. Sixto Quinto, Clemente VIII. & nouissimè nunc à Domino Paulo Quinto. *Ibidem* §. tertio est notandum. De quo vidē P. Miranda dicta concl. 4. & Portel num. 77.

28. Item possunt in dictis festiuitatibus ministrare Sacramentum Eucharistiæ, & alia sacramenta indifferenter omnibus fidelibus non specialiter interdictis, aut excommunicatis, ex concessione Leonis X. & Pauli Tertij. Item & sepelire mortuos seculares, in suis tamen Ecclesijs duntaxat, ac tandem dicere, & facere omnia, quæ nullo existen-

Trid. ses. 25.
c. 2. de Refor.

Bulla. bul. 15.
Iulij 2. & bul.
la 14. 28. &
34. Clem. 8.

Oraculo 8.
Leon. X.
Bul. 14. Leon.
X.

Bullar. bulla.
34. Leon. X.
Bullar. bulla.
14 & orac. 7.
Leon. X.

Bulla. oracul.
7. Leon. X. &
bul. 8. Pauli 3.

te interdictio fieri possunt, ex declaratione eiusdem Leonis X. *Ibidem* §.

Comp. Mend. tit. interdictio §. 7. & Comp. Societ. §. 1. Compend. D. Hieron. tit. interdictum §. 8 & 11.

De quibus in Compend. Mendic. & in Compendio Societ. Idem docent P. Miranda dicto art. 12. concl. 5. Portel num. 60. P. Villalob. dict. tract. 19. diff. 6. num. 22. Item ex concessione Pij Quarti, & Pij V. pro Ordine S. Hieronymi apud eius Compendium suspenditur interdictum quacunque auctoritate, etiam Apostolica appositum in Natiuitate, Epiphania, Circumcisione, ac Ascensione Domini, in Dominica Palmarum, feria quinta in Coena Domini, Paraceusa, & Sabbatho Sancto, in festo Sanctissimae Trinitatis, in festis Conceptionis, Natiuitatis, Purificationis, Visitationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ, necnon Apostolorum singulorum S. Ioannis Baptista, S. Hieronymi, & eius translationis, ac sancti Augustini, Paulæ, Viduæ, & in Dedicatione Ecclesiarum eiusdem Ordinis, in festiuitate omnium Sanctorum, & Commemoratione omnium defunctorum, & in die obitus Religiosi, vel Religiosæ pro missa, & officio dicenda pro ipso defuncto. *Ibidem* §. ex quibus, dist. art. 2. De quo vide Portel ubi supra à num. 76. & P. Villalobos dict. tract. 20. diff. 3. à n. 2.

Comp. Mend. tit. interdictum 2. §. 10. Bullar. bulla 38. & 39. Leo X.

Item Leo Decimus apud Compendium Mendicant. & refertur in Bullario, fecit aliam ampliorem concessionem de suspensione interdicti, & Cessationis Ordini sancti Benedicti in Hispania pro festis quoruncunque Sanctorum, & Sanctorum eiusdem Ordinis, & in dedicatione suarum Ecclesiarum, pro tota Hebdomada sancta, & Resurrectione Domini, & per octauas earundem festiuitatum, ultra festa Natiuitatù Beatæ Mariæ, & S. Ioannis Baptista, ac in die professionis, aut primæ missæ alicuius Religiosi. *Ibidem* dicto art. 2. §. inferitur tertio. Idem tradit P. Miranda dict. art. 12. concl. 6.

Item in festis Sanctorum, quorum corpora in Ecclesijs Regularibus condita sunt, & Patronorum, vel Patronarum, sub quorum inuocatione dicatæ sunt Ecclesiæ, ex dicta Bulla Leonis X. pro Benedictinis, & alia Iulij Tertij. pro Ordine D. Hieronymi, item in translationibus eorundem Patronorum, ex Bulla V. supra citata, quo fieri possunt Mendicantes pro translationibus suorum Patronorum, seu Fundatorum, ut apud nos Minores pro translatione B. P. N. Francisci. *Ibidem* art. 3. De quo in Compend. D. Hieronymi.

Compend. D. Hieron. ubi supra §. 7.

Idem tradunt P. Miranda dict. concl. 6. & concl. 7. & Portel num. 79. ubi bene aduertit cum nostro Auctore hic, quod ad suspendendum interdictum in festis Sanctorum, quorum corpora condita sunt in Ecclesijs Regularium, non sufficit, ut ibi aliqua notabilis pars, seu reliquia requiescat, puta caput, brachium, vel crus, sed requiritur, ut saltem sit maior pars corporis, veluti si deficiat caput, vel brachium tantum. Sed non placet quod ibi addit idem Portel, nempe opus esse ad hoc, ut sit Sanctus canonizatus: Sanctus enim beatificatus etiam Sanctus nominari potest, saltem apud Religionem, cui concessum est, ut pro Sancto veneretur.

32. Pro quo nota, quod privilegium Benedictinorum de suspendendo interdicto, & cessatione à Diuinis in festo sancti Benedicti, Idefonsi, & aliorum Sanctorum eiusdem Ordinis non communicatur Mendicantibus, nisi quoad Sanctos suorum Ordinum proprios. Privilegium verò pro die professionis, & missæ primæ, ac obitus alicuius Religiosi durat per totum diem, ex sententia doctissimorum virorum, sed apud nos Minores durat à primis vespers missæ nouæ usque ad meridiem diei sequentis, & pro illo tantum tempore, quo durat professio nis solemnitas, iuxta ceremoniale Ordinis, & officium sepulturæ. *Ibidem* art. 4. & 5. De quo P. Miranda dict. concl. 6. §. circa quæ, Portel supra num. 81.

33. Item Clemens Septimus apud Bullarium concessit Ordini Sanctissimæ Trinitatis, ut cum Fratres Procuratores elemosynarum pro Capitijs, & eorum nuntij ad Ecclesias aduenerint interdictas, in eorū iacundo aduentu aperiantur, ac campanæ pulsentur, ibidemque pulsatis campanis, & ianuis apertis diuina officia celebrantur, ac corpora mortuorum ibidem sepeliuntur, nisi nominatim excommunicati, aut publici vicij fuerint. Idem refert Portel in addit. ad dubia verb. interdictum num. 40.

Bulla 6. Clement. 7. n. 5.

34. Item prælati Conuentuales, seu locales Mendicantium, & quæ eorum gaudent privilegijs possunt tempore interdicti generalis, ac cessationis à Diuinis eligere sex personas viros, aut mulieres, non simul, sed successiue una post alia ad missas, & ad Diuina, eisque sacramenta conferre, & tradere sepulturæ Ecclesiasticæ, si decedant, dummodo causam interdicti non dederint, aut interdictum non sit positum, vel confirmatum auctoritate Apostolica, ex concessione Nicolai V. apud Compend. Mendic. & ex alio privilegio cuiusdam legati à latere Apostolici posuit admittere quindecim personas in qualibet die simul, id tamen restrinxit ad missas, & officia diuina tantum, non verò ad sacramenta recipienda. *Ibidem* art. 6. De quo Henriquez 2. plummæ lib. 13. de excommunicatione, & interdicto cap. 48. §. 7. littera K.

Comp. Mendic. interdictum 1. §. 23.

Idem tradunt P. Miranda dict. art. 12. concl. 14. Portel verb. interdictum num. 69. P. Villalobos dict. tract. 20. diff. 7. num. 6. ubi id privilegium extendit ad Præsidentes Conuentuum in absentia prælatorum.

35. Moniales subiectæ Regularibus virtutibus interdictorum privilegiorum per communicationem possunt similiter in suis monasterijs tempore interdicti, vel cessationis à Diuinis celebrare diuina, recipere sacramenta, & sepeliri ianuis clausis, submissa voce, & sine pulsu campanarum, & in festis suorum Ordinum respectiue, sicut ipsi Fratres possunt eadem solemniter celebrare. Item Abbatis, vel Præsides possunt admittere numerum personarum ad diuina in suis monasterijs, quem diuinus posse prælatos locales admittere in suis Ecclesijs, ex Sixto III. pro monialibus sanctæ Claræ, & sancti Dominici. Item etiam possunt

Bulla 6. n. 14. Sicut 4. n. 29.

facere ministrari Sacramentum Eucharistiae, quoties opus fuerit, quibuscunque personis, ex quodam privilegio. Iulij Secundi pro Fratribus Minoribus. Tomo 2. quæst. 113. art. 1. & 2. Idem docent P. Miranda dicta concl. 14. ad finem, Portel dict. num. 69. P. Villalobos num. 7.

Bulla. bull. 7.
Alexan. 4. &
bul. 14. Sixci
4. n. 10. & 29
& bul. 73. n.
40. & bul. 37
n. 52. & bul.
vno. Innoc. 6.

An autem seruitotes, & familiares Fratrum sine privilegio admitti ad officia divina, sacramenta, & Ecclesiasticam sepulturam tempore interdicti, vel cessationis, ex concessione Ioannis XXIII. Sed hoc tantum habet locum in confratribus, qui sunt oblari Ordinis viuetes in sacculo in habitu seculari, ac bona sua Ordini obtulerunt, seu donarunt, seu seruantes sibi vsum fructum quamdiu vixerint, non vero de alijs confratribus communiter vfitatis in Hispania, ex sententia Doctorum Salmaticensium. Tomo 2. quæst. 114. art. 6. De quo Couar. in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 9. Nauar. cap. 27. num. 79. & 181. & 186. & in cap. non dicatis me 77. & 84. Henriquez 2. p. sum. lib. 13. de interdicto. cap. 48. §. 3. lit. A.

36 Confratres & Germani Ordinis Predicatorum possunt admitti ad officia divina, sacramenta, & Ecclesiasticam sepulturam tempore interdicti, vel cessationis, ex concessione Ioannis XXIII. Sed hoc tantum habet locum in confratribus, qui sunt oblari Ordinis viuetes in sacculo in habitu seculari, ac bona sua Ordini obtulerunt, seu donarunt, seu seruantes sibi vsum fructum quamdiu vixerint, non vero de alijs confratribus communiter vfitatis in Hispania, ex sententia Doctorum Salmaticensium. Tomo 2. quæst. 114. art. 6. De quo Couar. in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 9. Nauar. cap. 27. num. 79. & 181. & 186. & in cap. non dicatis me 77. & 84. Henriquez 2. p. sum. lib. 13. de interdicto. cap. 48. §. 3. lit. A.

Idem tradit P. Miranda dict. art. 12. concl. 15. vbi id expressè haberi cap. de privilegijs, de privileg. bene notat, additque per alia privilegia Leonis X. & Iulij II. ac Adriani VI. posse supra dictos admitti.

Bulla. bul. 20
Sixci 4. n. 4.
& bul. 14. n.
29. Compend.
Mend. tit. pro
curator Fra-
trum §. 12.
Comp. verb. in
dulgēt. quoad
seculares 4.
§. 8.
Comp. v. inter
dictum 3. §. 1.
Comp. Mend.
tit. interdicti
3. §. 3. & 4.

37 Syndicus Fratrum Minorum, vxor, & filij eius possunt admitti ad officia, & ad sacramenta, etiam tempore cessationis à diuinis in Ecclesijs ipsorum Fratrum ex Clemente VII. ex bulla aurea Sixti Quarti apud Bullarium, & refertur in Compend. Mendicant. Item eodem privilegio gaudent medici ordinarij conuentus Fratrum, vel Monialium, ex Alexandro Sexto apud Compendium, sed hoc tantum pro tempore interdicti, non vero cessationis. Item pueri seruitio Fratrum deputati, negotiorumque gestores, seu Procuratores, & operarij personaliter insistentes operibus eorum, familiares, & famuli actu seruietes, nisi causam dederint interdicto, vel nominatim, aut publicè sint interdicti, vel excommunicati, ex Alexandro Sexto, apud idem Compendium. Quibus omnibus liberè possunt Fratres non solum cuncta ministrare sacramenta, sed etiam Ecclesiasticè tradere sepulturam, ex Clemente Quarto apud Compend. Mend. Ibidem art. 1. 2. & 3. vide bullas supra citatas num. 34. De quo Syluest. interdictum §. 5. 1. num. 4. Nauar. cap. 27. num. 180. Henriquez vbi supra.

Idem tradunt P. Miranda id extendens ad chiurgos, dict. art. 12. concl. 12. & 13. Portel vbi supra à num. 71. P. Villalobos dict. diff. 7. n. 8. & 9. qui omnes notant, cum nostro Auctore, nullum privilegium ad hoc haberi pro sanguinis minoribus, seu barbitoribus, nisi comprehendantur sub nomine seruitorum, seu familiarium.

38 Item Fratres Minores possunt admitti ad officia divina tempore interdicti.

terdicti procuratores monialium sanctæ Clara, & negotia gerentes vtriusque sexus, itemque aduocatos Fratrum, vt habetur in Compen. Minorum verb. interdictum 3. §. 7. & 8. Itemque fratres & sorores Tertiarios, illorumque procuratores, ex Sixto Quarto apud idem Compendium. Tandem nota, quod pro funere nouitij non suspenditur interdictum sicut pro Fratribus professis, quia privilegium tantum pro Religiosis professis factum est, nec extenditur ad nouitios, potest tamen se peliri sepultura Ecclesiastica, sicut familiaris per indulgum Clementis III. de quo supra. Addit. Summa tom. 4. cap. 63. num. 7.

Comp. Mend.
v. interdicti
3. §. 7. & 8.

Idem docent Portel dict. num. 72. P. Villalobos vbi supra num. 1. & agens de funere nouitij, idem Portel ibidem num. 81. §. notat tamen.

39 Tempore interdicti non potest laicus admitti ad ministrandum Religiosis in missa, nisi deficiat in monasterio qui possit ministrare: sicut etiam famulo clerici scientè ministrare in missa, non licet alium ad ministrandum introducere, quia privilegium iuris in dict. cap. alma mater, de inferendo secum famulum solitum comitari clericum, vel etiam laicum, vt sibi ministraret, ad casum tantum necessitatis debet restringi, & ita debet explicari, & intelligi cap. licet, de privileg. in 6. Auct. Ibidem. art. 4. De quo Henric. tom. 2. de sacram. lib. 13. de excommuni. & interdicto. cap. 48. circa finem. Nauar. cap. 27. num. 181. Couar. vbi supra §. 4. num. 5. dila. 11. Duenas regul. 305. Idem serè docet Suarez de censuris disp. 34. sect. 1. num. 31. & 32. P. Villalobos dict. tract. 19. diff. 5. nu. 13. Portel vbi supra num. 25.

De cessatione à Diuinis.

40 Cessatio à Diuinis est suspensio organorum diuinæ laudis in locum decretæ, per allusionem ad illud Psalmi 136. In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Vel est quedam omnimoda desisteria à Diuinis officijs, & à quorundam sacramentorum administratione in locum decretæ. Est autem duplex, altera generalis, quæ fit in tota ciuitate, vel oppido: altera verò particularis, quæ fit in vna, vel altera Ecclesia. Tomo 2. q. 115. art. 1.

Psalm. 136.

De quo Syluest. verb. cessatio. Iuris periti in cap. dilectis filijs, de appellat. & in cap. irrefragabili §. ceterum, de officio ordinar. cap. si canonicis, cap. quoniam eodem titulo in 6. Clement. 1. de sentent. excommunic. Theologi cum Magistro in 4. dist. 22. vbi Soto quæst. 3. art. 2. Nauar. in manual. cap. 27. num. 188. Couar. cap. alma mater, 2. p. §. 2. à num. 1. Suarez de censuris disp. 39. sect. 1. Auila de censuris 6. p. Enriq. lib. 3. de interdicto, c. 52. & seq. Tolet. lib. 1. c. 93. P. Miranda tom. 2. manual. quæst. 38. art. 1. Portel verb. interdictum, n. 46. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 20. diff. 1. à num. 1.

41 Cessatio dicitur quid facti, quia pro omnibus imponitur non
X x x magis

magis respiciens delinquentem, quam innocentem, neque reddit esse ipsum locum interdictum, sed est inmediate suspensio diuinarum officiorum. Quare habet se vt negatio, interdictum vero vt privatio in subiecto. apto nato, id est que est quid iuris, quia immediate est circa locum, & interdum ipso iure imponitur, ac prohibet inmediate ipsum delinquentem sub pœnis iuris. Vnde cum cessatio in facto consistat, etiam si post appellationem decreta sit, non est nulla ipso iure, sed habet suum effectum, & cessatur à Diuinis, quod non fit in interdicto, nam si illud decernatur post appellationem, est ipso iure nullum, vt constat ex cap. ad hoc quoniam de appellat. & cap. is cui, in fine de sentent. excommunicat. in 6. Item interdictum est censura, & pœna secundum partem, manentibus communiter Diuinis officijs aliquo modo, & pro aliquo tempore: Cessatio vero non numeratur inter censuras Ecclesiasticas proprie dictas, sed tantum est totalis omisio, seu negatio officiorum. Conuenit tamen cum interdicto in eo, quod quando conceditur aliquo officium, vel sacramentum ex privilegio pro tempore cessationis debet seruari moderatio cap. alma mater, pra scripta pro interdicto. ibidem art. 2. De quo Henriquez vbi supra cap. 51. Soto in 4. dist. 22. quest. 3. art. 1. & 2. ad 1. princip. Navar. vbi supra num. 184. Couar. in d. cap. alma mater, §. 2. n. 2.

Idem fratre traditis multis docent Suarez de censuris disp. 39. sect. 1. n. 8. & praecipue num. 14. P. Miranda d. quest. 38. art. 5. P. Villalobos dicta diff. 1. num. 2. & sequentibus. Portel dict. num. 46.

42 Vt ritè & rectè apponatur cessatio à Diuinis septem debent concurrere. Primum, quod imponens habeat ad id auctoritatem à iure, vel consuetudine. Secundum, vt de causis cessandi tractetur diligenter. Tertium, vt offensa ob quam cessatur, sit grauissimè manifesta, & notoria, proportionataque tantis in commodis, quanta resultant ex cessatione. Quartum, vt antea in instrumento publico, vel patentibus literis sigillo munitis exprimaturs causa cessationis. Quintum, vt instrumentum, seu litera tradantur ei, contra quem cessatur. Sextum, vt ille moneatur & requiratur, an velle ante cessationem emendari, & compensare iniuriam. Vltimum, vt intra mensem vtraque pars, cum munimentis, & actis ad negotium spectantibus, saltem per procuratores vadat ad Sedem Apostolicam, nisi interim per mutuam concordiam finiatur causa. Hæ conditiones colliguntur ex cap. si canonici & cap. quibus, vbi Glossa verbo. omittendo, de officio ordin. in 6. Quibus deficientibus cessatio erit nulla cap. irrefragabile §. ceterum extra de officio ordinarij, & dist. cap. quoniam in fine, ibi, non seruetur cessatio, sed ea non obstantè (vt prius) in ipsa Ecclesia celebretur. Qua nullitate non obstante adhuc seruanda est à Regularibus sub excommunicatione ipso facto ex Clement. 1. de sentent. excommunicat. Auct. ibidem art. 3. De quo Soto vbi supra art. 2. Couar. in cap. alma mater §. 2. num. 3.

Idem traditis multis docet Suarez dicta disput. 39. sect. 3. à nu. 7.

vbi in 1. r. 3. concludit, supra positas condiciones esse de substantia cessationis per dictum cap. quoniam, sed hoc non esse extendendum ad cessationes Ordinariorum censet, cum de illis non fiat sermo in dictis iuribus, in quo standum esse consuetudini, tandem resoluit. Qui etiam num. 14. addit, quod quoniam cessatio iustè, & cum omnibus conditionibus posita sit, si pars, que illam posuit non recurrerit post mensem ad Sedem Apostolicam, iuxta dict. cap. quoniam, transacto mense ipsa cessatio ipso iure tollitur, parte in iura culpabilè existente. Et idem dicit, si transacto eodem mense partes in concordiam venerint, tolli, scilicet, cessatioem, non expectato mandato Pontificis, ad que recursum est, vel etià sine recursu ad Papam, quod inquam docet ibidem num. 12. & sequuntur P. Miranda d. 7. 3. art. 8. & P. Villalobos d. tract. 20. dist. 3. n. 3.

43 Quando iniusta est impositio cessationis, nec legitima, & notoria secundum iura, iudex imponens, & actor instans tenentur ad damna illata clericis, & monasterijs, illisque restituere lucrum cessans, & stipendia debita pro missis, & officijs. Quod si reus dedit causam iustam impositioni cessationis, post monitionem tenetur ad dictam satisfactionem, ac in super mulctandus est ad pecuniæ quantitatem, qua compensetur debitum diuini cultus. Si vero sic cessans fortè sit Beneficiarius non acquirit sibi fructus Beneficij pro eo tempore, sed ad arbitrium superioris debent in utilitatem Ecclesiarum, & diuini cultus, quibus debitum seruitium ablatum est, vel in pauperes expendi, idque Ordinarij tenentur magno cum rigore executioni mandare, sicut eis in dict. cap. si Canonici, de officio ordinarij lib. 6. commendatur. ibid. art. 4. De quo Syluest. verb. cessatio, §. 4. Soto vbi supra dict. 2.

Idem docent Suarez vbi supra num. 15. P. Miranda ea quest. 38. art. 9. P. Villalob. supra num. 4.

44 Tempore cessationis consuetudo reducens hoc ad ius antiquius in cap. non est vobis, de sponsalib. tenet, quod non liceat sacerdotibus quolibet die celebrare, etiam clam cum vno ministro, sed quod tantum in quavis Ecclesia, vel monasterio dicatur in vnaquaq; hebdomada vna missa ad renouandam Eucharistiam, cum vno dumtaxat ministro iuxta cap. permittimus, de sentent. excommunicat. vbi id conceditur pro interdicto. Item non licet plures, quam duo clerici, vel tres simul recitare horas Canonicas, idque priuatum, & sine cantu, seruata moderatione cap. alma mater, si cur pro interdicto. Itè Episcopo licet vbi libet celebrare ex privilegio iuris antiqui in cap. final. de privileg. lib. 6. Item Religiosis permittitur missam secretò, & horas Canonicas dicere, dummodo non nisi tres adsint simul, iuxta cap. quod in te, de panit. & remis. seruata moderatione dicti cap. alma mater. Sed cum ex concessione Leonis X. apud Bullarium nulla sit differentia quoad obseruationem inter cessationem, & interdictum apud Religiosos, optime poterunt officium Diuinum facere, sicut tempore interdicti faciunt, non tamen licebit admittere extraneos sacerdo

res ad celebrandū, quemadmodū possunt praefato tempore interdicti
Tom. 1. quest. 116. art. 1. 2. & 3. De quo Syluest. verb. missa 1. num. 2. Couar. vbi supra §. 3. num. 6. & §. 4. num. 7.

Idem docent Suarez dicta disp. 39. sect. 2. a num. 14. Enriquez lib. 13. cap. 52. §. 1. & c. 55. §. 2. de excommunicat. & interdicto, Viuald. in Candelabro aureo, tract. de cessatione num. 6. & 14. Sayro lib. 5. ca. 19. n. 2. Nauar. cap. 27. n. 189. quos refert; & sequitur P. Miranda d. q. 38. a. 6. Portel supra n. 47. P. Villalob. dict. tract. 20. diff. 2. n. 1. 2. 3. & 12.

45 Baptismi, & Confirmationis sacramenta conferri licite possunt tempore cessationis cum solemnibus ritibus, & in Hebdomada sancta consecrare Chrysmā, & benedicere Oleum pro vnctione, sicut tempore interdicti licitum est, iuxta *cap. non est vobis, de sponsalib. & cap. quoniam, de sentent. excommunicat. in 6.* Sacramentum verò Eucharistiae per modum viatici conceditur infirmis, dum his conceditur poenitentia, dicto *cap. permittimus*, deferentiaque est cum pulsu campanae, recitando priuatas orationes, & in redditu ostendendo illam populo, sicut pro tempore interdicti diximus supra. Ita sentit Senatus Salmaticensis schola. Item Sacramentum Poenitentiae potest conferri, etiam sanis: matrimonium etiam contrahi potest, quatenus est contractus; sed cum solemnibus benedictione nuptiarum minime. Tandem Ordo, & Extrema vnctio non possunt conferri, cum non sint de necessitate. *Ibidem art. 4.* De quo Couar. vbi supra §. 4. Nauar. cap. 27. num. 188.

Idem tradunt concordēs Suarez citatis multis dict. sect. 1. a num. 20. vsque ad 27. P. Miranda dict. art. 6. concl. 5. vsque ad 10. Portel supra num. 48. & 49. P. Villalobos supra n. 8. 9. & sequentibus.

46 In sola cessatione absque coniuncto interdicto non licet laicis sepulturam Ecclesiasticam dare, etiam ad id habentibus priuilegiū pro tempore interdicti, vt sensuit schola Senatus Salmaticensis. Clericos tamen etiam prima tonsura sub silentio, & absque officio funerali licet sepelire in Ecclesia, etiam specialiter interdicta, quando non esset alia non interdicta, cum *cap. quod in 10. de poenitent. & remiss.* generaliter de clericis loquitur. *Ibidem art. 5.* De quo Couar. vbi supra §. 4. num. 7. Medin. lib. 1. inst. c. 1. §. 14. Syluest. interdictum §. 8. vers. 4. Tabien. v. interdictum §. 7.

Idem tradunt Henriquez dicto lib. 1 §. cap. 53. §. 4. quos refert P. Miranda d. art. 6. concl. 11. Portel supra num. 50. P. Villalob. dicta diff. 2. num. 15. quidquid dicat Suarez d. sect. 1. a num. 17. contra communitatem sententiam tenentē, in sola cessatione absque coniuncto interdicto prohiberi sepulturam Ecclesiasticam, cuius sententia adhuc mihi non displicet ob eius solidiora fundamenta; prima tamen ob auctoritatem DD. illam tenentium magis adhaereo.

47 In sententiaribus, in quibus per *cap. alma mater*, suspenditur interdictum, suspendenda etiam est cessatio à Diuinis, vt consuetudo cum sapientum auctoritate interpretatur, & ampliat, & Salmaticae à Theologis, & luciferitis responsi in fuit, & in praxi obseruatur. Vnde Diuina Officia solemniter in illis celebrare licet, Sacramenta tamen non nisi ea, quae iure communi attento conferri possunt. *Ibidem art. 6.* De quo Guier. Canon. cap. 10. Nauar. vbi supra num. 186. & 188. Couar. §. 4. num. 7. & §. 5. num. 7.

Idem probable iudicat Suarez dicta sect. 2. numer. 13. & 14. & tenent expresse Enriquez, cap. 53. num. 8. Auila de censuris 6. part. disp. 11. dub. 6. quos refert; & sequitur P. Villalobos dicta diff. 2. num. 5. & 11.

48 Ultra priuilegia Apostolica in superioribus relata pro tempore interdicti, quae etiam ad tempus Cessationis expresse faciunt, est quoddam indultū pro Confratribus Carmelitarū portantibus intus scapularium, & ferijs quatuor, & Sabbatis abstinentibus fructibus carnibus, & visceribus animalium, vt tempore cessationis possint in ecclesia Diuinis, & recipere Sacramenta ab idoneo sacerdote, vel etiam celebrare Missam; si est sacerdos, vt consulti sapientes responderunt, & Carmelite in praxi habent, *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. vbi supra n. 187. Henriquez vbi supra cap. 53. §. 6.

Idem priuilegium refert P. Villalobos dicto tract. 20. diff. 7. num. 5. ad quod etiam vide alia quam plura priuilegia, quae latissime refert P. Miranda quest. 39. art. 12. tom. 2.

49 Qui potest interdictum imponere, potest & Cessationem, vt Papa, Episcopus, & qui Episcopali fulget dignitate Capitulum verò Se deuacantes, si ex consuetudine, aut priuilegio habet ad id potestatem, necesse est conuocare omnes Canonicos, etiam abstantes, commode venire potentes, vt maior pars consentiat super hoc; aliter imponentes non percipiunt fructus ex beneficijs, *cap. si Canonici, de offe. ordinar. in 6.* Episcopus etiam potest cessationem tanquam inuoluntariam reuocare, si Capitulum sine consensu viuētis Episcopi eam imponat, *cap. inrefragabilis, §. Caserum, extra de off. ordin.* Item iure ordinatio eius est relaxare cessationem, cuius est iure ordinario relaxare interdictum, qui etiam ad tempus suspendere potest, vel pro vna Ecclesia, vel Monasterio, aut pro vno officio, vt pro Missa noua, vel Ecclesiastica sepultura, ex sententia doctissimorum viroꝝ Salmaticensis Scholae, praesertim si aliqua iusta causa adsit. *Tom. 2. quest. 117. art. 1. & 2.* De quo Syluest. interdictum §. 8. versic. 1. & in illa §. 7. Henriquez lib. 13. de excommunicat. & interdicto, cap. 4. §. 2. Littera G. Couar. vbi supra §. 4. num. 1.

Idem tradunt Suarez dicta disp. 39. sect. 3. num. 2. & quantum ad partialem cessationem, idem quod Auctor, resoluit eadem disput. 39. sect. 9. num. 16. & post eum P. Villalobos, d. tract. 20. diff. 2. num. 6. P. Miranda tom. 2. q. 38. art. 11.

50 Celebrans tempore cessationis, etiam generalis non fit irregularis, sicut tempore interdicti, quia irregularitas non incurritur, nisi in

clericus agrotante sed Religiosus ante legitimam ætatem ex culpa sua factus sacerdos, cum ex eo suspensus existat, non solum arceri debet à Missa celebranda, sed etiam ab omnibus alijs actibus ordini sacerdotali deputatis. *Ibidem art. 7. De quo Imola in cap. si celebrat, de clericis excommunicato ministrante.*

Vide tradita à Suarez, quantum ad irregularitatem contractam ex mutilatione membri, de censuris disput. 44. sect. 2. num. 6. & sequentibus, & quantum ad ordinatum ante legitimam ætatem, disp. 31. sect. 1. à numer. 23.

Non tamen fit irregularis interfessendo cum alijs sacerdotibus in electionibus, & alijs actibus ad sacerdotes pertinentibus, quidquid sit de eius peccato. *Tom. 3. quæst. 23. art. 12. De quo Nauar. cap. 17. num. 242.* Vide tradita à Suarez dicta disput. 31. sect. 2. num. 3. ubi argumento, inquit, cap. is qui, §. is verò de sentent. excommunic. in 6. nostra sententia probari videtur.

7. Nullus clericus, vel Monachus in sacris constitutus vllam chyrurgix artem exercere potest, quæ aduisionem, vel incisionem inducat, cap. sententiam sanguinis, ne clericis, vel Monachi, cap. tua nos de homicidio. Sed ex concessione Eugenij. III. ampliata per Nicolaum V. pro Monasterio B. Mariæ de Guadalupe Religiosi in sacris non constituti dispensantur, vt periti vtantur scientia medicinx, & chyrurgix ad medicandos infirmos, de licentia superioris, & Gregorius XIII. extendit hoc ad Sacris ordinatos, pro Patribus Iesuitis, citra tamen aduisionem, vel incisionem per se ipsos faciendam, absque vllò conscientix scrupulo, & incurfa censura, vel irregularitatis, & quod possint id exercere, etiam circa extraneos, & seculares. *Tom. 2. quæst. 102. art. 2. De quo Syluest. verbo, Medicus, num. 8.*

In Bulla. Bol. 19. Græ. XIII. & Comp. Societ. v. medicus, & Comp. D. Hiero. tit. medicari, §. 1. & 2.

Idem tradit citatis multis Sanchez lib. 6. Decalogi, cap. 14. à num. 17. vsque ad 20. ad quod etiam faciunt tradita à Suarez dicta disput. 47. sect. 2. à num. 2.

8. Irregularis non est qui modo, deformat embrionem in animatum, nec qui propinat vllò, aut mulieri potum, quo ei generandi facultas impediatur, nec qui prægnantem abortiri facit ante factum animæ rationali informatum, iuxta te: minos iuris Communis, & sacrorum Canonum, cap. quod, verò, cap. Moyses 32. quæst. 2. & cap. sicut ex literarum de homicidio. Secus qui propinat potum, venenosum, ex quo sequitur abortus, creaturæ animatæ, in qua irregularitate, non dispensant Episcopi, nec prælati Regulares per constitutionem Sixti V. *Tom. 2. quæst. 33. art. 4. §. secundo est notandum, & nos diximus supra de abortu, n. 5. & 6.* Idem docet Suarez d. disp. 44. sect. 2. num. 13. Vbi etiam addit probabilem videri sententiam affirmantium posse dictos prælatos Regulares dispensare super huiusmodi irregularitate cum suis subditis, virtute privilegij Martini V. quia quauis Sixtus V. rescouerit privilegia Regularium, quoad

quoad hoc, & Gregorius XIII. non reuallidauerit, reuallidata tamen sunt postea per Clementem VIII. confirmantem nostra privilegia ex certa scientia, ac per consequens virtute dicti indulti Martini V. iam reuallidati possunt dicti prælati dispensare super tali homicidio factus animati, idque videtur conforme doctrinæ ipsius Auctoris dicto, artic. 4. §. circa quam constitutionem, ubi præfatam rationem ponderat, ad affirmandum prælatos posse absolueri ab excommunicatione lata contra procurantes abortum factus animati, licet *ibidem, §. secundo notandum*, oppositum teneat quantum ad dispensationem irregularitatis, non enim minus militare videtur dicta ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregularitatis, ac in absolutione excommunicationis. Pro quo faciunt adducta supra de absolutione quoad Fratres, nu. 7.

9. Non fiunt irregulares Ecclesiastici, aut Regulares habentes iurisdictionem temporalem, si committant causam sanguinis alicui iudici seculari, vt expressè deciditur in cap. vltimo, ne clericis, vel Monachi in 6. Imò & posse à Papa dispensari præfatos Ecclesiasticos habentes vassallos, vt sine timore irregularitatis possint per se metipso ferre sententiam sanguinis, ac executioni mandare, tenent plures: id tamen nec decet, nec conuenit. *Tom. 2. quæst. 62. art. 9. De quo Couar. in Clemens. sifuriosus, 2. p. §. 5. num. 8. de Homicidio, Azeuedo in Addit. ad Curiam Pisan. l. 2. cap. 21. num. 1. Francus in cap. final. ne clericis, vel Monachi, lib. 6. Abb. in cap. clericis, num. 17. ne clericis, vel Monachi.* Idem docet Suarez de censuris disp. 57. sect. 1. à num. 5. & seqq.

10. Probabiliter sentiunt aliqui non incurrere irregularitatem Ecclesiasticos, & Religiosos exhortantes milites in bello contra infideles, etiam si exinde oriatur mortes, & mutilationes membrorum, & ad tollendum omnem scrupulum id concessit Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu exhortantibus apud Indos, ad fortiter dimicandum cum infidelibus milites Lusitanos, dummodò ipsi Patres non ferant arma. *Tom. 1. quæst. 32. art. vnicò.* De quo Nauar. cap. 27. num. 115. Couar. in 2. part. Relect. de Homicidio, lib. 3. num. 2. Syluest. verb. Homicidium 3. q. 6. nu. 8. pronunc. 4.

Idem docet cum communi DD. in cap. penult. de homicidio, Antonin. 3. part. titul. 28. cap. 2. §. 6. Pelag. de planctu Eccles. lib. 1. cap. 48. Couar. Nauar. & alij quos sequitur Suarez dicta disput. 57. sect. 7. à numer. 8. & sequentibus.

11. Rebaptizans sit ipso iure irregularis, cap. 2. de apostat. & reiterant. baptisma, etiam si occultè faciat, non tamen, qui sine intentione rebaptizat, saltem in foro exteriori, licet quoad exterius pro irregulari habeatur. *Addit. sum. tom. 3. cap. 221. num. 2. & 3. De quo Nauar. cap. 27. n. 246.*

Idem docet Suarez vbi sup. disp. 42. sect. 1. à num. 1. & lib. 4. de legibus cap. 13. num. 21. & latius tom. 3. disput. 31. sect. 6.

Cætera circa istam materiã vide tom. 1. q. 23. ar. 9. & 10. & q. 24. per totam.

tam. & nos diximus supra de dispensat. à num. 15. vsque ad 27. & de interdito, num. 15. & 16.

RESOLVTIO. LXXII. De Iudicibus.

I V D E X Quidam est Ordinarius, qui ab vniuersitate, vel Collegio electus, & per superiorē confirmatus habet ad iudicandum auctoritatē, authent. de defensio. tuum. §. iterum., vel qui habet vniuersitatē causarū, vt sunt officiales Episcoporum, c. Romana, de appellat. in 6. item, & praelati Regulares quoad suos subditos: quidam vero extraordinarius, & hic est etiam duplex: scilicet habet iurisdictionē ex partiū voluntate, vt iudex arbiter: alius ex cōmissione superioris, vt delegatus ad certam causam. Tom. 2. quæst. 119. art. 1. De quo D. Tho. 2. 2. quæst. 67. art. 1. Franc. in cap. nō aliqui, de heretic. in 6. vide ad hoc tradita à P. Miranda ordin. iudicial. quæst. 2. art. 4.

2. Inquisitores Hæreticæ prauitatis iuxta receptionem sententiam sunt iudices delegati, sicut etiam indices Conservatores, c. 1. & c. vltim. de offi. delegati in 6. isti tamen in alio comparantur iudicibus Ordinarijs, siquidē cognoscunt de causis Ecclesiasticis in prima instantia, quod tantū conceditur iudici Ordinario, ex Tridentino Concilio. ibidem in fine. De quo Franc. in c. nō aliqui, de heret. in 6. Nauar. lib. 1. cōf. 1. tit. de potest. & offic. iudic. deleg. Vide P. Miranda tom. 2. q. 47. art. 3.

3. Regulares non possunt cōpelli ad acceptandū aliquam iurisdictionē, nisi ex resse id per litteras ipsis directas à Sede Apostolica fuerit nō datū, ex Alex. III. pro Ordine S. Trinitatis, & Six. III. pro Minoribus, & alijs, de quibus in Bullario, ibi. a. 2. Ad quod vide P. Mir. d. q. 47. a. 2.

4. Iudices Regulares in examinandis rescriptis à Papā, seu ab alio superiore cōmissis hoc modo se debent habere: si dicatur: Quod procedant simpliciter, & de plano sine solemnitate iuris, debent procedere taliter, quod essentialia iuris seruentur, nec aliquid fiat contra ius naturale, aut gentium, apicibus iuris, & accidentarijs solennitatibus iudicij omisis. Si autē dicatur: iudicent sicut sibi visum fuerit, de notatur arbitriū boni viri ratione regulatū, ex glossa in c. 2. de corpore vitiat. & probat, si fides commissā, §. quanquam ff. de legat. 3. Quia propter tenentur sequi regulas iuris, scilicet naturalem gentiū, seu æquitatis naturalis, quod idē est, vt patet ex Clem. pastoralis, de sentent. & re iudicata, nō ad suū beneplacitū, & liberā voluntatē absolutē, & simpliciter, sed ad suū arbitriū, & voluntatē ratione regulatā, & iudiciū intellectus bonū, & rectū, ibi. a. 3. & nos diximus supra de Concessio. Fratru, nu. 5. De quo Bart. in l. qui tamen, §. arbiter. ff. de arbit. Panor. in c. 1. & c. dilecti filij, de iudic. & in c. significavit, de panis & remis. Idē se. e. docet P. Miranda ordin. iud. q. 2. art. 14. Si autē cōmittatur exar. & decisio causæ dicendo, in quo operamini conscientiam tuam, cū hæc verba videantur

Trid. sess. 24. c. 20. de Refor.

Bull. Bull. 9. Alex. 4. Bull. 14. Sixt. 4. nu. 15. 16. & 17. Bull. 6. Inno. 3. Bull. 2. Gregor. 1. & Bulla 12. Innocentijs. 4.

videantur potius posita in vim monitionis, quam in vim formæ de legationis, neque per ea electa esse industriam personæ, vt aliqui asserunt, optimo iure poterit subdelegari negotiū cōmissum, per aliumq; expediri, ex traditis à Rota. ibidem, §. vltimo dca. De quo Nauar. lib. 1. cōf. 2. tit. de potest. iud. delegati. Rota decis. 14. de offi. delegati in nouis.

5. Ex quo fit, quod Prouincialis non obstante dicta clausula, de opere conscientie, potest cōmittere alio examen pro egressu monialis à Monasterio ob infirmitatē, vel aliam causam, iuxta datam sibi auctoritatem super eo à Tridentino Concilio, facultatēq; ad licentiam indulgentiam dictæ Moniali ex iusta causa delegare. ibidem in fine. De quo supra diximus de clausu. Monial. num. 39. & 40.

6. Iudici seculari non licet cognoscere de causis Regularium, sicut nec de personis, nec de rebus clericorū, gaudent enim priuilegio Canonis, & fori, vt ius Canonicū, & Cæsareum proclamant. Tom. 2. q. 2. art. 1. De quo supra resolut. 62. à n. 2. & P. Miran. Ord. iud. q. 4. art. 7. concl. 2.

7. Assumens ordinē Ecclesiasticū, vel ingrediens Religionem post delictū à se cōmissum in fraudē, vt scilicet se eximeret à iurisdictione seculari, ab ea minimè liberatur, sed per iudicē secularē potest contra eū procedi ad punitionē criminis, quantū ad confiscationē honorum, aut certā aliquam pœnam pecuniariā, non verò quoad personā, si sacris sit insignitus: nā si in Religione iam professus fraudulēter, nec sacris sit iniuriatus, cum eius professio omninō irrita, & nulla existat ex cōstitutione Sixti V. consequenter potest per iudicē secularē cōpetentem procedi contra eum ciuilitè, criminalitè, aut mixtim. Fraus autem presumitur, si post delictum cōmissum, & ante susceptum ordinē, aut ingressum Religionis fuerit accusatus, vel denunciatus, aut saltē infamatus, vt contra Criminosos Religionē ingredientēs, & profitentes declarauit idē Sixtus V. In alia Constitutione. ibid. ar. 3. De quo Couar. Pract. qq. c. 3. n. 4. & c. 3. 1. & 32. & lib. 1. variat. c. 1. nu. 9. Gutier. lib. 2. Pract. q. 5. n. 5. Iulius Clar. in Pract. Crim. §. final. q. 6. & q. 26. Valascus 1. tom. consult. 48. Vidē Sanchez lib. 4. Decalogi, c. 15. nu. 39. & 40. & lib. 5. cap. 10. à n. 9. & nos dicemus infra resol. 101. n. 9. & ex parte diximus sup. resol. 63. n. 6.

8. Quando laicus simul cū Monacho deliquit nō est conueniendus coram iudice Regulari, sed coram suo iudice seculari, Monachus verò coram suo praelato, sicut nec iudex Ecclesiasticus cognoscit de delicto laici cōmissio. cum clerico, iuxta veriorē, & magis receptam in praxi sententiā. ibid. ar. 4. De quo Couar. Pract. c. 34. nu. 1. Gom. tom. 3. de delictis c. 10. Padilla l. 5. num. 5. ff. de Diu. rescriptis.

9. Religiosus Conuersus, seu laicus, vel nullo ordine insignitus, qui habitu demisso enormitè grauiā cōmisit delicta, non perdit priuilegiū fori, ac proinde à iudice seculari nō potest puniri, imò nec eiecius à Religione. talitèr delinquens, adhuc enim post talem expulsionem manet Religiosus, & persona Ecclesiastica potestati Ecclesiasticæ subiectus

Trid. sess. 25. c. 5. de Regul.

sicut de clerico enormiter etiam delinquente apertissimum est non subijci seculari potestate. Secus si Religiosus expulsus, & habitu spoliatus sit, eo quod eius professio nulla declarata est, nam eo casu ut meret secularis iudici laico subiectus existit, ut supra ex constitutione Sixti V. diximus, *ibid. art. 5; De quo Couar. Pract. quæst. 31.*

10 Clerici in minoribus constitutioni non gaudent privilegio fori, nisi qui habitum clericalem, & tonsuram deferentes alicui Ecclesie de mandato Episcopi deseruiunt, vel beneficium Ecclesiasticum obtinent, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendi versantur, ex Decreto Concilij Tridentini, *ibidem, & d. art. 3. S. tertio est notandum.*

Trid. sess. 23.
c. 6. de Regul.

Trid. sess. 6. c. 3
de Reform.

11 Milites D. Ioannis, seu Malrentes comprehenduntur sub dispositione Concilij Tridentini, quatenus habet, Ordinarium tanquam Sedis Apostolicæ delegatum posse visitare, punire, & corrigere quemcumque clericum cuiusvis Ordinis personalis, vel Regularis extra Monasterium degentem, & delinquentem, cum huiusmodi equites, seu Commendatarij Militares sint verè, & propriè Religiosi, seu Regulares tria vota essentialia emittentes in manibus superioris sub Regula à Sede Apostolica approbata, *ibid. art. 7; De quo Nauar. lib. 9. cons. 21. titulus de Regul. & Azor tom. 1. in st. moral. lib. 13. cap. 4. quæst. 3. vide supra resolut. 28. num. 10.*

12 Iudex negligens in administratione iustitiæ cum dolo, & fraude, ab officio licetè amoueri potest iuxta notata, *cap. quidquid 1. quæst. 1. cap. placuit vniuerso. 11. quæst. 3. cap. sed illud. 45. dist. cap. vltimum. 23. quæst. 3.* Secus si ex simplicitate animi processit, tunc enim poena mitiori ad arbitrium superioris multandus erit. Quod iudices Regulares maxime suspendere debent, antequam ad priuationem prælaturæ, seu officij ex negligentia, & remissione accedant, indagando, an ex dolo, & malitia, an verò ex simplicitate animi orta sit, *rom. 1. quæst. 39. art. 1. De quo Iason in l. cum qui res C. de procurat. Abb. in cap. cum ad Monasterium, §. fin. verb. de gli. gens. vbi glossa, de stato Monachorum, Botsius in pract. crim. titulus de offic. corrup. nu. 36. p. 292. Panormit. in cap. cum dilectus, de accusat.*

13 Iudex malè iudicās ex imperitia, poena arbitraria puniendus est, *l. final. ff. de extraordin. cognit.* etiā si ad poenā capitis cōdemnasset, nisi ad hoc dolus, & fraus, tunc enim eadē poena mortis multandū esse videtur. Ille autem præsumitur cū dolo procedere, qui formam sacrorū Canonū, Iuris Ciuilibus, vel constitutionū Religionis transgreditur. Qui quidē dolus esse debet manifestus ex claris, & manifestis præsumptionibus habitus, & non ex apparentijs, & indicijs. Ille verò ex lata culpa præsumitur procedere, qui omisit facere, quæ alij prudentes, docti, & experti iudices in simili casu facere solent, si ex alijs dolus non deprehendatur, ut notatur, *l. lata culpa. ff. de verborum. signification.* Ex leui autem culpa ille præsumitur agere, qui indeliberatè deuiat ab ea prudentia, quæ in

est

est diligentibus hominibus eiusdem conditionis, *l. ea igitur. ff. de pig. corat. actione,* vel quæ in illo tempore suis rebus adhibet, *l. heredus. S. non tamē ff. familia hereditaria.* Ex leuiori verò, qui deuiat similiter ab his, qui insuper sume eiusdem Ordinis, & professionis. Tandēq; ex leuissima, qui deuiat ab ea prudentia, quæ in est diligentioribus, & diligentissimis eiusdem conditionis, & professionis, iuxta *l. ff. de action. & obligat.* Vnde in his omnibus, scilicet in dolo, & fraude præsumptis, in culpa latiori, lata, leui, & leuissima poena arbitraria infligenda est: in dolo autem claro, & manifesto ad priuationem officij, seu dignitatis dūtaxat procedendum est. Sed aduertant prælati Regulares, quod in iudicio præfata poena arbitraria imponenda, pietati magis, quam rigori debent adherere. *ibidem art. 2. & 9; De quo Bald. in l. mancipia, C. de seruis fugitiu. & cons. 115. in fine, volumine 5. & DD. in l. final. C. de panis, Bart. l. quod. Nerva col. 7. ff. de depos. Alexand. l. item querit, in princip. ff. pro socio.*

14 Non licet iudici poenam totam à lege statutam remittere ab homine scelerato, neque pro eo apud ipsum intercedere, nisi forte pars ipsa offensa roget, non vti delinquens impunitus euadat, sed ut caritatem erga ipsum ostendat, & erubescat esse illi infensus, vel nisi ad hanc spes de emenda, tunc enim id licebit, ut mitius, quam lex statuit, puniatur, præsertim in poena vltimi supplicij. Ex quo consequitur, quod si de correctione, & emenda delinquentis nulla sit spes, talis pro illo intercessio non erit licita, sicut nec iudici fas erit tali reo parcere. Itē nec licet intercedere, quando ex venia idationis alteri damnnum resultat, non enim sunt faciendā mala, ut inde emanent bona. Ex his igitur Regulares deducere possunt, quando apud prælatos, & iudices interdicere liceat pro delinquentibus, canendo, ne ex sperata venia per suam intercessionem delinquentibus occasio præbeat ut reuertantur ad delicta, & tradendi se totos suis præiis desiderijs, & ex impunitate delictorum oriatur scandalum, & ruina aliorum, qui ob id ad alia peccanda moueantur. *Tom. 1. quæst. 2. art. 1. De quo Castro lib. 2. de lege penal. cap. 13.*

Ad quod vide Suarez lib. 5. de legibus cap. 1. num. 8. & 9. & tradunt D. Thom. 2. 2. quæst. 67. art. 4. & Iurista in l. nulla iuris ratio, ff. de legibus, & nos diximus supra resolut. 48. a num. 1.

15 In Principi licet concedere veniam, & remissionem delicti futuri ex iusta causa, nam potest statuere, ne qui illud, vel illud crimen patruerit, pro illo, etiam post rate delictum commissum, puniatur, sicut etiā à simili valeat rescriptum in indulgentijs veniam peccato futuro, ex iuxta causam non condens. *ibidem, art. 2. De quo Salicet. in l. castitas C. ad l. Iuliam de adulter. Idem ferè docet Suarez di. 6. cap. 1. num. 9.*

16 Iudices Regulares visitantes, seu Synodales provincias sibi commissas contra ius procedunt adhibendo denunciationem, vel accusationem delicti, cuius iudicium ex defectu plenæ probationis transiit in rem iudicatam, *l. si cui §. idem, de accusat.* etiam si alegatur, testes

YYY 1

EX

ex metu aulos non fuisse veritatem patefacere, nisi prius per testes idoneos, & omni exceptione maiores manifestum fiat, veram esse causam, ob quam procedatur, alioquin unicuique liceret contra rem iudicatam ad libitum agere, pro qua semper est presumptio. *Ibidem art. 4. De quo Bald. in l. si quis homicidij de accusat. & in l. ex morte, ad l. Aquilam, Pureus de Syndicat. §. officialis functo officio num. 2.*

17 Index poenam à lege impositam delicto minuere, seu remittere potest. *l. quid ergo S. p. na grauior, ff. de his, qui notantur infamia, iusta tamen ad id sua dente causa: veluti si ex ignorantia delinquentem fecisse probetur, aut etiam ipse, vel eius progenitores sine Reipublica satis benè meriti: sicut similiter licitum est contra ius rescindere accusationem, ad satisfactionem partis lætæ etiam ordinatam, quando ex eius prosecutione maius damnum Reipublica imminet, maximaque pacis perturbatio, vt sentiunt grauisimi viri. *Ibidem art. 5. De quo Nauar. in rubric. de iudicijs num. 99. Caietan. verb. index, & 2. 2. quæst. 68. art. 3. Aragon 2. 2. quæst. 60. art. 5.**

Idem traditis multis docet Suarez vbi supra dicto num. 8. & seqq; vbi numerat aliquas causas huius remissionis, nempe, ætas insufficientis ad tolerandam poenam, ex *l. Diuus Adriana; ff. de termino moto, & lauxillium ff. de minoribus: paupertas, si poena pecuniaria infligenda sit, l. illicitas §. ult. ff. de offic. præsidis: modus peccandi, vel si ex passione, aut alio simili affectu commissum sit delictum, l. absentem, ff. de poenis. Ad quod videri potest Felin. *cap. qualiter, & quando el. 2. de accusat. & latissimè Tiracquel. tract. de poenis temperandis, quos refert idem Suarez, & quæ tradit P. Miranda in ordin. iudiciar. quæst. 2. art. 5.**

18 Iudici non licet delinquentem condemnare ex confessione si hi secreto propalata, fraudulenter per promissionem impunitatis ab ipso extorta, quia hoc quoddam genus proditiõis est, nec res. est iusta, iudicem decipere quemquam *l. in fine, ff. de his, qui veniam a reatu impetrant; nec mendacijs, & persuasionibus dolois, vt ait Iustinianus in præmio institut. sed modo licito, & à iure approbato, vt per torturam, veritatem à reo extorquere licitum est: *Ibidem art. 6. De quo Covar. lib. 1. de iuram. cap. 3. num. 16. Azeued. in l. 1. tit. 3. lib. 1. Recop. num. 14. Decian. tom. 1. C. fin. lib. 2. cap. 15. num. 6. Plaza de delictis lib. 1. cap. 37. num. 5. 6. & 7.**

De iudicibus conseruatoribus, vide quæ ex *Tom. 1. q. 65. diximus supra de Conseruatoribus, resolut. 33. & de correctione Fratrum quoad ordinem habendum in causis Regularium resolut. 39. vsque*

ad 52. & de exemptione Regularium resolut. 34. vsque ad 36. & passim alijs in locis.

(.)

RESOLVTIO LXXXIII.

De Iuramento.

IURAMENTVM est assertio, aut negatio de aliquo licito, possibili, & honesto, sacre rei attestatione firmata, Res autem sacra, per quam iuratur, est Deus, aut aliquid Dei, in quantum Dei est, vt cum iuramus per creaturas, quatenus in eis diuina veritas manifestatur, vel per fidem, per Euangelia, aut per Sanctos, in quibus Dei veritas continetur, vel prædicatur. *Tomo 2. quæst. 120. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 92. art. 1. non iuramentum 2. 2. art. 1.*

Varias iuramenti descriptiones traditas à Theologis, & Iuris peritis referre latè Selua tract. de iuramento: 1. p. in princip. ex Glossa in rubrica, ff. de iure iurando; & Glossa 2. 2. quæst. 1. in iur. Panormit. Felin. & alij in rub. extra eodem titulo Antonin. 2. p. tit. 10. cap. 3. Syluest. Angel. & Summistas verb. iuramentum, quos & alios refert Suarez tom. 2. de Religione tract. 4. de iuramento lib. 1. cap. 1. a num. 1. & plura etiam tradit Sanchez lib. 3. decalogi cap. 1. a num. 1. respondens ad tit. 1. q. 2.

Duplici modo potest iurari, vel simpliciter verbo tantum, vt dicendo: *per Deum ita est, vel vt apud legem veterem dici solebat: vivit Dominus, vivit anima mea, hoc cfaciar mihi Dominus, & hoc addat: vel vt in lege Evangelica dicendo: Testis est mihi Deus, Deum læstem invocor, veritatem dico in Christo non mentior, testis est mihi conscientia mea, se Deus me adiuet. Altero modo iuratur interueniente aliqua re sacra, vt quando in manu Episcopi iurat quis per Euangelia, per corpus, vel per Crucem Christi Domini, per Sacramentum, per ordinem sacrum, aut per Sanctos. *Ibidem art. 2. De quo Panormit. in cap. & si Christus, de iure iurando.**

Vide Suarez dist. 6. lib. 1. cap. 5. a num. 1. vbi num. 3. agit de iuramento per creaturas, & cap. 13. vbi tradit varias iurandi formas, de quo etiã Sanchez vbi supra cap. 2. a num. 13. & Pomet in addit. ad dubia verb. iuramentum, num. 1. 2. & 3.

Licet consuetudo apud Regulares contra ius teneat, vt Religiosus interrogatus non iuret, sed tantum veritatem propaler sub præcepto obedientiæ, id quod aliquibus sufficiens videtur ad fidem faciendam, ab hac tamen consuetudine, & sententiâ recedendum esse responsum olim dederunt doctissimi Iuris periti apud Salmanticenses super eo consulti, maximè si causa ad tribunal Apostolicum, ad aliud vè per modum grauaminis, appellationis, aut simplicis quærellæ deferenda sit. *Ibid. art. 3. Sed de hoc se retrahat Auctor. Tomo 4. Addit. summæ cap. 153. num. 7. & nos dicemus infra in retractationibus ipsius Auctoris, retractatione 10.*

Cetera vide supra de testibus resolut. 42. de sumpra ex quest. 9. vs. que ad quest. 15. tomo 3. & quest. 19. art. 6. 7. & 11. & nos diximus resolut. 44. de citatione, & interrogat. Reorum num. 9. 10. & 14.

De dispensatione iuramentorum votuorum vide tom. 1. q. 63. art. 3. 4. & 5. & nos supra diximus de Confessarijs quoad dispensandum num. 31. & iterum rediit sermo infra de voto.

RESOLVTIO LXXXIII.

De Itinerantibus Fratribus.

FRATRES itinerantes non sunt recipiendi; nec hospitari in intra Conuentum sine litteris commendatijs suorum superiorum iuxta sacros Canones, & Nicenam Synodum in cap. 1. dist. 73. relatam, & constitutionem Sixti V. nisi ad ea sint noti, vt nullus de eis suspicionis, vel dubitationis locus relinquatur. Prælati vero eos hospitio admittentes non petita, aut ostensa dicta licentia, seu litteris commendatijs priuantur voce actiua, & passiua, ac officijs, inhabilitanturque ad alia in posterum per dictam constitutionem Sixti V. Quæ quantum ad dictas penas non est in vsu in his Hispaniarum partibus, alijs tamen arbitrarijs condemnandi sunt transgressores, tanquam factorum Canonum violatores. Vnde a fortiori dicti Fratres Sacerdotes non sunt ad celebrandum sacrum admittendi sine dictis Commendatijs litteris, vt in Tridentino Concilio definitur, tom. 2. quest. 12. art. 1. Idem tradit cum Auctore Portel verb. itinerantes Fratres num. 1.

Trident. Sess. 23. cap. 16. de Reformat.

2. Fratres Conuentuales Ordinis Minorum itinerantes in his Hispaniarum partibus non tenentur se presentare coram prælati Observantia, quia constitutio Calixti Tertij id præcipiens iam abrogata est per Pium Secundum. At si ad domus, seu Conuentus Observantia diuerterint, suas litteras commendatitias debent presentare iuxta dictam constitutionem Sixti V. quas si non inuenerint veras, & legitimas prælati poterunt contra eos procedere remittendo ipsos ad suos superiores, vel dare notitiam Ordinarijs, vt contra eosdem procedatur iuxta formam in Tridentino Concilio præscriptam. Ibid. art. 2.

Trid. Sess. 25. cap. 4. de Regul.

3. Licet omnino est Fratribus Minoribus de Observantia itinerantibus hospitari in domo relicta, seu legata ab aliquo ea conditione, vt in ea recipiantur, & hospitentur Religiosi, eisque provideatur de ventilibus, vt declaratum est in quoddam Capitulo Generali. Ibidem art. 3.

4. Fratribus Minoribus existentibus per obedientiam extra suos Conuentus concessit Innocentius VIII. indulgentias Stationum Romanæ,

me, & alias concessas pro suis Ecclesijs dicendo quocunque in loco quinquies Pater postter cum Ave Maria, sed hoc restrictum est à Domino Urbano Octauo, vt fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt supra diximus de indulgentijs num. 47. ad finem. Item Fratibus Captiuis concessa est indulgentia plenaria pro articulo mortis per Pium Quintum. Ibidem art. 4.

5. Leo X. apud Bullarium concessit dictis Fratibus Minoribus itinerantibus, vt possint transferre ieiunium diei itineris in alium diem, intellige, dum modo non sit ille dies ieiunij ex præcepto, aut voto. Quæ concessio cum absolute, & illimitate loquatur, intelligenda est, siue pedestres, siue equestris incedant. Ibidem art. 5.

Bullar. Orac. 60. Leon. X.

An possint extra conuentum existentes confiteri presbytero seculari, vide supra de confes. quoad absolendum num. 23.

RESOLVTIO LXXV.

De iure Patronatus.

IVS patronatus est potestas præsentandi instituendum ad beneficium Ecclesiasticum. Est autem duplex, aliud Ecclesiasticum, alterum verò seculari. Tomo 1. quest. 122. art. 1. De quo Hostiens. Ioan. And. & Panormitan. in Rubr. de iure patronatus.

Vide ad idem Cabedo de patronat. Regiæ coronæ cap. 6. num. 1. Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. glossa 2. A num. 19. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. tract. 3. a num. 208.

2. Patrono monasterium ingresso, ius patronatus annexum vniuersitati bonorum transit in ipsum monasterium tanquam hæredem, si est capax bonorum, etiam si ipsum ius patronatus sit personale, vel simpliciter nominetur patronus, cuius personæ industria videtur electa. Abbati autem competit ius præsentandi, & non monacho, nisi de eius licentia, nisi aliud in institutione patronatus sit ordinatum. quod non sit contrarium iuri communi. Ibidem art. 2. De quo Lambertin. de iure patronat. quest. 8. art. 9. p. 1. lib. 1. Couar. variar. cap. 18. num. 10. Perez lib. 1. ordinament. tit. 6. l. 1.

Idem ferè traditis multis docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 14. a num. 6. vbi num. 7. notat, ad Abbatem simul cum monasterio pertinere præsentandi ius, cuius maior pars consentire debet, vt presentatio legitima sit, per cap. ea noscitur, de his, que sunt à prælato. Ad ea quod si presentatio fieret à solo prælato absque conuentu, esset ipso iure nulla, arguendo cap. nouit, eodem titulo. Idque post Godfredum tenere Lambertin. de iure patronat. lib. 2. p. 1. quest. 2. art. 12. num. 6. hoc sic stante, refert idem Sanchez ibidem num. 8. Sed pro sententia Auctoris facit cap.

Firmatur Auctoris doctrina.

ex litteris, de iure patronat. ex quo constat Abbatissam solam presentasse. Addit tamen ipse Sanchez num. 11. & 12. quod presentatione non competentem ipsi monacho, si constituitur a patronis, vel electoribus ad presentandum, vel eligendum, presentatio, vel electio ab illo facta utique valebit, etiam absque licentia prelati: quia cum faciat nomine eius, qui commisit, non consideratur persona monachi exequentis, sed committentis persona. Quippe is dicitur facere, cuius nomine res fit, ita tamen §. gessisse, ff. de administrat. tutorum: ut etiam quia nullo iure irritatur ea nominatio, seu presentatio sic facta a monacho. Unde concludit n. 13. quod quamvis Religiosus ex illa potestate sibi tradita presentare, aut eligere nequeat absque prelati licentia, poterit tamen absque ea id facere, quia do ipsi patroni convenirent, ut is presentaretur, quia Religiosus elegerit. At id intelligit posse quidem valide, sed non posse licite fieri & bene.

3 Rex Hispaniarum, sicut & Rex Gallie, habet ius presentandi Episcopatus, & quaedam beneficia Ecclesiastica, ex indulto Apostolico: At in Commendas, & Preceptorias Ordinum Militarium habet ius providendi tanquam administrator perpetuus earundem Militiarum, ex Alexandro, & Adriano Sexto, licet autem dictis Regibus competat presentandi Abbates, & alios Prepositos Ecclesiarum, etiam Regularium per breve dicti Adriani Sexti, non potest tamen vnius ordinis professus eligi in prelatum alterius Ordinis, vel habitus, & multo minus secularis, iuxta sacros Canones, & Tridentinum Concilium. *Ibid. art. 3. & 4.* De quo Navar. in *cap. nullam* 18. quaest. 2. Ad quod vide Sanchez lib. 7. decalogi cap. 4. num. 25. & cap. 29. num. 29.

4 Licet aliqui teneant, ius patronatus solum acquiri ob fundationem ex bonis proprijs iuxta *cap. pia mentis* 16. quaest. 7. *cap. nobis, de iure patronat.* & Trident. Concil. Attamen ex incertis, quae pauperibus restituenda sunt a fundatore Capellae, vel Hospitalis tale ius patronatus laicorum posse acquiri, verius, & probabilius esse existimat melior pars Doctorum, cum nemini fiat praesudicium. *Ibidem, art. 5.* De quo Henriquez lib. 7. de indulgent. 1. p. cap. 33. num. 5. Navar. de Oratione, miscellanea 32.

5 Tria sunt, quorum quodlibet sufficit ad querendum ius patronatus, nempe traditio fundi, aedificatio, & donatio, iuxta illud vulgare glossae communiter receptae in *cap. pia mentis* 16. quaest. 7. nempe: *Patronum faciunt dos, aedificatio, fundus*, & de traditione fundi extant expressi casus in iure *cap. Abbatem* el. 2. 18. quaest. 2. *cap. nobis, de iure patronatus*. Auctor. Tom. 2. quaest. 49. art. 7. §. tertio facit. De quo Rochus a Curte de iure patronat. verb. fundat. quaest. 1. & 2. Idem tradit Reginald. lib. 30. praxis fori poenitent. tract. 3. num. 209.

6 Concilium Tridentinum determinat, quod Ecclesiastici habentes aliquod ius patronatus ad presentandum in beneficijs, teneantur digniorem presentare: neque possunt se ipsos, quantumcunque idonei sint,

Trid. Sess. 25.
cap. 21. de Re-
gul.

Trid. Sess. 25.
cap. 9. de Re-
format.

Trid. Sess. 24.
ca. 18. de Ref.

sint, presentare *cap. per nostras, de iure patronat.* laici vero dignum tantum presentare adstringuntur. *Ibid. §. quantum autem.*

De quo vide Reginaldum vbi supra num. 221. Azor tom. 2. instit. moral. lib. 6. cap. 21. quaest. 5. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. num. 51. vbi resoluit presentationem Religiosi Mendicantis, ut valeat, debere esse in concordia omnium patronorum iuxta terminos *cap. quorundam, de elect. in 6.* & nos tetigimus supra resolut. 58. num. 43.

RESOLUTIO. LXXXVI.

De laicis Fratibus.

LAICI Fratres, seu Conuersi sunt verè, & propriè Religiosi, & personae Ecclesiasticae profertentes tria vota essentialia secundum Regulam approbatam a Sede Apostolica, iuxta *cap. non dubium, & cap. parochianos, de sensent. ex communica* differuntque ab oblatiis, seu donatis in eo: quia isti absque professione Religionis se ipsos tantum monasterio offerunt. Tomo 2. quaest. 123. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quaest. 186. art. 7. Comar. in *cap. alma mater*, 2. p. §. 2. num. 8.

2 Calixtus Tertius apud Compend. Minorum concessit, ut Fratres laici apud nos Minores possint calices tangere, ac corporalia aliaque Ecclesiastica, cum expedierit, lauare. Idem concessum est pro Fratibus laicis socijs Generalium, vel Prouincialium, quando illis ministrant in missa tractando, & tangendo calices, & corporalia explicando & plicando, sed hoc restrinxit Leo X. ad loca, seu extra Conuentus, vbi non sunt alij Fratres Clerici ad ministrandum. *Ibid. art. 2.*

Sixtus Quartus amplius concessit, quod omnes Fratres Clerici, & Laici possint tangere calices, corporalia, & alia paramenta, cum reuerentia tamen. Idem concessit pro Monialibus sanctae Clarae, ac Tertiarijs, ut possint lauare sacros pannos, etiam corporalia, & purificatoria, dummodo prius a Fratribus loca extiterint aliquantulum. Ita refertur in Bullario inter viuae vocis oracula Sixti Quarti. De quo Portel verb. Laici Fratres num. 1.

3 Fratibus Laicis in apostasia ordinatis, in poenam sui delicti non est permittendum ferre tonsuram, sicut alijs Fratibus Clericis conceditur. Imò & promoti ad sacros ordines sine licentia, & extra obedientiam praetorum Ordinis omni honore clericali priuandi sunt, & ad merum statum laicalem reducendi, ex constitutione Leonis X. Nullus autem Ministro Generali inferior, etiam Commissarius Generalis dictam licentiam ascendendi ad Clericatum dare potest, ut idem Leo X. statuit. *Ibid. art. 3. & Tomo 1. q. 42. art. 19.* Idem tradit Portel verb. horae canonicae nu. 4. & nos tetigimus supra resolut. 11. num. 17.

Comp. Minor.
7. Laici Fra-
tres §. 1.

Bullar. Graec.
49. Leo X. &
Cöp. sup. §. 3.

Bullar. Graec.
& 46. Sixtus

RESOLVTIO LXXXVII.

De Legatis á latere.

MONACHVS factus Canonicus potest esse legatus Papæ, vel legati á Papa, iuxta *cap. statutum, de rescriptis in 6.* Item iudex, & officialis Episcopi, loci tenens legatus, vel officialis Episcopi, qualitas enim Monachus non repugnat, nec inhabilem reddit monachum, vt cognoscat de causis, & iudicet, etiam si in literis non fiat mentio de monachatu, ex decisione Rotæ *Tom. 2. q. 124. art. 1. & 2.* De quo Gambar. de auctoritate legati lib. 8. cap. vlt. num. 29, & 31. decisio Rotæ 209. in antiquis.

Idem tenet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 17. n. 83; vsq; ad 89 vbi n. 93; addit. etiam Mendicantes (exceptis Minoribus) posse esse Vicarios Episcopi, nec id illis prohiberi in *Clement. 1. §. ad prioratus, de Regular.* sed Mendicantibus translatis ad aliam Religionem.

2. Sicut legatus quodcumque beneficium liberè potest sine consensu sui Abbatis monacho conferre, ita & monacho licet illud acceptare, quia videtur cum ipso dispensare. *Ibidem art. 3.* De quo Gambar. vbi supra num. 45.

Idem ferè videtur sonare Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 57. in fine, vbi docet, non esse necessarium talem consensum Abbatis, in pertrato beneficio á Papa, quia est supremus Religiosorum prælatus, quæ ratio etiam militat in legato Papæ, suo modo.

RESOLVTIO LXXXVIII.

De legatis in testamento relictis.

FRATRES Prædicatores, & alij Mendicantes (exceptis Minoribus de Observantia) quibus permittum est possidere siue per Regulam, siue per Priuilegium, consequenter capere possunt ex testamento, etiam bona immobilia, & legata illis relictæ valent, non vt sibi, sed monasterio acquirant. *Tom. 2. quæst. 125. art. 1.* De quo Iul. Clar. lib. 2. Sententiarum §. Religiosus.

Idem de omnibus religiosis possidentibus, bona in communi resoluunt vniversalis Sanchez lib. 7. decalog. cap. 26. n. 2; idque prebat: ex §. Legati *inst. de legatis, & eccl. l. Regia 1. tit. 9. part. 6.* vbi expresse habetur: quod ijs omnibus potest legari, qui possunt heredes institui.

2. Non valet legatum relictum Religioso sub conditione, vt nihil acquiratur monasterio, debet tamen explicari, vt valeat, quod

Abbas.

Abbas, seu prælatus patitur ipsum habere administrationem vel legatæ modo, quo potest, vt scilicet conuertat in pros vsus, vel necessitates proprias, non ad libitum, sed de licentia prælati. *Ibid. art. 2.* De quo Barr. in *Auth. excipitur. G. de bonis, quæ liberis, Panorm. in cap. Monachi de statu Monach. num. 8.*

Idem tenet idem Bartol. in *l. si alienum 49. num. 2. ff. de hered. instit.* Abbas *cap. 2. num. 8. de statu Monachi, & cons. 44. num. 3. & cons. 63. num. 8. lib. 2.* Mantica de coniecturis vltim. volunt. lib. 4. tit. 5. art. 10. num. 12. Surdus de aliment. 10. 8. priuileg. 79. nu. 4. Molina tom. 1. de iust. disp. 140. col. 9. §. si aliquid in testamento. Peregrin. cons. 53. num. 21. 22. & 23. tom. 2. quos, & alios plures, cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez d. lib. 7. cap. 17. num. 4. vbi num. 5. & 6. addit. etiam si testator exprimeret, vt nihil iuris acquiratur Monasterio, vel vt ipsi Monacho, & nullo modo acquiratur Monasterio, adhuc valere legatum, quia ea verba intelligi debent, vt acquiratur quoad usum Monacho, vt illo fruatur ex prælati permisso, & quoad dominium Monasterio.

3. Similiter legatum sub conditione relictum, quod Abbas in eo se intromittat, vel de eo disponere non possit, licet explicari possit, vt Monacho perpetua rei legatæ administratio ad pios vsus concedatur, non tamen de cet Religiosum virum taliter relictum acceptare, nisi conditio omninè tollatur. *Ibid. art. 3.* De quo Duranti. de Arte testandi tit. 6. de legatis, cautella 63. Idem ferè docet Sanchez d. num. 5. & 6.

4. Licetum est Religiosis recipere legata cum licentia expressa, vel tacita prælatorum, non quoad proprietatem, sed quoad usum, vt conuertantur in suas necessitates absque eo, quod in corpore conventui. Neque id est prohibitum in Concilio Tridentino, cuius mens in hoc illa est, vt æque præcepta Regularibus imposta, de non habendo proprium, nisi nam in e. Conuentus, & cum licentia prælatorum, seruentur, vt satis ex alio decreto eiusdem Concilij patet. *Ibid. art. 4. & tom. 3. quæst. 29. art. 4.* De quo Abbi. in *cap. cum ad Monasterium, de stat. Monachi, Nauar. in cap. nullam, nu. 32. & 33.*

Idem ferè traditis multis docet Sanchez dicto cap. 17. num. 1. & sequentibus, vbi resoluit legatum relictum ea conditione, vt pertineat ad Monachum quoad dominium, & nullo modo ad Monasterium, adhuc valere, & acquiri Monasterio, reiecta ea conditione tanquam turpi, & num. 14. concludit, quod non placet ei limitatio Cumanina *l. Lucius Titius 78. §. 1. res heredes, num. 6. ff. ad trebell.* nempe, nisi relictum sit id legatum, quando Abbas non suppeditaret Monachis necessaria ad vitam, quia, inquit, hoc ad numerum conuertitur, relictæ solo vsu illi Religioso, cuiuscumq; autem legatus capax est Monachus quoad usum, & nullius quoad proprietatem. Et tandem num. 19. & 16. ait, amitti legatum relictum sub pœna, quod transeat ad extraneum, si prælatus non consentiat, vt ad Monachum, & nullo modo ad Monasterium pertineat, vnde prælato

zzz 3,

non

Trid. ses. 25. c. 2. de Reg.

Trid. sup. c. 17.

non consentiente illud pertinet ab substitutum.

5 Quam licentiam ad acceptandum, & expendendum legatum potest concedere praelatus Conuentus, in quo Religiosus habet suum incolatum, si est bonorum capax: secus si est incapax, quales sunt Conuentus Ordinis Minorum de Observantia, tunc enim licentia Prouincialis omnino requiritur. *Ibid. art. 5.* Idem supponit Sanch. d. c. 17. n. 8. & seqq.

6 Si legatum est vnicum, etiam si legatarius eo fruatur in distinctis annis, totum acquiritur Monasterio capaci bonorum, in quo ipse Religiosus legatarius tempore acceptationis habitat, & nil acquiritur Monasterio, ad quod postea transferri contigerit: Dominium enim semel acquisitum non perditur ex mutatione, seu translatione Religiosi ad alium locum. Secus si legatum annuatim diuiditur quotannis soluendum Religioso ad vitam ipsius, tunc enim cum reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vitae, *l. si in singulos, ff. de annis legat.* legatum vniuscuiusque anni pertinebit ad Conuentum, vbi de presenti habitator est Religiosus. *Ibid. d. art. 5.*

*Præsent. sess.
25. cap. 2. de
Regol.*

7 Praelatus potest ad libitum, etiam inuito subdito disponere de tali legato in utilitatem Conuentus, & solam tenetur ipsi Religioso in necessarijs subuenire, sicut alijs subditis iuxta Decretum Tridentinum, nã relicta Monacho possidenti in communi, statim Monasterio acquiritur, cetera quod ius testator nihil valuit disponere. Quod si legatum fuit relictum Fratri Minori dedanda certa quantitate pecuniarum, cum eius ordo incapax sit dominij talis rei, expendi debet iuxta dantis voluntatem in necessitates presentes, vel imminentes ipsius Religiosi, quibus satisfactis, vel cessantibus, residuum poterit à praelato conuerti in utilitatem Conuentus. Si verò res legata est talis speciei, quod illa possit licite vti Conuentus, cum eius dominium statim transeat in Sedem Apostolicam, praelatus tanquam administrator rerum pertinentium ad eandem Sedem Apostolicam, poterit de ea disponere, nec Fratri legatario quidquam dare tenebitur, sed tantum necessaria sicut alijs subditis ei ministrare, vt de legatis relictis indifferenter alijs Religionibus diximus supra. *Ibid. art. 6.*

De quo vide Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 18. num. 20. vbi tenet contra nostrum Auctorem, attento iure communi, sed attentis Bullis Pontificijs Martini V. & aliorum Pontificum auocantium dominium rerum donatarum ad Sedem Apostolicam, aliud dicendum esse docet n. 21. At in hoc sensu procedit sententia Auctoris, vt aperte constat ex verbis, & modo dicendi ipsius in dicto articulo 6.

8 Legata relicta Religiosis particularibus ad sua studia, & ad alias necessitates titulo pietatis inter opera pia connumerantur: secus quando amore sanguinis, aut naturali relinquuntur. *Ibid. art. 7.* De quo Bald. in l. 1. col. 4. versicul. circa c. de ss. Eccles. Panormit. in Rub. de testamentis. Idem loquens de Fratribus Prædicatoribus tenent Decius, Felin. Rebuffus,

Rebuffus, Menochius, & alij relati à Sanchez d. lib. 7. cap. 29. nu. 43.

9 Idem dicendum est, quando legatum relinquitur Fratri Minori causa studij, quod tanquam ad piam causam, & pro cultu Diuino valere, etiam casu, quo ipse Frater illud procurasset, tenent Abbas, & Federicus statim citandi. *Tom. 1. quaest. 67. art. 8.* De quo Abb. conf. 63. volum. 2. Federic. conf. 11. Bald. in *l. si quis ad declinandum, §. in omnibus*, num. 7. c. de *Episcop. & cleric.* Idem docet Sanch. lib. 7. Decalogi cap. 26. num. 45. & 46. plures alios referens.

10 Sed adhuc superest de hoc magna difficultas, an scilicet huiusmodi legatum annuum, & perpetuum relictum Fratri Minoritæ pro emendis libris, & pro alijs necessitatibus futuris possit procurari, ipsum que sic in testamento relictum acceptari ab ipso Minorita.

Portel in suis dubijs Regularibus verb. testamentum, num. 8. §. nunc peris, & in Addit. verb. legatum, num. 3. constanter tenet contra nostrum Auctorem legatum taliter relictum, etiam pro studio nec posse procurari, nec esse validum, nunquam loque modo posse acceptari. Probat efficaciter ex Clem. V. in c. exiui de *Paradiso*, §. *quæque annui redditus*, vbi inter alia declarat Pontifex, quod cum Fratres Minores sint omnino incapaces possidendi immobilia, ex cõsequenti censentur etiã in capaces habendi annuos redditus, qui inter immobilia reputantur. *Subemus, c. de sacros. Eccles.* si autem neq; Conuentus Fratrum Minorum in cõmuni (ait Portel) est capax habendi huiusmodi annuos redditus, iuxta declarationem Clementis V. multò minus particularis Frater Minorita poterit habere annuum legatum perpetuum in vita sua. Hæc ille. ¶ His tamen nõ obstantibus ego cum Auctore omnino censeo, prædictum legatum Minoritæ relictum validum esse, ab ipsoque per viam elemosynæ pure recipi posse, duobus concurrentibus. Alterum, vt relinquatur causa studij pro emendis libris, & similibus: Alterum, quod quando acceptatur, vel petitur, fiat protestatio expressa de eo non recipiendo ex alicuius debiti ciuilibus obligatione, seu ex vi ipsius legati, sed tantum per modum elemosynæ, vt bene aduertit Corduba super Regulam c. 6. q. 11. punto 4. §. secundum, vbi addit, quod ita per modum elemosynæ bene licitum est petere, vel recurrere ad talia legata, quãtuncq; perpetua sint, sicut & ad aliam elemosynam pecuniariam, aut nõ pecuniariam procurandã possunt Fratres in necessitate recurrere: sicut enim à dante possunt recipere id, quo indigent, ac liberaliter illis offeratur, ita similiter licebit recipere ab hærede, vel testamentario, qui nomine testatoris dat etiã gratis, & liberaliter, legatum enim est quædam donatio à defuncto gratis relicta ab hærede præstanda, §. *legatum iust. de legatis*, & *l. Regia l. tit. 9. part. 6. nã* qui agit de mandato alicuius, ad modum mandatis, seu præcipientis agere censetur, sicut is dicitur facere, cuius auctoritate, & nomine res fit *l. ita tamen. §. gessisse, ff. de administr. tutor.* sed testator liberaliter dat, ergo hæres vice testatoris dans, liberaliter etiã dare censendus est, ¶ Cõfirmatur, quia sicut pauperi licet gratuita elemosynam, seu dona-

Propugnatur ac illustratur doctrina Auctoris.

donationē ab aliquo recipere, ita Religiosus, ut pauper poterit hanc liberalem elemosynam a testatore per manus heredis, vel testamentarij admittere, quando necessitas aierit, ad quam nullam actionem civilem habere, cessaturus est (sicut etiam non habet pauperes istius civitatis, vel parochiæ v.g. quibus ad singulos annos daretur quidam in suo testamento dare decem pro singulis in lucubris) sed tantum ad heredem potest recurrere per modum simplicis petitionis, seu representationis suæ necessitatis, rogando, ut iuxta voluntatem mandantis illi succurratur, cum protestatione expressa quando recipit, quod pure elemosynaliter recipit absque alicuius debiti civilis obligatione, ut etiam tenor Angel. tit. legatum. 1. §. 5. relatus à Corduba vbi supra, p. 194.

Idem tenet Sanchez, lib. 7. Decalogi, cap. 26. num. 40. vbi resolvit, supponens prius tale legatum relictum ad vitam alicuius Fratris Minoris esse validum, non posse dici legatum annuum perpetuum, quia & si sit perpetuum respectu illius Monachi, cui relinquitur, non est perpetuum simpliciter: perpetuitas enim simpliciter debet attendi respectu Religionis, cui immediate id legatum acquiritur, & num. 52. & 53. idem expressius videtur sentire, dum ait, licere Minoribus accipere ab heredibus elemosynam legatam, non tanquam ab eo debitam, sed sponte datam, & idem dicit de elemosynis annuis, quas Principes liberaliter largire iubent dictis fratribus per exactores Gbellarum.

Neque obstat, quod nos non sumus capaces obligationis civilis, quomodo ergo heres, aut executor tenetur solvere, aut potest civiliter cogi per iudicem ex officio, aut per Syndicum nomine Papæ ad tale legatum nobis solvendum? Nam responderetur cum Corduba vbi supra, §. quod si, quod licet nobis non obligetur civiliter, potest tamen obligari alijs, scilicet Papæ, aut Ecclesiæ Romanæ, ad cuius dispositionem pertinent talia legata nobis facta, & nomine eius Syndicus ea reperit, quantum ad utilitatem nostram, item ex obligatione naturali, qua nobis obligatur, potest orti actio alicui contra talem, ut obligetur civiliter, non nobis, sed alijs ad utilitatem nostram, ut habetur in ierena conscientia, q. penult. alphabetica. Hæc Corduba.

Hæc igitur sententia sic explicata satis consona videtur traditis ab Auctore dicto, art. 8. quest. 67. epim. 3. & dicto artic. 7. quest. 125. tom. 2. vbi expressè tenet, quod relictum Fratri particulari pro studio, & alijs necessitatibus censeatur relictum ad piam causam, & inter pia opera connumerari, ergo licet & valide potest hoc modo relinqui, & recipi à Fratre Minorita per viam elemosynæ, modo superius explicato. Ulterius probatur ex alia doctrina Auctoris, art. 5. dictæ q. 125. quo loci postquam videtur supponere, legatum annuum perpetuum relictum Fratri Minorita esse validum, resolvit, quod si relinquitur solvenda certa quantitas ad vitam ipsius Religiosi, cum reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vitæ ipsiusmet Religiosi, cum in singulari, ff. de annuis legat. non solum requiritur licentiam

licentiam Provincialis actualis ad illa expendenda, sed etiam confirmari à successoribus, quia cum pro vnoquoque anno sit vnum legatum (ut in simili tradit Sanchez, lib. 7. Decalogi, cap. 15. num. 28. agens de maioratu, qui, inquit, non consideratur ut legatum annuum, quod acquiritur non iurevocabiliter, ut vnicuius, sed sunt plura legata pro singulis annis diuisa, & ad quodlibet recuperandum nova actio quolibet anno nascitur) requiritur, inquit, specialis licentia ad illud expendendum pro vnoquoque anno. Ex quo sic deduco argumentum. Si legatum certæ quantitatis pro vna vice relictum Fratri Minorita pro emendis libris est validum, licet & illud petere potest, ut faretur idem Portel vbi supra num. 8. §. supra verbo, ergo idem dicendum videtur de hoc annuo legato perpetuo: probatur, quia cum ex dictis reputentur tot esse legata, quot sunt anni vitæ ipsius legatarij, sicut semel potest percipere legatum vnicuius, & simplex, illudque petere pro præsentē necessitate librorum, ita in vnoquoque anno, eadem existente necessitate, petere poterit quod pro ipsa anno relictum fuit, cum in vnoquoque anno censeatur vnum legatum. Et confirmatur, quia si relictum ab isto testatore pro hoc anno potest licet & illud recipere Minorita, necessitate instante, & relictum ab alio testatore pro sequenti anno potest etiam licet percipere eadem urgente necessitate, & sic de cæteris relictis à diuersis testatoribus pro reliquis alijs annis vitæ ipsius Religiosi, cum non idem iudicium erit delegatis pluribus, & diuersis relictis ab vno, eodemque testatore ad singulos annos vitæ eiusdem legatarij, si eadem urgeat necessitas? Militat enim eadem ratio, & sic debet eadem iuris dispositio procedere. *lib. 1. ff. ad l. æquiliam.*

Ex dictis probat Auctor, Tom. 2. quest. 126. art. 4. §. sed pro contraria parte, tale legatum validum esse, nam secundum ius civile in d. 1. cum in singulari (inquit Auctor) hoc legatum annuum nihil aliud est, quam multa legata multiplicata, & sic debet considerari. Capacitas legatarij pro singulis annis. Vnde sequitur, quod sicut potest testator quoddam particulare legatum pro vno anno relinquere Fratribus Minoribus, ita poterit disponere, ut in altero, & altero anno, & sic de singulis annuatim solvatur. Et certè videtur durum, quod illud, quod testator potest facere, & quotidie facit in vita dando quottannis certam elemosynam Fratribus Minoribus, non possit facere, ut post mortem suam id ipsum dictis Fratribus largiatur. Hæc auctor. Et quod possit tale legatum particularibus Fratribus ad vitam relinqui, videtur innuere ipse Auctor dicto art. 4. §. tertium, & probat ex verbis Petri de Palude Ordinis Prædicatorum, quæ ibi refert. De quo vide Diuum Bonaventuram in Apologia, questione nona tomo 2. opusculorum pagin. 431. Quandus super regulam propositione 19. Patrem Miranda super regulam cap. 86. quos refert Pater Villalobos 2. part. Summæ tractatu 35. difficultate 33. num. 3. & difficult. 30. num. 1. & 2. licet in hoc ultimo loco agat de Religiosis in communi,

communi, sed dicto num. 3. agens de legatis relictis Fratribus particulari-
 bus, id innuere videtur, dum dicit, ea acceptanda esse cum præfata pro-
 testatione, & non aliter. Id tamen expresse tenet Sanchez dicto capit.
 26. num. 45. & 46. dicens, legatum relictum ad libros, & ad alia studio lite-
 rarum necessaria pro dictis Fratribus esse validum, quia non repugnat
 mendicitati, & idem iam dixerat num. 10. ubi docet, quod sicut tota cõ-
 munitas Fratrum Minorum capax est legati, sic quilibet Frater Minor
 est similiter capax, & in solis illis casibus, quibus illa est incapax, erit
 quoque hic.

Tandem, quod talis Frater Minorita possit inducere consanguineum,
 aut amicum, ut sibi tale legatum annuum relinquat ad vitam, pater ex
 traditis ab ipso Auctore dicto *art. 8. quæst. 67. tom. 3.* & dicto *art. 4. S. ex
 quibus*, ubi resoluit, esse licitum Fratribus Minoribus inducere fideles, ut
 annuaria, seu Capellania in suis Monasterijs constituent, qui, in-
 quit, suadent quoddam bonum, seu pium opus, cuius ipsi sunt capaces
 per viam eleemosynæ. Nec obstat, quod talis eleemosyna sit certa mo-
 raliter, nam civiliter incerta est, cum non habeant Fratres actionem civil-
 lem ad illam perendam, eleemosyna autem certa moraliter, seu quæ sol-
 ui probabiliter creditur, non repugnat statui altissimæ paupertatis, quæ
 profitentur ipsi Fratres Minores, nisi illa sit excessiva, ut probat Cordu-
 ba ex Sylvestro in d. cap. 6. quæst. 10. ad finem, p. 188. sed eadem ratio
 pijs operis militat in nostro casu, ut probat Auctor dicto *art. 8.* ubi post
 quam resoluit, legatum relictum Minoritæ causa studij validum esse,
 addit, id habere locum, etiam si ipsi Religiosi procurassent, ergo &c.
 Idem innuere videtur locis supra citatis, maxime per totam, *quæst. 126.*
 ubi specialiter agit de legatis relictis Fratribus Minoribus, & tandem
 nouissime id ipsum expressis verbis nobis scriptum reliquit in *Addit.
 Summæ. tom. 3. cap. 174. num. 2.* ubi cum Abbate sentit, quod licet in dicta
 regula Fratrum Minorum generaliter prohibita esset omnis procuratio
 temporalium, adhuc non prohibentur procurare legatum ad studium,
 & ad alia necessaria, sed solùm prohibetur sollicitudo in persuadendo noni-
 tios ad relinquendum bona sua Fratribus. Ita ex doctrina Auctoris, &
 ex Corduba citato loco satis colligitur, quauis minus bene contradi-
 cat, quantum ad procuracionem, seu inductionem relinquenda talia an-
 nua legata, Sanchez dist. cap. 26. nu. 55.

Neque obstat fundamentum in oppositum, quod scilicet tale lega-
 tum annuum perpetuum censetur annuus redditus, ac ideo prohibitus
 Minoribus. Nam responderetur, quod annui redditus dicitur Fratribus
 prohibiti in dicto *cap. eximio*, solum dicuntur illi, qui percipiuntur ex fru-
 ctibus agrorum, ex censibus, ac iuribus pecuniarijs, seu redditibus, quæ
 inter bona immobilia numerantur, non verò quod relinquuntur, aut de-
 betur tanquam debitum naturale seu stipendium pro missis annalibus,
 & alijs officijs, & pijs operibus, quæ per actionem civilem non perun-

tur,

tur, sed tantum per modum puræ eleemosynæ, implorando officium iu-
 dicis. Ita tradit Auctor citans plures citato loco *Addit. summæ, nu-
 mer. 1.* Hæc dicta sufficiant pro corroboranda nostra sententia, & ape-
 rienda mente Auctoris circa illam, quæ licet probabilis, & tuta in consi-
 cientia, ac in praxi sequenda videatur, non tamen decet, nec conuenit,
 quod prælati eam permittant prædari, nisi raro, & cum magna cautella,
 & à paucis, ne inde scandalum sæcularibus præbeatur, & aditus, seu
 porta aperiatur relaxationi.

11 Non licet testamentarijs ultra legatum alicui relictum applica-
 re aliquid amplius ipsi legatario de bonis testatoris expendendis in ope-
 rapia, ex quadam lege Regia apud Hispanos, quæ obligat in utroque
 foro, ex sententia peritorum. *Ibidem d. quæst. 125. art. 8.* De quo Henricus
 lib. 7. de indulgentijs, cap. 23. in fine.

12 Prælati Ordinis Minorum concessit Sixtus Quartus, ut pos-
 sint commutare legata facta ad vnum usum in alium, secluso scandalo.
 Similiter pro rebus donatis per viuos concessit Leo X. apud Bulla-
 rium inter viuæ vocis oracula. Item possunt alienare, & permutare bo-
 na mobilia, & immobilia, non obstantibus vltimis voluntatibus legan-
 tium, seu testatorum, dummodò id in euidentem vtilitatem Conuen-
 tus cedere dignoscatur, & de consensu duarum partium Fratrum eius-
 dem Conuentus fiat, ex eodem Leone X. *Ibid. art. 9.*

Ad quod vide tradita à Spino in Speculo testament. 1. part. Rubric.
 numer. 24. & Aloys. Ricci in collectan. decif. part. 3. collect. 558. per
 totum, & collect. 1270. decif. 3. Idem docet Porrel verbo, legatum, nu.
 1. & in addit. ad dubia, n. 1. & non dissentit Sanchez, d. c. 26. nu. 43. ad finem.

13 Dicta concessio Leonis X. quod res donata per viuos ad vnum
 usum possit per prælatos conuerti in alium usum, debet intelligi de re-
 bus donatis locis, & Monasterijs Ordinis iuxta indultum Sixti IIII, quod
 ampliavit idem Leo X. non verò de rebus donatis Fratribus particula-
 ribus ad eorū necessitates subleuandas. Commutatio tamen legatorum
 in testamento debet fieri de consensu hæredis grauati, & ex causa legiti-
 ma, verba enim Leonis X. *si tamen non sequatur scandalum*: id denotare vi-
 dentur. Idemque dicendum est de legato relicto pro Monasterio consu-
 tuendo, quod mutari non licet, inuito hærede, præcipue si ius patrona-
 tus ad ipsum pertinet, nisi ipse hæres negligens sit, & Monasterium de-
 facto non potest constitui ex defectu pecuniæ non sufficientis, & inapri-
 tudine loci ad commodè ædificandum, tunc enim auctoritate Episcopi
 potest fieri commutatio, non obstante clausula testamenti. *Quod in alium
 usum non possit conuerti*, quia id fit ex iusta, & necessaria causa, iuxta ter-
 minos Concilij Tridentini. *rome. 1. quæst. 27. art. 5.* De quo Syluester
 verbo, legatum 4. q. 12. Beja Respons. casuum 4. p. casu 22. relati à Bar-
 bosa in Remif. ad dist. c. 6. Trid. §. quod Episcopus, ubi resoluit, quod
 Episcopus ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta, potest legatum

Aaaa 2

quod;

In Bull. orac.
 1. Sixti. 4. &
 Comp. Min. r.
 legatum.

Bull. orac. 68.
 Leon. X.

Trid. ses. 22.
 c. 6. de Refor.

quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium vsum commutare, quamuis tale legatum de iure, & facto valeat adimpleri.

14. Possunt testamentarij de licetia Episcopi iusta id pestulante causa, commutare vnum legatum in aliud. At alterare, seu commutare vltimam testatoris voluntatem solus Papa potest, iusta vrgente causa. *Elem. quia contingit, de Religiosis demib.* Idque prius quam fiat, debet summarie, & extraiudicialiter ab Episcopo cognosci de veritate supplicat, ex Decreto Tridentino, quod ita explicari, & intelligi debere asserunt quidam. *Ibidem dicto art. 9.* De quo Spino in Speculo testamen. 1. p. Rub. num. 24. Syluest. & Beja vbi supra, Alexand. Raudens. Pisan. decif. 44. Capella. Tholosan. decif. 6. Guido Papa, decif. 456.

Triden. d. c. 6.
de Refor.

15. Legatum pro ædificatione Monasterij relictum apud certum locum, si in illo construere non potest, arbitrio Episcopi, & executorum testamenti alibi construendum est, argumento. *l. legatum ff. de usufructu legat. & Authen. de Ecclesiast. titul. §. si quis in nomine magni Dei, collat. 9.* Imò & Prouincialis, in cuius prouincia ædificandum est, id potest efficere ad modum supra explicatum, per priuilegia Apostolica. *Ibidem art. 10.* De quo Couar. in cap. 3. de testam. num. 8. & DL. in cap. nos quidem, de testam.

16. Fundo legato, vt ex illius fructibus festum Conceptionis v. g. singulis annis celebretur, si simpliciter, & illimitate relinquatur Monasterio capaci bonorum, proprietates fundi pleno iure pertinet ad ipsum Monasterium, ad quod videtur textus ferè expressus in *l. alimentis ff. de aliment. legat.* Si verò relinquatur Monasterio Ordinis Minorum, cum sit in capax bonorum in communi, id quod pro celebranda tali festiuitate necessarium fuerit tantum debetur, residuo cum proprietate fundi apud heredem manente. *Ibid. art. 11.* De quo Salazar de vfu, & cõfuetud. cap. 1. num. 27. Bald. & Cinus in *l. si pradium. C. de iure dotium*, loannes Lupus de donat. inter virum, & uxorem, §. 7.

17. Legata pecuniaria Fratibus Minoribus Obseruantie relicta valere, non obstante prohibitione suæ Regulæ de non recipiendo denarios, vel pecuniam, declarauit Nicolaus III. *cap. exiit, §. 7. de verbor. signifi. cap. lib. 6.* dummodò per amicos spirituales in Fratrum necessitates conuertantur, & sint moderatæ quantitatis, nec in fraudem paupertatis, ex Clemente V. in dicto *cap. exiit, de paradiso*, cuius quantitatis moderatio secundum præsentem, vel eminentem necessitatem metiendæ est iudicio Ministrorum, & Custodum, non verò Guardianorum. Residuum tamen pecuniæ legatæ ad certam causam, puta pro induendis Fratibus, vel finita causa, ob quam legata est, in aliam similem necessitatē vel causam commutari, & expendi potest auctoritate Prouincialis per priuilegia Sixti III. & Leonis X. supra relata. *Tom. 2. quæst. 126. art. 1.* De quo Bart. in tract. Minorit. lib. 2. distinct. 1. cap. 2. & 3. Anchar. in dicta *Elem. exiit*, Serena Conscientia, quæst. 18.

Idem docent Sorbus in Compend. Mend. verb. legata, in annotat. §.

sed

sed si quæras, Bart. dict. dist. 1. cap. 1. num. 4. 5. & 6. quos cum nostro Auatore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 26. num. 13. vbi notat, quod in casu excessiua, & magna legata quantitatis, non irritat Pontifex valorem talis legati, nec liberat hæredes à solutione illius, sed limitat receptionem à Fratibus faciendam, nempe, vt illam partem tantum admittant, quanta sit sufficiens ad necessitates ipsorum præsentis, vel imminetes subleuandas, residuum verò non poterunt recipere, donec alia necessitas superueniat. Idem etiam tradit P. Villalobos 2. p. Summa. tract. 35. diff. 33. num. 3. & 4.

18. Quod si res legata sit mobilis, & in propria specie ab ipsis Fratibus vtibilis, vt frumentum, oleum, lana, & alia huiusmodi licite à Fratibus potest acceptari, si ea indigeant. Si verò sit res immobilis, vt domus, ager, aut vinea, relictaque sit modo congruè, vt scilicet per hæredem, vel aliam personam idoneam venundetur, & pretium in Fratrum necessitates conuertatur, licite etiam potest acceptari. Imò etiam si indifferenter relinquatur sine vlla expressione causæ, seu congrui modi, licite, & congruè modo legata intelligi debet, scilicet vt pretium in necessitates Fratrum conuertatur, ex Nicolao Tertio in dicto *cap. exiit §. ad hac*. Secus si modum non congruum, & Fratibus prohibuit exprimat testator, vt si dicat: *fratres habeant vineam, vel agrum ad excolendum, domum ad locandum*, & similia verba, tunc enim Fratibus non licet tale legatum acceptare, ex eodem Nicolao Tertio. *Ibidem*. De quo Bart. dicto lib. 2. dist. 2. cap. 1. num. 9.

Idem tenent Anchar. in dicto *cap. exiit*, num. 17. Sorbus vbi supra, §. idem dicendum est, quos cum Auatore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 26. à nu. 15. vsque ad 18. vbi resoluit, legatum modo non permissò relictum esse caducum, nec hæredes teneri estimationem illius dare Fratibus, nec eam posse recipi à Fratibus.

19. Licet annui redditus Fratibus Minoribus omnino sint prohibiti, nullumque ius, aut civilem actionem habeant ad petendam aliquid annuum, quacunque causa relictum, cum sint incapaces cuiuscunque iuris, aut proprietatis, ex dicto *cap. exiit*, adhuc tamen legata annalia relicta in stipendium missarum, & officiorum Diuinorum apud monasteria eorundem Fratrum celebrandorum valida sunt, & ad illa soluenda tenentur in conscientia hæres, & testamentorum executores. Quæuis enim dicti Fratres sint incapaces ad petendum in iudicio per civilem actionem, non sunt tamen incapaces ad recipiendum annuatim quod sibi metipsis debetur in foro conscientie, & quod iudex ex officio eisdem solui facere tenetur. Idem iudicium est de legato annuo relicto pro necessitatibus infirmorum Fratrum. *Ibidem art. 2. 3. & 4.* & nos diximus supra num. 10. De quo Syluest. verb. legatum 2. quæst. 3. Corduba super Regul. cap. 6. quæst. 11. & 13.

Idem tenent Angel. verb. legatum 1. num. 5. Anton. Cucus lib. 3.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶ inist.

clericis, §. sed hoc presenti collat. 9. exprimi videtur, & argumento l. Titia. ff. de condit. & demonstrat. satis probatur: matrimonium eam spirituale Religionis præferendum est carnalibus nuptijs, magisque fauendum. Tom. 2. quest. 127. art. 1. De quo Panormitan. in cap. in præsentia, de probat. Syluest. verb. legatum 1. num. 13. Baja respons. cap. 44. casu ultimo, Barr. l. Titio §. ult. ff. de condit. & demonstrat. Idem docet Portel verb. legatum num. 10.

23 Legatum factum forinæ, sub conditione ingressus in monasterium, debetur ingredienti cum animo profitendi, licet postea ob aliquam iustam causam supervenientem ab incepto desistat, & exeat: sed si ingreditur animo dumtaxat, consequendi legatum per ingressum. *Ibidem art. 2. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 189. art. 4. Brunel. de sponsal. & matrimon. conc. 3. dub. 4. iuxta finem, Fulgos. & Alexan. in l. si quis heredem, ff. de vulg. ar.*

24 Legatum relictum pauperibus, distribuendum est, cæteris pauperibus, Religiosis Mendicantibus tanquam dignioribus, & maiori virtute præditis, præferendo paupertatem, & Religionem simplicibus alijs pauperibus, maximè si aliqua notabilis quantitas, vel summa relicta est: nam, si cibaria, & alia necessaria pro corporis nutrimento distribui debentur, aut inter omnes est distribuendum arbitrio Episcopi, aut si id fieri non potest, pauperiores eligi, & præferri debent alijs dignioribus, ac maiori meriti. *Ibidem art. 3. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 32. art. 3. ante finem, Benincasius de paupert. & eius privileg. quest. 8. privileg. 3. num. 48.*

Idem videtur innuere Sanchez lib. 6. decalogi cap. 11. num. 59. ubi tradit monachum executorem testamenti posse suo monasterio pauperi aliquid elargiri ex pecunijs, quas testator iussit inter pauperes distribuere, imò & sibi tanquam pauperi etiam licere aliquid retinere, si applicare, pro quo citat Parisium, consil. 26. num. 24. volum. 4.

25 Legatum in singulos annos relictum pro alimentis alicuius, ingresso illo in monasterium Minorum de Observantia, non potest ante professionem de tali legato disponere, nisi de quantitate debita pro illo tantum anno, in quo professionem emittit, quia tale legatum non est vnum purum, & simplex, sed plura legata, legatum pro primo anno est vnum, & pro reliquis annis vitæ legata sunt plur. legata conditionalia, sub conditione, scilicet, si viuat, l. si in singulos, et l. in singulos, ff. de annuis legat. quorum dies non cedit ante dictam professionem, nec super illis habet ius quæsitum, ut de eis disponere possit. Secus si legatarius ingressus est Religionem capacem bonorum in communi, tunc enim dies legatorum cedit, in posterum: post eius professionem, respectu monasterij, quod est capax: Vel etiam si in plures professiones legatum diuisum est: & testatore exonerandi heredis gratia, quia cum eo casu sit vnum tantum legatum, eius dies statim cedit. *l. si cum professioni ff. quan.*

ff. quando dies legati cedit. Auct. Tom. 1. quest. 16. art. 5. De quo Marian. 1. p. consil. 10. num. 6. ver. verum, Nauar. in commentar. de Regularibus num. 38.

Idem in nostris terminis post Auctorem resoluit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 13. num. 54. ubi num. 53. præcedenti tenet, vsu fructum in hoc casu extinguere professione, contra nostrum Auctorem oppositum dicentem dicto artic. 5. paulò post initium, sed de hoc alibi dicemus.

De hac materia vide aliqua Tom. 2. quest. 78. art. 1. & nos diximus supra de Hæreditatibus à nume. 9. & infra de testament. etiam dicemus num. 12.

RESOLUTIO LXXXIX.

De legitima debita filijs Regularibus.

FRATRIBVS Minoribus Conuentualibus debetur legitima parentum, ac si in seculo existerent, cum possint succedere ex testamento in bona temporalia, in quæ de iure succederent, si in mundo manerent, ex concessione Sixti Quarti, Leonis X. & Pauli III. quod fallit in Fratre de Observantia translato ad Conuentuales, qui nullo modo potest succedere, ex declaratione eiusdem Sixti III. & Alexandri VI. apud Bullarium. Tomo 2. quest. 128. art. 1. & quest. 78. art. 1. De quo Guillelm. Rodoan. de spolijs Ecclesiæ quest. 8. numero. 38. & nos diximus supra de Hæreditatibus num. 10.

*Bullar. bul. 2.
& 13. Sixti 4.
& bul. 8. Alex.
and. 6.*

Idem docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 25. num. 20. post Cordubam, & nostrum Auctorem.

2 Sicut pater ingrediens Religionem non præiudicat per professionem filijs suis legitimis quantum ad suam partem legitimam, *Au- thent. si qua mulier, C. de sacros. Eccles.* ita è conuerso filius, aut filia profitemdo Religionem, nullo modo præiudicant parentibus in suis legitimis, respectu illorum bonorum, quæ tempore professionis iam quæsitæ habebant. Vnde decedente filio monacho, eius parentes monasterio præferantur in dictis bonis. *Ibidem art. 2. De quo Gregor. Lopez in l. 17. tit. 1. part. 6. verb. descendentes, Molin. de primogenijs Hispan. lib. 2. cap. 6. num. 61. & 62. Valasco. tom. 1. consult. 27.*

Ad quod tradit multa notata digna Sanchez lib. 7. decalogi cap. 10. à num. 1. & nos diximus latè supra resolut. 72. numero 26. §. an autem.

RESOLVTIO CX.

De legibus, & statutis.

Isidor. lib. 7.
Ethym. c. 20.

LEX est ordinatio rationis in bonum commune ab eo, qui curam gerit communitatis promulgata, ex Isidoro lib. 7. Ethymolog. cap. 20. & habetur *cap. erit autem lex dist. 4.* dum censet, legem nihil aliud esse, quam dictamen rationis in ordine ad tria, scilicet ad Religionem, ad disciplinam, & ad salutem: intelligendo per Religionem, cultum Diuinum, per disciplinam, pacem, ac Reipublicæ concordiam, & per salutem, animæ salutem. Dicitur, ordinatio, quia ordinat, seu dirigit subditorum actiones in bonum Reipublicæ, seu cõmunitatis, quod est proximus legis finis. Dicitur, *ab eo qui curam gerit communitatis promulgata*: quia ad Principem pertinet condere leges, ac ordinare subditos ad Rempublicam, cuius ipse est pars, eas dēque promulgare, vt venientes in omniū notitiam obligent. *Tom. 1. q. 66. art. 1.* De quo Soto lib. 7. de iust. quæst. 1. art. 2. colum. 3. post D. Thom. 1. 2. quæst. 90. art. 1. & 4.

Ad quod vide Castro de lege pœnal. cap. 2. Alexand. Alenf. 3. p. q. 26. memb. 4. & latè tradit Suarez de legibus lib. 1. cap. 6. vsque ad cap. 11. agens de conditionibus legis, & cap. 12. vbi approbat nostram definitionem legis num. 3. & sequentibus.

2. Leges inclusæ in corpore iuris (quas vocant Imperiales) deficiente canone obtinent in foro Ecclesiæ, & ad clericos, ac Regulares extenduntur, sunt enim approbatæ per Pontifices in adiutorium canonum, *cap. si in adiutorium, cap. certum, cap. de capitulis, dist. 10. c. 1. de noui operis nunciatur.* Quod procedit non solū in legibus fauorabilibus, sed etiam in odiosis, quas non rejiciunt Canones, quin potius eas admittunt, ad ostensionē iustitię in ordine ad bonum commune, *ca. cum ad sedem, cap. in litteris, cap. grauis, de restit. spoliar.* quæ iustitiā non minus reperitur in legibus odiosis quàm in fauorabilibus, *cap. fa. 7. a. 4. dist. 1. 1. ff. de legibus.* At leges extra corpus iuris vagantes, siue communes, siue locales sint (quas vocant inferiorum) minimè obtinent in foro Ecclesiæ, nisi specialiter à Papa sint approbatæ, vel induant aliquod priuilegium in fauorem ciuium, vel cõsuetudine mixta clericorū, monachorū, ac laicorum receptæ sint. *lib. 1. art. 2.* De quo Abb. in *cap. 1. num. 8. de noui oper. nunciatur.* & in *cap. Ecclesia num. 17. & 37.* Tiraq. de Primogen. quæst. 44. num. 3. Couar. 2. p. de sponfal. cap. 6. §. 10. num. 18.

Idem tradunt, & approbant post Panorm. & Decium in dicto *cap. Ecclesia sanctæ Mariæ*, Marcus Mancuan. ibi num. 23. Petrus Gregor. num. 26. Fortun. Garcia de vltim. sine, illat. 10. principali num. 75. & illar. 13.

num.

num. 22. Marañia disput. 8. nu. 17. & 47. Rebuff. ad constit. Gallican. tom. 1. in proem. glos. 1. num. 62. Valasc. de iure emphyteu. 1. p. q. 20. num. 6. §. item quæro, quos refert, & sequitur Suar. lib. 3. de legibus cap. 34. à num. 13. vbi latè traditis multis rem tractat.

3. Exemptio clericorum, & monachorum à legibus ciuilibus non ita indistinctè illis competit, quin vt ciues potestati sæculari non subsint aliquando, ac proinde vt tales non præesse, sed subesse debent in his, in quibus non derogant Ecclesiasticæ libertati, ac sacris Canonibus. Ex quo fit, quod omnis lex ciuilis concernens bonum commune, aut cauens damnum Reipublicæ ligat Ecclesiasticos, non quidem ex vi legis ciuilis, sed ex directione, seu vi directiua iuris naturalis, quod omnes ciues æqualiter respicit, à quo non dissentiunt sacri Canones, imò id maximè confirmant, vt innuitur *cap. sollicita, de maioritat. & obedient. cap. inferior, cum alijs pluribus 2. 1. dist. cap. 1. de noui oper. nunciatur. cap. innotuit, de arbitris, cap. cum ad verum dist. 96. cap. 1. cap. si in adiutorium dist. 10. Auct. ibidem §. tertia regula, & tom. 1. quæst. 6. art. 14.* De quo D. Tho. 2. 2. quæst. 104. art. 1. Soto in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 2. Victoria de potestate Ecclesiæ quæst. 97.

Idem docent Medina 1. 2. quæst. 96. art. 5. vbi Vazquez disp. 67. cap. 4. Soto lib. 1. de iust. quæst. 6. art. 7. Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. vk. Syluest. verb. lex quæst. 15. Sayro in clauis regia 1. p. lib. 3. cap. 4. num. 16. Canonistæ cum Panormita. in dict. *cap. Ecclesia* num. 13. Decias num. 27. Felin. a num. 37. & 81. & 85. Salzedo in pract. crimin. cap. 55. Couar. Pract. cap. 33. Legistæ in *l. cunctos populos*, vbi Bart. à num. 28. *c. de Summa Trinitate*, quos & alios plures refert & sequitur Suarez dict. *cap. 34. à num. 6. vbi n. 15. id limitat, quoad vim directiuam, non quoad vim coactiuam.*

4. At in his, in quibus Ecclesiastici, & Regulares gaudent priuilegio exemptionis, vt in legibus tributorum, nullo modo subsunt Principi sæculari, etiam in quantum ciues, sed soli Pontifici Romano, cui subditi sunt, etiam in temporalibus, meliori, & nobiliori vinculo Clericatus, & Monachatus, *cap. quanquam, de censibus, cap. non minus, cap. aduersus, de immunit. Eccles.* ac proinde tenentur magis sacris Canonibus in his deferre, quam legibus ciuilibus, iuxta illud: *qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, ca. 97. 1. 1. quæst. 3.* Auct. *ibidem §. septima regula.* De quo Syluest. verb. lex num. 15.

Idem docent Suarez vbi supra num. 2. & 3. Vazquez dict. *cap. 4. n. 32.* & sequitur P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 2. diff. 31. num. 3.

5. In causis Clericorum, & Monachorum agitandis coram iudice Ecclesiastico, vel Regulari leges Ciuiles circa determinatoria iudicis non ligant argumento *cap. 2. de iudic. secus si agitanda sunt coram iudice sæculari.* Vnde lex decernens, debitum vitra certam summam non posse probari, nisi per scripturam, non habet locum.

Bbbb 2 in

in iudicio Ecclesiastico, aut Regulari, nisi clericus, aut monachus agat in foro seculari, cui se subiecit, ut in praxi ab omnibus receptum est. *Ibidem* §. quinta regula. De quo Abb. in cap. quod Clericis, de foro competent. num. 3. Valasc. de iure emphit. quaest. 7. Ad quod faciunt tradita à Suarez vbi supra num. 18. circa finem.

6. Quod si aliquando reperiantur Ecclesiastici transgressores legum Civilium, quibus subduntur, ut alij ciues, non sunt deferendi ad iudices seculares, cap. 1. de consuet. & cap. 1. de immunitate Eccles. cum similibus, sed remittendi ad suos iudices competentes, à quibus puniendi sunt poena arbitraria, iuxta mensuram culpæ, non verò poena à lege civili præscripta: scelus facientes incurrunt poenam Bullæ in Cœna Domini eos ad secularia tribumalia trahentes. *Ibidem* §. octava regula, & §. nona regula. De quo Soto lib. 1. de iust. quaest. 6. art. 6. Medin. de restitut. quaest. 49. Castro de lege poenali lib. 1. cap. ultimo.

Idem docent Couar. pract. cap. 33. in fin. Salzedo in pract. crim. cap. 66. quos refer. & sequitur multis traditis ad idem Suarez vbi supra num. 17. & 18. ad quod etiam P. Miranda tom. 2. manual. quaest. 27. art. 5. concl. 7. Sanchez lib. 7. decal. cap. 3. num. 20.

7. In omnibus casibus, in quibus violatur immunitas Ecclesiastica respectu clericorum, violatur etiam respectu monachorum. Unde cum in quinque potissimum sint exempti clerici à potestate civili, scilicet, quoad forum, ita ut nequaquam possint ad tribunal seculare trahi, ca. si diligenti, de foro compet. Secundo quoad capturam personalem, quæ nullo casu licite fit per laicos, cap. 2. eodem tit. Tertio quoad tributum, quæ à Principe seculari in ipsis imponi non possunt, cap. quanquam de consuet. in 6. Quarto quoad regimen laicorum, cui res, & personæ Ecclesiasticæ non subsunt, cap. vltim. de rebus Eccles. Quinto quoad confugientes ad Ecclesiam, cap. inter alia, de immunit. Eccles. in his omnibus etiam participantur Regulares, ac proinde si in supradictis eorum privilegia ledantur per leges Principum secularium, consequenter Ecclesiasticam libertatem violari certissimi iuris est, cum sint privilegia ad vniuersitatem Ecclesiæ pertinentia, Ecclesiasticisque omnibus communia, contra quæ facientes non solum poenis in ipsorum Regularium specialibus privilegijs contentis, sed etiam poenis, quibus puniuntur Ecclesiasticam libertatem ledentes, feriri possunt. *Ibidem* art. 3. De quo Syluest. verb. Ecclesiæ 1. num. 6. & verb. immunitas, Victor. de potest. Eccles. cap. 97. Soto in 4. dist. 25. quaest. 2. art. 2. Couar. Pract. quaest. 31. colum. 2. num. 3. Ad quod vide Suarez vbi supra num. 22. & Pat. Miranda dict. quaest. 27. art. 6.

8. Lex civilis prohibens laicis alienare bona immobilia Ecclesiæ, monasterijs, & personis Ecclesiasticis, ut de facto cautum est apud Ordinationes Lusitanas, illicita, & inualida omnino iudicanda est, iuxta sententiam grauissimorum virosum: quidquid alij in oppositum sentiant.

Ordin. Lusitan. lib. 2. tit. 8.

tiant. Nam per hanc directam prohibitionem factam secularibus, non potest inficiari, indirectè Ecclesiæ immunitatem violari, ac idem hanc, & alias similes leges Ciuiles Ecclesiasticæ libertati repugnantes irritas, & cassas omnino esse expressè declaratur in cap. aduersus, §. quia verò, de immunit. Ecclesiæ, & cap. vltim. de rebus Ecclesiæ, vbi id expressius habetur. *Ibidem* art. 4. De quo Bart. in l. filius familias, §. diuis, num. 12. ff. de legat. 1. vbi Alexand. num. 12. Ripa, num. 81. Felin. in cap. Ecclesiæ, de consuet. Tiraq. post leges Connubiales, glos. 6. nu. 169. ¶ Idem docet P. Miranda d. q. 27. art. 7. vbi benè notat, dictam legem Portugalliæ pie credendum esse factam fuisse ex consensu, & permisso Pontificis, & idem videtur inuenire Auctor hęc, dum ait Christianissimos Reges Lusitanorum (ut credi potest) de iustitia huius statuti præstantissimos, & doctos viros consultasse: Ad quod videantur Syluest. verb. immunitas 1. num. 9. & verb. statutum, nu. 2. & Suarez lib. 4. de legibus, cap. 12. nu. 16. ad finem.

9. Lex inhabilitans Monachos ad officia secularia strictè est interpretanda, nec extendenda ad eos, qui non promiserunt tria vota substantialia Religionis, qualès sunt Tertiarij Franciscani, Iesuati, Mantellati, Hòspitalarij portantes vestem certi coloris cum cruce in pectore, & alij similes argumen. cap. cum dilectus, de consuetud. cap. ad nostram de iure iurand. nam dispositio hæc est odiosa, ideòque non est extra Regulares ad alios extendenda. *Ibidem* art. 5. De quo Syluest. verb. statutum, numer. 3. Bart. in l. 1. §. prator. ff. de damno infecto.

De extensione, & restrictione legum.

10. Leges quoad extensionem, & restrictionem sunt in quadruplici differentia. Aliæ sunt poenales, quæ imponuntur in vindictam, seu poenam culpæ. Aliæ exorbitantes, quæ deuiant à generalibus iuris regulis, cuius modi sunt privilegia in corpore iuris inclusa, & reliquæ leges limitatorie iuris Communis, contra cuius regulas specialiter sunt constitutæ. Aliæ correctorie, quæ pro parte, vel in totum alias leges abrogant. Aliæ sunt diuersæ ab his tribus, quæ decernunt iuxta iuris metas ea quæ proponuntur, decidendo de nouo, declarando, aut limitando leges antiquas. Differunt aut exorbitantes à limitatorijs in eo, quod illa constituunt ius quoad singulares, ob aliquem specialem fauorem: limitatorie verò quoad vniuersos, ut ex l. ius singulare, & l. iura, ff. de legibus, deducitur. Tom. 1. quaest. 67. art. 1. De quo Tiraquel. in l. si vnquam, verb. libertatis num. 19. Alciat. lib. 2. de verborum significat. num. 46. Gambar. de extensione num. 89. Vidè tradita à Suarez lib. 6. de legibus, cap. 2. à num. 2.

11. Mens legis longè aliud est à ratione legis, differtq; in eo, quod ratio legis est causa finalis, seu finis à lege prætenfus: mens autem legis est sententia legislatoris ordinans media ad illum finem, quidquid aliqui Iurisperiti mentem legis cum eius ratione confundant. Undè sola

rationis identitas non est efficax mentis coniectura ad legis extensionem, iuxta illud vulgatum, *non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse*, *cap. in presentia, de probat.* nam quando verba legis nequeunt ad omnes casus eiusdem rationis aptari, eo ipso insurgit vana coniectura mentis contra extensionem legis, nempe quod si legislator voluisset, expressisset, *cap. inter de translat. Episcopi*. Vana autem coniectura tollitur per aliam, vel notum iuris est, & habetur, *cap. quia versimile de presump. & l. Diuus, ff. de in integr. restit.* Verum est tamen, quod si alia verba legis, saltem interpretatiue, hoc est, attentata iurisdictione, seu parificatione, casui omisso adaptari possunt, ex identitate rationis summitur efficax mentis coniectura ad huiusmodi extensionem legis, argument. *l. si tam angusti, ff. de seruit. l. verum, q. ff. de furtis, & in cap. ex parte, de cleric. non resident. cap. mulieres, §. illi vero, de sentent. excommun.* notatur, *ibidem art. 2.* De quo Tiraq. vbi sup. num. 3. Butriu. *cap. vicim. num. 58.* ver. fallit. secundo *de consuetudine*. Videt Suarez dict. lib. 6. cap. 1. num. 17. & seqq. vbi late probat, rationem legis valde conducere ad mentem legislatoris indagandam.

12. Legis extensio vel fit ex mente, seu sententia legis, vel præter eius mentem. Prior extensio tunc fit, quando adest sufficiens iuentis coniectura, vt quia in identitate rationis verba saltem secundum mentis interpretationem concurrunt, & hæc potius comprehensio, quam extensio dicenda est, *l. matres, ff. de verbor. signif. iuncta glossa in cap. si postquam, verb. mente de elect. in 6.* Posterior vero extensio præter mentem legis fit, quando ob solam rationis identitatem, repugnantibus verbis ad casum similem lex extenditur, cessat enim eo casu mens legis, ac proinde hæc extensio hominis, & non legis appellatur in iure, *l. non possunt cum l. sequenti, ff. de legibus, l. a Titio, ff. de verbor. obligat.* Imò & dabilis est sufficiens mentis coniectura ad legis extensionem contra eiusdem legis verba, quando scilicet, lex redderetur iniusta, nisi extensio fieret, *l. nam absurdum, ff. de bonis libert. l. scire oportet. §. aliud, ff. de excusat. tutorum*, Auct. *ibidem, §. quarto est notandum.* De quo Crocus in *l. omnes populi, nu. 136. ff. de inst. Bar. in l. 3. §. final. ff. de legitim. tutoribus*. Ad quod vide tradita à Suarez dicto cap. 1. num. 12. 13. & sequentibus, vbi agit, quo modo mens legislatoris possit esse regula interpretandi, & quo sensu verba sunt signa voluntatis legislatoris.

13. His igitur sic præmissis dico primo, Omnis lex extenditur ex identitate rationis ad omnes casus, siue in communi per viam regulæ siue etiam in illa materia parificatos, dummodo ex illa extensione, tanquam à causa principali correctio legis alicuius non insurgat, vel aliàs de contraria legislatoris mente non appareat, nam lex ad ea omnia extenditur, quæ veniunt ex eius mente, sicut venit dicta extensio, de qua loquimur. Dicitur, *dummodo ex illa extensione tanquam à causa principali legis correctio non insurgat*, tum quia correctio legum nimis est perniciofa, *cap. ridiculum dist. 12.* nec aliter, quam ex euidenti necessitate licita est, *l.*

in rebus, ff. de consuet. Principum, & nequaquam per coniecturas quantumcunque efficaces inducta censetur, nisi aliàs iuxta suam naturalem significationem suffragentur, ex glossa in *cap. cupientes, §. quod si per viginti, verbo potere, de elect. in 6.* Tum etiam, quia dabilis est extensio legis causa alterius correctæ, quæ tamen per se non est causa illius correctionis, quod potest contingere casu, quo ratio illius legis est correctæ, correctio namque rationis est causa principalis, ob quam lex ipsa correctæ censetur. Dicitur tandem *vel aliàs de contraria mente legislatoris non appareat*, quia fieri potest, quod lex tacite, vel expressè casus iure parificatos excludat. Ex quo fit, quod etiam in legibus pœnalibus fit extensio ex identitate rationis ad omnia iure parificata, vt de pœnis Ecclesiasticis constat, quæ hoc modo reperitur parificatæ in *cap. duo sunt genera, iuncta gloss. verb. conuersi 12. q. 1. & cap. mulieres, §. illi vero de sentent. excommun. & cap. penult. eod. tit. in 6.* Idemque in exorbitantibus dari posse, seu dabilem esse, tenent quidam, dummodo ex tali extensione alicuius legis correctio non insurgat, *ibidem, §. prima conclusio.* De quo Tiraquel. in tractatu, cessante causa, 1. part. num. 117. & 153. Couar. de Sponsal. 2. p. cap. 6. in principio, num. 12. Ad quod tradit multa notatu digna Suarez dicto lib. 6. cap. 3. à num. 16. & cap. 4. num. 2. vbi resoluit, extensionem comprehensiuam ob rationis identitatem etiam ad legem pœnalem extendi, ad quod citat Panorm. *cap. nihil, de elect. num. 9.* & in *Clemen. 1. de rescript. nu. 1.* Nauar. in *cap. pœna, de pœnit. dist. 1.* Couar. in *cap. alma, 2. p. §. 4. num. 7.* Anton. Gomez in *variar. cap. 5. num. 1. & cap. 11. num. 12.* Gutier. 1. Canon. cap. 10. num. 13.

14. Dico secundò, Nulla lex debet extendi ex identitate rationis ad casus, nec per viam regulæ, nec in illa materia parificatos, nisi casus illi omninò per legislatorem sint omisso. Nam extensio ex identitate rationis contra verba non est extensio legis, sed hominis, at homo seu iudex non potest extendere legem ad casus per legislatorem omisos, tenetur enim secundum leges scriptas iudicare, nisi occurrat casus, qui sub nullius legis dispositione continetur, in quo recurrendum est ad leges continentes casus similes, tanquam ad regulas iustitiæ, quæ casui magis conueniant. Vnde in legibus exorbitantibus, & correctorijs sola rationis identitas non sufficit ad earum extensionem, quia casus per eas omisso, vel remanent in dispositione iuris communis, à quo exorbitant, vel à dispositione legis correctæ, iuxta dispositionem, *l. commodissime, ff. de liber. & posthum.* etiam si in casu simili adesset maior ratio, vel expressa esset ratio in lege, vel etiam si per extensionem fiat regressus ad ius antiquum. Secus in legibus pœnalibus, in quibus idè dabilis est extensio ad casus similes non parificatos, quia respectu pœnarum casus similes sunt omninò per legislatorem omisso, vt colligunt DD. ex *cap. de causis, §. illis, & cap. 1. de offic. delegat.* Limita tamen quoad pœnam legis arbitrariam, non ordinariam imponendam à iudice non habente.

merum, & mixtum imperium, seu potestatem instituendi, & destituen-
di, iuxta textum in *l. Imperium ff. de iurisdic. omnium iudicum*, A. u. & *ibid.*, §.
secunda conclusio. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 60. artic. 4. Bart. in *l. omnes*
populi, num. 6. *ff. de iust. & iure*, & in *l. si constante*, num. 43, & 44. *ff. solut. ma-*
rimon. & conf. 106. Tiraquel. in *l. si unquam*, verb. reuertatur, num. 249.

Idem quo ad casus in lege omittos tradunt Molina lib. 1. de primogen.
cap. 5. à num. 7. Couar. cap. *Alma*, 2. p. §. 4. numer. 7. Angel. verb. Lex, nu-
mer. 6. & 8. Syluest. quæstion. 18. & alij plures, quos refert Suarez d. cap.
3. num. 2. & quantum ad leges poenales, dicto cap. 4. à nu. 2. & loquens
de legibus exorbitantibus, & correctorijs, à num. 4. & citat Tiraquel. in
d. *l. si unquam*, §. *libertis*, num. 44. Matienço lib. 5. Recopilar. titul. 11. cap.
19. glos. 2. num. 7. Gutier. de iurament. 3. part. cap. 2. num. 8. Menoch. de
presumpt. lib. 4. presum. 89. num. 37.

15 Lex fundata in presumptione non obligat in foro conscientia,
inspecta veritate in contrarium: Tum propter æquitatem, iuxta quã in-
tentio legislatoris est interpretanda, argum. *l. ex facto. ff. de vulg. tùm ma-*
ximè, quæ contra eã legẽ pãlsim admittitur probatio, & conditionaliter
enim tantum obligare censetur dicta lex, nempe si veritas non sit in cõ-
trarium, cap. *veritate dist.* 8. Quod procedit, etiam si presumpcio legis sit
iuris, & de iure, quæ tam efficax reputatur, vt pro veritate habeatur, vt
notent glossa, & DD. in *cap. is qui fidem de sponsalib.* & *cap. tua nos eodem ti-*
tal. Id enim non tollit, quiã intentio legislatoris secundum æquitatem
interpretanda sit, ne presumpcio veritati præferatur, de qua si constet
legitimè, puta per partis confessionem, lex cessat, etiam in foro exteriori
ri, ex glossa singulari in *l. in contractibus*, C. *de numerat. pecun.* Idem dicen-
dum, etiam si presumpcio sit suppositiua (vt vocant) seu quæ supponit
posse ita esse, vel non esse, quia lex in illa fundata non semper nititur ve-
ritate, ac subinde sublato dubio, in quo fundatur per veritatem incon-
trarium inspectam, omnis presumpcio, & lex illi innixa cessat. *Ibid.* art.
3. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 60. artic. 4. ad 3. vbi Caiet. Alciat. de præ-
sumpt. 2. p. Couar. de sponsal. 1. p. cap. 4. §. 1. num. 5. Soto in 4. distinet.
2. 2. quæst. 1. artic. 3. & lib. 3. de iust. quæst. 4. artic. 3. conclusi. vltim.

Idem docent Syluest. verb. lex q. 9. casu 2. Navar. in Sum. cap. 17. n.
284. Couar. in *cap. cum esses de testamen.* num. 9. & in Epitom. 4. p. 1. cap.
4. §. 1. num. 9. Bald. in *auth. ingressi de sacros. Eccles.* num. 49. & expressius
in *l. cum quis. C. de iur. & facti ignorant.* & alij quam plures, quos refert Sua-
rez lib. 3. de legibus cap. 23. num. 1. vbi num. 2. & sequentibus distinguit
dicendo, legem fundatam in presumptione, quæ sine peccato seruari
potest, obligare in conscientia; secus si non potest seruari sine peccato,
ad quod etiam addit num. 5. vsque ad 9. leges fundatas in presumptione
ratione moralis periculi obligare in conscientia, & habere suos effe-
ctus, etiam si in particulari casu, factum non sit consentaneum pericu-
lo, nec remera interueniat, quod timeri poterat, & ponit exemplum in
lege

lege prohibente professionem ante decimum sextum annum expletã,
quæ obligat, etiam si puer sit doli capax, & efficit professionem irritari
ante factã. At quando lex fundatur in presumptione facti, seu de fini-
tiua non obligat, non subsistente presumptione, seu veritate facti, iuxta
quod, inquit, procedere potest communis sententia à nobis cum Au-
ctore tradita. De quo etiam latè lib. 5. cap. 24. per totum, vbi de lege irri-
tante fundata in presumptione agit.

16 Lex naturalis non obligat in particulari, cessante ratione ipsius
legis, etiam in particulari, ipsa enim semper id quod bonum, & æquum
est indicat. Idem dicendum est de lege Diuina Evangelica, quæ nullo
modo obligat eum rigore contra æquitatem. Vnde præceptum de cor-
rectione fraternã non obligat cessante causa ipsius correctionis. *Ibidem*
art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 120. artic. 1. Soto 4. de iust. quæst. 5. ar-
tic. 3. col. 3. Menchaca Illustrã qq. cap. 87. ¶ Ad quod vide tradita à Sua-
rez lib. 2. de legibus cap. 16. à num. 7. vsque ad 16. vbi resoluit, legem na-
turalem, non per se sumptam, sed vt per legem positiuam constitutam
admittere posse Episcopiam, præsertim in ordine ad intentionem legisla-
toris humani, & loquendo de correctionis fraternæ cessatione, cessante
eius causa, agit lib. 6. capit. 9. numer. 15. & nos diximus resolut. 36. nu-
mer. 2.

17 Item in omnibus casibus, in quibus obseruantia legis positiuæ
humane ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi, dispositio ip-
sius legis cessat. Exemplum est in lege cauente, ne in obsidione, porte ci-
uitatis aperiantur: tunc enim ciues hostium impetum fugientes, & ad
vrbem se recipere volentes contra verba legis apertis valuis admitten-
di sunt, quia si sibi legislator adesset, aperire vtrique faceret. Itaq; vt lex
non liget, necesse est quod cesset contrariè, hoc est cum repugnantia
ad bonum commune, ita vt illius obseruantia vitium inducat: secus quã
do cessat negatiuè tantum, id est sine repugnantia ad bonum commune,
eo enim casu lex iusta in communi seruanda est, quandiu per legistato-
rem non excipitur ille casus. *Ibidem*, §. *secunda conclusio*. De quo D. Thom.
2. 2. quæstion. 120. artic. 1. Soto lib. 1. de iust. quæst. 7. artic. 3. & lib. 3. quæst.
tion. 4. artic. 5. ad finem. ¶ Idem docet Suarez dicto cap. 9. à n. 3. vbi num.
5. refert ex communi cõsensu, cessante ratione legis generaliter, seu fre-
quentius in tota communitate, legem cessare, sicut etiam in particulari
cessante ratione legis id concedunt assertores huius sententiæ, etiam
quando cessat negatiuè tantum, ad quod citat Ledesm. 2. p. 4. quæstion.
17. art. 2. dub. 3. ad 4. & quæst. 18. dubio 12. & 14. post. 3. conclusi. Couar.
in 4. 2. part. §. 9. nu. 8. & capit. cum esses de testamen. numer. 9. Castro de
lege poenal. libr. 1. capit. 5. documento 3. Caietan. 2. 2. quæstion. 147. ar-
ticul. 5.

18 An autem cessante ratione legis negatiuè tantum lex obliget
in foro conscientia, maius dubium est. Ad quod respondendo dico pri-

mo, quod nemo tenetur in foro animæ obseruare legem positiuam cum periculo mortis, nisi ratione officij ad id teneatur, vt videre est in militibus, qui in bello suis ducibus tenentur obedire, etiam cum vitæ periculo, vt apud omnes tanquã certum est. ¶ Idem ferè docere videtur, licet cum distinctione Suarez eo cap. 9. num. 9. & 10.

19 Dico secundò, quod subito imminente periculo agere contra legem inconsulto Principe licitum est. Imò talis potest occurrere casus, vt etiã nullo imminente periculo liceat contra legem facere absq; superioris profusò consensu, quanuis ad illum pateat facilis accessus, quando scilicet, passim liquet, non esse de mente legis, vt feruetur v. g. si in die ieiunij nullus suppetat cibus, nisi carniũ, illas comedere licebit, ne quis fame pereat. Arin dubio vtrinque æquali, quãdo scilicet neutrius partis assensus habetur, ad superiorem, si fieri potest, recurrendum est: si verò repentinum periculum id non permittit, ad vnguem seruanda est lex. Quod si neque certus quis omninò sit, neque profusò amiguus, ita vt magis propendeat ad partem affirmantem, posse scilicet facere contra legem, cum formidine tamèn de oppositò, teneatur consulerè prælatum, nisi subitanèum periculum obstat, tunc enim contra legem facere tutò licitũ erit. *Ibid.* §. quarta conclusio. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. artic. 8. ad 2. Soto in 4. dist. 1. art. 8. ¶ Idem ferè docet traditis multis Suarez dicto num. 9. & cap. præcedenti, num. 9. 10. & seqq.

20 Dico tertio, non est sufficiens ad faciendum contra legem cessatio rationis ipsius in particulari persona, & casu, nã lex vim suam non amittit, antè quã causa in toto genere cesserit, aut consuetudo illam abroget, est tamen sufficiens causa ad dispensationem impetrandam à prælato, sed non ad vtendum Epicheya. *Ibidem* §. quinta conclusio. De quo Soto lib. 1. de iust. q. 7. ar. 3. ¶ Idem ferè docet Suarez d. c. 8. per totum.

21 Vt lex suam vim fortiatu non est expectandus populi consensus, à quo quidem Princeps habet imperium & potestatem condendi leges; aliàs indirectè manerèt hæc potestas penes populum, quæ nunc soli Principi competit ex populi consensu, qui suum imperium, & potestatem illi contulit, §. sed quod Principi placuit, *inst. de iure naturali*. Quod à fortiori procedit in legibus Canonicis, cum Pontifex summus Ecclesiæ Princeps non à populo, sed ab ipso Christo Domino habeat hanc potestatem. *Tom. 1. quæst. 6. art. 6.* De quo Couar. lib. 7. variar. cap. 16. num. 6. Syluest. in Sum. v. lex nu. 6. ¶ Idem tenent Syluest. verb. lex q. 6. Gregor. Lopez in l. 16. tit. 1. p. 1. nu. 4. Medina. e. de restitut. quæst. 36. ad 5. Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. 1. quos refert, & sequitur Suarez lib. 3. de legibus cap. 19. nu. 4. vltq; ad 9. & loquens de legibus Canonicis, lib. 4. cap. 26. num. 2. & 3.

22 Poena legis non ligat ignorantes habentes iustã ignorantie causam. *Inst. ff. de decret. ab ordin. faciend.* quando scilicet fuerunt absq; dolo & culpa, etiã lata, dummodò non sit lata culpa, quæ dolo æquiparatur omninò.

omninò, & quod Nerva ff. de positi. tunc enim ligat, etiã si expressè declaret lex, suæ intentionis esse comprehendere tantũ eos, qui fuerunt in dolo, iuxta *L. magna ff. de verb. signifi.* nisi dolum specificũ, & qualitatiuum requirat. *Ibidem*, art. 9. De quo Bart. in *l. inter omnes*, §. *reclè, de furtis*, Bald. in *l. leges sacratisima*, c. de legibus, Aleiar. de præsumptionib. regul. 3. præsumptio. 3. n. 5. ¶ Idem docet Suar. lib. 5. de legibus. c. 12. à n. 3. vbi latè rem tractat, & est communis sententia DD. in cap. 2. de constit. per textum ibi, & videri potest Cast. de lege pœnal. lib. 2. c. 14. Tirac. lib. 1. de vtroq; retractu, §. 35. & amplius probatur ex cap. Apostolica, de clerico excommunic. minist. c. vt ammarum, de constit. in 6. c. si vir de cognatio. spiritual. vbi id notarglossa.

23 Lex non recepta minimè ligat, quidquid sit de peccato, primum eam non recipientium, qui quidè adhuc possunt excusari à culpa ex aliqua rationabili, & iusta causa, qualis reputatur, quando subditi vident maiores, seu illorum maiorem partem, quibus imposita fuit lex, eam ipsam non seruare. Dicitur autem lex non recepta ad effectum non ligandi, quãdo sit binus, aut trinus actus contrarius, sciente Principe, & tacente, ex glossa in c. 1. de trega, & pace, vbi Abbas, & glos. in *l. rem nouam*, §. *Patro*, c. de iudic. vel etiam eo ignorante per decennium negligitur, seu omittitur, iuxta veriorem, & magis communem sententiam, etiam si lex Canonica, & Pontificia sit, vel etiam si derogat omni contrariæ consuetudini, vt tenet communis. Neq; oportet, quod dicti actus contrarij sint iudiciales, imò nec quod fiant in præsentia ipsius legislatoris, seu eo ipso sciente, satis enim est, quod fiant scientibus Magistratibus, & Auditoribus Regis, vel Nuncijs Papæ, prælatis, aut superioribus, quibus incumbit executio legis. *Ibid.* art. 10. 11. & 12. De quo D. Thom. 1. 2. q. 96. art. 6. & 2. 2. quæst. 47. art. 3. Nauar. lib. 1. conf. 1. nu. 23. tit. de constit. Couar. 2. variar. c. 16. nu. 6. ¶ Idem docet Suarez dict. lib. 3. capit. 19. num. 10. & 13. & lib. 4. cap. 16. num. 9. 10. 11. & 12. Henricus tract. de Synodo, artic. 2. Felin. d. cap. 1. num. 13. Lafon in *l. rem non nouam*, ff. de iudic. qui dicuntur eo, quod decennium sufficit, vt dicatur consuetudo, seu præscriptio longi temporis, ex glossa in c. *ultim. de consuetud.* in 6.

24 Lex positua, siue Canonica, siue Civilis iusta, rationabilis, & vsu hominum recepta post eius sufficientem promulgationem obligat ad mortale, quando clarè constat de mente legislatoris voluisse ad id obligare, & sit in materia graui, vel etiam, si proponatur per verba præceptiua, vel præcepto æquipolentia, quæ regulariter indicant, & designant obligationem ad Reatum mortiferũ. Ita glossa comuniter recepta in c. *quæ in Ecclesiarum*, de constit. & habetur in c. *exijt*, de verb. signifi. in 6. & Clem. *exijt* eod. tit. Idem iudicium est, quando constat materiam esse præceptiuam, putã de necessarijs ad iustitiam, & charitatem, vel ad Diuinã reuerentiam, etiam si in lege non ponantur verba præceptiua, vt in casu c. *aduersus* de immunit. Ecclesiar. habetur, vbi verbum *consultatur*, præceptum inducit. Itè quando ibi aliqua grauis pœna statuitur contra transgresso.

gressores, quæ nisi pro culpa mortali infligi non potest *ibid. art. 13.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 147. artic. 3. & quæstion. 104. art. 6. & quæstion. 105. art. 1. & 2. quæst. 88. Castro de lege pœn. lib. 1. cap. 5. docum. 4. num. 46. Syluest. verb. præceptum quæst. 3. Navar. in Manu. cap. 23. à numer. 50. vlt. que ad 51. & nu. 64. Ad quod vide Couar. regul. peccatum. 2. part. §. finium. 2. fin. & cap. quæstio pallium. 2. part. §. 2. num. 7. Antonin. 2. part. titul. 4. cap. 2. §. 3. quibus, & alijs citatis, & multis traditis latè rem tractat Suarez lib. 3. de legibus, cap. 24. 25. 26. & 27. per totum.

25. Temerarium omnino est. negare leges Civiles posse ad culpam obligare. De præceptis autem Ecclesiasticis, seu Canonibus id inficiat, hæreticum absque dubio esse, certissimum est. *ibid. in fine.* De quo Soto lib. 1. de iust. quæst. 6. art. 4. Vnde Driedo lib. 2. de libert. Christiana, capit. 1. Médiha. C. de pœnit. tract. 4. de seipm. cap. 7. Navar. in Summa, capit. 23. numer. 55. & quæ post illos tradit Suarez dict. capit. 24. à numer. 2.

26. Lex pœnalis obligat in conscientia, omnis enim pœna, seu supplicium culpæ correspondet, non tantum obligat ante iudicis sententiam, quando scilicet pœna consistit in actione iudicis, & passione delinquentis qualis est abscissio membri, de capitatione, confiscatio bonorum, privatio officij, vel beneficij, & similes, de quorum aliquibus extant casus satis expressi in cap. licet de elect. in 6. vbi glossa verb. *privatus*, notat, cap. cum secundum leges, de hæretic. in 6. & in Concil. Trid. Secus quando consistit in mera privatione, nam tales pœnæ, si ipso iure, vel ipso facto imponantur, ante iudicis sententiam ligant, quousmodi sunt excommunicatio, irregularitas, inhabilitas ad officia, vel beneficia, privatio vocis activæ, & passivæ, vt tenet communis, & praxis Ecclesiæ, & quoad privationem vocis activæ definitur in cap. cum singula, de præbend. in 6. Auct. *ibid. art. 15. & 16.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 87. artic. 3. & 2. 2. quæst. 108. art. 4. & quæst. 62. art. 3. Castro de iust. hæret. punit. lib. 2. cap. 6. Syluest. verb. pœna, numer. 287. Couar. regula, peccatum. 2. p. §. 8.

Idem tradunt cum D. Thom. 1. 2. quæst. 186. art. 9. ad 1. & cum communis Theologorum Soto lib. 1. de iust. q. 6. artic. 4. & 5. Driedo lib. 2. de libert. Christiana ca. 1. & lib. 3. cap. 3. ad 4. Henricus quodlibet. 3. quæst. 21. & Canonistæ cum glossa in cap. vt animarum, de constitut. in 6. Dominic. in cap. per totum, eodem titulo. Felin. in cap. nam concupiscentiam, de constitut. in 6. Couar. in regul. peccatum. 2. p. §. 5. num. 5. & post eos resoluit Suarez lib. 3. de legibus cap. 3. à numer. 6. & cap. 5. num. 11. vbi pro nostra sententia citat Caiet. num. 2. 2. quæstione 62. artic. 3. & in Summa verbo, pœna. Simancas de Catholic. institution. titul. 9. à numer. 31. Victoria, in relect. 1. de Indis, num. 14. Adrianum, quodlibet. 6. quæstion. 1. Corduba lib. 1. quæstion. quæstione, 36. Bartul. in 1. eius qui delatorum, ff. de iure fisci; Bald. in 1. id quod pauperibus, C. de Episcopis & Clericis. Ioannes And. cap. 1. de homicid. in 6. Ancharran. in cap. felicitis, de penis in 6. licet ipse

Trid. sess. 23. c. 29. de Reform.

ipse Suárez n. 15. & 16. aliud videatur resolvere, modificando sententias Auctorum à se relatas, & pro nostra faciunt tradita à Navar. in comment. de datis, & promissis num. 44. Vide etiam ipsum Suarez dict. lib. 5. cap. 7. vbi de penis ipso facto, an obligent ante sententiam, agit.

27. Lex, vel constitutio regulariter respicit tantum futura, cap. cognoscetes, de constitut. omnibus, nisi in ea nominatim de præteritis caueatur, cap. final. eodem titulo, vel nisi sit declaratoria iuris naturalis, tunc enim extenditur ad præterita, cum nil de nouo inducat, sed tantum declarat, vt in l. hæres palam. ff. de testament. & cap. nouerit, de sentent. excommunicat. habetur. *ibid. art. 17.* De quo Panormitan. in cap. quoniam, de simonia. Idem post Felin. cap. 2. de constit. Navar. de datis, & promissis num. 6. resoluit Suarez lib. 3. de leg. cap. 14. à numer. 8.

28. Leges Canonice contentæ in iure Pontificio communi (exceptis, quæ extant in libro decretorum compilato à Gratiano, nec sunt extranea ex dictis Sanctorum Patrum, & Conciliorum) obligant, cum habeantur pro legibus authenticis, & approbatis, & obseruentur tanquam lata ab habente potestatem. Aliæ verò constitutiones extraius vagantes de nouo editæ, vel quæ in dies eduntur non statim ligant, nisi post lapsum duorum mensium à promulgatione in Curia, & inueniant, vt noua constitut. c. 5. etiam habita earum noticia: casu autem, quo ligent, ignorantia inculpabilis excusat, etiam ab excommunicatione in ipsis lata, vt tenet communis Theologorum sententia, quamuis de consuetudine, & stylo Curie transgressores legis Papæ publicatæ puniantur, etiam ante dictos duos menses elapsos, non obstante probatione in statu ignorantia. Quod ad forum tantum, exterius restringi æquitas consona menti legislatoris dicitur. *Tomo 1. q. 6. art. 1. vsque ad 4.* De quo D. Bonavent. in 2. dist. 22. art. 2. quæst. 1. ad quartum. Castro de lege pœn. lib. 2. cap. 14. Couar. regula, possessor. 2. p. §. 7. num. 7. D. Thom. 1. 2. quæst. 76. art. 2. Soto lib. 1. de iust. quæst. 1. art. 4. Idem traditis multis post Syluestrum, Nauarum, Palacios, Bartolum, & Baldum refert Suarez lib. 4. de legibus cap. 15. à numer. 3. vbi num. 11. tandem probabile iudicat, non esse necessarium dictum bimestre tempus, vt lex liget, pro quo citat, cap. cum singula, de præbendis in 6.

29. Lex irritatoria non statim post promulgationem Romæ facta irritat actum in contrarium: secus, si Papa exprimat in litteris, se irritare à tempore legis latæ Romæ, ponendo clausulam: *ex tunc omnia irritamus, vel inhabiles reddimus*: tunc enim ab illa hora omnem actum in oppositum irritum ferit, certius est, & satis colligitur ex cap. cum singula, de præbend. in 6. capit. dudum, & cap. si postquam, eodem titulo, vt in casu constitutionis Sixti Quinti irritantis ex tunc professionem factam non secundum formam ab eo datam, assertum fuit à doctissimis viris. Vnde Trid. sess. 24. matrimonium clandestinum contra decretum Tridentinum, etiam ignoranter celebratum non fuit statim nullum post promulgationem for. in fin.

ipſius Concilij, niſi poſt triginta dies à die primæ promulgationis in parochia factæ numerandos, vt expreſſe habetur in eodem Concilio. *Ibidem art. 5.* De quo Soto lib. 1. de iuſt. quaſt. 1. art. 4. Caietan. 2. q. 4. art. 4. Sanchez lib. 3. de matrim. diſp. 17. num. 10. ad finem.

Idem docent Felin. Panormic. Decius, & alij in *cap. 2. de conſt. & in cap. nouerit, de ſentent. excommunic.* Gloſſa iuncto textu in *cap. 1. de conſeſ. præbenſe in 6.* Staphileus de gratijs, & expeſtatiuis, form. 8. nu. 8. Nauar. in ſum. cap. 23. num. 44. & conſil. 31. num. 5. de Regular. Cardinal. & Bonifac. cum Gloſ. in *Clement. 2. de hæretic. verb. ex tunc*, quam ſequuntur moderni Theologi 2. quaſt. 90. art. 4. quibus citatis idem reſoluit Sanchez lib. 5. de legibus cap. 33. à num. 1. vſque ad octauum.

30 A lege generali ad conſeruacionem Reipublicæ Eccleſiaſticæ, vel Regularis lata ſicut non poteſt appellari, *cap. conſuluit, cap. quia non, de appellat.* vbi Doctores, *reſſ. de appellat.* vbi Bart. ita ſupplicatione interpoſita non poteſt eius executio ſuſpendi: ſecus in reſcripto priuato, *cap. ſi quando, de reſcriptis*, ibi, *patienter ſuſtinebimus*, & notatur in *cap. ſignificauit, eodem titulo*. Ratio differentia eſt, nam lex generalis reſpicit bonum commune, & ad omnes perſonas, loca, ac negotia ſe extendit, ideòque non eſt mutanda iuxta diuerſitatem hominum, & temporum, licet alij qui ex ea grauatos ſe eſſe cognoſcant, nè bonum commune cedat particulari: At reſcriptum priuarum cum non faciat niſi ius priuatum in negotijs, & in perſonis, non inconuenit, quod varietur ex circumſtantiâ perſonæ, vel temporis, ac ſuſpendatur per ſupplicationem ad tollendum errorem (ſi fortè interuenit ex ſiniftra informatione.) Cauſa autem iuſta, & ſufficiens ad ſuſpenſionem, ſeu detentionem talis reſcripti relinquitur arbitrio docti, & pij viri. Vna ex præcipuis eſſe poteſt, quando ſine cauſa tollitur ius tertij, quod Papa nunquam in dubio tollere præſumitur in præiudiciũ alterius. *Ibidem artic. 7. & 8.* De quo Couar. 1. Præſt. cap. 35. num. 4. Rebuff. in *l. ſcauola reſpondit §. ſi qua pena, ff. de verbor. ſignific.* Soto lib. 3. de iuſt. quaſt. 6. art. 3. pag. 244. colum. penultima. Idem docet traditis multis Suarez lib. 4. de legibus cap. 16. num. 6. & 7. & lib. 5. cap. 33. num. 9.

De ſtatutis Regularium.

31 Regularia ſtatuta ſunt in duplici differentia: quædam ſunt velut leges perpetuæ factæ à Diſſinitorio cum conſenſu maioris partis Capituli: Alia ſunt facta à Generalibus, vel Prouincialibus cum conſilio Patrum, ad inſtar præceptorum, quæ finito, & abſoluto eorum officio, etiam finiuntur, ſeu ceſſant. *Tomo 1. quaſt. 68. art. 1.* De quo D. Thom. 2. quaſt. 90. art. 1. ad tertium, Caſtro lib. 1. de leg. pœn. cap. 1. Soto de iuſt. lib. 1. q. 1. ar. 1. col. penult. Vide Sylueſt. verb. religio 6. q. 6. & Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 37.

32 Statutum patenter, ſeu notoriè iniuſtum omninò eſt inuallidũ, ac perconſequens in nullo foro obligat: ſecus quando eius iniuſtitia non eſt patens, & notoria, nam eo ipſo a deſt. præſumptio, quod ſit iuſtum, & rationabile, ac idè obligans in vtroque foro, iuxta *cap. in iſtis diſt. 4.* Tunc autem dicitur ſtatutum patenter iniuſtum, ac nullũ, quando fuerit contra legem Diuinam, vel contra legem ſuperioris, quæ ſemper præſumitur iuſta *cap. inſtitutionis 25. quaſt. 2. cap. quod ſuper, de maiorit. & obed. Clementine Romani, de elect.* vel contra bonum commune: vel tandem contra æqualitatem diſtributiua ſeruandam inter ſubditos. Vnde ſtatutum Regularè, quod non admittantur ad viſitandum, vel denſificandam defectus ſuperiorum Fratres iuuenes, quando ſunt ſub diſciplina Magiſtrorum, nec aſcendunt ad Sacerdotium, eſt omninò inuallidum, & irritum, vt potè contra præceptum Euangelicum de correptione fraterna. *Ibidem art. 2.* De quo D. Thom. 2. quaſt. 96. art. 4. Abb. in *cap. 1. de conſt.* num. 9. Nauar. lib. 3. conſil. 4. num. 10. tit. de Regularibus in 1. editio. p. 24. Sylueſt. verb. lex §. 7. ¶ Idemiferè docet Suarez lib. 6. de legibus cap. 19. num. 7. & ſequentibus.

33 Princeps ſua legiſubect quoad vim directiuam, ſi modo ratio legis in eo non deficiat, & ſanctitur ex *cap. cum omnes, de conſtitut. l. ff. quod quiſque iuris, cap. in ſum eſt, diſt. 9. cap. non liceat Papa 12. quaſt. 1. l. dignitas C. de legibus, l. ex imperfecto, C. de teſtament.* Vnde Generales Religionum ſuarum conſtitutionum tranſgreſſores inueni ad arbitrium iudicis ſuperioris aliqua pœna mulctari debent, ac poſſunt, ad quòd faciendum ſufficit, ipſos tanquam Principes ex vi directiua teneri ad ſuarum legum obſeruantiam, in qua reformatio, ac optima moderatio Regularis diſciplinæ conſiſtit, quam ipſi maximè debent zelo zelare, & non diſſipare. *Ibid. art. 3.* De quo D. Thom. 2. q. 71. art. 6. & 1. 2. q. 96. art. 5. ad tertium, Soto de iuſt. lib. 1. quaſt. 6. art. 7.

Idem tradunt Antonin. 2. part. 17. num. 5. Sylueſt. verb. lex, quaſt. 14. Couar. in *ca. vltima mater*, 1. p. §. 1. nu. 5. Nauar. in *cap. ſi quando, de reſcriptis* except. 1. & in apolog. de redditibus Eccleſiaſticis quaſt. 1. numer. 32. Abulenſ. in *cap. 23. Matth. quaſt. 24.* Canonice in *cap. cum omnes, de coſt.* Guaiacius lib. 15. obſeruat. cap. 3. quibus relatis, & multis traditis, idem reſoluit Suarez lib. 3. de legibus cap. 35. num. 4. & ſequentibus, præcipuè à num. 15.

34 Sicut peregrini, ſeu forenſes ligantur legibus pertinentibus ad mores quando in aliena prouincia morantur, ex communi ſenſu interpretum in *l. cum ſtos populos, C. de Summa Trinitate, & cap. 2. nobis el. 1. de ſentent. excommunicat.* ita ſimiliter Religioſi ad alienam prouinciam diuerſitentes, poſſunt in foro exteriori compelli ad obſeruanda ſtatuta ad mores, & commune regimen talis prouinciæ ſpectantia: At in foro animæ ad id ſub mortali non tenentur, maximè ſi aliqua iuſta cauſa eos excuſet. *Ibidem art. 4.* De quo Soto de iuſt. lib. 4. q. 4. 1. ¶ Idem tradunt

Suarez dict. lib. 7. cap. 33. à n. 3. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 2. diff. 33. & 34. Portel verb. statutum, num. 5.

35 Regularia statuta confirmata à Papa in forma communi possunt remitti, seu reuocari per Patres congregatos in Capitulo, à quibus condita, seu stabilita sunt: quia talis confirmatio in forma communi, quantumcunque necessaria sit, sustinet vicem causæ accessoriae, & non principalis, argumento *l. omnium C. de testamenti*: & notatur in *cap. cum accessissent, de consuet.* & *cap. dilecto, de prebendis*: scilicet si confirmatio facta fuit ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis, quæ cum sit confessio de nouo ab ipsomet Pontifice immediate edita, non potest sine speciali Sedis Apostolicæ auctoritate reuocari. Possunt tamen Generales, & Prouinciales cum Capitulo declarare dicta statuta, prout ad directionem, ac subditorum salutem, stabilitatemque Religionis eis fieri melius expedire videbitur, ex Eugenio III. & Leone X. apud Bullarium. *ibid. art. 5. & 6.* De quo Bald. in *l. ex placito num. 6. & 7. de rerum permutat.* Syluest. verb. absolutio 2. num. 4. Bald. in *l. explicito num. 6. & 7. de rerum permutat.* Decius & DD. in dict. *cap. cum accessissent*. ¶ Idem ferè resoluunt traditis multis Suarez lib. 6. de legibus cap. 26. à num. 14. & sequitur citato nostro Auctore, & P. Miranda tom. 2. quaest. 29. art. 8. Portel verb. statutum, num. 11.

36 Statutum Regulare contra sacros Canones nullius est valoris, ut summitur ex *cap. quod super his, de maiorit. & obedient. cap. amputato, & cap. Ecclesiastica 25. quaest. 2.* licet consuetudo contra ius Canonicum toleretur, nam hæc confurgit ex tacito consensu Papæ, statutum verò editum ab inferioribus à Papa præsumitur temerarium, ambitiosum, & fieri æternò contrarium. Verum est tamen, quod ex causa vrgenti, & verò similiter non præuisa à Canone sentiant aliqui, fieri posse statutum contra Canonem, licet enim id sit contra legis litteram, non tamen est contra legislatoris mentem: *Ratio 1. quaest. 69. art. 4.* De quo Bart. in *l. omnes populi, ff. de iust. & iure*; Syluest. verb. consuetudo, num. 6. Idem tradit late Suarez dicto cap. 26. à num. 7. vsque ad 13.

37 Prælati Regulares volentes aliquid arduum statuere, vel præcipere potestate ordinaria, id vtiq; facere debent de consilio, & assensu Patrum Ordinis matura deliberatione præhabita, ne extra cursum legum iam constitutarum, consuetum ve morem progrediantur: sicut Pontifex volens aliquid arduum statuere, ac ordinare, id vtiq; facit de assensu, & consilio Patrum Ecclesiæ, seu Cardinalium, ut constat ex *cap. ad Apostolicam, de sentent. & re iudic. in 6. cap. 1. de renunciat. in 6. cap. 1. de schismat. lib. 6.* ne ob multiplices, ac fortuitas circumstantias, fallaces vè attestaciones forsàn veritas inuoluatur, ut in *cap. à nobis, el 2. de sentent. excommuni. habetur. tom. 2. quaest. 10. art. 1. & 2.* De quo Innocent. in *cap. 2. de non iaper. enunciatis*.

38 Non valet statutum auctoritate ordinaria editum, quo excluduntur

duñtur ab ingressu Religionis descendentes ex in fidelibus, vel qui olim infideles fuerunt, nullus enim inferior à Papa potest aliquid contra ius Canonicum statuere, contra quod videtur esse tale statutum; nimirum quia omnes fideles regulariter sunt apti ad ingressum, & professionem in Religione, tum etiam, quia descendere ex infidelibus non est impedimentum Canonicum ad talem ingressum; imò ius Canonicum à iure Diuino emanans id expressè concedit, & declarauit Alexander III. in *oap. eam te, de rescriptis*, vbi diffinit non debuisse quandam à Canonatu repelli, eo quod Iudæus ex titiisset: *pro eo vero (ait Pontifex) quod Iudæus extiterit ipsum dedignari non debes.* Verum est tamè, quod huiusmodi statutum non est simpliciter, & absolute inualidum, sed tantum quando expellit, inhabilitans personas ad ingressum Religionis absque auctoritate Papæ. Vnde si non inhabilitat personas, nec sit odio generis, valebit, iustis ad id existentibus causis: nam in meris liberis, & gratis, qualis est admissio ad Religionem, ut procedit à prælati, & terminatur indeterminatè ad hanc, vel illam personam, si fiat sine scandalo, & sine specie mali, ac absque acceptione personarum, potest quis ex pellere hos, & admittere illos, nisi necessitas aliqua rationem debiti inducat. *Ibidem art. 3. & Tom. 3. q. 1. art. 1. & 2.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 20. & 4. 5. & 8. titulo de Regularibus, Cordub. lib. 1. q. 54. Quando in 3. dist. 13. proposit. 48. & 49. ¶ Idem docent Portel verb. lex num. 10. P. Mirand. to. 1. q. 19. a. 7. §. secundo præmitto, idem Portel v. statutum n. 9.

39 Priuilegia Apostolica impetrata contra Regulâ, constitutiones, aut mores Regularium nullius momenti, & pro infectis habenda sunt, ex Leone X. nisi de huiusmodi rescripto de verbo ad verbum, ac consentiente Religione fiat expressa mentio in bulla derogatoria. Idem ferè concesserunt Urbanus III. & Alexander III. apud Comp. Mendic. sit. priuilegia Fratrum §. 14. & Comp. Societat. §. 3. & Cister. §. 7. *libd. art. 5.* ¶ Ad quod faciunt tradita à Suarez dict. cap. 26. num. 7. & sequentibus, & docet in terminis Portel verb. statutum, num. 8.

40 Statuta Religionum præter substantialia Regulæ non obligant ad culpam, sed tantum ad poenam, ut apud Prædicatores expressè statuto cauetur. Apud nos verò Minores extat quædam concessio Sixti III. apud Bullarium, qua cauetur, ut nulla statuta, consuetudines, vel declarationes præter regulam quomodolibet, & à quibuscunque edita, etiã Apostolica firmitate roborata obligent transgressores ad aliquam Ecclesiasticam censurâ, vel peccati mortalis vinculum, nisi alias Diuina lege, vel præcepto Ecclesiæ inducant ad mortale. Quod etiam ad declarationes Regulæ factas à Nicolao III. & Clemente V. ac Ioanne XXII. contentas in corpore iuris extêdit auctor, & probabilior sententia, quia priuilegia accipiunt interpretationem à supplicatis, ut noti iuris est apud omnes, in supplicia autem facta Sixto III. facta fuit mediò etiam de statutis, & declarationibus Apostolicis, ut constat ex tenore bullæ ab eo

D d d d dem

Bullar. Orac.
71. Leon X.
Comp. Cister.
tit. constitutio
nes, seu definitio
nes S. I.

Comp. Mendic.
Comp. Societ.
§. 3. & Cister.
§. 7.

Bullar. bul. 26
Sixti 4.

dem super hoc edita. Verum est tamen, quod tenentur Fratres ad sta-
tuta postea facta, & de cetero facienda auctoritate Apostolica. *Ibidem*
art. 6. & 8. ¶ Idem docent P. Miranda tom. 2. quaest. 29. art. 10. Portel
verbi. statutum, à num. 12.

Bullar. Orac.
28. Pij V.

Ad quod etiam est quaedam declaratio Pij V. apud Bullarium inter
vix vocis oracula in hunc modum. Per quæcunq; statuta, etiam Apo-
stolica non obligantur Fratres ad aliquas censuras, seu pœnas Ecclesi-
sticas, vel ad peccatû mortale, sed tantû ad pœnas, seu pœnitentias per
prælatos iniungendas, non obstantibus quibuscunq; Apostolicis, seu
Regulæ declarationibus, dummodò non sit contemptus, vel mandatum
non sit imposîtû sub pœna excommunicationis, vel in virtute sanctæ obe-
dientiæ. Ex quo fit, quod statuta facta auctoritate Apostolica post Piû
V. subdictis pœnis obligant in conscientia, sicut supra de faciendis post
Sixtum III. diximus. Ad quod D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 9. ad 1. & 1. 2.
quaest. 96. art. 4. Soto de iust. lib. 1. quaest. 6. art. 5. Cordub. in addit. ad
Compend. tit. statuta Ordinis, vbi etiam Collector. Castro de lege pœ-
nali lib. 1. cap. 8.

Bullar. bul. 19
Leon X. & bu
la 17.

41 Moniales sub cura Fratrum Minorû degentes tenentur sub pœ-
na excommunicationis obedire constitutionibus factis, & fiendis in Ca-
pitulis Generalibus, vel Prouincialibus, & viuere sub tradita forma à
suis superioribus, ex præcepto Leonis X. apud Bullarium. Qui etiã cõ-
firmavit statutum generale Lugdunense, ne dictæ Moniales possint eli-
gere visitatores, aut confessores extra datos, & assignatos à Prouincia-
libus in suis capitulis, præcipiendo sub obedientia, & excommunicatiõ
ne ipso facto reseruata Sedi Apostolicæ id firmiter, & inuolabiliter ob-
seruari. *Ibidem art. 2.* De quo apud idem Bullarium.

Trid. sess. 25
cap. 2. de Re
gulæ

42 Papa confirmans statuta Regulariû non præterdit eos à stricta
obseruantia, vel sub strictiori disciplina degentes à suis institutis amo-
uere, etiam si confirmatio sit ex certa scientia facta, nõ enim verò simile
est, voluisse confirmare iniusta, inutilia, & contraria iuri, & Tridentino
Concilio asserenti, non esse suæ intentionis Regulares sub arctiori re-
gula, vel statutis viuentes, ab eorum instituto, & obseruantia amouere.
Ibidem art. 9. De quo Gutier. de iuram. 1. p. cap. 38. n. 6. Socin. consil. 32.
n. 43. lib. 4. ¶ Idem docet P. Miranda dict. q. 29. art. 12.

43 Statutû de repetendo peccata iam legitimè confessa apud præ-
latum Regularem, ad finem cuiuslibet anni (vt apud aliquas Religiones
moris esse affirmant quidam) nõ obligat sub mortali, seu præcepto, sed
tantû de consilio, quia iam diu consuetudo sic confitendi prælatis ces-
savit. *Tom. 1. quaest. 62. art. 2.* De quo Henr. lib. 2. de pœnit. cap. 16. n. 3. &
nos diximus supra de confessarijs quoad absolutionem Fratrum n. 19.

44 Statutum, quod elapso certo termino non possint Fratres accu-
sari, vel denunciari de delicto, validum est de iure Ciuili, *l. quare C. de fal-
sis. l. si non conuicti. vers. si autem rixam. C. de iniurijs. l. 1. tit. 28. part. 3. l. 5. tit. 6.*

part. 7.

part. 7. Non tamen quando prælatus procedit ad correctionem, potest
namque etiam post elapsum terminum statuti corrigere delinquentem,
argumento cuiusdam decreti Trident. non enim crimina præscribun-
tur secundum ius Canonicum, vt Glossa in cap. admonere, verb. pœnitentia
33. quaest. 2. probat Auc. Tom. 2. quaest. 5. art. 11. De quo Capella Tolosana
decis. 140. & 183. Bald. in l. 1. C. si à non competent. iudice. Innocent. cap. ad
nostram de appellat. Caetera in q. crimin. prælud. 2. num. 6. Nauar. in cap.
consideret. num. 127. de pœnit. dist. 2.

Trid. sess. 24.
cap. 10. de Re
format.

De explicatione, seu declaratione legum, & statutorum.

45 Declaratio, & definitio iudicialis factorum Canonû pertinet
ad summum Ecclesiæ Pontificè, cui potestas ista reseruata semper esse
solet, ac proinde nulli inferiori à Papa id licet, nisi dubium sit super va-
liditate, & subreptione legis, vel circa verba tantum, quando casus cla-
rus est, & decidibilis de facili: secus si dubius est, nam tunc recurrèndû
est ad Principem, *cap. cum venissent, de iudic. cap. ipsi sunt canonici, cap. cuncta*
per mundum, 9. q. 3. cap. 1. de postulat. prælator. cap. inter alia, de sentent. excommu.
si facillè potest Principis præsentia haberi, argumento *l. ex facto §. 1. ff. de*
volg. & pupillar. alias ob longam distantiam interpretatio fieri poterit per
naturalem, & verosimilem rationè. Item quando intentio legis decidi
non potest sine magno dubio, eius interpretatio ad Principem spectat.
l. ult. C. de legibus. Vnde dubia exorta circa Concilium Tridentinum à
Sede Apostolica, vel à Congregatione Cardinalium ad id à Pontifice
deputatorum deciduntur. *Tom. 1. quaest. 11. art. 1.* De quo Panormitan. in
capit. cum venissent, de iudicij. Innocent. in *capit. cum specialis, de appellat.*

De triplici legis interpretatione, scilicet, authentica, vsuali, & doctri-
nali agit Glossa in *l. si de interpretatione. ff. de legibus*, Decius, & Panor.
in *cap. 1. de postul. prælator.* Syluest. verb. interpretatio, quibus relatis idè
tradit Suarez lib. 6. de legibus c. 1. n. 1. 2. & 3. P. Miran. to. 2. q. 26. a. 10.

46 Nihilominus tamen licet dicta interpretatio, seu declaratio sa-
crorum Canonum, & Tridentini Concilij supremo Ecclesiæ Principi
sit reseruata, adhuc tamen iudices, Magistri, ac Doctores possunt illa
interpretari, vt habetur in eodè Cõcilio, & seruat praxis. Sicut videmus
Iurisperitos interpretari leges Ciuiles, & Regias, ac per sepe earum ri-
gorem mitigare iuxta præsumptam mentè, seu intentionè legislatoris, nõ
obstare quod earûdè legû interpretatio Regi, vel eius supremo Senatui
reseruata est, itaque generaliter certû est, quod Doctores, & Iurisperiti
leges, iura, & priuilegia possunt interpretari, non obstante quacunq;
prohibitione, qualis est facta à Pio III. circa Trid. Conc. & facta à Cle-
mente V. in *cap. exiui, de verbor. significat.* circa Regulam B. P. N. Francisci.

Trid. sess. 25.
cap. 2. de Res
format.

Dddd 2

ibid.

Ibidem art. 3. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 97. & 2. 2. quæst. 60. art. 5. & quæst. 120. Soto de iust. lib. 1. quæst. 7. art. 3. & lib. 3. quæst. 4. art. 5. Coar. regula possessor. 2. p. §. 6. num. 2. Cordub. in expos. Regul. quæst. 5. & 16. & alij plures. Vide Suarez vbi supra num. 5. & 6. & P. Miranda vbi supra dicto art. 10. concl. 2. & art. 12.

47 Theologi præferendi sunt Iurisperitis in interpretatione dubiorum ad forum conscientia spectantium, eorum enim muneris est iudicare de lege Diuina positua, quæ est de fide explicita, de sacramentis, ac de cæteris pertinentibus ad forum animæ, seu peccatum, de charitate, & iustitia erga proximos, de reformatione, & similibus. At circa dubia inurgentia super Canonum, & iurium declaratione, si Theologus non est sufficienter in hæc Iurisperitia instructus (cuius plura decreta pendent à libera tantum voluntate Principis) videtur quod sit præferendus Canonista, seu Iurisperitis. *Ibidem art. 4.* De quo Soto de iust. lib. 2. Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 29. num. 5. littera L. Vide Suarez vbi supra num. 7. statim in principio.

48 Prælati Regulares in dubijs emergentibus circa Canones, & priuilegia Apostolica iudicialia declarationes facere non possunt, prohibendo sub aliqua poenæ subditis alia interpretatione ut liceat, eorumque declaratio est omnino nulla, quia id reseruat Papæ, in cap. cum venissent, de iudicijs. Vnde Clemens III. apud Bullarium prohibuit Episcopis, & alijs prælatis Ecclesiasticis, ne similiter præsumant interpretari priuilegia dubia, vel clara Fratrum, pro quo est quidam textus singularis in dicto cap. cum venissent, de iudicijs, vbi soli Papæ reseruat cognitio de dubijs priuilegiorum Apostolorum. At ex indulto Innocentij VIII. Fratres Prædicatores possunt tuta conscientia stare declarationibus factis à Generali Ordinis simul cum aliqua persona in dignitate constituta, & duobus alijs Iurisperitis super dubijs occurrentibus circa gratias, & priuilegia sibi ipsis concessa. h. Leo X. cōcessit Fratribus Minoribus, ut in rebus grauib. dubijs, & scrupulosis conscientias eorum tangentibus possint, & debeant stare secunda conscientia determinationi prælatorum cum consilio aliquorum Patrum, ut ex ore sibi habetur in cap. exijt, de verbo signific. in 6. & in Extrauaganti quorundam. Si verò dubium sit circa incensurionem alicuius poenæ in lege, vel Bulla Apostolica assignatæ poterunt dicti prælati in iudicio sequi opinionem, quæ sibi verior, & probabilior apparuerit. *Ibidem art. 5.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 2. Nauar. cap. 27. num. 22. Syluest. verb. obedientia, nu. 92. Cordub. super Regul. cap. 10. quæst. 2. puncto 7.

49 Ad ritè, ac rectè explicanda iura, & priuilegia accipe sequentes regulas. Prima, & principalis, quod ad procemium eorum semper recurrendum est, ex eo enim mens legislatoris coniecturatur, contineturque in eo causa finalis legis. *In ff. de hered. instituc. vbi Bart. num. 3. Bald. Angel. & Imola, Panor. in cap. aduersus num. 2. de immunitat. Eccles.*

Idem

Idem tradit P. Miranda, tom. 2. quæst. 25. art. 26. conclusi. 5.

Secunda regula, quod priuilegia, gratia, & concessiones recipiunt in interpretatione à suppl. catis, menti enim supplicantis præsumitur se conformare concedens. *cap. inter dilectos, §. ceterum de fide instrum. vbi Felin. column. 2. lafon in l. Gallus, §. idem credendum, ff. de liber. & posthum. & in l. eas, C. de transact. Decius cons. 10. num. 8. & cons. 6. & 403. num. 15.*

Tertia regula, quod verba Canonum, legum, & priuilegiorum debent intelligi iuxta id, ad quod principaliter proferuntur à legislatore. *l. 1. §. non autem, ff. de flumine, nam verba posita ad vnum finem, ad eundem finem sunt interpretanda, cap. final. de verb. signific. sicut etiam actus agentium non operantur ultra eorum intentionem, iuxta Philosophos, & Iurisperitos. l. non omnes, ff. de rebus creditis l. in agris, ff. de acquirend. rerum dom. cap. intelligentia, de verbor. signific. Estque summe notandum. Vnde quando in Tridentino Concilio dicitur, nos iustificari per gratiam, & charitatem diffusam à Spiritu Sancto in cordibus nostris, non diffinitur nos iustificari per habitus infusos animæ in hærentes, non enim ad id diffiniendum ponitur illa verba in dicto decreto, sed principaliter ad diffiniendum contra Lutherum, nos non iustificari ab extrinseco per non imputationem peccati, sed ab intrinseco per quandam interiorum renouationem. ¶ De quo vide Suarez, qui eleganter, & perdoctè retractat lib. 6. de legibus, cap. 1. à num. 7. vbi resoluit, in interpretatione legis expectandam esse proprietatem verborum, id est propriam significationem, ad quod refert plura iurium exempla, *l. non aliter, ff. de deleg. 3. l. 1. §. si is qui nauem, ff. de exercit. action. l. prospexit, ff. quib. & aquibus, cap. 2. §. sed neque de transact. Episcop. cap. ad ausentiam, de decimis.**

Quarta regula, quod vna scriptura non solum explicatur per alteram partem eius, sed etiam per alias omnino ab ea separatas. Exemplum habes apud *l. 1. ff. de rebus dubijs*, vbi Ulpianus ait, alteram partem alternatiuè per alteram interpretari, & in *l. verum, ff. de pet. hered. l. heredes palam, §. si quid, ff. de testam. l. uxoris, §. fin. ff. de legat. 3. & in cap. secundo requiritis, 4. de appellat. vbi habetur, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem, illa verò, quæ in medio, ad finem, atque principium sæpè referri, hoc est, per media declarantur extrema, & per vnum extremum declaratur aliud. De quo Bart. in d. l. 1. de rebus dub. Alexand. cons. 69. volum. 6. Decius cons. 15.*

Idem post D. Augustin. ab Auctore etiam relatum lib. 3. de doctrin. Christ. cap. 26. & super Genes. ad litteram cap. vltim. & dicto lib. 3. capit. 2. & post Bald. in dict. cap. secundo requiritis, docet P. Miranda vbi supra conclusion. 6.

Quinta Regula, & maximè necessaria ad intelligentiam legum est, quod voluntas legislatoris declaratur à verò simili, sicut voluntas hominis à verò simili indagatur, *l. non est verisimile, ff. de eo quod metus caus. nam qui arguit à verò simili, arguit à ratione naturali, cum similitudo*

¶ ¶ ¶ ¶

¶

Tri. ses. 6. c. 1. de iustific.

D. Aug. lib. 3. doctrin. Christian. cap. 26. &c.

*Bullar. bul. 13
Clement. 4.*

*Bullar. Orac.
14. Leon. X.*

sit cognata naturæ, & pro lege habeatur. De quo Bald. conf. 180. num. 3. volum. 3. Oldrad. conf. 13. Ad quod faciunt tradita à Suarez dict. cap. 1. num. 17.

Sexta regula, quod perpendantur leges, an sint favorabiles, vel odiosæ, nam favorabiles ampliandas, odiosas verò restringendas esse regula vulgaris iuris docet. Quæ autem celsendæ sint favorabiles, vel odiosæ, certa regula non potest diffiniri. Illud tamen certè certum est, quod lex pœnalis priuans aliqua re, odiosa iudicari debet, & similiter lex correctoria iuris communis, & exorbitans, non enim credendum est, legislatorem velle leges antiquas per tot annos obseruatas vnico verbo tollere, cum correctio legum maximè debeat vitari. iuxta vulgaram regulam, *quæ à iure, de regul. iur. in 6.* Vnde priuilegia licet in quantum beneficia sunt, amplè debeant interpretari, in quantum tamen à terminis iuris egrediuntur, & contemptores pœnis feriant, strictè interpretanda sunt & solum habent locum in eo casu, in quo loquuntur, *l. quod verò, ff. de legibus.* De quo Tiracq. tract. de sinag. in præfat. nu. 62. Sarmie. lib. 1. collect. cap. 12. nu. 5. Decius in cap. 1. de rescriptis, col. 5. in fine.

Ad quod etiam vidè Bart. & legistas in *l. si is qui, pro. emptore, ff. de vsucapion. & in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. l. cum exoracione, ff. de excusat. tutorum, l. 3. §. hac verba, ff. de negot. gest.* Menoch. lib. 4. præsumpt. 89. num. 36. & nu. 21. & tradit Suarez lib. 6. de legibus, c. 2. nu. 3. vsque ad 6.

Septima regula, quod interpretatio ita debet fieri, vt ipsa lex vitilis reddatur, & non ridicula. Vnde lex, etiam odiosa contra sui naturam est amplianda, ne inutilis, & ridicula reddatur, *l. 1. §. penult. ff. ad s. c. Macedon. Idemque dicendum est in lege pœnali, vt in l. 4. ff. ad Macedon. l. cum quis 126. de regul. iur.* De quo Sarmien. vbi sup. num. 7. Bald. conf. 252. Tiracq. de Conubia. glos. 5. nu. 115. Ad idem Mascard. conclus. 596. nu. 2. & traditis multis resoluit Suarez dicto cap. 2. nu. 7.

Octaua regula maximè necessaria ad interpretationem statutorum Regularium est, quod in illis non debent in toto rigore apices iuris seruari, sed secundum æquitatem naturalem (quod bonum, & æquum Iurisperiti vocant) interpretari oportet, sæpè sæpius enim perniciosè erratur allegata solum auctoritate scientiæ iuris, aut Iurisconsultus in *l. si seruum, §. sequitur, ff. de verbor. obligat.* Aduertant tamen iudices Regulares, ne in suis causis procedant de bono, & æquo, ad libitum, & beneplacitum suum absolutè, sed iuridicè iuxta terminos iuris naturalis, & gentium. De quo Bald. in rub. C. de constitut. pecun. & in cap. 1. §. qui viduam, de his qui feud. dar. pos. ¶ Idem tradit P. Miranda d. q. 25. ar. 26. conclus. 16.

Nona regula, quod vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, quod summitur ex *l. 1. & l. prospexit, ff. de legat. præst. ad. nisi auctoritate alterius legis, nam lex specialis per aliam specialè limitatur.* De quo Bart. in *l. vnica in princip. C. querum legatorum, §. l. quæstum, §. fin. nu. 12. ff. de fide instrument. Barbatia, conf. 128. num. 11. volum. 4.* Ad quod etiam faciunt

est tradita à Suarez dicto capit. 2. numer. 3. & 4.

Decima regula, quod priuilegia Regularium dubia in fauorem Religionis interpretanda sunt, ex Leone X. & alijs Pontificibus, & habeantur in Compend. Societ. verb. priuilegia, §. 4. & in Compen. S. Benedicti num. 49.

Vndecima regula, quod lex non includit illud, ad quod mens, & ratio legislatoris se non extendit *l. cum pater, §. dolo, ff. de legat. 2. mens autem Principis in dubio semper præsumitur fuisse talis, qualis de iure esse debet.* De quo Panor. in cap. suggestum & cap. meminimus de appellat. Bald. *l. ex facto, in princip. notab. 4. vbi & Alexand. de vulg. & pupill.* Ad idè optimè faciunt tradita à Suarez d. lib. 6. cap. 1. num. 12. & seqq.

Duodecima regula, quod verba legis debent intelligi secundum substantiam materiam, *cap. intelligentia de verbor. signifi.* Exempli gratia, cauetur in Religionibus, vt informationes ingredientium fiant coram notario, non specificando qualitatem notarij, sufficit ad hoc notarius Religiosus à prælato creatus, vt moris est apud Regulares, & cõcessit Pius Quintus. Ad quod vidè Suarez dict. cap. 1. num. 14.

Tertiadecima regula, quod quando proprietas verborum repugnat, & voluntas legislatoris non potest declarari secundum dispositionem legis, nisi per improprietatem, verbis iuxta proprietatè standum est. Vnde cessante ordine necessitatis, & charitatis, institutis patre, & eius filijs non censentur vocati ordine successiuo iuxta dispositionem legis, sed simul, propter naturam copulæ, et, quæ omnes simul, & eodem tempore vocat, *cap. Raynuntius, & cap. Raynaldus, de testamentis, nisi ex alia coniectura corroboretur præiudicio orta ex proprietate sermonis.* De quo Paulus Castrenf. & Socin. in *l. in his, ff. de condit. & demonstrat.* Ad idem vidè Suarez d. lib. 6. cap. 1. num. 15. & 16.

Quartadecima regula, quod in legibus pœnalibus argumentum à simili, aut ab identitate rationis non valet, rigor namque pœnæ potius debet restringi, & mitigari, quam ampliari, idèdque proprium casum non excedit, vt diffinitur in iure & sentit glossa in *cap. in pœnis, 49. de regul. iur. in 6.* Ratio est, quia lex pœnalis non omninò pendet à ratione, sed à sola voluntate legislatoris taxante certam aliquam pœnam, qui licet aliquanixus sit ratione, ad eam imponendam congruente, non cogit, vt ista potius, quam alia statuatur. De quo Castro de lege pœnali, lib. 1. cap. 7. document. 3. ¶ Idè tradunt Anton. de Butrio in *cap. vlt. de consuetud. n. 57. & 58. Molin. tract. 2. de iust. disp. 176. §. quarto, Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 4. quibus cū nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Suarez lib. 6. de legibus, cap. 3. num. 5. & sequentibus.*

Vltima regula est, quod in rescriptis, & priuilegijs semper præsumendū est, Principè velle se conformare iuri cõmuni, & rationi, ita tamen, quod aliquid addatur per priuilegium dispositioni iuris communis, ne superfluum reddatur, *l. si quando, C. de in officio restam. vel aliquid dubium*

tollendo confirmet concessionem. Hæc omnes regulæ habentur dictæ *quæst. 1. art. 6.* De quo Bald. in *lexfacto, ff. de vulgar. & pupillar.* ¶ Idem ferè tradit Suarez dicto lib. 6. cap. 2. num. 7. & ad omnes supradictas regulas multa congerit P. Miranda dicta quæst. 25. art. 26.

50 Privilegium continens actualem dispensationem legis communis, dato aliquo, quod operetur præter ius commune, quod quidem debet operari, *cap. in his, de privileg.* in alijs strictè est interpretandum, ut si dispensetur ad ordines simpliciter, & absolutè, ad minores tantum extenditur, & loquendo in terminis de privilegijs habetur in *capit. porrò, de privileg.* Quando autem dispensatio est in lege, vel consuetudine privata stante contra ius commune ample interpretanda est, quia reducit hominem in ius commune, quod est favorabile. Idem dicendum est in concessione indulgentiarum, etiam de iniunctis poenitentijs, quæ amplianda est, eo quod nil continet contra ius commune. Item quando privilegium continet facultatem dispensandi, commutandi, vel absolvendi ample est interpretandum, nisi cedat in præiudicium tertij, quia non est mens Principis auferri alteri ius suum, nisi id exprimat, *l. nec anus, C. de emancip. liberor. cap. licet in corrigendis, de offic. ordina. cap. ex tuarum de auctorit. & vsupallij.* Unde extenditur ad similes casus, ubi adest eadem, vel maior ratio. Exemplum est in beneficiario Canonista, qui potest frui præiudicibus beneficii in absentia, sicut conceditur Theologo, cum scientia sacrorum Canonum maximè sit necessaria ad Ecclesiæ regimen, sicuti necessaria est Theologia. Unde etiam indultum concedens commutationem votorum potest extendi ad iuramenta votiva. *ibidem. art. 9.* De quo Sylvest. verb. privilegium. §. 3. num. 1. & 4. Navar. in Apolog. de redditibus quæst. 3. monit. 6. num. 3. & monit. 20. & in Manu. cap. 2. num. 74. & cap. 27. notab. 178. & 189. Corduba, lib. 5. quæst. 9. conclusi. 4. ad primum. Sarmient. selectar. lib. 1. cap. 12. num. 7. Mandos. in praxi signatur. grat. titu. licentia.

Idem ferè tradunt Innocent. in *cap. quod dilectio.* ubi etiam Panormit. de consanguin. & affinit. & in *cap. olim,* & in *cap. Abbate, de verbor. signi.* & in *cap. quia circa, de privilegijs,* Bart. in *l. si finita, §. ex hoc edicto, ff. de damno infecto,* num. 5. Navar. in Summ. cap. 12. num. 79. Sanchez de matrimo. lib. 8. disp. 1. num. 1. & 4. quibus, & alijs multis relatis idem resoluit Suarez lib. 8. de legibus, cap. 27. à num. 5. & loquens de dispensatione, lib. 6. cap. 12. num. 10. & 11.

Quomodo leges, & privilegia secundum consuetudinem interpretanda sint, vidè *ibid. art. 7. & 8.* & nos diximus supra de consuetudine,

RESOLUTIO. XCI.

De Lectoribus.

1 Lector.

LECTORES. Sacræ Theologiæ apud Fratres Minores, qui per duodecim annos legerint, voce activa, & passiva gaudent in Capitulis Prouincialibus, ex statuto Ordinis Valisolerano, etiam si anni sint interpolati, dummodò interpolatio vergat in utilitatem Religionis, vel munus docendi agant apud alienam prouinciam de mandato prælati superioris, *Tom. 2. q. 130. art. 1.*

2 In Monasterijs Regulariù, ubi commodè fieri queat, habenda est lectio Sacræ scripturæ, ex Decreto Tridentino: cui bene satisfit, si lectio sit Theologiæ Scholasticæ, vel Moralis, ut praxis admittit, & in suis domibus possunt huic muneri legendi satisfacere, ex Pio V. & Sixto III. apud Bullarium, *ibidem art. 2.*

RESOLUTIO. XCII.

De librorum prohibitione.

PRIVILEGIUM Gregorij XIII. factum Generali Societatis Iesu ad legendum, vel purgandum libros Hæreticorù, vel aliàs prohibitos, seu etiam ad facultatem dandum pro his, & similes concessiones reuocatae sunt, tum per privilegia amplissima sanctæ Inquisitionis in his Hispaniarum partibus, tum per Bullam in Coena Domini, *Tom. 2. quæst. 82. art. 3.* & nos diximus supra, de Hæretica prauitate, num. 9. 10. & 11.

2 Privilegiatus à supremo Senatu Inquisitionis apud vnum territorium v.g. Portugallia, ad legendum libros prohibitos, potest hoc vti privilegio in alio territorio v.g. in Regno Castellæ. Auctor in *addit. summa loco infra citando.*

Hæc tamen Auctoris sententia displicuit Suarez lib. 8. de legib. cap. 26. num. 8. Portel in dubijs Regular. verb. libri num. 4. quorum rationes non adeò vrgent, ut ab eadem sententia recedamus. Quæ adhuc ex eo confirmari potest, quod hæc facultas nihil aliud contineat, quam gratiam: gratia autem, quæ personæ confertur, personam sequitur, & cum persona extinguitur, *l. quia tale l. 4. ff. soluto matrimo. capit. Sanè, de privilegijs,* cù vulgaribus. Deinde hæc sententia ex eo suaderi potest, quod facultas ab eo data, qui iurisdictione fungitur, non tantum vim habet in suo territorio, quam in alieno, cum in hac parte iurisdictione, quæ exercetur in facultate data, non ad contentiosam, sed ad voluntariam iurisdictionem pertineat. At qui nemo est, qui nesciat iurisdictionem voluntariam, etiam extra proprium territorium posse exerceri, veluti excommunicare, absoluerè, beneficia conferre, litteras dimissorias concedere, & similia, ex regula, *l. 2. ff. de offic. Proconsul. cap. post electionem, de concess. præbend. cap. quæ fronte 25, de appellat. sic limitata regula in l. ultim. ff. de iuris.*

E e e

iurisdict. iunctis traditis à Couar. lib. 3. variar. c. 2. à nu. 8. Gonzalez ad regul. 8. glos. 62. à nu. 1. Steph. Grat. 1. tom. disceptat. cap. 12. 7. à nu. 1. Denique hæc nostra sententia expressè probatur à Nauar. tom. 2. conf. tit. de privilegijs, in nouissima editione, conf. 6. quoniam differtiat eius additionator, ubi Nauarrus id alijs pluribus similibus facultatibus exornat. Hoc tamè non habet locum cum Inquisitores Castellani extra territorium existenti facultatem hanc legendi libros prohibitos præstant, tunc enim verius est, iurisdictione defungi non posse, vt rectè docuit Suarez loco citato. Iuxta quod debet intelligi sententia nostri Auctoris in addit. Summæ, tom. 3. cap. 250. num. 4.

3 Nemini licet libros Hæreticos ad suas manus deuenientes propria auctoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre teneant, iuxta constitutionem Iulij III. id præcipientis, alias potest procedi contra ipsum ac si esset hæreticus. Quod intelligant aliqui, nisi ex huiusmodi manifestatione, seu traditione resulter manifestanti, seu tradenti aliquod graue periculum suspensionis de hæresi, tunc enim posse tales libros per se ipsum comburere affirmant. Id tamen minimè admittendum est, propter damnum, quod ex eo euenire potest Catholicæ fidei, ac Religionis, non deferendo huiusmodi libros ad Inquisitores, vt inquirere possint, an ultra traditos, alij similes supersint, & an ipsis malè vsi sint, & à quibus eos acceperunt. At semper pro comperto habendum est, per se ipsum taliter comburentem non incurrere excommunicationem (quid quid sit de peccato) qui enim tales libros comburit, iam non potest dici verè retinere: *ibidem citato loco Addit. Summa, num. 5.* ¶ Idem docent Sanchez lib. 2. Decalogi, cap. 10. nu. 56. post Azor tom. 1. inst. moral. lib. 8. c. 16. quæst. 11. quem refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia verb. libri prohibiti, num. 13.

4 Poena excommunicationis ipso facto reseruata Papæ per Sixtum V. contra extrahentes libros à Bibliothecis Fratrum Minorum cum cæteris poenis priuationis officiorum, ac vocis actiue, & passiuæ inibi appositis, eos tantum ligat, qui præfatas Bibliothecas defraudauerint, vel aliquid ex eis furto subriperint, ex moderatione, & declaratione Clementis VIII. & constitutione Pij V. quæ quantum ad hoc non est reuocata, vt refertur in Bullario inter viua vocis oracula Clementis VIII. §. fidem facimus. Tom. 2. quæst. 129. artic. vnico. Idem docet Portel verb. libri n. 5. ¶ De impressione librorum vide to. 2. q. 104. & nos resoluimus supra resolut. 79.

De Maioribus. Vide tom. 2. quæst. 78. arti. 12. vsque ad 19. & nos resoluimus sup. de hæreditatibus à n. 20. vsq; 23. & de Comedatarijs, n. 10.

RESOLVTIO. XCIII.

De Matrimonio.

¶ Apud

¶ **A**PVD Græcos tantum licuit, vti matrimonio contracto ante sacri Ordinis susceptionem, non tamen post contractum. At apud Latinos nullo pacto licitum est, vt constat ex *cap. cum olim, de clericis coniugatis*. Quod si defacto vxorem ducat clericus in sacris constituti, vel Religiosi professi, siue occultè, siue publicè faciant, tanquam de hæresi suspecti iudicantur ab Inquisitoribus Hæreticæ prauitatis, Religiosi insuper incurrunt excommunicationem, item Moniales, & clerici in sacris constituti, *Clem. vnica, de consanguinit. & affinitate*, matrimonium verò irritum omninò est, ex Innocentio II. in Synodo Generali Romana. Ad dirimendum autem matrimonium post contractum illud votum dicendum est solemne, quod solemnizatum fuit per sacri Ordinis susceptionem, vel per professionem expressam, vel tacitam factam in Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus potentis recipere, & incorporare in illa, *c. vnica, de voto lib. 6.* Quod si in primitiua Ecclesia aliter factum est, idèò contingit, quia nec expressè, nec publicè, aut solemniter vota Religionis emittebantur. Tomo. 3. quæst. 1. art. 1. & 2. De quo Simanc. de Cathol. institu. tit. 4. de matrimonio. conclus. 30. nu. 6. Soto de institut. sacerdot. de matrimonio lectione. 6.

Vidè ad idem Suarez de censuris disp. 23. sect. 5. à n. 11. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decalog. c. 1. nu. 6. & 9.

2 Per ingressum, seu susceptionem habitus Regularis non solum tur sponsalia de futuro, nisi post secutam professionem, sicut nec soluitur matrimonium ratum, & non consummatum, *cap. ex publico, de conuers. coniugatis*. Quod iure tantum Ecclesiastico Concilij Tridentini dirimi quoad vinculum per professionem in Religione approbata facta, probabilior sententia affirmat, quidquid alij iure naturali, & Diuino dissolui teneant. *Ibidem, art. 3. & 4.* De quo Couar. de testam. 1. p. cap. 5. n. 11. Medina de sacror. homin. continen. lib. 5. cap. 90. & 57.

Idem docent Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165. Soto cap. 6. & 7. Azor. tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 6. quæst. 3. Ribadeneira de instituto Societatis capit. 18. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decal. cap. 1. nu. 9.

3 Votum continentie annexum ordini sacerdotali ex Ecclesiastica institutione consona iuri Diuino, & naturali posse per Papam dispensari, omnes conueniunt. At votum solemne castitatis in Religione emissum, licet non possit tolli per dispensationem, iuxta sententiam aliquorum, nihilominus tamen ex rationabili, & virginti causa posse à Papa tolli obligationem ex voto prouenientem, in toto, aut in parte, faciendum de Religioso non Religiosum (sicut defacto fuisse dispensatum à Sede Apostolica traditur) melior pars Doctorum affirmat. Non tamen potest efficere Papa, quod maneat verus, & perfectus Religiosus in perfecta, & vera Religione Euangelica, & quod simul habeat proprium, vel vxorem, quia id essentia Religionis, & Monachus

¶ Eccc 2

reput-

Tri. ses. 24. c. 6. de matrim.

Bollar. fol.
495.

repugnat, vt in *cap. cum ad monasterium* de statu monachor. Expressè habetur. *Ibid. art. 5.* De quo Cordub. quæst. 24. Couar. *cap. 1. de testam. nu. 11.* Nauar. in *cap. non dicitis* num. 49. Soto de iust. lib. 7. quæst. 4. art. 2. & q. 5. art. 7. & in 4. dist. 38. quæst. 2. art. 2. ¶ Vide Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 18. num. 7. & 8. & lib. 5. decalog. cap. 2. à num. 3. & nos diximus supra resolut. 52. num. 29.

4. Vota simplicia obedientiæ, paupertatis, & castitatis post biennium probationis emissã apud Societatem Iesui, interim dum non expellitur à Religione raliiter professus, faciunt verũ Religiosum, idèdque matrimonium contractũ irritum, nullumque reddunt, ex decreto Gregorij XIII. *Ibid. art. 6. & tomo 1. quæst. 1. art. 4. & 5.* De quo F. Ioannes à Cruce de statu Relig. lib. 1. cap. 2. §. ex dictis, fol. 8.

Vbi constituit differentiam inter Patres Iesuitas, & cæteros Religiosos quoad hoc, quod isti essentialiter, & ex iure Diuino sunt inhabiles ad matrimonium, illi verò ex iure Ecclesiastico præfati Decreti Gregoriani, sed oppositum quantum ad hoc, videtur tenere Sanchez lib. 5. decalog. cap. 1. num. 23. & 26.

An autem professio in Religionibus Militaribus emissã soluat matrimonium ratum, & non consumatum, vide. *Ibidem art. 7.* & nos diximus supra de Commendatarijs resolut. 29. num. 10.

5. Oblati, qui se ipsos perpetuò monasterio obtulerunt absque Religionis professione, seu voto castitatis, etiam mutato habitu sæculari, posse matrimonium contrahere, tenent plurimi, mihiq̃ indubitatum omninò videtur, quia hi nõ sunt verè, & propriè religiosi, vt tradit glossa in *cap. vt priuilegia* verb. *mutato habitu*, & in *cap. penult. de priuileg.* & tenet Cappella Tolosana. *Ibidem artic. 8.* De quo Couar. in *cap. alma mater*, 2. p. §. 2. num. 8. Capella Tolosana decis. 8. num. 33. Ad quod in simili vide Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42.

6. Religiosus ministrans sicutamentum matrimonij eum solemnitate benedictionis nuptialis sine speciali licentia parochi incurrit excommunicationem ipso facto à Papa duntaxat absolendam; *Clement. 1. de priuilegijs*, itemque suspensus manet ipso iure ad arbitrium Ordinarij, seu quando voluerit absolendus, ex decreto Tridentino. Nec sufficit licentia generalis ad sacramenta ministranda, vt possit Religiosus hoc sacramentum ministrare, nisi in illa fiat mentio specialis ipsius sacramenti matrimonij, licèt non fiat de Religiosis. *Tomo 3. quæst. 2. art. 1.* De quo B. Ioannes Capistranus tract. de excommunicat. & Glossa in dicta *Clement. 1. verb. specialis, de priuileg.*

7. Nemini dubium est Episcopis, & à fortiori prælatis Regularibus prohibitum esse dispensare in impedimentis consanguinitatis, & affinitatis ad contrahendum matrimonium. Priuilegium autem Leonis X. super hoc factum Fratribus Augustinis (si quando fuit) iamjam cessauit. Sed Religiosi apud Indias gaudent hoc priuilegio, vt supra diximus.

mus 3

mus de Indorum priuilegijs num. 5. vbi referuntur bullæ Apostolicæ id concedentes. *Ibidem art. 2.* De quo Syluest. verb. casus, casu 41. Vide Portel in addit. ad dubia verb. matrimonium, num. 1. & seq.

8. Licet sapientissimis viris probabile videatur, sponsam duodecim annorum v. g. post matrimonium ratum, & non consumatum ingredientem Religionem, intra duos menses compellendam esse profiteri iuxta terminos *cap. ex publico, de contris. coningat.* etiam nunc stante decreto Concilij Tridentini super anno integro probationis, & sextodecimo ætatis, sicut in ipso Concilio in casu particulari admittitur professio post sex menses. Contrarium nihilominus est tenendum, quia ex plano sensu dicti decreti negatiui, & generali ipsius prohibitione constat, non valere professionem præfata puellæ ante impletum annum probationis, & decimum sextum ætatis. *Tomo 3. q. 13. art. 4.* De quo Henriquez 2. tomo lib. 12. de impedim. matrim. cap. 5. num. 8. littera F. Palatius in 4. dist. 27. quæst. 3. art. 2. Vide infra de nouitijs vxoratis à n. 26. vsque ad 28. ¶ Idem docet plures alios allegans Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 24. num. 6. & 7. & lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 11. Lessus de iust. lib. 2. cap. 41. num. 59.

RESOLVTIO XCIII.

De Mendicitate Fratrum, seu de Fratribus Mendicantibus.

MENDICATIO Religiosis licita est ad quærendum victum; nec ad id tenentur manibus laborare. Imò qui ad exercendum se in humilitatis, & patientiæ virtute habitum pauperis, seu peregrini suscipit, & mendicando aliquem pium locum longinquum visitat, licet, & laudabiliter facit, etiam si nullum paupertatis vorum emittat; nec sua pauperibus distendat. *Tomo 3. quæst. 3. art. 1.* De quo D. Thom. opuscul. 19. cap. 5. & 2. 2. quæst. 187. art. 3. Nauar. in *cap. non dicitis* num. 37. ¶ Idem ferè docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 24. num. 2. & 5. & agens de diuitibus deuotionis, seu peregrinationis causa ad tempus mendicantibus, num. 12. 13. & 14.

2. Mendicitas Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium licita est, & meritoria, vt declarauit Alexander Papa, dummodò non se extendat ad superflua conquirenda, & recompensatio fiat in spiritualibus putà in sermonibus, & orationibus, in officio Diuino, & vita Religiosa, approbatur namque mendicitas, vt melioribus exercitijs debite occupentur Fratres, non vt otio vacent. *Ibidem art. 2.* De quo D. Thom. dicta quæst. 187. art. 3. 4. & 5.

Eeee 3,

Idem

Idem docent Castro contra hæreses verb. m. mendicitas, Thomas Vvaldens. lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ cap. 3. & 4. & tradit Sanchez vbi supra à num. 6. vbi resoluit, id esse definitum in Concilio Constantiensi Sessione 8. & in bulla Martini V. & à Leone X. contra articulos Lutheri, & à Nicolao III. in cap. exijt. de verbor. signific.

3 Quia imò Fratres Minores cum nil proprii habere possint, tenentur ex vi regulæ per mendicitatem providere sibi de necessarijs, ex dicto cap. exijt. & ex Clem. exini, eodem titulo: non tamen licet valent aliquid petere per ciuilem actionem, etiam debita iure naturali, aut Diuino, puta pro missis, sermonibus, exequijs, aut pro alijs exercitijs spiritualibus, seu corporalibus, aut pro alia quacunque causa, nisi purè per viam elemosynæ, implorando humiliter officium iudicis absque scandali periculo, vt ipse pro debito satisfieri faciat. Vnde dicti Fratres Minores non sunt incapaces dictæ elemosynæ debita pro annalibus missarum perpetuis, licet enim sint certa moraliter, non tamen ciuilitè. *ibid. art. 3.* De quo Cordub. super regul. cap. 5. quæst. 3. & cap. 6. quæst. 1. 5. & 10. & nos diximus supra de legatis num. 10. & 19.

4 Mendicantes, alij sunt ex regula, vt Fratres Minores, qui proinde nihil proprii possident in communi: Alij ex cõstitutionibus, vt Prædicatores, & similes, quibus licet bona in communi possidere. *Tomo 2. quæst. 125. art. 1.* De quo vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. à num. 113. & lib. 7. cap. 25. à num. 1.

5 Priuilegia Mendicantium ad petendas elemosynas per Tridentinum Concilium non sunt abrogata, quippe quod tantum procedit in quæstoribus elemosynarum prædicantibus, seu publicantibus indulgentias concessas porrigentibus manus adiutrices pijs locis. Quia imò contra prohibentes possunt procedere Rectores Ordinum Mendicantium, & Auditor Camerae Apostolicæ, ac Inquisitores Hæreticæ prauitatis, sicut contra hæreticos, suntque ipso facto excommunicati, ex Bulla Sixti Quarti apud Bullarium. *Tomo 2. quæst. 57. art. 7.* De quo supra diximus de elemosyna num. 5. Idem post Nauarrum, & nostrum Auctorem docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 24. num. 7.

6 Mendicantes Fratres dicuntur, quibus Regula, vel constitutio possessiones, seu redditus ad propriam sustentationem interdicit, & in certa mendicitas solet eis victum præbere per publicum quæstum, *cap. 1. §. confirmatos, de Religiosis domibus lib. 6. Auct. Tomo 1. quæst. 2. art. 9.* De quo vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. num. 114.

7 Iure communi attentio quatuor tantum sunt Ordines Mendicantes, *cap. unico §. sanè, de Relig. domibus in 6.* quæ quidem ab initio propriæ, & principaliter sic appellatur, licet ex eis aliqua bona stabilia in communi habeant: scilicet Ordo Fratrum Minorum B. P. N. Francisci, Ordo Predicatorum Beati Dominici, Ordo Eremitarum sancti Augustini, & Ordo Carmelitarum. Aliæ sunt, quæ postea ex priuilegio Apostolico

inter

Inter Mendicantes relatæ sunt, scilicet Ordo seruorum Beatæ Mariæ, Ordo Minimorum, Ordo S. Hieronymi leuaturorum, & Ordo Societatis Iesu, omnesque priuilegijs Mendicantium gaudent, vt constat ex Bullis Pij V. Gregorij XIII. Pauli III. & aliorum apud Bullarium. *Tomo 1. quæst. 2. art. 1. & 9. & Tomo 3. quæst. 49. art. 1. & 2.* De quo Nauar. in cap. 19. 20. & 21. *Pij 5. & bull. 15. & 26. Gregor. 13. & bulla 7. & S. Pauli 3.*

8 Alexander Quartus damnauit quendam libellum satis perniciosum, & detestabilem, tanquam magni scandali seminarium, & multæ conturbationis materiam continentem, contra laudabilem statum, & institutum Euangelicum Fratrum Mendicantium, illumque comburendum præcepit. Habetur in Bullario. De quo D. Bonauentura in tractatu Bullar. Bulla 20. *Alex. 4.* pro defensione status Mendicantium. Ad quod vide Sanchez lib. 7. de ealog. cap. 24. num. 6.

9 Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegijs fruuntur concessis Societati Iesu per plurima priuilegia Apostolica, de quibus infra dicemus de priuilegijs num. 49.

10 Per quoddam priuilegium S. Hieronymi in Hispania apud Cõpendium Societatis possunt Fratres Mendicantes semel in vita dispensari in foro conscientie à Confessario per superiorem deputato super irregularitate quacunque occasione contracta, quod est valde magni priuilegium, & notatu dignum. *Tomo 1. quæst. 62. art. 13. §. aduertendum.* Vide supra resolut. 52. num. 25.

Comp. Societ. rit. dispensat. S. 6.

RESOLVTIO XCV.

De Minoribus Fratribus.

FRATRVM Minorum Religio proprijsime iustitenta est ad instar Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, sicut enim tota Ecclesiastica Hierarchia ex presbyteris parochialibus, Archiepresbyteris, Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus compagitur, hi que omnes Summo Pontifici Romano subsistant ita Hierarchia Minoritarum ordinatur ex confessoribus, qui sunt veluti presbyteri parochiales, ex Guardianis, qui sunt ad instar Archiepresbyterorum, ex Custodibus, qui præfunt vt Episcopi, & ex Ministris Provincialibus, qui quasi Archiepiscopi præfunt pluribus Custodibus, ac tandem ex Generalibus, qui ad instar Primatum, seu Patriarcharum habent pro suffraganeis plurimos Prouinciales, qui omnes supremo Ecclesiæ Romanæ Pontifici subduntur, non solum ex iure Diuino, vt reliqui fidelium, sed etiam ex speciali Regulæ præcepto, *Tomo 1. quæst. 12.*

12

1. *art. 5.* De quo vidē P. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 6. art. 1.

2. Fratres Minores de licentia prælatorum possunt procurare pecuniam pro Bulla Cruciatâ accipiendâ, qua optimè sui possunt ad eligendum confessorum pro non referuatis, & pro indulgentijs lucrândis: ac ulterius, per quoddam viue vocis oraculum Pauli Tertij possunt comedere oua, & lacticia in diebus ieiunij, & omnia alia in illa concessa consequi (excepta absolutione à casibus referuatis) modò sacerdotes duas missas celebrent, & Chori stâ bis Psalmos Pœnitentiales cum suis Litanijs, & Conuersijs, seu laici ducentos Pater noster cum totidem Aue Maria recitent, omnia hæc reiterando in publicatione bullæ, quæ quottannis fieri solet. Quod quantum ad lacticia manducanda in quadragesima non est in viû, in alijs ieiunijs per annum vsus obtinuit. *Tom. 1. quæst. 21 art. 10. & quæst. 62. artic. 11.* quoad casus referuatos, vide supra de ablut. Fratrum quoad referuata, nu. 2. 4. & 25.

An autem, Fratribus Minoribus liceat recipere triticum, ac aliâs res superabundantes, quibus in propria specie non indigent, aut non in tanta quantitate, vt per syndicum vendantur, & pro alijs necessarijs commutentur? vide supra de dispensationibus, nu. 36.

3. Præcepta contenta in Regula Fratrum Minorum (exceptis tribus votis essentialibus) non obligare ratione voti, seu tanquam vota, tenet verior, & receptior sententia, aliâs nec Papa in illis dispensare possit, sicut in paupertate, vel castitate, manente Monachatu, non valet, vt ex cap. cum ad Monasterium, de stat. Monac. constat. *Tom. 1. quæst. 26. art. 4.* & nos diximus de dispensat. nu. 37. De quo P. Miranda tom. 2. quæst. 31. artic. 2.

De bonis male quæsitis, & incertis relictis dispositioni Fratrum Minorum, vide supra de bonis Regularium, num. 1. De bonis, & alijs pertinentijs Monasteriorum, desertorum Fratrum secum ad alia loca transferendis, vide ibid. nu. 7.

Quibus in casibus licitè possint ingredi Fratres Minores clausuram Monialium, vidē supra de clausura Monialium, num. 21. vsque ad 27. item & num. 32.

4. Apud nos Minores extat quædam constitutio contra Fratres recipientes libros à dante referuante sibi dominium, quia talis dominij referuatio præsumitur in fraudem fieri, à Fratribusque procurari, vt liberius nulla habita licentia superioris, nominè dantis de illis possint disponere. *Tom. 2. quæst. 83. art. 2.*

5. Pius Quintus inter viue vocis oracula apud Bullarium declarauit, quod calceamenta de super aperta, quæ vocantur Hispanè (suelas) portata à Fratribus Minoribus non sunt calceamenta in sua Regula prohibita, quibus bona conscientia cum pealibus pannicis, & caligis possunt dicti Fratres vti. De quo Corduba super Regul. cap. 2. quæst. 23. puncto 1. & 2. vbi resoluit, quod nōmine calceamentorum in Regula

Bull. oraculo
30. Pij V.

prohi-

prohibitorum propriè veniunt cooperimenta de corio facta, quæ cooperiant totum pedem, ac idem omnia alia, vt caligæ truncatæ, soles, sandalia, sculponæ, sotulares, calipodia, vdone, & huiusmodi non dicuntur propriè calceamenta secundum quatuor Magistros, & D. Bonaueruram. Portare autem calceamenta propriè dicta est consuetudinariè pedum operimenta de corio facta portare, portare namq; dicit vsus, vt docet noster Quando in addit. ad 4. de voto.

Sancitissimus D. N. Urbanus VIII. in sua bulla, quæ incipit: *sacrosanctum Apostolatus ministerium*, sub datis Romæ apud S. Mariam Maiorem, die prima Octobris anni 1625. Pontificatus sui anno 3. dicit: *Quod Fratres cum calepodijs, seu sandalijs apertijs dumtaxat incidere teneantur, neque alio pedum operimento, siue panno, siue alterius cuiuscunque materia existat, absque expressa licentia vti possint.* Nota valde verba Pontificis, non enim sunt contraria ijs, quæ dixerant Pius V. D. Bonauentura, quatuor Magistri, Corduba, & expositores; namq; non dixit D. Urbanus VIII. illud esse contra regulam sed ne fiat sine licentia. Ita semper factum est, & oportet fieri.

6. Idem Pius V. inter viue vocis oracula apud idem Bullariū concessit Fratribus Minoribus sequentia. Primo, quod possint vti Syndico secundum priuilegia, & quod superiores disponere possint de pecunia expendenda per Syndicum, & quod ipsi Syndici nequeant de ea disporre, nisi in quibus, & quando prælatus voluerit.

Secundo, quod de licentia Ministrorum liceat prælatis, & Fratribus recipere, & petere vinum, & alias elemosynas in sua specie, & per Syndicum venundari, & talis pecunia possit licitè conuerti in vtilitatē Fratrum, Conuentuum reparationem, & in alias extraordinarias vtilitates pro tempore occurrentes.

Tertio, quod de licentia prælatorum recurrere possint Fratres ad dictos Syndicos, & amicos spirituales pro emendis quibusdam rebus, licet non sint ad modum necessaria.

Quarto, quod liceat congregare vinum, frumentum, & alia, quando prælatis videbitur, quod in tali Conuentu aliter non possumus commodè, vel decenter sustentari, dummodò tales congregationes non fiant, nisi pro vno anno tantum.

Quinto, quod missas, & elemosynas vni loco, vel aliquibus Fratribus commendatas liceat prælatis, alijs Religiosis, etiam aliorum Ordinum, vel presbyteris sæcularibus commendare, nisi oppositè expressè dixerint qui missas commendauerunt, & pecunias dederunt.

Sexto, quod Fratres iter agentes de licentia prælatorum possint secum ferre famulum cum pecunia, quando alio modo iter agere commodè non possunt.

Septimo, quod per quæcunque statuta, etiam Apostolica non obligentur Fratres ad aliquas censuras, seu pœnas Ecclesiasticas, vel ad peccatum

F f f

catum

Bullar. Orac.
22. vsque ad
31.

catum mortale, sed tantum ad poenas, seu poenitentias per praelatos iniungendas, non obstantibus quibuscumque Apostolicis, seu Regulae declarationibus, dummodo non sit contemptus, vel mandatum non sit impostum sub poena excommunicationis, vel in virtute sanctae obedientiae.

Octavo, quod praelati, aut Religiosi de eorum licentia possint procurare pecunias, non solum pro urgentibus necessitatibus, sed etiam pro his, quae non ita necessaria sunt: imò pro superfluis, & curiosis v.g. pro ornamentis, & aedificijs sumptuosis. Item non solum pro necessitatibus praesentibus, & eminentibus, sed etiam pro futuris, pro quibus elemosyna procurata apud Syndicum deponatur.

Nono, quod non sint obligati quando petunt pecuniam, explicare necessitatem in particulari, sed quod possunt procurare denarios, vel pecunias pro necessitatibus in generali, & data pro vna particulari necessitate possit in alteram ordine Syndici deputari.

Decimo, quod praeterquam in transgressione eorum, quae sub praeecepto in Regula continentur, puta, exceptis tribus votis obedientiae, paupertatis, & castitatis, & exceptis praeeceptis de non recipiendo denarios, vel pecuniam, aliter quam concessum est supra, & excepto praeecepto de diuino officio, & ieiunijs in regula contentis, & quando calceamenta integra de corio portauerint, quibus omnino pedes cooperiantur sine necessitate, vel dispensatione superioris, & quando iter fecerint equitando, sine manifesta necessitate, vel infirmitate, vel sine licentia praelatorum, vel dispensatione, quam conferre possunt, quando non sit arcta necessitas: & quando intra clausuram Monialium intrauerint extra casus, & modos in earum regula, & Apostolicis constitutionibus contentos, & quando electores, quibus incumbit, omiserint eligere Ministrum Generalem in festo Penahcostes, aut petere à Domino Papa vnum Cardinalem Protectorem Ordinis, & tandem quando à debita obedientia, & reuerentia Domini Papae, vel Ecclesiae Romanae recesserint: in caeteris autem transgressionibus praeeceptorum per quascumque ordinationes non obligantur Fratres ad censuras, vel poenas Ecclesiasticas, vel ad aliquod peccatum mortale, sed solum ad poenitentiam per superiores pro tempore iniungendam, dummodo non adsit contemptus, vel non fuerit in virtute obedientiae, vel sub poena excommunicationis mandatum, nisi quatenus aliter ius aliquod, vel praeeceptum naturale, diuinum, vel humanum mortaliter fuerint transgressi, a hoc in foro conscientiae tantum.

Pro quo aduerte cum Auctore ibidem, quod nullus Frater potest vti praefatis concessionibus concernentibus paupertatem in toto, vel in parte sine licentia Ministri Generalis, qui praefatam facultatem sine consilio Patrum minimè potest impertiri, vt expressè declarauit idem Pius Quintus vbi supra oraculo 21. & aliter concessa non valet, quia habet praefatam potestatem modificatam, scilicet, de consilio Patrum, quod petere, & sequi debet, vt notatur in cap. nonis, de his, quae sunt à praelato, & tradit

Ballar. Orac.
21. Pij V.

tradit Panormitan. in cap. ex parte, de constitut. Vnde praefatae concessionēs sic modificatae non sunt dissipatae nostrae Regulae, cum his nullo modo possint vti Fratres sine licentia Generalis, de consilio Patrum, qui si eam indallerit, erit cum grano salis ita modificata, vt regula nostra, & noster status non destruaatur, sed reformetur secundum loca, & tempora. Hæc Auctor. De quo videatur P. Miranda tom. 2. Manual. q. 31. art. 6. vbi resoluit, nullo modo posse nos vti dicto indulto Pij V.

7 Gregorius XIII. inter vitæ vocis oracula apud Bullarium concessit Fratibus Minoribus, quod cum aliqui Conuentus nostri, praesertim ex illis, qui fuerunt Amadeorum, & Clareuorū habeant vineas intra septa Conuentuum, ex quibus colligunt singulis annis vinum, quod non videtur conuenire puritati Regulae, & professionis nostrae, possimus illas tenere, & illis vti pro serenitate conscientiae. Itē quod Syndicus potest vendere fœnum, quod colligitur in pratis nostris, & couertere pretium in alias res Conuentibus, & Fratibus necessarias. Pro quo aduerte, quod illa particula, praesertim, posita in ista concessione non limitat, quod id tantum liceat in Conuentibus, qui olim fuerunt Amadeorum, & Clarenorum, sed ibi praecipuè licere declarat, non tollendo, quod in alijs eodem priuilegio vti liceat, vt bene aduertit Portel in addit. ad d. b. verb. redditus annuales §. probo primo, vbi resoluit, idem à simili licere de messe hordeacea intra septa Conuentus collecta pro iumentis, de oleo ex oliuis, dummodo non colligant ad vendendum, nec ex hortis, seu agris agricolis extra septa monasterij fortè ad colendum traditis, sed tantum pro vsu, & necessitate Fratrum. Ad quod vide Cordub. in regul. cap. 6. quæst. 10. puncto 2.

8 Gregorius XV. per suum Breue datū Romae die 22. Martij 1621 Pontificatus sui anno primo, quod incipit: *Alas à felicis recordationis Pauli VII. ampliauit, & extendit concessionem de celebrando festo B. Paschalis Bailon in toto Ordine Fratrum Minorum de communi Confessione non Pontificis die 17. Maij sub ritu duplici.*

Idē Gregorius XV. per suum Breue datū Romae die 4. Iulij 1622. quod incipit: *splendor Paterna gloria, &c.* concessit, quod indulgentia Portiunculæ esset perpetua lucranda die 2. Augusti apud Ecclesias totius Ordinis B. P. N. Francisci de Obseruantia.

Itē S. Dñs noster Vrbanus VIII. anno Dñi 1624. die 18. Aprilis per suū Breue, quod incipit: *In sede Principis Apostolorū,* concessit, vt in toto Ordine Seraphico celebraretur festū B. Petri de Alcantara, de communi Confessione non Pontificis, die 19. Octobris sub ritu duplici.

Item eodem anno die 10. Septembris per suum Breue, incipit: *Domini nostri Iesu Christi, &c.* idem Pontifex extendit, & ampliauit cōcessionē Leonis X. vt in toto Ordine celebraretur festum B. Ioannis de Capistrano de praedicto communi Confessione non Pontificis, die 23. Octobris sub ritu duplici.

Oraculo: 72
Grego. 136

Nota concessiones D. Gregor. 15. & S. D. N. Urbani 8. circa sanctos de nouo canonizatos, & beatificatos Ordinis Minorum.

Eff 2

Item

Item idem S. D. N. Urbanus VIII. per suum Breue datum Romæ die 1. Augusti 1624. Pontificatus sui anno secundo B. Iacobū de Marchia Beatum nuncupari, & haberi concessit, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ Nouæ ciuitatis Neapolitanæ eius festū cū officio, & missa celebrari, incipit Breue: *In sede Principis Apostolorum, &c.* quam concessione postea per Breue datum Tusculi die 23. Octobris eiusdem anni, ad vniuersum Ordinem extendit, incipit: *Nuper pro parte charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, &c.* eius festum celebratur die 28. Nouembris sub ritu duplici.

Idem Pontifex per Breue datum Romæ die prima Octobris 1625. Pontificatus sui anno 3. quod incipit: *In specula Militantis Ecclesiæ, &c.* Ieruum Dei F. Felicem de Cantalicio Ordinis Minorum, & Congregationis Capuccinorum Beatum nuncupari concessit.

Item in expeditione Capituli Generalis Fratrum Minorum de Observantia die 25. Maij Sanctissimæ Trinitati, & Translationi S. P. N. Francisci sacra, anno Domini 1625. summo orbis, & Urbis applausu, incredibili populi frequentia, tam ob annum SS. Iubilei, quam multorum Capitulum Generalium celebrationem, apparatu vere sacro, & Regio relata est in numerum Sanctorum B. Elisabeth quondam Portugalliæ Regina à S. D. N. Urbano Octauo, cuius corpus integrum, & Seraphici P. N. B. Francisci habitu indutum in Regio ab ipsa condito sanctæ Clare Comibricensis conuentu Prouinciæ Portugalliæ, magnamiraculorum gloria honorificè asseruatur.

Item die 24. mensis Nouembris eiusdem anni post longam, & firmam testium exhibitionem à Procuratore Ordinis P. F. Ioanne de S. Bernardino adductam, in sacra Rituum Congregatione ab illustrissimis, & R. K. DD. Cardinalibus determinatum est, eandem S. Elisabeth Portugalliæ Reginam, Tertiam regulam de Pœnitentia B. P. N. Francisci fuisse expressè professam, & ad eiusdem Ordinem pertinere, & in toto Ordine missa, & officio, omnique Ecclesiastico ritu esse colendam, & celebrandum eius festum die 4. Iulij censuit.

Item ex concessione eiusdem D. N. Urbani Octauo per suum Breue datum Romæ die 17. Septembris 1625. Pontificatus sui anno 3. incipit: *Domini nostri Iesu Christi, &c.* celebratur in toto Ordine festum Beati Conradi Tertij Ordinis B. P. N. Francisci sub ritu semiduplici, de communi Confessoris non Pontificis, habet lectiones secundæ nocturni proprias ex proprio Sanctorum Ecclesiæ Placentinæ, die 19. Februarij.

Item ex decreto sacre Congregationis super sacris Ritibus, & benedictione piz memorie Gregorij XV. & ex nuperima concessione S. D. N. Urbani Octauo per suam bullam quæ incipit: *Celestis aqua fumen, &c.* datum Romæ anno 1623. tertio Idus Nouembris, Pontificatus sui anno primo, celebratur in toto Ordine, tam à viris, quam à fœminis festum Beate Margaritæ de Corona Tertij Ordinis, de communi nec Virginis,

Virginis, nec Martyris die 22. Februarij. Hæc omnia habentur in Tabula Capituli Generalis Romæ apud B. Mariam de Araceli celebrati anno Domini 1625, sub Reuerendissimo P. F. Bernardino de Senis Ministris Generalis.

Tandem S. D. N. Urbanus VIII. concessit, vt possimus facere officium, & Missam die 6. Februarij de 23. Fratibus apud Iaponem Martyrio coronatis, & nos diximus latius supra resol. 24. nu. 38.

De legatis relictis Fratibus Minoribus, & an sine capaces fideicommissi vniuersalis, aut hereditatis, vide supra de Hereditatibus à num. 9. vsque ad 14. & de legatis in testamento à num. 9. vsque ad 21.

Quas indulgentias consequantur hi, qui sepeliuntur in habitu Fratrum Minorum, & qui illum osculantur, vide supra de Habitu Regulari, nu. 9. & 10.

An autem Fratres Minores possint esse executores testamentorum, dicemus infra de testamentis, nu. 17. & 18.

De Missa, vide supra de celebratione Missæ ex qua resoluimus ex quaest. 43. tom. 1. & ex quaest. 4. tom. 3.

RESOLVTIO XCVI.

De Monasterij Regularium.

FRATRES Minores licet possint vt domibus suis constitutis, & edificijs sumptuosis, inibi que morari, item que alijs quibuscuque ad eorum vsum attinentibus communiter, vel diuisim, vt cellis, officinis, libris, parametis, & vasis pretiosis ad seruitium altaris, necnon alijs vtentibus, qui illorum sunt tantum custodes, & non domini, ex declaratione Leonis X. apud Bullarium. Quod intellige de habitis, seu factis, semel que iam acquisitis, non vero de acquirendis, aut procurandis, vt declarauit Sixtus III. inter viua vocis oracula. tom. 3. quaest. 5. art. 2. & quaest. 25. art. 1.

Bull. Bull. 5.

Leon. X.

Orac. 8. Six. 4.

2. In Monasterijs Monialium deputatos Fratres Minores in spiritualibus demeraxat, & non in temporalis bonorum administratione deseruire, declarauit Innocentius Quartus, postea que confirmauit Clemens VIII. apud Bullarium: secus facientes suæ regulæ transgressores habendi, & iudicandi sunt. *ibid.* art. 2.

Bull. Bull. 15.

Clem. 8.

3. Quauis Deo semel dicata ad prophanos vsus conuerti non possit, iuxta cap. ad hac, de Religio s. d. omib. & cap. quæ semel 19. quaest. 3. ex causa tamen legitima Episcopus potest Monasterium sibi subditum penitus destruere, illudque totaliter reducere ad vsum prophanum, mutato Ecclesiæ, & rerum sacrarum statu, ita vt locus destinatus esse facer, & Religio sus. Bona autem Monasterij pertinent ad locum, ad quem monachi, vel

Moniales transferuntur. *Ibid.* art. 3. & 6. & tom. 2. *quest.* 49. art. 6. & 7. & nos diximus supra num. 7. & 8. resolut. 55.

Acquisita à Religioso in vno Monasterio, ad idem mat. pertinent, quæ sita verò post eius translationem ad aliud Monasterium, acquiruntur huic secundo, & non primo Monasterio, quo translatus fuit, arguendo, *cap. Statutum* 18. *quest.* 1. Si verò translatio fiat agenda poenitentia ergo pro excelsibus Monachi, bonorum proprietaria apud primum Monasterium remanebit, vsus fructus, apud secundum, cui debentur alimentata, *c. de lapsis* 16. *quest.* 6. qui quidem vsus fructus post reditum Monachi iterum redibit ad primum. *Ibidem* art. 5. vide infra de transitu vnus ad aliam Religionem, num. 77.

5. Monasterio instituto, competit beneficium, restitutionis in integrum aduersus aliud Monasterium substitutum circa alienationem, vel censum constitutionem ab ipso factam contra prohibitionem restatoris qui certa bona illi reliquit sub poena amissionis eorum, si talis alienatio, aut census, constitutio fieret, quæ in quâ restitutio illi competit ad instar minoris, cui æquiparatur Monasterium, *l. orphanotrophos*, *c. de Episcop.* & *clericis* *cap. 1. de resit. in integrum*, vbi Bald. minor autem institutus hæres restituitur aduersus substitutum, *l. quod si minor*, *§. si scula*, *ff. de minoribus*, & vt hæreditatem sibi relictam consequatur aduersus propriam negligentiam, *l. 3. §. si hæres*, *ff. de minoribus*, & in propriis terminis de Ecclesia læsa, quæ restituitur intra quadriennium, extat textus in *cap. 2. de in integrum resit.* vbi Abbas, & DD. quod ad triginta annos etiam extendit *l. final. tit. fin. part. 6.* apud Hispanos, quia privilegiatus certans de damno vitando, sicuti est primum Monasterium bene vitur suo privilegio contra pariter privilegiatum certantem de lucro captando, quale est secundum Monasterium substitutum, *l. verum*, *§. final. ff. de minor.* & tenet cõmunis Doctorum sententia in *cap. in presentia*, *de probat.* & in *auth. quas actiones*, *c. de sacros. eccles.* Ad quod est quoddam privilegium Ioannis XXXI. in quo ipso iure rescinditur quæcunq; læsio in bonis, & vsibus Monasteriorum, etiam si culpa Monachorum, aut prælatorum facta fuerit, neq; opus est aliquam in integrum restitutionem super ea impetrare: quod ius, & privilegium trahitur ad præterita nondum decisa, præsentia, & futura. Verum est tamen, quod attentò iure cõmuni talis læsio post quadraginta annos non rescinditur, præscribitur enim post lapsum eorum contra Ecclesiam: at privilegij Regularium attentis non nisi post spatium centum annorù, ante quod non datur præscriptio contra Monasteriù, ad instar Ecclesiæ Romanæ, vt infra de præscriptionibus, n. 2. dicemus, *799. 3. q. 5. c. art. 2. & q. 35. art. 2. & 3.* De quo Cou. *Pract. c. 7. n. 4.* & in regula, *possessionor. 2. p. §. 2. n. 4.* *Cut. lib. 2. Pract. q. 115.* *Greg. Lop. in d. l. fin. p. 6.*

6. Contrahens cum Monacho absq; licentia prælati tenetur restituere Monasterio rem ex contractu acquisitam, etiam in foro conscientie, sicut qui contrahit cum muliere absq; licentia sui viri tenetur re ex tali

tali contractu acquisitam reddere ipsi viro, *ibid.* *quest.* 56. art. 3. De quo Couar. regula, peccatum, 2. p. §. 3. in fine, *Palat. Rub. in l. 55.* *Tau. nu. 17.*

Vidè in *Addit. Summæ Tom. 4. cap. 119. num. 3.* & quæ tradit circa contractus à Monacho initos absq; superioris licentia Sanchez lib. 7. *Decalogi cap. 31.* *num. 17.* & loquens interminis de recipiendis aliquid à Religioso ad vsus turpes, vanos, aut superfluos, qui tenentur restituere, resolut. d. lib. 7. c. 19. à nu. 29. & expressius à num. 85.

7. Bona incerta nouitiorum, male quæ sita, & restituenda personis incertis possunt prælati Regulares applicare Monasterijs, conuerteteq; in pios vsus ipsorum, ex concessione Clementis, & Sixti III. apud Bullarium *ibid.* art. 4. De quo Nau. c. 17. n. 9. & nos diximus sup. resol. 17. n. 6.

8. Ad ædificationem Monasterij requiritur licentia Episcopi Diocesani, in cuius territorio ædificandum est, vt in sacris Canonibus, & in Tridentino Concilio definitum est. *Tom. 2. quest.* 49. art. 3. & *quest.* 59. art. 1. ad finem. De quo supra diximus de ædificijs, seu Ecclesijs Regularium resol. 55. num. 3.

9. Apud Minores, in vnaquaq; Prouincia Observantia ad minus duo Monasteria, recollecta, vbi Fratres ad morem vitæ degant, constituenda esse, statuit Pius V. apud Bullarium, ex quibus Monasterijs ad alias domus non recollectas non possunt transferri Religiosi absque legitima causa à superiore approbata. In Constitutionibus verò Põletanis præcipitur, vt ad minus tria loca pro Recollectis habeantur. *Ibid.* *d. q. 149. art. 1. r.*

10. An autem Regulares possint deferere Monasteria ædificata, vel ea transferre ad alia loca cõmodiora sine licentia Episcopi Diocesani, vide supra de ædificijs Regul. d. nu. 3. & 4. vbi etiam lætè egimus per numeros sequentes de erectione, seu ædificatione Monasteriorum.

Coram quo iudicè conueniri debeat Monasterium, vide supra de exemptione Regularium, resol. 63. num. 10. 11. & 17.

11. Monasteria tam virosum, quam mulierum possidentia bona in cõmuni sunt capacia iurisdictionis temporalis cum potestate virtusque gladij, exercenda tamen in causis sanguinis per substitutos idoneos seculares. Quod ius, seu potestas residet penes ipsam Monasteriù sicut etiam Monasterio Monialium competit ius curæ animarum, cuius licet sint incapaces mulieres quoad actuale exercitiù, non tamen quoad habituale, seu quoad habitum potestatiuum instituendi viros capaces, quibus hæc cura cõmitatur, vt determinauit Rota. *Tom. 2. quest.* 78. art. 12. §. neque obstant, & nos diximus ex parte supra de Hæreditatibus, resol. 72. n. 20. De quo Sor. lib. 1. de iust. q. 4. ar. 5. Felin. in *cap. dilecti*, n. 2. de maiorit. & obedientia, *Natta cons.* 43. num. 11.

12. Sæculares prohibentur erigere excelsas domos, & ædificia propè Monasteria Monachorum, vel Monialium, taliter quod ab ipsis videantur Religiosi, vel Moniales. Imò nec Religiosis degentibus propè Monasteriù aliorù Religiosorum licitum est sua in altum protendere ædificia vel

Bull. bull. 14.
Sicuti 4. n. 30.
vbi refert bul.
la Clem. 4. cõ.
pen. d. in v. bo.
na §. 2. & 4.
Trid. ses. 25.
c. 3. de Regul.
Bull. bul. 25.
p. 7.

vel ianuas aperire, & quibus possint prospicere interiora claustra Conuentus, non obstante regula vulgari iuris, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vititur suo priuilegio, quæ fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practice in care, & specie, de qua agitur, patiturque damnum, seu lesionem ab habente simile priuilegium, vt tenet communis Doctorum sententia, *Tom. 1. quæst. 19. artic. vltim. & in Addit. Summæ Tom. 3. cap. 146. num. 3. De quo Bart. in 2. ff. quibus ex causis minor. Parlador. lib. 1. Quotidian. cap. 27. num. 208. vide sup. resolut. 55. nu. 5.*

12. Leo X. apud Bullarium concessit, quod Prouinciales Minorum respectu loca eis minus comoda, ab ipsis non omnino derelicta, post constitutionem Bonifacii VIII. constructa pro sua deuotione possint illa tenere sine Fratribus illa inhabitantibus, ita tamen quod aliquando ea visitent, cum tempus opportuni fuerit, & in eorū Ecclesijs aliquando celebrent, & quidquid ab illis locis ad alia, in quibus modo degunt, transportarunt, licite, & sine scrupulo conscientie retinere, & illis deinceps vti possint. Vide d. resol. 55. nu. 4.

13. Duo, aut tria Monasteria, iusta interueniente causa, & de assensu Monasteriorū vniuersorū, etiam non vocatis eorū patronis, vni posse cōcesserunt Pius II. & Pius III. Priori, & Monasterio S. Benedicti Vallisoleri, ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, dummodo onera consuetæ in dictis Monasterijs vnitis Monachi reportent. Vbi etiam conceditur, quod possint transferre Monasteria de locis sterilibus, & in aquis, vel de terris Dominorū temporalium, qui eorū bona occupant, ad alia loca magis comoda cum suis redditibus, fructibus, & prouentibus. Quod est magnum priuilegium cōcessum dicto Priori, quippe qui non habet iurisdictionem quasi Episcopalem à iure requisitam in capite, sicut vnire, de excessibus prelat. Clement. 2. de rebus Eccles. non alienand. ad faciendam huiusmodi vnionem, tūm etiam, quia dat facultatem ad vnionem, non facta mentione reddituum dictorum Monasteriorum, & sine assensu patronorum à iure requisito, *Tom. 3. quæst. 80. art. 1. & Tom. 2. quæst. 49. art. 3. & 4. De quo Rochus de iure patron. verb. honori, nu. 4. Abbas in d. cap. sicut vnire, vide sup. resol. 15. à num. 33.*

14. Nullæ litteræ Apostolicæ reuocatorie huiusmodi vnionum, ipsis vnionibus iam factis Monasteriorum in aliquo præiudicare censentur, sed semper in suo robore permanent, ac si distæ reuocationes, & annullationes non emanassent, nisi de hoc indulto specialis, expressa, ac de verbo ad verbum, & de ipsis Monasterijs, locis, & Religione fiat mentione, ex concessione Eugenij III. pro Congregatione S. Iustine de Padua Ordinis S. Benedicti, *ibid. art. 2. De qua apud Bullarium.*

15. Imò vniones ex defectu alicuius solemnitatis nullæ, per dictam concessionem factæ, & firmæ sunt, pactaque & conuentiones circa ipsas, etiam illicitæ, & Apostolica firmitate non confirmatæ, expressè que prohibita inuenta, obseruari licite posse, concessit Iulius II. pro Congregatio-

gatione Montis Oliueti, ipsaque pacta eo ipso Apostolico robore communita esse determinat Leo. X. pro Camaldulensibus, & Pius II. pro Congregatione Montis Oliueti, *ibidem art. 5. De quo in Compend. Cister. tit. vniones, §. 2. & 3. Comp. D. Hiero. tit. Simonia. §. 1. ¶ De accessu & ingressu ad Monasteria Monialium, & de poenis indebitè ingredientium, vide supra de clausura Monialium, resolut. 26. à num. 4. vsque ad 32. & quando licite egredi possint Moniales à clausura Monasterij, vide *ibid. a nu. 36. vsque ad 42.**

Item de ingressu mulierum in Monasteria Monachorum, & de poenis contra ingredientibus, & admittentibus, vide supra resolut. 27. de clausura Monachorum à num. 1. vsque ad 6. & de egressu Monachorum à suis Monasterijs, *ibid. a n. 7.*

RESOLVTIO. XCVII.

De Monachis,

MONACHI nomen solitarium, triste vè significat, vt dicit Eugenius Papa in cap. placuit, el. 2. 16. quæst. 1. ideoque solebant olim Episcopi ob crimen depositionis dignum clericos in Monasteria detrudere, vt ibi tanquam in loco poenitentiae peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipsis submoueretur occasio. *cap. sicut dignum. §. clericos, de homicidio, eadēque poena reclusionis in Monasterium infligebatur adulteræ in iure Ciuili, Auth. sed hodie. §. si verò, ad l. Iuliam de adulter. Auctor. Tom. 2. quæst. 22. art. 7. ¶ De quo vide Sanchez lib. 5. Dacalog. cap. 1. num. 16. circa finem, vbi tradit, nomen Monachi ab vnitatem Summi, quasi vni Deo vacare debeat, nec in alia diuidi, vt habetur cap. 1. & d. cap. placuit 16. quæst. 1.*

2. Origo, seu fundamentum Monasticæ vitæ cæpit à quibusdam solitarijs, & ab hominum cōsortio separatis viris, qui vitam solitariam, & ab omni consuetudine, & conuersatione seculari semotam agere cæperunt, sed postea in Congregationes, & Monasteria collecti sub obedientia vnus Abbatis degere cæperunt, à seculo adhuc semoti, claustrisque inclusi, ob idque nomen Monachorum, seu solitariorum retinerunt, *cap. 1. cap. placuit, cap. interdiximus 16. quæst. 1. Neque tamen in vnum collecti ordinariū sibi iudicem constituere potuerunt, licet quoad Regulæ obseruantiam Abbates, seu superiores suorum Monasteriorum semper in eos potestatem haberent, cap. nullam 18. quæst. 2. Vnde iure cōmuni Episcopis sicut alijs clericis seculares subdebantur tanquam suis superioribus, seu Generalibus cap. qui verò 16. quæst. 1. Auctor. Tom. 2. quæst. 63. art. 1. De quo glossa in cap. quanto, de offic. ordinar. vbi Anchar. nu. 6. Imola n. 12. Abbas in cap. cum contingat, n. 28. Roman. conf. 375. Boer. dec. 271. n. 8.*

Ggg

3 Licet

Bullar. Orac.
34. Leon X.In Bull. bul. 6
Pg. 24Bullar. bul. 14
Eugen. 4.

3 Licet Monachus mortuus sit mundo, & promortuo (intellige morte civili) habendus sit, id tamen in casibus iure expressis dumtaxat procedit, ex glossa in *cap. placuit* 16. *quæst.* 1. & in *cap. susceptum*, verb. *morte*, de *re scriptis*, ideoque nec perdit ingentiam nobilitatem quoad secularia, nec ius successionis, etiam in Maioratu, quem ad vitam retinere licite potest, nomineque institutoris, seu fundatoris vocari, armisque & insignijs ipsius in sigillo uti, non tamen in Marchionatu, Comitatu, vel Ducatu potest succedere. *Tom. 2. quæst.* 78. *art.* 12. §. *nec minus obstat*, & *art.* 15. De quo Greg. Lopez in l. 1. tit. 18. part. 4. gloss. 1. *Menchaca* lib. 2. v. *fufiequent*. cap. 27. num. 15. Bart. in l. *cum pater*, §. *hereditate*. ff. de *legat.* 2. ¶ Videtur quæ ad hoc tradit Sanchez lib. 7. *Decalogi*, cap. 15. à nu. 11. & nos diximus resolut. 72. num. 20. & 21.

4 Monachi ingratitude in patrem ante Religionis ingressum commissa purgatur per ingressum Religionis, ex *cap. non liceat* 19. *quæst.* 3. *Auctor.* *ibidem* d. §. *nec minus*. De quo Ripa in l. *final.* num. 225. C. de *re vocand. donat.* Rubens in l. 49. *Taur.* num. 12. Patianus in *Probat.* lib. 2. cap. 28. nu. 5. Videtur quæ diximus dicta resolut. 72. nu. 2.

5 Quicumque usus, vel alienatio Monacho per suum prælatum permissa, debet intelligi, modo non sit ad aliquid illicitum, nam neque illud possit prælatus licite concedere, neque subditus tali indulgentia, seu licentia uti. Unde recipiens aliquid à Monacho donationis gratia ob turpem causam tenetur illud restituere Monasterio, ad quod dominium rei illius pertinebat. *Tom. 2. quæst.* 125. *art.* 2. ad *finem*. De quo Syluest. verbo, *Religio* 6. *quæst.* 7. pronunc. 2. *Navar.* lib. 3. tit. de *Regularibus* conf. 75. nu. 49. ¶ Idem traditis multis docet Sanchez dicto lib. 7. cap. 19. nu. 20. vsque ad 31. & num. 108. cum seqq.

6 Monachus ad prædicandum missus ad aliquod oppidum, certam elemosynam tribuens suo Monasterio de labore prædicationis, licite potest quod superest expendere pro suis necessitatibus, sciens, & non contra dicente prælato, tacite enim videtur illi concedere licentiam ad illud expendendum. Idemque par ratione dicendum est de eo, qui recipit legatum sciens, & consentiente prælato. *ibid.* *art.* 4. De quo Abb. in *cap. cum ad Monasterium de stat. Monach.* *Navar.* in *cap. nullam*, num. 32. & 33. ¶ Idem ferè videtur sentire Sanchez dicto cap. 19. num. 4. cum sequentibus, dum ait, licentiam tacitam prælati esse sufficientem, ut Religiosus cum illa accipiens, vel expèdens aliquid excusetur à proprietatis vitio.

7 Monachis prohibitum est in iure esse compatres virorum, vel mulierum, pueros è fonte baptismatis levando, *cap. non liceat* 103. *cap. Monachi* 104. de *consecrat. dist.* 4. nè scilicet, osculentur foeminas, iuxta antiquam consuetudinem, qua Compatres osculabantur Comatres. Quæ etiam ratione (meo videri) Seraphicus P. N. B. Franciscus præcepto Fratris in sua Regula idem prohibuit, *ne, inquit, inter Fratres, vel de Fratribus scandalum oriatur: alludens* forsitan ad consuetudinem osculandi Co-

matres;

matres. Non tamen prohibentur baptismi sacramentum ministrare cum licentia Ordinarij, vel in casu necessitatis, deficiente alio sacerdote, ve declaravit quoddam Capitulum Generale nostræ Religionis, exponens præfatum regulæ præceptum. *Tom. 1. quæst.* 31. *art.* 1. & nos diximus supra resolut. 12. de *Baptismo* num. 1. & 2. De quo *Navar.* lib. 3. tit. de *Stat. Monachorum*, conf. 10.

An autem in partibus Indiarum possint exercere officium parochi extra sua Monasteria? vide supra de *Baptismo* nu. 3. & dicemus infra de parochis, nu. 1. & 2. & de *Sacramentorum administratione*, n. 10. & 11.

An verò Monacho possit conferri beneficium Ecclesiasticum? vide supra de *beneficijs* à nu. 2. & nu. 41. cum seqq.

8 Quilibet Monachus potest agere per se, & constituere procuratorem in his, quæ pertinent ad se solum, ut quia est spoliatus, vel alimenta sibi denegantur. *Tom. 3. quæst.* 38. *art.* 1. De quo *Navar.* in *cap. non ducatis* 12. *quæst.* 2. ¶ Idem post glossam *Clementina Religiosus* verb. *constituere de procurat.* vbi *Cardin.* num. 3. *opposit.* 3. *Abb.* nu. 7. *Bald.* *capit. cum* 1. & *A. numer.* 3. de *sentent.* & post alios resoluit Sanchez lib. 6. *Decalog.* c. 12. nu. 32. ad quod citat textum in *capit. dudum, de conuers. coniug. ar.*

9 Monachus comparatur filio impuberi: vnde sicut patri conceditur electio sepulturæ pro filio, ratione patriæ potestatis, etiam Abbat. respectu Monachi, magis enim militat in illo ratio patriæ potestatis per professionem, nec Monachus habet velle, aut nolle, *cap. fin. de sepul.* in 6. sicut nec habet filius. *Tom. 3. quæst.* 60. *artic.* 1.

De quo vide Sanchez lib. 6. *Decalogi*, c. 14. nu. 6. vbi recedit cum Petro de Valdis à nostra sententia, sed immerito (meo videri) nã licet pater habeat ius eligendæ sepulturæ pro filio impubere, ut ipse vult, ratione consuetudinis, ista consuetudo fundatur in patria potestate, & ab ea totam suam vim hic habere videtur. Ergo similiter in nostro casu dici potest, ius competens Abbati pro electione sepulturæ sui Monachi, dato, & non concesso, quod illud habeat ratione consuetudinis, ea consuetudo originem trahere videtur à potestate prælatiua, quam habet super subditos. Nec contra nos facit dictum *cap. final. de sepultur.* in 6. adductum ab ipso Sancio pro sua sententia, imò ratio illius textus fauere videtur nostræ: dicit enim, quod Religiosi, nisi multum à Monasterio remoti decedant, nequeunt sibi eligere sepulturam (cum velle, vel nolle non habeant) vbi id notat gloss. verb. *sepulturam*, sed sunt apud propria Monasteria tumulandi: quo innuit, ius hoc competere Monasterio ratione domicilij, quod monachus in illo habebat, & quia erat filius & alumnus ipsius monasterij, cuius filiationis respectu Abbas habet ius repetendi, & sepeliendi suum monachum, ratione potestatis prælatiua, seu dominatiua, quæ erga sibi subditos in omnibus exercet tãquã pater, & prælatus eorum.

10 Monachi, & Religiosi omnes scire tenentur ea quæ pertinent ad suum statum, sed non æqualiter, nam cum in Religione sint diuersi

Gggg 2

gradus

Defenditur
sententia Au-
storis.

gradus, seu Ordines Religiosorum, non omnes tenentur omnia sapere, sed unusquisque iuxta mensuram sui gradus. *Prælati, & Docti* tenentur scire omnes ferè difficultates Regulæ concernentes: simplices vero, seu illiterati Religiosi, & Conuersi non sic, sed sufficit habere notitiã explicitam præceptorum Regulæ, ad modum, quo in anno probationis instructi fuerunt, in difficilioribus iudicio superiorum, & peiorum subditi existentes, ac captiuantes intellectum in obsequium Dei ministro- rum, à quibus sunt illuminandi, ad instar celestis Hierarchiæ, in qua Angelus inferioris ordinis illuminatur à superioribus. Unde culpabilior est ignorantia in Doctis, quam in indoctis, & in prælatis magis, quam in subditis, iuxta personæ conditionem, & gradus dignitatem, à quo culpa sumit quandã gravitatis circumstantiam. *Tom. 3. quæst. 64. art. 1. De quo D. Thom. 1. 2. q. 78. art. 2. & totus in 3. dist. 25. q. 1. Couar. regula, post fessor 2. p. §. 7. nu. 7. Vide Sanchez lib. 1. Decalogi, cap. 1. num. 35. & 36. ubi ad hoc tradit multa.*

11 Sicut impossibilitas, & necessitas tam Logica, seu Methaphysica (quæ impossibilitas absoluta vocatur) quam moralis excusat Religiosos à peccato mortali circa præceptorum Regulæ observationem: ita etiam ignorantia, quæ si facti ignorantia est, ferè semper excusat: si vero iuris, etiam excusat, quando est iusta, probabilis, & inuincibilis, siquidẽ in ea, negligentia voluntaria non deprehenditur, à qua actus peccaminosus dicitur. Secus, si est vincibilis, & affectata, quæ nullomodo excusat, imò ipsam transgressionem reddit grauiorem, qui enim vult ignorare, seu non intelligere legem, per quam retrahi possit à peccato, consequenter censetur velle malè agere, magisque ex contemptu facere videtur, iuxta illud: *Non vult intelligere, ut bene ageret.* At si ignorantia est inuincibilis, crassa, & supina, siuè iuris, siuè facti sit, non excusat simpliciter à tota culpa, quia omittit culpabiliter contra legem præcipientem inquirere quæ recta, & necessaria sunt ad salutem, sed tantum excusat pro parte, seu à toto, & per consequens minuit peccatum, nam ratione illius minor est contemptus, quam si scienter fieret, minorque conatus, & libido est in omissione, in qua est voluntarium interpretariuè, quam in commissione, in qua est voluntarium formaliter. *Ibid. art. 2. De quo Soto de iust. lib. 1. q. 6. ar. 4. Syluest. verb. scrupulus, n. 4. Navar. in Man. c. 27. nu. 284. Cordub. lib. 2. q. 1. & 4. Vide ad hoc quæ latè traditis malis congerit Sanchez dicto cap. 1. num. 26. cum seqq. & cap. 2. à num. 3.*

12 Litterarium studium maxime decet viros Religiosos triplici excipere. Primò ratione vitæ contèplatiuæ, cui obsequitur: tum ad illuminandũ intellectum ad contèplationem Diuinorũ, tum etiam ad remouendũ periculũ, seu obstaculũ errorũ, qui in contèplatione circa Diuina insurgere possunt contra scripturaru ignorantes. Secundo, ad exercendum manus prædicationis, & similia. Tertiò, ad euitandũ carnis lasciuia, & perulantia; Hieronymo testate ad Rusticũ Monachũ: *ama scripturaru studia,*

D. Hieroni ad Rusticum.

dia, & carnis vitia non amabis: debent tamẽ Religiosi omnino fugere inflatẽ scientiã sine charitate, quam quidam dumtaxat procurant, vt sciant, & sciatur, aut ad honores humanos conuolent, sed scientiam illam Sanctorum præterant addiscere, quæ proximos edificat, simulque ad discentes inflammat, & hæc charitas, & prudentia est, ex Bernardo *ibid. art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 188. art. 5. ad secundam.*

D. Bernar. sermo 36. in Cantico.

13 Sicut pietatis gratia de superiorum consensu ad modicum secularia tractare monachis licet, ita in obsequium diuinæ scientiæ licitum est ipsismet vacare philosophiæ naturali, Mathematicæ, & similibus, vt scilicet errores confutare, diuina misteria penetrare, ac faciam Theologiam percipere valeant: Caueant tamen, ne totum vitæ tempus conterant in scientijs secularibus: quæ propter iustissimè prohibentur sub excommunicatione auidite ius Ciuile, aut medicinum, *cap. 2. ne clerici, vel Monachi lib. 6. cap. non magno opere extra eodem titulo, ubi etiam eadem poena feruntur Doctores, qui dictis scientijs instruant scientes Religiosos habitu suo dimisso, aut in scholis suis præsumunt eos retinere: At titulo iure verantur ius Canonicum, & Theologiam audire. Neque dictam censuram incurrit Monachus exiens à claustrum animo audiendi leges, vel physicam, si in effectu, & realiter non audit, quidquid sit de peccato exeuntis, poena enim non incurritur, per conatum, sed per effectum. *Ibidem art. 5. & quæst. 67. art. 2. & 3. De quo Caiet. verb. excommunicatio, cap. 6. Syluest. excommunicatio 9. casu 26. Navar. cap. 27. nu. 34. Ad quod vide quæ latè tradit Sanchez lib. 6. de catog. cap. 8. à num. 72. ubi satis loculenter rem tractat.**

14 Dispensare cum Religiosis, vt audiant leges, vel Medicinam Sedi Apostolicæ reseruat. Dicta tamen prohibitio tantum procedit, quando principaliter Monachi, vel Clerici ius Ciuile audiunt: secus si ad cognitionem iuris Canonici illi studio incumbunt. *Ibidem art. 4. & 5. De quo Abb. in cap. non magno opere ne clerici, vel monachi, col. 3. Gomez in regula, de non tollendo iure quæstio quæst. 3. in fine. Gambar. lib. 2. de auctoritate legati §. 2. num. 304.*

15 Sufficit licentia prælati facta Religioso ad existendum in studio, nec requiritur consensus Conuentus, sed vt plurimum consilium, iuxta dictum *cap. 2. ne clerici, vel monachi in 6. ibi omni consilio conuentus, quod quidem non tenetur sequi superior. Ibidem art. 1. De quo Bart. in l. 1. §. si plures, ff. de exercit. Capella Tholosan. decis. 271.*

Tuetur Auctoritas doctorum.

Idem docent Francus eo cap. 2. num. 3. & 5. Auferius decis. 271. num. 2. Suarez de censuris disp. 2. sect. 4. num. 37. quidquid contradicat Sanchez dicto cap. 8. num. 82. Nam illa distinctio *omni consilio conuentus, vel maioris partis:* posita in illo textu, non denotat, necessarium esse consensum, saltem maioris partis Capituli, vt ipse Sanchez probare contendit: imò potius indicat, non esse præcisè necessarium totum conuentum ad consilium vocare, sed satis esse vocare maiorem partem arbitrio

Gggg 3.

prælatus.

praelati, vt bene explicat Suarez citato num. 82. paulo postinitium. Vbi addit, hoc intelligi debere ex vi iuris communis: Nam in Religionibus, vbi id reseruatam fuerit Generali, vel Prouinciali, ad illum pertinebit dare hanc facultatem, etiam non petito consilio Capitali, quod inquit, non est necessarium ex vi illius textus, qui tantum loquitur de prelato proximo conuentus, ac extenditur ad superiores.

16 Monachus existens in scholis de licentia superioris agere in iudicio, & conueniri potest, nam tunc omnia licet, sine quibus in studio commodè esse non potest, argumento *cap. praeerea, & cap. prudentiam §. sexta nobis, de officio delegati, & tenet communis Doctorum.* Imò & potest agere contra Abbatem, & monasterium, vt sibi necessaria, seu alimenta submisistrentur, saltem implorando officium iudicis. Præterea etiam potest actionem iniuriarum intentare, prout determinatum est in Capella Tolosana, elemosynamque facere de peculio ad studia concessio, quod in suos, & pios vsus ex tacito consensu praelati expendere licet, *ibidem art. 6. & 7.* De quo Bart. in *l. si longo, §. 1. ff. de iudic. Felin. in cap. cum dilecta num. 18. de rescriptis.* Nauar. commentar. 2. de Regularibus nu. 65. ¶ Idem docet post alios Sanchez lib. 6. decalogi cap. 12. nu. 14. & 16. Anton. Cucus lib. 3. instit. maior. titulo 3. num. 38. Azor tom. 1. institut. moral. lib. 12. cap. 11. quæst. 9.

RESOLVTIO XCVIII.

De Monialibus.

MONIALES secundæ Regulæ Sanctæ Claræ, quas Vrbanas vocant, gaudent priuilegijs concessis, & concedendis sororibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, ex concessione Sixti Quarti, & aliorum Pontificum, qui idem indulserunt vsque ad Clementem Octauum inclusiue. *Tom. 3. q. 6. art. 4.* Idem tradunt Portel verb. Moniales, num. 11. P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 10. art. 2.

Bullar. Bulla 31. Eugen. 4. & Orac. 11. 2 Eugenius Quartus concessit præfatis Monialibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, vt non teneantur incedere nudis pedibus, sed possint deferre foccos ligneos, seu calepodia, ac sandalia, atque etiam, cum opportunum fuerit, calceamenta. Rursus possunt dispensari per Prouinciales cum consilio Discretorum, tam in cibis, quam in silentio, & alijs perpetuis contentis in eorum Regula. Imò & idem Pontifex declarauit, quod in nullius præceptorum Regulæ transgressione, præterquam in quatuor votis principalibus, scilicet, obedientiæ, paupertatis, castitatis, & clausuræ, ac super electione Abbatis, & eius depositione peccatum mortale incurrant. Quod ad Vrbanas, seu Minorissas secundæ Regulæ

Regulæ etiam extendit idem Eugenius Quartus apud Bullarium inter Bullar. Orac. 10 11. viuz vocis oracula. Item ex concessione Sixti Quarti possunt absolui à praelatis & earum confessoribus ab omnibus peccatis, pœnis, & censuris, etiam Papæ reseruatæ, quoties opus fuerit, & quod ipsæ, & ipsarum nouitiæ lucentur omnes indulgentias Vrbis visitando suas Ecclesias. *ibidem art. 4.* ¶ Idem tradunt P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 9. art. 4. & 5. Portel vbi supra num. 2. & in addit. verb. Moniales n. 2.

3 Idem Eugenius Quartus absoluit Moniales sanctæ Claræ ab omnibus votis, iuramentis, & promissionibus Deo factis pro quacunque causa, & quod promissiones, iuramenta, & vota per ipsas fienda non teneant, nec obligent eas ad peccatum mortale. Item declarauit, quod quæ fecerunt professionem cum intentione seruandi Regulam simpliciter, & non secundum modificationem Eugenij non teneantur ad obseruantiam illius, nisi secundum prædictam modificationem Eugenij, non obstante suæ professionis promissionæ, & quod de cætero nulla possit profiteri Regulam sanctæ Claræ, nisi secundum modificationem Eugenij, & si secus factum fuerit, non teneantur ad illius obseruantiam, nisi secundum prædictam modificationem Eugenij. *Orac. 4. & 5. Eugen. 4.*

Idem fecit Iulius Secundus apud Bullarium oraculo 2. 3. 4. & 5. & tradit etiam quantum ad absolutionem votorum, & iuramentorum, Portel in addit. ad dubia dict. verb. Moniales num. 4. vbi id limitat, & intelligit de iuramentis in iudicio dandis, & de promissionibus factis contra statum paupertatis, & monachatus. Quod quidem mihi non placet, quia priuilegium id indistinctè concedit, & cum sit priuilegium Principis amplè est interpretandum, ac ideò omnia, & quæcunque vota, & iuramenta comprehendit. *Bullar. Orac. 2. 3. 4. & 5. Iul. 2.*

4 Clemens Septimus concessit Monialibus sanctæ Claræ, vt possint in interiori Ecclesia, in loco decenti habere Eucharistiæ Sacramentum, sicut habent in exteriori. Ita habetur in Compend. Mendic. titulo Moniales §. 29. Item ex concessione Leonis X. apud Bullarium satisfaciunt præcepto suæ Regulæ de percipiendo sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum certis diebus anteposendo, vel postponendo propter occurrentiam solemnitatum, dum tamen illud in fraudem non faciant. *Bullar. Orac. 36. Leon X.* *ibidem art. 5.* ¶ Idem tradit P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 10. art. 1. circa finem, vbi id priuilegium de sacra Communionis sumptione anteposita, vel postposita ex similitudine rationis ad confessiones posse extendi, existimat.

5 Iure communi tenentur Moniales dicere officium Diuinum in choro, sicut alij Regulares, seu Religiosi. *Clementina 1. de celebrat. missarum cap. dolentes, eodem titulo.* Clarissæ ex Regula non tenentur priuatim illud recitare: Aliæ Moniales videant quid circa hoc ex sua Regula habeant. Quidquid tamen alij in oppositum sentiant, communior, & melior opinio, quæ & tenenda est, habet, omnes, & quæcunque Moniales teneant.

teneri priuatim ad recitationem horarum Canonicarum ratione status Regularis, seu Ecclesiastici irrevocabilis, quem profitentur. *Ibidem* art. 6. & Tomo 1. *quest.* 42. *art.* 20. & nos diximus supra de celebrat. diuini officij num. 22. De quo Soto lib. 10. de iust. *quest.* 5. *art.* 3. Nauar. *cap.* 2. 5. Manual. num. 96. & *cap.* 27. num. 2. & 5. Syluest. verb. Hora Canonica. *quest.* 2. Angeli eodem verb. §. 25. & 26. ¶ *Idem* docet post proximè citatos Doctores Pat. Miranda eodem tract. de Monialibus *quest.* 9. *art.* 6.

6 Clemens Septimus apud Compend. Mendic. titulo Moniales §. 30. concessit dictis Monialibus Clarissis sub cura Fratrum Minorum degentibus, quod propter imperitiam iudicio Prælatorum, seu Confessorum, vel Abbatissarum satisfaciant dicendo officium laicorum. Rursus Leo X. indulget non semper teneri Moniales, etiam sanas officium in choro persolvere, itaque discretioni Abbatissarum commisit, ut quando, & quomodo, hæc cum quibus remissio persoluendi officium diuinum in choro seu exemptio concedenda sit, diligenter aduertant, ac prudenter indulgeant, ne sub colore pietatis ex nimia indulgentia permittant in aliqua Monialium habitum generari diuinæ offensionis. *Ibidem*. De quo supra de celebrat. diuini officij num. 23. ¶ *Idem* tradit P. Miranda dicto *art.* 6. circa finem.

7 Consuetudine receptum est, ut Moniales priuatim habeant paruos redditus vitales ad pios, & honestos usus, seu in subsidium suarum necessitatum, tam victus, quam vestitus, quorum proprietates residet penes monasterium, administratio verò, & possessio est penes quandam Monialem, quæ depositaria, seu burfaria dicitur, & à superiore designatur, cui manifestantur necessitates, & causæ ad pecuniam expendendam. Quod est conforme Tridentino Concilio, nam dicta bona quoad proprietatem sunt monasterij, eidemque incorporata, licet ad priuatas necessitates priuararum monialium sint designata. Aduertant tamen Religiosæ, quibus hi redditus permittuntur, quod debent esse paratæ animo ad superioris iurum eos relinquere: secus irrevocabiliter possidentes, etiam scientes, & consentientes prælato, voti paupertatis transgressores esse sciant, consequenterque nec licitè retinent, nec licitè à superiore conceduntur. Tomo 3. *quest.* 29. *art.* 12. De quo Cordub. de casibus, *quest.* 54. §. 3. fol. 147. Nauarra lib. 3. de restit. *cap.* 1. num. 166. tom. 2. Nauar. comment. 2. de Regul. num. 14. Azor instit. Moral. 1. p. lib. 12. *cap.* 9. *quest.* 2. quos refert Barbosa in remissionibus ad Tridentinum dict. *cap.* 2. de regul. num. 3. ¶ *Idem* docet traditis multis Sanchez loquens de Religiosis in communi lib. 7. decalogi *cap.* 2. 2. à num. 14. & in nostris terminis agens de monialibus, *cap.* 23. num. 5.

¶ An autem Moniales sanctæ Claræ primæ Regularis possint habere bona in communi, & succedere in hereditate, vide supra de heredit. num. 18. & 19.

8 Ad validitatem donationis factæ à nouicia monasterij Monialium requiritur omnino licentia Episcopi, aut eius Vicarij, etiam si Regularibus sit subiectum monasterium, & aliter facta irrita, & nulla existit, ex decreto Tridentino. Tomo 2. *quest.* 47. *art.* 14. De quo supra de donationibus num. 14. Vide Azor instit. moral. 1. p. lib. 12. *cap.* 2. *quest.* 14. Molina de iust. tract. 2. disput. 139. vers. antequam, Lesium eodem tract. lib. 2. *cap.* 4. 1. dub. 4. num. 40.

¶ Quod decretum non procedere in testamentis, donatione causa mortis, & codicillis resoluit Auctor. Tom. 3. *quest.* 16. *art.* 1. & to. 2. *quest.* 47. *art.* 10. Quem sequitur Aloys. Ricci. in colle. decif. colle. 584. Lesius de iust. lib. 2. *cap.* 41. num. 40. Valasc. de partit. *cap.* 16. à num. 15. Bened. Et. Egidi. in repet. l. vnica, p. 4. §. 2. num. 21. cum sequentibus, & n. fin. c. de sacrosanct. Ecclesijs.

¶ *Idem* docent Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 51. & post eum Azor dicta *quest.* 14. & plene alijs pluribus citatis Sanchez lib. 7. decalog. *cap.* 5. num. 13. & 14. vbi num. 15. idem tradit de quocunque alio contractu reuocabili, qualis est donatio inter virum, & uxorem, & melioratio in tertia bonorum parte, quæ facit pater filio in regno, Castellæ quæ reuocabilis est vsque ad mortem, quauis in contractu fiat, exceptis casibus positus in l. 17. Tauri.

9 Monialis de licentia prælati potest dare aliquid cuidam seculari cum censu annui redditus sibi soluendi ad vitam, ut post mortem apud ipsum secularem permaneat, dummodo res in censum constituenda nondum fuerit in monasterium translata: Tunc verò fuisse translata dicendum est, quando ipse secularis rem ipsam Moniali dederit, ut ipsa, cui vellet, relinquat: idque verum habet non obstante decreto Tridentino, de non concedendo alicui Regulari bona stabilia, etiam ad usum fructum, vel usum, & administrationem, seu commendam. *Ibid.* d. q. 47. *art.* 15. De quo Nauar. in *cap. nullam*, 18. *quest.* 2. à num. 25. vsque ad 36. ad quod etiam Beja respons. casuum conscient. p. 3. casu 36. fol. 380. & p. 4. casu 17. fol. 418. & casu 32. fol. 458. Lesius de iust. lib. 2. *cap.* 41. n. 63.

¶ *Idem* docent Corduba in Summa *quest.* 54. dub. vlt. à fol. 159. Ludouicus Lopez 1. p. instr. *cap.* 155. col. penult. & lib. 2. de contractibus *cap.* 40. col. 3. & 4. Vega 2. tom. Sum. *cap.* 32. casu 19. quos cum Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalog. *cap.* 2. num. 16.

10 Monialis auctoritate Papæ ad suam instantiam, seu voluntariè translata ad aliud monasterium non est delatura secum dotem, nec bona quæ sita post professionem. Tomo 2. q. 79. *art.* 2. §. ex quibus, & in addit. Summa *cap.* 144. num. 12. De quo Nauar. in comment. de regul. comm. t. 4. num. 24. Couar. in *cap.* 1. de testament. iuxta finem, & nos diximus supra de dotibus Monial. num. 7.

11 Monialis renuncians generaliter cuiunque successioni illi obuenturæ non censetur renuntiare maioratui. Tom. 2. *quest.* 128.

Vide in Bulla.
Oraculo. 64.
Leon X.

Trid. sess. 25.
c. 2. de Regul.

Trid. sess. 25.
cap. 15. & 16
de Regul.

Trid. sess. 25.
c. 2. de Regul.

artic. 4. & nos diximus supra de Hæreditatibus num. 22.

De dotibus Monialium, vide supra resolut. 54.

An possint succedere in hæreditatē, & in maioratū, vide supra de hæreditatibus à num. 19. vsque ad 22.

De exemptione Monialium à iurisdictione Episcoporum, seu Ordinationum, vide supra de exemptione. quoad Episcopos num. 16.

12. Ingressus portas clausuræ Monialium sanctæ Claræ, & Prædicatorum sine dispensatione Papæ ipso facto excommunicantur, quātūnis ob monasterij deformationem, & desolationem, ac prælatorum permissionem, negligentiam, & dissimulationē consuetudo obtinuerit aperienti dictæ portas, liberamque introeundi facultatem concedēdi. *Tomo 1. quest. 8. art. 5. De quo Castro. de lege pœnal. lib. 2. c. 11. fol. 216.*

Cætera circa ingressum ad clausuram Monialium, & egressum eā, rundem a clausura, vide supra de clausura Monialium à num. 1. vsque ad 32. & à num. 33. vsque ad 41.

An Moniales possint esse testes contra alias Moniales, vide supra de correctione Fratrum, resolutione de testibus num. 14.

13. Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes tenentur ad statuta facta in Capitulis Generalibus, seu Provincialibus sub pœna excommunicationis, ex præcepto Leonis X. *Tomo 1. quest. 10. art. 7. & nos diximus supra de legibus, & statutis Regularium num. 41.*

14. Item nulla egerit dispensatione circa illegitimitatem, ut sint Abbatissæ, vel Priorissæ, attento iure communi. *tomo 3. quest. 13. art. 21. & 22. & nos diximus supra de Abbatissis num. 4.*

15. Moniales S. Claræ, Tertiariæ, & aliæ sub cura Fratrum Minorū degentes gaudent privilegijs ipsorum Fratrum concessis, & concedēdis, ex Bonifacio VIII. & alijs Pontificibus apud Compēd. Minorum. *Ibidem dist. art. 22. & quest. 20. art. 2. eodem tom. 1. De quo infra de communicatione privilegiorum num. 45. & 46.*

16. Dictæ Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes possunt semel eligere confessorum Ordinis, qui eas absoluat ab omnibus peccatis, & censuris Ecclesiasticis, eisq; plenariam, & generalem peccatū omnium remissionē impartiri valeat. ex Sixto III. Item quater in anno possunt absolui plenariè auctoritate Papæ, & confessor eis benedictionē nomine suæ Sanctitatis largire, ex Leone X. *Tomo 1. quest. 20. art. 22. & nos diximus supra de absolutione Fratrum plenaria n. 30. & 31.*

17. Item novitiæ, & seruitrices Monialium possunt absolui, sicut absoluntur ipsæ Moniales, & Fratres. Aduerte tamen, quod seruitrices ut possint absolui à prælatis, & confessoribus Ordinis, oportet, ut sint eiusdem Regulæ professæ intra clausuram in Monialium seruitio actua-
liter degentes, ut in simili diffinitur in Tridentino Concilio de seruitoribus Regularium. Nisi sint de seruitricibus professis, vel non professis (quæ conuersæ, vel oblatæ vocantur) sub obedientia superiorum Or-

dinis

Comp. Minor.
tit. Moniales,
S. 3. & 4.

Trid. sess. 24.
c. 11. de Reso.

dinis degentibus extra claustra in domibus cōtigujs monasterijs, quas extra clausuram degere pro colligendis eleemosynis permittit Pius V. apud Bullarium, ne passim septa monasterij ingrediantur, & egrediantur contra ipsius Concilij decretum; quapropter non sunt privandæ exemptionibus, & immunitatibus concessis seruitricibus intra clausuram degentibus. *Ibidem art. 24. iuxta quod debet intelligi quod diximus supra de absolutione quoad Fratres n. 11. De quo Nauar. in cap. stat. suimus 9. quest. 3. dist. 56.*

18. Dictæ seruitrices extra claustra viuentes non possunt ingredi clausuram Monialium, nisi in casibus ex earū constitutionibus permittis, nec ipsis permittitur profiteri, nisi quadragesimum ætatis annum agant, ex eodem decreto Pij V. *Ibidem. Vide pro istis seruitricibus supra de clausura Monialium num. 3. & Tomo. 1. quest. 44. art. 4. ¶ De quo etiam Nauar. comment. 4. num. 56. §. ex quibus colligo, Sanchez lib. 6. de calog. cap. 15. à num. 54.*

Bullar. bul. 6.
Pij V. num. 3.

Bull. d. bul. 6.
Pij V.

RESOLVTIO XCIX. De Mulieribus.

QUÆCUNQUE mulieres honestæ, & idoneæ possunt admitti ad habitum Regularem Eremitarum S. Augustini, ad instar Tertiariarum Ordinis Minorum, & Prædicatorum viuentium priuatim in suis domibus (quas in Hispania vulgus appellat Beatas) ex concessione Eugenij Quarti, & Martini V. Apud Minores verò tales non admittuntur sine licentia Ministri, aut Commissarij Generalis, ex statuto Ordinis Tolerano. *Tomo 3. quest. 7. art. 1. De quo Collector Mendicant. tit. mulieres §. 1. & titulo oblata Fratrum §. 2.*

1. Leo X. in Concilio Lateranensi declarauit huiusmodi Mantelatas, seu Tertiarias priuatim in suis domibus viuentes non gaudere privilegijs Fratrum quoad exemptionem, sed ad onera laicis imposita teneri, & coram iudice seculari conueniri posse, nisi votum castitatis emittant, ut infra de Tertiarijs num. 5. dicemus. *Ibidem art. 2.*

2. In contractu mulieris consensus, & licentia viri est de substantia actus, & sine illa contractus nullius valoris existit, teneturq; contrahēs rem ex ipso contractu acquisitā restituere, etiā in foro conscientie, quia lex iusta non fundata principaliter in præsumptione seruanda est in vtroque foro, *Tomo 3. quest. 56. art. 3. De quo Couar. regula peccatum, 2. p. §. 3. in fine, Palatius Rubius l. 55. Tau. n. 17. vide supra resolut. 96. n. 6.*

3. Mulieres de iure Canonico non sunt testes idonei in criminalibus, & secundum aliquos, etiā de iure Ciuili, nisi aliter veritas haberi non possit. In casibus verò, in quibus de iure admittitur illarum tes-

Hhhh 2

timō

timonium, minus fidei eis adhibetur, quam viris. *Tomo 2. quæst. 20. art. 3.*
De quo Tiraquel. tract. de legibus connubial. l. 9. num. 49. Maranta de
ordine iudic. p. 4. num. 43. Speculator tit. de testibus S. p. ostquam, vers.
porro. Vide supra de testibus num. 14.

RESOLVTIO C. De Notarijs.

GENERALES, Prouinciales, ac alij superiores Regularium, quibus processus fulminare incumbit, iuridicè creat ex suis Religiosis notarios ad certas causas, quos secretarios vocant, sed non possunt perpetuos, præcipuè ad causas extra Religionem decidendas. Ad quod est quoddam priuilegium *Pij V factum Prædicatoribus apud Bullarium quo possunt Menoicantes, & alij communicantes in priuilegijs instituire sui Ordinis Fratres idoneos in notarios publicos pro intimandis mandatis, & rescriptis Apostolicis publicam, vel priuam Religionis utilitatem concernentibus, quibus plena, & indubitata fides adhibenda est in iudicio, & extra, seu vbi que ac alijs quibuscunque publicis, & authenticis rogatis notarijs, Tomo 3. quæst. 8. art. 1.* ¶ Idem tradit Portel verb. Notarius num. 1. vbi notat cum nostro Auctore, hos notarios esse perpetuos pro negotijs priuilegijs etiam extra ordinem. At nullibi inueni id à iure Auctorem.

2 Notarium factum Monachum posse compelli ad edendum instrumenta de protocolis suis ad resumendum illa, ad partium instantiam, conueniri que coram iudice seculari, cuius olim erat notarius, tenent aliqui. Sed alij melius affirmant, conueniri debere monasterium ad hanc editionem coram proprio iudice, seu prælato. Cui sententiæ innuit, seu se inclinare videtur Auctor, eamque sequitur absque dubio, oppositè tantum referens Auctores, quidquid illam ipsi Auctori tribuere contulerat Portel verb. Notarius, num. 4. Non tamen cogi potest monachus, qui fuit notarius, ad conficiendum de nouo instrumenta. *ibid. art. 3.* De quo Bart. in l. 1. ff. de iudic. & in l. 1. ff. de pœnis, & in cap. si diligenti, de foro competenti. & in l. locum habet §. si pœnas, num. 3. & 4. ff. de tabulis exhibendis.

Idem tradunt Bernard. Diaz in pract. canonic. cap. 58. num. 3. Syluest. verb. rebellio, quæst. 3. dicto 4. Nauar. comment. 2. num. 42. de regular. Couar. pract. cap. 19. num. 8. verb. Monachus, quibus, & alijs pluribus cum Auctore (cui tribuit eam sententiam) relatis resoluit Sánchez lib. 6. decalog. cap. 17. num. 49. & sequentibus.

3 Consuetudo Religionum de inquirendo, & manu propria acta scribendo, non adhibito notario, seu secretario, ex duplici capite potest saluari: primo, ex renunciatione sui iuris, cui in aliquibus Religiosi per

*Bullar. bulla
12. Pij V.*

*Explicatur
mens Aucto
ris.*

professionem renunciare videntur: secundo, quia vt in plurimum de minimis, & ad correctionem inter eos agitur. Vnde in grauib. præsentia No tarij omnino requiri mihi absq; dubio videtur, ex mente, *cap. quoniam contra. de probat.* vbi tanquam quid essentialè iudicij id requiri videtur. *Tomo 2. quæst. 13. artic. 2. & 3.* cui innuit Auctor in Addit. Summæ. Tom. 4. cap. 58. num. 9. in fine.

4 Notarius Regularis in processu faciendo contra aliquem Religiosum, vltra subscriptionem testium ipse debet subscribere proprio nomine in vnoquoque eorum dicto, vt habetur expressè in Authentica, de instrumentis. cautio. & fide, vbi glossa. §. sed si instrumentum, *Addit. summa tom. 4. capit. 58. num. 10.* De quo Couar. Pract. qq. c. 20. num. 5. & nos diximus resolut. 42. nu. 28.

5 Danda est fides libris ratiocinij, vel similibus obligationibus scriptis manu Notarij Monachi, vel Monialis deputatorum à Capitulo ad scribendum bona, & redditus Monasterij, etiam in foro seculari, vt vsus obtinuit, argumento, *cap. cum dilectus, de fide instrumenti.* & ita iudicatum fuisse, refertur. *Addit. summa vbi supra num. 11.* De quo Valascus lib. 1. Consultat. laton in l. admonens, num. 112. ff. de iure iurand. vbi Bart. nu. 28. & in l. quædam. §. numeralius, de edendo.

RESOLVTIO CI. De Nouitijs.

RECEPTIO Nouitiorum apud Minores reservatur foris Ministris Generalibus, & Prouincialibus, ex declaratione Nicolai II. in cap. exiit, de verbor. signific. lib. 6. Vicarij autè Prouincialium ex officio hanc facultatem non habent, nisi id expressè illis commissum fuerit. Idem ex iure communi habent alie Religiones, nisi aliud statuto caueatur. *Tom. 3. quæst. 9. art. 1.*

Idem docet P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 15. art. 1. vbi in principio ait, potestatem recipiendi Nouitios penes Abbates, seu prælatos immediatos conueniunt residere ex iure communi. *cap. ad Apostolicam, cap. correctum de Regular. §. final. eodem titulo in 6.* vbi Panormitanus cum glossa ibi. verb. peruenati & ex multis alijs iuribus probat Nauar. lib. 3. conf. 62. de Regular. & lib. 1. conf. 9. de constit.

2 Apud Ordinem S. Clare nulla foemina admittitur ad habitum, vel ad professionem, nisi de Prouincialis, vel Visitatoris licentia, ex Nicolao V. Apud Moniales aliarum Religionum id ad duos superiores pertinere indubitati iuris est. *ibid. art. 2.* Idem tradit P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 8. art. 1.

3 Olim præceperat Sixtus V. fieri informationem ad Ordinem recipi-

H h h 3

piendo.

piendorum ante vestitionem habitus Regularis, sed postea Gregorius, XIII. pro Monachalibus, in quibus est perpetua filiatio, summariam tantum sufficere ordinavit. Nunc autem ex Bulla Clementis Octavi in favorem Conventus S. Stephani Salmanticensis, Ordinis Prædicatorum, edita, ne detererentur iuvenes ab ingressu Religionis ob præviam informationem faciendam, sufficit iuramentum summere à recipiendo, quod non sit criminofus, ære alieno onustus, & alijs defectibus, seu impedimentis notatus, de quibus in Bulla Sixti V. dummodò postea ante professionem exacta informatio de supradictis fiat, & à Patribus, seu discretis Conventus approbetur. Quo privilegio fruuntur aliæ Religionēs communicantes, etiam Monachales. Tom. 3. quæst. 10. art. 1. ff. De quo vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 3. diff. 9. num. 7. & 8. & diff. 10. num. 1. 2. & 3. P. Miranda dicto tom. 1. quæst. 21. art. 1. P. Portel verbo, Novitius à num. 1. qui idem tradunt.

4. Novitiorum informationes examinandæ, & approbandæ sunt à superioribus, vel ab inferioribus prælatis facultatem habentibus recipiendi Novitios, cum quatuor Patribus ex dignioribus, seu antiquioribus Conventus in vnum congregatis, de quorum consensu ad habitum admisi sunt, iuxta formam constitutionis Clementis VIII. vel eorundem duobus superioribus in vnum congregatis, iuxta Bullam Sixti V. Receptio autem novitiorum potest fieri à superioribus quocumque tempore extra Capitulum de consensu quatuor definitorum, vel quatuor Patrum de antiquioribus Conventus, sed hoc in Hispania tantum, ex dicta Bulla Clementis Octavi, *ibid. art. 2.* ¶ Idem docent P. Miranda d. q. 21. a. 3. & 4. Portel vbi sup. n. 3. & 4. Villalob. sup. n. 4. & diff. 10. n. 14.

¶ Quatuor debent necessario inuestigari in informatione novitiorum, ex Bulla Sixti V. Primo de eorum parentibus, an scilicet sint legitimi, nec ne. Secundo, an aliquod crimen commiserint. Tertiò, an sint grauati ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum. Quartò, an reddendis ratlocinijs sint obnoxij, ita vt ex huiusmodi causalibus, vel molestia illis sit illata, vel inferri timeatur, de quibus sigillatim dicemus infra. *ibid. art. 3.* ¶ Idem tradunt P. Miranda ea quæst. 21. art. 2. Portel à nu. 10. P. Villalobos ea diff. 10. à num. 6.

6. Hodie quicumque illegitimi ex quocumque illicito coitu nati habiles sunt ad Religionem, dummodò eorum merita, & virtutes suppleant defectum natalium, ex Gregorio XIV. Sic moderantè constitutionem Sixti V. Imò his etiam non suffragantibus meritis adhuc eorundem professio non irritatur, nec admittentes excōmunicantur, non habita circa id materia deliberatione. At filius Monachi nullo modo admitti potest in Religionem, vbi eius pater adhuc superstes est, etiam si merita eius, & virtutes suffragentur, ex eodem Gregor. XIV. qui tamen professionem illius expressè non irritat. *ibid. art. 4. & 5.* & nos diximus supra de illegitimis, à nu. 10. De quo P. Villalobos supra num. 8. & 9. & diff. 9. nu. 3.

7 Cum.

7. Cum sacrilegis tamen non est tam facilè dispensandum, quam cum naturalibus. *ibid. art. 6.* De quo dict. resolut. 76. de illegitimis, n. 11.

8. Homicida, & criminofus ad habitum Regularem admitti nõ possunt, admissorumque professio irrita omninò est, si eorum delictum est deductum in iudicium ante habitus susceptionem, ex Sixti V. constitutione: secus si post ingressum, vel post absolutionem à crimine per sententiam definitiuam, tunc enim licitè intrat, & valide profiteretur. *ibid. art. 7.* De quo Couar. Pract. q. 3. 2. num. 2. Nauar. in cap. non dicatis, num. 92. Vidè Sanchez ad præcepta lib. 4. cap. 16. nu. 39. Portel in addit. ad dubia verb. Novitius n. 4. P. Villalobos d. diff. 9. n. 2. ad finè, qui idè ferè docet.

9. Qui votum emisit Clericatus, vel Religionis ante patratum crimen, nec votum potuit adimplere, potest ingredi Religionem, nec à iudice seculari puniri potest, dummodò id in fraudem factum fuisse non præsumatur, & veritas emissi voti pateat per iuramentum ipsius voluentis, cui standum est. Sed hoc non habet locum in eo, qui vovit intrare ordinem Terziariorum B. Francisci in suis domibus extra Congregationem degentium. *ibid. art. 8.* De quo Bald. in l. 1. c. an seruus ex facto suo, lafon in l. cum quadam puella, num. 11. ff. de iurisdi. omnium iudicium. Plaça tractat. de delictis, lib. 1. cap. 25. nu. 61. ¶ Vidè Sanchez eo cap. 16. d. nu. 39. & 40. Portel vbi sup. n. 6. P. Mirand. d. tom. 1. quæst. 19. art. 8.

10. Receptio, & professio debitoris ære alieno grauati supra vires facultatum suarum est nulla, ex præfata constitutione Sixti V. quæ etiã procedit in eo, qui est cõdemnatus ad soluendã aliquam magnã poenã pecuniariã, nec eam soluit. Debita autè incerta ex eo, quod ignoratur, cui faciendã est restitutio eorundem, post factã diligentè inquisitionem non impediunt debitore ab ingressu Religionis. Nec rursus quando de consensu creditorum ingreditur debitor, vel cedit bonis, faciendo quod in se est ad soluendũ, & non potest, nec in futurũ posse speratur, vel probabile est manendo in seculo lucrifacere non valere ad satisfaciendum creditoribus, tunc enim secluso omni dolo, & fraude, etiã nulla præmissã bonorum cessione licitè ingredi poterit, relinquendo debitoribus bona, quæ habet. *ibid. art. 9.* De quo D. Thoma 2. 2. q. fin. art. 6. ad 3. Soto de iust. lib. 4. q. 7. art. vltim. ¶ Vidè Azor tom. 1. in sumoral. lib. 12. cap. 1. q. 5. Leonard. lib. 2. de iust. c. 41. n. 3. 2. Port. vbi sup. à nu. 19. & in addit. ad dubia à n. 8. vsq. ad 12. Sanchez lib. 4. decalogi c. 19. à nu. 4. & n. 21. 24. & 25. cum seqq.

11. Qui Virginè sub spe futuri matrimonij carnaliter cognouit, ob idq. mansit infamiae labe notatæ, tenetur illã prius dotare, iuxta suã conditionem personæ, quã Religionè ingrediatur aliàs professio nulla iudicanda erit, si probetur tale debitũ esse supra vires facultatum suarum, iuxta dictã Bullã Sixti V. *ibid. S. notandũ est etiã.* De quo Naua. in c. sui partio 12. q. 1. n. 8. & lib. 4. conf. 21. de sponsalibus p. 377. col. 2. ¶ Idem docet Portel in addit. v. Novitius, n. 13. Les. de iust. lib. 2. c. 10. dubit. 4. vbi resoluit eũ qui antè vouerat ingredi Religionè, si postea puellã sub promissione matrimonio-

rimonij deceperit, non possit intrare, si ipsa votum ipsius ignoravit, non tamen, si sciuit, & c. 41. dubio. 3. inter eos, qui non possunt ingredi Religionem, numerat eum, qui Virginem sub sp̄e matrimonij defloravit.

Defenditur Auctoris sententia. Neq; supradictis obstat, quod non potest dici revera ære alieno gratum, qui ratione strupatæ Virginis manet obligatus ad constituendum illi sufficientem dotem, vt contra Auctorem hic vult probare Sanchez lib. 4. De calogi cap. 19. num. 26. in fine. Nam respondetur, quod si puellæ constituenda est magna dos, quia est non infimæ conditionis, iam ea dos soluenda dici potest ingens æs alienum supra vires facultatum debitoris plebæi non diuitis. Vnde si puella sit infimæ, vel mediæ conditionis, & deflorator habet ad constituendum illi sufficientem dotem, professio, vtique tepabit, ex sententia Auctoris, quia Pontifex tantum inhabilitat eum, qui ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatus existit. Itaque Auctor non indistinctè tenet, omnem defloratorem Virginis dici ære alieno grauatum supra vires facultatum suarum, sed eum dumtaxat, qui considerata sui, & puellæ defloratæ conditione non potest ei debitam dotem, ad nubendum alteri, constituere: tunc enim ipse tenetur eam ducere vxorem, nec potest ad Religionem admitti: sicut ad idem tenetur qui virginem sub sp̄e futuri matrimonij cognouit, nec potest propter generis eiusdem claritatem aliter decori, & honori ipsius consulere, nisi eam ducendo in vxorem, etiam posito voto Religionis, & data potentia ad dotandam puellam. Atque ita Auctori adhæret Portel in Addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 13. vbi tradit, ingens debitum, censeri illud, quod est notabile, & magnum debitum a tenente persona debitoris, & summa debiti, qualis censetur dos debita defloratæ Virgini, saltem respectu hominis plebæi. Accedit, quod si talis strupator iuridicè iam accusatus, vel inquisitus sit, tanquam criminofus impeditur ab ingressu Religionis, quia commisit crimen, cui in seculo poena vltimi supplicij infligitur, quando scilicet peccatum fuit in domino parentum ipsius strupatæ Virginis, vt bene obseruat idè Portel loco proxime citato. Idem dicendum iudico de eo, qui multatus est ad soluendum ingentem pecuniæ summam, nam si magna est, & supra vires facultatum suarum, reuera dici potest ingenti ære alieno grauatus, iuxta constitutionem Sixti V. quidquid contradicat idem Sanchez loco supra allegato.

12. Hiberni, seu Irlandenses residentes apud Collegia Romæ, & Hispaniæ pro ipsi constructa possunt ingredi Religionem, non obstant te iuramento, quod faciunt de eundo in Angliam, vel Irlandiam ad prædicandum ibi, & defensurum Catholicam fidem apud hæreticos, nam tale iuramentum etiam votiuum est commutabile in Religionem. Ita Salmantice in praxi admissum est de consilio doctissimorum virorum, quidquid aliqui in oppositum sentiant. *ibid. art. 10. De quo Soro lib. 8. de iust. q. 1. art. 9.*

13 Ex

13. Ex eadem constitutione Sixti V. qui reddendis ratiocinijs ita obnoxius est, vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia ei iam strillata, vel in ferri timeatur, nec licitè intrat, nec validè profitetur Religionem, siue ratiocinium sit publicum ratione administrationis rerum ad Rempublicam pertinentium, siue priuatum ratione administrationis rerum priuarum, ad quod tenentur tutores, Curatores, Procuratores, actores, ac executores, qui similiter prohibentur sacris Ordinari, cap. 1. de obligat. ad ratiocinia, Auctor. *ibidem art. 11. De quo Syluest. verb. ratiocinium. ¶ Vidè Azor tom. 1. inst. Moral. lib. 12. cap. 3. quæst. 8. Sanchez eo cap. 19. numer. 2. vbi notat valere hodie professionem grauatorum ære alieno, & obnoxiorum reddendis ratiocinijs, quia Clemens VIII. reduxit Bullam Sixti V. ad terminos iuris communis.*

14. Facta diligenti informatione de supradictis, si postea appareat de illius falsitate, non idè facta professio statim nulla iudicanda est, & bona fide, & simplicitate factum est à prælati fraudulenter decaptis, nam Sixtus V. tantum annullauit professionem eorum, qui temerè contra suam constitutionem admittuntur. *ibid. art. 12. & nos infra dicemus iterum de professis post constitutionem Sixti V. num. 89. & 91. Idem docet Portel verb. Nouitijs informationes, num. 5. P. Villalobos d. tract. 35. diffi. 9. num. 5. & 6.*

15. Hæc solemnitas informationis, & examen super prædictis non requiritur in Nouitijs minoribus sexdecim annis, nec in his, qui sunt ex longuissimis prouincijs, ad quas intra annum probationis difficiliter potest recurri, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus derinetur: nec item in Religiosis translatis de vna ad aliam Religionem, nec tandem in Nouitijs Monialium, ex dicta constitutione Sixti V. *ibid. art. 13. De quo P. Villalob. 2. p. summa tract. 35. diffi. 10. nu. 12. & 13. Portel vbi sup. num. 7. & 8.*

16. Descendentes à Iudæis, Mauris, & alijs infidelibus nouiter ad fidem conuersis non possunt excludi per statutum Ordinis à receptione habitus Regularis, ita quod eorū professio annulletur, nisi id auctoritate Apostolica specialiter id ipsum indulgente fiat: nã Iure Canonico omnes fideles sunt idonei ad Religionem. Vnde statutum non annullans professionem iustis de causis factam, etiam sine auctoritate Apostolica valere à sapientissimis iudicatur, dummodò non fiat odio generis, eritque professio eorū de facto peracta valida. *Tom. 3. quæst. 11. art. 1. & tom. 1. quæst. 10. artic. 3. & quæst. 14. artic. 1. & 2. De quo Nauarrus. lib. 3. cons. 26. num. 4. & 5. de Regularibus Couar. in Clem. si forisus, 1. p. n. 7. ¶ Idem docet post nostrum Auctorem, & Nauar. P. Villalob. eo tract. 35. diffi. 11. nu. 5. & 6. & nos diximus resol. 90. nu. 58.*

17. Præfatum statutum arcens à Religione descendentes à Iudæis, & Sarracenis, eorumque annullans professionem non sufficit fieri à Capitulo habente auctoritatè à Papa ad cõdenda statuta, sed necessario ad

Iiii

id

id requiritur speciale rescriptum, & confirmatio Apostolica, quia confirmatio statutorum facta à Papa intelligitur, quatenus ipsa non sunt contraria iuri communi, & sacris Canonibus, cuiusmodi est istud. Unde nullus eorum potest à Religione abridolum, quod professus sit contra præfatum statutum, potest tamen expelli ex defectu consensus recipientium, quando scilicet professio facta fuit sub conditione, & protestatione expressa, quod non descendisset à tali genere maculato, taliter enim professus non est habendus pro professio, etiam in foro conscientie, habitumque demittere licet poterit, declarata prius nullitate suæ professionis, nec potest talis professio à principio nulla tractu temporis conualescere, seu rata, ac valida reddi per delationem habitus, aut vocem in capitulo per multos annos exercitam inter Fratres, & apud Fratres. *Ibid. d. q. 11. art. 2. De quo Nauar. cap. 12. nu. 31. & lib. 3. conf. 5. nu. 15. de Regularibus & in cap. statutum, num. 15. & sequitur Portel verbo Nouitij qualitates, lit. 30. & verb. electio, n. 11. Simanc. de Catholicis instit. tit. 47. n. 84. & in defensione statuti Toletani, Did. Per. in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordin. & l. 1. tit. 1. lib. 4. idem Nauar. dict. lib. 3. conf. 26. de Regularibus, quos, & alios refert, & sequitur P. Miranda 1. tom. sui Manualis prælatorum q. 19. art. 7. §. secundo præmitto, & tom. 2. q. 1. art. 1. §. secundo præmitto, & q. 19. art. 6. P. Villalob. supra nu. 5. & 6.*

18 Taliter professus, vel de nouo debet profiteri peracto prius anno integro probationis, vel potest permanere in Monasterio post annū de consensu recipientiū aliquantulum antequam profiteatur, eritque tunc tacite professus, non à die primæ, sed posterioris professionis. Vel tandem post est Dominus Papa de consensu recipientiū, & recepti annū probationis habere pro legitime cōpleto, non obstante Tridentino Concilio, eiusque professionē ratam habere, ut ipse gaudeat gradu, & honore, quibus gauderet à die, quo fuerat primū professus, ad tollendū scandalum, & inquietudinē, quæ ex eo oriri potest. Quod ut remedium valde cōmodum est amplectendum, & à Domino Papa supplicandū. *Ibid. art. 3. De quo Nauar. lib. 3. conf. 5. n. 19. & 20. de Regularibus.*

Vide Sanch. lib. 7. de mat. disp. 37. nu. 47. & 48. vbi resoluit, non esse repetendū nouitiatum, quauis publicè constaret professionem, & nouitiatū fuisse irrita, vbi latè dubiū tractat, & tandē asserit, tutius esse pro foro conscientie secretò impetrare dispensationē Pontificis eū nouitiatū suppletis, idē reperit lib. 5. ad præcepta c. 4. n. 14. vbi tenet, & defendit id ipsum, etiā quando nouitiatus, & professio essent irrita ratione inabilitatis perpetuæ profitentis, vel etiā ex defectu veri cōsensu ipsius.

19 Apud nos Minores de Obseruantia, & idem apud Minimos, non possunt ad habitum Regularem recipi descendentes ex Iudæis, Saracenis, & Hæreticis, quorum corpora, ossa, vel statua ex parte patris, vel matris vsque ad quartam generationem inclusuē in vindictam fidei concremata fuerunt, eorumque professio annullatur per Bullas Pau-

li

li III. & Greg. XIII. & idem est de conuersis nouiter ad fidē in nostro Ordine Minorum, ex eodem Paulo III. apud Bullarium. Unde qui descendunt ex dicto genere infidelium, & hæreticorum, quorum corpora, ossa, seu statua non fuerunt igni tradita licet recipiuntur ad habitū, & validè profiteantur, & ad honores, & dignitates rectè admittuntur in præfatis Religionibus, vt expressè habetur in dicta Bulla Gregorij XIII. pro Minimis, cum post susceptum (ait Pontifex) baptisma Iudæi, & Græci distinctio esse non debeat, vt ad Romanos cap. 10. Auctor est D. Paulus. Quæ opinio, etiam apud nos Minores tanquam magis probabilis, pia, ac iuri Canonico cōformior amplecti potest, quidquid in oppositum dicant alij, iuxta quod potest, & debet fieri protestatio quæ apud nos solet fieri ante professionem. *Ibidem art. 4. & Tom. 1. quas. 14. art. 4. & 5. & in summatom. 2. cap. 14. De quo Portel vbi supra. Pat. Miranda locis supra citatis, qui quauis oppositam sententiam multis rationibus stabiiliat, non negat tamen nostram tanquam piam, ac benignam posse tueri, & teneri. Vide eundem Portel in Addit. ad dubia verb. Nouitius à n. 19. vbi plura ad hoc congerit perdocte, & P. Villal. vbi sup. n. 3.*

20 Dicitur constitutiones Apostolicas (dato, & non concessa) quod cōprehendant omnes descendentes ex dictis infidelibus, etiā si eorum corpora non sint igni tradita, seu cōbusta, non tamen habent locū, nec extenduntur ad eos, qui extra quartū gradū, seu generationē descendūt à dicto genere maculato per lineā rectā, quia sic expressè restringunt ipsi præfati Pontifices suū decretum ad descendentes tantūmodo intra quartā generationē, in expressis verbis non est locus cōiecturis, l. cōtinuos. §. cū ita. ff. de verb. oblig. Ex quorū verborum tenore etiā clarè deducitur, non extendi dictū decretū ad gradus collaterales, de quibus nulla ibi fit mentio, sed tantū de descendentes intra quartū gradū per lineā rectā, vt patet ex dictis Bullis. *Ibid. d. q. 14. art. 6. De quo P. Miran. d. to. 2. q. 1. art. 1. conc. 4. qui idē tenet post Nau. lib. 5. cōf. 22. tit. de hæret. n. 5.*

21 Prius III. apud Bullariū extendit supradictum decretū ad descendentes à Mauris, & pro Cōgregatione S. Benedicti Vallisoleri amplius statuit, quod nullus descendens ex Mauris, Turcis, vel hæreticis vsque ad quartū gradū, vel qui aliquādo per Inquisitores inquisitus, punitus, vel confessus esset, possit admitti ad habitū Regularem, & qui iam admissus, & professus esset, ad nullū officiū, dignitatē, vel administrationem ordinis assummi, & eligi posset. Vbi vides, quod non requirit hic Pontifex, vt proauorū corpora, vel ossa fuerint cōbusta, sicut Paulus III. requirit pro Minoribus. Sed hoc seruari tantū debet apud Ordine S. Benedicti, pro quo decretū est, nec extenditur ad alias Religiones, qui nō cōmunicāt in poenis, sed tantū in fauoribus, & priuilegijs, vt bene notat Portel d. v. Nouitius, n. 21. De quo etiā Nau. lib. 5. conf. 22. tit. de hæreticis in 2. edit. & toto conf. 1. tit. de Iudæis in 5. edit. Anja de celsuris 7. p. disp. dub. 3. Sanch. lib. 2. Decal. c. 7. n. 3. qui ibi refert dictā cōstitutionē

Illi 2

Pauli

Bullar. bulla
2. Pauli 4. &
bull. 36. Greg.
gor. 13.

Roman. c. 101

Ibid. seß. 25.
6. 15. de Reg.

Bull. bul. 3. Pij
4. & bull. 4.

Pauli III. non esse in usu apud Minoritas. Sed contrarium videmus in praxi seruari apud nos, nam semper ante habitus susceptionem interrogantur nouitij recipiendi, & sic iuridica protestatio iuxta dictam Bullam Pauli III. Patres verò Ordinis Minorum obseruent circa hoc, quod dictus Gregorius XIII. pro sua Religione decreuit apud Bullarium.

*Bull. d. Bulla
36. Greg. 13.*

22 Quamuis iuxta iuris rigorem, ac probabilior, & magis piam sententiam filij, & descendentes ex hæreticis combustis ante patratum crimen apostolice à fide concepti, aut nati non comprehendantur in dictis constitutionibus Apostolicis quantum ad prælaturas, & dignitates in ordine obtinendas: tales tamen non debent admitti, quando notoriè id constat eligentibus. Nam vilibus, & infamibus portæ dignitatum patere non debet, prout *capit. interdilectos, de excessibus prælatorum*, habetur: hi autem, saltem infamia facti reputantur infames. Ita Auctor. *Tom. 1. quæst. 14. art. 3.* Ex cuius mente satis colligitur, idem à fortiori dicendum esse quantum ad admissionem huiusmodi infamiae labe infectorum ad habitum Religionis, quippe qui sunt inhabiles ad Religionem, & irregulares, vt expressè decreuit Bonifacius VIII. in *capit. statutum felicis de hæreticis. in 6.* & resoluit Auctor. *Tom. 1. quæst. 24. art. 7. S. filij præterea hæreticorum*, ex dicta cõstitutione Sixti Quinti expressè cauetur in statutis Ordinis Segouiensibus. Atque ita de infamia, siue infamia sit iuris, siue facti, qui non potest eligi in Abbatem, docet Sanchez libr. 5. Decalogi, capit. 5. num. 24. post Maiolum libr. 1. de irregularit. cap. 29. num. 12. & 13. Vivald. in candelabro Sacrament. part. 3. cap. 5. num. 11. in 2. edit. Idque confirmari potest ex traditis ab eodem Sancio libr. 2. Decalogi, capit. 27. à num. 10. vbi loquendo de hæreticis quæstionem pro veraque parte disputat, & tandem parti neganti, tanquam probabiliori adhæret. Idem expressè in nostris terminis affirmant Portel in addit. ad dubia verbo, Nouitius, num. 23. P. Villalobos dicta difficult. 11. num. 4. qui notat, in dubio tales præsumi fuisse natos ante patratum crimen hæresis, quia poenæ debent restringi. Hæc sententia mihi probabilis multum viderur, & in praxi amplectendam omninò iudico, licet opposita speculatiuè sit probabilior. Debet tamen limitari ad nondum admissos ad habitum, qui omninò repellendi sunt, semel namque admissi validè professi ab omnibus iudicantur.

23 Nullum ius, vel præceptum Regulæ determinat ætatem recipiendorum ad Ordinem, etiam apud nos Minores. Vnde iuuenes adhuc impuberes, & sine ætate ad profitendum posse ad Religionem admitti, communior sententia, & praxis tenet, quidquid alij in oppositum contendunt. Verum est tamen, quod ingrediens Religionem ante annos pubertatis (qui in viris sunt quatuordecim, & in fœminis duodecim anni completi) potest à parentibus, & tutoribus extrahi, vt definitur, *capit. 2. capit. ad nostram de Regularibus, capit. si in qualibet*

cap.

*Salutis ordin.
Segouensib.
ca. 1. de recep-
tione nouitio-
rum, inquisi-
tione 7.*

cap. puella 20. quæst. 2. dummodo fiat intra annum post susceptum habitum, seu ingressum. Quapropter Tridentino decreto habetur, quod puella volens habitum Regularem suscipere, si maior duodecim annis sit, non antea eum suscipiat, quam exploretur eius voluntas ab ordinario, an eoaeta, vel seducta sit. Vnde minor duodecim annis non prohibetur in dicto decreto ingredi, de consensu parentum, vel curatorum, vt statim probabimus. *Tom. 3. quæst. 12. art. 1. & 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. vlt. art. 5. Pisa super Regula Fratrum Minorum cap. 2. Zerola in praxi Episcop. 1. p. verb. Moniales, pag. 32. & 258.

*Trid. sess. 25.
c. 17. de Reg.*

24 Sed hæc sententia, & intellectus Auctoris non placet Sancio ad præcepta decalogi lib. 4. cap. 18. num. 33. & 34. vbi resoluit, in dicto decreto Tridentino non prohiberi, puellas 12. annis minores ingredi Religionem: Imò ait, in eo supponi, recipi posse, alias non loqueretur Concilium sub conditione: *si maior duodecim annis fuerit.* Conditionalis autem nihil ponit in esse: ac proinde nil alienius à sacra Synodi mente excogitari posse asserit, quam illum sensum datum ab Auctore, quem contextus eius decreti, nescio (ait) qualiter pati valeat, quippe quod ibi nihil de ætate puellæ ad Religionem admittendæ decernitur, sed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis. Tandemque concludit, duo in eo decreto statui: Alterum, vt puella maior duodecim annis, quantæcunque ætatis sit, duplex examè Episcopi subeat: aliud ante habitus susceptionem: & aliud postea ante professionem. Alterum verò quod in eo decreto statuitur, est, vt puella minor duodecim annis ingrediens vnicum examen subeat, nempe ante professionem: quoniam, inquit, ante ætatem duodenariam vanum existimauit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis usum puellæ. Hæc Sanchez.

*Elucidatur
& tuetur sè
tentia Auct.*

Fateor quidem hanc expositionem Sancij genuinam, & adaptam videri contextui dicti decreti Tridentini: ex eo tamen, quod Auctor illam non approbat, non rectè inferitur, ipsum sentisse, prohiberi in dicto decreto puellis duodecim annis minoribus ingressum Religionis, non enim id absolute affirmat, sed duntaxat, quod ipsæ non admittantur ante dictam ætatem, iuxta antiqui iuris terminos, ne a parentibus, vel tutoribus extrahi possint. Vnde de eorundem consensu posse ingredi, idque in Tridentino non prohiberi aperte fatetur: quod, inquit, nil aliud disponit, quam id, quod iura antiqua disponebant. Ex quibus concluditur argumentem, & instantiam Sancij omninò non conuincere contra sententiam Auctoris: quæ modo præfata intellecta non repugnat contextui Tridentini, imò ex eo aperte colligitur, posse dictas puellas minores, seu impuberes ad Religionem admitti, nempe consentientibus parentibus, vel tutoribus, iuxta iuris antiqui dispositionem, in *cap. significatum, de Regular.* cuius correctio omninò fugienda est, si aliàs cum iure nouo Tridentini compatitur, vel in eo expressè non reuocatur.

liii ;

Vite

Vide P. Miranda tract. de monialibus quest. 8. art. 2. Pöffel verb. nouitia num. 1. P. Villalob. 2. p. tract. 35. difficul. 12. nu. 2. F. Ioan. de la Cruz de statu relig. lib. 1. cap. 8. in fine.

25 Senes ob infirmitatem ætatis, quæ pro morbo reputatur, ad habitum Regularem non sunt admittendi, cum asperitates Ordinis non valeant experiri, & subleuari. Dispensatiuè tamen aliqui possunt admitti, quando ex eo magna populi ædificatio sequi speratur ob eminentiã personæ. *Ibid. art. 3.* De quo D. Bonauent. super Regula Fratrum Minorum quest. 195. Abb. in *cap. magna num. 2. de voto*, per text. ibi.

Idem ferè docet Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. num. 52. vbi resoluit, senes validè, & licitè profiteri, quia obligatio ad Religionis substantia, nempe tria vota essentialia nullis corporis viribus eger, sed solo voluntatis affectu, reliqua autem regulæ præcepta non obligant semper, & pro semper, sed eo modo, quo regula obligat, nempe dum iusta causa ea seruandi non excusat, vt benè docet noster Auctor allegatus ab ipso Sañcio tom. 2. Summæ cap. 6. num. 13. & tradit etiam P. Villalobos dicta difficul. 12. num. 3.

De Nouitijs vxoratis.

26 Maritus sine vxoris licentia ingrediens Religionem potest ab illa reuocari, nisi ipse obijciat, & probat adulterium, *cap. constitutus, de conuers. coniugat.* Item potest reuocari, si vi, vel metu consentiat mulier, *cap. accedens, eodem titulo.* Vnde si sponte consentium dedit, illa que sit anus, non potest à Religionè maritum reuocare, etiam ipsa non promittente castitatem: si verò sit iuuenis, neque castitatem promissit, potest vir compelli ad cohabitandum cum ea, *cap. 1. cap. quidam, de conuers. coniugator. cap. Agathosa, cap. quia Agatho, cap. si quis coniugatus 27. quest. 2.* cum alijs multis. Illi tamen, qui se, & sua tradidit monasterio sine licentia vxoris, si reuocetur, restituenda sunt ipsa bona, quæ donauit. *romo 3. quest. 13. art. 12.* De quo Gregor. Lopez l. 11. tit. 7. part. 1. verb. *serue à viuir con ella.*

Vide quæ tradunt Lessius de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 3. à n. 25. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 1. quest. 6. in fine, relatus à P. Villalob. 2. p. tract. 35. difficul. 7. num. 17. qui tenent, quod si mulier nec consentiat, nec contradicat, sed tantùm taceat, seu dissimulet adhuc potest maritum reuocare per *cap. consuluit, de conuers. coniugat.* sed ibi tantùm habetur, quod vir mortua dicta vxore ad sæculum redire non potest, sed debet in Religionè permanere, idque statim firmat idem Azor, rationemque reddit, quia eo ipso, quod vxor, dum viueret, virum non repetiuit, cum posset, consensisse videtur, vt in Religionè permaneret, & ratam habuit eius professionem.

27 Vxor concedens licentiam marito ad ingrediendum Religionem non censetur tacitè continentiam vouisse, quia præsumitur inscicia iuris

iuris, *cap. 1. de conuers. coniug. l. 11. tit. 7. part. 1.* Vnde si conscia, & certificata concessit, videtur tale votum vouere, votum tamen tanquam conditionale habendum est, donec vir professionem faciat, quia vxori illi expressè vouenti castitatem adhuc ius competit repetendi illam, si intra annum probationis Religionem deserat. *Ibidem art. 4.* De quo Abb. in dict. *cap. 1. de conuers. coniugat.* Gregorius Lopez vbi supra verb. *salieffe de la orden.* Vide Azor supra §. si quæras, ad finem. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 25. difficul. 7. num. 17. qui ferè idem docent.

28 Vir sine licentia vxoris ingrediens Religionem, & ab ea reuocatus post emissam professionem, mortua vxore ad ordinem redire debet, nec licitè contrahere potest, matrimonium tamen de facto contractum tenebit, quidquid sit de peccato contrahentis, nec potest compelli ad regressum, *cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuers. coniug.* Item vxor potest ingredi Religionem, etiam inuito, & contradicente marito, qui sine consensu ipsius ingressus est monasterium, nisi ante ingressum mulieris vir exeat de claustro, & cohabitet cum illa, tunc enim non licet eo inuito ingredi, dict. *cap. quidam, cap. placet, de conuers. coniugat. l. 12. tit. 7. part. 1.* Secus si ingrediente viro de licentia vxoris, ipsa expressè, vel tacitè continentiam vouit: quia tamen illa erat iuuenis, & reuult intrare, vir de monasterio fuit reuocatus, iuxta terminos dicti *cap. 1. de conuers. coniugat.* nam eo casu post mortem ipsius vxoris iterum contrahens vir, non tenebit quidem contractum matrimonium, *cap. ex parte, eodem titul.* quia professio viri tenuit, supposito quod fuit facta de consensu vxoris. *Ibidem art. 3.* De quo Hostiens. in *summa de conuers. coniugat. §. qualiter, vers. sed quid si quis.* Gregorius Lopez in dicta l. 12.

Sententia Auctoris, de qua hoc num. 28. dum habet, maritum sine licentia vxoris Religionem ingredientem, & ab ea reuocatum, mortua vxore ad monasterium redire debere, nisi explicetur, admitti non potest, pugnat enim expressè cum *cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuers. coniug.* ab Auctore citatis, vbi differris verbis proditum est, maritum ratione voti ad monasterium redire non teneri, licet quoad debiti exactione votum tenuerit, & vt ulterius aliam vxorem accipiat. Ergò nè in re tã aperta lapsus videamus Auctorem nostrum, sic meo videri accipientem est, quasi docere videatur, maritum non cogendum ad monasterium redire, sed tamen consultius, & congruentius ad salutem facere, si ad monasterium redeat, vt ait dict. *cap. placet*, in fin. non enim aliter verbu, debet, quo vsus est Auctor, accipi potest, alioquin si ad necessitatem referamus, vt frequentiùs solet verbum hoc in iure accipit, falsa certè Auctoris sententia redderetur. Videatur de hac re Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 3. à num. 25.

An verò sponsa duodecim annorum post matrimonium ratum, & non consummatum ingrediens Religionem compellenda sit intra duos menses professionem emittere iuxta terminos iuris antiqui? Vide supra

Exponitur
sententia Au-
toris.

supra

supra de matrimonio num. 8. & Lessum de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 50. §. septimo, annum.

De libertate, & educatione nouitiorum.

29 Iuuenes ad habitum Regularem admittendi debent de bono spiritu, & affectu examinari, an scilicet amore Dei ducti accedant, animi sui constantiam, fiduciam, corporis validitatem, status congruentiam, personae qualitatem, internam vocationem, & operis scopum, ac finem maturè præmeditando, exactèque discutiendo, ne cum rubore ab incepto resiliant, & adspiciant retrò post missionem manus ad aratrum, sicutque non apti regno Dei. Nemo tamen Religionis perfectionem affectans deterrendus est; Dominus enim suis athletis à dextris adest, præstò suam opem conferens *Tomo 3. quæst. 14. art. 1.* De quo Laurentius Iustinianus de disciplina, & perfect. monast. conuers. cap. 5. D. Basilius Magnus interogat. 10. Caiet. 2. 2. quæst. 189. art. 10. ad quintum.

30 Quauis laudabile sit inducere quemquam ad Religionem reformatam, non tamen ad vouendum Religionis ingressum, ne coactè fiat quod liberè, & spontaneè ob amorem, & imitationem Christi Domini, fugamque sæculi fieri debet, ob idque in laxam vitam declinet, aut retrocedat professus. *Ibidem art. 2.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 189. art. 2. Azor instit. moral. 1. p. lib. 12. quæst. 2. cap. 1.

31 Ex decreto Tridentini Concilij anathematizantur cogentes sceminam ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, similiterque dantes consilium, auxilium, vel fauorem, interponentesque scienter præsentiam, consensum, vel auctoritatem, susceptioni habitus, vel professioni huiusmodi. Eadem etiam poena feriuntur qui sanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatè veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impederint. Sed hoc debet intelligi secuto effectu. At verò cogentes adolescentem ad ingrediendum Religionem licet peccent, non tamen incidunt in dictam excommunicationem Concilij Tridentini, sed bene incurrunt aliam Papæ reseruatam impediens illorum ingressum, qui Religionem ingredi non prohibentur, seu de iure non sunt inhabiles ad Religionem, violentijs, & iniurijs molestantes recipientes ad habitum, aut iam habitu Regulari indutos extrahentes, dum modo non desisterint à prædictis, postquam Bullæ Eugenij Quarti factæ Benedictinis notitiam habuerint, in qua ipso facto anathematizantur, & habetur in Bullario. *Ibid. art. 3.* De quo Nauar. cap. 14. num. 17. & lib. 7. consil. 55. tit. de sententia excommunicationis. Idem docent Suarez tom. 5. de censuris disp. 24. sect. 7. num. 8. Sanchez in præcepta decalog. lib. 1. cap. 4. per totam, Azor instit. moral. 2. p. lib. 2. cap. 1. quæst. 15. Sayro

Loc. 9. refer-
tur in Regul.
B. P. N. Franc.
cap. 2.

Trid. sess. 25.
c. 8. de Regul.

Bullar. bul. 7.
Eugen. 4. num.
14. & 15.

Sayro decisio. 51. sub titulo de sententia excommunicat. Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 2. & 3.

32 Non incurrit præfatam excommunicationem Concilij cogès puellam ad ingrediendum monasterium, non causa induendi habitum Regularem, vel faciendi professionem, sed vt ibi honeste educetur vsque ad nubendi annos. *Tomo 3. quæst. 17. art. 19.* & nos infra iterum dicemus de professione num. 79. Idem docet post alios Sanchez dicto cap. 4. num. 12.

33 Extrahens, seu retrahens aliquem vi, metu, vel fraude à vita monastica teneret detecta fraude veritatem aperire, vimque amouere, vt liberè possit redire, & forsàn ob illatam iniuriam procurare, vt iterum monasterio restitatur: eo tamen non redeunte nullum superest restitutionis ligamen, quidquid aliqui in oppositum sentiant, etiamsi iniquissimo animo à professione facièda ipsum persuaserit resilere, qui Religioni esset frangi. *Ibidem art. 4.* De quo Soto de iust. lib. 4. quæst. 6. art. 3. Nauar. in Manual. cap. 14. num. 32. ¶ Idem post Sotum, & nostrum Auctorem docet Portel dict. num. 3. ad finem.

34 Nouitij educandi sunt in monasterijs, apud quæ maximè viget obseruantia, & disciplina Regularis, vt ipsi semel benè imbuti in vita reformatata tota die vitæ suæ sequantur bonum odorem virtutis, & similes illis fiant, quorum consortio committuntur. *Ibidem art. 5.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 89. art. 5. Hugo super Regul. Fratrum Minorum cap. 6. iuxta finem.

35 Apud nos Minores habitus nouitiorum patenter distinguendus est ab habitu professorum, ita vt disutura caputij non sufficiat, sed vel caparone vti debent iuxta Regulam, vel alia peccia panni ante peccus, nisi qualitas personæ aliud expedire videatur, vt in quoddam Capituli Generali cautum est, & in presbyteris tantum admittit consuetudo. Aliæ Religiones consulant super hoc suas constitutiones, & laudabiles consuetudines. *Ibidem art. 6.* Ad quod vide Sanchez lib. 5. decalogi cap. 3. num. 13.

De anno probationis.

30 In omni Religione tam virorum, quàm mulierum requiritur annus integer probationis post susceptum habitum, & antea facta professio, vel non expleto decimo sexto ætatis anno nulla est, nullamque inducit obligationem ad alicuius Regulæ, aut Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus, vt diffinitur in Tridentino Concilio. Quod spatium temporis datur, tum in fauorem nouitij, vt experiatur, & probet asperitates, & difficultates Religionis, tum in fauorem ipsius Religionis, vt per conuersationem annuam eius mores, & inclinationes dignoscantur, & idoneus iudicetur, vel non.

Trid. sess. 25.
c. 15. de Reg.

Tomo 3. *quæst.* 15. *art.* 1. & 2. De quo Nauar lib. 3. *conf.* 36. *titul.* de Regularibus, Zerola in *praxi* Episcop. 1. p. *verb.* Moniales, §. 2. pag. 233. Azor in *stit. moral.* p. 1. lib. 12. *cap.* 4. *quæst.* 9. Sanchez de *matrimon.* lib. 2. *disp.* 24. *num.* 22. Fr. Ioan. de la Cruz de *stat. Relig.* lib. 1. *cap.* 8. *dub.* 2. post quos, & alios plures idem docet Sanchez ad *præcepta* lib. 5. *cap.* 4. *num.* 4. & sequentibus, vbi *num.* 7. *ait*, dictum decretum Tridentinum comprehendere vota simplicia biennij emissa in Societate Iesu, ac idem si fiant ante 16. ætatis annum irrita reddi, & *nu.* 15. ponit casum, in quo quis tenetur intra bimestre profiteri, nempe quando illi datur Abbatia in commendam, iuxta idem Concilium Tridentinum *sessione* 25. *cap.* 21. de Regular. & tradit etiam Auctor *tomo* 2. *quæst.* 52. *artic.* 9. Cordub. in *summa* *quæst.* 38. Henriquez lib. 13. de *excommunicat.* *cap.* 40. *nu.* 2. in *comment.* *lit.* O.

37 Nec malia supplet dictam ætatem sexdecim annorum requiritur ad profitendam, ac idem antea facta professio nulla est, & irrita ex dicto decreto Tridentini Concilij, non enim potest suppleri ætas aliquo modo, vbi à iure certus, & determinatus numerus annorum requiritur. *Ibidem art.* 3. De quo Hostiens. in *cap. postulasti, de Regularibus.*

Idem docent Aloysi. Ricci. Curie Archiepiscop. Neapolitan. *decisione* 122. Sanchez lib. 5. ad *præcepta* *cap.* 4. *num.* 2. vbi ex *Glossa* in dicto *cap. postulasti*, & ex D. Thom. *recepto* à Theologis *secunda, secunda quæstio.* 88. *art.* 9. in *corporis* *sine*, & *quæst.* vlt. *art.* 5. idem tenet, & probat.

38 Annus probationis computandus est à momento in momentū, id est ab hora diei, in quo habitum quis suscepit vsque ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni. *Ibidem art.* 4. De quo Henriquez *tomo* 2. lib. 13. *cap.* 40. Ralatin. in 4. *dist.* 38. *quæst.* 1. pag. 823. ¶ Idem docet Sanchez ad *præcepta* lib. 5. *cap.* 4. *num.* 4. Lessus de *iustit.* lib. 2. *cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 59.

39 In anno autem bifexto duo dies debent pro vno computari ad annum probationis peragendum, non enim præcisè debet esse annus solaris, sed sufficit, quod sit politicus, & civilis in República vt talis habitus, & declaratus. *Ibid. art.* 5. De quo Couar. lib. 4. *variarum* *cap.* 18. Sanchez de *matrimon.* lib. 2. *disp.* 24. *num.* 18. ¶ Idem docent Lessus & Sanchez locis citatis *num.* præcedenti.

40 Nouitiæ Ordinis sancti Dominici habentes legitimam ætatem ad profitendum in articulo mortis constitutæ possunt professionem emittere non completo anno probationis, ex Pio Quinto apud Bullarium: sed hoc ad consolationem spiritualem in foro tantum interiori concessum est, scilicet ad consequendam indulgentiam plenariam. Vnde virtute huius professionis non potest peti hæreditas nouitiæ defunctæ, sed ad suos hæredes ab intestato pertinet. Nec hoc privilegium est reuocatum per Gregorium Tertium *decimum* in re-

uocata:

uocatione Generali eorum, quæ sunt concessa à Pio Quinto contra ius & Concilium Tridentinum, quia tantum reuocauit in sua Constitutione indulta pertinentia ad forum conscientie, quale est supra dictum privilegium. Quo quidem gaudent per communicationem nouitij, & nouitiæ aliarum Religionum. Aduerte tamen, quod nouitius, vel nouitiæ conualescens de infirmitate tenetur continuare, seu complere residuum anni integri probationis, ac iterum profiteri. *Ibidem art.* 6. ¶ *Tomo* 1. *quæst.* 8. *art.* 9. ¶ *Addit. Summatomo* 4. *cap.* 63. *num.* 4. ¶ 5.

Idem docent Henriquez lib. 13. de *excommunicat.* *cap.* 40. *numer.* 2. in *comment.* *litera* R. Sanchez vbi supra *num.* 16. vbi existimat contra nostrum Auctorem monasterium succedere tali nouitiæ defunctæ eodem prorsus modo, quo succedit in bonâ profitentium legitimo anno nouitiatus peracto.

Sed immerito, quia nullo nititur sufficienti fundamento. Nam vt constat ex tenore dictæ concessionis, ea fuit facta ob solatium, & fructum spiritualem nouitiæ, nempe ad consequendum meritum professionis, & indulgentias; neque vnquam Pontifices suis privilegijs intendunt præiudicare iuri alterius, nisi expressè id declarent, quod hic non fit, vt benè notat Pat. Miranda *tomo* primo *Manual.* *quæst.* 22. *articulo* 10. Vnde professio sic emissa non est simpliciter, & verè professio, nisi tantum quo ad dictum effectum expressum in Bulla Pontificis, aliàs si de infirmitate conualesceret nouitiæ, non egeret noua professione, quod est contra mentem, & verba Papæ concedentis, qui expressè restringit suum privilegium ad effectum consequendi meritum professionis, & fructum indulgentiarum. Atque ita communiter sentiunt omnes super hac rescribentes, Portel in *du-bijs Regularibus* *verb.* *novitia.* *num.* 5. Barbofa in *collectan.* ad *Decretales* lib. 3. *tit.* 3. *in* *notis* ad *cap. ad Apostolicam, de Regular.* *num.* 4. P. Miranda vbi supra, & alij plures, quos breuitatis causa omitto.

41 Nemini licet renuntiare iuri annuæ probationis, & antea profiteri, cum sit ius publicum, cui nemo renunciare potest, non enim solum ad ius priuatum nouitij spectat huiusmodi annua probatio, sed etiam ad vtilitatem, & ius publicum Religionum, ne intra paucos menses, vel hebdomadas professio fieret ad obtinendas dignitates, cui iuri publico consuluit dictum decretum Tridentini Concilij vetando, & annullando professiones ante completum annum faciendas, per quod derogatū est *cap. ad Apostolicam, de Regular.* Auct. *Ibid.* *a.* 7. De quo Nauar. lib. 3. *consil.* 33. *num.* 3. *titulo* de Regularibus, Beja *respons.* *casuum* *conscien.* p. 4. *casu* *finali.*

Idem docent Sanchez vbi supra *num.* 19. cum Nauar. lib. 3. *consil.* 33. *num.* 5. de Regularibus 1. edit. Azor *instit. moral.* lib. 12. *cap.* 4. *q.* 9. additque idem Sanchez *num.* 20. posse Generalem Societatis dispen-

KKKK 2

fare

Defenditur
Auctoris sen-
tentia.

Frid. seß. 25.
c. 21. de Reg.

Bullar. bulla
XI. Pij V.

fare in vno ex duobus annis probationis ad omittenda vōta simplicita; per quæ quis Societati incorporetur, dummodò integer annus probationis à Tridentino requisitus præcedat, validaque erit talis professio non obstante constitutione ipsius Societatis.

42. Attento iure communi annus probationis debet esse cōtinuus, & non interpolatus, eo modo, quo solent austeritates, seu asperitates in Religione cōtinuari, quas omnes præcipit dictum *cap. ad Apostolicam*, experiri, & non possunt benè experiri sine continuatione. Ita declarauerunt Cardinales super Tridentinum apud Marzilla lib. 1. tit. 12. cap. 16. §. tam virorum, prope finem. At ex priuilegio Iulij Secundi apud Bullarium factò pro Minoribus conceditur prælatis vt super eo possint dispensare, si id iudicent expedire. Neque id videtur abstulisse Tridentinum Concilium in dicto decreto, etiam stante statuto Generali Toletano disponente, vt nouitij per annum continuum in probatione permancant ad maiorem dicti Concilij obseruationem, quia in eo non intenditur tollere vsum dicti priuilegij. Vnde iusta existentem causam poterit Prouincialis super hoc dispensare, rarissimè tamen, aut certè nunquam omninò fiat, nisi in maxima, & vrgenti necessitate, quæ nulla possit tergiversatione negari. Apud alias Religiones, vbi non est similis constitutio, benè potest vti dicto priuilegio per communicationem, cum non sit à Concilio sublatum. *Ibidem art. 8. De quo Nauar. lib. 3. consil. 2. num. 2. de Regularibus, & consil. 34. num. 2. & consil. 36. num. 1. & consil. 42. num. 2. & 4. & consil. 34. num. 3. in antiq. aliàs consil. 9. num. 2. & consil. 32. nu. 4. in nouis. Henriquez in summa lib. 13. ca. 40. §. 2. in medio, Flaminius de resignat. lib. 3. quæst. 13. num. 11.*

Vide Lesium vbi supra dict. num. 59. vbi tradit paucorum dierum interpolationem non impedire, quia ea non censetur impedire moralem continuationem, itè & Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 2. quæst. 8. P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diff. 15. num. 8. & 9. vbi sentit, dictum priuilegium Iulij Secundi sublatum esse à Tridentino Concilio, ita declarante sacra Congregatione apud Marzilla vbi supra. ver. per annū, & in facti contingentia ita Romæ declaratum fuisse refert ex Nauarro: ac idem indicat, nullo pacto debere prælatos aliter ad professionem admittere, nisi post annum probationis continuum expletum. Idem firmat Sanchez ad præcepta tomo 2. lib. 5. cap. 4. à nu. 30. vbi latè, & eleganter rem & nodum dissoluit, & tandem num. 35. concludit, dictum priuilegium Iulij Secundi esse reuocatum.

Quid si nouitius in furorem, seu amentiam incidat, interrumpet nē annum nouitiatum, ita vt si ferè toto anno duret, possit sui compos effectus post eum transactum validè profiteri? Sanctius vbi supra numero 54. postquam rationes pro vtraque parte ponderat, quæ satis ancipitem reddunt quæstionem, tandem resoluit, furorem citò tran-

seun-

seuntem, vt cōtingit in phrenesi ex morbo graui superueniente, per octo, vel quindecim dierum spatium durante, non impedire cursum nouitiatum, statimque transacto eo anno professionem factam legitimam esse. Ducitur, quod ita tenet praxis communis Religionum, nec iura annum nouitiatum postea tempus hoc non computandum decernant, sed quasi pro nihilo id reputant. & tanquam partem temporis morbi, quo quidem non impeditur cursus illius anni. At quando dementia est extraordinaria ex nullo alio morbo resultans, diuque durans, vt per integrum mensem existimat, id tempus in anno probationis non esse computandum, sed transacto furore supplendum; quia, inquit, sicut tempus, quo quis ante pubertatis annos in Religione viuit, non computatur in Nouitiatum anno, eò quod impubes non pleno rationis vtu. poleat, quo Religionis asperitates experiat, nec malitia in hoc casu supplet ætatem. Ita pariter, imò multò fortius id infurioso locum habebit, qui omninò rationis vtu caret. Cùmque casus hic rarè contingat, non oportuit, vt iura illum existimat, vt non excipiendo videantur censere computari. In hoc tamen casu non est iterum inchoandus nouitiatum, sed tantum supplendum est tempus furoris, quia eo medio tempore non fuit interruptus annus probationis, cum furiosus ille in Religione manserit, sed suspensus. Tandemque citat pro hac sententia Syluestrum, Armilla & Tabiena, mihi que vera, & probabilis videtur, sed non omninò.

Vnde eam limitandam censeo, quando per maiorem, seu magnam partem anni nouitiatum durauit amentia, tunc enim tolli integritatem illius annuæ probationis, fore que supplendam benè fateor, non verò quando per integrum tantum mensem Nouitius mente alienus extitit, vt vult Sanchez. Nam post eum mensem ad mentem rediens iudicatur tanquã si in phrenesim incidisset ad effectum admittendi eum ad professionem statim à die peracti anni probationis, absque eo quod suppleat tempus, quo fuit in amentia, vt ipse Sanchez cōcedit in phrenetico, & supradiximus. Vnde existimo in priori casu supplendam esse eam dumtaxat partem temporis, quod durauit furor, seu amentia, idque sufficere argumento, *cap. sicut tenor, de Regular.* vbi idem professio furiosi, non tenuit, quia tempore quo fuit indutus habitu Monachali, extra mentem positus erat: ergò à contrario sensu valeret, si luxurientis compos tunc reperiretur, & constat ex illis verbis, *ibi: nisi postquam mentis sua factus est compos, spontanea voluntate professionem fecerit Monachalem.* Quæ ratio etiam militare videtur in anno nouitiatum quoad eius validitatem, nam si tempore quo indutus est habitu Monachali mentis suæ compos erat Nouitius, spontanea voluntate creditur id fecisse, ac idem Nouitiatum non interrumpitur per superuenientem amentiam, & consequenter sufficit supplere id tempus, vt postea, validè profiteatur. Atque ita huic sententiæ innuere videtur Azor lib. 12. inst. moral. cap. 2. quæst. 5. ad finem, & faciunt tradita à P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 17. artic. 5. concl. 2.

Bullar. bul 9.
Iulij 2. n. 10.

Trid. d. c. 15.
de Regular.

Ampliat
doctrina Au
toris.

43 Apud nos Minores est de substantia vt Nouitius probet Religionem in habitu Regulari, cum in Regula assignetur Nouitij certa forma habitus. Idemque in alijs Religionibus dicendum esse iuri communi conformiter est, cap. super eo, vbi glossa, verbo, in eadem veste, de Regularibus. Sufficit autem quod deferatur habitus Regularis partim in Monasterio, partim extra, cum licentia tamen praelati, quam existente iusta causa possant dare etiam praelati locales cum consilio Discretorum Conuentus, quando ad Prouinciatem non est facilis recursus, non obstante dicto Ordinis statuto Toletano: Ordo enim non habet potestatem super nouitios ante professionem, nec illis potest auferre, quod ius commune concedit, scilicet quod peracto anno probationis ad professionem admittantur, nec factam annullare, nisi solua Papa. Prædicta tamen minimè consulerem practicanda in nouitij Monialium, non enim extra Monasterium experire possunt asperitatem clausuræ, quam postea vouendæ sunt. Verum est tamen, quod si peracto anno probationis cum licentia superioris nouitia egrediantur, dum dos constituitur, & procuratur, ac de graui curatur infirmitate, postea reuersa licitè potest statim ad professionem admitti, cum iam iam per integrum annum in probatione steterit, expertaque sit asperitatem clausuræ, non obstante Tridentino Decreto, quod tantum loquitur de nouitij in Monasterijs virorum educatis, quos præcipit finito anno probationis ad professionem fore statim admittendos, aut expellendos, non autem de Nouitij Monialium, vt ex contextu, & litera dicti Concilij patet. *Ibid.* art. 9. & 10. De quo Naua. lib. 3. conf. 41. nu. 5. de Regularibus, & in cap. statumms, 19. quæst. 3. num. 74. Syluest. verb. Religio 3. quæst. 19. vers. 5. Flamin. d. quæst. 13. nu. 12. Beja respons. p. 4. casu final. in fine. Idem docet Sanchez lib. 5. ad præcepta, cap. 4. num. 21.

44 Aduerte quod Auctor dicto articulo 10. §. aduertendum denique, non negat, quod nouitia exiens à Monasterio cum habitu, & licentia praelati causa morbi curandi continuat annum probationis, sed tantum consulit ne fiat, ob rationem supra positam, quo innuere videtur, quod si de facto exeat cum præfata licentia, validè continuaret nouitiatū, quid illi falso imputent Sanchez ad præcepta tom. 2. lib. 5. cap. 4. tit. 8. Portel verb. Nouitia, n. 4. sed Portel se aliquo modò corrigès, addit, nõ id negare omnia dictum nostrum Auctorem, sed tantum consulere, ne fiat. Ad tollendam verò omnem dubij occasionem Congregatio sacra Cardinalium declarauit circa Nouitias idem, quod de Nouitij Fratrum omnes concedunt, in hunc modum: *Anno probationis durante nouitia curanda valetudinis causa de licentia superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionis emittat, perinde, ac si nunquam egressa fuisset.* Ita refert Marzilladib. 1. declarat. Concilij Tridentini, ritu. 12. de statu Regularium, cap. 16. §. ante decimum sextum, in fine. De quo P.

Villalob

Villalob. vbi sup. num. 10.

Circa supra tradita adhuc nota, quod Auctor. Tom. 2. Summa cap. 8. nu. 4. §. et cum dico mas, tenet, Nouitium extra Monasterium de licentia superioris per modicum tempus, nempe per vnum, vel duos menses posse demorari apud domos parentum, vel consanguineorum, morbi curandi causa, non tamen per longius temporis spatium, puta per maiorem partem anni Nouitiatu: quia, inquit, hic introductus est, non solum vt Nouitius asperitates Religionis experiatur, sed vt Religio quoque morum ipsius experimentum sumat. At neque ille satis Religionis asperitates experire potest manens diutius extra claustrum, nec Religio mores ipsius.

Quam sententiam, & rationem impugnare contendit Sanchez dict. cap. 4. num. 28. ex eo, inquit, quia satis censetur Nouitius in Monasterio degens, qui extra illud de praelati licentia commoratur. Nec opus est, addit vt Nouitius omnes in specie Religionis asperitates, nec vt Religio omnes eius mores in specie experiatur: satis enim experire censetur, dum extra Religionem ita sub praelati obedientia permanet, vt animo paratus sit, ipso iubente ad claustrum redire. Et pro sua sententia adducit vltra alios Doctores idem indistinctè tenentes, Nauarr. libr. 3. consilio 42. à numer. 2. in prima edit. titul. de Regularibus, Azor libr. 12. institution. moral. capit. 2. quæstion. 8. in fine, quorum prior loquitur expressè de Nouitio, qui decem menses, & semimenses extra Religionem demoratus est, & residuum tantum apud illam permansit: Posterior verò de eo, qui toto probationis anno extra conuentum apud sæculares commoratus est de superioris licentia.

Adhuc tamen eo non obstante ratio tradita ab Auctore satis firma, Propugnata iuri, & bono publico consona, & commoda mihi videtur. Iuri, inquit, sententia ac iuri, & bono publico consona, & commoda mihi videtur. Iuri, inquit, sententia quam, quia in capit. ad Apostolicam, de Regularibus, citatum ad marginem dicti capitul. 15. de Regularibus apud Concilium Tridentinum, hac ratione nititur ad cauendum, ne aliquis ad professionem ante expletum tempus probationis admittatur: *Tempus, inquit, probationis à sanctis Patribus fuit indultum, non solum in fauorem conuersi, sed etiam ad monasterij, vt ille asperitates illius, & istud mores illius valeat experire.* Quod licet ad annum probationis explendum ante professionem tantum referri videatur, id tamen pari ratione nostro casui adaptari potest: nam si anni probationis maior pars, vel totum extra claustrum consumitur, quomodo potest Nouitius asperitates Religionis, nec Religio mores Nouitij experiiri? nec fauori Nouitij, nec Religionis consulitur contra dictum Decretum Tridentinum; nam quantum adhuc effectum idem est nõ experiiri asperitates Religionis à nouitio, vel mores nouitij à Religione, ac nusquam sub probatione esse, portatio nãq; habitus Regularis licet inter asperitates Religionis computetur, in hoc casu

Statu. Toletano.
cap. 1. de nouit. recept.

Trid. ses. 25.
c. 16. de Reg.

Explicatur,
& propugnatur mens,
& sententia
Auctoris.

casu hic, & nunc parum, aut nihil austeritatis, & regularis, ac strictæ obseruantia præse fert, quia habitus dumtaxat sine Monachalis vitæ rigore non facit Monachum, vt constat ex *capit. porrectum 13. de Regularibus*; Bono item publico Religionis conuenit, quod præuia probatione experiantur mores nouitij, ne postea professus suis prauis moribus alios Fratres inficiat, & ad obuiandum libus, & controuersijs ex talibus professionibus solitis oriri.

Confirmatur, quia sicut annus probationis, etiam ex consensu Monasterij, & Nouitij non potest remitti, seu renunciari, vt probant DD. in dicto *capit. ad Apostolicam*, Nauar. conf. 32. num. 5. in antiq. & conf. 62. num. 6. in nouis, titul. de Regularibus, Azor in st. moral. r. p. lib. 12. cap. 4. quæstion. 9. Beja respons. casuum conscient. part. 4. casu final. versic. 3. Bartholomæus à S. Faustino in Thesau. Religios. lib. 5. quæst. 170. P. Miranda in Manua. tom. 1. quæstion. 22. artic. 7. Sanchez ad præcepta libr. 5. cap. 4. num. 19. & alij relati à Barbossa in Collectanea ad Decretal. ad dictum *capit. ad Apostolicam*, nu. 3. Ita quoque post habitum probationis susceptum non potest omninò hæc annua probatio facienda omitti, permitendo nouitium extra claustrum solo habitu retento inter sæcularis vitam gerere, id enim esset in maximum Religionis præiudiciũ, quæ extra Regularem disciplinam Monasterij constitutum non potest commode probare, ac eius mores experiri, imò & ipsius Nouitij, cui non datur ibidem commoranti Regularis vitæ austeritates per omnia tentare. Nec Azor relatus à Sanctio pro sua sententia, à nostra dissentit videtur. Afferit enim, quod nouitius extra Monasterium de superioris consensu per annum gestans habitum, si omnia probationis onera perferat, ad probationem prodesse, & valere: ergò à contrario sensu, si labores, & onera nouitiatu non perfert, nihil ad probationem prodest, nec valet, etiam si cum habitu extra claustrum de licentia prælati commoretur. Quæ ob rationem, & ad maiorem, & puriorem Concilij Tridentini obseruantiam, sancitum est in nostris Constitutionibus generalibus: *Nouitij per annum continuum in probatione permaneant, ita quod si ex aliqua causa Conuentum exeant cum habitu, vel sine illo (nisi ratione translationis ad alium conuentum) & postea redierint, non computetur eis tempus, quod antea in probatione steterunt, sed de nouo annus probationis incipiant.* Cum autem in hoc statuto expressè declaretur id factum esse ad maiorem, & puriorem Tridentinam obseruantiam, & in eius decreto præcittato decidatur, quod non minori tempore, quam qui per annum in probatione steterint, ad professionem admittantur, irritando professionem antea factam (nota verbum *per annum in probatione*: quod denotare videtur non nudam potestatem habitus per annum, sed debere esse in probatione) vtiq; videtur innuere, non tantum esse necessarium ad validitatem professionis per annum continuum portare habitum Religionis, sed in illo probari, quod commode, & vt oportet, fieri non potest extra Monasterium

Trid. d. c. 15.
de Regul.

In statutis Sego-
uensi. c. 1.
de recept. no-
uit. tit. de ap-
probatione no-
uit. fol. 12.

rium commorando per maiorem anni partem, idèdque clausulam irritantem pro professione emissa non peracto anno nouitiatu positam à Tridentino videtur extendi ad eum qui extra conuentum, etiam ex causa, eum habitu, vel sine illo commoratus est, quia in probatione non stetit, tollendo potestatem prælati tales ad professionem validè admitteudi, & declarando non facere legitimum annum probationis, sed de nouo nouitiatu teneri incipere. Nec obstat quod oppositæ sententiæ assertores dicunt, nempe præfatum statutum non posse, nec habere auctoritatem irritandi professionem, id enim soli Sedi Apostolicæ, vel Concilio reseruatur: nam hoc in casu minime irritat, sed tantum declarat, ad maiorem Tridentini obseruantiam taliter professos comprehendendi sub præfato ipsius decreto, ac si nūquã in probatione steterint, id enim innuitur in illis verbis: *Non computetur eis tempus, quod antea in probatione steterunt*, quod est idem, ac statuere, seu declarare, per huiusmodi commorationem extra Monasterium, etiam ex causa, seu de licentia superioris, & cum habitu interrumpi annum nouitiatu, idèdque addit: *sed de nouo annum probationis incipiant*: Vnde quemadmodum in dicto Decreto Tridentino annullatur professio ante peractum dictum annum probationis facta, ita etiam irrita debet censeri professio illius, qui extra claustrum per maiorem partem anni vitam gessit, quia id tempus non ei computatur ab Ordine ad legitimum annum nouitiatu peragendum, eo quod in probatione non steterit, vt petit dictum Tridentinum decretum, in quo id ponitur tanquam quid necessario requisitum, & substantiale ad legitimum annum nouitiatu, & ad professionem legitime emittendam, probatio, inquam, non tantum actiua ex parte nouitij ad experiendum austeritates, & rigorem Regularis vitæ, sed etiam passiua, ad experiendos, & probandos mores, & conditiones illius ex parte Religionis, vtrũque enim designare videtur illud verbum, *in probatione steterit*, positum in dicto Decreto Tridentino, idemque expressius requirit (meo videri) *capit. 1. de statu Regul. in 6. ibi: si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit*, quæ verba denotare videntur, quod si per aliquam anni partem (maximè si illa sit maior pars anni probationis) foris extra Monasterium manserit, interrumpi nouitiatum. Ex quibus hanc partem tenet Ancharranus, & Panormit. in dicto *capit. ad Apostolicam, de Regularibus*, quam prædicant esse communem.

Quod & amplius confirmo ex *Clemen. eos. de Regularibus*, vbi dicitur, quod delatio habitus extra Monasterium nunquam inducit professionem tacitam: ergò à fortiori nunquam deseruit ad professionem expressam. Idque consuetudo omnium Religionum (quæ est optima legum interpret. l. si de interpretatione. ff. de legibus) obtinet, & tenet. Super quo consule Syluestrum verb. Religio. 1. quæst. 1. & 5. quæst. 5. vbi ad propositum plura congerit, eaque notatu dignissima, circa aliquas antiquas consuetudines emittendi professionem sine vlla fere probatione, & quã

doq; abq; susceptione habitus, quæ iam abrogatæ penitus existunt, & resoluit, probatione debere fieri in habitu regulari ex gloss. in *c. super eo, v. in eadem veste, de Regularibus*, alioquin non posset nouitius probare austeritate Monachalæ, quæ magna ex parte in vestibus consistit. Quod pari ratione ad probatione in Monasterio faciendâ trahi potest, austeritate enim regularæ non tantum inuestitum viliu rigore, sed etiã in clausura Monasterij consistere, quis negabit? Vide P. Mirad. d. q. 22. a. 5. vbi quauis resoluat, nouitij existentiã partim in Monasterio, partim extra illud, iusta de causa, & cum licentia superioris exequendõ eius præcepta, & obedienciæ onera sustinendo sufficere ad annum probationis validu, & legitimum faciendũ (quod nos etiã non negamus, quando per modicum tempus sit) nullum tamen verbum facit de eo, qui per totum, vel maiorem partem anni extra claustrum degit, imò talem non legitimum annum probationis facere innuit, quia non sufficienter probatus est, & in hoc sensu locuti sunt, & debent intelligi super hac re scribentes, qualis est Portel. verb. Nouitij annus in probatione, num. 49. & in Addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 19. vbi asserit, nostram Religionem renunciaffe per supradictum statutum priuilegio Iulij Secundi, quo superioribus conceditur potestas ad dispensandum super interpolatione anni Nouitiatu, sed in eo non irritari professionem secus factam, quando Nouitius extra Monasterium ex causa, & cum licentia per aliquod modicum tempus demoratus est. Et in hanc sententiam videntur inclinare Nauar. conf. 52. num. 2. de Regularibus, Henriquez in summa, lib. 13. cap. 14. §. 2.

Bul. oraculo.
Pauli 3.

45 Paulus III. apud Bullarium viuz vocis Oraculo cõcessit, quod puella, vel mulier ingressura Ordinem S. Claræ, antequam induatur habitu Regulari, possint Moniales eam per decem, vel quindecim dies in habitu seculari intra clausurã, etiã ad pernoctandã secũ retinere vt experiri possint, an sit bonæ cõuersationis, & naturæ, & ad Monasteriũ idonea.

46 Religiosus transiens ad aliam Religionem tenetur in ea facere annum integrum, & continuum probationis, vt scilicet experiat obferuantias strictioris Religionis, ad quam translatus est, & in qua profitendus est, & ita vsus, & praxis obtinuit, non obstante quoddam priuilegio Leonis X. iam per non vsu abrogato. *Ibidem art. 11.* De quo Nauar. lib. 3. conf. 3. de Regularibus. Idem docet alios referens Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 12. & 13.

47 Excommunicantur prælati, qui ante annum probationis elapsu, quemquam ad professionem recipiunt, vel intra eundem annum impediunt transitum ipsius ad aliam Religionem, nisi maior sexdecim annis iuxta Concilium Tridentinum, tacite, vel expressè professus sit, aliter recepti professio est nulla, & recipientes sunt ipso iure suspensi, & subiecti alijs poenis cõsuetis dari pro culpis grauioribus. Ita in *c. non solum, de Regularibus lib. 6.* statuit Alexander III. *Ibidem art. 12.* De quo Nauar. cap. 27. num. 157. Syluest. verb. Religio 5. num. 8.

Idem

sef. 25. cap.
15. de Regul.

Idem docet Lessus lib. 2. de iust. cap. 41. num. 59. vbi addit, in alijs Ordinibus extra Mendicantes (ad quas omnes extenditur prohibitio facta Prædicatoribus, & Minoribus in *cap. constitutione, de Regul. in 6.* subsequenti) taliter admitrentes mortiferè quidè peccare, non tamen esse suspensos quia id iure non est statutum. Et post Tridentinũ Decretũ ablatum esse hanc suspensionis poenam docet Sanchez ad præcepta lib. 5. c. 4. n. 10.

De bonorum dispensatione à Nouitijs faciendâ.

48 Ante Religionis ingressum cuiuslibet est libera facultas testandi, *cap. quia ingredientibus, cap. si qua mulier 19. quæst. 3.* & tenent unanimiter omnes. Nec id prohibetur in Concilio Tridentino, in eo namq; tantum annullantur donationes inter viuos, & renunciaciones bonorum intuitu Religionis factæ ante ingressum, vel post ingressum ante duos menses à professione, non verò testamentum, aut donationes causa mortis. *Tom. 3. quæst. 16. art. 1.* De quo Nauar. comentar. 2. de Regularibus, num. 50. Azor in st. Moral. 1. p. lib. 12. cap. 2. quæst. 14. Lessus lib. 2. de iust. cap. 41. nu. 40. ¶ Vidè Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 1. & 2. vbi latè, & perdoctè agit de donatione, ac renunciacione priorũ bonorũ à nouitio faciendâ, & de facultate testandi, quã habet, vide eod. lib. 7. c. 3. per totũ.

Trid. ses. 25.
c. 16. de Regi.

49 Testamentũ factum ante Religionis ingressum ab eo, qui non cogitabat de tali ingressu, professione secuta, rumpitur tantum quoad legitimam portionem cõpetentem, & non relictam Monasterio: secus si cogitauit de Monasterio, & nihil illi reliquit, tunc enim non rumpitur in quo standum est, saltem in foro conscientie dicto ipsius Religiosi iuramento firmato, intendeat ne reuocare antiquum testamentũ, an nõ. Si verò testator se, suaq; omnia expressè, & non tacite Monasterio dedit, cavit in ipso Religionis ingressu, tunc rumpitur in totum testamentum. *Ibidem art. 2.* De quo Bart. in *Authen. si qua mulier*, num. 7. de sacrosan. Eccles. Couar. cap. 2. num. 5. de test. Nauar. cap. non dicatis, num. 81. & 82. Molina 2. p. tract. 2. disp. 139. conc. 753.

Idè docent Rosella in *auth. ingressi, c. de sacros. Eccles.* nu. 25. Couar. in *cap. quauis pactum*, 3. p. S. 2. n. 5. Alu. de coniect. mente testator. lib. 2. c. 1. n. 5. Mench. de success. creat. lib. 2. S. 20. n. 29. Per. lib. 5. ordin. tit. 2. l. 1. fol. 67. §. sed in quæst. proposita, Valaf. de partit. c. 16. nu. 17. Craf. de success. ab intestato, S. testamentũ q. 34. n. 3. Gut. lib. 2. Canon. c. 1. a. n. 9. vsq; ad 16. Zeual. cõmun. q. 12. r. 1. a. n. 2. Spin. in Speculo testam. glo. 6. Rubricæ, n. 3. & alij quã plures, quos cum nostro Auctore refert Sanch. lib. 7. Decal. c. 3. n. 28. qui ratione nostræ sententiæ assignat, quia, inquit, quando quis non cogitans de Religionis ingressu testatus est, censetur mutare priorẽ voluntatẽ, & testamentũ, eo ipso quod se & omnia sua Monasterio de licet *authentic. ingressi, c. de sacrosanct. Ecclesijs.* At cogitans ingressum, nulla aqua voluntas confurgit ex professione, cum tempore sa-

LIII 2

Qi

cti testamenti ad fuerit cogitatio professionis, qua non obstante testamentum præterito Monasterio in fauorem extranei conditum fuit. Sic Sanchez nostram confirmans sententiam. At ille oppositæ adheret tanquam multò veriori, vt inquit, resoluitque testamentum illud firmum manere, siue tempore testamenti cogitatum sit de ingressu, siue non. Ducitur, quia id testamentum reuocatur triplici ex capite, vel ex agnatione posthumi, vel ex capitis minutione, vel ex contraria voluntate præsumpta. Non ex agnatione posthumi, quia multò verius est, Monasterium loco filij minime haberi, & est loco filij haberetur, id tamè procedere in solis casibus iure expressis, concedunt omnes: nullibi verò in iure reperitur Monasterium loco filij reputari ad rumpendum, seu reuocandum prius testamentum. Non rumpitur ex capitis minutione, quia fallax est professio esse capitis minutionem, vt optimè probat Cuiacius in expositione nouellæ quintæ, non enim omnis mutatio status est capitis diminutio, vt manumissio, senatus motio, nam quamuis Monachus statum mutet, libertatemque amittat, mutat tamen in melius, nec seruus efficitur, sed Deo per obedientiæ votum spontaneum se dedicans priuat seipsum, sua libertate. Tandemque non reuocatur contraria voluntate, quæ quidem ex eo solo præsumitur, quod proficiens tacite dedicat omnia sua Religioni: at huiusmodi dedicatio solum habet locum quando testatus non fuerat: *authentic. nunc autem C. de Episcop. & cleric. ibi, si prius testatus non fuit*, qui textus, & alia iura de hoc loquentia non distinguunt, an tempore testamenti cogitatum sit de ingressu Religionis, necne. Ergò, & c. Rufus, quia tacita hæreditatis ademptio nunquam præsumitur, vbi potest alia coniectura capi, *l. final. ff. de his qui in testamento delent*. At in hoc casu potest summi alia coniectura, nempe professum nõ denudè de suis bonis disposuisse, quia iam de illis dispositur: ergò non est capienda coniectura hæreditatis ademptæ. His, & alijs rationibus, probat Sanchez suam sententiam, quæ quidem mihi satis probabilis videtur, quanuis opposita nostri Auctoris, non incongrua nitatur ratione. Limitat tamen suam sententiam ipse Sanchez, num. 38. nisi testator quando Monasterium est ingressus, contulerit ei omnia sua, tunc enim censetur prius testamentum reuocatum: sicut si omnia bona sua expressè alteri donasset, aut alteri alienasset, in quo conuenit cum nostro Auctore hic.

50 Testamentum à nouitio ante professionem conditum non potest post ipsam mutari, aut reuocari, etiam si id fiat in fauorem, & utilitatem Monasterij, *ibid. art. 3. De quo Cou. d. c. 2. n. 9. Abb. in c. in presentia. n. 61. de probationibus*. Vidè Sanchez lib. 7. Decal. c. 11. n. 1. & seqq. vbi num. 16. resoluit, posse professum declarare testamentum à se factum ante professionem.

51 Nouitius habens bona, seu peculium aduentitium, quorum vsus fructus pertinet ad patrem, non habet de eo testandi, seu disponendi potestatem, quia talis vsus fructus est patris pro vita ipsius, nemini autem

autem licet de re aliena testare, vel disponere: benè tamen poterit relinquendo patri proprietatem vitra legitimam ipsi debitam, grauamen in illa imponere. *ibid. art. 4. De quo Nauar. in cap. mon. dicatis num. 38. Gomez in l. 6. Taur. cap. 1. Couar. cap. 2. num. 8. de testament. Molina de primogenijs lib. 9. num. 2. 2. cum sequentibus. Idem docem Spino in speculo testament. Glossa 9. princip. num. vlt. Gutier. lib. 2. Pract. q. 40. num. 3. Marienzo lib. 5. recopil. tit. 4. l. 4. glos. 3. nu. 4. Benedict. Egid. l. 1. p. 1. §. 7. num. 6. vsque ad 9. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 8. q. 9. quos refert & sequitur Sanchez lib. 7. decalog. cap. 13. num. 40. & sequentibus.*

An autem apud Fratres Minores nouitius possit disponere de legato in singulos annos sibi relicto? Vide supra de legatis in testamento num. 25.

52 Nouitij volentes Ordinem, & Regulam Fratrum Minorum profiteri non tenentur ex vi Regulæ prius sua pauperibus distribuere, nec ad id arctiori vinculo obligantur, quam alij fideles, verba enim Euangelica in dicta Regula posita consilium tantum, & non præceptum important, quidquid in oppositum dicant aliqui. *ibidem art. 6.*

Idem docet cum nostro Auctore Sanchez lib. 7. decalog. cap. 3. num. 4. allegans Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 49. Francum in rubr. de testament. in 6. num. 67. quidquid dicat Corduba super regulam cap. 2. quæst. 8. puncto 2. Vbi resoluit nouitios in Ordine Minorum saltem ante professionem teneri bona sua in pauperes distribuere.

Nouitij non subduntur reservationi casuum intra Ordinem constitutorum, non enim sunt proprie, & irreuocabiliter Religiosi, licet in fauorabilibus pro talibus habeantur. *Tom. 1. quæst. 21. art. 11.*

De professione post completum annum probationis.

53 Professio alia est expressa, alia tacita: expressa est, quæ post expletum annum probationis fit in manibus prælati secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam, promittèdo tria vota essentialia. Tacita est, quæ non verbo tenus, sed actibus fit: ad quam tria requiruntur. Primum, quod nouitius deferat indistinctum habitum ab habitu professorum intra monasterium, *cap. 1. §. qui verò, de Regularibus lib. 6. vel extra illud de licentia superioris, & per annum continuum. Secundum, quod sciat per talem gestationem habitus fieri professionem tacitam ab his, qui putant nõ esse professos. Tertium, quod deferat habitum scientibus, & consentientibus illis, qui possunt recipere, & incorporare Religioni. Tomo 3. quæst. 17. art. 1. De quo Nauar. lib. 3. consil. 41. de Regularibus, Caietan. 2. 2. quæst. 109. art. 1. & 2. Idem docet plures alios alle-*

Trid. Sess. 25.
c. 16. de Reg.

gans Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 3. à num. 14. vsque ad 18.
Nec hæc tacita professio est sublata per Tridentinum Concilium,
quia in illo tantum præcipitur, quod finito anno probationis nouitius
statim ad professionem admittatur, aut expellatur, sed non declarat,
quod si permanserit, non sit tacite professus; casus autem ommissus rema-
ner in dispositione iuris communi, *cap. susceptum, de rescriptis in 6. vbi Do-
ctores. Ibidem in fine.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 35. num. 5. de Regulari-
bus, Azor inquit. moral. 2. p. lib. 12. cap. 4. quæst. 6.

Idem docent Lessius vbi supra dicto nu. 59. §. quinto, per hoc, Me-
noch. consil. 396. num. 12. volum. 1. Palacios 4. dist. 38. disp. 1. col. 32. §.
poterò autem, Sorbo in Compend. Mendic. verb. Nouitius potest not. 3. §.
primo aliquid, Humad. l. 7. tit. 7. p. 1. glof. 3. num. 1. & alij quos refert &
sequitur Sanchez vbi supra num. 36. & sequentibus, vbi num. 39. resoluit,
non esse opus assummi, vel deferri habitum post 16. annos, sed satis
esse eam annuam habitus delationem, per quam professio tacita indu-
citur, expleri completo 16. ætatis anno, quia in Tridentino tantum ca-
uetur, ne professio valeat ante sexdecim annos expletos. At professio
tunc incipit valorem suum sortiri, cum annus ille delationis habitus im-
pletur: ergò satis est, tunc habere 16. annos: quod si impleto eo anno nõ
dum illos habeat, quia statim impleta pubertate assumpsit, satis erit, si
continuetur vsque ad 16. annum, & statim quando ille completur, in-
cipiat professio valere.

Trid. di. c. 16.
de Regular.

54 Sacerdos, cui ob sacerdotale meritum conceditur habitus pro-
fessorum in anno probationis, si per annum, & tres dies illum deferat vi-
dentibus, & consentientibus prælatis, tacite professus iudicatur, concu-
rentibus conditionibus ad tacitam professionem requisitis, & supra à nobis
constitutis, non obstante dicto decreto Tridentino: quia differentia ha-
bitus cum caputio dissuto, quo induuntur nouitij sacerdotes apud nos
Minores, cum non sit patenter distinctus ab habitu professorum, vide-
tur non impedire tacitam professionem, iuxta *Clementinam, eos, qui, de Re-
gularibus. Auct. Ibidem art. 2.* Sed de hoc se retractat Auctor *Addit Summa
tomo 4. cap. 64. num. 1.* & nos dicemus infra de retract. Auctoris, retract.
13. De quo Pertel verb. professio quotuplex num. 4.

55 Quando nullitas professionis oritur ex inuitili, seu inualido
consensu Conuentus, & profitentis, puta: quia ante finitum probationis
annum professus est, requiritur ad tacitam professionem, saltem tacitus
virtualque consensus. At si nullitas procedit ex inuitili consensu profite-
tis tantum, scilicet, quia ante legitimam ætatem professus est, sufficit,
quod ipse de nouo consentiat tacite, vel expressè. Idemque iudicium
erit, si nullitas ex inuitili consensu Conuentus oritur, quia, scilicet, ma-
ior pars non consensit, tunc enim accedente legitimo consensu Con-
uentus reualidatur professio, etiam sine noua ratificatione profitentis.
Professio verò nulla de nouo ratificata incipit esse valida à tempore rati-
fici-

ficationis, & non antea. *Ibidem art. 3.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 46. de
Regularibus. Idem ferè tenet Sanchez lib. 7. de matrimo. disp. 37. n.
50. 56. & 59. vsque ad 66. & idem remissiue tradit lib. 5. decalogi cap. 4.
num. 14. & in nostris terminis id resoluit num. 81.

56 Monialis professæ ante legitimam ætatem, & completa ætate
velo virginitatis ab Episcopo insignita, quam expressè vouit in mani-
bus ipsius Episcopi, non ceteretur tacitam professionem emisisse per actus
professæ, quos postea fecit, non obstante dispositione, *cap. viduam, de Re-
gularibus*, si quidem ignorans nullitatem suæ professionis fecit. Nec per
receptionem veli, & votum virginitatis expressè emissum professæ iudicanda
est, nam tale votum fuit ordinatum ad veli receptionem, veli
autem ad professionem iam emissam: quia nulla (vt supponitur) existe-
te, nulla etiam censetur veli receptio, & votum virginitatis, quod e-
nim nullum est nullum operari potest effectum. *l. si seruum 4. §. 1. ff. de
actio. emp.* Ex quo consequitur, quod dicta Monialis reclamare potest
intra quinquennium, iuxta terminos Tridentini Concilij, declarataque
nullitate professionis libere, & licite nubere. Ad tollendum tamen, seu
vincendum scrupulum, ac dubium de validitate voti, quam forsitan au-
tumare quis potest ob solemnizatam professionem, & votum virgi-
nitatis publicè emissum, consultius erit, ac securius à Romano Pontifi-
ce huiusmodi voti dispensationem petere. *Ibidem art. 4.* De quo Nauar.
lib. 3. consil. 25. num. 4. titulo de Regularibus. Ad quod faciunt tradita
à Sanchez lib. 5. decalogi cap. 3. à num. 20. vsque ad 24.

Trid. Sess. 25.
c. 19. de Reg.

57 Professio ante completum annum probationis facta absque du-
bio est ipso iure nulla, vt ex verbis Tridentini satis constat, ac idè non
est necessarium, vt per sententiam iudicis eius nullitas declaretur. *Ibidem
art. 5.* De quo Beja respons. casuum p. 4. casu 7. Sanchez de matrimo-
lib. 2. disp. 24. num. 6. & lib. 7. disp. 37. nu. 45. & 46. quos refert Barbosa
in remissionibus ad Tridentinum dict. cap. 15. de Regularibus num. 9.
Vide eundem Sanchez lib. 5. decalogi cap. 4. num. 8. & 9. vbi late per to-
tum caput tem tractat.

Trid. Sess. 25.
c. 15. de Reg.

58 Professio emissæ cum pacto, seu conditione expressæ de acqui-
rendo bona liberè, & vt propria retinendo, etiam inuito prælato, est nul-
la: quia tale pactum est contra substantiam Religionis, seu voti pauper-
tatis, vitiatque professionem, ex glossa *cap. 2. & cap. cum ad monasterium,
de statu monachor.* & videtur probari à contrario sensu in *cap. audium, vers.
in super, de conuers. coniugat.* Secus si paciscatur, vt sibi liceat habere aliquid
pro suis necessitatibus ad nutum prælati, tunc enim censetur habere
tanquam obedientarius, ac idè non vitiat professionem. *Ibidem art. 6.*
De quo Couar. in 4. 2. p. cap. 3. §. 1. num. 18. Salzedo in addit. ad Regu-
lam 521. Bernard. Diaz.

Idem docent cum Auctore Menchac. de success. creatione lib. 3. §.
21. num. 177. Anton. Cucus lib. 5. instit. maiorat. tit. 1. num. 128. Spino

in specul. testament. glos. 12. princ. num. 12. Gratian regul. 320. nu. 2. Zeual. in pract. quæst. 85. num. 2. Azor instit. moral. lib. 11. cap. 15. q. 9. & alij plures, quos plena manu, & eleganter refert, & sequitur Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 5. à num. 91.

59 Iure communi ad professionem faciendam requiritur consensus prælati, & maioris partis Conuentus, in quo nouitius educatus est, cap. infirmante 9. qui clerici vel vouentes, cap. porrecti 13. de regularib. vbi glos. verb. non facit, ibi, ab Abbate & Fratribus; quo consensu deficiente. licet non sit ipso iure nulla professio, erit tamen nulla declaranda, si constiterit maiorem partem Conuentus iuste non consensisse, & hoc etiam si recipiens ad professionem sit Generalis Ordinis, nã obligatio inter Conuentum, & professum debet esse reciproca, quod si ex altera parte deficiat, deficit etiam talis obligatio. *ibidem* art. 7. De quo Barr. in l. 1. §. plures num. 7. de exercitoria. Nauar. lib. 1. consil. 9. à num. 19. titulo de constit. & lib. 3. consil. 62. tit. de Regularibus. ¶ Idem notant Cucus lib. 3. instit. mora. tit. 1. num. 56. Spino de testam. Glossa 12. à num. 2. Azorius tom. 1. moral. lib. 12. cap. 20. quæst. ult. Menoch. lib. 6. præsumptione 83. num. 9. & sequentibus, Lessius lib. 2. de iustitia cap. 41. num. 61. Sanchez lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 65.

Propugnatur sententia Auctoris,

Supra dictam tamen sententiam Auctoris immerito improbat idem Sanchez dicto 4. num. 66. & sequentibus. Nam Auctor non asserit, professionem à solo Abbate receptam inconsulto omnino Conuentu non esse ipso iure nullam, vt sibi Sancius persuadet, esse enim turpis lapsus in re notissima, sed cautè scripsit: *si iuste maiorem partem Conuentus suum denegasse consensum confiteretur, eam esse irritam declarandam*: contingere namque potest, quod iniuste maior pars conuentus non consentiat professioni, quod non obstante, si ipso iure eam irritam esse concederemus, id certè cederet in magnum nouitij præiudicium, idedquè Auctor ad obuiandum tali malo, & ad consulendum bono nouitij consulto dixit, non esse talem professionem ipso iure nullam, sed probata, & manifestata rei veritate, nempe legitimo dissenso conuentus fore irritam declarandam, idque ex mente, & ex dictis verbis Auctoris manifestè deducitur.

Confirmatur, quia quanuis omnes concedant, professionem inconsulto Conuentu esse omnino irritam, ex defectu consensus illius, adhuc non potest dici ipso iure nulla. Non enim in toto iure Canonico scriptum reperitur, quod professio sic emissa irriteretur cum clausula irritante, quæ clausula licet non sit necessaria, quando lex præcipit formam, & dat simul potestatem ad efficiendum actum seruata ea forma, illa enim non seruata statim actus corrumpitur, & ipso facto nullus redditur, eo quod excedit potestatem datam, & sine potestate fit, vt resoluit Suarez lib. 5. de legibus cap. 31. num. 9. At quando supponitur potestas, & præcipitur forma, vt in nostro casu, si non addatur speciale verbum irritans, omisit

no

no illius formæ non censetur irritare actum, vt ex Glossa in præsentia, 1. verb. inhibentes, de iure pæp. rat. De Felin. cum alijs in cap. ex parte, de consuet. limitari 2. & alijs adductis probat idem Suarez ibidem, quod non est irritans, & fortassis, vt ipse addit, ita factum esse in cap. nouit, de his, que sunt prælati sine consensu cap. vbi expressè irritantur institutiones, seu de institutionibus Abbatis ab Episcopis factæ sine suorum fratrum consensu, & assensu: quam clausulam appositam esse ibi, ipse Suarez ibidem cap. 3. 2. num. 4. dicit cum glossa, ad denotandum illas irritationes reddere actus ipso iure nullos, qui fortasse non essent, si talis clausula irritans non adderetur. Ex quibus deducitur, quod cum in nostro casu ad Abbatem tota potestas pertineat, cap. nullam 18. quæst. 2. vbi glos. verb. tota, explicat, ita pertinere ad Abbatem, vt non ad monachos pertineat, idemq; significari videtur, cap. ad Apostolicam, de Regularibus, ibi, Abbatem per se, vel per alium recipienti: ex quibus iuribus sunt qui exiunt, Abbatem non teneri consilium Fratrum sequi, sed satis esse illud audire, vt ex multis probat præcitatus Sanchez de matrimo. lib. 4. disp. 34. num. 24. & dicto cap. 4. ad præcepta num. 64. vbi ait, hanc partem sustinere Abbatem dicto cap. ad Apostolicam, num. 1. & 12. Felin. cap. que iam num. 1. de simonia, Boerium de consil. 260. num. 29. Syluest. verb. religio, 3. quæst. 13. & alios ibi citatos: ex his, inquam, sequitur remissionem talis formæ, nempe consilij conuentus non vitare actum professionis eo in consulto factæ.

Concesso autem, quod opposita sententia sit ærior, ac probabilior, nempe exigi consensum maioris partis Conuentus, quæ est notoria Auctoris, ex supra traditis saltem probatur, eo consensu deficiente, professionem non esse ipso iure nullam, sed tantum vt irritam declarandam, quando scilicet constiterit, iuste maiorem partem Conuentus dissenfisse, vt limitat Auctor. Dato autem, & non concesso, quod sit ipso iure nulla, adhuc expectanda est sententia declaratoria defectus consensus ex parte Conuentus. Nam sicut irritatio penalis à lege imposta non incurritur ante sententiam declaratoriam, etiam si ipso iure lata sit, vt in lege penali docet cum communi Sanchez vbi supra dicto num. 24. ita pari ratione videtur dicendum in nostro casu, nempe talem professionis nullitatem non induci ipso iure, sed expectandam esse sententiam declaratoriam talis defectus, nempe iusti dissenfus maioris partis Capituli fieri enim potest, quod iniuste denegatus sit consensus, ex odio, vel ex alia simili passione, & donec constet de iustitia dissenfus, ac denegationis suffragiorum, nulla ratio suadet, imò ipsa æquitas, & iustitiæ rectitudo urget, vt professio ista non irriteretur, vt in simili innuitur in cap. quia præter, de elect. vbi glossa verba, scilicet, notat circa formam professionis, de qua ibi, quod quædam sunt iura obseruanda, vt si contra factum fuerit, electio aliquando est irrita, vt in cap. ecclesia vestra, & cap. in genere, eodem titulo, aliquando est irritanda, vt in cap. post petitionem, & cap. Cumana,

M m m m

eodem

In Statutis Se
goniens. ca. 1.
de novitiis
votissol. 13.

eodem modo si viri quoque tamen casum non valet electio, ecce quomodo in
isto casu, & in civitate ad idem datur electio, quae quamvis sit ex se in-
valida? adhuc ex causa aliquando est irritanda, aliquando vero est ipso
iure irritata. Vnde in nostra Seraphica Religione statuto cavetur: *Quod*
si tertia pars conventus non fuerit pronovitiis suffragata, & potest si inter triginta
fratres ad idem dantur refragentur, & si receptio pro suspecta habeatur, & omni
modo non gaudetior fiat. Munitur tunc habitatio natione xeli, & qualis suffra-
gata sit iura diffinitio secundum Deum quideam. Et ita in facti contin-
gentia. Vnde in hoc insigne Salmanticensi, & nobis admittum fuisse ad
professionem a P. Prouinciali quendam novitium, cui tertia pars suffra-
giorum Capituli refragata est, qualis tamen prius votis, qui pro eo, &
contra eum publice & verbaliter ante secretum scrutinium per albos,
& nigros talia factum suffragari, & refragati sunt, quod si idem,
quod dicitur in dicto capitulo prope. (quod in fauorem talis receptio-
nis adductum est) ubi in is collatione haberi veligatur, in quem omnes, vel maior
& sanior pars capituli consentit: ex quo dicta electio, seu receptio per maio-
rem & saniores partem Fratrum, ad professionem facta, legitima & suffi-
cientis declarationis effectum, & virtute illius novitius Religio-
nem solemniter professus est. Vnde si auctorem declarationem, seu
diffinitionem in factam a Prouinciali de facto admitteretur ad professio-
nem, ad huc professio non erat ipso iure nulla, sed vel annullanda, vel
confirmanda foret (ut existimo) penata prius conditione satisfactoria,
& habita ratione xeli, & qualitate suffragantium, ut dicitur in dicto sta-
tuto Ordinis.

Ad quod dicitur Barbosa in Collectanea ad decretal. dicto cap. quia
propter num. 29. ubi ad finem assertum, quod in electione a duabus partibus
facta, licet non fiat collatio majoris vel minoris, quando de electio. in 6. Abb.
dicto cap. quia num. 10. versus am mationis, Franc. Mar. decis. 924. ante nm.
6. lib. 1. nihilominus firmiter, licet non ad numerum. Vide etiam Perez
lib. 3. glof. 7. post principia, lib. 2. ordinament. Surd. conf. 188. in 3. Abby
consil. 25. in num. 4. lib. 1. P. Miranda tom. 2. quaest. 27. art. 1. 2. quos refert
idem Barbosa dicto num. 29. in fine.

Ad rem igitur deueniens, & de his libenter concedit Suarez in
casu dicti cap. non, idem esse dicendum, in quo irritationem illam fuisse
se poenalem probat in dicto num. 4. ex integra, ex qua constat in obitu,
& poenam pro obedientia, & transgressionis latam fuisse, ac poenam de no-
biturri ante sententiam declaratoriam. Quod par ratione potest ap-
plicari ad hunc casum, & dicto cap. portuclum, ex cuius integritate, ali-
quam culpam intervenisse ex parte admittorum ad Religionem, id
enim innuunt illa verba: *aliqui quae in tua absentia in sacerdotum manibus*
monachos se fieri de novitiis, in quibus aut vomitum redderant nota verbum, ad
omnium quod culpam demonstrat. Ex quo fit, irritationem poenalem pro-
fessionis in hoc casu, fundatam in dicto cap. portuclum, esse

esse poenalem, ac poenalem, quae non induci ante sententiam declarato-
riam talis defectus. Idque in terminis nostri casus maxime habebit lo-
cum, si Abbas ex nacta inconsultis Fratribus, ad professionem, & mo-
nachatum novitium admittit, tunc enim poenam delicti professionis ab
eo data nulla declaranda est, ne ex culpa sua commodum reportet. Huic
sententiae auctorem ad huc de hisimus Nauarrus lib. 6. consil.
9. a num. 19. de contumacibus, & lib. 3. consil. 62. de Regularibus, &
P. Miranda eam probabilem innuit, dicendo, contrariam esse probabi-
liorem tomo 1. Manual. quaest. 16. art. 2. ad finem.

60. Monachus professus ad aliam Religionem translatus tenetur
ea de nouo profiteri praemisso novitatus anno, frequenter enim Religi-
gio, ad quam translatio fit, strictioris observantiae est, ad quam profes-
sio prioris non extenditur, aliter enim in alterius potestatem non tran-
siret, nisi per novam professionem auctoritate Papae a priori potestate
liberaretur. *Ibid. art. 8. De quo Nauar. lib. 3. consil. 3. titul. de Regulari-*
bus. ¶ Idem docet Sanchez plures alios referens ad praepara lib. 5.
cap. 4. num. 12. & 13.

61. Attento iure communi non est irrita professio morbo Gallico,
vel alia contagiosa infirmitate laborantis, nisi statuto Apostolico, vel a
Papa confirmato annulletur. Ex concessione tamen Leonis X. facta
Minoribus apud Bullarium, grauisimis, & scandalosis delictis notati,
& diffamati, fraudulenterque, ac dolose ad professionem admissi, ut
potest qui interrogatione super his praemissa tacuerunt, a Religione ex-
pelli possunt, probata prius praedicta infamia, & vehementi suspitione,
etiam si talia delicta in iudicium non sint deducta. *Ibidem art. 9. De quo*
Nauar. lib. 3. consil. 5. titulo de Regularibus, Sa in Aphorismis verb. re-
ligio, num. 74. Portel in addit. ad dubia, verb. eijcere ab ordine n. 10.

Pro quo, & sententia Auctoris illustranda, & agenda aduerte,
quod idem Portel citato loco Addit. ad dubia; insurgit contra eun-
dem nostrum Auctorem, arguitque contra ipsum ex traditis ab eodem. *Tom. 3.*
quaest. 11. art. 2. ad finem. Vbi resoluit ex sententia Nauarri, quod licet
non possit expelli a Religione descendens ex Iudaeis ex vi iuratum non
confirmati a Papa prohibentis eius ingressum, & admissionem ad ha-
bitum Regularem, optimo tamen iure potest expelli ex defectu consen-
sus Religionis, quae si sciret talem Religiosum huiusmodi praesens ge-
neris esse infectum, non vique eum admitteret ad professionem, ac
proinde ipsam professionem posse annullari ex tali defectu consensus.
Quod, inquit, potest applicari ad rem, de qua agimus, nam etiam si non
extet statutum confirmatum a Papa annullans professionem factam
ab infecto morbo Gallico, adhuc praemissa interrogatione, & protesta-
tione super eo, si postea inueniatur quis tali morbo laborans, poterit
expelli, & annullari eius professio ex defectu consensus Conuentus,
seu Religionis, quae expresse per interrogationem, & protestationem

Bullar. bul. 18
Leon. X.

Sententia, &
doctrina Au-
ctoris illus-
tratur, & tue-
tur.

extortam à nouitio protestata est, nolle eum ad professionem aliter admittere. Hæc Portel contra nos. Sed huic obstantiæ facile sit satis, distinguendo, nam in dict. *quæst. 1. q. 2. d. 2. d. 3. d. 4. d. 5. d. 6. d. 7. d. 8. d. 9. d. 10. d. 11. d. 12.* Auctor de professione facta per consensum conditionalem, si non descendisset ex infidelibus, quod est idem, ac fieri sub protestatione: dispositio autem conditionalis non existente conditione nihil operatur, *c. si pro se, de rescriptis lib. 6. cap. prater de el secundo de appellat.* At in dicto articulo non fuit facta professio ab infecto morbo contagioso sub conditione, seu protestatione expressa, si eo infectus non fuisset, sed tantum de illo interrogatus simpliciter fuit nouitius, vt consuevit ante legenti, interrogatio vero simplex non inducit, seu induit naturam protestationis expressæ, sed tantum tacitæ, quæ protestatio expressa omnino requiritur ad annullandam professionem nouitij, qui fuit ad Religionem admissus cum defectu occulto, alias non admittitur, vt in terminis tenet noster Auctor *romo 4. Addit Summa cap. 4. numero 12.* Et quo fit, quod si professio emissa fuit sub tali conditione, seu protestatione, vt præcipitur fieri apud Minores per statutum Generale Tolentanum in Generali Congregatione Segouienti sub Reuerendissimo Patre Fratre Benigno à Genoua confirmatum, & approbatum, extra dubium est, huiusmodi professionem esse omnino nullam, & irritam ex defectu consensus Religionis, quæ aliter nolle admittere ad suam Societatem, & Fraternitatem expressè, & protestata est. Et in his terminis dictum, & instantiam doctissimi Portel habere locum non infior: A noster Auctor non loquitur, nisi de eo, qui fuit admissus ad professionem sub interrogatione, seu protestatione expressa, an esset aliqua infirmitate contagiosa infectus, qui licet grauis culpæ reus sit celando, ac negando veritatem in re grati, non propterea videtur spoliandus habitu Regulari, vt ipse Auctor expressè contra Nauarrum tenet dicto articulo 9. *§. verum est tamen,* & sequitur Sanchez infra citandus numero 48. vbi addit, apud Societatem Iesu hanc esse sufficientem causam expellendi ligatum solis simplicibus votis post biennium emissis: sed si præntia tali protestatione professionem emissus esset, tunc enim nulla, & irrita omnino iudicanda est, vt in dicto statuto Segouienti expressè declaratur. De quo Corduba in regul. cap. 2. *quæst. 2. puncto 4.*

In Statut. Segouiens. ca. 1. de recept. nouitior. fol. 71.

Prò quorum confirmatione faciunt tradita à Sanchez de matrimonio lib. 10. disput. 9. num. 20. vbi resoluit non esse irritam professionem quamuis ex dolo, & errore causæ finalis fiat, alias minimè faciendæ, & probat ex *cap. finali 20. quæst. 3.* vbi habetur, professionem dolo monachorum factam esse validam, ac in dolo pœnam priuandos esse successione hereditatis ipsius professi, & ex *cap. ex parte el 2. de conuers. coniug.* vbi indistinctè dicitur, validam fuisse professionem mulieris, quæ falso existimás posse à viro leproso recedere, ingressa est monasteriũ ante cõ-

summa.

sumationem, matrimonij, redditque rationem, constituendo differentiam inter votum simplex, & professionem solemnem: nam votum simplex comparatur sponsalibus, quæ non ob solum errorem personæ, sed ob plures alios errores irrita sunt. At professio comparatur matrimonio, quod non irritatur ex quocunque errore dante causam contractui, modo non sit error personæ, vel conditionis: cum enim sit status omninò fixus, & indissolubilis, voluntas eligit illum absolutè, & nulla apposita conditione, secundum modum congruentem statui permanenti, cui valde congruit non dependere ab accidentalibus, nisi tantum ab his, quæ sunt de substantia ipsius status, alias ex huiusmodi dependentia sequeretur, multas professiones, & pleraque matrimonia censenda esse irrita, quod cederet in graue damnum, & scandalum Reipublicæ. Quod minimè contingit ex eo, quod sponsalia, & votum simplex, tanquam status non fixus, & dissolubilis ex tali dependentia irritentur. Hæc Sanchez dicto nu. 20. vbi latè, & perdocte id probat. Quod maximè facit ad rem, de qua agimus, & in terminis expressè idem firmat ipse Sanchez ad præcepta lib. 5. capit. 4. num. 57. & seqq. Vidè P. Villalobos 2. p. summæ tract. 35. diff. 10. nu. 6. §. fin.

62 Adhuc post annum probationis expletum licet superiori differre professionem Nouitij, iusta aliqua ad id existente causa, non obstantè Tridentino Decreto, nam Congregatio Cardinalium auctoritate Pij V. declarauit, præfatum Decretum Concilij tantum procedere in nouitijs, qui elapso anno probationis habiles inuenti fuerint, non verò in inhabilibus, quorum professio vsque ad sex menses potest prolongari, dum modò intra id temporis spes habeatur, quod efficiantur habiles, ita refert Paras. lib. 6. priuileg. fol. 30. p. 2. Quod in Nouitijs Fratrum tantum procedit, nam in Monialibus diutius licet professionem differre. *Ibidem art. 10.* Vidè supra num. 43. 44. & 56.

Trid. sess. 25. c. 16. de Reg.

De quo Nauar. lib. 3. conf. 29. de Regularibus P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diff. 15. num. 6. vbi resoluit, nouitium peracto anno probationis quatuor, vel sex mensibus ante annum 16. expletum, posse post eum completum admitti ad professionem, etiam si extra conuentum, vel à Conuentu egressus sit per id temporis, nempe illis quatuor, vel sex mensibus ante 16. annum ætatis expletum, & Sanch. lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 34. amplius addit, quod si expleto anno Nouitiatu ille deseruisset Religionem, non egeret postea ad illam rediens nouo nouitiatu ad profitendum, nisi conditio personæ, aut Religionis sit ita mutata, vt nõ censentur eius difficultates moraliter exploratæ, & citat pro hæsententia Lapum Franc. D. Anton. Angelum Sylusf. Tabien. Aim. Greg. Lopez idem tenentes, idem scribit dicto cap. 4. nu. 21.

63 Professio necessario emittenda est in manibus prælati potentis incorporare Religioni. *d. cap. porrectum. & cap. ad Apostolicam, de Regular.* ac proinde non valet, si fiat in manibus Episcopi, cum non habeat po-

summa 3

testarem

potestatem incorporandi, seu admittendi ad Religionem exemptam & sui iurisdictione. *Ibid.* art. 11.

Idem docent Abbas in *cap. porrectum*, numer. 12. de *Regular.* Nauar. conf. 6. in antiquis, à num. 2. de *Regular.* & conf. 40. à nu. 2. vsque ad 6. in nouis, Azor tom. 1. in *inst. Moral.* lib. 12. cap. 5. quæst. 4. Cucus lib. 3. in *tit. maior. tit. 1.* num. 62. & citato nostro Auctore, & alijs pluribus resoluunt Sanchez lib. 5. *Decalogi* cap. 4. num. 62. & num. 74. Tametsi Innocent. in d. *cap. porrectum*, num. 5. Hostiens. num. 14. Ioann. Andreas, num. 4. Anchar. num. 7. doceant posse Monachum profiteri in manibus Episcopi, moti ex *cap. si uir*, 27. q. 2. cui non male satisfacit Auctor hic d. a. 11.

64 Receptus ad professionem ab inferiore non habeat ad id facultatem à superiore non est validè professus ante ratihabitionem ipsius superioris, nec erit uotum solemnè dirimens matrimonium. Idem iudiciū est de receptione ad habitum sine licentia, & auctoritate Prouincialis, à cuius ratihabitionis tempore incipit annus probationis. *Ibid.* art. 12. De quo Cardin. in *cap. infuante, qui clerici, vel uouentes*, Innocent. in *cap. porrectum, extra de Regularibus*, num. 5. ubi Hostiens. & Ioan. Andr. num. 4.

Idem docent Syluest. verb. *Religio* 3. quæst. 16. & q. 18. d. 2. Nauar. lib. 3. conf. 6. nu. 7. de *Regularibus* in 1. editio, & in 2. conf. 40. nu. 7. Anton. Cucus lib. 3. in *tit. maior. tit. 1.* num. 56. & 77. Azor lib. 12. in *inst. moral.* cap. 5. quæst. 7. & alijs plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. cap. 4. num. 80.

65 Validè professio fit per procuratorem ad id specialiter deputatum, qui ad hoc non poterit alium substituere, sicut de matrimonio definitur in *cap. finali, de procuratoribus* lib. 6. Quod si ante emissam professionem reuocetur procuratio, non ualebit postea facta professio, etiam ignorante procuratore tale in reuocationem. *Ibidem* art. 13. De quo glossa in *cap. qui ad agendum de procurat.* lib. 6. ¶ Idem docent Syluest. verb. *Religio* 3. quæst. 15. Anton. Cucus lib. 3. in *tit. maior. tit. 1.* num. 76. Azor tom. 1. in *inst. moral.* cap. 5. quæst. 5. Sanch. d. lib. 5. cap. 3. à nu. 7.

66 Professio facta ab excommunicato ualeat, ut supponitur, *cap. cum illorum de sentent. excommunic.* quidquid sit de peccato eum scienter recipientis, nisi fiat per rescriptum Papæ. Tunc enim professio uirtute talis rescripti facta est inualida sicut ipsum rescriptum impetratum ab excommunicato irritum, ac nullius ualoris est *cap. 1. de rescript. in 6. accessorium* enim sequitur naturam principalis. Hoc tamen est limitandum, nisi in rescripto concedatur absolutio ab omni censura ad effectum professionis emittendæ, & rescripti illius validè obtinendi, ut concedi solet, nam eo casu ualida erit professio, sicut ualidum est rescriptum. *Ibid.* art. 14. De quo Abb. in *cap. cum illorum*, nu. 4. vers. 5. de sentent. excommunic. ubi Innocent. verb. prælati, Felin. ver. nota nu. 2. & 3. Rebus, in *cap. postulatus*, notab. 1. num. 16. de *clerico excommunic. minist.*

Idem docent Sanch. ad præcepta lib. 3. cap. 4. nu. 36. 37. & 38. Ludou. Gom. c. 1. nu. 32. de rescript. in 6. Nauar. lib. 3. conf. 16. nu. 1. de *Regularibus*

bus in 1. edit. & in 2. edit. conf. 3. nu. 1. & comment. 4. de *Regularibus* nu. 25. Couar. 4. decret. 2. p. c. 6. nu. 3. & *cap. alma mar.* 1. p. 9. 1. nu. 9. Enriquez de excommunic. lib. 3. cap. 7. nu. 7. Azor in *inst. moral.* cap. 3. quæst. 9. & alijs plures quos plena manu refert idem Sanchez *ibidem*.

67 Professus ex metu sufficiente ad irritandū, de quo in *cap. 1. de his que vi, metus, & qui semper protestatus est nolle esse monachum, nec tacite professionem ratificare censetur, etiā si per longi temporis spatium, seu per multos annos habitū gestauerit, faciens actus professorum, ac etiā si fructus beneficii Regularis perceperit cū Fratribus vitam agens, ac Fratres se nominans, quia semper præsumitur in sua nollitione perseverare, qui pluries eā protestatus est, secus si nullā fecit protestationem, nā tunc tales actus professorū signa fortassis sunt tacite professionis. Erit autē metus iustus, seu sufficiens ad irritandā professionem, si dure conditionis pater professus inuair, filiū minorem septemdecim annis futurū esse Monachū, si uel velit, si uel nollit, alioquin ipsum in carcerem detruendū facere: uel si à pueritia parentes illi suaserunt, ut Monachus fieret, præcipiente famulis, & ancillis, ut eum reluctantem Monachatum uerberarent. *Ibid.* art. 15. De quo Rebus, conf. 9. p. 12. col. 1. DD. in *cap. ex parte de Regularibus*, Barbatia conf. 60. num. 8. volum. 1.*

Idem colligitur ex traditis à Sanchez lib. 4. *Decalogi* cap. 3. nu. 13. & præcipue n. 35. ubi in terminis supradictæ protestationis, idem resoluunt, q. Auct. & lib. 5. c. 3. n. 14. & 18. ubi resoluunt, ex eisdem causis, ex quibus professio expressa redditur irrita, à fortiori irrita reddetur professio tacita.

68 Ex Decreto Tridentini Concilij nulliter professus debet intra quinquennium reclamare, quo elapso ad allegandam quamcunque causam nullatenus admittitur. Sed hoc debet intelligi, ut non admittatur ad allegandum quandocunque causam annullantē professionem, non tamē est repellendus allegans causas, quibus intra quinquennium non reclamauit. Deficiente itaq; reclamazione intra quinquennium, si eo elapso non ratificet professionem, non fiet rata, nec ualida in foro conscientie, etiā si intra id tēpus sacris initiatur, ac proinde adhuc reclamationi locus erit, in foro tamē fori pro professio habendus est. *Ibid.* art. 16. ¶ De quo Nauar. in *cap. statumus*, & comment. 4. de *Regularibus* num. 37. nu. 71. & 72. Azor in *inst. Moral.* 1. p. lib. 12. cap. 4. q. 10. §. postremò, Portel verb. *Professionis nullæ reclamatio* nu. 44. P. Villalob. *statum citandus*, nu. 4. Espino in *Specu. testam.* gloss. 12. princip. à nu. 62. Beja *Respons. casuum* p. 4. casta 178. & alijs relatis à Barbosa in *Remissionibus ad Trident. d. c. 19. de Regularibus* nu. 5. ubi rescribit, præfatū Decretum Tridentinū non procedere, quando illud quinquennium semper currisset tēpore inhabili, ut potè uel durante pupillari ætate, aut durante metu, & eius causa, aut uerò durante aliqua causa nullitate irremissibilis alicuius inhabilitatis personæ. Vide *Addit. sum. Tom. 4. cap. 65. m. 2.* & Sanch. lib. 7. de *matri. disp.* 37. p. 2. totū, dub. 1. n. 33. & 34. & resoluunt P. Villal. 2. p. sum. tra. 35. dif. 25. n. 8.

69 Imò cessante scandalo, & præiudicio tertij, qui certò scit nullitatem suæ professionis potest in foro conscientia ante reclamationem demisso habitu & carcere fugere, nec deducere causas nullitatis coram superiore, & Ordinario. Ex quo fit, quod nec ad Monasterium redire tenetur, nec apostata iudicandus est, non obstante dicto Decreto Concilij, in quo oppositum exprimi videtur, dummodò ex iusta causa id faciat, scilicet, quia commodè non potuit accedere ad reclamandum, nec nisi demisso habitu causas nullitatis proponere coram prælato, & Ordinario. Imò etiam qui temerè habitum demisit, eo reassumpto adhuc de bono, & æquo audiri debet, ne iniustus cogatur per totam vitam seruire Religioni, vel Religioem fortè ineptam, & inhabilem sustinere. Qui etiam vt minor, & læsus per vim, aut metum restitui potest quoad ipsum quinquennium iam lapsam. *Ibid. art. 17. De quo Nauar. in cap. statutum, num. 7. Menoch. de testam. 1. p. S. 10. num. 45. §. tertio pondero, Coar. lib. 1. variarum, cap. 5. nu. 5. & 6. & in Regula, professor, 3. p. S. 3. nu. 3. vbi ait, beneficium restitutionis ad reclamandum, etiam extra quinquennium competere sic professo, durante ignorantia probabili, vel impedimento reclamandi. Vide *Addit. summe tom. 4. cap. 65. num. 6. & Azor d. quæstion. 10. §. ad extremum, in fine. ¶ Idem docent Nauarr. conf. 21. num. 5. & conf. 89. num. 6. & 7. de Regular. lib. 3. & d. comment. 4. nu. penult. Henriquez lib. 1. de matrim. cap. 6. in comen. fin. & cap. 8. nu. 9. quos refert, & sequitur P. Villalob. vbi sup. num. 5. 8. & 9. & resoluti etiã Portel supra, num. 45.**

70 Professus nulliter ob non seruata formam in informatione præscriptam à Sixto V. potest etiam post quinquennium reclamare, nam ex eius constitutione constat, non induci tacitam professionem, nisi in receptione seruata fuerit præfata forma, Sed hoc debet intelligi in professo ante constitutionem Clementis VIII. qui anno Domini 1602. abstrahit huiusmodi impedimentum irritans professionem sine præuia informatione. *Ibidem in fine, & Addit. sum. vbi proxime, nu. 8. Idem docet post Sanchez d. nu. 33. & nostrum Authorem P. Villalobos vbi sup. nu. 8.*

71 Hodie vt quis possit audiri post quinquennium debet impetrare rescriptum à Papa, sine quo nec superior, nec Episcopus possunt audire reclamantem, seu allegantem causas nullitatis suæ professionis, quod est petere à sua Sanctitate restitutionem quinquennij, alias censentur contra ipsè dicto Decreto Tridentino. Ita testatur vidisse in facti contingentia, putatque esse in praxi, Portel verb. professionis nullæ reclamatio, nu. 74. §. circa quod.

72 Ad probandam præfata ignorantiam, vel impedimentum reclamandi intra quinquennium non sufficit iuramentum ipsius ignorantis, vel impediti. Nec in alijs causis sufficiat, quia transacto quinquennio ius præsumit scientiam habere talis decreti. *Addit. summe vbi supra num. 6. De quo Menoch. de arbitra. lib. 2. centur. 2. casu 186. num. 70*

& de

& de recuperand. possess. remedio 16 num. 36. ¶ Idem docent Sanchez vbi sup. num. 14. Portel sup. num. 49. & videtur sentire P. Villalob. vbi sup. nu. 3. circa finem.

73 Minor ætate, qui in foro conscientia suæ professionis nullitatem sciuit, nec illam ratam fecit intra quinquennium, transacto illo adhuc in foro exteriori potest reclamare allegando iustam ignorantiam causam. Quod si sub iuramento interrogetur, aut ignorauerit ius, quo poterat intra quinquennium reclamare, licitè poterit iurare, se ignorasse, intelligens apud se, habuisse ignorantiam, & non scientiam, cum qua ratificauerit professionem suam, quam præsumit Concilium ratificasse intra quinquennium, ex quo præcipit, vt non audiat post illud elapsum. Si cur qui rogatur à iudice sub iuramento iuridico, an transierit per locum, vbi iacebat homo occisus, vt inde iudex inferat, an sit talis criminis reus, nec nò, potest vtique licitè iurare nullo modo transisse, etiam si a parte rei per talem locum ipse transitus sit, intelligens intra se, non transisse culpabiliter, sed innocenter. *Ibid. num. 7. De quo Sanchez lib. 7. de matrim. mon. disp. 37. num. 18. Idem docet Portel vbi sup. num. 50.*

74 Perpetuo inhabiles ad profitendum non comprehenduntur in dicto Decreto Tridentino, quia isti ratione inhabilitatis nunquam præsumuntur tacitè professi, siquidem durante illa nunquam potuerunt expressam professionem facere, idèdque quocumque tempore illis licet reclamare. Idem iudicium est de habentibus impedimentum temporale, seu ad tempus irritans professionem, durante tali impedimento intra quinquennium. Vndè professi per metum, vel defectum ætatis, duratibus his impedimentis intra quinquennium non præsumuntur tacitam professionem emissi, quia durantibus ipsis non potuerunt expressè profiteri, vt etiam de nulliter professis ante constitutionem Clementis VIII. ex defectu informationis iuxta formam præscriptam à Sixto V. faciendæ, diximus supra nu. 70. & per consequens in vtroque casu datur locus reclamationi, etiam post quinquennium. *Ibidem nu. 8. De quo Sanchez dicta disp. 37. num. 12. Nauar. lib. 3. conf. 5. num. 2. & conf. 25. num. 2. in fine titul. de Regularibus, in 1. editione. ¶ Idem docent Portel vbi sup. num. 51. P. Villalob. d. num. 8.*

75 Professus absque legitima ætate, vel sine præuia informatione, iuxta constitutionem Sixti V. vel ex metu inculpabili ex parte sua non tenetur ad ratificandum professionem, sed potest in Religione persistere, vsquequo commoda occasio egrediendi se offerat, quantum enim peccet non ratificata professione suffragando in Capitulo sicut professus, ac alios actus professorum exercendo, alimenta que percipiendo à Monasterio, adhuc non est ob hanc culpam compellendus ad profitendum inuoluntarius, seu iniustus: Adeb, quod etiam ex culpa sua nulliter professus, quia scilicet, ficto animo professus est, adhuc non tenetur verè profiteri. Nemò enim, etiam propter grauissimam culpam cõ-

N n n n

pellendus

pellendus est ad Religionis statum altissimum vouendum, sed tantum admonendus est, ac exhortandus, vt professionem denuo emittat, quod si id renuat, nec à Religione velit exire, data opportunitate, compellendus est ad profitemdum, vel exeundum à Monasterio. *Ibidem art. 9.* De quo Sanchez vbi supra numer. 38. Henriquez lib. 11. de matim. cap. 11. num. 11. Littera V.

Idem ferè docet P. Villalobos vbi supra num. 6. qui addit num. 7. in dubio intentionis de ratificanda professione intra quinquennium, eo transacto præsumi illam ratificasse, in dubio enim in fauorem Religionis, quæ possidet, præsumendum est, vt tradit Naua. lib. 3. conf. 13. num. 10. de Regular.

76 Ratificans professionem irritam causa metus, vel ex defectu ætatis non indiget alio anno probationis, quia nec Concilium Tridentinum, nec ius irritat, nisi tantum professionem, & non receptionem habitus. Imò & aliqui probabiliter sentiunt, adhuc anno probationis pronullo dato, non opus esse de nouo incipere nouitiatum, quia iam expectus est Religionis asperitates in dicto anno, & Monasterium expertum est talis professi conditionem, & habitatem, maximè cum iure antiquo hinc non requirebatur annus nouitatus, vt deducitur ex cap. significatum cap. cum virum, & melius ex cap. porrectum, de Regular. & ex cap. 1. eodem tit. in 6. Sed hoc in foro tantum interiori, & non in exteriori habet locum *ibid. art. 11. & 12.*

De quo Sanchez vbi sup. disp. 37. nu. 43. 47. & 48. qui lib. 5. ad præcepta, cap. 4. nu. 14. iterum idem constantè sustinet, etiam in casu nullæ probationis annuæ, & professionis, vbi etiam addit, ad maiorem conscientie securitatem, & ad vitandas opiniones, quod potest talis Religiosus detegere superiori sub sigillo confessionis vitium suæ professionis, & nouitatus, petendo, vt ipsum denuo admitat ad Nouitiatum peragendum inter reliquos professos, eorum habitu retento. Et ad supplendū consensum Conuentus necessariū illi admisioni, poterit superior illius suffragia petere, tacito nomine professi, & explicatæ prioris professionis nullitate. Vel tandem potest secretò impetrari Pontificis dispensatio supplendo eum Nouitiatum, & idem ferè resoluunt Portel vbi sup. n. 52. P. Villalob. d. tract. 35. diffi. 24. nu. 5. 6. & 8. qui etiam nu. 4. cum Nau. Grassis, & Sanch. tenet non esse necessarium consensum Monasterij ad ratificandam professionem nullam ex defectu ætatis, vel anni integri probationis, sed sufficere consensum ratificantis eam professionem.

77 Puella educata in Monasterio honestatis causa, postea quæ per sua suæ Abbatisse Monialis facta, si extra Monasterium in loco tuto constituta, corâ Commissario ad id deputato cum iuramento affirmavit, nunquam suæ intentionis fuisse Monialè fieri, standum est huic confessioni, licet antea corâ prælato, vel Ordinario in Monasterio constituta confessas se esse professam, quia illa confessio facta fuit in loco libero extra Monasterium.

males rium, iuxta terminos cap. cum locum, de sponsalib. coram iudice, & cū iuramento, quod loco torture spiritualis haberetur, confessioni autem factæ per torturam standum est *l. si postulauerit 27. §. sed & si negauerint, ff. ad l. Iuliam de adulter.* alia verò fuit facta in loco non tuto, & ob timorem reuerentialem Abbatisse cupientis succedere in bona eiusdem puellæ per professionem. Neq; illi obstat tempore opportuno non fuisse protestatam, sufficit enim, quod pater eius pro ea fuerit protestatus, quod multum ad hoc facit. *Ibidem dist. a quaest. 17. artic. 18.* De quo Nauar. lib. 2. conf. 1. tit. de confessis, & in Manua. cap. 22. nu. 51. Panorm. cap. per suas num. 1. de probation.

78 An autem metus reuerentialis annullat professionem, controuersum est inter Doctores. Auctor in *l. q. 17. artic. 15.* Videtur innuere, solum metum reuerentialem parentum annullare, & ad alios consanguineos id non extendi. At in dict. *artic. 18.* proximè citato absolute videtur oppositum affirmare, dum resolutum, non valere professionem factam à puella educata in Monasterio ob timorem reuerentialem Abbatisse, & citat textum cum glossa in cap. præsens 20. quæst. 3. vbi in simili professione inuita cuiusdam Monachi id expressè decedit Nicolaus Papa. Vtraq; opinio est probabilis: De quo Nauar. lib. 1. conf. 3. num. 6. tit. de renunciatione, & lib. 4. conf. 16. nu. 4. tit. de Sponsalibus, & in Manua. c. 22. nu. 51. Sanch. de mat. lib. 4. disp. 5. nu. 17. Henriq. 2. p. lib. 11. cap. 9. n. 5. Farin. to. 4. fol. 106. col. 1. qui refert quandam declarationem Cardinaliū, quæ per latam sententiam Romæ declaratum est, fuisse nullam professionem cuiusdam foemine factam ob solum metum reuerentialem. Mihi quidè (liceat inter tantos viros proferre quod sentio) videtur, pensandam esse prudenter qualitatè metus, nam si cadens in constantem virum, seu grauis metus est, sicut annullat contractum naturalem, quia tollit consensum liberum, vt cōmunis Doctorum tenet, ita & professionem, cap. 1. & cap. cum delectus de his, quæ vi metus in causa, quæ quidè genus quoddam contractus est inter Religionem, & profitemtem. Secus si non est grauis metus, nec cadens in constantem virum, iuxta cap. final. qui clericus, vel vouentes, quod prudentis viri arbitrio iudicandum relinqui debet, minor enim metus sufficiens erit ad annullandam professionem foeminae, quam viri, & sic de cæteris intra spheram grauis metus, vt benè notat Portel verb. professio nulla ex natura contractus nu. 12. per totum. De quo etiã Sayro dec. 91. de Regularibus, Aloyf. Ricci, in Collect. dec. p. 4. colle. 932. propè finem relati à Barbofa in Remiss. ad Triden. d. cap. 19. de Regularibus, nu. 4. qui professionem ob metum reuerentialem parentum factam valere, negant.

Idem docet traditis multis Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 3. num. 26. & lib. 4. de matrimonio disput. 6. à num. 1. vsque ad 35. & loquens de metu leui, asserit non irritare professionem d. cap. 3. n. 24. & idem tenet Azor lib. 11. inst. moral. cap. 15. quæst. 7. tom. 1.

Referitur sè
tètia Aucto
rijs.

Trid. ses. 25.
c. 15. de Reg.

ses. 25 cap.
18. de Regul.

79. Licet in Concilio Tridentino excommunicentur cogentes quamcunque aliquam foeminam ad ingrediendum Monasterium, aut habitum suscipiendum, vel professionem faciendam praeterquam in casibus iure expressis, quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint, vel scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem ad ipsam presentiam vel consentum, vel auctoritatem interposuerint, eam tamen censuram non incurrunt, si puellam minorem ingredi Monasterium, ut ibi honeste educetur usque ad aetatem nubendi, non vero ut ad suscipiendum habitum Religionis, ac professionem emittendam cogatur, quidquid in oppositum dicant aliqui. *Ibidem art. 19.* & nos supra hac resolutione, num. 39.

De quo Suarez tom. 5. de censuris disp. 23. sect. 7. num. 9. Sanchez in praepcepta Decalogi lib. 4. cap. 4. num. 13. Zerola in praxi Episcop. 2. part. verb. Moniales versic. 13. pag. 73. Nauar. lib. 5. conf. 56. num. 3. tituli desentent. excommunic. quos pro opposita opinione citat Barbosa in remission. ad Tridentinum dicto cap. 18. de Regularibus, num. 5. Sed Sanchez ibi absolute non tenet oppositam sententiam, sed eam limitat eum nostro Auctore. *Tom. 2. summa cap. 8. num. 10.* quando scilicet, coactio illa est in ordine ad suscipiendum postea Religionis habitum, siue suasionibus Monialium, siue alia ratione, non autem quando nullo modo hoc intenditur. Vnde incurrer cogens ad solum ingressum, habitu retento, animo principali, ut postea habitum summat: vel post ingressum liberum cogens ad suscipiendum habitum: vel post hunc sponte susceptum cogens ad professionem, & idem tenet sequens Auctor cum praefata limitatione Portel in addit. ad dubia verb. Moniales, num. 14.

80. An autem metus reuerentialis parentum incussus ex eo, quod manifestant puellae statum Monachalem illi conuenire ob iustas causas, ut: g. non sufficientis doris pro matrimonio, & similibus, inducat dictam excommunicationem illum incurientibus: maius dubium est. Portel in Addit. ad dubia verb. Moniales, num. 12. tenet partem negatiuam, quia, inquit, parentes, vel consanguinei in illo timore incuriendo non se habent actiue, sed ipsa puella metum concipit ob reuerentiam patris, haecque esse praxim in tota fere Ecclesia asserit, per quam nemò iudicat, parentes, vel consanguineos tale suadentes, & facientes dictam excommunicationem incurere. Imò etiam (addit idem Portel) si parentes, vel alij importunis precibus suaderent puellae, ut ingrederetur, vel non ingrederetur, non incurrerent, quia suasio etiam importuna, nno est coactio. Quod quidè mihi non displicet, casu quo talis metus reuerentialis incussus non excedat limites simplicis persuasionis, nã si metus grauis sit, & cadens in vitium constantè iuxta superius dicta, n. 78. omnino, & absq; dubio praefata excommunicatione incurere suadentes, seu metu incurientes existimo, & ex doctrina nostri Auctoris supra tradita satis constat, & fatetur idem.

Ampliat,
& elucida-
tur doctrina
Auctoris.

idem Portel ubi supra num. 13. & expressè tenet Sanchez lib. 4. de matrimonio, disp. 7. à num. 7. & lib. 6. decalogi, cap. 4. num. 8. ubi idem resoluit de metu graui, secus de leui, ut ibidem num. 4. & 5. tradit.

81. In eodem Tridentino Concilio habetur, quod Episcopus, vel eius vicarius exploret voluntatem virginis Deo sacrandae, an coacta, vel seducta sit, ante professionem. Quod declarauit Pius Quintus apud Bullarium in hunc modum: *Volumus etiam, quod puellarum Deo dicandarum, an scilicet coactae, vel seductae fuerint, ex amen faciendum, non nisi infra quindecim dies, postquam iuxta Concilium Tridentinum Episcopi, vel eorum vicarij requisiti fuerint, fieri possit, quibus elapsis amplius in hoc se illis intrromittere non liceat, cuius occasione, nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa monasterij ingrediantur, sed stent ante cratem ferream, & interrogationes alias, quam eas, quae praefatum Concilium Tridentinum iubet eis fieri, omnino prohibemus, ac similiter volumus, quod puella, seu nouitia ipsa ad alias interrogationes respondere minime teneantur.* Haec Pius Quintus in praefata bulla. Ad quod etiam facit quaedam declaratio Cardinalium apud Marzilla lib. 1. de statu Regularium titulo 12. cap. 20. super dicto cap. 17. de Regularibus in hunc modum: *Virgines, quibus facienda est professio, si clausura Monialium facta sit, ex aminanda sunt ab Ordinario intra monasterium, ad cancellos seu crates ipsarum Monialium.* Ex quarum declarationum verbis, ibi, *stent ante cratem ferream,* & ibi, *ante cancellos, seu crates:* colligitur dictas nouitias non posse extrahi à clausura ad talem explorationem voluntatis, idque ad omne dubium vincendum, & ad maiorem cautellam expressè auctoritate Apostolica declaratum, & mandatum est per Nuncium Apostolicum Hispaniae, cuius bulla extat in Conuentu sancti Antonij Salmanticensis. P. Villalobos 2. p. Summae tract. 35. diff. 8. num. 3. refert, tria breuia expedita per tres successiue Apostolicos Nuncios in Hispania, quibus id ipsum praecipiebatur obseruari ab Ordinarijs, sub grauibuspœnis excommunicationis, interditi ab ingressu Ecclesiae, ac quingentorum aureorum soluendorum. Vide Sanchez ad praepcepta lib. 4. cap. 18. num. 34. ad finem, & lib. 5. cap. 4. num. 84. ubi addit, non reddi irritam professionem ex defectu huius examinis, quidquid sit de peccato eam sic admittentis ad professionem.

82. An autem examinandae sint dictae nouitiae, semel ante ingressum Religionis, & iterum ante emissionem professionis res dubia est? Auctor Tomo 3. quaest. 12. art. 2. Exponens dictum decretum Tridentinum asserit, duo praepcepta distincta in eo contineri, primum, quod puella non recipiat habitum Regularem, nisi sit maior duodecim annis: secundum, quod ista maior duodecim annis, antequam eum suscipiat, examinetur ab Episcopo: quae nimirum dispositio, inquit, non est vsu recepta, nam puellae, quae suscipiunt Religionis habitum, siue sint minores, siue maiores duodecim annis, semel tantum ante professionem examinantur ab Episcopis, & nunquam ante susceptum habitum. Quae sen-

Nonn 3,

tentia:

tentia vsu, & cōmūni praxi Ecclesiæ confirmata est, & tēdēda, quā
uis Concilium Tridentinum videatur innuere, bis fore examinandas,
quia quantum ad hoc non fuit receptum tale decretum, saltem in His-
pania, vt bene aduertit Portel verb. Nouitia num. 3. De quo P. Miranda
latē in tractatu de Monialibus quæst. 8. art. 4. Zerola in praxi Episcop.
i. p. verb. Moniales, pag. 232. & 258. Azor instit. moral. i. p. lib. 12. c. 1.
quæst. 2. Sanchez in præcepta decalog. lib. 5. cap. 4. num. 84. F. Ioannes
de la Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 8. in fine, ex quibus P. Miranda, &
Sanchez idem docēt in nostris terminis, & sequitur P. Villalob. vbi pro-
ximè num. 2.

83 Non obstante Regula Ordinis Minimorum requirente decem,
& octo annos ad professionem, facta ante dictam ætatem valet, com-
pleto tamen decimo sexto ætatis anno, & probationis tempore iuxta
Trid. sess. 25. c. 15. de Reg. Concilij Tridentini decretum, etiam si in dicta Regula, vel statuto Or-
dinis auctoritate Papæ etiam condico irritarentur professiones factæ
ante dictum decimum octauum ætatis annum, quia statutum contra ius
commune, vel Concilium generale non valet. Dato autem, quod va-
Trid. d. sess. c. 22. de Regul. leat, & confirmetur per aliud decretum eiusdem Concilij, quo diffini-
tur, non esse suæ intentionis amouere ab eorum instituto, & obseruan-
tia eos, qui sub arctiori Regula, vel statutis viuunt, adhuc professiones
prælatæ ante dictam ætatem celebratæ valent, quia licet statutum, &
Regula id prohibeat, non tamen irritat, si quidem multa prohibentur,
quæ tamen facta tenent, vt vulgarum iuris est. Vnde decretum eiusdē
Trid. di. sess. 25. cap. 16. de Regul. Concilij, quo præcipitur, vt post decimum sextum ætatis annum com-
pletum, & finitum probationis annum statim ad professionem admit-
tantur nouitij, aut expellantur, fallit in præfato Ordine Minimorum, in
quo vsque ad decimum octauum potest dilatarī professio iuxta eorum
Regulam, quæ causa sufficiens, & iusta videtur ad differendam profes-
sionem. *Ibidem art. 20.* ¶ Idem docet, & tuetur Sanchez ad præcepta
lib. 5. cap. 4. num. 6. referens, & citans nostrum Auctorem, & recedens à
Nauarro.

84 Filius de facto ingrediens Religionem relictis parentibus in
maxima, & extrema necessitate, licet mortaliter profitendo peccet, eius
tamen professio valet, quia nullum extat ius professionem talem impe-
diens. Nec constitutio Sixti V. irritans professionem eorum, qui debitis
obnoxij sunt, obstat, quia non loquitur de grauatis debito naturali, qua-
le est illud erga parentes, sed de grauatis debito ciuili supra vires facul-
tatum suarum, vt patet ex tenore dictæ constitutionis. *Tomo 3. quæst. 13. art. 5.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 101. art. 4. ad primum, & quæst. 189.
art. 6. Syluest. verb. Religio, 2. quæst. 7. Nauar. lib. 3. consil. 26. titul. de
Regularibus, Angelus verb. Religio, num. 11. Azor i. p. lib. 12. cap. 1.
q. 8. Lessus de iust. lib. 2. cap. 4. n. 34. Sanchez ad præcepta lib. 4. ca. 20.
num. 10. & sequentibus, vbi latē per totum caput, & loquenter quæ-
tionem

tionem resoluit, & nos latius dicemus infra resolut. 108. num. 1. & 2.

85 Professio simoniacè facta valida quidem est licet iniusta, quia
mutatio status de seculari in Regularem non impeditur per simoniam,
sicut nec per excommunicationem, *cap. de Regularibus, cap. dilectus ei 2. cap. quoniam de simonia*, vbi monachi per simoniam recepti ad arctiora mo-
nasteria in pœnam criminis transferri iubentur, locoque, quem adepti
sunt taliter, omninò priuantur, ac suspenduntur ab executione ordinū
factorum, si fortè clerici in sacris constituti sunt. Verum est tamē, quod
per talem simoniacam professionem non acquiratur ius ad victum, seu
portionem victualem, quam in communi percipiunt alij Monachi, aut
Canonici Regulares professi, quæ cum sit ad instar cuiusdam beneficij
Regularis impeditur per simoniam, vel excommunicationem, donec
subsiquatur absolutio, & dispensatio. *Tomo 3. quæst. 63. art. 3.* De quo Na-
uar. in *cap. non dicatis* num. 67. & comment. 4. de Regular. num. 25. Idem
docet post nostrum Auctorem Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. n. 39.

86 Fœmina fingens se esse virum, professionemq; emittens in mo-
nasterio virorum intendens se obligare per tria vota essentialia, verè
professa, ac Religiosa iudicanda est, reponique debet à prælato apud
monasterium Monialium sub habitu fœmineo Regulari, & claustra.
Secus, si post fictionem virilis sexus, fictè, & fraudulenter professionem
emissit, quia eo casu in foro conscientiæ nulliter professa habenda est,
manetque excommunicatione Papæ reseruata ligata, eo quod temerè
intrauit monasterium virorum contra prohibitiones, seu constitutio-
nes Apostolicas. Idem pariter dicendum est, si professionem fecit tem-
pore, quo vigeat constitutio Sixti V. annullans professiones sine præ-
uia informatione factas, quia ea non potuit ritè ac rectè fieri cum tali
fictione, & mendacio grauissimo habitus, & sexus virilis. *Addit. summa-
rem. 4. cap. 64. num. 11.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 16. c. 3. §. 1. Syluest. Re-
ligio, 1. tit. 3. q. 9. Angel. verb. professio §. 3. Comitol. lib. 2. respon. mo-
ral. quæst. 8.

At Sanchez lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 40. tenet talem profes-
sionem factam à viro, mentito sexu in monasterio monialium, vel fa-
ctam à fœmina in monasterio virorum esse omninò irritam, ex defectu
consensus, saltem ex parte admittentis ad Religionem, seu professionē,
qui utique si sciret talem defectum, illum non admitteret, sed ex dicen-
dis infra num. 87. & ex dictis sup. n. 61. hoc debet limitari.

Portel in *Addit. ad additiones dubiorum* verb. professio herma-
phrodite num. 3. in fine, refert quendam casum singularem cuiusdam
hermaphrodite, qui tempore nouitatus fœmineum tantum sexum ha-
bebat, & post professionem duobus annis, humeros supponens cuidam
gravi oneri, erupit in illa sexus masculinus, sicque inuenta fuit herma-
phrodita; & tandem concludit, talem professionem esse omninò vali-
dam, non obstante eruptione subsequenti sexus masculini, addit tamen
quod

quod si sexus masculinus præualeat, extrahi debet omnino à monasterio Monialium: secus si præualeat sexus femineus: si verò æquè præualeat vterque sexus, etiam extrahenda est à clausura Monialium, ne incitata à concupiscentia carnis periclitetur castitas ipsarum Monacharum. Et eadem ratione non est etiam transferenda ad monasterium virorum ob idem periculum, occasiones enim peccandi omnino amputandas sunt vt ibidem optimè probat idem Portel num. 7. ¶ Vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diff. 7. num. 19. vbi resoluit, hermaphroditam vtroque sexu parem nullo modo posse esse Monachum, aut Monialem, ex Nauarro, & Henriquez, & addit quod licet præualeat altero sexu, valida esset professio in monasterio virorum, vel mulierum, adhuc excludendus foret ob scandalum: quod posse fieri à prælatis superioribus Ordinis absque auctoritate Papæ, casu quo in professione hunc defectum subticuit, tenet noster Auctor in Summa 2. p. cap. 6. ad finem, assentit Sanchez vbi supra nu. 41. additque, quod in dubio vter sexus prædominetur, & consultis medicis adhuc res sit dubia, censendus est ac si vterque sexus sit æqualis, ac proinde fore irritam professionem huius in vtroque monasterio factam, concludit.

87 Valida est professio illius, qui cum defectu occulto admissus est ad Religionem, qui si sciretur, nullo modo illo notatus admitteretur: dummodò non præcesserit expressa protestatio, quod inuento tali defectu, eo ipso expellatur à Religione, sitque statutum à Papa confirmatum annullans talem professionem, tunc enim tam ex defectu consensu Religionis, quam ex statuto annullante professionem, nulla omnino erit. *Ibidem dicto cap. 64. Addit. num. 12.* & nos diximus supra hac resolut. num. 61. De quo Sanchez lib. 10. de matrim. disp. 11. num. 4. & disput. 9. num. 20. Syluest. verb. Religio. 3. num. 12. Nauar. commentar. 2. de Regularibus num. 3. Idem ferè videtur sentire idem Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. num. 57.

De professis post constitutionem Sixti V.

88 Non omnes criminosi sunt ad professionem inhabiles, sed hi tantum, qui temerè à superioribus admittuntur, nulla præhabita diligentia, & examine super eo. Vnde si forma præscripta à Sixto V. fuerit in eorum receptione, & ante professionem diligenter adhibita, & informatio bona fide, & modo ordinario sine fraude facta, & approbata, professio eorundem tenebit, etiam si post ipsam constiterit de huiusmodi impedimento: ac proinde causæ ipsorum ad iudices sæculares non pertinent, constitutio enim præfata Sixti non absolute inhabilitat omnes criminosos, sed tantum temerè (id est nulla præhabita diligentia) admissos, quæ cum sit lex pœnalis, & à regulis iuris exorbitans restringenda est, vt communis Doctorum in cap. 1. de rescriptis, tenet. *Tomo 3. quest.*

54. art. 1.

54. art. 1. ¶ Idem docent Portel verb. Nouitius, num. 6. & 12. vsque ad 18. & in addit. num. 4. & 5. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 35. diff. 10. n. 11. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 16. num. 39. & nos diximus supra n. 4.

89 Rursum non omnes debitis, & ratiocinijs obnoxij ad Religionem inhabiles iudicandi sunt, sed tantum illi, qui ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum sunt grauati. Quod autem sit ingens æs alienum in hac materia arbitrio boni, & prudentis iudicis relinquitur, qui potius in fauorem Religionis debet arbitrari, pensata qualitate debitoris, & creditoris. Quantum autem ad ratiocinijs obligatos, illi tantum inhabiles iudicandi sunt, quibus ex huiusmodi causalibus, vel molestia sit illata, vel inferenda verosimiliter timeatur, non timore leui fundato in aliqua leui suspicione: quod tunc fieri speratur, quando manifestum est, dictos ratiocinijs obnoxios teneri de dolo, vt de his, qui volunt sacris initiari disponit ius in cap. 2. art. 18. dist. secus si non sit manifestum. Vnde facta diligenti inquisitione, & informatione de his, sic admissi verè professi iudicandi sunt, nec à Religione exire, aut expelli possunt, vel habitu Regulari spoliari, nec admittentes incidunt in dictarum Constitutionum pœnas. *Ibidem art. 2.* & nos ex parte diximus supra num. 10. De quo Portel dicit verb. Nouitius, num. 19. & 20. & in addit. ad dubia num. 11. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 19. num. 21. qui idem docent.

90 Vnde etiam fit, quod iudices Ecclesiastici non possunt procedere contra clericos criminosos, vel debitis, & ratiocinijs obnoxios professos in aliqua Religione, nisi eorum delictum ante susceptionem habitus fuerit deductum ad eorum forum per viam accusationis, aut inquisitionis, ac proinde si eorum fiat accurata, & diligens inquisitio, possunt ad Religionem admitti, validèque professionem emittent: iudices verò de facto contra eos procedentes incidunt in excommunicationem ipso facto, si Ecclesiastici sint, laici autem in excommunicationem in Cœna Domini, vt colligitur ex mente eiusdem Sixti Quinti in sua secunda constitutione. *Ibidem art. 3.* ¶ Idem ferè videntur sentire Sanchez d. cap. 19. num. 29. & dict. cap. 16. num. 39. Portel & noster P. Villalob. locis citatis supra.

91 Pœna apposta à Sixto Quinto in dicta constitutione contra superiores admittentes ad habitum, & professionem maiores sexdecim annis criminosos, & debitis, vel ratiocinijs impeditos, non comprehendunt, nisi tantum temerè tales admittentes, id est absque vlla inquisitione, vel informatione. Vnde si recipiant immunès ab his impedimentis, & habiles ad profitemdum, etiam sine debita, & sufficienti informatione in dicta constitutione præscripta, non incurrunt dictas pœnas, finis enim legis præcipientis talem fieri informationem præuiam est, vt non admittantur, nisi tantum habiles, ipsa verò informatio est quid accessorium, seu requisitum ad consequendum talem finem, quo consecuto, vt

O o o o

prin.

principaliter intēto, non oportet, quod accessorium omittatur. Quod autem iste sit finis prætenſus à Sixto Quinto patet ex præmio dictæ constitutionis, iuxta quam intelligenda, & limitanda est cōstitutio Clementis VIII. quæ fuit expedita ad declarationem, & robur Sixtiana bullæ, nam constitutio declarans, & roborans aliam, explicanda & limitanda est iuxta terminos constitutionis declaratæ, & roboratæ, vt habetur Authentica, *constitutio, qua innovat S. vnde, vers. in illis, collat. 3.* Auctor *ibid. art. 4.* De quo Portel verb. Nouitij informationes num. 6. & nos- ter Villalob, dicto num. 11. qui idem ferè sentiunt.

92. Religiosi professi tam post promulgationem primæ, quam secundæ constitutionis Sixti Quinti nullo ex dictis impedimentis ibidē appositis irriti sunt verè & propriè professi in foro interiori, & exteriori, etiam si de eorum moribus, & vita, de quæ alijs contentis in præfatis constitutionibus nulla penitus facta fuerit inquisitio, seu informatio, nam receptio, & professio istorum non fuit à Pontifice irritata, seu annullata, sicut fuit professio eorum, qui aliquo ex dictis impedimentis ligati sunt, quidquid sit de peccato hoc præceptum Apostolicum non adimplentium, id quæ constat ex tenore primæ constitutionis, secundū quam debet intelligi, & limitari secunda, vt supra diximus de constitutione Clementis Octauī respectu bullæ Sixti Quinti, quam declarauit, & ita senserunt, ac subscripserunt viri doctissimi vtriusque iuris periti, & grauiſſimi Religiosi apud Salmanticēses. *Ibidem art. 5.* Vide Portel vbi supra num. 18, & 11.

93. Imò etiam si dictorum Religiosorum professio in dictis constitutionibus annullaretur (quod firmissimè negamus) adhuc verè esse Religiosos professos, saltem in foro animæ, constantèr asserimus, ac affirmamus. Vnde petere apud tribunalia Ecclesiastica, vel secularia irritas declarari huiusmodi professiones non solum est contra honestatē, sed etiam contra conscientiam, quia actus, in quo præmittitur solemnitas iuris positivi valet in foro animæ, modo adsit consensus de iure naturali requisitus, ex communi doctrina tradita à Felino. in *cap. 1. de constitut.* num. 11. & 39. quod habere locum in constitutionibus etiam habentibus decretum irritans, maximè quando sunt fundatæ in præsumptione, quales sunt istæ, tenet Abbas in *cap. 1. in fine, de restitut. integram*, per textum ibi in *cap. quia propter, de elect.* vbi valet electio in foro conscientie, non obstantè, quod irritatur, eo quod non fuit seruata forma ibi præscripta, dum modo interueniant in ea requisita de iure naturali. *Ibidem art. 6.* Vbi ad calcem refert, seu transcribit litteram, & tenorem dictarum constitutionem Sixti Quinti, Gregorij Decimi quarti, & Clementis Octauī.

Vbi circa Bullam vltimam eiusdem Clementis VIII. aduertere oportet, quod in ea, casus expressi in cōstitutionibus Sixti Quinti in quibus professio receptorum sine præfata forma nulla declaratur, ad termi-

nos

nos iuris communis, & sacrorum Canonum redacti sunt, perinde, ac si præfata constitutiones in illa parte editæ non fuissent, & per consequens professio illorum, in qua hodie seruata nõ fuerit forma assignata à Sixto Quinto est valida, si nullo ex impedimentis, quæ assignat, fuerint ligati. Imò, si qui ante promulgationem constitutionis Clementis aliquid ex dictis defectibus impediti, ad Religionem admissi inuenti fuerunt, & post promulgationem eiusdem professionem emissi sunt, validè professi iudicandi erunt, attentamēte, & voluntate Pontificis declarantis. se reducere decreta à Sixto Quinto edita ad terminos iuris, ac sacrorum Canonum, perinde ac si in ea parte edita non fuissent, susceptio enim habitus tractu temporis conualescit, argumento *l. si codicillos, C. de testament. manumissis*, pœnæ tamen contra admittentes, non seruata præfata forma, à Clemente VIII. non tolluntur, vt patet ex littera, & tenore suæ bullæ, quando scilicet, admittunt temerè inhabiles, non vero habiles, vt supra iam resoluiimus. *Ibidem §. circa quam*, in fine bullæ vltimæ Clementis Octauī.

Neque supradictis obstat, quod decretum Concilij Tridentini irritans matrimonium clandestinū etiam fundatur in præsumptione propter fraudes solitas euenire in clandestinis desponsationibus, nihilominus tamen, etiam cesante hac præsumptione, præfatum matrimoniū clandestinū est nullū, etiā in foro conscientie. Nam respōdetur, quod in tali matrimonio non solum annullatur contractus, sed etiam inhabiles redduntur personæ ad sic clandestinè contrahendū: At in nostro casu solum inhabiles redduntur ad profitendum in Religione criminosa, illegitima, ære alieno onusti, &c. non verò sine præiudicio super his informatione admissi sine talibus impedimentis, tunc enim veritas præualer præsumptioni, in qua fundata erat lex. Nec tandem dicta solemnitas informationis dicenda est substantialis ex eo, quod Pontifex præcedit in secunda constitutione irritando (quod nos etiam negamus) nam iuxta Tridentinum Concilium in matrimonio ultra duos testes etiam requiritur assistentia parochi, quo non assistente matrimonium est nullum, & tamē nemo est, qui affirmare audeat, quod assistentia parochi, & testium sit forma substantialis ipsius matrimonij, ergo à simili idem dicendum videtur in solemnitate informationis requisita à Sixto Quinto: dato enim, quod sine illa irritetur professio (quod nos iterum firmiter negamus) adhuc non probat, esse formam substantialem professionis. *ibidem §. pri-*

imum argumentum, & §. nec contra. De quo Portel vbi supra verb.

Nouitius, num. 6. & verb. professio nulla post num. 19.

§. de hoc, & §. sequenti, Sanchez, & P. Vi-

llalobos locis sup. citatis.

(112)

○○○○

RESO-

*Trid. sess. 24^a
cap. 1. de Re-
form. matrim.*

*Trid. sess. 24^a
cap. 1. de mat.*

RESOLVTIO CII.

De Obedientia.

OBEDIENTIA est virtus moralis promptam reddens voluntatem ad implendum voluntatem præcipientis. Est auté duplex. Primò summitur largo modo pro executione cuiuscunque, quod potest cadere sub præcepto ex quacunque intentione. Alio modo summitur proprie secundò quod respicit intentionem formalem, rationemque præcepti, sicque est virtus specialis habens pro formali obiecto præceptum superioris, etiam tacitum, ut est voluntas eius nota. *romo 3. quæst. 19. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 104. art. 2. vbi Caietanus.

Vide de hac materia Nauar. in Summa cap. 23. num. 35. Valentia 2. 2. quæst. 3. disp. 7. puncto 1. columna 2. & disput. 10. quæst. 4. puncto 3. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 1. 2. cap. 13. quæst. 6. Lesiù de iustit. lib. 2. cap. 46. dub. 4. num. 23. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 1. à num. 1.

2 Possunt prælati legem ponere actibus interioribus subditorum, quatenus subsunt exterioribus, aliàs minime subditi verò tenentur obedire v. g. si præcipiant, ut celebrans applicet missam pro eorum intentione. *ibid. art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 104. art. 5. & quæst. 91. art. 4. ¶ Idem docent Azor dicto cap. 13. quæst. 4. Sanchez dicto cap. 1. num. 6. in fine, & cap. 2. num. 6. Portel verb. Obedientia num. 1.

3 Religiosus applicans missam pro sua particulari intentione contra intentionem prælati manet applicata pro intentione subditi, quid sit de eiusdem peccato, quia ibi prælatus non est minister missæ, sed subditus celebrans, ac proinde eius applicatio præualeat intentioni, & præcepto superioris Ita Suarez de Eucharistia disp. 79. sect. 9. n. 1. §. alij nihilominus. Auctor 1. p. Summa verb. Missa num. 10. tenet, quod potest prælatus, antequam missa celebretur, irritare intentionem subditi, suæ contrariam, licet non possit eam applicare pro aliquo particulari. Portel verb. Obedientia num. 1. sequitur sententiam Suarez, quæ mihi certa omninò videtur, Sanchez dicto cap. 2. num. 6. ait, subditum iustum facere sacrum pro aliquo teneri habere intentionem applicandi illi sacrificium, sed expressè non declarat, an si defacto applicet pro alio, maneat applicatum: id tamen meo videri supponere videtur.

4 Subditi tenentur obedire suis prælati in omnibus pertinentibus ad eorum superioritatem, quæ non sint contraria præcepto Dei, aut alterius superioris, vel salutis animæ, seu etiam quæ non sint extra Regulæ obseruantiam meras. Nollentes autem obedire ex contemptu, scienter, & sine rationabili causa in re graui peccant mortaliter: Imò & in leui-

bus.

bus, quando non obediunt, nolentes subiectionem præstare superioribus, hoc enim includit manifestum prælati præcipientis contemptum, quod semper est mortale. *ibidem art. 3.* De quo D. Thom. in 2. dist. 44. quæst. 2. art. 3. & 2. 2. quæst. 104. art. 5. Caietan. verb. in obedientia. Nauar. cap. 23. num. 37. aliàs 39. in Summa Latina, & comment. 4. de Regular. num. 23.

Idem docent noster Seraphicus Doctor S. Bonauentura in 2. dist. 44. art. 3. quæst. 2. Durand. quæst. 4. art. 4. Richard. art. 3. quæst. 2. ad primum, Glossa in cap. relatum. verb. eis electis, ne clerici, vel monachi, & cap. integritas, verb. voti, 3. 2. quæst. 1. & cap. gesta, verb. crescere dist. 74. vbi Turrescremata in fine, D. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 11. §. 9. Syluest. verb. Religio. 6. quæst. 6. Soto de iust. lib. 7. quæst. 3. artic. 1. dub. 2. Cordub. in regul. cap. 10. quæst. 2. puncto 6. Lesius lib. 2. de iustit. cap. 41. dub. 9. num. 76. & alij quam plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 15. & sequentibus.

5 In qualicunque dubio, siue illud sit practicum, siue speculatiuum, rationabile, aut irrationabile tenetur subditus obedire prælato, nisi in de periculum, aut præiudicium graue spirituale, aut temporale in persona, rebus, vel honore sibi, vel alteri imminet, tunc enim licitè potest non obedire, quousque de tali dubio sit sufficienter edoctus, vel de absentia talis periculi, seu præiudicij certior factus. *ibid. art. 4.* De quo Cordub. lib. 3. quæst. 1. conscient. quæst. 6. & 8. column. 5. Soto de regener. secreto memb. 3. quæst. 2. col. 4.

Idem docent Molina tomo 1. de iustit. disput. 113. colum. penult. §. illud circa rem, Sayro in clau Regia sacerdot. lib. 1. cap. 13. num. 39. Salas 1. 2. quæst. 21. tract. 8. disput. vnica, sect. 26. num. 268. Ludouic. Lopez 1. p. instructor. cap. 56. Henriquez lib. 14. de irregularitat. cap. 3. n. 3. comment. littera X. Lesius de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 9. num. 77. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto lib. 6. cap. 3. num. 12. & 24. Idem tenet noster Portel in addit. ad dubia m. 2. 3. & 5.

6 Peccat mortaliter subditus obediens præcepto superioris in his, quæ scit, vel valde probabiliter dubitat esse peccatum mortale, certus interim, quod abstinens se à tali re præcepta non peccabit, v. g. Religioso Minoritæ præcipit prælatus pecuniam accipere, dubitat ipse subditus probabiliter, se peccare mortaliter, quia scilicet super eo prælatus ille dispensare non potest, peccat mortaliter obediendo, nam nemini licet se exponere periculo, aut dubio peccati mortalis sine rationabili causa urgente, quicunque sit, qui illud præcipiat. *ibidem art. 5.* De quo Corduba lib. 3. quæst. 5. proposit. 2. & quæst. 7. proposit. vnica. ¶ Idem docent Salas 1. 2. quæst. 21. tract. 8. disp. vnica, sect. 17. num. 156. Corduba loco proximè citato quæst. 7. proposit. vnica, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 3. num. 14.

7 Stante verò ex vtraque parte æquali dubio, & periculo peccati.

O O O O

in cuius alterum necessario incidendum est, deponita conscientia obediendum est, quia sic obediendo subditus non peccat, ex eo quod in dubijs tenetur stare iudicio superiorum cum tuta conscientia, vt declarauit Leo X. pro Minoribus, & in quodam nostri Ordinis statuto habetur. *Ibidem art. 6.* De quo D. Bonauent. in 2. dist. 39. art. 1. quæst. 3. ad vltimum, D. Thom. in 4. dist. 19. quæst. 4. Syluest. verb. Obedientia, & verb. conscientia quæst. 2. Corduba lib. 3. quæst. 1. & quæst. 6. statim in princip.

Idem tenet Glossa in cap. dilectus in fine, de maiorib. & obediens. & cap. ab aures, verb. obedientia, de tempor. ordinand. & cap. ex tenore, verb. mandato, de sentent. excomm. & cap. quid culpatur, verb. iniquitas 2. quæst. 1. & cap. nemi, verb. formidat, dist. 13. Nauar. cap. si quis autem, num. 114. de peno. dist. 7. & ia summa cap. 2. 3. num. 37. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 2. cap. 19. quæst. 9. Ledesma. tom. 2. Summa, tract. 3. cap. 13. concl. 19. quos, & alios plures cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dict. cap. 3. num. 3. & sequentibus, idemque sentiri videtur Portal vbi supra n. 5. 6. & 7.

8 Non possunt Religiosi a suis praelatis constringi, vt de Hispania ad Indos pro conuersione infidelium proficiscantur, nisi prius ipsi consentiant, vt vsus tenet apud Prædicatores, nam apud nos Minores ex Regula non possumus cogi ad eundem, vel commorandum inter infideles, idque declaratur in quodam Ordinis statuto. Aliud est inter Iesuitas, qui ad id, & ad alias similes peregrinationes longinquas per agendas speciali voto in professione adstringuntur. *Ibidem art. 7.* De quo Soto de regen. secre. memb. 3. quæst. 2. concl. 2. Ludou. Lopez ca. 2. de obligat. erga prox. p. 149. & 1. p. instructor. cap. 59. colu. 1. 5. & am praelati Ordinum. Idem docent Cordub. in Regul. cap. 12. quæst. 4. Leonard. lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 9. num. 77. D. Bonauent. in dict. cap. 12. Regulæ B. P. N. Francisci, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 47.

9 Prælati non possunt per obedientiam indicere suis subditis ad acceptandum Episcopatum, ille enim status est maioris perfectionis, exceditque votum, seu obseruantiam promissam, bene tamē ad id possunt à Summo Pontifice compelli, vt potē cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *Ibidem art. 8.* & Tomo 2. quæst. 55. art. 2. Vbi refertur quoddam indultum Alexandri Tertij super hoc concessum Fratribus Minoribus.

Idem docent Ludouic. Lopez 1. p. instructor. cap. 56. colu. 2. Ledesmus dicto dub. 9. num. 16. Valentia secunda secundæ disput. 10. quæst. 3. puncto 3. col. 5. concl. 6. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 2. num. 49. vbi addit num. 51. non posse Prælatum Regularem cogere suos subditos ad acceptanda beneficia secularia, vel etiam Regularia alterius Ordinis; quia id est præter regulam, nec ordinatur ad commune bonum Religionis, aut sui monasterij, secus si sit beneficium consuetum regi per Religiosos suæ Religionis, vel mo-

nastrerij

nastrerij, vt bene docent Nauar. comment. 4. de Regularib. num. 23. & noster Auctor Tomo 1. q. 34. art. 8. & nos diximus supra resol. 15. n. 11.

RESOLVTIO CIII.

De Oblationibus.

EPISCOPI non licet sibi, aut clericis applicare oblationes factas Religiosis apud suas Ecclesias, easque recipere impediētes excommunicantur ipso facto à Bonifacio Octa-
uo apud Bullarium. Tomo 3. quæst. 20. art. 1. Vide supra resol. 18. numero 13.

Bullar. bul. 2.
Bonif. 8.

2 Habito respectu ad virtutem Religionis, quæ Dei reuerentiam pro obiecto habet, certæ veritatis est, sacras oblationes, ac sacrificia reliquis elemosynis longè præstare. At si ad virtutem charitatis, seu misericordiæ attendamus (quæ alijs semper succurrere satagit) certissimū etiam est, quod necessitatis pondus, vnde virtus, & præcipue pietas incrementum suscipit, aliquando possit efficere, vt ad diuinum cultum sit multò præstantius, ac optatius opem ferre miseris, quam oblationes, & sacrificia facere, penfatis circumstantijs loci, temporis, & necessitatum. Idedque vbi diuinus cultus satis celebris est, consultius erit egenorum calamitates subleuare. *Ibidem art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 86. art. 2. ad secundum, vbi Aragon art. 3. vide Panormitan. in cap. final. de verborum significat. Syluest. verb. decima quæst. 2. num. 4. vbi circa consuetudinem faciendi oblationes in Ecclesia multa notata digna tradit.

RESOLVTIO CIIII.

De Oblatis, seu Donatis Regularium.

OBLATI, seu Conuersi apud Regulares dicuntur, qui se, suaque perpetuo offerunt, donantque monasterio, sed non profitentur Regulam, nec suscipiunt habitum Ordinis, ac proinde non sunt verè Religiosi. Tomo 3. quæst. 21. art. 1. De quo Nauar. lib. 3. consil. 49. tit. de Regularibus, Syluest. verb. oblat. Vide ad idem Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42. & 43. vbi resoluit, hos Cōuersos, seu Oblatos posse testari, & si omnia bona prorsus Religionis obtulerint.

2 Vnde Donati sancti Benedicti emittentes solemniter tria votā essentialia in manu praelati secundum Regulam Monachalem à Sede Apostolica approbatam sunt verè Religiosi, eorumque professio duri-

mit

mit matrimonium, ac fruuntur omnibus privilegijs concessis dictæ Religioni. *Tomo 3. quæst. 78. artic. 2.* Vide quæ ad hoc tradit Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 15. & lib. 2. de matrimon. disp. 19. à num. 2.

3 Prædicti oblato licet se, suaque offerant monasterio, possunt tamen ad aliam transire arctiorem Religionem, etiam inuito superiore, iuxta *cap. licet, de Regularibus*, non enim sua intentionis fuit taliter se obligare, quin ad meliorem frugem anhelare non possint, quidquid alii in oppositum contendant. *dict. quæst. 21. art. 2.* De quo Gregor. Lopez in l. 9. titulo 17. part. 1. verb. *Religiosos*. Idem tenent Abb. in *capit. non est, num. 3. de Regular. cum Glossa* ibi, quanuis de hoc aliquantulum dubitet in *cap. quod à te, num. 5. de clerico coniugato*, Barbatia *cap. in presentia, num. 18. de probat.* vbi Berolus *num. 5.* Mantica *num. 8.* Felin. *num. 4.* in fine, quos, & alios cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. num. 9.

4 Rursum possunt absolui à suis prælatis, sicut alij Religiosi, cum sint personæ Ecclesiasticæ, gaudeantque privilegijs Ordinis, cui donantur, ex concessione Eugenij Quarti *ibidem art. 7.* & nos diximus *resol. 3. à num. 1.* & *num. 2.*

5 Oblati in habitu Regulari, aut Clericali incedentes, qui se, suaque Ecclesiæ seculari, vel monasterio obtulerunt, honestè viuentes sub obedientia superioris, ac diuinis obsequijs insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent privilegio Canonis ad instar acolythorū, & clericorum coniugatorum, decens enim est, vt eorum gaudeant privilegio, quorum vitam, & Religionem sequuntur. *ibidem art. 4.* De quo Hostiensis in *cap. non est dubium, de sentent. excommuni.* B. Capistran. de *ext. cõmunic. §. 13.* extra de conuers.

RESOLVTIO CV.

De officijs Ordinis.

APVD Minores de Obseruantia non possunt eligi in prælatos descendentes ex Iudæis, Hæreticis, ac Sarracenis, quorum corpora, ossa, vel statua combusta sunt, illique condemnati, & declarati que sunt hæretici, seu apostatæ à fide vsque ad quartam generationem inclusivè, ipsosque temerè in prælatos eligentes incidunt in excommunicationem, manentque privati suis officijs, & inhabiles ad alia in posterum obtinenda. Ita decreuit Paulus Quartus, & confirmavit Gregorius XIII. apud Bullarium. Quæ constitutio non comprehendit omnes descendentes ex genere maculato Hæresis, sed tantum eos, qui originem trahunt ab his, qui in sua hæretica prauitate pertinaciter decedentes, tanquam hæretici ignis combustioni, seu

*Bullar. bul. 2.
Pauli 4. & bulla
36. Grego.
13.*

seu pœnæ traditi sunt, iuxta veriore, & magis piam sententiam, cui assensum dederunt doctissimi viri apud scholam Salmanticensem, & Generalis Ordinis F. Franciscus Zamora, qui præfatam bullam impetruit, cum Procuratoris Curie munere fungeretur apud eundem: Paulum Quartum, ita declarauit. Idque probatur argumento, *cap. statutum de Hæreticis lib. 6.* vbi Pontifex postquam determinat Hæreticos, & eorum filios non esse admitrendos ad beneficia Ecclesiastica, seu publica officia, addit, hoc procedere in illis, qui tales esse, seu decidisse probantur, non autem de his, quos emmendatos esse constitit, reincorporatoque Ecclesiæ vnitati, & pœnitentiam pro culpa recipisse: ergo à simili idem dicendum videtur in nostro casu, scilicet quod tantum excludendi sunt à prælationibus, & officijs per dictam Bullam Pauli III. descendentes à Iudæis, vel Mauris, qui in sua hæretica prauitate persistentes ab hac vita decesserunt, ac tanquam Hæretici condemnati, combusti que fuerunt. *Tomo 1. quæst. 14. art. 1. & 2.* De quo Nauar. lib. 5. *consil. 1.* titulo de Iudæis, & Sarracenis pag. 482. in 1. editione, & titulo de Hæreticis, lib. 5. *consil. 22.* in 2. edit. Portel verb. *electio num. 1.* qui expressè tenet cum nostro Auctore.

Idem ferè videtur sentire Auila de censuris p. 7. disp. 4. dub. 3. dum ait, ex iuris æquitate dictas constitutiones Apostolicas non habere locum in descendibus ex Hæreticis, Iudæis, vel Mauris, qui spõte propria, nulloque metu coacti cõuersi sunt, quod etiam tradit Sanchez lib. 2. decalog. cap. 27. num. 2. & 3. & agens de filijs Hæreticorum, qui Ecclesiæ reincorporati sunt, num. 21. & sequentibus, vbi resoluit, filios, & nepotes eorum, qui catholici obeunt, ac traduntur brachio seculari cõburendi, eo quod relapsi sunt, incurrere pœnas hæreticorum, & citat Glossam in *dict. cap. statutum, verb. re incorporatos*, qui textus petit parentes hæreticos reincorporari Ecclesiæ, paratos pœnitentiam iniunctam subire. Quod iuxta communem loquendi modum intelligitur de reincorporatione per absolutionem solemnem, ac iuridicam, qua ad pœnitentiam implendam iuridicè admittuntur, & pro hac sententia adducit Simancas, Rojas, Peña, Auila, Suarez, Molina, & alios plures.

2 Religiosus, cuius tritaua fuit pœna ignis tradita ob crimen hæresis non potest esse prælatus in nostro Ordine Minorum, si pro certo habeatur ab illa descendere post hæresim commissam, & electores admittentes incurrunt pœnas supra positas in bulla Pauli III. secus si notorium est, fuisse conceptum ante paratum crimen, tunc enim non cõprehendi in dicta constitutione, nec incurrere pœnas in illa constitutas tam electum, quam electores communis opinio, & in praxi sæpe sæpius seruata tenet, argumento *dicti cap. statutum, de Hæreticis in 6.* Ex quo inferunt Doctores, ad incurrendas pœnas iuris contra descendentes ab hæreticis positas opus esse, vt nati sint post hæresim commissam, & non sufficit ante ipsum crimen ab eis descendere.

Imò probabiliter sentiunt aliqui, etiam quando edest dubium, vel ignorantia, an præfactus Religiosus descendat à tali tritaua antè, vel post commissum crimen, electores non incurere pœnas contra illas, si simplicitate animi talem Religiosum in prælatum elegerint, putantes id sibi licere in tali dubio, nam dictæ pœnæ solum feruntur contra temerè, & cum præsumptione, seu audacia eligentes, verba enim dictæ bullæ, *audeant, vel præsumant*: id denotant: quando autem dubium est facti, an scilicet, quis sit verè excommunicatus, vel irregularis, negatiua pars tanquam mitior est amplectenda, odia namque sunt restringenda, fauores autem ampliandi, ad quod facit *cap. 2. de filijs presbyterorum*: vbi nemo præsumitur ex sacerdote genitus, etiam si probetur, seu constet esse sacerdotis filium, quia fieri potuit, natum fuisse antequàm pater sacris initiaretur: ita similiter non præsumitur quis in dicta constitutione comprehensus ex eo, quod probetur eius tritauam fuisse creatam, cum potuerit ab illa descendere ante commissum crimen, sed ut repellatur, debet probari post patriationem hæresis natum fuisse. *Ibid. art. 3.*

Vide Sanchez dict. cap. 27. à num. 9. vbi hanc quæstionem latissimè pro vtraque parte disputat, & tandem num. 14. opinionioni magis piæ adhaeret, pro qua citat Nauarrum, Iulium Clarum, Antonium Gomez, & alios ferè innumeros, idque expressè habetur in *cap. non imputanter, & cap. iam itaque 1. q. 4. cap. quaris 1 29. de consecrat. dist. 4.* qui textus sunt desumpti ex magno Augustino epistol. 75. ad Auxentium, & epistol. 23. ad Bonifacium.

Licet tamen hæc opinio attento rigore iuris cõmunis (iuxta quod dicta constitutio Pauli Quarti interpretanda venit) vera, & probabilis iudicetur à viris doctissimis, & talis Religiosus possit per eam elegi, ac prælaturam tuta conscientia acceptare, non tamen conuenit, nec decet est tali infamiæ labe notatum eligi ratione boni regiminis, & ob decorem Religionis: nã vilibus, & infamibus, maximè si notoriè tales sunt, poræ dignitatum debent recludi ut in *cap. inter debitos, de excessibus prælatorum* habetur. *Ibidem art. 3.* De quo supra de nouitijs num. 22. Gõm ez in l. 9. Tauri num. 51. Couar. 2. variar. cap. 8. num. 5. vers. quarto solet, & in 4. 2. p. cap. 8. §. 3. num. 1.

Idem tradit Portel vbi supra, & verb. Nouitijs num. 28. & in addit. ad dub. num. 20. qui adhæret nostro Auctori. Ad quod etiam vide Sanchez dict. lib. 2. cap. 28. num. 4. vbi tradit ex sententia *cap. 2. §. hæretici de hæret. in 6.* & ex Couar. Castro, Antonio Gomez, Simancas, Azeuedo, Henriquez, & alijs pluribus, filios hæreticorum esse infames, ac proinde inhabiles ad officia, & beneficia, licet ipse oppositum teneat *ibid. n. 5.*

Adhuc tamen præfactus Religiosus non tenetur credere, habere suam originem à tali tritaua cõbusta post commissum crimen, sicut filius non tenetur credere matri dicenti esse conceptum ex adulterio, ut notatur in *l. miles §. defuncto. ff. ad l. Iuliam, de adulterijs*, etiam si conuicta sit de adul-

adulterio, optime enim stat cum hoc, quod natus fuerit ex proprio marito: sic similiter etiam si dicta tritaua fuisset tanquam hæretica cõbusta, bene potuit talis Religiosus ab ea descendere ante commissum crimen, & in dubio non tenetur se iudicare inhabile, & incapacem, siquidem est in possessione capacitatis, nec est illa spoliandus, nisi oppositum manifestè probetur, licet enim speculatiuè dubitet, an comprehensum in dicta constitutione, practicè tamen potest credere non esse comprehensum ad effectum acceptandi tale officium: nam bene stare potest cum dubio speculatiuè certitudo practica. Argumento *cap. inquisitioni, de sentent. excommunicum. Auct. Ibidem art. 4.* De quo Syluest. verb. dubium q. 4. Soto de iust. quæst. 5. art. 4. & in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 3. Cordub. lib. 3. q. 8. Veracruz in speculo coniugat. 5. p. art. 18.

4. Nouiter conuersi ex Iudæis, Mauris, vel Hæreticis à prælationibus, & officijs etiam excluduntur apud Minores, per dictas bullas Pauli & Pij III. & Gregorij XIII. vt aliqui conijciunt ex verbis illis Pauli 4. in sua constitutione: *qui olim Iudæi, seu hæretici fuerunt*: aduerbiū enim, *olim*, denotat, inquit, etiam post multum temporis conuersos esse repellendos. Nouiter tamen conuersi ex Gentilitate non comprehenduntur in dictis bullis, quia in eis nulla fit mentio de Neophitis Gentium, & lex exorbitans, & pœnalis non extenditur de vno ad aliū casum, nec de persona ad personam, ex similitudine rationis. De alijs verò Conuersis Iudæorum, quos vulgus Christianos novos appellat, certi iuris est, non comprehendendi in dictis constitutionibus, si eorum maiores extra quartam generationem fidem susceperunt, nam Pontifices ibi se restringunt ad prædictum tantum gradum, nec extendendæ sunt ad colaterales, quia de descendentibus per rectam lineam tantum in illis fit mentio. *Ibid. art. 5. & 6.* De quo Couar. in *Clement. sifuriosus* 1. p. §. 2. num. 8. col. 6. Nauar. lib. 5. conf. 22. num. 5. de hæreticis in 2. edit.

Idem docent Oratorum de nobilit. 2. p. tertiæ partis principalis toto cap. 7. Salzedo in pract. Bernard. Diaz cap. 2. 2. n. 8. Suarez to. 5. disp. 4. §. 3. n. 8. Spino speculo testam. Glossa 3. principali n. 48. Auila de censuris p. 7. disp. 4. dub. 4. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez d. cap. 28. à n. 11. & resoluit etiam P. Miranda tom. 2. manual. q. 1. art. 1. concl. 4. & 5. qui quidem Sanchez num. 16. addit, posse testes iurare, promouendum ad ordines, aut ad officia, vel beneficia esse Christianum veteranum, & si à Iudæis, vel Mauris, vel ab Hæreticis descendat, quando non est neophitus ex Iudæis, vel Mauris, sed ab infantia baptizatus, & quando non est filius, aut nepos per viam masculinam, aut filius tantum per viam maternam eorum, qui tanquam hæretici sunt damnati, vel tales notoriè fuere, nec sunt Ecclesiæ recõciliati: & filij geniti sunt post id parentum delictum: dummodò tamen non adfit speciale statutum legitimum, & confirmatum à Papa arcens omninò descendentes à Iudæis, Saracenis, aut Hæreticis quocunque modo, & in quocunque gradu, tunc

enim tenentur testes deponere iuxta iudicis interrogationem, & declarare quod in rei veritate scierint, & huic sententiæ subscribit Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius num. 27.

5 Descendentes ex dicto genere maculato intra quartum gradum, quorum progenitores condemnati sunt ob crimen hæresis, reconciliati tamen sunt Ecclesiæ non sunt priuati dictis officijs, nec ad illa inhabiles per dictas bullas, quia verba illa Pauli III. *condemnati, ac eorū corpora igni tradita*; de notant, & declarat duo simul esse necessaria, scilicet quod sint condemnati vt hæretici, & simul eorum corpora, ossa, vel statua cremata, dictio enim, ac non est disiunctiua, sed copulatiua, vnde non sufficit condemnatio sola, si non fuerunt igni traditi, iuxta dispositionem dicti *cap. statutum, de hæreticis in 6. Auct. Ibidem art. 7.* De quo Nauar. in *cap. Statuimus 19. quæst. 3. num. 44.* ¶ Idem tradit Sanchez d. lib. 2. ca. 27. num. 26. in fine, vbi sic intelligit dictum *cap. statutum*, nimirum vt ea verba intelligantur copulatiue, id est quando parentes condemnati sunt, & traditi simul brachio seculari ad comburendum, ad quod citat Molina tom. 3. de iust. 1. p. disp. 658. num. 19. in fine; Azuedo, quauis non ita clarè in l. 3. tit. 3. lib. 8. nouæ recopilat. num. 28.

6 Licet Pontifices in dictis suis Constitutionibus expressè declararent supradictos descendentes ex hæreticis condemnatis, & combustis vsq; ad quartam generationem inclusiuè ipso iure esse priuatos officijs, & dignitatibus, & inhabiles ad illa, consuetudo tamen, quæ est optima legum interpretis, interpretatur quod non sint priuati, nisi post latam iudicis sententiam, siq; dum tolerantur ab Ecclesia, eorū gesta, & acta valent, argumento *L. Barbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris*, peccant tamen mortalitèr sua officia exercentes, ex ira casum necessitatis vnde vel debent renunciare, si possunt comodè sine præiudicio suæ famæ, vel petere occultam dispensationem, quæ citius potuerint. Verum est tamen, quod electi tantum ad dicta officia ante eorum possessionem, & suam inhabilitatis conscientiam tenent omnino renunciare, quia ex eo nullum infamiae periculum illis potest superuenire. Vnde fit, quod Fratres non tenentur statim recedere ab obedientia doctorum prælatorum, etiam si sciant ipsos esse comprehensos in dictis constitutionibus, sed debent expectare sententiã declaratoriã suam inhabilitatis à superiore, aliàs vniciq; liceret suo prælato ad libitum non obedire ob similem causam, quod maximam confusionem pareret in Religione. *Ibidem art. 8. & 9.* De quo Corduba lib. 1. q. 36. c. 2. pag. 296. Aragón 2. 2. q. 1. a. 3. pag. 349. Soto lib. 1. de iust. q. 6. a. 4. & lib. 5. quæst. 6. art. 2. Castro de lege pœnali cap. 15. Syluest. verb. pœna n. 28. Nauar. in Manual. cap. 23. num. 63. & cap. 27. num. 5. & 239.

7 Prædicti descendentes ab hæreticis combustis, & condemnatis si validè professi sunt apud nos Minores ante constitutionem Clementis VII. quam Paulus, & Pius III. innovarunt, in qua eorū professio annullabatur, scilicet ab anno 1559. die 10. Octobris vsq; ad 24. Aprilis anni

1558

1558. quo temporis spatio durauit constitutio Iulij III. de qua in Bullario, qui moderauit Bullam Clementis Septimi, & ab anno 1571. vsque ad annum 1573. quo temporis durauit constitutio Pij V. qui moderauit constitutionem Pauli III. & eam tantum extendit ad dictos descendentes ex genere maculato vsque ad secundam generationem ex parte patris, & vsque ad primam ex parte matris quantum ad annulationem professionis; hi, inquam, validè professi optimo iure possunt esse definitores, Discreti Capitulares, Magistri Nouitiorum, Vicarij Conuentuum, Confessores Monialium; Prædicatoresque Conuentuales institui, quia huiusmodi officia non habent annexam iurisdictionem Ordinariam prohibitam exerceri à talibus personis in præfatis Constitutionibus: leges autem pœnales tanquam diuinae debent restringi ad ea, de quibus expressè locuntur. Ino & possunt eligi Custodes ad Capitulum Generale, hi enim non habent aliqualem iurisdictionem, nec in potentia, vt supra resolui mus de Custodibus, num. 3. & quantum ad institutionem Prædicatorum, quam diximus, non obstat hoc specialiter dictis Fratribus maculatis esse inter dictum in dictis Bullis, quia quantum ad hoc nunquam fuere à Patribus Ordinis receptæ, & Pius III. apud Bullarium dedit facultatem, vt possint institui Prædicatores. *Ibidem art. 11. & 12.*

¶ Idem quoad institutionem prædicatorum præfatarum docet Nauar. in Manual. cap. 23. num. 41. quem refert, & sequitur P. Miranda dict. quæst. 1. art. 8.

8 Prælati admittentes ad officia, & prælationes prædictos Fratres comprehensos in dictis constitutionibus temerè, & intrepidè, quos de hac macula infamatos sciunt, ipso facto excommunicari existant per dictas Bullas, sed non statim censentur priuari suis officijs, & inhabiles ad ea ante sententiam declaratoriã iurisdictionis. Vnde eligentes descendentes ex genere maculato, infamia tamen combustionis propter hæresim minime infecto, nec peccant, nec incurrunct dictas pœnas, quia non temerè faciunt eligendò iuxta opinionem certiorum, & magis conformem iuri communi, de qua supra. *Ibid. art. 10.* De quo Corduba lib. 1. quæst. 36. Nauar. in Manual. cap. 13. num. 63. Soto de iust. lib. 1. quæst. 6. art. 4. Idem docent P. Miranda d. quæst. 1. art. 6. & 7. Portel verb. electio, num. 11.

9 Dictæ constitutiones non comprehendunt Moniales descendentes ex dicto genere maculato, etiã infamia combustionis infecto, nec admittentes eas ad prælationes, & alia officia incident in prædictas pœnas, nam lex o diosa loquens de viris non extenditur ad foeminas, & in dictis Bullis tantum fit mentio de Fratribus, sic declarante Pio III. quoad Moniales Ordinis D. Hieronymi apud eius Compendium verb. statutum pag. 17. qui confirmauit Bullam Alexandri Sexti apud idem Compend. dicto verb. statutum. §. 1. & 2. decernentis, vt Fratres descendentes ex Iudæis, vel Sarracenis intra quartum gradum in dicto Ordine S.

PPPP 2

Hiero.

Bull. Bull. 12
Iulij 3.Bull. Oraculo
1. Pij 4.Comp. verb.
statutum §. 2
& 2.

Hieronymi non possint recipi ad habitum sine licentia Capituli Generalis, nec sic profecti ad officia, & dignitates, nec etiam ad sacros ordines promoueri. *Ibid. art. 13. & 14.* Idem docent noster P. Miranda tract. de monialibus quæst. 6. art. 1. & 3. Portel verb. Abbatissa, num. 6. & nos supra diximus resolut. 2. nu. 8.

10 Non est priuandus Religiosus sua prælatione, seu officio, nisi ob aliquod delictum adeo graue, vt iudicio bonorum, & grauium Religiosorum sit tali poena priuationis dignum, licet non sit in iure expressum. *Tom. 2. quæst. 25. art. 2.* De quo Abb. in cap. tua, de penis, & in l. 1. nu. 2. de iudicio. Rebus, in Pract. Benef. 3. p. de modo amittendi beneficia. Videt quæ super hoc diximus resolut. 48. nu. 14.

11 Apud nos Minores qui procurant prælationes, & officia per intercessionem secularium persone, vel per alios priuantur voce actiua, & passiuâ, & fiunt inhabiles ad alia in posterum obtinenda, ac excommunicantur per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. Pro Prædicatoribus verò sunt aliæ similes poenæ appositæ ab eodem Gregorio XIII. & Clemente VIII. *Tom. 2. quæst. 57. art. 2.* De quo videt Portel verb. officia Ordinis num. 1. & 2.

Quas constitutiones quantum ad Minores innouauit Dominus Paulus V. vt in superioribus diximus de electione prælatorum, num. 46. & nouissimè nunc etiam ad complices & simpliciter scientes, & non reuelantes, supradictas poenas contra procurantes secularium fauores, aut emendicatos suffragia extendit sacri Congregationi Regularium per suum Decretum à sanctissimo D. N. Urbano Papa VIII. confirmatum sub datis Romæ die 21. Mensis Septembris, anni 1624. vt testatur P. Fr. Ioannes Etin Niño, in suis Aphorismis super cap. 6. nu. 49. fol. 86. De quo late Portel in Addit. ad Dubia verb. officia Ordinis à nu. 7.

RESOLVTIO. CVI.

De Ordinibus sacris,

ORDO Ex Magistro sententiarum, est sacramentum, quo potestas spiritalis significatur, & traditur in ordine ad sacrosanctum Christi Corpus consecrandum. Triplex verò est ordo sacer, scilicet, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. De quatuor verò ordinibus minoribus etiam aliqua diceimus. *Tom. 3. quæst. 23. art. 1.* De quo Magist. in 3. dist. 24. vbi D. Thom. Scotus, D. Bonauent. Sotus q. 1. Vvaldens, to. 2. de Sacramētis à c. 116. F. Bartholomæus à Ledesma in Summario de Sacramētis titul. de Ordine, F. Petrus à Ledesma 1. p. sum. de hoc Sacram. c. 1. Toletus in summa ad finē de Sacramento Ordinis, P. Villalobos 1. p. sum. tract. 11. diff. 1. à n. 1.

2 Abbates

2 Abbates Regulares possunt intra sua monasteria ordines minores conferre suis subditis Monachis, cap. Abbates, de priuileg. in 6. cap. quoniam 69. dist. & ex cōcessione Innocētij VIII. non tamen alijs intra fines alicuius Diocesis consistentibus, etiam si nullius Diocesis, vel exempti esse dicantur, ex Decreto Tridentini Concilij. Vnde non possunt ordinare suos Nouitios intra annum probationis, cum non sint propriè sui subditi Regulares, ex quadam constitutione Pij V. *Ibidem. art. 2.* De quo Nauar. cap. 27. numer. 158. & nos diximus supra de Abbatibus, numer. 4. & 5.

3 Hoc priuilegio conferendi ordines minores non gaudent Priores Ordinum Militarium per communicationem, quia & si habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, id tamen nunquam fuit in vsu apud illos. Possunt tamen iuxta probabilem quorundam sententiam litteras dimissorias clericis secularibus sibi subditis concedere. *Tom. 1. quæst. 36. art. 6.* De quo Francus in cap. 3. §. final. de tempor. ordinat. Mandos. Regul. 24. & nos diximus supra resolut. 1. nu. 25. & 26. cum P. Villalob. d. tract. 11. diff. 9. nu. 4.

4 Religiosi Societatis Iesu post biennium emittentes tria uota simplicia ad ordines minores admittendi sunt, sicut alij Religiosi absque titulo beneficij, vel patrimonij, non obstante Decreto Tridentino, sunt enim verè Religiosi, licet reuocabiliter. Et ad omne dubium tollendum sic declarauit Gregorius XII. apud Compend. Societar. titul. ordo. §. 2. *Ibid. art. 3. dist. quæst. 23.* De quo Garcia de beneficijs 2. part. cap. 5. num. 13. Idem docet P. Miranda tom. 2. quæst. 39. art. 5. P. Villalob. sup. diff. 15. num. 15.

5 Priuilegium Eugenij III. pro Monachis S. Benedicti, vt vna die possint recipere omnes ordines Sacros, reuocatum est per Tridentinū Concilium. Verum est tamen quod possunt licet eadem die recipere ordines minores, & Subdiaconatum, vbi talis viget consuetudo, quam Concilium non tollit. *Ibid. art. 4.* De quo Nauar. cap. 25. num. 7. & cap. 27. num. 241. Henriquez in summa lib. 6. cap. 10. §. 3. Littera Q. & lib. 13. cap. 36. in fine, Valer. Riginald. in praxi fori poenitent. lib. 30. tract. 2. n. 18. Idem docet P. Villalob. d. tract. 11. diff. 2. num. 7.

6 Imò nec Episcopus potest super hoc dispensare, nempe quod duo sacri ordines eodem die alicui conferantur, iuxta cap. dilectus filius, de tempor. ordinat. etiam grauisima, & urgente causa intercedente, nisi ad id habeat specialem à Sede Apostolica facultatem. *Tom. 3. quæst. 24. art. 5.* De quo Syluest. verb. Ordo, §. 7. & noster Villalobos dicto num. 7. vbi docet posse duo ordines maiores simul conferri, vbi talis consuetudo viget.

7 Religiosos extra tempora ordinari posse, cōcessit Eugenius III. in proximè citato priuilegio pro Benedictinis, & Alexander VI. pro Ordine S. Hieronymi apud Compendium Mendicantium, dummodo fiat

In Bull. Bull. 5. Innoc. 8.

Trid. sess. 25. c. 10. de resid. pralat.

Trid. sess. 21. c. 2. de Refor.

Comp. Societ. tit. ordo. §. 2.

Trid. sess. 23. c. 13. de Ref.

Cop. Méd. tit. Ordines sacri §. final. fiat

*Trid. ses. 23.
c. 8. de Refor.
& ses. 25. c.
12. de Regul.*

*Bull. Bul. 25.
Greg. 13.*

fiat tribus Dominicis, vel festis continuis, vel interpollatis. Quo fruuntur Mendicantes, & aliae Religiones communicantes in priuilegijs. Ne id est reuocatum per Tridentinum Concilium, nec per Gregorium XIII. aut Sixtum V. confirmantes priuilegia Regularium, quae non sunt contra Concilium, nec per illam constitutionem eiusdem Sixti V. contra male promotos, quia postea ad tollendum, omne dubium id de nouo concessit Patribus Iesuitis Gregorius XIII. apud Bullarium, & per communicationem idem habent alij Mendicantes, maxime Fratres Minores, quorum priuilegia confirmauit ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & de nouo concessit. Clemens VIII. & Paulus V. per suam Bullam datam Romae Kalendis Decembris anni 1609. etiam concessit alijs Ordinibus per viam communicationis, quae confirmatio ex certa scientia habet vim innouandi concessionem, & indulta à Sede Apostolica reuocata. *Ibid. dicta quæst. 23. art. 19.* Idem tenent Fr. Ioannes à Cruce de stat. Relig. lib. 2. cap. 7. dub. 3. conclus. 3. tandem, fol. 118. & cap. 8. dub. 1. Portel verb. Ordines sacri, num. 4. ubi refert, ac vidisse, testatur quoddam aliud simile priuilegium Clementis VIII. concessum Congregationi S. Ioannis Euangelistæ in Portugallia Anno Domini 1596. die 23. Nouembris & nouissimè idem resoluit cum nostro Auctore P. Villalobos sup. dif. 13. num. 4.

8 Religiosi non possunt ordinari ante legitimam ætatem virtute suorum antiquorum priuilegiorum, quæ quantum ad hoc expressè derogata sunt à Concilio Tridentino in illis verbis: *priuilegijs, quibus unquam quo ad hoc penitus exclusis.* Nec priuilegium post dictam Concilium concessum Religiosis, vt in minore ætate ad Presbyteratum possint ascendere, valet, est enim reuocatum per constitutionem Sixti V. contra male promotos: nec in foro conscientie, vti potest tali indulto vigore viuz vocis Oraculi Pij V. quo conceditur nobis Minoribus, vt possimus vti in foro conscientie omnibus gratijs concessis per antecessores, etiã derogatis per Concilium Tridentinum, quia post Pium V. Sixtus V. & Clemens VIII. declarauerunt, quod quantum ad hoc Concilij Tridentini Decretum obseruaretur, non obstantibus quibuscunque, & idem Clemens VIII. & D. Paulus V. in confirmatione nostrorum priuilegiorum semper exceperunt: dummodò non sint contraria decretis Tridentini Concilij. *Ibid. art. 6.* ¶ Idem docent Henric. in summa lib. 10. cap. 19. §. 2. Gutier. lib. 1. Canon. cap. 26. & num. 8. P. Mirand. tom. 1. quæst. 39. art. 1. Portel verb. Ordines sacri, numer. 1. noster Villalob. d. tract. 11. diffi. 11. num. 8.

Pro quo aduertere oportet, quod proximè à nobis dicta non opponuntur resolutis infra de priuilegijs, num. 17. quia ibi generaliter dicimus, esse reuadidata priuilegia Regularium per præfatam viuz vocis Oraculum Pij V. in foro conscientie tantum: hic verò specialiter agimus de priuilegio suscipiendi ordines ante legitimam ætatem, quod quã

tum

tum ad hoc Sixtus V. & Clemens VIII. præceperunt obseruari præfatũ Tridentinum decretum, non obstantibus quibuscunque; Vnde quoad alia benè possumus vti nostris priuilegijs contra dictum Concilium in foro conscientie tantum: sicq; debent concordari resoluta ab Auctore d. ar. 6. cum resolutis *Tom. 1. q. 8. art. 20.* cessabitq; scrupulus Portel, eiusq; argumentum ad hominè contra ipsum Auctorem in suis dubijs Regularibus verb. priuilegij cessatio per non usum nu. 64. eius tamen opinio mihi omnino non displicet, eo quod securior, & magis conformis videtur menti Pontificum, qui post Pium V. omnes semper exceperunt in confirmatione priuilegiorum, *Dummodò non sint contraria Decretis Tridentini Concilij.*

9 Sufficit annus inceptus ad sacros ordines recipiendos, iuxta illud vulgatum: annus incæptus habetur pro completo, *quæ atate, ff. de testamen.* Vnde ad subdiaconatum potest quis ascendere post 22. annum inchoatum, & ad Diaconatum post 23. & ad Presbyteratum post completum 24. seu 25. in cæptum, tum quia hic agitur de fauore, tum quia verba Concilij ante vigesimum secundum, &c. id satis indicant. *Ibid. art. 7.* De quo Henric. d. §. 2. & lib. 13. capit. 38. §. 2. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 3. num. 166. ¶ Idem docent Sotus in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. Nauar. in manu. c. 25. nu. 30. & c. 27. nu. 155. Gutier. lib. 1. Canon. quæst. 27. nu. 8. P. Miranda d. quæst. 39. art. 2. P. Villalob. dict. diffi. 11. num. 2.

10 Regulares recipientes sacros ordines ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissorijs suorum superiorum ipsos factò suscipiunt per Extrauagantem Pij II. apud Bullarium, incipit, *cum ex sacrorum,* quæ tam sæculares, quam Regulares clericos comprehendit, idq; Sixtus V. in sua constitutione contra male promotos satis expressè, & clarè extendit ad Regulares, quos etiam voce actiua, & passiuua priuat. Eademq; poena suspensionis feriuntur clerici sæculares, qui extra tempora ab Ecclesia statuta ordines recipiunt, ex eodem Pio II. nisi bona fide taliter sacris fuerint insigniti, Pontifex enim contra præsumentes tantũ dictã suspensionis poenam imponit, quod verbũ dolum designat, & bonã fidem, probabilemq; ignorantiam excludit. *Ibid. art. 8. & 11.* De quo Cardin. in *Clem. 1. q. 28. de priuilegijs,* Nauar. c. 27. num. 155. & in lib. conf. ad tit. de tempor. ordinand. conf. 50. fol. 642. ¶ Idem resoluit post glossam in *cap. vel non est compos. per textum ibi, de tempor. ordin. & Clem. genera. lem, de stat. & qualit. ordin.* P. Mirand. d. q. 39. art. 6. & sequitur P. Villalob. dict. diffi. 11. num. 4.

11 Prælati Regularis habens facultatè ad dispensandum cum subdito ad omnes ordines, habilans ad minores, & ad subdiaconatũ recipiendos, ad omnes sacros ordines dispensasse censeri probabiliter enim sic intendisse facere credendũ est, ne exponeret subditũ periculo iterum recurrendi ad Papã, si interim moreretur. *Ibid. art. 10.* De quo Nauar. lib. 1. conf. 1. tit. de ætate, & qualit. ordinan. Cuius oppositum tenet Sanch. lib.

999

8, de

*Trid. ses. 23. c.
12. de Refor.*

*In Bull. Ora.
chl. 15. Pij V.*

*Bullar. Bul. 8j
Pj 2.*

8. de mat. disp. 1. nu. 26. & tanquam probabilius (vt inquit) sequitur Portel verb. Ordines sacri. nu. 10. sed P. Mirand. d. q. 39. art. 8. adhæret cum Nauarro nostræ sententiæ.

12 Regularis ante legitimam ætatē ordinatus fit suspensus, vt deducitur ex cap. *vel non est compos de tempor. ordin.* Item & irregularis exercet de actus specialiter ordini sacro deputatos, vt cū sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & subdiaconus Epistolā solemniter, Secus si faciat alios actus ad solos sacerdotes pertinentes, quales sunt electio actiua, & passiua, statio, aut sessio inter sacerdotes, vel etiā actus aliorū Diuinorum officiorū, qui à laicis solent, aut possunt fieri, peccat tamen exercendo huiusmodi actus, quia suspensio sunt prohibiti. *Ibid. art. 12.* De quo Naua. in Manu. c. 17. nu. 242. Innoc. & Panor. in c. *fin. de excessibus prælatorū.* Idem docent Suar. de censuris disp. 32. sect. 1. à n. 22. P. Mirand. d. q. 39. ar. 6. & 9. P. Portel vbi sup. n. 13. P. Villalob. dict. diffi. 11. nu. 6.

13 Subdiaconus à Religione expulsus cū licentia sui Episcopi ad alios sacros ordines promoueri potest, si non est impeditus aliqua irregularitate ab Episcopo non dispensabili, nec ante electionē fuit super ea cū ipso dispensatū per Ordinis priuilegia. Vndē si habet sufficiens patri- moniū ad honestē viuendū, ac idoneus ætate, litteris, & moribus existit, facta prius fide autentica de alijs ordinibus in Religione ritē susceptis, ad sacerdotiū ascendere nullo iure prohibetur. *Ibid. art. 13.* De quo Nauar. lib. 1. conf. 9. tit. de ætate, & qualitate ordinandorum. Idem post nostrum Auctorem docet Portel vbi sup. num. 11.

14 Ante legitimam ætatē temerē ordinatus à suspensione absolui prius necesse est, quā ordinū exercitio se immisceat. Nec sufficit attingere, seu peruenire ad ætatē requisitā, vt sine præfata dispensatione tole- miter administret. At si bona fide, & probabili ignoratiā ductus ordines suscepit, nec incurrit suspensionē, nec celebrando cū eadē bona fide, & probabili ignorantia irregularitatē. Adueniente tamen mala fide peccabit mortaliter celebrando, sed non fit irregularis, nisi per iudiciam sue rit suspensus. *Ibid. art. 14.* De quo Nau. in Addit. ad consilia, tit. de tēpor. ordin. conf. 50. Medin. in sum. fol. 45. Cucus lib. 4. Maio. in st. tit. 1. 2. n. 18.

Idē docent Suar. d. disp. 31. n. 26. quē sequitur relato etiā nostro Auctore P. Villalob. d. diffi. 11. n. 7. P. Mirand. d. art. 6. & agens de absolutio- ne suspensionis prius faciēda, art. 10. Aduerte etiā cū eodē Suar. vbi sup. disp. 23. sect. 3. n. 4. quē sequitur Portel vbi sup. nu. 12. quod iste talis ante ætatē ordinatus incurrit duas suspensiones, vnā ob delictū, alterā ve- rō ob defectū ætatis, ac proinde absolutus à prima, nō cēsetur absolutus ab alia, nec potest ministrare donec attingat legitimam ætatē.

15 Regulares ordinandi tenentur præsentare Episcopis litteras di- *trid. sess. 23. c. 8. de Refor. trid. sup. c. 10* missorias suorum Prouincialium, qui sunt verē ordinarij respectu sibi subdi- torū, ac proinde cū ipsorum testimonio de moribus, probitate, & sufficien- tia rectē possunt ab ipsis Episcopis ordinari, iuxta *Trid. Conc.* Idē ex alie.

alio decreto eiusdē Concilij confirmatur, in quo à contrario sensu diffi- nitur, Abbates exēptos posse dare litteras dimissorias suis subditis Re- gularibus, prohibet enim nē eas concedant clericis secularibus: ergo id concedere videtur quoad clericos Regulares sibi subditos. Et ita decla- ratū fuisse à Clem. VIII. scilicet nō esse sublatā præfata facultatē dandi dimissorias à prælatis Regularibus per Trident. Concil. refertur in libro priuilegiorū monasterij de Alcobaga apud Portugalliam p. 56. *Tom. 1. q. 18. art. 5.* De quo Nau. lib. 1. conf. 2. tit. de tempor. ordinan. Hentiq. lib. 7. de indulg. c. 27. Idē tradunt cū communi P. Miranda. d. q. 39. art. 3. P. Villalobos d. tract. 11. diffi. 9. num. 7.

16 Priores Ordinū Militariū habentes iurisdictionē quasi Episco- palē, & Abbates similes posse dare Reuerendas, seu dimissorias clericis secularibus sibi subditis, quidā probabiliter sentiunt. *Tom. 1. q. 36. art. 6.* & nos diximus sup. nu. 3. & latius resolut. 1. n. 25. & 26. De quo Azor inst. Moral. 1. p. lib. 12. c. 20. q. 7. vers. cæterā, Zerol. in praxi Episcop. 1. p. v. Abbas p. 10. Tho. Valasc. to. 1. allegat. 3. n. 6. Cened. ad Decret. coll. 103.

17 Præsentati verō Religiosi cū dictis dimissorijs examinandi sunt ab Episcopis antequam ordinentur, ex *Trid. Decreto*, in quo penitus ex- eluduntur, & reuocantur quoad hoc priuilegia Regulariū in contrariū *Ibid. d. q. 18. art. 6.* Vidē infra, n. 24. Idē docent P. Mirand. d. q. 39. art. 4. P. Vi- llal. sup. diffi. 14. nu. 5. qui benē addunt, posse Episcopos super hoc omni- modā fidem dare, seu stare prælatis testantibus in suis litteris dimissorijs de sufficientia suorum subditorum ordinandorum.

18 Religiosi possunt à quocunq; Catholico Episcopo ordinari, ex concessione Clem. III. & Alexand. III. apud Bullariū. Nec hoc est re- uocatur per Trident. Concil. cuius decretū de non ordinando, nisi à pro- prio Episcopo non extenditur ad Regulares, ex declaratione Pij V. Epif- copis tamen non licet ordinare dictos Religiosos sine litteris, & licentia suorum superiorum, nulla alia adhibita diligentia, nisi super idoneitate, & litteratura eorum: idque sufficere colligitur ex alio decreto eiusdē Concilij, in quo agitur de examine morum, & probitatis ordinandorū, quæ in dictis litteris à superioribus commendari, & de eis testificari suf- ficit. *Ibid. tom. 3. q. 24. art. 1.* De quo Capuccin. in Addit. ad Comp. Mend. tit. ordines sacri p. 283. littera, C. Cenedo ad decretū collect. 15. & ad de- cretales collect. 56. n. 5. & collect. 77. nu. 2. Sanch. in præcep. Decalogi, lib. 2. c. 28. nu. 15. Portel vbi sup. nu. 2. & noster Villalob. dict. tract. 11. dif- ficul. 9. nu. 7. qui idem ferē docent.

19 Alieno Episcopo non licet ordinare Religiosos in suis monaste- rijs, nisi de licentia expressa Episcopi, in cuius Diocesi Pôtificalia vult exercere, ex decreto Tridentino, per quod priuilegia in contrariū abro- gātur. Quod nō solū ad Religiosos eiusdē monasterij, sed etiā ad forē- les alterius Diocesis ordinandos extēditur, qui admittēdi sunt, si per lit- teras dimissorias suorum superiorū de eorū idoneitate, & facultate ad or- dines

Trid. sess. 23. c. 12. de Refor.

Bull. Bul. 17. Alexand. 4. Trid. sess. 23. cap. 8.

Trid. d. sess. 23. cap. 7.

Trid. sess. 6. c. 5. de Reform.

dines recipiendos ipsi Episcopo ordinatori constat. *Ibid. art. 2. De quo Naua. de sentent. ex cōmun. cōf. 69. Gutier. Canon. lib. 1. c. 26. nu. 26. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 17. n. 17. Zerol. in praxi Episcop. 1. p. verb. Archiepisc. n. 2. p. 16. & 2. p. verb. Episcopus. p. 45. ¶ Idē docent Portel vbi sup. nu. 7. & P. Villalob. d. diffi. 9. nu. 9. vbi refert quasdam declarationes Cardinalium circa supradicta.*

Trid. sess. 23. c. 11. 13. & 14. de Reform. 20. Decretum Tridentinum de non ordinando, nisi seruatīs temporū interstitijs, etiam in Regularibus locū habere, indubitari iuris est, sed eorum dispensatio ad Episcopū ordinantem nō verò ad superiores Regulares pertinet, ex Cardinalium declaratione. Vnde Domini Episcopi rogari in dimissorijs à dictis prælatis, vt in interstitijs cum suis subditis dispensent, absq; alia vtilitatis, seu necessitatis Ecclesiæ inquisitione id debent sufficiens ad dispensandum iudicare. *Ibidem art. 3.*

De quo Prosper August. in Addit. ad Quaranta in Summa Bullarij verb. Ordo prope finem. p. 395. Aloy. Ricci. Neapo. Archiep. decis. 81. Barbosa in Remiss. ad Trid. c. 1. nu. 5. vbi circa hoc refert eandem Cardinalium declarationem. Idem docent Portel sup. nu. 5. P. Villalob. d. tract. 11. diffi. 12. n. 4. & seqq. vbi n. 8. refert quodam priuilegiū concessum Societati, cuius etiā meminit noster Auctor *Tom. 2. quest. 23. art. 5.* nepe vt possint Religiosi promoueri ad sacros ordines, etiam presbyteratus absq; vlla functione in ipsis ordinibus, aut obseruatione interstitiorum. Quo priuilegio frui possunt aliæ Religiones communicantes, nō obstante prohibitione communicationis huius gratiæ expressè facta à Gregorio XIII. in dicta constitutione, vt probat latè Auctor d. art. 5. circa finem. Sed P. Villalobos sentit in hoc debere Religiosos se conformare cōsuetudini propter constitutiones contra male promotos. Quod quidem mihi tutius, ac consultius videtur, licitum tamen & iurum erit vt dicto priuilegio, quod non est reuocatum, sed potius confirmatum, vt late probat Auctor vbi proximè. De quo aliquid diximus ref. 1. n. 22. & 23.

Trid. d. c. 11. 21. Ad dispensandum in interstitijs ordinum minorū quæcunq; causa sufficit, cum id iudicio Episcopi remittat Concilium. Ad dispensandū verò in interstitijs ordinum sacrorum omnino requiritur, quod adsit necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, ex eodem Concilio, quod iudicio Episcopi relinquitur quoad ascēsum à subdiaconatu ad Diaconatū. Pro quo aduertè, quod in Episcopatibus, vbi vigeat cōsuetudo conferendi ordines minores simul cū subdiaconatu, possunt nunc post Conciliū absque dispensatione indiebus Dominicis, vel festiuis conferri. *Ibid. art. 4.* De quo Nauar. in Manu. cap. 25. num. 71. Armilla verb. Ordo §. 6. Idem docent Portel sup. nu. 5. P. Villalob. d. diffi. 12. nu. 3. vsque ad 7.

Trid. d. c. 14. 22. In interstitio anni requisito ad ascendendū à Diaconatu ad presbyteratum non licet Episcopo dispensare, nisi necessitas simul, & Ecclesiæ vtilitas concurrat, nam verba Concilij coniunctiua: *Nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem:* id aperte insinuant. *Ibidem articulo. 6.* De quo

490

quo Nauar. vbi supra. Idem docet P. Villalob. dict. num. 3.

23. Tunc autem erit vtilitas Ecclesiæ sufficiens iudicanda ad dispensandum, quando pauci ministri existūt; tunc verò ad erit necessitas, quando non solum habentur pauci Ecclesiæ ministri, sed etiam quando deficiunt idonei, & non idonei. Rursum hæc necessitas, & vtilitas moraliter debent pensari, non enim in puncto indiuisibili consistunt, sed recipere debent eam latitudinem, quæ in alijs rebus moralibus ad arbitrium boni viri attendi solet. Quod & prælatis Regulares debent pensare, & obseruare, quando ab Episcopis dispensationes interstitiorum pro suis subditis petunt, vt potè qui sciunt, & cognoscunt tanquam Patres monasteriorum, an sit illis vtile, aut necesse aliquos sacris initiari. *Ibidem art. 7.* De quo Syluest. verb. Ordo §. 10. in fine, D. Antonin. 3. p. titul. 14. de tempor. & loco ordin. §. 18. Idem docent Portel dict. n. 5. P. Villalobos dict. num. 3.

24. In Religiosis non requiritur tanta litterarum peritiā, quanta in clericis secularibus, nam Religiosi regulariter loquendo non ordinantur ad curam animarum habendam, sicut clerici. Vnde benè possunt Domini Episcopi sacris initiare monachos ritè legentes, & cantantes, dummodò sciant, & intelligant necessaria, & essentialia, quæ communiter scire solent sacerdotes celebrantes, præsertim cum à suis superioribus idonei iudicantur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm Episcoporum, quando in suis dimissorijs testificantur de idoneitate, & sufficientia suorum subditorum ordinandorum apud alienum Episcopum. Id quæ sufficere iuxta decretum Tridentinum de examine ordinandorum, satis probabile iudicant plures. *Tomo 1. quest. 24. art. 7.* De quo Syluest. verb. clericus 2. num. 1. vbi Angel. num. 2. Soto in 4. dist. 25. q. 1. art. ultimo. Idem docent Portel addit. ad dubia verb. ordines sacri n. 1. P. Villalob. 1. tom. Summæ tract. 11. difficul. 11. num. 5.

Trid. sess. 23. cap. 7. & 12. de Reformati.

25. Qui sciens se fecisse professionem irritam permittit se ipsum sacris initiari reus est peccati mortalis, quia facit contra ius commune recipiendo sacra sine titulo patrimonij, vel Religionis. *Tomo 4. Addit. Summæ cap. 65. num. 10.* & præterea manet suspensus ex sententia Sayri lib. 4. de censuris cap. 13. num. 14. & tradit Portel in dubijs dict. verb. ordines sacri num. 8.

26. An autem prælatis Regulares possint absoluere à suspensione contracta ob suspensionem ordinum ante legitimam ætatem, vel absque auctoritate, vel per saltum, ac etiam dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ob ministracionem in aliquo ordine, durante suspensione, res est controuersa inter Doctores. Auctor noster *Tom. 1. q. 20. art. 14. ad finem tenet*, posse Prouinciales absoluere subditum à suspensione à diuinis contracta ob delictum occultum, dummodò non sit Papæ reseruata iuxta facultatem concessam Episcopis à Tridentino Concilio, & communicatam dictis prælatis Regularibus per Pium V. Quod autè

Doctrina Auctoritatis ampliat, & illustratur.

Trid. sess. 24. c. 6. de Reformati.

999 3

hæc

hæc suspensio non sit reservata, patet, quia neque in Concilio Tridentino, nec in alio iure (quod sciam) reperitur talis reservatio. Neque obstat, quod Sixtus Quintus in sua Constitutione contra male promotos reuocauit priuilegia Regularium ad absoluedum subditos sic male promotos, quia postea reualidata sunt per Clementem VIII. confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, quæ forma confirmationis reualidat inualida, & reuocata per suos antecessores, vt sæpe iam diximus, & dicemus infra de priuilegijs num. 9. Vnde videtur omninò dicendum posse saltem Prouinciales, & fortè prælatos locales absoluerè suos subditos sic suspensos, & consequenter cum eis dispensare in irregularitate ob id contracta. Huic sententiæ annuit Portel verb. Ordinis sacri suspensio num. 14. qui latè dubium tractat, & soluit argumenta in oppositum, vbi videre poteris ad longum.

Idem sentire videtur Suarez de censuris disput. 1. sect. 1. num. 32. dum ait, huiusmodi suspensionem tolli posse ab Episcopo post sufficientem punitionem, & emendationem, Episcopis autem sunt similes prælati Regulares iurisdictione Episcopali polentes, & possunt circa sibi subditos, quidquid Episcopi erga suos. Idem tenent Henriquez tom. 2. lib. 14. cap. 20. num. 3. Beja in respons. moral. 4. p. casu 37. §. aduertendum.

27 Qui post factam diligentem inquisitionem ad vincendum dubium, quod habet de ætate legitima ordines suscipit, non incurrit suspensionem positam à Pio Secundo contra promotos sine dicta legitima ætate, quia ista solum comprehendit eos, qui temerè, & cum præsumptione sic ordinantur. Secus si cum tali dubio suscipit ordines putans se peccare mortaliter, tunc enim absque dabo incurrit suspensionem, & ministrando in ordine suscepto fit irregularis. Tom. 3. *Addit. summa cap. 25. num. 7.* Idem docent Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 41. nu. 38. Portel in addit. ad dubia verb. Ordines sacri num. 2. & innuere videtur P. Villalobos tract. 11. difficul. 11. num. 6. & nos ex parte diximus supra num. 10.

De Ornamentis Ecclesiasticis, vide supra de monasterijs Regularium num. 1.

De Oraculis viuæ vocis vide infra de priuilegijs, à num. 30.

RESOLVTIO CVII.

De Pactis Regularium.

PRELATUS successor tenetur ex contractu sui prædecessoris, vt colligitur ex *cap. dilecti filij, de foro competent.* & tradunt communiter Doctores, Vnde Papa, qui est supremus prælatus seruat contra eum

etum sui prædecessoris, saltem ex æquitate, & vrbantitate. Tomo 3. *quæst. 26. art. 1.* De quo Abb. in dicto *cap. dilecti* num. 2. & in *cap. 1.* vbi Bald. & Cardinal. notab. 2. *de probat.* Cuius in *l. digna vox*, vbi Bald. & Castrenf. *c. de legibus*, Roman. conf. 116. col. 2. Odrad. conf. 94. in fine. ¶ Idem docet cum nostro Auctore Sanchez lib. 7. *de decalog. cap. 3. in num. 41.* & nos diximus resolut. 35. num. 1.

2 Fideiussores in solidum obligati cum Monacho cum iuramento obligantur in fauorem ipsius monachi, etiam si res gesta sit sine licentia prælati, non obstante quod obligatio quoad monachum non teneat, vt in simili contractu cuiusdam minoris decisum fuit in Rota Placentina, tùm ratione iuramenti, quod firmat contractum, tùm etiam quia fideiussores se obligarunt vt principales, & in solidum, vt hodie fieri solet, ac proinde veluti principales iudicandi sunt. *Ibidem art. 2.* De quo Mandoſius de ætate minor. *quæst. 133.* Alexand. consil. 39. col. penult. vers. tertio principaliter, volum. 4. & consil. 38. colum. penult. *lason consil. 58. lib. 3.*

3 Prælati potest obligari monacho sibi subdito ex pacto inter ipsos inuito, ex iure naturali sicut inter seruum, & Dominum potest interuenire simile pactum obligans ipsum Dominum, *l. naturaliter 13. l. §. quod dominus, 64. ff. de condict. indebiti.* Nec poterit tale pactum reuocari per prælatum concedentem aliquod v. g. pecalium dicto monacho cum pacto, & lege aliquid oneris ad implendi, in quo fecit impensas sua industria quæ sitas, nisi ad taliter reuocandum iusta aliqua, & rationabilis causa adsit: sine ea tamen reuocans tenetur in conscientia præstare summam promissam, ad quod etiam obligatur eius successor. Vnde monacho licebit opponere quærellam prælato sine dicta iusta causa reuocanti. Tomo 3. *quæst. 29. art. 9.* De quo Nauar. in *cap. non dicitis* num. 42. & lib. 3. consil. 20. num. 12. 13. & 14. in 1. edition. & in 2. consil. 14. num. 12. 13. & 14. de statu monachorum, quidquid cõtradicat Sanchez lib. 7. *de decalog. cap. 29. num. 125.* vbi à num. 110. latè rem tractat.

4 Alexander Quartus apud Bullarium decreuit, conuentiones, & pacta in præiudicium Ordinis Minorum facta absque licentia, & assensu Generalis, vel Prouincialium, quæcunque illa sint, omninò irrita esse, & nullius existere firmitatis. An autem pacta, & conuentiones facta super iuribus Parochialibus, seu quarta funeralium à prælatis Conuentalibus cum clericis, & Rectoribus Ecclesiarum Parochialium sint valida, vide supra de Canonica portione num. 9. & 14. §. secundo responderetur, vbi resoluimus, non valere

ex quadam bulla Sixti

Quarti.

RESOLVTIO CVIII.

De Parentibus Fratrum.

FILIVS ad Religionem confugiens relicto parentibus in magna necessitate constitutus licet peccet, post professionem tamen non est adstringendus ad deserendam obedientiam debitam praelato, pro eorum subleuandis necessitatibus, nisi sit extrema, & non sit alius, qui subueniat, tunc enim ad id tenetur modis omnibus possibilibus, & suo statui magis accomodis, licentia prius ad id humiliter petita, etiam non obtenta. *Tomo 2. quæst. 57. art. 3. & 4. De quo Nauar. in Summa cap. 14. num. 14. Cordub. super Regul. cap. 2. quæst. 6. Medina in Summa lib. 1. cap. 14. Vide Lesium de iustitia lib. 2. cap. 41. dub. 3. à num. 34. Sanchez lib. 4. decalogi cap. 20. num. 10. qui idem ferè docent.*

2 Non qualis qualis necessitas parentum liberat filium à voto Religionis emisso, vel sufficit, ut non possit licite ingredi, sed debet esse vrgens, & magna, velut si ingresso filio Religionem, eius parentes ad mendicandum, vel seruandam contra sui status decorem adstringerentur. *Tom. 3. q. 13. art. 5. Idem docent D. Antonin. citato Ioan. de Neapoli 3. p. tit. 16. cap. 2. §. 1. Angel. verb. religiosus num. 11. Syluest. verb. religio 2. quæst. 7. Cordub. in Summa quæst. 141. art. 1. & super Regul. B. Franc. cap. 2. quæst. 8. art. 1. initio, Parasel. in priuileg. Minimorum ca. 41. Sanchez prædictos referens lib. 4. ad præcepta cap. 20. nu. 3. & 4. ubi latè, & eruditè satis rem tractat, adens num. 5. id extendi etiam ad parètum necessitatem probabiliter euenturam. Item num. 7. ait, idem esse dicendum, etiam si tempore nouitjatus filij dicta magna necessitas parentum accidat, ad quam subueniendam teneri à religione egredi affirmat, & num. 8. docet consequenter, teneri non ingredi etiam voto facto religionis, donec ea parètum necessitas cesset. De quo vide supra de nouitj. profes. num. 84.*

3 Quid si è conuerso filij in maxima necessitate sint, erit se integrum parentibus Religionem ingredi, desertis ipsis filijs, vel tenebuntur iam professi egredi ad illis subueniendum? Sanchez lib. 4. ad præcepta cap. 20. num. 34. affirmat non licere parentibus religionem ingredi omiſsa filiorum cura, id est non prouidendo prius qualiter educati valeant. Nam, inquit, parentibus tanquam habentibus rationem principij per se conuenit filiorum cura, & subuenire illis, non tantum ad tempus, sed per totum vitæ curricularum. Ex quo deducit, non licere parentibus ingredi, quanuis filij non sint in magna necessitate, sed tantum careant rebus ad educationem necessarijs. Quod si voto Religionis adstri-

adstricti sint parentes, illud exequi non possunt, nisi prius prouideant educationi, & necessitati filiorum. Quod si pater relicto filijs absque prædicta cura iniquè ad religionem transeat, adhuc professio ab eo emissa erit valida, quia nullo iure illa irritatur. Idemque addit, dicendum esse de alijs ascendentibus, ut auis, & proauis, quando descendentes parentibus orbatifunt.

4 An autem pro succurrenda graui sororum necessitate idem liceat? Sanchez ibidem num. 29. & sequentibus existimat, esse iustam differendi ingressus causam, & si votum Religionis ad sit, & illi voto tempus præfixum sit, quando magna sororum vrget necessitas, & impudicitia periculum imminet ratione paupertatis. At citra id periculum, aut ratione subueniendi fratribus, aut alijs foeminis consanguineis (quæ sorores non sint) patientibus idem periculum, non audet id asserere, nec ego audeo: quia aliarum consanguinearum cura non ita incumbit vouenti illi, sicut sororum. Nec item respectu fratrum, qui sibi multò facilius, & cum minore periculo, quam foemina prospicere possunt. Quod limitandum iudico, nisi fratres ita minoris ætatis sint, & omnibus destituti, ut nullum aliud subsidium habeant, præter talem vouentem fratrem maiorem, qui loco parentum sit, tunc enim charitas, & tam propinqua consanguinitatis ratio, seu naturæ obligatio ad illis subueniendum postposito voto, & religione vrget maximè, cuius ingressum suspendere poterit, donec fratres prouectæ ætatis sint, & fratris maioris cura, & opera non egeant, ut ipse Sanchez sentire videtur num. 31. id limitans ad magnam fratrum necessitatem, cuius subsidio vouens necessarius esset in sæculo, & quando tempus non est præfixum voto implendo.

5 Parentes Fratrum in Purgatorio existentes habent indulgentiam plenariam concessam à Calixto Tertio, & Clemente Octauo apud Bullarium, quam consecuntur, etiam si ipsi Fratres iam defuncti sæculo sint. Imò dicti parentes adhuc superstites in hac vita illam possunt lucrari, si semel complaceant de filiorum Monachatu, & professione, in Purgatorio verò existentes per modum suffragij. Quæ indulgentia non est sublata per Paulum Quintum in sua generali reuocatione indulgentiarum, quia non fuit directè concessa Fratribus, sed intuitu Fratrum. *Tomo 3. quæst. 21. art. 2. & in Addis. Sum.*

ma. tomo 3. cap. 11. num. 1. De quo vide supra de indulgentijs num. 45. §. his in confirmationem, & num. 55.

Ampliatūr
Auctoritudo
Culina.

Bullar. bul. 84
Clement. 8.

RESOLVTIO CIX.

De Parochis, & Parochianis.

RELIGIOSI etiam non Mendicantes in partibus India rum de licentia Capituli Prouincialis possunt Parochi officium exercere intra, & extra monasteria in locis assignatis per Ministros Regis Hispaniæ, nulla Ordinarij licentia requisita, ibique exequi omnia prædictum officium concernentia, scilicet sacramenta ministrare, Euangelium prædicare, mortuos eum eleuatione crucis sepelire, etiam transeundo per terminos alienæ parochiæ Clericorum, habere scholas ad docendum pueros, & tandem colligere oblationes factas à fidelibus in eorum Ecclesijs. Ita concessit Pius Quintus ad instantiam Philippi Secundi Hispaniarum Regis, & habetur in Bullario. Pro quo aduerte, quod Ministri assignati pro populis Indorum debent esse periti in lingua, & idiomate illius gentis, alias non reputantur habiles ad curam animarum per se ipsos exercendam, ex Concilio Tridentino. *Tom. 1. quæst. 35. artic. 1.* De quo infra de Sacrament. ministran. latius dicemus n. 10. & 11. & tradit Portel verb. Sacramentorum administratio n. 1. & 2.

2 Reges Hispaniarum possunt assignare ministros pro populis Indorum sine licentia Episcoporum virtute bullæ Adriani Sexti, & Pij Quinti, quia prouident vt delegati Papæ mandantis, vt destinent viros timentes Deum, doctos, peritos, & expertos ad instruendum Indos in fide Catholica. Facta autem hac assignatione populorum simul cum licentia Capituli Prouincialis possunt Religiosi assignati sacramenta ministrare Indis absque alio consensu Episcoporum. Quod etiam committi potest Fratribus alterius Prouinciæ virtute cuiusdam Breuis Pauli III. *ibidem art. 2. vsque ad art. 4.* ¶ Idem ferè docet Portel in addit ad dubia verb. matrimonium num. 9. vbi ad finem addit, Sixtum V. idem concessisse, & extendisse indulgum Pij V. ad Minoritas in Brasilia, ac in India Orientali (vt arbitratur) degentes. Ad quod etiam vide Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 31. num. 18.

3 Dicti Religiosi assignati verè non sunt Parochi curati, hanc enim curam semper renuerunt accipere, seu exercere, fugientes graue onus suis humeris imponere: imò nec Papa eos creat Curatos, sed tantum concedit, vt officium parochi exercent, sicuti antea consueuerant facere rogati ab Episcopis. Verum licet ex charitate ceperint sacramenta Indis ministrare, post acceptatam tamen hanc Papæ commissionem, tenentur ex iustitia facere omnia, quæ Curati de officio facere tenentur. Ex quo fit, quod Episcopi semper manent veri pastores

Bullar. bul. 4. Pij 5. & bul. 19. Innocent. 4. & bulla 2. Nicolai 3. Trident. sess. 7. capit. 3. de reformat.

Bullar. bul. 2. Adrian. 6.

tores populorum Fratribus assignatorum, possuntque in illis suam ordinariam iurisdictionem exercere, quæ per dictum Breue illis non tollitur. Sed hoc taliter fieri debet, quod non perturbentur Fratres in conuersione, & manuententia Indorum iuxta priuilegium Apostolicum. *Ibid. art. 5.* ¶ Idem ferè tradit P. Miranda tom. 1. Manual. quæst. 42. art. 6. & quæst. 43. art. 5. & faciunt tradita à Sanchez dicto lib. 3. disput. 26. num. 7. & Portel vbi proximè num. 8.

4 Episcopi post intimationem Breuis Pij V. non possunt auferre à Fratribus populos assignatos tempore datæ ipsius Breuis. Vnde si defacto auferant, tunc possunt Religiosi ibidem officium parochi exercere, id enim faciunt auctoritate Papæ mandantis, ne vbi Fratres conuersioni Indorum assistent, Episcopi aliquid innouare valeant. Idem quæ erit dicendum, si Episcopus ignoret, vel ei non fuisset Breue Apostolicum intimationum, quia ligat à tempore datæ, sententia autem lata contra priuilegium Papæ non valet *cap. ex parte*, iuncta Glossa, *de verborum significat.* & confirmat indultum Alexandri Quarti factum Prædicatoribus. *Ibid. art. 6.* De quo Panormitan. in *cap. nisi specialis, de officio delegati.* Idem tradit P. Miranda dict. art. 5. dicto ultimo.

5 Licentia data à Parocho, vt à quocunque Sacerdote liceat recipere Eucharistiam, comprehendit Religiosos ex idèitate rationis, imò ex maiori ratione, quia vt in plurimum sunt magis idonei ad id munus peragendum. Deinde quia in generali concessione veniunt ea, quæ specialiter quis esset concessurus, si ab eo peterentur, vt noti iuris est, neque obstat ratio maioris prohibitionis circa administrationem sacramentorum in Religiosis, quam in clericis secularibus, ex *Clementina Religios.* *de priuilegijs*, quæ in nostro casu cessat, cum adsit generalis licentia parochi ad ea ministranda, & ad tollendum omne dubium ita declarauit Eugenius Quartus apud Bullarium. *Tom. 1. quæst. 56. art. 1.* Idem docet P. Miranda dict. quæst. 42. art. 1.

6 Religiosi liberè possunt parochianos ad Diuina in suis Ecclesijs admittere, saluo tamen iure Parochiali quoad oblationes, decimas, & primitias. Nec Parochus licet hoc impedire compellendo Parochianos in suis Ecclesijs missas audire, ex indulto Alexandri Quarti, & declaratione Gregorij IX. & Sixti Quarti apud Bullarium. *Tom. 3. q. 28. art. 1.* De quo Syluest. verb. Parochia n. 1. ¶ Idem docet Azor tom. 1. in lit. moral. lib. 7. cap. 6. quæst. 4. 5. & 6. citans Nauar. in Manual. cap. 21. num. 5. quos refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia verb. Missa, num. 1. & 2. & hoc non obstantibus *cap. vt Dominicus, de parochis, & Extraneant. vicos illius, de treuga, & pace*, necnon Tridentino decreto.

7 Religiosi non possunt cum cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito prius, & requisito Parocho, cuius recusatione non obstante id possunt facere siue eiusdem Parochi, vel Ordinarij præiudicio, nisi super hoc

Krrr 2

anti

Bullar. bul. 14. Sixti 4. m. 4. 5e

Bullar. bul. 2. & 3. Alex. 4.

Trid. sess. 24. c. 4. de Refor.

antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione (quæ sufficit esse 40. annorum) ipsis Religiosis suffragetur, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. *Ibidem art. 2.* Ad quod vide P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 3. 1. diff. 5. num. 3.

8 Episcopus potest præficere Ecclesiæ Parochiali sæculari Monachum de licentia sui Abbatis, seu Prælati. *Ibidem art. 3.* De quo Couar. de testament. §. 2. num. 2. Syluest. verb. Religio 7. §. 8. & 9. & nos diximus supra de beneficijs num. 7. & 9. & iterum num. 57. & 58.

RESOLVTIO CX.

De Paupertate, & peculio Religiosorum.

PAVPERTAS alia est necessaria, eorum scilicet, qui inuiti temporalibus bonis carent: Alia est voluntaria, quæ a profitentium voluntate proficitur, ut sit à Religiosis, præcipue à Minoribus, qui altissimam paupertatem in communij, & in particulari per suam Regulam profitentur, quæ etiam dicitur Evangelica, qua quis relictiis omnibus Christum Dominum sequitur, iuxta illud Mathæi 19. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Paupertas igitur requisita ad constituendum verum Religiosum est renunciatio omnium rerum possessorum, & omnis iuris possidendi per votum solemne facta in Religione approbata, in manibus prælati potentis ad eam admittere secundum regulam Ordinis à Sede Apostolica approbatam, ut in cap. 1. de voto lib. 6. habetur. *Romo 7. quæst. 29. art. 1. & 2.* De quo D. Th. 2. 2. quæst. 186. art. 3. & 6. ¶ Vide Nauar. comment. 1. num. 19. vers. 23 de Regular. Azor tomo 1. inst. moral. lib. 12. cap. 12. quæst. 8. Lesium de iust. cap. 4. 1. dub. 5. num. 21. in fine, Sanchez lib. 7. decalog. cap. 18. num. 23. vbi resoluunt, votum paupertatis solemne impedire dominij acquisitionem, reddens in capax vouentem illius acquirendi, at votum simplex tantum impedire eam dominij acquisitionem, absque eo quod reddat in capax vouentem ad acquirendum.

2 Nulli Religioso, etiam Canonico Regulari licet habere aliquod dominium, vel ius in pecunia, vel in re pretio æstimabili, nec possessionem eiusdem sibi, vel nomine suo. Vnde quicquid acquirit monachus, acquirit quoad dominium soli Deo, & Domino nostro Iesu Christo (cui etiam acquiruntur omnia bona Ecclesiastica, seu Ecclesiæ, & Deo oblata) ius autem administrandi supremum, & generale acquiritur Summo Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ vniuersali, ius verò priuatum, seu particulare acquiritur Religioni, seu monasterio capaci huiusmodi iuris, alioquin si est incapax remanet apud Papam, & solus vsus, & administratio facti conceditur ei, ut nobis Minoribus de Obseruantia cõ-

cedit

ceditur à Nicolao III. in cap. exijt. §. porro, & §. ad hec. & §. præterea de verborum significatione. Vndè ius, quod habent Monasteria ad bona temporalia est tantum administratorium sibi ab Ecclesia concessum. *Ibid. art. 4. & 5.* De quo Innocent. in cap. cum super, de causa possess. Nauar. de redditibus Ecclesiasticis. monit. 10. quæst. 2.

Idem tradunt Nauar. comment. 2. de Regular. num. 3. Maioris in 4. dist. 38. quæst. 13. col. 1. §. sed quia, Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 10. quæst. 5. quos refert, quanuis non sequatur Sanch. lib. 7. Decalogi capit. 18. num. 9. vbi per numeros seqq. plura tradit circa paupertatem Fratrum Minorum. Idem tradit P. Mirand. tom. 1. quæst. 28. art. 5.

3 Religiosus factus ex causa per dispensationem non Religiosus ad vxorem ducendam, ex eadem causa ad habendum proprium licite poterit dispensari, ut si occurrat casus, in quo omnino opus sit, quod Papa dispense cum Monacho ad succedendum in regnū, & vxorem ducendam (ut aliquoties fuisse per Martinum V. & Eugenium III. dispensatum fertur) causa enim tunc militans, ut possit vxorem ducere, eadem militat, ut possit habere regnum, & proprium. *Ibid. art. 6.* De quo Nauar. in cap. non dicatis 12. quæst. 1. nu. 17. Cordub. lib. 1. quæst. 24. ad finem. Idè docent Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165. cap. 9. num. 104. Azor tomo 1. inst. moral. ca. 7. quæst. 2. quos refert, & sequitur Sanch. lib. 5. Decalog. cap. 2. num. 9. P. Mirand. d. quæst. 28. art. 3.

4 Licita est concessio facta à Generali Ordinis de consensu Monasterij cuiusdam monacho ad habendam Ecclesiam ipsi Monasterio vniuersam cum hortu, & alijs ad vitam, & victum ipsius Monachi, ea lege ut soluat certos redditus, & celebret certum numerum missarum, ac faciat quædam alia pia, dummodò ad id iusta aliqua sit causa, hoc enim non est habere proprium, sed tantum habere quoddam peculium de superioris licentia pro sibi iniuncta administratione, quod in iure permittitur Religioso, cap. 2. de statu monachorum, nec in Tridentino Concilio id prohibetur, iuxta communem Doctorum explanationem. Vndè non potest sine iusta causa prædicta concessio reuocari. *Ibidem art. 8. & 9.* De quo Nauar. cap. non dicatis, nu. 42. & 48. & in cap. nullam 18. quæst. 2. à nu. 3. Beja Respons. casuum 3. p. casu 36. fol. 380. & 4. p. casu 17. fol. 418. & casu 32. fol. 458. F. Ioannes de la Cruz late de stat. Religio. lib. 1. cap. 3. Reginald. in praxi fori Peniten. lib. 18. num. 397. cum sequentibus. Vidè supra de pactis, num. 3. ¶ Idem in nostris terminis docet P. Miranda dicta quæst. 28. artic. 7. vbi concludit, 2. reuocationem debere fieri ex causa eadem cum Nau. docet, Consule ad idem Sanch. lib. 7. Decalog. ca. 29. à nu. 124. qui tenet, nõ peccare per alitè, etiã si absq; iusta causa reuocet.

5 Religiosis non licet habere peculium, nisi de licentia prælati ad certos vsus expendendum, nullo tamen modò quoad ius, & verum dominium, aut proprietatem ad instar sæcularium, imò nec ad vsum fructuum, vel ad administrationem, aut commendam nomine suo, ex dicto

R III 3

Decreto

Trid. sess. 25.
ca. 2. de Refor.

Decreto Tridentino. Vnde procuratores, seu æco nomi bonorū Conuentus, seu alij quicunq; administratores ea ex pendentē in alios vsus, quam à superiore deputata sunt in notabili quantitate, etiam in vsus licitos sui, vel alterius Fratris, mortalis culpæ rei sunt, aded quod nec præ lato Conuentus licet eadem bona ad libitum in quo suis vsus expeade re, extra eos, in quos destinata sunt, nisi vbi consuetudo aliquid modicum permiserit expendere, vel donare. *ibid. art. 10. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 32. art. 8. Nauar. in d. cap. nullam num. 6. Fr. Ioan. de la Cruz vbi supra dub. 2. Syluest. verb. Religio 6. num. 7. versic. Tertium, Corduba tractar. casuum conscient. quæst. 54. vide sup. de Monialibus, nu. 7.*

Idem docent idem Nauar. comment. 2. num. 15. & 18. de Regular. & lib. 3. conf. 20. num. 6. de Regular. in 1. edit. & in 2. conf. 14. num. 6. de statu Monach. Graffis 1. part. decif. lib. 3. capit. 5. num. 53. Saa in Summa verb. Religio, num. 48. Vega 2. tom. summæ cap. 86. casu 5. quos, & alios cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 22. num. 11. & seqq. vbi resoluit dictum Decretum Tridentinum nil noui inducere, sed confirmari in eo ius antiquum in cap. Monachi, & cap. cum ad Monasterium de statu Monach. quæ Regularibus peculia permittebant ex Abbatibus permissu, & ad eius nutum reuocabilia,

6 Religiosus dispendens rem notabilis quantitatis ex deputatis ad proprius vsus sine licentia prælati, voti paupertatis transgressor est. Extra claustrum tamen existens licite potest facere moderatam eleemosynam ex assignatis ad sui sustentationem. Rursum nec pecuniam ad certos vsus à prælato sibi deputatam potest in alios expendere, maxime si sit Frater Minorita de Observantia, cui non licet expendere concessa ad suas necessitates præsentēs, vel eminentēs in alios vsus, ad quos verosimiliter existimat non esse dandam licentiam à prælato, etiam si expendat nomine dantis, & de ipsius expressa, vel præsumpta voluntate, *ibid. §. tertia conclusio, & §. quarta conclusio.* ¶ Idem docet Mendoça in suis quodlibetis quæst. 8. conclu. 3. in fine, quem cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalog. capit. 19. num. 68,

7 Minoritis prohibetur peculium ex vi Regulæ, dicitur namque in ea cap. 4. Præcipio firmiter Fratribus vniuersis, vt nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam. Aliud autem est, recipere pecuniam, aliud verò recurrere ad pecuniam. De licentia prælati quando res in propria specie inueniri non potest, recurrere valent Fratres ad pecuniam pro necessitatibus suis, quin transgressores sint regulæ. Videantur quæ dicit Corduba quæst. 6. introductoria, & cap. 10. quæst. 3. conclusio. 4. Quando in additione, ad dist. 38. de voto, proposit. 4. & 27. D. Bonaventura in Apilogetico, quæst. 13. & super regulam cap. 4. & in quæstionibus super regul. quæst. 25. cuius sunt sequentia verba: Cum iterum regula dicat, quod nec per vos nec per alios, debeatis recipere denarios, vel pecuniam, videmini per contrarium hoc facere, tam petendo pecuniam, tam reponen-

do,

do, quàm etiam dispensando. quia & si personaliter eam non contrahatis, tamen per alios eam seruari, & recipi facitis, & distribu sicut vultis, & tamen inhibetur sicut per præceptum, vt non habeatis super hoc potestatem dispensandi, nescio quomodo hanc transgressionem excusare potestis? Si autem non possit hoc præceptum seruari, non debetis vouere, & potius esset à regala recedendum, quam laqueus esset vouentibus, cum seruari non posset. Respondeo. Multa putantur mala quando non intelliguntur, quæ intellectu rationabilia, & iusta videntur. sic & in ista quæstione apparet. Regula prohibet, nec per nos, nec per interpositam personam, nos recipere pecuniam, vt nostra sit, & nos Domini, & possessores pecunia simus, quasi rei propria. Sed concedit, vt per amicos spirituales, qui pro Deo nos spiritualiter diligunt, id est castè, & iuste, necessaria procuremus, quæ tali modo vtraque congruè obseruantur, quod ea, quæ sine pecunia non possunt procurari, aut per ipsos procurentur, qui Fratribus dant eleemosynam, aut per eorum nuncios, vt cum aliquis procurat Fratribus librum scribi, vel vestem fieri, vel domum, vel aliud suis laboribus, & expensis, aut si Fratres ista procurant, illi soluunt pecuniam illis qui Fratribus commodauerunt, vnde ista sunt procuranda, vt cum Fratres faciunt librum scribi, alius soluat expensas per se, vel per nuncium suum, aut si aliqui volunt dare Fratribus eleemosynam pecunie, possunt committere alicui, qui nomine suo eam seruet, pro utilitate tamen Fratrum, vt vice illorum, qui sibi commiserunt pecuniam, procuret inde Fratribus, secundum, quod voluerit, secundum quod à Fratribus instruitur, per se, vel per alios, qui aptius ea promouent, quæ sibi fuerunt commissa. Et per omnes istos non recipiunt Fratres pecuniam, sed illi per se, pro illis qui sibi commiserunt pecuniam, conuertunt eam in utilitatem Fratrum, vicem illorum gerentes in eo, quod seruant, & distribuunt ipsam pecuniam, quæ adhuc illorum est, qui dederunt, etiam si nesciant eam adhuc seruari, gerentes autem vicem Fratrum in eo, quod eorum utilitatem promouent de pecunia aliorum. Fratres enim quando pecunia non est redacta in rem altam, quam eis vti licet, non habent eam pro sua, sed illius qui deposuit eam, licet sciant eam pro sua utilitate ibi repositam. Sicut cum Dominus committit seruo suo pecuniam suam, vt mihi indè emat tunicam, interim est Domini, sed empta tunica, mea erit. secundum hanc viam, & cautelam Fratres & per amicos speciales, & quoslibet procuratores, & mediatores procurant necessaria, nec tamen recipiunt pecuniam per illos procuratores, sed illi seruant illam nomine dantis, & vice ipsorum vertunt eam in utilitatem Fratrum, vt Dominium pecunie non transeat in proprietatem Fratrum. Vnde conditor Regulæ magis intendit Fratribus præcludere viam auaritiæ in possessione pecunie, per quam omnis Religio suffocatur, quam obstruere eis oportunitatem necessaria procurandi. Sedes etiam Apostolica, cuius acta toti Ecclesiæ diuindicanda exponuntur, & veneranda ipsam regulam confirmando, non approbasset, si in ea aliquid incongruum, & inobservabile prospexisset. Ided vouentibus eam non est laqueus perplexitatis, licet indigeant diligenti cautela, ne offendant contra eam, qui debent aliqua necessaria per pecuniam procurare, quæ tamen cautela magni est meriti. quauis illi tutius ambulent, qui se subtrahunt à talibus negotijs, quò ad ea ex officio non coguntur. Hæc Seraphicus Doctor, & capit. 4. Regu-

la

la inquit: sicut nullus dat aliquid, nisi intendat se prouare dominio suo, quod dicitur, & ipsum transferre in aliam: sic nec recipit proprie aliquid secundum quod recipio opponitur donationi, nisi qui res dominium acquirat. Nec Summi Pontifices Nicolaus III. & Clémentis V. aliud dicunt, quam D. Bonauentura dixerat, nec noua addunt præcepta Fratibus, ac propterea in suis expositionibus non dicunt. *Præcipimus, mandamus, prohibemus, sed, dicimus, declaramus* & qui declarat nihil de nouo inducit, ut habes à Rosella verb. lex, §. 12. ratio est à glossa in cap. statuto, de decimis in 6. quia si lex, aut regula volebant id, quod dixit declarans, nihil ipse de nouo addidit: si uolebāt aliud, ipse declarans nihil fecit addendo. Diffinitum namque putat homo, non habet aliam interpretationem, nisi propriam diffinitionem, ideo diffiniens nihil facit, nisi dicere clarius, quod diffinitum obscurius: si addidit, nihil fecit, quod pertineat ad diffinitum, dicitur enim in regula iuris 61. lib. 5. *Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.* Notanda sunt uerba Auctoris tom. 1. quæst. 10. art. 8. *Omnes sum moperere pretendere debemus fragilitati humanae compati, quod non facit Collector in explanationibus, quas ad reliqua privilegia conuenientia nostram Regulam adducit, alia uia diuersa progrediens, xelo scilicet obseruantia dictæ regulæ, quem ego in hoc non sequor: licet enim debeam esse xelator Regulæ respectu earum qui eam ad litteram cum omnibus suis declarationibus uolunt obseruare, respectu tamen eorum qui non simili spiritu aguntur, xelator sum suarum animarum, & sic omnibus modis possibilibus eos à varijs obligationibus, & præceptis liberabo. ut iugum Christi Domini suauē, magis suauē ipsis reddatur. Et licet mihi aliqui xelatores dicant quod per suam uiam (scilicet dicendo quod sunt præcepta & obligatio sub mortali) uentantur multa relaxationes & peccata: ipsi tamen respondeo, quod hæc causa non est sufficiens ad ponendum præceptum, ubi re uera nullum est. Unde multo melius est dicere clarè ueritatem, affirmando nullum esse præceptum, licet ex tali dicto aliqua relaxatio oriatur, quam dicere esse præceptum, ubi re uera nullum est, non enim uult Deus quod sua Ecclesia, quæ est columna & fundamentum ueritatis, mēdacijs præsertim in spiritualibus regatur, prout traditur in iure, & tractant Dignus Thomas, & Couarrubias. Hæc Auctor,*

8 Possunt iudici Minorum dare licentiam religioso imprimendi libros, ut de lucro impressionis, prædicationum, missarū, &c. Aliquid dēt patētibus pauperibus, uel personis benemeritis de Religione, talis enim syndicus, cū sit procurator Papæ habet potestatem alienandi, etiam in utilitatem Ordinis: Dare uero tunc illis personis redundat saltem indirectè, in utilitatem ordinis. *Auctor tom. 1. quæst. 27. art. 6. & in addit. ad sum. tom. 3. cap. 198. nu. 10. alijs in ultim. impres. verb. Eugenar cap. 190. nu. 10. Portel v. Syndicus, nu. 6. P. Villal, 2. p. sum. tract. 3. diffi. 32. per totā, & præcipuè nu. 3. Sanch. de matrim. tom. 1. lib. 6. disp. 4. nu. 7. & 2. tom. ad præcepta decalog. lib. 7. cap. 19. nu. 37. cum Nauar. Ludouic. Lopez, & alijs.*

9 Retinere aliquid notabile animo illud occultandi prælato aperte est transgressio uoti paupertatis, si ob id facit, quia sibi aufereudum pu-

tat: secus si occultat, quia præsumit à prælato reprehendendum fore, eo quod eo in consulto rem tenet, dummodò animo paratus sit illam tradere, nec contra eius uoluntatem retinere. Idem iudicium est de eo, qui recipit, uel acquirit rem notabilem sine superioris licentia. *ibid. d. quæst. 29. art. 10. §. 5. conclusio, & §. 6. conclusio. De quo Nauar. in cap. non dicatis nu. 5. & 16. Syluest. verb. Religio. 6. quæst. 7. dict. 1.*

Idem docent D. Bonauentura in speculo discipuli næ ad nouitios p. 1. cap. 4. pauld ante finem, alijs tom. 7. in nouis D. Antonin. 3. p. tit. 16. capit. 1. §. 11. notab. 1. & 2. Corduba in regulam cap. 7. quæst. 4. puncto 2. Lefsius lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. num. 25. & cap. 4. dub. 9. nu. 79. uersu. 8. quos, & alios plures cum nostro Auctore hic refert & sequitur Sanchez d. cap. 19. nu. 60. & 61. & agens de licentia requisita ad aliquid accipiendum, ibidem à num. 4.

10 Licitum tamen est Monacho recipere rem, etiam mediocri ualoris, uel eam tradere alicui Fratri, aut cum illo commutare, uel etiam extraneo, dummodò promptum habeat animum illam tradendi prælato, quoties ipse uoluerit, de eius consensu saltem præsumpto habens certitudinem, uel probabilitatem, nisi aliud præcepto obedientiæ sit prohibitum. *ibid. §. 7. conclusio.* ¶ Idem ferè docent Nauar. comment. 2. nu. 20. de Regular. Lefsius lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 9. num. 80. Rebel. de iust. p. 1. lib. 3. quæst. 15. sect. 3. num. 22. quos, & alios refert Sanchez d. cap. 19. nu. 12. ubi latè, qui num. 15. id limitat, quando probabiliter creditur prælatus per uirtualem uoluntatem actu uelle, & si mallet licentiam peti aliquantum tamen inuitus, eo quod non petatur.

11 Quantitatem requisitam ad constituendum furtum culpæ mortalis, requirit etiam ad peccatum proprietatis in Religione probabilius, & uerius iudicatur. Quam quantitatem aliqui ad quatuor Iulios, seu argenteos, uel Regales Hispanos extendunt, idque probabilius existimo considerata horum temporum abundantia numeratæ pecuniæ. *ibid. conclu. 8. De quo Cord. de casibus q. 109. punct. 2. Soto lib. 5. de iust. quæst. 3. ar. 3. ¶ Idem docent Corduba in summa quæst. 109. Nau. lib. 3. conf. 75. num. 18. de Regular. in 1. edit. & in 2. conf. 3. num. 18. de statu Monach. Graffis decis. 1. p. lib. 3. cap. 5. nu. 49. Rebellus lib. 3. de iustit. 1. part. quæst. 15. sect. 3. num. 22. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 12. quæst. 6. quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 21. à num. 3.*

12 Religioso licitum esse accipere, uel retinere rem sibi necessariam de bonis destinatis uisui Religiosorum, quam prælatus rogatus de negauit, probabile quidam existimant, hic enim non est actus proprietatis, sed sibi applicare, quod prælatus ex iustitia, & Ordinis statuto tanquam bonus, & fidelis dispensator tenebatur concedere. *ibidem §. aduenerere.* Idem uidetur sentire Sanchez d. cap. 21. num. 31. dum ait, modica à Monasterio subrepta ad proprios Religiosi usus, etiam usque ad notabilem quantitatem non esse mortale.

Notanda uerba Auctoris.

cap. qui scandalizauerit, extra de regul. iur. D. Tho. 2. 2. quæst. 43. a. ad 2. Couar. in regul. peccatum 1. p. n. 4. p. r. s. 1.

13 Prælati non potest licite dare licentiam subdito expendendi res sibi ad utendum destinatas in quoscunque vsus, nec subdito licet tali facultate uti, aded quod etiam superior simul cum Capitulo non potest dictam licentiam facere, ut scilicet subditus expendat pecunias in ludos, luxus, & similia. *Ibid. art. 11.* De quo Nauar. *cap. non dicitis*, nu. 53. vsque ad 55. corol. 12. Syluest. verb. Religio 6. quæst. 7. §. 7. Caiet. in Summa verb. furtum. ¶ Idem docent Mendoza in suis quodlibet. quæst. 8. cap. 6. Nauar. lib. 3. de restit. cap. 1. in noua edit. 3. p. dub. 1. nu. 168. corol. 3. quos refert, & sequitur Sanchez d. lib. 7. cap. 19. num. 27. & 24. qui subdit num. 22. præcedenti, prælatum sic expendentem in vsus vanos peccare contra votum paupertatis.

14 Non dicitur subditus expendere contra voluntatem prælati, quando probabiliter credit, quod ægrè ferret, ita expensum esset contingere enim potest, quod displicentia illa prælati non tam proueniat ex re expensa accepta, vel retenta, quam ex modo clandestino illam expendendi, aut retinendi, ex quo multæ acceptiones modestè monachorum possunt excusari à peccato, dum præ verecundia, aut alio simili respectu rem recipiunt, vel expendunt inconsultis prælati. *Ibid. §. demque.* De quo Caiet. supra, & Nauar. citato loco, nu. 52. ¶ Idem docent Mendoza d. quæst. 8. post 7. conclus. Nauar. loquens de monialibus, cōment. 2. num. 20. de Regular. Graffis 1. p. decis. lib. 3. cap. 5. num. 34. quos refert, & sequitur Sanchez d. cap. 19. num. 13. & 15.

15 Moniales primæ Regulæ S. Claræ possunt nunc post Tridentinum Concilium habere possessiones, & bona immobilia incommuni, ex decreto eiusdem Concilij. Imò tamistæ, quam aliæ sanctimoniales de superioris licentia licite possunt uti certis moderatis redditibus vitalitij ad suas priuatim necessitates, & pias causas, quia sic vsus obtinuit, & est conforme Tridentino Concilio. *Ibidem art. 12. & 14.* ¶ Idem docet Sanchez d. lib. 7. cap. 12. num. 2. & cap. 23. num. 5. post Nauar. de redditibus Ecclesiasticis, quæst. 1. num. 100. in 1. edit. & in nouissima quæst. 1. monito 62. n. 2. & nos diximus supra resolut. 72. n. 19. & resolut. 98. n. 7.

16 Peccat mortaliter contra votum paupertatis Religiosus recipiens stipendium promissis, vel prædicationibus contra statutum sui Ordinis, etiam si non obliget ad peccatum, quia dum quis vouet paupertatem non est capax dominij, nec alicuius actus dominij, & consequenter eodem actu vouit non modo abstinere à pecunia recipienda absolute, sed ab hoc genere, seu modo recipiendi promissis, & sermonibus. *Ibid. art. 13.* De quo Nauara lib. 3. de rest. cap. 1. 3. p. dub. 2. n. 157. & 170. in noua edit. ¶ Idem docet traditis multis, & citato nostro Auctore Sanchez lib. 7. Decalog. c. 28. à nu. 6. vbi nu. 15. & 16. idem resoluuit, quando pactum initur cum aliquo, ut stipendium det alteri pro missis dicendis: secus si liberè largiatur elemosynā, & liberaliter etiam promittat sacerdos sacra facere, ut ibidem tradit num. 17.

17 Poena

17 Paupertas altissima Fratrum Minorum, quæ abdicat proprietatem omnium rerum in particulari, & in cōmuni propter Deum est meritioria, & sancta, quam Christus Dominus viam perfectionis ostendens verbo docuit, & exēplo firmavit, ut declarauit Nicolaus III. in *cap. exiit*, & Clemens V. in *e. exiit de paradiso*. Vndè proprietates bonorum immobilium, & monasteriorum Ordinis Seraphici residet penes Apostolicam Sedem, manente vsu simplici apud Fratres, ex concessione, & declaratione Martini III. & V. Sixti III. & aliorum Pontificum *rom. 3. quæst. 30. art. 1.*

De quo Azor tom. 1. inst. Moral. lib. 12. cap. 32. quæst. 5. & 6. vbi quæst. 12. late agit de paupertate Fratrum Minorum, ac concordare nititur constitutiones Ioannis 22. cum *cap. exiit. & cap. exiit*, Nicolai III. & Clementis V. circa paupertatem Christi Domini, & Apostolorum, quos ex sacris literis constat aliquando habuisse proprium incommuni aliquando verò non habuisse pro temporum diuersitate, ut perfectis, & minus perfectis viam perfectionis ostenderet. Vndè Fratres Minores, eo ipso, quod nihil incommuni, nec priuatim possident, magis à temporarijs bonis semotos perfectioni vitæ studere, desinit Nicolaus III. At verò Ioannes XXII. oppositum videtur definire voluisse, in eo quod tradit Prædicatores, & Minores in altissima viuere paupertate, nec proprietatem rerum incommuni quicquam de perfectione vitæ Christianæ detrahare. Vidè ad hoc Sanch. lib. 7. Decalog. c. 18. n. 15. & seqq. vbi nu. 22. agit de dicta cōstitutione Ioan. XXII. cōcluditque eum nihil tāquā certū statuisse in illa, sed solum disputando in eam partem magis inclinasse.

18 Poena proprietarij, quæ aliquando exprimitur in constitutionibus Ordinis, est priuatio actuum legitimorum, & Canonice sepulturæ, ex decreto Trid. sess. 25. c. 2. in fine de Regul. & *cap. Monachi, cum alijs de Stat. Monach.* pro laicis verò Fratribus est priuatio vocis actiue, & passiuæ, ac visitationū in iudicio ultra negationē Ecclesiasticæ sepulturæ. Super quovnaquæque Religio cōsultat suas cōstitutiones. *Ibid. art. 2.* De quo infra de sepulturis num. 1. & Syluest. verb. Religio 11. quæstio. 7. num. 13. Idem docet Sanch. lib. 7. cap. 20. à num. 11.

19 Cū Fratribus Minoribus Cōuentualibus legitima ex causa fuisse dispensatū à Sede Apostolica, ut bona incommuni, & redditus annuales licite habere possint, nemini fas est dubitare, ut patet ex dispensatione Martini III. & V. & aliorum plurimorum Pontificum, quorum indulta nō est, cur censeantur subreptitia, cum in eis causa vera, & legitima proposita inueniatur, quin & dispensatio Sixti III. fuit motu proprio facta. Vndè errant manifestè asseretes, professores Regulæ B. P. N. Fracisci iuxta Ecclesiæ dispensationē per Sumos Pontifices factā esse in statu dānationis, ex hoc nāq; sequeretur Ecclesiā errare posse in his, quæ ad animæ salutē spectant, quod plusquam absurdum (ne dicā temerariū, & erroneum) videtur. *Ibid. art. 4.* De quo Rodolphus lib. 2. Historiæ Seraphicæ capit. 149. p. 2. Nauar. Commentar. 3. de Regularibus num. 17.

§§§ 2

De

In Bull. Bulli
1. Martini. 4.Trid. sess. 25
c. 2. de Regul.In Bull. Bulli
Sixti 4.Trid. sess. 25
c. 3. de Refor.

De poenis, vide supra de Correctione Fratrum quoad pœnas resolutione 48.

RESOLVTIO CXI.

De Peste, seu Epidemia.

PESTIS Est idem quod Epidemia, de quo supra diximus de clausura Monialium, num. 36. quo loci resoluius tempore pestis posse Moniales à clausura exire, dummodò sit vera, & probata pestis, quando scilicet aër est corruptus, & multi moriuntur. *Tam. 3. q. 3. art. 1.*

2. Prælati locales, vt Guardiani, & similes cum sint Curati suorum Fratrum tenentur sibi præparare antidota præseruatiua, & alia remedia ad euitandum infectionem pestis, aliaq; conducentia ad leuandos Fratres infirmos opere complere, vt & vitam suam tueri, & muneris suo valeant satisfacere, remouentes omnia impedimenta, quibus ipsi possint ab executione sui officij arceri. Vnde non est licitum ipsos inferuire secularibus contagio pestis infectis, nec illis sacramenta ministrare, ne deficient in his, quæ ex sui officij iure, & iustitia facere tenentur, propter id, quod supererogatorium tantum est, & debitum Charitati. *Ibid. art. 2.* De quo Bañez 2. 2. quæst. 25. art. 5. & quæst. 32. art. 7. dubio vlt. & quæst. 33. art. 3. concl. 4. in corollario. Vidè ad hoc Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 2. à nu. 54. vbi num. 55. docet cum nostro Auctore non licere prælato Conuentus fugere tempore pestis, deserto monasterio.

3. Licet valde honestum, & laudabile sit vitam propriam pro salute proximi exponere, cum sit opus summæ Charitatis, ad id tamen non omnes tenentur, maxime qui ex instituto suæ Regulæ soli contemplatiuæ vitæ vacant, non habentes pro obiecto exercitium operum pietatis, hi namque nunquam ad id adstringi possunt, quidquid eis præcipiatur, cum tale præceptum nec ad obseruantiam Regulæ, nec ad generale communis bonum spectet: sed illi tantum ad illud tenentur, qui ex officio, vel ex voto suæ professionis ministrant infirmis, hi enim non solum ex debito Charitatis, sed etiam ex iustitia tempore pestis obligantur assistere, & huiusmodi ministerium extra Monasterium exercere: nam intra illud, deficiente prælato, semper tenentur Fratres suis consubditis infirmis ministrare, maxime nos Minores, qui ad id ex præcepto Regulæ obligamur, specialiter verbò qui ad id muneris fuerint per obedientiam deputati. *Ibidem articulo 3.* De quo D. Thom. opuscul. 18. cap. 15. in princip. Caiet. 2. 2. quæst. 26. artic. 5. Armilla verb. Episcopus num. 6. ¶ Idem latè tradit Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 2. nu. 56. vsque ad 59.

4. Fratres.

4. Fratres Mendicantes, quibus ex instituto incumbit actiua vitæ vacare, salutiq; animarum assistere tanquam Episcoporum coadiutores (vt de Minoribus, & Prædicatoribus loquens Clemens V. declarauit in cap. *Dudum, de sepulturis*) tempore pestis, deficientibus Parochis, vel non sufficientibus numero ob multitudinem populi, moniti ab Episcopo tenentur infirmis ministrare sacramenta: secus facientes mortalis culpæ reatum tanquam transgressores sui instituti se incurfuros sciant, idque probabilissimum iudico ex D. Thom. *Ibidem art. 4.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 186. art. 2. & 9. & quæst. 187. art. 1. ad tertium, & quæst. 188. art. 2. & 4. ad secundum, & art. 5. & opuscul. 19. cap. 4. Bañez 2. 2. quæst. 33. art. 3. dubio 3. ¶ Idem probat Rutili. de fuga tempore pestis lib. 1. disp. 1. quæst. 1. concl. 10. maxime in solut. ad quintum, quæ cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez vbi supra num. 60. sed id limitat num. 62. quando deessent alijs Sacerdotes, qui Episcopi sumptibus vellent parochis auxilio esse.

5. Prælati tamen debent prudenter, & circumspectè se gerere in imponenda obedientia, seu præcepto circa hoc, nam egregiæ conditionis viris, qui alias Religioni pertuiles, ac necessarij sunt, non decet tale ministerium præcipere. Quapropter prælatus cum periculo vitæ suæ non tenetur subditum peste infectum inuisere, vel alium quemcunque existentibus alijs, qui id valeant perficere, & libenter se offerunt ministrare, ne fortè in tam graui necessitate deficiat in Conuentu præfectus, & corruente eius regimine non sit qui necessaria ministrat infirmis. *Ibidem art. 5.* quidquid dicat Nauari. cap. 14. num. 10. in fine. ¶ Idem docet post Rutilium proximè citatum, & nostrum Auctorem Sanchez vbi supra num. 57. & 62.

Vnde Parochus, seu curatus tempore pestis non potest licitè relinquere suas oues, vt alienis alterius oppidi, seu Parochiæ succurrat, & ministret in spiritualibus, & corporalibus, hoc enim esset manifesto periculo se exponere, causamque dare, vt propriæ oues deficient, ac pereant. *Ibidem in fine.* Idem docere videtur Sanchez vbi supra n. 55.

RESOLVTIO CXII.

De Prædicatoribus.

QVAMVIS prædicatio verbi Dei sit proprium Episcoporum munus ex Tridentino Concilio, ex commissione Trident. sess. 5. tamen Sedis Apostolicæ, vel etiam ex proprio instituto cap. 2. & sess. 24. cap. 4. potest id ipsum Religiosis conuenire. Vnde bene affirmare ausi sunt quidam, quod proprius actus Fratrum Prædicatorum, & aliorum Religiosorum non est prædicare, sed subuenire Episcopis in

SESS 2

Prædi-

Prædicationis ministerio, quibus non incumbit prædicare, nisi ministerialiter. *Tomo 3. quæst. 31. art. 4. ad secundum argumentum.* De quo Caiet. 2. 2. quæst. 186. Reginald. in præxi fori pœnit. lib. 18. à num. 1. 8. Frat. Ioan. Crucius de statu Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 2. Stephan. Gratian. difcept. foren. cap. 393. à num. 9.

Trid. Sess. 5. ca. 2. S. s. quæ vero.

Trid. Sess. 24. ca. 4. de Refor.

Ordinat. Roman. fol. 20.

2 Nemini licet sine superiorum facultate prædicare, ut constat ex multis Conciliorum decretis, præcipue ex Tridentino, ubi præcipitur, quod Regulares non prædicent in Ecclesijs suorum Ordinum sine superiorum suorum licentia, & benedictione Episcopi, in Ecclesijs verò quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum etiam requiritur Episcopi licentia. Et iuxta aliud decretum eiusdem Concilij etiam in suis Ecclesijs prædicare non licet ipso Episcopo contradicente, quod iuxta terminos Clementinæ, *Dudum de sepulturis*, debet intelligi, quâdo scilicet Episcopus vult prædicare, aut coram se prædicari solènter facit, & ita declaratû est in quodam Capitulo Generali nostri Ordinis. *Tomo 3. quæst. 32. art. 1.* & nos dicemus infra latias nu. 9. De quo Castro de iusta Hæret. punit. cap. 2. & 3. verb. Prædicare, Brucard. lib. 1. De decretorum cap. 97. vsque 99. Simancas de instit. Catholicis tit. 49. August. de Ancona de potest. Ecclesiæ quæst. 64. Brunus lib. 6. de Hæreticis cap. 4. Henriquez in Summa 1. p. lib. 7. cap. 28. Zerola in præxi Episcop. 1. p. verb. Prædicatio §. 3. quos duos posteriores refert Barbosa in remis, ad dictum cap. 4. num. 7.

Vide P. Miranda tom. 1. quæst. 50. ar. 2. ubi resoluit probabile esse, quod prædicatores Regulares, etiam iuxta Concil. Trident. nõ debent ab Episcopis examinari, quia in superiori eiusdem decreto tantum requiritur ipsorum licentia ad prædicandum extra suas Ecclesias, & nulum sit verbum de examine, ut patebit legentij textum Concilij. Neq; oppositum, inquit, tenere Nauar. in manual. cap. 25. num. 141. & 143.

3 Regulares absque licentia Episcopi prædicantes in Ecclesijs, quæ suorum Ordinum non sunt à suis superioribus Regularibus, non verò ab Episcopo puniendi sunt, ex declaratione Cardinalium relata in Bullario apud Clementem VIII. in principio, ubi refert quasdam declarationem Cardinalium, S. Congregatio item. Idem docet Portel verb. Prædicatores num. 1.

4 Parochum, seu Curatum posse dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, ut his, vel ter. concioneur in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione, probabiliter opinantur aliqui viri docti. Imò & Concipnatores semel approbati in vno Episcopatu possunt itinerantes prædicare ubi voluerint, non contradicente Parocho, & non adstante proprio Episcopo loci, ex concessione Gregorij XIII. facta Societati, qua per communicationem frui possunt Mendicantes, & alij communicantes in privilegijs Societatis. *Ibidem in fine.* De quo Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 26. iuxta finem, Pecha in director. Inquisit. pag. 179. nu. 8. *impref.*

impref. Venetiæ. ¶ Idem docent P. Miranda tom. 1. quæst. 50. art. 4. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 35. diff. 5. num. 2. Portel verb. Prædicatores num. 16. Cruz lib. 1. cap. 6. dub. 2. concl. 3.

5 Apud nos Minores, Prouinciales cum diffinitoribus capitulariter congregatis prædicatores instituere possunt ex Alexandro Quarto, & Gregorio Nono. Idem concessit Prædicatoribus Martinus Quartus, & Sixtus Quartus, ut habetur in Bullario, statuto tamen Ordinis prohibetur, ne instituantur prædicatores generales. *Tomo 1. quæst. 23. art. 3.*

6 Clemens V. in Concilio Vienenfi, & refertur in *Clementina 1. S. 1. de privilegijs*, inhihet Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub maledictionis æternæ interminatione, ne in sermonibus, seu prædicationibus ad populum detrahant Ecclesiarum prælatis, & id ipsam in Concilio Lateranenfi sub Leone X. omnibus & singulis tam sæcularibus, quam Regularibus prædicatoribus præcipitur. Quod debet intelligi de detractone nominatim, vel per circumlocutionem, quæ vicem habeat proprii nominis, nam in genere bene licet prælatorum vitia arguere, dummodò metas iustæ reprehensionis, & redargutionis vitiorum prædicatores non excedant. *Ibidem art. 2.* De quo Glossa verb. *detrahere*, in dict. *Clement. 1.*

Idem docent Simanc. de Catholic. instit. tit. 49. de prædicatoribus num. 9. & 10. P. Miranda supra art. 6. concl. 3. Portel ubi supra num. 3. qui idem docet, extendens dictam prohibitionem ad detrahentes in concionibus Regularium prælatis. De quo tamen multum dubito, quia in dict. *Clement. 1.* tantum fit sermo de Episcopis, quos vocat Ecclesiarum prælatos, prælati autem Regulares estõ sine verè prælati Ecclesiastici, propriè non dicuntur Ecclesiarum prælati, sed Episcopi, qui in iure hoc titulo solent insigniri, & manifestè colligitur ex tenore verborum, quibus vitur dicta *Clementina*.

7 Prædicatores Evangelici ad exemplum Christi Domini, & Apostolorum palam, & non in occulto sermocinandi sunt, maxime apud infideles. Quapropter Episcopi nullo modo consentiant oportet, verbum Dei incubilibus secretis prædicari, ne inde aliquis audeat ea, quæ non decent sanam doctrinam, prædicare. *Ibidem art. 3.* De quo Michael Aninion de vnitare ouilis, & pastoris cap. 29. num. 13.

8 Licite posse Prædicatores Evangelicos apud Indos, & alios Infideles militibus associari, sunt qui intrepidè affirmant, non ut cogantur ad fidem suscipiendam, sed ut Evangelij prædicatio non impediat, nouiterque conuersi à manibus infidelium defendantur, ac vt eximant eos (si opus fuerit) à potestate Principis Pagani ipsos à fide suscepta auellere nitentis, ex quo alij Pagani tali fauore, & auxilio allecti melius in fide instruantur, ianuamque baptismi optatius, & facilius ingrediantur. *Hoc tamen licet speculatiuè specimen veri habere videatur.*

Bulla bul. 14. Alexan. 4. & bul. 4. Greg. 9. n. 6. & bul. 2. Martin. 4. & bulla 14. Sixti. 4. num. 5. Ordin. Tolos. cap. 5. de modo exterius conuersandi fol. 38.

tur, in praxi sequi minime gentium decet, tum quia Christus Dominus, & Apostoli non potentia, & strepitu armorum, & militum, sed in persuasione spiritus, & suavi virtute Euangelicæ veritatis pugnant aduersus Principes, & Potestates huius sæculi, sicque suauiter omnia disponendo omnia ad Deum traxerunt, mundumque vniuersum conuerterunt, nemo namque per vim, seu in voluntariis compellendus est ad fidem, sed voluntarius tantum admittitur, cap. ad fidem 27. quæst. 5. cap. maiores. Si item queritur de baptismo, cap. sicut Iudæi, de Iudæis, vbi omnes: tum etiam quia ipsi milites associantes prædicatores suis furcis, rapinis, & facinoribus maioris sunt impedimenti, quam adiumenti ad conuersionem infidelium, faciuntque verbum Dei blasphemari, doctrinamque sanctam Euangelij à paganis sperni, qui Religiosos prædicantes ob id reputant similes illis, quibus associantur, *ibid. art. 4.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 10. art. 8. Mascard. de Sufanis tract. de Indis, & alijs infidelibus cap. 14. qui habetur tomo 14. in acta diuersorum DD. 1. p. vide apud Bullar. bul. 2. Nicolai. 3. & Bullarium Nicolai III. & Benedicti XII. bullas, vbi etiam Innocentius Quartus multa priuilegia concedit euntibus ad prædicandum in terris infidelium.

Bullar. bul. 2.
Nicolai. 3. &
bul. 2. Benedi-
cti 12. & bul.
20. Innoc. 4.
Bullar. bul. 7.
Pij 5. num. 1.
Bul. 38. Gre-
gor. 13.

9 Declaratio Pij V. de qua in Bullario, quod possunt Mendicantes etiam contradicente Episcopo (ipso tamen non prædicante) in suis Ecclesijs prædicare, non obstante decreto Tridentino, iam reuocata est per Gregorium XIII. & ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini redacta. Vnde nec etiam in plateis communibus, ac locis publicis licet Regularibus contradicente Episcopo prædicare. In Ecclesijs autem Parochialibus, nisi de Curatorum, seu Parochorum beneplacito, & assensu, nisi Episcopus, vel prælatus superior eosdem Fratres prædicare mandauerit. *Ibidem art. 5.* vide supra num. 2.

Idem docent P. Miranda dicta quæst. 50. art. 4. conclus. 2. vbi refert priuilegia Alexandri, Clementis, & Sixti Quarti, in Compend. verbo prædicatores §. 4. & 5. quibus Regulares cum licentia Legati Apostolici, vel Episcopi possunt prædicare in Ecclesijs parochialibus, etiam absque consensu parochorum. Sed id à nobis Minoribus non debet fieri, nec decet, & P. Villalob. supra num. 2. resoluit, non posse ab Episcopo prohiberi huiusmodi prædicatio, ex supra citato priuilegio Pauli III. confirmato per Gregorium XIII.

10 Prædicatores in Ordine Minorum, & Prædicatorum non habent immediatè à Papa potestatem, seu iurisdictionem ad prædicandum ex Clementina, Dudum, sed tantum quandam approbationem, quam semper ab Episcopis mendicari (apud quos residet munus prædicandi ex Tridentino Concilio) Pontifices voluerunt. Vnde sicut ab ipsis Episcopis dimanat talis potestas, ita potest ex causa legitima ab eisdem reuocari, vel suspendi. *Ibid. art. 6.* De quo Portel verb. prædicatores num. 8. vbi refert quandam declarationem Cardinalium circa hoc, quæ talis est.

Congre-

Congregatio censuit, hos, & quoscunque alios (intellige prædicatores) ab antecessore suo approbatos à prædicatione poterit suspendere Episcopus. Attendant tamen Episcopi, propter quas causas id imperent. Volumus namque, quod si illicitè inusserint, ad ius lis deferatur, & interim cessent. Sic ibi. Vide apud Villalob. supra num. 3. aliam similem declarationem Cardinalium, vbi etiam refert quandam aliam ex Marzilla lib. 1. tit. 4. cap. 3. in hunc modum: Si presentatus fuerit prædicatur idoneus Ordinario iuxta hoc decretum, non est ei deneganda licentia.

11 Prælati Ecclesiarum, seu alij quicunque impediunt, nè parochiani audiant prædicationes Regularium incurrunt excommunicationem ipso facto, ex Bonifacio Nono. *Ibidem art. 7.* De quo Cordub. in addit. ad Compendium, titulo Prædicatores §. 3. P. Mirand. sup. art. 8. Suarez de Relig. tomo 1. lib. 2. cap. 16. num. 1. Zerol. verb. prædicatio §. 4. & p. 2. verb. parochia, pag. 82. Vbi dicit sacram Congregationem disposuisse, non posse Ordinarium multis, & pœnis cogere ire ad audiendum sacram concionem, & missam in Ecclesia parochiali. Sic refert Barbosa in remis. ad Trident. de quo vide Henriquez 7. de indulg. cap. 25. num. 7.

12 Ex decreto Tridentino prædicatores errores, aut scandala disseminantes per Episcopum à prædicatione interdiciantur: si autem hæreses prædicauerint, contra eos, etiam quomodolibet exemptos tanquàm Sedis Apostolicæ delegatus secundum iuris dispositionem, & loci consuetudinem procedat, curando tamen, ne falsis informationibus, vel alijs calumniosè aliquis eorum vexetur. Sed hoc iam sancto fidei Tribunali referuatum esse omnibus notum est. *Ibidem art. 8.* De quo Portel verb. prædicatores num. 12. P. Miranda sup. art. 7.

13 In eodem Concilio præcipitur Episcopis, ne permittant Regulares extra Ordinis obedientiam viuentes in sua diocesi prædicare quomodolibet priuilegio, iam prætextu nisi ipsi noti sint, moribusque ac doctrina probati, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur. Idem possunt præfati Episcopi circa expulsos à Religione pro suis culpis, impediendo eos à prædicandi officio, vel etiam castigando quos sciverint prædicationem exercere, cum à Sede Apostolica hoc officium illis sit interdictum, ex decreto Clementis III. & aliorum Pontificum apud Bullarium. *Ibidem art. 9.* De quo P. Miranda supra art. 7. ad finem.

14 Prædicantes miracula falsa, aut incerta, vel prophetias, quæ ex sacra Scriptura non constant, aut reuelationes antequam Sedis Apostolicæ examini subdantur, vel ab Episcopo (si ad sit periculum in mora) cum tribus, vel quatuor grauib. viris in huiusmodi re exercitatis examinentur, vltra pœnas à iure constitutas, excommunicationem Papæ referuatam incurrunt, & à prædicationis officio perpetuò interdiciuntur, ex Leone Decimo in Concilio Lateranensi. *Ibidem art. 10.* Idem

Trid. sess. 7.
c. 2. §. si verb.

Trid. d. c. 2. §.
caueant præ-
terea.

Bullar. bul. 14
Sixti. 4. vbi n.
24. refertur
bul. Clem. 4.
bul. 8. Innoc.
4. bul. 8. Alex-
and. 4. &
bul. 27. emf-
dem.

T t t

tra-

tradunt P. Miranda art. 7. Portel supra num. 14.

15 Quætores elemosynarum (Quæstuarij vulgò nuncupati) cuiuscunque conditionis existant, nec per se, nec per alium prædicare præsumant: & contrafacientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, privilegij quibuscunque non obstantibus, opportunis remedijs arceantur. Ita diffinitur in Tridentino Concilio. Sed hoc non extenditur ad Religiosos Mendicantes quæstuantes, & prædicantes, ex declaratione. Pij V. apud Bullarium. *ibidem art. 11. & Tomo 2. quæst. 57. art. 7.* & nos supra diximus resolut. 59. num. 5. ubi refertur bulla eiusdem Pij V. reuocantis omnes, & quascunque indulgentias quæstuariorum, quæ extant in Bullario.

16 Leo Decimus apud Bullarium concessit Fratribus Minoribus actu prædicantibus, vt officium de vno die in alium recirandum possint transferre, vt studio, & consolationi spirituali fidelium sint expeditiores. *ibidem art. 12.* De quo supra diximus resolu. 24. num. 5. Et tradit P. Miranda supra artic. 11.

17 Regulares actu prædicantes possent sine scrupulo, & seruatō ieiunio anticipare, & retardare horas comestionis, & serotinæ collationis iuxta suam collationem, ex concessione Leonis X. apud Bullarium. Quod debet intelligi, etiam nulla urgente necessitate ob suam tantum consolationem, aliàs nullum contineret privilegium talis concessio: nam si ob id impediuntur ab studio, & prædicatione, possunt vtique anticipare, vel retardare horas comestionis, & collationis omni secluso privilegio, cum in eo casu à ieiunio excusentur, iuxta communem Doctorum. *ibidem articulo 13.* De quo Nauar. in Manual. cap. 1. numero 16. & cap. 25. num. 201. & nos diximus supra de ieiunio n. 2.

18 Clemens Octauus præcepit prælatis superioribus Ordinis Minorum de Observantia in virtute sanctæ obedientiæ, & sub sua indignatione, vt ipsi opportunè provideant, ne ad monasteria Monialium sub eorum cura degentium aliquis concionaturus accedat, nisi sit ab ipsis superioribus approbatus, & missus, idq; sub censuris, & alijs ad arbitrium suum poenis prohibeant, super quo amplam, & plenam illis facultatem tribuit Pontifex. Qua concessione possunt vt per communicationem omnes aliæ Ordinis Prouinciæ, & Conuentus, licet pro Prouincijs tantum Portugalliæ sit facta. Pro quo aduerteat, non posse dare huiusmodi prædicandi licentiam apud dictas Moniales Confessoras, seu Vicarias illarum, vel Abbatissas, nec etiam Guardianos locorum, vbi sunt sita earum monasteria, sed tantum superiores ipsarum Monialium, qui sunt Prouinciales, vt bene notat Portel in addit. ad dubia Regularia verb. prædicatores num. 10.

19 Prædicatores etiam Minorita instante Prætoro, seu Correctore Ciuitatis, in executionem Tridentini decreti, quo præcipitur, omnibus diebus Dominicis, & Festis saltem solemnibus populo prædicari, licet potest concionari, etiam contradicente Vicario foran-

Episcopi

pi, quia in sua Regula tantum prohibetur Fratibus Minoribus prædicare contradicente Episcopo, Vicarius autem foraneus non est Episcopus, nec habet iurisdictionem quasi Episcopalem delegatam. *Tomo 2. quæst. 62. art. 19.* & nos supra diximus de exemptione Regularium, numero 12. De quo Bobadilla in politic. lib. 2. cap. 18. numero 194. littera K.

2 Prædicatores Regulares possunt concedere in concionibus suis auditoribus certas indulgentias, de quibus supra de indulgentijs numero 58. debent tamen expressè illas concedere nomine suæ Sanctitatis, aliàs à fidelibus non lucrari innuit Collector in Compendio titulo indulgentiæ quoad sæculares §. 5. *Tomo 2. quæst. 95. articulo 1.* De quo P. Miranda vbi supra art. 10. Portel supra num. 15.

De poena quas incurrunt prædicatores audentes prædicare ad populum, Beatam Virginem Mariam fuisse conceptam in labe originali culpæ, vide supra de Conceptione Virginis num. 1. 2. & 3.

RESOLVTIO CXIII.

De Permutationibus.

MONACHOS in diuersis Cœnobijs professos pro iure Monachatus, etiam de suorum Abbatum venia, seu licentia in nullam permutationis pactionem vltro, citraque inter se faciendæ, regulariter loquendo posse conuenire, tenent plures: quia hoc voto paupertatis repugnare videtur. Rursum, quia æqui, iustique ratio non patitur, vt hoc animo migrantes Monachi, adipiscendi scilicet, ex causa permutationis alio in cœnobio beneficij, vllum ex dicta causa apud aliud Monasterium adipisci valeant beneficium, argumento capit. cum singula, de præbendis lib. sexto, semper tamen excipitur Romani Pontificis potestas, qui huiusmodi permutationes iusta ad id suadente causa potest permittere. *Tomo 3. quæst. 33. art. 1.* De quo Rufin. tract. de beneficijs capit. 36. num. 9. Belamera de permutationibus 2. p. quæst. 11. num. 2. Idem ferè tradit Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 31.

2 Cum in statutis nomine emptionis veniat permutatio, cap. primo, de his quæ sunt à prælato, non est dubium, quin Regulares vendere prohibiti, permutare etiam prohibeantur propter dominium quod in permutatione, sicut in venditione transfertur. *ibidem art. 2.* Ad quod vide Sanchez lib. 7. decalog. cap. 19. num. 67.

3 Qui dat fundum monasterio per contractum permutationis, vel aliter sub pacto, quod alatur in vita, habebit huiusmodi alimenta,

¶ ¶ ¶ 2

etiam

Trid. sess. 5. c. 2. in fine.

Bullar. bul. 7.

Pij 5. nu. 25.

Bul. 14. Pij 5.

Bullar. Orac.

44. Leon. 10.

Bullar. Orac.

57. Leon. 10.

Bullar. bul. 16

Clement. 8.

Trid. sess. 24.

cap. 4. de Ref.

etiam si fundus casu fortuito pereat, quia eius proprietates transiit in dictum monasterium, quod propter damnum cedit ipsi, & non alii. *ibi*. De quo Syluest. verb. permutatio in fine.

RESOLVTIO CXIII.

De Prælati Regularibus.

REGIMEN Monarchicum ab initio mundi post diluuium habuit initium, & inter omnia regimina principatū tenet, quo Ecclesia Dei vitur, & Religiones gubernantur, habens vnaquæque vnum Generalem prælatum, à quo inferiores dependent. *Tomo 3. quæst. 34. art. 1.* De quo D. Thom. de Regimine Principū lib. 1. cap. 2. Casaneus de gloria mundi 2. p. conf. 55. in princip. Bart. in tract. de Regimine ciuitatum.

2 Senes sapientia, & experientia ornati licet aptiores ut plurimum sint ad gubernandum, non sunt tamen eligendi in prælatos superiores adeo proeclari ætate, ut non valeant pondus diei, & æstus portare, & super se regem suum diu, noctuque ut speculatores vigilare, deficientes propter eorum continuas infirmitates in necessarijs ad suum munus exercendum: sed illi debent a summi qui mediæ ætatis sunt, quinquagesimum scilicet annum attingentes, qui & viribus corporis ad gubernandum poleant, & peritiam agendorum habeant, nisi virtus, aut nobilitas suppleat ætatem. *ibidem art. 2.* De quo Menchaca lib. 1. controuers. illust. cap. 44. num. 13. Here dia de iudic. quæst. 9. fol. 36.

3 Literati illiteratis præferendi sunt ad regimen, seu munus Generalatus, & Prouincialatus, quod simile est Episcopali dignitate, ad quam requiritur scientiam, seu gradum Doctoris, seu Magistri, vel Licentiatum in Theologia, vel iure Canonico Tridentinum Concilium, licet non sit necessarium præferendus Theologus Iurisperito, sicut ad munus Episcopale, ut tenent grauissimi Theologi, quia præcipuum munus Episcoporum est prædicare, ut in dicto Concilio habetur; non sic in Generalatu. At ubi concurrunt minus literati, & docti cum alijs non tanta scientia polentibus, sed astutia, & sagacitate præstantioribus, præferendi sunt isti minus literati, cum habeant aliqualem, licet non tantam scientiam, quæ simul cum sagacitate, & astutia (quæ sæpe sæpius experientia comparatur) est accommodatior ad gubernandum. Secus si sint omnino illiterati, & idiotæ. *ibidem art. 3.* De quo D. Thom. ubi sup. cap. 15. D. Chrysof. in epist. vlt. ad Corinth. ferm. 15.

4 Generaliū, & Prouincialiū Secretarij oportet quod sint doctissimi, & in causis Regularium maximè versati, ut prælati cum ipsis negotia communicata facilius, & suauius expediant, nam qui coadiutores

sibi

sibi ad gubernandum assumit, debet esse illi in scientia, prudentia, & virtute æqualis, ut dicunt Iuristæ. *ibid. art. 4.* De quo Bart. in l. 3. per tex. *ibi*, C. de præp. agend. in rebus lib. 12.

5 Prælati proprii commodi obliuioni bonum commune Religionis semper affectare tenentur, pro Regulari obseruantia vitam (si opus fuerit) in periculo constituentes, & iustitiam semper præ oculis habentes, ipsa enim est pax Religionis, tutamentum obseruantie Regularis, immunitas communitatis, nutrimentum spirituale Monachorum, gaudiū, silentium, & securitas in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiducia, & in reque opulenta. *ibidem art. 5.* De quo Soto lib. 1. de iust. quæst. 5. artic. 7.

6 Fortitudinis virtus in prælati maximè est necessaria, iustitia enim sine fortitudine terga non nunquam vertit, atque eos deserit, quos tueri deberet, sicut fortitudo sine iustitia iniquitatis fomes est. Ad quam pertinet virtute, & valore irumpere iniquitates non extimescendo faciem potentum, innocentes contra malignantes validos protegere, eorum necessitatibus annuere, ius suum unicuique tribuere, & tandem cum aliquibus aliquando delicta prudenter dissimulare, ne inde maiora incommoda, grauioraque mala suscitentur: quia propter delicta magnum, & potentum quandoque celare, impunitaque relinquere oportet. *ibid. art. 6.* De quo Plati. de statu Relig. cap. 8. D. Anton. 4. p. tit. 14. cap. 2. Azenedo. l. 1. num. 22. tit. 9. lib. 3. Recop.

7 Vnde in prælati nec nimia pietas, & misericordia, nec nimia iustitia, & seueritas debet inesse, sed miscenda est lenitas misericordie cum seueritate iustitie, & rigor iustitie cum oleo misericordie, faciendum quoddam ex utroque temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, nec nimia benignitate soluantur, dicit enim D. Gregorius *D. Gregor. lib. 20. Moral. c. 6. part. 4.* *ricordia multum destituntur si vna sine altera teneatur. sed circa subditos suos in esse Rectoribus debet, & iuste consolans misericordia, & pie saniens disciplina. Ut in plurimum tamen in pietatem, & benignitatem debent esse procliuiores prælati, maximè in paruis, & vulgaribus culpis, nam in grauibus, & enormibus multo rigore, ac seueritate procedere oportet, ut vindicta de ipsis assumpta sit alijs in exemplum. *ibid. art. 7.* De quo Palat. Rubius in allegat. hæresis, §. 1. ad finem, Simancas lib. 1. de Republica cap. 17. n. 2. p. 281.*

8 Caueant autem maximè prælati superiores, à muneribus, & donis acceptandis, sunt enim suæ Religionis reformatores, ac officiorum munerumque dispensatores, seu prouisorum. Qua propter Visitatores, seu Commissarij missi à Generalibus debent seuerè castigare de hoc crimine conuictos, procedendo vsque ad priuationem officiorum (si id delicti grauitas, & circumstantie postulerent) iuxta iuris rigorem olim dispositis, ut in ciuilibus poena priuationis officij plesterentur, & tripulum

Tit 3

pro

Trid. Sess. 22. c. 2. de Refer.

Trid. Sess. 5. c. 2. de refer.

pro accēptō munere restituerent: in Criminalibus verò confiscatio bonorum, exilium, & infamia cum flagellatione irrogabatur, quin & Imperatores Valentinianus, & valens eos viuos concremari lege præceperunt, *Ambros. vt iudices sine quoquo suffragio fiant. 9. si quis autem. Auctor. ibid. art. 8. De quo Menochius de arbitrarijs lib. 2. centur. 4. casu 343. Iulius Clar. in Practica, §. final quæst. 73. nu. 2.*

De poenis contra subornantes in electionibus Regularium vide *Tom. 2. q. 56. ar. 1. & nos diximus supra de electione prælatorum, nu. 44.*

9 Munus prælatorum est expurgare suam Congregationem à vitijs, & peccatis, vt boni quiescere ad opus suum exire, & ad operationem suam vsque ad vesperam mortis, & beatam illam spem consequi valeat, & ne morbidæ, & scabiosæ oues inficiant sanas, modicum enim fermenti totam massam corrumpit, teste Apostolo. Prius tamen correctio fraterna commendata in Tridentino Concilio debet præcedere, à qua dolor, & verecundia peccatorum aliquando originatur, quæ à Sacris Canonibus pro non parua poena reputatur. *Ibid. art. 9. De quo D. Hieron. relatus in cap. resecanda 24. quæst. 3. Aualos in Directorio iudicum 2. part. num. 10. & 15.*

10 Iuuenes præ cæteris à prælatis multò rigore coercendi sunt, nimia enim licentia in iuuenili ætate constitutis concessa graue damnum Religioni solet adducere, & eorum bona educatio, & instructio est fundamentum, & causa profectus virtutum, & bonorum morum. Vnde Magistri nouitiorum debent à prælatis in hoc, verbo, & opere foueri, ne iuuenes maiorum fauoribus elati relaxentur, & post modum prælati effecti lacte relaxationis, & libertatis alios enutiant in obsequium Regularis perniciem. *Ibidem art. 10. De quo Simancas de Republica, lib. 2.*

11 Ex Tridentino Decreto omnes Regulares vtriusq; sexus ad Regulæ, quam professi sunt, præscriptum tenentur vitam instituire, & cõponere, maxime quæ ad vota obedientiæ, paupertatis, & Castitatis, ac aliorum præceptorum in Regula contentorum obseruantiam, nec non ad communem vitam, victum, & vestitum pertinent. Super quibus Concilium monet superiores, vt omnem curam, ac diligentiam adhibeant in Capitulis, & in eorum visitationibus. Hoc tamen debet intelligi, non vt status Religionum ad primam omnino formam reducat, præsertim si iure communi, aut auctoritate Apostolica relaxata, vel mutata sit, sed tantum vt tria substantialia vota seruentur, & vt nullus Religiosus habeat proprium quoad dominium, nec quoad vsum aliter, quam Regula permittit, vt ex eodem Concilio satis colligitur: quoad alia, verò sufficit reformare ad præscriptum eorum, qui à sapientibus, & timoratis Religiosis satis iudicantur reformati, penfatis circumstantijs temporis, loci, ac personarum, alijsque necessitatibus. Hæc autem cõponere, & instituire pertinet ad prælatos, qui tenentur sibi subditos de victu, & vestitu, & alijs necessarijs prouidere, ne ex defectu pauci quotidiani cogantur

1. Corinth. 5.
Trid. sess. 13.
c. 1. de Refor.

Trid. sess. 25.
c. 1. de Refor.

Trid. vbi sup.
c. 2. de Regu.

tur procurare illa contra votum paupertatis, & suam Regulam: secus facientes, exhibendo se negligentes circa ea, quæ pertinent ad obseruantiam Regularem, & reformationem, ac prouisionem subditorum grauis culpæ rei iudicandi sunt; sanguinem autem eorum de manibus ipsorum prælatorum requirit Dominus, vt ait Ezechiel. Ne igitur excusentur prælati ex penuria, & defectu elemosynarum, præcipit idem Concilium, vt in Monasterijs is tantum numerus Religiosorum continuatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus proprijs, vel ex conuersis elemosynis omnimode possit sustentari, *Tom. 2. quæst. 73. art. 3. & 4. De quo Nauar. in c. nullâ 18. quæst. 2. num. 7. & 32. vsq; ad 34. Vide Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 23. à num. 1.*

12 Superiores Regularium habent iurisdictionem ordinariam in suas Moniales, vt apud nos Minores habent Ministri Prouinciales in Moniales S. Claræ, licet enim hæc potestas sit ex priuilegio, & commissione Apostolica Urbani III. & Iulij II. cum sit priuilegium perpetuum, confert ordinariam auctoritatem, ac ideo optimo iure possunt dicti prælati constituere Commissarios pro ipsis Monialibus visitandis, ex vi suæ potestatis, seu commissionis, quannisi sibi non sit specialiter ipsi concessum. *Tom. 1. quæst. 17. art. 8. & 10. De quo Collector in Comp. Mend. titul. Moniales. §. 21.*

13 Nec hæc auctoritas ordinaria super Moniales sublata est per Tridentinum Concilium, imò per ipsum confirmantur omnia priuilegia eidem non contraria, & specialiter in quodam Decreto habetur, Moniales, quæ à Regularibus reguntur, sub eorum cura, & custodia esse retinendas. Quod etiam extenditur ad Moniales Conceptionis, nam ex sua Regula confirmata per Iulium II. tenentur sub esse gubernationi Fratrum Minorum. Vnde Leo X. post vnionem Ordinis, & translationem sigilli, & Ministeriatus Generalis ad Obseruantes, præcepit, vt omnes Moniales subditæ ipsis Fratribus subijciantur. statutis in Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus factis. *Ibid. art. 9. Ad quod vidè quæ tradit Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 1. à num. 23. Henriquez lib. 6. de poenit. cap. 2. à nu. 4. in comment. litere Q.*

14 Itè iuridictio prælatorum super nouitios est ordinaria, quia manat ex priuilegio perpetuo concessio à Papa. Idèq; dicendū est de iurisdictione quoad seculares, quam habent prælati apud Indias Occidentales ex priuilegio Adriani VI. quæ possunt communicare, seu committere suis Fratribus, vt expressè declarat ipse Pontifex, quæ commissio non expirat per mortem prælatorum committentium, quia fuit facta auctoritate Papæ, seu Sedis Apostolicæ, quæ semper durat in priuilegio perpetuo. *Ibid. art. 11. De quo Bart. in l. pluribus, ff. de procurat. glof. in cap. final de off. ordinarij, ibi: Cum concessum sit in priuilegium perpetuum. Nau. cap. 27. num. 42. Syluest. verb. Gratia, & verb. Indulgentia, p. 7.*

15 Commissio facta Religioso à suo Prouinciali ad dispensandum

Ezech. 5.

Trid. sup. c. 30
de Regul.

In Bul. Bul. §.
Iulij 2.

Trid. sess. 25.
c. 10. de Rego.
Ibid. c. 9. de Rego.
gul.

In Bul. Bul. 1.
c. 21. Leo X.

cum conjugatis impeditis ad petendum debitum ob incestum, vel ob votum simplex castitatis, non expirat mortuo ipso committente, vel finito eius officio, quia fuit facta nomine, & auctoritate Papæ scilicet Pij V. apud Bullarium. Nec dicta facultas potest ab eo auferri, nisi ex iusta causa, aliàs peccabit superior tollens, factum tamen tenebit. *Ibidem*. §. *quo inferitur*. De quo Panormit. in *cap. cum ad hoc, de clerico non residente*. Syluester verb. priuilegiū. §. 3. Idem in nostris terminis docet Portel verbo, confessor erga sæculares num. 23. ad quod etiam tradit multa in addit. ad dubia verb. confessor dispensans à num. 7. Vidè Sanchez lib. 4. De calog. cap. 43. à num. 10. vbi latè agit de hoc priuilegio, & num. 17. addit. posse Regulares ea facultate dispensandi vti extra Sacramentum confessionis, & latè etiam rem tractat lib. 8. de matrim. disp. 16. à num. 3.

De iurisdictione prælatorum Generalium, seu Regularium vide supra, de Generalibus Ordinibus.

De potestate ad absoluendum vide supra de absolutione quoad Fratres, & de confessoribus quoad dispensandum, & resolutione de dispensationibus per totam.

RESOLVTIO CXIII.

De Præscriptionibus.

P RÆSCRIPTIO Est exceptio, quæ datur à iure propter lapsum temporis à lege diffiniti. Differt autem ab vsucapione, nam ista est acquisitio dominij per vsum, & per possessionem, præscriptio verò est exceptio, quæ oritur ab ipsa vsucapione, hoc est ab ipsa dominij acquisitione, ac à longa possessione per tempus à lege diffinitum. *Tom. 3. quæst. 35. art. 1.* De quo Couar. in Regula, possessor, 1. part. in principio num. 1. Alciat. in *l. si quis, C. de pactis*, & lib. 4. disput. cap. vltimo; Parlador, quotidianarum, cap. 1. §. 1. num. 4. 5. & 6. vide auctores infra citandos num. 3. & Reginald. tom. 1. fori poenit. lib. 10. à num. 291.

2. Contra Ecclesiam Romanam non nisi centennaria currit præscriptio, *cap. ad audiendam, cap. cum à vobis de præscript.* quod debet intelligi in rebus spectantibus principaliter, & non secundariò ad illam. Contra aliàs Ecclesias inferiores sufficit quadraginta annorum spatium, *capit. de quarta, cap. ad aures, de præscript.* At ex priuilegio Eugenij III. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia contra Regulares, & eorum Ecclesias, ac bona non currit præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum. Imò ex alio priuilegio eiusdem Eugenij III. facto pro Monasterio S. Pauli extramuros Romæ Ordinis S. Benedicti, non minus quantum annorum decursus requiritur ad instar Ecclesiæ Romanæ. Quo

*Bull. oraculo,
& 12. Pij V.*

*In Bulla. Bul.
17. Eng. 4. m.
15.*

magnò

magnò priuilegio gaudent Mendicantes, & aliæ Religionès per communicationem. *1. bid. articulo 2.* Idem tradit Portel verb. præscribere, n. 2.

3. Monasterium, si sine sui negligentia præscriptio completa est, & legitimo impedimento detentum fuit, potest petere restitutionem in integrum vsq; ad quatuor annos sequentes incipientes à die scientiæ post cessationem impedimenti, vt communis Doctorum tener per textum in *cap. 1. de restit. in integrum lib. 6.* Imò ex quodam magno priuilegio Ioannis XXIII. pro Congregatione Montis Oliueti, de quo apud Compend. Societ. non est opus pro huiusmodi læsione restitutionem petere; quia acta in contrarium sunt ipso iure nulla: cui extat aliud simile indultum Eugenij III. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia. *Ibid. art. 3. & tom. 3. quæst. 56. art. 2.* Ad quod vide Couar. regula, possessor. 3. p. §. 3. Molina lib. 2. de iustit. qui latè disp. 88. per totam, Lessium de iustit. lib. 2. cap. 6. dub. 8. & seqq. Reginald. tom. 1. fori poenit. lib. 10. num. 301.

4. Canonico iure attentò crimina non præscribuntur, *glos. in cap. ad monere 33. dist. benè tamen de iure Ciuili accusatio criminalis præscribitur per spatium viginti annorum, per quod temporis exclusio agens 1. quarela, ad l. Corneliam, de falsis, l. 1. tit. 28. part. 3.* Item post anam præscribitur actio iniuriarum, *l. si non conuictij, verb. si autem in riscam, C. de iniurijs, l. 22. titul. 9. part. 6.* Sicque potest præscribi tempus ad accusandum, vel denunciandum, per quod fiat exclusio ab accusatione, vel denunciacione, vt determinat Capella Tholosana. *Tom. 2. q. 5. art. 11.* De quo Capella Tholos. decif. 140. & 188. & nos diximus supra de inquisitione num. 9. vide ad hoc Iulium Clarum in pract. quæst. 51. num. 4. & Portel verb. præscriptio quoad crimina à num. 2.

5. Non est alienum à iure laicos posse præscribere ius spirituale percipiendi decimas, sicut etiam ex titulo per certi temporis lapsum possunt retinere exemptionem non soluendi decimas ex suis agris proprijs, sed facere integre fructus eorum suos, vt deducitur ex *cap. ad Apostolica, cap. prohibemus, c. ad hac, & alijs, de decimis.* Et ita refertur Urbanum, & Gregorium Pontifices dedisse laicis ius accipiendi decimas ab alijs, idemque priuilegium à Sede Apostolica fuit concessum Regi Catholico Fernando pro Regno Granatæ. *Tom. 2. quæst. 44. art. 3.* De quo Couar. lib. 1. variat. cap. 17. num. 4. Balbo 1. part. præscript. 5. p. princip. q. 7. num. 21. D. Thom. 2. 2. quæst. 77. art. 3. Vidè quæ diximus supra resol. 50. nu. 2.

6. Præscriptio exemptionis debet probari, & pendente probatione nullo modo in iure laxe præscriptionis turbari debet is, qui se ita defendit. Vnde si non exhibet saltèm priuilegium, quod causam præbeat præscribendi, Episcopus, vel alius, à cuius iurisdictione vult se eximere, iure suo vti potest *cap. cum persona, de primilegijs, lib. 6.* Auctor. *Tom. 2. quæst. 63. art. 7.* De quo Panormit. in *cap. 1. vt li-*

re pendente, §. quod si tale.

VVVV

RESO.

*Comp. Societ.
tit. priuilegia,
§. 6.*

RESOLVTIO, CXV.

De Priuilegijs.

PRIVILEGIUM est singulare, seu priuatum ius contra, vel præter ius commune indultum, *cap. Abbate de verbor. significat. capit. priuilegia 3. distinct.* Vnde semper contra ius commune aliquid operatur. Quod si aliquando aliquid indulget in iure communi contentum, adhuc censetur retinere nomen priuilegij, quia declarat, & facilius, seu expressius cõcedit quod apud ius commune non tam aperte concedebatur, qualia sunt multa priuilegia à Regularibus impetrata. *rom. 1. quæst. 7. art. 1.* De quo Abb. in *cap. 1. num. 1. de commodat.* Barbatia tract. de Commodato in principio. ¶ De hac materia vide Nauar. in *Manual. cap. 25. à num. 89.* & in *Enchirid. de oratione cap. 3. num. 53.* & *cap. 19. num. 84.* D. Antonin. *1. p. tit. 19. cap. 1.* Panor. in *cap. olim. de verborum significat. à num. 7.* & in *cap. 1. de rescriptis, à num. 4.* vbi Decius, Hostiensis, & Felin. num. 4. & latè tradit Suarez lib. 8. de legibus cap. 1. per totum, Portel verb. priuilegium à num. 4.

2 Priuilegium aliud est reale, seu locale aliud personale. Reale cõceditur directè alicui rei, loco, vel officio, seu dignitati, aut respectu eorum, & hoc est perpetuum, quia semper durat res, vel locus, quibus conceditur, vt Ecclesia, Monasterium, prædia, & bona Ecclesiarum, vel Monasterij, officium, seu munus Episcopi, vel Vicarij Generalis, quæ omnia cum sint perpetua, & firma, priuilegia illis concessa dicenda sunt etiam realia, perpetua, & firma. Aliud priuilegium est personale, quod datur in tuitu personæ, ac personæ directè conceditur, & hoc personam sequitur, & non extenditur ad aliam personam, seu extinguitur cum persona *cap. priuilegium, de Regulis iuris lib. 6.* Rursum priuilegium reale diuiditur in generale, & speciale. Generale dicitur, quod pluribus, vel omnibus conceditur, vt omni Religioni, vel omni loco: vel plures, aut omnes articulos complectitur, prout sumitur ex *cap. veniens, de prescript. cap. ex tua, de filijs presbyter.* Speciale est, quod vni tantum loco, vel Monasterio cõceditur, quod alteri iuxta ius commune nõ communicatur. Iterum, priuilegium personale aliud est generale, quod pluribus personis super pluribus articulis conceditur. Aliud speciale, quod vni tantum personæ su per aliquare tantum conceditur. *ibidem art. 2.* De quo Ruinus conf. 18. num. 2. Vidè Barbosa in *l. quia tale, à num. 3. ad 14. ff. soluto matrim.* La sium in *l. maritum, eodem titu. num. 32.* Bartol. in *l. 1. ff. de constit. Principum, à num. 2.* & quæ latè tradit Suarez d. lib. 8. cap. 3. per totum, vbi num. 3. summit dictas diuisiones ex *cap. mandata de presumpt. l. priuilegia 157. ff. de regul. iuris, & clarius ex l. forma, §. quanquam, ff. de censibus.*

3 Appella

3 Appellatione priuilegij venit etiam consuetudo immemoralis, *cap. nouis, iuncta glossa verb. consuetudo, de iudicijs, l. hoc iure, §. ductus aqua ff. de aqua quotidian. & astua,* talis enim temporis præscriptio priuilegij vicem ac vim habere dicitur, & pro solèni, quanuis ficto, priuilegio Principis solet æstimari, *cap. super quibusdam §. præterea, de verborum significatio ne.* Auctor. *ibidem artic. 3.* De quo Decius conf. 496. colum. 17. Vidè Innocent. in *cap. cum contingat, de foro compet.* & ibi Abb. à num. 9. & in *cap. nouis, vbi glos. de iudic. & glos. in cap. super quibusdam,* vbi Decius, & Crauetta, *de verborum significat. & latè tradit Suarez lib. 8. de legibus cap. 7. à num. 5. & præcipuè num. 16. 17. & 18.* vbi citat Bald. tit. quæ sint regalia cap. 2. num. 3. & 4. & resoluit etiam P. Miranda tom. 2. manu. quæst. 41. art. 5.

4 Maremagnum est quædam compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confusèque contentorum, quod peractum est per diuersos Pontifices pro diuersis Religionibus, & temporibus colligentes in vna priuilegia prædecessorum, & addentes sua, vt fecit Sixtus III. pro Minoribus. *ibid. art. 4.* De quo vide P. Mirand. quæst. 42. art. 2. tom. 2.

5 Scriptura, seu Bullatio non est de essentia priuilegij ex sententia Canonistarum, & sumitur ex *cap. institutionis 25. quæst. 2.* vbi gloss. notat, & ex *Clement. dudum, de sepulch.* vbi etiam gloss. & DD. quia tamen sine litteris authenticis non potest priuilegium probari, idè ad faciendam fidem in iudicio omninò necessaria est dicta scriptura. Quapropter Leo X. apud Bullarium concessit Fratribus Minoribus, vt possint in foro conscientie vti omnibus concessis à Sede Apostolica, siuè per Bullas, aut breuia, aut viuæ vocis oracula, prout in libris Ordinis reperiuntur, ac si omnia specificè fuissent tunc expressa, quæ omnia pro maiori conscientiarum securitate de nouo concessit. Idèd verb Pontifex declarat viuæ vocis oracula valere in foro conscientie tantum, quia licèt ipsa in se valeant, si probentur, illis tamen vti in foro exteriori non posse declarauit, ad vitandas fraudes, & dolos in illis forsitan contingentes. Præterea Iulius II. & idem Leo X. concesserunt, vt omnia priuilegia facta Ordinibus Mendicantibus, & illis, qui suis gaudent priuilegijs per se, vel per communicationem, siuè sint facta in forma Breuis, siuè per supplicationes expedita, in quibus placuit, vt signatura sola sufficeret, eandem omninò vim, & efficaciam habeant, tam in iudicio, quam extra iudiciu, ac haberent si plumbeo sigillo essent consignata. *ibidem art. 5.* De quo Medices de legibus, & statutis 3. p. quæstio. 11. ¶ Idem docent Innocent. in *cap. constitutum, de rescript. num. 2.* Panor. in *cap. nostra cod. tit.* Nauar. conf. 1. de priuileg. Felin. in rubric. de constitut. num. 5. Decius numer. 26. Syluest. verb. priuilegium num. 14. & latè tradit Suarez d. lib. 8. cap. 2. à num. 2. vbi num. 6. explicat, qualiter debeant intelligi dicta indulta Apostolica Leonis X. & Iulij II.

6 Priuilegium in fauorem priuilegiati merum priuilegium continens, nec respiciens præiudicium alterius, vt suu effectum operetur, sufficit

VVVV 2

sufficit

Bull. orac. 24
& 22. Leo, 10In Bull. bul. 26
Iulij 2.

sufficit sola scientia ipsius priuilegiati, statimq; ligat ignorantem ad hoc, vt ipsi priuilegiato ius quæsitum esse dicatur, vt tenet Communis Doctorum. At vt omnem suum effectum producat non ligat ante illius notitiam, in cuius fauorem est impetratum, seu ante ipsius priuilegij promulgationem. *Ibid.* art. 6. De quo Bart. in *l. omnes populi*, quæst. 15. p. princip. num. 17. ff. de iust. & iure, & idem cum communi in *l. penult. C. de Decurion lib. 10.* & in *l. ritio*, ff. de furtis. ¶ Idem docent Suar. d. cap. 2. num. 5. P. Miranda d. quæst. 4. art. 6. citâs Syluest. verb. priuilegium quæst. 16.

De confirmatione, inuouatione, & vsu priuilegiorum.

7 Priuilegia Fratrum Minorum de obseruantia à pluribus Pontificibus sunt confirmata: *Ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis.* Primus est Paulus II. qui cum clausula. *Ex certa scientia*, tantum confirmat. Secundus est Sixtus III. qui vltra clausulam. *Ex certa scientia*, addit etiam, *ex motu proprio*, inuouatque omnia, & singula Ordinis priuilegia. Tertius est Leo X. qui etiam *Motu proprio, & ex certa scientia*, confirmat, & inuouat, ac communicat dictis Fratribus omnia priuilegia aliorum Ordinum Mendicantium. Quartus est Clemens VII. qui vltra clausulas. *Motu proprio, & ex certa scientia*, addit, ac de *Apostolica potestatis plenitudine*. Quintus est Iulius III. qui omnia priuilegia, etiam per viam communicationis, & extensionis alijs Ordinibus concessa pro nostro Ordine confirmat, & inuouat. *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine*, sed limitat dicens: *Quatenus sunt in viridi vsu*. Sextus est Paulus III. dicens: *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine approbamus, & inuouamus, etiam per modum communicationis, & extensionis*. Septimus est Pius III. qui easdem similiter clausulas. *Ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis* exprimit, addens etiam. *Per modum communicationis, &c.* Octauus est Gregorius XIII. ponens easdem omnino clausulas, sed limitat: *Quatenus sunt in vsu, & sacris Canonibus, ac decretis Tridentini Concilij non aduersantur*. Nonus est Sixtus V. qui similiter etiam confirmat, subiacet tamen illa verba: *Quatenus sunt in vsu*. Decimus est Clemens VIII. qui ponit clausulam. *Ex certa scientia*, tantum, & limitat. *In omnibus, in quibus decretis Tridentini Concilij non aduersantur, & saluis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorum concessis*. Hæ omnes confirmationes priuilegiorum nostro, in quibus fere omnibus fit mentio, & extensio ad Ordinem Sanctę Clarę, & Tertium de Poenitentia, extant apud Bullarium Bullis supradictatis in margine, quarum aliquę referuntur. Tomo 1. quæstion. 8. articulo 1.

Tandem Paulus V. eadem priuilegia nobis confirmauit Anno Domini 1609. Sed expressè non posuit clausulam. *Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, dicit tamen se confirmare cum eisdem clausulis, decretis, declarationibus, & formis contentis in Bulla Confirmatoria Clementis

torie Clementis VIII. ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso ibi infererentur: vna autem ex principalibus clausulis dicti Clementis est, confirmare *ex certa scientia*, abstinuit tamen ipse Paulus Quintus à clausula, *quatenus sunt in vsu*, cuius confirmatoriam bullam vidi sub sigillo autentico apud Conuentum sancti Antonij Salmanticensis, in cuius archiuo extat.

8 Aliorum Religionum bullas confirmatorias suorum priuilegiorum prolixum esset ad longum recensere, aliquas tamen, licet mixtim ex Bullario adducam.

Prima est, Benedicti XII. qua confirmantur priuilegia Congregationis sancti Benedicti Vallisoleti in forma communi. Secunda est, Ioannis XXIII. pro Cisterciensibus, qui confirmat etiam in forma communi. Tertia est, Sixti III. pro Prædicatoribus, qui eorum priuilegia confirmat *Motu proprio, & ex certa scientia*. Quarta est, eiusdem Sixti III. pro Ordine sancti Augustini, qui confirmat *Motu proprio, & ex certa scientia*. Quinta est, pro Carmelitis eiusdem Sixti III. *Motu proprio, & ex certa scientia*. Sexta est, eiusdem Sixti III. pro Ordine Sanctissimę Trinitatis in forma communi. Septima est Innocentij VIII. pro Prædicatoribus facta in forma communi. Octaua est, Iulij II. pro Augustinensibus in forma communi. Nona est, Leonis X. pro Minimis in forma communi. Decima est, Adriani VI. pro Trinitarijs, qui litteras Leonis X. expeditas eundem clausula, *ex certa scientia*, pro eodem Ordine confirmat. Vndecima est, Clementis Septimi pro Ordine sancti Iacobi de la Spatha in forma communi, qui *Quatenus sunt in vsu*, confirmat priuilegia. Duodecima est, Pauli III. pro Minoribus Conuentualibus in forma communi. Tertiadecima est, Iulij III. pro Prædicatoribus cum clausula, *ex certa scientia*. Decimaquarta est, eiusdem Iulij III. post Minimis in forma communi. Decimaquinta est, Pij III. pro Societate Iesu, confirmat *ex certa scientia*. Decima sexta est, Pij V. pro Ordinibus Mendicantibus *Motu proprio* expedita. Decima septima est, pro Ordine sancti Ioannis Ierosolymitani facta ab eodem Pio V. *ex certa scientia, & de Apostolica potestatis plenitudine*. Decima octaua est, eiusdem Pij V. pro Societate Crucifigatorum in forma communi, *Quatenus priuilegia sunt in vsu, & decretis Tridentinis non repugnant*. Decimanona est, Gregorij XIII. pro Cisterciensibus *Motu proprio, & ex certa scientia* confirmantis, etiam si in vsu esse desierint priuilegia, dummodò non sint contraria Tridentino Concilio. Vigesima est eiusdem Gregorij XIII. pro Congregatione sancti Hieronymi Iesuarum *ex certa scientia, dummodò priuilegia sint in vsu, & Tridentino Concilio non opposita*. Vigesima prima est eiusdem Gregorij XIII. pro Militia, & Hospitali sancti Ioannis Ierosolymitani *Motu proprio, & ex certa scientia* expedita. Vigesima secunda est eiusdem Gregorij XIII. pro Præmonstratensibus in forma communi, quatenus priuilegia sunt in vsu, nec reuocata, aut Tridentino Concilio non contraria. Vigesima tertia eiusdem

Bullar. bul. 7.
Benedict. 12.
Bull. 2. Ioan.
23.
Bul. 32. Sixti
4. n. 37. et 38.
Bull. 34. Sixti
4. num. 33.
Bul. 37. Six. 4
Bul. 48. Six. 4
Bul. 3. Inno. 8.
Bul. 9. Iulij 2.
Bul. 41. Leo. 10
Bul. 4. Adr. 6.
Bul. 9. Cle. 7.
Bul. 5. Paul. 4
Bul. 3. Iul. 3.
Bul. 6. Iul. 3.
Bul. 5. Pij 4.
Bul. 7. Pij 5.
Bul. 28. Pij 5.
Bul. 10. Greg.
13. n. 3. & 9.
Bul. 13. Greg.
gor. 13.
Bul. 14. Greg.
gor. 13.
Bul. 15. Greg.
gor. 13.

- Bul. 23. Gre.* Gregorij XIII. pro Societate Iesu *Motu proprio, & ex certa scientia, & de*
gor. 13. *Apostolica potestatis plenitudine.* Vigesima quarta est, eiusdem Gregorij
Bul. 30. Gre. pro Trinitarijs in forma communi, quatenus priuilegia sunt in usu, &
gor. 13. decretis Tridentini Concilij non repugnant. Vigesima quinta est, Sixti
Bul. 3. Sixt. 5. V. in qua confirmantur Ordo, & priuilegia Fratrum Minorum Con-
 uentualium Reformatorum in forma communi. Vigesima sexta est, e-
Bul. 18. Sixt.
5. num. 2. iusdem Sixti V. pro Militia sancti Ioannis Ierosolymitani, confirman-
Bul. 29. Sixt. 5
testatus plenitudine. Vigesima septima est, eiusdem Sixti pro Ordine Car-
 thusienfi, confirmantur eius priuilegia *ex certa scientia, Tridentino Conci-*
Bul. 21. Sixt. 5
Bulla 2. Gre- lio non repugnans. Vigesima octaua est eiusdem Sixti pro Congrega-
gor. 14. tione sancti Benedicti in Portugallia *ex certa scientia.* Vigesima nona est,
Bulla 3. Gre- Gregorij XIII. pro Societate Iesu, *Motu proprio, & ex certa scientia, ac de*
gor. 14. *Apostolica potestatis plenitudine* expedita. Trigesima est, eiusdem Gre-
 gorij pro Congregatione sancti Bernardi Hispaniæ, confirmantur eius
 priuilegia, *ex certa scientia, quatenus sunt in usu, & Tridentino Concilio non re-*
Bull. 19. Cle-
ment. 8. *pugnant.* Trigesima prima est, Clementis VIII. pro Ordine sancti Hiero-
 nymi Hispaniarum, confirmat priuilegia, *Motu proprio, ex certa scientia, ac de*
Bulla 26. Cle-
ment. 8. *Apostolica potestatis plenitudine quatenus sunt in usu, & Tridentino non ad-*
 uersantur. Trigesima secunda est, eiusdem Clementis pro Ordine Præ-
 monstratensi confirmans *ex certa scientia,* priuilegia non reuocata, *quate-*
Bul. 21. & 22
Clement. 8. *nus sunt in usu, & Tridentino non repugnant.* Trigesima tertia est, eiusdem
 Clementis pro Congregatione sancti Benedicti Vallisoleti *ex certa scien-*
Bulla 22. Cle-
ment. 8. *tia, quatenus priuilegia sunt in usu, & non reuocata, decretisq; Tridentini Concilij*
 non contraria. Trigesima quarta est, eiusdem Clementis pro tota Con-
 gregatione Benedictina facta in forma communi. Hæc apud Bullarium
 habentur, quorum quædam referuntur dicto art. 1.

9 Ad horum igitur priuilegiorum intelligentiam, & effectus ex
 eis productos penetrandos scire oportet, quod confirmatio priuile-
 giorum (idem dic de innouatione) duobus modis solet fieri: *ex certa*
scientia, & in forma communi, vt satis colligitur ex *cap. postulasti, de res-*
criptis. Confirmatio *ex certa scientia* fit, quando Papa dicit se habere clarâ
 notitiam priuilegiorum, quæ confirmat: vel quando in bulla inserit te-
 norem priuilegij confirmati: vel utitur verbis, *ex certa scientia, aut de ple-*
nitudine potestatis, vel etiam, *non obstantibus reuocationibus Apostolicis.* Con-
 firmatio autem in forma communi fit, quando simpliciter confirmat,
 sine præuio examine, & noticia rei confirmatæ: Glossa in *cap. quia diuersi-*
tasem, de concess. prebenda, tria singularia dicit operari confirmationem
ex certa scientia. Primum, quod res confirmata redditur firmioris aucto-
 ritatis, & roboris. Secundum, quod facit validam rem minus validam,
 seu etiam inuolidam, hoc est habet vim nouæ concessionis, Glossa in
cap. 1. & cap. veniens, de transactionibus, cap. 2. de pactis. Tertium, quod nul-
 lus inferior à Papa confirmante potest de illa cognoscere. At confirma-

tio

tio in forma communi parum, aut nihil operatur, quia nullatenus no-
 uum creat, seu confert; nec dat valorem priuilegio inualido, nec tollit
 cognitionem à iudice inferiori, sed solum roborat, & conseruat rem in
 statu, in quo erat ante confirmationem, vt ex dict. *cap. quia diuersitatem,*
colligitur, & ex cap. 1. & cap. examinata, de concess. prebenda, tumitur. Ibidem
art. 4. De quo Panormit. in *cap. ad hac* num. 7. Decius num. 14. de res-
 criptis, Baptista Salis in summa verb. absolutio fol. 9. col. 2.

Idem tradunt Innocent. Imola, & Butrius in *cap. dudum, de decimis,*
 Bald. in feud. titulo, per quos fiat inuestitura, *cap. 1. num. 2.* Felin. in *ca.*
inter dilectos, de fide instru. num. 13. & in cap. cum venisset, de testib. num. 2. De-
 cius in Rubric. de confirmat. vtil. vel in vtil. Tuschus verb. confirmatio
 ex certa scientia, per rotum, quibus, & alijs citatis late resoluit Suarez
 lib. 8. de legibus *cap. 18. à num. 8. & præcipue num. 12. & sequentibus,*
 vide quæ ad hoc diximus resolut. 77. num. 45. §. secundo probatur.

10 Ex quo veniunt resoluenda plurima. Primum, quod confirma-
 tis priuilegijs alicuius Religionis *ex certa scientia,* censentur etiam con-
 firmata priuilegia ad illius instar alteri Religioni concessa, si talis Re-
 ligio participans habet communicationem priuilegiorum alijs con-
 cessorum, & concedendorum, tunc enim huiusmodi confirmatio cen-
 setur quasi noua priuilegiorum concessio, quam quidem alij vocant
 gratiam. Vnde ea frui possunt Religiones, quibus conceduntur etiam
 fauores, & gratiæ, sicuti Societati Iesu conceditur. Ex quo fit, quod si
 confirmatio facta fuit in forma communi, non censentur confirmata
 priuilegia ad instar vnus Religionis alteri concessa: sicut nec per re-
 uocationem priuilegiorum alicuius Ordinis censentur reuocata
 priuilegia ad instar alterius Ordinis. *Ibidem art. 2.* De quo Mandos. de
 priuilegijs ad instar quæst. 7. art. 2. Suarez de legibus dict. lib. 8. *cap. 19.*
num. 9. & 10. cum sequentibus, P. Miranda dict. quæst. 42. art. 5. sed Sua-
 rez id etiam extendit ad confirmationem factam in forma communi.

11 Secundum, quod venit resoluendum est, quod licet confirma-
 tio priuilegiorum facta sit *ex certa scientia,* si additur clausula, *quatenus*
sunt in usu, vt apponitur in bulla Gregorij XIII. & aliorum Pontificum
 non extenditur ad abrogata per contrarium vsum spatio sexaginta an-
 norum præscriptum, iuxta priuilegium Eugenij III. vel etiam per de-
 cursum centum annorum, ex eodem Eugenio Quarto, de quo supra de
 præscriptionibus diximus. Vnde si per huiusmodi temporis præscrip-
 tus vsus non inualuit, non obstat dicta clausula, *quatenus sunt in usu,* quomi-
 nus confirmatio præfata, *ex certa scientia,* habeat suum effectum roborari
 di, & approbandi dicta priuilegia. Imò idem Eugenius in alio priuile-
 gio concessio Congregationi S. Iustiniæ Ordinis sancti Benedicti apud
 Bullarium, sine restrictione temporis præscripti concedit, vt possint vti
 suis priuilegijs, etiam si contra illa habuerint contrarium vsum igno-
 ranter, vel scienter obseruatum, sed illa in suo vigore, ac robore perma-
 nere

Bulla. bul. 17
Eug. 4. n. 150

Bulla. bul. 18
Eugen. 4.

nere vult, & declarat. Dicta autē priuilegia modo innouata sunt quoad nos Minores per Sixtum Quintum, & Clementem VIII. confirmantes, & innouantes nostra priuilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis concessa cum clausula, *ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, abstinentes verō se à dicta clausula limitantes: *quatenus sunt in vsu*. Vnde cum ab anno Domini 1587. in quo expedita fuit dicta bulla confirmatoria Sixti Quinti, vsque ad annum anteriorem 1561. in quo Paulus Quartus confirmauit eadem priuilegia *ex certa scientia*, & sine clausula: *quatenus sunt in vsu*, non decurrerint, nisi viginti sex tantum anni, non potuit legitima prescriptio contra dicta priuilegia currere. Casu verō quōd essent abrogata per non vsum (quod negamus) vix, aut nunquam potest talis non vsus priuilegiorum probari, quia vt in plurimum apud secretum sacramentale penitentiae circa absolutiones, dispensationes, & commutationes votorum ipsis vti solet. *ibid. art. 3. & 4.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. titulo, absolutio quoad saeculares 1. §. 15. ver. quoad, Collector Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum, §. 15. Panormitanus in *cap. cum super. de causa poss. & propriet.* ¶ Idem docet Suarez dict. cap. 18. num. 16. & 17. & citat ad id Mandosum, qui plures alios refert, tractat. de priuilegijs ad instar, glos. 15. in principio.

12 Ex quo venit tertium resoluendum, scilicet quod priuilegium perditum per non vsum quoad Religionem, cui directē est concessum non perditur quoad alias Religiones, quibus per extensionem est communicatum. Vnde non potest abrogari nisi per non vsum legitimo tempore apud tales Religiones prescriptum, quia tale priuilegium iam factum est proprium ipsarum Religionum communicatum, ac si eisdē fuisset specialiter concessum per confirmationes, & innouationes priuilegiorum supra relatas. Imō vt talis prescriptio currat, oportet habere scientiam priuilegij, & voluntatem expressam illo non vtendi ad hoc, vt per non vsum deperdat. *cap. si de terra verb. det abere noluiti, de prescriptionibus*, vbi notant DD. *ibid. art. 5.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. dicto §. 15. Panormit. in *cap. cum accessissent, in fine, de constitut.* Syluest. verb. priuilegium, num. 11. ¶ Idem post Baldum, Mandosum Nauarrum, & alios docet Suarez dict. lib. 8. cap. 15. num. 5. & tradit etiam P. Miranda tom. 2. quæst. 42. art. 5.

13 Pro quo aduerte, quod priuilegium, vel lex imponens poenam ipso facto non derogatur per contrariam consuetudinem. Exemplum est in poena excommunicationis ipso facto imposita contra iniicientes in clericum manus violentas, nulla enim consuetudine potest impediri, quin taliter delinquens statim post percutionem clericū incidat in dictam excommunicationem, quæ secum trahit annexam executionem; *cap. pastoralis, §. verum, de sentent. excommunicat.* Idem ius est de excommunicatione lata contra ingredientes clausuram Monialium in debitē. Verum est tamen, quod sublata priuilegij, vel legis principalis vi per contrariam

contrariam consuetudinem, etiam poenæ accessoria obligatio tollitur, vt sunt plures excommunicationes positæ in aliquibus Extrauagantibus, & alijs constitutionibus Pontificijs, quæ penitus per non vsum abrogatæ sunt. *ibidem art. 6.* De quo Castro de lege poenali lib. 2. cap. 11. folio 216. vide quæ latè tradit Suarez lib. 7. de legibus cap. 19. à num. 2. vbi num. 5. vsque ad 8. limitat nostram sententiam, quando consuetudo contraria est irrationabilis, quia ista non potest abrogare legem. *cap. vltimo, de consuetudine.*

14 Quartum resoluendum est, quod clausula posita à Gregorio XIII. & alijs Pontificibus in suis priuilegiorum bullis confirmatorijs, scilicet: *quatenus decretis Concilij Tridentini non aduersantur*: non comprehendit, nec reuocat omnia priuilegia quouis modo contraria ipsi Concilio, sed tantum ea, quæ expressè in illo reuocantur. Exemplum aptum habemus Sessione 23. eiusdem Concilij, vbi vnum absolutè diffinitur sine derogatione priuilegiorum, & alterum cum expressa derogatione eorumdem. Primum, quod sacri Ordines non conferantur extra tempora diuine statuta, & quantum ad hoc non reuocat priuilegia Regularium in contrarium. Vnde post Tridentini Concilij promulgationem posse Regulares extra tempora ordinari virtute suorum priuilegiorum responsum olim dederunt apud Salmanticenses viri doctissimi, vt nos supra resoluius de ordinibus sacris num. 7. eo quod nō sunt expressè reuocata quoad præfata sua priuilegia in dicto decreto. Alterum quod diffinitur est, vt vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, nec ab alio promoueri permittatur prætextu cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij: vbi manifestè apparet, quomodo respectu huius secundi decreti derogantur priuilegia in contrarium, quod non fit in primo. Neque obstat quoddam decretum eiusdem Concilij, in eo enim solū reuocantur priuilegia Regularium in contrarium quantum ad decreta illius Sessiois de Regularibus, non verò quantum ad decreta aliorum Sessiois. Iuxta quam distinctionem debent intelligi plura decreta eiusdem Concilij, qualia sunt, de vsu, & editione librorum sacrorum de licentia superiorum quoad Regulares, & approbatione Ordinarij. Item de lectione Sacræ Scripturæ apud monasteria monachorum habenda, Rursum de voce non habenda in actibus Capitularibus, nisi à constituto saltem in ordine subdiaconatus. Tandem de qualitate ordinandorum, & quod non ordinentur, nisi transactis interstitijs. In quibus omnibus decretis cum non derogentur expressè priuilegia Regularium in contrarium, non impedit, quin possint vti dictis priuilegijs quoad superiora, si fortè illa habent. *ibidem art. 7.* De quo Suarez lib. 8. de legibus cap. 18. num. 17. ad finem, P. Miranda tomo 2. quæst. 42. art. 3. §. sed alij, qui idem vt probabile tenent, ac iudicant, & sequitur Portel verb. priuilegij confirmatio num. 31.

15 Decreta Tridentina, in quibus specialiter, & expressè reuocā-

XXXX

LXX

Trid. Sess. 23.
c. 8. de Refor.

Trid. Sess. 25.
c. 22. de Rego.

Trid. Sess. 4.
de vsu sacror.
libror.

Sess. 5. cap. 1.
de Reform.

Sess. 22. c. 4.
de Reform.

Sess. 23. cap.
11. de Refor.

Trid. Sess. 5. c. 2. de refor. cantur priuilegia Regularium summatim sunt hæc. Primū habetur Sessione 5. vbi datur facultas Episcopis tanquā Sedis Apostolicæ delegatis procedendi cōtra prædicatores errores, aut scandala seminantes in populo, de quo supra de Prædicatoribus n. 11. Secundū habetur in eadem Sessione, quod Regulares nō prædicent in suis Ecclesijs, nisi à suis superioribus sint approbati; & cū benedictione Episcopi, & extra suas Ecclesias cū licentia, & approbatione Ordinarij. Imò nec apud suas Ecclesias contradicente Episcopo prædicare posse, habetur in alio decreto eiusdē Concil. de quo supra de prædicatoribus n. 2. & 8. diximus. Tertium extat Sessione 24. quod Regulares de vno Ordine ad aliū translati sub obedientia sui superioris maneamt. Quartū extat Sessione 22. de creto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ; quod Ordinarij omninō prohibeant quidquid promissis nouis datur; & nē cuiusvisq; aut ignoto sacerdoti missas celebrare permittatur, neque in priuatis domibus extra Ecclesiam, vel oratoria ab Ordinario designata, de quo supra de celebratione missæ num. 16. & de altaribus num. 3. diximus. Quintum decretum extat Sessione 23. vbi interdicitur Abbatibus, & alijs quibuscūque exemptis conferre ordines minores, nisi tantū suis subditis Regularibus, de quo supra de Abbatibus num. 4. Sextum extat eadem Sessione, quod nullus, etiam Regularis ante vigesimū secundum annum ad Subdiaconatum, & ante vigesimum tertium ad Diaconatum, & ante vigesimum quantum ætatis annum ad Presbyteratum promoueatur, de quo supra de ordinibus num. 7. & 8. Septimum extat eadem Sessione, vbi habetur, nē duo sacri ordines eodem die, etiam Regulari conferantur, nec promoti ad Subdiaconatus ordinem ad alio rem gradum promoueantur, nisi saltem per annum in eo sint cursati, ad arbitrium tamen Episcopi, de quo vbi supra num. 4. & 5. Octauum extat eadem Sessione, vbi interdicitur, ne quis, etiam Regularis possit secularium confessiones audire, nisi parochiale habeat beneficium, aut ab Episcopo per examen, aut alias idoneus reputatus approbationem obtineat, de quo supra de Confessarijs quoad presentationem num. 1. Nonum extat Sessione 25. vbi diffinitur, omnia ad Regulares pertinentia in illa Sessione posita, debere obseruari, priuilegijs quibuscūque non obstantibus, de quo supra num. 14. Decimum extat eadem Sessione, vbi prohibetur, locationes bonorum Ecclesiæ, & solutiones anticipatas fieri. Undecimum extat eadem Sessione, vbi statuitur, quartam funeralem soluendam esse Ecclesijs Cathedralibus, & Parochialibus cum conditione ibi posita, de quo supra de Canonica portione n. 12. & 2. diximus. *Ibidem art. 7.*

16. Quartum resoluo, quod priuilegia contra sacros Canones extra decreta Tridentina non sunt reuocata per Gregorium Decimum tertium, nam clausula: *Quatenus decretis Concilij Tridentini, & sacris Canonibus non contradicunt: non intelligitur, nisi de Canonibus, & decretis*

ipsum

ipsum Concilij, illa namque copula, & coniungit verba, *sacris Canonibus*, cum illis: *Decretis Concilij*: Quapropter Sixtus Quintus ad tollendū omnem dubium substulit dicta verba, *sacris Canonibus*, in confirmatione priuilegiorum nostri Ordinis, & idem fecit Gregorius XIII. quoad Concilium, confirmauit priuilegia eiusdem Societatis sine aliqua limitatione, quo possunt per communicationem frui Mendicantes, & alie Religiones communicantes.

Imò & in foro conscientiarum sunt reualidata priuilegia Regularium per Pium Quintum viuz vocis oraculo facto Fratribus Minoribus apud Bullarium, etiam si sint contra Tridentinum Conciliū, quod postea non fuit reuocatum per Gregorium XIII. in sua reuocatione generalis priuilegiorum Mendicantium contra idem Conciliū à Pio Quinto concessorum, quia ex tantum reuocauit in foro exteriori ad vitandas lites, & discordias, de quo supra de ordinibus sacris n. 7. sicut similiter fecit Leo X. circa priuilegia Mendicantium moderata, seu reuocata in Concilio Lateranensi, quæ omnia reualidauit in foro conscientiarum, vt refert Collector Mendicantium titulo, concilium, §. 7. qui addit, idem esse confirmatum ab eodem Leone X. etiam in foro exteriori pro Prædicatoribus, post dictum Conciliū, & melius à Paulo Quarto apud Bullarium, expressè reuocando dictum Conciliū Lateranense, & alia Concilia: vltra quod clausula, *Dummodo decretis Tridentini Concilij non sint contraria*: fuit apposita à Gregorio XIII. & eius successoribus in suis bullis confirmatorijs ad firmandam regulam in contrarium, scilicet ad reuocanda decreta alterius cuiusuis Concilij generalis. *Ibid. art. 9. & 10.*

Idem sentire videntur Henriquez lib. 7. de pœnitent. tom. 1. cap. 24. ad finem, litera K. Capuccin. ad Compend. r. p. fol. 86. & non condemnat Porrel vbi supra num. 64. quamuis oppositum tutius putet, & quantum ad dictam clausulam, *dummodo sacris Canonibus, & Tridentino, &c.* expressè tenet ibidem num. 65. & tradit etiam P. Miranda dict. art. 3. ad finem. Quibus videtur annuere, licet postea dubitet, seu potius renuat Suarez dict. lib. 8. cap. 19. num. 5. 6. & 7.

17. Imò etiam probabile videtur non adstringi Papam ipsius Concilij Tridentini specialem facere mentionem, quando in aliquo priuilegio, vel constitutione ipsum reuocare intendit, verba enim ipsius Concilij declarantis: *Omnia decreta, & constituta in eo ita esse, vt in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicæ sit, & esse intelligatur*: id videntur innuere, & ad id apposita. Vnde cum Papa sit supra Conciliū, & quodcūque ius posituum possit de plenitudine potestatis reuocare, vt declaratum fuit in Cancellaria Apostolica, & per sacram Congregationem Concilij, sufficiens videtur ad reuocationem illius, ipsum reuocare voluisse. *Roma 3. quæsti 37. art. 4.* De quo Germionius de sacr. immunit. lib. 1. cap. 52. num. 1. Vide quæ tradit Suarez dict. lib. 8. cap. 38. num. 2.

XXX 2

Idem

Comp. Societ.
tit. concilium

Bullar. Orac.
15. Pij 5. foli
981.

Bullar. bul. P.
Pauli 42

Trid. Sess. 25.
c. 2. de Refor

Pröpnatur,
& iur
sententia,
& doctrina
Auctoris.

18 Idem tenet Auctor *Tom. 3. quest. 46. art. 1. §. Secunda conclusio.* Vbi
agens de quodam privilegio Ioannis XXII. facto Prædicatoribus cir-
ca quartam funeralem contra dispositionem *Clementina Dudum*, in Con-
cilio Viennensi edita, resoluit, quod in omni materia, si per verba deo-
gatoria etiam generaliter prolata appareat de voluntate potestatem
habentis, omnibus generaliter derogare voluisse, illi standum est, argu-
mento *cap. nonnulli, de rescriptis, & cap. ex parte, de capellis monachorum*, ac per
consequens dictum privilegium subsequens derogasse dictæ *Clementinae*
Dudum, licet de ea non sit facta mentio expressa, nam eius notiam habe-
re præsumebatur Pontifex, tanquam qui habet ius in peccatoris scrinio,
vt dicitur *cap. 1. de constitut. in 6.* idèdque illi ex certa scientia derogavit.
Neque obstat quod ex Auctore dicto *art. 4. quest. 37. §. circa quam*, adducit
Portellia add. tionibus ad dubia, verb. Tridentinum Concilium, n.
2. pro opposita sententia, scilicet quod ad derogationem Concilij Ge-
neralis necessarium requiritur, vt de illo fiat expressa mentio in litteris,
seu bulla privilegij, nam ibi vel loquitur ex sententia aliorum, vel fortè
iuxta regulas generales iuris, in quibus habetur, quod ea, quæ maxima
consideratione fiunt, & multorum consilio deciduntur (vt fit in Con-
cilio) specialem, & expressam requirunt de eis fieri mentionem ad eo-
rum derogationem, si enim in generali reuocatione non veniunt privi-
legia inserta in corpore iuris, vt cum Henriquez ex sententia plurimo-
rum resoluit Auctor *Tom. 1. quest. 8. art. 7. §. quarto inferius*, à fortiori nec
venit Concilia generalia, quæ sunt ius commune edita cum maturo
totius Ecclesiæ consilio in fauorem, & bonum commune. Vnde statim
post dictam communem doctrinam traditam in principio dicti §. *circa*
quam, quasi proferens suam resolutiuam sententiam, subdit Auctor, pro-
pterea in Concilio Tridentino apposta esse dicta verba: *vt in his salua*
semper auctoritas sedis Apostolica sit, & esse intelligatur: vt non adstringere-
tur Papa ipsius Concilij specialem facere mentionem, sed sufficere quod
constet de voluntate ipsius volentis reuocare de plenitudine potesta-
tis, vel ex certa scientia, quod est idem, cui derogare posse nemini du-
bitare fas est, argumento *cap. innovis, de electione*, & admittit praxis, &
stylus Curie, & hoc modo debent explicari, & intelligi supra tradita
ab ipso Auctore dicto *art. 4. §. circa quam*, ne sibi oppositus, aut problema-
ticè locutus iudicetur. Quod tandem confirmo ex dicta clausula: *Dum-*
modo decretis Tridentini Concilij non sint contrariæ: solita apponi in bullis con-
firmatorijs privilegiorum pro Regularibus, quæ videtur denotare, clau-
sulas generales non obstantium, etiam Concilia generalia, imò & ip-
sum Concilium Tridentinum comprehendere, nisi expressè excipian-
tur, vt expressè excipitur ipsum met. Concilium Tridentinum, quid-
quid de hoc dubitet Sanchez dict. *cap. 19. num. 6.*

Idem videtur sentire Florez de Mena in suis varijs quest. 10. num.
50. vbi docet, intelligi derogatum Tridentino, si ex verbis privilegij
constet

constet, eam fuisse Pontificis mentem: atque in dubio dicit, eam esse præ-
sumendam, eo quod Tridentini decreta latis notoria sint, cui ad hæ-
ret etiam Sanchez lib. 8. de Matrim. disp. 35. num. 17. & lib. 7. Decalog. cap.
29. num. vltim. ad fin. vbi docet, eam regulam, vt desideretur specifica
Concilij mentio ad eius derogationem, fallit, quando Pontifex dispen-
sat in specia, & certò casu contra generalis Concilij prohibitionem, &
expressius tenet Gratian. tom. 4. discipulat. capit. 724. num. 6. & cap. 722.
num. 24.

19 Clausula generalis: *non obstantibus Statutis, & consuetudinibus, etiam*
iuramento, ac confirmatione Apostolica, & obediatis, posita in privilegijs tollit le-
gem iuratum glossa in *cap. cum non desent, vbi de effectu, de electione lib. 6. Au-*
ctor. ibi. art. 12. De quo Cotar. de testem. p. 119.

20 Clausula solita apponi in privilegijs: *Contradictores questibet, &*
rebelles, etiam per quas iunque censuras, & penas Ecclesiasticas compellendo, de-
bet intelligi de contradictoribus defacto tantum contradicentibus, non
verò de iure, glossa in *cap. pro illorum, vbi de contradictores, de præbendis.* Ver-
ba autem illa: *sciatis contemptores, & inobedientes indignationem Petri, & Pau-*
li se incururos, ce nam arbitriam tantum designant, seu denotant. *Ibi.*
art. 13. De quo Panormit. in *cap. audita, de rescriptis, spoliator. Nauar. in cap. cum*
contingat, in septima causa nullitatis, num. 3. de *Rescriptis*, Alciat. in *cap.*
quod sedem, nu. 6. de officio ordinarij. Idem docet P. Miranda tom. 2. quest.
45. art. 3.

21 Clausula illa solita apponi in privilegijs: *Omni appellatione remo-*
tardebet intelligi de omni appellatione suæ friuolæ, suæ legitima, sic di-
cente Sixto V. in sua Bulla confirmatoria: Quod iudices procedant appellatio-
ne quacunque post passam, & aperte confirmatur ex cap. pastoralis, de appella-
Ex quo fit, quod iudex potest ad executionem procedere non obstante
appellatione, nisi hæc facta sit in casu in iure expresso, vel inhibito fiat,
vel nisi ex certa scientia Papa commiserit appellationem, poterit tamèn
supplicari Princeps, qui talem appellationem (si ipsa videbitur) admittere
re, vel non admittere potest dicto *cap. pastoralis, ibi, de sentent. Præf. Expre-*
torij, Authent. qua supplicat, C. de precibus Imperatori offerendis, quo non obs-
tante adhuc sententia potest executioni mandari, in vtroque enim ca-
su appellatio effectum tantum deuolutiuum, & non suspensiuum ope-
ratur. *Ibid. art. 14.* De quo Imolain *l. 1. §. final. ff. de quibus appellat.* & in
cap. pastoralis, vbi Innocent. & Hostien. de officio deleg. Baldus in *l. 2. C. de*
appellationibus. Idem docet P. Mirand. vbi sup. art. 2. & nos diximus resolu-
t. num. 7. & 17.

22 Clausula privilegiorum: *inuocato etiam ad hoc auxilio brachij seculari-*
ris: operatur, vt iudices Ecclesiastici delegati à Papa virtute ditorum
privilegiorum possint per censuras compellere iudicem secularem ad
præstandum huiusmodi auxilium, quando opus fuerit, quod ipse iudex
præstare tenetur sine aliqua præuia causa, super qua agitur, seu processus.

sus examinatione. *Ibid.* art. 15. De quo Aualos in Director. Iudicium Ecclesiasticum. p. cap. 15. num. 3. & cap. 13. num. 13. & DD. in cap. 1. de officio ordinarij. Idem post Innocent. in cap. significasti. nu. 3. de officio delegat. & Nauar. in cap. cum contingat. de rescriptis. remedio 1. tradit P. Miranda vbi supra articulo. 4.

23 Clausula: *supplentes omnem defectum iuris, & facti* posita in Bullis confirmatorijs. *Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, comprehendit non solum defectum iuris positivi, sed etiam defectum parris impetrantis, veluti si est excommunicatus, supplet etiam omnes, & singulos iuris, & facti, ac solemnitatum, etiam iuris, & de necessitate, aut alias quomodolibet requisitarum, forte ommissarum, & alios quoscunq; defectus. Ita amplissimè confirmavit Sixtus V. privilegia Minorum in sua Bulla supra citata: *Motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, per quod manent etiam confirmata privilegia in valida, & abrogata. Verum est tamen, quod non supplet Pontifex dolum in impetratione ex parte impetrantis, nisi expressè id exprimat, sicuti fecit Leo X. concedens Fratribus Minoribus vti suis privilegijs, licet fuerint impetrata malitiosè, mendaciter, & dolosè, tanquam si debite, ac legitime impetrata fuissent. *Ibidem.* art. 16. De quo Hostien. & DD. in cap. 1. de transactionibus. Idem docet P. Miranda d. q. 25. art. 9.

24 Clausula posita in privilegijs. *Quod presentium transumptis manu notarij publici subscriptis, & sigillo persona indignitate Ecclesiastica constituta munitis eadem fides adhibeatur, quæ adhiberetur originalibus litteris, si essent exhibita, vel ostensa*, hæc, inquam, clausula operatur, ad privilegij transumpti robur, ac validitatem nullam requirit citationem partis, aut generale edictum iuxta terminos iuris communis requisita. Iulius II. amplius concessit, quod sufficit transumpta signari, siue manu alicuius prælati, vel notarij publici, siue Generalis Ordinis sigillo distinctivè, ac si plumbeum sigillum haberent, quod est, magnum privilegium vsque huc non reuocatum, Et Leo X. magis amplifando concessit Minoribus, quod clausula, seu clausulis ex litteris originalibus, vel ex earum transumptis aucteritatis demandato iudicis, coram quo fuerint productæ, per notarium publicum ex tractis eadem fides adhibeatur in iudicio, quæ toto litterarum tenore adhiberetur. *Ibid.* art. 17. De quo Couar. Pract. qq. cap. 2. versic. final DD. in Authent. si quis c. de edendo, vbi Bartolus.

De Cessatione, & reuocatione privilegiorum.

25 Privilegium, vel rescriptum Pape expirat morte ipsius, quando conceditur gratia nomine personæ dicendo: *ad nostrum voluntatis beneplacitum habetur, cap. si gratioso de rescriptis.* in officio edicti Episcopi, vel excommunicatio ab homine expirat cum eo. Secus quando concessio gratiæ sit nomine dignitatis, & officij dicendo: *ad beneplacitum Romanæ Pontificis*

In Bul. orac. Leon. 22, Leo X.

officij, aut sedis Apostolica, tunc enim non expirat. Vnde ordinaria iurisdictionis concessa à Papa, vel Episcopo non expirat morte concedentis, expirat tamen potestas delegata, vt Visitatoris, vel alterius iudicis delegati, nisi res, seu causa sit incæpta, & nondum integra, illam namq; potest tunc perducere ad plenum effectum: sicut etiam officium executoris non expirat morte mandantis, *e. si super gratia, de officio deleg. lib. 6.* etiam si commissio fiat cum aliquali causæ cognitione v. g. vt dispenset Episcopus cum consanguineis ad matrimonium contrahendum, nomine Pape, verificata prius informatione. *Tom. 1. quasi. 9. art. 1.* De quo Cou. lib. 3. variar. c. 15. Nauar. c. 27. m. 2. & 47. Syluest. verb. gratia, §. 2. Armilla. §. 5. Vidè quæ ad hoc latè tradunt Anton. Gabriel lib. 6. tit. de præbendis conclus. 1. Nauar. §. in *Leuitico*, notab. 28. num. 28. Perez in lib. 2. Ordin. tit. 2. l. 2. post quos multa ad idem congerit Suarez lib. 8. de legibus cap. 32. à num. 2. vbi num. 10. addit, privilegium Pape ad beneplacitum suum pro vno anno concessum non extingui, etiam si Papa moriatur intra annum, donec id tempus præfixum fuerit, & citat Gabriel vbi supra num. 33. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. num. 51. Henric. 7. de in. dulg. cap. 27. num. 4.

26 Superiores Ordinum, & capitula habentia auctoritatem Apostolicam specialem possunt limitare, vel omninò tollere à Fratribus vsum privilegiorum Apostolicorum. Ita concessum est Minoribus à Leone X. apud Bullarium, & Iesuicis à Gregorio XIII. apud Compend. Societatis tit. gratiarum vsus §. 2. Quod possunt limitare ad vsum vnus, vel alterius privilegij, seu cõcessionis, prohibendo vsum reliquorù, dummodo id, quod tollitur, nõ sit contra vsum sacrorum Canonù. Idem ius erit in Religionibus nõ habentibus hanc specialem auctoritatè Apostolicam, quidquid aliqui cõtradican, nõ secluso præfato privilegio (quo per cõmunicationè vti possunt aliæ Religiones) adhuc apud superiores, cum suis Capitulis residet interpretatiua voluntas totius Ordinis, vel Provinciae ad reuocandũ vsum suorù privilegiorù, privilegiũ enim non conferitur in inuitũ, ex regulavulgara iuris, quod vsus, & praxis approbat, ac obseruat. *Ibid.* art. 2. Vidè quæ ad hoc tradit Suar. d. lib. 8. c. 33. à n. 4. & in nostris terminis idè docet P. Mirad. to. 2. q. 43. a. 4. Port. v. privileg. n. 78.

27 Primũ privilegium tollitur, seu reuocatur per posterius de priori faciens mentionè, vt sumitur, *cap. veniens de prescriptis.* vbi glos. notat, & ex *cap. Abbatem, de rescriptis*, & tradit glos. vltim. in *cap. 1. eod. tit.* quod si nõ faciat mentionè, licet sit speciale, non idè derogare censetur priori generali, ratione cuius est in quæsitũ ius tertio, quod non censetur Princeps auferre velle sine illius notitia, glos. in *d. veniens*, & glos. in sum. 25. q. 2. Item mentionè facere debet clausulæ derogatoriæ, & de derogatorijs derogatorijs positis in priori privilegio, nisi privilegiũ legis formã, nomenq; teneat, tunc enim primũ clausula derogatoria munitũ tollit, seu reuocat. *Ibid.* art. 3. De quo Abb. in c. 1. de rescriptis, & in c. veniens, vbi glos. da.

Bull. orac. 7. Leon. x. Comp. Societ. §. 2.

de *prescrip.* Felin. in *cap. accedentibus de privilegijs*. Idem ferè traditis multis docet Suarez d. lib. 8. cap. 39. à num. 57.

28 Privilegium speciale derogat generali, si generale continet ius ad rem, non verò ius in re, sius istud præcedat, siue sequatur. *d. cap. Abbatem de rescriptis*. Si verò vtrumque privilegium est generale, vel vtrumque speciale, si vtrumque est clausum in corporariis, posterius tollit prius. At si prius tantum est inclusum in corpore iuris non inclusio posteriori, istud posterius derogat priori, licet de eo non faciat mentionem: quia Princeps concedendo tale privilegium videtur habere voluntatē tollendi legem in contrarium, ac per consequens aliud privilegium contrarium in corpore iuris interum. Si verò vtrumque privilegium non est clausum in corpore iuris, estō sint contraria, vñ non tollitur ab alio, sed attenditur primum, *cap. veniens de rescriptis*. Siue vtrumque impetretur ab eodem, siue à diversis, siue ambo sint specialia, siue generalia, siue etiā prius sit generale, & continens ius, nisi de illo facta esset mentio in posteriori privilegio *ibidem*. Si *sed vt supradicta*, vsque ad finem articuli. De quo Bald. in *titulo de pupillis*, col. 2. ff. *de rerum diviso*. Abb. in dicto *cap. 1. de rescriptis*. ¶ Idem ferè sentire videtur Suarez vbi sup. numer. 6. & 7. vbi probabile censet, posse privilegio generali tacite derogari per posterius speciale, idque tenere ait Syluest. post Hostiensem, verb. Privilegium, quæst. 10, videtur quæ probat in *cap. dudum*, §. nos igitur, & *cap. quavis tibi de præbend.* l. 6.

29 Privilegium ad tempus concessum cessat elapso præfixo tempore, ac ipso iure expirat. *cap. de causis de officio delegati*. Item concessum ex certa causa, illa cessante cessat, *cap. cessante de appellatio. cap. suggestum de decimis*. Privilegium autem consistens in facto tollitur per non usum decem annorum, l. 1. ff. *de iuridicis*: Contra Ecclesiam tamen non currit præscriptio, nisi spatio quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta, si Ecclesia sit Regularium, ex quodam privilegio Benedictinorum, imò & centum annorum ex alio privilegio Monasterij S. Pauli extra muros Romæ, de quibus supra de præscriptionibus, num. 2. diximus. Quando verò privilegium conceditur in liberam voluntatem alicuius, quæ respicit ipsum privilegium, & non tempus, est perpetuum: vt cum dicitur: *concedimus tibi hoc, vel illud quando volueris, vel quando tibi libebit*, & similia verba. Tandem privilegium consistens in non faciendo tollitur vnico actu contrario, nisi fiat protestatio in contrarium. Contrauentio autem debet esse directa, quæ fit quando concessum est vnum privilegium tantum, & quis facit actum contrarium illo, *cap. cum accessissent de constitutionibus*. Aduerte tamen, quod siue privilegium consistat in faciendo, siue non, nunquam perditur, quando capi potest alia coniectura, quæ non sit indicatiua renunciationis ipsius privilegij. *ibid.* art. 4. De quo Baldus in *l. omnes populi ff. de iurisdi. omni iudic.* & in *l. generaliter, C. de Episcop. & cleric.* num. 5. Bart. in *l. l. C. de his qui sponsuntur*, & *lib. 10.* Bosius in *Pract. Crim.*

Crimin. tit. de Princip. & privilegijs eius, num. 320. DD. in *l. final. de constitut. Principum*, & in dicto *cap. cum accessissent*, vbi Panormitan.

Idem docet quoad privilegium ad tempus concessum, Suarez d. lib. 8. cap. 29. num. 4. & quoad privilegium, cessante causa, cap. 30. à num. 1. vbi dicit communem ex Felino in *cap. qua in Ecclesiarum de constit.* num. 29. Tiraquel. in tract. cessante causa, num. 19. & à num. 210. vsq; ad 220. & tota limit. 23. Couar. lib. 1. variar. cap. 20. Gutier. lib. 2. Canonic. cap. 15. num. 30. Barbof. in *l. 1. ff. soluto matrim.* 1. part. à num. 83. & tandem probat. *ex cap. Abbate*, in fine, de verb. signific. vbi glossa, & *cap. generaliter* 16. quæst. 1. verb. non diuagantes, & *cap. tua, de cleric. non resid.* & ex *l. ex facto*, in princip. ff. *de vulgar. & pupill.* An autem necessaria sit causæ cessatio contrarie, & non tantum negatiue, vt cesset privilegium habens tractum successuum, etiam quoad futuros effectus; ostendit idem Suarez ibidem latè à num. 6. & quoad non vsum decem annorum, multa tradit d. lib. 8. cap. 34. à num. 19. & quomodo privilegium amittatur per vnum actum vtendi illo contrarium, cap. 35. à num. 2. & agens de protesta-tione faciendâ à privilegiario, num. 24.

30 Clausula solita poni in privilegijs. *Quod non censentur reuocata*, nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbum sufficienter derogatur dicendo: *Voluntates litteras haberi pro expressis, ac si de verbo ad verbum infererentur*, vel non obstantibus privilegijs sub quacunque forma verborum concessis, vt habetur in *Clem. 1. & 2. de sepulturis*, & stylus Curie obseruat, nam Pontifices non possunt sibi, aut successoribus ligare manus, vt non valeant ab rogare à se, vel à prædecessoribus concessa, nisi litteræ inferantur, cum id aliquando impossibile iudicetur ob multitudinem, ac ignorantiam tantorum, & peculiariorum privilegiorum. Aduerte tamen oportet, quod in reuocatione generali privilegiorum non censentur reuocata privilegia Regularium, quia sunt ob merita concessa, quæ privilegia ob merita nunquam in dubio reuocari censentur, etiam per reuocationis verba quantumuis generalia, & geminata. *ibidem art. 6.* De quo Mandos. in regul. Cæcell. 13. quæst. 8. num. 6. & regula 11. de reuocat. quæst. 13. nu. 6. & 7.

Idem docet Suarez d. lib. 8. cap. 38. n. 2. ad quod etiam videri possunt Felin. in *cap. non nulli, de rescript.* à num. 6. Panorm. in *cap. cum instantia, de sensib.* num. 5.

Aduerte tamen circa supra tradita, quod Autor in fine d. ar. 6. dum docet, in generali privilegiorum reuocatione non censeri reuocata privilegia Regularium, quantum in ea apponantur verba generalia, & geminata, consequenter loquutus est. Nam id proposuit licet transuerso ordine doctrinæ tanquam regulam vniuersalem in hac materia. In corpore verò articuli accedens ad explanationem cuiusdam facti nobis Minoribus, vt non teneamur ad procuracionem legatorum Sedis Apostolicæ, nisi in litteris eorundem legatorum de eo fiat expressa, & specifica mentio de verbo ad verbum, resoluit, illud indultum censeri re-

Exponitur
actuetur Au
toris doctri
na.

uocatum, si in literis legati Apostolici posterioribus habeatur clausulae *Quauis alia habeant, privilegia, quod de eis sit facienda mentio de verbo ad verbum, quae volumus haberi pro expressis*, quod idem dixit, quia ea verba eundem effectum operantur, ac si de indulto illo fieret expressa, & specifica mentio, & de verbo ad verbum infereretur, quod sufficere satis ostendimus supra. Unde sic explicata, & intellecta sententia Auctoris optimè concordat, nec sibi oppositus iudicandus est, quidquid Eusebii Hæmæra in suis decisionibus moralibus status Religionis dec. 9. §. 6. leui ductus fundamētō obloquatur, qui certè si Auctoris sensum introspiceret, eum non insimularet.

31 Non obstantia posita in privilegijs explicanda, & limitanda sunt iuxta terminos concessions, seu concessionum, quibus apponuntur ad earum bonam executionem seu expeditionem, vt quando in Bulla Cruciatæ suspenduntur generaliter omnia privilegia, non censentur suspensa, nisi tantum similia, seu eadem cum indultis concessis in ipsa Bulla, & impediencia bonam expeditionem ipsius: non verò alia diuersa, vel non contenta in Bulla. *Ibid. art. 7.* De quo Syluest. verb. emptio q. 11. Idem docet Collect. quæst. 2. ad Comp. verb. privilegia fratrum. §. 33. & sequitur P. Miranda tom. 2. quæst. 45. art. 7.

32 Regulares possunt vti suis privilegijs contra inferiores à Papa, non obstante contradictione ipsorum, qui nisi desisterint, excommunicationem incurrunt, & quidquid per eos contra factum fuerit irritum, & inane est, ex indulto Iulij II. pro Congregatione Montis Oliueti, qui etiã addit, posse tales contradictores tanquã excommunicatos publicari. Item ex Leon. X. apud Comp. Soc. possunt priuari beneficijs, & dignitatibus Ecclesiasticis. Iuxta quod debet explicari clausula solita apponi in privilegijs, scilicet: *Contradictores quoslibet, & rebelles per quas inique censuras, de quibus videbitur, & papas Ecclesiasticas, alia re opportuna inuis remedia, appellatione post posita compefcendo.* Ex quo fit, quod iudices non possunt punire contradictores, quando non obediunt privilegijs, moti aliqua magna, seu quasi extrema necessitate, quia tempore necessitatis non solù præcepta humana infringi, sed & Diuina limitari solent, cap. *Disipulos, de consecrat. dist. 5.* Auctor *Ibid. art. 8.* De quo Roman. in *l. si verò, num. 9. §. 2. fallētia 54. ff. soluto matrim. Azeued. lib. 1. Noua Compilat. tit. 3. lib. 1. p. 54. col. 21.* Idem post glossam communiter receptam in *cap. pro illorum v. contradictores, de præb.* docent P. Miranda. d. 4. 45. art. 3. & alij citati sup. n. 2. o.

33 Privilegijs alicuius Religionis, vel Monasterij sublatis non censentur sublata privilegia alteri concessa ad instar, quia non pendent ab alijs in conseruatione, sed tantum quoad productionem, iamque facta sunt propria Religionis, cui ad instar concessa sunt. *Ibid. art. 9.* ¶ Idem post Bald. in *l. omnia, C. de Episc. & cler. Mandos. de privileg. ad instar q. 6. Nau. cōm. de iubileo not. 26. n. 8. docet Suar. d. lib. 8. c. 15. à n. 5. & c. 17. n. 17.*

34 Regulares irreligiosè viuentes possunt vti suis privilegijs, saltē in foro exteriori, quia regula, cessante causa cessat effectus; intelligitur quã-

do causa cessat in cōmuni, non verò in particulari persona, vel personis; argumento *l. nam ad ea, ff. de legatis.* Unde licet in aliquibus Religiosis cesset ratio privilegij, quæ est ob merita, non tamen cessat in alijs Religiosis in communi, quibus merita maximè suffragantur. In foro tamen conscientie dicti Religiosi malè viuentes in periculo versari considerent. *Ibid. art. 10.* De quo Syluest. tit. privilegium q. 10. Couar. in *cap. cum esses, de testamen. nu. 9.* & de sponsalibus 2. p. sub §. 9. num. 8. Soto lib. 4. de iustit. quæst. 5. art. 3. col. 3. Idem docet P. Miranda. tom. 2. quæst. 43. art. 3. ad quod vide quæ tradit Suarez d. lib. 8. cap. 30. à num. 7.

35 Scholares Salmantini sæcularibus negotijs insistentes, scholas raro ingredientes, nec studijs incumbentes, sed ad libitum consummētes, & dissipantes bona Ecclesie illis concessa viuendo luxuriosè non gaudent Eugeniã, quæ fructus beneficij absentibus causa studij conceditur: percipientes autè illos non sunt tui in conscientia, quia in eis cessat causa privilegij, scilicet studiū, sicque ipsum privilegiū cessare consequens est. *Ibidem in principio.* De quo Perez lib. 8. tit. 2. lib. 1. Ordinamen. Idem cum cōmuni Iurisperitorum tradit P. Miranda d. art. 3. in princip.

36 Licet habens privilegium non possit illo vti contra pariter in eodem privilegiatū *l. verum, §. vltimo cum l. sequenti. ff. de minoribus,* is tamē præferendus est alteri, qui privilegium actu habet, & practicè in ea re, & specie, de qua agitur, *l. vltima, ff. quibus ex causis maiores.* Exempli gratia, duo habent privilegium ad petendam restitutionem, si læsus vterque fuerit, & alter eorum Reipublicæ causa absuit, iste alter contra alium pariter absentem restituendus est in damno, quod patitur, quia pro tunc indiget auxilio restitutionis ad reparationem ipsius damni, sicq; habet privilegium in specie, de qua agitur, & in exercito, quia læditur, quod privilegium alter non habet, quia in eadem re, seu causa læsus non inuenitur. Regula igitur, quod privilegiatus non vtitur suo privilegio contra pariter privilegiatū, debet intelligi, quando ex parte vtriusq; concurrat duplex privilegium v. g. dux cum suis militibus habet privilegium Regale, quo possunt compellere oppidanos, seu ciues ad eos hospitio excipiendos, non possunt vti hoc privilegio contra recipientes in suis domibus Fratres Minores (Germani vulgò nuncupati) qui etiam habent privilegium Regale tales milites non recipiendi. *Ibid. art. 11.* De quo Bart. in *l. vltima ff. quibus ex causis maior.* Parlad. lib. 1. quotidian. cap. 17. num. 28. Couar. regula, possessor. 2. p. §. 2. n. 4. ¶ Idem citato nostro Auctore, & traditis multis docet Suar. d. lib. 8. c. 23. à num. 2. P. Miranda. tom. 2. q. 42. art. 7.

37 Privilegia Regulariū quoad absolendū sæculares à reseruatis Papæ, & dispensandū, seu cōmutadū eorū vota nō suspēduntur per Bullā Cruciatæ, quia in illa nō suspēduntur, nisi privilegia personalia singularibus personis immediatè concessa, non verò realia, qualia sunt, quæ cōceduntur Religionibus, idēq; optimè possunt Religionū absoluerē omnes ad eos accēdētes ab omnibus casibus sibi cōcessis per sua privilegia, etiã

si poenitentiam non habeant Bullam Cruciatæ in laicis, ubi publicatur, iuxta sententiam doctissimorum virorum. Tom. 1. quæst. 61. art. 14. & nos supra resolvimus de absolutione quoad sæculares, num. 24. Quomodo privilegia Regularium debeant interpretari, seu declarari, vide supra de legibus à nu. 47. vsq; ad 63. & de consuetudine à num. 1.

De communicatione privilegiorum.

38. Mendicantes habent inter se communicationem privilegiorum, ut declaratum est per Iulium II. Leonem X. Iulium III. Paulum III. & Pium V. apud Bullarium. Præcipue inter Fratres Prædicatores, & Minorum est amplissima privilegiorum communicatio, de quibus omnes ferè citati Pontifices in suis Bullis sermonem faciunt. Pro Ordine Prædicatorum extat quædam specialis Bulla Leonis X. in qua illi comunicat amplissimè motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes gratias, indulgentias, ac alia quæcunq; privilegia, & indulta concessa, & concedenda alijs Ordinibus Mendicantibus. Pro Ordine verò B. P. N. Francisci est alia similis, sed non tam ampla comunicatio privilegiorum concessorum Ordinibus Mendicantibus facta per Alexandrū VI. & alia per Leonem X. & alia amplissima per Clementē VII. in qua motu proprio, & ex certa scientia tribus Ordinibus S. Francisci comunicat omnia indulta, gratias, indulgentias, & alia quæcunq; privilegia concessa, & concedenda alijs quibuscunq; Ordinibus tam Mendicantibus, quàm non Mendicantibus, decernens etiam regulam Fratrum Minorum esse observabilem, meritoriam, ac fundatam in Evangelio. Quæ Bulla confirmata est à Paulo III. Pio III. Pio V. Gregorio XIII. Sixto V. & alijs Pontificibus supra relatis, cū de confirmatione nostrorum privilegiorum egimus. Item gaudent privilegijs Monachū S. Clare, ut habetur in Comp. Minor. v. comunicatio privilegiorum §. 14. omittit aliàs duas Bullas comunicatorias privilegiorum inter Minores, & Prædicatores Sixti III. de quibus in Bullario. Tom. 1. quæst. 55. art. 1. Idē tradit P. Miranda latè tom. 2. q. 46. art. 1. De quo latè Suar. d. lib. 8. c. 16. per totum.

39. Pro Ordine S. Augustini est quædam magna concessio Alexandri VII. apud Bullarium, in qua motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine comunicat dicto Ordini omnia, & singula privilegia omnium Ordinum, & Religionum, quibus sua propria comunicata sunt privilegia. Idem fecit Iulius II. qui etiã confirmavit communicationem privilegiorum, quàm Sixtus III. fecerat inter Augustinenses, & alios Mendicantes, & in alia Bulla declaravit communicationē prædictā cū alijs Ordinibus, & Congregationibus debere intelligi, & ad eam extendi, quæ vius vocis oraculo ab illis impetrata sunt, & tã in forma Brevis, quàm per supplicationes expedita sunt, in quibus placuit, ut sola signatura sufficeret. Tandem pro Ordine Carmelitarum est quædam alia Bulla eiusdem Sixti III. in qua motu proprio, & ex certa scientia

ita comunicat illi omnia indulta, & privilegia concessa Ordinibus Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum sancti Augustini, ac si ipsi Ordines essent specialiter concessa. Ibidem art. 1. Idem tradit P. Miranda d. q. 46. art. 3. & 4.

40. Pro alijs Ordinibus, qui ex privilegio inter Mendicantes numerantur, idem concessit Pius Quintus pro Ordine Minorum, qui declaravit gaudere privilegij Mendicantium, eiusdemque Fratres verè esse Mendicantes, ac per consequens iste Ordo gaudet privilegij concessis, & concedendis alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ut proximè diximus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. Idem statuit idem Pius Quintus pro Ordine servorum Beate Mariæ, qui postquam numeravit quatuor Ordines Mendicantes, videlicet S. Dominici, sancti Francisci, sancti Augustini, & Carmelitarum, præfatos Fratres Servos Beate Mariæ inter eosdem Mendicantes recepit. Idem fecit prædictus Pontifex pro Ordine sancti Hieronymi Iesuatorum, & confirmavit Gregorius X. qui ambo Pontifices idem decreverunt pro Societate Iesu, omnibus personis, domibus, ac Collegijs dicti Ordinis privilegia Mendicantium communicantes, ad beneplacitum tamē & voluntatem Præpositi Generalis, seu deputatarum personarum, & quatenus instituto Societatis non contrariantur, ut aduertit Collector in Compend. §. 4. & 5. Idem tradit P. Miranda dict. art. 4.

41. Pro Ordinibus non Mendicantibus, seu Monachalibus est etiã amplissima comunicatio privilegiorum. Pro Ordine sancti Benedicti ultra concessiones Eugenij Quarti, Iulij Secundi, & Pij Quinti, est quædam magna concessio Gregorij XIII. in qua illi communicat omnia privilegia concessa, & concedenda Ordini Cisterciensi, qui quidem Ordo Cistercij cum habeat communicationem privilegiorum omnium Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, ut statim videbimus, consequenter eodem privilegio communicationis fruatur præfatus Ordo sancti Benedicti. Item est alia bulla amplissima Sixti Quinti pro Congregatione sancti Benedicti in Portugallia, & alia Clementis VIII. pro Congregatione sancti Benedicti Vallisoleti, & alia Leonis X. pro toto Ordine Benedictinorum, quæ omnes extant in Bullario. Pro Cisterciensibus verò est quædam magna ampliatio, & comunicatio privilegiorum facta à Gregorio XII. tam concessorum, quàm concedendorum omnibus Ordinibus, & Pij locis, dummodò tamen sint in usu, & Tridentinis decretis non aduersentur. Item pro Ordine Carthusiensi extant duæ concessiones Gregorij XI. & Pij I. quos refert Collector Mendicantium, in quibus omnia privilegia domus Carthusiæ, & aliorum domorum, ad alias domus Ordinis, etiam in posterum ædificandas extenduntur. Rursum est alia Sixti Quinti, in qua confirmat dicta privilegia, etiam per modum communicationis inter se, aut cum alijs quibusvis

Bul. 20. Pij 5.

Bul. 19. Pij 5.

Bul. 21. Pij 5.

Bul. 13. Greg.

13. & bul. 6.

Comp. Societ.

ist. communi-

catio gratia-

rum §. 2.

Bullar. bul. 5.

Eug. 4. Comp.

Mend. tit. com-

municatio pri-

villegiorum S.

34. & 53.

Bul. 27. & 23.

Sicr. 5. bulla

22. & 23. Cle-

mes. 8. & bul.

37. Leon. X.

Bull. 3. Greg.

gor. 13.

Ordinibus. Item pro Ordine D. Hieronymi in Hispania Pius III. Pius V. & Sixtus V. amplissimam fecerunt communicationem privilegiorum alijs quibuscunque Ordinibus, & Congregationibus tam virorum, quam mulierum concessorum, ut habetur in Compend. D. Hiero. quam Clemens VIII. confirmavit (sicut antea fecerat Julius II.) quatenus tamen privilegia sunt in usu, & decretis Tridentinis, ac Regularibus institutis ipsius Ordinis contraria non existunt. *Ibid. a. 6. vsque ad 9.*

Cep. D. Hier. titul. extensio priuil. 9. 16. Bull. 19. Cle. 8. & bul. 7. Julij 3.

42 Pro Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum est etiam quedam amplissima communicatio privilegiorum facta per Leonem X. & Adrianum Sextum, qua conceduntur Fratribus, & Monialibus ipsius Ordinis concessa omnia, & concedenda Fratribus Mendicantibus, & Sixtus Quartus antea confirmauerat donationes Regum factas pro Redemptione Captiuorum, ut habetur in Bullario, quæ omnia confirmata sunt postea per Gregorium XIII. qui extendit dicta privilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se, & cum alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ad Conuentus postea erigendos, & in posterum recipiendos de Apostolicæ potestatis plenitudine, quatenus sunt in usu, & decretis Tridentinis non aduersantur. *Ibidem art. 10. Vide pro Ordinibus non Mendicantibus P. Miranda dict. quæst. 46. art. 5.*

Bul. 4. Adr. 6. num. 3.

Bul. 48. Six. 4.

Bul. 29. Gregor. 13.

Bul. 28. Pij 5.

43 Item pro Ordine Crucigerorum extat quedam bulla Pij V. apud Bullarium, in qua confirmantur institutum, & privilegia dictæ Societatis, & alia Gregorii XIII. in qua illi communicantur omnia privilegia concessa tam Mendicantibus, quam non Mendicantibus, teste Capucino in Addit. ad Compen. Mendicant. Idem fecit Sixtus V. pro Fratribus ministrantibus infirmis, quorum institutum, & libertatem, seu facultatem colligendi elemosynas pro infirmis confirmavit apud Bullarium. Item pro Ordine Sanctæ Mariæ à Mercede est etiam quedam concessio Leonis X. & alia Sixti V. qui illi communicat omnia privilegia concessa, & concedenda Mendicantibus Ordinibus, & non Mendicantibus. *Ibidem art. 11. & 12.*

Bul. 19. Sixt. 5.

Bul. 15. & 16. Gregor. 13.

Bul. 20. Clement. 8.

44 Item Ordinis Præmonstratensis privilegia, etiam per modum communicationis confirmavit Gregorius XIII. apud Bullarium, quatenus sunt in usu, & non sunt reuocata, nec contraria Tridentino Concilio, & Clemens VIII. illi communicavit omnia privilegia Ordinis Cisterciensis concessa, & concedenda, & consequenter ea, quæ sunt propria Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, quæ dicto Ordini Cisterciensi taliter esse concessa, diximus supra num. 40. vbi vide. *Ibidem*, apud Bullarium.

Bul. 11. Gregor. 13. n. 10. & bul. 12. n. 16.

45 Item pro Ordine sancti Basilij Prouinciæ Hispaniæ extat apud idem Bullarium duæ bullæ Gregorii XIII. in quibus confirmat eius institutum, & communicat dictæ Congregationi omnia privilegia Ordini sancti Basilij, & Congregationi montis Cassini, seu S. Iustine de Padua

Padua Ordinis sancti Benedicti concessa, & concedenda, quatenus sunt in usu, & decretis Tridentinis, ac ipsius Ordinis sancti Basilij non aduersantur institutis. Quod pro expresso haberi debet, etiam si non exprimeretur, ut infra num. 53. dicemus.

46 Quantum verò attinet ad Moniales, Sixtus Quartus communicauit fororibus sanctæ Claræ, & B. Dominici, earumque monasterijs, procuratoribus, Syndicis, oblatis, & alijs personis omnia indulta, gratias, & privilegia concessa, & concedenda Fratrum Minorum, & Prædicatorum Ordinibus, & personis, domibus, procuratoribus, Syndicis, & Conuersis, seu oblatis, quatenus earum sexui, & statui non contradicunt. Idem, sed magis amplè concessit Bonifacius Octauus, & amplissimè Clemens VII. apud Bullarium, addens concessionem, & communicationem omnium concessorum, & concedendorum quibuscunque Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, sicut Fratribus Minoribus concesserat, ad dictas Moniales Clarissas se extendere. Idem præter quantum ad Dominicanas fecit Leo X. sed non tam amplè, concedens tantum illis concessa, & concedenda Mendicantibus motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine. Item idem Leo X. extendit dicta privilegia Monialibus sanctæ Claræ concessa, & concedenda ad Tertiarias Franciscanas in congregatione sub obedientia Fratrum Minorum degentes, quod amplissimè confirmavit Clemens Septimus, communicans dictis Tertiarijs Ordinis de Po-tentia vtriusque sexus tam in communitate, quam in suis domibus priuatim degentibus, eorumque personis, domibus, & rebus omnia privilegia Mendicantibus concessa, & concedenda, non solum ad instar, sed æquè principaliter absque vlla prorsus differentia, ac si dicto Ordini essent specialiter concessa: & Innocentius Octauus multo antea concesserat, ut Tertiarij vtriusque sexus in particulari viuenter fruere gratijs, & indultis concessis Tertiarijs in communi viuentibus, quæ omnia confirmata sunt per Paulum Quartum, Pium Quartum, Pium Quintum, Gregorium XIII. Sixtum Quintum, Clementem VIII. ac Paulum Quintum in bullis supra citatis, cum de confirmatione privilegiorum egimus. Idem tradit P. Miranda dict. quæst. 46. art. 2.

Bulla. bul. 14. Sixt. 4. n. 52. & bulla. 20. num. 4.

Bul. 5. Bonif. 8. & bulla 2. Clemen. 7.

Bul. 33. Leo. 10.

Bul. 21. Leo. 10.

Bul. 5. Cle. 7.

Bulla. bul. 33. Pij 5.

Pro quo aduerte, quod non omnes Tertiarij in particulari viuenter gaudent privilegij dictorum Fratrum, sed tantum sores continentiam virginalem, aut vidualem promittentes, & habitum Tertij Ordinis sub obedientia prælatorum Ordinis Minorum gestantes. Cateri autem, ut coniugati, & alij extra supradictos tantum habent spiritualia, scilicet indulgentias, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, & referuntur in Bullario, de quo infra de Tertiarijs iterum redibit sermo.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

Bulla. 16. & 44. Leon. 10.

ciali indultum Apostolicum, quia in supradictis bullis tantum conceduntur priuilegia supra dicta Monialibus præfatis sub obedientia Fratrum Minorum degentibus. *Ibidem art. 13. & 14.* Vide infra de Tertiarijs num. 10.

Comp. Mendicant. tit. communicat. priuileg. §. 18.
Bulla. 5. Gregor. 13.
Bul. 1. Urb. 4.
47 Eisdem priuilegijs gaudent Moniales Conceptionis sub cura eorundem Fratrum Minorum viuentes, ex Leone X. apud Compend. Mendicant. & refertur ex parte in quadam bulla Gregorij XIII. apud Bullarium. Pro Monialibus verò Cisterciensibus extat apud idem Bullarium quædam bulla Urbani Quarti qua illis communicat priuilegia Ordinis. Quædam ex dictis bullis referuntur vbi supra citatis articulis. *Ibidem art. 15.*

Pro quo adhuc aduerte, quod Moniales quæcunque fuerint commissa regimini, & cura Fratrum Minorum, etiam si diuersi Ordinis, & instituti sunt à Clarissis, & Tertiarijs gaudent priuilegijs dictorū Fratrum Minorum, vt habetur in Compendio Minorum. Vnde Moniales Conceptionis in Hispania, de quibus proximè diximus, & Moniales S. Ioannis apud insigne oppidum de Estremoz mea patria, quæ Ordinem Militiæ sancti Ioannis Ierosolymitani (vulgus appellat de Malta) profitentur, quarum illustre monasterium fundauit serenissimis Infans Portugalliæ DD. Ludouicus inuictissimus, ac Christianissimus Emanuelis Lusitanorum Regis filius, quia tamen sub cura, & regimine prætorum prouinciæ Algarbiorum Ordinis Minorum sunt, eorundem priuilegijs fruuntur, quibus etiam gaudebunt aliæ similes (si quæ fuerint) etiam si diuersi instituti, & Ordinis sint. *Ibidem art. 15.* De quo Portel verb. communicatio priuilegiorum num. 4. qui idem docet.

Bul. 34. Gregor. 13.
Bul. 2. Adr. 6.
48 Ordo Militaris de Auis, & aliæ Militiæ Portugalliæ fruuntur eisdem priuilegijs concessis, & concedendis Ordinibus Militaribus Castellæ, ex concessione Gregorij XIII. relata apud Bullarium, quorū aliqua referuntur in quadam bulla Adriani Sexti pro eisdem Militijs Castellæ.

Bul. 3. & 4. Adrian 6.
Trid. Sess. 24. c. 11. de Refo. Bulla 44. Leo 8. & bulla 8. Sixti 5.
49 Fratres sæculares vtriusque sexus (Germani vulgo nuncupati) Ordinis Sanctissimi Trinitatis de Redemptione Captiuorum, vel scapularium dicti Ordinis de manu alicuius prælati deferentes, seu etiam aliquid de bonis suis pro redemptione captiuorum erogantes gaudent priuilegijs ipsorum Fratrum quoad indulgentias, & peccatorum remissiones, ac participationem suffragiorum Ordinis tantum, ex Leone X. & Adriano Sexto apud Bullarium: sed quoad alia à iurisdictione ordinariorum non sunt exempti, ne eorum iurisdictionem perturbent, & occasionem maioris vitæ ex dictis priuilegijs summant, contra neminem Concilij Tridentini, Eodem priuilegio gaudent Chordigeri Franciscani, & Corrigiati Augustinenses, ex Leone X. & Sixto V. apud Bullarium, sicut & fratres, seu Germani hospitantentes Religiosos in suis domibus, vt supra de Hospitalibus nupit, ex parte diximus, vbi de hospitantibus Fratres

Fratres Minores resoluimus habere multa priuilegia à Regibus Hispaniæ concessa. *Ibidem art. 6.*

50 Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegijs communicant etiam in concessis Societati Iesu, non obstante clausula, ne alijs Ordinibus communicentur sua priuilegia, quia Gregorius XIII. absolute concessit Cisterciensibus, & Crucigeris in bullis superius relatis n. 40. & 42. vt fruantur omnibus concessis alijs Ordinibus, etiam Societati Iesu, & Pontifices successores sine aliqua limitatione nostra priuilegia, etiam per viam communicationis concessa confirmarunt, vt patet ex superioribus. Verum est tamen, quod per dictam cōmunicationem priuilegiorum Societatis factam alijs Ordinibus non communicatur illis restrictio vsus dictorum priuilegiorum per dispensationem, & beneplacitum Generalis Præpositi, sicut ipsi Societati concessit Gregorius 17. in bulla supra relata num. 39. quia hæc limitatio facta ad bonum regimen Societatis non extenditur ad alias Religiones participantes, in quibus est diuersa regiminis ratio, non enim communicant in pœnis, sed in fauoribus, & priuilegijs: odia namque restringi, fauores conuenit ampliari, vt vulgaris iuris regula habet. Vnde alij Religiosi à Iesuitis optimo iure possunt vt dictis priuilegijs per communicationem absq; dispensatione, seu beneplacito suorum Generalium. *Ibidem art. 17.* De quo Suarez de legibus lib. 8. cap. 17. à num. 5. quidquid neget, F. Ioannes Crucius in epitom. lib. 2. cap. 4. §. secundo sequitur, Portel verb. cōmunicatio priuilegiorum num. 5.

51 Priuilegia, & indulta concessa vni monasterio Mendicantium sunt communia omnibus vtriusque sexus monasterijs illius Religionis, & ad inftar communicant aliæ Religiones participantes. Ita Iulius II. & Leo X. concessit Mendicantibus apud Bullarium, & Compend. Mendicant. titulo, communicatio priuilegiorum §. 22. & Pius Quartus Ordini Diui Hieronymi apud eius Compend. titulo, extenso priuilegiorum. Vnde illud magnum indultum indulgentiæ concessum Conuentui Beatæ Mariæ de Portiuncula apud Afsissium omnibus vtriusque sexus monasterijs Ordinis Minorum sit commune. Itaque priuilegia concessa vni, vel pluribus monasterijs, omnibus alijs eiusdem Ordinis sunt communia, non tamen concessa Religiosis priuatis communicantur alijs Religiosis Ordinis, ex declaratione Leonis X. secus tota Religionum obseruantia funditus euerteretur. *Ibidem art. 18.*

52 Communicatio dictorum priuilegiorum debet fieri de prælatis Generalibus vnius Ordinis ad prælatos Generales alterius, & de prælatis localibus, & eorum Vicarijs ad prælatos locales, & eorum Vicarios quoad potestatem absoluendi, & dispensandi, & similiter de Congregationibus vnius ad Congregationes alterius Ordinis, & de Religiosis non prælatis ad Religiosos non prælatos, & de festiuitatibus ad festiuitates, ita quod concessa Congregationibus, vel Fratribus, ac festiuitatibus

Z z z z

tatibus

Bul. 18. Iul. 2
Comp. Mendicant. tit. commun. priuileg. §. 22.
Compend. D. Hier. tit. extens. priuileg.

catibus v.g. sancti Dominici, respectu concessa videantur familijs, locis, ac festiuitatibus sancti Francisci, & aliorum Sanctorum Ordinis Minorum, licet sint in maiori numero, quam festa Ordinis Prædicatorum
Bul. 2. Jul. 2. sunt, ita declarauit Iulius Secundus in bulla supra relata, & in alia bulla, quod familia Cisterciotana apud nos Minores gaudeat concessis familiæ Ultramontanæ. Vnde indulgentia plenaria concessa à Sixto Quinto visitantibus Ecclesias Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, eadem censetur concessa pro Ecclesijs Prædicatorum in festis suorum Sanctorum, & è contra. Idem est quoad suspensionem interdicti, de quo supra de interdicto num. 25. & 26. dictum est à nobis. *Ibid. art. 20.* Vide apud Bullarium duas bullas Sixti Quarti.

53 Religio participans, seu communicans in priuilegijs cum alijs Ordinibus, ac si illi specialiter concessa fuissent, potest uti dictis priuilegijs contra illum Ordinem, cui primum fuerunt concessa, & per quod communicationem ipsa participat, quia iam facta sunt propria ipsius Religionis communicantis, eademque habet independentem ab alijs, ac si illi specialiter concessa fuissent. Nec obstat regula, quod priuilegiatus non potest uti suo priuilegio, seu agere contra pariter priuilegiatum, quia hic non militat ex ratione supradicta num. 36. At illi, qui dependentem communicant priuilegia Religiosorum, ut sunt familiares & Donati, ac similes non possunt uti dictis priuilegijs contra ipsos Religiosos, à quibus ea dependentem habent, non enim æquum est, ut quod in fauorem Religiosorum principaliter fuit concessum, contra ipsos, seu in eorum dispendium retorqueatur. Verum est tamen, quod post Tridentinum Concilium dicti familiares, & seruitores priuantur omnibus priuilegijs iurisdictionem Episcopalem perturbantibus, nisi dicamus dicta priuilegia Regularium, etiam si sint cõtra Tridentinum Concilium esse reuadata in foro conscientie per Pium Quintum, ut in superioribus diximus, ac per consequens posse illis frui dictos seruitores, & familiares, saltem in foro conscientie. *Ibid. art. 21.* De quo vide Cordub. in Compend. verb. communicatio priuilegiatorum in fine, Suarez dict. lib. 8. cap. 23. num. 4. qui idem docent.

Sed ego adhuc de hoc multum dubito, & non obstante dicto Auctoris existimo, non posse dictos seruitores, & familiares uti dictis priuilegijs contra Religiosos, etiam in foro anime, tum quia hic agitur de foro externo, & non interno, tum etiam, quia talis reuolutio priuilegiatorum pro foro conscientie in fauorem Religionum facta fuit, ac pro inde non debet contra ipsorum personas, & in earum dispendium prohi, qui ea dependentem, & intuitu Religiosorum participant, retorqueri, iuxta vulgatam iuris regulam 41. in 6. & cap. quid per non dicitur, iuncta Glossa de verborum significatione, ut supra perpendimus. Ita debet intelligi, & explicari sententia Auctoris, dict. art. 21. Et tenent in nostris ferè terminis P. Miranda tom. 2. quest. 46. art. 9. & Suarez dict. lib. 8. cap. 16.

num.

num. 11. & 12. & generalius idem docent Panormitan. in cap. ex parte 1. de foro competent. num. 14. Bartol. in l. donationes 26. C. de donat. inter viuum & vxor. & probari potest ex l. si index 14. ff. de minorib.

54 Priuilegia repugnantia obseruantie Religionis, cui fit communicatio, non veniunt communicanda, nec illis frui potest talis Ordo participans, etiam si id non exprimat in bulla communicationis, semper enim intelligitur appositum, & expressum, alias cederet non in fauore, sed in odium, non in ædificationem, sed in destructionem, & dispersionem Religionum, quod est maximè alienum à mente Pontificum. *Ibidem articulo 22.* ¶ Idem docet Suarez dict. lib. 8. cap. 17. à num. 3. idque confirmat bene argumento cap. vlt. de obseruat. ieiun.

55 In generali communicatione priuilegiatorum non censentur concessa futura priuilegia, seu in posterum concedenda, nisi id apertis verbis exprimat Pontifex in suis litteris: est communis sententia Doctorum. Tomo 3. quest. 51. artic. 1. De quo Bald. in l. omnia 35. C. de Episcop. & cleric. Abb. in cap. super specula, num. 5. de cleric. vel monachis. ¶ Idem docent Suarez lib. 8. de legibus cap. 17. num. 16. P. Miranda dicta quest. 46. art. 5.

56 Non communicatur Religioni communicanti in priuilegijs alterius Religionis non vsus alicuius priuilegij, maximè si ex ignorantia talis priuilegij huiusmodi non vsus ortum habuit (ut sepius, nè dicam semper solet contingere:) sicut è contrario non communicatur vsus priuilegij alteri Religioni, vbi contrarius priuilegij vsus sufficiens ad inducendum præscriptionem viget. *Dicta q. 55. art. 19. tom. 1.* De quo Panormitan. in cap. cum accessissent, de constit. in fine, Syluest. verb. priuilegium quest. 11. Idem tradunt Mandos. in tract. de priuilegijs ad instar quest. 6. Suarez citatis eo, & nostro Auctore dict. cap. 17. num. 17. P. Miranda quest. 46. art. 8.

57 Quando communicantur alicui Religioni priuilegia aliarum Religionum, ac quibus illæ vtuntur, potiuntur, & gaudent, illa censentur concessa, & communicata, quæ concessione tempore erant in vsu, non verò quæ non erant in vsu, vel per non vsu erant amissa, quia horum, tanquam non entium (quorum nullæ sunt qualitates) nulla potuit fieri communicatio. Item per talem clausulam censentur communicata priuilegia per præscriptam consuetudinem acquisita, quæ habet vim priuilegij, l. 1. in fine, ff. de aqua pluuiæ arcenda, licet de his nulla apud alias Religiones sit specialis concessio à Sede Apostolica emanata: At non veniunt communicanda consuetudine postea acquirenda in futurum, nisi id specialiter concedatur. *Dicta quest. 51. art. 2. & Tomo. 1. quest. 11. art. 8.* De quo Glossa in l. 2. & Bald. in Rubric. C. quæ sit long. consuetud. Menoch. de arbitrarijs lib. 2. casu 83.

58 Huiusmodi autem vsus non requiritur, quod sit actualis, sed sufficit, quod sit in potentia, seu quod dictis priuilegijs uti poruerint

ZZZZ 2

tempo

*Bul. 2. Jul. 2.**Bul. 16. Six. 5.**Bul. 14. Six. 20.**Six. 4.**Gr. d. sep. 24.**6. 11. de Refo.*

Explicatur,

& elucidatur

doctrina

Auctoris.

tempore concessionis Religiones, cum quibus communicatur in ipso privilegio, quia hæc potentia propinqua actui habetur pro actu, & vix inueniri poterit aliquod privilegium, quod actualiter sit in usu apud aliquam Religionem: non tamen sufficit, quod iste usus sit in potentia remota, seu possit acquiri in futurum: iuxta quod supra diximus posse uti privilegiis consuetudine acquisitis, non vero in posterum acquirendis. *Ibidem art. 3.* De quo Bald. cons. 130. Oldrad. consil. 118. vers. quoniam ad inuestigandum num. 12. Ruin. consil. 8. lib. 5.

Idem ferè docet Suarez dist. lib. 8. cap. 34. num. 4. & 5. ubi usum in potentia, quem nos vocamus, dicit usum merè negativum, qui non destruit privilegium, & ad hoc citat *l. in filiis. c. de decurion. lib. 10.* ibi, & si necessitas non exigat, amen patria non remittit: ubi Glossa ait: *quædam enim habere possumus, & si nobis utilia non sunt*, & notat etiam ibi Barr. & Glossa in cap. ut privilegia, verb. semel in anno, de privileg. ubi Panormita. Mandos. de privileg. ad instar glos. 1. 1. num. 9. Balbo tract. de præscript. 4. p. quintæ part. principal. quæst. 4. num. 5.

59 Privilegium præsumitur esse actu in usu ad hoc, ut Religio communicans illo frui possit, si apparet fuisse in usu apud Religionem, cum qua communicat eo tempore, quo concessio facta fuit, quia qui hodie suo utitur privilegio, illo usum fuisse olim præsumitur. Quod si non apparet nunc in usu non esse, sed tantum constat aliquando fuisse in usu ante concessionem factam Religioni communicanti, in usu fuisse tempore concessionis etiam præsumitur, cum de præterito in futurum præsumatur, *l. ex persona. c. de probationibus.* Si vero apparet, privilegium nunquam in usu fuisse, etiam tempore concessionis talis non usus præsumitur: unde ut communicans illo uti possit, oportet probare ipsum in usu fuisse tempore præfatae concessionis, quia usus, eum sit quid facti, non præsumitur, nisi probetur. *Ibid. art. 4.* De quo Bertrand. consil. 199. volum. 2. num. 3. in antiquis, Rauena de consuetud. nu. 49. Rochus de Curte de consuetudine 1. p. num. 19.

De amissione privilegiorum in Religionibus.

60 Primo privilegium ad faciendum aliquid amittitur per non usum decennii *l. 1. ff. de nundinis*, nisi sit Ecclesia, aut monasterium, quæ non perdunt privilegium, nisi per non usum quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta quoad Regulares, ex Eugenio Quarto, imò & centum ex alio indulto eiusdem Eugenii in superioribus sæpe relato, de præscriptionibus num. 2. vel nisi veniat casus non utendi privilegio, Glossa in cap. Abbate S. Silvan, verb. donec, de verbor. signific. vel etiã nisi ad sit impedimentum inculpabile non utendi, *l. & Attilianus. ff. de seruitut. prædictor. rusticorum*, Glossa in dist. cap. Abbate verb. donec. Vel nisi privileg.

privilegium sit ad exceptionem, ut si concedat, quod super aliquo faciendo molestia non inferatur, tunc enim privilegiatus semper poterit operatione exceptionis molestiam repellere, quævis privilegio per decennium usus non fuerit, *l. pure. §. final. ff. de doli except.* vel tandem nisi privilegii remunerationis gratia sit concessum, quia tunc induit naturam contractus, estque irrevocabile, extradictis à Doctoribus mox citandis: *Ibid. d. quæst. 51. art. 5.* De quo Roman. cons. 436. num. 14. Alexan. cons. 216. col. 1. lib. 1. Mandos. de privilegijs ad instar glos. 15. num. 26.

Idem ferè docet Bart. in d. l. 1. ff. de nundinis, Cinus, Salicetus, & Iason in *l. falsò. c. de divers. rescrip.* Natta cons. 636. num. 37. DD. in cap. accedentibus, de privileg. Bosius de Princip. & eius privilegijs. Vide adhuc auctores à nobis citatos supra, num. 29. præcipuè Suarez d. lib. 8. cap. 34. à num. 19. & cap. 35. præcipuè à num. 11. & 21.

61 Secundò, privilegium non faciendū ex contrario usu, seu actu unico contrario ipsi privilegio amittitur, & privilegiatus renunciasset videtur suo privilegio, glos. in ca. ex ore, verb. renunciasset, per textum ibi: *his, quæ sunt à maior. part.* nisi privilegium habeat effectum successivum, & reiterabile, ut est exemptio à solutione annua, nam tunc requiritur continuatio plurimum actuum contrariorum per triginta, vel quadraginta annos, cap. si de terra, cap. accedentibus, de privileg. Vel nisi contraentio fiat per eum, qui privilegio renunciare non potest, ut per monachum facientem contra privilegium Religionis, quia tunc non perditur, nisi per lapsum temporis ad præscribendum requisitum. *Ibidem dist. art. 5.* De quo Bart. & DD. in *l. fin. ff. de constitut.* & in cap. cum accessissent, de constitut. Bald. cons. 337. lib. 4. Iason in *l. fin. ff. de constit. Principum*, Mandosius ubi supra num. 2. ¶ Idem post multos rextus, & auctores tradit latè Suarez d. c. 35. à nu. 2. & præcipuè à num. 11. & 21.

62 Privilegio prohibitivo continenti decretum irritans nullo temporis spatio per actus contrarios potest renunciari, ex decisione Rotæ, nisi totum concernat solum privilegiati fauorè, tunc enim per actus contrarios illi renunciari posse, tenent plures. *Ibid. art. 6.* De quo Mandos. de privilegijs ad instar glos. 15. num. 3. post alios. ¶ Idem post multa ante à se tradita resoluit Suarez d. c. 35. n. 23. ad finem.

63 Sicut consuetudini non censetur derogatum unico actu contrario, imò nec bina contraentione, ex glossa communiter approbata in *l. nemo. 1. 23. §. temporaria. ff. de Regul. iur.* ita à fortiori non censetur derogatum privilegio non faciendū consuetudine quæsto per unicum actum, ex communi DD. in cap. accedentibus de privilegijs, & in cap. cum accessissent de constitutionibus, nisi actus contraentionis sit collegialiter factus, nam eò casu censetur derogatum consuetudini ex unico actu, nisi protestatio in forma publica præcesserit. *Ibid. art. 7.* De quo Bart. & Bald. in *l. 1. c. de his qui sponte muner. public. lib. 10.* Mandos. ubi sup. nu. 33. Natta cons. 636. lib. 3. Idem ferè docet Suarez lib. 7. de legibus c. 20. num. 20. & 21.

tempore concessionis Religiones, cum quibus communicatur in ipso privilegio, quia hæc potentia propinqua actui habetur pro actu, & vix inueniri poterit aliquod privilegium, quod aequaliter sit in usu apud aliquam Religionem: non tamen sufficit, quod iste usus sit in potentia remota, seu possit acquiri in futurum: luxia quod supra diximus posse uti privilegiis consuetudine acquisitis, non vero in posterum acquirendis. *Ibidem art. 13.* De quo Bald. consil. 130. Oldrad. consil. 118. vers. quoniam ad inuestigandum num. 12. Ruin. consil. 8. lib. 5.

Idem ferè docet Suarez dict. lib. 8. cap. 34. num. 4. & 5. ubi usum in potentia, quem nos vocamus, dicit usum merè negativum, qui non destruit privilegium, & ad hoc citat *l. in filijs, c. de decurion. lib. 10. ibi, & si necessitas non exigit, amen patria non remittit*: ubi Glossa ait: *quadam enim habere possumus, & si nobis utilia non sunt*, & notat etiam ibi Bart. & Glossa in cap. *ut privilegia, verb. semel in anno, de privileg.* ubi Panormita. Mandos. de privileg. ad instar glos. 11. num. 9. Balbo tract. de præscript. 4. p. quintæ part. principal. quest. 4. num. 3.

59 Privilegium præsumitur esse actu in usu ad hoc, ut Religio communicans illo frui possit, si apparet fuisse in usu apud Religionem, cum qua communicat eo tempore, quo concessio facta fuit, quia qui hodie suo utitur privilegio, illo usum fuisse olim præsumitur. Quod si non apparet nunc in usu non esse, sed tantum constat aliquando fuisse in usu ante concessionem factam Religioni communicanti, in usu fuisse tempore concessionis etiam præsumitur, cum de præterito in futurum præsumatur, *l. ex persona, c. de probationibus*. Si vero apparet, privilegium nunquam in usu fuisse, etiam tempore concessionis talis non usus præsumitur: unde ut communicans illo uti possit, oportet probare ipsum in usu fuisse tempore præfate concessionis, quia usus, eum sit quid fieri, non præsumitur, nisi probetur. *Ibid. art. 4.* De quo Bertrand. consil. 199. volum. 2. num. 3. in antiquis; Rauena de consuetud. nu. 49. Rochus de Curte de consuetudine 1. p. num. 19.

De amissione privilegiorum in Religionibus.

60 Primo privilegium ad faciendum aliquid amittitur per non usum decennii. *l. 1. ff. de nundinis*, nisi sit Ecclesia, aut monasterium, quæ non perdunt privilegium, nisi per non usum quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta quoad Regulares, ex Eugenio Quarto, imò & centum ex alio indulto eiusdem Eugenio in superioribus sæpe relato, de præscriptionibus num. 2. vel nisi veniat casus non utendi privilegio, Glossa in cap. *Abbate s. Silvanii, verb. donec, de verb. signific. vel etiã nisi adsit impedimentum inculpabile non utendi, l. & Astilicinus, ff. de seruitut. prædior. rusticorum*, Glossa in dict. cap. *Abbate verb. donec*. Vel nisi privile-

privilegium sit ad exceptionem, ut si concedat, quod super aliquo faciendo molestia non inferatur, tunc enim privilegiatus semper poterit exceptionis molestiam repellere, quanvis privilegio per decennium usus non fuerit, *l. pure, §. final. ff. de doli except.* vel tandem nisi privilegium remunerationis gratia sit concessum, quia tunc induit naturam contractus, estque irrevocabile, extradiotis à Doctonibus mox citandis *Ibid. d. quest. 51. art. 5.* De quo Roman. consil. 436. num. 14. Alexam. consil. 216. col. 1. lib. 1. Mandos. de privilegijs ad instar glos. 15. num. 20.

Idem ferè docet Bart. in d. *l. 1. ff. de nundinis*, Cinus, Salicetus, & Iason in *l. falsò, c. de divers. rescrip.* Nata consil. 636. num. 37. DD. in cap. *accidentibus*, de privileg. Bosius de Princip. & eius privilegijs. Vide ad hoc auctores à nobis citatos supra, num. 29. præcipuè Suarez d. lib. 8. cap. 34. à num. 19. & cap. 35. præcipuè à num. 11. & 21.

61 Secundò, privilegium non faciendi ex contrario usu, seu actu unico contrario ipsi privilegio amittitur, & privilegiatus renunciare videtur suo privilegio, glos. in ca. *ex ore, verb. renunciasse*, per textum ibi: *his, qua sunt à maior. part.*, nisi privilegium habeat effectum successivum, & reiterabile, ut est exemptio à solutione annua, nam tunc requiritur continuatio plurimum actuum contrariorum per triginta, vel quadraginta annos, cap. *si de terra, cap. accedentibus, de privileg.* Vel nisi contraentio fiat per eum, qui privilegio renunciare non potest, ut per monachum facientem contra privilegium Religionis, quia tunc non perditur, nisi per lapsum temporis ad præscribendum requisiti. *Ibidem dict. art. 5.* De quo Bart. & DD. in *l. fin. ff. de constitut. & in cap. cum accessissent, de constitut.* Bald. consil. 377. lib. 4. Iason in *l. fin. ff. de constit. Principum*, Mandosius ubi supra num. 2. ¶ Idem post multos rextus, & auctores tradit latè Suarez d. c. 35. à nu. 2. & præcipuè à num. 11. & 21.

62 Privilegio prohibitivo continenti decretum irritans nullo temporis spatio per actus contrarios potest renunciari, ex decisione Rotæ, nisi totum concernat solum privilegiati fauorè, tunc enim per actus contrarios illi renunciari posse, tenent plures. *Ibid. art. 6.* De quo Mandos. de privilegijs ad instar glos. 15. num. 3. post alios. ¶ Idem post multa ante à se tradita resoluit Suarez d. c. 35. n. 23. ad finem.

63 Sicut consuetudini non censetur derogatum unico actu contrario, imò nec bina contraentione, ex glossa communiter approbata in *l. nemo 123. §. temporaria, ff. de Regul. iur.* ita à fortiori non censetur derogatum privilegio non faciendi consuetudine quæsito per unicum actum, ex communi DD. in cap. *accidentibus de privilegijs, & in cap. cum accessissent de constitutionibus*, nisi actus contraentionis sit collegialiter factus, nam eò casu censetur derogatum consuetudini ex unico actu, nisi protestatio in forma publica præcesserit. *Ibid. art. 7.* De quo Bart. & Bald. in *l. 1. c. de his qui spontè muner. public. lib. 10.* Mandos. ubi sup. nu. 33. Nata cõf. 236. lib. 3. Idem ferè docet Suarez lib. 7. de legibus c. 20. num. 20. & 21.

De extensione priuilegiorum.

64 Priuilegia concessa Religioni censentur etiam per extēsiōnem concessa p̄latis Religionis, cum per electionem in p̄latos non desinant esse de corpore Capituli, seu communitatis. *Ibid. ar. 8. De quo Bart. in l. quod constat, ff. de Milit. testamen. Mandos. vbi sup. glof. 5. num. 8. & 9. Vide ad hoc Suarez dict. lib. 8. cap. 9. num. 8. vbi agit, an idem sibi met cōcedere possit priuilegium, & c. 10. per totum, an priuilegium comprehēdat alios extra eos, qui in ipso exprimiuntur, & c. 11. tractat, an priuilegiū extendatur ad coniuncta, seu correlatiua.*

65 Non tamen concessa Abbati, ad commendatarium, etiam perpetuum, cui Abbatia est commendata, protrahuntur, quia in eo cessat ratio finalis priuilegij, quod gratia, ac intuitu Ordinis, & Regulæ conceditur, quā ipse commendatarius non proficitur, ac per consequens, nec priuilegij Religioni concessis, in qua extat cōmenda, fruitur. *Ibid. ar. 9. De quo Bart. in d. l. quod constat, de Milit. testamen. Vide ad hoc Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 8. num. 84. & quæ diximus resol. 1. nu. 16.*

66 Quando priuilegia, nisi per singulares personas exerceri, & p̄dicari nequeunt, ut sunt apud Religiones concessa pro p̄dicationibus, confessionibus, sacramentorum administratione, indulgentiarum, lucratione, & similibus, quorum exercitium non ad communitatem, sed ad singulares personas pertinet, concessa corpori, seu communitati quorū ipsa cōmunitas collegialiter sumpta non est capax, ad singulos protrahi, & extendi ex p̄sumpta concedentis mente interpretatur: se cuius priuilegiū frustratorium redderetur argumento *cap. si sententia, de sentent. excommunicat. lib. 6. & cap. per exemptionem, de priuilegijs, eodem lib. 6. Auctor Ibid. ar. 10. De quo D. Thom. in 4. dist. 25. quæst. 2. Ludou. Gomez in regula de iudomat. quæst. 2. num. 4. Alciat. lib. 3. de p̄sumptionibus, p̄sumpt. 34.*

67 Priuilegia singularibus personis Religionis concessa ad Prouinciales, & Generales eiusdem, etiam si à concedente non exprimat, extendi certissimi iuris est, nisi aliud ex mente eiusdem concedentis conijciatur, nam in favorabilibus, & in materia proportionabili Abbas venit appellatione Monachorū, ex glof. in *cap. finali, vbi DD. de simonia*, nec dicit p̄latis per adeptionē suorū officiorū desinunt esse Religiosi, nec debet esse deterioris conditionis, quā alij sibi subditi. *Ibid. ar. 11. De quo Armilla verb. Abbas, Mandos. vbi supra glof. 6. num. 29. de priuilegijs ad instar. Vidē ad hoc Sanchez vbi supra num. 84.*

68 Priuilegia Religioni, vel eius singularibus personis cōcessa, ad nouitios non extenduntur, nisi id expresse declaratur, ut solet fieri, quia hi neq; verē, neq; sum effecta Religiosi dici queunt *cap. Religioso, §. quamuis de sentent. excom. lib. 6. Auctor Ibid. ar. 12. De quo Tirac. de vtroq; retracta. tit. 1. §. 1. gl. 8. n. 2. vbi ad 41. Idē docet Sua. d. lib. 8. c. 17. n. 14. ad fin.*

RESOLV

RESOLVTIO CXVI.

De viua vocis Oraculis,

GRATIA solo viua vocis oraculo facta quoad se perfecta est, & valida, sed ad probationē indiget scriptura. Leo. X. apud Bullariū concessit Fratribus Minoribus, ut possint *Bull. orac. 4. & 22. Leo. 10.* securā conscientia uti omnibus concessis à Sede Apostolica, prout in libris Ordinis reperiuntur, quæ omnia de nouo cōcessit promaiori securitate. Item etiam concessit, quod viua vocis oracula non sint minoris efficacit, & valoris, quam si per Bullam, aut Breue essent cōcessa in foro conscientia tantum. *Tom. 3. quæst. 22. ar. 1. & 2. Vide supra de priuilegijs, num. 5.*

2 Idem Leo. X. concessit dictis Fratribus Minoribus, ut non solum *Bull. orac. 71. Leon. X.* Generalis in Capitulo generali, sed etiam Prouincialis de consensu Capituli Prouincialis possint limitare, vel omninō tollere vsum alicuius viua vocis oraculi, quo deinceps non potesunt Fratres uti, ac si per suā Sanctitatem suspensum, aut reuocatum fuerit, *ibid. ar. 3. De quo supra de priuilegijs, num. 25.*

RESOLVTIO CXVII.

De Processionibus.

CONCILIVM Tridentinum decernit, quod Regulares compelli possunt accedere ad publicas processionis, his tantū exceptis, qui in strictiori clausura perpetuō viuunt. Aduentū tamen, quod nisi vocentur, non tenentur ire, nec vocandi sunt, nisi ex causa publica, & magna fiant processionis, ad quas secundū consuetudinem antiquam locorū soliti sunt Fratres accedere, *ex Bull. bull. 673. Pij V. per Gregoriū XIII. qui tantū reuocauit concessa à Pio V. contra Concilium Tridentinū, non verō contra declarationes eiusdē Concilij, cuiusmodi est ista. Nec per excommunicationē possunt compelli ab Episcopis dicti Regulares super eo, nisi ad id existat aliqua declaratio Cardinaliū, cui standū est. Tom. 3. quæst. 36. ar. 1. & in Addit. summatom. 4. cap. 105. nu. 1. ad fin. De quo Zar. in praxi Episcop. 1. p. v. Processiones, §. 2. P. Villalo. 2. p. sum. tract. 35. diff. 5. nu. 17. Portel v. Processiones, nu. 2. Quaranta in summa Bullarij v. P̄cedentia in fine refert, pluries per sacrā Cardinaliū Congregationē fuisse decisum non posse cōpelli per censuras ab Episcopo dictos Regulares ad processionis, & refertur à Barbosa in Re missio.*

misionibus ad dictum cap. 13. de Regularibus, num. 5. & resoluit Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 33. nu. 23. & nos diximus supra de excomuni-
catione, nu. 5. & infra in Retractionibus Auctoris dicemus retract. 8.

2 Pro quo advertere oportet, quod Priores, vel Archipresbyteri Ecclesiarum Collegiarum, aut Parochialium in oppidis, ubi non resident Episcopi, non possunt compellere Religiosos ad processiones prædicto modo, ut resoluit Auctor citato loco *Add. summa dicto num. 1. ad finem*. De quo P. Villalobos infra citandus, nu. 4. qui idem docet.

3 Monachi Benedictini, & Cistercienses sunt exempti à præfata lege eundi ad processiones. Quia in strictiori clausura viuunt, iuxta dictum Decretum Tridentinum. Item Monachi D. Hieronymi in Hispania per Pium V. apud Compend. D. Hieron. Item Religiosi Societatis Iesu per Gregorium XIII. apud Compend. Societatis: eadem exemptione gaudent Collegia Mendicantium studijs tantum, & lectionibus vacantiæ per quandam Bullam Pij V. apud Bullarium, quæ non est abrogata per Concilium Tridentinum. Religiosi tandem quorum Monasteria sunt remota ultra vnam milliarem à locis, seu oppidis, ubi faciendæ est processio, non possunt ad id compelli, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, quod non est reuocatum à dicto Concilio. Imò ex duplici declaratione, seu decisione Cardinalium sufficit distantia dimidij miliarij, ut non teneantur Regulares accedere ad processiones. *Ibid. art. 2.* Idem testatur Marzilla lib. 1. declarat. Cardin. tit. 12. cap. 14. §. exempti, & refert etiam Barbosa in Remissionibus ad dictum cap. 13. de Regularibus num. 7. & habetur in Bullario inter viuarum vocis oracula Clementis VIII. §. Congregatio Concilij censuit 3. in ordine. De quo Syluest. verb. Episcopus, num. 9. verfic. quoniam potest, Felin. in *cap. dilecti*, col. penult. verb. circa, de offic. ordin. Calder. conf. 80. Aloysius Riccius Curie Archiep. Neap. decis. 331. vide etiam *cap. nimis iniqua*, & *cap. nimis praua. de excessibus prælat.* ubi Gregorius IX. eximit Religiosos à grauamine veniendi processionaliter cum prælati Ecclesiarum, à quibus coguntur funus primò ad Ecclesias suas deferri. Vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 3. §. 5. nu. 8. qui rem latè tractat.

4 Monasteria, quorum Religiosi ex legitima præscriptione quadraginta annorum post Tridentinum Concilium non sunt consueti accedere ad processiones, non possunt ad id compelli, etiam si nullo ad præscribendum muniantur titulo, quem ad huiusmodi tam longi temporis præscriptionem non requiri, tenet communis Doctorem, dummodò tamen fuerint aliquando vocati, & illi ire renuerint. Quod maiori ratione procedit in Monasterijs existentibus in possessione non eundi ad processiones ante dictum Concilium, iuxta priuilegium Sixti Quarti, quo fruebantur, quia tali priuilegio absolutè non derogat Concilium, nec efficaciter illi resistit. Ita resoluit Auctor ex sententia plurimorum in *Addit. summa ubi supra num. 2.* De quo Couar. in regula

Comp. D. Hie.
tit. processio-
nes.

Comp. Societ.
tit. processio.
Bul. bul. 7. Pij
V.

Bul. apud Cle.
8. in princip.

In bul. bul. 14
societ. 4. m. 33.
& bul. 33. nu.
30.

la. possessor. 2. part. §. 5. num. 2. verficul. 2. & lib. 1. variarum cap. 17. nu. 17. infine. Innocent. & Abb. in *cap. si diligenti*, num. 34. de prescript. ¶ Idem docet P. Villalobos ubi supra, quo loci resoluit, Religiosos ad eas tantum processiones teneri accedere, quibus assisit Episcopus. Itaque in Ecclesijs dumtaxat Cathedralibus, vel in locis, ubi Episcopus ad esse cõtingit, & non extra illa possunt compelli Prædicatores & Minores Fratres ad processiones, etiam si fiant pro re graui, & publica, & citat Abbatem in *cap. nimis praua*, num. 3. de excess. prælat. & Fuscum in pract. Episcop. verb. Processiones §. 1. fol. 139.

5 Dicti autem Religiosi exempti à lege eundi ad processiones, si spontè accedant ad funeralia, vel ad processiones ab grauem, & publicam necessitatem, aut honorem debitum Principi defuncto, non idè censentur renunciare suo priuilegio, oportet tamen, quod de eo fiat protestatio iuridica coram notario, & cum publico instrumento in forma Collegij se accedere, saluo iure sui priuilegij. Vel etiam dic, quod etiam si per vnum, vel plures actus contraueniant suis priuilegijs scienter, vel ignoranter, adhuc non fit præiudium priuilegio in bonam totius Religionis concessio, ex quodam indulto pro Canonicis Regularibus Lateranensibus. *Ibid. art. 3.* De quo Bart. in l. 2. C. de accusat. tutorum. Menoch. conf. 75. num. 70. & 74. lib. 1. & P. Villalob. supra dist. 4. num. 2. in casu simili resoluit. Vidè sup. resol. 15. num. 29. & num. 60.

6 In processionibus primum locum obtinent cleri sæculares, & inter istos primò Canonici Ecclesiarum Cathedralium, deinde Collegiarum, Rectores Parochiales, & tandem reliquus clerus. Secundò loco constituuntur Regulares, inter quos primas tenent Canonici Regulares S. Augustini, deinde monachi Benedictini, Cistercienses, & ceteri Monachales iuxta præscriptum sæ antiquitatis. Postremo veniunt Fratres Mendicantes, primò Prædicatores, deinde Minores, Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter omnes autem comperit est, quod nulla facta distinctio antiquitatis, vel Religionis Episcopi, & superiores debent præcedere, deinde Abbates Monasteriorum iuxta antiquitatem suarum Religionum. *Tom. 3. quest. 37. art. 1.* De quo Nauar. in *cap. Statuimus*, §. 9. quest. 9. n. 4.

7 Præcedentiæ, & maioritates apud Religiones licite sunt, expectantque, ut seruentur iuxta ordinem, gradum, & dignitatem vniuscuiusque ad instar Angelorum, quorum alij sunt alijs maiores, & excellentiores secundum suas Hierarchias, & differunt in gradibus, & dignitatibus. Undè has præcedentias apud Regulares statutis, & consuetudinibus approbatas videmus. *Ibid. art. 2.* De quo Tiraq. de Prim. in præfatione n. 13. Lara in l. si quis à liberis, nu. 2. ff. de liberis agnoscendis.

8 Circa præcedentiæ inter Regulares in processionibus, & funeralibus præcipit Tridentinum Concilium, ut Episcopus amota omni appellatione, & quibuscunque non obstantibus id componat, iuxta quod

AAAAA

Episco.

Trid. ses. 25. c.
13. de Rego.

Episcopus precipere debet partibus litigantibus, ut unusquisque sine mora ius suum exhibeat, ad quod non requiruntur exacte probationes, nec aliqua res iudicialis. Quod si non potest in breui de iure partium consistere, Religio habens de iure communi precedentiam, preferenda est habenti illam de privilegio, vel consuetudine, salvo semper iure alterius partis. Si autem magna seditio orta fuerit, & contentio, nec possit pro tunc aliter sedari, virique contentiones repellantur a processione pro illa vice, omni appellatione remota. *Ibid. art. 3.* De quo Innocent. in *cap. in presentia, de probat.* Villadiego de legatis. 1. part. quæst. 7. num. 15. Vidè Barbofa de offic. & potest. Episcopi. p. 3. allegat. 78. nu. 26.

9. Fratres Minores de Observantia præcedunt Fratres Conventuales eiusdem Ordinis in quibuscunque processionibus, & alijs actibus publicis, ex declaratione Leonis X. in Bulla unionis, quæ habetur in Bullario. Constitutio autem Gregorij XIII. ut non secundum antiquitatem Religionis, sed iuxta fundationem Monasteriorum antiquiorem in locis præcedant inter se Mendicantes, in his Hispaniarum partibus non est vsu recepta *Ibid. art. 4.* De quo Capuccinus titul. processio. 2. tom. p. 333. Vidè Barbofa vbi sup. num. 32. 33. & 34.

10. Iure communi attento Regulares non possunt facere processiones extra suos Conventus, non enim habent territorium extra illos, & ita praxim obtinere, affirmat Zepola in praxi Episcop. 1. p. titul. processiones, fol. 140. versic. ad quartum. Sed in hoc standum esse consuetudini locorum existimo. In Portugallia vsu receptum est, ut Religiosi faciant processiones extra suos Conventus absque aliqua Episcopi licentia *Addit. summa sup. num. 5.* De quo Portel verb. Processiones num. 8. & P. Villalob. 2. p. tract. 35. diff. 5. num. 9. Barbofa vbi sup. num. 7. vbi per triginta passus extra ambitum Monasterij id licere ait, per *cap. sicut antequis 17. quæst. 4.*

RESOLUTIO. CXVII.

De Procuratoribus Fratrum.

CONVENTVS In pertinentibus separatim ad ipsum potest procuratorem absque vilo prælati consensu constituere. *Clement. n. in agro. S. si quis autem,* vbi glossa verb. *Abbate, de statu Monachor.* ac per consequens, se, & sua bona potest obligare, vel quatenus pertinent ad illum in constitutione sui procuratoris, quem legitime constitutum non potest Provincialis reuocare, argumento *cap. 1. de regul. iur.* Ad constituendum autem huiusmodi procuratorem debet Conuentus totus ad sonum campanæ conuocari, congregatisque Fratribus Præsidentis debet proponere, & petere à quolibet eo-

rum suffragium, & in instrumento procurationis debent exprimi nomina singulorum, nisi ob multitudinem omnes describi non possint. Hoc tamen non habet locum in procuratore, seu Syndico Fratrum Minorum, qui non constituitur à Conuentu, sed à Papa, seu à Provinciali nomine Papæ, ut statim videbimus. *Tom. 3. quæst. 38. art. 1. & 2. & tom. 4. Ad dit. summa, cap. 106. num. 6.* De quo Innocent. in *cap. edoceri, num. 6. de rescriptis.* Navar. in *cap. non dicitis 12. quæst. 2.* & in addit. ad lib. 1. cons. tit. de electione, cons. 12. Speculator, titulo de Syndicis. Aretin. in *cap. de testib. colum. 3. de testib. cogend.* Idem docet Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 13. n. 3. ad quod citat *cap. olim, de accusat. cap. cum 1. & A. de sentent. & re iudicat. & Clemen. Religiosus,* vbi glossa verb. *consorte, de procurator.* & tradit ibi Cardin. num. 13. quæst. 10. Innocent. d. *cap. cum 1. & A. num. 4.* Hostiens. num. 2. Ioan. Andr. num. 2. Abbas num. 29. Imò & Monachus potest constituere procuratorem ad se defendendum quoties ei integrum est agere, tradit idem Sanchez d. lib. 6. cap. 12. nu. 3. & 32.

De Procuratore, seu Syndico Fratrum Minorum.

2. Apud Minores procurator, seu Syndicus constituitur à Generali, Provinciali, vel Custode, qui ad id habent facultatem à Martino III. Martino V. Eugenio III. & alijs Pontificibus apud Bullarium. Et ita per ipsorum aliquem nominatus, eo ipso manet institutus Syndicus, seu procurator nomine Papæ, & Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinent res cœlestis Fratrum, ac earum dispensatio, non verò est procurator, vel administrator ipsorum Fratrum, ut fit apud Religiones possidentes bona in comuni, nec potest nominari à Guardiano, nisi ex speciali commissione Provincialis. Est autem huiusmodi Syndici vsus valde utilis, & apertus pro obseruatione regulæ, & paupertatis, ob idque fuit assignatus à Domino Papa, & sine illo vix posse seruari puritatem Regulæ ob continuas necessitates recurrèndi ad pecuniam existimo. Vnde adhuc superstitè P. N. B. Francisco vsus illius incipit in Religione, ex Innocentio III. contemporaneo ipsius Seraphici Patris. *Tom. 3. quæst. 39. art. 1. & 2.* De quo Compen. Minorum verb. Procurator. §. 3. vbi Collector. S. scilicet. Vidè Cordub. in regul. cap. 4. quæst. 16. puncto 1. Portel verb. Syndicus num. 2. & 4.

3. Præfatus Syndicus sic constitutus à Provinciali habet facultatem ad recipiendum omnia tam mobilia, quam immobilia, quorū vsus licitus est Fratribus, & ad conuertenda ea, seu eorum pretium in utilitatem, seu necessitates ipsorum Fratrum. Item ad agendum in iudicio, seu ad procurandum in omnibus causis pro locis, & rebus ad Romanam Ecclesiam spectantibus, & ipsorum Fratrum vsui concessis, nec non pro immunitatibus, iuribus, ac privilegijs ipsorum, & suorum Conuentuum. Rursus possunt alienare, permutare, vendere, in vsumque Fratrum conuertere, ceteraque agere tanquam veri administratores, & reco-

Bul. bul. 2. &
31. Leon. x.
Bull. 7. Greg.
13.

Bul. T. Marti
4. & Bull. 2.
Sexti 4. & bul
la 4. Iulij 2.

In bul. bul. 6.
Innocent. 4.

nomi rerum vsui Fratrum deponendum nomine ipsius Sedis Apostolicæ, cuius procuratores sunt, & ad quam pertinet earum dominium. Ita concesserunt Martinus III. & Sixtus III. in Bullis superius relatis. Adverte tamen, quod licet dictus Syndicus petere possit nomine Papæ quodcumque ius ad Ordinem pertinens, non potest tamen ipse ueniri in iudicio ut Reus pro aliquo Religioso, qui magnis debitis pecuniarijs se innodauit, etiam si talia debita nomine Conuentus contraxerit, quia Papa non se constituit dominum rerum, & iurium pertinentium ad Ordinem, ut sentietur commoda, & incommoda, sed tantum, ut hoc remedio subleuet summam pauperum Fratrum incapacium habendi, vel administrandi aliquid. Rursus adverte, quod non potest etiam Syndicus agere super rebus concessis Fratribus, quarum dominium dantes sibi reseruarunt, aut quarum vsus non est licitus Fratribus. *Ibid. art. 3. De quo Collector citato loco Compend. §. 3. Idem tradunt Corduba ubi supra punct. 2. Portel num. 3.*

4 Non est contra Regulam Fratrum Minorum uti Syndico ad pecuniam deponendam, iuxta Martini V. & Pauli III. constitutiones, imò nulli Fratrum licet nisi apud ipsum tanquam nomine Papæ constitutum denarios deponere: nam dominium pecuniæ simpliciter oblatæ sine speciali ipsius dominij reseruatione apud dantem minime remanet, sed transit in dominium Sedis Apostolicæ, iuxta determinationem prælatorum Pontificum iam iam receptam, etiam à Cismontana familia in Capitulo Generali Romano anno Domini 1600. & consequenter secundum voluntatem Domini Papæ, cuius est talis pecunia, pro necessitatibus tantum præsentibus, & eminentibus recipi, ac consummi potest. Unde licet dans reseruet sibi dominium pecuniæ oblatæ, ac idè non transeat in Ecclesiam Romanam, adhuc Fratribus non licet illam consummere, nisi iuxta voluntatem, & dispositionem Papæ, qui pro necessitatibus, præsentibus, & eminentibus tantum vult, ut consumatur. *Ibid. art. 4. De quo Cordub. super Regul. cap. 4. quaest. 16. puncto 3. & 4. Ordinatio Tolitana titulo, de Syndico, Portel ubi supra num. 4. qui addit cum Collectore in Compen. v. procurator, §. sciendum, quod Fratrum Conuentus non utens syndico exponunt se periculo frangendi regulam, ob continuas occurrentes necessitates, quibus vix potest subueniri, nisi recurriendo ad pecuniam.*

5 Syndici Fratrum Minorum per priuilegium Sanctij V. Regis Castellæ confirmatum per suos successores Reges Hispaniarum sunt exempti à contributione vulgò dicta apud Hispanos, *Pecho*, iuxta quod latae sunt tres sententiæ diffinitivæ, & prouisiones executoriales, vna in Cancellaria Vallisoleana pro Syndico Conuentus Sancti Francisci Taurensis, alia in Tribunali Granatensi pro Syndico Sancti Francisci Vvedensis, & altera pro Syndico Conuentus Salmanticensis in Curia Vallisoleana. Plura alia conceduntur in dicto priuilegio Domini

Domini Sanctij Regis Fratribus Minoribus Observantia, ipseque Rex se constituit defensorem, ac protectorem Ordinis pro conseruatione suorum priuilegiorum, & inter alia concedit, ut nullam tributum à dictis Fratribus exquiratur respectu eorum, quæ sibi pro rebus necessarijs, ac pro ædificatione, & reparatione suorum Conuentuum adducuntur. Refertur hoc priuilegium ad longum. *Tom. 3. 702. art. 1. Idem priuilegium refert Portel ubi supra num. 7. ad finem, quod addit non esse in vsu in Regno Portugallia, nec mirum, quia fuit factum pro sola Castella, nec confirmatum per Reges Lusitanæ.*

6 Item Procuratores, seu Syndici Monialium sanctæ Claræ, & Terriariorum, vtriusque sexus in Congregatione videntium gaudent omnibus priuilegijs, immunitatibus, gratijs, & indultis spiritualibus, & temporalibus Syndicis Fratrum Minorum, & procuratoribus Prædicatorum concessis, & concedendis per Sixtum Quartum in bulla Aurea supra relata apud Bullarium, Syndici autem Fratrum Minorum, eorumque substituti, liberi, parentes, fratres, sorores, & uxores eorum lucrantur indulgentias, concessas eisdem Fratribus, dicendo in eorum Ecclesijs quinquies Pater noster cum totidem Ave Maria pro statu Ecclesiæ, ex indulto Innocentij Octauo apud Compend. verb. Procurator. *Ibidem art. 3. Idem tradit Portel dict. num. 7. §. de priuilegijs, & verb. interdicitum num. 71.*

7 Imò dicti Syndici Fratrum Minorum in causis tam Civilibus, quam Criminalibus, & mixtis ipsos tangentibus sunt exempti à potestate seculari, nec possunt conueniri, nisi coram iudice consuetudinario Fratrum, ex indulto Clementis VII. apud Bullarium. Sicut etiam familiares sanctæ Inquisitionis in prædictis casibus à iurisdictione seculari esse exemptos per Apostolica diplomata comperitum est. Neque dubitare licet, Summum Pontificem in ordine ad spirituales finem in fauorem videlicet Religionis, laicis prædictam exemptionem concedere posse, præcipue illis, qui sunt deputati à Sede Apostolica pro seruicio Fratrum, & nomine ipsius sunt constituti tanquam procuratores rerum, & iurium Ecclesiæ Romanæ, quorum ipsi Fratres habent vsum, quales sunt dicti Syndici. Unde sicut qui Religiosis adherent, Religiosi sunt *legum Religiosis, ff. de re iudicat. & ex tali coherædia sortiuntur suam naturam, argumento cap. super eo, de parochijs, non est mirum, quod huiusmodi Syndici Fratrum adherentes Religiosis naturam Religiosorum sortiuntur, ac immediate suæ Sanctitati subdantur quoad omnia. Ita tenent gratissimi Doctores infra citandi. Neque obstat non vsus huiusmodi priuilegij ad inducendam præscriptionem, quia à Clemente Septimo legibus ad hunc diem non sunt transacti centum anni, requisitum ex priuilegio Eugenij Quarti in superioribus relato ad præscribendum contra res, & iura Ordinis Minorum, præterquam quod hoc indultum, & re-*

Bullar. bulla 20. Sixti 4.

Compen. verb. Procurator §. 12.

Bullar. bul. 13. Clem. 7. Cõp. Mendic. tit. Procurat. sem. Syndic. §. 13.

Roboratur sententia Au-

Goris. Bullar. bulla 17. Eugen. 4. liguu. 13.

liqua nostra privilegia sunt confirmata à pluribus Pontificibus pōtēst. Etum Clementem VII. ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quæ confirmatio ex certa scientia habet vim nouæ concessionis, vt supra de privilegijs num. 9. resoluiimus. *Ibid. art. 4.* De quo Victoria de potestate Ecclesie quæst. 5. vers. 8. Miranda de ordine iudic. 4. p. dist. 1. n. 4. Nauar. in cap. nouis, notab. 5. num. 29. de iudicij, Sdarez lib. 8. de legib. cap. 18. à num. 12. F. Ioan. Cracius in epitom. lib. 2. cap. 3. n. 2. concl. 6.

Idem docet in nostris terminis Portel verb. privilegij confirmatio num. 29. & verb. privilegij cessatio per non usum num. 63. & expressè verb. Syndicus num. 5. §. & fortè, in fine, & sentire etiam videtur, P. Miranda tom. 2. Manu. quæst. 47. art. 7. concl. 2. dum ait, Papam omnes causas Ecclesiasticas iuste aduocare ad se posse, & determinandas, cui voluerit committere, respectu quarum, addit concl. 3. integrum esse conseruatoribus Religionum procedere contra laicos.

8 Aliqua est differentia inter Syndicum, & procuratorem, nam procurator aliena negotia mandato sibi à Domino facto gerenda gratuito suscipit. *l. 3. §. hac actio, de negot. gestis, cap. saluator 1. quæst. 3.* Syndicus autem seu actor est, qui instituitur ab vniuersitate, seu à facto Domino ad sui defensionem, ac suorum privilegiorum, seu immunitatum obseruationem, *cap. vincto de syndico.* Vnde Syndicus Fratrum Minorum propriè debet procurator appellari, quia instituitur à vero Domino, qui est Papa, licet à prelati nominetur, ex ea tamè parte, qua est defensor Fratrum, & privilegiorum Ordinis per viam iuridicam propugnator, seu protector, optimo iure potest Syndicus nuncupari *ex l. si defensores, ff. de municip. & honoribus.* Auct. *tom. 3. quæst. 41. art. 1.* De quo vide Gilelm. Durand. in speculo iuris lib. 1. part. 3. sub titul. de procuratore, & sub titulo de Syndico, Donel. conuient. iuris ciuilib. lib. 18. cap. 11. Mantica de iuris, & ambig. conuent. lib. 7. tit. 1. cum sequentib. Azeued. ad curiam Pisan. lib. 2. cap. 18. num. 14. & 43. Auilez ad capit. 22. Prætorum.

9 Religiosi non possunt esse procuratores, nisi in causa sui monasterij de mandato prelati. *cap. monachi, el. 2. 16. quæst. 1. cap. 2. de postulando.* & colligitur ex Clementina, *Religiosus, de procuratoribus* exceptis Fratribus Minoribus Obseruantia, quibus neque de mandato superioris licet tale munus exquiri, cum illis sit interdictum aliquem in iudicio conuenire, nec suo nomine, nec alieno, *ex cap. exiit, & Clement. exini, de verbor. significat.* Vnde eo ipso, quo quis ingreditur, & proficitur in Religione expirat mandatum à creditore ad conueniendum debitorem, seu officium procurationis, quia sicut Religioso procuracionem suscipere non licet, ita susceptam ante professionem retinere prohibetur. *Ibidem art. 2. & 3.*

Idem tradit Guillem. Reduan. de spolijs Ecclesiasticorum q. 2. num. 27. tom. 1. tract. Sayro in claus. Regia lib. 12. cap. 2. num. 5. Fuluius Pacian. coal. 10. num. 192. & 197. quibus citatis, & alijs multis

COR:

congestis idem late resoluit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 13. à n. 1. precipue à num. 3. & agens de Fratribus Minoribus num. 11. & de ingresso Religionem post litem contestatam, qui non potest causam prosequi, sed reuocandum esse procuratorem, resoluit num. 26. per textum, in *l. aut religionis, luncta l. procedens, ff. de procurat.* vbi inter casus, in quibus potest procurator post litem contestatam reuocari, proponitur hic, & docet ibi gloss. verb. *aut Religionis.*

10 Quapropter Clemens Octauus apud Bullarium optimo iure prohibuit Fratribus Minoribus esse procuratores suarum Monialium in temporalibus, in colligendis scilicet redditibus, & alijs negotijs ad monasteria spectantibus tractandis. Ad quod vide Sanchez dict. c. 12. num. 20. & 21. Portel verb. procurator Monialium num. 1.

11 Prouincialis potest amouere procuratorem, seu æconomum secularem Monialium constitutum pro redditibus, iuribus, & causis ipsarum peragendis, etiam si sit constitutus à fundatore monasterij sub conditione, vt si amoueatur ab Abbatisa ipse, vel eius successor in officio perpetuè administrationis ipsius monasterij ab ipso fundatore perpetuò concessio, ipsamet Abbatisa soluas mille ducatos: quia hæc conditio onerosa apposta in fundatione sine consensu, & beneplacito superioris Monialium requisita à iure in *cap. praterea, el. 2. de iure patronat.* non valet, pro quo facit quedam bulla Iulij Secundi supra relata apud Bullarium. *Addit. summa tom. 4. cap. 106. num. 3.* De quo Gama 1. p. decis. 108. Idem tradit Portel vbi supra num. 25.

De professione in Religione vide supra. de nouitijs à n. 52.

RESOLVTIO CXIX.

De Protectore Ordinis Minorum.

CARDINALIS Protector in nostra Seraphica Religione licet sit gubernator, Corrector, & Protector Fratrum ex Regula *cap. 12.* Gregorius tamen Nonus reuolatus à Sixto Quarto in bulla infra mox citanda, qui adhuc in moniibus constitutus hoc officio functus fuerat, determinauit, & declarauit, Fratres in nullo esse subiectos prefato Protectori, nisi duntaxat in casu, quo ipsorum Fratrum communitas, vel generale Capitulum ab unitate fidei (quod absit) vel ab obedientia Romane Ecclesie, aut ab obseruantia suæ Regulæ deuiarent, & addit Pontifex, Fratres recurrentes ad Protectorem tanquam ad prelatum pro licentijs, & alijs consimilibus grauius esse puniendos, & ipso facto manere suspectos ab actibus legitimis, & ab officijs Ordinis. Quod & approbavit Sixtus Quartus apud Bullarium, declarans, quod nec in dictis tribus casibus habeat

aucto.

Bullar. bulla 15. Clem. 8.

Bullar. bulla 4. Iulij 2.

Bullar. bulla 5. Sixti 4.

au&oritatem Prote&tor, quando non vniuersi, sed tantum aliqui Fratrum in quouis numero à fidei vnitare, vel Romanæ Ecclesiæ obedientia, vel obseruatione Regulæ deuiarent, & id ipsum confirmantur Iulius Secundus, & Gregorius XIII. apud idem Bullarium. *Tomo 3. quæst. 42. artic. 1.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. titulo, Prote&tor, & super regul. cap. 12. quæst. 2.

Bulla. 4. Greg. 13. vbi referatur bul. Iulij 2. & Sixti. 4.

2 Prouinciales Ministri apud nos Minores habent eandem potestatem circa Moniales sanctæ Claræ eorum curæ commissas, quam Urbanus Quartus concessit Prote&tori Ordinis ex bulla Iulij Secundi apud Bullarium. Vnde iam tota iurisdictione, quam in ipsas Moniales exercebat præfatus Ordinis Prote&tor, translata est ad prælatos superiores eiusdem Ordinis. *Ibidem est. 2. & Tomo 1. quæst. 17. art. 8.* & nos diximus supra de prælatis num. 14.

Bulla. 8. Iulij 2.

RESOLVTIO CXX.

De Prouincia, & Prouincialibus.

APVD Minores Fratres non potest erigi de nouo Prouincia, aut iam erecta extingui, mutari, diuidi, aut uniri absque speciali Sedis Apostolicæ auctoritate, & quodquid in contrarium factum fuerit irritum, & inane. ex decreto Nicolai Quarti apud Bullarium: sicut à simili non potest fieri noua constitutio Sedis Episcopalis, neque diuision, neque subiectio absque Papæ facultate. *Cap. Felix 16. quæst. 1. cap. nisi specialis cap. quod translatione. de officio legati. Auct. Tomo 1. quæst. 23. art. 8. & Tomo 3. quæst. 42. art. 1.* De quo Syluest. verb. casus, casus 9. & 10. P. Miranda tom. 2. quæst. 7. art. 11. Si quis vero per personam aliquam extra Ordinem procuret, vt uniat, aut diuidatur aliqua Prouincia, excommunicatus manet, ac priuatus actibus legitimis per statuta generalia Salmantina anno Domini 1553. teste Portel verb. Prouincia num. 1.

Bulla. bul. 3. Nicolai 4.

2 Licet Generalis de potestatis plenitudine possit incorporare Religiosum vnius Prouinciæ in alia eiusdem Ordinis, cum habeat in omnibus sui Ordinis Prouinciis summam potestatem, eius tamen potestas, & facultas debet iuxta iuris metus regulari, quod enim omnes tangit, ab omnibus debet approbati, vt est vulgatum in iure, ideoque requiritur consensus Prouinciæ adhibentis, quod & statuta Toletana nostræ Religionis requirunt, ibi tamen permittitur Generali, vt de potestate absoluta possit incorporare pro graui, & notoria causa. *Tomo 3. quæst. 52. art. 23. ad finem.* De quo Portel vbi supra num. 2. An autem possit Generalis transferre Prouinciam de vna in alteram Prouinciam? Negat P. Miranda dict. quæst. 7. art. 5. nisi de speciali licentia Pontificis, argumento *cap. 1. & 2. de translat. Episcop.*

1 Pro

3 Prouincialis non potest omnino eximere Religiosum ab obedientia sui prælati Conuentualis v.g. Guardiani, nec Generalis potest similiter Guardianum eximere à suo Prouinciali, id enim recte rationi, & consuetudini refragari videtur, bene tamen poterunt quoad aliquid particulare id efficere. *Tom. 13. quæst. 23. art. 3.* De quo Syluest. verb. casus, casus 5. quæst. 1. P. Miranda dict. quæst. 7. art. 6.

4 Religiosus professus apud Indias Orientales, & incorporatus in quadam Prouincia Hispaniæ virtute cuiusdam specialis indulti Apostolici non potest expelli à dicta Prouincia, nec Prouinciali licet per obedientiam eum compellere, vt ad easdem partes orientales iterum se conferat, ex eo solum, quod ibi professionem emisit. *Ibidem §. ex quo inferitur.*

5 Prouinciales habent iurisdictionem quasi Episcopalem in suis subditos, & ita tantum potestatis habent circa ipsos, quantum habent Episcopi erga suos, per quandam glossam singularem ab omnibus receptam in *Clementina 1. verb. propriè, de rebus Eccles. non alienan.* per sua autem priuilegia multo maiorem habent auctoritatem, & potestatem, de quo iam plura diximus supra de prælatis, & de absolutione. & de dispensat. *Ibidem dict. quæst. 43. art. 2.* De quo Abb. in *cap. 1. de rebus Eccles. non alienan.* Nauar. lib. 5. consil. 23. de priuileg. Pat. Miranda tomo 2. quæst. 16. art. 6.

6 Prouinciales licet possint suspendere prælatos Conuentuales, v.g. Guardianos, aut Priores iuxta ad id existente causa, non tamen possunt eos omnino ab officio priuare, nisi causa priuationis ad difinitorium deferatur, & consilio, & assensu Patrum legitima, & iuxta censeatur, vt iuste, ac iuridice est ordinatum in nostra sacra Religione in Constitutionibus Toleranensibus fol. 44. Imò in Religionibus, vbi solent Guardiani, seu prælati locales (& solent fieri apud nos Minores) renunciare in Congregatione intermedia sua officia, non licet eos amouere, nec admittere renunciationem, nisi iuxta ad id causa accedat. *Tomo 3. quæst. 19. art. 9. ad finem.* De quo vide P. Miranda dict. art. 6.

7 Prouincia sancti Ioseph fuit diuisa auctoritate Clementis VIII. anno Domini 1594. & ex ea de nouo erecta Prouincia sancti Pauli, communicando illi omnes concessiones, indulta, gratias, & priuilegia Apostolica concessa, & concedenda Prouinciæ sancti Ioseph, & vt possit gubernari, & vt constitutionibus, & ordinationibus eiusdem Prouinciæ tanquam magis accommodis statui Discalceatorum, non quod ad id possit adstringi, & obligari, sed tantum vt non teneatur ad alia Ordinis generalia statuta, sicut non tenentur Prouincia sancti Ioseph, & ita debet intelligi prædicta bulla Clementis VIII. ex sententia, & subscriptione Salmanticensium Iurisperitorum doctissimorum. *Tomo 3. quæst. 47. art. 4.*

8 Bulla erectionis Prouinciæ Sancti Georgij apud Philippinas cum

B b b b

con

communicatione priuilegiorum aliarum Prouinciarum Indiarum, & commissione facta Prouinciali ipsius Prouinciae ad erigendas domus in quibuscunque locis, etiam in Regno Chiae, habetur in Bullario apud Sixtum V. cuius auctoritate erecta est dicta Prouincia.

Bull. bul. VI. Sixti 5.

Bull. G. Inl. 2.

9. Iulius Secundus apud idem Bullarium prohibet Fratribus Minoribus se transferre de vna Prouincia, seu Custodia in aliam, etiam praetextu litterarum Apostolicarum sine licentia in scriptis Generalis, vel sui Prouincialis. Ad quod videatur Portel verb. Prouincia, n. 2.

Bull. Clem. 8.

10. Clemens VIII. apud idem Bullarium prohibet praelatis Minorum in partibus Indiarum Occidentalium in virtute sanctae obedientiae, & sub poena priuationis ab officijs, ne eligant in Prouincialem, & ad alia officia, nisi Fratres, qui sunt filij, aut in corporati in illis Prouincijs. Super quo consulenda sunt Constitutiones Segouienfes, & Portel in addit. ad dubia, verb. Prouincialis, num. 6.

Quomodo eligendi sint Prouinciales, vide supra de electione praelatorum num. 20. & 21.

RESOLVTIO CXXI.

De Purgatorio.

PURGATORIVM esse post hanc vitam, ubi animae fidelium in gratia decedentium poenas de commissis culpis luunt, & ab earum sordibus purgantur, fides Catholica docet, & ex sacra Scriptura Tobiae cap. 4. & Machabeorum 12. colligitur, licet id expresse sub nomine Purgatorij in ea non inueniatur. *Tomo 3. quaest. 44. art. 1.* De quo Castro contra haereses verb. Purgatorium, Cordub. lib. 5. quaest. 1. de indulgentijs.

Tab. 4. & Machabeor. 12.

2. Clemens Septimus concessit domui SS. Trinitatis de Vrbe Ordinis Minorum, & superioribus, ac alijs praelatis eiusdem Ordinis, ac etiam vni seniori, seu antiquiori Conuentus Fratri, vt celebrando singulis secundis, & quartis ferijs pro animabus Purgatorij eisdem consequantur indulgentias pro eis, ac si in Ecclesijs sancti Sebastiani, sancti Laurentij, Scalae Coeli, sancti Gregorij, & Potentianae, ac in alijs quibuscunque, & qualitercunque priuilegiatis Ecclesijs intra, & extra muros celebrassent. Ita refert Parassellus in Compend. fol. 136. Quod ad alias Religiones communicantes non extenditur, nisi tantum ad praelatos in dictis diebus celebrantes pro animabus Purgatorij, vt usus obseruat. *ibidem art. 2.*

Quae magna Indulgentia non est reuocata per D. Paulum Quintum, quia illa non conceditur Fratribus, sed animabus Purgatorij, si quid autem conceditur Fratribus non est Indulgentia, sed priuilegium

ce

celebrandi tali die, & applicandi indulgentias tali die concessas Ecclesijs Romae, pro fidelibus existentibus in Purgatorio. De quo vide supra de indulgentijs per modum suffragij a num. 62.

De quarta funerali vide supra de Canonica portione, & quae ibi resoluimus ex tomo 1. quaest. 39. & ex tomo 3. quaest. 46.

RESOLVTIO CXXII.

De Religionibus, & Religioso statu.

RELIGIONIS institutum in lege veteri fuit designatum per Nazaeos consecratos Deo: in lege autem noua fluxit ab ipso Filio Dei Domino nostro Iesu Christo, qui verbo, & exemplo hanc vitae perfectae normam docuit, ac monstrauit, vt constat ex illo Matthaei 19. *Si vis perfectus esse, uade, & vende omnia, & da pauperibus, & sequere me.* Tempore Apostolorum cepit haec vita Religiosa propagari, fidelibus enim tunc erant omnia communia, ut potest qui pretia omnium suorum ponebant ante pedes Apostolorum, teste D. Luca apud Acta Apostolorum cap. 4. in quo D. Hieronymus solemne aliquod votum, & promissionem intercessisse suspicatur. *Tomo 1. quaest. 1. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 6. Plat. de bono stat. Relig. lib. 2. cap. 21. D. Hieron. de Scriptoribus Ecclesiasticis in fine, & epist. 1. ad Heliodor. circa princip. & epist. 22. ad Euthochium, versus finem, D. Dionys. de Coelesti Hierarchia cap. 10. Medina de sacrorum hominum continentia cap. 35. ¶ Vide quae ad hoc late congerit Suarez tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 1. & 2. cum seqq. & ultra Patres iam citatos videri possunt D. Basil. serm. 1. & 2. de instit. Monachorum. Gregor. Nazianz. orat. 16. August. in regul. ad Sanctimoniales, epistola 209. & de communi vita cleric. serm. 49. & 50. in 1. p. & lib. 17. de Ciuit. cap. 4. versus finem, Gregor. 3. Dialog. cap. 35.

Matth. 19

Act. 4.

2. Religio igitur, de qua hic nobis est sermo, proprie summitur pro vniuersitate, seu Collegio hominum colentium Deum, & est status poenitentiae, exercitium, & schola perfectionis, teste D. Thom. institutamque fuisse a Christo Domino cum tribus votis substantialibus, obedientiae scilicet, paupertatis, & castitatis, tenent plures ex Patribus infra citandis. Tres gradus, seu species monasticae vitae sunt apud Religiones, iuxta triplicem rationem vitae actiuae, contemplatiuae, & mixtae. Quae autem ex istis tribus sit perfectior, dissentiant Theologi. Maior & melior pars Doctorum vitam mixtam ex actiua simul, & contemplatiua praecellere alijs affirmat, ut potest quae sit Christi Domini vitae, & Apostolorum professioni conformior. Vt cumque autem sit, perfectio Religionis non summitur absolute ex asperitatibus vitae, &

Bbbbb 2

alijs

alijs rigidis obseruantijs, sed ex meliore, & proximo fine, quando medijs aptioribus, & efficacioribus ordinatur ad charitatē Dei, & proximi, in quo vnanimes consentiunt Theologi. Vnde Religio, quæ magis accesserit ad actiones vitæ actiuae, & contemplatiuae simul, ordinando media dicto fini assequendo, charitati scilicet Dei, & proximi magis congrua, illa iudicabitur magis perfecta. *Tom. 3. quæst. 48. art. 1.*

De quo D. Ambros. lib. 1. de Virgini, D. August. lib. 19. de Ciuitat. cap. 15. D. Chrysof. Homil. 17. ad Populum, Nazianzen. exhortat. ad Virgines, D. Thom. 2. 2. quæst. 184. & quæst. 188. art. 6. & quæst. 186. art. 6. & 7. & 3. p. quæst. 40. art. 1. ad secundum, & opusculo 19. contra impugnantes Religionem. cap. 1. ad finem. D. Bonauent. in vita Christi cap. 46. & super Regul. quæst. 18. Corduba super Regul. in introduct. quæst. 2. Suarez 3. p. tomo 2. quæst. 41. disput. 28. sect. 1. & dict. lib. 2. c. 2. & 3. & cap. 4. num. 1. vbi tradit primam religionis formam à Christo Domino fuisse datam, & suo exemplo inductam, iuxta sententiam Basilij de constit. monast. cap. 19. & iterum lib. 3. cap. 2. à num. 3. Idem la- tius probat ex auctoritate plurimorum Patrum, & Doctorum, & num. 10. docet Apostolos habuisse pro fine particulari vitam mixtam, & to. 4. de Religione tract. 9. lib. 1. cap. 6. à num. 8. resoluit, Religionem quæ simul contemplatiuam vitam cum actiua profitetur, ad spiritualia opera circa proximos descendendo, præferendam esse quoad perfectionē, & dignitatem.

3 Quatuor sunt Regulæ ab Ecclesia approbatæ sub quibus militant omnes Religiones. Prima est D. Basilij, secunda D. Benedicti, tertia D. Augustini, quarta B. P. N. Francisci. Sub regula S. Basilij, quæ fuit prima in Ecclesia Dei, militant omnes Monachi Orientales, & Occidentales, sub qua etiam aliquando fuerunt Carmelitæ. Sub Regula S. Benedicti, quæ obtinet secundum locum, militant Cistercienses, & alij Monachi. Sub Diuo Augustino militant Canonij Regulares, Eremitæ Augustinienfes, Fratres Prædicatores, & plures aliæ Religiones, & sub neutra istarum militant Carthusienses, sed habent sua statuta pro Regula. Tandem sub B. P. N. Francisco militant Conuentuales regulam cum suis dispensationibus profitentes, Fratres de Obseruantia cum S. Clara, & Tertio de Pœnitentia Ordinibus, & Capuccini. His autem nouissimis temporibus instituta fuit quinta quædam Regula Societatis Iesu sub quibusdam constitutionibus à Sede Apostolica approbatis. *Ibidem art. 2.* De quo D. Antonin. 7. p. tit. 16. cap. 1. §. 5. Boerius tractatu de vita Eremitica num. 2. Vide quæ de varietate religionum in particulari latè tradit Suarez dict. tom. 4. tract. 9. lib. 2. ca. 1. cum sequentibus.

4 Ad solam Pontificem Romanum pertinet confirmare Religiones, earumque regulas, & instituta, ut potè quæ proponuntur toti Ecclesie quasi lex, & regula perfectionis, ut supponit in *cap. unico, de voto lib. 6.* Bonifacius VIII. & est concursus Theologorum sententia, Pontifex autem

autem, vel Concilium approbans Religiones, in quibus fit vera professio cum tribus votis essentialibus non potest errare, ut resoluunt Theologi, oppositumque affirmate est erroneum, quia ut Ecclesia non potest errare circa bonos mores, & legem de moribus, ita nec in confirmatione Religionum, cum ad bonos mores pertineat confirmare Regulas, & constitutiones, quæ proponuntur toti Ecclesie, ut iuxta eas alij fideles vitam suam instituunt, ac dirigant. Sed nemo etiam sine expressa Papæ approbatione potest Religionem instituere sub excommunicationis latæ sententiæ pœnæ, ex Innocentio III. in *cap. ne nimia, de Religiosis domibus, & cap. 1. eodem titulo in 6.* etiam habetur *ibid. art. 5.*

Pro quo aduertere oportet, quod in dicto *cap. ne nimia*, nulla ponitur censura contra instituentes nouam Religionem sine approbatione Romani Pontificis, sed tantum simplex prohibitio. Imò nec in toto illo titulo, de Religiosis domibus, nec in toto titulo de statu Monachorum, nec in sexto Decretalium talis inuenitur excommunicatio, ut patebit euoluenti, seu legenti. Solum inueni apud Clementinam *cap. 1. eodem titulo de Relig. domibus*, quod mulieres statum Beginarum seculares, & de nouo assumentes, ac Religiosi in hoc dantes consilium, vel fauorem ipso facto sunt excommunicati. De quo Cano de locis lib. 5. cap. 5. ad finem Bañez 2. 2. quæst. 1. artic. 10. dub. 8. Belarmin. lib. 4. de Monach. capit. 4. Valentia lib. 8. Anafilis de fide cap. 3. D. Thom. opusculo contra impugnatores Monasticæ vitæ, & in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 2. quæstiunc. 7. in corpor. & ad 3. Ad quod vide quæ latè, & per egregiè tradit Suarez tom. 3. de Religione, lib. 2. cap. 17. & cap. 16. à num. 8. vbi resoluit Innocentium 3. in d. *cap. ne nimia*, non solum prohibere fieri Religionem sine auctoritate Pontificis, sed etiam irritare Religionem sic factam, vel potius attentatam, & idem affirmat num. 24. de prohibitione Gregorij X. in d. *cap. unico in 6.*

5 Dicta prohibitio Innocentij III. non comprehendit instituentes statum cum votis simplicibus, ut est modus viuendi Beatarum, quia hic non est Religio, sed modus viuendi honestus, & ita Episcopus potest recipere ad obedientiam non sub certâ regula, sed sub certò modo viuendi. *Ibid. art. 4.* De quo Syluest. verb. Regula 3. num. 4. & verb. Religio, 1. num. 1. Nauar. de oratione notab. 7. numer. 24. & in *cap. non dicatis*, num. 15. Soto lib. 7. de iust. quæst. 5. art. 7. Idem ferè videtur sentire Suarez vbi sup. num. 22. Spectata prohibitione Innocentij III. sed nõ attentâ prohibitione Gregorij X.

6 Pius V. apud Bullarium excommunicat habitantes in Congregatione more Religiosorum cum votis simplicibus, eorumque congregationes penitus extingui præcipit, nisi eligentes aliquam ex regulis approbatis tria vota substantiaria emittant solemniter intra mensem post decursum anni spatium in ipsa Congregatione morati. Vidè infra de voto num. 1. De quo Porret in *Addit. ad dubia verb. Tertiarij* num. 2. & 3.

Illustratur
Auctoris do-
ctrina.

Bul. bul. 23.
p. 7.

ad quod videatur Suárez dict. num. 22. & seqq. qui tales congregationes reprobat etiam attentata prohibitione præfata Gregorij X.

De Origine Religionum Monachalium.

7 Ordo Canonicorum Regularium (qui verè sunt Religiosi, utpote profitentes Regulam certam, & determinatam à Sede Apostolica approbatam, scilicet D. Augustini) trahit suam originem ab ipsis Apostolis, & dictus est primùm Canonicorum Regularium Lateranensium, qui postea fuerunt à B. Augustino regulariter ordinati, cum quibus ipse vixit aliquandiu iuxta Regulam ab Apostolia traditam. Deinde decursu temporis varias passus sunt reformationes à viris laudabilibus, à quibus varia sortiti sunt nomina. A tempore Gelasij discipuli S. Augustini vsque ad Bonifacium Octauum per octingentos annos in Ecclesia Lateranensi habitauerunt, à qua tandem sub Sixto III. translati sunt ad Monasterium S. Mariæ Pacis, vbi vsque adhuc Romæ perseuerant retinentes nomen, & priuilegia antiqua. Alij sunt Canonici S. Saluatoris sic appellati, quia tandem ad Ecclesiam Saluatoris translati sunt, quorum institutum confirmauit Gregorius XII. & Martinus V. & Benedictus XII. gratijs, ac priuilegijs nobilitauit. Hi Canonici non sunt de numero eorum, de quibus fit mentio apud Pontificum iura, sed sunt alij minus antiqui originem ducentes à S. Arnulpho Episcopo Leonis in Francia, quibus regulam S. Augustini tradidit. Huic Congregationi fuerunt vnita in Hispania Monasteria S. Isidori Legionensis, & S. Crucis Conimbricensis in Lusitania, vbi B. P. N. Antonius aliquandiu vixit, dum adhuc esset sub habitu Regularium Canonicorum, qui maximè in illo Regno sunt reformati, & communiter nuncupantur Canonici Regulares S. Augustini propter regulam ipsius sancti Doctoris, quam profitentur *tom. 1. quest. 1. art. 3. & q. 3. art. 1.* De quo Plati de bono status Relig. li. 2. c. 23. pa. 425. Hieron. Roman. lib. 6. de Republica Christiana cap. 4. & 16. Vidè quæ tradunt Azor Inst. Mor. tom. 1. lib. 12. cap. 22. & Suar. tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. à num. 9.

8 Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum sunt eiusdem Ordinis, & conditionis cum reliquis Canonicis Regularibus, tum quia eorum Ecclesiam vocat Monasterium S. Augustinus in sua Regula, tum etiam quia eundem habitum cum alijs Canonicis Regularibus gestant, eandemque professionem emittunt, quod plura iuris Canonici loca confirmant, in quibus huiusmodi Canonici Cathedrales vocantur Regulares, professi, & Monachari, vt constat ex cap. *innotuit*, & cap. *cum Punitensis*, de electione, & alijs, idèque veniunt appellatione Monachi sicut alij Regulares Canonici, *ibidem dicta questio. 3. articulo 3. & tomo 3. quest. 49. articulo 3.* De quo D. Antonin. 3. p. Histor. tit. 23. cap. 4. August. Ticinens. in propug. Canon. Ordin. cap. 5. Panor. in cap. *quod*

quod Dei timorem, num. 2. de statu Monachorum. D. hom. 2. 2. quæst. 189. art. 3. ad 2. Idem tradit Suarez dict. cap. 9. num. 12.

9 Ordo S. Benedicti fuit primus omnium in occidente sequens institutum antiquorum Monachorum, sicut in Oriente ante eum fuit. Ordo S. Basilij primus in Sublaco, & post modum in Monte Cassinate ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia anno Domini circiter 330. reformatusque postea fuit ab Odone in Abbatia Lunæ S. Iustine ciuitatis Paduæ anno 1410. fundatore quondam Congregationis Cluniaensis, à quo obseruantia apud Benedictinos habuit initium. Inter approbatas ab Ecclesia extat in cap. *perniciosam* 18. quæst. 2. Ab hoc Ordine exierunt Congregationes Montis Oliueti, Vallis Umbrosæ, Cisterciensium, Carthusienium, Celestinorum, Camaldulensium, S. Hieronymi, & Fratrum Militiæ Iesu Christi reformatorum apud Portugalliam. Diuiditur in Claustrales, & Obseruantes, & in Hispania Monasterium Vallisoleti à Ioanne Primo Rege Castellæ fundatum totius Obseruantie est caput. *tom. 1. quest. 3. art. 2. & quest. 4. art. 3.* Ad quod vide quæ tradunt Azor vbi supra cap. 2. 1. & Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 7. agens de Ordine S. Basilij, & cap. 7. quo ex professo tractat de instituto Religionis Benedictinorum, ibi tamen num. 4. tradit S. Benedictum anno Domini circiter 500. suam Religionem instituisse, & refert ad id D. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 1.

10 Congregatio Montis Oliueti fuit fundata à Bernardo Prologo cum duobus alijs socijs Senensibus in Monte Oliueto propè ipsam ciuitatem Senas anno Domini 1319. sub Ioanne XXII. cuius iussu Guido Petramalis Episcopus Aretij, visione B. Mariæ Dei genitricis præhæpita, & habitum quo nunc vtuntur dedit, & Regulam S. Benedicti obseruandam præscripsit, *ibidem dict. quest. 3. art. 3.* De quo Azor dict. cap. 2. 1. quæstio. 2. §. final. qui tradit, initium habuisse hunc Ordinem anno Domini 1320. & postea anno 1371. à Gregor. II. approbatum.

11 Congregatio Vallis Umbrosæ exordium habuit à sancto Ioanne Gualberto nobili Florentino in quadam parte Montis Apinini dicta, Vallis Umbrosæ, propè Florentiam circa annum Domini 1040. vel secundum alios 1060. Hic Ordo iam quasi desicisse fertur, *ibidem art. 4.* De quo Florentinus 2. part. Histor. titul. 25. cap. 23. §. 2. Vidè Suarez dict. libr. 2. cap. 3. numer. 8. vbi tradit, fuisse approbatam hanc congregationem ab Alexand. II. anno 1070. & idem refert Azor d. cap. 2. quæst. 2. §. simili.

12 Congregatio, seu Ordo Cisterciensis initium habuit à quodam Stephano Abbate anno Domini 1098. vel iuxta alios à Roberto Abbate Molifmensi. Nomen sumpsit à quodam Monasterio primitus ædificato in loco dicto, Cistercio, Paulo post à S. Bernardo Abbate Clara Vallens

Vallensica fuit sanctis statutis illustratus, ut merito eius fundator dicatur, S. Benedicti tamen regulam obseruat, quam Gregorius XIII. apud Bullarium reformandam curauit anno Domini 1574. eiusque priuilegia confirmauit, & amplauit: *ibidem art. 5.* De hoc illustri Ordine fit mentio specialis in *cap. non est;* & in *capitulis de Regular.* & in *cap. in singulis, de stat. Monach.* & plura de illo tradit Suarez dict. *cap. 3. num. 3.*

12. Congregatio Camaldulensium fuit instituta à S. Romualdo anno Domini 1030. sub regula S. Benedicti, sic dicta ab insigni Conuentu Camalduli in Prouincia Tusciae erecto ab ipso S. Romualdo. *ibid. art. 6.* De quo vide Suar. dict. *lib. 2. cap. 3. num. 7.* qui tradit, hanc congregationem cepisse anno 967. & ab Alexandro II. approbatam.

14. Congregatio, seu Ordo Celestinorum initium, & nomen habuit à Celestino V. qui post renunciatum Pontificatum hoc institutum initiauit in monte Mogella propè ciuitatem Sulmonam, sub regula S. Benedicti, & confirmationem illius obtinuit à Gregorio X. mortuusque est anno Domini 1256. & Canonizatus à Clemente V. anno decimo septimo à suo transitu. Apud Bullarium extat quaedam Bulla Eugenij III. de exemptione huius Congregationis. *ibid. art. 7.* De quo Azor d. quæst. 2. §. penult. ubi tradit, fuisse approbatam anno 1274.

15. Carthusiensium Ordo habuit auctorem S. Brunonem nobilem ciuem Urbis Agrippæ, seu Colonie in quodam loco dicto, Certosa, in territorio Grabonæ, anno Domini 1084. à quo Carthusiani postea nuncupati sunt. Habetur in Ecclesia in magna ueneratione, & utitur suis statutis pro Regula, & in obseruatione eorum laudabiliter usque in hunc diem perseverat, eius priuilegia confirmauit Sixtus V. apud Bullarium. *ibid. art. 8.* De quo Florentin. 3. p. Histor. titul. 16. cap. 1. §. 6. & 1. p. titul. 19. cap. 2. §. 1. Vide Azor d. quæst. 2. §. Carthusiensium, qui tradit fuisse hanc Religionem inceptam anno 1085. sed cum nostro Auctore concordat Suarez d. lib. 2. cap. 4. num. 1. ubi latè per totum caput agit de hoc illustri Ordine, qui inter Monachales ætior omnibus reputatur.

16. Congregatio Eremitarum S. Hieronymi à Pisa iniata est à B. Petro de Pisa viro nobilissimo. anno Dñi 1380. vocantur eius professores Eremitæ S. Hieronymi. ob singularem deuotionem in sanctum Doctorem. *ibid. art. 9.* De quo Suarez dicto lib. 2. capit. 5. numer. 12. circa finem, qui tamen dicit, hanc congregationem ex institutione sua non esse veram Religionem, quia nec uera substantialia in ea fiebant, nec regula aliqua approbata seruabatur.

17. Ordo S. Hieronymi in Hispania habuit fundatorem, seu potius reformatorem quendam Lupum de Osmedo Hispanum, qui quãdam regulam ab operibus ipsius sanctissimi Doctoris collectam Fratribus obseruandam tradidit, ut sentiunt quidam. Sed alij Eusebium Cremonensem faciunt huius instituti auctorem, qui eiusdem B. Hieronymi Discipulus fuit, cuius vestigia sequi creduntur Monachi B. Mariæ de Guadalupe

lupe apud Hispaniam. Alij quendam F. Thomam probatæ sanctitatis uirum dicunt, cuius socij ex reuelatione Hispaniam uenerunt anno Domini 1370. & in quodam deserto ad Regnum Toleti, Lupiana, uocato habitauerunt. Gregorius XI. approbauit eorum institutum ex regula Eremitarum S. Augustini desumptum anno 1375. quod multi nobiles professi sunt. *ibid. art. 10.* De quo Hieron. Roman. lib. 6. de Repu. Christ. capit. 27. Vide quæ de hoc Ordine tradit Suarez dict. *cap. 5. num. 7.*

18. Ordo Crucigerorum sumpsit originem à Sidiaco Episcopo Ierosolymitano, qui fuit ille Iudas, qui crucem Christi Domini S. Helenæ præmonstrauit, anno Domini 765. ut constat ex Bullis Alexandri III. & Alexandri VI. uel iuxta Chronicam Martinianam, & Sabellam à Cleto Papa II. post Petrum. Fratres huius Ordinis gestant habitum coloris cerulei azurini crucem semper præ manibus portantes, ex decreto Pij II. ex quo semper crucem argenteam in anteriori parte pectoris cum tali habitu deferre consueuerunt, fuit postea approbatus à Pio V. cuius Bulla extat apud Bullarium. Huius Congregationis sunt Fratres Hospitalium S. Antonij Abbatis in Hispania. *ibid. art. 11.* Ad quod vide Azor tom. 1. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. in Dicecesi.

De Ordine Humiliatorum non est, cur agamus, extinctus enim omnino est à Pio V. *ibidem.*

19. Ordo Sanctissimæ Trinitatis de Redemptione Captiuorum cepit in Gallia tempore Anastasij III. & Adriani III. à Guillelmo Duce Aquitanie, ab Innocentio Tertio fuit approbatus anno Domini 1197. Ex hac Religione manauit apud Regnum Portugaliæ illustrissima Confratria Misericordiæ plena pietatis operibus anno 1498. à quodam F. Michaele de Contreras sacre Theologiæ Magistro, & à confessionibus Dominiæ Leonoræ Reginæ instituta, in qua primitiui confratres fuerunt D. Emanuel Rex Portugaliæ, & Regina eius charissima coniux cum D. Beatrice Matre eius, & alia sorore ipsius Regis D. Leonora Regina. *ibid. art. 12.* De quo Hieron. Roman. ubi supra cap. 18. Idem ferè tradit Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8.

20. Ordo S. Mariæ de Mercede fuit institutus à S. Raymundo de Peñaforti Ordinis Prædicatorum à confessionibus D. Iacobi Regis Aragonie, quibus, & alio deuoto, ac nobili viro Petro Nolasco primo huius instituti professore fuit super eorundem hora facta reuelatio. Habuit initium Barchinone in Hispania anno Domini 1218. & fuit confirmatus à Clemente III. anno 1264. officium gerit redimendi captiuos è Turcarum manibus, & uorum quarrum emittunt eius alumni manendi obsides pro liberatione captiuorum, si timor, & periculum adsit deficienti in fide. *ibid. art. 13.*

Circa quod notandum oportet, quod hæc sacra Religio cepit tempore Honorij Tertij Romani Pontificis, quamuis non ab eo, sed à Gregorio IX. confirmationem obtinuerit anno tertio sui Pontificatus, Pe-

C c c c c

rusij,

Bull. bul. 28.
Pij V.Illustratur
doctrina Au-
ctoris.Bull. bul. 10.
Gregor. 13.Bull. bul. 28.
Eug. 4.Bull. bul. 20.
Sixti V.

rufij 17. die Ianuarij anno saluis 1230. post vndecim annos, & sex menses à primæua Ordinis institutione, vt latè, & eruditè satis pluribus adductis testimonijs Historiographorum, & temporum computis probat P. F. Alphonfus Remon in Chronica huius Religionis lib. 1. c. 8. per totum, vbi etiam ad finem fol. 23. refert ad litteram bullam confirmationis præfati Greg. IX. ex proprio originali transumptam, quod extat in archiuo Conuentus Barchinonenfis huius Ordinis, in quo decepti sunt Auctores adducti à nostro Auctore hic, afferentes fuisse obrentam dictam confirmationem à Clemente III. anno 1264. Cui sententiæ subscribitur Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. 1. p. so anno, & expressius agens de præfata confirmatione eo anno facta P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 4. art. 9. Refert etiam præcitus P. Remon dicto lib. 1. cap. 9. fol. 30. præfatum Petrum Nolasum, qui fuit natione Gallus, coram Rege Iacobo, & proceribus regni, de manu Beati Raymundi de Penaforti, qui tunc regi à confessionibus erat, & postea Generalis magister Ordinis Prædicatorum fuit, solènni ceremonia veste alba, & cucullo cum S. Crucis signo insignitū fuisse die 10. Augusti in clyto Martyri Hispano B. Laurentio sacra, vt constat ex bulla Canonizationis eiusdè B. Raymundi facta à Clemente VIII. anno 1601. 3. Kalendaris Maij. Quidquid alij velint hoc solènnizatum fuisse ab Episcopo Barchinonenfi, ad quem ob Episcopalem dignitatem spectabat habitu Regulari initiare primū Ordinis auctore, eumq; monachū, & alumnū noui instituti creare. Huius sacre Congregationis professores militat sub regula B. Augustini, & portant vestem albam, & cucullum eum insignijs Regijs Aragoniæ, & signo albæ Crucis in campo rubeo. Qui plura de hac sacra familia desiderat, consulat Hieronymū Roman lib. 6. Reip. Christian. cap. 22. Pineda 2. p. Monarch. lib. 22. c. 23. §. 4. Garibay lib. 12. Chronic. general. Hispaniæ cap. 51. Zurita in annalib. lib. 2. cap. 71. Alphonf. Chacon de vitis, & gestis Pontificū 1. p. in vita Gregorij IX. F. Ferdinād. à Castillo lib. 2. Chron. Ordin. Prædicatorū c. 17.

21 Congregatio Clericorum Regularium, seu Theatinorum initium habuit à Domino Petro Carrasa, postquā Episcopatum celsit, & ab alijs tribus nobilissimis viris anno 1528. tempore Clemētis VII. qui Roma in Ecclesia Principis Apostolorum ante eius altare tria vota Religionis emiserunt. Theatini vulgò nuncupantur ab ipso Episcopo Theatini eorum fundatore. Vnde per errorem in Hispania Patres Iesuitæ vocantur Theatini *ibidem art. 4.* Vide de clericis Regularibus Suarez to. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. à num. 1. & Azor tom. 1. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. anno 1524. quo dicit incipisse.

22 Congregatio Clericorū Minorum, seu ministrantium infirmis cœpit anno Domini 1584. auctore P. Camillo de Celis Doctore, qui approbationem sui Ordinis obtinuit à Sixto V. anno 1586. & à Gregorio XIII. fuit postea multis decorata priuilegijs, eius bulla extat apud Bulla;

Bull. bul. 1. 9.
Sicut V.

Bullarium. *ibidem art. 15.* Vide Suarez dicto cap. 9. num. 13. & 14.

23 Ordo Præmonstratensis fuit instituta à S. Norberto apud S. Ioannem de Præmōstrato in Gallia diœcesis Laudunensis, qui postea fuit confirmatus à Paschali II. & Innocentio II. anno Domini 1120. Gregorius XIII. confirmauit priuilegia huius Ordinis apud Bullariū. *ibidem art. 16.* De quo D. Antonin. 2. p. Histor. tit. 15. cap. 19. & tit. 17. cap. 2. §. 3. Idem ferè tradit Suarez dict. cap. 5. num. 6.

Bull. bul. 15.
16. & 17.
Gregor. 13.

24 Congregatio S. Georgij in Alga incepta fuit Venetijs à quodam Gabriele Codalmerio viro illustri filio cuiusdam sororis Gregorij Papæ, ad reformationem clericorum, in similitudinem Canonicorū Regulariū S. Augustini. Eam approbauit Bonifacius VIII. anno 1444. eius alumnus fuit Eugenius III. qui eam priuilegijs, & redditibus ampliauit per totam Italiam. In regno Portugalliæ vocatur hæc Congregatio S. Ioannis Euangelistæ, & incepta à quodam Ioanne Olyssiponensi medico, & postea Episcopo Lamecensi, tempore Ioannis Primi Regis Portugalliæ, eius professores sibi vocantur Loyos, seu de S. Eloy, & viuunt in magna obseruantia. *ibid art. 17.* De quo Hieron. Roman vbi supra c. 30. Vide quæ tradit de hoc Ordine Suarez tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. num. 4.

De origine Ordinum Mendicantium.

25 Inter alias Religiones sunt aliquæ ad charitatem Dei, & proximi maximè accedentes, quæ Mendicantes à mendicando vocantur, vt potè quod ex mendicatis elemosynis viuere permittuntur. Hæ autem ex iure communi in cap. vnico, S. sanè, de Reliq. domib. lib. 6. quatuor tantum sunt, scilicet Ordo Prædicatorū, Ordo Minorū B. P. N. Francisci, Ordo Eremitarū S. Augustini, & Ordo Carmelitarum. Sed ex priuilegio inter Mendicantes numerati sunt Ordo Seruorū B. Mariæ, Ordo Minorum, & Congregatio S. Hieronymi Iesuatorū per Pium V. apud Bullarium, & tandem Societas Iesu, quod & confirmauit Greg. XIII. quoad Iesuitas S. Hieronymi. *Tomo 1. q. 2. art. 1. & Tom. 3. quæst. 49. ar. 1.*

Bull. bul 15.
20. & 21.
Pij 5. bul. 13.
Gregor. 13.
Bull. bul. 20.
Alexand. 4.

26 Alexander VI. damnauit quendam libellum valde perniciosum, de testabilem, at scandalis plenè editum contra laudabilem Mendicantium statum à Sede Apostolica approbatum, eumq; sub grauibus penis cõburi præcepit. Habetur in Bullario. De Ordinibus Mendicantium, vide Azor to. 1. inst. mor. lib. 12. c. 23. Sanch. lib. 7. Decalog. c. 24. n. 6. vbi contra Lutheri articulos refert decretum Leonis X. pro laudabili statu Mendicantium, idemq; definitū esse in Concil. Constantiensi Sess. 8. & in bulla Martini V. & Nicolao III in cap. exijt qui seminat, de verbor. significat. in 6. tradit. Ad quod videatur Castro cõtra Hæreses v. Mendicitas, quid eruditè probat ex multis, & soluit contraria, & Tho. Vvaldenfis lib. 4. de Originali fidei antiquæ c. 3. & 4. P. Min. to. 1. man. q. 11. a. 1. c. & 7.

27 Ordo Predicatorum originem ducit à B. P. Dominico Hispano nobilissimo de familia Guzmanorum, cuius Ordo, & regula fuit confirmata ab Honorio Tertio anno salutis 1216. regnante in Hispania Alphonso Nono, qui victoriam illam per celebrem apud Nauas Tolosa contra Magros obtinuit: ex quo plurimi in Ecclesia Dei & Sanctitate, & scientia floruerunt: induiturque in Conuentuales, & obseruantes, sub quo etiam militant Moniales, quas Beatus Dominicus de mandato Domini Papae reformauit. *Ibidem d. quest. 2. art. 2.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 23. cap. 1. Hieron. y. Roman. de Republ. Christian. lib. 6. cap. 23. Suarez tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 6. an. 2.

28 Ordo Fratrum Minorum habet auctorem, & institutorem B. P. N. Franciscum Assisij, qui duas Regulas pro Fratribus composuit, quarum primam confirmauit Innocentius Tertius anno Domini 1209. Secunda vero approbatur Honorio Tertio anno circiter 1224. Magna est, & amplissima haec sacra familia ad instar sanctae Dei Ecclesiae, pulcherrima varietate Congregationum, diuersisque exercitijs ad vnum finem tendentium decorata, quae ipsam maximè pulchram, ac decoram, & terribilemque vtriusque castro unitatem reddit: praeterca Religio-nibus, propter quod modo reperiuntur in Conuentuales, Obseruantes, & Capuccinos diuisa. Apud Obseruantes residet sigillum Ordinis, eorūque Minister Generalis est verus, ac legitimus successor B. P. N. Francisci, sub qua etiam familia Obseruantes militant Ordo Pauperum Dominicanorum, seu Monialium S. Clarae, & tertius de Pœnitentia, quibus sanctissimus Pater suas regulas obseruandas instituit, & composuit. *Ibidem art. 3.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 23. cap. 1. P. Mitanda tom. 9. man. 9. 4. art. 4. De hac sacra familia, & de sacro Ordine Predicatorum fit mentio in cap. in ijs, de privileg. cap. in ijs, de excess. Prælator. cap. cum ex eo eodem titulo in 6. cap. quorundam, de elec. in 6. cap. constitutionem, de Regular. in 6. Clementina, dudum, de sepulchris, cap. exijt, de verbor. significat. in 6. & Clementina, ex ijs, eodem titulo. Ad quod tradit multa Suarez dist. lib. 2. cap. 7. per totum, præcipue num. 7.

29 Hæc igitur sacra Minorum Religio, & Regula Apostolica à Christo Domino tanquam à suo vero conditore emanauit, ac proinde iure diuino institutam esse, valde probabile iudicatur à viris doctissimis, tum quia B. Pater Franciscus præceptum Diuinum de eiusdem institutione impositum fuisse, testantur illa verba Domini ad sanctum Patrem directæ: *Vade Franciscus, repara domum meam, quæ habitabitur*: quæ reuelatio vt auctentica est à Sede Apostolica approbata, facitque fidem ex Diuino robore, & vt sub pœna læthalis noxæ, vt apud Theologos, quos refert Doctissimus Corduba lib. 6. quest. 4. pag. 162. & sequenti compertum est: imò & sub erroris, seu hæresis pœna, vt etiam præstantissimi theologi, noster Vega, & Catherinus sentiunt. Tum etiam, quæ

quia hæc regula est tota Euangelica, & ex consilijs Euangelij composita: Regula & vita fratrum Minorum hæc est, sicut Dominus in seipso Christus san-ctum Euangelium obseruare: inquit Regularior. Ad quod facit id quod tradit Pisanus lib. 2. conform. fructu 2. fol. 17. in antiq. colum. 4. ad medium, vbi ex D. Bonaventura in 2. part. legenda maioris, in principio ait, quod B. Franciscus audiuit formam viuendi à Apostolorum, eam sumpsit, & hanc ipsam Christus designauit, instituit, & sic esse voluit, prout ipse Christus eloquio suo in mente Rainerio multis Ministris expressit, & Fratribus. Ex quo concludit, quod per Beatum Franciscum, & suos vira Christi, & Apostolorum fieri nouata, approbata, & obseruata. Quod & confirmatur ex verbis Nicolai III. in cap. exijt, de verbor. significat. in 6. qui loquens de nostra Regula instituta sic ait, *Hæc est apud Deum, & Patrem nuda, & imachata religio, quæ descendens à patre in unum per eius filium exemplariter, & verbaliter tradita à postolis, & deinde per spiritum sanctum B. Franciscus, & eum sequentibus asserata totius in se quasi continet testimonium Trinitatis.* Hæc Nicolaus, & refert Pisanus lib. 3. Conform. 3. fol. 206. Columna 3. littera T. ad medium. Hanc sententiam multis alijs probat nosse Auctor tom. 1. in quest. 4. art. 1. eamque ait, tenuisse, & publicè prædicasse in Conuentu S. Ioannis Regum doctissimum P. Fr. Ioannem à Bobadilla Prouincie Castellæ dignissimum Patrem: quam quidem omnem probabilem Auctor ipse iudicauit. At nunc totum submittit censuræ Ecclesie Romane, quæ est sedes veritatis, & censoribus sancti fidei Tribunalis debeat illud legendum, & obseruandum.

30 Conuentualitas apud Minores orta est à magnificis & sumptuosis Conuentibus, & amplis ædificijs, ac claustris, credis ex dispensatione Apostolica, à quibus etiam dicti sanctissimi Fratres Claustrales cum magnis possessionibus, & redditibus, quos in communi habebant. Intelligerunt namque Patres Ordinis statum, & modum primitiuum Religionis in summa paupertate admissum non esse satis commodum cultui Diuino, & studio litterarum, quibus possent Ecclesiam Dei adiuuare, ac animarum salutem incumbere, idcircoque dispensationem à Sede Apostolica impetrarunt ad possidendum bona in communi, ita vt ab anno 120. institutionis Ordinis vsque ad annum salutis 1380. nulla esset domus, quæ non haberet prædica, ac possessiones. *Ibidem* De quo P. Miranda tom. 1. quest. 12. art. 1. & Suarez supra num. 6.

31 Obseruantia Regularis Fratrum Minorum, qui aliàs de familia, seu Reformati dicebatur, cepit industria, & zelo cuiusdam E. Pauli de Francis Laici, in diebus crescente numero, & propagata reformatione vbiq; status obseruantia vigebat, propter quod eorum factum Bullar. bul. 2. Concilio Constantiensi, cuius decretum refertur apud Bullarium, & Greg. 11. confirmauit Gregorius XI. vt ex ipsi Fratribus Reformati eligerentur vicarij Prouinciales, qui vocarentur Regularis obseruantia, in omnibus subdicti Ministris Conuentualibus vsque ad Eugenium Quartum

anno 1430. qui eis Vicarium Generalem, ac Provinciales omnino exemptos ab obedientia Conuentu alium eligendos concessit, nisi quoad Vicariatus Generalis confirmationem, quo officio primus insignitus est B. Bernardus Senensis. Tandem anno 1517. in Capitulo Generalissimo Conuentualium, & Observantium simul Romæ celebrato sigillum Ordinis à Conuentualibus ad Observantes transtulit Leo X. in bulla Vnionis, præcepitque ut eorum supremus prelatos vocaretur: *Minister Generalis Ordinis, secundum Regulam, & præfecti Provinciarum, Ministri Provinciales, Conuentualium vero Magister Generalis.* Hispaniæ cepit Observantia tempore Regum Catholicorum Ferdinandi, & Isabellæ adeorum instantiam: Philippo vero Secundo instante omnino extincta est Conuentualitas iussu Pij V. anno Domini 1566. *ibidem art. 2.* Idè tradunt P. Mirand. d. quæst. 12. art. 2. concl. 3. Suarez d. n. 6.

*Bullar. bulla
15. Pij 5.*

32. Ab Observantia exierunt Capuccini, sic dicti, quia obtinuerunt à Clemente Septimo portare habitum cum Caputio acuto, habent Generalem Vicarium, diuisi ab Ordine ex Apostolica dispensatione, anno Domini 1526. eorumque Congregationem confirmavit idem Clemens Septimus, Paulus Tertius, alijque Pontifices: *ibidem dict. quæst. 1. art. 3.* De quo Suarez dict. num. 6. ad finem, & num. 6. in fine.

33. Sub Instituto etiam Observantiæ militant alij Fratres dicti Recollecti, Discalceati, seu alijs Reformati subditi in omnibus Generali Ordinis, habentes tamen suas constitutiones concernentes suæ Reformationis modum, quas nimio zelo zelantes aliqui à suo capite (tunicam incosutilem Francisci diuidere procurantes) multoties prætextu libertatis spiritualis, seu maioris, & strictioris observantiæ Regulæ penitus segregari anteharunt. *ibidem.*

34. Ordo Eremitarum sancti Augustini originem trahit ab ipso met sancto Doctore, qui postea fuit reperiatus à quodam Guillelmo Duce Guasconia in Gallia professo huius Religionis, anno Domini circiter 1157. ac post modum per quendam Ioannem Bonum reformatus, & ab Alexandro Quarto sub vno nomine, habitu, & Instituto coadunatus. Diuiditur in Conuentuales, & Observantes. Observantia autem cepit à S. Vvillelmo, cui præclarissimi alij viri adhæserunt, & in Hispania tempore Ioannis II. Regis Castelle, à quodam licenciato Alarcon consiliario Regio, qui habitum huius Religionis assumpsit. *ibidem art. 4. & quæst. 4. art. 3.* De quo vide Aluarum Pelag. de planctu Ecclesiæ ca. 23. & 51. Actonin. 3. p. tit. 2. cap. 3. 1. & multa ad idem congerit Suarez d. lib. 2. cap. 8. per totum, & cap. 9. præcipue à num. 9.

35. Ordo Carmelitarum nomen, & originem trahit à Carmelo monte, in quo eius primi professores habitauerunt in quadam Ecclesia Virgini Deiparæ dicata vsque ad annum Domini 412. quo regula quædam eis primitus data fuit à Ioanne Patriarcha Ierosolymitano, quousque Albertus etiam eiusdem sedis Ierosolymitanæ Patriarcha aliam eis

conf.

conscriptit commodiorem, anno circiter 1110. confirmatam ab Honorio Tertio tandemque reformati fuerunt à Magistro F. Ioanne Sereth, & diuisi in Conuentuales, & Observantes. Honorius III. Eugenius III. & alij Pontifices eum carnum eis concesserunt. Sed in Hispania quidam Fratres verè zelatores observantiæ primæ Regulæ industria B. Matris Theresæ de Iesu aliqua monasteria tam viroium, quam mulierum fundare cœperunt, in quibus primitiua Regula observaretur, qui vulgò Carmelita Discalceati dicuntur. Primam sui instituti observantiam impetrarunt à Gregorio XIII. anno Domini 1587. cum subiectione tamen, ac dependentia à prælatis Ordinis, sed tandem Dominus Clemens VIII. eis Generalem omnino exemptum, & Sedi Apostolicæ immediatum concessit. *ibidem art. 5.*

*Bullar. bulla
vit. Clem. 8.*

Ad quod vide Nicephor. lib. 8. Histor. cap. 3. Baron. in Scholijs ad Martyrologium Romanum die 20. Iulij, & plura ad idem congerit Suarez dict. lib. 2. cap. 10. præcipue à num. 11. vbi etiam à num. 1. multis probat, hanc sacram Religionem originem duxisse à temporibus Prophetarum, & signatim ab Helia institutione in Monte Carmelo, à quo nomen accepit, idque confirmat ex bullis Sixti III. Ioannis XXII. Iulij III. Pij V. Gregorij XIII. Sixti V. & Clementis VIII. qui de professoribus huius sacri instituti ita loquuntur.

Idem Clemens VIII. declarauit dictos Carmelitas Discalceatos, & eorum Congregationem esse vnum ex quatuor Mendicantibus Ordinibus, Ordinem scilicet, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, cuius professores strictius regulam ab Alberto Patriarcha Ierosolymitano traditâ, & ab Innocentio Quarto confirmatam observant. Habetur in Bullario apud Clement. VIII.

*Bullar. d. bul.
vit. Clem. 8.*

36. Ordo Seruorum Beatæ Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis instituta fuit in Monte Senerio prope Florentiam, monitu B. Virginis, anno Domini 1233. sub Gregorio IX. virgineoque monitu habitum, ac Regulam sancti Augustini obseruare cœperunt. Postea fuit confirmatus ab Alexandro III. & inter Mendicantes anumeratus anno salutis circiter 1255. idemque declarauit Pius V. apud Bullarium, & tandem à P. Nicolao Penestano Ordinis Generali fuit diuisus in Conuentuales, & Observantes. Hoc nomine Seruorum B. Mariæ insignitos fuisse miraculose ferunt ab infantibus, & laicentibus, qui voce miraculose edita, videntes eos querentes elemos, nam exclamarunt: *Ex serui B. Mariæ veniunt, date elemosynam.* Auct. *ibidem art. 6.*

*Bullar. bulla
19. Pij 5.*

Pius Quintus hunc Ordinem reformauit, ac præcipit, vni tantum Priori Generali veluti supremo Religionis capiti, supremamque potestatem, ac auctoritatem habent omnes Fratres, & monasteria Ordinis subijoi, extincto, ac penitus suppresso nomine Vicarij cuiusdam Generalis pro noua familia electi à quibusdam Fratribus ætiores vitam

*Bullar. bulla
26. Pij 5.*

37 Ordinis Minimorum institutor inclitus fuit Beatus Franciscus à Paula anno Domini 1450. tres Regulas instituit, vnam pro Fratribus, alteram pro Monialibus, & tertiam pro Mendicantibus, quas confirmavit Sixtus Quartus, Innocentius VIII. & Alexander VI. Computatur inter Mendicantes, vt supra diximus. *Ibid. art. 7.* De quo videantur F. Hieronymus Roman lib. 6. de Republic. Christia. cap. 3. Illeceas 2. p. lib. 6. cap. 26. P. Miranda tom. 1. quaest. 4. art. 1.

38 Ordinis sancti Hieronymi Iesuatorum, seu Clericorum Apostolicorum auctor fuit B. Iohannes Colimbini nobilissimus Senatori- ces, anno Domini 1355. fuit approbatus ab Urbano V. anno 1367. Sub D. Augustini instituto militat, & sub quadam Regula quoddam Fratres postea Episcopo Ferrariensi conscripta. Iesuitae vocantur ob frequentem appellationem huius sanctissimi nominis, quod in ore semper gerebant, & dicuntur etiam sancti Hieronymi, quia vnanimes Sanctum Doctorem sibi patronum, ac protectorem elegerunt, quo non in eius in perpetuum vitantur, concessit Alexander VI. & inter Mendicantes numeratur, vt supra iam diximus. *Ibidem art. 8.* De quo vide Suarez to. 4. de Religione lib. 2. cap. 5. in. 12. vbi etiam tradit hanc sacram Religionem fuisse approbatam ab Urbano V. anno 1367. quid quid (per incuriam forte typografi) in codicibus impressis Lugduni habeatur, anno 1467.

39 Ordinis Societatis Iesu caput, & auctor illustris est S. Ignatius de Loyola Hispanus Cantabrensis, genere clarus, sed virtutibus, & literis clarior, qui cum nonem alijs sanctissimis Socijs Italia in sanctis operibus in augmentum fidei, & salutem animarum se exercens Ordine suum instituit sub titulo Societatis Iesu, quem Paulus Tertius confirmavit anno Domini 1545. & post modum magnis priuilegijs locupletauit Gregorius XIII. apud Bullarium statuentis tam coadiutores formatos ipsius Societatis, quam alios post biennium professos cum tribus votis simplicibus obedientia, paupertatis, & castitatis esse verè Religiosos, eorumque matrimonium esse irritum, ac nullum, si contrahat, antequam demittantur, efficiendo eorum personas inhabiles ad contrahendum. Rursum præcepit sub obedientia, & alijs penis non licere disputare, & in dubium adducere, an Societatis institutum, Constitutiones, ac decreta Pontificum circa ipsum contineant veritatem. Quod tamen debet intelligi, quando sinistra intentione fit. Hic Ordo inter Mendicantes numeratur à Pio Quinto apud Bullarium, non solum quantum ad solemniter professos, sed etiam quantum ad scholares, qui non sunt irreuocabiler Religiosi. *Ibid. art. 9. & Tomo 1. quaest. 1. art. 4. & 5. & Tomo 3. quaest. 4. art. 2.* De quo Azor in Inst. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 7. multa congerit, & latissime Suarez 4. tom. de Religione tract. 10. per nonè integra capita, & præcipue cap. 4. vbi de Societatis institutione, & approbatione specialiter agit, dicit tamen fuisse approbatam anno 1540. & institutam tanquam ad finem, ad profectum animarum in vita, &

Bullar. bul. 8. Paul. 3. & bulla 18. Grego. 13. vsque ad bullam 28.

Bullar. bul. 5. Pij. 5.

doctrina Christiana, & ad fidei propagationem, ac defensionem ex bullis Pontificijs, præsertim Gregorij XIII. in bulla, quanto fructuosus.

De origine Ordinum Militarium.

40 Iam supra de Comendarijs num. 9. resoluimus, esse verè Religiosos, non absolute, & simpliciter, sed Religiosos Militares, scilicet destinatos vt milites ad pugnandum contra infideles, cum suis obseruantijs, & constitutionibus Militaribus. Comendarios verò S. Ioannis, seu Maltenes nulli dubium est, etiam seculares, & milites esse verè Religiosos, ac gaudere priuilegio fori, & Canonis, & per eorum professionem dirimi matrimonium ratum, & non consummatum, licet non comprehendantur sub nomine Religiosorum quantum ad odia, & rigores, ex Tridentino Concilio, loquendo de contributione pro seminario. *Tomo 1. quaest. 1. art. 6.* De quo Cordub. in summa quaest. 148. & 168. in fine, Nauar. de Regularibus lib. 3. consil. 2. pag. 242. Azor to. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 3. vbi late agit de Ordinibus Militaribus, & latius Suarez dist. tom. 4. de Religione. lib. 1. cap. 4. à num. 8.

Trid. sess. 23. ca. 18. de ref.

41 Templariorum Ordo cepit à Balduino Rege, sub quo Christiani repeterunt Ierosolymam anno Domini 1118. qui cum quibusdam alijs nobilissimis viris ex iniunctione Ierosolymitani Patriarchæ profitebantur defendere, & custodire vias, & itinera pro peregrinis euntibus ad Terram Sanctam. Nono anno post eius institutionem assignatus est eis habitus candidus ab Honorio Papa, & tempore Eugenij Papæ coperunt cruces rubeas in pallijs gestare. Fratres Militiæ Templi fuerunt appellati, & creuerunt numero, ac diuitijs per totum orbem, ita vt Regias opes excederent, & tandem perierunt propter iniquitatem suam, ob crimen scilicet conspirationis cum Sarracenis in Christianum nomen, eorumque Ordo fuit funditus extinctus. *Tomo 1. quaest. 5. art. 1.* De quo Platina in Clementis VII. vita. Vide Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 5. quaest. 3. & cap. 6. quaest. 1. vbi plura ad id congerit.

42 Ordo Militaris Sancti Ioannis Baptistæ cepit Ierosolymis, anno Domini 1099. in quodam Hospitali eiusdem sancti nomini dicato, vbi excipiebantur hospites, & peregrini Latini, cuius ministerio se deuouerunt quidam nobiles, ac pij viri, qui peregrinos à latronum, seu Agarenorum incurfu defendebant, primi que fuerunt huius Militiæ sanctæ auctores: Profitentur tria vota solemnia obedientia, paupertatis, ac castitatis absolute. Primus in hoc Ordine Archimagister, seu magnus Magister fuit quidam Gerardus, qui crucem candidam in veste nigra sibi, ac socijs affixit, magnis priuilegijs à Sede Apostolica est decoratus, vt patet ex Extrauaganti Ioannis XXII. & ex Pio V. ac Sixto V. apud Bullarium. Vocantur Milites Hospitalis Ierosolymitani ab hospitali præfato ibi constructo: dicit etiam sunt aliquando equites Rhodienses.

Bullar. bulla 24. Pij 5. & bul. 18. Sixti 5.

scilicet ab insula Rhodo, quam possederunt; modo vero nuncupantur Malteses ab insula Malta, quam incolunt, ubi habent propugnaculum perpetuum contra Turcas. Gregorius XIII. confirmavit privilegia huius Ordinis Militaris apud Bullarium. *ibidem art. 2.* De quo Azor ubi supra cap. 5. quæst. 3. & cap. 6. quæst. 2. Suarez dict. cap. 4. num. 5. & 6.

43 Ordo Militaris de Calatraua habet auctorem, & institutorem Dominum Sanctium Tertium Regem Castellæ, & Legionis, cognomento, desideratum, anno salutis 1158. in quodam Cœnobio, quod prius Templariorum fuerat, fuitque confirmatus ab Alexandro Terio. *ibid. art. 3.* De quo Hieron. Roman lib. 2. Reipub. Christianæ cap. 8. Azor ubi supra dict. quæst. 3. §. sunt & milites Calatrauæ, & cap. 6. quæst. 2. §. anno item.

44 Ordo Militaris de Alcantara fuit initiatus à D. Gomezio Fernandez tempore Ferdinandi Secundi Regis Legionis, anno 1176. vocabaturque eius institutio del Pereiro, fuit approbatus ab Alexandro III. anno Domini 1183. & à Lucio III. anno 1187. & ab Innocentio III. postea fuit translatus à Pereiro (qui est nunc iuxta fluuium Coa in Portugallia, vicinum Ciuitatensi diœcesi) in oppidum Alcantara, à quo nomen accepit tempore Alphonsi Regis Legionis, & Galiciæ, anno Domini 1203. qui ipsum oppidum à Mauris obtinuerat. *ibidem art. 4.* De quo Azor ubi supra dict. cap. 5. §. sunt item milites, & cap. 6. q. 2. §. anno Domini 1176.

45 Ordo Militiæ sancti Iacobi cœpit in Hispania tempore Ramiri Primi, qui victoriam insignem manu exigua contra Mauros in ingentes copias obtinuit ope Dei, & B. Iacobi Apostoli, qui visus est in puzilio equo candido, & cum vexillo niueo, rubea cruce signato cōspicuis, & pugnans contra Mauros, circa annum Domini 1160. secundum quosdam. Huius Militiæ confirmatio facta fuit ab Alexandro III. anno Domini 1175. cuius bulla extat apud Bullarium nostri Auctoris. *ibid art. 5.* De quo Hier. Roman ubi supra. Vide apud idē Bullariū quandam bullam Clementis VII. pro isto Ordine, & Azor ubi supra dict. quæst. 3. §. sunt præterea, & cap. 6. quæst. 2. §. anno 1175.

46 Ordo Militaris de Auis cœpit in Portugallia tempore Henrici Primi Regis, anno Domini 1147. postea fuit Ordo Eboræ nuncupatus ab insigni illius nominis vrbe, ubi ædificatus fuit Conuentus pro Militibus Ordinis. Nunc vero Ordo, seu militia de Auis communiter nuncupatur, quia ad oppidum talis nominis fuit translatus anno 1261. seruat regulam sancti Benedicti ex iussu, ac approbatione Innocentij III. Gregorius XIII. confirmavit, & ampliavit eius privilegia apud Bullarium. *ibidem art. 6.* De quo vide in insigne opus de institutione huius Ordinis editum à D. Francisco de Auelar magno Priori dicti Ordinis Militaris Auisensis, & missum ad nostrum Auctorem extat ad calcem. *Tom. 1. q. 1. Reg. à fol. 679. & Azor ubi supra d. q. 3. §. alij sunt Milites.*

47 Ordo

47 Ordo Militaris Iesu Christi apud Lusitaniam institutus est à Domino Dionisio Rege Portugalliæ, & à Ioanne XXII. approbatus circa annum Domini 1326. cuius caput esse noscitur nobilissimum illud Cœnobium apud oppidum de Tomar, quo translatus est ex oppido Castromarin, ubi nascens prima nouit initia, eiq; omnia bona, quæ in Portugallia habebant Templarij, sunt applicata, ut vicinorum Saracenorum incursionibus resisterent. de quo meminit Vollanderran. in Antropologia lib. 2. i. titulo, Ordines Militares. Cassanæus in Cathalogogloriæ mundi p. 9. considerat. 8. F. Hieronymus Roman lib. 7. Reipub. Christianæ. cap. 12. Petrus Mariz variæ Histor. Dialogo 3. fol. 90. & Azor ubi supra ad finem capitis 5. & cap. 6. quæst. 2. §. anno Domini 1320. ubi ait, confirmatum esse hunc Ordinem anno præfato 1320. Omniaque privilegia, quibus gaudebant Templarij, dictis Christi Militibus communicata esse constat ex cap. 11. Regulæ, & reformationis factæ à Ioanne Vicensi Episcopo, ad instantiam D. Henrici Infantis Magistri, & perpetui administratoris ipsius Christi Ordinis, ex auctoritate Apostolica, & potestate ab Eugenio Quarto eidem Episcopo concessa circa annum 1434. ubi expressè habetur, quod Ordo hic fruatur omnibus consuetudinibus, & statutis, privilegijs, ac libertatibus, quibus semper vsi sunt, & olim utebantur, & in privilegijs Templi continetur. Vnde rectè hanc privilegiorum communicationem factam esse, refert idem F. Hieronymus Roman ubi proximè, licet modum, & tempus, quo facta est, non explicet. Huius Militiæ primordia omisit scribenda noster Auctor. Vide sup. num. 9.

48 Ordo Militaris de Montesa cœpit in Valentino Regno auspicijs Regis Aragoniæ, confirmationemque obtinuit à Iohne XXII. anno Domini 1317. eius institutionis finis fuit dimicare aduersus Sartacenos Valentina littora infestantes. Censu quidem, & opibus fuit tenuior cæteris sacris Militijs in Hispania fundatis, sed virtute bellica non inferior. De hac sacra Militia nullum alium inueni Auctorem, qui de ea ex recentioribus specialem faceret mentionem, nisi P. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 6. quæst. 2. §. Montesæ sacra Militia, noster vero Auctor, nec verbum de illa scriptum nobis reliquit.

49 Nouissimè hiscè nostris temporibus instituta est quædam alia Religio Militaris, cuius titulus est: *Militia Christiana Immaculata Conceptionis Virginis Mariæ*; & Diuino numine inspirante ita factum esse pie credendum est, quando pia opinio privilegium præseruatiuum Immaculatae Conceptionis ab omni labe originis B. Dnæ nostræ Deiparæ concessum vniuersali fidelium affectu, ac applausu, non obstante quorundam sublatrantium oppositione piè prædicat, & exultat, nixa inquam, pijs, magnisque fauoribus Sedis Apostolicæ Romanæ, quibus hoc piū mysterium exaltari, ac prædicari semper, ac vbique posse libenti, ac pio animo, ad exaltationem Deiparæ Virginis, & confusionem oppugnan-

D d d d d 2 rium

Bullar. bulla
14. Greg. 13.Bul. bul. vnica
Alex. 3.Bulla. bul. 10
Clem. 7.Bull. bul. 34.
Gregor. 13.

tium indulfit. Hæc igitur sacra Militiæ cœpit Romæ, anno salutis 1624. au& oribus tribus magnis Principibus Catholicis, Comite Altano apud Alemaniam magno, & opulentissimo Domino, Duce Martuæ magno Potenti Italiæ, & Duce de Niuers in Francia potentissimo Domino. Habet pro insignijs Crucem de ferico raso cæruleo ad formam Crucis, seu habitus Alcataræ, sed amplioris latitudinis eformatam, è cuius centro confurgunt quidam radij aurei, & in superiori culmine extat imago B. Virginis, ad instar mulieris apud Apacalypf. m. amictæ Sole, & Luna sub pedibus eius, & in capite corona duodecim Stellarum, cum amictu, seu clamyde cærulea, & infante Iesu in brachijs, & aureo ceptro in manu dextera, in cuius circumferentiam extat Chorda B. P. N. Francisci circumtensa, sub cuius Ordine militat hæc sacra militia. Huius institutum ac Regularis professio est: *Votum seu iurandum obedientia ad sedem Apostolicam* (cui in omnibus subest) *exaltatio Sancta, ac Catholica fidei, extirpatio hæresum, Homagium, fides, & obedientia ad suos Principes superiores, procuratio vnionis inter Christianos Principes simul cum sui dedicatione ad persequendum, & oppugnandum per mare Turcas, Mauros, Piratas, & alios hostes Christiani nominis, & recuperandam Sanctam Ciuitatem Ierusalem.* Dominus Papa Urbanus VIII. confirmauit hanc sacram Militiam, & Dominus Dux de Niuers, qui fuit principalis actor, & motor huius sancti instituti electus est Magnus Magister Religionis, cui larga, & Regia verè manu triginta millia ducatorum ad singulos annos largitus est, qui quidem solemne emisit votum vigesima prima die Ianuarij S. Agneti Virgini, & Martyri dicata præfati anni 1624. coram Domino Papa, qui propria manu eum habitu Religionis insigniuit: quo etiam induti, & insigniti postea fuerunt aliquot nobilissimi equites, & in dies plurimi recipient (vt certò speratur) in honorem Dei, & Dei paræ Virginis. Vtinam crescas in millia millium? crescere te faciat Deus sicut stellas cœli, & sicut arenam, quæ est in litore maris. Protector huius sacræ Religionis Militaris est ad beneplacitum suæ Sæctitatis, & de applausu omnium Principum Catholicorum inuictissimus, ac Catholicus Rex Hispaniarum Dominus noster Philippus huius nominis Quartus.

De reformatione Religionum.

40 Apud nos Minores nulla potest fieri Reformatio absque licentia Generalis, & assensu Prouincialium, ita vt per omnia ipsis prælatis iuxta Regulam reformationes faciendæ subijciantur, ex Leonis X. cõcessione. *Tomo 3. quæst. 41. art. 1. & Tomo 2. quæst. 73. art. 2. & 3.* & nos diximus supra de prælatis à num. 11. ¶ Vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. à num. 31. vbi tractat, an superior cum maiori parte Capituli Generalis possit Regulam iam ferè colapsam, & relaxatam ad pristinum statum resti-

restituere, ita vt ad eam sic reformatam obseiuandam teneantur cæteri iam professi, & partem affirmantem sequitur num. 35. & pro ea citat Syluestrum, Cordubam, Vazquez, Azor, & alios plures.

51 Cum Generales Religionum, & Prouinciales sint vocati in partem sollicitudinis Apostolicæ curare debent debitis temporibus congregare Capitula, vt de reformatione Religionis, morum correctione, ac Regularis Obseruantie reparatione, & conseruatione agatur: secus negligenter se habentes circa id, à reatu mortalis culpæ non possunt excusari: sicut etiam Metropolitanis ob eandem negligentiam ab hac noxa non liberantur, præcipitur enim illis in Concilio Tridentino, vt singulis triennijs Synodos prouinciales celebrare faciant pro morum correctione, præceptorumque Dei obseruatione, ac controuersiarum determinatione, item vt videatur, quomodo Episcopi in suo munere exercendo se gerant, ac villicationis suæ reddant rationem, vt in eodem Concilio satis innuitur. Vbi etiam præcipitur, vt defectus in Concilijs Prouincialibus proponantur, & strictè syndicentur in ratiocinijs præstandis. Rationes autem quæ militant, & vtilitates quæ proueniunt ex celebratione Conciliorum prouincialium ab Episcopis cum suo Metropolitanano de triennio in trienniū ad minus peragenda, eadè ferè militant in Religionibus, vt in eis capitula generalia celebrentur: præcipua autè est, vt obseruantia Regularis conseruetur, labefactata reparetur, vitia expurgentur, virtutes, & virtutis sectatores augmententur, fauoribusque opportunis ad profectum properent, atque ita Religio & reformetur, & reformata proficiat. *Ibid. d. quæst. 47. art. 2. & 3.* De quo Victoria in relectione de potestate Papæ, & Concilij.

52 Fratres Minores Reformati, seu vt vulgus appellat, Discalciati Prouinciæ S. Iosephi in Hispania non possunt visitari, nisi per commissarios eiusdem instituti, & reformationis: prælati autè superiores Obseruantie prohibentur sub poena excommunicationis lætæ sententiæ eos molestare circa suum viuendi modum, aut circa id aliquid innouare, ex indulto Gregorij XIII. *Ibidem art. 4. & dist. quæst. 73. art. 2. tom. 2.*

De Religione quoad obseruantiam Regula.

53 Regulariter non tenentur Religiosi sub mortali ad omnia contenta in Regula ex vi ipsius Regulæ, sed tantum ad tria vota essentialia, & ad præcepta in illa contenta, & ad non agendum ex contemptu, ac tandem ad non contemnendam perfectionem, quam saltem debent intendere, eamque anhelando procurare tanquam suæ professionis scopum, seu finem, ac necessario requisitam ad finem. Vnde Religiosos non habentes animum, saltem virtutalem tendendi ad perfectionem, licet actu non tendant, esse in statu culpæ læthalis, tenet D. Thomas infra citandus. *Quæ omnia habent locum specialiter in professoribus regulæ*

Trid. ses. 24.
c. 2. de refor.

Trid. d. ses. 24.
c. 11. de refor.
& ses. 25. c.
14. de reform.

S. Basilij, Benedicti, Augustini, & B. P. N. Francisci, ex cuius regulæ vi non tenentur Fratres, nisi tantum ad ea, quæ de præcepto in illa expressè habentur, ex determinatione Clementis V. in c. *eximi de paradiso*. Auct. tom. 3. *quæst.* 50. *art.* 1. De quo D. Tho. 2. 2. *quæst.* 184. a. 5. ad 3. & *quæst.* 186. *art.* 9. ad primum, vbi Caictanus.

Idem tradunt Syluest. verb. Religio 1. *quæst.* 12. *dist.* 1. *Castro* lib. 1. de lege pœnal. *cap.* 8. §. secundo principaliter, & *cap.* 4. *docum.* 4. *initio*, & lib. 2. *cap.* 8. §. sed citra, Soto lib. 1. de iust. *quæst.* 6. *art.* 4. *Cordub.* in regul. *cap.* 10. *quæst.* 3. Azor tom. 1. *inst. moral.* lib. 5. *cap.* 2. *quæst.* vlt. §. *quæres* deinde, Sanchez lib. 6. *Decalog.* *cap.* 4. a. nu. 8. & *cap.* 5. a. nu. 1. ¶ Autem consuetudo transgrediendi regulas, seu regularia statuta sit mortalis: affirmat idem Sanchez d. *cap.* 4. nu. 18. quando scilicet adest propositum non seruandi principalia Religionis statuta, etiam ad culpam non obligantia, sed frequenter ea transgrediendi, ob probabilissimum, inquit, contemnendi regulas periculum, quo quis se exponit idque tenere ait, D. Antonin. 3. *part.* *tit.* 16. *cap.* 1. §. 9. Syluest. d. *quæst.* 12. *dist.* 4. *Valentia* 2. 2. *disp.* 10. *quæst.* 4. *punct.* 5. Aditque num. 20. esse peccatum mortale in Religioso decretum nunquam se continendi ab vilo actu, eò quod prohibeatur in regula, aut à prælato, nisi prohibeatur sub mortali, quia obligatio orta ex præcipua votorum obligatione obligat ad perseuerandum in Religione absq; notabili detrimento, & ruina illius, & periculo transgressionis votorum, cui probabiliter se exponit qui taliter propositum habet non se continendi ab vilo actu.

54 Religiosi non tenentur sub mortali ad singula leuiora, frangendo Regulam in minimis, sicut nec promissio iurata, nec votum de re leui, etiã totali obligant sub tali pœna, ex sententia Doctorum Salmantiensium. *ibid.* *art.* 2. De quo Syluest. v. *iuramentum* 2. §. 7. Soto lib. 7. de iust. *q.* 2. *art.* 1. & lib. 8. *q.* 1. *art.* 7. *dubio* 1. & *q.* 2. *art.* 3. *Nauar.* c. 23. n. 49. & 62. in fine, & c. 12. nu. 10. Idem tradunt *Cord.* in sum. *q.* 188. *punct.* 1. Azor tom. 1. *inst. moral.* lib. 5. c. 6. *q.* 5. *Medin.* 1. 2. *q.* 96. *art.* 4. in 1. *regul.* *Sanchez* ad præcepta *Decalog.* lib. 1. c. 4. n. 4. & lib. 6. c. 4. nu. 24.

De transitu vnius ad aliam Religionem.

55 Transitus de vna ad aliam Religionem, nisi ob magnã causam, vtilitatẽ scilicet, aut necessitatẽ, nec decens est, nec laudabilis, tum quia ex eo plerumq; scandalizantur illi, à quibus disceditur, tum quia cæteris partibus facilius proficit quis in Religione, in qua primum natus est, & quã habet in assuetudine, quã in ea, in qua non est assuetus, nec educatus: tum deniq; quia vt in plurimum hæc mutatio magis ex leuitate animi, quam ex stabilitate, & deuotione spiritus procedit, & ab omnibus vt non mutatio dexteræ Excelsi iudicatur. Quapropter Pius V. renouauit omnes facultates, & privilegia quibuscunq; Ordinibus concessa (præter iuris cõmunis dispositionẽ) recipiendi, vel resinendi alios Religiosos, etiam laxioris

Bull. bull. 9.
p. 7.

laxioris Ordinis. Vnde non reuocatur licentia concessa in *cap. licet, de Regularibus*. transeundi ad strictiorem Religiosẽ, petita prius, etiã non obtenta licentia superioris. *Tom. 3. quæst.* 52. *art.* 1. De quo D. Tho. 2. 2. *q.* 189. *art.* 8. Ad quod vide *Nauar.* lib. 3. *conf.* 88. n. 1. de *Regular.* in 2. edit. Azor tom. 1. *inst. moral.* lib. 12. *cap.* 14. *quæst.* 1. Sayro in *clari Regia* lib. 6. *cap.* 10. a. nu. 9. *Sanch.* lib. 6. *Decalogi* c. 7. a. nu. 1. nouissimẽ *Suar.* tom. 4. de *Religione* lib. 3. c. 9. a. nu. 2. *P. Miranda* tom. 1. *Maipual* *q.* 31. *art.* 1. *P. Portel* v. *Religionis* transitus a. n. 1. *P. Villal.* 2. p. *sum. tra.* 35. *diffi.* 13. a. n. 1.

56 Vt autem Religiosi in sua vocatione persistant, debent circa sibi subditos, maximẽ teneros in Religione iuuenes prælati se exhibere benignos patres in spiritu lenitatis eos monentes, ne institutum, in quod vocati sunt, deserant, & ad aliud prætextu maioris perfectionis transire procurent, nam facilius adolescentuli, præcipuẽ nobiles, & bonæ indolis amore flectuntur, quam rigore compelluntur, ad quod facit quædam Epistola S. Bernardi ad Robertum Monachum sibi secundum carnẽ pro pinquum, qui deserto suo instituto ad aliud se contulerat, quorundam persuasione deceptus: ex qua prælati discere possunt, quo spiritu seruiore, quo charitatis ardore, qua humilitatis mansuetudine, & dulcedine, quo prudentiã sale condire debent teneros in Religione animos, ne deficiant in via, imò ne retrocedant à via, vt deducti per semitas iustitiæ in loco pascuæ collocati, in perfectione radices emittant, & ascensiones in corde suo de die in diem in hac lacrymarum valle ponant. *ibid.* *art.* 2.

57 Ius cõmune in d. *cap. licet*, cõcedit facultatẽ Regularibus transẽndi ad strictiorẽ Religionẽ, petita licentia, licet non obtenta. Idẽ habetur *cap. sanè, cap. non est vobis, cap. significatum, de Regular.* iuxta quod decretũ limitanda est constitutio *cap. Statuimus* 19. *quæst.* 3. Igitur tenentur prælati superiores huiusmodi licentiã Religioso ad perfectiorem Ordinẽ transire volenti præstare, vt deducitur ex dict. *cap. licet*, dummodò tamen cõstet de recto animo, & spiritu petentis, & de maiore perfectione Religionis, ad quã vult transire: quod si concedere renuerit, ius id illi concedit, sup plendo negligentia negantis prælati. Vnde Religiosus cũ tali licentia petita, etiã non obtenta, licitẽ & sine scrupulo conscientiæ potest liberẽ ad aliam strictiorẽ transuolare, quidquid aliqui absq; fundamento dicant. Aduerte tamen non sufficere petere talẽ licentiã post transitũ factum, sed petitio omninò præcedere debet: scilicet extrahi à Religione, ad quã transiit, potest Religiosus trãslatus, & professio in illa emissã nulla est, quia facta fuit contra ius: quã licentiã facere non possunt prælati inferiores, vt Guardianus, vel Prior, sed tantũ superiores, vt Generales, vel Prouinciales. *ibid.* *art.* 3. & *tom.* 4. *Addit. sum. c.* 113. nu. 2. De quo D. Tho. 2. 2. *q.* 187. *art.* 4. *Cucus* lib. 4. *Maiorũ inst.* *tit.* de *Regularibus* nu. 1394. *Pört.* v. *Religionis* transitus n. 7. Azor lib. 12. *inst. moral.* c. 14. *quæst.* 5. 6. & 7. Idem se idẽ docet *Sanch.* lib. 6. *Decalog.* c. 7. a. nu. 32.

Scio ipsum Sanchez dict. *capit.* 7. a. *numer.* 59. tenere contra nostrum Auctoꝝ

D. Bern. Episc.
I. ad Rolersm.

Defenditur
sententia Au-
ctoris.

Auctorem, quod prælati immediatus conuentus possit licentiam Re-
ligiosum sibi subditum ad transeundum ad strictiorem Religionem ex
eo (inquit) quia *cap. licet de Regularib. indistinctè* loquitur de prælato Re-
ligionis, à quo petenda est licentia, ne bonum obedientie videatur con-
temni: Nomine autem prælati veniunt absque dubio prælati locales, seu
immediati, & petita ab eis licentia non censetur contemni eius obedi-
entia, sed recognosci, & æstimari. Nihilominus tamen vera mihi videtur,
& omninò certa sententia Auctoris. Nam dicitur *cap. licet*, licet in distin-
ctè loquatur de prælato, id tamen debet intelligi iuxta aliud ius anti-
quius, & consuetudinem Religionum (quæ est optima legum inter-
pres, *l. ff. de interpretatione 37. ff. de legib.*) ac iuxta statuta earundem, in
quibus solis Generalibus, & Prouincialibus reseruatur potestas ad-
mittendi ad habitum Regularem, ergò eisdem duntaxat reseruabitur
auctoritas demittendi à Religione Religiosos in ea iam professos: par-
enim videtur in vtroque ratio. Rursus, quia per professionem in Reli-
gione acquiritur ius Religionis super professum, ergò non poterit alic-
nari in præiudicium Religionis, nisi ab illo, qui Religionis toti, aut sal-
tem prouinciæ alicui præest. Tandem, quia immediatus prælatus con-
uentus nequit sua sola auctoritate subditum ad aliud eiusdem Religi-
onis Monasterium transferre, ergò multò minus poterit eum à Religio-
ne penitus alienare, concedendo facultatem transeundi ad alteram, ve
idem Sanchez fatetur de transeunte ad æquè strictam Religionem, quæ
asserit num. 65. posse ex legitima causa à Generali, vel Prouinciali dis-
pensari ad transeundum, & nullo modo à prælato locali, idque probat
ex duplici ea ratione à nobis proximè tradita, quam ex Antonio Cuco
lib. 3. inst. maior. tit. 1. num. 137. refert idem et nu. 58. quæ etiam militat
in nostro casu. Atque idem hanc partem sustinent Lessius de iust. lib. 2.
cap. 41. dub. 13. num. 103, & nouissimè Suarez tom. 4. de Religione lib.
3. c. 10. n. 30. vbi docet in Religionibus, in quibus maiora negotia refer-
uantur prælatis maioribus iuxta mores, & statuta Ordinis, ab eis peten-
dam esse dictam facultatem transeundi ad aliam Religionem, idque cen-
set securius, & in praxi seruandum.

58 Perfectio Religionis, ad quam iure communi transitus concedi-
tur, consistit in maiori austeritate, & rigore, quia cum hoc fiat in foro ex-
teriori non potest aliter probari maior perfectio, nisi ex maiori asperita-
te, & strictiori obseruantia Religionis: ideoque Ecclesia decreuit in Ex-
trauaganti, *vi am ambiosa, de Regularibus*, quæ est Martini VIII. ad Carthu-
sianos posse transire quoscunque alios Religiosos, petita prius licentia,
etiam non obtenta, vtpotè cum hæc Religio sit asperioris, & strictioris
disciplinæ in abstinentia carnum, cilicio, clausura, & alijs exterioribus,
ex quibus supponit quantum ad hoc maiorem perfectionem. Hæc opi-
nio est Canonistarum, quæ tanquam verior tenenda est, *ibid. art. 4. De*
quo Greg. Lop. in l. 9. tit. 7. part. 1.

Opposi-

Oppositam tamen sententiam defendunt cum D. Tho. 1. 2. q. 189. ar. 8.
Theologi, & sequuntur Nauar. commen. 4. de Regular. super *cap. statum*
mus, num. 2. & 3. P. Miranda 10. 1. q. 3. r. art. 3. & cõstanter impugnant nos-
trum Auctorem Suar. tom. 4. de Religione, lib. 3. c. 9. nu. 10. qui quidem
intrepidè affirmant, non esse attendendam maiorem Religionis arctitu-
dinem, & austeritatem exteriorem ad huiusmodi transitum licet facien-
dum, sed maiorem excellentiam, & perfectionem secundum rei verita-
tem. Pro quo enodando, & tuenda sententia Auctoris scire oportet,
Religionè, vt sic, habere duos fines, alterum intrinsecum, & vt ita dicã,
essentialiter alterum verò extrinsecum: finis intrinsecus consistit in vni-
one animæ ad Deum per charitatem, & per media commodiora ad id ob-
tinendum: extrinsecus autem consistit in procurando salutem spiritua-
lem proximorum per prædicationes, & alia huiusmodi. Vnde illa Reli-
gio, quæ media aptiora habuerit ad finem intrinsecum obinendum, &
vt Religio contemplationi Diuinorum, & salutis propriæ studeant, pro-
culdubio perfectior, saltem intensiue, iudicabitur adhuc transitu. Qua
propter Pontifices in præcatis iuribus attendentes hanc perfectionem
in Religionibus non posse aliter deprehendi, nisi per exteriores, ac stri-
ctiores obseruantias, & austeritates illarum, eam dicunt esse perfectio-
rem respectu huius transitus in foro exteriori, quæ austerior, & strictior
fuerit, habens ex eo media aptiora ad consequendum dictum finem in-
trinsecum vacandi soli Deo, & propriæ salutis, quem finem primariò in-
tendit Religio; de fine enim extrinsecò ex se non curat, cum is non pro-
cedat ex vi institutionis status Religiosi vt sic, sed ex alio adiuncto, quam-
tenus scilicet assumptæ sunt Religionis ab Ecclesia, vt coadiutrices sui
essent ad salutem proximorum: Coadiutores namque Episcoporum
vocantur Religiosi Prædicatores, & Minores in *Clement. dudum, de sepul-*
tur. quod nil perfectionis addit ad transitum hunc, de quo loquimur.
Ex quibus facile potest responderi argumentis contra sententiam nos-
tri Auctoris adductis à Suarez dict. cap. 9. num. 11. & 12. quæ quidem
habent locum in Religione perfecta non solum intensiue in ordine ad
dictum finem intrinsecum, & primarium, sed etiam perfecta extensiue
in ordine ad finem extrinsecum, & secundarium, quæ consistit in exer-
citiò actuum viuæ actiuæ, quam quidem perfectionem extensiua dixi-
mus non conducere ad rem, de qua loquimur, sed tantum attendendam
esse perfectionem illam intensiua, quæ in foro exteriori (vt ait Auctor)
maior iudicatur ab Ecclesia in ordine ad præfatum transitum in Reli-
gione austeriori, & strictiore, nam in foro interiori, nil discernendo, in-
nuit, posse dari Religionem aliam perfectiorè ex alio capite. ¶ Nec re-
ctè existimat Suarez contra Auctorem, comparationem Religionum in
perfectione pertinere ad ius, & non ad factum: nam perfectio illa, seu ius
ad probandam perfectionem difficilè probari potest, quia (inquit Auctor)
Vna quaque Religio ad id yberiores fructus allegaret, quorum allegatio, cum sit

Defenditur
sententia Au-
ctoris.

Eeee

magis

magis facti, quam iuris. processus magni fulminarentur, ita ut esset inextricabilis (vt supra dicam) decisi omis. Et in hunc sensum debet intelligi, & explicari dicta. Extravagans, *viam ambitiosa*, in illa enim non deciditur Carthusiam esse perfectiorem alijs Religionibus, sed tantum datur facultas Mendicantibus, vt ad illam possint transire, præcludendo ipsis viam ambitiosæ cupiditatis obtinendi dignitates, & beneficia apud cæteras Monachales Religiones, suæcatis coloribus transeundi ad illas ob frugem melioris vitæ, aut arctioris obseruantie. Ac ideo declarat Pontifex nullum ex professoribus alicuius ex Ordinibus Mendicantium in aliquem Ordinem Monasticum recipi, vel admitti validè posse (Carthusensium dùm taxat excepto) quem quidem excipit, & ad quem dictum transitum permittit, non quia perfectior sit alijs Ordinibus, sed quia in eo ob strictiorem clausuræ, & corporalis poenitentie disciplinam cessare præsumitur illa ambitiosæ cupiditatis ambiendi honores, & beneficia monastica causa, cui obuiare, & quæ præcludere vult Pontifex. Atq; ideo nostra sententiam sustinent glossa in d. cap. licet, verb. licentiam, vbi Anton. nu. 7. Anchar. num. 6. Abb. in fine, Cardinal. quæst. vltim. Henricus num. 17. Parassellus in priuileg. Minimorum cap. 39. Lessius lib. 2. de iust. capit. 41. dub. 13. num. 100. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. capit. 14. q. 2. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. Decalog. c. 7. n. 1.

59 Potest quis transire de sua Religione, in qua non seruatur Regula, ad aliam laxiorem, vbi seruatur sua Regula, & est viuendi modus strictior, quia quantum ad hoc non habetur respectus, nisi ad presentem modum viuendi, qui est strictior, secundum quod iudicari debet hæc Religio asperior, & strictior ad effectum transeundi ad illam, Hoc tamen debet limitari, si non est spes reformationis in Religione, à qua fit transitus, vel saltem in ea, aut in aliqua eius prouincia non est aliquis Conuentus, vbi seruatur Regula: secus non est licitus talis transitus. *Ibid. art. 5.* De quo Abb. in dict. cap. licet, Gregor. Lopez vbi sup. verb. *Mas fuerte Religión.* D. Tho. 2. 2. quæst. vltim. art. 8. Idem docent Nauar. comment. 4. de Regular. num. 3. Cordub. in Regul. cap. 2. quæst. 19. puncto 2. Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 13. num. 101. Cucus lib. 3. maiorum inst. tit. 1. num. 133. Azor lib. 12. inst. moral. cap. 14. quæst. 3. & 8. Miranda tom. 1. quæst. 31. art. 4. latè Sanchez plures referens cum Auctore d. cap. 7. à num. 24.

60 In casibus, in quibus permittitur Religiosis transitus ad aliam Religionem permittitur etiam Monialibus petita licentia, licet non obten-
Trid. ses. 25. c. 5. de Regul. ta, quia constituta à iure pro Fratribus, pro Monialibus etiam proportionabiliter disposita censentur, ex sententia Canonistarum. Verum est tamen, quod ob votum clausuræ non licebit eis exire sine licentia superiorum, iuxta terminos Tridentini Concilij, qui tenentur illam præstare. Quod expressè definitur in cap. *recolentes, de Statu Monach.* vbi habetur, quod totum Monasterium Monialium potest se transferre ad aliud Monasterium

nafterium strictioris vitæ, & obseruantie petita licentia, etiam non obtenta. *Ibid. art. 6. & dist. cap. 113. Ad dit. sum. nu. 5.* De quo Cardin. in *Clem. 1. quæst. 6. de Regular. Abb. in cap. penult. notab. vlt. de statu monach. Franc. de Marquez quæst. 36. r. p. Nata conf. 432. num. 15 lib. 2.* Idem tenent Mandosin signat. grat. verb. licentia, col. 9. §. quæ dicta sunt, Zerola in praxi Episcop. 1. p. verb. Moniales, in fine, Sanchez d. cap. 7. num. 6. & 61. quidquid in oppositum obloquatur Portel.

61 Conuersos sicut alios Religiosos posse ad arctiorem Religionem transire, nemo est qui dubitet, sunt enim verè Religiosi laici. Imò & oblati id etiam licere certi iuris est, quia per oblationem sui, & suorum Monasterio factam non sunt serui, ita vt non valeant ad meliorem frugem anhelare. *Ibid. art. 7.* De quo Greg. Lop. in l. 9. tit. 7. part. 1. verb. Religiosos. Idem firmant Tapia in *auth. ingressi*, verb. *sua*, cap. 6. nu. 57. *C. de sacros. Ecclesiæ.* & verb. *ingressi*, cap. 9. numer. 38. vbi Rosella numer. 8. in fine, Berouius *cap. in present.* num. 55. *de probat.* vbi etiam Felin. num. 4. in fin. Sanchez cum nostro Auctore d. c. 7. num. 9.

62 Constitutio Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius Ordinis, de qua supra num. 57. intelligenda est tantum de fugitiuis, qui sine superiorum licentia extra formam iuris communis ad alias Religiones se transferre volunt ob iurgia, contentiones, leuitatem, ac delicta in sua Religione commissa: non tamen procedit in eis, qui transeunt ad aliam Religionem virtute Bullæ Pij Quarti, per quam iudices arbitrati sunt, non posse commode ad suam pristinam Religionem redire, quæ eum renuit recipere, sed debere persistere in ea, ad quam transitus fuit. Nec item procedit in Religiosis, quibus à iure communi conceditur transitus ad aliam Religionem, vt in superioribus ex parte iam diximus, & exactius infra dicemus. *Ibid. art. 8.* De quo Nauar. lib. 3. conf. 99. de Regularibus à nu. 1. Idem post citatum nostrum Auctorem, & Nauatrum docet Sanchez d. cap. 7. num. 2. & num. 107.

63 Prælati inferior à Papa potest ex iusta causa dispensare, vt Religiosus transeat ad laxiorem Religionem. *Ibid. art. 9.* Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est infra in retractationibus retract. 14.

64 Plures sunt causæ, ex quibus potest dispensari intransitu ad laxiorem Religionem, quas perspectè debent prælati perpendere, quibus hæc facultas dispensandi ad est. Prima est ex parte Monasterij, vt si strictior, & obseruatiore est modus viuendi Monasterij, ad quod vult transire Religiosus, nec est aliud simile in sua Religione in obseruantia & asperitate, vbi possit degere, vt supra dictum est à nobis. Secunda causa est ex parte Religiosi, & hæc potest esse multiplex, vt cum ipso dispenseretur, Prima est, infirma Religiosi, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura. Secunda causa est, quando Religio, vbi habitat sita est in regione eius saluti nocina ob malam temperiem, & non inuenitur in ea Monasterium aptum suæ complexionem, ad quod transferatur: Tertia

causa potest esse ingens, & vrgens parentum necessitas, cui non potest subuenire Religiosus in sua Religione per modum suæ Regulae congruentem. Quarta est, quando ob suam simplicitatem non sufficienter intellexit quis Regulam, quam vouebat, inuenitque eam strictiorem, & asperiores, quam existimabat, voluntas enim, & intentio non se obligandi in professione ad tantam vitæ austeritatem sufficiens causa videtur ad concedendum ei transitum ad laxiorem Ordinem. Quinta causa, est persecutio grauis, quam patitur Monachus in sua Religione sine culpa sua, vel cum illa, de qua tamen iam manifestè poenitentiam egit. Hæc, & alia similes causæ ad dispensandum arbitrio prudentis viri relinquuntur. *Ibid. dict. art. 9. & in Addit. summa sup. num. 11.* De quo D. Thom. 2. 2. quæstion. vltim. articul. 8. Syluester vbi supra, Soto lib. 2. de iustit. quæstion. 7. artic. 3. dubio 3. Easdem ferè causas ad dispensandum in hoc transitu tradunt Cucus lib. 3. maiorum institut. titul. 1. num. 135. Azor tomo 1. moral. lib. 12. capit. 14. quæstion. 8. §. quæres, Sanchez, quanuis primam causam à nobis traditam in totum non admittat, dict. cap. 7. num. 72. vt mox videbimus.

Supra traditam tamen Auctoris sententiam impugnare nititur idem Sanchez dicto numer. 72. dum docet, semper esse sufficientem causam ad dispensandum super transitu ad laxiorem Ordinem, Religiosi infirmam, aut incommodam valetudinem, vel ita delicatam, seu fragilem corporis naturam, vt Religionis austeritates ferre non valeat. Quanuis enim prælati cū illo dispensare intra propriam Religionem in illis asperitatibus possint, vt tradit Auctoris tamen cum quo dispensatur (ait Sanchez) nõ potest, moraliter loquendo, nõ esse onerosus Religioni, & causa multi scandali, notæ, & murmurationis. Sed hæc ratio (salua pace tanti viri) non mihi videtur sufficiens, vt à sententia Auctoris recedamus, quia Religiones, vt ipse innuit, magis debent fundari in Christiana charitate, quam in exteriori asperitate, prælati namque debent tanquam boni Pontifices fratrum suorum infirmitatibus compati, scientes, quoniam *Misericordiam magis vult Deus, quam sacrificium.* Vnde, concludit Auctori, cum Religiosis, in quorum Religione exterior austeritas præualet, benè potest dispensari, vt ad aliam mitiorem se transferant, nè sint Religioni onerosi, & causa murmurationis, & scandali, vt inquit Sanchez. At apud Religiones, vbi charitas plus vrget, tales Religiosi infirmi, & debiles non sunt onerosi, sed potius meriti, & exercendæ charitatis, & pietatis exercitium. Nec minùs benè ipse Sanchez carpit nostrum Auctorem tanquam allegantem falso Sotum. Nam hic lib. 7. de iustit. quæstion. 4. articul. 3. §. vtrum verò docet, quod quando molestia, ac difficultas ex re ipsa nascitur, nempè quia res est ardua, & viribus impar, tunc causam legitimam præbet ad dispensandum: & in §. sequitur, antecedenter sermonem secerat de potestate

Defenditur
Auctoris sen-
tentia.

Osca. 6.

potestate superiorum ad dispensandum cum subditis super voto transitus ad aliores Religionem. Atque idè ex huius Doctoris sententia, ac doctrina probat benè noster Auctori, prælatos posse dispensare cum suis subditis in asperitatibus Religionis, quando ex infirmitate, vel alia simili causa inculpabili nascitur difficultas obseruandi illas: ex quo apparet, benè ad rem à nostro Auctore allegatam esse præfatum Magistrum Sotum.

Circa supra à nobis tradita adhuc nota cum P. Villalobos 2. parte Summæ tract. 35. diff. 13. num. 5. quod transiens ad laxiorem Religionem bona fide, existimans legitimam causam adfuisse ad hunc transitum faciendum, non incurrit in excommunicationem, cap. 2. *ne clerici, vel monachi*, contra temerè habitum Religionis demittentes, nisi transitum faciat ad liberè vagandum, ac liberius viuendum, tunc enim incurtere, tener cum Syluestro verb. Religio, quæst. 4. idque videtur etiam sentire noster Auctori. *Tomo 2. quæst. 66. art. 6. §. secundo notandum est, & clarius tradit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 8. num. 68.*

65 Papa sine causa dispensans in transitu ad laxiorem Religionem, & impetrans talem dispensationem mortaliter peccat, ipsaque dispensatio est nulla quoad Deum, nec illa licitè potest vti dispensatus, cum sit circa legem concernentem ius diuinum, seu dependentem à iure diuino, in qua non licet, etiam Papæ absque iusta causa dispensare, vt docent communiter Theologi. *Ibid. art. 10.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 98. art. 4. Soto lib. 1. de iustit. quæst. 7. art. 3. Idem ferè docet Sanchez dicto cap. 7. num. 105. & 106.

66 Licentia ex iusta causa impetrata ad transitum in alium Ordinem, non facta mentione de laxiori, non est sufficiens ad transeundum in laxiorem, nam cum huiusmodi facultas operetur effectum transeundi tantum ad strictiorem, vel parem Religionem, non venit extendenda ad aliam laxiorem. *Ibid. art. 11.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 8. Nauar. in cap. *statimus* num. 10. & lib. 3. consil. 57. num. 1. de Regul. in 2. edit. ¶ Idem docent post nostrum Auctorem, & Nauarrum dict. consil. 57. Sanchez dict. cap. 7. nu. 74. P. Miranda dict. quæst. 31. art. 14.

67 Religiosus Mendicans licentiatas ad transeundum in aliam Religionem, etiam non Mendicantem, & laxiorem non potest virtute huius facultatis transferre se in aliquem Ordinem Militarem. Ita declarauit Congregatio sacra Cardinalium pro omnibus Regularibus in claustro viuentibus, nè scilicet liceat transire ad Militares, aut Hospitalarios, vt refertur à Nauarro. *Ibidem art. 12.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 58. sub titulo de Regularibus. ¶ Idem tenent Additionator ad Nauar. dicto consil. 58. & Sanchez eo cap. 7. nu. 75. post citatum nostrum Auctorem.

68 Licentiatas à Papa ad transitum in certum Ordinem non potest

Eeee 3

sett

test ad alium strictiorem transire virtute dictæ licentiæ, cum hæc sit stricti iuris, bene tamen poterit virtute alterius facultatis privilegio, aut iure communi concessæ. *Ibidem art. 13.* De quo Nauar. vbi sup. consil. 63. num. 9.

69 Frater apostata non potest in apostasia ad aliam parem Religionem transire absque licentia sui prælati, nisi sit in regione longinqua constitutus, in qua nec sui instituti monasterium, nec alterius strictioris obseruantie inuenitur, tunc enim etiam ad laxiorem transire licebit. Quod si nullum inueniat monasterium cuiuscunque alterius Ordinis, nec ad suum redire valeat, cum sæcularibus religiosè viuendò, & pro posse suam regulam seruando degere permittitur. *Ibidem art. 14.* De quo Gregor. Lopez in l. 9. titulo 7. part. 1. verb. *mas fuertes Religiones*, Rebut. in praxi benef. de transitu Monachorum num. 7.

70 Prælati Mendicantium, qui tam à iure, quam ex privilegio sunt Mendicantes non possunt dispensare cum suis subditis professis, vt trãseant ad Ordines Monachales, excepta tantùm Carthusia, excommunicanturque ipso facto non solum transeantes, & recipientes, sed & dispensantes, diffinitur in dicta Extrauaganti: *Viam ambrosia §. ac valentes, de Regularib.* quam obseruari præcipitur in Cancellaria regula 23. de Mendicantibus transeuntibus ad aliam Religionem, pro quo etiam ex-

Bull. bul. 13.

Innoc. 4. bul.

la 18. §. 21.

Alex. 4. bul.

4. Bened. 10.

Bull. bul. 12.

Clem. 4.

Comp. Societ.

§. 9.

tant plurima Pontificum decreta Innocentij Quarti, Alexandri Quarti pro Minoribus, Benedicti XII. & aliorum, de quibus apud Bullarium. Hoc tamen non extenditur ad nouitios dictorum Mendicantium, quos posse ad alios Ordines transire facere, declarauit Clemens Quartus apud idem Bullarium. Secus est in nouitijs Societatis Iesu, qui trãfacto biennio tria vota simplicia emiserunt, hi namq; prohibentur ad dictos Ordines, excepta Carthusia transire, ex quadam bulla Pij V. relata à Claudio in Compend. Societat. verb. Apostata §. 9. quidquid aliqui in oppositum sentiant. *Ibidem art. 15.* & *Addit. Summa vbi supra num. 9.* Idem ferè traditis multis docet Sanchez dicto cap. 7. num. 28.

Bull. bul. 24.

Gregor. 13.

71 At Gregorius XIII. concessit Præposito Generali Societatis, vt de eiusdem licentia Religiosi, etiam professi, non tantùm ad Carthusiam, sed ad quamuis alium Mendicantium, vel non Mendicantium Ordinem parisi, laxioris, aut arctioris obseruantie per ipsum Præpositum illis præscribendum valeant transire, Sed idem Pontifex postea confirmando quandam concessionem Pij V. qua cauebatur, vt ingredi volentes Carthusiam, tres eis menses præscribantur, intra quos, si non ingrediuntur, vel non admittantur, vel non perseuerent, ad eandem Societatem redire teneantur, nec eis amplius ab ipsa Societate ad eundem Ordinem Carthusiensem transire secundo liceat absque ipsius Præpositi Generalis licentia expressa ab eo specialiter obtenta, decreuit in quam, ac declarauit, ea omnia, sicut supra dicta sunt, etiam ad præterita valere, ac si litteræ Apostolicæ super concessione Pij V. huiusmodi esse

conu-

confectæ fuissent sub excommunicationis, & alijs apostatarum poenis, & censuris eo ipso incurrendis, à quibus non nisi à Romano Pontifice, vel à Proposito Generali absolutionem valeant obtinere. Ita Gregorius XIII. apud Bullarium. Idem tradit Sanchez dicto n. 28. & n. 31.

Bull. bul. 27.

Greg. 13.

72 Super quibus insurgit dubium non vulgere, an reformato aliquo Ordine Mendicantium in strictiorem obseruantiam possint in illo professi ad alios Ordines transire? De quo variè sentiunt Doctores. Quidam tenent, licere ad alium Ordinem parè, seu similem transire, quia actus agentium non debent operari ultra eorum intentionem, argumento *l. qua de toto ff. de re iudicat.* & *Glos. in cap. integritas, verb. voti, 32. quæst. 1.* At intentio huiusmodi Religiosorum fuit seruare regulam iuxta morem obseruantie, qui vigeat tempore suæ professionis, ac proinde non sunt cogendi ad maiorem, seu strictiorem obseruantiam, quam vouerunt. Alij in oppositum sentiunt teneri in eadem Religione perseuerare, eo quod melior tunc sit eorum conditio. Alij tandem affirmant, quod ipsis debet dari probatio annua ad nouas asperitates experiendas, Sed his omnibus omisis hæc controuersia iam hisce temporibus à Sede Apostolica decisa est, obligando scilicet Fratres Conuentuales Ordinis Minorum in Hispania ad modum viuendi arctiorem obseruantie ab ipsis non promissum, prout fecit Paulus Quartus, & Moniales ad clausuram, quam non vouerunt, adstrinxit Pius Quintus, & confirmauit Gregorius XIII. apud Bullarium, nam Papa habet omnimodam potestatem circa modum viuendi Regularium, quibus potest præcipere ea, quæ indirectè conducunt ad seruanda contenta in sua regula. *Ibidem art. 16.* De quo Hostiensis in Summa de voto §. vtrum num. 16. vers. quod si aliquis, Anchar. in *cap. vnico, de statu Regul. lib. 6.* post num. 2. Nauar. in *cap. statuius a num. 17.* ¶ Idem tenent Corduba in *Regulâ cap. 10. quæst. 2. punct. 6.* & *cap. 2. quæst. 15. punct. 3.* Vazquez 1. 2. q. 95. art. 2. disp. 154. cap. 4. num. 25, 26. & 27. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 17. P. Miranda tom. 1. quæst. 31. art. 15. & latè post alios plures subscribit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. a num. 35. vsque ad 44.

Bullar. bul. 6.

Pij V. & bul.

42. Greg. 13.

73 Fratres Minores Obseruantie, aut alterius strictioris Regulæ, quam sunt Fratres Beatæ Mariæ à Mercede prohibentur recipi in isto Ordine, ex decreto Clementis Octauæ, de qua apud Bullarium. *Ibidem art. 17.* Idem tradit Sanchez dict. cap. 7. num. 30. ad finem.

Bull. bul. 17.

Clem. 8.

74 Superiores Religionum, etiam Mendicantium possunt licentiarè suos subditos, vt libere valeant ad Carthusianos transire ex zelo strictioris vitæ, etiam si nulla alia existat causa ad id faciendum. Prælati vero reuocantibus possunt subditi petita licentia, licet non obtenta impune ad dictum Ordinem conuolare, vt expressè diffinitur in dicta Extrauaganti, *viam ambrosia*, à Martino Quarto, & in dicto *cap. licet, de Regularibus.* Quod etiam in Fratribus Minoribus locum habere, certi iuris

ris

ris est quia dicta Extrauagans de omnibus Mendicantibus generaliter verba facit. Neque his opponitur D. Bonauentura super Regulam Fratrum Minorum quæst. 13. quia ibi tantum asserit, non licere dictis Minoribus ex vi suæ Regulæ ad alium Ordinem transire, non tamen negat de licentia Sedis Apostolicæ posse, & ita non contradicit postea decreto à Martino Quarto in dicta Extrauaganti, quam non potuit videre, eò quod post multum temporis ab obitu Seraphici Doctoris fuit expedita. *Ibidem art. 18. & in Addit. summa dicto cap. 113. num. 10.* De quo Angel. titulo, Religio §. 34. Corduba super Regulam cap. 2. quæst. 17. Idem docent Sanchez post multa à se latè tradita dicto lib. 6. cap. 7. à num. 19. & præcipuè à num. 28. P. Miranda dict. quæst. 31. art. 10. qui id concedit in foro exteriori, & idem repetit art. 11.

75 Monachum Carthusianum transire licitè posse ad Minores Obferuantia de licentia sui prælati, vel ad alios Mendicantes, probabile iudicatur à viris Doctissimis, dummodò aliqua iusta, & rationabilis causa ad id agendum existat, nec timeatur aliquod scandalum, vel infamia dictæ Religionis, aut aliqua. His super tali transitu: & ita fuisse determinatum Parisijs de transitu dicti Carthusiani ad Fratres Prædicatores suam Regulam perfectè obseruantes, refertur. *Ibid. art. 19. & dicto num. 10. Addit. summa ad finem.* De quo Syluest. verb. Religio. 4. quæst. 6. Nauar. lib. 3. consil. 68. primæ impressiõis, & in 2. consil. 63. in fine. ¶ Idem tradunt D. Bonauent. in quæstion. super Regul. quæst. 12. Cordub. in regul. cap. 2. quæst. 17. punct. 1. Leonard. lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 13. num. 100. in fine, Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 14. in fine, Sanchez dict. cap. 7. num. 29. & videtur innuere P. Miranda dict. quæst. 31. art. 11.

Bulla. bul. 9. n. 3. & bulla 10. n. 3. & bul. 18. n. 11. & bul. 21. Eug. 4. n. 17. 76 Monachi Benedictini, & Cistercienses ex priuilegio Eugenij Quarti apud Bullarium, non possunt transire ad quemcunque Ordinem, etiam ad Carthusiam sine consensu Capituli Generalis, seu Præsentis, seu maioris partis Visitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apostolica, nisi in litteris fiat specifica mentio de persona, ac Religione, sub excommunicationis ipso facto incurrenda pœna contra recipiẽtes, seu retinẽtes, qui intra triduum à receptione monachum receptum non restituerint. Idem Eugenius Quartus apud Compend. Cistèr. concessit Congregationi sancti Benedicti in Hispania, nè sui monachi transirent ad alium quemcunque Ordinem, etiam ad Carthusiam, nisi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut sui Conuentus cù Abbate: secus excommunicantur transiens, & prælatus admittens, seu recipiens. Idem concessit Martinus Quintus Cisterciensibus, excepto, quod possint transire ad Carthusiam, & confirmauit Concilium Basiliense. Idem priuilegium habent monachi sancti Hieronymi in Hispania apud Compendiũ. Vnde attentis dictis priuilegijs, nulli Religioso hodie licet ad alium Ordinem transire, nisi petita, & obtenta prius licentia, nam Pontifices

ifices concedentes bene nouerant ius commune, maxime in re tam nota, ac ideò illi derogare voluerunt, vt sæpe sæpius faciunt in expeditione, seu concessione priuilegiorum: Quod & confirmauit Pius II. qui ait, quod concordia facta est inter Cistercienses, & Carthusienses, vt nullus monachus suorum Ordinum de vno ad alium sine licentia transire possit, & in quodam libro priuilegiorum sancti Benedicti Romæ impresso fol. 145. refertur quædam Cardinalium declaratio, quod transitus ad parem, vel ad arctiorem Religionem non fiat, nisi causa eognita transuentis, & vitæ, ac morum ratione, idque ex approbatione Capituli Generalis. Quo priuilegio Benedictinorum possunt gaudere, & gaudent Minoritæ, & cæteri communicantes, quidquid illud velint aliqui limitare. *Ibidem art. 20.* De quo Azor tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæst. 4. Nauar. lib. 3. consil. 59. de Regularibus, P. Portel verb. transire ad alium Ordinem num. 10.

Vide ad idem Sanchez dicto lib. 6. cap. 7. num. 31. vbi refert aliud simile priuilegium concessum à Paulo Quinto anno 1610. die 3. Aprilis, Carmelitæ Discalceatis, quo frui libere possunt aliæ Religiones per communicationem, & plura etiam alia priuilegia ad idem refert Suarez to. 4. de Religione lib. 3. cap. 12. vbi à num. 5. resoluit, certissimum esse, posse Pontificem eo sensu præfata priuilegia concedere, vt absolute nõ liceat ad aliam Religionem transire sine licentia obtenta, etiam titulo maioris perfectionis, idque de facto ita esse, indultum Societati à Pio Quarto, & Pio Quinto, in quorum bullis specialiter fit mentio dicti cap. licet, de Regular. cum expressa derogatione illius, & tandem idem firmat noster Portel verb. transitus ad alium Ordinem num. 10. idem sentiens cum Auctore, quem refert.

Sed Congregatio sancti Benedicti in Portugallia non vitur hoc priuilegio, ex quadam sua constitutione, in qua libera datur facultas secundum ius commune monachis suis transire ad strictiorem Religionem petita licentia, & non obtenta. *Tomo 1. q. 30. art. 8.*

77 In Extrauaganti Martini Quarti tantum prohibetur transitus ab Ordine Mendicantium ad non Mendicantes. Vnde Mendicantibus licebit ad alios strictioris instituti Mendicantes transire, nisi specialiter sint prohibiti, vt de facto prohibetur Minoribus, & Prædicatoribus se inuicem recipere, ex bullis Innocentij, & Alexandri Quarti, & aliorum Pontificum, & Minoribus Obferuantia ad Minimos transire, nisi de licentia Papæ, ex decreto Iulij Secundi apud Bullarium, & idem Calixti ad eosdem Minimos, & è conuerso prohibuit Pius Quintus, & confirmauit Gregorius XIII. teste Capuccino in Addit. ad Compendiũ, recipere, & pariter hic, & §. item in anno, qui addit, postea à Congregatione sacra, auctoritate, Gregorij XIII. fuisse decretum, vt transirentes, & illos recipientes incurrant pœnam priuationis officiorum ipso facto, & vocis aeternæ, & pœnæ in perpetuum, quæ declaratio, in-

Bullar. bul. 3. Innocent. 4. & bul. 21. Alex. 4. & bul. 12. Clem. 4. & bulla. 14. Sixt. 4. n. 2. & 26. bul. 11. Iulij 2. Bul. 8. Pij V.

quit, est autentica apud eosdem Capuccinos. *Ibidem art. 21. De quo Parassellus in Compendio privilegiorum fol. 116.*

Idem videntur docere Palud. in 4. dist. 38. quæst. 3. art. 1. num. 11.

D. Anronin. 3. tit. 16. cap. 4. §. 4. Syluest. verb. Religio, 4. quæst. 6. Suarez tomo 4 de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 9. num. 1. 5. qui refert ad id Palud. dict. dist. 38. quæst. 2. num. 17. Sanchez lib. 6. decalogi cap. 7. n. 28. & 29. referens ad id nostrum Seraphicum D. Bonaventuram super Regul. cap. 2. quæst. 12. & 13. vbi Cordub. quæst. 17. pund. 1. & tandem idem sentire videntur P. Miranda tom. 1. quæst. 31. art. 10. concl. 2. & art. 11. Portel vbi supra num. 5. citans Azor.

*Bull. bul. 42.
2000. X.*

Item Leo X. apud Bullarium prohibet Minimis sub excommunicatione transitum ad alios Ordines, eademque poena ferit retinentes, nisi intra nouem dies à monitione restituant Fratres apud se existentes, & Sixtus III. in bulla supra citata concedit, vt Generales, & Prouinciales Minorum possint procedere, tanquam contra apostatas, contra Fratres habentes licentiam transendi ad alium Ordinem, si intra duos, vel tres menses ad illum se non contulerint, & habitum Regularem ipsius non susceperint. Idem tradit Portel vbi supra num. 15.

78 Item Capuccini prohibentur recipere Fratres Minores de Observantia absque licentia in scriptis Ministrorum Prouincialium eiusdem Observantiae sub poena excommunicationis, & inhabilitatis ad quævis officia Ordinis, & priuationis actuum legitimorum, ex constitutione Pauli III. & Iulij III. confirmata sub eiusdem poenis, & alijs efficacissimis clausulis, & non obstantijs per Sixtum V. apud Bullarium. Be. è tamen possunt dicti Capuccini recipere Fratres Discalceatos, seu Reformatos Hispaniae, obtenta prius licentia suorum Prouincialium. *Ibid. art. 21. De quo Capuccin. in Comp. Mend. verb. recipere, & Portel sup. nu. 5. P. Villalob. vbi sup. n. 18. vbi num. 17. tradit, non posse Capuccinos ad Minimos transire, & è conuerso, ex quadam bulla Pij V. apud Parassellum in Compend. suorum priuil. fol. 116.*

*Bull. bul. 17.
Sicuti V.*

Pro quibus omnibus in superioribus resolutis aduertere magnopere oportet, quod quamuis ius commune Regularibus concedat ad strictiorem Religionem transire petita, etiam non obtenta licentia, adhuc tamen indultis Apostolicis aliter ordinantibus, propter pacem inter Religiones fouendam, vel cauendam iniuriam, vel confusionem vitandam standum esse existimo. Circa quod vsus vniuersusque Religionis attendi, & obseruari debet. Et iuxta hanc modificationem debent merito intelligi, ac limitari omnia à Doctoribus, & à nobis in superioribus tradita. *Ibid. ad finem. De quo Syluest. verb. Religio 4. q. 6. Portel vbi sup. num. 10. & 11. Suarez latè loco supra citato num. 9. quidem constanter docent, & tenet etiam P. Villalob. vbi supra num. 22.*

79 Religiosus habens facultatem transendi ad aliquem Ordinem Mendicantium tenetur requirere non solum quatuor Ordines Mendicantes

antea

cantes ex iure communi, sed etiam eos, qui ex privilegio inter Mendicantes namerantur, idq; debet vero animo, & cum omni efficacia procurare. Quod si facta hac diligetia nullus ad suam Societatem, seu fraternitatem admittere eum velit, liberatus à tali obligatione omnino manet. Sicut à voto emisso ingredi certam Religionem liberatur, qui cum vero affectu animi id procurat, & non admittitur. *Ibidem art. 23. Idem docent Nauar. in cap. statimus, num. 13. & post eum P. Miranda dict. quæst. 31. art. 17.*

80 Votum de non transendo ad strictiorem Religionem tanquam impeditiuum maioris boni non est validum, ideòque ad eius obseruationem vouens non tenetur. Sicut nec votum de non intrando Religionem obseruat vouenti ad introitum in illam, ex eadem ratione, vt est còpertum in materia de voto. Verum est tamen quod prælatus votum subditi de transendo ad arctiorem Religionem potest dispensare, non vero irritare, quia id non est simpliciter votum Religionis, sed transitus vnus ad alteram Religionem, qui transitus ad arctiorem Ordinem non cadit sub potestate prælati ad irritandum votum de illo emissum. *Ibidem art. 24. & Tomo 1. quæst. 24. art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 2. & quæst. 186. art. 10. ad tertium, Nauar. lib. 3. consil. 55. & 93, de Regularibus, & consil. 14. de voto, & voti redemptione. Idem docent Portel vbi supra num. 18. P. Villalobos dicta diff. 13. num. 19.*

81 Religiosus translatus ad aliam Religionem, vt in ea possit esse prælatus, debet prius profiteri: quia qui simile vitam cum alijs suscipit, similem debet sentire in legibus disciplinæ, *cap. recolentes, de Statu monach.* idq; expressè extat definitum in Tridentina Synodo. Præfatus verò monachus translatus post renunciationem prælationis, qua functus est post professionem remanet filius secundæ religionis, in qua professus est, nam qui legitime ad aliam religionem transit, & in ea proficitur, eo ipso omnia prioris Ordinis iura perdit, & fit filius posterioris, in quo professionem emisit, & secundum tempus istius secundæ professionis sedem, & antiquitatem obtinebit, *cap. ne pro cuiuslibet 16. q. 1. cap. si quis iam translatus 21. q. 2. Auct. ibidem art. 25. 26. & 29. & in addit. sum. vbi sup. n. 26.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 61. de Regularibus. Idem tradunt Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 37. n. 47. & lib. 5. decalog. cap. 7. n. 85. & 86. P. Miranda d. q. 31. art. 11. 12. & 13. P. Villalobos vbi supra num. 21.

82 Bonus Religiosus legitime, & valide profectus in vno Ordine, & licite ad alterum translatus, quomodo cunq; sint iam quæsitæ, siuè per donationem, siuè per propriam industriam semper pertinent quoad proprietatem ad primū Ordinem: quia licet ius illi concedat, vt maioris perfectionis zelo ad strictiorem religionem se transferat, hoc debet fieri sine præiudicio tertij, *cap. super eo, de offic. delegat.* magnum verò præiudicium fit priori Religioni, cui acquisita sunt iam omnia, quæ acquisiuit suus monachus, vt patet ex iure. Quod adeò verum est, vt nequa scripta à

*Trid. sess. 24
cap. 21. de Re-
gul. & sess.
24. ca. 10. de
Reform.*

elaborata possit secum deferre, nisi inutilia sint priori Religioni. Secus dicendum est, si dictus Religiosus translatus inualidè professus est in priori Religione, tunc enim cum pro non Religioso habeatur in illa, ad secundam Religionem pertinere omnia illius bona consequens est. Hæc dicta sunt loquendo de proprietate bonorum, nam quod attinet ad usufructum, distinctione utendum est: vel enim transitus iustus de causis, & de licentia prælati fuit factus, & tunc usufructus dictorum bonorum ad posteriorem Religionem videtur spectare, alias non benè libertati spiritus esset consultum, & retraherentur Religiosi à perfectione, ad quam volūt per transitum ad arctius institutum aspirare: si enim secundum ius alimenta debentur religioso translato ad aliud monasterium ob demerita, & culpas *capit. de lapsis 16. quæst. 6. cap. quod à te, de clericis coniugato*, à fortiori, ac maiori ratione debentur illi, qui non ob demerita, sed assequendæ perfectionis ergo, ad aliud strictioris instituti monasterium, seu Ordinem se transfert. At verò si sine licentia prælati, & sine iusta causa indebitè translatio fiat, usufructus omnino ad priorem Religionem, seu monasterium pertinet: quia iniuste translatus, ad primam Religionem reduci debet, & à secunda potest extrahi, unde sibi indebitè illum recipiant impuret, quia spontè se constituit in obligatione ipsi aliendi. *Ibidem art. 27. & in Addit. Summa Tom. 4. dicto cap. 1. 13. num. 7. & Tom. 2. q. 78. art. 2. & nos diximus supra de hæreditatibus n. 242.*

Vide ad hoc Panormit. in *cap. quod à te, de clericis coniugato*. Syluest. verb. Religio 4. quæst. 10. Couar. in *cap. 1. de testam. num. 20. & 21. Azor* tomo 1. in *tit. moral. lib. 12. cap. 15. quæst. 3. P. Miranda dict. quæst. 3. 1. art. vlt. P. Villalob. dicto tract. 35. diff. 14. per totam, præcipuè num. 5. & nouissimè Suarez tom. 4. de Religione, tracta. 8. lib. 3. cap. 13. & 14. vbi latè & eruditè rem tractat, quamvis quoad usufructum indistinctè teneat eo cap. 14. num. 12. & 13. & cum sequentibus, pertinere ad monasterium, à quo translatus est: quod, addit, ad summum obligari ad tribuendum religioso translato sufficientia alimenta in monasterio alio. Quod & mihi non displicet, nec est alienum à mente nostri Auctoris, vt patebit illum attentè legenti, sicque consultur benè libertati spiritus volentis transire ad meliorem frugem, & sententia nostra sic limitata vera est: quam etiam sustinent D. Anton. 3. p. tit. 16. ca. 24. §. 3. Mádof. in *praxi signat. grat. §. translationes colum. penult. vers. sed quæro*. Menochius limitans, quando posterius monasterium est inops, *consil. 197. num. 22. volum. 2. quos, & alios plures refert ad hoc Sanchez lib. 7. decalog. cap. 32. num. 7. quidquid ipse in oppositum sentiat num. 8. qui videri potest, & quæ latissimè tradit per totum illud cap. 32. vbi de hac materia multas difficultates satis eruditè resoluit.**

Exponitur mens, & sententia Auctoris, & concilianur loca antynomia. Sed his opponi videretur quod resoluit Auctor noster dicto *Tom. 4. Addit. Summa cap. 53. num. 2. vbi intrepidè, & absolutè affirmat, omnia acquisita in primo monasterio pertinere ad illud, ad quod translatus est.*

est Religiosus. Facilè tamen concordantur hæc duo loca Auctoris, nam in dicto *art. 27. & in dict. num. 17. Addit. Summa*, loquitur de proprietate bonorum, quam pertinere ad primam Religionem, in qua legitimè professus est Religiosus translatus, affirmat. At in *dict. num. 2. cap. 53.* loqui necessario dicendus est de usufructu dictorum bonorum, quem ad secundam Religionem, ad quam legitimè se transtulit, & quæ illum alere tenetur, spectare asserit. Sed quia adhuc non omnino satisfieri videtur sententiæ Auctoris in dicto n. 2. in quo absolutè, & sine distinctione omnia ad secundum Monasterium pertinere affirmat, dic. quod inibi loquitur attento iure ciuili in *Authentica. de sanctissimis Episcopis, §. si Monachus col. 9.* At in dicto *art. 27. & dicto nu. 17.* loquitur de iure Canonico, cuius determinationi standum omnino est, & non iuris Ciuili in hac materia, ad quod est bonus textus in *cap. statutum est 18. quæst. 1.* vbi habetur, quod acquisita ante consecrationem Monachi in Episcopum sunt Monasterij, acquisita verò postea sunt Ecclesiæ, cui multum assimilatur translatio de vna ad aliam Religionem. Hæc deduxi ex mente, & verbis Auctoris ad tollendam, & superandam antynomiam, quæ versari videbatur circa dicta loca, Ex quo iam cessare poterit perplexitas Portel verbo, bona transeuntium de vno ad alium ordinem, num. 1. & 2. qui nihil certi potuit colligere (vt ipse fatetur) ex locis citatis ad illa concilianda.

Vide Nauar. lib. 3. *conf. 56. de Regularibus & cap. statutum est 18. quæst. 1.* seu *comment. 4. de Regular. & P. Villalobos ea diff. 14. num. 2. vbi cum Panormit. in dict. cap. quod à te, & cap. in presentia, & cap. causam, de probat. resoluit, donationem omnium bonorum factam Monasterio in ingressu Religionis ab eo, qui ante professionem ad aliud Monasterium transiuit, in quo professus est reuocari, & cum tali proficiente transire sua bona, quia non secuta professione tacitè censetur reuocasse eam donationem, ad instar donationum causa mortis, quæ non consecuntur suum effectum vsque ad mortem. Secus, addit, si partem aliquam bonorum tantum donauit, quia non censetur tunc donasse intuitu ingressus, vt tradit Syluest. verb. Religio 4. quæst. 10. num. 10. Item num. 3. docet, ius succedendi Religioso competens, cum sit personale transire cum eo ad Monasterium, ad quod transfertur, si est capax succedendi, vt colligitur ex *d. cap. statutum 18. quæst. 1.* Undè infert num. 4. legatum relictum sub conditione, quæ impleta est tempore secundæ professionis, ad secundum Monasterium pertinere, vt latè etiam, ac eruditè probat Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 31. nu. 41. per textum in *l. si cum hæres, 4. ff. quando dies legati ced. & regnl. qua legata 18. ff. de regnl. iuris*, citatque ad id magnam turbam DD.*

83 Religiosus Mendicans translatus ad non Mendicantes, etiam auctoritate Apostolica nullum officium, beneficium, aut vicariatum, nec aliquam administrationem apud illos obtinere potest, item vocatiua, & passiva priuatur, & inhabilis redditur ad quodcunque munus,

ffff

vel

vel officium Ordinis, ex *Clement. 1. de Regularibus*, & pro Fratribus Minoribus translatis ad alios Ordines, ne possint esse praelati, dicitur *Nicolaus III.* Hæc tamen poenæ non extendatur ad Mendicantes transeuntes ad alios Ordines, etiam laxiores, vt ex dicta *Clementina* patet. *Ibid. art. 28.* De quo *Nauar. lib. 3. conf. 47. & 63. de Regularibus 1. edit.*

Trid. sess. 14. cap. 11. in fin. de Reform.

Idem habetur in Concilio Trident. *session. 14. cap. 11. in fine*, de reform. quoad omnes Regulares translatos de vno ad alium ordinem, qui ex eo incapaces fiunt cuiuscunque beneficij secularis. Ad quod videri possunt *Anchar. in d. Clem. 1. num. 4. notab. 3. vbi Bonifac. num. 59. Imola num. 9. Cardinal. num. 16. quæst. 8. Azor lib. 12. Moral. cap. 14. quæst. 12. tom. 1. P. Miranda d. quæst. 31. art. 8. conclus. 1. P. Villalobos d. tract. 35. diffin. 13. n. 16. & latè ad id multa tradit Sanchez dict. cap. 7. à n. 108. vbi num. 114. & 115. id extendit ad Mendicantes, qui ex dispensatione Pontificis habent redditus & possessiones in communi, & num. 116. ad Moniales, quibus ex regula interdictum est possidere bona in communi, & num. 117. ad Mendicantes omnes, qui tales instituti sunt, & numerati inter Mendicantes à Sede Apostolica post quatuor principales Ordines Mendicantium, de quibus in *cap. vnico. §. sanè, de Relig. domib. in 6.**

84 Translati de vna prouincia in aliam eiusdem Religionis, post quam est in ea incorporatus, gaudet omnibus, quibus gaudent filij, & in eadem professi. Imò etiam admissis, seu receptis tantum ante incorporationem conceditur locus iuxta suæ professionis tempus, licet non habeat vocem in Capitulo, & ita obseruatur in nostra sacra Minorum Religione *Ibid. art. 30.* Idem tenet *P. Mirand. d. quæst. 31. art. 2. 3. cont. 2.*

De Religiosis extra claustrum viuentibus.

85 Monachi extra claustrum viuentes nullum beneficium seculari, aut Regulari obtinere possunt, nisi ad id adsit legitima causa, & dispensatio, ex quadam *Bulla Pauli III. Tom. 3. quæst. 53. art. 1. & tom. 4. Ad. dit. sum. cap. 114. num. 2. ad finem.* De quo *Sarmient. de Brevibus à num. 31. Mandos. de signatu. gratiæ. titul. licentiæ. fol. 101. p. 2. colum. 1. & 2.* Ad quod etiam vide quæ tradunt *Sanchez lib. 7. Decalog. c. 29. per totum, Suarez tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 19. per totum, & quæ diximus de beneficijs resolut. 15. nu. 5. & 51.*

86 Monachus ad curam animarum gerendam, seu vt præsit Parochiali Ecclesiæ egredi à Monasterio potest, ad quod sufficit licentia Abbatis, & Conuentus simul, si Ecclesia pleno iure pertinet ad monachos. Item ex eadem ratione Collegiatæ Ecclesiæ præfici potest, non tamen ad alia beneficia simplicia, vel dignitates Ecclesiasticas absque Papæ venia speciali promoueri potest, vt ex *cap. super eo. de Regul. colligitur. Ibid. art. 1. & tom. 1. quæst. 43. art. 4. & tom. 3. Ad. dit. sum. cap. 30. num. 3.* De quo *Abbas in capit. quod Dei timorem, vbi Panormit. de Statu Monach. Syluestri verb.*

verb. Religio 6. nam 3. Idem docet *Sanchez latè lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 57. & 75. & nos diximus dict. resolut. 15. num. 6. & 53. & 54.*

87 Canonicus Regularis, vel Monachus accipiens aliquod beneficium Canonicè requirens residentiam tenetur in eo residere, non verò in suo Monasterio, vt innuit *cap. ne pro cuiuslibet 16. quæst. 1. capit. si quis iam translatus 21. quæst. 2. Auct. Ibidem art. 2.*

88 Non licet praelato Regulari recipere Monachum à Religione strictioris auctoritate Papæ translatum animo demittendi statim eum à Monasterio cum facultate, vt semper ad vitam, vel ad plurimos annos extra claustrum, quærendo sibi victum sua industria, arte, vel mendicitate degat, iuxta quoddam Tridentinum decretum, nisi tanta sit huius Religiosi vigenis necessitas ob persecutiones, molestias, ac dissensiones in sua Religione, vt non inueniat Monasterium, quod velit eum perpetuo alendum in claustro recipere, & talis de eo adsit confidentia, quod tali facultate viuendi extra Monasterium bene vteretur, non tam ample, vt dictum est, sed arctata, & limitata ad certum locum, vbi facilis possit haberi notitia de eiusdem actibus, moribus, ac vita, & correctio (si opus fuerit) adhiberi. Ex quo fit, quod bene potest recipi animo mittendi eum extra claustrum ad peragenda negotia in vtilitatem, & decorem Religionis, quia in hoc casu cessat ratio, & occasio vagandi, & apostatandi, de qua in dicto Concilio, siquidem subest obedientiæ praelati. *Ibid. art. 4.* De quo *Nauar. in cap. statumimus, num. 12. & 15. aliàs comment. 4. de Regular. num. 11. & 12.* Idem post eundem *Nauarrum, & nostrum Auctorem* docet *Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 82. 85. & 84.*

89 Absentia Religiosi in loco distante per decem miliaria, verbi gratia, à Monasterio ad seruendum beneficium curato in vtilitatem Ordinis, Ecclesiæ vniuersalis, aut Reipublicæ sufficiens, ac iusta causa censenda est, vt superior illi concedat facultatem ad illud seruendum. Secus si nulla causa adsit, tunc enim, nec etiam de licentia Papæ licet abesse. Sicut etiam necessitas parentum superueniens iusta causa censetur, vt Religiosus de licentia superioris extra claustrum ad subueniendum illis, vel etiam curandæ valitudinis ergo, cum consilio medici viuat. Et tandem sufficiens pariter causa iudicatur ad dandam licentiam Fratri inquieto, & insolenti propter sua delicta ad triremes relegato, & ab his postea restituto, vt habitu retento vitam eremiticam agere, vel alicui hospitali, aut Ecclesiæ seruire permittatur, verò simile enim est, quod Fratres ob præteritam vitam, & infamiæ notam eum ad suum consortium admittere rennuent, vel admissum improprijs, & contumelijs afficere non desissent. *Ibid. art. 5.* De quo *Nauar. in capit. non dicatis, num. 40. & 70. & lib. 3. conf. 68. & 69. de Regularibus, & commentario 3. de Regular. num. 48. & in Mann. cap. 14. num. 14. & 48.* Vidè quæ sit iusta causa ad huiusmodi licentiam concedendam, apud doctissimum *P. Suarez tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 7. à num. 17.*

Trid. sess. 14. c. 11. de reform.

¶ Nullus inferior à Papa potest licentiam facere Montacho, etiã iusta ad id existente causa, vt sit extra Monasterium in habitu clericali decenti sub obedientia Ordinarij, nisi declarando eum nulliter esse professum, vel priuando eum habitu Regulari, expellendoque ipsum ab ordine per sententiam iuridicam. Imò nec Congregationi Cardinalium id conceditur, tantum enim habet facultatem declarandi dubia Concilij Tridentini, non verò ad dispensandum. *Ibid.*, art. 6. De quo Nauar. in *cap. nullam*, num. 27, & lib. 3. conf. 54. num. 4. de Regul. Idem supponere, seu sentire videtur Suarez dicto *cap. 7.* num. 4. in 3. obiectione, & per numeros sequentes.

De Religiosis professis post constitutionem Sixti V. vide quæ supra de nouitijs quoad professionem, resol. 101. à num. 88. diximus.

RESOLVTIO. CXXIII.

De Reliquijs Sanctorum.

RELIQUIAS, Et corpora sanctorum Martyrum, ac aliorum cum Christo viuentium, quæ membra viuæ fuerunt ipsius Christi Domini, & templum Spiritus Sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur, à fidelibus coienda, ac veneranda esse, definitur in Tridentino Concilio: in quo etiam damnantur omnino affirmantes non deberi huiusmodi venerationem, & honorem reliquijs Sanctorum, vel eas, aliaque sacra monumenta à fidelibus inuoluntate venerari, atque eorum opis impetranda causa sanctorum memorias frustra frequentari. Reliquiæ verò de nouo inuentæ non sunt recipienda, nec veneranda in publico, nisi sint ab Episcopo prius approbata, ex eodem Concilio: secus si fuerint reliquiæ Sanctorum approbatorum per Canonizationem, vel Beatificationem. Priuata tamen veneratione non est prohibita venerari reliquias cuiusdã sancti nec Canonizati, nec Beatificati, sed tantum reputari pro sancto, vel datas à viro pio, & si dedigno affirmate, esse reliquias cuiusdã sancti. At nõ licet eas colocare in publico, vt adorentur, nisi prius approbentur ab Episcopo, vt dictum est. *Tom. 3. quæst. 55. art. 1. & tom. 4. Addit. sum. cap. 115. num. 2.* De quo Azor *tom. 1. lib. 9. inst. moral. cap. 8. quæstio. 7. & 8.* Sanchez in præcepta Decalog. lib. 2. cap. 43. num. 6. cum seqq. Ad quod videri possunt glossa in *cap. pronuntiandum, de consecrat. dist. 3.* Archidiacon. in *cap. nec mirum 26. quæst. 5.* D. Antonin. in *sum. 3. part. titul. 12. cap. 8. §. 1.* Hostiens. lib. 6. tit. 29. artic. 5. Zabarella in *cap. 1. de reliquijs, & venerat. sanctor.* Belarmin. lib. 1. de Sanctis à cap. 1. vsque ad 4. Vazquez de adorat. imaginum lib. 3. disput. 3. cap. 8. à num. 78. Suarez *tom. 1. in 3. part. disp. 55. quæst. 25. art. 6.*

2 Corpo-

Trid. ses. 25. de venerat. in vocat. & reliquijs sanctorum.

Trid. sup. 5. hæreticis.

2 Corpora Sanctorum tradita perpetuæ sepulture non possunt transferri de vno loco ad alium, nisi auctoritate Papæ, Episcopi, vel Synodi, *cap. corpora sanctorum, de consecrat. dist. 1.* quando autem non sunt tradita sepulture licite possunt transferri sine alicuius auctoritate ad alium locum Religiosum. Alexander VI. concessit Minoribus apud Bullariu, & Pius V. Religiosis Societatis apud eius Compen. titu. reliquiæ, vt sine serupulo alicuius censuræ liceat mittere reliquiæ extra Urbem præ consecratione altarium, & lapides cuiuscunque generis siue consecratos, siue non. *Ibid. art. 2.* De adoratione reliquiarum, vide Suarez dict. art. 6. sect. 2. §. sed quæret, Philarcum de offic. sacerdot. tom. 1. part. 2. lib. 3. capit. 9. ad fin. Sanchez d. *cap. 43. num. 13. & 14.* & de translatione Sanctorum, num. 25. Azor *tom. 1. inst. moral. lib. 9. capit. 8. quæst. 9. D. Antonin. 3. part. titul. 12. cap. 8. in fine, Sylæst. verb. Reliquiæ, quæst. 3.* Portel in addit. ad dubia verb. Reliquiæ num. 6.

3 Licitum est trahere, & reuerenter tangere Sanctorum Reliquias inferendo, vel extrahendo illas de capsa, aut ad pectus, seu à collo pendentes portare. *Tom. 4. Addit. summa cap. 115. num. 3.* De quo Azor dicto lib. 9. inst. moral. cap. 9. quæst. 5.

4 Agnus Dei per Summum Pontificem solemniter benedicti non sunt depingendi, nec venales proponendi ex præcepto Gregorij XIII. qui id prohibuit sub poena excommunicationis ipsa facta, licet eius constitutio in his Hispaniarum partibus vt in plurimum non obseruetur quoad pingendos dictos Agnus Dei. *Tom. 3. quæst. 55. art. 2.* De quo Sanchez dict. *cap. 43. num. 28. & 29.* qui docet, in eo decreto non prohiberi venditionem ratione materiæ, contra Azor dict. *cap. 9. quæst. 4.* Idem tenet P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diffi. 11. num. 4.

Aduerte tamen, quod non sunt à laicis nisi reuerenter tractandi propter oleum, & sacrum Chryisma, quod habent in cera admixtum. Qui etiã habent virtutem contra tempestates terræ, & maris, & contra incendia. *Tom. 4. Addit. cap. 115. num. 4.* De quo Duran. in Rationali Diuinorum, lib. 9. Azor d. *cap. 9. quæst. 3.* Sanchez vbi proximè num. 27. qui benè addunt, laicos non grauitèr peccaturos, si absque contemptu tangant Agnus Dei, vsuque obtinuisse, vt eos tangant, etiam foemina, idemque tenet Portel vbi sup. nu. 8.

RESOLVTIO CXXIV.

De Restitutione.

RESTITVTIO Ex S. Thoma, est redditio rei, quæ ablata est, quæ habet aliquas radices, à quibus deducitur, scilicet ab acceptione, aut à re accepta. Tunc dicitur procedere ab acceptione, quando quis ratione solius acceptionis

Ggggg

tenetur

Bul. oracul. A. Alex. 6.

tenetur alteri reddere quod suum est, aut est ei debitum, vt in mutuo, deposito, furto, rapina, & similibus: Tunc autem à re accepta procedit restitutio, quoties quis rem alienam, aut alteri debitam habet. Duplex verò est restitutio, altera, qua prior status totaliter innouatur, & hæc dicitur restitutio in integrum, qua, inquã, redditur possessio rei, aut æqui ualentis, & fructus, pristinum ius, & omnia, quæ à Iurisperitis dicitur esse prioris status, vel iuris reintegratio, per quam subuenitur Minoribus, & ecclesijs, & Monasterijs, l. 1. l. non solum, ff. de integ. restit. cap. auditis eodem titul. Alia verò est, qua prior status non renouatur in totum, sed tantum rei possessio, vel æqui ualentis, per quam satisfit de re ablata, damno, & interesse, quæ aliquando significatur nomine redditionis, cap. cum manifestos, de usuris, aliquando nomine satisfactionis. Tom. 3. quest. 56. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quest. 61. art. 2. & 6. Soto 4. de iust. quest. 7. art. 7. Couar. in regula, possessor. 2. p. in initio. ¶ De materia huius tituli videantur Anton. Gomez tom. 2. de contractibus, cap. 14. Rebuf. ad leges Gallia tom. 2. tit. de restitut. in integrum, Donel. commentar. iuris ciuilibus lib. 21. cap. 4. Mench. vsu frequent. cap. 65. à num. 3. Morla in emporio iuris ciuilibus p. 1. tit. 5. Molina de iustit. tract. 5. disp. 573. Caldas Pereira in l. si curatorem, C. de integ. restit.

2 Quæcunque læsio in bonis, & iuribus Monasteriorum per quæcunque facta, etiam ex culpa prælatorum, aut Monachorum ipso iure rescinditur, nec opus est aliquam restitutionem in integrum impetrare: quod ius, & priuilegium trahitur ad præterita nondum decisa, præsentia, & futura, ex concessione Ioannis XXII. facta Congregationi Montis Oliueti apud Compend. Cister. & Socier. titul. restitutio in integrum. Sed aduertere oportet, quod hæc læsio attentio iure communi non rescinditur post quadraginta annos, quibus elapsis præscribitur contra Ecclesiam: At attentis priuilegijs Regularium non nisi post spatium centum annorum præscribitur contra bona, & iura Monasteriorum, ad instar rerum, & iurium Ecclesie Romanæ, vt supra resoluit. 114. num. 1. iam resoluimus. Ibid. art. 2. Ad quod vide Gregor. Lopez l. 10. verb. Mas de la mitad. titul. 19. part. 6. Turzan. tom. 1. communium opin. lib. 2. tit. 24. num. 2. Costa §. & quid sitantum, p. 2. à num. 80. Suar. alleg. 21. à num. 3. Gama decis. 233. num. 2. Caldas Pereira in l. si curatorem verbo, læsis, à princip. & verb. infra, num. 9. Flamin. de resignat. lib. 3. quest. 7. num. 83. Sphphan. Gratian. dilect. forens. cap. 148. num. 19. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloss. 21. nu. 27.

3 Restitutio incertorum regulariter ad Episcopum non pertinet, imò nec eidem licet se interponere voluntati debitoris uolentis restituere pauperibus. Pro bonis incertis, & male quæsitis nouitiorum est quædam concessio Sixti III. pro Carmelitis, & alia Clementis III. pro Minoribus apud Bullariū, vt possint ea restitui, & applicari Monasterijs, in quibus habitum sumunt. Ibidem. art. 4. De quo Nauar. capit. 17. numer. 9.

Comp. Cister.
& Socier. tit.
restitutio in
integrum.

Bull. Bul. 14.
Sist. 4. nu. 30.
ubi refert. bul
la Clem. 4.

mer. 9. Vide ad hoc Sanchez lib. 6. Decalogi capit. 11. numero 54.

4 Rectè tamen potest Episcopus, seu Ordinarius inquirere contra detentores honorum pauperibus restituendorum, eosque adstringere ad eorundem restitutionem faciendam, vt constat ex Authentica, hoc amplius, de fideiussoribus. Auct. tom. 4. addit. sum. cap. 119. nu. 4. De quo Maranta 6. p. de Ordine iudic. titul. de Inquisitione num. 154.

5 Accipiens aliquid à Religioso non habente potestatem, vel licentiam illud largiendi tenetur rem Monasterio restituere, si illa à Religioso iam acceptata erat, si non erat acceptata, quia tunc non donauit rem Monasterio acquisitam. Ibid. ar. 3. De quo Sanchez de matrim. lib. 6. disput. 4. num. 7. Episcopus Sosa super Breui Clement. 8. de largit. mun. nu. 73. ¶ De his, qui lucrantur in ludo à Religiosis, qui tenentur restituere, vide quæ tradunt Auctor in Bulla Crociata, §. vnic. de Bulla compositionis, casu 10. num. 35. concl. 7. & tom. 1. sum. cap. 189. num. 3. in 2. edit. Rebellus tract. de iust. p. 2. lib. 12. quest. 4. lect. 1. nu. 4. & lect. 2. num. 6. sine Ludou. Lopez lib. 2. de contractibus cap. 21. col. 3. Leonar. lib. 2. de iust. cap. 26. dub. 5. num. 32. & 38. Vega tom. 2. sum. cap. 3. casu 3. post quos Sanchez. latè lib. 7. Decalog. c. 19. à nu. 86. qui idem ferè docet.

6 Obligatus ad fructuum, & reddituum alicuius præbendæ restitutionem non tenetur distributiones quotidianas, quas consecutus est, restituere, nisi expressa mentio fiat de ipsarum restitutione in sententia condemnatoria, sicut qui priuatur à fructibus, & obuentibus suæ præbendæ, non venit priuandus à distributionibus quotidianis, cap. licet uobis, de præbend. iuncta glossa in cap. cum de diuersis verb. integre de priuileg. Auct. tom. 3. quest. 74. art. 4. De quo Boerius decis. 346. Lancelor. de attentat. cap. 32. de poenis attent. n. 27. Ripa lib. 1. respon. 1. Abb. in d. cap. cum de diuersis.

7 Non tenetur ad restitutionem famæ, & damni satisfactionem accufans aliquem sine præuia correctione fraternâ quando peccatum accufati fuit contra ipsum accufantem commissum, non enim facilè grauat, & iniuria commotus ad correctionem præhabendam, seu adhibendam ei, qui eum iniuria affecit, potest super grauari, nullum commodū ex accusatione reportare intendens. Tom. 2. quest. 8. art. 7. De quo Nauar. lib. 2. de restitut. c. 4. num. 255.

RESOLUTIO. CXXV.

De Rescriptis.

RESCRIPTVM EST mandatum Principis non constituens legem generalem, sed specialem in certis causis, & inter certas personas, quod aliquando conceditur ad conseruationem priuilegiorum contra, vel ultra ius commune aliquando

verò ad conferendum alicui beneficium, seu gratiam: *Tom. 4. Adit. summa cap. 116. num. 1.* De quo Panor. in Rubrica de rescriptis, & DD. in l. 2. C. de legibus. Vidè de hac materia Paulum Castien. in l. 1. ff. de constit. Principum, Burgos de Paz in proem. ad leges Tauri, num. 450. Rochum Curtium in cap. cum tanto, de consuetud. num. 8. in præf. & quæ latè tradit Suarez lib. 3. de legibus cap. 15. num. 2.2. & lib. 8. cap. 2. num. 7.

2 Alia sunt rescripta gratiæ, & alia iustitiæ. Rescripta gratiæ sunt illa, in quibus Princeps aliquid gratiæ, seu gratuitum concedit dispensando super aliqua lege communi. Rescripta verò iustitiæ sunt, in quibus Princeps aliquid in foro exteriori determinandum committit alicui personæ. Vtrumque hoc genus rescriptorum aliquoties vocari solent subreptitia, aliquando verò obreptitia, ex eo inquam, quod impetratur simulata, seu non aperta veritate, vel dicto aliquo falso contra id quod est definitum in iure. Rescripta gratiæ subreptitiæ impetrata sunt ipso iure nulla, *final. de filijs presbyr. lib. 6.* & acta virtute illorum nullâ vim habent, sed rescripta iustitiæ subreptitiæ impetrata valent, *cap. si autem cap. plerunque de rescriptis*, & gesta virtute illorum valida sunt, quousque iudex declaret esse subreptitiæ, ex glossa communiter recepta in dict. *cap. final. notabili. 2.* post casus positionem, *ibid. num. 2.* De quo Menoch. de arbitrarijs lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 1. & 10. cum seqq. Nauar. in cap. si quando, prælud. 2. n. 1. Decius in cap. super litteris, notab. 2. n. 4. de rescriptis. Vidè quæ ad hoc tradit Suarez d. cap. 2. nu. 8. 9. & 10. P. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 43. art. 2. vbi tradit rescripta subreptitiæ esse nulla, per textum in *cap. 2. de rescriptis*, & *cap. litteris, cap. rescripta 25. quæst. 2.*

3 Rescriptum remissum à Nuncio Apostolico cuidâ Prouinciali, vt exequatur quoddâ negotiû suæ prouinciæ de consilio, & assensu diffinitorû, & ex causa graui det licentiâ, duo requirit. Primû, quod toties, quoties occurrerit casus circa dictum negotiû, debet exquiri deliberatio, & discursus diffinitorû iuxta circumstantias particulares ipsius casus, nec sufficit cõsiliû & consensus ipsorû Patrum semel tantû præstitû, quia in vno quoq; casu diuersæ apparent circumstantiæ, quæ illû variant, & quarû respectu diuersa iudicia arbitrari conuenit, ac diuersa media assignari. Secundo requiritur, quod prius consiliû, & consensus à diffinitoribus habeatur, quâ Prouincialis faciat licentiâ sibi in rescripto commissam, quia in casibus, in quibus præuiû consiliû præcipitur petendû, non sufficit post rē actâ illud petere, argum. *c. licet, de Regularib.* potest tamè illud exquiri per litteras, proponèdo vnicuiq; diffinitorû casum cû circumstantijs, nec requiritur simul in vnû congregari, quando id non exprimitur in rescripto. *Tom. 2. quæst. 103. art. 1.* De quo Panor. in *c. cum veteri, de electione*, nu. 13. Ad quod vide Suar. lib. 5. de legibus c. 31. à nu. 9. vbi agit de legedante formâ actûi humano, & in nostris ferè terminis docet P. Miranda tom. 2. q. 17. art. 2. & nos diximus resol. 51. nu. 2.

4 Nulli ex Ordinibus Mendicantibus, vel qui eorû gaudet priuile-

gij

gij aliquod rescriptum, aut priuilegium contra cõmunia Ordinis statuta, regulam, aut mores impetrare licet, aut obtentum retinere, ex Urbano Quarto impetrata verò sub quacumque forma, vel expressione verborum irrita sunt, & nulla ex Clemente III. & Leone X. apud Bullarium. Vndè sine licentiâ superiorum nullus Regularis aliquam exemptionem à Sede Apostolica obtinere potest, ex Sixto Quarto pro Othone D. Hieronymi apud eius Compendio titulo priuilegia, Iulio Secundo Benedicto XIII. & Leone X. apud idem Bullarium. *Ibidem art. 2.* Idem tradit P. Miranda dict. quæst. 43. art. 4.

5 Clausula solita apponi in rescriptis Apostolicis, vt impetrans maneat absolutus à censuris ad effectum consequendi id, quod in illis conceditur, non extenditur ad excommunicationem positam in *cap. ita quorundam, de Iudais*, contra deserentes armâ, & alias res veritas ad infideles, nec ad eos, qui per annum continuum ligati in excommunicatione inforduerint, per quandam regulam admirabilem Cancellariæ appositam inter regulas Pauli Tertij, & non Innocentij VIII. Id tamen debet intelligi de infordescensibus per annum in excommunicatione scienter, & cum pertinacia, nam si cum ignorantia probabili infordescant restè poterunt absolui ab excommunicatione virtute dictæ clausulæ, argumento *cap. Apostolica, de clerico excommunicato ministran.* Iuxta quod debet exponi, & intelligi decretû Tridentinû, in quo habetur, vt contra infordescentem per annum in censura obdurato animo tanquâ de hæresi suspectum possit procedi contra eum, inquam, qui scienter, non verò, qui ignoranter inforduerit, id enim verbum, *obdurato animo*, satis innuit. Ex quibus fit, quod Regulares litteras Apostolicas sine superiorum licentiâ impetrantes non manent absolui virtute dictæ clausulæ à censuris, nam huiusmodi rescripta taliter impetrata, cum sint omninò irrita ex dictis supra, nullus ex eis potest effectus produci. *Ibidem art. 3.* De quo Nauar. in dict. *cap. ita quorundam*, notab. 11. gloss. vlt. num. 15. & 19. Gonzalez ad regulam 8. Cancell. gloss. 15. num. 105. cum sequentibus, Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 19. à nu. 2. relati à Barbosa in remis. ad Trident. dict. cap. 7. num. 5. in fine.

Vbi resoluti ex duobus posterioribus Doctoribus non habere locû dictum decretum Tridentinum in excommunicato propter debitum ciuile, seu ob non solutionem alicuius rei ex infordescencia per annum continuum. Idem quoad superius dicta resoluti Suarez de censuris disput. 17. sect. 1. num. 2. & 3.

6 Rescriptum impetratum ab excommunicato, etiâ occulto & acta virtute illius sunt irrita, excepto eo, quod super articulo excommunicationis, & appellationis expeditum est, *ca. 1. de rescriptis lib. 6.* Sed hoc tantû procedit in rescriptis Papæ, & non Episcoporum, & aliorum Ordinariorum, vel Principum secularium. Dixi, *etiâ occulto*, quia Extrauagans, ad *evitando*, in pullo intendit fauere excommunicato, vnde

GGGG 2

si res

Bullar. bul. 1.

Clom. 4.

Comp. D. Hieron.

ron ut. priuilegia.

legat. §. 3.

Bull. 22. Julij

2. & bull. 4.

Leon. X.

Trid. sess. 25.

cap. 3. in fine

de Reform.

si rescriptum ab eo impetratum valoris esse concedimus, hoc illi cederet in fauorem non paruum. Deinde quia excommunicatio ipso iure posita trahit secum annexam sui executionem ante sententiam iudicis; obligatque in foro animæ. Verum est tamen quod acta virtute illius attententia ad nomen publicum valida censenda sunt ratione boni regimini, dum Ecclesiæ tolerantia adest, argumento l. *Barbarus Philippus*, ff. de offic. Prætoris. Auct. Tomo 4. *Addit. Summa dist. esp. 126. num. 3. & 4.* De quo Nauar. lib. 3. conf. 44. num. 2. & 8. de sentent. excommunic. Suarez de censur. disp. 17. sect. 1. num. 4. Syluest. verb. rescriptum num. 2. in fine, qui duo posteriores idem docent.

RESOLVTIO CXXVI.

De Sacramentis ministrandis.

REGVLARES Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ vntionis, & matrimonij sine speciali licentia Parochi ministrantes, præterquã in casibus à iure expressis, vel per priuilegia Sedis Apostolicæ concessa ipso facto excommunicatione Papæ reseruata ligantur, in *Clement. Religiosi, de priuilegijs*. Sub quo comprehenduntur tantum qui propriè, & strictissimè sunt religiosi si tria vota substantialia absolute vouentes, inter quos numerantur Patres Iesuitæ, vt constat ex Tridentino Concilio, in quo vocantur Clerici Regulares, & inter Regulares numerantur. Eugenius Quartus apud Bullarium declarauit, posse Parochianum Eucharistiã recipere à religioso virtute licentiæ generalis factæ à suo Parocho, vt possit sacra Communione à quocumque Sacerdote in Paschate refici. Tomo 1. q. 56. art. 1. De quo Medina de Pœnitent. fol. 83. Soto in 4. dist. 18. q. 4. a. 3. Vide supra resolut. 109. num. 5. & quæ tradit Suar. de censuris disp. 2. 2. sect. 4. a. num. 2. P. Villalob. tom. 1. summæ tract. 17. diff. 25. n. 2.

2 Sed post dictam Clementinã habent Regulares plurima priuilegia Apostolica, de quibus apud Compend. v. communicare §. 4. & 5. & apud Bullarium, vt Sacramentum Eucharistiæ omnibus fidelibus in suis Ecclesijs, excepta Paschali Communione, & in articulo mortis, liberè valeant ministrare. In terris vero Gentium ad Christum de nouo conuersarum possunt alia Sacramenta sine licentia Curatorum, & absque timore alicuius censuræ ministrare, ex concessione Sixti III. Nicolai III. Leonis X. Pij V. & aliorum Pontificum. *Ibid. art. 2.* Idem tradunt P. Miranda no. 1. q. 4. a. 2. Portel verb. Sacramentorum administratio n. 8.

3 Communio Paschalis excepta in priuilegijs Regularium non debet intelligi materialiter pro ipso die Paschatis, sed formaliter, & rone includit præceptum semel communicandi in Paschate, de quo in cap.

omnis

omnis vtriusque sexus, de penit. & remissionibus Vnde qui satis fit dicto Ecclesiæ præcepto communicando quolibet die quadragesimæ, vt ex consuetudine legitima, & prescripta fit in toto ferè regno Portugalliæ, idque in sui Parochiali Ecclesia, optimo iure potest de uotionis causa iterum communionem sacramentum in ipso die Paschæ apud Ecclesias Regularium, tunc enim Communio Paschalis comprehendit omne tempus quadragesimæ, vel spatium à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè (vt moris est apud Hispaniam, excepta Portugallia) iuxta declarationem Eugenij III. Verum est tamen, quo i Nicolai V. & Pauli III. apud Compend. D. Hieronym. §. 2. & 6. concesserunt monasterio B. Mariæ de Guadalupe, & Iulio I. Ordini Minorum, vt in suis Ecclesijs tantum possint Fratres Eucharistiã ministrare omnibus fidelibus, etiam in die Paschatis. Quo priuilegio possunt frui alij Regulares communicantes in priuilegijs, non obstante vsu in contrarium, qui non præiudicat ignorantibus tale priuilegium, nec in ducere potest legitimam prescriptionem à tempore Sixti V. qui confirmauit nostra priuilegia Minorum ex certa scientia abstinendo à clausula, *quatenus sunt in vsu*, vt supra diximus resolat. 115. num. 11. Quod licet verum sit, non tamen conuenit passim tanto priuilegio vti, sed raro, prudenter, & cautè. *Ibidem art. 3.* De quo Nauar. in Manual. cap. 21. num. 52. & 45. & cap. 10. num. 36. Suarez tom. 3. disp. 72. sect. 2. de Eucharistia, §. censeo igitur, Henriquez 2. tom. lib. 8. de Eucharist. ca. 55. num. 1. littera G. Soto in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Cordub. in addit. ad Compend. titulo, communicatio priuilegiatorum. Idem docent Portel vbi supra num. 8. & 6. P. Miranda d. q. 4. a. 2. concl. 2.

4 Item peregrinis, & aduenis non habentibus domicilium possunt Religiosi Eucharistiã, etiam in die Paschatis ministrare, cum per concessiones Iulij II. Nicolai V. & Pauli III. supra relatas, in Compend. D. Hieron. titulo, Eucharistiæ Sacramentum, in quibus indifferenter id cõceditur pro omnibus fidelibus ad eos accedentibus, & communicare volentibus, cum etiam per concessionem Eugenij III. apud Compend. Minorum, & Mend. tit. communicare. Vbi declarat Pontifex, quod quãdo quis tempore Paschæ se repererit in aliena diocesi, semper ibi intelligitur adeptus incolatum, vt ibi confiteri, & communicare valeat, quãtuncunque ibidem paruo tempore demorauerit. *Ibidem art. 6.* De quo Caietan. verb. excommunicatio cap. 64. Nauar. cap. 27. num. 101. in manuali. Idem docent Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 23. a. num. 17.

3 Stando in opinione eorum, qui affirmant in Paschate nullo modo licere Religiosis Sacramentum Eucharistiæ ministrare, iuxta declarationem Leonis X. & communem usum Religionum, cõsequenter asserendum est, nec in articulo mortis id licitum esse, quia Ecclesia semper censetur reseruare Parochis omnem communionem, qua præceptum diuinum adimpletur, quod in articulo mortis adimpleri, tenent ex Theologia

Nota priuilegium notata dignum.

Compend. D. Hier. §. 1.

Comp. Minor. & Mendicant. §. 2.

Frid. Seb. 25. e. 16. de Reg. Bullar. Orac. 14. Eugen. 4. & bulla 14. Sixti 4.

Comp. verb. communicare §. 4. Bulla. bol. 11. Sixti 4.

Bullar. bul. 8.
Pauli 3. n. 31
& Comp. so
ciet. §. 2.

logis viri docti. Vnde licet hæc communio per modū viatici à Leone X. non fuerit excepta, ipso iure, & communi sensu semper pro excepta habetur, & Paulus III. expressè excepit in privilegio concessio Societatis Iesu, de quo apud Bullarium, & eius Cōpend. Adhuc tamen in casu necessitatis articulo mortis instante, & deficiente Parocho optimo iure valēt Religiosi, & alij sacerdotes viaticum infirmis ministrare, vel ex præsumpta voluntate Parochi, vel ex certa Episcopi, aut Papæ, quod & expressè declaratur in dicta bulla Pauli III. pro Societate. Imò idem ius erit, quando Parochus præsens iniuste denegat licentiā ad ministrandū, nec vult ipse ministrare, tunc enim ab esse censendus est, & ministrariq; in tali casu Ecclesiā dare huiusmodi licentiā: & ad omne dubiū tollendū

Bull. bul. 14.
Sixti 4. n. 45.
& in Compē.
Minor. v. com
municare §. 6

eam expressè concedit Sixtus III. Minoribus apud Bullarium, cuius hæc sunt verba: *Præterea quia parochialium Ecclesiarum Rectores erga illos, qui Fratribus Ordinis Minorum eorum peccata confitentur, per sepe se reddunt in exhibitione Eucharistia, & Extremæ unctionis difficientes, concedimus ipsis Fratribus Minoribus, ut eisdem personis eis confesos, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegaverint, seu malitiosè distulerint Eucharistia, seu Extremæ unctionis sacramenta ministrare* (super quo eorundem confessorum assertio stari debeat)

Bul. 37. Sixti
4. num. 47. &
bul. 34. n. 47.
& bulla. 37.
num. 64.

illa petentibus possint impudē exhibere. Hæc Sixtus: qui eadem ferē verba repetēs concessit Prædicatoribus, Eremitis S. Augustini, & Carmelitis. *Ibid. art. 3. & 4.* Ad quod vide Suarez de censuris disp. 2. 2. sect. 4. n. 10. & 11. P. Miranda dict. quæst. 4. 2. art. 3.

Bulla. 3. Pauli
4.
Ampliat, ac
illustratur
doctrina
Auctoris.

Idem expressè habetur in quadam bulla Pauli Quarti, ubi conceditur Fratribus Minoribus, ut possint confessiones infirmorum, etiā ubi libet extra domos, & habitacula eorundem Fratrum audire, eosq; in casibus, & censuris, quibus eis per privilegia Sedis Apostolicæ huiusmodi hæcenus cōcessū est posse absolvere, & ipsi hæcenus absolvere cōsueverunt, absolvere, ac omni tempore, præterquam in Resurrectionis Dominicæ die Sacramentum Eucharistia, tam illis, quā alij quibusvis personis licitè ministrare possint. Hæc Paulus Quartus. Quæ est magna concessio, & amplior, quā supra citata Sixti Quarti, absolute enim cōcedit Fratribus posse dicta sacramenta in consultis parochis ministrare. Sed Leo X. id limitat, ac moderatur, scilicet, quod non possint Religiosi dicta sacramenta infirmis ministrare, quorum confessiones audierunt, nisi denegatio à proprio sacerdote facta sine legitima causa, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta doceretur. Hoc tamen non obstante existimo dictam bullam Pauli Quarti adhuc in suo robore, ac vigore permanere, nec revocata, aut moderatam dici posse per Leonem X. ut potè, quod fuerit posterior, seu recentior tempore, ac proinde derogare priori, certi iuris est. De quo Navar. cap. 21. num. 52. Henriquez tomo 2. lib. 8. de Euchar. cap. 55. num. 1. littera H. Suarez ubi supra dict. sect. 2. dub. vltim. §. sed quæres, Portel in Addit. ad dubia verb. Sacramenta num. vltimo.

Bullar. bulla
45. n. 7. Leo X.

6 Simi

6 Simplex Sacerdos de licentia parochi Sacramentum Eucharistia in Ecclesia Parochiali licitè valet ministrare, etiam si ab Episcopo non sit expositus ad sacramenta ministranda, iuxta formam Concilij Tridentini: quia ad id non est necessaria actualis iurisdicctio, seu potestas ad absolvendum, sicut ad Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantum potentia ad distribuendum, seu communicandum sacram Eucharistia, quam habet simplex Sacerdos. Vnde hæc facultate ministrandi rectè potest uti quilibet Religiosus presbyter, ex privilegijs supra citatis: quia in Concilio non aufertur à Sacerdotibus simplicibus hæc potestas, si habent ad id licentiā à Sede Apostolica, aut à Parocho. *Ibidem art. 7.* De quo Suarez 3. p. disp. 72. sect. 1. concl. 1. D. Thom. 3. p. q. 82. art. 3. & in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 3.

7 Imò & Diacono potest committi à parochi hæc facultas in casu necessitatis, & iusta, ac rationabili ad id interveniente causa, ut iura expressè requirunt. Vnde prelarus localis apud Regulares optimo iure potest suo subdito Diacono id ipsum committere, si ipse extat impeditus nec adest alius Sacerdos ad ministrandum, non solum ad communicandum Religiosum infirmum, sed & famulum monasterij: quia ipse est presbyter curatus respectu suorum subditorum ex iure communi, & famulorum conventus ex privilegio Apostolico, habetque ad id auctoritatem, & iurisdictionem, cuius iussu Diaconus potest hæc sacramentum ministrare ex Concilio Nicæno canon. 14. & Arelatensi cap. 15. *Concil. Nicæm. can. 14. Arelat. c. 15.* Hæc tamen facultas non est faciendā, nisi rarissimè articulo mortis instante, in quo si presbyter præsens ex malitia id Diacono denegat, ipsi Diacono licebit ægroto in extremis posito viaticum ministrare, præsentia enim Sacerdotis abutentis sua potestate reputanda est, ac si nulla esset, & recurrendum ad voluntatem interpretatam Episcopi, aut Papæ, seu ad ius commune, vel divinum, seu ad Christi Domini voluntatem. *Ibidem art. 8.* De quo D. Thom. 3. p. quæst. 82. art. 3. & in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 3. Alens. 4. p. quæst. 50. memb. 3. Sylvest. verb. Diaconus. & passim Summistæ verb. Eucharistia, seu Communio. Idem docent Suarez dicta disput. 72. sect. 1. concl. 3. §. difficultas verb. P. Miranda d. quæst. 4. 2. art. 8.

8 Sicut apud monasteria Regularium de licentia Sacristæ quilibet Sacerdos secularis potest Eucharistiam ministrare, ita etiam in monasterijs Monialium potest idem de licentia Vicarij, Confessoris, aut Capellani ipsarum Monialium, ex vi communicationis privilegiorum Fratrum ipsis concessæ. *Ibid. art. 9.* Idem docent Corduba in addit. ad Compend. verb. communicare, Medina in Summa lib. 1. cap. 11. §. 3. Henriquez tomo 2. de Eucharist. lib. 7. num. 1. littera C. P. Miranda dicta quæst. 4. 2. art. 4.

9 Licentia parochi excommunicati ad sacramenta ministranda in dicta Clementina, Religiosi, contenta non valet ex defectu iurisdictionis.

H h h h

Vnde

ut prohibitus per scripturam intimatam, iuxta *cap. 1. de sentent. excomm. nuntiat. in 6.* ultra peccatum incurrit irregularitatem, quia censura suspensionis ligatus celebrat, aut ministrat. *ibid. art. 2.* De quo Navar *cap. 27. num. 161.* Idem ferè docet Suarez de censuris *disp. 25. sect. 1. num. 2. & 3. & sect. 2. num. 4. & disp. 28. sect. 5. num. 3.*

RESOLUTIO CXXVII.

De Sepulturis.

LICET olim intra Ecclesias cadauera sepeliri non permittēbatur, sed tantum in cæmeterijs, ac locis ad id designatis, posteaque dignissimis, ac præstantissimis viris dumtaxat id fuit concessum, ut etiam temporis id omnibus indifferenter permittitum est, atque ita hodie omnes fideles intra Ecclesias sepelire licet, quod non temerè, & sine causa consuetudine admittitum fuisse credendum est, iuxta *cap. cum gravia, 13. quest. 2. Auct. Tomo 7. quest. 58. art. 1.* De quo Simanc. de Catholic. in tit. cap. 18. num. 9. ad medium, Durand. in Rationali Divinorum lib. 1. cap. 5. n. 12. ¶ De hac materia latè agunt Hostiens. lib. 3. tit. de sepulturis, Sylvest. & Summistæ verb. sepultura, Navar. lib. 3. cons. tit. de sepulturis, Molina lib. 1. de iust. disp. 214. P. Villalob. 2. p. summæ tract. 31. diff. 1. num. 3. & 4.

2. Vfus vendendi capellas pro sepultura defunctorum non est simoniacus, tum quia datur per modum elemosynæ ad reparationem Ecclesiæ, vel ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ, & non pro pretio, sicut datur stipendium pro Divinis, & missis celebrandis: tum etiã ex tacito consensu Papæ, & consuetudine recepta, quæ præcipitur observari in *cap. Apostolica, de simonia,* & cui videtur auctoritatem impartire Princeps, sciens esse contrariam legibus, ac proinde velle antiqua iura *cap. non satis, & cap. cum in Ecclesia, de simonia,* immutare. *ibid. art. 2.* De quo Navar. in Manual. cap. 23. num. 102. Couar. lib. 1. variar. cap. 20. num. 5. Caietan. 2. 2. quest. 100. art. 3. Idem docent Portel verb. sepultura num. 8. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 37. diff. 1. 2. n. 3. & 9. Suar. tom. 1. de Religione tract. 7. lib. 4. cap. 14. num. 22.

3. Fratibus Prædicatoribus, & Minoribus, & per communicationem alijs Regularibus competit ius funerandi in suis Ecclesijs, ex *Clementina, dudum, de sepulturis,* possuntq; intrare processionaliter aliam parochiam cum cruce, & per se accipere funus, & alia consuetâ facere, etiam contradicente Episcopo, vel Curato: quia concessa libera sepultura, consequenter censetur concessum iter ad funus capiendum, ut colligitur ex *cap. in nostra, de sepulturis.* Neque obstat constitutio Leonis X. in Concilio Lateranensi de non intrando parochias cum cruce ad deferen-

deferenda corpora defunctorum in Ecclesijs Regularium sepelienda, quia eorum privilegia in dicto Concilio reuocata, per alios Pontifices postea in pristinum statum, etiam in foro exteriori, sunt restituta, ut supra resolut. 115. num. 16. dictum est à nobis. In hoc tamen standum est consuetudini loci, seu Prouinciæ, ex eodem Leone X. & expressè declarauit Sixtus Quintus, & ita debet intelligi quod supra resoluimus resolut. 109. num. 7. & idem Sixtus Quintus concessit, quod fratres, aut consanguinei defunctorum non possunt cogi, etiam prætextu cuiuscumque consuetudinis ad deferenda cadauera ad Ecclesias parochiales, priusquam deferantur ad monasteria, ubi sepulturæ tradenda sunt, quæ omnia habentur in concessionibus, seu bullis Innocentij Quarti, Clementis Quarti, Sixti Quarti, & aliorum Pontificum apud Bullarium. *ibid. art. 3.* De quo Oldradus consil. 23. vide Portel supra num. 8. & Villalobos dicto tract. 31. diff. 5. num. 1. & 2.

4. Nemini licet sine assensu, & voluntate Fratrum in eorum Ecclesijs, vel cæmeterijs corpora defunctorum sepelire, nec exiquias pro eis celebrare, ex prohibitione Clementis, & Sixti Quarti pro Minoribus, qui licet concesserit, ut eligentes sepeliri cum habitu Fratrum Minorum, aut Tertij Ordinis, in ipsorum Ecclesijs sepeliantur, etiam si alibi electam habeant sepulturam, Leo tamen X. in Concilio Lateranensi concedit liberam licentiam eligendi sibi sepulturam omnibus volentibus sepeliri in habitu dictorum Fratrum, nisi sint personæ in eorundem Fratrum claustro degentes, idque praxis obseruat. *ibidem art. 4. & 5.* De quo vide Portel ubi supra num. 9. P. Villalob. d. n. 2. & 3.

5. Regulares liberè possunt familiares, & seruitores suos in suis Ecclesijs sepelire, etiam tempore interdicti, & cessationis à diuinis per sua privilegia, ut supra resolut. 64. num. 1. resoluimus. Quod ad Cōfratres, & germanos ipsorum Fratrum extensit Ioannes XXI. nisi nominatim, vel publicè sint excommunicati. *ibid. art. 6.* Idem docent Portel supra num. 2. P. Villalobos dicta diff. 1. num. 2.

6. Bonifacius Octauus prohibet Clericis, & Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, ne suadeant, seu inducant aliquem ad vouendum, iurandum, vel promittendum, ut apud suas Ecclesias eligat sepulturam, vel iam electam mutet. Quod si secus actum fuerit, electio talis sepulture penitus non valet, nec eligens apud electam Ecclesiam vltatenus est sepeliendus, sed apud illam, in qua de iure sepeliendus fuisset, si alias sepultura non electa forsitan decedisset, præsumentes vero in suis Ecclesijs sepelire, ad plenariam restitutionem corporum sepulorum, & omnium, quæ occasione sepulture illorum prouenerint, quomodolibet ad eosdem (si petantur) tenentur, quam nisi fecerint, Ecclesiæ apud quas sepulti fuerunt, & cæmeteria eorundem ex tunc eo ipso manent Ecclesiastico supposita interdicto, donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium prædictorum. Ita ha-

Hhhhh 3

berur

Bulla 15. In-
noc 4. bul. 14
Sixti 4. n. 31
41. & 42. ubi
referunt bul.
Clement. 4. &
bul. 33. n. 29
& bul. 1. v. n.
ban. 4. n. 8.
& bul. 26. A
lexand. 4. &
bul. 2. Pij 5.
num. 2.
Bulla, buli 14.
Sixti 4. d. n. n.
31. & bul. 33.
dict. num. 29.

tur in cap. animarum periculis, de sepulturis lib. 6. & Clement. cupientes §. sand; de pœnis. ¶ Circa quam constitutione notandum est primo, quod non perditur ius sepulturæ, si alias vouens, iurans, aut promittens sepeliendas erat de iure communi apud Ecclesiam, ubi exerat suorum pœntium, seu maiorum sepultura: quia eo casu non sepelitur virtute electionis factæ per votum, vel iuramentum, sed virtute iuris communis disponentis; morientem ab intestato in loco maiorum esse sepeliendum. Imò & sic suadens non videtur peccare contra dictum decretum, id enim emanauit infauorem Ecclesiæ, ubi defunctus habet ex iure sepulturam, cui ipse suadens per suam suasionem vires obtulit. *Ibidem art. 7. & tom. 2. Addit. Summa cap. 130. num. 3.* De quo Vvaldis de Canonica Episcopali ca. 11. num. 13. Suarez de censuris disp. 22. sect. 4. à nu. 25. Portei verb. sepultura num. 3. & 4.

7 Secundo notandum est, quod quando quis legitime eligit sepulturam apud vnam Ecclesiam, & postea inducitur ad illam eligendam apud aliam, hæc secunda electio nulla non tollit priorem, quando erat de iure valida: quia vtile per inutile non vitiatur ex regula in cap. vtile; de regul. iuris in 6. Secus si primo inducitur ad eligendam sepulturam in vna Ecclesia, & tandem eligit sponte in alia, tunc enim apud neutram illarum sepelitur, nisi de iure competat eligenti in altera earundem sepultura. *Ibidem §. dubitatur secundo, & citra loco Addit. num. 4.*

8 Tertio notandum est, quod per suasionem factam à Religioso non prælato ad vouendum, vel promittendum electione sepulturæ in vno monasterio non perditur ius sepulturæ, quidquid sit de peccato suadetis, quia ad illud amittendum requiritur, quod suasio sit à maiori parte Conuentus, vel à prælato, qui representat eorum Conuentum, solus enim prælatus præiudicat Ecclesiæ in acquirendis, cap. final. 16. q. 6. Auct. *Ibidem §. tertio dubitatur.* Idem docet Portei vbi supra d. n. 4.

9 Quarto notandum est, quod si quis Religiosus v. g. Minorita (seclusa omni fraude) suadeat, & inducat quemquam, vt cum iuramento eligat sepulturam apud Ecclesiam Prædicatorum, tenet electio: quia in dicta decretali tantum prohibetur inductio, seu persuasio eligendi sepulturam apud propriam Ecclesiam à clericis, vel religiosis ipsius Ecclesiæ: secus si fraus, vel circumventio interueniat in suadente, inducendo ad instantiam Fratris Dominicani. *Ibidem §. quarto circa eandem.* De quo Gurier, de iurament. 2. p. cap. fin. num. 15. Idem docent Portei vbi supra num. 5. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 17. diff. 25. n. 4.

An inducens aliquem ad vouendum huiusmodi electionem sepulturæ incurrat excommunicationem non securo effectu? Negat Nauar. Angel & Caietan. quos refert, & sequitur Suarez vbi supra num. 26. Vide infra apud retractationes Auctoris, retractatione 16. vbi se corrigens oppositum tenet.

10 Quinto notandum est, quod electio sepulturæ facta prædicta indu-

inductione cum iuramento, vel voto non valet, & iurans, vel vouens non potest mutare sententiã eligendo alibi sepulturã, nè periturus fiat.

Tandem aduerte, quod cum hæc constitutio sit edita ad cõpensandã cupiditatẽ clericorum, & monachorum, ob quam agrotos ad talẽ eligendã sepulturam inducebant cum iuramento, vel voto, consequenter asserendum videtur, validũ esse pactum inter parochum, & religiosos, nè certos parochianos ad sepulturam admittant in suis Ecclesijs per viam concordia: quia in dicto decreto talis concordia, & pax intendẽ videtur. Vnde simpliciter exhortans absq; voto, vel iuramento non incurrit pœnam præfati decreti, sicut pari ratione valet electio sepulturæ, etiam cum iuramento, vel voto, si fiat absq; inductione, seu persuasione, & iurans, vel vouens tenetur illud adimplere sepeliendo se apud electã Ecclesiã, nisi noua aliqua causa superueniat, vt mutatio status, vel loci. *Ibidem §. sexto quaritur, vsque ad finem articuli.* De quo Gurier, de iurament. 2. p. cap. 4. num. 11. & 1. p. cap. 71. num. 6. Gregor. Lopez in l. 5. titul. 13. part. 1. ¶ Idem quoad simplicẽ exhortationem absque voto, vel iuramento, docent D. Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 51. Angelus verb. sepultura, num. 35. Suarez dist. num. 26. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 31. diff. 2. num. 18.

Quo in loco sit sepeliendus qui sine electione sepulturæ decedit. Auctor. *Ibid. art. 8.* resoluit apud sepulcrum maiorum, ab aui scilicet, & superiorum ascendendum tumultandum esse, sed in *Addit. summa vbi supra num. 12.* se corrigens mutauit sententiã, vide infra retract. 17.

11 Locus sepulturæ quoad dominium à nullo concedi potest, etiam de auctoritate Episcopi, benè tamen quantum ad ius, seu vsum sepeliendi in eo in ortuos de licentia Episcopi, vel etiam parochi (vt mos est) & ex iusta causa, seruata forma in alienandis rebus Ecclesiæ requisita. Vnde habent tale ius, seu vsum potest cõcedere cuiquam; liberit in illo loco sepeliri sine speciali auctoritate Episcopi, vel parochi, vel etiã impedire, nè alius illic sepeliatur, verè enim est dominus istius iuris, seu vsus, à quo inuito nemini fas est eũ tollere, l. illud quod est nostrum. ff. de regul. iuris Ex quo fit, quod constitutio Synodalis præcipiens, nè cuiquã detur sepultura in quacunq; Ecclesia sine Episcopi licentia, & consensu, valet respectu Ecclesiarum ipsi Episcopo subditarum, sed non valet respectu monasteriorum exemptorũ, quæ ex priuilegio Apostolico habent liberam facultatem admittendi ad sepulturam quoscumque fideles. Synodus autem non habet potestatem ad condendum leges eorum immunitati præiudicantes, cum nõ sit eis superior, nec lex ligat extra territorium, cap. vt animarum, de constit. lib. 6. l. fin. de iurisdi. omnium iudicium. Auct. *Ibid. a. 9. & d. loco Addit. n. 14.* De quo Vvaldis de Canon. Episcop. cap. 10. n. 15. ¶ Vide quæ ad hoc tradunt Suar. to. 1. de Religione, tract. 3. lib. 4. c. 14. n. 22. in fine, Arag. 2. 2. q. 10. a. 4. Ledesma 2. p. sum. tract. 12. concl. 33. & 34. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diff. 12. n. 3.

12 In capella concessa à monasterio ad vsum sepulturæ cuidam familia nobilium, & suorum descendendum nullus sepeliri potest, nisi sit de ipsa familia, seu domo: imò nec Religiosis eiusdem Conuentus id perimitur, nisi iam extincta sit omnino talis progenies, & familia, tunc enim ius funerandi reddit ad ipsum monasterium, & per consequens ad vsum aliorum dicta capella liberè poterit concedi. *Ibid. art. 10. De quo Azor in Summa inst. de vfu, & habitat §. si vero vfu, & §. illud videtur.*

13 Volentes in habitu Religiosorum sepeliri, deferendi sunt ad tumulum patenter nullo desuper operimento, seu pallio imposito, sub pœna excommunicationis Papæ reservata contra impediētes, ex Sixto Quarto pro Minoribus, de quo apud Bullarium. Unde nullus valoris est constitutio Synodalis disponens, vt sepeliendi in habitu B. P. N. Francisci lintheo superinduti vadant; id enim directè est contra dictam bullam Sixti Quarti. Nullus autem Fratrum potestatem habet concedendi habitum ad sepeliendum aliquem, nisi prælatus superior, vel etiam Guardianus, aut alius de eiusdem licentia, seu commissione intra limites sui Guardianatus, vt habetur in Compend. verb. sepultura §. 14 & dicta bulla Sixti Quarti. *Tomo 3. q. 59. art. 1. & dist. loco Addit. num. 15. De quo P. Villalob. 2. p. tract. 3. r. diff. 5. num. 2. & 3. Porrel dict. verb. sepultura num. 8. & 9. qui idem docent.*

14 Sæculares in habitu B. Francisci sepulti lucrantur indulgentiâ plenariam ex Leone X. apud Bullarium, qui etiam concessit in habitu Trinitariorum decedentibus, & sepultis in eorundem monasterijs omnes indulgentias concessas Fratribus eiusdem Ordinis. *Ibidem art. 2. De quo supra resolut. 71. num. 9. iam diximus.*

15 Clemens Octauus apud Bullarium prohibet clericis, & parochis Indiarum Occidentalium sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda Sedi Apostolicæ reservata, nè maiorem elemosynam ab his, qui apud monasteria sancti Francisci, quam pro illis, qui apud parochiales Ecclesias eligunt sepulturam, quouis prætextu, & occasione, etiam de consilio, consensu, seu mandato suorum ordinariarum exigere audeant, seu præsumant. Quo priuilegio, vti possunt ceteri alij Conuentus Ordinis, imò & aliæ Religiones communicantes in priuilegijs, tum quia continet fauorem, tum etiam quia est declaratio iuris communis Canonici, in *cap. 1. & cap. in nostra, de sepulturis*, per quod parochis non licet aliquid ultra ius parochiale exigere, quod quemadmodum semper excipitur in bullis Apostolicis concedentibus liberam licentiam sepeliendi apud Regulares Ecclesias, dicendo: *salua tamen iustitia Ecclesiarum parochialium*: ita non debet excedi iustitia, & ius parochiale solui ipsi parochialibus Ecclesijs. De quo vide Porrelia *Addit. ad dubia verb. sepultura num. 2. P. Villalobos dicto numero 3. in fine.*

16 Abbas

16 Abbas sepeliendus est apud suum monasterium, vel vbi elegerit sepulturam, quam posse eligere inuit, *cap. final. de sepult. lib. 6. cum in multis habeat velle, & nolle, nisi finita prælatura decedat*, tunc enim sepeliendus est in suo monasterio, & non in loco electo. Prior autem, seu Præfectus alicuius Prioratus, qui est de membris monasterij, vel sepeliendus est in ipso monasterio, vel in Ecclesia sui Prioratus ad nutum, seu voluntatem sui Abbatis. Idem est in Religiosis, qui tumulandi sunt apud suum monasterium, item Cōuersi professi, & Oblati habitum Religionis portantes, etiam non professi: Religiosi beneficiarij, qui sunt de membris monasterij, & à proprijs domibus ita sunt remoti, quod ad eas commodè portari non possunt, sepulturam sibi eligere valent, vt habetur in *cap. ultimo. de sepulturis*, vbi tradit Glossa. *Tomo 3. quæst. 60. art. 1. & 2. De quo Vvaldis de Canon. Episcop. cap. 10. num. 11. & cap. 11. num. 6.*

Idem docent Francus in dict. *cap. final. num. 2. Abbas in cap. de vxore, de sepultur. nu. 5. licet aliquantulum dubius, Rosela verb. sepultura 2. nu. 2. vbi Tabien. quæst. 4. num. 5. Syluest. quæst. 6. Nauar. commentar. 2. num. 43. de Regular. quos, & alios plures cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. Decal. cap. 14. n. 3. & sequentibus.*

17 Monachus in loco remoto decedens, nec qui commodè ad suum monasterium portari potest, expensis ipsius monasterij funerari debet, qui autem præfidet beneficio Regulari manuali expensis ipsius beneficij: & idem de Canonicis Regularibus ius est. Nouitij vero attentis priuilegijs Regularium sepeliendi sunt apud loca, vbi sunt nouitij, expensis ipsorum, seu de suis bonis patrimonialibus, si ea habent, aliàs monasterium eos sepelire tenetur. *Ibidem art. 3. & 4. De quo Vvaldis vbi supra cap. 13. num. 3. & 4. Vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 14. num. 4. & 5. & quoad nouitios à num. 10. & nos diximus resolut. 97. num. 9. An autè nouitij possint eligere sepulturam? affirmat post Francum, Armillam, & Tabien. Sanchez dict. num. 10.*

18 Pro Fratribus Militiæ S. Lazari Ierofolymitani extat quædam bulla Clementis III. apud Bullarium, in qua præcipitur Ecclesiis secularium presbyteris, & prælatis in virtute sanctæ obedientiæ, vt dictos Fratres milites apud illos decedentes gratis, & sine pretio sepeliat, nec possint aliquid ab eis pro sepultura exigere, vel accipere, nisi de spontanea morientium, vel parentum ipsorum liberalitate, & deuotione.

19 Personæ, quibus Ecclesiastica denegatur sepultura sunt hæc: decimarum iniusti detentores *cap. prohibemus 19. de decimis*, blasphemii impœnitentes, *cap. final. de maledictis*: decedentes in peccato mortali absque aliquo signo contritionis: manifeste non confessi, nec sacra communione refecti semel in anno, & absque signis contritionis morientes, *cap. quibus 13. quæst. 2. cap. fures, de furtis, cap. omnis vtriusque, de pœnitent. & remis. vsurarij manifesti impœnitentes, & qui non fecerunt cautionem de*

liiii

soluendo

Bulla. bul. 20
Sixt. 4. n. 5.

Comp. v. sepul
tura §. 14.

Bullar. Orac.
27. & 40.
Leon. X.

Bullar. bul. 2.
Clement. 8.

Bullar. bul. 8.
Cleme. 4. n. 3.

Bulla, bul. 73.
n. 29, Sixti. 4.
 soluendo, seu restituendo *cap. quia in omnibus, de vsuris, & habetur in qua-*
dam bulla Sixti IIII. interdicti nominatim: omnes decedentes tempo-
re interdicti: excommunicati maiori excommunicatione: interdicti ab
ingressu Ecclesie, si impoentes decesserint cap. is cui, de sentent. excom-
munic. in 6. Infideles, Paganj, Iudxi, & Hæretici, cap. Ecclesiam, de consecrat.
dist. 1. cap. sanè 24. quest. 2. morientes in torneamento, in quo imminet
periculum mortis, cap. 1. de torneamentis: occidentes se ex desperatione,
vel ex iracundia, non ex fatuitate, aut præter intentionem, absque fig-
nis doloris in conflictu mortis, cap. placuit 23. quest. 5. cap. ex parte el 2. de
sepulchr. pueri morientes sine sacro baptisate: decedentes induello, ex
Trid. sess. 24.
c. 19. de Reso.
 Tridentino Concilio, etiam priuato, vt declarauit Gregorius XIII. &
 tandem priuantur Ecclesiastica sepultura monachi morientes proprie-
 tarius, *cap. monachi, & cap. super quodam, de statu monachoru, Auct. Tom. 3. quest.*
61. art. 1. De quo Nauar. lib. 5. cons. 1. & 2. de pugna vulgarj pag. 564.
in 1. edit. & lib. 3. consil. 7. de sepulchr. ¶ Vide ad idem Hostiens. lib. 3.
sum. tit. sepultura, num. 4. Syluest. verb. sepultura, quest. 9. & quæ ad id.
tradit P. Villalob. 2. p. summa: tract. 31. dist. 3. per totam.

20 Circa quorum vltimum est sume notandû, quod inuento ali-
 quo Religioso mortuo cum bursa denariorum, non propterea præcipi-
 tanter priuandus est Ecclesiastica sepultura, præsumi enim debet dena-
 rios non esse proprios, vel quod doluit de peccato, aut ex obliuione,
 vel negligentia aliter inibi remanserunt. Et idem iudicium erit si in-
 uentus fuit cum vno tantum argenteo Regali, seu Iulio ob paruitatem
 materia, cum non debeat quis tam graui poena priuationis Ecclesiasti-
 cæ sepulturæ muldari ob peccatum tantum veniale, quod non exclu-
 dit gratiam, & charitatem, vt habetur in Tridentino Concilio. An au-
 tem id habeat locum etiam in Fratre Minorita, cui strictius in sua re-
 gula denarij, seu pecunia prohibentur, vide infra in retractationibus
 Auctoris, retract. 18. *Ibidem d. art. 1. S. ex quo colligitur, vers. decimo tertio.*
 De quo Syluest. verb. sepultura num. 11. Nauar. lib. 3. consil. 75. de Re-
 gularibus num. 3. & 17. in fine DD. in dict. *cap. monachi, & cap. super quo-*
dam, de statu Monachor. ¶ Idem docent Portel verb. sepultura, num. 110.
P. Villalob. d. d. dist. 3. num. 6. vbi idem docet cum Nauarro, & nostro.
 Auctore de Religioso Carthusiensi inuento mortuo cum duodecim
 denarijs, non obstante huius Ordinis statuto, quia id debet intelligi,
 quando constaret per contemptum legis, vel animo maiora appro-
 priandi id fecisse.

21 Cadauera occisorum per ministros iustitiæ ob eorum crimina
 non sunt sepelienda in loco sacro sine licentia iudicis, deponentes autè
 ea de ligno, & fortuè sepelientes mortaliter peccant, nisi sint consan-
 guinei, qui affectu sanguinis, & ad vitandam propriam infamiam id fa-
 ciunt. *Ibid. art. 1. in fine, & in Addit. summa tom. 4. cap. 131. p. 2. De quo Au-*
gon. Gomez de delictis cap. 14. n. 8. Idem docet Portel sup. n. 12.

22 Non

22 Non debet priuari Ecclesiastica sepultura meretrix, quæ in-
 uenta est mortua, & vulneribus plena in domo sui amici eodem die
 statim post factam sacramentalem confessionem, & factæ communio-
 nis refectionem in Paschate, licet de eius contritione non cõstet: quia
 etiam non constat eam in peccato mortali decessisse, imò verò similiter
 credi potest, ipsam non fuisse introductam ab occisore ad meretrican-
 dum, sed fortassis ad vindictam sumendam de aliqua iniuria, quam si-
 bi irrogatam ab ipsamet fuisse putabat. Dato verò quod animo forni-
 candi intrasset, præsumendum est illam prius monitam esse ab occiso-
 re, vt de peccatis doleret, sicut solet fieri ab occisoribus vxorum, &
 cognatarum, ipsamque imminente morte ad contritionem, & ad melio-
 rem frugem rediisse. *Ibidem art. 2. & dist. loco Addit. num. 5, De quo Na-*
uar. lib. 3. consil. 4. de sepulturis, & consil. 16. Idem docet P. Villalobos
dict. dist. 3. num. 10. & in simili tradit Portel vbi supra nu. 1.

23 Sepelientes apud locum sacrum priuatos à iure Ecclesiastica
 sepultura peccant mortaliter: insuper & qui tempore interdicti in cas-
 bus à iure non concessis, vel publicè excommunicatos, vel nominatim
 interdictos, vel vsurarios manifestos scienter Ecclesiasticæ tradunt se-
 pultura, ipso facto excommunicationis sententiæ subiacere definitur
 in *Clementina prima, de sepulturis: & generaliter omnes recipientes quen-*
quam ad Ecclesiasticam sepulturam in casu non permissio tenentur res-
tituere funus, etiam à multo tempore sepultum (si peratur) & quid quid
ratione illius perceptorunt, ex glossa cum textu in cap. cum liberis, de sepul-
turis, non tamen quartam funeralem, si solus parochus id commisit.
Ibidem art. 3. & in Addit. vbi supra num. 6. De quo Panormit. in dict. cap. de
liberis, Syluest. verb. sepultura num. 11. Idem latè tradit Suarez de cen-
suris disput. 23. sectione 5. num. 2. & resoluit Pat. Villalobos dict. dist.
3. num. 13.

24 Usurarios manifestos, publicè excommunicatos, & nomina-
 tim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de monaste-
 rijs exemptis Regularium, & procul proijci ab Ecclesia, vt innuit di-
Clementina prima, de sepulturis: secus in alijs casibus, in quibus Ecclesiasti-
tica prohibetur sepultura, potest tamen impedire funus antèquam de-
ducatur ad locum exemptum, ex mente Concilij Tridentini, in quo ha-
betur, quod Religiosos in suo territorio delinquentes liceat punire.
Ibid. art. 4. & tomo 4. Addit. summa cap. 132. num. 1. De quo Abb. in cap. sa-
cris, num. 7. de sepulturis. Idem docent Suarez dict. sect. 4. à nu. 4. & disp.
35. sect. 1. num. 20. & sect. 6. n. 6. ad finè, Portel vbi supra n. 13.

25 Corpora defunctorum non possunt exhumari, & transferri
 de loco ad locum sine Episcopi licentia, vt definitur in *cap. corpora San-*
ctorum, de consecrat. dist. 1. l. si nec dum, l. nemo humanum, c. de Relig. & sum-
ptibus funerum, l. esse, ff. eadem titulo, l. 12. ff. 13. p. 1. intellige tamen de cor-
poribus perpetuè sepulturæ traditis, & de translatis de vna ad aliam

Iiiii 2

Eccle.

Ecclesiam: secus quando sunt deposita, seu ad terris seruata in vna, vt postea transferantur ad aliam, vel quando transferuntur de vno loco ad alium eiusdem Ecclesie. Fratres Minores habent priuilegium Leonis X. vt in suis Ecclesijs possint exhumare cadauera ibi sepulta, & ad alium locum eiusdem Ecclesie transferre de licentia tamen illorum, quorum interest, scilicet consanguineorum, vel illius, cui foneris cura demandata est vt habeatur in Compend. Mendicant. *romo 3. quest. 62. art. 1. & d. loco. Addit. n. 2.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 5. de sepulturis in 2. edit. Idem tradit P. Villalob. d. tract. 31. diff. 6. num. 4.

26 Bonifacius Octauus in *Extravaganti, de stande, de sepulturis*, excommunicat omnes, etiam Pontifices exenterantes, vel in frustra concidentes corpora mortuorum, vel in aqua coquentes, vt carnem ab ossibus euellant, & alibi tumulanda ferant, absolutionemque Sedi Apostolica reseruat. Hoc tamen non extenditur ad facientes cnotomiam in cadauere, habita prius licentia iudicis, si est corpus alicuius delinquentis puniti, vt vsu receptum est, & ex voto scholæ Salmanticensis fieri solent: nec etiam ad consentientes in tali exenteratione, quidquid sit de ipsorum peccato, lex enim excommunicans aliquid facientem non extenditur ad consentientem, consilium dantem, vel mandantem, nisi id exprimat. *Ibidem art. 2. & citato loco. Addit. num. 3. & 4.* De quo Nauar. cap. 27. num. 51. Syluest. verb. excommunicatio 7. num. 79. Anton. Gomez de delictis cap. 14. num. 8. Idem docet P. Villalobos 1. p. Summ. tract. 17. diff. 25. num. 7. vbi addit cum Caietano, dictam censuram non comprehendere exenterantes cadauera Principum, & nobilissimorum virorum, seu procerum, vt a corruptione preseruentur, nec eos, qui transferunt corpora apud infideles existentia ad terras fidelium.

RESOLVTIO CXXVIII.

De Simonia.

SIMONIA est studiosa voluntas emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum. Est communi Theologorum in quarto distin. 25. Habuit denominationem a Simone, qui voluit spiritualia ab Apostolis emere, vt legitur cap. 8. Actuum Apostolorum. *romo 3. quest. 63. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quest. 100. art. 1. Durand. in 4. dist. 25. quest. 1. Alensis 2. p. quest. 167. alias 185. memb. 2. Antonin. 2. p. tit. 1. cap. 5. §. 1. Sotus lib. 9. de iust. quest. 5. art. 1. & ex Canonistis Nauar. cap. 23. n. 100. quos, & alios refert Suarez *romo 1. de Religione lib. 4. de Simonia cap. 1. n. 9.* vbi per totum latere tractat, & plures alijs congerit Garcia de beneficijs 8. p. cap. 1. num. 123.

2 Com;

2 Commititur simonia in dato, vel recepto principaliter pro ingressu ad Religionem seu admissione ad habitum Regularem, *cap. de Regularibus, cap. non satis, de Simonia*, quia datur aperte quid temporale pro spirituali, qualis est datio, & susceptio habitus Regularis, maxime quando recipiendus est inhabilis, & non idoneus, & sine pretio non erat admitendus. *Ibid. art. 2. & in Addit. summa. rom. 4. cap. 133. num. 4.* De quo Nauar. cap. 23. num. 10. Suar. *romo 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 16. a. num. 4.* & cap. 54. num. 3. & cap. 57. num. 7. & 8. & agens de dispensatione super dicta simonia receptione ad Religionem, cap. 61. num. 7. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diff. 13. a. num. 1. P. Portel verb. simonia num. 3.

3 Regulares inter se conuenientes, vt alter in vna electione suffragetur vni, & alter alteri in alia committunt simoniam, si pactum, & conuentio clara interuenit, quia quoties conuenitur de aliquo faciendo, quo sibi, vel alteri conferatur beneficium spirituale, committitur simonia, vt inuit *cap. quam Pius 1. quest. 2. cap. cum pridem, cap. final. de pactis*, datur enim, vel reijcitur ius spirituale cum onere, vt fiat aliquid quasi pro pretio rei spiritualis, vel causa mediata eam habendi, quod prohibetur *cap. non satis cap. sicut pro certo, de simonia*. Secus si pactum non interuenit, sed tantum futura spei oblatio, seu demonstratio cum animo se obligandi, vt si dicatur relinque hoc amore Dei, vel da suffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid simile. Hæ tamen oblationes subornationis speciem præ se ferunt, idèdque à Religiosis debent esse maxime alienæ. *Ibid. art. 4.* De quo Nauar. cap. 23. num. 100. & de datis, & promissis num. 21. Idem post D. Thom. quodlib. 8. art. 11. Caiet. in sum. §. circa tertium, Syluest. verb. simonia, quest. 9. ferè resoluit Suarez dict. lib. 4. cap. 44. a. num. 3. præsertim num. 8. 9. & 20. & expressius resoluit post Syluestrum, Angelum, & Nauarium cum nostro Auctore, P. Villalobos dicto tract. 37. diff. 24. nu. 1.

4 Regularis accusatus de crimine simoniae, de quo est diffamatus, suspendi debet ab executione ordinis, prælationis, aut officij per simoniam adepti vsque ad verificationem, & probationem facti *c. accusatum, cap. quoties, de simonia*: At post probatum delictum statim eliminari debet, idèd cum grauisima poena deponi ab adeptis per simoniam, *cap. sicut, eodem titul.* secus si per viam inquisitionis tantum est diffamatus, tunc enim si ignorans de simonia consecutus est prælationem, cogendus est renunciare, sed minime deponi debet, *cap. ex insinuatione, de simonia*, dantes verò, & recipientes poena Canonica sunt plectendi: quod si scienter promotus est poena depositionis multari debet. *Ibid. art. 5.* De quo Reduan. de simonia p. 14. cap. 10. num. 10. Vidè ad hoc quæ late tradit Suarez dict. lib. 4. cap. 57. num. 14. cum sequentibus, & num. 35. vsque ad 47.

5 Paulus II. Pius III. & Pius V. per suas Bullas relatas à Capuccino in Compend. verb. simonia §. & primo notandum, ponunt poenas

iiii 3

excom-

Comp. Mendi.
§. 17. verb. sepultura.

Mlor. 8.

ex communicationis, & priuationis ab officio, vel beneficio simoniacè adeptis, & inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda, *extrauagans 2. de simonia*, ubi per beneficium intelligit Capuccinus, etiam Prioratū, Guardianatum, & similes, additque tales simoniacè pro motos manere priuatos in foro animæ absque alia declaratione, atque idèd teneri ab officijs acceptandis se abstinere, adeptaque omnibus vijs, & modis possibilibus renunciare, nisi ex eo infargat grauissima infamia, quia lex positua nō obligat cum tanto detrimento honoris: debent tamen, vt primūm poterint, procurare secretò dispensationem, & nouam confirmationem in officio. Imò etiam ignorantes simoniam interuenisse in adeptione officij, ubi primum sciuerint, renunciare teneri existimo: nam in dictis Bullis tales redduntur inhabiles, etiam si ignoranter receperint: si autem nondum percipient, tenentur omniad renunciare: & idem erit, si iam acceptauerunt cum limitatione superius posita. *Tom. 4. Addit. Summa cap. 134. nom. 5. 7. & 11. ¶ De quo latè agit Suarez d. lib. 4. cap. 56. à nu. 2. & præcipuè à num. 19. cum sequentibus & dict. cap. 57. à num. 15: vique ad 32. & loquens de ignorante interuentionem simoniae, à numer. 33. & quod sub illa Extrauagante comprehendantur prælaturæ Regulares, tradit ibidem, num. 47. Vidè ad idem Nauarum lib. 5. conf. 65. de simonia, & Portel verb. simonia num. 5. qui idem docent.*

6. Idèd ius est in simoniaco confidentis, qui non solū manet priuatus ipso facto beneficio adepto per simoniā, sed etiam beneficijs ante Canonice adeptis, vt ex Bulla Pij V. constat: fructusque ex illis acquisitos ipse eiusque hæres tenetur plenè restituere à primo die, quo illos cœperunt percipere, exceptis his, super quibus cōpositio facta fuerit cum Camera Apostolicat. Absolutus tamen ab excommunicatione post relictum beneficium per simoniam adeptum licitè potest percipere fructus beneficijs antea Canonice adepti, sicque mitigandum esse rigorem Extrauagantium Pij III. & Pij V. æquitas dicit, nemo enim suis bonis ante sententiam, neque iure quæsito, aut eorum possessione debet priuari. *Ibidem dict. num. 5. & 7. De quo Enriquez lib. 13. de excommunicatione, cap. 37. sub §. prope finem, & in glossa litera C. Suarez latè dicit lib. 4. cap. 43. per totum. ¶ Ad quod etiam videantur Nauar. conf. 33. nu. 4. & conf. 76. num. 6. de simonia, & in Manu. cap. 23. num. 119. Vgolin. tabu. 1. cap. 23. §. 1. numer. 8. ubi agunt de simonia confidentiali circa pensiones beneficiorum, & nouissimè P. Villalob. d. tract. 37. diffi. 38. num. 3. & 4. qui tenet ferè idem quod noster Auctor.*

An autem prælati Regulares possint absoluerè, & dispensare cū suis subditis simoniacè ordinatis, vidè supra de absolutione quoad Fratres, resol. 3. nu. 7. ubi ex mente Auctoris partem affirmatiuam defendimus.

An committatur simonia in conventionibus, & pactis super dotibus Monialium factis, diximus supra de dotibus Monialium, resolut. 54. num. 1. & sequentibus.

RESO-

RESOLVTIO. CXXIX.

De Suspensione.

SUSPENSIO, de qua in præsentiarum, est censura Ecclesiastica, qua alicui personæ Ecclesiasticæ prohibetur exercitium sui officij, vel beneficij Ecclesiastici in totum, vel in partem, in certum tempus, vel in perpetuum ob suam culpam. Est autè duplex, alia lata à iure, id est posita in corpore iuris: alia ab homine, id est, quæ imponitur à iudice. Rursus alia est suspensio ab officio, alia à beneficio, alia à iurisdictione, alia ab ordine suscepto, alia à suscipiendō, quod summitur ex *cap. sanè, el. 2. de officio delegat. & ex cap. 2. eodem tit. in 6. & ex cap. quia in omnibus, de vsur. in fin. cap. nihil, cap. cum in cunctis, & vltim. de elect. Clem. 2. de vitas & honest. cleric. Clemen. 1. de decimis, cap. in arum, de priuileg.* Suspensus ab officio non censetur suspensus à beneficio quoad ea, quæ non sunt officij Diuini: nec è contra, suspensus à beneficio censetur suspensus ab officio: nec suspensus ab ordine est suspensus à iurisdictione, nec è conuerso suspensus à iurisdictione censetur suspensus ab ordine: nec suspensus à beneficio est suspensus ab ordine, vel iurisdictione, quæ ei conuenit ex alio, quam beneficij, à quo est suspensus: nec suspensus ab ordine suscepto simpliciter est suspensus à suscipiendō, nec è conuerso. Item nec suspensus ab ingressu Ecclesiæ censetur suspensus ab vsu iurisdictionis, quem adhuc retinet, vnde poterit excōmunicare, & absoluerè, ac extra Ecclesiam, cuius ingressus ei est interdictus, celebrare, ex communi Doctorum. *Tom. 3. quæst. 65. art. 1. De qua Nauar. in Manu. cap. 27. num. 160. & cap. 47. num. 161. Angel. verb. suspensio. 3. versic. quod si interdictum, Syluest. quæst. 5. versic. si verò, & latè resoluunt Suarez de censuris disp. 26. sect. 1. 2. & 3. per totum, ubi sect. 4. num. 1. agit de effectu suspensionis ab officio: & de effectu suspensionis ab ordine agit, à num. 2. & de effectu suspensionis à iurisdictione, à nu. 19. & de effectibus suspensionis à beneficio, disp. 27. sect. 1. & 2. per totum, & idem tradit P. Villalobos 1. p. sum. tract. 18. diffi. 3. à num. 5.*

2. Regulares incurrunt suspensionem à iure in multis casibus. Primum, si absque licentia sui prælati, ac legitima ætate sacris inicientur, per Extrauag. Pij Secundi *cum ex sacrorum*, de quo suprarolut. 106. num. 110. diximus. Secundò, alienantes bona, & res monasterij absque debita iuris solemnitate, *Clemen. monasteriorum, de rebus Ecclesi. non alienand.* de quo sup. resol. 7. nu. 2. Tertio, suspendantur prælati submitentes laicis bona immobilia, aut iura Ecclesiæ sine licentia Papæ, *cap. hoc consultiissimo de rebus Ecclesi. non alienand.* Quarto, suspenditur prælatus Mendicantiū admittens aliquè ad professionè ante finitū annū probationis, *5. 2. de Regul. in 6.*

De

De quo supra de nouitijs, resol. 101. n. 47. diximus. Quinto, suspenduntur ab officio, & beneficio Regulares decimas sibi usurpantes absq; privilegio, nisi intra mensem moniti desistat, & intra duos satisfaciatur, non habentes autem officium, vel administrationem excōmunicantur, ante satisfactionem cōdignam non absoluenti, *Clementina, Religiosi de decimis*. Sexto, suspenduntur ab officio prædicationis prædicatores non facientes conscientiam sibi consentientibus de decimis soluendis, *Clement. cupientes de decim.* de quo supra de decimis num. 8. diximus. Septimo, suspenduntur Abbates, & Priores, si seculares non altos, & corrigatos, vel capucia non scila portare præsumpserint, *Clement. 1. de stat. monach. Ostauid.*, suspenduntur, qui ex administratione Eucharistiæ, Extremæ vnctionis, vel solemnizationis matrimonij, aut ex quacunq; absolutione indebita quidquam acquiserint, nisi requisiti intra mensem restituant *Clement. 1. §. quibus etiam*, ad finem, *de privileg.* Nono, suspenduntur ab executione Pontificalium Fratres Prædicatores promoti ad Episcopatum, si ante consecrationem non renuncient, seu reddant Ordini libros & res, quas habent tempore promotionis, ex quadam Extrauagante Clementis III. de quo supra diximus de Episcopis num. 7. Decimo, suspenduntur Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquisitionis, & è conuerso, de quo supra de hæretica prauitate resol. 73. n. 1. Vndecimo, suspenditur prælatus Regularis, qui non satisfacit damnum per suum subditum illatum detrahendo Ecclesiæ prælatis intra mensem, postquam fuerit requisitus, *Clement. 1. in fine de privilegijs*. Duodecimo, suspenduntur in eadem Clementina prælati Regulares, qui moniti intra mensem non satis faciunt damnum illatum à subdito impediendo, ne testator relinquat legatum Ecclesiæ Matrioni, aut Parochiali: non tamen ex eo prohibentur Religiosi suas necessitates representare testatori, vel eum inducere, seu persuadere ad relinquendum aliquid suis Monasterijs, vt tenent Doctores mox infra citandi. Tandem suspenduntur à diuinis prælati admittentes fremmas intra Monasteria, ex Bulla Pij V. & Gregorij XIII. de quo supra de clausura Monachorum num. 1. diximus. *Ibid. art. 2.* De quo Nauar. cap. 28. num. 36. Medin. in insti. uct. capit. 14. nu. 21. Sarmiento lib. 8. sect. 4. 9. Supra traditas suspensiones, & alias plures cōtra religiosos latas refert Suarez de censuris disp. 31. sect. 6. per totam, & P. Villalob. d. tracta. 18. diffi. 7. 8. & 9.

*Bull. bull. 1.
Bened. 12.*

3. Licet in generali suspensione non comprehendantur Episcopi, nisi de illis fiat expressa mentio, *cap. quia periculum, de sentent. excommuni.* libr. 6. hoc tamen non extenditur ad Generales, & Prouinciales Religionum, quia in eis non militat ratio, quæ militat in Episcopis, ne scilicet impediatur Pontificalium exercitium: ex concessione tamen Benedicti XII. apud Bullarium, nullus præter Romanum Pontificem potest suspensionis sententiam in Regulares promulgare. *Ibid. art. 1.* ¶ Idem quoad Episcopum, etiam electum docet Suarez de censuris disp. 28. section. 2.

tion. 1. num. 6. & 7. vbi quoad prælatos Regulares superiores idem innuere videtur, & sequitur P. Villalob. 1. p. sum. tract. 16. diffi. 14. nu. 7. vidè supra resol. 62. num. 3. ad finem.

4. Suspendio à iudice competente lata, etiam si sit iniusta, regulariter valet, & saltem in foro exteriori seruanda est, modò eius nullitas non sit in iure expressa. Vnde cum nullo iure caueatur, quod suspensio à iudice lata non præmissa correctione fraterna ipso iure nulla sit, valida erit suspensio lata in prælatum Regularem, non obstante statuto suæ Religionis, quò decernitur, vt prælatus delinquens præuia correctione fraterna possit suspendi. Quod debet intelligi, & limitari, nisi procedatur per viam denunciationis Evangelicæ. *Ibidem. art. 4.* De quo Nauar. lib. 5. conf. 65. de sentent. excommunicat. & in Manua. cap. 27. nu. 4. Ad quod etiam vide quæ tradit Suarez de censura nulla ex defectu causæ, vbi supra disp. 4. sect. 7. num. 3. vsque ad 7. & num. 41.

5. Religiosus suspensus à temporalibus, quæ ex sua natura, aut ex Ecclesiastica institutione non pendent ab aliquo ordine v. g. ab officio procuratoris, cellarij, aut similibus, contraueniendo non fit irregularis. Vnde notarij, etiam Apostolica auctoritate creati, & ab officio per Episcopum suspensi (cui id conceditur in Tridentino Concilio) non fiunt irregulares exercendo suum munus, à quo sunt prohibiti. Secus si sit talis Religiosus prohibitus ab ordine aliquo, à quo actus pendent, vt actus presentandi, eligendi, nominandi, aut etiam beneficia conferendi, quando pendent ab aliquo ordine, tunc enim irregularis efficitur, & facit *cap. tanta de excess. prælat.* vbi glos. 1. *ibid. art. 6.* De quo Sylu. v. suspensio quæst. 5. vers. si verò, Innocent. & Hostiens. in *cap. final de excess. prælati. rum.* Vidè quæ ad hoc tradit Suarez de censuris disp. 26. sect. 3. num. 12. & sect. 4. à num. 2. vsque ad 5. & num. 19.

*Trid. sess. 22
c. 10. de reform.*

6. Valent acta per prælatum suspensum, interim dum non est denunciatus, & declaratus, nec antea ab officio & exercitio iurisdictionis cessare debet, vt definitur in Extrauagante, *ad sustanda, de sentent. excomm.* quæ declaratio nullo modò licite fieri potest absque præuia citatione partis, aliter facta ipso iure est nulla, & per consequens interim acta per ipsum valent. *Ibid. art. 7.* De quo Nauar. lib. 5. conf. 65. num. 5. de sententia excommunicat. & resoluit egregie Suarez vbi supra disp. 27. sect. 2. nu. 1.

7. Suspensi, & interdicti nominatim sunt euitandi in illis tantum, à quibus expressè suspenduntur, vel interdicuntur, & non in alijs. Vnde suspensus à Diuinis potest predicare, confiteri, communicare corpori Domini, & audire missam, sicut laico licet, quia hæc non sunt specialiter deputata suo ordini, & non prohibetur nisi ab his, quæ pertinent ad suum officium, *capit. 1. vbi glos. de sentent. & re iudicat. in 6.* Auctor. *Ibid. art. 8.* De quo Nauar. in Manua. cap. 27. num. 176. & 177. & nu. 151. Idem resoluit Suarez dicta sect. 2. numer. 7. & sect. 3. numer. 9. & 10.

8. Nulla forma verborum est præscripta ad ferendam, vel tollendam

K K K K K

dama

dam suspensionem, idēque sufficiunt quæcunque verba id significantia. Debet tamen poni in scriptis, aliā verbo tenus suspēdēns sine scriptura peccat, & incurrit suspensionem, cap. 1. de sentent. excommunicat. lib. 6. Aud. tom. 3. quest. 57. art. 1. De quo Nauar. cap. 27. num. 161. Suarez de censur. disp. 3. sect. 13. à num. 2. & disp. 29. sect. 3. num. 1. & 2.

9. Apostata sacro Ordine insignitus in Apostasia ipso iure manet suspensus, cap. ultimo de Apostatis, tam ratione irregularitatis, quam incurrit per crimen apostasie, quam ratione excommunicationis: vnde duabus suspensionibus ligatus manet, ac proinde duplici indiget absolutio- ne. tom. 3. Adss. summa cap. 21. num. 11. De quo Suarez tom. 5. de censur. disp. 3. sect. 8. num. 1. & nos diximus supra resolut. 11. num. 16. & 29.

Quis autem possit absoluerē Religiosos à suspensione à Diuinis, vide supra de absolut. quoad fratres resolut. 3. num. 8.

RESOLVTIO. CXXX.

De sollicitantibus fœminas intra pœnitentiæ Sacramentum.

Non nulla de hac re in superioribus attigisse memini resolut. 48. num. 15. & 16. vbi tractauimus quid Paulus III. contra sollicitantes fœminas in sacris confessionibus statuerit. Cuius constitutionis pœnas cum his funestissimis temporibus aliquot scelerati sacerdotes non metuerent, prouocantes, vel saltem prouocare tentantes in ipsa confessione ad obscenos actus fœminas pœnitentes: huic malo stupendo, & sanguine deflendo æquilsimè iuxta, & sanctissimè denudò occurrere voluit Dominus Paulus Quintus in sua perpetua hac de re constitutione, quam edidit de cino sexto die Serembris, anno Christiano 1608. cuius constitutionis integram ad verbum refert Illustrissimus, & Reuerendissimus DD. Rodericus à Cusā nunc Archiepiscopus Bracharensis, vir & nobilitatis, eruditionis, & pietatis ergò admirandus, cuius hæc sola laus esse potest, quod omni laudatione maior esse videatur, in suo tractatu elegantissimo, de confessorijs sollicitantibus, in principio, qui rem ex professo agens per viginti quatuor quæstiones eruditè, ac pietatis se diffundit, nil ferè nobis intactum, aut insolutum relinquens. Qua propter nescio, an facillè nobis erit aliquid resolutis ab eo addere.

(. . .)

TENOR

TENOR BVLLE PAULI V.

Dilectio filio in Portugallia, & Algarbiorum Regnis Hæreticæ prauitatis Inquisitori Generalinunc, & pro tempore existenti.

PAVLVS PAPA QVINTVS.

DILECTE Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cū sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, diuersi sacerdotes in Regnis Portugallia, & Algarbiorum, ac eorum ciuitatibus & Diœcesibus, ac dominijs curam animarum habentes, sinè eampro alijs exercentes, aut aliā audiendis confessionibus pœnitentium deputati, in tantam proruperunt iniquitatem, vt Sacramento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur: nec illi, & qui id instituit, Domino Deo, & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriam facere vereantur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, quum earum audiant confessiones alliciendo & prouocando, seu allicere, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum huiusmodi Creatori nostro, reconciliationis grauiorem peccatorum mole eas operando, & in manibus Diaboli tradendo, in diuinæ Maiestatis offensam, & animarum perniciem, ac Christi fidelium non modicum damnum. Nos in animum inducere nequeunt, quod qui de fide Catholica rectè sentierint, sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis iniuriam faciant: tibi per præsenes committimus, & mandamus, quatenus prout in alijs causis sancti Officij fieri solet, per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, & singulos sacerdotes dictorum Regnorum, ac illorum ciuitatum, & Diœcesum de præmissis quomodo libet diffamatos, tam seculares, quam quorumuis Ordinum, etiam exemptorum, & Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum Regulares, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, Ordinis, conditionis, & præminentia existant, tam super præmissis, quam super fide Catholica, & quidquid de ea sentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos à Sede Apostolica concessarum, continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos iuxta excessum suorum qualitatè, prout iuris fuerit, punias, eos etiam, & prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione secularis iudicis arbitrio puniendos tradendo, nõ obstantibus cõstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ec-

Kkkkk a

clesia.

clesiarū, & Monasteriorū, necnon Ordinū quorūlibet, quorū ipsi sacerdotes fuerunt etiam iuramento, cōfirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alta roboratis statutis, & cōsuetudinibus, priuilegijs quoque indulgentiis, & literis Apostolicis sub quibuscūq; tenoribus, & formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliā quomodo-libet concessi, etiam iteratis vicibus, approbati, & innouati, quibus omnibus eorum tenores præsens habentes, hac vice dum taxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub anulo Piscatoris, die 16. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Similem Bullam expeditam ab eodem Paulo V. eodem die, & anno pro tota Hispania, refert Portel, verb. sollicitare, in principio.

1 Prima igitur quæstio, quæ pro præcedenti constitutione, nec facile enodanda excitari potest, petit, an ea extendi possit ad præterita, ita ut comprehendat sollicitationem commissam antepromulgationem constitutionis? Pars negatiua probatur ex regula, *cap. 2. & cap. ult. de consuet.* quibus canetur, legis, & constitutionis naturam esse, ut nunquam ad præterita protrahatur, nisi id specialiter caueatur. Qua ratione scriptum legitur in *cap. 1. de postulat. pralat. in 6.* constitutionem de qua ibi, & si iuris antiqui declaratoria sit, præcedentes tamen factas electiones nō attingere, nec ad præterita quoad poenam extendi. Potest etiam hæc sententia iuari ex doctrina Panormitani *cap. quoniam, de simon. afferentis, cōstitutionem iuris antiqui declaratoriam nouam poenam subjicientem, respectu poenæ ad præterita non protrahendam.* Quibus, & alijs rationibus ductus in specie sic docet Portel in addit. ad dubia, verb. sollicitare foeminas, numer. 7. Probabilius tamen censet constitutionem hanc ad præterita producendam esse. Mouet præcipuè ex eo, quod illa ius nouum non affert, sed antiquum innouat. At qui cum lex declaratoria est, ex vi sua ad præterita extenditur, *cap. ultim. de sponsa duorum, cap. de infidelibus, de consanguin. & affinit. cap. cum tu, de usur. authen. de filijs ante instrumenta dotata natis, coll. 3.* In hanc sententiam propensior videtur D. Rodericus a Cusina d. tract. quæst. 3. à principio, vbi numer. 10. affirmat, sic censuit se P. Suarium de hac re ab eo consultum, & alios Theologos, & vtriusq; iuris peritissimos Comibricensis Academiæ antecessores, cui sententiæ etiam subscribit D. Freitas in addit. ad d. tract. d. quæst. 3. numer. 24. vbi addit, cum his mitius agendum fore.

2 Secundo, controuersam satis, & intricatā aggredimur quæstionem. In qua dolentem me, & pudentem faciet loqui proximo ius salus, vtrum scilicet huius constitutionis poena comprehendat confessarios sollicitantes pueros ad nefandam venerem? Pars negans probatur, quia quando verba constitutionis non verificantur, dispositio nihil est *l. quod constitutio, ff. de militari. testam. l. 4. §. quoties, ff. de damno infecto.* Atqui præcedentis Bullæ verba solūm ad confessarios sollici-

sollicitantes foeminas in confessione diriguntur: ergo ad puerorum sollicitatores minime sunt protrahenda, cum foemina, & mas opponantur in *l. sed & si quis, §. primo, ff. de institutoria aditione*, maxime in odiosis, & poenalibus, quæ proprium, & expressum casum non egrediuntur, ut notissimum iuris est. Quo, & alijs fundamentis dubitis hæret in quæstione Paramus relatus a D. Roderico de Cusina d. tract. quæst. 6. numer. 5. Oppositam tamen sententiam, quam veriorē puto, docent expressè noster Auctor. *Tomo 1. q. 59. art. 4. in fine.* Ludovic. Lopez 1. p. instructor. cap. 35. versat hic iam, in fine, Salzedo in pract. crimin. c. 82. vers. deponantur, in fine, & probabilem iudicat Portel d. tract. verb. sollicitare numer. 5. ad finem, & securiorem idem D. Archiepiscopus Bracharensis d. tract. quæst. 6. à numer. 6. Grassis consil. 1. de cognatione spirituali à numer. 45. vbi numer. 51. pro hac sententia sic fuisse definitum in Curia Archiepiscopali Neapolitana affirmat, & tandem idem probat Quarantā verb. confessor, vers. ampliatur.

3 Quam sententiam, quæ verissima est, probant præcitati Auctores, quia legis ratio, & legislatoris mens multo maiori iure in masculis, quam in foeminis sollicitatis videtur hic vires sumere, ut colligitur ex proemio huius constitutionis. At ex identitate rationis expressa in lege bene licet facere extensionem ipsius legis, etiam si sit poenalis, arguuntur *cap. si quis suadente 17. q. 4. in quo poena ex communicationis contra percussores clericorum, & monachorum extenditur ad Conuersos, & nouitios, cap. non est dubium, vbi glossa 2. de sentent. excommunicat. cap. eligioso, & ibi glossa ult. eodem titulo in 6.* Quod quidem multo certius videtur in lege non poenali, & certissimum in fauorabili, qualem censet hanc constitutionem idem D. Archiepiscopus Bracharensis in d. tract. quæst. 3. numer. 4. quæ, inquit, non idèo lata est, ut imponantur poenæ, sed ut delegeretur iurisdicctio, fides seruetur integra, sacramenta colantur, animarum casus vitentur: ergo ad omnem turpem, & inhonestam extenditur sollicitationem, quæ penitentibus in confessione fit. Hæc præfatus Illustrissimus Auctor. Confirmatur, quia suspensionem de fide reddit: confessarium sollicitatio masculi potius, quam foeminæ, eo quod maior inferatur iniuria poenitentis: sacramento à Christo Domino ad salutem animarum instituto. Vnde cum ex antiquo iurisdicctio nis vi possint Inquisitores de crimine hoc pessimo, & nefando cognoscere, exclusa hac noua constitutione: maiori certè iure poterunt ipsa supposita, quia hæc potius declaratiua, seu comprehensiuæ quam constitutiua vim habet, ob suspensionem de fide in sacramentis polluta per tam nefariam crimen.

Næque hodie de hac re dubitationi locū esse, facit declaratio Pauli Quinti die 29. Nouembris, anno 1612. declarantis, comprehendit quoque Breui, etiam sollicitantes mares. Cuius Pontificiæ declarationis fidem facit Cardinalis Millinus rescribens ad Inquisitorem Generalem Portugali-

gallie, teste D. Freytag in addit. ad dict. quæst. 6. D. Roderici Archiepiscopi num. 26.

4. An autem confessorius ad molliem pueros sollicitans in hac constitutione comprehendatur? Affirmavit Suarez super hoc consultus, ut refert, probans hanc sententiam idem D. Archiepiscopus Bracharensis dict. quæst. 6. n. 11. & rectè, cum rationes non minus superiores, quam huic casum enunciant.

5. Tertio discutienda se se offert, alia nobilis quæstio, quo tempore fieri debeat sollicitatio, an necesse sit, fiat in ipsa confessione, an sufficiat fieri antè, vel post? In qua quæstione pars negativa efficaciter suaderi potest: primo ex verbis constitutionis, ibi, *audiunt confessiones*: quæ verba dumtaxat præsens tempus confessionis comprehendunt. Secundo ex eo, quia sollicitantes idè hac constitutione coercentur, quod de sacramentis malè opinari, illisque iniuriam facere videantur. Quæ ratio cessat in sollicitantibus antè, vel post confessionem. Quibus & alijs fundamentis dubius sic videtur hanc sententiam probare. Ludovic. Lopez instructor. i. p. cap. 35. §. at hic iam.

Verius tamen est ad fidei censores pertinere animadversione eius, qui ante, vel post confessionem feminas sollicitavit in ipso confessionis loco, vel altero, dummodo fuerit propè, ac circum, non ita multo transacto tempore. Quæ sententia suadetur primo, ex eo quod vulgè iactatur id haberi pro facto, quod proxime faciendum est, ex celebri doct.rina Bart. per textum, ibi in l. *populi*, ff. de *militar. testamen.* recepta ex multis à Tiraque post leges connubiales glossa 2. à num. 2. Secundo facit quia pro actu completo habetur destinatio, ex traditis à Felino in cap. cum *adeo* num. 2. & 4. de *rescript.* quæ traditio maximè vim suam exequitur in causa favorabili, cuiusmodi est fidei causa. *Clementina, sepe de verborum significat.* Undè, conatus & processus ad maleficium pro impleto habetur, *is qui cum telo*, c. de *ficarijs*, l. 1. §. *diuus*, ff. eodem titulo. Menoch. de *arbitrar.* casu 360. num. 59. plura hac de re petenda ex Gomez 3. variar. cap. 3. num. 30. Couar. *Clementina, si furiosus*, 2. p. in principio à num. 6. Deciano tomo 2. criminal. lib. 9. cap. 29. à num. 1. Farinac. in praxi tomo 4. quæst. 1. 24. à num. 1. Petr. Caballo. 1. tomo criminal. cap. 27. à n. 1. Tertio eadem sententia iuuatur ex eo, quod vicinitas actuum antè, vel post, vnum scit, & eundem actum cap. *officij S. nos autem, de electione*, l. *si ventri S. in honis*, ff. *privilegijs creditor.* Igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fieri iudicium argumento l. *cum antiquitas*, c. de *testament.* Quibus & alijs rationibus hanc sententiam in proposita quæstione expressè probant nosse Auctor. *Tomo 1. quæst. 59. art. 4. versiculo unde iustissime.* *Ordo 2. quæst. 26. art. 1. ind. finem.* Henriquez lib. 6. summa cap. 17. num. 4. littera L. Paramus de origine inquisit. quæst. 10. num. 20. & 116. & 119. D. D. Rodericus à Cuña de confessorijs sollicitantibus, quæst. 5. à n. 6. ubi refert, sic rogatum hac de re respondisse P. Suarium, eandemque sententiam.

sententiam sequuntur P. Bedesira de Penitentia cap. 19. conclus. 6. Graphis consil. 1. num. 29. de cognat. spirit. Vinald. in candelabro 3. p. titulo de irregularitate num. 62. Bassil. de impediment. matrim. cap. 24. §. 2. vers. sed quod dicendum, Benedictus Egidius Lusitanus tract. de iure & privilegijs honestat. art. 11. num. 19. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesiæ dist. 369. n. 1. ubi refert sic declarasse Clementem VIII. eamque servare præcipit Colendissimus Cardinalis D. Baltasar Moscoso in suo Episcopatu Gienensi, ut constat ex sua instructione curatorum cap. 17. §. 5. & hanc sententiam tenet, si rectè explicetur, Sanchez lib. 7. de matrimonio disp. 33. num. 1. & 2.

6. Quarto est & alia quæstio exagrandanda, an si non ipse confessorius, sed per contrarium mulier tacite, vel expressè confessorium sollicitet, talis casus ad fidei censores pertinere debeat? Pertinere, sequentia suaderè videntur. Primo, quia nemo potest penas à lege statutas effugere, causatus se esse ceterum ab alio crimina perpetrasse. Cuius rei argumentum nec excusabitur sacerdos ab Inquisitorum vindicta per sollicitationem sibi à femina. Secundo pro hac sententia expendi potest textus in l. *qui cum vno*, §. *qui filium*, vers. *qui enim*, ff. de *re milit.* ibi: *qui enim se sollicitari ab alio passus est, venia non meretur.* Quibus verbis non obscure significat Confaltus, eadem poena teneri illum, qui alterius sollicitatione militiam deseruit, ac ipsum desertorem, notat Rebuff. in l. *quibus*, 57. *verbi sollicitari*, ff. de *verbor. significat.* Tertio, non parum hæc sententia iuuatur ex verbis ipsius constitutionis, ibi: *sacramentis à Christo institutis abstantur, aut illis iniuriam faciunt*, quæ verba rectissime conveniunt confessorio, qui feminæ sollicitationi non obstat, sed ei estuanti morem gerit per sacrilegium hæresis suspicionem incurrit. Sic docet Paramus d. quæst. 10. in fine.

7. Contrariam tamen sententiam certiore, & veriore iudico cæ Suarez, quem hac de re interrogatum sic respondisse refert, & sequitur D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 11. num. 7. Probatur primo, quia sola scandalosa sollicitatio iurisdictioni Inquisitorum subijcitur, quæ quidem comititur, cum à confessorio femina provocatur, quæ in causa est, ut illa tam detestabili scelere coinquinetur, sed hæc scandalosa sollicitatio desit in nostro casu, ergo talis confessorius poenis constitutionis affici non debet. Secundo ex eo, quod suspitio malæ doctrinæ, quæ constitutioni movet, non videtur dari in tali sacerdote sollicitato, cum commissus error perspicuè à fragilitate, & oblata in castitatem occasione exoritur profusus. Cum ergo sine sacramenti errore contingat, neque constitutionis verba, nec eius sententiam ad hunc casum producendam existimo. Undè à fortiori fit consequens dicendum, confessorium hunc ita à femina sollicitatum non teneri de hac ad Inquisitores deferre, ut rectissime probat D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 9. num. 5. ubi auctoritate Suarii id confirmat.

8 Quinto inquiri oportet, an si sacerdos verè absoluedi potest careat, & foemina intra confessionem sollicitè poenitentis constitutio nis affici debeat? Partem negatiuam, & si nonnulla suadere videantur, quibus indistinctè dicendum videatur, hunc presbyterum constitutionis praefatae poenitentis non esse afficiendum: huius tamen sententiae rationes ad eò generales sunt, vt non multum urgeant. Quare probabilius censeo in hac re duos casus separandos esse cum D. Roderico à Cusà in dict. tract. quaest. 14. à numer. 4. Prior est, cum confessio facta sacerdoti carenti iurisdictione ueniat bona poenitentis, & confessarij simul fide, uterque existimans non deesse iurisdictionem. Et in hoc casu pro comperto habeo hunc sacerdotem poenitentis constitutionis subiacere, neque excusabitur, si postea sciat iurisdictione caruisse. Quae sententia illa ratione subnititur, quia constitutio videtur afficere confessarium, qui intentione sua sacramentalem actum maculauit obicæna provocatio ne. At qui nemo sanus negabit, confessionem talem ex animo confessarij, & poenitentis sacramentalem fuisse, licet per accidens non esset. Igitur quantum ex se sacramento licet putatio irreuerentia est, quod satis est, vt vindicetur, ex traditis à Summo à Suario tomo 4. de poenitent. disput. 33. sect. 2. num. 4.

9 Secundus casus est, cum foemina bona fide accesserit, confessarius verò mala fide. In quo casu & si aliquantulum hæreat D. Roderic. à Cusà, scilicet in utranque partem, in affirmatiuam tamè procliuor est. Eamque expressè probat D. Freitas in addit. ad dict. tract. dist. quaest. 14. num. 13. quae illa ratione subnititur, quod absurdum videatur melioris conditionis esse eos qui deliquerunt, quam eos, qui bona fide fecerunt. l. 3. §. 1. ff. de donat. inter. l. si à domino 36. §. si prodo. ff. de petit. heredit. l. seruis 4. ff. quod vi, aut clam, l. non solum 13. ff. de noxalib.

10 Sexto, superioribus finitima est alia quaestio, an confessor in loco ipso sacris confessionibus deputato simulans sacramentaliter audire foemina, nullum intendens facere sacramentum, sed sub crucis signo, vt insipientes decipiat, signa tantum actus absolutionis sine intentione absoluedi faciens, & intra hunc actum ad turpitudinem mulierem provocans, Inquisitorum iudicio subiaceat denunciandus, ex vi praefatae constitutionis? Negatiua pars suaderi potest ex eo, quia in hoc casu ad est sacramentalis poenitentiae deceptio, illusio, & confessionis contemp tus, quae simulant confessor, & poenitens, vt libidinem suam expleant. Quod summè flagitium summè puniri debet, praesertim in personis Ecclesiasticis, in quibus magis ratio prohibitionis urget, ex Elem. 1. de renouat. cù ibi adductis per glossam. Eo vel maximè, quia illud videtur comprehendi sub lege, quod statuisset, & prouidisset legislator, si de eo inuenerit rogaretur, vt ex glossa vltim. in fine, in l. tale pactum, §. final. ff. de pactis, tradunt Socii. l. unior consil. 139. num. 12. volum. 1. Cur. l. uni. consil. 82. num. 4. Bart. in l. Titius, §. si Lucius, in fin. ff. de lib. & posthum. & in confessio ni.

tionibus Papa, vt hic, expressè docet Paris. consil. 114. nu. 17. & consil. 96. num. 31. in fin. & consil. 72. num. 99. lib. 4. & pro eo videtur esse textus in cap. super litteris, de rescript. ad fin. vbi illud debet considerare delegatus, quod delegans consideraret. Nihilominus tamen oppositam sententiam verissimam existimat D. Roderic. à Cusà dict. tract. quaest. 15. num. 1. & merito, ea ratione ductus, quia delegata iurisdictione facta hic Inquisitoribus cum stricta sit, strictè accipienda est: atque idè illud tantum comprehendere videtur, quod expressum inuenitur in dicta bulla cap. olim 1. ante fin. ibi, cum in rescripto nulla de eomentio habeatur, & cap. P. & G. in fin. ibi cum ad alias personas nequeant prorogari: de offic. delegat. & traditur in cap. nonnulli, §. sunt & alij, vbi gloss. verb. lites, de rescript. maximè cum in proposito nulla sacramento poenitentiae fiat iniuria, & irreuerentia, cum non detur hic sacramentalis confessio, vt colligitur ex verbis bullae, ibi in actu audiendi confessionem, quae sacramentum verum, non verò fictum, & simulatum denotant. Eandem sententiam probant D. Freitas in annotat. ad dict. quaest. 15. num. 11. Portel dicto verb. sollicitate num. 12. qui addit, arbitrio iudicis seuerè vindicandum hunc confessarium.

11 Septimo dubitari meritò potest, an foemina sollicita libenter consentiens libidini sollicitantis confessarij teneatur illum ad Inquisitores per denunciationem deferre. Parti neganti fauet, quia nemo tenetur se ipsum prodere cum tanto dispendio sui nominis, & honoris, denunciando complicem sui delicti, vt communi sensu tradunt DD. At qui mulier sic ad sollicitationem confessarij libidinem ipsius explens detegeret suam turpitudinem, illam prodendo, ergo. Ita in quodam casu haereticus consuluit Nauarrus, non teneri complicem illius criminis ad se prodendum, lib. 5. consil. 8. num. 3. de haereticis. Nam lex naturalis conseruandi proprium honorem praeponderat legi positivae denunciandi, ex traditis ab Auctore. Tomo 2. quaest. 6. art. 2. Vbi per textum in cap. hoc videtur, 2. 2. q. 2. resoluit, non obligare praecipuum denunciandi, quando ipsi denunciati ex eo aliquid detrimenti obuenturum probabiliter timetur. Idem videtur sentire D. Rodericus à Cusà dict. tract. quaest. 19. à num. 5. dum vniuersaliter docet, metum mortis eadentem in virum constantem, siue sui, siue filiorum, siue mariti sit, excusare foemina ab huiusmodi delatione, idemque tradit num. 9. & 10. de metu amissionis honoris, & fama, cui etiam subscribit D. Freitas in annot. ibi num. 17. sub iungens, ad eò hoc esse verum, vt saepe liceat peccati non fugere periculum ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incommodum grauissimum: quod & docent Nauar. in Manual. cap. 3. num. 5. Cordub. quaest. 4. Ludou. Lopez instruet. 1. p. cap. 21. Salas 1. 2. quaest. 6. art. 6. tract. 3. disp. 3. sect. 1. num. 2. & idem repetit tract. 14. de legibus quaest. 96. disp. 11. sect. 1. num. 5. & sequuntur Sanchez plures alios

referens lib. 4. de matrimon. disp. 7. num. 14. & in specie non nisi casus P. Portel dict. verb. sollicitare feminas num. 15.

12 At oppositam sententiam (cui tanquam probabiliori adhaereo) defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 10. num. 5. 6. & 10. ubi ait consultum respondisse doctissimum P. Suarium, & non dissentit ad ditionator Frey tas in annot. ibi à num. 12. Ducitur, quia ex hac delatione nulla sui nominis, seu honoris iactura foeminae denuncianti obuenire potest, si quidem peccatum suum cum confessorio commissum subtrahere ei integram erit, nec de eo interrogari debet, nec interrogata aperire tenetur, quod si imprudens dicat ad interrogata respondens, nec ex eo punienda, aut diffamanda est, ex traditis in simili à Navar. consil. 5. de hæreticis, incipit, est penitens: maximè cum hoc crimen bono publico, & sori Ecclesiæ & Reipublicæ damnum afferat, ex traditis à D. Thom. 2. 2. quæst. 70. art. 1. ad secundum, quem omnes sequuntur.

13 Quidam superest nobis discutienda alia difficilior, & grauior quæstio, an scilicet ante delationem ad Inquisitores præmitti debeat correctio fraternalis? Negantem partem constanter defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 18. à num. 10. citans pro hac sententia ultra alios, D. Thom. quod lib. 1. art. 12. dum ait: *Credo, quod si esset aliquod peccatum carnale, quod pergeret in detrimentum multitudinis, statim est reuelandum, & sequitur Navar. consil. 2. num. 4. de accusat. incipit, an possit fieri denunciatio, & in nostra specie docet Henriquez lib. 6. cap. 17. num. 4. littera E. Paramus de origin. Inquis. quæst. 10. num. 4. Mouetur, quia in hoc casu, & similibus utilitas publica præfertur delinquentis privato bono correctionis, argumento cap. excommunicamus el. 2. §. ad iudicium de hæretic. ibi: *oculta communitate celebrantur: ubi in casu hæresis fraternalis correctio procul omittitur.**

14 His tamen non obstantibus affirmatiuam sententiam tenent Pas. Judan. in 4. dist. 19. quæst. 4. Sorus de ratione regendi, in b. 2. quæst. 11. & de iust. lib. 5. quæst. 5. art. 1. Castro lib. 2. de iust. hæret. puni. cap. 25. concl. 1. vers. nisi forte, Navar. cap. 18. num. 56. & cap. 24. num. 14. Graphijs 1. p. decisi. lib. 2. cap. 79. num. 18. Repertor. Inquis. verb. denunciatio, Tolet. lib. 5. Summæ cap. 47. num. 2. esseque communè Theologorum, & Canonistarum asserit Aragon 2. 2. quæst. 33. art. 7. vers. dico secundo, Menchac. de successor. resolut. §. 2. num. vltim. qui omnes cum D. Thom. dist. quæst. 33. art. 7. id concedunt in crimine hæresis, quod est fortius, dummodo tamen ad sit spes emmendæ, attentis circumstantiis personæ radicis non infectæ, nec prauorum morum, vel cōuersationis. Deinde, quia edicta generalia sub excommunicatione præcipiente hoc crimen denunciare, debent subintelligi, præmissa correctione si aeterna, vt resoluit in specie D. Thom. dist. art. 7. ad quintum, & quod lib. 1. art. 3. & in edictis generalibus visitationis, & denunciatio-

nis

nis, si datur spes emmendæ, defendit noster Auctor. Tom. 2. quæst. 6. art. 4. 5. & 6. Vnde si foemina certo credat per suam ad monitionem confessorum ad meliorem frugem esse conuersam, vel moraliter speret ad eor reuersurum, de obligatur à tali delatione faciendâ apud Inquisitores: nam finis denunciationis tendit in emendam proximam, quæ postea cessat obligatio denunciandi. Quapropter si in omnibus criminibus, etiam hæresis admittunt præfati auctores correctionem fraternam, à fortiori in huiusmodi crimine sollicitationis foeminae ad turpitudinem in ipso penitentia sacramento admitti potest, cum non sit formaliter hæresis, maximè si detur spes emmendæ in confessione aliàs habet natalium non infecto, nec in honestis moribus, aut similibus non assuetis. Secus si confessor vt ex radice infecta descendens suspectus præsumatur, vel sit in honestis moribus, nec signa ostendat doloris, & penitentia, vel ostendat ficto, & simulato animo, ex quibus spes non habeatur per charitativam correctionem redeundû ad meliorem frugem: tunc enim omnino est denunciandus, cum crimen sit detestandum, & contra bonum commune, & sacramenti penitentia decorem, & sanctitatem. Et in hoc casu crediderim posse defendi, & practicari priorem sententiam traditam à D. Roderico dict. nu. 10. qui etiam hac nostra distinctione vtens, melius sentiens num. 14. in nostram se propendit, citans pro ea ultra allegatos DD. Rojas de fauore fidei, singul. num. 32. & sequuntur Frey tas in annotat. ad dict. quæst. 18. num. 39. Portel latè ubi supra num. 18. & 20.

15 Illud admonerim cum Portel supra nu. 20. & D. Acuña dict. tract. quæst. 18. num. 38. hanc rem maturo iudicio tractandam, ne quæ enim foeminae prouocatae confestim deferre debent confessarios sollicitantes, sed prius viros doctos, & pios consulendos, à quibus salubre consilium petendum in re tãta. Quæ de causa praxi receptum est apud Inquisitores spatium triginta dierum præfinire, vt denunciarent. Illud etiam addendum, non facile credendas foeminas impudicas, cum plerumque vindictæ causa, non verò bono animo confessarios insimulantur, cuius rei diligentior inquisitio rectissimo censorum fidei iudicio committenda.

16 Tandem pro coronide aduerre, quod foemina sollicitata non potest absolui virtute alicuius priuilegij, bullæ, aut iubilei; nisi denunciaret, aut propositum habeat denunciandi, vt expressè docet noster Auctor. Tom. 2. quæst. 26. art. 1. in principio. Nec item potest absolui ab excommunicatione incurta ob id, quod non denunciavit intra terminum prædicto præfixum, cum sit censura lata ab homine, quæ nisi à ferente, vel ab eius successore tolli non potest. Verum est tamen, quod si denunciante, vel est in proposito denunciandi optimè iure potest absolui, etiam post terminum edicti transactum, vel ab Episcopo ex vi facultatis illi commissa in Tridentina Synodo, vel etiam à Regularibus vir-

Trid. Sess. 24. c. 6. de Refor.

te suorum privilegiorum, quibus datur facultas absolventi ab cœni censura, etiam Sedi Apostolicæ reservata, & in lata ab homine, tenet expressè Auctor *romo 1. quæst. 61. art. 6.* Dummodo parti prius satisfiat, cui satis fieri censetur sœmina sollicitata, si iam denunciavit, vel parata est denunciare. Idem firmant Henriquez lib. 5. de pœnitent. cap. 10. §. 3. littera H. & §. 11. littera T. Lucius in Summa summarum cap. 24. n. 11. Portel dict. verb. sollicitare num. 30. D. Roderic. à Cuaña dict. q. 21. à num. 6. Freytas ibi in annot. num. 25.

Reliqua quæ de hac resolutione desiderabis, consulto omittimus, lectorem relego ad ea, quæ accuratè, ac doctè differuit D. Rodericus à Cuaña, quem semper in hac re adeundum suadeo.

RESOLVTIO CXXXI.

De Scrupulis.

SCRUPVLVS est argumentum, quo apparentia intellectui representantur cœtra id, quod scit, quod credit firmiter, quod cogitat, seu existimat verum, quod neque tenet pro vero, neque pro falso: quod idem est, ac si diceretur: quod est cœtra scientiam, fidem, opinionem, & dubium. Differt autem scrupulus à dubio in eo, quod est argumentum contra illa quatuor proxime nũmerata, dubium verò est, quo intellectus non magis in vnam, quam in aliã partem inclinatur. *Tomo 3. quæst. 66. art. 1.* De quo Nauar. cap. 27. num. 279. & in cap. nouit. de iudicijs, in Rubrica num. 43. & in cap. si quis autem, de pœnitent. dist. 7. num. 12. His consonant tradita à Soto de secreto, membro 3. quæst. 2. concl. 3. & à Portel in tract. quem scripsit de scrupulis, & extat ad calcem suorum sermonum, seu exhortationum ad monachos, sect. 1.

2 sicut multiplex est huius infirmitatis scrupulorum origo, ita multiplex illi est adhibenda medicina. Aliquando enim procedit ex complexione ad timorem apta, vti est complexio frigida: quandoque à melancholia, & mania per quam leditur imaginatio, & sæpe ipsa ratio: aliquando causatur ab ipso dæmone, qui est tranquillitatis destructor: quandoque ex nimia, & immoderata abstinentia, vigilia, & similibus: Aliquando etiam ex societate timidorum, & communicatione scrupulorum: quandoque tandem ex ignorantia, & conscientia erronea, ex nimia imaginatione, & consideratione, cura, ac sollicitudine nimis intentata circa res representatas, timendo vbi non est timendum, & existimando peccare, vbi non est peccatum, nimisquæ sollicitum se gerendo circa omnia venialia cauenda. *Ibidem art. 2.* De quo videri possunt D. Anton. 3. p. tit. 3. c. 10. §. 10. D. Tho. 2. p. q. 115. a. 5. ad primum.

2 Res-

3 Remedia igitur his applicanda sunt. Primum, debita præparatio ad gratiam, auxiliumque Dei petriendum, vt sic illuminentur scrupulosus, & sanus fiat, idque maximè quando ab hoste maligno excitantur scrupuli, quod debet fieri orationibus, & inuocationibus Sanctorum, ieiunijs, elemosynis, alijsve pijs operibus. Secundum de consilio sapientum contemnere scrupulos, agereque contra illos, vt ex tali consuetudine agendi in contrarium fiat homo robustior in via virtutis: imò & de proprio consilio id facere etiam licet ex probabili, sufficienteque causa, maximè quando est doctrina, & scientia polens. Tertium est subiectio, & captiuatio intellectus non solum in obsequium obedientiæ, & iudicij superiorum (quorum determinationi subditus tuta conscientia debet stare in dubijs conscientiæ) sed etiam sapientum, prudentum, bonorumque virorum, imò & sui ordinarij confessoris, quantum conq; sibi aliud videatur. Quartum est distrahere imaginationem ab illis, à quibus scrupulus oritur, ipsa enim nimia attentio ad vitandum scrupulum auget, & generat nouum scrupulum, mota nanque vna phantasia, consequenter plures mouentur. Vnde non sunt adducenda multa ad contumacendos scrupulosos, quia ex eis aniam sumunt ad progrediendum in sua infirmitate, ac fortius scrupulizandum, sed paucis verbis absolute demittendi sunt, asserendo eorum scrupulos nullo niti fundamẽto: imò ipsos esse fatuos, & mente alienos, vt ex tali repulsa confusi vexatio det intellectum. Quintum est prudens legum, & scripturarum secundum æquitatem, seu epycheiam moderatio, seu interpretatio. *Ibi. d. art. 2. per totum.* De quo Nauar. lib. 5. conf. 17. de pœnitent. & remis. Azor tom. 1. lib. 2. cap. 20. quæst. 6. Gerson 3. part. summe tract. de remedijs contra pusillanimes alphabet. 69. littera Q. & de remed. contra spiritum blasphem. alphabet. 71. liter. N. O. P.

4 Alia remedia particularia possunt etiam applicari huic vitio, seu infirmitate laborantibus, qualia sunt, vt à repetendis nimium confessionibus se abstineant de consilio superiorum, & peritorum, de venialibus non multum curent, ne in consistendo, & reconstitendo inquietentur, grauiora tantum propalando. Rursum nimis scrupulosi in recitando Diuinũ officium consulendi sunt, vt non repetant quod semel recitarunt, etiam sine actuali intentione, sufficit enim virtualis, & quod distractio non sit ex industria, seu ex notabili, ac culpabili negligentia, vt tenent omnes: melius enim, ac consultius est dulere de modica distractione, & negligentia in officio Diuino, quàm ex nimia reiteratione magis inquietari, vt in plurimum solet fieri. Item qui agitantur importunis tentationibus, & cogitationibus blasphemiarum, & spurcitarum contra Deum, & sanctos, contra fidem, & castitatem multimodè, & multipliciter præsertim inter orandum, & contemplandum, sciant, & considerent, quod vbi est dispensatio, & nullus assensus, imò potius pœna, & afflictio spiritus, non adest peccatum, quin potius imputabitur ad meritum,

LIII 3

tum, & culpam purgationem ob pugnam, & consilium. Vnde non est cur desistant ab oratione, & contemplatione, spernendo tales spercuerias, & blasphemias, irrideantque sordes inimici, ac in ipsum illas retorqueant, sicque immundus spiritus speruet, & contemptus cum suis foribus recedet, non patiens se amplius sic contemni: nisi huiusmodi tentationes ex causa culpabili, puta ex negligentia, otio, curiositate, aspectu incauto, labore, seu abstinentia indiscreta, & similibus proueniant; tunc enim sunt propalandæ in confessione, ad remedium debitum tali causæ adhibendum. *Ibidem §. quartum dubium.* De quo Gerson de discret. exercit. deuot. & contra spiritum blasphem. alph. 71. littera M. & N. & de diuers. teneat. Diaboli, alph. 70. littera T. & tract. de meditatio. conf. 16. alph. 68. littera P. Videantur ad idem Caiet. in summa. verb. scrupulosus Nauar. d. conf. 17. Vazquez 1. 2. disp. 68. c. 2. Azor d. c. 20. q. 7.

Præterea qui nimis timorati, animique solliciti versantur, ne Deum offendant, existimantes se in omni opere bono deficere, & peccare, debent inquirere, & inuestigare, ad quid sub reatu mortifero teneantur (ad quod sufficit quædam moralis, ac probabilis certitudo de consilio prudentium) idque sollicitè caueant, de minimis, autem, seu venialibus non curent, nisi iuxta superius dicta. Nimis verò timentes, & secum conferentes de sua prædestinatione, vel reprobatione propter infalibilitatem Diuinæ voluntatis in prædestinando, vel reprobando, cui non est qui possit resistere, per quod in desperationem salutis, aut in profundum peccatorum deducuntur, consulendi sunt, ut omnino de his non curent, nec cogitent, sed diuertant se ipsos ad alia agenda, & pensandum, maxime in articulo mortis, ubi majus periculum in tali tentatione adest, & maior insurgit oppugnatio hostis inuisibilis, sed stent firmissimi in fide, & spe, iactantes penitus cogitatum suum in Domino, & ipse eos enumeret, & dabit perseverantiam in bono usque in finem. Item considerent, quod quidquid de illis disposuerit Deus, rectè, & iustè esse dispositum, conformando se in omnibus Diuino placito, & quod vnusquisque teneatur quod in se est facere, seruando præcepta Dei, & Dominus faciet pariter iuxta libramen suæ iustitiæ, dando vnicuique secunda opera sua, & à se promissa seruantibus legem suam. Præterea pensare debent, quod licet sint de numero reproborum, & Deus positiuè eos pro reprobatu habeat, adhuc eidem Domino obedire, & seruire oportet ob suam Diuinam excellentiam, beneficentiam, & misericordiam in collatis beneficijs, & quod bene, & iustè viuendo, mitius in inferno punientur: & quod Deus procliuor est ad benignitatem, & pietatem, quam ad rigorem, & iustitiam, non enim vult mortem peccatoris, nec deletatur in eius perditione, sed potius vult omnes homines saluos fieri, & gaudere in cœlo cum Angelis suis super vno peccatore poenitentiæ agente, ut ipse Dominus testatur Lucæ 15. Tandè quod licet sibi manifestus non sit eorū exitus, adhuc non debent à benefactis cessare, certissime enim si bene egerint

Lucæ. 15.

bene

bene recipient, sin autem malè, malè retribuetur eis, dicente B. Hiero. *D. Hieron. in nimo, quod bona vita signum est, vt in plurimum, boni exitus, & raro suo testam. a. aliter accidit, & conuerso mala vita signum est mali exitus. Ibidem §. sex. pud Augest. tum dubium.* De quo Gerson de diuers. tentat. diaboli, alph. 70. littera Q. in moral. c. 15 & demeditat. spiritual. alph. 75.

Videatur ad hoc B. Ambrosius lib. 2. de vocatione Gentium capit. 8. ubi sic ad propositum scribit seruantibus Diuinam prædestinationem, vel reprobationem: *Verum tamen de hac altitudine discretionis Dei non conturbatur cor nostrum, si fida, ac stabili fide, omne iudicium Dei rectum esse credamus, nec appetamus habere cognitum.* Et alludens ad illa verba Psalmi 118. *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum:* sic addit: *si namque de fide habemus, Deum in suis operibus esse iustissimum, quiescamus, quod Deus iustissimus erit, si uè me à cœlo excludat propter peccatum, si uè ad cælum ducat ex sola sua misericordia.* Hæc Ambrosius, & piè.

psalm. 118.

Denique qui videntes se carere spirituali dulcedine scrupulizantur de salute sua, an scilicet sint in gratia Dei, aequaliter desperantes, eo quod illa spirituali deuotione, ac dulcedine priuatos se sentiant, imò potius aridos, & in deuotos, & ferè absque vlla affectione ad res Diuinas, quapropter se in peccato esse, aut reprobatos existimant, hi in quâ, considerate debent, quod sensibilis spiritus dulcedo, & actualis experientia deuotionis non sunt signa infalibilia gratiæ Dei, & charitatis, neque reddant hominem perfectiorem (licet ad perfectionem excitant, ac iuuant) nec è conuerso ariditas, & in deuotio signum peccati, & reprobationis. Præterea, quia licet præfata deuotio, ac dulcedo mentis ad acquirendam perfectionem admodum valeant, sæpè tamen occasione præsumptionis, erroris, propriæ affectionis, nimis confidentiæ, otij, ac inanis gloriæ præbent. Aridus verò ac in deuotus exercens se in actibus virtutum ob amorem & honorem Dei purum, cæteris paribus, magis placet Deo, quam strensus illis suauibus experimentis, ac spiritus dulcedine, agit enim cum maiore difficultate, & pugna, & quasi suis expensis (vt ita loquar) laborat, & seruit Deo pro eius amore, & honore certando, idèdque magis, aut saltem æquè, vt ille alius impetrabit, & tandem tandem Deus prospiciens eius humilitatem, & perseverantiam, dabit postea largiter illi superabundantem rorem benedictionis, & dulcedinis suæ: sicut de B. Teresa de Iesu fertur, quæ per annos pluris viginti (ni fallor accepi) hac ariditate spiritus oppugnata fuit, sed tandem Dominus, prospiciens humilitatem, & assiduum ancillæ suæ, ipsam met tanto gratiæ umbre, & spiritus dulcedine irrigauit, vt torrente voluptatis suæ potare eam videretur, qua propter beatam prædicant illam omnes Ecclesiæ generationes. *Ibidem §. septimum dubium.* De quo Gerson locis citatis, & de consolat. Theolog. lib. 4. prof. 3. Videantur ad idè D. Greg. lib. 6. Epist. 22. ad Gregoriâ. August. de correptione, & gratia c. 13. D. Hier. Epist. 127. ad Fabiolam. Maniõne 23. & Epistola 22.

RESOL.

RESOLVTIO CXXXII.

De sacris Stygmatibus B. P. N. Francisci.

Bul. bul. 6. & 12. Alex. 4. & Bul. 19. & 25. eiusdem, & bul. 8. & 9. Greg. 9. & bull. 6. & 7. sexti 4.

DE Sacris Stygmatibus B. P. N. Francisci nonnulla diximus supra resolut. 63. num. 7. & 8. vbi referuntur octo Bullæ diuersorum Pontificum in laudem, & approbationem impressionis horum sacrorum signorum in corpus Seraphici Patriarchæ ab ipso Christo Domino in forma Seraphim factæ, & contra quosdam eadem temere negantes, & oppugnantes, in quarum altera etiam prohibetur, quod nullus sanctus, aut sancta, beatus, vel beata cum huiusmodi Stygmatibus depingatur, nec quis audeat prædicare, vel scripto, aut verbo asserere aliquē sanctū, vel sanctā ea Stygmata habuisse præter B. Franciscum. Quod maxime debent aduertere, qui sine scrupulo, seu stimulo mentis audent, vel faciunt depingere, & pictam cum Stygmatibus populo intuentam proponunt B. Catherinam de Senis contra prohibitionem tantorum Pontificum, sub pœna excommunicationis Sedi Apostolicæ reseruatæ factam, quorū Bullæ extant apud Bullarium.

Idem tradit P. F. Bartholomæus Pisanus lib. 3. conformitatu fructu, & confort. 31. fol. 209. in antiquis col. 3. littera M. vbi ait, quod hoc privilegio solus B. Franciscus gaudet, prout sancta mater declarat Ecclesia, scilicet quod à Christo sit Stygmata, vbi etiam fol. 208. pag. 3. littera F & H. paulo ante asserit, quod merito ipse sanctus non solus fuit martyr desiderio, sed & corpore, experiendo Christi dolorem in suo corpore, qui omnium martyrum dolorem excessit, & miraculū magnum fuisse, addit, potentia Saluatoris vitam illius preferuando per tantum tempus cum talibus plagis, ac doloribus maximis.

2. Ne autem vllus dubitandi locus circa veritatem horum sacrorum Stygmatum superfit, libuit in præsentiarum referre hic testimonium, seu narrationem Austergij Cardinalis de prodigiosa statione funeris P. N. S. Francisci, qui, inquam, fuit vnus de socijs, qui simul cum Nicolao V. Pontificē maximo ingressus est ad visitandum, & videndum sacrum corpus B. Patris, anno Dñi 1449. post eius felicem obitum 218. vt habetur in quadam Epistola Francisci de Bautio Ducis Andriæ ad Andriensium Episcopum relata apud Sedulium in sua Historia, fol. 154. Austergij Cardinalis narratio sic se habet.

Nicolaus huius nominis Pontifex V anno Domini 1449. Beati Petri Apostoli Sedem strenuè gubernabat, huic dum Afsisij moram traheret, venit in mentem, vt Beati Francisci corpus oculis proprijs cerne- ret, ac inspiceret, ob quam causam meritis est ab eo Dominus Petrus de

de Noceto, ad quem Pontifex: vado, inquit, ad Guardianum loci huius, & meo nomine illi significabis, me omnino visitaturum esse, & visurum Beati Francisci corpus. Iuit Dominus Petrus, & iussa sibi imposta perficiens, reuersus est ad Pontificem dicens, feci Beatissime Pater, quod mandasti. Guardianus autem his auditis sermonibus nimio pauore correptus est, ita vt in magno dubitationis agone fuerit positus: ex vna enim parte contradicere non audebat voluntati summi Pontificis, ex altera vero verebatur, ne tam sacrum, & pretiosum pignus auferretur ab Ordine, vel ut per alios prius fuerat attentatum, & ipse post modum calamitiam sustineret à ciuibus. Ea propter adiens Pontificem, modo huc, modo illuc tanquam demens, & vagus incedebat celans animum suum. Cum autem fortiter cogèretur, vt Pontificis implemet mandatu, petijt humiliter, vt rem istam Fratribus loci palam facere permitteret Pontifex, qui postquam illos fuisse alocutus, ad Pontificem iterum reuersus est dicens: obedientiam, prout Ordinis dignitas expostulat, tibi præbere parati sumus, Beatissime Pater, dummodo vnus iuxta beneplacitum nostrum impleueris: Porro si tui desiderij cupis esse compos, tribus tantum, & non pluribus tecum assumptis ad locum descendere necesse est. Quinta verò hora noctis adueniente descendet tua Sanctitas, & oculis proprijs conspicias quem ardentè videre desideras. Quo audito Nicolaus Pontifex, qui rectè, & sincerè se gerebat in negotio, lætus, inquit, assentior. Gallicus verò quidam Episcopus magnæ auctoritatis vir apud Pontificem hæc audiens, Pontificem allocutus est, dicens: non tibi conuenit Beatissime Pater, horum Fratrum assentire voluntati propter scandalum, quod Ecclesie Dei aduenire posset, Ad quem Summus Pontifex: non sicerit, inquit, quoniam rectè, ac fideliter in hoc negotio pergo: idcirco, Deo præstante, mei desiderij competentem me fore spero. His dictis Pontifex Nicolaus elegit me Austergium, Petrum de Noceto, & præfatum Episcopum Gallicum: Guardianum verò cum tribus Fratribus simul esse mandauit, visitaturis ipsis, & visuris corpus Beati Patris: qui nobis iuncti, suisque indamentis depositis, hora congruēti cum aduissemus ad paratum locum, amotis lapides, cum quibus ianua fabricata erat, gradusque marmoreos diligenter aspeximus, quos & magno silentio descendimus. Et ecce ostium ferreum habuimus obuium, in quo tres catenæ ferreæ ex ordine stabant, quæ illico fuerunt apertæ clauibus, tunc Guardianus flexis genibus Pontificem allocutus: Ingredere Pater sanctissime, qui solus ingrediens, ante pedes sancti corporis postratus humiliter tam vehementer plorabat, vt fremitus audiretur à nobis. Postquam verò Summus Pontifex consecutus est, quod desiderium suum flagitabat, ad se reuersus introduxit & nos, qui cum peruenissemus ad locum, stupor equidem incredibilis omnes inuasit. Verè inuestigabiles viæ Domini, & iudicium eius ab omni humana cogitatione prorsus

ius alienum? Quis vnquam audiuit, aut quis talia affatus est, vt corpus humanum per tot sua mortuum super plantas recte staret? Sed non fuerat absciuata, manus Domini. Erat autem locus ille cernentibus nobis in sita parua. Ecclesia habens tres, fornices, siue testudines, & cameras, quibus res sita sine erectis; media vero, quae ab anteriori parte erecta erat, quiro marmorea tabulato fabricata videbatur, in cuius medio basis, & pes columnae lastra marmorea posita erat, supra quam ex orientali latere corpus illud sacrum Seraphici Francisci erectum stabat, facie ad occasum tendens, & oculis eleuatis in caelum; manus vero coopertae erant habitus manicis, & simul iunctae, vt Fratres ferre consueuerunt: erat autem corpus ita in corruptum, quasi esset prima die positum, videbatur enim quasi dormiens. Ex alio vero latere alium erectum stantem vidimus habitu B. Dominici indutum, qui & manus simul iunctas habebat cum articulis sursum iunctis, veluti mos est orantium: oculi vero eius ad B. Francisci pedes intuebantur. Ambo autem ita viuidos, & splendentes habebant oculos, vt nulla ad viuos esset differentia: odor in super suauiissimus talis erat, vt olfatus hominum nunquam tale senserit. Cumque Summus Pontifex a lacrimis, & gemitibus abstinuisset, aliquantulum ad B. Francisci pedes iterum procumbens, manu simbriae eius vestimenti extulit, nos vero sine scularibus pedes aspeximus. O igitur felices oculi, qui haec videre meruerunt? o fortunati animi, qui haec meditari digni inuenti sunt? magna enim his fuerat collata gratia, vt in sereno liquido aspicerent, quae in Deum sanguine videre poterant. Erat enim in pedis sancti medio foramen cum sanguine ita recenti, ac si tunc morone pes fuisset confossus, cuius quidem rei aspectu singultus magnus omnes arripuit. Et quis cogitare posset animi motionem? animam praeter deuotionem liquecere? alienari sensum? & vires totas destitui? carnes autem ante recessum e loco, osculum dedimus sancto pedi, omnesque pariter ob odorem resocillati sumus. Pes vero alius simbria habitus experiebatur, nec nobis visum fuit illum violenter arripere. Manus similiter perforata, vt pedes cernebantur recentem sanguinem ostendere. O igitur memoria profunda nostrae Redemptionis, in seruo intuenti, quae in Redemptore prius fuerant? O igitur sacra vulnera, & dulci osculatione digna, quae post humanum lapsum in remedium data sunt? & quis nostrum, qui ibidem aderamus, ausus fuit amplius sacrum corpus tangere, nisi solus Summus Pontifex? Ipse enim manus illius pretiosas deo ipsius osculatus est, osculumque sacro ori dedit. A quinta vero noctis hora usque ad vndecimam illic mansimus, suauiissimo odore repletum, cum vero a narrantibus nunciatum illic nobis fuit, diem propere esse, doluit quam maxime visum enim fuisse nos per horam ibi fuisse. In illis vero tribus sociorum B. Francisci corpora tumulata iacent, vnus qui quae enim locum suum possidet, vnus hic, & alter hic ante ostium vero loci iacet corpus illius extratici viri Dei Fratris Aegidij, quo-

rum corpora absque diminutione vlla integra cernuntur suauiissimum odorem redolentia. Ad extremum autem magna cum animi fortitudine roborati omnes inde recessimus.

Cardinalis vero Auffergius, quem superius memorauimus (inquit Botius in dicta Epistola) quauis in memorata infirmitate aliquantulum conualuisset in die (nocte enim praecedenti in extremis fuerat laborans) attamen nocte sequenti naturae debitum soluit, nec est dubitandum, quod tantus homo, a quo haec, quae narrauimus, accepimus, dum ad vitam peruenisset extremum, composuisset mendacium, referens illa, quae vera non essent. Affirmabat quoque, antequam spiritum redderet caelo, quod Nicolaus Pontifex dum e loco illo sacro recederet, promississet Guardiano & ceteris, qui simul aderant, nulli mortalium palam facere quae viderat, dum ipse viueret, quauis non paruipenderet illa manifesta fieri apud omnes deuotos, qui non secundum carnem ambulat. Haec apud sedulium, & refertur inter opera Domini, ac Domini Fr. Francisci a Sosa Episcopi Segouienfis in opusculo, cuius titulus est, sanctoralis Seraphicae Religionis a fol. 25.

RESOLVTIO. CXXXIII.

De Taurorum agitatione, & spectaculis.

TAURORVM agitationem, seu ludum omnino damnabilem, & illicitum quidam iudicant, eo quod frequenter ex illo vulnera, & neces solent oriri. Adhibita tamen tali cautela, & moderamine circa id, vt probabiliter credatur non euenturum notabilia nocumenta vulnerum, ossium confractionum, ac necium, non est cur culpa mortalis reatum huiusmodi ludos exercentes incurrere iudicemus: locus minime illa cum dicto moderamine, & extra dies festiuos permiserent Gregorius XIII. & Clemens VIII. moderantes constitutionem Pij V. id ipsum omnino prohibentis. *Tom. 3. quest. 68. art. 1. De quo Nauar. in Manual. cap. 15. n. 18. Bernard. Diaz in Practica Criminal. cap. 66. per totum. Spino de testam. gl. 2. a n. 27. Guier. lib. 1. Canon. c. 7. per tot. Cened. ad Decretal. collect. 13. num. 3. Gregor. Lop. l. 57. per text. ibi. tit. 5. p. 1. Marian. tract. de Spectac. ca. 24. & 25. Parlad. lib. 2. quotid. c. 7. Garc. de Expens. c. 1. n. 29. Amescua de potestate in se ipsum lib. 2. cap. 11. Amaya lib. 3. obseru. iuris c. 5. a n. 69.*

2. Regulares cuiuscunque Ordinis, & instituti, etiam nullo ordine insignitos assistentes taurorum spectaculis mortalis culpa reos esse, excommunicationeque posita a Pio V. ligari nemo sane dubitare potest, Clemens enim Octauus hanc poenam tantum sustulit a laicis, & clericis secularibus, eam relinquens in suo vigore quoad Regulares. Vnde necio, quo praualnit consuetudo apud viros alias doctos, Religiosos, &

Doctoratus gradu insignitos interficendi sine morbo prorsus meritis huiusmodi bestiarum congressibus, scientes id esse t. m. alicuius à ministris Dei, & Religiosa professionis alumnis, reprobatur, ac reuera reprobatur à Vicario Christi Domini sub anathemate, quod necito, quomodo subterfugere queunt sine speciali permissione, & Bulla Sedis Apostolica in oppositum, sanè nunquam ad aures meas peruenit talem dispensationem Apostolicam aliquando emanasse: & gauderem equidem de hoc certior, & conscius fieri: vnum tamen non ignoro, quod Religiosos timoratos, ac morum grauitate præditos nemo vquam vidit talibus ludis interesse: imò neque aliquos ex clericis secularibus, moti ex eo quod admonentur à Domino Papa Clemente VIII. ne, saltem Beneficarij, seu Parochi Ecclesiarum huiusmodi ludis, & prophanis Gentilium spectaculis assistant, indecens enim est, vt illi qui Christum Dominum mansuetissimum agnum representant, proprijs oculis intueantur, & approbent hæc cruenta, turpiaque dæmonum, & non hominum spectacula. *Ibidem art. 2. De quo Gutier. lib. 1. Canonica. cap. 7. num. 20. cum seqq. Bern. Diaz vbi supra.*

3. Morientes in congressibus cum cauis, alijsque bestijs non sunt priuandi Ecclesiastica sepultura, quia Clemens VIII. non solum poenam excommunicationis, sed etiam alias poenas positas à Pio V. omninò sustulit, reducendo eas ad terminos iuris communis, in quo talis priuatio sepulture non inuenitur contra taliter decedentes. *Ibid. Særentio notandum. De quo Alcozer de Ludo capit. 53. conclusio. 5. pagina 298.*

4. Præfatam verò Bullam, seu prohibitionem Clementis VIII. fundatam in Religione ad Canonicos Regulares extendi, certi iuris est, sunt enim verè Regulares professores instituti à Sede Apostolica approbati, quod & verba præfatæ Bullæ satis apertè indicant, ibi: *Exceptis monachis, cæterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti Regularibus.* Item & ad clericos professos Ordinum Militarium extenditur, non tamen ad milites, seu Commendatores seculares ipsorum, quibus Gregorius XIII. permisit interesse dijs ludis taurorum, sicut & laicis. *Ibid. art. 3. & 4. & tomo 4. Addit. Summa capit. 144. num. 1. De quo Nauar. in capit. non dicatis, numer. 12.*

5. Licite assistit agitationi taurorum Religiosus, non vt videat curiam, sed vt abstractus intra domum postea videat alia spectacula, seu ludos non prohibitos, quia iste talis moraliter non assistit tali actui, nec proprijs oculis videt, vbi autem cessat ratio legis, eius etiam dispositio cessat. *Ibid. art. 5. De quo in simili Gut. lib. 1. Cano. c. 7. n. 41. & 43. 1. edit.*

6. Representationes comediarum, ac ludorū, & alia spectacula in rigore sunt indifferentia: item officium Histrionum secundum se non est illicitum, neque illud exercentes sunt in statu culpæ mortalis, dum modo non vtantur verbis inhonestis, vel factis, aut in rebus, vel tem-

peris.

peribus indebitis. Rectè tamen apud aliquas Religiones statuto prohibetur assistere huiusmodi representationibus, & spectaculis, indecens enim est Religiosis audire propheta, & impudentia, quæ ibi aguntur, ex quo aliqui vsu comediarum reprobant, ipsæque peccatorum publicorum scholas esse affirmant. *Ibidem art. 6. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 168. art. 3. ad tertium.*

RESOLVTIO CXXXIII.

De Testamentis.

TESTAMENTVM est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis vult post mortem fieri, cum hæredis institutione *l. 1. ff. de testament.* est autem duplex, quodam dicitur nuncupatum, id est sine scriptis, in quo testatoris, hæredis, & legatariorum nomina, & omnia in eo contenta coram testibus manifestantur, de quo in *l. hac consultissima, C. de testament. S. final. instit. eodem.* Aliud vero dicitur in scriptis, in quo testator non vult, quod aliquis sciat suæ voluntatis dispositionem, de cuius requisitis agunt DD. in *l. iubemus, & in dict. l. hac consultissima, C. de testamentis.* Aucr. Tomo 3. quæstion. 69. artic. 1. De quo Panormitanus, & Couarruias in rubrica de testamentis, Anton. Gomez ad l. 3. Tauri, & lib. 1. variar. per plures titulos, Iulius Clar. lib. 3. receptar. sentent. S. testamentum, Molina tomo 1. de iustit. disput. 124. cum sequentibus, Lessius lib. 2. de iustit. cap. 19.

2. Prohibitum omninò est Religiosis post professionem condere testamentum *cap. 2. de testament. in 6. cap. quia 19. q. 3.* Papa tamen bene potest illis facultatem facere de illis testandi, quorum administrationem habent sine præiudicio, seu transgressione voti paupertatis. Qui verò ante professionem non fecit testamentum, liberè, & licitè potest bona sua inter liberos distribuere, iuxta legum dispositionem, ad quod licentia prælati sufficit, *Authent. si qua mulier C. de sacrosanct. Eccles. & authent. nunc autem, C. de Episcop. & cleric.* admissa & canonizata in *cap. si qua mulier 19. q. 3.* Religiosus autem morti proximus petens à prælato, vt distribuat sua, velle stilia aliquibus, non censetur testamentum condere, distribuit enim ad voluntatem, & placitum prælati, qui si velit, iuste potest precibus eiusdem inclinari. *Ibidem art. 2. De quo Nauar. in cap. non dicatis num. 44. & 45. & num. 22.*

Idem docent etiam in testamento ad pias causas, Bart. in *l. 1. q. 3. C. de sacros. Eccles.* vbi Bald. num. 15. Syluest. verb. testamentum 1. quæst. 4. ad fin. Nauar. comment. 2. de Regularib. num. 22. corol. 10. Magdalemus de numero testium. 2. p. cap. 4. in fin. & alij, quos refert, & sequitur

M m m m 3

San-

Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. d. num. 2. vbi etiam num. 11. & 12. probabilius existimat, posse Religiosum ex superioris licentia donare causa mortis aliquid moderatū, vel distribuere ad placitū seu dispositionem prælari, & quod possit testari ex Pōtifice licentia, tradit latē à n. 45. & cap. 9. à n. 1. vbi agit de distributione bonorum faciendā inter liberos.

3 Religioso professio non licet irritare, aut alterare testamentum à se professione conditum, ex regula generali, quod non potest reuocare testamentum qui illud condere non potest, l. 1. ff. de testament. Rectè tamen poterit verba dubia sui testamenti, mentemque, seu intentionem suæ voluntatis declarare, valetque talis declaratio, sicut valet testimonium eorum, qui deponunt de voluntate defuncti, prout ab ipso adhuc superstitē, dum testabatur, audierunt, quidquid in oppositum contendat Nauar. num. 53. in dict. cap. non dicatis, Auct. ibid. art. 3. Idē docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 11. num. 13. 16. & sequentibus post Magdalenum, & nostrum Auctorem, vbi nu. 17. & 18. de vera, & propria declaratione voluntatis obscuræ, & incertæ, & quando ea conuenit verbis, eisque aptari potest, id subintelligi, asserit, & nos tetigimus supra resolut. 101. num. 50.

4 Monachus factus Episcopus non potest condere testamentum de bonis acquisitis non intuitu Ecclesiæ, nisi cum dispensatione, & facultate Papæ, quia is non absoluitur per Pontificalem dignitatem à voto paupertatis, quod bene compatitur cum Episcopali munere. *Ibidem* art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 8. ad tertium, Soro de iust. lib. 10. quæst. 5. art. 7. & communem testatur Couar. in cap. 1. de testamentis num. 18. in fine. Idem firmanr Nauar. de redditibus quæst. 1. monit. 9. num. 2. & quæst. 3. monit. 11. num. 1. in noua edit. Redoan. de sponsiis Eccles. quæst. 3. §. final. num. 14. & 15. habetur tom. 14. tractatum, Graphijs 2. p. decis. lib. 3. ca. 19. num. 87. & 88 Fuluius Pacianus consil. 32. num. 33. vol. 1. Tapia *Authent. ingressi*, verb. *sua*, cap. 7. num. 85. *C. de sacrosanct. Eccles.* Azor tomo 1. inst. moral. lib. 12. ca. 7. quæst. 2. §. ultimo, quos, & alios cum nostro Auctore pro hac sententia refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 6. num. 10. quidquid ipsi Auctori falso tribuat oppositum Portel verb. testamentum num. 3.

5 Facultas testandi à Sumo Pōtifice cōcessa Episcopo monacho, an ad vnum testamentum coarctanda sit? Non coarctari rectissime docet Auctor *Ibidem* art. 5. Cuius sententiæ ad stipulantur Nauar. de reddit. quæst. 3. à num. 23. Sarmiento de reddit. 4. p. cap. 4. nom. 3. & alij quos refert, & sequitur Rota in decis. nouissimis 1. p. decis. 47. Fachineus lib. 5. controuer. c. 99. quæ sententia lege, & ratione nititur: lege, quia illud solum dicitur testamentum, quod continet supremam voluntatem, l. 1. §. testamentum ff. quemadmodum testam. aperiant. l. omnium, C. testam. Rursus cum quis habet liberam facultatem testandi, intelligitur habere, quæ legitima, & consuetæ est, l. si quando, C. in officio testament. legitima autem illa

Firmatur, & illustratur sententia Auctoris.

illa proprie dicitur, qua testamentum conditum posteriore reuocari, mutari, tolli possit §. posteriore, inst. quibus mod. testam. infirm. l. 4. ff. de adimend. legat. cum mille vulgaris. Ratione, quia quælibet dispositio intelligi solet iuxta subiectam materiam, l. si vno ff. locati, l. insulam ff. pras. cript. verb. subiecta autem materia desiderat, vt testamentum mutari possit vsque ad supremum vitæ exitum, d. l. 4. cap. cum Maritima, de celebratio. ne Missar. ergo eodem modo accipi, & interpretari debet testandi facultas à Pontifice data, quamuis conuariatam sententiam minus benè probent Couar. cap. cum in officijs num. 23. de testament. Decius consil. 512. Socin. Junior consil. 89. lib. 1. Curtius Junior consil. 178. num. 27. Tiraquel. l. bowes §. hoc sermone num. 128. ff. de verbor. significat. Burlatus consil. 30. num. 56. lib. 1. argumento dict. §. hoc sermone, l. dotis 68. ff. iure dot. cap. non potest, §. 1. de prebend. in 6. vbi dicitur quamlibet dispositionem accipiendam de primo actu, quæ regula cum sit generalis, coangustanda est ad illos actus, qui prima vice perficiuntur, non verò producenda ad eos, qui sua natura mutari possunt, Fachin. dict. cap. 99. vers. non obstant.

6 Facultas testandi à Pontifice Episcopo Monacho data morte concedentis non expirat, cap. si super gratia, de officio deleg. in 6. cap. si cui nulla 34. in 1. p. de prebend. in 6. iuuat regula decet 18. de regul. iur. in 6. Ita Auctor *Ibidem* art. 6. Cuius sententiam probat post alios etiam Gutierrez lib. 2. pract. quæst. 75. num. 1. Barbosa l. diuortio, §. quod in anno, num. 20. ff. soluc. matrim. Nauar. Sarmiento. Molina, & alij plures quos refert, & sequitur Sanchez lib. 8. de matrimon. disp. 18. num. 82. Gonzal. ad regul. 8. glossa 12. num. 35. Garcia de benefic. 6. part. cap. 2. num. 318. Rota dicta decis. 47. Fachin. dict. lib. 5. cap. 100. Cenedo canoniar. quæst. 38. num. 34. & mutata sententia tenet Couarru. dict. cap. cum in officijs num. 22. Neque id peculiare existimes in hac facultate, idem enim sus obseruatur in cæteris facultatibus gratiosis, quæ si referantur ad eos, quibus conceduntur, & à nullius alterius executione pendeant, morte concedentis non expirant ex dict. cap. si super gratia, dict. cap. si cui nulla in 1. p. sic licentia non residendi non expirat, Sanchez cum pluribus num. 78. Cenedo, num. 21. sic facultas edendi carnes, seu lacticia diebus vetitis, non ieiunandi, celebrandi extra locum sacrum in priuato oratorio, & cæteræ indulgentiæ bullæ Cruciatæ, Nauar. cap. placuit in 163. de penit. dist. 6. & consil. 6. de priuileg. cum multis, Sanchez d. dispu. 28. num. 77. & 93. Garcia d. d. cap. 2. num. 318. & in materia indulgentiarum adi elegantissimum consilium Menoch. 920. per totum lib. 10.

7 Commendatarij D. Iacobi, Aleantariæ, & Calatravæ apud Castellam, & Milites Iesu Christi, Iacobi, & Auis in Portugallia cum habeant dominium suorum bonorum, etiam fructuum Commendarum, licitè possunt de his testari, vel instituire maioratum, non secus ac cæteri seculares, vt antiqua consuetudine à multis retro annis facere consueuerunt per sua priuilegia, non obstante constitutione Pij Quinti, quæ

Grego-

Firmatur, & illustratur sententia Auctoris.

Bull. bul. 35. Gregorius XIII. reuocauit, ac penitus aboleuit apud Bullarium. Eandem facultatem testandi de quibuscunque bonis per eos licite acquisitis, tam ratione Prioratum, quam beneficiorum, seu alias vnde quaque per suam industriam obuenientibus, cum certis tamen conditionibus, habent Clerici non Conuentuales dictarum Militiarum, ex privilegio Clementis VII. pro Ordine sancti Iacobi, quo etiam gaudent Fratres Militiæ de Auisin Regnis Lusitanæ per eundem Gregorium XIII. apud idem Bullarium. *ibid. art. 7.* De quo Molina tract. 2. disput. 141. à num. 5. & alter Molin. lib. 2. de primog. cap. 9. num. 69. Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. à num. 30. & nos supra de Commend. resolut. 28. num. 11. diximus.

8 Dicit tamen Commendatarij Militiarum non gaudent privilegio militum intestando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes fidei pugnantes, vt constat ex §. illis, §. sed hactenus, in *inst. de milit. testam. l. milites C. eodem titulo. Auct. Tomo 4. Addit. Summa cap. 145. num. 2.*

9 Donati, seu Oblati apud Regulares rectè testari possunt, nisi se & sua, præsentia, & futura monasterio offerant, nõ quia Religiosi sunt, sed quia per donationem piã à se factam priuauerunt se tali potestate. In Religionibus verò, vbi hi Oblati sunt verè Religiosi tria vota substantialia emittentes, vt in Ordine sancti Benedicti, etiam ex hoc capite testari prohibentur. *ibidem art. 8.*

Resolutio Auctoris continet celebrem quæstionem, nec satis prædignitate à multis exagitatam. In qua illa sententiæ Auctoris pars, quæ asserit, Oblatos se, & sua Religioni tradentes testamentum facere non posse, verisimilis est, dummodo Oblati Regulares sint, non seculares. Quæ sententia manifestè probatur ex *Authent. in gressu, C. de sacrosanct. Eccles. melior textus* (qui in oblati formaliter loquitur) in *cap. ult. vers. vnde de succes. ab intestato*, ibi, *respondit se testari non posse, quia se, & sua contulerat monasterio*; notant peritærum ibi in *cap. in presentia, de probat. Abb. num. 2. Felin. & Decius num. 5. Beroius à num. 57. Castrenf. consil. 69. lib. 1. latè Cardinalis Thusc. pract. tom. 5. litera O. concl. 16. à num. 7.* Ab hac tamen sententia alij recedunt, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8. nu. 43. Mouentur præcipuè, quia licet Oblati sua monasterio offerant, id tamen impedimento non est, quominus testari possint; nam verius existimant, ad testamenti validitatem necessarium non esse, quod testator bona actu habeat, sed satis sit, quod aptitudine habere possit, capaxque sit dominij, ex optimo Papiniani loco in *l. hereditas 50 ff. de petit. hered. tradit Go nez l. 13. Taur. Aluarad. de coniectur. mente defuncti lib. 2. cap. 1. Barbosa in Rubric. 3. p. à num. 16. ff. solut. matrim. Valasc. de parit. cap. 1. num. 10. Castillo lib. 2. controuerf. cap. 17. à num. 2.*

Verum hæc sententia vereor, ne falso nitatur fundamento, cum verius sit, ad validitatem testamenti necessarium esse habere bona, idque vulgò

Illustratur,
& cetera Auctoris sententia.

vulgo probari solet ex *l. lex Cornelia 28. ff. de vulgar. & ex regula l. nihil, ff. de verbor. signific. melius ex Vipiano in fragmentis, tit. 20. vers. filius familias, ibi: Filius familias testamentum facere non potest, quoniam nihil suum habet, vt testari de eo possit*: docent glos. 1. & Fulgos. in dict. *l. hereditas*, vbi Cuiacius lib. 6. quæst. Papiniani in principio, & post Corasium, & Alciatum constanter Valascus dicto. cap. 1. num. 13. Castillo dict. cap. 17. per totum. Nec in contrarium mouere debet textus in dict. *l. hereditas*, diuersum enim sensum habet, vt videre est apud præcitatos.

10 Pater monasterium ingrediens quemlibet ex liberis suis in terra parte bonorum potest meliorare, dummodo quinta pars competes monasterio relinquatur, prout concessum est in regno Castellæ parentibus secularibus, *l. 1. & 2. tit. 6. lib. 5. noua recopilat.* Si autem inter extraneos disponat, totam pertinet ad monasterium, qui loco filij succedit, & quintam partem, inter quos liberit, distribuendi habet potestatem, nisi de licentia Papæ testetur cum clausula, quod monasterio non obstantè liberè de bonis suis disponat. Ita debet intelligi consusè tradita ab Auctore *ibidem art. 9.* Pro quo facit quod tradit *Tom. 4. Addit. Summa cap. 62. num. 5. verb. Nouitij*, nam ibi tradita conducunt ad intelligentium dicti art. 9. quo loci addit, quod patri non licebit meliorare monasteriũ in tertia parte, existentibus filijs legitimis, quia lex concedens facultatem meliorandi filium, procedit in filio vero, & naturali, & non infesto, quale est monasterium, ex *Tiraquel. in l. si vnquam. C. de reuocand. donat. num. 43. & 44.* De quo etiam Molin. de primogen. lib. 2. cap. 9. à num. 57. Couar. in *cap. 2. de testamen. num. 10. & 11. & in cap. cum in officijs num. 7. eodem titulo.*

Idem docent Aluarad. de coniecturata mente defuncti lib. 2. cap. 5. num. 5. in principio, Angulo de meliorariis l. 2. glos. 1. num. vlti. alter Molina de iust. tomo 1. disp. 141. col. 2. vers. hinc in regno Castellæ, & tom. 3. disp. 604. num. 4. & alij plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalog. cap. 9. num. 29. vbi num. 30. addit, aliquo filio in tertio meliorato, nulli posse patrè aliquid ex quinto tribuere, sed totum esse monasterij, quia etiam dato toto monasterio, non potest monasterium percipere tantum, quantum percipit filius cui plus relictum est, vt petit *authent. si qua mulier, C. de sacrosanct. Eccles. secus si tertium inter filios diuidatur, tunc enim solam poterit eis aliquid ex quinto dare, quando residuum quinti tantum est, quantum habet filius plus ex patris bonis percipiens.*

11 Testamentum in quo Frater Minorita hæres instituitur absque cohærede, vel substituto est ipso iure nullum, & hæreditas deuoluitur advenientes ab intestato: Instituto verò simul cohærede, vel substituto illis accrescit portio Fratris instituti, iste enim omnino in capax est hæreditatis ex *cap. exius §. qui d' ergo, de verbor. significat. nisi constet de mente testatoris voluisse valere testamentum iure codicillorum, & omnimo-*

Elucidatur
doctrina Auctoris.

do. quo de iure valere potest, tunc enim in conscientia non licet succedenti ex testamento, vel ab intestato hereditatem retinere. *Ibid.* art. 10. De quo Syluest. verb. testamentum 1. num. 6. vide supra resolut. 72. nu. 12. & 13.

12. Apud Hispanos valet testamentum, etiam non instituto heredem, t. 1. tit. 4. lib. 5. recopilat. vbi late Martiengo glos. 9. Vnde testamentum in quo instituntur heredes Fratres Minores cum clausula quod hereditas vendatur, & conuertatur in necessitates eorundem, valet, cum sit factum ad piam causam, qua sustinet vicem heredis. *Tomo 2. quest. 78. art. 4. & Tomo 4. Addit. Summa. cap. 145. num. 4. & nos diximus supra de hereditatibus dict. resolut. 72. num. 13.*

13. Testamentum ante ingressum Religionis conditum per professionem non rumpitur, si tempore testamenti de ingressu, seu professione testator cogitavit, secus si de professione non cogitavit, tunc enim rumpitur quoad portionem monasterio debitam, & non reliquam. Vnde si talis debita portio relinquatur, testamentum quidem manet ratum, firmum, ac validum. *Ibidem art. 11. & nos diximus supra resolut. 70. num. 19.*

14. In testamento non sufficit de verbis testatoris testes deponere, quia audierunt, sed etiam quod simul viderunt ipsum talia verba profertentem, *l. si non specialis, l. si vnus C. de testam. vbi habetur, quod coram testatore debent testes sigillare, vel signare testamentum, alias nullius valoris existit. Ibid. art. 12.*

15. Religiosi si rite possunt esse testes in testamento de licentia praelati, *cap. nuper 51. de testibus, etiam quando monasterium heres instituitur, vel eidem aliquid legatur, ex communi DD. quam praxis obseruat. Ibid. art. 12. in fine, & quest. 71. art. 2. eod. tom. 3. ¶ Idem docet Sord. decis. 112. num. 1. Grassus tom. 1. communiu. lib. 4. tit. 10. n. 50. Molina de iustitia tract. 2. disp. 127. verb. vtrum autem, Farinae tract. de testibus quest. 61. nu. 126. idem admittentes in Fratribus Minoribus. Vianus tomo 2. communitium lib. 6. titulo 13. num. 82. Sord. dict. decis. 129. num. 2. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 13. num. 100. 101. & 102. Si tamen sine superioris licentia testes adhibeantur, an testamentum impugnari possit? Pars affirmatiua suaderi potest ex *cap. vltim. 14. quest. 2. Contrarium tamen verius est cum Farinae dict. quest. 61. num. 134. Sanchez dict. cap. 13. num. 108.**

16. Religiosus non potest esse executor testamenti, nisi petita prius, & obtemperata licentia sui superioris, *cap. Religiosus, de testam. lib. 6. Clem. 14. de testam. Clement. eximi, Si verum, de verbos. signific. alias erit irrita, & invalidum, quidquid a eum fuerit, vt re nec communitis. Prior autem, seu alius praelatus localis potest id munus exercere absque licentia Provincialis, quia quidquid potest circa suos subditos, etiam sibi licitum est agere, licet potest superior, se integra, reuocare ex causa licentiam fa-*

ctam

ctam subditio ad huiusmodi munus exequendum. *Tomo 3. quest. 70. art. 1. De quo Couar. in cap. tua nobis, de testam. num. 2. Syluester verb. testamentum 2. quest. 2. Qua de re videri possunt Zenaslos communitium quest. 404. late post alios Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. a n. 43.*

17. Fratres Minores absolute non possunt esse executores testamentorum, *Clementina, eximi, Si proinde vers. verum etiam, de verbos. signific. nisi tantum consilium dando circa executionem, ac proinde bene possunt nominari consultores, seu consiliarij executorum, qui tamen non tenentur eorum consilium sequi. Vel etiam potest ipse testator executoribus iniungere, vt non distribuatur, nisi illis, quos Fratres elegerint: Imo & ipsi Fratres potest committere electionem executorum, virtute cuius possunt ipsi Fratres eos ad tale munus eligere: quia in omnibus his casibus cessat ratio prohibitionis, videlicet contrectatio, vel administratio pecunie, aut litigium. Ex eadem etiam ratione quando ultra Minoritatem nominatur a testatore alij testamentarij seculares, qui possunt conueniri coram iudice, ac petere, vel reddere rationem iuridicam, optimo iure licebit ipsi Fratri Minori agere officium testamentarij, tunc enim ab alijs executoribus id potest peragi. *Ibidem art. 2. & Tomo 4. Summ. cap. 146. num. 7. in fine. De quo Couar. in cap. tua nos num. 1. de testam. Notandum peculiare esse in solis Minoritis non posse esse executores, etiam de licentia praelati, qua de re consule Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. a num. 24.**

18. Quando testator iubet, vt de consilio, vel cum consilio religiosi exequatur testamentum, non est necessario sequendum eius consilium: secus si dicat, *secundum consilium*: tunc enim necessario sequendum esse tenent plurimi. At (saluo meliori iudicio) existimo, attento, quod religiosus de licentia sui praelati executoris munus agere potest, ipse consilium, & petendum, & sequendum esse, cu constituitur particeps in eodem numero, seu officio. Vnde Minorita, casu quo possit esse executor testamenti, vt supra diximus, necessario debet peti, & sequi eius consilium, vt quando distributio facienda est in ipsos Fratres Minores, vel in Moniales sui Ordinis (quo casu posse esse executores, seu testamentarios tenet Bartolus infra citandus) secus in casu, quo non potest esse executor, tunc enim de vrbauitate, & non de necessitate sequendum est eius consilium. *Ibid. art. 3. De quo Bart. in tract. Minor. lib. 3. c. 2. & 3. dicto 1. Syluest. verb. consilium num. 4. Rosella verb. Religio 1. nu. 7. Angel. verb. executor num. 2. qua de re plura tradit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. a num. 27.*

19. Religiosus executor testamenti licite potest erogare suo monasterio de his, quae sunt pauperibus distribuenda, etiam si solus hoc officium exequatur, non tamen sibi mepit, nisi sit in magna necessitate constitutus, vel habeat alium socium testamentarium, tunc enim potest. *Ide m dicendum viderur, quando Minoritz committitur electio paupe-*

rum, N n n n n 2

Firmaturam
etoris, do-
ctina.

rum, quibus distribuenda est aliqua elemosyna, licet enim potest suo monasterio, vel Monialibus egenibus sui Ordinis aliquid erogare. Ibid. art. 4. Et in Addit. Sum. dist. n. 7. De quo Syluest. verb. testamentum 2. q. 2. Corduba sup. Regul. cap. 6. qu. 8. fol. 231. §. quinto patet, ubi a n. 2. 2. col. 2. Iam rem tract. ff. Idem docent Nauar. in propugna. ul. ad apolog. de redditib. monit. 13. num. 12. Matienço lib. 5. recopil. l. 14. tit. 4. glof. 1. num. 12. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez disto cap. 11. num. 59. & 61.

20 Episcopus rationes exigere potest à Religioso testamentario, etiam praelato, ipseque reddere tenetur, Clement. unica, de testam. nisi forte religiosus privilegio muniatur, ne coram Episcopo possit conveniri ratione delicti, contractus, vel rei sitæ, cuius generis sunt hodie Mendicantes, & quorum privilegij gaudent. Illud exploratum est, testatorem non posse in suo testamento remittere necessitatem reddendi rationes heredi, seu executori, neque vetare, ne ab Episcopo exigatur, cap. 1. n. 17. de testam. Auðor. Ibid. art. 5.

Neque enim privatorum cautionibus iuri publico derogari potest, Liquod de bonis. 15. §. 1. ff. ad legem Falcidiam, l. ius publicum 38. ff. de pailis. l. si patronus 2. ff. de donat. cap. si diligenti 12. de foro competent. l. nemo potest 55. ff. delegati. 1. Qua ratione receptissimum est, testatorem non posse remittere administratori, tutori, seu curatori necessitatem reddenda rationis, liquidam decedens, vers. nemo enim, ff. de administrat. tutor. l. si seruus retitus, ff. delegati. 1. l. si quis rationes, l. Aurelius 28. §. Menia ff. de liber. le. gat. Sola enim remissio operabitur, ne scrupulosa rationis inquisitio fiat. Qua de re adeundi Couarru. lib. 2. variarum cap. 14. Escovar lib. 1. de ratiocinijs cap. 5. Gutierrez de tutel. 3. p. cap. 1. à num. 32 & cap. 14. à num. 4. Mantica de coniectur. lib. 9. tit. 8. à num. 29. Menoch lib. 4. presumpt. 164. per totam, Felicius tract. de societate cap. 37. à num. 36. Morquecho lib. 1. de diuision. bonorum cap. 1. num. 49. & 50. Cahe do decisi 130. num. 7.

De testibus, vide supra de correctione Fratrum, resolutione 42. de testibus.

RESOLVTIO CXXXV.

De Tertiarijs Fratribus.

FRATRES Tertiarij Ordinis B. P. N. Francisci alij sunt in Congregatione viuentes, suntque verè, & propriè Religiosi tria vota essentialia profitentes, & gaudent omnium exemptione à iurisdictione Ecclesiastica, subditi in omnibus Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum Observantia, fruenteq;

omni.

Probat, & illustratur, Auðoris doctrina.

omnibus gratijs, privilegij, exemptionibus, & immunitatibus ipsorum Fratrum Minorum per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. apud Bullarium. Et idem est de Monialibus Tertiarijs viuentibus in communitate, vsq; fiat ex duplici Bulla Sixti III. apud idem Bullarium, in quarum altera habetur, quod Generales, & Prouinciales Ordinis Minorum habeant sub sua iurisdictione omnes Fratres, & Sorores Tertij Ordinis. Ab hoc tamen excipiuntur Tertiarij Portugaliæ, qui ex declaratione Cardinalis Mathæi Ordinis protectoris, & confirmatione Clementis VIII. non sunt subditi Prouincialibus Observantia, sed suo Prouinciali Tertij Ordinis, & Ministro, ac Commissario Generali Ordinis, assignatis eis habitus forma, & colore: Idemque habet prouincia Tertiariorum in Andaluza apud Hispaniam, fortè per communicationem dictæ concessionis Clementis VIII. Alij verò Tertiarij sunt, qui viuunt extra Congregationem in suis proprijs domibus, & si non sunt verè, & propriè Religiosi, vt potè qui non emittunt tria vota essentialia, eorum tamen Institutum potest dici Ordo, seu quidam modus bene viuendi ab Ecclesia approbatus, super quos non habent Fratres Minores aliquam iurisdictionem, sed tantum quandam superintendentiam, seu curam spiritualem pro ipsorum directione, communicando illis aliquas indulgentias, & alia similia sine præiudicio decimarum, & tributorum ab eisdem soluendorum, ac iurisdictionis secularis, & Ecclesiasticæ, cui in omnibus subsunt, vt alij mei è secularis, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. Huius Tertij Ordinis auðor, & institutor fuit B. Franciscus, quilibet eius Fratibus aliquam certam regulam non tradiderit, aliquas tamen leges circa conversationem vniuscuiusque hominis eis præfixit, quas in vnum collectas, & moderatas, ac in formam regulæ redactas obseruandas tradidit, & confirmavit Nicolaus III. & approbarunt Honorius III. & alij Pontifices, Tom. 3. quæst. 72. art. 1. De quo Carrillo, lib. 1. de Tertiarijs cap. 11. & lib. 3. cap. 1. Potest, verò, Tertiarij à num. 1. vsque ad quartum.

2. Tertiarij Ordinis S. Dominici in Congregatione viuentes cum tribus votis essentialibus secundum regulam à Sede Apostolica approbatam, cum sint verè, & propriè Religiosi gaudent omnibus privilegij Religiosorum, ad instar Tertiariorum Franciscanorum, ex declaratione Pauli III. Apud Eremitas S. Augustini, nec apud Carmelitas non inueniuntur, Tertiarij, sed tantum quædam sorores, quæ Mantellata nuncupantur, quæ non sunt verò Religiosæ, quia non viuunt sub aliqua regula approbata cum tribus essentialibus votis, sed tantum cum voto simpliciter castitatis, ex Leone X. Apud Minimos verò Tertiarij vtriusque sexus licet habeant modum viuendi approbatum, & gaudeant privilegij Tertiariorum B. Francisci, & Dominici per eundem Leonem X. non tamen emittunt tria vota essentialia, sicut illi, quod necessario erat exprimendum, & concedendum. Ibidem art. 2. & 3. De quo supra resolut. 9. num. 1. & 2. aliqua diximus.

N g n n 3:

Boni:

Bull. 21. & 34. Pij V. Bull. 4. & 25. Sixti. & Bull. 1. 6. Leonis.

Bulla. Bull. 14. Clem. 8. & in princ. §. in 2. Registro.

Bull. Bull. 7. & 8. Nicol. 4.

In Bull. Bull. 6. Pauli 3.

4 Bonifacius VIII. apud Bullarium declarauit sorores Tertiarias S. Francisci non comprehendi in constitutione Ioannis XXII. qui statum, & sectam Fratrum penitus extinxit.

5 Tertiarijs Franciscanis prescripsit Nicolaus III. formam, & colorem habitus, quod sit nec prorsus albi, nec prorsus coloris nigri, ad nigredinem tamen magis tendat, & quod distinguatur a forma habitus a Fratribus Minoribus primae regulae gestari soliti, & Clemens VII. permittit eis chordam nudosam. Pro Tertiarijs vero Portugaliae decreuit Clemens VIII. vt ex villi, & humili panno induerentur, & quoad colorem, & formam habitus omnino distinctus sit ab habitu Obseruantiae, *Ibid.* art. 4. De quo Portel verb. Tertiarij num. 3.

6 In Italia Tertiarij in proprijs domibus viuentes deferunt vestes quoad formam similes vestibus aliorum saecularium, & quoad colorem ad instar Fratrum Minorum, subcinericium, vnde cum ab antiquo vsque ad praesens tali habitu vtantur in illis partibus, verosimile est, quod de voluntate, & beneplacito B. Francisci sic consuetum est deferre. In eorum regula habetur, quod vestis sit vilis in pretio, & in colore, nec omnino albo, nec omnino nigro, sitque honesta, nec habeat scissuras, vulgo (golpe ados) & idem est in vestibus foeminarum. *Ibidem dicto art. 4.*

7 Tertiarios in Congregatione viuentes sub regula approbata gaudere priuilegijs Fratrum, de cuius Ordine sunt, iam supra diximus, quod residentibus apud proprias, seu priuatas domus ad instar saecularium non concedimus. Tota lis est de foeminis (quas Hispani vocant Beatas) castitatem vouentibus, & habitum Tertij Ordinis gestantibus, iuxta regulam Nicolai III. in proprijs tamen domibus de gentibus. Nam Collector Mendicantium affirmat, ipsas gaudere omnibus priuilegijs, & exemptionibus Fratrum, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, qui hoc priuilegium specialiter illis indulgit, non obstante decreto dicti Concilij, cuius sententiam sequitur Auctor. Tom. 1. quast. 55. art. 14. De quo supra resol. 115. de Communicatio. priuilegiorum nu. 46. diximus, quia, inquit, huiusmodi Tertiariae profitentur castitatem iuxta regulam, seu modum viuendi a Sede Apostolica approbatum, quod in dicto Lateranensi Concilio tantum requiritur ad gaudendum dictis priuilegijs. At Tomo 3. quastion. 73. articulo. 1. oppositum tenet, licet enim, inquit, a Leone X. in Concilio Lateranensi illis concessa sint priuilegia Fratrum, id tamen respicit tantum viuentes in Congregatione, & tria vota essentialia emittentes, quod etiam Decretis Tridentini Concilij est conforme.

In hac igitur antinomia, (si de mente Auctoris licet coniecturari) mihi videtur distinguendum, nam in dicto articulo. 1. loquitur ex mente Tridentini Concilij, in quo definitur, non gaudere priuilegijs, exemptione, neque Religioforum, nisi eos, qui actu seruiunt monasterijs Regularium intra eorum septa, & domos residentes, ac sub eorundem obedientia

diencia viuentes. At in dicta, quastion. 55. articulo. 14. loquitur iuxta terminos Lateranensis Concilij, in quo dictae Tertiariae castitatem vouentes extra claustra specialiter excipiuntur ad gaudendum priuilegijs Fratrum, cuius quidem Concilij definitioni, & determinationi hodie standum esse credo, non obstante nouiori decreto Tridentini, tamen quia in illo non agitur, nisi de Oblatis, & seruatoribus monasteriorum, non vero de Tertiarijs: tum etiam, quia ex verbis eiusdem Tridentini *ibi sine his, qui legitime, & secundum regulam eorundem Militarium professionem fecerint* id deduci videtur, vbi pensanda est disiunctiua, sine, qua denotatur, utrosque exemptione, & priuilegijs Fratrum frui, tam Oblatos, & seruitores Monasteriorum intra septa eorum sub obedientia viuentes, quam alios quoscumque qui secundum regulam alicuius Ordinis professi sunt, quales sunt praeterea Tertiariae, quae profitentur castitatem secundum regulam a Nicolao Quarto, approbatam. Et ad tollendum omne dubium ita declaratum fuit a Sacra Cardinalium Congregatione, vt refert Carrillo lib. 3. Tertiariorum capit. 5. & habetur in defensorio super professione Tertiariarum edito a Domino Episcopo Francisco a Sosa, quod extat inter eius opuscula tractatu. 5. fol. 202. Vbi ait, id supplicatum fuisse Domino Clementi Octauo, & tandem post multiplicem rei discussionem emanasse Decretum Sacrae Congregationis Concilij Tridentini, anno Domini 1608. in hunc modum.

Sacra Congregatio Concilij Tridentini interpretum consulta respondit: Exatros Tertiarios, Mantellatos, Corrigatos, aliasque similes, ita demum Ordinis, cuius regula habitum assumpserunt, priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuunt, seu eorum claustralibus habitent, & mulieres virginalem, seu calibem, aut castam, & ualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum canetur constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. quae habetur: *sessione 11. in fine, etiam si in consanguineorum, & affinium suorum, vel proprijs domibus, aut seorsum habitent, quemadmodum idem Leo postea. de. iuravit. constitutione edita prima die Martij. Anni 1518. De quo vide Ror. tel. d. verb. Tertiarij. nu. 7.*

8 Ex quibus consequenter deducitur, quod huiusmodi Tertiariae, seu Beatae castitatem vouentes sunt exemptae a tributis, & exactionibus solui solitis a laicis, quia indistincte, & sine limitatione illis communicat, seu concedit priuilegia Fratrum Leon. X. vt supra diximus. Scio non esse Auctorem: Tomo 8. quastion. 74. articulo. 11. expressè oppositum tenere, & Tomo 2. quastion. 65. articulo. 5. non aperte expressisse suam sententiam, quamuis id innuere videatur ad finem articuli, referens statutum, & declarationem Leonis X. quo expressè excipiuntur dictae Tertiariae, vt gaudeant priuilegijs Fratrum, cuius Ordinis habitum gestant. Quod tamen non obstante (saluo meliori iudicio, & sub censura Doctiorum) conformior

standum.

Sententia me
ti Auctoria
conformior

Bull. 44. Leo X.

standum existimo dictæ declarationi Leonis X. qui absolute, & absque aliqua limitatione dictas sorores, seu Beatas omnino exemptas in omnibus, & per omnia, sicut Fratres Ordinis, cuius habitum gestant, statuit, & decreuit, vt aperte constat ex eius Bulla relata in Bullario, & patebit attentè legentibus, vbi notanda sunt verba Pontificis: *In omnibus, & per omnia*: qui autem totum dicit, nihil excludit, ergò cum indistinctè, & generaliter dicat: *In omnibus, & per omnia gaudere privilegijs, & immunitatibus Fratrum*, aperte deducitur, à tributis etiam, & ab alijs exactionibus, & oneribus solui solitis à laicis voluisse eas eximere ad instar eorundem Fratrum, cuius mentis signum non paruum est, quod ad finem dictæ constitutionis reuocat aliam suam constitutionem in Concilio Lateranensi super hoc editam, in qua statuerat Fratres, & sorores Tertijs Ordinis in proprijs domibus viuentes teneri ad onera, ac tributa perferenda, sicut laici. De quo Gregorius Lopez in l. 1. gloss. 2. titul. 7. part. 1. Perez in l. 19. titul. 4. lib. 4. ordinamen. Sarriment. de Redditibus Ecclesiast. 1. p. monit. 56. num. 4. Boetius de statu, & vita Eremitar. num. 13. Portel vbi supra num. 7. P. Mirand. tom. 1. Man. q. 36. art. 4.

Superest videamus, an dicti Tertiarij extra claustra viuentes gaudeant privilegio Canonis: si quis suadente. Cum Collector tenet partem affirmantem Auctor. Tom. 1. quest. 55. art. 14. circa finem, & Tom. 3. quest. 73. art. 2. quia inquit, habent modum viuendi approbatum à Sede Apostolica. Idem innuere videtur. Tom. 2. quest. 65. art. 5. quo loci late probat præfatos Tertiarios esse personas Ecclesiasticas, & Religiosas, quippe quæ sunt annexæ Ordini à Sede Apostolica confirmato, & specialiter Deo dicatæ, mutant enim habitum, & statum, ac traditam sibi regulam obseruant, personæ autem Deo specialiter dicatæ gaudent dicto privilegio Canonis, cap. si quis 17. quest. 4. Rursus confirmat exemplo profitentis in manibus Episcopi aliquam regulam approbatam, & manentis in propria domo de ipsius licentiâ, & sub eiusdem Obedientia (vt solet fieri ab eremitis) namque sit persona Ecclesiastica, & gaudet privilegio clericali, ex gloss. in cap. insinuante, qui clerici, vel vouent. quod optime ad dictos Tertiarios adaptari potest. Tandem si Verico coniugato incedente cum habitu, & tonsura clericali conceditur privilegium Canonis in cap. unico, de clericis coniugatis lib. 6. cur non idem erit concedendum Tertiarijs portantibus habitum Ordinis in sua regula præscriptum, & distinctum à secularibus? & hæc ratio deducitur ex traditis ab Auctore dicto art. 5. sed hæc, in principio. De quo Portel vbi supra num. 3. qui idem tenet, licet dubius, item & Suarez loco infra citando.

His tamen non obstantibus licet supradicta in rigore speculatio iuris aliqualem veri speciem præ se ferre videantur, ac in praxi, & vsu cõvera sententia opponuntur tanquam veris seculantur fere omnes. Ratio mihi efficitur de mente Auctoris. secularibus subditi in omnibus potestati seculari, & Ecclesiasticæ, vt constat

constat ex dicta Constitutione Leonis X. ergò in omnibus subsunt eorum iurisdictioni sicut ceteri Laici, quam quidem non possent indices seculares circa ipsos exercere, si essent personæ Ecclesiasticæ, & haberent privilegium Canonis, ac proinde si non gaudent privilegio fori, nec illo alio Canonis gaudebunt. Neque obstat dictum Auctoris in præcitatæ locis, quia ibidem non est locutus est propria, sed ex sententia Collectoris, vt patebit intuenti. De quo vide Suarez de censuris disp. 2. sect. 1. nu. 20. Fr. Ioannem à Cruce de statu Relig. lib. 1. cap. 2. dub. 3. concl. 2. ad finem, Portel verb. Manus violentæ, num. 8. vbi sibi oppositus firmat nostram sententiam.

10 Montales Tertiariæ subditæ Ordinarijs non gaudent privilegijs Ordinis, quia Pius V. & Gregorius XIII. id tantum concesserunt pro his, quæ sub Obedientia Fratrum Minorum viuunt Vnde opus est, vt habeant speciale privilegium communicationis privilegiorum Ordinis (vt habent à Paulo III. Montales S. Vrsalæ Salamanticensis) alias dictis privilegijs minimè gaudere possunt, quod prælati debent diligenter inquirere. *Ibidem dicta quest. 73. art. 1. §. colligitur denique*, vbi referitur dicta concessio Pauli III. pro Monasterio præfato S. Vrsalæ. Vidè supra de communicat. priuileg. nu. 45. §. vltimo.

De indulgentijs Ordinis, quas lucentur Tertiarij vtriusque sexus, vide apud Compen. verb. Tertiarij §. 11. & Carrillo lib. 1. de Tertiarijs, num. 11. apud Bullarium extat quædam Bulla Clementis VII. vbi multa conceduntur Tertiarijs.

Bull. 5. etc. 77

RESOLVTIO CXXXIV.

De Tributis.

TRIBVTVM in genere importat quandam exactionem publicam, in specie autem est census, qui præstatur de proprio Principi, vel communitati ita dictam, eo quod militibus tribuebatur. Plures sunt species tributi, Gabella, pensio, census, pedagium, Guidagium, seu vestigal, tallia, Collecta, præstantia, angaria, perangaria, munus, & Alcaualla. De angaria etiam tractus in *his oneribus suff. de vacat. & excusat. muner. l. nemine, C. sacrosanct. sedes.* vbi glossa, De pedagio, & guidagio sic mentio: *cap. quanquam de censib. in 6. in cap. super quibusdam, de verb. signific. vbi glossa, & in l. cum quis ff. de iust. Gabella, vestigal, guidagium idem sunt, solique solet pro rebus vestis, seu pro ducatu rei alicuius: pensio dicitur à pendo, quod est vni dero, vel soluo, siue à penso, verbo frequentatio, id est frequenter pendo: Census verò est quædam pensio, qua soluitur de prouentibus, cap. questum 1. quest. 3. Tallia, præstantia, impositio, & collecta*

Ooooo

lecta

lecta pro eodem habentur, & quodlibet eorum est summa, quam Princeps, vel Respublica exigit à subditis proportionabiliter ad totam substantiam cuiuscunque exigendam. Angaria, & perangaria est iniusta compulsio, & coactio, ab angro, quod est, asligo, & secundum alios est onus personale, quod potest labore corporali expleri sine rerum detrimento *l. 2. ff. de muner. & honorib.* Munus aliquando sumitur pro dono, aliquando pro officio, & honore: aliquando pro eo, quod subimus lege, vel imperio *l. munus 18. ff. de verbor. significat.* Tandem Alcauala dicitur secundum aliquos à gabella nomine Hebræo, & est idem, quod receptio, & fortassis impositum fuit à Iudæis in Hispania, quorum mos erat, huiusmodi vestigalia conducendi, quasi esset alia gabella, id est alia noua mercis acceptio, impositaque fuit à Rege Alphonso II. vt patet ex eius Chronica. *Tom. 2. quest. 65. art. 1.* De quo Parlador. lib. 1. quotidiana cap. 3. num. 21. vsque ad 23. Humada in Scholijis part. ad l. 51. tit. 6. p. 1. §. 1. Eadem de re vide Syluest. verb. gabella in princip. Nauar. in *cap. frateritas*, à num. 41. Suarez lib. 5. de legib. cap. 13. num. 3. & seq.

2. Reges Hispaniæ habent à Pio V. Gregorio XIII. & alijs Pontificibus pro expeditione belli contra infideles quodam subsidium soluendum de redditibus Ecclesiasticis, ad quod tribuendum tenentur omnes Ecclesiastici, & Regulares, exceptis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Militibus S. Ioannis Hierosolymitani, Religiosis apud Indias consistentibus, hospitalibus acta hospitalitatē seruantibus, & Regibus Hispaniæ ratione mentiarum Magistratum Ordinum Militarium, quatenus ipsorum sunt perpetui administratores, vt constat ex tenore Bullæ Pij V. Vnde Monasteria exempta à solutione charitativi subsidij, vt habent Monasterium de Guadalupe, & alia Ordinis S. Hieronymi ex Grego. XI. & Eugenio III. tenentur hodiè ad illud soluendum, quia dicta priuilegia sunt insufficienter reuocata per Bullas Pij, & Gregorij XIII. ad instantiam Regis Philippi II. Hoc autem subsidium originem trahit ab antiquo, quo Summi Pontifices decimam partem fructuum de beneficijs Ecclesiasticis reseruare solebant ad necessitates Ecclesiæ subleuandas, & ad expeditionem belli contra infideles, quæ vocabatur decima Papalis, ad instar domi solui soliti à Lepiris summo sacerdoti, vt ex Numeris. c. 18. & 2. Esdræ c. 10. constat, & refertur *cap. 1. de decimis.* Ad huius igitur decimæ Papalis imitationem Summi Pontifices certam partem, seu quotam de beneficijs Ecclesiasticis in subsidium contra infideles concesserunt Regibus Hispaniæ *Tom. 3. quest. 74. art. 1. & 2. & Tom. 4. sum. cap. 142. num. 4.* & nos diximus *resol. 63. nu. 33.* De quo Rebus. de decimis *quest. 13.* Suarez lib. 5. de legibus cap. 14. num. 3. & per totum caput, vbi latius sine de hac materia

3. Non debetur subsidium præfatum de annalibus missarum fundatis apud Ecclesias Ordinis Minorum, quia illarum proventus non inducunt ratione reddituum Ecclesiasticorum, sed tantum sunt ad stipendium missarum

missarum, & officiorum, quæ ex restatoris iussu soluntur pro labore Fratrum de redditibus bonorum relictorum hæredibus cum tali onere, seu grauamine, qui inquam redditus sunt merè temporales regimini, & dispositio ni secularium ad piam causam relictæ, quod propriè non potest dici Capellania, sed quedam pia memoria, quæ quilibet auctoritate priuata potest fundare, etiã Episcopus, vel alius Ecclesiasticus de bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus, sicut potest de illis instituire quodam viculum merè seculari cum simili onere, ex *cap. quia nos, de testam. Au. & Or. ibid. art. 3.* De quo Nauar. de redditib. Eccles. *quest. 1. monit. 19. nu. 100. Felin. cap. postulasti de rescriptis.*

4. Debetur tamen dictum subsidium de Capellanis non habentibus titulum perpetuum, seu ad nutum amouibilibus, ex quadam Bulla expedita à Clemente VIII. anno 1604. & concordia facta inter Catholicum Regem Philippum III. & statum Ecclesiasticum: & restat, quia illarum redditus sunt bona Ecclesiastica relictæ clericis, & subdita Ecclesiasticis. *Tom. 4. sum. dicto cap. 142. num. 3. & 4.* De quo Gutier. lib. 3. Practic. q. 13. num. 21. Nauar. *conf. 43. num. 11. & 12. de Simonia.*

5. Distributiones quotidianæ solitæ quotidie largiri in Ecclesijs Cathedralibus assistentibus officio Diuino ab huiusmodi subsidio sunt omnino immunes, stipendia enim sunt addita, seu assignata assistentiæ, & presentis Diuinorum ratione laboris interessendi, idèq; non veniunt appellatione fructuum, seu reddituum debeneficijs, ex declaratione Pauli 4. Sixti 4. Clementis VII. & Pauli III. & ita iudicatum fuisse in facti contingencia fertur. Quod omnino tenendum est, nisi contraria consuetudo aliud obtineat, cui standum est. Secus de illis distributionibus, quæ inter præbendatos residetes in ciuitate, vel absentibus ex legitima causa, etiã non assistentibus personaliter Diuinis, distribuuntur, quæ dicuntur, grossa, dehis tamen debetur subsidium, cum sint fructus, & redditus Ecclesiastici. *ibid. art. 4. & citato loco Adit. sum. nu. 8.* De quo Cosinas in Pragmat. Gallic. tit. quo tempore quisq; debeat esse in choro, §. iuber, v. distributiones, Rebus. in concord. rub. §. 1. v. distributiones, Redoan. de Spolijs, q. 8. §. ad maiore, n. 23.

6. Ad taxandam quotam subsidij à quolibet soluenda vocandi, & audiendi sunt Regulares, quod enim ad omnes pertinet, ab omnibus debet approbari, vt noti iuris est. Super quo extat quedam constitutio Clem. VII. pro Cõgregatione S. Benedicti Vallisoleci, qua cauetur, vt non fiant taxationes, distributiones, aut partitiones decimarum, & subsidiorum, nisi interessentibus illis, quorum interest aliter nullius sunt reponis, vel momenti, & ad solutionem illorum non tenentur monachi, nec ad id à quoquã compelli possunt. Imò secluso isto priuilegio adhuc Religiosi in distributione subsidij se nimium grauatos sentientes, proculdubio reclamare queunt, eritq; admittenda eorum querella. *ibid. a. 5.* De quo Lafatte de decimi *ved. c. 18. n. 91.* An autem laici habentes tertias decimarum Regalium teneant soluere de illis subsidium, videt *ibidem. art. 6.* & infra retractat. 19. Auctoritas.

7 Ecclesiastici, & Regulares aliquid vendentes non tenentur ad soluendam gabellam, seu alcualam, ex l. 6. tit. 18. lib. 9. *Novæ Compilat.* apud Hispanos, non obstante eodem iure Regio disponente, venditorem ad id obligari. At laici vendentes Ecclesiasticis, & Regularibus ad soluendum tale tributum tenentur, etiam si euentes ob id maiori pretio res comparant: nec per id frangitur immunitas Ecclesiastica, quia gabella non exigitur, nisi de re in re seculari; vt iustissimè definitur in l. 8. tit. 18. lib. 9. *Compilat.* Iniustam verò esse legem Ciuilem imponentem quantum soluendum filco de rebus Ecclesiæ, aut Monasterij venditis, certi iuris est, quia id non est præcauere de antiquo tributo soluendo, sed potius de nouo imponendo agere in damnum Ecclesiæ. *Ibid. art. 7. & tom. 4. summa cap. 166. num. 7.* De quo Lafart. de decima: vendit. capit. 19. num. 10. & 11. Matienço in l. 11. gloss. 5. num. 4. lib. 5. *Novæ Compilationis*, Suarez de censur. disput. 23. sect. 4. an. 21.

8 Clerici & Monachi non sunt exempti à tali gabellæ solutione, quando ex negotiatione, seu mercatura vendunt, aut permutant, in poenam enim tunc subiiciuntur legibus, ac poenis gabellarum, ac si puri laici essent. Cuius ea potissima ratio est, quia negotiatio dictis Ecclesiasticis est prohibita, & dum eam exercent, in poenam culpæ, sua immunitate priuantur, & subditi redduntur legibus laicorum, *cap. final. de vita, & honest. Clericor. cap. quanquam de censib. in 6.* Tunc autem dicuntur mercaturam, & negotiationem facere, quando rem emunt in sua integra forma, postea venditur i lucrifaciendi gratia, habendo pro principali fine lucrum cum aliorum incommodo, non vna, sed iteratis vicibus tanquàm meri mercatores, non verò quando rem emptam sua opera, & industria elaboratam, & melioratam postea vendunt, vt si emanent equum, vel mulam rudem, vt iam educatam, seu cultiorem vendant, per ius expressum in *cap. eiciens 88. dist. & per hanc regulam resolues casus occurrentes. Ibid. art. 8. & in Addit. sum. supra num. 21.* De quo Matienço in l. 11. gloss. 2. num. 5. tit. 10. lib. 5. *comp.* Lafarte de decim. vendit. cap. 10. nu. 51. *Dueñas* reg. 110. nu. 11. *Perez* in l. 1. gloss. 1. verb. est & aliud *col. 93. lib. 1. ordina.* Vidè hac de re *Suar. d. nu. 21. & quæ diximus resol. 63. nu. 32.*

9 Bona nouitij intra annum probationis suo nomine vendita non sunt exempta à decima Regali, cum non sit verè Religiosus, & ad sæculum possit redire. Secus in nouitijs societatis Iesu post biennium simplicia vota emitentibus, quibus Gregorius XII. concessit omnia priuilegia, & exemptiones Religiosorum, verèque Religiosos esse declarat, donec ab Ordine demittantur. *Ibid. art. 9.* De quo Lafart. vbi sup. capit. 19. num. 50. *Gregor. Lopez* in l. 7. verb. si quando, tit. 7. part. 1. sed *Molina* tom. 3. de iust. disp. 671. nu. 2. quem refert & sequitur *P. Villalobos* 2. p. sum. tract. 8. diff. 14. nu. 9. tenet, nouitios esse exemptos à tali solutione, & merito, quia hi in favorabilibus habentur pro Religiosis, sicque gaudent priuilegio Canonis, & fori.

10 Licet

10 Licet clerici negotiatores à gabellario conueniri possint coram iudice seculari pro solutione dictæ decimæ Regalis, vt vsus, & praxis Hispaniæ obtinuit, & resolunt De doctores infra citandi. At in Regularibus, & monasterijs id locum non habere existimo, cum per sua priuilegia exemptio eorum sit amplior, quam ea, quæ in habent communem cum alijs Ecclesiasticis, non enim conueniri possunt ratione contractus, aut delicti, nisi coram suis iudicibus Regularibus. Vnde recurrendum puto ad Nuncium Apostolicum, qui habet iurisdictionem super exemptos, quidquid alij in oppositum sentiant. *Ibidem art. 10. & in Addit. summa vbi supra num. 31.* De quo *Azeuedo* in Rub. tit. 13. lib. 1. *novæ compilat.* num. 8. *Salzedo* in pract. cap. 55. *Lafart.* sup. n. 84.

11 Tertiarij priuatim in suis domibus viuentes, nec Eremitæ sunt exempti à solutione huiusmodi gabellæ, verè enim Religiosi non sunt, & quantum ad hoc, vt mæri saculares reputantur, de quo supra de Tertiarijs num. 7. & 8. latè dictum est à nobis. *Ibidem art. 11.*

12 Commendatarij Militares sunt immunes ab hoc tributo quantum ad fructus suarum commendarum, quos vendunt, non verò quoad alias res patrimoniales, vel aliunde quasitas, vt cautum est apud Hispanos l. 9. tit. 18. lib. 9. *Recopilatio.* & in praxi seruatur. *Ibidem art. 12. & in Addit. summa supra num. 5.* De quo *Lafarte* loco citato num. 92.

13 Vendentes iterum rem emptam ab Ecclesia, vel Monasterio, eidem Ecclesiæ, vel Monasterio non sunt immunes à solutione huius decimæ, quia res per venditionem iam transiit in dominium secularis ementis, nec id est contra Ecclesiasticam libertatem, quando quidem versatur circa rem iam factam laicorum, & eorum contractus. *Ibidem art. 13. & nos supra tetigimus num. 7.* De quo *Tiraquel.* de retract. lig. §. 13. num. 12. *Boerius* decif. 117. num. 19.

14 Laicus vendens rem communem cum monasterio, aut alia persona exempta vno pretio, vna eademque venditione, pro sua rata parte tenetur ad soluendam gabellam, quæ rectè diuidi potest iuxta pretij partem, quæ laici portionem super re vendita tangere videbitur. *Ibidem art. 14.* De quo *Couar.* 3. pract. cap. 36. num. 2. & habetur l. 16. tit. 18. lib. 9. *Recopil.*

15 Ecclesiastici, & Regulares omnes (exceptis Militibus Ierolimitanis) tenentur contibuere pro subsidio, quod vocatur, *escusado*, præbendo ad libitum regis electum vnum parochianum de qualibet parochia liberum ad illud soluendum sine tamen sedis, & Camera Apostolicæ præiudicio quoad fructus sedium, seu Ecclesiarum vacantium, ex concessione Pij Quinti facta Regi Hispaniarum Philippo II. Debetur autem hæc exactio ex redditibus decimalibus tantum, non verò ex alijs redditibus Ecclesiasticis, vt per sententiam definitiuam obrentum fuit à Militijs sancti Iacobi, Calatravæ, & Alcántaræ. Pro quo aduerte, quod Regulares, & Moniales exempti per sua priuilegia

Qoooo 3

ad-

à decimarum solutione, non eximuntur ab hoc subsidio, quia præbere parochianum ad soluendum decimas regi loco beneficiarij, non est contra exemptionem de decimis soluendis, quod habent, ac proinde per censuras Ecclesiasticas ad id compelli possunt à iudicibus delegatis, *Ibidem art. 15. & Addit. Summa tomo 4. cap. 142. num. 8.*

16 Moniales S. Claræ, Conceptionis, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes ad solutionem decimarum de suis prædijs non tenentur, quando redditus ad earum alimoniam sufficientes non sunt, ex priuilegijs relatis supra resolut. 50. de decimis num. 4. sed quia congrua substantia pro alendis monialibus decidenda arbitrio boni viri relicta fuit, vt huic arbitrio finis imponeretur, Gregorius XIII. declarauit, congruam sustentationem pro qualibet moniali esse 25. ducatos, seu aureos pro quolibet anno, cuius bulla originalis habetur in Conuertu S. Claræ Zamouensi, & refertur apud Bullarium, & secundum eam fuit vitimo pronuntiatum pro præfato Conuertu à quodam iudice Apostolico anno Domini 1588. contra Capitulum, & Clerum Cathedralis Ecclesiæ eiusdem ciuitatis, nec est reuocata per eundem Gregorium in Extrauaganti, in tanta negotiorum mole, tum quia illa fuit posterius edita, tum quia in dicta Extrauaganti non reuocatur, nisi tantum concessa Regularibus, quæ non erant legitima, id est per alia decreta Apostolica, aut per non usum abrogata, priuilegia verò non reuocata voluit in suo robore permanere, qualia sunt, quibus Moniales eximuntur à solutione decimarum, quæ etiam in Concilio Tridentino expresse non reuocantur. *Ibid. art. 16.*

17 Eodem priuilegio possunt frui bona monialium data in emphyteosim, & ita in facti contingentia iudicatum fuisse, refert Felicianus in appendice tomo 2. de censibus, in princip. n. 3. apud Auctorem Tomo 3. *Addit. Summa cap. 119. num. 1.*

18 Pius Quintus apud Capuccinum in Compendio fol. 3. rigorem edidit constitutionem Motu proprio contra quoscumque imponentes, & exigentes quæcumque tributa directe, vel indirecte Ecclesiasticis, & Regularibus, de qua late Portel verb. Tributum à num. 3. & in addit. ad dubia eodem verb. à num. 1.

RESOLVTIO CXXXVII.

De Vassallis.

MONACHIS Benedictinis licitum est habere vassallos, iurisdictionemque exercere super illos, vt deducitur ex cap. auditis, de prescriptionibus, & cap. dilectus, de officio ordinarij, cap. cum dilectus, de ordine cogniti, & patebit ex priuilegio

Nullar. bul. 5.
Gregor. 13.

Trid. sess. 25.
6. 12. de refor.

iuilegijs Apostolicis infra citandis, idem habent Monachi Cistercienses ex priuilegio Benedicti XII. Clementis VI. & Innocentij VIII. *Tom. 3. quest. 75. art. 1. Qua de re Euerard. conf. 2 10. num. 32. A uendaño iunior l. 40. Tauri, Glossa 4. num. 39. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 15. n. 11. circa finem, & nos diximus resolut. 96. num. 10.*

2 Non est alienum à Religionibus, maximè Monachalibus habentibus bona in communi, auctoritate Apostolica habere etiam vassallos, de quorum causis cognoscant eorum superiores, & iurisdictione, etiam temporalem in ipsis exerceant, quam nemo perturbare præsumat sub poena excommunicationis ipso facto, ex concessione Sixti Quarti pro monasterio S. Mariæ de Noguera Ordinis sancti Benedicti, & quantum ad cognitionem causarum inter monasteriorum vassallos motarum expressè concessit Alexander VI. monasterio sancti Benedicti Vallisoleti, & constat ex amplissima confirmatione priuilegiorum huius Congregationis facta à Clemente VIII. apud Bullarium, super quo habetur etiam quedam bulla Urbani II. vbi id amplius conceditur. *Ibidem art. 2. & nos diximus supra de exemptio. Regularem resolut. 63. n. 7. & 8.*

Bulla, 22. &
25. Clemens. 8
& bull. vnica
Urban. 2. n. 11.

RESOLVTIO CXXXVIII.

De Vicarijs.

VICARIVS est, quem superior constituit loco absentis defuncti, vel impediti *l. 2. C. de officio eius, qui gerit vices alter.* habetque iurisdictionem ordinariam, si à præfato superiore constituatur vicem eius gerens. Vicarij tamen Conuentuum apud nos Minores constituti à Guardianis iurisdictionem tantum delegatam habent, nisi constituentur à Prouincialibus propter absentiam, aut carentiam Guardianorum, tunc enim iurisdictione ordinaria polent, habentque cætera concessa Guardianis. Vocantur apud nos vulgò Præsidentes, Vicarij verò constituti à Guardianis in eorum absentia habent eandem potestatem, & auctoritatem, quam ipsi Guardiani habent per statuta Ordinis, idemque ius esse apud Prædicatores, testatur Collector Mendicantium, titulo Vicarius §. 7. *Auct. Tom. 3. q. 76. art. 1. De quo Bart. in dicta l. 2. & in l. nec quicquam §. vbi decretum, n. 6. ff. de offic. Proconsul. Alciat. in Rubric. num. 25. de offic. ordinarij.*

2 Deficiente Ministro Generali Minorum Vicarius Generalis electus habet eandem auctoritatem, & potestatem, qua polebat ipse Generalis, ex Clemente V. in cap. exiisti de paradiso, de verborum significat. Auctor *Ibidem art. 2.* Quomodo verò eligendus sit, diximus supra de electione resolut. 58. num. 19.

3 Vicarij officium expirat mortuo Guardiano, vel Priore, nisi aliud statuerit

statuto caueatur. Apud nostram Prouinciam sancti Iacobi statutum est, vt mortuo Guardiano eius Vicarius cum omni sua auctoritate præsedeat, quouisque Prouincialis de re prouideat. Si verò nullus extet Vicarius, Guardianus cum consilio Discretorū Conuentus nominet Praesidentem, quod si eo non nominato decedat, antiquior Frater Conuentus congreget Fratres ad Capitulum, eligantque Vicarium, cui scitur, & nominato à Guardiano concedatur omnis potestas, & auctoritas Guardiani, quouisque Prouincialis aliud prouideat. Pro quo aduerte, quod Vicarius constitutus à Guardiano potest ab ipso amoueri, non verò constitutus à Prouinciali, vel à Capitulo, nisi consulto superiori, aut Capitulo. *Ibidem art. 3.* De quo Roman. consil. 116. Idem tradit Portel verb. Guardianus num. 3.

4 Vicarij, seu Confessores Monialium sub cura Fratrum Minorum degentium, etiam electi, & nominati in Capitulo vltra triennium non continuantur in officio, immò durante eodem triennio posse per Prouincialem ab officio amoueri (si expe liat) concessit Iulius II. & idem pro alijs Religiosis videtur dicendum, & fit apud Cistercienses, ex decreto Eugenij II. vnusquisque consulat suæ Religionis statuta, *Ibidem art. 4.*

5 Fratribus Mendicantibus interdicitur officium gerere Vicarij Episcoporum, vt ex *Clementina 1. §. ad Prioratus, de Regularibus*, sentiant quidam, vni id non conueniat paupertati, quam profitentur. Monachi tamen & alij non Mendicantes nullo iure ab hoc munere exercendo cum licentia suorum Prouincialium prohibentur. *Ibidem art. 5. & tomo 4. Addit. Summa cap. 176. num. 5.* De quo M. Anton. Cucus lib. 2. maior. instit. titulo 8. de Vicarijs, Mandosius de signatu. gratiæ, et licentia fol. 101. Azor instit. moral. tomo 2. lib. 3. quæst. 10. Portel verb. Religiosus num. 5. Sanchez lib. 6. cap. 13. num. 88. & sequentibus, qui multis traditis, idem docet de Mendicantibus Fratribus num. 93.

6 Posse Fratrem, etiam Mendicantem exercere officium Prouisoris Episcopi distinctum à Vicario Generali, tenet idem Portel *Ibidem*, id enim sine strepitu litium, & causarum forensium, censuratum, & similitum fieri potest: vbi etiam refert ex Bernardino de Bustis queniam Fratrem Nicolæum de Padua Minoritam fuisse Vicarium Generalem Episcopi Trentini in Lombardia. Id tamen de Apostolica auctoritate, & indulgentia factum fuisse suspicor, qua interueniente licite fieri posse extra dubium est. Imò in dicta Clementina id absolutè non videtur prohiberi Mendicantibus, sed tantum trahentibus ad non Mendicantes, vt patebit intuentur legenti. De quo Geminian. consil. 137. Albert. Brunus consil. 98. Nota decis. 266. in nouis. Idem docet Sanchez dist. num. 93. loquendo de Mendicantibus, exceptis Minoribus, quibus id nullo pacto permitti,

asserit num. 94.

RESO.

RESOLUTIO CXXXIX.

De Voto.

VOTVM Religionis vt sit solemne requirit duo copulatiuè ex Bonifacio Octauo in *cap. vnico, de voto, & voti redempt. lib. 6.* Primum quod fiat professio expressa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus prælati potentis in incorporare Religioni. Alterum est, quod proficiens voueat certam regulam, seu Religionem approbatam, nec sufficit vouere Religionem in genere, vt inuuit Concilium Tridentinum, vel non approbatam, aliàs erit votum simplex. Vnde collegium in congregatione viuentium, & tria vota substantialia religionis emittentium, si nullum modum viuendi, seu regulam approbatam seruant, non est licitum, nec eius professores dicentur verè Religiosi, licet sint sub obedientia prælatorum alicuius Ordinis, & in eorum manibus professionem emittant post annum probationis, habitumvè gestent eiusdem Ordinis ex Concilio Lugdunensi in *cap. vnico, de Religiosis domibus in 6.* Auct. *Tom. 1. quæst. 1. art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 7. *Nauar. in cap. non dicitis, 2. q. 1. n. 13.* & in *cap. cui portio, 12. q. 1. num. 10.* vide supra de Religiosis resol. 122. n. 6. & quæ tradunt Sanchez lib. 5. decalogi c. 1. à num. 11. Suarez tom. 3. de Religione tract. 7. lib. 1. cap. 12. à num. 5. & lib. 2. cap. 2. vsque ad cap. 11. per totum.

2 Tria vota substantialia esse de iure diuino deducitur ex *cap. cum ad monasterium, de statu monachor.* vbi definit Innocentius III. ea vota ita annexa esse Monachatu, vt neq; Papa in illis valeat dispensare. *Tom. 1. q. 25. art. 1.* De quo Medina de sacrorum hominum continentia lib. 4. cōtrouerf. 7. cap. 39. Sanchez dist. cap. 1. à num. 5. Suarez dist. lib. 2. c. 10. & 12. ¶ Posse tamen dispensari à Papa votū solemne castitatis, & Religionis affirmat, & defendit cum communiore sententia Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 8. per totam, vbi citat numerū magnum Doctorū pro parte affirmatiua, & idem repetit dist. lib. 5. decalog. cap. 2. à n. 4. & tenet etiam Suarez dist. cap. 10. num. 10.

3 Votum adiectum tribus votis substantialibus posse per prælatos irritari, vel in eo dispensari, imò & debere, tenent probabiliter multi. Licet enim possit quis arctius se adstringere ad ea seruanda, ad quæ ex voto, vel præcepto tenetur, hæc tamen vinculorum, seu votorum repetita ligatio, & promissio super vna, eademque materia vix vnquam prudenter fit: vnde sicut prælatis inest potestas dispensandi ex causa super omnibus Regularibus obseruantijs, statutis, ac præceptis Regulæ, ita etià cohibere queunt arbitrium subditorum, ne de his nouum emittant votum,

Pppp

tum,

Trid. sess. 24. c. 1. de Reg.

Ampliatur
doctrina Au
toris.

tum, ac proinde emissum irritare. Et idem de voto seruandi præcepta Dei, ut de non furando, de non mentiendo, & similibus sentiunt quidam, licet enim sub potestate prælatorum non cadat dispensatio præcepti diuini, illa tamen noua obligatio, qua subditus sponte se iterum per votum religat, nescio cur, non possit per prælatos tolli, & irritari. *ibid. art. 4.* De quo Soto lib. 8. de iust. quæst. 3. art. 1. Nauar. in Manuali cap. 12. nu. 64. ¶ Vide quæ ad hoc latè tradunt Sanchez lib. 4. decalogi cap. 33. de voto à num. 4. Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 7. à n. 7. & lib. 3. cap. 6. num. 25. & lib. 2. cap. 3. num. 16.

4. **Votum transendi ad arctiorem Religionem per prælatos non potest irritari, quia id eorum potestatem excedit, rectè tamen super illo dispensant, illud enim non est simpliciter votum Religionis, sed votum transitus ad aliam Religionem.** *ibidem d. art. 4.* Idem docent Sanchez lib. 4. decalogi cap. 33. de voto num. 2. Suarez tom. 2. de Religione lib. 3. cap. 6. num. 23. & lib. 6. cap. 7. num. 9. & cap. 10. num. 16. & tom. 3. lib. 4. cap. 6. num. 15. & nos diximus resol. 122. num. 80.

5. **Prælati Regularibus de iure diuino competit potestas irritandi vota suorum subditorum, nam ratione voti efficitur prælatus absolute Dominus voluntatis subditi. Ex quo consequitur, quod ad irritandum vota nulla requiritur causa, sicut ad dispensandum requiritur, id enim ex mera voluntate prælati fit, & ex absoluta potestate dominatiua procedit, quid quid alij sentiant de peccato, saltem veniali irritantis votum sine causa. Sufficiens vero causa ad irritandum erit, quando subditus votum vouit sine consensu prælati; quod tunc absque alia causa potest irritare.** *ibid. art. 5. & 7. in fine.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 88. art. 8. Soto lib. 8. de iust. quæst. 3. art. 1. ¶ Idem ferè docet Sanchez lib. 4. decalogi cap. 24. à num. 28. vbi num. 2. resoluit, potestatem hanc esse ex iure diuino naturali, eius tamen fundamentum, & radicem esse ex iure Ecclesiastico sic per vsum declarato, & loquens de dispensationis potestate Suarez dict. lib. 6. cap. 10. à num. 7.

An autem Papa possit irritare vota secularium? dubitant multi. In ordine ad fidem, & ad finem spirituales, affirmant plures, quia per baptismum fit Papa Dominus voluntatis fidelium, id est in ordine ad finem spirituales. *ibid. d. art. 5. in principio.* De quo Médin. de sacerdotum hominum continentia lib. 5. cap. 44. & 45. Vide quæ tradit ad hoc Sanchez dict. cap. 24. à num. 17. Suarez dict. lib. 6. cap. 7. à num. 2.

6. **Vota omnia personalia, realia, & mixta, quales sunt peregrinationes cessant per professionem emissam in aliqua Religione approbata, ut concors Doctorum sententia tenet, per text. in cap. Scriptura, de voto, ibi, *Reus facti aliquatenus non hebetur, qui temporale obsequium in perpetuum noscitur Religionis obseruantiam commutare,* & per text. in cap. penult. de Regul. in 6. Imò & votum Ultramarinum cessare, indubitatum, & exploratum mihi est, quidquid alij in oppositum sentiant: nam per solemnem**

proq

professionem mortuus homo mundo reputatur, incipitque viuere Deo, ac ideo cessante vita præterita, etiam vota, ac actus in illa emissi cessare consequens videtur. *ibidem art. 8.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 12. ad primum, & quæst. 186. art. 1. Soto de iust. lib. 4. q. 1. a. 4.

Sententia nostri Auctoris videtur probari ex traditis à D. Thom. dict. quæst. 88. articul. 12. ad primum, vbi Caietan. & Aragon circa solutionem ad primum, idem Caietan. 2. 2. quæst. ult. art. 3. ad tertium, & clarior in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 4. quæstiuncul. 4. ad secundum, & in solutione ad primum, idem tradunt glossa, cap. monacho, verb. voueris, 20. quæst. 4. Abbas, cap. peruenit, el 2. num. 1. de iure iurand. vbi Alexand. de Neou nu. 4. Abulensia 30. Num. quæst. 74. Palud. in 4. dist. 38. quæst. 4. art. 1. num. 15. concl. 6. D. Anton. 2. p. tit. 11. cap. 2. §. 8. notab. 2. idem Abb. in dicto cap. Scriptura num. 2. de voto, Felin. cap. peruenit, num. 2. vers. posset autem, & cap. cum deputati nu. 4. de iudicij. Syluest. verb. votum 4. quæst. 7. dict. 3. Tabien. verb. votum 4. quæst. ult. Armilla num. 28. Soto lib. 7. de iust. quæst. 4. art. 3. ad primum. Alcozer in summa cap. 16. conclus. 4. in fine, Azor tom. 1. inst. moral. lib. 11. cap. 17. in fine, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 5. decalogi cap. 5. num. 36. vbi addit num. 39. idem dicendum esse de votis tempore nouitatus emissis, quæ similiter extinguuntur ipso iure per professionem subsequentem, absque alia commutandi intentione ex parte profitentis.

Idem pariter resoluit num. 40. de votis à professo emisis, & transente ad strictiorem Religionem, in eaque proficiente: vel expulso in perpetuum, & propria sponte ingrediente, siue strictiorem, siue laxiorem Religionem. Sed in fine consultit, tutum remedium esse petere irrationem illorum votorum.

Quid si expellatur in perpetuum tanquam incorrigibilis, nec aliam Religionem ingrediatur, manebit ne absolutus à votis emissis ante professionem, an verò reuiuiscant illa vota? Sanchez tom. 1. ad præcepta decalogi lib. 4. cap. 16. num. 108. agens de eo, qui voti adimplendi gratia ingressus Religionem, ab ea sua culpa expulsus est, resoluit, quod si hic mediocrem diligentiam adhibuit ad culpas suas corrigendas, & ad se Religionis instituto accomodandum, & ex infirmitate, prauisque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non se ad Religionis instituta accomodauit, aut in eas culpas lapsus est, hic inquam Religionis voto satisfecisse censendus est, quia bona fide expertus est, & curans quantum in se fuit conditionem implere, reperitur Religioni ineptus. At verò si eam diligentiam non adhibuit, sed ex negligentia culpabili sua id contigit, nondum voto satisfecisse censetur: quia in voto Religionis intelligitur conditio, si hic in Religione retineatur, ergo sua culpa non retentus, manet perinde obligatus, ac si ingressus non fuisset, vel si dimissus non esset. Quod nostro casui adaptari potest. Nam si hic bona fide ingressus, & sine culpabili negligentia expulsus à

PPPPP 2

Reli-

Firmatur, &
illustratur
do &rina Au
toris.

Religione manet licet à voto, ita ut amplius illud non reuiuifcat, ergo à fortiori qui post professionem ei cius est (etiam ex culpa sua) manebit solutus à votis quibuscunq; ab eo ante illam emissis, quæ semel iam in Religionis votum, ac professionem legitimè commutata supponuntur, nec possunt semel extincta reuiuifcere, vt fatemur Toletus lib. 4. Summæ cap. 17. num. 12. & cap. 18. num. 2. & alij Auctores relati ab eodem Sanchez lib. 8. de matrimon. disp. 9. num. 21. & supra eodem num. 108. Quod quidem mihi haud displicet: confirmaturque ratio proximè tradita, quia vltra quod omnia vota simplicia professionem præcedentia extinguuntur ea emissæ, ac in Religionis professionem legitimè commutata censentur, talis Religiosus expulsus post factam professionem adhuc manet verè Religiosus, & Monachus, ac adstrictus votis Monachalibus, saltem in his, quæ eius statui, & modo viuendi inter seculares non repugnat, & cum eo compariuntur. Ergo si manet Monachus votum, consequenter dicendum est, non permanere, nec reuiuifcere vota simplicia ante professionem emissæ, quæ in illud legitimè, & verè commutata sunt. Secus esset si professio dicti Religiosi declarata sit nulla, tunc enim ex ea nulli effectus producti sunt, ac si nunquam emissæ fuisset, quia non entis nullæ sunt qualitates, & quod nullum est, nullum effectum producere potest, vt dicitur in iure.

Prosequitur Sanchez dict. lib. 5. cap. 5. n. 43. 49. & 50. omnia vota siue personalia, siue realia, etiam peregrinationis Ierosolymitanæ, vel subsidij Terræ Sanctæ ipso iure in Religionis professionem commutari, vt rogatus Pontifex Alexander III. respondit in dict. cap. scriptura, de voto. Ad quod adducit turbam magnam Doctorum id ipsum docentium.

Item n. 45. docet votum reale emissum non solum Deo, sed intimatum parti, vt ab ipsa acceptetur, & ita coniunctum cum promissione illa parti facta non posse in Religionis professionem commutari, quia tunc est ius ipsi acquisitum, ac ideo cessat commutatio in melius: & idem resoluit de iuramento homini præstito, & ab eo acceptato, Vtrum autem iuramentum aliquis obsequij homini exhibendi habeat tacitam conditionem, dum iurans non transferit ad Religionem? Affirmat idem Sanchez to. 1. ad præcepta lib. 4. c. 19. n. 31. ac ideo posse eo non impleto transire ad Religionem, quia, inquit, maior obligatio est homini debita, promissione ineundi matrimonij, & tamen ei promissioni, quantumuis iureiurando firmata, inest eadè conditio, vt probat idem Sanch. li. 1. de mat. dis. 43. n. 3. & seqq.

Item num. 47. ob eandem rationem docet, hæredem obligatum ad realia defuncti vota persoluenda non eximi Religionis professione, sed obligationem illam ad eius hæredem transire, quia illa est iustitiæ obligatio annexa hæreditati.

Item n. 50. resoluit, votum subsidij Terræ Sanctæ commutari in professionem, non solum quoad peregrinandi laborè, sed etiam quoad illius subsidij expensas, & idem n. 51. docet de eo, qui vouit dare debita, seu aliena in

certa

certa in eiusdem Terra Sanctæ subsidium: vnde vel pauperibus restituenda erunt, vel conuertienda in monasterij vsus, quia opus pium sunt.

An autem per simplicia vota emissæ in Societate Iesu, aut coadiutorum formatorum post biennium nouitiatus, vota antea facta extinguantur? Sanchez vbi supra, num. 54. affirmat, non extingui, sed suspendi, ita vt non obligent, dum hic in societate perseverauerit: At expulsus ab ea ante professionem solemnem tenebitur ad illa. Et idem docet de votis emissis post dicta biennij vota in eadem Societate facta, quia per ea non fit professio solemnis, nec vouens traditur irrevocabiliter, sed cum conditione, dum à Societate expulsus non fuerit. Hoc tamen limitat, num. 55. & duobus sequentibus, nisi quis vota omnia vellet commutare in dicta vota simplicia post biennium facta, si enim hunc animum habuit, manet omnino liber ab illis, ita vt expulsus postea non reuiuifcant, nec teneatur ad illa. Quod autem possint commutari tanquam in quid perfectius, & gratius Deo, decidit Gregorius XIII. in sua Extrauaganti, ascendente. At facta semel legitima commutatione extinguitur omnino priorum votorum obligatio, ita vt nunquam reuiuifcat.

7. Votum simplex castitatis emissum à Religiosis Societatis Iesu post peractum biennium dirimere præcedens matrimonium ratum quantum diu ab Ordine non demittitur, declarauit Gregorius XIII. quod in fauorem Religionis fuit à Sede Apostolica indultum. Nec obstat, quod hoc tantum tribuitur voto solemnem castitatis ex institutione iuris Diuini, vt quidam sentiant, nam secundum saniores sententiam plurimorum Theologorum, & Iurisperitorum effectus voti solemnem ac dirimendum matrimonium est de iure humano Pontificio, seu Ecclesiastico, ac ideo sicut Papa habet potestatem statuendi, & efficiendi, vt solemnem votum dirimat matrimonium, ita etiam statuto potest idem tribuere voto simplicem, maxime quando aliqualis traditio sit, vt in professione trium votorum simplicium in manibus prelati apud præfatam Societatem fit, quantumvis ipsa professio sit reuocabilis. Quod in sententia nostri subtilissimi Scoti plusquam indubitatum est, qui tenet per votum simplex Religionis fieri traditionem respectu Dei, sicut fit per votum solemnem respectu Dei, & hominum. Tomo. 1. quest. 1. art. 4. & Tom. 3. quest. 1. art. 6. De quo Scotus in 4. dist. 31. quest. vnica, Henriquez tom. 2. lib. 10. de matrimonio. cap. 5. num. 7. Liter. N. & lib. 11. cap. 8. num. 7. Caiet. 1. quest. 88. artic. 7. Medin. de Sacrorum hominum continentia, controuersia. 7.

Idem firmant Vazquez 1. 2. quest. 96. art. 4. disp. 165. cap. 10. initio, Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. num. 6. & lib. 5. Decalogi cap. 1. num. 29. Suarez tomo 3. de Religione, tract. 7. lib. 2. cap. 7. à num. 15. & capit. 8. à num. 3. & cap. 9. à num. 2. & ex professo latissimè rem tractans tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 4. cap. 2. per totum.

8. Quantumvis votum continentia non sit ita essentialiter annexum sacro Ordini, sicut Religioni, & Monachatu, in qua expressè sit castitatis

PPPPP 3

promissio

promissio, seu votum, nulli tamen dubium esse potest, in susceptione dicti sacri Ordinis implicitè voueri, & solemniter promitti huiusmodi castitatem ut aperte constat ex *cap. unico, de voto, & voti redemptio*. 6. ac per consequens in utroque voto, Religionis scilicet, & Ordinis sacri dñi rimi matrimonium postea contractum, expressè diffinitur in dicto *cap. unico* Auctor. *Tomo 2. q. 29. art. 2.* De quo Medina de sacror. hominū continen. *cap. 1. & 3.* Sanchez d. *cap. 1. nu. 5.* Suar. dicto *lib. 2. cap. 8. nu. 5.*

Ecclesiast. 5.

9 Vota stulta Deo non placere, habetur *Ecclesiastici, cap. 5. Displacet* (ait) *Deo infidelis, & stulta promissio*, ideòque ex illis nulla nascitur obligatio. *Tomo 2. quæst. 46. art. 3. 3. tertia regula.* ¶ Undè fit, eos qui vouent cum proposito promittendi, & se obligandi, non tamen implendi vera vota non emittere, rectissimè docent Valentia 2. 2. disput. 6. quæst. 6. punct. 1. Auctor. *Tom. 4. sum. cap. 182. num. 8.* licet cū comuni affirmet Sanchez *lib. 1. de mat. disp. 9. à num. 1. & lib. 4. Decalogi cap. 1. num. 2.*

10 Abbates Benedictini habent potestatem dispensandi in voto clausuræ cum suis monachis de consilio, & assensu ad minus duarum partiū Cōuentus, existēte aliqua ex causis positis à Martino V. in quodā uilegio factō Monasterio S. Benedicti Vallisoletæ, quod per Eugenium 4. ad omnia Congregationis Monasteria productū est. *Tomo 3. q. 78. art. 1.*

11 Votum Donatorum apud eosdem Benedictinos solemne est, promittunt enim Obedientiam, paupertatem, & castitatem in manibus prælati secundū Ordine S. Benedicti, sicq; fruuntur omnibus priuilegijs concessis Monachis huius Religionis ex declaratione Greg. 14. *lib. 6. 2.*

12 Curati, nec non prælati locales Regularium, quales sunt Guardiani, Priores, & similes de iure communi dispensant ex iusta causa, tã circa præcepta, quam circa vota in minutis, & frequenter occurrentibus casibus, etiam in referuatis Episcopo, quando commodè non potest ad eos recurri. Hoc tamen debet intelligi in votis, quorum dispensatio competit Episcopis de iure ordinario, ut in ieiunijs, in obseruatione festorum, & similibus non referuatis Papæ. Undè non habent dispensare in Voto castitatis, vel Religionis, etiam in casu magnæ necessitatis, quia id conceditur Episcopis ex præsumpta voluntate Pontificis confidentis de eorum prudentia, & scientia, quæ confidentia non habetur de parochis, & prælati inferioribus. Ex quo fit, quod in casibus, quos Concilium Tridentinum comittit Episcopis intuitu dictæ confidentiæ (qui alijs illis non competunt de iure, & potestate Ordinaria) non habent confessores Mendicantium auctoritatem absoluendi, etiam in iure suorum priuilegiorum. Quod si rectè introspiceret Thomas Sanchez infra citandus (salua venia tanti viri) non vtiq; tribueret nostro Auctori, opinionis fuisse, parochos absolutè in absentia Episcoporum posse dispensare super omnibus iure ordinario Episcopis competentibus, ex tacita, & præsumpta commissione Papæ. *Tomo 2. quæst. 46. art. 9.* ¶ *Addit. summa tom. 4. cap. 187. num. 8.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 97. art. 7.

Trid. sess. 24. c. 6. de refor.

Aperitur mens Auctoris.

art. 7. & 2. 2. quæst. 88. art. 10. Soto *lib. 7. de iustit. quæst. 4. artic. 1.* Azor, *tom. 1. inst. moral. lib. 1. 1. capit. 20. quæst. 2. & 4.* Sanchez *lib. 8. de matrim. disp. 9. num. 27.* Vidè supra de confessarijs quoad dispensandum, *resol. 31. num. 32.*

13 An autem satisfacere quis dicatur Voto Religionis, assumendo habitum in aliquo ex Ordinibus Militaribus? negat Auctor in *summa 2. tomo cap. 95. num. 8.* bene tamen ait, satisfieri assumpto habitu equitum D. Ioannis, vel etiam clericorum aliorum Ordinum Militarum in communi viuentium. Sed Sanchez ad præcepta, *lib. 4. cap. 16. num. 12.* merited non assentit quoad eum qui assumit habitum S. Ioannis, quia, inquit, communiter Religionem promittentes intendunt statum viuentium in communi, & alienum à tumultu, saestu ac curis sæcularibus, quod in dicta militia S. Ioannis non consequitur. Undè femina, quæ professionem emisit apud Monasterium Commendatarum in communi viuentium, rectè satisfacit voto propter eandem rationem. Vidè *Cor duba in Summa quæst. 148.*

14 Pro coronide huius resolutionis hinc incurrit elegans disceptatio à nobis exagitanda, an is, qui votum Religionis emisit satisfaciat voto, si priusquam Religionem ingrediatur, Episcopatum suscipiat? Et quidem viderur in hac re dicendam, per Episcopatus adeptionem votum Religionis adimplesse, cum enim status Episcopi perfectior sit statu Regulari, *cap. veniens, de iure iurand. cap. licet, de Regular.* Et votum non infringat qui commutat in melius, *capit. peruenit, et 2. de iure iurando,* viderur dicendum, non teneri Episcopatum dimittete, & ad Religionem conuolare. Deinde suadet hæc sententia ex eo, quod votum simplex strictioris Religionis dissoluitur laxioris professione, eo quod hæc maius vinculum inducat, ut extat prodictum in *cap. penult. de Regular. in 6.* Cuius rei argumento non malè tentari potest, idem esse dicendum in eo, qui assumpsit Episcopatum, qui cum maius vinculum constituat, votum Religionis soluit. Quibus, & alijs rationibus ducti vacare culpam, qui post Religionis votum, & non adimpletum, Episcopatum acceptauit, existimant Henriquez *lib. 10. Summa cap. 32. in fine.* Auctor. *tom. 2. sum. cap. 6. num. 6.*

Verum hæc sententia apertè refelli videtur ex *cap. per tuas 10. de voto,* ubi Pontifex disertis verbis ait, eum qui prius Voto Religionis ligatus erat, & antequam illud ad exitum perduceret, Episcopalis dignitatis regimen adeptus esset, teneri demisso Episcopatu votum Religionis adimplere. Cuius textus auctoritate sic docent Valer. Reginald. in *praxi, lib. 18. num. 782.* Bartholomæus à S. Fausto in *Thezauro Religiosorum lib. 1. quæst. 191. & 334.* & *lib. 7. quæst. 41.* & post plures omnium latius Sanchez *lib. 4. Decalogi cap. 17. à num. 5.* Azor *moral. part. 1. lib. 11. cap. 26. quæst. 1.* & *cap. 22. quæst. vltim.* Suarez *tom. 3. de Religione lib. 1. cap. 19. à num. 7.* Quæ sententia illa ratione confirmari potest, quia eo

Ampliat, & illustratur Auctoris doctrina

ipso quod vouens Episcopatum acceptauit, admittit impedimentum Religionis promissæ, *cap. nisi cum pridem, de renunt.* & sic se reum Voti fecit. Quauis enim non repugnet, vt Religiosus fiat Episcopus, repugnat tamen vt Episcopus fiat Religiosus, quia oportet illum prius fieri nouitium, & in operibus humilibus, & abiectis exerceri, quæ dignitatem Episcopi dedecent.

15 Neque audiendi sunt, qui illud magis, quam interpretantur verba Pontificis in *d. cap. per tuas*, accipientes eius sententiam de consilio, non verò de præcepto, expedientes illud verbum, *consultimus*, quo Pontifex vtitur. Verius tamen est ibi, cum non consilium tantum, sed & præceptum iniunxisse vouenti, quod non obscure colligi potest ex sequentibus verbis *ibi: si tuam desideras sanare conscientiam.* Quæ ineptè ad consilium referrentur, cum consilij obseruatio ad sanitatem conscientie tuendam non pertineat. Vnde dixit Pontifex, *consultimus*, non quia non præciperet, sed quia iudicialiter non procedebat, si enim iudicialiter procederet, vtique cogeret, & præciperet, vt rectissimè notarunt ibi Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Ancharanus, & Cardinalis, Sanchez *dist. cap. 17. num. 1.* Suarez *dist. cap. 19. num. 4. & 5.* Neque infrequens est in iure aliquando vsurpari verbum, *consultere*, pro præcepto, non pro consilio, sic enim accipitur in *cap. Mathæus 23. de Simon. ibi. multum tibi consultis*, cum glossa ibi, Suarez *tom. 1. de Religione, lib. 4. de Simonia, cap. 57. num. 24.* sic etiam in *cap. aduersus 7. de immunit. Ecclesi.* verbum *consultatur*, de præcepto interpretatus est noster Auctor. *Tom. 1. quæst. 6. art. 13. versic. vnde infero*, in quo etiam sensu Mendoza *lib. 2. de Concilio Illiberitano, cap. 20.* paulò post principium rectissimè accepit: Canonè 10. Concilij Arelatenfis 1. sub Syluest. 1. extat, *tom. 1. Conciliorum, p. 266.* vbi decernitur, *Consilium dandum fidelibus coniugibus, ne viuentibus vxoribus suis liceat adulteris alias accipiant*, quod tamen decretum non de consilio, sed præcisè de præcepto est exponendum, alioquin aperte pugnaret diffinitio, *cap. gaudemus, de diuort.*

16 Probemus igitur reipsum Pontificis simpliciter accipiendum esse, scilicet, vt votum Religionis ante Episcopatum emissum non impleatur suscepto Episcopatu, & consequenter peccasse vouentem in dicto *cap. per tuas*, assumendo Episcopatum ante votum impletum. An autem in eo casu fuerit necessaria licentia Pontificis ad resignandum Episcopatum, an ipso iure data censeatur in ipso textu res est valde ambigua. Caietanus in illo textu licentiam Episcopo fuisse datam, opinatur. Contrarium tamen meritò docent Azor, vbi supra, Sanchez *dist. capit. 17. num. 6.* Suarez *dist. lib. 1. capit. 20. à numer. 1. cum quibus prosequèda sunt multa de materia dicti, cap. per tuas.*

De potestate confessorum Mendicantium ad dispensandum vota secularium, vide dicta *resolut. 31. de confessorijs quoad dispensandum, & dispensatione quoad vota resolut. 52. à nu. 29.*

RESO;

RESOLVTIO CXL.

De Vnctione Extrema.

MINISTER huius sacramenti est proprius parochus *Clementina, dudum, de sepulturis*, sacerdos autem simplex illud conferens sine licentia Episcopi, aut parochi peccat grauiter, sacramenti tamè factum tenet, quia de eius essentia tantum requiritur, quod sit sacerdos. Quod Religiosus strictius prohibetur sub excommunicationis poena Papæ reseruata, in *Clementina 1. de privilegijs*, exceptis his, quibus id à Sede Apostolica est indultum, sicut pro seruitoribus, ac domesticis intra Conuentum degentibus, & pauperibus apud sua hospitalia existentibus concessit Sixtus III. *Monasterio S. Benedicti Vallisoleti apud Bullarium, cuius dispositio, pensata eius verbis, extenditur ad alios quoscumque, qui intra Monasterium infirmari contigerit, quo fruuntur per communicationem aliorum Religiosorum, & expressè concessit Sixtus III. in alia Bulla pro Prædicatoribus.* Pro quo aduertere oportet, quod non incurritur dicta excommunication ab eo, qui in manifesta necessitate, absente parocho de licentia eius præsumpta, vel ex simplicitate ministrat, quia dicta poena præsumptes tantum ligat. *Tom. 3. quæst. 79. art. 1. & tom. 4. Addit. summa cap. 193. nu. 2. & 3. & nos diximus supra resolut. 64. numer. 1. Vide Suarez tom. 4. disp. 43. pro quo etiam extat alia magna concessio eiusdem Sixti III. pro Minoribus, vbi permittit Religiosis ministrare hoc Sacramentum sibi confessis, negantibus, vel iniuste detinentibus parochis, & diximus supra de sacramentis ministrandis, *resolut. 126. num. 5.* De quo Soto in 4. *dist. 13. q. 2. art. 1. Ledesm. 2. p. 4. quæst. 33. art. 3.**

2 Hoc sacramentum Extremæ Vnctionis conferendum est primò omnibus infirmis, quibus mors imminet. Secundò, senibus senio iam cõfectis, etiam absque aliqua alia infirmitate. Tertio, adultis baptizatis habentibus vsum rationis, etiam statim post susceptum baptisma. Quarto, vulneratis morri propinquis, quidquid aliqui sentiant. Quinè, mulieri in partu deficienti. Sextò, repentina infirmitate præuentis, & priuatis loquellæ, & sensuum vsu. Septimò, non valentibus illud petere, maxime si phrenesi, aut alia simili causa impediti inueniantur, dummodò absit irreuerentiæ periculù, nec manifestè pateat insanuisse in peccato. Ostaud, habentibus sufficiens iudicium rationis ad recipiendam Eucharistiã, imò & puero in decimo anno constituto, in quo discretionis iudicium adesse præsumitur. Pro quo aduerte, quod sufficit mortis articulus præsumptus ad conferendum hoc sacramentum, & in dubio, an sit mortuus infirmus etiam conferri potest, sub conditione tamèn, si mortuus

Bulla 24. Sixti
si 4. nu. 4.In bulla. bul.
33. Sixti 4.
num. 11.Bull. 14. Sixti
4. nu. 45. &
in comp. verb.
communicare
6. 6.

Q9999

non

non est. Vnde manifestè opprimente ià morte infirmū, non est vlttrapro-
grediendum, etiam post incaptam secundam, vel tertiam Vnctionem,
ideòque aduertat minister vngens infirmum in agonia iam iam animā
exhalantem, quod misso ordine Manualis circa solemnitatem statim
progrediatur ad Vnctiones, ne infirmus inunctus decedat, & post com-
pletas Vnctiones poterit omittas orationes recitare, benedictionesque
perficere. *Ibid. art. 2.* Hac de re tractant. Balud. in 4. dist. 23. quæst. 3. à nu.
14. Scotus ibi quæst. 2. art. 2. Nauar. cap. 22. num. 13. Syluest. verb. Vnctio
Extrema, quæst. 5. Suarez tom. 4. disp. 41. sect. 1. & 2. P. Villalob. 1. p. sum-
mæ tract. 10. diff. 4. à nu. 4.

3 Imò infirmo iam iam in extremis constituto, ita vt probabiliter
credatur, non posse perfici omnes quinque Vnctiones cum suis formis,
sufficit vna, aut altera cū suis formis, tunc enim in illis formalis, & inte-
gra essentia sacramenti esse censetur, dummodò minister habeat intē-
tionem perficiendi illud in præfatis duabus, vel vna Vnctionibus, & ita
respondum esse à Theologis Louanienſibus fertur: qui etiam determi-
nauerunt in morbis contagiosis, & peste grassante sufficere sensus or-
ganum magis ad Vnctionem aptum, seu directum, aut expositum inun-
gi, dicendo: *Per istam sanctam Vnctionem in dolgeat tibi Dominus quidquid delin-
quist, per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum.* Posteaque pre-
ces in Ecclesia poterunt recitari. Ita refert vsu receptū esse apud Belgas
Sua. 4. tom. de poen. disp. 41. sect. 3. n. 8. & tradit Auct. *Tom. 4. sum. c. 191. n. 4.*

Vbi etiam addit, ad maiorem abundantiam, & securitatem debere
hoc fieri à ministro sub conditione apud se, si prodest infirmo, vel si est
capax receptionis sacramenti, sic enim nulla potest resultare irreueren-
tia ipsi sacramento, & infirmus per eius virtutem potest reddi de attrito
contritus. De quo Soto dicta quæst. 2. art. 2. Syluest. verb. Vnctio quæst.
5. vers. 2. Suar. d. disput. 41. sect. 3.

4 Cæcus à natiuitate vngendus est in parte proximiori organo ocu-
li: Episcopus verò, vel sacerdos vngendi sunt in parte superiori manū,
quia palmas habent consecratas oleo sancto consecrationis, vt habe-
tur in aliquibus Manualibus, & traditur nouissimè in Thesauro, Sacer-
dotali, de extrema Vnctione. *Ibidem dicto art. 2. in fine.*

5 Hoc sacramentum denegandum est pueris sacræ pœnitentiæ in
capacibus, à natiuitate, furiosis perpetuis, & non perpetuis,
si timetur irreuerentia, maximè si habuerunt dilucida interualla, nec pe-
nerunt: item intransibus mare, vel bellum, nec non suspendio necan-
dis, vel decapitandis, nisi alias ratione infirmitatis morti proximividean-
tur, quod in praxi seruari vidisse testatur Vibalduſ infra citandus. Item
infirmis non graui morbo laborantibus, & existentibus in notorio pec-
cato, vel incidētibz in phrenesim, apoplexiam, vel amentiam, nisi prius
aliquid signum contritionis ostendant. *Ibidem art. 3.* De quo Viuald. in
Candelabro aur. titulo de Extrema Vnctione, nu. 41. Nauarro capit.

22. numero 12. Soto in 4. distinct. 23. quæstion. secunda, articulo 2.

6 Quoties infirmus ad articulum mortis propinquus præsumi-
tur, in eadem etiam infirmitate conferendum est illi hoc sacramentum,
& iteratis vicibus (si opus sit) repetendum, est communis, & concors
omnium sententiæ, & definitur in Concilio Tridentino. *Ibid. art. 4. De*
quo D. Thom. in 4. distinct. 23. quæst. 2. art. 3; Scotus dist. 23. Syluester,
verb. Vnctio. quæst. 8.

Trid. ses. 14. c.
2. de extrema
vnctione.

RESOLVTIO. CXLII.

Quæ tota vertitur in retractionibus. Auctoris.

Quæ hucusq; resoluimus præcipua sunt, quæ ex tota Quæstionum
Regularium nostri Auctoris tractatione deprompsi, vt in com-
pendium redigerem. Ve: àm ne quid huic operi deesset, in eius fine
quasi coronidis loco commodum duxi nonnullas ipsius Auctoris subij-
cere retractiones ad hoc nostrum Regulare institutum apprimè perti-
nentes. Quas, bone lector, nolim vitio veritas, imò malim fatearis, Aucto-
rem in eis se prodeie virum ingenuè doctum, modestum, ac sapientem.
Ita in rem Seneca, lib. 4. de beneficijs, cap. 38. *Non est turpe, inquit, cum ve-
nitare consilium, meque lentas à cognito. & damnata errore discedere: & in-
genuesatendum est, aliud putari, deceptus sum. Hac verò superba stultitia perse-
perantia est, quod semel dixi, qualecunque est, fixum, ratumque sit.*

RETRACTATIO. I.

De Abbatisa imponente præceptum spirituale.

ABBATISSAS posse imponere præcepta spiritualia suis
Monialibus, tenet constanter Auctor. *Tom. 3. Adis summa cap. 3.*
num. 10. mutans sententiam, quam probauerat. Tom. 1. quæst. 12.
*art. 2. & quæst. 2. art. 1. reddixque rationem, quia Monialis, in-
quit, promittunt obedientiam Abbatisæ non tanquam matri, sed tan-
quam prælatæ, cuius munus est approbatum à Sede Apostolica, iuxta
Regulam, quam profitentur, ad regimen spirituale, & temporale gregis
sibi commissi in omnibus illis, quæ non repugnant sexui fœmineo, cui
non contradicit potestas imponendi præcepta spiritualia, quando ne-
cessitas ad est, maximè si id habeant ex commissione superiorum: vt fa-
tetur etiam Soto oppositæ sententiæ assertor in 4. distinct. 20. quæstion.
1. artic. 4. sicuti habent nostrarū Monialū Abbatisæ, & Præfidentes per*

statuta Ordinis Toletana cap. 5. & refert P. Miranda in Manual. tracta de Monialibus quaest. 6. art. 4. conc. 3. ad finem, ubi latè dubitum tractat: quæ quidè facultas censetur ipsi Abbatisæ indulta eo ipso, quo confirmatur in officio Abbatisatus, aliàs sine tali potestate omnes sibi commissas gubernare, ac dirigere non posset ad illam obseruantiam Regularè, quæ seruare debent Religiosæ professæ: quæ ratio non militat in alijs mulieribus collegialiter viuentibus sub cura, ac custodia alicuius Matronæ loco præpositæ, quæ verè non sunt Religiosæ, neq; profitentur illi obedire secundum aliquam regulam approbatam. Quibus adde, quod licet votum obedientiæ simpliciter non sufficiat ad dandam iurisdictionem spiritualement (vt afferunt oppositæ sententiæ assertores) si quis enim promittit obedientiam laico, non propterea laicus poterit illi præceptum spirituale imponere, vt prælatus. 1. votum tamen solemne emissum in manibus prælati sufficit ab subiiciendum profitentem ipsi prælato, taliter, quod prælatus acquirit super eum potestatem spiritualement iurisdictionis, potestque ei imponere præcepta spiritualia. Sicet aliàs sit Religiosus laicus (solebant enim olim laici apud nos Minores eligi in prælatos, & Guardianos, & nunc etiam fit apud aliquas Ordinis Provincias) vel etiam merè secularis, quem posse in Abbatem Comendatariū eligi, & in prælatum Monasterij, diximus supra res. 1. de Abbatibus, n. 15. Vnde cum votum in manibus Abbatisæ emissum non sit factum laico, sed ipsæ Abbatisæ, tanquam prælatæ Religionis à Sedè Apostolica approbatæ, consequenter dicendū videtur, votum solemne sufficiens esse ad subdendum profitentem ipsæ, tanquam prælatæ, ac proinde poterit imponere præceptam spirituale professæ sibi subditæ in omnibus illis, quæ non pertinent ad potestatem clauium, vt sunt excommunicare, ac aliàs censuras imponere (quorum sunt omnino incapaces foemina cap. noua. 10. de penit. & remission.) nam si Abbatisa est capax collationis beneficiorum, competitque illi ius conferendi, & instituendi clericos in Ecclesijs ad suum Monasterium pertinentibus, cap. dilecta de maiorit. & obed. vbi glossa, verb. iurisdictioni. (ista enim sunt iurisdictionis spiritualis, & non Ordinis, vt ex Panormitano probat Auctor. Tom. 1. quaest. 170. art. 12. & tradit etiam Salas de legib. disp. 8. sect. 19. num. 94.) consequenter erit capax imponendi dicta præcepta spiritualia, quæ pertinent ad iurisdictionem spiritualement, cuius non est incapax Abbatisa modo superius explicato.

Et confirmatur, quia Abbatisa non minorem in Moniales, quam Abbas in Monachos habet administrationem, & quæcunque competunt Abbati, ea ferè omnia locum habent in Abbatisa (exceptis foemina repugnant) ex Baldo, & alijs relatis à M. Antonio Cucco, libr. 3. maior. institut. tit. 13. de Abbatibus: imò tenet Nauarrus, libr. 3. cons. 37. de sentent. ex com. cum alijs, posse Papam de potentia absoluta committere foemina iurisdictionem clauium ad imponendas censuras, cum;

cum id possit committi merè laico, vt refert Auctor. Tomo. 2. quaest. 107. art. 1. Quia illud non est iure diuino prohibitum, vt optimè notat Par. Villalob. 1. p. Summæ tract. 16. diff. 5. num. 11. idèque à fortiori poterit dicta Abbatisa imponere præcepta spiritualia. Hæc opinio sic explicata est valde probabilis, & in praxi sequenda, vt sentit idem Villalobus tract. 25. diff. 3. num. 10. licet eam non amplectatur, eo quod, inquit, opposita sit doctissimorum virorum.

Idem videtur sentire Azer tomo 1. instit. moral. cap. 10. quaest. 7. dum docet, Abbatisam posse præcipere monialibus in virtute Spiritus Sancti, ac sanctæ obedientiæ ratione voti emissi in professione, quia officio prælatæ fungitur, eique nominales ex vi professionis emissa parere coguntur tanquam habenti potestatem, & iurisdictionem à superioribus commissam: fauet Victoria, & si dubitans in summa sacramen. num. 325. & tenet Angles in floribus 2. p. quaest. vnica de clauibus diff. 5. concl. 3. nec omnino dissentit Sanchez, quamuis oppositum defendat lib. 5. decalogi cap. 1. num. 22. dum ait, posse Abbatisam præcipere sub poena voti obedientiæ præstiti, vel in virtute obedientiæ sibi debitæ. Ad quod faciunt tradita à Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 10. num. 12. vbi resoluit, Abbatisas habere veluti quendam vsum spiritualis iurisdictionis per clauem commissum, licet concludat, nunquam habere propriam iurisdictionem spiritualement in moniales per se ipsas, vbi etiam num. 13. & 14. explicat quomodo in clericos sibi subditos habeant iurisdictionem quodammodo spiritualement.

RETRACTATIO II.

De vidua Abbatisa.

MONIALEM viduam, seu non virginem posse eligi in Abbatisam praxis seruat, licet iure Pontificio inspecto aliud obseruetur, cap. si quis omnem §. nonimus peccatricem 1. quaest. 3. c. inueniuntur 20. q. 1. quæ iura tantum procedere in Abbatisis benedictis, & consecrandis velo virginis, tenet expressè Auctor. Tomo 3. Addit. Sum. cap. 7. num. 9. vbi ad corrigens oppositum probat, quod olim senserat. Tomo 1. quaest. 64. art. 4. & Tom. 2. quaest. 54. art. 3. Addens, quod si est corrupta, non debet consecrari, in quo solus Papa dispensat: quod tanquam tutius tenet cum Mandosio de signatura gratiæ, titulo, dispensatio pro corrupta ad Abbatisatum fol. 81. Postel verb. Abbatisa num. 10. qui latè re disputat, constanterque tenet, posse non virginem seu viduam esse Abbatisam, & velari velo prælationis, cui sententiæ subscripsisse doctissimum P. Suarez è Societate Iesu, dum adhuc superstes viueret, testatur: quia, inquit, neque est de iure diuino,

nec naturali, nec Ecclesiastico, quod Abbatisa sit virgo: tandemque concludit, quod dato, & non concesso, quod esset aliqua lex Canonica prohibens viduam fieri Abbatisam, talis lex iam per contrarium usum est abrogata multis ab hinc sæculis, & refert triginta exempla pro diuersis ætatibus, addens se vidisse apud Auctores, quos citat, de viginti tribus Abbatisis viduis fieri mentionem, aliasque septem enumerat electas fuisse quinquaginta ab hinc annis in Portugalliæ, ac Castellæ regnis pro quibus omnibus non constat fuisse obtentam dispensationem, neque credibile est, tot fuisse procuratas, vel obtentas. Hæc Portel. Quibus adde alteram Abbatisam viduam hisce nostris temporibus electam in monasterio sanctæ Clæræ de Ponferrada apud Prouinciam sancti Iacobi. ¶ Cum nostro Auctore tenet Sanchez lib. 5. decal. cap. 5. n. 22. vbi resoluit, communes Abbatisarum benedictiones non exigere virginitatem, nec Abbatisas triennales communes solere aliqua benedictione consecrari, sicut olim consecrabantur virgines speciali virginum velo ab Episcopo cum quadam benedictione, seu consecratione propria dato, vt tradunt cum D. Thom. in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 5. Paludan. ibi art. 3. num. 16. D. Antonin. 3. p. titul. 2. cap. 2. §. 2. Navar. lib. 3. consil. 4. num. 4. & 5. de Regularibus 1. edit. idem Paludan. ibid. dist. 21. quæst. 3. art. 3. num. 60. Antonin. tit. 17. cap. 2. §. 1. ad finem. Auct. *Tomo 1. quæst. 12. artic. 3. sine, dictum vero cap. iuuenclas*, interdicens nõ virginem velari, intelligitur de velo solito dari virginibus tantum, non verò de quocunque prælationis velo, vt explicant Archidiacon. ibi n. 2. Bellam. num. vnico, Turrecrem. in hac. Quare præter citatos Auctores nostram sententiam expressè tenet Paludan. dict. num. 60. Antonin. dict. §. 1. & probabilem dicit Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 6. num. 16. maximè si consuetudo id approbet, cui standum esse ait.

RETRACTATIO III.

De bonis Apostatarum.

BONA Apostatarum lucrata per iniustitiam obnoxia restitutioni, tanquam contra virtutem si ecialem iustitiæ acquisita sunt restituenda proprijs dominis, à quibus fuerunt ablata, nisi ipsi domini incerti sint, tunc enim ad prælatos pertinet de illis disponere, iuxta priuilegium Leonis X. Priuilegia autem Apostolica dicta bona applicantia Religioni non sunt intelligenda, nisi tantum de acquisitis contra virtutem Religionis, seu contra sacros Canones, qualia sunt quesita per negotiationem, per artes medicinæ, Chyrurgiæ, vel per officia publica, ac obsequia in curijs Principum exhibita, & alia in iure Ecclesiasticis prohibita; *n. c. sententiã ne clericis vel Monac. quæ omnia*

nia

nis nõ sunt obnoxia restitutioni. Ita Auctor in *Addit. Sum. Tom. 3. c. 21. n. 10.* iuxta q̄ debet intelligi, & limitari quod olim dixerat, *Tom. 1. q. 38. a. 13.* Vbi innuit, bona apostatarum acquisita contra virtutem speciale iustitiæ pertinere ad Camerã Apostolicã attenta quadã constitutione Pij III. De cuius, & alterius constitutionis Gregorij XIII. intellectu latet Suarez tomo 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 2. dub. 4. à num. 20. post Nauar. lib. 3. consil. 10. de testamentis in 1. edit. & comment. de spoljs §. 7. num. 3. 4. & 5. Auctori nostro in propria specie adhæret Portel verbo Apostata num. 7. in fine, vide supra resol. 11. num. 12.

RETRACTATIO IIII.

De egressu Monialis ex causa epidemiæ.

NOMINE epidemiæ, ex cuius causa possunt Moniales licentiarum ad egressum à claufura, ea tantum epidemia venit, quæ est vera, & realis pestis, ita vt ob alias infirmitates huic consimiles, sed benigniores, etiam si nomine epidemiæ nuncupentur, nullo modo Monialibus talis egressus à claufura licitus sit. Ita declaratum fuit à Congregatione sacra Cardinalium anno Domini 1609. de sententiã Ludouici del Valle protomedici Regis Hispaniarum, quam refert Auctor. *Tomo 3. Summa cap. 96. nu. 3.* vbi mutat sententiam, quam olim probauerat. *Tomo 1. quæst. 49. art. 4. & tomo 3. q. 6. art. 3.* resolvens, constitutionem Pij V. permitentis egressum Monialis à claufura ex causa epidemiæ, omninò intelligendam esse de epidemia pestilente seu propria, & vera peste, non verò de alijs morbis benignis populariter grassantibus, qualis est catharrus, sicut nec de morbo gallico, strumis, & cancris, quæ non veniunt sub nomine veræ epidemiæ malignæ, quæ vulgo in Hispania, pestis appellatur, iuxta responsum dicti Regij Protomedici, & præfatam declarationem Cardinalium. De quo Sanchez lib. 6. decalogi cap. 15. num. 35. vbi latè probat, nomine epidemiæ hic debere intelligi non solum eam, quæ verè pestis est, sed etiam simplicem epidemiam. Idem docent P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 35. diff. 45. num. 2. F. Ioannes Crucius lib. 1. cap. 5. dub. 4. §. secundo nota, sed Portel verb. claufura monialium num. 18. sentit cum nostro Auctore debere esse epidemiam pestilentem.

RETRACTATIO V.

De Custodibus ad Capitulum Generale.

CVSTODES ad Capitulum Generale electi apud Minores non sunt dicendi prælati, nec actu, nec potentia, cum nulla eis iurisdic-
tia

Bulla 1. xi.
col. 4.

Etio concedatur, ut constat ex tenore bullæ Nicolai III. apud Bullariorum, cuius auctoritate instituantur huiusmodi Custodes habentes vocem in Capitulo Generali ad electionem Ministri Generalis, iuxta formam datam à B. Francisco in sua Regula. Ita constanter tenet Auctor. Tomo 4. Summæ cap. 104. num. 1. ubi se corrigit de opposito, quod senserat. Tomo 1. quæst. vltima art. 2. Idem cum Auctore tenet Porret verb. Prælati num. 1. & non dissentit Pat. Miranda tomo 2. Manual. quæst. 18. art. 1. concl. 2. dum ait, præfatos Custodes non esse propriè prælatos in actu exercito.

RETRACTATIO VI.

De datis, & receptis ultra victum, & vestitum pro novitia.

Trid. sess. 24.
c. 16. de reg.

DECRETUM Tridentini prohibens sub pœna anathematis dari, aut recipi aliquid ultra victum, & vestitum novitiæ comprehendit etiam mutuam, & commodatum, verba enim Concilij, quosunque prætextu, generaliter loqui videntur, innuuntque, pensata attente legis mente, quod licet ex parte dantis adsit securitas ad recuperandam dotem sic datam, ex parte tamen monasterij recipientis tollitur quodammodo libertas ad admitendam, vel non admitendam novitiam ad professionem, quæ alias fortè indigna iudicatur. Ita Auctor. Tomo 3. Summæ cap. 144. num. 6. ubi se corrigit de eo, quod olim senserat. Tomo 2. quæst. 48. art. 5. De quo Valasc. de partitionibus cap. 16. num. 32. Stephan. Gratian. discept. Forens. cap. 363. num. 18. & 19. ad quod etiam facit quædam bulla Gregorij X. apud Bullarium. Idem expressè tenet P. Villalobos 2. p. summæ tract. 35. diff. 19. num. 4. & tanquam tutius tradit P. Miranda tom. 2. quæst. 8. de Monialibus art. 9. quamvis omnino illicitum illi non videretur id commodatè recipere præstita sufficienti cautione, sed melius Suarez tomo 3. de religione, tract. 7. lib. 5. cap. 9. nu. 16. talem mutuacionem omnino reprobat, tanquam scrupulosam, & ab intentione Concilij alienam.

Bulla 2. Gregorij X.

RETRACTATIO VII.

De pacto certæ quantitatis, dum non soluitur dos pro Moniali.

RATIONE damni emergentis licitè potest pacisci de certa quantitate pecuniæ, donec monasterio dos solvatur, absque labe usuræ, quemadmodum pro dote vxoris non esse computandos fructus possessionis

tionis pro illa pignori obligatæ in sortem principalem, definitur in cap. salubriter de usuris, dummodo dicta quantitas non excedat in aliquo damnum, quod ex dilata solutione monasterio de facto contingit, putà quia ex dote constitutus, vel redimendus erat census, sed tantum solvatur, quod victui Monialis pro quolibet anno sufficiens iudicabitur, idque habet locum in omnibus monasterijs, etiam ubi dotes statim consumuntur, dos enim datur ad alimoniam monialis: quæ ratio æquè militat in omnibus monasterijs, etiam opulentijs. Ita Auctor Tom. 3. Summæ dicto cap. 144. num. 8. ubi de hoc ultimo, quod resolverat. Tomo 2. quæst. 48. art. 7. se corrigit. Aduertant tamen prælati quod ut in plurimum non probent similes paciones, quando verò id probauerint ratione damni emergentis, cautè, ac consideratè fiat.

Auctoris sententiæ, quæ Pontificis decisionem in dicto cap. salubriter, extēdit ad dotes monialium, ad stipulatur P. Mirā. d. q. 8. de monialibus cōcl. 1. art. 10. & quidè meritò, cū ratio, qua nititur Pontifex, ibi: *Cum frequenter dotis fructus non sufficiat ad onera matrimonij supportanda*: quod locum habeat in dote etiam monialium. Valde tamen difficilis creditur Pontifici hæc definitio dicti, cap. salubriter, cum apertè pugnet cum vulgari regula cap. cum contra 6. de pignoribus cap. 1. cap. conquestus de usur. l. 1. c. 2. de pignori. affion. qua cauetur, creditorè teneri fructus rei pignoratæ perceptos in sortem principalem restituere, & computare. Quæ ratione in specie dicti cap. salubriter, prima fronte videbatur dicendum, teneri etiam generum fructus ex re pignorata perceptos restituere. Quare variè responderi solet. Quidam interpretantur Pontificis sententiam procedere dotis favore. Alij putant ibi ab usura excusari generum ratione damni emergentis, & lucri cessantis. Alij virtute pacti de fructibus lucrandis à genero interim quod socrer dotem promissam non præstat. Verior ratio generi ab usura excusandi est, quia is dum fructus pignoris percipit, id non facit ratione mutui, aut dilatæ solutionis, sed pro oneribus matrimonij subeundis, quæ ad socrerum pertinebant, ex regula l. si filia 20. §. 1. l. si maritus 47. ff. famil. eriscund. l. si is qui 57. in princip. ff. iure dot. Quæ ratione meritò dum dos ei non solvitur, fructus perceptos non tenetur computare, quia non recipit alienum, sed quod sibi debetur, atque ita nihil ex pignore lucratur, quod restitutioni sortis principalis subiaceat. Videndi Couar. lib. 5. variarum cap. 11. num. 3. Navar. cap. 1. à num. 71. 14. quæst. 3. plures citari à Cenedo ad decretales collectan. 14. Barbosa l. 2. in princip. à num. 40. & in l. de divisione, à num. 2. ff. solut. matrimon. Molina tractatu 2. de iustitia disp. 321. Rebello de obligat. iustic. lib. 8. de usuris cap. 11. Fachin. lib. 3. controuert. cap. 101. Gaspar Rodriguez lib. 3. de annuis redditibus quæst. 7. num. 52. Stephan. Gratian. discept. cap. 147. & cap. 240. à num. 24. & cap. 244. à num. 1. Trentacinquius lib. 3. variarum, titulo de iure dotium, resolut. 6. Cardinalis Mantica lib. 11. de tacitis, titulo 10. à num.

Rrrrē

39.

35. Surdus tract. de alimentis titulo 1. quaest. 42. 43. & 45. & tit. 8. privileg. 55. à num. 6. Valascus consult. 8. & 84. à quibus, & alijs plerisque petendæ sunt plures interpretationes, & alia plura de materia dicti cap. salubriter.

RETRACTATIO VIII. De Episcopis contra Regulares procedentibus.

EPISCOPVS non potest per censuras procedere, ac punire Regularem notorie, & cum scandalo extra claustrum delinquentem, si à suo superiore intra tempus ab ipso Episcopo præfixum non puniatur, ex decreto Tridentini licet enim in multis casibus Ordinarij habeant aliqualem iurisdictionem super Regulares exemptos, in illis tamen non possunt per censuras procedere contra ipsos, nisi expressè id concedatur. Vnde Concilium Tridentinum quoties voluit hanc potestatem Episcopis committere in dictos exemptos id aperte declarauit, vt videre est Sessione 25. cap. 16. de Regularibus vbi præcipit Ordinarijs, vt censuris compellant exemptos ad restituendum bonaa sua nouitijs exeuntibus à Religione. Item cap. 7. de Regularibus, datur facultas Episcopis ad compellendam Moniales omnes ad obseruantiam clausuræ, excommunicando rebelles, & inobedientes, & tandem Tridentin. Concilii Sessione 22. decreto de obseruandis, & celebrandis in celebratione missæ, conceditur eisdem Episcopis auctoritas, ad procedendum per censuras contra exemptos celebrantes in oratorio priuato, ab Ordinarijs non approbato, & indebitis honoris, remouendo quascunque superstitiones. In quibus tribus casibus id expressit Concilium Trident. à quo se abstinuit in alijs decretis, vt in punitione Regularis exempti publicè delinquentis, de quo hic agimus; & in mandato compellendi exemptos ad processiones, & componendi eorum controuersias super præcedentiâ, & in exploratione voluntatis nouitiæ ante professionem, & alijs, in quibus innuere videtur, quod quantum Episcopis concedat aliqualem iurisdictionem super exemptos, non tamen ad procedendum per censuras, si enim vellet, id vtrique exprimeret, sicut in dictis tribus casibus expressit, quod vtrique signam magnificè tum est mentis Concilij Tridentini. Ita Auctor Tomo 3. Summa cap. 105. num. 1. vbi firmiter tenet hanc sententiam, rationibus, & iuris illam corroborans, ac corrigens se de opposito, quod senserat. Tomo 2. quaest. 263. art. 3. §. sed concludendo dico. Ex quo iam cessat censura Portel in addit. ad dubia Regularia verb. Episcopus, num. 5. Sicque eundem refert, & sequitur P. Villalobos 2. p. Summa tract. 35. diff. 5. num.

Trid. Sess. 25.
c. 14. de regu.

Trid. Sess. 25.
c. 16. de reg.
Cap. 5. de re.
gul.

Trid. Sess. 22.
de obseru. &
quæ. in miss.

sum. 17. idem tenet Sanchez lib. 7. de matrim. disp. 33. num. 22. & lib. 6. decalog. cap. 1. num. 14. quod & probatur aperte ex cap. 1. §. in eos autem, de privileg. in 6.

RETRACTATIO IX. De Guardiano eligente confessarium.

GUARDIANI, Priores, & alij prælati locales inferiores non habentes iurisdictionem quasi Episcopalem non possunt eligere simplicem Sacerdotem, vt eos absoluat, sed approbatum à Generali, vel Prouinciali ad audiendas confessiones, non obstante cap. vlt. de peniten. & remiss. Imò nec ipse Generalis, vel Prouincialis extra Ordinem possunt eligere confessorem sibi non subditum, qui non sit approbatus à suo Ordinario, idque probatur à fortiori, nam Episcopo non licet eligere confessorem sibi non subditum, nisi à suo Ordinario approbatum, per quandam declarationem Cardinalium, quam Auctor refert Tomo 4. Summa cap. 67. num. 15. vbi de opposito se corrigit quod scripserat. Tomo 1. quaest. 20. art. 28. Vide P. Villalobos 1. p. Summa tract. 9. diff. 55. num. 4. oppositum resoluente quoad prælatos superiores habentes iurisdictionem Episcopalem, & quoad inferiores prælatos conuentuales, docet Suarez tomo 4. de penitent. disp. 27. sect. 2. dub. 5. & tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 23. num. 8.

An autem religiosi possint virtute Cruciatæ eligere confessorem, vt eos à reservatis absoluat? Diximus latè supra resolut. 3. num. 24. & 25. vbi partem negantem rationibus, & multorum non infiræ notæ auctorum calculo probauimus, quam etiam nouissimè amplectitur doctissimus P. Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 16. à num. 2. eamque probat nouo, & solidiori (meo videri) seu irrefragabili iuris fundamento, Nam, inquit, omnes ferè Pontifices ad hoc citati, in suis bullis verbis vtuntur non tam concessiuis, quàm declaratiuis, vt patet ex bulla Pij Quinti ibi: *Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus idemque habetur clarius in decreto Gregorij XIII. pro Societate, vbi declarat, non esse, nec fore inquam mentis suæ, aut Sedis Apostolicæ, vt persona Societatis, &c.* Item Alexander III. in fauorem Cisterciensium similiter declarauit, non esse sua mentis, &c. & tandem post alios Pontifices, Clemens Octauus in sua bulla edita anno 1599. die 23. Nouembrii: *Perpetuo declarat, concessionem Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi confessorem, & absoluendi à reservatis in Religiosis vtriusque sexus quorumcumque Ordinum, & congregationum locum minime habere, sed sua intentionis esse, quod in prædictis dispositioni suorum prælatorum sint subiecti.* Ex quibus omnibus satis colligitur, hanc non fuisse restri-

tionem, sed iudicam bullæ declarationem, ac proinde & esse perpetuam, nunquamque reuo cari, & esse vniuersalem. Quod autem sit perpetua, & valeat pro temporibus futuris, probat idem Suarez ibidem num. 5. ad finem, quia tenor, inquit, bullarum subsequens est omnino idem, & immutatus, præsertim quoad extensionem, seu comprehensionem personarum, quæ privilegijs bullæ uti possunt, & solum certo numero annorum v. g. sexto quoque anno, nouam à Sede Apostolica accipit confirmationem, vel renouationem, eodem, inquam, manente tenore bullæ: ergo si antea concessio Cruciatæ non comprehendebat personas religiosas, vt prædicti Pontifices declarant, nec modò comprehendet, nam noua extensio ad illas non censetur fieri, nisi id explicetur noua aliqua clausula, seu verborum declaratione, vt per se patet. Hæc Suarius.

RETRACTATIO X.

De iuramento non sumendo à testibus apud Regulares.

CONSVETUDO apud quasdam Religiones de non sumendo iuramentum à testibus, sed tantum præcipiendo sub obedientia, & in virtute Spiritus Sancti, vt veritatem aperiant, legitima est, & in praxi seruanda: nã cū Regulares in suis causis procedant simpliciter, & de plano, apicibus iuris postpositis, deserere autem iuramentum pertineat ad solemnitatem iuris positum, ad tale iuramentum à testibus sumendum non tenentur. Ita expressè tenet Auctor Tomo 4. Summa cap. 153. num. 7. vbi se corrigit de opposito, quod dixerat Tomo 2. quæst. 13. art. 3. & quæst. 120. art. 3. Cuius sententia in spe & iure communi, de quo in cap. nuper 51. de testib. verissima erat, tradit etiã Alderete de religiosa disciplina tuenda lib. 1. cap. 9. nu. 6. Ad quod vide apud Bullatium quandam bullam Bonifacij VIII. ¶ Idem expressè tenet P. Miranda tomo 1. Ordin. iud. quæst. 18. art. 4. vbi à simili per iuramentum desumptum super femur Abrahæ à seruo suo, de quo Genes. 24. probat obedientiam, tanquam quid sacrum, per quod Religiosi à secularibus distinguuntur, verè & propriè esse iuramentum, seu quandam iurandi formam introductam apud Regulares, quæ ad minus habet vim, & robur iuramenti. De quo Panormitan. in dist. cap. nuper, de testibus. Farinac. de testibus, quæst. 74. à num. 1. vsq; 19. Simancas.

de catholic. instit. tit. 64. num. 8. Paz in praxi tomo 1.

p. 1. in 8. tempore num. 107. & alij relati à

Miranda sup. art. 2. & 3.

(.)

RETRACT.

RETRACTATIO. XI.

De poenis subornatoris apud Regulares.

POE N A S Excommunicationis, & priuationis perpetuæ à voce actiua, & passiuæ, ac inhabilitatis ad officia positas à Pio V. & Gregorio XIII. ac innouatas à Paulo V. contra subornantes in electionibus Regularium incurrere subornatores, etiam non secuto effectu electionis, pro quo subornatur, constanter tenet Auctor. Tom. 4. Summa cap. 141. De opposito se corrigens, quod resoluerat. Tom. 2. quæst. 56. art. 2. quia, inquit, sufficit actio subornantis non consummata ad inducendam consummatam transgressionem præcepti, & peccatum mortale. Vnde impetrans literas fauoris, nec peruenientes ad manus electorum, adhuc incurrere videtur dictas poenas, ex eadem ratione. Ignorans tamen dictas constitutiones, saltem in foro animæ, non est iudicandus earum incurrisse poenas, item nec Moniales impetrantes similes fauores. De quo Suarez de censuris disp. 4. sect. 3. num. 5. Vbi idem ferè probat in eo, qui actum facit consistentem in quadam successione continua, ex traditis ab Vgolino de censuris tab. 1. cap. 20. §. vltim. nu. 7. additque non esse necessariam hanc limitationem, quia, inquit, hic, & in similibus exemplis ipsa actio, vt est in fieri, est consummata transgressio talis præcepti, dummodò talis sit, vt ad peccatū mortale sufficiat.

RETRACTATIO. XII.

De Dispensatione in irregularitate ex homicidio iusto proueniente.

EPISCOPI, Et prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario iusto patratum in bello iusto, vel per iustam iudicis sententiam, talis enim occisio iusta non est homicidium voluntarium exceptum in Concilio Tridentino, sed tantum homicidium iniuste patratum contra quintum præceptum Decalogi. Ita expressè tenet Auctor. Tom. 3. Summa cap. 223. nu. 1. & 2. Quod & prius probauerat, Tom. 1. quæst. 24. art. 1. vbi se corrigit de opposito, quod olim sentierat. Tom. 2. quæst. 105. art. 2. Vidè supra resol. 52. de dispensac. numer. 23. & 24. & Bullam Pauli III. apud Bullarium.

RETRACT.

RETRACT.

Bulla 2. Bonifac. 8.

Genes. 24.

Trid. sess. 24. c. 6. de reser. Bull. Pauli 3.

RETRACTATIO. XIII.

*De Nouitijs gestantibus habitum indistinctum à
professis.*

NOVITIVM Sacerdotem ob honorem Sacerdotij habitu professorum indutum, ac illum deferentem per annum, & tres dies, videntibus prælatis non censi tacite professum, iuxta cap. constitutionem, cap. 1. de Regular. in 6. & Clemen. eos, eodem titol. tenet Auctor. Tom. 4. summa cap. 54. num. 1. vbi se corrigens exponit, quod olim senserat. Tom. 3. quæst. 17. art. 2. quia, inquit, habitus indistinctus à professis, quem gestat, nunquam illi conceditur ad ius, sed ad honorem, & reuerentiæ sacerdotalis dignitatis intuitu, absque vilo prorsus consensu ex parte Ordinis, vel intentione ex parte Nouitiij ad talem professionem tacitam eritendam: actus autem agentium non operantur, nec se extendunt ultra voluntatem, seu intentionem eorum iuxta l. non omnes, ff. de rebus creditis, & cap. vltimum, de prebendis. vide supra de professione nouitiouru, resol. 101. n. 53. De quo Nauar. lib. 3. conf. 41. in fine, de Regularibus, & comment. 4. de Regularibus, n. 73. & 74. Sanchez lib. 5. Decalogi cap. 3. à num. 14. præcipue num. 31. P. Miranda in explicat. Regulæ ad cap. 1. Regulæ cap. 46. & to. 1. Manu. q. 24. art. 9. & 10. Portel verb. Professio quotuplex num. 4. circa finem, vbi aduertit, & consulit, quod non concedatur talis habitus indistinctus nouitio, etiam sacerdoti, vel viro alijs præstantissimo, vt vitentur lites.

RETRACTATIO. XIII.

*De Dispensatione super transitu ad laxiorem
Religionem.*

ATTE NTO Iure communi prælatus inferior à Papa potest licentiam transeundi facere ad Religionem strictiorem, imò, & ad æqualem, sed ad laxiorem soli Pontifici reseruat ex glossa in cap. cum singula, verb. canonicè de prebend. lib. 6. & expressè diffiniri videtur in Tridentino Concilio. Quod adeò verum est, vt facultas facta à Papa absque iusta causa nullius sit valoris, peccabitque illam sic concedens, vt in superioribus diximus de transitu ad aliam Religionem resol. 122. num. 65. Ita Auctor. Tomo 4. summa cap. 113. num. 7. de

trid. ses. 25.
de Reg.

de opposito se corrigens, quod dixerat. Tom. 3. quæst. 52. art. 9. quidquid in oppositum dicat Sayro decif. 55. de Regularibus, vbi resoluit, quod non obstante dicto Tridentino Decreto, & iure communi Generalis, & superior Religionis ad laxiorem, etiam Religionem transiitum concedere potest, cum mens, & intentio Concilij non fuerit, iuridicas tollere facultates. Ita refert Barbosa dicto cap. 19. de Regularibus, num. 7. At sententiæ nostri Auctoris adhaerent Syluest. Nauar. infra citandi, Mandosius de signati. gratiæ verb. licentiæ column. 8. versic. quoad minorem, & alij plures, quos refert Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 50. & 51. vbi latè rem tractat vsque ad num. 70. & expressius Suarez veriore iudicat hanc sententiam tom. 4. de Religione lib. 3. cap. 11. num. 17. vsque ad 20. & num. 14. & 15. talem facultatem sine causa à Papa datam, & professionem virtute illius factam ipso facto irritam esse, asserit. De quo P. norm. in cap. non est, num. 6. de Regularibus, Syluest. verb. Religio 4. quæst. 2. Nauar. in cap. statuimus, num. 12. & conf. 56. de Regularibus. Azor inst. mor. p. 1. lib. 12. cap. 15. quæst. 2. Reginal. in praxi fori poenit. lib. 18. cap. 29. à num. 412. Friloannes à Cruce de stat. Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 3.

RETRACTATIO. XV.

*De Confessarijs famulorum Monasterij ab
Episcopo approbandis.*

REGVLARES Ad audiendas confessiones suorum famulorum, seu familiarium secularium ab Episcopo diocesis necessario præuiam debent approbationem obtinere, iuxta Trident. Concil. Decretum. Ita expressè Auct. Tom. 2. quæst. 67. art. 1. Vbi se corrigens mutauit sententiã de opposito, quod senserat. Tom. 2. 1. quæst. 56. art. 14. De quo Barbosa in Remif. ad Triden. d. cap. 15. num. 77. vbi resoluit ex Reginal. libr. 1. fori poenitent. numer. 174. quod approbatio ad audiendas confessiones secularium requiritur, etiam in Religiosis habentibus priuilegium eas audiendi. Idem expressè docet Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 19. nu. 7. versic. Vnde quatenus.

RETRACT.

RETRACTATIO. XVI.

De inducentibus ad electionem sepulturæ.

CLERICVM, vel Religiosum inducentem aliquem ad uen-
dum, vel iurandum electionem sepulturæ apud propriam Eccle-
siam incurrere excommunicationem positam in *cap. auimarum periculis;*
de sepul. lib. 6. etiam non securo effectu sepulturæ intrepidè tenet, Auctor
Tomo 4. summa cap. 130. num. 7. ubi ad cor rediens de opposito se corrigit,
quod dixerat. *Tomo 3. quæst. 58. art. 7. §. quinto circa,* quia, inquit, verba
prohibitionis iam hic fortuantur suum effectum, siquidem actus talis in
dactionis consistit in quadam successione continua, qui ubi primum in-
cipit, iam pro consummato habetur, ut in simili de subornatione ad of-
ficia, diximus supra retract. 11. Atque ita in hanc partem se inclinat Sua-
rez (quanuis oppositum probabile iudicet) *tom. 5. de censuris disputat.*
22. sect. 4. nu. 26. & faciunt tradita ab eodem ibid. disp. 4. sect. 3. num. 5.

RETRACTATIO. XVII.

De eo, qui absque electione sepulturæ decedit.

DECEDENS Sine electione sepulturæ sepeliendus est
apud sepulcrum parentum, non verò abavi, & aliorum ascen-
dentium, sepultura enim inter mortuos comparatur domici-
lio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum,
& non aliorum ascendentium, *l. assumptio. ff. ad municip. cap. fraternitatem,*
de sepulcr. ubi DD. Ita Auctor *d. cap. 130. addit. summa num. 12.* ubi se
corrigit de eo, quod olim scripserat. *Tom. 3. quæst. 58. art. 8.* De quo Bap-
tist. Salis in summa titul. sepultura 1. fol. 227. pag. 2. colum. 2. Syluest.
verb. sepultura, quæst. 8. Idem post Oldradum *conf. 25. & Syluestrum*
docet P. Villalob. 2. p. sum. tract. 3. diff. 3. num. 4.

RETRACTATIO. XVIII.

De Religioso proprietario priuando Ecclesiasti-
ca sepultura.

FRA-

FRATER Minorita inuentus mortuus cum bursa denario-
rum non est statim priuandus Ecclesiastica sepultura, quia de
eo, sicut de alijs Religiosis præsumi debet de peccato peeni-
tuiffe, vel denarios esse alienos, & non proprios. Vnde si satis
probabilia indicia adsint in dicto Fratre ad credendum, pecuniam esse
alienam, vel creditam ad erogandum, vel restituendum, non est punien-
dus tam graui poena priuationis à sepultura Ecclesiastica. Ita constan-
ter tenet Auctor. *Tom. 4. sum. cap. 131. circa finem.* ubi se corrigit de opposi-
to, quod senserat. *Tom. 3. quæst. 61. art. 1. ad finem.* Pro quo maxime aduer-
tere oportet, quod quando Religiosus est sacerdos ob dignitatis excellen-
tiam cautè, & cum magna circumspectione procedendum est, prius
quam Ecclesiastica priuetur sepultura, licet enim præsumatur in pec-
cato decessisse, adhuc tamen in facto omninò occulto non est illa priua-
dus, nam si uiuus cum tali pecunia occultè inuentus non potest publi-
cè puniri, neque diffamari, à fortiori, nec mortuus licebit tam graui poe-
na ac publica puniri, quia non potest se purgare. Ad quod facit illud,
quod refertur *4. Regum cap. 9. de Iehu rege Israel,* qui impijssimæ Te-
zabel iustissimè occisæ detulit honorem sepulturæ: *sepelire,* inquit, *eam*
quia filia regis est: quod optimè ad rem facit, sacerdotes enim in lege gra-
tiae sunt Regibus præstantiores: *Regale sacerdotium,* vocat eos D. Petrus.
De quo Syluest. verb. sepultura, num. 11. Nauar. lib. 3. *conf. 75. de Regu-*
laribus, num. 3. & 17. in 1. editio. Portel verb. sepultura, num. 11. quidè
tenent, & meritò assentit Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 20. num. 13.

4. Reg. 9

1. Pet. 2

RETRACTATIO. XIX.

De subsidio non soluendo de tertijs Decimarum
Regalium.

LAICI, qui possident tertias decimarum à Rege non te-
nentur de his soluere subsidium: Sic nouissimè censet Auctor.
Tomo 4. summa cap. 142. num. 5. ubi mutat sententiam, quam pro-
bauerat. *Tom. 3. quæstion. 74. artic. 6.* Ratio, qua mouetur, ea est,
quia huiusmodi tertiæ semel locatæ, & conductæ à laicis induunt na-
turam reddituum merè temporalium, & separatæ existunt auctori-
tate Apostolica ab administratione Ecclesiæ. Illud tamen Auctor in fine
dicti articuli 6. verum esse profiteretur, quod si huiusmodi Tertie à laicis
distrahantur, Gabella ex tali venditione deducenda est, cum hæc non
ratione rei, nec personæ, sed ratione contractus imponitur. Idem do-
cet Gutierrez tract. de Gabellis, quæstion. 42. num. 1. Lañarte de deci-
ma vendit. cap. 12. à num. 28.

§§§§

Plura

Plura de his Tertijs, & precipue, an iudices seculares possint cognoscere de causa Tertiarum? Affirmatiue resoluunt Rebusfus de decimis quaest. 10. num. 39. Couar. practic. capit. 35. num. 2. Garcia de Expensis capit. 9. numer. 93. Perez l. 1. titul. 5. lib. 1. ordinam. versicul. potest tamen, pagin. 130. Gutierrez lib. 1. practic. quaestio 14. Cabedo 2. part. decif. 63. omnium optimè Petrus Barbosa, l. 1. tit. 34. a. numer. 40. ff. soluto matrimonio.

RETRACTATIO. XX.

De Mendicantibus, an sint capaces beneficij Curati.

PATREM affirmatiuam ex Auctore nouissimè. *Tomo 3. Summa cap. 30. num. 3. resoluimus supra resolut. 15. num. 51.*

RESOLVTIO. CXLII.

Quæ tota est in additamentis, seu prætermisissis ad nonnullas Resolutiones præcedentes.

ADDITIO. I.

Ad resolut. 10. de appellationibus.

QVAMVIS multa congefferim in notis ad hanc resolutionem, illud tamen adnotare omisi, quod appellatio duplex est, altera expressa, altera tacita. Expressa illa dicitur, quæ verbis expressis fit, l. 2. ff. de appellat. Tacita verò, cum quis facta, non verbis appellat. Huius autem tacitæ appellationis duo exempla exhibeo. Primum est, cum quis appellationis causa iter ingressus est, vt. Sedem Romanam prouocaret, cap. suggestum, l. 5. cap. dilecti, 52. de appellat. cap. 1. de cleric. peregrin. vel etiam si nuntium destinaret appellationis prosequendæ causa, cap. ad hac 30. de appellat. explicat. lacé Lancelot. de attent. 2. part. capit. 12. ampliat. 15. Secundum exemplum

plum est, cū quis se & sua Sedis Apostolicæ protectioni subiecit, cuius tacitæ appellationis ille erit notabilis effectus, vt per hanc subiectus ita ab Ordinarij potestate eximatur, vt postea ab Ordinario non possit vlla sententia condemnari, imò defacto lata tanquam attentata, & irrita denunciatur, text. elegans in cap. ad audientiam 34. de appellat.

2. Cū quone repugnent, cap. recepimus 8. c. ex parte 18. de privilegijs, vbi dicitur per receptionem sub protectione Sedis Apostolicæ exemptionem ab Ordinario non induci, notant post Antiquiores ibi, Mascard. de probat. conclus. 713. num. 2. Gail lib. 2. obseru. capit. 54. num. 4. Respondent gloss. verb. nostre in dict. cap. ad audientiam, Clezello tract. de appellat. cap. 5. num. 36. duos casus esse separandos. Primus est, cum quis generaliter subijcitur sub protectione Sedis Apostolicæ, & tunc non eximitur ab Ordinario, & in hoc casu explicandi sunt, text. in d. cap. recepimus 8. d. cap. ex parte 18. & ratio est, quia tunc non id agit, vt videatur tacite appellare, sed ad alium finem dirigit actum subiectionis, vt notat Vvamesius in dict. cap. ad audientiam, num. 3. Vnde illud genus diplomatis, quo quis se, & sua in Principis protectionem etiam specialem infinnat, de iurisdictione Ordinaria nihil detrahit, vt rectè ait Ant. Faber in suo Codice lib. 3. titul. 12. diffinition. 5. & de his rescriptis agit tit. 9. lib. 8. nou. Recopilat. & apud Lusitanos Ordinam lib. 5. titul. 129. Secundus casus est, cum quis pendente causa in iudicio propter grauam sibi illatum, vel comminatum implorat patrocinium Sedis Apostolicæ, & in hoc casu cum talis subiectio specialis sit, vim appellationis subit, ac proinde non mirum si appellationis effectus, suspensionis scilicet nõ denegetur, atque idè ab Ordinarij potestate liberetur, & in hoc casu accipi omninò debet, text. in d. cap. ad audientiam 34. cuius textus ratio non subnititur subiectione orta ex protectione Sedis Apostolicæ, sed magis vi, & virtute appellationis tacitæ inductæ ex tali protectione, vt rectè exponunt ibi Præposit. à num. 3. Vvamesius, num. 3.

3. Vnde apparet non satis exacte Auctorem nostrum, Tomo 2. quaest. 63. art. 3. infine, scripsisse per receptionem in suam protectionem, quam sæpè Pontifices faciunt in privilegijs Religionibus concessis facile induci exemptionem à potestate Ordinariorum, argumento dict. cap. ad audientiam 34. d. c. dilecti. Hæc enim nostri Auctoris sententia his iuribus non probatur, cum ex nuper traditis constet, iura hæc non tractare de subiectione sub protectione Sedis Apostolicæ, sed de tacita appellatione, inter quam & illam notabile discrimen esse ostendimus.

4. Sic etiam non est approbandus Valasc. consultat. 105. a. num. 62. dum scribit Hospitalia, quæ sub immediata Regum protectione sunt, esse eximenda à potestate Ordinarij, iuxta Trident. ses. 22. de reformat. cap. 8. Ordinam. Lusitanicæ lib. 2. titul. 62. §. 42. ex ea ratione, quia cum res manu Principis afficitur, ab eius potestate non exeundam sine causa. Quæ Valasci ratio cum supra traditis pugnat. Quare verosimilius est

Ssss 2

legiti-

Trid. ses. 22.
c. 8. de reformat.

legitimam huiusce rei rationem petendam ex præeminentia Regiæ dignitatis, ex cap. vltim. versicul. nec aliquis de officio delegat. in 6. quam rationem ad varias quæstiones exornant Couar. practicar. cap. 26. num. 2. & plures alij, quos refert Cenedo ad Decretales collect. 79. à nu. 2.

ADDITIO II.

Ad resolutionem 15. de beneficijs:

MULTA de hac materia congestimus in notis. Illud nunc addo, quod breuiter memini tetigisse. *Ibidem, num. 28. infra*, an scilicet capellania fundata in Ecclesia Regulari censeatur in dubio Regularis, an verò secularis? Dixi in dubio Regularem censeendam, quam sententiam aperte probat Auctor. *Tom. 1. quæst. 34. art. 3.* vbi existimat, propter solam fundationem capellaniam in Ecclesia Regulari manere Regularem, pro cuius sententia potest non ineleganter expendi textus in *l. Minutius 61. infra*, ff. de rei vindicat. l. 7. ff. de diuersis, & temporal. Auctoris sententiæ ultra Rebusum, fauet Malcardus de probat. conclus. 172. nu. 17. Sanch. lib. 7. Decalog. c. 29. num. 27. vbi docet, Capellantias præsumi esse Regulares ex eo solum, quod sint fundatæ in Ecclesijs Ordinum. Hanc tamen nostri Auctoris sententiam licet stricta iuris ratione inspecta, verissimam agnoscam, limitandam tamen censeo, nisi huiusmodi capellaniam à secularibus fundatam sint in Ecclesijs Regularibus, non vt à Regularibus obtineatur, sed à secularibus, quæ ratio præcipue facere debet, vt hæc capellaniam præsumatur secularis, cum pro secularibus fundetur, licet in Ecclesijs Regularibus, & ita de hac re consultus docet Garcia in additionibus ad tract. de beneficijs 7. p. c. 10. nu. 37. versu sed hoc non obstante. Sanch. d. num. 27. vbi sic etiam limitat, nisi per seculares teneri solitæ sint.

ADDITIO III.

Ad resolutionem 33. de conseruatoribus:

PLVRA de hac materia diximus, nunc addo *l. Regiam 1. tit. 8. lib. 5. Recopilat. Petrum Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 21. num. 25. Valasc. consult. 152. à num. 1. Zeuallos communium 4. tom. quæst. 897. à num. 697. Thusc. pract. Litera. C. conclus. 760. Molina de iustit. tract. 5. disput. 29. omnium latius Monota per totum tractatum de Conseruatoribus, qui omnes multa de hac materia prosequuntur.*

25. Illud præcipue adnotare licet, sententiam Auctoris, de qua di-

868

cta resol. 33. num. 12. dum probat, Regularium Conseruatores posse procedere contra debitores ex causa civili, improbasse Gutierrez. libr. 3. Pract. quæst. 9. à num. 8. Tusc. de visitatione lib. 2. cap. 23. num. 5. Cabedo diuersor. lib. 3. cap. 18. num. 4. Zeuallos d. quæst. 897. à nu. 711. Quia tamen noster Auctor in multis, quæ in proposito dixerat Gutierrez d. quæst. 9. ad eum illum carpit, & reprehendit, vt coegerit à nostri Auctoris impugnationibus se liberare lib. 4. pract. quæst. 63. quam totam in præfata defensione consumpsit. Id circò non absere erit, rem iterum tractare, & sanè quantum breuiter potero quid de ea sentiam aperiam sequenti- bus conclusionibus.

3. Prima sit. Conseruatores dati locis Religiosis, aut Regularibus, etiam in forma iuris communis possunt contra debitores civiles procedere, quando de debitis manifestè constat per publicum instrumentum, vel per confessionem partis, vel per sententiam transactam in rem iudicata tam, & debitores nolunt soluere, quia tunc manifesta iniuria fit Monasterijs iuxta terminos, cap. 1. cap. vltim. de offic. deleg. in 6. Ita Auctor expressè *Tom. 1. quæst. 65. art. 12. §. secundo probatur, & §. ex quibus*, vbi id multis alijs rationibus, & auctoritatibus corroborat contra Gutierrez, quas hic non licet repetere.

4. Secunda conclusio. Multo maiori ratione idem dicendum est, si Conseruatores Religionum ex forma suarum litterarum plenissimam potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis, vt puta de civilibus, criminalibus, mixtis, & iudicalem indaginem requiruntibus, quo modo Benedictus XI. & Sixtus III. Minoribus, Eugenius III. & Nicolaus V. Ordini D. Hieronymi, Pius V. & Gregorius XIII. Societati concessere, quorum Bullas apud Bullarium relatas inuenies supra resolut. 33. num. 12. Ita Auctor late per totum d. art. 12. nec dissentiunt Gutierrez dict. quæst. 63. à num. 3. Cabedo d. cap. 18. num. 5. Probatur, quia licet in dubio semper huiusmodi Conseruatoriæ ad iniurias, & violentias manifestas referri soleant iuxta d. cap. 1. & vlt. de offic. deleg. in 6. id tamen locum non habet in Conseruatorijs amplissimis, ex quibus aperte constat, voluisse Pontifices naturam Conseruatorum immutare, vnde non mirum si possint virtute talium priuilegiorum de debitis civilibus cognoscere.

5. Quæ sententia confirmari potest ex Tridentino, vbi postquam prohibuit Conseruatores de debitis civilibus cognoscere, in versu. *Provisas* Conseruatores Religionum, & similes excipit, quas conseruatorias ex nullâ parte diminutas esse declararunt Cardinales in d. cap. 5. Vnde videtur succedere Regula *l. cum Prator. 12. ff. de iudic.* Neque vim huius decreti efugiet, qui dixerit exceptionem Tridentini, & declarationem Cardinalium tantum concludere, hos Conseruatores non comprehensos sub eiusdem prohibitione, & restrictione, non tamen per hoc dispensare, sub quâ forma, & in quibus causis procedere debeat, quæ id

869

om. 151

omissum relinquens dispositioni iuris communis. Nam respondendum est, id verum esse posse, quando privilegia dubia essent, non item quando amplissimam potestatem tribuant, cuiusmodi sunt Conferuatores Religionum, & vniuersitatum, quas Tridentinum à priuatis Conferuatorijs excipit.

6 Tertia præc. At verò si Religiosi sint Rei nõ corã cõseruatoribus; sed corã suis prælatis pro debito civili cõueniri possunt, *dist. c. 1. de offic. deleg. in 6.* iuncta regula *l. non debet. ff. de regul. iur.* Ita cum Auctore *dist. quæst. 65. art. 13.* diximus supra resol. 33. num. 14. A qua sententia immeritò recessit Gutierrez infra citandus. Pro quo non faciunt verba litterarum, quibus huiusmodi conferuatoria frequenter conceduntur, dum habent, *sive actores, sive rei sint*, nam intelligenda sunt respectu causarum, de quibus ipsi Conferuatores aliàs possunt cognoscere, non verò respectu debiti civilis.

Trid. ses. 7. c. 24. de refor.

7 Multò minus obstat Tridentinum *ses. 7. de reformat. capit. 14.* verbi *addendo*, vbi disponitur, Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum conueniendos esse coram locorum Ordinarijs, etiam si iudicem habeant aliàs à Sede Apostolica deputatum: In alijs verò causis tunc demum coram eisdem Ordinarijs pro debitis conueniendos esse, quando ipsi Regulares iudicem non habuerint. A contrario ergò probare videtur Tridentinum iudicem habentes (prout habent, si habeant Conferuatorem) coram illo esse conueniendos. Ita per hoc decretum sic expensum docent Gutierrez *dist. lib. 3. quæst. 10. nu. 2.* Flamin. *de resignat. quæst. 11. nu. 9.* Zeuallos, *d. q. 897. à num. 813.* testantes esse vsu receptum, & videtur probare declaratio Cardinalium *d. ses. 14. cap. 5.*

8 Sed respondendum est, Tridentini Decretum non ob stare, tùm quia tantum loquitur de Regularibus extra Monasterium degentibus, vt rectè explicat Auctore, quidquid eius explicationem postea idem Gutierrez *lib. 4. pract. quæst. 64.* contendant improbare, ac se insuper ab eiusdè impugnationibus liberare tres casus distinguens. Tùm etiam quia dictum Tridentinum ibidem tractat de Regularibus, qui alias habent conferuatores, vt patet ibi: *Conferuatorum deputatiombus*, quæ clausula etsi posita infine, ad omnes casus præcedentes referenda est, *cap. secundo requiris 42. de appellat.* & tamen in illis terminis ait Tridentin. quod si Regulares iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur: ergò illa exceptio: *si ipsi iudicem non habuerint*, non est intelligenda de iudice conferuatore, sed de alio à Sede Apostolica deputato, ita vt non sufficiat Regulares habere conferuatorem ad effectum, ne coram Ordinario pro causis civilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutierrez, itemque practicæ illæ, & modi procedendi, quos ipse *ibidem*, ponit.

9 Maneat igitur hodie Regulares, & eorum Conuentus pro debitis civilibus, vt potè exemptos esse conueniendos, vel apud suos superiores;

iores, qui sunt eorum iudices Ordinarij, vel apud Romanum Pontificem, seu eius Legatum in Prouincia existentem de iure, iuxta *cap. 1. de verbor. signifi. in 6. cap. si Abbatem 36. de elect. in 6.* glossam vltim. ab omnibus receptam in *cap. 1. de offic. legat.* Apud Lusitanos verò coram Prætoribus ciuiliù causarum posse conueniri fertur, *ex ordinat. lib. 2. tit. 1. in principio* que practicari dicitur in eo Regno, etiam si existat in illo Nuntius Apostolicus, virtute consuetudinis immemorialis. De huius tamen legis iustitia multum dubito tanquam exemptioni Ecclesiasticæ, & Religionum contraria, nisi à Romano Pontifice sit permissa.

ADDITIO. IIII. Ad resolut. 9. de matrimonio.

Diximus *ibidem num. 1.* Religiosos de facto matrimonio contrahentes affici sententia excommunicationis, de qua in *Clem. vnica de consanguinit.* sic est explicandum, vt ad incurrendam eam poenam non sit necesse consummare matrimonium, sed sufficit Religiosos per verba de præsentibus contrahere. Ita cū *glossa ibi, verb. contrahere*, docent plures, quos refert, & sequitur Sanch. *lib. 7. de matr. disp. 48. n. 6.* non tamen sufficiet contrahere sponsalia de futuro, vt post antiquiores docent Tiraq. post leges conubiales, *gloss. 2. nu. 18.* Suar. de cens. *disp. 23. sect. 5. nu. 20.* Gutierrez *lib. 1. can. c. 22. nu. 46.* Sayro *lib. 1. Theaur. c. 35. n. 17.* citati à Sanch. *lib. 1. de matr. disp. 12. n. 2.*

2 Quæ traditio ea ratione probatur, quia leges de matrimonio loquentes locum habent in sponsalibus de præsentibus, *ex cap. vltim. de frigid. cap. 1. c. 2. de matrim. contract. cap. per tuas 12. qui filij sint legit. l. penult. ff. de donat. inter. l. penult. C. incest. nupt.* citati à Sanchez *lib. 1. de matrim. disput. 1. num. 4.* Quæ ratione dum in *cap. 3. versic. nec ille, de sentent. excommunicat.* dicitur, maritum clericum, vel Religiosum cum vxore inuentum percutientem liberari à censura, *cap. si quis suadente 17. quæst. 4.* est sanè id accipiendum, vt etiam locum habeat in sponsa de præsentibus; argumento, *l. 4. ff. fund. dot. l. si sponsa 74. ff. iur. dot. l. non sine, 5. C. bon. qua liber. l. 2. §. si sponsa. ff. privileg. credit. l. item 15. §. sponsum. ff. de iur. ijs.* docent cum *gloss. in d. c. 3. verb. cum vxore*, Couar. de spons. *r. p. c. 1. nu. 16.* Sanch. *d. disp. r. nu. 6.* Gutierrez de matr. *cap. 1. à nu. 13.* Suar. de cens. *disp. 22. sect. 1. nu. 36.* Farinac. in praxi *tom. 3. quæst. 12. nu. 73.* Egidius *tom. 2. de sacram. disput. 14. nu. 196.* qui ferè omnes improbant Couar. dum id extendit ad sponsum de futuro, vt si percutiat, saltè à censuræ referuatione liberetur, à cuius traditione etiam recedit Riccius in praxi aurea *resol. 2. 81.*

3 Cæterum aliquando sub appellatione matrimonij non veniunt sponsalia de præsentibus, idque cum legis intentio, aut subiecta materia copulam exigit, vt docuit Bald. in *capit. capellanus, infine, de ferijs.* Exem-

pla profero. Primum in l. 55. *Taur. hodie l. 2. tit. 3. lib. 5. Recop.* circa prohibitionem contrahendi à muliere sine licentia mariti, quæ prohibitio cessat in sponsa de presenti, Couar. de spons. 2. part. c. 7. §. 1. num. 4. Gutier. de iurament. 1. part. cap. 1. num. 58. Azeued. in dict. l. 2. num. 5. & 6. Secundum est in l. 2. tit. 9. lib. 5. *Recoplet.* circa lucra, quæ constante matrimonio inter coniuges communicantur, quæ communicatio locum nõ habet in matrimonio rato, Mariengo in d. l. 2. gloss. 1. à num. 1. & ibi Azeuedo à num. 14. Gutier. d. cap. 1. num. 56. Gama decis. 375. vbi Flores de Mena in addit. Garcia de coniugali, ac quæst. à numer. 5. Morquecho lib. 2. de diuis. bonor. cap. 11. à num. 3. Tertium exemplum est apud Lusitanos, in *Ordinat. lib. 4. tit. 16. §. 1.* vbi etiam, vt communicatio omnium bonorum fiat inter coniuges, non sufficit matrimonium ratum, sed requiritur consummatum, ex copula quæ non præcedat, sed subsequatur matrimonium, vt contra Gama decis. 124. num. 1. rectè post Costa, §. si arbitrato ampliat. vltim. num. 2. docet Barbosa in *Rubrica 2. part. num. 110. ff. solut. matrimonio.*

ADDITIO. V.

Ad resolut. 28. de Commendatarijs.

QUÆ diximus in hac resolutione, num. 10. circa matrimonium ratum, quod soluitur per professionem in Religione D. Ioannis Baptistæ, probant etiam Barbosa in *Rubrica 2. part. num. 82. ff. solut. matrimo.* cum pluribus Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. num. 8. ex regula *capit. 2. cap. ex publico de conuers. coniugar.* Vnde deducitur, sub nomine Religiosorum hos Milites comprehendi in omnibus iuribus, seu dispositionibus, quæ Religiosorum mentionem faciunt, siue sint fauorabiles, siue odiosæ, vt docuit, *glossa. 2. in Clement. 1. de decim. Nauar. conf. 12. de regular. numer. 2. noster Auctor. 2. tom. quæst. 2. art. 7. Azorius 2. part. mor. lib. 13. capit. 4. quæst. 4. Gratianus discept. 2. tom. cap. 363. à num. 21.* Non idem dices in cæteris Militibus, hi enim cum non sint Religiosi propriè, vt docent inumericitati à Barbosa tract. de potestat. Episcopi 2. part. allegat. 12. num. 16. nulla iuris dispositio de Religiosis locuta ad hos Milites pertinebit.

2 Illud tamen videamus, quod in hac resolut. 28. adnotare omisi, quo nam iure nitatur consuetudo Hispaniæ, qua receptum, est Regem solere promittere cõmendas vacaturas, & quod magis est, promittere præsentare aliquos in Ecclesijs sui patronatus, in genere ob benemerita, & seruitia, de hacque promissione Regiam prouisionem fieri in Lusitania, testatur Cabedo de patronat. Regiæ Coronæ cap. 14. & 15. Et sanè quoad atinet ad promissionem Ecclesiarum iure non potest illa consuetudo

suetudo subsistere, cum refragetur, *text. in c. vltim. de concess. prebend.* iunctis latè traditis à Garcia de benefi. 10. part. cap. 1. à num. 4. Ex solo ergò tacito Pontificis priuilegio vires accipiet, quod ad has promissiones, ex iusta tamen causa faciendas, concessum videri debet, argumto, *cap. super quibusdam. §. praterea de verbor. significat.* Quod verò ad præceptorias, seu Commendas pertinet, etsi prima fronte videatur huiusmodi expectatiuas non valere, cum conferantur per Regem tanquam per Magistrum Militiarium, qui cum ad instar prælati inferioris æssimetur, Cabedo d. cap. 15. num. 4. noster Auctor, *tom. 1. quæst. 36. art. 4.* non potest has expectatiuas concedere, vetante regula *c. 2. de concess. prebend.* Cæterum verius existimo id iuste facere posse. Ducor, quia huiusmodi Comendæ non sunt beneficia Ecclesiastica, ex veriori sententia, de qua Cabedo dict. cap. 15. à num. 7. noster Auctor *1. tom. quæst. 1. art. 6.* Gonzalez ad regul. 8. gloss. 8. à num. 55. Petr. Gregor. tract. de beneficijs, cap. 34. num. 2. & si aliter sentiat Valasc. consult. 108. num. 28. ergò cessat prohibitio dict. cap. 2. Deinde suadetur, quia hæc Commendæ non obtinentur cum titulo spirituali, qui est de natura beneficij Ecclesiastici, sed sola temporalitas percipitur, Cabedo dict. cap. 15. à num. 18. Auctor noster, *dict. artic. 6.* ergò &c. Atque ita docet Barbosa in collectaneis ad Decretales in d. cap. vlt. nu. 4.

ADDITIO. VI.

Ad resolut. 35. de Contractibus.

QUÆ de contractibus à Religiosis initis diximus, sunt etiã exemplificanda in contractu fideiussoris, Religiosi enim absque prælati, & maioris partis Capituli licentia fideiubere prohibetur, *cap. quod quibusdam 4. de fideiuss. l. 2. tit. 2. part. 5.* idem in clericis habetur, *in cap. 1. & 2. de fideiussorib.* seruata tamen ea differentia, quod fideiussio clerici defacto valida est, *cap. 3. de fideiussor.* Cenedo ad Decretal. collect. 164. num. 2. Gregor. in d. l. 2. Menoch. lib. 2. præsump. 46. num. 15. fideiussio verò Religiosi nulla est ipso iure, exornant Molin. de iust. tract. 2. disp. 549. num. 19. Azor moral. 1. p. lib. 12. cap. 11. quæst. 2. Rebello de obligat. 2. part. lib. 16. quæst. vnica nu. 16. Ant. Heringio de fideiussorib. cap. 7. à num. 243. Sanchez lib. 6. ad præcepta, cap. 14. à num. 38. vbi tamen num. 42. subiicit quod licet Religiosus in studio existens de licentia prælati sui possit contractus inire, non poterit tamen vtiliter fidei vberere, idem probat Surdus de aliment. tit. 8. priuileg. 97. num. 1.

2 Rursus etiam ex mutuo suscepto à particulari Religioso nõ obligatur Monasterium, nisi in eius vtilitatem versum probetur *dict. cap. quod*

quod quibusdam. Idem colligitur ex cap. 1. versic. cum enim de deposite. cap. 1. in fine de solut. Idem observatur in mutuo facto administratori civitatis, vel tutori. l. civitas 27 ff. reb. credit. l. 3. C. quando ex facto tutor. Exornant Molina de iust. disp. 300. à num. 2. Rebello 2. part. lib. 8. quæst. 2. sect. 3. latè Menoch. de arbitr. casu 432. à num. 2. plures citati à Cenedo ad Decretal. collect. 24. num. 1. Marc. Ant. Genuesis in pract. quæst. 139. Quid autem dicendum, si mutuum accipiat ab ipso Prælato, & Capitulo simul? adhuc desiderant Menoch. Molina. & Rebell. probationem versionis in utilitatem negant tamen Couar. lib. 2. variar. cap. 17. num. 3. Pennell. 2. 2. part. cap. 4. num. 68. C. resind. Mascard. de probationib. conclus. 1165. à num. 17. Bellef. desquisit. clerical. 1. part. titul. de clerico debito re §. 3. num. 40. Hæc autem probatio versionis fieri potest pervisum eiusdem, atque etiam per coniecturas, & præsumptiones iure probatas, glos. vltim. verb. *probanit. in auth. hæc ius. C. sacrosanct.* Menoch. lib. 4. præsumpt. 55. num. 4. Mascard. conclusion. 1166. Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 3. Cætera, quæ in hac materia mutui accepti à Religioso, seu etiam à prælato, hic præstringere instituti nostri ratio non finit; præterea ex DD. nuper laudatis, qui fuisse probe sequuntur.

ADDITIO. VII.

Ad resolut. 134. de Testamentis.

DIXIMVS In hac resol. num. 2. accedente Pontificis licentia Religiosum posse vtiliter testari, idem probat Bartholomæus à S. Fausto in Thesauro Religiosor. lib. 8. quæst. 66. vbi à quæst. 61. multa de testamentis Religiosorum tractat. Circa quam licentiam adhuc non nulla addere oportet. Primò, ut testandi facultas coangustetur ad vsus pios, non verò extendatur ad vsus profanos, Nauar. de reddit. quæst. 3. monit. 6. Molina lib. 2. de primog. cap. 9. num. 67. alter Molina de iust. disp. 141. & disp. 604. num. 5. & alij citati à Sanch. lib. 7. ad præcepta cap. 8. num. 51. Secundò, quod licentia expressè concedatur, Sanchez dict. capit. 8. numer. 55. Barthol. à S. Fausto d. lib. 8. quæst. 70. Tertio, quod non est necesse licentiam debere præcedere, sed postea superuenientem validum efficere prius testamentum à monacho absque illa contractum, quia cum voluntas sit deambulatione usque ad mortem, non intelligitur usque ad id tempus perfectum, & ideo satis est, ut valeat, quod habilitas testandi tempore mortis interueniat, ita Nauar. com. 2. de regular. à nu. 256. Gom. l. 42. Tauri num. 2. Matienço l. 3. glos. 3. num. 4. tit. 4. lib. 5. Recopil. Sanch. d. cap. 8. num. 60. Contrarium tamen docent Mandos. regul. 8. Cancell. quæst. 12. du. 13. Flamin. de resignat. li. 1. q. 7. à nu. 90. Gonz. ad reg. 8. glos. 47. n. 489.

AD D.

ADDITIO. VIII.

Ad resolut. 25. de celebratione Missæ.

DE Missæ sacrificio illa solum, quæ ad nostrum institutum pertinebant, tractauimus, reliqua de hac materia petenda ab Henriquez lib. 9. summæ per totum, Azor moral. 1. tomo lib. 10. cap. 18. & seqq. Couar. lib. 4. variarum c. 2. Vazquez ad 3. p. D. Thom. tom. 3. disp. 20. Reginal. in praxi lib. 29. à n. 143. vtiliter Barbosa tract. de offi. & potestat. Episcopi 2. p. allegat. 24. per totum, quem consule circa quæstiones plures, hac de re. & nouissime in collectaneis ad decretales in rubric. de celebratione Missarum à num. 3. adducens sacram Congregationem Concilij S. D. N. Urbani VIII. auctoritate sub die 25. Iunii, anno 1625. Vbi in hæc verba sanctè, & piè inter declarationes de celebratione Missarum censuit.

2. Deinde vbi pro pluribus missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis plura stipendia quantumcunque incongrua & exigua, siue ab una siue à pluribus personis collata fuerint, aut conferentur in futurum sacerdotibus, Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, hospitalibus, Societatibus, Monasterijs, Conuentibus, domibus, ac locis pijs quibuscuque tam secularibus, quam Regularibus, sacra Congregatio sub oblatione Diuini iudicij mandat, ac precipit, vt absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributa elemosyna præscripta fuerint, ita vt aliquin. q. ad quos pertinent, sua obligationi non satisfaciant, qui minò grauius peccent, & ad restitutionem teneantur. Id verò, vt d. incipit obseruetur exactius sacra Congregatio eadem auctoritate renouat privilegia, & indulget omnia quibusuis personis, Ecclesijs, ac locis pijs tam secularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Congregationis, & instituti, quamcunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum missarum vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, pluriam missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Ac similiter omnem damnabilem lucrum ab Ecclesia remouere volens prohibet sacerdoti, qui missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.

3. Quo decreto attento cessant hodiè pleraque, quæ Doctores Neotherici probabant de his tribus quæstionibus tractantes, & quæ nos diximus hæc resolut. num. 15. & 16. nondum viso hoc decreto.

ADDITIO. IX.

Ad resolut. 31. de ædificijs Ecclesiarum.

Ttttt 2

In

IN Hac resolutione, numer. 3. tractauimus, quæ nam licentia necessaria sit Regularibus ad Monasteria ædificanda. Quia tamen res hæc ibi paulò obscurius exposita est, nunc ut dilucidior reddam, addo iure Canonico antiquo cautum esse, de quo in *cap. nemo, cap. placuit, de consecrat. dist. 1. cap. ad bac, 4. de Relig. domib. cap. cum olim 1. 4. versic. in super. de privileg.* Episcopo irrequisito non posse Ecclesias ædificari, tradunt plures, quos refert rem hanc latè exornans Barbosa de offic. & potest. Episcopi, allegat. 26. à num. 1. idque procedere etiam in Religiosis exemptis, dum modò in loco non exempto ædificent, probat *cap. auctoritate, de privileg. in 6.* Postea iure nouiori in *cap. vnico, de excessib. prelat. in 6.* cautum est, ut vltra Episcopum Pontificis venia requiratur, & quanuis Tridentinum *sessio. 25. de Regular. cap. 7. in fine,* solius Episcopi consensum desideret, Pontificis tamen, de quo in *d. cap. vnico,* non excludit, ut rectè declararunt Cardinales. *Monachi ædificare non possunt monasteria in parochia, in qua ea non habent sine cognitione, & licentia Papæ.* Ex qua declaratione colligitur hodiè vnã, & alteram licentiam interuenire oportere, vt docent noster Auctor *Tom. 1. quæst. 23. art. 7.* Barbosa d; allegat. 26. num. 4. vt sic appareat non satis sibi constare Auctorem *Tom. 2. quæst. 49. artic. 3.* idum contendit, Tridentinum solius Episcopi mentionem faciens respexisse ad priuilegia Regularia Iulij II. Urbani III. Sixti III. quibus venia Pontificis, de qua in *d. capit. vnico,* abolita erat. Quæ Auctoris sententiã verendum est, ne à Congregatione allata refellatur. Cæterùm, eidem adhuc subsistens, existimo, quod si Regulares adhuc suis priuilegijs vti satageant, non malè facient.

Tridi. sess. 25.
cap. 3. de reg.

ADDITIO. X.

Ad resolutionem 90. delegibus.

DIXIMVS In hac resolutione numer. 8. legem ciuilem Lusitanam, *lib. 2. tit. 8.* in antiquis, hodiè *lib. 2. tit. 11. 8. in prin. cap. in iustam* videri, dum prohibet, ne Ecclesiæ, & Monasteria possint, quouis titulo bona immobilia comparare si sine Regis licentiã. Nunc re maturius pensitata, existimo validam esse, nam omisissis pluribus rationibus, quas afferunt pro huius legis validitate *Caldas lib. 1. forens. quæstion. 2. 3. num. 92. & in l. i. curatorem, verb. non undilisti,* num. 2. *Molin. tract. 2. de iust. disput. 140. Zúellos 4. tom. commun. quæst. 399. à numer. 110, & à numer. 175. Menoch. conf. 169. à num. 5. & conf. 370. latissimè Egidius in l. 1. part. 5. 6. 2. à num. 3. c. sacros. Ecclesiæ,* verissima ratio iustitiæ eius legis est, quod in Curia Romana fuit confirmata in concordatis inter regem Dionisium, & Clerum. Ita *Caldas;* & *Egidius* vbi supra. Idem scribit *Anastasius Geronimus* in assertionione contra Venetos, *cap. 7. pagin. 73. 74. & 75.*

ADDI-

ADDITIO. XI.

Ad resolut. 36. de Correctione fraterna.

IN Hac resolutione, numer. 5. meminimus eius quæstionis, an in Religione possit esse licitum statutum, vt ad maiorem sui humilitatem quisque velit, vt omnes defectus ipsius deferantur ad prælatum, vt patrem, non præmissa secreta correctione. In qua quæstione duplicem retulimus opinionem, alteram affirmantem, negantem alteram, vtriusque auctores, quos tunc videre licuit, ibi congestimus. Nunc pro affirmatiua addimus præter relatos dicta resolutione 36. num. 5. *Conink. 2. 2. disput. 28. Valentia 2. 2. disput. 3. quæst. 10. puncto 5. fufissimè P. Suarez 4. tom. de Religione tract. 10. lib. 10. cap. 7. vsque ad 12. & data iuris cessione non improbat Bañez 2. 2. quæst. 33. artic. 8. dub. 2.* Negatiuam verò opinionem probabiliorem censuit nuper Academia Salmanticensis scientiarum Princeps diè 24. Aprilis, anno 1627. pro cuius decreti, & sententiæ defensione neruofè scripsit R. P. M. Fr. Angelus Manrique Cisterciensis Religiosissimæ familiæ dignissimus Generalis, & Moralis Philosophiæ acutissimus antecessor, quem omninò consule in peculiari allegatione, quam edidit de hæc rescum ad sacrum Inquisitionis Tribunal quæstio delata esset.

ADDITIO. XII.

Ad resolut. 82. de iudicibus.

DIXIMVS In hac resolutione, numer. 10. clericos in minoribus non gaudere fori priuilegio, nisi interuenientibus requisitis, quæ nouè præscribit *Tridentin. sess. 23. de reform. capit. 3.* Quod vt enucleatius explicemus nunc ad monendum sumus, clericos in minoribus indistinctè iure antiquo non tam Canonis, quam etiam fori priuilegijs gaudere, *capit. cum non ab homine 10. de iudic. cap. 2. de foro competem. l. 35. tit. 5. part. 1. ordinat. Lusitana lib. 2. tit. 1. §. 27. Couar. Pract. cap. 32. à num. 1. Azeued. l. 1. tit. 4. lib. 1. Recopil. Hoc tamen ius vetus magnoperè immutauit *Tridentinum dict. capit. 6.* circa fori priuilegium, hoc enim clericis in minoribus non aliter indulgere voluit, quam si beneficium Ecclesiasticum habeant. Quod si non habeant, duo tunc copulatiuè petit. Primum, vt clerici habitum, & tonsuram deferant. Secundum, quod alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruiant, vel in seminario clericorum, vel in aliqua Schola, vel*

sess. 23. c. 6. de
reform.

Vniuers.

Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines versetur. Vnde apparet Trident. dict. capit. 6. in clericis in minoribus beneficiis obtinentibus huiusmodi requisita non desiderasse, in cuiusque ius antiquum intactum reliquisse, ut supponunt Garcia de beneficijs 2. p. cap. 2. num. 4. Suarez lib. 4. contra Regem Angliæ, cap. 27. & alij citati à Barbosa in remiss. ad Trident. d. cap. 6. num. 9. At dices, quæ nam differentie ratio reddenda? Respondeo, quod cum exemptionis priuilegium propter altaris ministerium detur, æquum, erit, ut qui cogi non poterant in eo officio permanere, tandiu priuilegia retinerent, quandiu in officio, & ministerio essent, argumento, l. *sæpè*. S. penult. ff. de iur. iur. l. qui sub. praxitu 9. c. sacros. Eccles. Diuersum est in clericis beneficiatis, hi enim coguntur habitum, & tonsuram deferre, & in ministerio inferuire, caput. admonet de renunciat. caput. ex tua, S. 1. de cler. non resid. caput. *loannes*, de cler. coniug. 42.

2. Rursus obseruo duo illa, quæ Tridentinum exigit in clericis in minoribus non beneficiatis, dumtaxat in fori priuilegio locum habere, non verò esse extendendum ad Canonis priuilegium, ut declarant Cardinales ibi: *Qui in hoc decreto fori priuilegio priuantur, priuilegia tamen Canonis non intelliguntur priuari*. Et quidem merito, cum duo hæc priuilegia sint diuersa: vno ergo sublato, alterum non tollitur, ex regula l. *præcipimus* 32. c. de appellat. Deinde, quia cum hæc Tridentini lex iuris antiqui correctoria sit, temerè non debet extendi de vno casu ad alium, licet similem, ex l. *quod verò*, ff. de legib. l. si verò. S. de viro. ff. solut. mat. atque ita in specie docent Molina de iust. tract. 3. disp. 54. num. 9. Gonzalez ad regul. 8. glof. 5. num. 7. Garcia de beneficijs, dict. 2. part. cap. 2. num. 19. quorum sententia omninò probanda est, licet plerique DD. de hoc decreto Tridentini, tractantes id non animaduertant, imò vtrunque priuilegium confundentes contrarium docent, ut constat ex Cenedo ad Decretal. collect. 105. num. 4. Suarez de censur. disput. 22. sect. 1. nu. 11. Sayro lib. 3. de censur. capit. 26. num. 4. Felician. lib. 2. de censibus cap. vltim. num. 14. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 46. num. 2. Feluicio 1. tomo moral. tract. 15. cap. 1. numer. 10. ut sic iam videas, certam non esse regulam, quam tradit Suarez lib. 4. contra Regem Angliæ cap. 29. num. 7. *Omnes priuilegio Canonis gaudentes, fori etiam priuilegio potiri*. Quæ ceterè regula apertè in hoc casu vitiosa est.

ADDITIO. XIII.

Ad resolutionem 135. de Tertiarijs.

DVPLEX In hac resolutione num. 1. Tertiariorum genus distinximus. Quæ traditio verissima est, & quod attinet ad Tertiarios

rios in seculo manentes, & laicaliter viuentes magis communiter receptum est, nullo priuilegio clericali gaudere. In primis fori priuilegio priuantur, ut expressè disponit: *Ordinatio Lusitana*, lib. 2. titul. 2. S. 1. & stando in iure communi docent Calderin. conf. 4. de Regularibus, Abb. in cap. 2. num. 11. Felin. num. 10. de for. compet. Decian. lib. 4. Criminal. cap. 9. num. 34. Martha de iurisdiction. 4. part. casu 113. num. 36. Secundo, à tributis non eximuntur, l. 19. titul. 4. ordin. l. 1. titul. 14. lib. 6. recap. vbi Azeuedo, Auendaño de exequend lib. 2. capit. 14. numer. 28. Laffarte de decim. vend. capit. 19. à num. 90. plures citati à Florez de Mena lib. 2. variar. quæst. 21. numer. 197. Gutier. de Gabellis, quæst. 95. à num. 5. Gratian. Discept. cap. 393. num. 29. Tertio, priuilegio Canonis non gaudent, ut supponunt Nauar. in Manual. capit. 27. num. 79. Suarez de censuris disput. 22. section. 1. numer. 20. Molina de iust. tract. 3. disputat. 50. numer. 4. & quidem merito, cum hæc personæ, licet modum viuendi approbatum à Sede Apostolica habeant, seculares, non verò Ecclesiastica personæ propriè sunt. Hinc deducitur, Tertiarios laicaliter viuentes per professionem, quàm emittunt, matrimonium ratum antea contractum non dirimere, docet multis citatis Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. à numer. 2.

2. His verò, quæ circa Tertiarias, vulgò, *Beatas*, diximus hac resolutione, numer. 7. nunc addo, hanc quæstionem inter DD. valdè controuersam esse. Sed omitta disputatione, iuxta eandem distinctionem, de qua nuper, rem hanc amplius resoluendâ duxi. Si enim communem vitam ducant, bona in communi possidentes sub vnius superioris obedientia, negari non potest, priuilegijs supradictis gaudere: Si verò in domibus proprijs vitam priuatam ducant, diuersum erit. Quæ distinctio notabiliter confirmatur ex capit. *in demeritatibus*, S. *supradicta*, de elect. in 6. docet Decian. di. lib. 4. capit. 9. numer. 39. Diènas regul. 9. ampliat. 3. & deducitur ex resolutionis à Nauar. Suar. sup. citat. Graphijs lib. 2. ci. 49. n. 27. Illud aduerto cum Sanchez dict. lib. 2. disput. 18. n. 4. quoad matrimonium distingendum, iuxta terminos, capit. *ex publico*, de conuers. coniugat. non sufficere, quod communiter viuant, nisi solemnem professionem emittant.

3. Ex diuerso si in priuatis domibus viuant, vota tamen substantialia emittant, præuia approbatione Pontificis, non video, cur hæc personæ verè Religiosæ, nunquam intelligantur, nam ad essentiam veræ Religionis non pertinet viuere in communi, cum professio emissa, ut in domo propria quis maneat, valida sit, cap. vltim. qui clerici, vel vouentes, cuius textus decisio in eo difficilis est, dum probat, votum solemne Religionis emissum adiectæ conditione manendi in propria domo cum omni substantia, valere, videbatur enim huiusmodi conditionem aduersari Religionis substantiæ iuxta capit. *ad Monasterium*, in fine, de stat. monachor. ac proinde inutilem reddere professionem, argumento, cap. vltim.

de condit. apposit. Sed responderi solet, textum in dict. cap. ultim. qui clericus, vel possent non esse accipiendum de illa conditione, qua professus retineat bonorum proprietatem, etiam invito praelato, sed de illa conditione intelligendum, qua professus velit tantum retinere suorum bonorum usum ad nutum praelati reuocabilem, hæc enim conditio paupertatis voto non aduersatur, superior verò conditio maxime, & ita docent glossa in dict. cap. ultim. verb. *in in domo*, Couarru. de Sponsalibus, 2. part. cap. 3. § 1. à numer. 25. Nauar. comment. 2. de Regularib. num. 16. Auctor. 3. tom. quest. 17. art. 6. Garcia de benefic. 7. part. capit. 10. num. 100. Sanchez lib. 5. de matrimo. disputat. 9. num. 14. & libr. 7. disputat. 25. numer. 21. & lib. 5. Decalog. capit. 4. à num. 97. Zeuallos communium, quæstion. 85. numer. 2. P. Miranda in Manual. tom. 1. quæst. 28. articul. 2. M. Basilius Augustinianæ familiæ fausta proles, libr. 5. de matrimo. capit. 10. num. 10. nouissimè Doctissimus P. Suarez tomo. 3. de Religione lib. 6. cap. 12. numer. 14. & 15. ad quæ reducendus est Marcus Antonius Genuensis in pract. Ecclesiastic. quæst. 265. qui in hac re nimis largè locutus videtur, & nos supra tradidimus resolutionem, 101. numer. 58.

Et sic tandem in nomine Dei Optimi Maximi finis sit impositus huic meo Regularium Quæstionum Compendio, in quo iuxta Perro-nium Arbitrum.

*Inueniat quod quisque velit, non omnibus rnum est,
Quod placet, hic spinas colligit, ille rosas.*

SI CATHOLICAE FIDEI, BONISQUE
MORIBVS DISSONVM ALIQVID,
INVERSVM, AVT CONTRARIVM
SCRIPTIS NOSTRIS APPAREAT; EX
ANIMI SENTENTIA INSCRIPTVM,
INDICTVM, INFESTVM VE ESTO.

INDEX RERVM, QVÆ IN HOC OPERE continentur. Littera R. reso- lutionem, N. numerum indicant.

ABBAS. A quo Abbates dicantur, R. 1. nu. 1. non benedicti an gaudeat om-

nibus, sicut benedicti, num. 3. 18. & 19. an possint benedicere solemniter populum, ac ordines conferre, n. 4. & 5. vel dimissorias dare, & quibus, n. 6. & 26. examinare, & dispensare an interstitijs, & cum quibus, num. 21. 22. & 25.

2. Quæ possint benedicere, ibidem n. 7. quam administratione habeant in rebus Monasterij, nu. 9. & 27. an possint constituere Procuratorem ex suis Monachis, d. n. 9. & opacas arbores cedere, n. 10.

3. Cui competat depositio Abbatum, ibid. n. 11. & 28. quam dignitatem habeant, nu. 12. & 17. & quæ potestatem in Monachos, num. 29. an conueniat esse perpetuus, n. 13.

4. Duo beneficia obtinens an eligi possit in Abbatem, ibid. n. 14. an Clericus, vel secularis possit creari Abbas commendatarius, n.

num. 15. & 30. an ad illum extendantur privilegia Abbatis, num. 16.

1. **ABBATISSAE.** An sint propriè Prælatæ, & possint præcepta imponere, R. 2. num. 1. 19. 17. & 18. & R. 141. retract. 1. an sint capaces potestatis clauium, d. R. 2. n. 2. quæ soleant benedicti, num. 3. & 19. an egeat dispensatione ad illegitimitate, num. 20. & 21.

2. Etas eligendæ in Abbatissam, ibid. n. 5. finito triennio an possint esse Præsidentes, num. 6. quid de his, quæ fiunt per præsentationem, n. 7. descendens ex radice maculata an eligi possit, n. 8. ad quem pertinet earum electio, nu. 9. 10. 11. 22. & 24. quid possint circa vota monialium, num. 12. & 13. Poenæ in Abbatissas admittentes ad clausuram, n. 14. an possint visitare sua Monasteria, nu. 15. bigama an possit esse Abbatissa, nu. 23. quid de vidua, seu non virgine, R. 141. retract. 2.

1. **ABSOLVTIO.** A quibus casibus possunt Religiosi absolui per privilegia, R. 3. n. 1.

A

yque

Index rerum.

vsque ad 11. quid possint circa heresim occultā Episcopi, & superiores, n. 4. 5. & 6. an simonia in ordine, vel beneficio, num. 7. an a suspensione a Divinis, & a censuris in contemptum clauium, num. 8. & 9. quid in commissis ex consuetudine privilegiorum, & in poenis a iure, vel ab homine, n. 10. & 11.

2. Potestas Prælatorum absoluendi nouitios, ibidem, num. 12. absolutio virtute privilegii ignorati data an valeat, n. 13. absolutio data in Capitulo, vel visitatione, quomodo intelligatur, n. 14. Regularis an possit absolui ab Episcopo, n. 15.

3. Qui possunt absolvere Religiosos a reservatis, ibid. n. 16. & 17. Poenæ contra nō potestates, & absolventes, ibid. ad finē. Prælati negantes suam auctoritatem an peccent, n. 18. non habenti eā an teneatur poenitens etiam reservata confiteri, num. 19. Prælati an possint audire sola reservata, n. 20. quam potestatem absolventi habeat Sacerdos simplex, ibid. & n. 21.

4. An tollatur reservatio per absolutiōem nullam, ibid. n. 21. & R. 22. n. 23. Prælati quis potest absoluerē, num. 22. & 23. eligere confessorē virtute Cruciatæ an possint Regulares, n. 24. & 25. & R. 141. rerra & 9.

5. Absolutio plenaria Fratrum, R. 1. n. 8. & R. 3. a. num. 26. quoties potest impendi, n. 27. quid per articulum mortis intelligatur, n. 28. quater in anno, & in quibusdam festis datur, &

an cum licentia superiorum quoad reservata, n. 30. & 31.

6. Regulares an absoluant a casibus Episcopo, & Papæ reservatis, ibid. num. 33. vsque 36. an a censuris in foro fori, num. 36. 37. 34. & 35. an Clericos percussores, n. 38. quid circa subditos possint Prælati Regulares, n. 39. 40. & 50. privilegia quoad absolutiōnes secularium an sint sublata per Cruciatam, n. 41. & 42. possint ne Regulares illis non vti, num. 43. quid importet absolutio a censuris in foro animitæ, num. 44. simplex Sacerdos ab excommunicatione minorum an possit absolvere, num. 45. quid de absolvente plenarie sine privilegio, n. 46.

7. Parentes Fratrum an possint plenarie absolui, ibid. n. 47. noviter conversi apud Indias a quibus casibus possunt absolui, n. 48. & 50. quis Lutheranos, n. 49. facultas absoluendi plenarie ad quæ extendatur, num. 51. vide verb. abortus.

ABSTINENTIA CARNIVM. Vide verb. ieiunium, n. 3.

ABORTVS. Excommunicatio contra procuratōres abortivū foetus animati, R. 4. n. 1. 2. & 3. quis ab ea absoluit, n. 8. Clericus quas poenas incurrat, n. 4. quis dispelat in hac irregularitate, & inhabilitate, n. 5. 6. 7. 14. & 15. Dubius de animatione foetus an irregularis, n. 8. quid de consulete, vel rati habere, n. 10. 11. & 12. & quid de sciēte, & tacēte, ibid. n. 13. vide verb. irregularitas, & verb. dispensatio, n. 3.

1. ACCV

Index rerum.

ACCVSATIO. Quid, & quomodo fiat, R. 41. num. 1. in quibus causis requiratur accusator, num. 2. & 3. crimen in Rē publicam accusari debet, num. 4. quæ vitia in accusatione contingant, num. 5. cui detur rescindere accusationes, num. 6. Laicis an liceat Clericos, vel Monachos accusare, num. 7. poena accusatoris deficientis in probatione, n. 8. & 10. & quæ culpa, n. 9. accusatio occultorum an admittenda, n. 10.

2. Maledicus ad quid restringendus, ibid. num. 12. quid in Clerico, qui iniuriā intulit Clerico, num. 13. quid in nobilitate, ibid. n. 2. & 3. Clericus, vel Monachus seditiosus, vel calumniator qualiter puniendus, n. 14. & 15. quæ debet iudex ante processum accusationis facere, num. 16. vsque ad 19.

ADULTERIUM. Quis dispelat cum Clerico, vel Monacho ad ultreus, R. 15. num. 1. & 2. qualiter procedi debet contra illos, R. 48. n. 23.

AFFINITAS. Ex qua copula contrahatur, R. 6. num. 1. an ab ignorantibus, consanguineos esse, num. 1. vel affinitatem esse impedimentum faciant prolem legitimam, num. 3. vide verb. matrimonium.

ALIENATIO. Quid sit, & quid contingat, R. 7. n. 1. forma seruanda in alienatione rerum Ecclesiarum, n. 2. & 16. privilegia Regularium ad hoc, n. 5. & 7. quis alienat apud Minores, n. 6. quando in utilitate Ecclesiarum, n.

8. facta sine solennitate iuris an valeat, n. 9. quid requiratur vel sit nulla, n. 10. & 17. alienans indebitē ad quid teneatur, n. 12. quæ sit locatio ad longum tempus, n. 13. 17. & 18.

2. In alienatione reddituū Ecclesiasticorū quæ forma seruanda, n. 13. §. 2. poenæ contra alienantes indebitē, n. 14. & 15. in alienatione rerū mobiliū Ecclesiarum an seruanda forma iuris, n. 19. quid de repudiatione hereditatis delatæ Ecclesiarum, n. 21. & 22. & quid de rebus pignori dandis, n. 23. vide verb. Abbas, n. 2. & verb. bona, n. 4.

ALIMENTA. An debeantur præemptorie ad id data, R. 8. num. 1. quis alere debeat Monachum delegatum, num. 2. quid de traslato, vel expulso a Religione, num. 3. & 4. vel fugitivo, & apostata, num. 5. & 6. quis teneatur alere quos tenebatur Monachus, secum ferens hereditatē, num. 7. & quis coniugem in seculo relictum, num. 8. 9. & 10. vel Monachum in Scholis existentem, ibid. n. 11.

3. Alimenta ad certū tēpus legata quando extinguantur, ibid. n. 12. an debeantur Monacho renuncianti hereditati patris, n. 13. & 14. quid de alimentis expensis pro nouitio decedente, n. 15. si quis an teneatur alere filios, vel uxorem herentem, n. 16. 17. & 18.

ALTARE. Quale debet esse, & a quo consecrandum, R. 9. n. 1. & 2. privilegia Regularium ad hoc, ibid. & num. 3. qui poss.

A 2

pos.

Index rerum.

- possint celebrare in altari portatili; num. 4. & 5. quid Religiosi, & an possint erigere altaria, n. 6. 7. & 8.
2. Cōsecratio altaris qualiter fieri debeat; ibid. num. 9. quando admittatur, polluantur, aut violentur, n. 10. 11. & 12.
- ANNVI REDDITVS. Quando Minoritæ hos capere ex testamento prohibeantur, R. 88. num. 19. & 20. vide verba legata, num. 1. & 2.
1. APPELLATIO. Quid, & quotuplex; R. 10. num. 1. Regularibus an licita; num. 2. & 3. num. ad tribumalia secularia, n. 13. 14. & 15. Index non admittens appellacionem an peccet; num. 14. aclus, qui per illam suspenditur, num. 5. appellare a lege an licitum, n. 6.
2. Quid operatur clausula, *omni appellatione remota*, ibid. num. 7. 17. & 18. explicatur, R. 18. n. 26. an deferri debeat filioles, d. resol. 10. num. 8. appellacione pendente an possit aliquid innovari; num. 9. in quibus causis appellari liceat, n. 10. 11. & 12.
3. Appellatio, & recusatio equi parantur, ibid. num. 16. declarationes Cardinalium circa appellaciones ab Ordinarijs, num. 11. vsque 12. quæ sententia habeat vim definitiue; num. 13. ubi in reclamationibus, qua quis se declarari iudicari competentem, aut appellerur, num. 14. casus damni utroque parabilis referuntur, n. 16. 28. per tot. tacita appellacione, & eius exempla, R. 142. addit, n. 1.
1. APOSTATA. Apostasia à Religione qua sit, & quis dicendus apostata, R. 11. n. 1. & 20. & 21. an deferens habitum sub tus absconditum, vel cooperatum, num. 2. & 3. quid de graduato, qui ad superiorem pergit, num. 3. 17. & 27. poenæ contra Apostatas quos comprehendas, num. 4. 21. 28. & 29.
2. Qui teneantur requirere apostatas, & fugitivos, ibid. nu. 5. & 30. recipere externos Monachos sine licentia superioris prohibita, n. 6. recipientes apostatas, fauentes, & auxiliantes per quos possunt tenersi coerceri, num. 7. benignè sunt recipientes, & peccandi ad alium ordinem transire, num. 8. 11. an
3. Bona apostatarum ad quæ pertineant, ibid. nu. 9. & 31. tenentur scribere memoriale debitum, & creditorum Prælati tradendum, n. 10. Quis debita solvere teneatur, ibid. 7. quæ bona eorum tempore mortis inuenta veniant nomine ipsorum, & ad quem spectent, n. 11. & 12. & R. 141. retract. 3.
4. Her, vel quatuor apostatans an expelli possit, ibid. n. 13. & 14. sic pergens ad superiorem an dicatur inexcusable, n. 17. quis potest apostatas, & incorrigibiles expellere, n. 15. & R. 57. n. 3. §. 3. vide verb. expulsi, n. 1.
5. Apostata in apostasia ordinatus an suspensus maneat, d. R. 11. num. 16. uxorem ducens an infamis; num. 17. cum licentia Apostolicis se presentans an castigandus, nu. 19. non exuto habitu

Index rerum.

- bitu an incurrat excommunicationem, n. 21. 22. & 23.
6. Transiens ad laxiorem ordinem indebitè an sit apostata, nu. 24. Tertiaria, seu Beata, & professi post biennium in Societate recetes an apostatae sint, ibid. n. 26.
1. BAPTISMVS. Regularibus an liceat baptizare, R. 12. nu. 1. & 2. priuilegia Mendicantium ad hoc pro terris infidelium, n. 3. paruulos inuitis eorum parentibus infidelibus an possint baptizari, nu. 4. quid si alter ex eis sit infidelis, vel alter fidelis, & renuat, nu. 5. quid si longuissimè absint, & paruuli sint in potestate fidelium, nu. 6. quid de infantibus Turcarum oblati, vbi per baptismum liberentur à foetore, & Dæmonijs, n. 7. quid de mancipijs Christianorum, n. 8.
2. Baptisma infidelium, coactis eorum parentibus, an ratum, ibidem, n. 9. quid de his, qui rationis iam compotes petunt baptismum, num. 10. & 11. an Principi Christiano liceat è suis terris expellere infideles; nisi baptizentur, n. 12. vide verb. Parochus, & verb. Sacramenta, nu. 1. & 2.
1. BENEDICERE. Sacerdotes simplices an benedicant ornamenta, R. 17. num. 1. priuilegia Regularium ad hoc, num. 2. 5. & 7. an pro usu alieno, nu. 3. a quo Episcopo possunt petere suorum benedictionem, & consecrationem, num. 4. benedictio, seu reconciliatio Ecclesie Regularis cui competat, n. 5. 6. & 7. vide verb. Abbas, n. 1.
1. BENEFACTORES. Religiosorum à quo possint excommunicari, R. 14. num. 1. quæ communicatur illis per litteras Prælatorum, num. 2. quid pro sit applicatio meritorum pro benefactoribus, num. 3. bona subditi an possint applicari eo inuito, n. 3. praterita non applicata quomodo applicanda, n. 5.
2. Communicatio bonorum qualiter participetur à benefactoribus, ibid. num. 6. in quo differat à communicatione indulgentiarum, num. 7. quæ priuilegia habeant benefactores Fratrum, num. 8.
1. BENEFICIUM. Quotuplex. R. 15. num. 1. vnitum Regulari an sit Regulari, num. 2. & 26. cui competat examen vniuersi, num. 29. vsque ad 40. latè.
2. Quæ dicantur beneficia manualia, ibid. num. 3. 41. & 42. Regularia quibus conferenda, & an Clericis, num. 4. 49. & 50. Mendicantes an sint capaces beneficij, num. 5. & 51. ad quæ beneficia promoueri potest Monachus in Ecclesia seculari, n. 6. 52. & 53. & R. 57. nu. 15. an & cuius Prælati licentia requiratur, d. R. 15. nu. 7. 54. vsque 57. promotus an admitti possit in negotijs Ordinis, num. 8. an absoluat ab obedientia Prælati, & ab obseruantijs Ordinis, num. 9. 58. & 59. Ecclesie, vbi beneficiarius est an querat, nu. 10. & 60. vel possit cogi ad acceptandum beneficium extra Ordinem, vel ad illud relinquendum, num. 11. 12. 42. & 61.

Index rerum.

- v. que 63. an residere debeat. R. 122. n. 87.
- 3 Ad quem pertineat collatio beneficium Regularium, d. R. 15. n. 13. & ad que constitutio salarij, n. 14. & 67. Militares delinquentes in beneficii officio a quo castigandi, n. 16. & 17. beneficium nouitij an statim vacet, n. 19. 68. & 69. homicida an priuetur beneficio, num. 20. 72. & 73.
- 4 Quid requiratur, vt beneficium secularis fiat Regularē, ibidem, num. 21. ob quod crimen Clericus sit priuandus beneficio, nu. 22. quibus conferenda sunt beneficia, nu. 23. beneficium requirētis ordinem presbyteri an conferri possit ordinato ante ritatem, n. 24.
- 5 Beneficia ex sua institutione an presumantur secularia, ibidem, n. 25. quid de Regularibus ad Regulares spectantibus, nu. 26. & 27. que requirantur, vt beneficium ex seculari fiat Regularē, & e conuerso, n. 28. Cappellani apud Regulares fundati an Regulares, ibidem in fine, & R. 142. addit. 2.
- 6 Quis potest constituere Vicarios in Ecclesijs vnitis, ibidem, num. 30. quid in vnitis Monasterijs, ibid. & n. 31. casus, in quibus Episcopus non potest Vicarium perpetuum constituere, d. nu. 31. an possit vnire absque Patronis, n. 37. vel vnire Monasterio, n. 38. & 40. & sic vnitum regit per Religiosos, n. 39.
- 7 Beneficium manuale an reuocari possit ad nutum Prælati,

- ibid. num. 3. & 42. casus, in quibus id fallit, num. 43. Religioso spoliato an competat restitutio, n. 44. quid si Abbas promittit non reuocaturum, n. 45. vel est collatum, aut confirmatum a Papa, n. 46. 47. & 48.
- 8 Licentia Prælati an exigatur ad acceptandum Summum Pontificatum, ibid. n. 7. & 54. qualis debeat esse eallicentia, num. 55. an possit cogi superior ad eam dandam, vel subditus ad acceptandum, vel isto inuito acceptari, n. 7. & 57.
- 9 Prodigæ consumens bona beneficij ad quid teneatur, ibid. num. 60. inhabilitas Monachi ad duo beneficia exponitur, num. 61. dispensatus ad beneficium Curati an habere possit simplex, n. 62. quid de promissione ad Abbatiam alterius ordinis non expresso Monachatu, n. 63. vel ad beneficium secularē non expressa qualitate illius, & impetrantis Monachi, vel e conuerso secularis ad beneficium Regularē, num. 65. Monachus an possit creari coadiutor Episcopi, aut Parochi, & qualiter, ibid. n. 66.
- 10 Prorogato anno probationis an vacet beneficium nouitij, num. 69. vel collatio beneficij eo anno non transacto valeat, num. 70. quid de pensione, n. 71. renunciatio illius qualiter fieri debeat a nouitio, ibidem, de resignatione, impetratione, permutatione, presentationem, & priuatione beneficij, num. 74. remissiuè.

B I

Index rerum.

- 1 BIBLIOTHECA. Extrahentes libros a bibliothecis Minorū excommunicatur a Papa. R. 92. n. 4.
- 2 BIGAMIA. Quotuplex sit, & in qua possint dispensare Regulares cum subditis ad ordines. R. 16. num. 1. & 12. quid requiratur, vt sit per illos indispensabilis, ibidem, & nu. 2. semper habetur pro excepta in indultis, num. 3. in penuria ministrorum quis dispensat cum bigamis, n. 4. privilegia Regularium circa hoc, n. 5. & 14.
- 3 Quis dicatur proprie bigamus, ibidem, num. 6. an ex matrimonio inualido consummato, num. 7. quid si ex duobus alterum sit inualidum, & per ignorantiam, num. 8. & 9. vel sit cum virgine, que postea adulterauit, ibidem, num. 10. quid requiratur ad bigamiam similitudinariam, num. 11. quomodo, & a quibus dispensatur, num. 13. vide verb. Abbatissa, num. 2. & verb. dispensare, n. 2.
- 4 BONA. Qua recipere possint Minoritæ, & Societas Iesui. R. 17. num. 1. feudalia, & & emphyteotica an possint acceptare Monachi, num. 2. & 9. ius petendi de perditis cui competit, & quomodo, num. 4. quid de bonis morientium ab intestato, naufragorum, & Mostrenco, num. 5. ad quem spectat disponere de bonis nouitiorum incertis personis restituentis, num. 6. bona Monasteriorum de stratorum, seu desertorum ad quem, n. 7.
- 5 Occupantibus bona Regulariū que pena, ibid. n. 8. vsui Minorum deputata ad que pertinent, ibid. n. 8. bona prohibita alienari data Monacho an transeant in Monasterium, n. 10. bona Monachi expulsi, vel extra claustrum degentis ad quem spectant, n. 11.
- 6 Renunciatio bonorū ab ingredientibus Religionē an pœdeat a professione, ibid. nu. 12. quid de donatione facta contemplatione Religionis, n. 13. & 14.
- 7 Quotta pars assignada ad alimeta filijs professi, ibid. n. 15. bona adueritia filij familias an fiat quasi castrensia per Clericatum, vel Monachatum, n. 16. de bonis apostatarū, vide v. apostata, n. 3.
- 8 CALVMNIA. Casus, in quibus presuntur. R. 40. n. 9. §. 1. calumniator an teneatur ad dānū. R. 41. n. 3. qua pena puniendus, n. 8. 11. & 15. vide verb. correctio Fratrum, n. 2.
- 9 CANONICA PORTIO. Quid, & quotuplex. R. 18. n. 1. Monasteria erecta post Tridēntinū an ad quartā teneantur, n. 2. & 19. appellatione quartæ quid veniat, n. 3. in quibus casibus debetur, n. 4. nouitio decedente extra claustrum an debeatur quarta, n. 5. & 15. & cui Ecclesia, sepultura electa extra suā, n. 6. & 7.
- 10 Legatū relicto æquiales quartas an computari debeat, ibid. n. 8. renunciatio quartæ an valeat, n. 9. quid de pactis super hoc factis inter Parochos, & Regulares, ibid. & n. 25. pena contra cogentes solui indebitæ quarta a Religiosis, n. 10.

B I

Index rerum.

- 3 Per quos actus renunciatur iuri de non soluendo quartam, ibid. nu. 11. tempore pestis, vel belli, cui Ecclesie debeatur a cedente extra Parochiam, nu. 11. Parochialis vnita Monasterio an teneatur ad quartam Episcopalem, n. 3. spoliatus vnus an perdat quartam, ibid. n. 14.
- 4 Ex bonis ingredientis Monasterium, si decedat, an debeatur ibid. n. 15. quid de funere ad tempus deposito, nu. 16. quid de sepultis apud Ecclesias Monialium, num. 17. quid de consuetudine dandi aliquid vltra quartam. R. 34. num. 3.
- CANON. Qui gaudent privilegio Canonis. R. 82. num. 6. vi de verb. Commendatarij, nu. 1. & verb. Eremitæ, & verb. Tertiarij, num. 2.
- 1 CANTVS. Ecclesiasticus quo tempore capit, & a quo approbatus. R. 19. num. 1. & 3. Organicus, seu figuratus an licitus, nu. 2. 4. 5. & 6. qualis prohibitus sit in iure, num. 6. consuetudo cantandi moteta in magnis festis an licita, ibidem.
- 2 Vfus organorum, & instrumentorum musicorum in Diuinis officijs an licitus, d. num. 6. S. 1. quid si intermiscantur turpes cantus, num. 7.
- 1 CAPITVLVM. Ecclesiasticorum quid, & eius potestas. R. 20. num. 1. Generalis Capituli auctoritas, nu. 2. 3. & 10. quid de Proniuncialis apud Indias potestate circa electiones, num. 4. apud Minores in quo differt Capitulum a Cögregatione, n. 5.

que dicatur maior, & sanior pars Capituli nu. 6.

- 2 Auctoritas Prælatorum localium restricta, ibid. num. 7. Capitulum representatiuum Generalis Capituli quid possit, num. 8. Capitula Generalia quando celebranda, num. 9. an possint statuere supra regulam, num. 10. vel eam reformatam obseruandam facere, n. 11.

CANONICI, Regulari sibi veniât appellatione Monachi. R. 21. num. 1. possint ne esse patrini, num. 2. vel interesse ratorum agitationi, & admittere foeminas ad claustrum, num. 3. & 4. & R. 1133. num. 4. Origo Canoniconum Regularium vnde, R. 122. num. 7. quæ ætas requiratur ad Canonicatum. R. 23. num. 3.

CAPELLANI. An sint exempti Regulares a suis Prælati. R. 63. num. 28.

CAPELLANIÆ. Vide ver. beneficium, num. 5. & verb. tributum, num. 1.

CASVS RESERVATI. Ad quos spectet eos reservare, & an adus interiores. R. 22. nu. 1. qui sint reservati apud Regulares, num. 2. an tollatur reservatio per confessionem nullam, num. 3. Fratres extra claustrum an absoluti possint a reservatis. R. 31. num. 22. & a presbitero seculari, num. 23. & 24. facultas eligendi confessorum an sit ad reservata d. n. 27.

CARDINALES. Forum declarationes an obligent. R. 23. num. 1. declaratio Tridentinæ Synodi

Index rerum.

- Synodæ eisdem commissæ, n. 2.
- CARCAR. A quo fuit inventus. R. 43. num. 1. qualis esse debeat pro religiosis, n. 2. & qualiter incarcerandi, n. 3. & R. 46. n. 2. an a carcere fugere liceat, ibid. n. 6.
- 1 CELEBRARE OFFICIUM DIVINUM. Ritus Ecclesie in eo celebrando vnde orti. R. 24. num. 1. privilegium Minorum pro illius recitatione n. 2. quæ attentio ad id requiratur, ibidem, & n. 25. ad supplendum defectus in eo alia concessio, nu. 3. & ad mentaliter dicendum secreto dicenda, num. 4. & ad mutandum officium in alia breviora pro occupatis, ibidem, num. 5.
- 2 Casus, in quibus excusatur ab officio Diuino, ibid. n. 5. Profectotibus, Prædicatoribus, & Confessarijs privilegium, n. 6. pro infirmis aliud, n. 7. an sufficiat medici dictum ad excusandum ægrotum, ibidem, quid pro itinerantibus Religiosis, vel extra claustrum existentibus, n. 8.
- 3 Socius Religiosi, conformari in recitando illius privilegio: an possit, ibid. n. 9. Dispensatus ad non recitandum an maneat omnino ab eo absolutus, nu. 10. 27. & 28. potestas mutandi Diuini officium cui datur, nu. 11. quid de privilegiato ad recitandum per diversa breviora, nu. 12. non addictus Romano an possit priuatum ritum Romano conformari, num. 13. 33. & 34. Addicti Romano quid teneantur in choro recitare & an ad officium B. Marie, n. 14.
- 4 Minores, & eorum Moniales ex privilegio recitant officium Corporis Christi omni feris, non impedita, ibid. nu. 15. & de immaculato Mariæ Conceptu in Sabbathis, num. 16. &

- R. 30. num. 9. & de Stygnatibus B. Francisci semel in mense, d. n. 16. S. 1.
- 5 Monachus beneficiarius quem ritum in officio recitando seruare debet, ibidem, n. 17. privilegium Minorum ad anteponendum, vel postponendum officium, n. 18. & ad dicendum matutinum ante Solis occasum, & an secluso privilegio, ibidem, & num. 20. Indulgentia pro recitantibus per librum, num. 19. Minorita laicus ad sacra promotus sine licentia Generalis priuatur omni honore Clericali, etiã quoad recitationem officij, n. 21. Religiosi non ordinati, & Moniales an teneantur priuatum recitare, nu. 22. quid de expulsis, ibidem in fine.
- 6 Moniales gaudent privilegij Fratrum in officio Diuino, ibid. nu. 23. Clarissæ, & Fratres imperiti satisfaciunt dicendo officium laicorum, ibidem, an possint cedere privilegio recitandi de suis Sanctis, num. 24. qui in terminis horam animo iterandi an postea continuando satisfaciat, n. 26.
- 7 Tertiana, vel quarrana febricitans an recitare teneatur, ibid. nu. 29. quid de cæco, n. 30. si est præbendatus an excusetur a choro, n. 31. quid si simul sit surdus, vel surdus tantum, aut surdaster, n. 32. quæ obligatio recitandi sit beneficiato, n. 35. quid de recipiente distributiones quotidianas, ibidem, ad fin. post possessum beneficium an statim recitare teneatur, n. 36. beneficiarius non recitans ad quid teneatur num. 37.
- 8 Minorita possunt facere officium, & missam de 23. Fratribus apud Iaponos martyrio coronatis, ibid. n. 38. item de B. Petro Alcantara, Ioanne Capistrano, Iacobo a Marchia, Paschali, & B. Elizabetha Regina Portugaliz,

Index rerum.

- tugaliz, & alij Tertij Ordinis, n. 39.
- 1 **CELEBRARE MISSAM.** Missæ æthymologia. R. 25. num. 1. qua hora incipi, & finiri potest, num. 2. & 3. qui possint super hoc dispensare n. 3. potestas Episcoporum super sacro faciendo extra Ecclesiam an cōmunicetur Provincialibus, n. 4.
- 2 Audientes. Missam apud Ecclesias Regularium satisfaciunt, ibidem, numero 5. an cogi possint ad audiendum in Parochia, ibidem, an celebrari possit in clausura Monialium pro infirmis, n. 20. §. 1.
- 3 Quibus diebus dici potest Missa votiva, ibidem, num. 6. & 9. commendata Missa de Passione an possit celebrari de Cruce, num. 7. Missæ per 30. dies continuos dicendæ quomodo intelligendum, num. 8. in Adventu, quadragesima, & vigilijs duæ Missæ an dicendæ, num. 10. qui possunt reducere Missas ad minorem numerum, num. 11. Missa Conventualis apud Mendicantes pro quibus applicanda, num. 12. Sabbatho Sancto an dici possit Missa priuata, num. 22. in Missis votivis quando dici potest, *Gloria in excelsis*, n. 13. à Regularibus quando dicatur, *Credo*, n. 14.
- 4 Stipendio diminuto Missæ dato quid faciendum, ibidem, num. 15. & R. 142. addit. 8. num. 2. privilegium dicendi novem collectas pro novem Missis, num. 16. iam sublata, d. addit. 8.
- 5 Peregrini, & ignoti quomodo admitti debent ad celebrandum, R. 25. nu. 17. Presbyteri seculares in Ecclesijs Regularibus ad celebrandum admittuntur, num. 18. pœnæ contra impediētes Religiosos in suis Ecclesijs celebrare, & oblationes recipere, ibidem, Missa commēdata cum certis candelis, & similes, an sic dici possint, n. 19. & commendatæ certo loco, an commendari possint Sacerdotibus alterius loci, ibid. §. 1. Missæ in certo loco relictae vbi dicendæ, ibid. num. 21.
- 6 Relinquenti Missam inceptā quæ pœna, ibid. n. 20. & an ex causa repeti possit, ibidem, in fine, promittens pro aliquo liberaliter celebrare, an ad id teneatur, num. 23. in Canone Missæ quem debent Regulares nominare loco antiphitis, n. 24. an maneat applicata contra intentionem Prælati. R. 102. n. 3.
- CHYVRGIA.** An sit prohibita Clericis, & Monachis. R. 81. n. 7.
- CLAVSURA MONIALIVM.** Quando indicta, & potestas Ecclesiæ ad eam præcipiendam, R. 26. n. 14. an omnes, & quæcunque Moniales ad illam teneantur, n. 2. quæ conuersæ, seu seruitrices hoc præcepto ligentur apud Clarissas, nu. 3.
- 2 Accessus ad Monasteria Monialium an prohibitus, ibid. num. 4. & 44. vsque 46. & an Minoritis, ibidem, licentia ad hunc accessum à quo danda Fratribus, n. 7.
- 3 Ingressus ad earum clausuram strictè prohibetur, ibid. n. 7. quomodo, & de cuius licentia liceat ingredi, nu. 8. quid pro Monasterijs S. Clare, & Coceptionis, & pro ingressu Minorum, n. 9. quæ causa sufficiat, nu. 10. 11. & 17. an ad aliquod officium exercendum, n. 47. vel ad expellendum malefactorum, n. 48. vel ad hospitio recipiendam Monialem itinerantem, n. 49.
- 4 Ancillæ, seu seruitrices intra clausuram permittantur Clarissis, ibid. n. 12. an priuatiim pro aliqua Monachæ,

Index rerum.

- cha, n. 13. condiciones ad recipiendas puellas educationis causa, n. 14. quid de foeminis, quæ sunt in discordia cum maritis, n. 15. puellæ quo ætatis anno recipi possunt, n. 16.
- 5 Pœnæ contra indebitè ingredientēs qualiter, & quos ligent, ibid. n. 18. & 19. licentiæ ad ingrediendum reuocatur, sub grauibus pœnis sin admittentes, n. 20. & R. 27. nu. 1. Vicarij Monialium cum socijs quando possunt ingredi, n. 21. & 22. an pro exercendo opere ædificij, n. 23. vel pro incendio, fundatione, & similibus, nu. 24.
- 6 Protectori Ordinis, & Cardinalibus an liceat ingredi, ibid. nu. 25. & quando Generali Ordinis, n. 26. quid de Minoritis inuitatis ad visitandum Moniales non suas, n. 27. vel pro prædicatione, n. 28.
- 7 Episcopi pro vidēda clausura an ingressi possint Monasteria subiecta Regularibus, ibid. n. 29. Debitè ingredientēs quando teneantur exire, n. 30. licentia ad semel ingrediendum an expiret per ingressum ex vi alterius, n. 31. an extendatur ad socium, n. 32. ingressus, & admissio ad clausuram profitentium votam simplex castitatis an comprehendantur, nu. 33. quid de Minoritis intrantibus, n. 34.
- 8 Asporta clausuræ an liceat egredi, n. 35. casus, in quibus licet, nu. 36. non sunt reuocati, & extensio fit ad similes, n. 37. quomodo intelligantur, n. 38. alij casus positi à Pio V. num. 39. grauiter infirmanti, quæ in clastro curari non potest, an dari possit licentia exeundi, ibidem, n. 50. 51. & 52. quæ infirmitas ad hoc sit sufficiens, n. 40. & cum cuius licentia, n. 41.
- 9 Comitatus Moniales indebitè egredientes, & recipientes quam pœnam

incurrant, ibidem, num. 42. absoluerre Fratres, & Moniales ab his pœnis quis possit, n. 43.

10 An possit committi examen pro egressu Monialis ob infirmitatem, R. 82. num. 5. an possit concedi causa epidemice. R. 141. ret. 4.

CLVSURA MONACHORVM. Ingressus ad eam prohibetur foeminis, R. 27. n. 1. fundatrices, & reginæ an excipiantur, n. 2. quibus in casibus liceat, n. 3. an occasione processions, vel Missæ, n. 4. & 5. quis potest absoluerre à pœnis ingressus, num. 6. qualiter liceat Monachis à clastro exire, n. 7. & 8.

1 **COMENDATARIJ.** An gaudeant priuilegio fori, & Canonis. R. 28. n. 1. & 2. quid de Occidente Clericum, vel frangente pragmaticas Regias, num. 3. & 4. quid de his, qui sunt exteri Regni, num. 5. & de Confratribus S. Ioannis portantibus Thaurum, num. 6.

2 Reges Hispaniæ perpetui administratores Militiarum, ibidem, num. 7. & 8. in quæ fas sit expendi redditus commendarum, num. 9. commendatarij an sint Religiosi, num. 10. coniugati an sint Domini suorum, num. 11. ad quos pertineant oblationes Ecclesiarum Militarium, num. 12. Clerici an testari possint, ibidem, ad finem.

3 An sint dispensati ad vxores ducendas, R. 52. num. 30. Maltenses an comprehendantur sub Tridentino, R. 82. num. 11. an sub nomine Religiosorum quoad matrimonium ratum, R. 142. addit. 5. num. 1. Consuetudo Hispanorum Regum promittendi cōmendas vacaturas quo iure nitatur, ibid. n. 2. vide verb. dispensare, n. 9.

Index rerum.

1. **COMMISSARIJ.** Apud Minores officium, & potestas Commissarij Generalis qualis. R. 29. n. 1. & 2. à quo possit amoueri, & suspendi, vel limitari eius iurisdicatio, n. 3. Generalis discedens à familia Commissarium potest relinquare, n. 4.
2. Commissarij Generalis Indiarum quod officium, ibid. nu. 5. & 6. à quo puniri possit, ibid. Procurator, & Commissarius Romanus à quo instituentur, & quæ eorum auctoritas, num. 7. & 8.
3. Commissarij Prouincialium, seu Visitatorum potestas, ibid. n. 9. & 13. Commissio data Prouinciali pro sua Prouincia quando expirat, num. 10. Commissarij pro absentia Prouincialium quomodo eligendi, & quæ eorum auctoritas, nu. 11. quid de missis ad Capitulum Generale, vice Prouincialium, n. 12.
- COMPROMISSVM.** Vide verb. electio, n. 5. & 7. in fine.
- COMMVTATIO.** Quæ nam potestas sit Prælati Regularibus ad commutanda legata, R. 88. num. 12. & 13.
1. **CONCEPTIO B. MARIE.** Quæ culpa, & poenâ sit pro condemnantibus piam, vel oppositam opinionem. R. 30. num. 1. decretum Pauli V. & Gregorij XV. pro pia, nu. 2. & 3. nomen conceptionis exprimi tenentur recitantes in festo Immaculatae Virginis d. n. 3. vniuersitates, Ecclesie, & Senatus, qui vouerunt defendere piâ opinionem, num. 4. est sufficiens materia voti, ibid. ad fin.
2. Indulgentiæ pro celebrantibus, vel audientibus Missam de Conceptione immaculata, n. 5. & pro dicentibus, vel interuentibus eius officio in festo eiusdem, num. 6. & pro deferenti-

bus Imaginem, vel Scapularium B. Virginis, n. 7. suspensio interdicti eodem in festo, num. 8. priuilegium recitandi de ea omni Sabbatho, num. 9. vide verb. celebrare officium Diuinum, n. 4.

CONDITIONES. Adiectæ in legatis relictis Monacho quando valeat, aut reiiciantur. R. 88. num. 7. & 4. conditio, si nupserit, an adimpleatur per ingressum Religionis, ibid. n. 22. quid de conditione, si ingrediatur, num. 23. conditio, si sine liberis decesserit, an excludat Monasterium. R. 72. num. 4.

CONERATRIA. Chordigeronâ à quo erecta, & quas indulgentias habeat. R. 31. num. 1. & 2. quid de corrigiatis, d. num. 2. an fruuntur indulgentia Portunculæ, num. 4. Coneratria Misericordiæ in Portugalia à quo erecta, R. 122. n. 19.

1. **CONFESSARIJ.** Regulares quomodo approbentur ad audiendas confessiones. R. 32. num. 1. Sine causa non admitti ab Episcopo an approbati censeantur, n. 1. forma præsentandi. *Clem. Dudum*, non est sublata, n. 3. præsentatio, & approbatio Regularium perpetua, n. 4. & 6. pro vna Diocesi an sufficiat pro omnibus, nu. 5. an possit restringi, nu. 7. an possit renunciari iuri perpetuæ approbationis, nu. 8. Lectores, & graduati an debeant se præsentare, & examinari, n. 9.

2. Religiosi prohibiti an confessiones valide audiant, ibid. n. 10. & 11. quid de admittis ab Episcopo sine præsentatione superioris, n. 12. vel de audientibus contradicente Parocho, nu. 13. vel oues Diocesis extra illam, n. 14. & an omnes cuiuscunque Diocesis ad se venientes absoluerent, & commu-

sat

Index rerum.

1. tate eorû vota possint, n. 15. & 16. peccata, semel confessâ Regularibus repetenda esse Parocho in Paschate, erroneum, n. 17.
3. Regulares quando ad confessionem teneantur, ibidem, num. 18. statutum de propalando peccata confessâ iterum Prælato an valeat, n. 19. quid si præcipiat, vt fiat confessio generalis in vita, n. 20. quis audiat confessiones Fratrum, & Monialium, num. 21. quid de itinerantibus, n. 22. & à referuatis, n. 23. & 24. quid de habente facultatem eligendi confessorem, nu. 25. tempore Iubilei an possint eligere quemcumque approbato, n. 26.
4. Regulares confessarij quibus in irregularitatibus dispensant cum Fratribus, ibid. num. 27. quid de Nouitijs, & seruitoribus, n. 28. an cum secularibus impeditis ad petendum debitum, num. 29. & 30. quibus in votis & iuramentis secularium dispensant, nu. 31. 32. & 33. an aperti litteris Sacre penitentiariæ, per eas possint absoluerent, & dispensare, n. 34.
- CONSECRATIO VIRGINVM.** Velum consecrationis qua ætate datur Monialibus. R. 32. num. 1. velare Virgines solemniter ad quem spectet, nu. 2. non virgo an velari possit velo virginum, n. 3. vel velo Prælationis. R. 141. retr. 2.
1. **CONSERVATORES.** An morte concedentis expirent. R. 33. n. 1. & 5. qui, & à quo possint institui, nu. 2. electi à Regularibus an acceptare teneantur, nu. 3. nominato vno, an possit alter nominari pro eadem re, n. 4. intra quas dietas procedunt, nu. 6. coram quo conseruatorum, si plures sint, conueniendas est reus, nu. 7. quanto tempore durant conseruatoriæ, n. 8.

2. Conseruatores Regularium an possint subdelegare, vel citare per edita, ibid. n. 6. aut cognoscere ultra iniurias, & violentias manifestas, n. 10. vel summarie ad indagandum, n. 11. vel contra debitores, aut de his quæ requirunt indaginem, nu. 12. & 13. & R. 142. addit. 3. à nu. 3. Religiosi an possint conueniri coram conseruatore, n. 14.

3. An possint eligere conseruatores pro detentione suorum pecorum, ibidem, n. 15. vel contra alios Regulares, aut communitates, n. 16. conseruatores possint ne agere per censuras vsque ad inuocationem brachij secularis, n. 17. quid pro iniurijs factis Fratrum famolis, n. 18. an procedere simpliciter, & de plano possint, n. 19. poenæ contra excedentes suam potestatem, & suadentes, n. 20.

CONSILIARII. Vide verb. Diffinitores, & verb. visitare.

CONSVETVDO. Quid sit, & quæ requiratur. R. 34. n. 1. an eximat à votis, & præceptis regulæ, n. 2. consuetudo dandi ultra quartam funeralem an licita, n. 3. quando lege tollatur, n. 4. interpretatur legem, num. 5. præiudicialis immunitati Ecclesie an teneat, n. 6. contra ius induta quanto tempore præscribatur, nu. 7. vide verb. lex, & verb. priuilegium, num. 1. & 9.

CONTRACTVS. Prælati an teneantur ex contractu prædecessoris. R. 35. n. 1. & 6. cui soluendum debitum Monacho ex contractu, num. 2. sine licentia Prælati inritus an teneat, n. 3. Monasterium quando ex contractu Monachi vel Prælati teneatur, n. 4. & 5. Vide verb. fideiussio, & verb. mutuum.

Index rerum.

CORRECTIO FRATERNA.

Quando, & quo iure obliget. R. 36. num. 1. & 2. in peccato existens an ad illam adhibendam teneatur, num. 3. quid fiet Fratre secreto correcto, & non emmendato, num. 4. an liceat Prælato deferre delictum nulla præiudice correctione, num. 5. & R. ult. addit. 11. quid de statuto id disponente, ibidem.

2. Liceat ne per alium corrigere fratrem, ibid. num. 6. quid si sciat spiritualiter periturum, num. 7. an Prælati ad hoc teneatur cum periculo mortis, n. 8. quid de accusatore, n. 9. Prælati in corrigendis subditis quales, n. 10. 11. & 12.

CORRECTIO FRATRVM.

Qualiter in ea procedi debeat. R. 37. n. 1. & 2. cui competat, n. 3. quid de nouitio delinquenti, num. 4. Duplici via procedunt Prælati, n. 5. antequam procedatur in delinquentem quid faciendum, n. 6.

2. Syndicationis iudicium, & Prælatorum origo, & obligatio, R. 38. num. 1. qualiter se gerere debeant Visitatores Regularium, n. 2. vsque ad 7. testes contra Prælatos quales, n. 8. populi clamoribus, & metu potentium non deferendum, n. 10. qualiter à Prælati proponenda sit quærela in calumniantes, n. 11.

3. Inquisitio quoruplex. R. 39. num. 1. quis inquirat de subditis, n. 2. ad generalem inquisitionem quid requiratur, & quid in ea inquiri liceat, num. 3. & 4. quid de crimine in Rempublicam, n. 5. infamatus de vno an inquiri possit de alijs, n. 6. quid de genere alicuius, vel de delicto dubio, n. 7. & 8.

4. Denunciatio quid, & quoruplex. R. 40. n. 1. quæ peccata, & à quibus de-

nuncianda, n. 2. vsque 5. an præcedere debeat correctio charitativa, num. 4. & 5. quid si non sit spes de emenda, n. 6. an audita à personis paratæ notæ, num. 7. ad inquisitionem faciendam quid n. 8. deficiet in probatione quæ pœna, n. 9. vide v. litteræ infamatoriz.

5. Accusatio quomodo fiat. R. 41. n. 1. vide v. accusatio.

6. Testes quot modis singulares. R. 42. n. 1. vide v. testes.

7. Clerici, & Monachi qualiter incarcerandi, R. 43. n. 3. vide v. carcer.

8. An in omni causa requiratur citatio Rei. R. 44. num. 1. qualiter fieri debeat apud Regulares, & an valeant acta sine ea, n. 2. & 3. quo ordine sit interrogandus reus, num. 4. & an statim responderi teneatur, n. 5. quid requiratur ad confessionem extorquendam ab eo, n. 6. quando potest veritate celare, n. 7. quid si nolit respondere, & quid fiet à confessario, n. 8. vel si iuramentum reo defertur, num. 9.

9. Quid si interrogatur de paruis, ibid. n. 10. cõuictus de vno an de alijs possit inquiri, n. 11. post eondemnationem an teneatur se, vel complices declarare, n. 12. & 13. quando liceat reo dare iuramentum, n. 14.

10. Tormentorũ vsus an licitus. R. 47. n. 1. & 2. quid præcedere debet torturæ, & quæ causa, & indicia, n. 3. & R. 47. n. 5. indiciorũ copia an dâda ante eam, R. 45. n. 4. nomina testiu an proplâda, ibid. 1. an nõ petet eam, n. 5. nõ data, an valeat cõfessio in tortura, n. 6.

11. Clerici, & Monachi qualiter torquedi, & an per laicos, n. 7. & 8. iteratio torturæ an licita, n. 9. metu tormentorum an liceat falsum fateri, num. 10. confessio per errorem in tortura reuocatur, n. 11.

12. Pur-

Index rerum.

2. Purgatio Canonica quibus indicenda. R. 46. n. 1. & R. 47. n. 6. quid operatur, d. R. 46. n. 2. quid de absolutione per abiurationem de leui, n. 3.

3. Inferenda sententia quid seruandum. R. 47. n. 1. iuxta leges, & consuetudines an iudicandum, n. 2. & 3. arbitrium in pœnis moderandis quale, n. 4. punitio Clericorum, & Monachorum cui competat, n. 7. contra ius lata sententia an nulla, n. 8.

4. Pœna arbitraria ad mortis pœnam an extendenda. R. 48. num. 1. ad capturam Monachi qualiter procedendum, num. 2. an præstandum auxilium à iudice laico, num. 3. Clericis, & Monachis ob crimen capitale quæ pœna, num. 4. quæ taxatio victus reputetur vitimum supplicium, num. 5. retrusio in Monasterium magna pœna, num. 7. exilium an possit imponi Clericis, & Monachis, num. 8. Monachum relegatum alere quis teneatur, n. 6. quæ pœna Prælati cuius subditus discessit sine sacramentis, n. 10.

5. A quibus, & propter quæ Monachi possint ad irremediam damari, ibidem n. 11. & 12. & damnatis an fugere liceat dict. num. 15. §. 1. qualiter ab officijs priuari possint, num. 13. & 14.

6. Pœnæ in sollicitates in confessione feminas, vel pueros, ibid. n. 15. & 16. vide v. sollicitare. Quid de celebrantibus sine ordine sacerdotali, num. 17. & 18. vel fornicantibus cum Monialibus, n. 19. quid de Sodomitis, & adulteris, n. 21. 22. & 23.

7. Qua pœna puniuntur falsarij, ibid. num. 24. quid de sollicitantibus ad falsum ferendũ, ibid. §. 1. & de falsificantibus litteras Papæ, Principis, vel Prælatorũ, ibid. §. 2. Clerici, & Monachi extrahentes aliquem de manibus iu-

stitiæ à quo puniendi, n. 26. pœna maledici contra Regem, n. 27.

18. Pœna homicidæ, vel Percussoris sui Prælati, ibid. num. 28. & 29. quid de Percussore Vicarij, vel Definitoris, d. n. 29. percussio grauis quæ fit, n. 30. taxatio certæ pœnæ pro vulnerante Monachum qualiter intelligenda, n. 31. quid de occidente cum veneno, vel abortum procurate, de venefico, & incantatore, n. 32. vide verb. abortus, num. 2.

20. Pœna in dilapidatores bonorum Monasterij, ibid. n. 33. & 34. quid de revelantibus secretum sacramentale, vel naturale, aut sui Capituli, vel Ordinis, n. 35. vsque 38.

21. Fratribus ebriosis quæ pœna, ibid. n. 39. ebrietas qualiter probetur, n. 40. quid de Clericis, & Monachis aleatoribus, & furibus, n. 41. vsque ad 45.

22. Transgressor legis penalis ad quid teneatur, ibid. n. 46. pœna famis vsq; ad mortem an obliget, & quid de executoribus, n. 47.

CRIMINA. Quæ sint difficilis probationis. R. 42. n. 21.

CVSTODES. Quod officium sit apud Minores. R. 49. num. 1. electi ad Capitulum Generale an sint Prælati, & quæ eorum auctoritas, n. 2. & 3. & R. 141. retract. 5. quomodo eligendi, & quâto tẽpore durēt, n. 5. & 6. quid de habitibus Custodiæ Conuentus, n. 7.

DEBITVM CONIVGALE. Vide verb. confessarij, n. 6.

DECLARATIONES CARDINALIUM. Vide v. Cardinales.

DECIMÆ. Quid, & an laicis possint concedi. R. 50. num. 1. & 2. Religiosi, & Moniales an sint ab eis exempti, num. 3. & 4. quid si exigentia, vel negligentia soluant,

12.

Index rerum.

nu. 5. privilegium de decimis an extendatur ad noualia, n. 6. & 7. poena in Religiosos auertentes a solutione decimarum, n. 8. vide verb. tributum, num. 2.

DIFFINITORES. An habeant votum decisiuum. R. 51. n. 1. & 2. ordo in suffragando, nu. 3. voluntati superiorum an liceat resistere, n. 4. 5. & 6. in ambiguis qualiter se gerant, nu. 7. vocati tenentur accedere, num. 8. dispensans tenetur subscribere rei decise, n. 9. Conuicti an eligi possint. De finitoribus, n. 10.

DIETA. Quot leucas contineat. R. 33. num. 16. vide verb. Conseruatores, n. 1.

DENVNCIATIO. Vide verb. correctio Fratrum, n. 4.

DEGRADATIO. Restitutio degradatorum cui competat, R. 57. nu. 14.

DELEGATVS. Qui sint iudices Delegati, R. 82. num. 1. & 2. quando delegatur causa cum onere conscientie quid faciendum, num. 4. & 5. vide verb. iudex, n. 1.

DISPENSATIO. Quid, & quotuplex, R. 52. n. 1. & 2. quid episkia, nu. 3. & 4. quando fieri debeat, n. 5. si ne causa facta an nulla, n. 6. & 7. quae causae sint ad dispensandum, n. 8. Regulares a quo dispensandi, n. 9. in lege superiorum quis dispensat, nu. 10. & 11. quid si negatur a superiore, d. num. 10. §. 2. Praelati in quibus dispensant, & an id delegare possint, n. 12. & 13. & an ad duas Praelaturas, vel vnâ cum personatu, aut in aetate ad eas requisita, n. 14.

Qui Praelati dispensant in irregularitatibus, vel bigamia, ibid. num. 15. an cum corpore vitiatis, & in non re-

seruatis Papae, n. 16. & 17. vel ad celebrandum velato capite, nu. 18. aut cum infamibus, n. 19. vel cum furiosis, lunaticis, & morbo caduco laborantibus, n. 20. an cum neophitis, aut illiteratis, n. 21. & 22.

3. An in homicidio, ibid. n. 23. & retractio, n. 24. privilegia ad hoc qualiter intelligenda, n. 24. & 25. an in mutilatione membri, n. 25. vel cum hospitibus, & nouitijs, nu. 27. aut in poenis, & inhabilitatibus, n. 28.

4. In votis Religionis an Papa dispenset, ibid. nu. 29. & 30. in emissis post professionem, vel volentium ingredi Religionem quis, n. 31. & 32. quis cum Monialibus, & nouitijs, n. 33. & 34. & in quibus, n. 35. praecipua Minorum an dispensabilia, & per quos, n. 37. & 38. Praelati an possint secum dispensare, n. 39.

5. Religiosi illegitimi ad quae non indigent dispensatione, ibid. n. 40. quid de privilegio Eugenij III. circa hoc, n. 41. filius Monachi ad praelaturam an dispensari possit, n. 42. quid de genito ex concubina, n. 43. dispensatus ad beneficium, post Monachatum, an sit de nouo ad praelaturam dispensandus, n. 44.

6. Potestas praelatorum ad dispensandum an extendatur ad legitimandum, ibid. n. 45. dispensati ad praelaturas an dispensati ad beneficia, n. 46. vel ad personatum, vel dignitatem, n. 47. & 48. iusta causa ad dispensandum qualis, n. 49.

7. Illegitimus electus an censeatur dispensatus, ibid. n. 50. quae officia indispensatiue possit habere, n. 51. cum familiaribus ad beneficia an dispensent Regulares, nu. 52. quid de abbatibus, R. 2. n. 4. 20. & 21.

6 Dispensatio

Index rerum.

8. Dispensatio dolo extorta subreptitia, R. 52. num. 53. commissio ad dispensandum an expiret morte concedentis, num. 54. quid de dispensatione, vt monachus testetur, num. 55. Praelatus mandans contra aliquod praecipuum an dispensare videatur, n. 56. dispensatio contra ius strictè interpretanda, n. 57. quis dispensat cum Militaribus in suis obseruantijs, n. 58. Vide verb. confessarij a nu. 5. & v. matrimonium, & verb. iuramentum, & verb. Praelatus, & verb. votum.

DIGNITATES. Quae aetas requiratur ad illas in Ecclesijs Cathedralibus, R. 23. n. 1.

DILAPIDATOR. Bonorum Monasterij dilapidatoribus quae poena, R. 48. n. 33. & 34.

DISTRIBVTIONES QVOTIDIANAE. Vide verb. restitutio, n. 2. & verb. tributum, n. 1.

DIVINVM OFFICIVM. Vide verb. celebrare Diuinum officium.

DOLVS. Et fraus in dubio, & in articulo mortis an praesumatur, R. 72. n. 4. §. 1.

1. **DONATIO.** Quid, & quotuplex, R. 43. n. 1. donatio omnium bonorum an valeat, nu. 2. largitio muneru qualiter prohibeatur Religiosis, n. 3. quid pro Minoritis, n. 4. Donatio ante ingressum Monasterij facta Deo, an reuocetur, n. 5. quid de facta a Canonico ante obitum, n. 6.

2. Monacho beneficiario an liceat donare, ibid. nu. 7. donationes ante ingressum Religionis, eo intuitu an valeant, n. 8. quid de factis a

nouitio, causa mortis, num. 10. & reuocetur per reclamationem ob professionem nullam, nu. 11. quid si ratificetur professio, ibidem, §. 1. & 2. vel ea non emissa exiuit, n. 12.

3. **DONATIONIS.** nouitio quae sollemnitas, ibid. n. 13. & 14. quid de nouitijs Iesuitis, n. 15.

4. Qualiter Minorita donare possint extra Ordinem, ibid. nu. 16. quid de donationibus Militarum pro concubinis, n. 17.

1. **DOTES MONIALIVM.** An supra numerum aliae sufficienter dotatae recipi possint, R. 54. num. 1. in conuentionibus dotium an insit simonia, n. 2. & 3. cui comperat ratio dotium, n. 4. prohibitio dandi, aut recipiendi pro nouitia an includat mutuum, vel commodatum, R. 141. retract. 6.

2. An excessus dotis restituendus sit, R. 54. n. 5. pactum de certa quantitate danda, donec dos solvatur, an licitum, retract. 7. quid de pacto habendae hereditatis loco dotis, cui renunciatum fuit, ibid. R. 54. n. 6. dos an sequatur Monialem transfatam, n. 7.

3. **EBRIETAS.** Quomodo probari possit, R. 48. n. 40. poenae contra ebriosos, ibid. n. 39.

1. **AEDIFICIA.** Quae licentia requiratur ad aedificanda Monasteria, R. 18. num. 23. & R. 142. ad dit. 9. ad quem spectet reparatio illorum, R. 55. n. 1. quid de constructione, & destructione, ibid., constructio Ecclesiae Regularis an praefenda seculari, n. 2. pro erigendis domibus Mendicantium quae licentia, num. 3. & 6. quid pro

C hant

Index rerum:

translatione, nu. 4. intra quod spa-
tium illis prohibetur edificare pro-
pè Minores, n. 5.
2. Ecclesia ad vsus prophanos an
reduci possint, ibid. num. 7. Eccle-
sia secularis an fieri queat Regula-
ris, ibidem, ad quem pertineant
edificia, & fundus Monasterij de-
serti, n. 8. an liceat Mendicantibus
reedificare, n. 10.
3. Legatum pro edificando Mona-
sterio quando alibi possit costrui.
R. 88. n. 15.
EMPHYTEOSIS. Apud Re-
gulares qualiter conceditur. R. 7.
nu. 5. & 7. res redditæ Ecclesiæ an
possit iterum Emphyteoticari, nu.
20. bona Emphyteotica, quæ Re-
ligiosi possunt acceptare. R. 17. n.
2. & 3.
EPIDEMIA. An sit idem quod
pestis. R. 11. n. 11. vide v. clausura
Monasterium, n. 8.
1. ECCLESIE IMMUNITAS.
Quoad introducta. R. 56. nu. 1.
pœnæ in effringentes Ecclesias
Regularium, nu. 2. qualiter liceat
extrahere ab Ecclesia delinquen-
tes, & in quibus criminibus, nu. 3.
lex Portugalliæ circa hoc satis pia
ibidem, §. 1. consuetudo contra
Ecclesiæ immunitatē nō valet, n. 4.
2. Clerici, & Monachi post degra-
dationem an ea gaudent, ibid. n. 5.
index an teneatur implere promissum
de reducendo delinquentem
ad Ecclesiam, nu. 6. quid de illum-
tradentibus, ibidem. contenta in-
tra ambitum Monasterij, & gran-
giæ an gaudeant immunitate, nu. 7.
quid de Ecclesia non consecrata,
nec benedicta, ibid. §. 1. raptores
virginum an illa gaudeant, n. 8.

1. EXPULSI A RELIGIONE.
A quo possint eijci incorrigibiles,
& quæ requirantur. R. 57. num. 14.
2. & 3. quid de Monialibus, d. n. 34.
§. 1. & 2. nouum decretum circa
expulsionem Religiosorum, ibid.
§. 3. quid de relegatione ad trire-
mes, ibi §. 4.
2. Homicida qualiter expelli possit,
ibid. nu. 4. an ob omne crimen, cui
pœna capitis imposta est, ibidem.
Quid de Sodomita, n. 5. expulsi ad
quæ tenentur extra Ordinem, n. 6.
an sint prohibiti prædicare, & con-
fessiones audire, nu. 7. vel possint
iterum admitti, ibid. §. 1. & n. 8.
3. Nouum decretum circa incorri-
gibiles carceri perpetuo mancipan-
dos, n. 9. an possint compelli trans-
ire ad aliam Religionem, nu. 10.
an requiratur testimonium expul-
sionis, ibid. §. 1. qui possint cum
illis dispensare, n. 11. cui Episcopo
subdantur, & ad quem pertineant
bona decedentium, ibidem.
4. Quo habitu debeant viui, ibid. nu.
11. ad Religionem iterum admis-
si, quem gradum, & locum recupe-
rent, n. 13. restitutio solemniter ex-
pulsorum cui competat, n. 14. con-
sultatio super quodam Monacho
ad triremus damnato, qui obtinuit
Canonicatum, ibid. à num. 15. vide
verb. apostata, n. 3. & 4.
1. ELECTIO. Quid, & quotu-
taplex. R. 18. nu. 1. quid requiratur,
ad electionē per scrutinium, n. 2. &
3. suffragia an pura, & cetera danda
sint, n. 4. ius suffragandi quibus cō-
petat, ibid. per procuratorem an li-
ceat suffragari, n. 5. vel suffragium
reuocare, n. 6. modus suffragandi
per vota secreta approbatur, n. 7.
quid

Index rerum:

quid si scriba schedulam suffragan-
tis manifestet, n. 8.
2. Libera debet esse electio, ibid. n. 9.
ad certas personas coarctari an
possit, num. 10. pæses electionis
an possit aliquem privare voce, n.
11. consuetudo vt tantum maio-
res suffragentur an bona num. 12.
quid de mittente albam schedu-
lam inter suffragantes, num. 13.
collatis eligentium votis vnus ele-
ctionem pronunciat, n. 14. à publi-
catione scrutiniij an appelletur, ibi-
dem, an de nocte fieri liceat, nu. m.
15. quid electionem præcedere de-
beat, num. 16.
3. Electio generalis Ministri apud
Minores qualiter fiat, ibid. nu. 17.
electus an statim confirmetur, n.
18. co mortuo Vicarius an statim
eligendus, n. 19. quid de electione
Commissarij Generalis, ibidem.
4. Prouincialium electio ad quos
spectat, ibid. num. 20. quid quando
indignus, vel dignus omisso dig-
niori eligitur, ibidem, ante confir-
mationem electi an præcedere de-
beat examen, ibid. §. 1. quid de non
eligentibus per vnam diem natura-
lem, ibidem, an de corpore Capitu-
li eligendus, n. 21. vel eiusdem Or-
dinis professus, nu. 22. & 23. quid
de fraudulenta electione, n. 24.
5. Post quod tempus potest quis
relegi, ibid. num. 25. mortuo, vel
deposito Prouinciali quid fiet, nu.
26. Vicarius Conuentus an eligi
possit in discretum Capituli, n. 27.
etas eligendi in Prælaturam quæ re-
quiratur, n. 28.
6. Electio Prælatorum localium cui
competat, ibid. num. 29. quales ef-
se debeant, num. 30. electi an sta-

tim confirmentur, num. 31. dese-
ctus eligendi an liceat desegere,
num. 32. quid si eligatur indignus
sciens ex sola confessione sacra-
mentali, n. 33. agrotus an semper
presumatur talis ad electionē, n. 34.
7. Reseruatio promotionis ad qual-
dam Ecclesias quos comprehen-
dat, ibidem, num. 35. mandatum
eligendi de consilio aliquorum
quid petit, num. 36. quid si eligatur
vnus à tribus ex sex electoribus,
qui renunciauit suo suffragio, nu.
37. ius collegij ad electionem an
in vno possit residere, num. 38. ele-
ctio ab vno nomine aliorum an va-
leat, num. 39. quid si appellatur su-
per confirmatione electi per com-
promissum, n. 40.
8. Quando tenetur quis consentire
suz electioni, ibid. num. 41. quæ li-
centia requiratur ad acceptandū
Prælaturam extra Ordinem, num.
42. an possit cogi superior ad illā
dandam, ibidem, quid de Mendic-
cantibus in discordia electis, n. 43.
& quid de electis ad simplex bene-
ficiū, aut præsentatis, & de trans-
latis ad non Mendicantes, ibid. §. 2.
quid si cōferat legatus Papæ, n. 44.
9. Pœnæ cōtra subornates in electio-
nibus, ibid. n. 45. quid de recurren-
tibus ad seculares fauores, n. 46. &
47. quid si effectus subornationis,
aut fauoris nō sequatur, ibid. & R.
141. retr. vi. pœnæ in seculares in-
tromittentes se in electionibus Re-
gularium, n. 48. quid requiratur ad
impediendā electionem inhabilis,
n. 49. descēdentes ex hæreticis an
eligi possint in Prælatos, n. 50.
ELEMOSYNA. Episcopi,
Monasteria, & Religiosi qualiter
teneantur

Index rerum.

teneantur ad eleemosynas præceptum. R. 59. num. 1. & 2. pro sustentandis parentibus an liceat petere eleemosynam. num. 3. poenæ contra impediētes peti eleemosynas à Mendicantibus, num. 4. & 6. eorum priuilegia super hoc non sunt abrogata, num. 5. Religiosis licita mendicitas, n. 6. requisita ad licitè petendas eleemosynas. R. 77. num. 78.

EPIKIA. Qualiter illa uti liceat. R. 51. num. 3. & 4. lex naturalis an illam admittat. R. 90. nu. 16. ad fin. quid de lege positua. ibid. num. 17. vsque ad 20.

EPISCOPVS. A quo habet suam potestatem. R. 60. num. 1. Monachus ex consensu superioris accipere potest Episcopatum, num. 2. quid de Summo Pontificatu, ibid. 3. an liceat appetere Episcopatum, num. 3. Monachus Episcopus à quibus absoluitur, num. 4. an à paupertate, & à delatione habitus, ibidem.

22 An gaudeat priuilegijs Ordinis, ibidem, num. 5. prouiso facta Monacho Episcopo de Abbatia quid requirat, num. 6. bona ab eo quæ sita ad quem pertinent, n. 7. quid de hereditate paterna, num. 8. an liberè disponere possint de suis prouentibus, ibid. n. 9.

3 Regularès an possint compelli ab Episcopis, vt in suis Ecclesijs annuncient festa, & ieiunia, ibid. num. 10. contra delinquentes extra claustrum an possint procedere, n. 11. & R. 62. nu. 7. & 8. & R. 141. retr. 8. quid de vagantibus sine licentia, d. R. 60. n. 12. an in nouitium, n. 13. possint ne interpreta-

ri priuilegia Regularium, num. 143. vide verb. excommunicatio, n. 33. & verb. exemptio, n. 4. & 5.

EREMITÆ. An gaudeant fore priuilegio. R. 61. num. 1. multiplex eorum genus, num. 2. qui eorum gaudeant priuilegijs Religiosorum, ibidem.

EXCEPTIO. Explicatur clausula, *Exceptionibus reiectis.* R. 10. num. 19. vide verb. appellatio, num. 2. & 3.

EXCOMMVNICATIO. Apud Regularès qui possint ferre censuras. R. 62. n. 1. an diebus feriatis excommunicare possint, vel noctu, aut sine scriptis, n. 2. & 3. quid pro deperditis, & subtractis, n. 4.

2 Regularès à solo Legato à latere possunt excommunicari, ibidem, num. 5. an ab Scholastico Salamanca, vel ab Episcopo, n. 6. 7. & 8. & retr. 8. quædam responsa Cardinalium circa hoc, d. n. 8. à §. 1. eorum famuli à quo possint excommunicari, n. 9.

3 Excommunicatio quæ duplex, ibidem, num. 10. contenta in iure in Regularès an omnes eos ligent, n. 11. & 16. casus, in quibus licet cùm excommunicato communicare, n. 12. quos tenemur vitare, n. 13. Regularis Clericum percutiēs à quo excommunicatus denunciandus, n. 14. communicatio cum excommunicato in Diuinis quo iure prohibita, num. 15. an licitum sit leuare galèrum excommunicato, n. 17. vide verb. absolutio, n. 6.

EXEMPTIO. Quid, & quotuplex. R. 63. n. 1. quo iure competat Clericis, & Monachis, ac eorum bonis à seculari potestate, num. 2. &

Index rerum.

3. receptores reddituum Ecclesiasticorum coram quo conueniendi, num. 4.

2 Monachi in causa ciuili coram quo conueniendi, ibid. num. 5. an illi, & Clerici possint intercedere ob debitum ciuile, num. 6. Prælati Ecclesiastici an possint habere iurisdictionem temporalem exemptam, & qualiter eam licitè exerceant, num. 7. & 8. potestas temporalis an resideat in Papa, d. n. 6.

3 In causa feudali quis cognoscit inter uasallos, ibid. nu. 9. in temporalibus Ecclesia, vel Monasterium actores coram quo conueniendi, num. 10. an gaudeant priuilegio miserabilium personarum, ibidem ad fin. quid pro publicatione testamenti, in quo sunt hæredes instituti, nu. 11. coram quo conueniendi succedentes laico iam conuento coram suo iudice, n. 13.

4 Regularès à iurisdictione Episcoporum exempti, ibid. num. 14. an à Legatis Papæ, n. 15. quid de monialibus, n. 16. sententia ab Ordinario in eos lata nulla, n. 17. qua via se defendere possunt ab eis, n. 18. an possint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei, ibid. §. 1. an Episcopi possint in eos procedere per censuras, ibid. §. 2. vel ad capturam professi, vel nouitij, num. 19.

5 Mandatum Papæ, vt Ordinarius uisiter Regularès an sit delegatio, ibid. num. 20. illorum exemptio à procuratore Legatorum Papæ quomodo intelligatur, n. 21. an teneantur ad ius reuerentiale Episcopis, nu. 22. an possint renunciare priuilegio exemptionis, n. 23. ubi de Clericis, Casus, in quibus excep-

ti subsunt Ordinarijs, n. 24. 6 Regularis an possit assumi in officium Episcopi sine consensu sui Prælati, ibid. n. 25. an Episcopi possint examinare litteras Papæ pro exemptione Monachi, n. 26. exempti à Religione an cum Fratribus morari, & in Ordinis negotijs se immiscere queant, n. 27. Capellani Principum an sint exempti à Prælati suis, n. 28.

7 Exemptio Ecclesiasticorum à tributis quo iure introducta, ibid. nu. 29. quid de Militibus S. Ioannis quoad decimas, & exactiones, nu. 30. quid de Tertiarijs, n. 31. poenæ contra imponentes, & exigentes, n. 32. quid de gabella, seu s¹/₄ posita in carnibus, & vino, ibidem, §. 1. quid de subsidio à Monasterijs soluendo, n. 33. quid de contributione pro seminario puerorum, n. 34. quid de subuentionibus intuitu Religionis datis, num. 35. immunitas Ecclesiastica competit Regularibus in omnibus sicut Ecclesiasticis. R. 90. n. 7.

FAMVLI, ET FAMILIARES FRATRVM. Quo priuilegio gaudeant quoad recipienda sacramenta, & quoad sepulturam tēpote interditi. R. 64. n. 1. 2. & 3. an possint excommunicari ab Ordinario, d. n. 2. quas lucrantur indulgentias, n. 4. audientes eorum confessiones debent esse approbati ab Ordinario. R. 141. retr. 15.

FALSARII. Qua poena puniuntur. R. 48. n. 24. vide verb. correctio Fratrum, n. 17.

FESTI DIES. Festum Corporis Christi in Dominica infra eius octauam solemniter potest celebrari

Index rerum.

brari. R. 65. nu. 7. Minorita, & eorum Moniales celebrant festum nominis Iesu cum proprio officio, nu. 2. quo ritu celebrantur festa S. Bonaventurae, S. Antonii de Padua, & S. Didaci, num. 3. quid de festis S. Francisci à Paula, S. Blacidi, & Sactorum, S. Nicolai Tolentini, S. Petri M. & S. Hieronymi, num. 4. & 5.

2 Festum B. P. N. Francisci celebratur in tota Ecclesia sub ritu duplici, & an sub præcepto abstinendi ab omni opere seculi, ibid. nu. 6. quid de festo stygmarum eiusdem sancti, n. 7. & 8. quid de festis Martyrum Marrochij, & septem, n. 9. quid de festis propriis aliarum Religionum pro suis sanctis, vel alijs non suis, num. 10. quid pro patronis, & Titularibus, n. 11.

3 Præceptum seruandi festa Diocesis an liget Regulares, ibid. nu. 12. an illis liceat in festis occupare seculares in operibus seculis, n. 13. quæ ritum debet seruare in festis ab Episcopo indictis celebrandis, n. 14.

FEVDVM. Bona feudalia an liceant Religiosis, R. 66. nu. 2. & R. 17. nu. 2. & 9. an per professionem amittatur, d. nu. 9. in causa feudali quis cognoscit inter vassallos, R. 63. n. 9. & R. 66. n. 4.

2 Quid sit feudum, R. 66. n. 1. Monachi, & Milites S. Ioannis an capaces sint feudi, n. 2. & 3. an succedat in feudum habens annexam iurisdictionem vassalorum, n. 5. an bona sua in feudum possint, n. 6. quanto tempore duret feudum Monachi, ibid. in renunciatione honorum an veniat feudum, num. 7.

FIDEICOMMISSVM. Vniuersalis fideicommissi an sint capaces

Minores, R. 72. n. 12.

FIDEIVSSOR. Anteneatur ex contractu nullo Monachi, cui se obligauit, R. 707. n. 2. an valeat fideiussio Clerici, vel Monachi, R. 142. addit. 6. nat.

FIDEI PROFESSIO. qui teneatur eam facere, R. 67. nu. 1. quid si in aduertentem quis id omisit, n. 2.

FISCALIS. An illi competat ex officio denunciare, R. 40. n. 2. vide verb. correctio, n. 4. & 5.

FORVM. Præuilegio fori qui gaudeant, R. 82. n. 6. Monachus enormiter delinquens habitu demisso an illud perdat, ibid. nu. 9. quid de Clericis in minoribus constitutis, n. 10. & R. ult. addit. 12. an præuilegio Canonis gaudentes, fori etiam gaudeant, ibid. n. 2. vide verb. Eremita, & verb. Tertiarij.

FVRTVM. Pænæ contra fures Monachos, R. 48. n. 44. & 45.

GENERALES ORDINVM. quâto tempore durat eorum officium apud Minores, R. 68. nu. 1. eorum potestas qualis, & à quo dependet nu. 2. & 9. an possint exequi mandata, & statuta reiecta quacunque appellatione, n. 3. quid possint circa reformationem Fratrum, n. 4. an possint modificare, vel declarare regulam, vel condere statuta, n. 5. & 6. habent iurisdictionem Episcopalem an instar Primatum, num. 7.

3 Maiora illis reseruatur, ibid. n. 8. an habeat suam potestatem à iure Diuino, n. 9. an possint transferre Prouinciales de vna ad aliam Prouinciâ, n. 10. vel iterum admittere perpetuo expulsos à Religione, n. 11.

GUARDIANI. Quam potestatem habet circa subditos, R. 69. n. 1. 2. & 3. eorum iurisdictione ordinaria, &

ad

Index rerum.

ad quæ, n. 4. an possit restringi, n. 5. benedicunt corporalia, n. 6. triennio durat, nu. 7. an possint eligere coelectores, ibid. & retr. 9. quid pro reseruatis, n. 8. an ad ea possint generaliter suam delegare potestatem, n. 9. vide v. electio, n. 6. & v. benedictio, n. 1. & 2. & v. dispensatio, n. 1. & 2. & v. Prælati.

GRADVATIO. Gradus Scholasticus an repugnet Monachatu, R. 70. n. 1. quibus præuilegijs gaudeat graduati apud Regulares, ibid. an possint graduari in vtroque iure, ibid. §. 1. quid de Minoritis, n. 2. pænæ contra Prædicatores ad Magisterium non expositos per Capitulum, n. 3. ad quos gradus promoueri possunt Leuitæ, n. 4. licetia ad studium an extendatur ad gradum recipiendum, ibi. §. 1.

HABITVS REGVLARIS. Formæ habitus Minorum, quoad colorem & vilitatem qualis, R. 71. n. 1. & 51. Clerici Militares quo habitu vti debent, n. 2. Monachus Curatus non absolvitur à delatione habitus Regularis, n. 3. habitum confirmat alterius Ordinis non licet deferre, nu. 4.

2 Habitum Religionis temerè dimittens excommunicatur, ibid. n. 6. Seculari an liceat vti habitu Regulari, n. 7. pænæ in impedientes sepeliri in habitu Regulari, n. 8. indulgentiæ pro habitu B. Francisci ad sepulturam, & pro illius osculantibus, n. 9. & 10. habitus Tertiariorum Franciscanorum, qualis, n. 11.

3 HÆREDITAS. Cui competat adire hereditatem Monachi instituti, R. 72. nu. 1. an exheredari possit ob ingratitudinem in patre, n. 2. Lex excludens filiam à successione patris, si ingrediatur Religionem, nulla, n. 3. quid si præferat viros feminis in

successione, ibid. §. 1. cõditio, si sine liberis decesseris, an excludat Monasterium, n. 4. Religionis ingressus in articulo mortis an excludat substitutum, si sine liberis moriatur hæres, n. 5.

2 Per professionem an amittatur ius suaratis, ibid. n. 6. duobus Monasterijs institutis in re non sufficente, Monialium, an Fratrum præferendum, nu. 7. nouitio decedenti ab intestato quis succedat, n. 8. & 26.

3 Minorita an sint capaces hereditatis, vel legatorum, ibid. n. 9. quid de Cõsuetudinibus, n. 10. quid de estimatione hereditatis, n. 11. testamutum, in quo illi instituatur, an nullum, n. 12. quid si maderit videri hereditas in necessitates Fratrum, n. 13. quid si relinquatur Ecclesie Minorum, n. 14.

4 Medicantes, Monachales, & Canonici Regulares an possint succedere, ibid. nu. 15. 16. & 17. quid de oblati in seculo manentibus, & de Monialibus, n. 18. & 19.

5 Monasteria an sint capacia maioratus, cum iurisdictione temporalibus, ibid. n. 20. quid si habeat clausulam exhereditatiam suam Monachorum, vel sit ad familiam cõseruandam, ibid. §. 2. 3. & 5. vel habeat legem, vt portentur nomen, & arma fundatoris, n. 21. in renunciatione cuiuscunque successione an veniat maioratus, n. 22.

6 Quod tempus inspiciendum sit ad capacitatem heredis, ibid. n. 23. quid de Minorita instituto, vel meliorato à patre, & postea facto capaci, ibid. §. 1. & 2. bona transeuntis ad aliam Religionem, cuius sunt, n. 24.

7 Minoritis post professionem qui succedant, ibid. n. 25. patre proficiente an statim legitima debeatur filiis, & è cõuerso, n. 26. ad quæ spe

atq;

Index rerum.

- Actio de morte patris Monachi, n. 27. Vide verb. testamentum num. 2. & 3. & verb. nouitius, n. 6.
- HÆRESIS INQUISITORES.** Exempti an subint Tribunali S. Inquisitionis, R. 73. nu. 1. in Episcopos, & Generales Ordinū quis procedat, ibidem. Quid de Inquisitoribus Prædicatorū in Minores, & è contra, n. 2. Religiosi Hæretici priuantur officio, nu. 3. alter Inquisitor sine reliquis an possit absolute referuatis suo Tribunali, vel absolutionem committere, n. 4.
- Inquisitores Religiosi an subint suis Prælati, ibid. num. 5. an possint procedere in asserentes peccata semel confessa Mendicantibus iterum esse confitenda parochis, num. 6. an possint assumere quoscunque in Notarios, n. 7. quibus indulgentijs gaudeant illi, & illis auxiliantes, n. 8.**
- Habentes, legentes, vel imprimētes libros hæreticos, & eos absoluentes excommunicantur, ibid. n. 9. absolutus per abiurationem de leui, vel de vehemēti an sit inhabilis ad officia, n. 10. facultas legē didictos libros cui referuatur, nu. 11.**
- Bona hæreticorum, cui applicanda, & an debeantur ante iudicis sententiam, ibid. num. 12. bona Romanæ Ecclesiæ an possint confiscari, nu. 13. quid si confiscentur libri Minoritæ, ibidem, & §. 1. quid de bonis Clericorum, nu. 14. qui possint dispensare in irregularitate ob hæresim, n. 15. cōiucto de hæresi an liceat confiteri crimen sibi falso impositum, n. 16.**
- HORÆ CANONICÆ.** Vide

- verb. celebrare officium Diuinū.
- HOMICIDA.** Poena in Clericos, vel Monachos homicidas, vel percussores sui Prælati, R. 48. n. 28. & 29. vide verb. correctio Fratrum, n. 18. & verb. dispensatio, n. 3. & verb. expulsi, n. 2.
- HOSPITALIA.** An veniant nomine beneficij, & conferri possint in titulum, R. 74. n. 1. in quibus sunt libera hospitalia Regularia, n. 2. an committi possint Religiosis, n. 3. in Cisterciensibus quis possit confessiones ægrotorum audire, n. 4. hospites Fratres Minores quibus priuilegijs gaudeat, nu. 5. hospitalia à quo visitantur, num. 6.
- IEIUNIUM.** Quis dispensat cū Regularibus in ieiunijs, R. 75. n. 2. quid circa oua, & lactinia, ibid. §. 1. & n. 3. quæ causa sufficiens sit ad faciendam collationem de mane, n. 3. Religiosi itinerantes trāsferre possunt ieiunium, num. 4. ad quæ ieiunia teneantur Minoritæ, ex regula, & qua stare, n. 5. & 8. ieiunium quadragesimæ à Clericis, & Monachis quando incipit, nu. 6. in ieiunijs regulæ an lactinnijs vesci liceat, n. 7. & 13.
- Qualis culpa sit in Minorita frangere ieiunium Feria 6. Aduentus, vel quadragesimæ, nu. 9. fenes an excusentur à ieiunio, n. 10.**
- Benedictinis qualiter esus carniū sit prohibitus, ibid. d. R. 76. num. 1. quid de statuto Carthusiensium, n. 11. an liceat per nimiam abstinentiam abbreviare vitam, n. 12. in Natali Domini occurrente in Feria 6. an liceat Religiosis esus carniū, n. 14. quid de Episcopo Minoritæ, vel**

Index rerum.

- vel Ministro, ibidem, §. 1. votū abstinentiæ ab ouis ad quid obliget in tali die, nu. 15. quid si occurrat cum Sabbatho, vbi manducantur viscera, & extremitates animalium, num. 16.
- Corporis ægrotatio an excuset à ieiunio, ibid. num. 17. Religiosi an teneantur ad ieiunia loci, vel Prævinciæ, n. 18.**
- ILLEGITIMITAS.** An tollatur per professionem Religionis, R. 52. num. 40. quis possit dispensare cum illegitimis, vide v. dispensatio, nu. 6. 7. & 8.
- Tria sunt genera illegitimorum. R. 76. num. 1. qui dicantur legitimi, n. 2. quid de filijs Commendatorum, n. 3. quis dicatur legitimatus per subsequens matrimonium, n. 4. quid de expositis, nu. 5. differentia inter legitimatorem, & dispensationem, n. 6. legitimatus per ingressum Religionis, exiens an reincadat, nu. 7. quid de expulsis à Religione, ibid. à §. 2. per professionem an fiat legitimatio quoad officia, ibid. §. 5. an per educationē in Religione, n. 8.**
- An per professionem fiat legitimatio quoad successorem patrem, ibid. num. 9. qui illegitimi admittantur ad Religionem, & quomodo, num. 10. illegitimi admittuntur ad Religionem, & quomodo, num. 10. illegitimi ex sacrilego coitu qui dicantur, nu. 11. Vide v. dispensatio, n. 6. 7. & 8.**
- IMMUNITAS ECCLESIE.** Vide v. Ecclesiæ immunitas, & v. exemptio, nu. 7.
- IGNORANTIA.** Quando à poena legis excuset, R. 90. num. 22.

- qualis ignorantia impeditur faciat prolem legitimam, R. 76. n. 2. quæ excuset Religiosos ab obseruatione regulæ, R. 98. n. 11.
- INDULGENTIA.** Quid sit, & quæ per modum suffragij, R. 77. n. 1. plenaria differentia à Iubileo, num. 2. variæ species indulgentiæ, n. 3. origo iubilei, n. 4. potestas concedendi indulgentias apud quem residet, n. 5. superiores in visitatione quam indulgentiam concedant, num. 6. indulgentia pro professione in Religione, n. 7.
- Plenaria quibus diebus concedatur Minoritæ, ibid. nu. 8. Quid pro Coronis Domini nostri, & B. Virginis, nu. 9. quid de indulgentia S. Gregorij, ibid. §. 3. Indulgentiæ pro visitantibus Ecclesias Camaldulensium, num. 10. & pro dicentibus, vel audientibus Missam Conceptionis Deiparæ, n. 11.**
- Indulgentia stationis de SS. Sacramento, ibid. nu. 12. & 47. indulgentiæ pro Carthusiensibus visitantibus sua altaria, n. 13. quæ pro Minoritæ, Clarissis, & Tertiarijs, n. 14. & 15. quæ pro mortis articulo, nu. 16. quæ recitantibus ad pulsum campanæ post solis occasum, n. 17. Fratres infirmi, & eorum cure deputati qualiter præfata lucrantur, n. 19.**
- Indulgentiæ stationum Romæ quotidie sunt, ibid. n. 20. & 21. quæ in Lateranensi Ecclesia, n. 22. quæ apud S. Petrum, nu. 23. quæ apud S. Paulum, n. 24. quæ in S. Maria Maiori, n. 25. quæ in S. Laurentio, Fabiano, & Sebastiano, & ad S. Crucem in Hierusalem, nu. 26. 27. & 28. dies, quibus Romæ sunt indulgen-**

4. Indulgentia plenaria, & liberatio animæ à purgatorio, n. 29. vsque 33.
5. Indulgentiæ, quæ sunt in Hierusalem, & in locis Terræ sanctæ, ibid. nu. 34. vsque 42. quæ apud S. Iacobum in Compostella, n. 43. & 44.
6. Indulgentiæ reuocatae à Paulo V. an sint reualidatæ, ibid. num. 47. alia de nouo ab ipso concessa, nu. 46. indulgentia pro corona Desparræ, & pro statione S. Sacramenti confirmata, n. 47.
7. Indulgentiæ pro visitationibus Ecclesiæ Regularium in suis festis, ibid. nu. 48. vsque 56. indulgentia Portiuncule perpetuo confirmata, nu. 50. an communicetur alijs Religionibus, R. 31. nu. 4. indulgentia pro animabus parentum Fratrum, R. 77. n. 55. & pro suis procuratoribus, & liberis, n. 56.
8. Regulares prædicantes quas indulgentias concedant, ibid. nu. 58. quid pro audientibus primam illorum Missam, num. 59. quæ pro inuocantibus nomen Iesu, & Mariæ, num. 60.
9. Quando liberant Minoritæ, & Minimi animam à purgatorio, ibid. n. 62. & 63. quid pro dicentibus officium defunctorum, vel Psalmos Pœnitentiæ pro animabus purgatorii, n. 64. an pro illis possint concedi, & applicari indulgentiæ, ibidem, & n. 65. & 72. anima cui applicatur plenaria indulgentia an infallibiliter liberetur, num. 66. an ad id requiratur gratia in applicante, n. 67. an post applicationem cessandum sit ab alijs suffragijs, nu. 68. gratia de altari priuilegiato subreptitia reformanda, nu. 69. qualibet Missa celebratio in eo sufficit, nu.
70. indulgentia Sabbathina apud Carmelitas confirmata, nu. 71.
10. Indulgentiæ pro festis Religionum apud Indias, ibid. n. 73. quæ pro Religiosis euntibus ad conuersionem Indorū, n. 74. qui inibi possint concedere indulgentias, n. 75. propositum confitendi an sit illis sufficiens ad consequendum iubileum, num. 76.
11. Cui competat indulgentiarum publicatio, & approbatio, ibid. n. 77. indulgentiæ quæstuarie abolitæ, n. 78. publicatiões indulgentiæ indifcretas peccatæ, nu. 79. à quo tempore valeant, n. 80. in generali reuocatione gratiarum ueniant, nu. 81. quo tempore requiratur esse in gratia ad indulgentiam lucrandam, n. 82. qualis defectus in actu visitandi Ecclesiæ obstat, n. 83.
12. Quid remittitur per indulgentiam 40. dierum, vel unius anni, ibid. n. 84. an de diebus, & annis huius uitæ intelligatur, num. 85. an vnus dies pœnitentiæ hic æqualeat pluribus in purgatorio, n. 86. indulgentiæ pro visitationibus Ecclesiæ Iesuitarum, n. 87. plenaria indulgentia quando conceditur Religiosis à suis confessoribus, R. 3. n. 27. 29. & 30. an sint sublata, d. n. 30.
- INCORRIGIBILIS. Quis dicatur incorrigibilis de iure, & quis de facto, R. 77. n. 1. & 2. quorū modis dicatur quis incorrigibilis, R. 11. n. 32. vide v. apostata, n. 4. & v. expulsus, n. 1.
- INDORVM PRIVILEGIA. De nouo conuersi per quos posunt absolui à reseruatis, R. 78. nu. 1. ex quo balsamo potest confici Chrysuma apud Indias, nu. 2. Episcopi ibi quando tenentur visitare limina

B. Patri

- B. Patri Romæ, n. 3. Indi non sunt priuandi dominio suorum, n. 4. concessa Religiosis pro eorū conuersione, n. 5. quid habeant circa matrimonium contrahendum, ieiunia, & obseruationem festorum, n. 6. quid circa interdicti tempus, nu. 7. excommunicatio contra transeūtes ad Indias sine licentiâ iam antiquata, n. 8. vide v. indulgentia, n. 10.
- IMPRESSIO LIBRORVM. Pœnæ in imprimentes, sine debita licentiâ, R. 79. nu. 1. priuilegiū pro libri impressione concessum Monacho ad quæ pertinet, n. 2. Minoritis an liceat procurare ad hoc pœnitentiâ, nu. 3. & 5. Syndicus an agere possit in iudicio de damno vitando circa hoc, n. 4.
- INQUISITORES HERETICÆ PRÆUITATIS. Vide v. hæresis, n. 1. & v. librorū prohibitio, n. 1. an sint iudices delegati, R. 82. n. 2.
- INQUISITIO. Vide v. correctio Fratrum, n. 3.
- INTERDICTVM. Quid, & quotuplex, R. 80. n. 1. & 2. qui possint interdiceri, n. 3. & 4. an id possit præscribi, d. n. 4. §. 1. qui ab interdicto ab soluit, n. 5. ciuitate interdicta an interdiciatur suburbia, n. 6. priuilegia Regulariū ad hoc, n. 7. an Ecclesiæ alienæ iurisdictionis, ibid. §. 1.
2. Religiosi à quo possunt interdici, ibid. n. 8. priuilegiū Cisterciensium ad hoc, num. 9. an sequato interdicto à Matrice teneantur Regulares seruari, & è conuerso, n. 10. & 11. effectus interdicti localis, nu. 12. quid ueniat nomine Diuinorū tempore interdicti prohibitorum, ibid. quæ tunc permittuntur, n. 13. quæ sacramenta conferri licet, nu. 14.
3. Qua moderatione possunt celebrari Diuina eo tempore, ibid. n. 15. violantes interdictum peccant, & Clerici irregulares sunt, nu. 16. quid de intrantibus furtiue, ibid. §. 2. interdicti denunciatio requiritur, n. 17.
4. Funus Clerici interdicti qualiter faciendum, ibid. num. 18. quid de Fratrum Conuersis, & Monialibus, ibid. §. 1. priuilegium ad Diuina officia an extendatur ad sepulturam, num. 19. quid per pompam moderatam intelligatur in concessione sepulture, n. 20.
5. Cessante interdicto caduera transferenda à loco prophano ad sacrum, ibid. num. 21. quibus modis tollitur, num. 22. festiuitates, in quibus suspenditur, num. 23. ea suspensio quando incipiat, & finiatur, nu. 24. quid de Missa Sabbathi Sancti, ibid.
6. Priuilegia Regularium quo ad interdictum an sint sublata, ibid. nu. 25. festiuitates, in quibus apud illos suspenditur, nu. 26. & 27. quæ tunc permittuntur, n. 28. alia priuilegia pro alijs festis, pro funere Religiosi, professione, & Missa noua, num. 29. vsque 32. quid pro nouitio funerando, num. 38. ad finem, quid habeant Trinitarij procuratores elemosynarum pro redimentis captiuis, n. 33.
7. Quorū & quas personas Regulares admittit ad Diuina in interdicto, & cessatione, ibid. nu. 34. vsque 38. quid Moniales, num. 35. Laicus an possit admitti ad ministrandum in Missa, n. 39.
8. CESSATIO A DIVINIS. Quid, & quotuplex, R. 80. nu. 40. an sit quid facti, num. 41. requisita

Index rerum.

- ad eius iusticiam, num. 42. an tenetur ad damna in iniusta, n. 43. quæ in ea liceant circa celebrationem. Divinorum, nu. 44. apud Regulares indifferenter observatur cessatio, & interdictum, ibid.
9. Quæ Sacramenta in ea conferantur, ibid. num. 45. in illa sola absque coniuncto interdicto Ecclesiastica sepultura an veretur, num. 46. quid de clericis, ibidem, festiuitates, in quibus suspenditur, n. 47. priuilegia pro eo tempore, n. 48.
10. Qui possit ferre, & tollere cessationem, ibid. num. 49. eo tempore celebrans an irregularis, n. 50.
- INTERSTITIA.** Vide verb. ordo, n. 3.
11. **IRREGULARITAS.** Quid, & quando incuratur, R. 81. num. 1. Cum homicida apud Regulares quis dispensat, num. 2. Episcopi quid possint circa hoc, num. 3. Monachus iuuans cedere membrum quid, num. 4. vel si Prælati indicet locum, ubi captus est fur, & suspensus, num. 5. Sacerdos abscisso membro quæ gerere possit, n. 6. Clericis, & Monachis medicina, & Chyrurgia prohibita, n. 7. Monachus ordinatus in apostasia an irregularis, R. 129. n. 9.
2. Prægnantem abortiri faciens irregularis, R. 81. nu. 8. quid si Ecclesiastici committant causam sanguinis, vel exhortent in bello contra infideles, n. 9. & 10. rebaptizans sit irregularis, num. 11. vide v. dispensare, nu. 2. & 3.
- IVBILÆVS.** In quo differat à plenaria indulgentia, R. 77. nu. 2. quid requiratur ad illum lucrandum, num. 82. vide verb. indulgentia, n. 10. & 11.
1. **IVDEX.** Quotuplex sit, R. 82. num. 1. Regulares an possint compelli ad iudicaturam acceptandam, num. 3. eorum iudices qualiter examinare debent: rescripta Papæ, nu. 4. quid si commissio sit, cum onere conscientie, ibid. & n. 5.
2. Index laicus non cognoscit de causis Ecclesiasticorum, ibid. n. 6. ordo, vel Monachus suscepti potest crimine commissum an eximat à iudicio seculari, n. 7. Laicus cum Monacho delinquens coram quo conueniendus, num. 8. Monachus habitu de missio committens enormia an fori priuilegium perdat, num. 9.
3. Index negligens in sua administratione qualiter multandus, ibid. num. 12. quid si ex impunita, vel dolo, n. 13. an liceat iudici poenam legis remittere, nu. 14. & 17. concessio veniæ pro delicto futuro cui competat, num. 15. Regulares qualiter procedent ob delictum transitum in rem iudicatum, num. 16. an liceat ex confessione sibi fraude pro palata aliquem condemnare, n. 18. Vide v. conseruatores, & v. correctio Fratrum, & v. exemptio, & v. Prælati.
- IVRAMENTVM.** Quid, & quomodo fiat, R. 83. num. 1. & 2. consuetudo apud Regulares de præcipiendo sub obedientia, loco iuramenti an recta, nu. 3. & R. 141. retracta 10. vide correctio Fratrum, n. 8. & 9. & v. accusatio.
- ITNERANTES FRATRES.** Non sunt recipiendi sine commendatijs litteris, R. 84. num. 1. & 2. an liceat Minoritis hospitari in domo ad

Index rerum.

- mo ad id legata, num. 3. quas indulgentias habeant, num. 4. an possint transferre ieiunium, vel confiteri presbytero seculari, n. 5.
11. **IUS PATRONATVS.** Quid sit, R. 85. num. 1. An Abbati competat ius præsentandi, patrono facto Monacho, & quando isti, n. 2. quo iure præsentet Rex Hispaniæ Episcopus, & commendas conferat, nu. 3. ex quibus ius patronatus acquiritur, n. 4. & 5. an dignior debeat præsentari, nu. 6. præsentatio Mendicantis ad prælaturam an in concordia patronorum debeat esse, ibidem, remissiuè.
2. Quis apud Minores dat ius patronatus, R. 55. n. 8.
- LAICI FRATRES.** An sint Religiosi, R. 86. n. 1. an eis liceat tangere sacra, num. 2. ordinatis in apostasia quæ poena, n. 3.
- LATA CVLPA.** Quæ sit, latior, latissima, leuis, & leuissima, R. 82. n. 13. & R. 90. n. 22.
- LEGATA LATERE.** An possint esse Monachi, R. 87. nu. 1. an possint beneficia conferre, n. 2. vel indulgentias concedere, R. 77. n. 73. 5. 6.
11. **LEGATA.** Qui Religiosi ea capere possint, R. 88. n. 1. relictum, nè Monasterio quaratur, an valeat, n. 2. conditio, ne Abbas in legato se ingerat, vel vt ad Monachum pertineat, quid operetur, n. 3. & 4. 5. 1. cuius Prælati exigatur licentia, d. nu. 4. & n. 5. Legatum in singulos annos qualiter Monasterio quaratur, n. 6. an inuito Monacho possit Abbas de eo disponere, n. 7. Legatum ad studia an sit ad piam causam, n. 8. & 9.
2. Minorita an illud capere possint ad libros emendos, ibid. nu. 10. vel ad id inducere, vel procurare, ibid. 5. penult. testamentarijs an liceat applicare legatario amplius quam legatum, n. 11. quæ potestas insit Prælati ad commutanda legata, n. 12. & 13. quid circa hoc possint testamentarij, n. 14. & 15. legatum fundi ad celebrandum festum quando proprietatis, quando vsus fructus ad Monasterium pertineat, n. 16.
3. Quæ nam legata Minoritis valide relinqui possint, ibid. nu. 17. 18. & 19. quid delegatis annalibus Missarum, & de annuis redditibus, ibidem, & num. 20. quid in facendis compositionibus possint Prælati, n. 21.
4. Legatum sub conditione, si nupsit, debetur ingredienti Religione, ibid. n. 22. quid si sit sub conditione, si ingrediatur, nu. 23. Legatum pro pauperibus, Mendicantibus distribui potest, n. 24. Legato in singulos annos an possit disponere Religionem ingrediens, numero 25. Vide v. hæreditas, nu. 3. & v. testamentum, n. 4. & 5.
- LEGITIMARE.** Vide v. illegitimitas, num. 2. & 3. & v. ignorantia.
- LEGITIMA.** Filio Monacho debetur, R. 89. n. 1. eo mortuo parentes an præferantur Monasterio in legitima, n. 2. vide verb. hæreditas, n. 2. 3. 4. & 7.
- LÆSA MAIESTAS.** Crimen læsæ Maiestatis qua poena puniatur, R. 48. nu. 25. vide v. correctio Fratrum, n. 17.
11. **LEX.** Definitio legis, R. 90. n. 17. leges Ciuiles quando seruantur in

Index rerum.

- foro Ecclesiastico, & Ecclesiasticos ligat, num. 2. 3. 4. & 5. transgressores coram quo conveniendi, num. 6. lex alienare prohibens Ecclesijs, an iusta, num. 8. & R. 14. 2. addit. 10. lex inhabilitans Regulares ad officia secularia strictè accipienda, n. 9.
- 2 Legum extensio, & restrictio multiplex, ibid. num. 10. & 12. mens legis in quo differat à ratione legis, num. 11. quando ex identitate, rationis lex extenditur, nu. 13. & 14. quid de extensione legis pœnalis, & exorbitantis, d. num. 14. lex fundata in præsumptione quâdo obliget in conscientia, num. 15. naturalis lex quando obligat, n. 16. quando lex deficiat, eius ratione deficienti, n. 18. 19. & 20.
- 3 Populi consensus an requiratur ad vim legis, ibid. num. 21. ignorantia an excuset à pœnale legis, nu. 22. lex non recepta an liget, num. 23. lex positiva post promulgationem an obligat ad mortale, n. 24. 25. & 28. lex pœnalis an obliget in conscientia, nu. 26. lex an futura respiciat, n. 27. lex irritatoria à quo tempore obliget, n. 29. lex generalis an possit supplicatione suspendi, n. 30.
- 4 Statuta Regularia dupliciter sumuntur, ibid. num. 31. notoriè in iusta an obligent, num. 32. contra Sacros Canones non valent, n. 36. Generales an eis subdantur, num. 33. Religiosi diuertentes ad alias Prouincias an illis ligentur, n. 34. confirmata à Papa an tolli possint à Capitulo, num. 35. Regulares volentes ad alia statuere quid debent facere, n. 37.
- 5 Statutum arcens à Religione dependentes ex infidelibus an valeat, ibidem, num. 38. privilegia contra statuta Regularium an valeant, vel ad culpam obligent, num. 39. & 40. an Moniales ligent, num. 41. Papa confirmans statuta Regularium quid intendat, num. 42. statutum de repetendo peccata semel confessa coram Prælato an liget, num. 43. & R. 31. num. 19. quid de eo, quod elapso certo tempore non possit accusari, vel denunciari delictum, num. 44. statutum præcipiens propalare delictum an sine præiudicio correctione fraterna valeat, R. 36. n. 5. & R. 142. addit. n. 6.
- 6 Declaratio Sacrorum Canonum cui referatur, d. R. 90. num. 45. an possint interpretari à DD. nu. 46. in hac interpretatione an præferendus sit Theologus Iurisperito, num. 47. Prælati Regulares an declarare possint privilegia Papæ dubia, num. 48. plures regulæ pro explicandis iuribus, statutis, & privilegijs, n. 49. privilegium dispensans in iure communi an strictè accipiendum sit, n. 50.
- LECTORES. Theologiae apud Minores post 12. annos habent vocem in Capitulis Prouincialibus, R. 91. n. 1. apud Regulares sufficit pro lectione Sacræ Scripturæ, lectio Theologiae, etiâ moralis, n. 2.
- 1 LIBRORVM PROHIBITIO. Privilegia ad legendum libros hæreticorum, vel alias prohibitos reuocata, R. 92. num. 1. ad id privilegiatus in vno territorio an possit eo vti in alio, num. 2. an liceat propria auctoritate libros hæreticorum comburere, n. 3.
- 2 Extrahentes libros à Bibliothecis Minorum

Index rerum.

- Minorum excommunicatur à Papa, n. 4.
- LITTERÆ INFAMATORIÆ. Incerti auctoris nullius sunt valoris, R. 40. n. 10.
- LVDVS. Prohibetur Clericis, & Monachis ludas aleatorum, & similitum. R. 48. n. 41. pœnæ contra aleatores, n. 42. lucrata à Monachis in ludo an restituenda, n. 43.
- MALEDICVS. An ad se retractandū teneatur, R. 41. n. 12. & 13. pœna Monachi maledici in regem, R. 48. num. 27. vide v. accusatio, n. 2.
- MAIORATVS. An sint illius capacia Monasteria Regularium, R. 72. n. 20. Vide v. hæreditas, n. 5.
- 1 MATRIMONIUM. Clericis, & Monachis prohibetur illud contrahere, R. 93. nu. 1. & R. 142. addit. 4. per professionem Religionis soluitur ratum non consummatum, d. R. 93. n. 2. an Papa possit dispensare cum Clerico, vel Monacho ad id contrahendum, n. 3. vota simplicia apud Iesuitas an diti matrimonium, n. 4. an possint illud contrahere oblati Religionum, n. 5.
- 2 Religiosis prohibetur ministrare Sacramentum matrimonij, ibid. nu. 6. in eius impedimentis an possint dispensare Regulares apud Indias, n. 7. & R. 126. n. 12. puella 12. annorum post ratum, & non consummatum ingrediens Religionem an intra bimestre profiteri compellenda sit, R. 93. n. 8.
- 3 Quæ copula impediatur matrimonij contrahendum, vel vti in contracto. R. 6. n. 1. & 2. quis dispensat in hoc impedimento, ibid. n. 4. an sub nomine matrimonij veniant sponsalia, R. 142. addit. 4. n. 2.
- MEDICINA. An sit prohibita Clericis, & Monachis, R. 81. n. 7.
- MELIORATIO. Filius Monachus an possit meliorari, R. 72. n. 6. in fin. Minorita melioratus à patre, & postea capax factus an succedat ibid. n. 7. melioratio in tertio bonorum facta à patre an reuocabilis, R. 98. nu. 8. §. 2. vide v. hæreditas, n. 6. & v. testamentum, n. 2.
- MENDICANTES. Mendicatio Religiosis licita, R. 94. n. 1. & 2. an secularibus ad exercendam humilitatem, d. n. 1. Minores ex vi regulæ mendicant, alij Medicantes ex constitutionibus, n. 3. & 4. pœnæ in prohibentes illis petere elemosynas, nu. 5. qui dicatur Medicantes, & quor ordines illorum, n. 6. quidam libellus contra eorum statum datus, n. 7. gaudet privilegio Societatis, n. 9. possunt dispensari semel super quacunque irregularitate, n. 10.
- 1 MINORES FRATRES. Illorum Religio instituta ad instar Romanæ Ecclesiæ, R. 95. n. 1. an possint procurare pecuniâ pro Bulla Cruciatâ accipiendâ, n. 2. an liceat eis recipere triticum, & alia, ibi. §. 7. & R. 52. nu. 36. præcepta suæ regulæ an sint vota, d. R. 95. n. 3. statutum contra recipientes libros à reseruata sibi domini, n. 4. quæ sint calceamenta illis prohibita, n. 5. an possint vti indulto Pij V. circa pauperatatem, & alia, n. 6. an liceat habere vineas, & hortos intra septa, n. 7.
- 2 Cõcessiones nouæ circa Sãctos de nouo canonizatos, & beatificatos Minorum, ibi. n. 6. indulgentia Portiuculæ perpetuo confirmata, ibi. §. 1. Elizabetha Regina Portugallie canonizata ab v. ibi. §. 6. & 7.
- 3 Aliud est Fratres recipere pecuniam, aliud recurrere ad illam. R. 110.

Index rerum.

R. 110. num. 7. proprietates rerum vsui eorum destinatarum pertinet ad Papam, ibid. n. 17. Vide v. clausura Monialium, n. 2. 3. 4. & 7. & v. donatio, n. 1. & v. hereditas, n. 3. 6. & 7. & v. ieiunium, n. 1. & 2. & v. impressio librorum, & v. legata, num. 2. & 3. & v. dispensatio, n. 5. & v. bona, n. 1. & v. Lectores, n. 1. & v. librorum prohibitio, n. 2. & v. habitus Regularis, n. 1. & 2. & v. testamentum, n. 3. & 4. & v. Syndicus, & v. Monasteria, n. 1. & 3. & v. paupertas, num. 1. & 3. & v. hospitalia, & v. itinerantes Fratres, & v. ius patronatus, n. 2. & v. prædicator, n. 3. & v. melioratio, & v. sepultura, n. 4.

MISSA. Vide celebrare Missam MONASTERIA. Minoritæ an possint vii ædificijs sumptuosis, R. 96. num. 1. bona Monasteriorum S. Claræ an possint administrare, n. 2. à quo possit Monasterium reduci ad vsum prophanum, num. 3. cui Monasterio competant bona Monachi translati, n. 4.

Restitutio in integrum an competat Monasterio aduersus aliud Monasterium, ibid. num. 5. quot annis præscribatur contra Monasteria, ibidem ad fin. contrahens indebitè cum Monacho an teneatur restituere Monasterio, n. 6. bona incerta nouitiorum an applicari possint Monasterijs, nu. 7. ad constructionem Monasterij quæ licentia requiratur, n. 8. & R. 142. addit. 1.

Quot Monasteria Recollecta debent constitui apud Minores, d. R. 96. nu. 9. quæ sint capacia iurisdictionis temporalis, n. 10. an prope illa liceat erigere excelsa ædificia,

num. 11. quid de Monasterijs non omnino derelictis, n. 12. quomodo vniri possint Monasteria, vel reuocari factæ vniones, n. 13. 14. & 15. Vide v. ædificia, & v. exemptio, n. 3. & v. hereditas, n. 4. & v. clausura Monialium, n. 2. & 3. cū sequentibus, & v. clausura Monachorum.

MONACHVS. Nomen hoc quid significet, R. 97. n. 1. origo vitæ Monastica, & potestas Abbatis in Monachos, n. 2. Monachus non perdit ingenitam nobilitatem, n. 3. ingratitude in patrem an purgeatur per Monachatum, nu. 4. vsus, vel alienatio Monacho permessa ad licita intelligitur, n. 5. licentia tacita Prælati an illi sufficiat ad accipiendum aliquid, vel expendendum, n. 6.

Esse compadres virorum, vel mulierum Monachis interdictum, ibidem, num. 7. an possint agere perse, vel per alium, num. 8. an possint eligere sepulturam, n. 9. an scire teneantur pertinentia ad suum statum, num. 10. & 11. studium literarium maximè decet Religiosos, n. 12. an audire possint ius Ciuile, vel medicinam, & de cuius licentia, nu. 13. 14. & 15. in Scholis existentes an agere, & conueniri possint, n. 16. Vide v. beneficium à nu. 2. & v. Baptismus, nu. 1. & 2. & v. parochus, n. 1. & verb. Sacramentorum administratio, n. 1. & v. Religio, & Religiosus.

MONIALES. An mittere Epistolas ad illas sit prohibendum, R. 26. n. 6. an expelli possint à Religione, R. 57. n. 3. §. 1. & 2.

Clarissæ. regula gaudent priuilegijs primæ, R. 98. num. 1. vitæ que

Index rerum:

que dispensantur in cibis, & alijs in regula contentis, num. 2. absolui possunt à referuatis Papæ, ibidem ad fin. & num. 16. quid de nouitijs, & seruitricibus, num. 17. an teneantur ad vota, iuramenta, & promissa, n. 1. an ad regulam modificatam ab Eugenio, nu. 4. possunt in choro asseruare Eucharistiam, & quando illam percipere teneantur, ibidem, an teneantur priuatim ad officium Diuinum, nu. 5. quis possit cum eis in hoc dispensare, nu. 6.

An possint priuatim habere redditus vitalitios, ibid. n. 7. donatio facta à nouitia qualiter valeat, nu. 8. an possint dare aliquid cum censu annuo, vt post mortem maneat apud donarium, n. 9. translata ad aliud Monasterium an delatura sit secum dotem, num. 10. renuncias cuiuncunq. successioni an censetur renunciare maioratui, n. 11. vide v. hereditas, n. 4. & 5.

Ingressus portas clausuræ Monialium excommunicatur, ibid. n. 12. vide v. clausura Monialium.

An teneantur ad statuta Fratrum, ibid. num. 13. illegitima an dispensatione egeant, num. 14. gaudent priuilegijs Fratrum, num. 15. quid de seruitricibus, num. 17. & 18. an possint esse testes contra alias Moniales, R. 42. nu. 14. Vide v. dotes Monialium, & v. Abbatissa, & v. exemptio, num. 4. & v. donatio, num. 3. & v. nouitius, n. 4. vsque ad 7. 10. & 12.

MVLIERES. Quæ admittuntur ad habitum Tertiarium, R. 99. n. 1. quibus priuilegijs gaudent, n. 2.

In contractu mulieris licentia vi si requiritur, num. 3. an possint esse

se testes, n. 4.

MVTVM. An exsuscepto à Monacho obligetur Monasterium, R. 142. addit. 6. n. 2.

NOTARIVS. Apud Regulares Prælati an possint creare Notarios Monachos, R. 100. num. 1. Notarius factus Monachus an cogi possit ad edendum instrumenta de protocolis, num. 2. consuetudo Religionum de non adhibendo Notarium ad acta scribenda saluatur, n. 3. & R. 42. nu. 28. Notarius Monachus debet subscribere dicto vniuersi cuiusque testis, R. 100. nu. 4. danda est fides libro ratiocinij à Notario Monacho, vel moniali scripto, num. 5. vide v. testes, n. 4.

NOVALIA. Quid veniat nomine noualium, R. 50. n. 7. vide v. decimæ.

NOUITIVS. Receptio nouitiorum ad quos spectat, R. 101. num. 1. & 2. informationes pro eis quando, & qualiter faciendæ, & examinandæ, n. 3. & 4. de quibus inquirendum, nu. 5. quid si appareat de falsitate informationis post professionem, n. 14. & 88. in quibus nouitijs ea non requiratur, num. 15. qui illegitimi hodie habiles sint ad Religionem, num. 6. & 7. quid de homicidis, & criminosis, nu. 8. & 88. quid si ante patratum crimen votum emisit Clericatus, vel Religionis, num. 9.

Alieno ære grauati an recipi possint, ibid. num. 10. & 89. quid de eo, qui puellam sub spe matrimonij deflorauit, num. 11. Hiberni an possint ingredi, non obstante iuramento eundi Angliam ad prædicandum, num. 12. quid de obligatis

E ad

Index rerum.

ad redenda ratiocinia, num. 13. Descendentes ex Iudæis, & Mauris an excludantur, n. 16. quid de statuto eos excludente, nu. 17. & 18. apud Minores, & Minimos quid sit circa hoc, n. 19. quos comprehendat Breuia Apostolica, num. 20. & 21. quid si descendant ante patratam hæresim, n. 22.

7. Quæ ætas requiratur in nouitijs, ibid. nu. 23. & 24. senes an admitti possint, n. 25.

8. Ingressus Religionem an reuocari possit ab vxore, ibid. num. 26. vxor dās licentiā viro ad ingressū, an tacitè cōtinentiā voueat, nu. 27. reuocatus ab vxore, an ea mortua teneatur redire ad ordinē, n. 28. sponsa 12. annorum. post in matrimonium ingressā an intra bimestre sit professa, ibid.

9. De quibus sunt examinandi ad Religionē admittēdi, ibid. n. 29. an liceat inducere quenquā ad Religionē, n. 30. cogentes, vel impediētes feminā ingredi excommunicātur, nu. 31. & 32. quid si adolescens cogatur, d. n. 31. retrahens aliquem à Religionē, ad quid teneatur, n. 33. nouitij qualiter, & ubi educādi, n. 34. illorū habitus forma qualis, n. 35.

10. Annus integer probationis requiritur, & ætas 16. annorū ad professionem, ibid. num. 36. 37. & 57. casus, quo intra bimestre proficitur, d. num. 36. annus an computandus à momento in momentum, num. 38. quid in anno bisexto, nu. 39. priuilegium ad profitemdum in articulo mortis non completo anno probationis, n. 40. an succedat Monasterium nouitio sic professo decedenti, ibid. & 52.

7. An renūciari possit astituz probatiōni, ib. n. 41. annus an debeat esse cōtinuus, n. 42. an interrūpatur per furorē, vel amētiā, ib. §. 2. probatio in habitu Regulari, & intra claustrū an faciēda, n. 43. & 44. nouitiā ante indutū habitū an possit admitti intra claustrū, n. 45. quid in nouitio trās lato ex alia Religione, n. 46.

8. Pœnæ in admittentes ad professionē nō cōpleto anno, vel impediētes transitū ad alium Ordinē, n. 47.

9. Facultas testandi ante ingressum Religionis, ibid. n. 48. testamētū factū ab eo, qui nō cogitabat de religione an nū patur professione, n. 49. factum à nouitio an possit mutari, aut reuocari post eā, nu. 50. an possit testari de bonis aduētijs, quorū vñ usufructus est parris, n. 51. volētes ingredi Minores an teneatur suaprius pauperibus distribuere, n. 52.

10. Professio alia expressa, alia tacita, & an ista sit sublata, ibid. n. 53. sacerdos habitū professorum gestans per annū an tacitè professus sit, nu. 54. & R. 141. retr. 13. professio nulla quomodo ratificetur, nu. 55. an professā nulliter, postea per veli susceptionē, & votū virginittatis ratificet professionem, n. 56. an vitietur per pactū de retinēdo bona, nu. 58. quid de cōditione manēdi in propria domo cum omni substantiā, R. vlt. addit. 13.

11. Cōsensus Prælati, & Conuentus an requiratur ad professionem, R. 101. n. 59. eo deficiente an sit profectus nulla, ibid. à §. 1. Monachus translatus ad aliam religionem teneatur de nouo profiteri, n. 60. professio morbo Gallico, vel simili laborantis an valeat, n. 61. an post annum

exple

Index rerum.

expletū liceat professionē differre, nu. 62. an emittēda sit in manibus Prælati, n. 63. an valide tur per ratihabitionē, nu. 64. an validè fiat per procuratorem, vel ab excommunicato, n. 65. & 66.

12. Professio metu facta an possit tacitè ratificari, ibid. n. 67. professus nulliter intra quod tempus reclamare possit, n. 68. vel certò id sciēs deserere religionē ante reclamatiōnē, n. 69. quid de professo nulliter ob non seruata formā in informatione, n. 70. quid requiratur, vt post quinquenniū quis audiat, n. 71. 72. & 73. perpetuè inhabiles quando possint reclamare, nu. 74. requisita ad reclamandum. R. 57. n. 15. §. 3. & 5.

13. Professus nulliter an teneatur professionem ratificare, R. 101. num. 75. ratificans an nouo anno probationis egeat, num. 76. an standum sit iuramento monialis extra claustrum dicentis, nonquam intendisse profiteri, num. 77. metus reuerentialis an vitiet professionem, num. 78. pœnæ contra cogentes puellā ad professionē & quos comprehendat, n. 79. & 80. à quo, & quoties examināda sint virgines ante professionem, num. 81. & 82.

14. Professio ante 18. annum apud Minimos facta an valeat, ibid. n. 83. quid de professo, qui reliquit parētes in magna necessitate, num. 84. vel qui simoniacè proficitur, n. 85. professio foeminae mentito sexu in Monasterio vitorum, & è conuerso an teneat, num. 85. defectus occultus an vitiet, num. 86. & 87.

15. An omnes impediti per bullam Sixti V. sint ad professionem inhabiles, ibid. num. 88. & 89. qui contra eos semel professos possint procedere, num. 90. pœnæ in admittētes illos ad professionem quos comprehendant, num. 91. an teneat professio eius, de quo nulla fuit facta informatio, n. 92. & 93.

16. Excommunicantur Prælati exigentes aliquid à nouitijs. R. 53. num. 9. quis succedat nouitio ab intestato. R. 72. num. 8. vide verb. donatio, n. 2.

OBEDIENTIA. Quid, & quotu plex. R. 102. num. 1. an possit actibus interioribus imponi, num. 2. in quibus tenentur subditi obedire Prælati, & an in dubio, num. 4. & 5. quid in probabili dubio culpæ mortalis, num. 6. & 7. Religiosi an per obedientiam possint cogi ire ad infidelium conuersionē, nu. 8. vel ad acceptandū Episcopatum, n. 9.

OBLATIONES. Pœnæ contra impediētes offerri in Ecclesijs Regularium. R. 59. num. 6. quid pro applicantibus eas sibi. R. 103. n. 14. Sacrificia, & oblationes an reliquis elemosynis præstent, ibid. num. 2. oblata apud Militares Ecclesias ad quos spectant. R. 15. n. 18. vide v. commendatarij.

OBLATI. Apud Regulares qui dicantur. R. 104. numero 1. an sint verè Religiosi, vel possint ad aliam transire Religionem, nu. 3. aut absolui à suis Prælati, nu. 4. an gaudeant priuilegio Canonis, nu. 5. an possint testari. R. 134. num. 9.

OFFICIA ORDINIS. An ad illa admittantur descendētes ex hæreticis.

Index rerum.

reticis, Iudæis, & Sarracenis. R. 105. num. 1. quid si descendant post Hæresim commissam, vel de eo dubitetur, num. 2. & 3. quid si sint de nouo conuersi, & quo in gradu, num. 4. & 5. an comprehensio sint ipso iure priuati officijs, & inhabiles, num. 6. quæ officia illis prohibita non sunt, num. 7. quas poenas incurrunt eos admittentes ad officia, n. 8.

2. Moniales his poenis non comprehenduntur, ibid. num. 9. ob quod delictum priuandus est Monachus suo officio, n. 10. poenæ contra procurantes officia per fauores seculares, num. 11. vide v. electio, n. 7.

ORDINARIVS. Vide v. Episcopus, n. 3. & v. excommunicare, n. 3. & v. exemptio, n. 4. & 5.

1. ORDO: Definitur, & diuiditur. R. 106. num. 1. qui possint minores ordines conferre, num. 2. & 3. Iesuiter ordinari possunt ad titulum Religionis, num. 4. duo sacri ordines an eodem die conferri possint, vel minores cum subdiaconatu, num. 5. 6. & 21. an Religiosi possint extra tempora ordinari, n. 7. & R. 106. num. 14. an ante legitimam ætatem, num. 8. an sufficiat annus inceptus ad ordines suscipiendos, n. 9.

2. Poenæ contra recipientes indebitè, ibid. num. 10. 12. & 14. dispensatus ad subdiaconatum an ad omnes sacros ordines dispenseetur, n. 11. subdiaconus à Religione expulsus an possit ad alios ordines promoueri, n. 13. Religiosi cum dimissorijs suorum Prælatorum ordinari possunt, & à quibus examinandi,

num. 15. 16. 17. Possunt à quocumque Catholico Episcopo ordinari, num. 18. si sit alienus, cum licentia Diocæsani, n. 16.

3. Dispensatio in stertiorum ad quæ pertineat, ibid. num. 20. quoddam priuilegium Regularium circa hoc, ibidem, §. 1. quæ causæ ab hanc dispensationem, num. 21. 22. & 23. in Religiosis quæ literaturæ ad id sufficiat, num. 24. nulliter professus, & sacris initiatus an suspensus maneat, num. 25. quis possit absoluerè malè promotos à suspensione, n. 26. in dubio ætatis ordinatus an suspensus fiat, n. 27. vide v. Abbas, n. 1. & v. suspensio.

PACTA. Prælatus successor an teneatur ex pacto prædecessoris. R. 107. num. 1. an possit obligari ex pacto inuito cum subdito, nu. 3. pacta in præiudicium Regularium an teneant, nu. 4. vide v. canonica portio, n. 2. & v. contractus.

PALINODIA. Quis teneatur eam decantare. R. 41. num. 12. & 13.

PARENTES. Monachus relicto parètibz in magna necessitate ad quid teneatur. R. 108. num. 1. quæ eorum necessitas liberet filium à voto Religionis, nu. 2. ad quid in necessitate filiorum teneantur parentes, num. 3. quid in sacrorum, vel fratrum necessitate, num. 4. indulgentia pro Fratrum parentibus nõ est sublatà, n. 5.

PAROCHVS. Regulares apud Indias parochi munus quomodo gerant. R. 109. nu. 1. quis ibi assignat parochos, num. 2. assignati an teneantur ad curam Indorum, ex iustitia, num. 3. an possint auferri

ab

Index rerum.

ab Episcopo, num. 4. licentia parochi ad recipiendum Eucharistiam à quocumque an extèdatur ad Religiosos, n. 5.

PAROCHIANVS, PAROCHIA. An possint parochiani cõpelli ad interessendum Diuinis in suis Ecclesijs, & non extra. R. 109. num. 6. Religiosi an possint cum Cruce intrare parochias, n. 7. parochiali Ecclesiæ an possint præfici, num. 8.

1. PAUPERIAS, PECVLIVM. Quæ sit paupertas constituens Religiosum. R. 110. num. 1. cui acquiritur quoad dominium, & quoad ius num. 2. an possit dispensari ad habendum proprium, num. 3. qualiter possit habere peculium, nu. 4. & 5. quid Minoritæ, num. 7. qualiter possit dispendere, n. 6. de cuius licentia Minoritæ donare possunt extra Ordinem, n. 8.

2. Occultans rem à Prælate an sit transgressor paupertatis, ibid. n. 9. quid de recipiente, tradente, vel cõmutante rem cum Fratre, num. 10. quæ quantitas faciat proprietarium, num. 11. an liceat accipere, vel retinere id, quod Prælatus dare tenebatur, num. 12. licentia ad expendendum, in quos vsus intelligatur, num. 13.

3. Recipere, vel expendere inconsulto Prælate an semper sit peccatum, ibid. nu. 14. moniales an possint uti moderatis redditibus vitalitijs, n. 15. recipere stipendium promissis, vel sermonibus contra ordinis statutum an liceat, nu. 16. paupertas Minorum facta, num. 17. poena proprietarij quæ, num. 18. Conuentuales dispensati legitime

ad habendum bona in communi, num. 19.

POENA. Arbitrium in poenis moderandis quale. R. 47. num. 4. & R. 48. num. 1. indicia requisita ad poenam ordinariam infligendam. R. 47. num. 5. poena grauis à quo imponenda, n. 7. vide v. correctio Fratrum, n. 14.

POENITENTIARIA. Quis possit aperire litteras sacre poenitentiarie. R. 31. n. 34.

PESTIS. An sit idem quod epidemia. R. 111. num. 1. Prælato locales quid facere teneantur tempore pestis, num. 4. Religiosi an teneantur tunc ministrare infirmis, num. 3. & 4. egregijs viris id præcipi non debet, n. 5. Curatus alienis ouibus an succurrere debeat, ibid. §. 1.

PRÆCEDENTIÆ. Apud Regulares licita. R. 117. num. 7. vide v. processiones, n. 2.

2. PRÆDICATORES. Qualiter Religiosi incumbat prædicationis munus. R. 112. num. 1. quis det illis licentiam prædicandi, & sine ea prædicantes à quo puniendi, nu. 2. 3. & 4. institutio prædicatorum ad quem spectat, num. 5. detrahere Prælatis Ecclesiarum in prædicationibus Religiosis prohibitum, num. 6. in occulto non est prædicandum, ibid. n. 7.

2. Prædicatores apud Indos an licite militibus associantur, ibid. nu. 8. cõtradicante Episcopo an possint Regulares in suis Ecclesijs prædicare, num. 9. an possint ab illo suspendi à prædicando, num. 10. impediens audire cõciones Regularium excommunicantur, n. 11.

E 3

præ

Index rerum.

- prædicantes errores, & scandala à quo puniuntur, num. 12. expulsi ab Ordine, vel extra claustrum viuentes an possint à prædicando impediri, n. 13. poenæ contra prædicantes reuelationes, aut miracula falsa, num. 14. quæstuarij prædicare prohibentur, n. 15.
- 3 Priuilegia pro prædicatoribus Minoritis, ibid. num. 16. & 17. apud Minoritas sine licentia superiorum prædicari prohibitum, nu. 18. Prætori ciuili iussare licet, vt concio habeatur in festo solemni, num. 19. indulgentiæ pro audientibus conciones Regularium, num. 20. poenæ in prædicantes Deiparam labæ originis conceptam, ibid.
- PERMVTARE. Religiosis an id liceat, R. 113. num. 1. & 2. damnum fundi permutati cum Monasterio, cui cedat, n. 3.
- PRÆLATVS. Regimen monarchicum vnus generalis Prælati commendatarij, R. 114. num. 1. senes, & litterati an sint aptiores, in Prælatos, num. 2. & 3. Secretarij superiorum quales, num. 4. virtutes requisitæ in Prælati, num. 5. 6. & 7. à donis acceptandis alieni, num. 8. à vitijs expurgare debent subditos, num. 9. eorum rigor in iuuenes suadet, num. 10. ad eos spectat prouisio, & reformatio subditorum, n. 11.
- 2 Qualem habent iurisdictionem in moniales, ibid. num. 12. & 13. quod in nouitios, num. 14. facultas ad Provinciali ad dispensandum cum incestuos quando expiret, & an auferri possit, nu. 15. Prælati an possint commutare legata, R. 88. n. 12. & 13. Vide v. absolutio, &

- v. confessarij, & v. dispensatio.
- PRÆSCRIPTIO. In quo differt ab vñcupatione, R. 115. nu. 1. contra Ecclesias, & Regulares quanto tempore præscribitur, n. 2. Monasteriū an possit restitui contra præscriptionem, n. 3. crimina non præscribuntur, n. 4. ius spirituale an possit præscribi à laico, n. 5. præscriptio exemptionis debet probari, nu. 6.
- PRIMITIÆ. Quid sint, R. 50. n. 1. vide v. decima.
- PRIVATIO OFFICIORVM. Vide v. correctio Fratrum, n. 15.
- 1 PRIVILEGIUM. Quid, & quod duplex, R. 116. n. 1. & 2. eius appellatione an veniat consuetudo, n. 3. Maremagnum quid sit, n. 4. scriptura an sit de essentia priuilegij, n. 5. an liget ignorantes, num. 6. priuilegia Religionum confirmata, nu. 7. & 8.
- 2 In quo differat confirmatio ex certa scientia à facta in forma communi, iuid. num. 9. an confirmatis priuilegijs vnus Religionis censeantur confirmata ad instar alteri concessa, n. 10.
- 3 Clausula, *quatenus sunt in vsu*, quid operetur, ibid. num. 11. & 12. an sublata priuilegij vi per contrariū vsu, tollatur poena accessoria, n. 13. clausula, *quatenus decretis Tridentini, & Sacris Canonibus non aduersantur*, explicatur, num. 14. & 16. loca Tridentini, in quibus reuocantur priuilegia Regularium, nu. 15. an illi contraria sint reualidata, n. 16. §. 1. an ad illius reuocationem expressa mentio de eo sit facienda, num. 17. & 18. clausula, *non obstantibus statutis, etiam iuramento, &c.* Explicatur, num. 19. alia clausula *solita*

Index rerum:

- litæ apponi in priuilegijs exponitur, num. 20. vsque 24. & 32.
- 4 Priuilegium an expicit morte concedentis, ibid. num. 25. superiores an possint à subditis vsu priuilegiorum tollere, num. 26. prius priuilegium an tollatur per posterius, num. 27. speciale an derogat generali, num. 28. quo modo cesset, vel tollatur, num. 29. qualiter derogetur clausulæ, nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, num. 30. in generali reuocatione an veniant priuilegia Regularium, ibid. dem. §. 1.
- 5 Non obstantia posita in priuilegijs qualiter explicanda, ibid. nu. 31. poenæ contra resistentes Regularium priuilegijs, num. 32. sublatis priuilegijs vnus an sublata censeantur concessa ad instar, nu. 33. Religiosi malè viuentes an suis vi possint, num. 34. Scholares non studentes an gaudeant Eugenianna, num. 35. priuilegiatus contra pariter priuilegium an vi possit suo priuilegio, num. 36. priuilegia Regularium quoad absolutio nem secularium à reseruatione non suspenduntur per Cruciatam, nu. 37. pro interpretatione priuilegiorum, vide v. lex n. 6.
- 6 Regulares communicant inter se priuilegia, ibid. num. 38. vsque 45. item & moniales eorum curæ commissæ, num. 46. & 47. quid de Tertianis laicaliter viuentibus, d. num. 48. Geruani Fratrum an eorum priuilegijs gaudeant, num. 49. quid de Chordigeris, & Corrigitis, ibid.
- 7 Priuilegia Iesuitarum setiam com municantur alijs ordinibus, ibid. num. 50. concessa vni Monasterio an communicentur alijs, num. 51. qualiter sit communicatio hæc inter Regulares, & de quibus, nu. 52. communicans an possit vi priuilegijs contra eum cui in illis communicat, num. 53. repugnantia obseruantia Regulari non communicantur, num. 54. in generali communicatione an veniant concedenda, n. 55.
- 8 Priuilegij non vsus an communicetur, ibid. num. 56. an quæ erant, vel poterant esse in vsu tempore concessionis, num. 57. & 58. an præsumatur actu in vsu esse, n. 59.
- 9 Per quanti temporis non vsu perdatur priuilegium, ibid. nu. 60. priuilegium non faciendi an vni co actu contrario perdatur, nu. 61. quid de prohibitiuo cum decreto irritante, num. 62. & quid de consuetudine, n. 63.
- 10 Priuilegia Religionis qualiter, & ad quas personas extendatur, ibid. num. 64. vsque 68. an ad nouitios, d. num. 68. quæ sunt contra regulam, & statuta Regulariū an valeant, R. 90. n. 39.
- VIVÆ VOCIS ORACVLA. An ad sui valorem egeant scriptura, R. 116. num. 1. an possint apud Minores restringi eorū vsus, n. 2.
- 1 PROCESSIONES. Ad quas compelli possunt Regulares, & an per censuras, & à quibus, R. 117. num. 1. 2. & 4. & R. 141. retracta & qui Religiosi exempti sint ab eo, num. 3. & 4. an spontè accedentes renuncient exemptioni, nu. 5. qui inter Regulares, & Clericos præcedant, n. 6.

- 2 Lites circa præcedentias quis cõponat, ibid. num. 8. Minoritæ obseruantes an præcedant Conuentuales, num. 9. an extra suos conuentus possint facere processiones, num. 10.
- 1 PROCURATOR. Qualiter cõstitui possit à Conuentu, R. 118. n. 1. apud Minores à quo constituitur Syndicus, num. 2. quam potestatem habeat, nu. 3. an vsus illius pro deponenda pecunia licitus, n. 4. quam exemptionem habeat, nu. 5. & 7. quid de procuratore monialium, n. 6. differentia inter Syndicum, & procuratorem, n. 8.
- 2 Religiosi an possint esse procuratores, ibid. n. 9. & 10. procurator monialium constitutus à fundatore monasterij perpetuus an amoueri possit, n. 11.
- PROFESSIO. Alia expressa, alia tacita, R. 101. num. 53. vide v. nouitius à n. 10.
- PROTECTOR ORDINIS. In quibus casibus habeat potestatem super Fratres, R. 119. n. 1. quid super moniales Clarissas, n. 2.
- PROVINCIALES. Quomodo eligantur, R. 58. à num. 20. vide v. electio num. 4. An possint eximere monachum à Prælo Conuentus, R. 120. n. 3. quam auctoritatē habeant in subditos, num. 5. an possint priuare Guardianos, n. 6. apud Indias qui possint eligi in Prouinciales, n. 10. quis possit Prouincialem transferre ad aliam Prouinciã, num. 2.
- 2 PROVINCIA. A quo possit erigi, vñiri, aut diuidi, R. 120. num. 1. quis possit incorporare Monachū in aliena Prouincia, n. 2. an incorpo-

- ratus possit compelli ad suam reuerti, n. 4. Prouincia S. Iosephi diuisa induas, nu. 7. erectio Prouinciæ S. Gregorij apud Philippinas, n. 8. an sit prohibita translatio de de vna in aliam, n. 9.
- PURGATORIVM. De fide est illud esse, R. 121. num. 1. magna indulgentia Minimorum pro animabus purgatorij, n. 2.
- PURGATIO CANONICA. Quibus indicenda, R. 46. num. 1. & R. 47. num. 6. vide v. correctio Fratrum, n. 12.
- PVNIRE. Casus, in quibus puniri licet delinquentes, R. 39. nu. 7. quid si dubitetur de crimine commisso, ibid. num. 8. intra quod tempus crimina puniri possint, num. 9. Regulares an possint puniri ab Episcopis, R. 62. num. 7. & 8. vide v. correctio Fratrum à nu. 14. & v. visitator.
- 1 RELIGIO. Quo tempore, & à quo cepit eius institutum, R. 122. num. 1. & 2. tres gradus monasticæ vitæ, & quis perfectior, d. nu. 2. quot sint regulæ approbatæ, nu. 3. cui reseruatur cõfirmatio Religio num, num. 4. pœnæ contra institutēs nouam Religionem sine auctoritate Papæ, ibidem §. 1. & nu. 5. & 6.
- 2 Origo Canonorum Regulariū, ibid. num. 7. à quo ordo S. Benedicti cum suis congregationibus à num. 9. vbi de Cisterciensi, & Carthusiensi, num. 12. & 15. à quo Breuitæ S. Hieronymi, Crucigeri, & Trinitarij, num. 16. vsque 19. vbi de cõfratris Misericordie. A quo ordo S. Mariæ à Mercede, Clerici Regulares, & Præmonstratenses,

- num. 26. vsque 27. quid de Congregatione S. Georgij in Alga, quos vocant *Leyos*, in Portugallia, num. 24.
- 3 Origo Mendicantium, ibid. n. 25. datur libellus contra eorū statuta, n. 26. à quo Prædicatores, & Minores, nu. 27. & 28. vbi de Minorū regula, Conuentualitate, Obleruatiã, Capuccinis, & Reformatis, seu Discalceatis, à num. 29. vsque 33. vnde Augustinienses, & Carmelitarum, num. 34. & 35. Seruitarum, Minimorum, & Iesuatorum S. Hieronymi ortus, num. 36. 37. & 38. Societatis Iesu institutor quis, n. 39.
- 4 Militares an sint verè religiosi, ibid. nu. 40. Templariorum ortus, & extinctio, num. 41. Militiarum S. Ioannis Calatravæ, & Alcantaræ origo, num. 42. vsque 45. vnde Auis, Iesu Christi, & Montese, Militiæ, num. 46. 47. & 48. nouæ Militiæ de Immaculata Conceptione Deparæ institutio, n. 49.
- 5 Reformatio Religionum ad quæ spectat, ibid. num. 50. & 51. Minoritæ Reformati à quibus visitandi, num. 52. ad quæ teneantur Religiosi sub mortali, n. 53. & 54.
- 6 Transitus ad alium Ordine qualiter liceat, ibid. n. 55. & 56. quæ licentia, & à quo petenda, num. 57. quid attentis priuilegijs Religionum hodie sit, num. 76. in quo consistit maior perfectio Ordinis, ad quem sit transitus, num. 58. an sit licitus ab ea, in qua regula non seruatur, ad laxiorem, in qua sua seruatur, num. 59. quid de transita monialium, & oblatorum, num. 60. & 61. Bulla Pij V. de non recipendis Fratribus alterius Ordinis applicatur, num. 62. licentia transeundi ad laxiorem à quo, & ex qua causa danda, num. 63. & 64. facta sine causa an valeat, nu. 65. & R. 141. retract. 14.
- 7 Facultas transeundi non facta mentione laxioris quid operetur, ibid. num. 66. & 67. quid si sit ad certum Ordinem, num. 68. apostatæ qualiter possint transire, num. 69. Mendicantes an possint ad Monachales, num. 70. quid de Iesuitis, n. 71. reformata Religione an liceat ad alias transire, num. 72. an à Mendicanti ad Mercenarios, num. 73. an ab omni ad Carthusiam, vel ab ista ad Mendicantes, vel ab istis ad alios Mendicantes, num. 74. 75. 77. & 78. Licentiatus ad certum Ordinem ad quid teneatur, num. 79. vatum non transeundi ad strictiorem non valet, n. 80.
- 8 Translatus ad aliam Religionem an possit eligi in Prælatum, ibid. num. 81. bona translata ad quem pertineant, num. 82. Mendicans translatus ad non Mendicantes sit inhabilis ad officia, num. 83. translatus ad aliam Prouinciã Ordinis quid, n. 84.
- 9 Monachi extra claustrum degentes an beneficium habere possint, ibid. num. 85. & 86. translatus an admitti possit, vt extra claustrum viuat, num. 88. quæ causa sufficiens ad eam licentiam dandam Monacho, num. 89. cui id reseruatur, num. 90.
- RELIQVIÆ SANCTORVM. De nouo inuentæ qualiter venerandæ, R. 123. num. 1. corpora Sanctorum an possint transferri, nu. 2. vel tractari, & tangi, nu. 3. Agnus

Index rerum.

Dei an possint vendi, & tractari à laicis, num. 4. & 5.
RESTITVTIO. Quid, & quotuplex sit. R. 124. n. 1. latio in bonis Regularium an rescindatur absq; aliqua restitutione in integrum, num. 2. an competat monasterio aduersus aliud monasterium, R. 96. num. 5. restitutio incertorum cui competat, d. R. 124. num. 3. & 4.
 2. Accipiens à Religioso an teneatur restituere, ibid. n. 5. Distributiones quotidianæ an veniant nomine fructuum restituendorum, n. 6. accusans sine præuia correctione an teneatur ad aliquam restitutionem, n. 7.
RESCRIPTVM. Quid, & quotuplex sit, R. 125. n. 1. & 2. licentia commissa in rescripto cum Consilio aliorum quid importet, n. 3. contra statuta Regularium an valeat, n. 4. clausula in rescripto, vt impetrans maneat absolutus à censuris, quid operetur, n. 5. impetratum ab exco- municato an valeat, n. 6.
REVS. Vide v. correctio Fratrum, num. 8. & 9.
RESERVATIO. V. casus reservati, & v. absolutio, à n. 3.
 3. **SACRAMENTA.** Quæ prohibita Religiosis ministrare, R. 126. num. 1. & 2. quid de Communione Paschali, d. num. 2. & 3. pro peregrinis, & aduenis quoddam priuilegium, n. 4. quid pro Viatico, num. 5. singulare priuilegium circa hoc, ibid. & §. 1. simplex Sacerdos potest ministrare Eucharistiam, n. 6. an Diacono id possit committi in articulo mortis, n. 7. & 8. licentia parochi excommunicati ad ministrandum an valeat, num. 9.

Apud Indias an Religiosis liceat ministrare Sacramenta, ibid. n. 10. & 11. quid pro Tertiarijs, & famulis, n. 13. & 14. & R. 141. retract. 15. quid si à tempore immemoriali ministrant in parochia, n. 15. prohibitus ministrare an ministrando suspensus fiat, num. 16.
SACRILEGIUM. Filij clericorum, & monachorum sacrilegi, R. 48. num. 20. vide v. illegitimitas, num. 3.
SECRETVM. Reuelantibus secretum sacramentale, vel naturale quæ pœna, R. 48. à n. 35. vide v. correctio Fratrum, num. 20.
SENTENTIA. In iusta an nulla sit, R. 18. n. 24. ad eius validitatem quid requiratur, R. 57. n. 15. §. 2. vide v. correctio Fratrum, num. 13.
 3. **SEPULTVRA.** Intra Ecclesias ià permilla, R. 127. num. 1. an pro ea liceat vendere capellas, n. 2. Regularibus cõpetit ius funerandi in suis Ecclesijs, n. 3. damnatur cõsuetudo deferendi ad Ecclesias parochiales cadauera sepelienda in monasterijs, ibid. an inuitis Fratribus funerari liceat in eorũ Ecclesijs, n. 4. familiares, & seruitores in eis sepelire licet, num. 5.
 Clericis, & monachis prohibitum inducere ad electionem sepulturæ in suis Ecclesijs, & qualiter, n. 6. vsq; ad 10. quid si non sequatur effectus ex suasionem, R. 141. retract. 16. vbi sepeliendus qui non electa sepultura decessit, retract. 17.
 Locus sepulturæ qualiter concedi liceat, R. 127. n. 11. & 12. quo modo deferendi sint sepeliendi in habitu Religionis, n. 13. quas indulgências lucrantur, n. 14. petere plus pro sepeliendis.

Index rerum.

liendis apud Regulares, quam solui solet, non licet, nu. 15. Abbas, & monachi an eligere possint sepulturam, n. 16. quid nouitij, & cuius expensis in loco remoto decedentes, num. 17. & 18.
 4. Sepultura Ecclesiastica quibus denegatur, ib. n. 19. quid de monacho inuento in ortu cù bursa denariorum, n. 20. quid si sit Minorita, R. 141. retract. 18. quid de delinquentibus publicè necatis, num. 21. quid de meretrice iauenta in domo amici vulneribus confossa, num. 22.
 5. Pœnæ contra sepelientes in loco sacro priuatos Ecclesiastica sepultura, ibidem, num. 23. qui sint exhumandi, & ab Ecclesia proijciendi, num. 24. cadauera sepulta an transferri possint ad alium locum, num. 25. censura contra exenterantes mortuos, vt alibi sepeliant, numer. 26.
 6. **SIMONIA.** Quid, & à quo denominatur, R. 128. n. 1. an committatur in dato, vel recepto pro ingressu religionis, num. 2. an in pacto suffragandi ad inuicem in electione, num. 3. qua pœna puniendi simoniaci in ordine, officio, vel beneficio, num. 4. & 5. an maneat priuati ipso facto, d. n. 5. quid de simoniaciis confidentiæ, nu. 6. quis dispensat cum illis, Ibidem.
 7. Conuentiones super doribus monialium an simoniacæ, R. 54. à n. 1. vendere capellas an sit simoniacum, R. 127. n. 2. vide v. dotes, n. 1. & 2.
SYNDICVS MINORVM. An possit petere legata Fratribus relicta, R. 70. n. 9. quid circa hereditate relicta, ib. n. 13. infine admitterit

cù vxore, & filijs ad Diuina tẽpore interdicti, R. 80. n. 37. potest petere stipendia missarum, R. 88. n. 19. §. vlt. de eius licentiã potest donari extra ordinem, R. 110. n. 8. vide v. procurator, num. 1.
SYNDICATIO. Vide v. correctio Fratrum, num. 2. & v. visitare.
SUBSIDIVM. Ad charitativum an teneantur monasteria, R. 63. num. 33. vide v. tributum, num. 1. & 2.
SUBSTITVTIO. Facta, si sine liberis decesserit, an excludat monasterium, R. 72. n. 4. religionis ingressus in articulo mortis an excludat eum substitutum, n. 5. vide v. hereditas, n. 1.
SODOMIA. Vitium abominabile, R. 48. n. 21. sodomita an gaudeat Ecclesiæ imunitate, R. 56. n. 5. vide v. correctio Fratrum, num. 16.
SPOLIA. An reperti possint vt spolia donata à Canonico intuitu sepulturæ, R. 53. n. 6. bona expulso- rum à religione decedentium an veniant nomine spoliatorum, R. 57. n. 11. vide v. apostata, num. 3. & v. expulsi, num. 3.
SPONSALIA. De futuro an soluatur per ingressum religionis, R. 93. n. 2. vide v. matrimonium.
SVBORNATIO. Vide v. electio, num. 9.
STATVTVM. Vide v. lex, n. 4. & 5.
SUSPENSIO. Quid, & quotuplex, R. 129. n. 1. suspensus ab officio, an suspensus censetur à beneficio, vel ab ordine, ibid. casus, in quibus Regulares suspenduntur, n. 2. suspensio iniusta an valeat, n. 4. suspensus à temporalibus an contraveniens fiat irregularis, num. 5. acta per suspensum an valeant, num. 6.
 F 2 in qui-

in quibus sunt euitandi, num. 7. ad ferendam, vel tollendam suspensionem quæ verba requirantur, n. 8.

2. Quis absoluat à suspensione à Diuinis, R. 3. num. 2. vide v. apostata, num. 5. & v. ordo, n. 3.

1. SOLICITARE. Bulla in confessorios sollicitantes foeminas in confessione an extendatur ad præterita, R. 130. num. 1. an ad sollicitantes pueros ad nefandos actus, vel ad mollitiem, nu. 2. 1. & 4. quo tempore sollicitatio debeat fieri, n. 5. quid si mulier confessoriam sollicitet, nu. 6. & 7. vel iste absoluedi potestate careat, num. 8. & 9. vel fingat audire confessionem, n. 10.

2. An foemina consentiens teneatur denunciare, ibid. nu. 11. & 12. ante denunciationem an præmitti debeat fraterna correctio, num. 13. & 14. non statim credendum foeminis denunciantibus, num. 15. an sollicitata possit absolui, n. 16. vide correctio Fratrum, nu. 16.

SCRVPVLVS. In quo differat à dubio, R. 131. num. 1. remedia illis adhibenda, nu. 2. 3. & 4. quid pro ferupulizantibus de sua salute obcarentiam spiritualis suauitatis, n. 5. & 6.

SPECTACVLA. Et representaciones comadiarum an licitz, R. 133. n. 6.

STYGMATA B. FRANCISCI. Ab Ecclesia canonizata, R. 95. n. 7. poenæ contra illa impugnantes, & alium sanctum, vel sanctam cum eisdem depingentes, num. 8. & R. 132. n. 1. fuerunt impressa à Christo Domino, d. num. 8. S. 1. B. Franciscus fuit prophætus cum suis stygmatis, ibid. §. 2. sui Fratres

in die iudicij apparebunt stygmatis, ibid. §. 3. prodigiola statio funeris B. Patris narratur, R. 132. num. 2.

TALIONIS POENA. Deficienti in probatione an infligenda, R. 40. num. 9. & R. 41. num. 9. & 15. accusatori an protestanda, nu. 19. testi falso an imponenda, R. 42. num. 34.

TAVRORVM AGITATIO. An licita, R. 133. n. 1. adhuc prohibita Regularibus, etiam Magistris, n. 2. an priuenter Ecclesiastica sepultura morientes in eo congressu, num. 3. an prohibitio ad Canonicos Regulares, & ad Militares extendatur, num. 4. assistere, vt videant alia spectacula non prohibita, an liceat, n. 5. & 6.

1. TESTAMENTVM. Quid, & quoruplex, R. 134. n. 1. Monachis an sit prohibitum illud condere, vel distribuere sua inter liberos, num. 2. vel donare causa mortis, ibidem, §. 1. vel alterare, aut declarare conditum ante professionem, n. 3. quid de Episcopo Monacho, num. 4. facultas testandi illi facta, an ad vnum testamentum coarctanda, num. 5. an expiret morte concedentis, num. 6. & R. 5. 2. num. 55. ad quos vsus, & an præcedere debeat licentia, R. 142. addit. 7. n. 1.

2. Militares an possint testari, & de quibus bonis, R. 28. num. 11. & 12. & R. 134. num. 7. an gaudeant priuilegio militum in testando, num. 8. quid de oblatis Regulariū, num. 9. an quilibet ex liberis possit meliorari à patre ingrediente Religionem, n. 10.

3. Testamentum, in quo instituitur

Minoris.

Minorita an nullum, ibid. num. 11. an sine hærede valeat, num. 12. an ante ingressum factum, per professionem rumpatur, num. 13.

4. An sufficiat testes de verbis testatoris deponere, ibid. nu. 14. Monachi an possint esse testes in testamento, n. 15. an testamentarij, nu. 16. quid de Minoritis, nu. 17. an sequendum sit eorum consilium, si dicatur, vt exequatur de consilio ipsorum, n. 18. an possint erogare suis Monasterijs, vel sibi distribuenda pauperibus, num. 19. per quem exigendæ sunt rationes à Monacho testamentario, num. 20.

5. Testamentarij an cõmutare legatum in aliud possint, R. 88. nu. 14. an possint Mendicantibus erogare quod pauperibus relinquitur, num. 24. ingrediens Religionem an possit testari delegato in annos singulos, num. 25. nouitij an testari possint, R. 101. num. 48. vide v. hæreditas, num. 2. & v. legata, n. 2. & v. nouitius, num. 9. & v. exemptio, n. 7.

6. TESTES. Qualés requirantur contra Prælatos, R. 38. num. 8. falsum deponentes seuerè puniendi, ibid. num. 9. quando dicuntur singulares, R. 42. num. 1. quid si vnus post alterum viderit per foramen, n. 2. vel discordent, n. 3. an per testes singulares quis condemnandus, nu. 4. vel probetur delinquens in genere, num. 5. quid si sint loco, & tempore discordes, num. 6. quando isti faciunt fidem, num. 7. an per singulares possit quis carcerari, & torqueri, n. 8.

Testi varianti, vel sibi contrario quæ fides adhibenda, ibid. num. 9.

quis dicetur varians, & an torqueri possit, num. 10. & 11. Monachi quando possint esse testes, vel ad id cõpelli, n. 12. & 13. quid moniales, & an cõlicècia Prælati, n. 14. & 15. quædo laici admitti possunt contra Clericos, & Monachos, n. 16. qui, & quibus in casibus testes torquendi, n. 17. 18. & 19.

3. Contra Cardinales, Episcopos, & presbyteros quot testes requirantur, ibid. num. 20. in criminalibus quales esse debent, & probationes, ibidem, & num. 21. semel malus an semper talis præsumatur, nu. 22. an omni exceptione maiores, & qualiter examinandi, num. 23. priuata Epistola quàm probationem faciat, num. 24. accusator in accusatam non est testis, num. 25. quando à iudice sunt examinandi, vel id potest committi, num. 26. consuetudo id committendi laicis in causis Clericorum praua, ibid. §. 1.

4. Assistentia notarij ad acta scribenda requiritur, ibid. n. 27. testimonium vna voce ferendum, nu. 29. testes quando deponere debent de loco, & tempore, & manifestare veritatem, num. 30. & 31. an debeant esse iurati, num. 32. vel sufficiat sub obedientia apud Regulares, ibidem, & retract. 10. deponentem falsum an excuset ignorantia, nu. 33. testi falso quæ poena, n. 34.

5. Testiū nomina quando sunt pro palanda res, ibid. num. 35. Causæ solite opponi testibus, num. 36. & 37. promissum iuratum de secreto seruando an hic obliget, n. 38.

TERTIARIE. Franciscani in duplici differentia, & qui sint verè religiosi, R. 135. num. 1. quid de Do-

E 3. mini.

Index rerum.

minicanis, & Mantellatis, num. 2. forma, & color habitus Franciscanorum, num. 5. & 6. an gaudeant privilegijs Fratrum, num. 7. & R. vlt. addit. 13. num. 1. quid de feminis, quas Beatas vocant, d. n. 7. §. 1. an exemptæ sint à tributis, n. 8. & d. addit. 13. num. 2. & 3. Tertiarij laicaliter viuentes an gaudeant privilegio Canonis, num. 9. & d. addit. 13. num. 1. Moniales Tertiarie an fruuntur ordinis privilegijs, num. 10.

TORTURA. Vide v. correctio Fratrum, n. 10. & 11.

▮ Tributum. Plures sunt eius species, R. 136. num. 1. ad subsidium qui teneantur, n. 2. an de annalibus Missarum fundatis apud Minores debeat, num. 3. an de capellanijs, & de distributionibus quotidianis, num. 4. & 5. ad taxandam quotam subsidij qui vocandi, num. 6. an habentes terras decimarum Regis ad subsidium teneantur, R. 141. retr. 19.

▮ Clerici, & Monachi an sint exempti à gabellis, ibid. nu. 7. & 8. quid nouitij, n. 9. qui sunt negotiatores coram quo sunt conueniendi pro eo, n. 10. quid Tertiarij, & Militares, num. 11. & 12. an qui vendit iterum Ecclesie rem ab ea emptam, vel communem cum ea sint imunes, num. 13. & 14. qui teneantur ad subsidium, *escusado*, nu. 15. quid moniales circa decimas, num. 16. & 17. Bulla contra imponentes, & exigentes tributa ab Ecclesiasticis, n. 18. & R. 63. à nu. 29. vide v. exemptio, n. 7.

TRITICVM. An liceat sequestrare triticum Ecclesiasticorum tem-

pore necessitatis, R. 63. n. 3.

TRIDENTINA SYNODVS. Cui reseruat declaratio, & interpretatio illius, R. 23. num. 2. & R. 90. num. 45. & 46. clausula, *dum de ceteris Tridentini non aduerfantur*, explicatur, R. 115. num. 14. loca Tridentini, vbi expresse reuocantur privilegia Regularium, n. 15. an ad reuocationem illius expressa mentio fieri debeat, num. 17. & 18.

TRIREMES. Quid requiratur hodie, vt Monachi ad eas relegantur, R. 57. num. 3. §. 3. & 4. relegati an possint iterum ad ordinem admitti, n. 8. nouum decretum circa hos relegandos, n. 9. vide v. correctio Fratrum, num. 15.

VASSALLVS. An liceat Monachis habere vassallos, R. 137. n. 1. & 2. & recognoscere de eorū causis, d. n. 2. vide v. feudum, n. 1. & 2.

VELVM MONIALIVM. Quo duplex sit, R. 32. num. 1. velum continentie cui, & à quo datur, n. 2. vide v. consecratio virginum, nu. 1.

VICARIVS. Quam iurisdictionem habeat, R. 138. nu. 1. Vicarij ordinis quæ auctoritas, n. 2. Vicarij officium an expiret morte Guardiani, n. 3. Vicarij Monialiū à quo amouentur, n. 4. Monachus an possit esse Vicarius, vel officialis Episcopi, num. 5. & 6. & R. 87. num. 1. quid de Mendicantibus, & Minoritis, d. n. 6. vide v. beneficium, n. 6.

VISITARE. Cui cōpetat Ecclesias Militarium, R. 15. num. 15.

VISITATOR. An punire possit concedentē moniali egressum causa morbi, R. 26. num. 52. an visitare sibi subditos, R. 38. n. 1. quales debeant esse Visitatores Regulariū, & quid

Index rerum.

& quid facere ante visitationem, num. 2. & 3. post illam an liceat transferre Fratres ad alia loca, n. 4. & R. 39. num. 8. quid visitatores Monialium, num. 5. an deponere possint officiales conuentus, nu. 6. quas accusationes debeat admittere in Prælatos, num. 7. an visitari possint ab extraneis, ibid. n. 12.

▮ VOTVM. Solemne Religionis quid requirat, R. 139. num. 1. an tria vota essentialia possint dispensari, & sint de iure Diuino, num. 2. quid de voto illis adiecto, vel deseruando præcepta, n. 3. quid de voto transeundi ad arctiorem ordinem, num. 4. quo iure competat Prælati Regularibus potestas irritandi vota suorum, & an ex causa, num. 5. vota secularium an possit Papa irritare, ibid. §. 1. an per professionem cessent vota antea emissam, n. 6. quid si expellatur professus à Religione, ibid. §. 3. quid de promissione facta parti, ibid. §. 5. quid de hærede obligato ad vota defuncti, ibid. §. 6. quid de voto in subsidium Terræ Sanctæ, ibid. §. 7. quid

de votis post biennium emissis in Societate, ibid. §. 8.

▮ Votum castitatis in ea factum an dirimat matrimonium, ibid. nu. 7. quid de voto annexo ordini sacro n. 8. votum cum proposito se obligandi, & non implendi an valeat, n. 9. quis dispensat in voto clausuræ apud Benedictinos, nu. 10. quid de votis Donatorum, n. 11. Curati, & Prælati locales quid possint circa vota subditorum, nu. 12. an satisfaciatur voto Religionis assumens habitum Militarem, n. 13. vel acceptans Episcopatum, n. 14. 15. & 16. vide v. confessarij, num. 4. & v. dispensatio, n. 4.

VNCTIO EXTREMA. Ministri huius Sacramenti qui sint, & an prohibitum Religionis illud ministrare, R. 140. n. 1. quibus conferendum, & en in dubio mortis infirmi, n. 2. quando sufficiat vna, vel altera vnctio cum suis formis, n. 3. cœcus, & Sacerdos qualiter vngendi, n. 4. quibus denegandū est hoc Sacramentum, n. 5. an in eadem infirmitate iterari possit, nu. 6.

E 4

LOCA

LOCA IVRIS CANONICI, QUÆ IN HOC OPERE exponuntur, aut expenduntur. Littera D. distinctionem indicat. R. resolutionem.

Ex libro Decretorum.

Ex distinctionibus.

AP. corpora sanctorum, dist. 1. R. 123. n. 2. & R. 127. n. 25.
Cap. Monachi. D. 4. R. 97. n. 7.

Cap. si in adiutorium. D. 10. R. 90. n. 2. & 3.

Cap. de ijs. D. 12. R. 24. n. 34.

Cap. inferior. D. 21. R. 52. n. 10.

Cap. si cuius uxorem. D. 34. R. 16. n. 10.

Cap. Clericus maledicus. D. 46. R. 41. n. 12. & 13.

Cap. ferrum. D. 50. R. 42. n. 22.

Cap. si quis à medicis. D. 55. R. 81. n. 4.

Cap. 1. D. 56. R. 76. n. 7. & 8.

Cap. placuit, de peniten. D. 6. R. 48. num. 17.

Ex causis.

Cap. quid 1. q. 1. R. 82. n. 12.

Cap. 2. §. novimus 1. q. 3. R. 32. n. 2. & R. 141. retract. 2.

Cap. saluberrimum 1. q. 3. R. 73. num. 15.

Cap. Euphemium. 2. q. 7. R. 52. n. 163
Cap. calumniator 2. q. 3. R. 40. nu. 9. & R. 41. n. 8.

Cap. presul 2. q. 4. R. 42. n. 20.

Cap. si qui sunt 2. q. 7. R. 41. n. 16.

Cap. laicos. 2. q. 7. R. 41. n. 7.

Cap. accusatio el. 2. q. 7. R. 41. n. 5.

Cap. accusatoribus 3. q. 5. R. 42. n. 36.

Cap. testes 3. q. 9. R. 42. n. 29.

Cap. presens 10. q. 3. R. 101. n. 78.

Cap. vltim. 14. q. 2. R. 134. nu. 15.

Cap. final. 15. q. 1. R. 52. n. 20.

Cap. in parochia 16. q. 1. R. 15. nu. 52 & 58.

Cap. in nona 16. q. 7. ibid. n. 53. & R. 57. n. 15. §. 1.

Cap. de lapsis 16. q. 6. R. 96. n. 4.

Cap. ne pro cuiuslibet 16. q. 1. R. 122. num. 81. & 87.

Cap. statutum 18. q. 1. R. 60. nu. 4. 7. & 8. & R. 72. n. 20. §. 5. & R. 96. n. 4.

Cap. nullam 18. q. 2. R. 69. nu. 2. & 4.

Cap. non liceat 19. q. 3. R. 97. nu. 4. & R. 72. n. 2. §. 1.

Cap. si qua mulier 19. q. 3. R. 72. n. 27. & 26. & R. 101. n. 48. & R. 134. num. 2.

Cap. statuimus 19. q. 3. R. 122. nu. 57.

Cap. iuenculas 20. q. 1. R. 32. nu. 2. & R. 2

Iuris Canonici.

& R. 141. retract. 2.

Cap. final. 20. q. 3. R. 101. nu. 61. §. 3.

Cap. Agathosa 27. q. 2. R. 101. n. 26.

Cap. si quis Episcopus 27. q. 1. R. 48. num. 16.

Cap. si quis Sacerdos 30. q. 1. R. 48. num. 15.

Cap. de raptoribus 36. q. 1. R. 56. n. 8.

Cap. impudicas 27. q. 1. R. 48. n. 19.

Cap. cum nobis olim, d. n. 74. & R. 58. num. 40.

Cap. cum terra, R. 58. num. 10.

Cap. quod sicut, R. 58. num. 11.

Cap. bonæ memoriæ, ibidem.

Cap. bonæ memoriæ el. 2. ibid. n. 19. & 26.

Cap. publicato, R. 58. num. 14.

Cap. cum post petitam, bid. n. 36.

Cap. nihil, R. 58. num. 18. §. 1.

Cap. cum in cunctis §. clerici, R. 58. num. 20.

Cap. cum in cunctis §. fin. R. 58. num. 33.

Cap. cum Vintonensis, R. 58. n. 20.

Cap. officij, ibid. num. 22.

Cap. cum in iure, ibid. num. 38.

Cap. venerabilem, ibid. num. 40.

Cap. licet, ibid. num. 44.

Cap. dudum el. 2. R. 80. num. 4. §. 1.

De translatione Episcopij.

Cap. 1. R. 68. num. 10.

Cap. 2. §. sed neq; R. 50. n. 49. §. 1.

De auctoritate & usu pallij.

Cap. ex tuarum, R. 90. num. 50.

De renunciatione.

Cap. nisi cum pridem, R. 58. num. 47.

De tempor. ordinationum.

Cap. dilectus filius, R. 106. num. 6.

Cap. non est compos. ib. n. 10. & 12.

De filiis presbyterorum.

Cap. 1. R. 52. num. 40. & R. 76. num. 8.

& R. 105. num. 2. §. 1.

Cap. veniens, R. 52. num. 50.

Cap. final. ibid. num. 51.

De corpore vitiatij.

Cap. 2. R. 52. num. 16.

Cap. vltim. ibid. d. num. 16.

De bigamis.

Cap. debitum, R. 16. num. 16. & 8.

Cap. nuper. ibid. num. 7. & 8.

De officio delegati.

Cap. si super gratia, R. 52. num. 54. &

R. 134.

Ex libris 5. Decretalium.

De constitutionibus.

Cap. cum accessissent, R. 18. num. 20.

& R. 115. num. 29. & 63.

Cap. cognoscetes, R. 90. num. 27. & R. 130. num. 1.

Cap. Ecclesia S. Mariæ, R. 63. num. 20.

Cap. cum omnes, R. 90. num. 33.

De rescriptis.

Cap. literis, R. 35. num. 1.

Cap. si proponente R. 58. num. 25.

Cap. si quando, R. 90. num. 30.

Cap. eam te, R. 90. num. 38.

Cap. postulasti, R. 115. num. 9.

Cap. abbatem, R. 115. num. 27. & 28.

Cap. Si autem, R. 125. num. 2.

Cap. non nulli §. sunt & alij, R. 130. num. 10.

De consuetudine.

Cap. 1. R. 34. num. 6.

Cap. cum dilectus, ibid. num. 1. & R. 58. num. 22. & 29.

Cap. vltim. R. 34. num. 1.

De electione.

Cap. 1. R. 58. num. 29. & 38.

Cap. nullus, R. 15. num. 4.

Cap. quia propter, R. 20. num. 6. & R. 101. n. 59. §. 3. & n. 93. §. 3. & R. 58. n. 2. 5. 15. 20. & 24.

Cap. cum incunctis §. inferiora, R. 52. num. 14. & R. 58. num. 28.

Index locorum.

- R. 134. num. 6.
 Cap. de causis, R. 115. num. 29.
 De officio legati.
 Cap. nisi specialis, R. 120. num. 17.
 Cap. final, R. 62. num. 10.
 De officio Ordinarij.
 Cap. irrefragabili §. cæterum, R. 80.
 num. 42. & 49.
 De maior. & obedient.
 Cap. dilecta, R. 80. num. 3. & R. 141.
 retract. 1.
 Cap. sollicita, R. 90. num. 3.
 Cap. quod super, R. 90. num. 36.
 De pactis.
 Cap. cum pridem, R. 128. num. 3.
 Cap. final, ibidem.
 De postulando.
 Cap. 2. R. 118. num. 9.
 De his, quæ vi, metus vè
 Cap. cum dilectus, R. 101. num. 78.
 De integritate restit.
 Cap. 2. R. 96. num. 5.
 De arbitris.
 Cap. cum tempore, R. 61. num. 27.
 Cap. innotuit, R. 90. num. 3.
 De iudicijs.
 Cap. at si clerici, R. 45. num. 3. §. 1. &
 R. 63. num. 17.
 Cap. at si clerici §. de adulterijs, R. 52.
 num. 28.
 Cap. 1. oait. R. 40. n. 2. & R. 115. nu. 3.
 Cap. cum non ab homine R. 57. nu. 2.
 & R. vlt. addit. 12.
 Cap. cum venissent, R. 60. num. 14. &
 R. 62. num. 6. §. vlt. & R. 63. num. 18.
 & R. 90. num. 48.
 De foro comptenti.
 Cap. 2. R. 90. n. 7. & R. vlt. addit. 12.
 Cap. si diligenti, ibid. d. num. 7.
 Cap. extranmissa, R. 63. num. 9.
 Cap. conquestus, ibid. num. 10.
 Cap. significasti, R. 63. num. 23.
 Cap. dilecti filij, R. 107. num. 1.
- De Ferijs.*
 Cap. licet, R. 65. num. 13.
 Cap. vltim. R. 62. num. 2.
 De ordine cognitionum.
 Cap. cum dilectus, R. 63. num. 7. & R.
 66. num. 5. & R. 72. num. 20. §. 3.
 De restit. spoliatorum.
 Cap. cum ad Sedem, R. 90. num. 24.
 Cap. in literis, ibid. d. num. 2.
 De probationibus.
 Cap. licet causam, R. 42. num. 9.
 Cap. quoniam contra, R. 42. num. 27.
 & 28 & R. 100. num. 3.
 Cap. in presentia, R. 72. n. 4. & 5.
 De testibus.
 Cap. 1. R. 42. num. 23.
 Cap. per tuas, R. 42. num. 10.
 Cap. cum nuntius, ibid. num. 12.
 Cap. super eo el. 1. ibid. num. 22.
 Cap. si qui testium, ibid. num. 26.
 Cap. de testibus, ibid. num. 32. & R.
 134. num. 15. & R. 141. rect. 10.
 De testibus cogendis.
 Cap. cum super, R. 42. num. 17.
 Cap. dilectorum, ibid. d. num. 13.
 De iure iurando.
 Cap. veniens, R. 42. num. 36.
 De exceptionibus.
 Cap. cum inter, R. 45. num. 4.
 De prescriptionibus.
 Cap. veniens, R. 50. num. 6. & 7. & R.
 115. num. 27.
 Cap. auditis, R. 80. num. 4.
 Cap. cum ad audientiam, R. 114. n. 23.
 Cap. si de terra, R. 115. num. 2.
 De sentent. & re iudic.
 Cap. inter cæteras, R. 19. num. 24. &
 R. 47. num. 8.
 Cap. cum ab vno, R. 58. num. 14.
 Cap. cum I. & A. R. 118. num. 14.
 De appellacionibus.
 Cap. ad hæc quoniam, R. 80. n. 41.
 Cap. qua fronte, R. 92. num. 2.

Cap.

Iuris Canonici.

- Cap. pastoralis, R. 115. num. 21.
 Cap. ad audientiam, R. vlt. addit. 1.
 num. 1. & 2.
 De confirmat. vtili, vel inut.
 Cap. venerabilis, R. 77. n. 45. §. 12.
 Cap. examinata, ibidem.
 De vita, & honest. cleric.
 Cap. clerici officia, R. 48. num. 41. &
 R. 60. num. 5.
 Cap. final, R. 136. num. 8.
 De clerisis coniugat.
 Cap. cum olim, R. 93. num. 1.
 De prebendis.
 Cap. de multa, R. 52. num. 14.
 Cap. dilecto, R. 63. num. 17.
 De clerico agrotan.
 Cap. 2. R. 52. num. 16.
 Cap. presbyterum, R. 81. num. 6.
 De concess. prebenda.
 Cap. ex parte, R. 51. num. 9.
 Cap. post electionem, R. 92. num. 2.
 Cap. vltim. R. 142. addit. 5. num. 2.
 De his, quæ sunt à Pralat.
 Cap. ea noscitur, R. 85. num. 2. §. 1.
 Cap. nouit, R. 95. num. 6. §. 10. & R.
 101. num. 59. §. 2. & 5.
 De his, quæ sunt à maior.
 Cap. 1. R. 20. num. 1. & R. 51. num. 9.
 Cap. ex ore, R. 115. num. 61.
 De rebus Eccles. alienat.
 Cap. 1. R. 7. num. 16.
 Cap. nulli liceat, ibid. num. 17.
 Cap. si quis, ibid. num. 14.
 Cap. vltim. R. 90. num. 7. & 8.
 De deposito.
 Cap. 1. §. cū enim, R. vlt. addit. 6. n. 2.
 De fideiussoibus.
 Cap. quod quibusdam, R. vltim. addit.
 6. num. 1. & 2.
 Cap. 1. 2. & 3. ibid. d. num. 1.
 De testamentis.
 Cap. officij, R. 19. num. 6.
 Cap. tua, R. 134. num. 20.
- De successione abintestat.*
 Cap. vlt. §. vidē, R. 134. n. 9. §. 1.
 De sepulchris.
 Cap. in nostra, R. 127. num. 15.
 Cap. ex parte el. 2. R. 127. num. 19.
 Cap. cum liberum, ibid. num. 23.
 Cap. certificari, R. 18. num. 1. & 19.
 Cap. de his, ibid. num. 7. & 15.
 Cap. vlt. R. 127. num. 16.
 De decimis.
 Cap. à nobis, R. 50. num. 2.
 Cap. ex parte el. 1. ibid. num. 3.
 Cap. ex parte el. 2. ibid. num. 6.
 Cap. cum contingat, ibid. num. 6.
 Cap. ad Apostolicæ, R. 114. num. 5.
 Cap. tua nobis, R. 63. num. 29.
 De Regularibus.
 Cap. super eo, R. 57. nu. 15. §. 1. & R.
 122. n. 86. & R. 101. n. 43. & 44.
 Cap. ad Apostolicam, R. 101. n. 1. 4. &
 42. 44. 59. §. 2. & num. 63.
 Cap. ad nostram, R. 101. num. 23.
 Cap. sicut tenor, ibid. num. 42. §. 3.
 Cap. porrectum, ibid. num. 1. 44. 59.
 63. & 76.
 Cap. viduam, ibid. num. 56.
 Cap. licet, R. 122. n. 55. 57. 58. & 74.
 Cap. cum simus, R. 72. num. 26.
 Cap. final, R. 11. num. 5. & 30. & R.
 57. num. 14.
 De conuers. coniugat.
 Cap. ex publico, R. 93. num. 2. & R.
 vlt. addit. 5.
 Cap. dudum, R. 97. num. 8.
 Cap. ex parte el. 2. R. 101. num. 61.
 §. 3.
 Cap. constitutus, R. 101. num. 26.
 Cap. accedens, ibid. num. 27.
 Cap. quidam, ibid. num. 28.
 De voto.
 Cap. Scripturæ, R. 77. num. 7. §. 1. &
 R. 139. num. 6.
 Cap. per tuas, R. 139. à num. 14.

G 2

De

Index locorum.

- De Statu monachorum.*
 Cap. monachi §. prioratus, R. 15. num. 41.
 Cap. monachi, R. 101. num. 58. & R. 110. num. 4. & 18. & R. 127. n. 19.
 Cap. quod Dei timorem, R. 15. n. 6. 52. & 59.
 Cap. cum ad monasterium, R. 15. n. 41. & 59. & R. 52. n. 29. & R. 59. n. 2. & R. 93. num. 3. & R. 139. num. 2. & R. 101. num. 58.
 Cap. recolentes, R. 122. n. 60. & 81.
De religiosiis domibus.
 Cap. inter quatuor, R. 58. num. 35.
 Cap. ne nimia, R. 122. num. 4. & 5.
 Cap. ad hæc, R. 55. num. 7. & R. 96. n. 3. & R. vlt. addit. 9.
De capellis monachorum.
 Cap. 1. R. 15. num. 6. & 53.
De iure patronatus.
 Cap. nobis, R. 85. num. 4.
 Cap. per nostras, R. 58. num. 38. & R. 85. num. 6.
 Cap. ex literis, R. 85. num. 2. §. 1.
De censibus.
 Cap. ea quæ, R. 63. num. 29.
De baptismo.
 Cap. maiores §. item quæritur, R. 12. num. 9. & R. 112. num. 8.
De obseruat. ieiun.
 Cap. vltim. R. 75. num. 14.
De Ecclesijs adific.
 Cap. ad audientiam, R. 55. num. 7.
De immunit. Eccles.
 Cap. inter alia, R. 56. num. 1. 7. & 8.
 Cap. Ecclesijs, ibid. num. 7. §. 1.
 Cap. non minus, R. 63. num. 29. & 32. & R. 90. num. 4.
 Cap. aduersus, ibid. n. 24. & R. 139. num. 15.
 Cap. aduersus §. quia vero, ibidem, num. 8.
 Cap. vlt. R. 56. num. 7.
- Ne clerici, vel monachi.*
 Cap. clerici, R. 63. n. 8. & R. 81. num. 7.
 Cap. non magnopere, R. 70. num. 14. §. 1. & R. 97. num. 13. 14. & 15.
De sponsalibus.
 Cap. præterea el 2. R. 58. num. 49.
 Cap. non est vobis, R. 80. num. 14. 44. & 45.
 Cap. cum locum, R. 101. num. 77.
Qui clerici, vel vouentes.
 Cap. insinuante, R. 101. num. 59. & R. vlt. addit. 13.
De cognatione spiritali.
 Cap. si vir, R. 90. num. 22.
De frigidis.
 Cap. vltim. R. vlt. addit. 4. num. 23.
Qui filij sunt legitimi.
 Cap. ex tenore, R. 76. num. 2.
 Cap. tanta, R. 52. num. 43.
De accusationibus.
 Cap. qualiter, & quando, el 2. R. 38. num. 8. & R. 39. num. 4. & R. 41. n. 17. & R. 44. num. 11. & R. 48. n. 13.
 Cap. qualiter §. debet igitur, R. 45. num. 4.
 Cap. Inquisitionis §. tertiæ, R. 39. num. 3. 4. & 8. & R. 44. num. 11.
 Cap. Inquisitionis §. quæsiuisti, R. 46. num. 1.
 Cap. cum dilectus, R. 40. num. 3.
 Cap. cum oporteat, R. 44. num. 11. & R. 42. num. 36.
 Cap. de cætero, R. 42. num. 16.
 Cap. olim, R. 118. num. 1.
 Cap. ex parte, R. 48. num. 34.
De calumniatoribus.
 Cap. 1. R. 40. num. 9. & R. 41. n. 5. & 6.
 Cap. final, R. 40. num. 9. §. 1.
De simonia.
 Cap. insinuat, R. 46. num. 2.
 Cap. tanta, R. 42. num. 14.
 Cap. de Regularibus, R. 101. n. 85.
 Cap. non satis, R. 128. num. 2. & R. 134.

Iuris Canonici.

- & R. 127. num. 2.
 Cap. Apostolica, R. 127. num. 2.
 Cap. sicut pro certo, R. 128. num. 3.
 Cap. accusatum, ibid. num. 4.
 Cap. ex insinuatione, ibid. d. n. 4.
 Cap. sicut, ibid. d. num. 4.
De Iudais.
 Cap. ita quorundam, R. 125. num. 5.
De hæreticis.
 Cap. excommunicamus §. si qui autem, R. 48. num. 4.
 Cap. ad abolendam §. fiscal, R. 63. n. 24. §. cui vero, R. 73. num. 10.
 Cap. vergentis, ibid. num. 12.
De apostatis.
 Cap. 2. R. 81. num. 11.
 Cap. vltim. R. 111. num. 16. & 29. & R. 129. num. 9.
De homicidio.
 Cap. 1. R. 56. num. 3.
 Cap. tua nos §. ad vltimum, R. 81. num. 5. & 7.
 Cap. sicut ex literarum, ibid. num. 8.
De furtis.
 Cap. fures, R. 127. num. 19.
De vsuris.
 Cap. salubriter, R. 141. retrat. 7.
 Cap. quia in omnibus, R. 127. n. 9.
De crimine falsi.
 Cap. ad audientiam, R. 48. num. 24.
 Cap. ad falsarium, ibid. §. 2.
De maledictis.
 Cap. final. R. 127. num. 19.
De clerico excom. minist.
 Cap. Apostolicæ, R. 90. num. 27.
De excessibus Prælatorum.
 Cap. clerici, R. 48. num. 4. & 7.
 Cap. nimis iniqua, R. 63. num. 14. & R. 117. num. 3.
 Cap. nimis praua, R. 117. num. 3. & d. num. 14.
 Cap. accedentibus, R. 77. num. 5.
 Cap. sicut vnire, R. 69. num. 13.
- Cap. vltim. R. 80. num. 11.
De priuilegijs.
 Cap. si de terra, R. 18. num. 11. & 19. & R. 115. num. 16.
 Cap. cum capella, R. 80. num. 8.
 Cap. vt priuilegia, R. 80. num. 16. 18. & 36. & R. 115. num. 58. §. 1.
 Cap. poird, R. 90. num. 50.
 Cap. accedentibus, R. 115. n. 16. & 63.
De purgat. Canonica.
 Cap. constitutus, R. 46. num. 1.
 Cap. ex tuarum, ibid. num. 2.
 Cap. inter, R. 46. num. 1. & R. 73. num. 10. & R. 47. num. 6.
De penis.
 Cap. licet, R. 48. num. 1. §. 1.
De penitent. & remission.
 Cap. omnis vniuscuique, R. 31. num. 17. & R. 48. n. 35. & R. 73. n. 6. & R. 126. num. 3. & R. 127. num. 19.
 Cap. quod inte, R. 80. num. 11. 12. 14. 18. 44. & 46.
 Cap. noua, R. 80. n. 3. & R. 141. ret. 1.
 Cap. vltim. R. 52. n. 39. & R. 141. ret. 9.
De sentent. excommunicat.
 Cap. conquesti, R. 56. num. 2.
 Cap. grauem, ibid. num. 4.
 Cap. vt famæ, R. 57. num. 2.
 Cap. sacro, R. 62. num. 2.
 Cap. nuper, R. 80. num. 5. & 22.
 Cap. permitimus, R. 80. num. 44.
 Cap. nouerit, R. 90. num. 27. & R. 34. num. 6.
 Cap. a nobis el 1. R. 90. num. 34.
 Cap. cum illorum, R. 73. num. 15. & R. 101. num. 66.
 Cap. quia periculum, R. 129. num. 3.
 Cap. 3. §. nec ille, R. vicim. addit. 40. num. 2.
De verborum significat.
 Cap. forus, R. 42. num. 23. & 25.
 Cap. ex parte, R. 126. num. 11.

Index locorum.

Ex sexto Decretaliū.

- De constitutionibus.*
 Cap. 1. R. 34. num. 4.
De rescriptis.
 Cap. 1. R. 101. n. 66. & R. 125. n. 6.
 Cap. statutum, R. 87. num. 1.
 Cap. si gratiosus, R. 115. num. 25.
De postulat. Prælatorum.
 Cap. perperuo, R. 130. num. 1.
De electione.
 Cap. si religiosus, R. 15. num. 7. & 55.
 & R. 58. num. 42. & R. 60. num. 2.
 Cap. quorumdam, R. 15. num. 53. &
 R. 58. num. 42. & 43. & R. 60. num.
 2.
 Cap. licet canon, R. 52. num. 14. & R.
 90. num. 26.
 Cap. prouida, R. 57. num. 10. §. 1.
 Cap. 2. R. 58. num. 4.
 Cap. ubi periculū, §. ceterū, ibid. n. 9.
 Cap. ex eo, §. in Ecclesijs, ibid. n. 12.
 Cap. sicut, ibid. num. 14.
 Cap. auaritiæ, ibid. num. 18.
 Cap. perperuo, ibid. num. 20.
 Cap. si abbatem, R. 63. num. 15.
 Cap. indemnitatibus §. supradicta, R.
 vlt. addit. 13. num. 2.
 Cap. final, R. 58. num. 20. §. 1.
De temporibus ordinationum.
 Cap. nullus, R. 52. num. 22.
De filijs presbyterorum.
 Cap. final, R. 125. num. 2.
De officio delegati.
 Cap. 1. & final, R. 33. n. 1. 5. 6. 10. &
 20. & R. 82. n. 2. & R. vlt. add. 3.
 Cap. cum plures, R. 33. num. 4.
 Cap. si super gratia, R. 115. num. 2. &
 R. 134. num. 6. & R. 52. num. 54.
 Cap. vlt. n. §. nec aliquis, R. vlt. add.
 1. num. 4.

- De officio ordinarij.*
 Cap. ordinarij, R. 52. num. 45.
 Cap. si canonici, R. 80. n. 42. 43. & 49.
De restitu. in integrum.
 Cap. 1. R. 115. num. 3.
De sentent. & re indicata.
 Cap. 1. R. 129. num. 7.
De prebendis.
 Cap. cū singula, R. 90. n. 26. 28. & 29.
 §. prohibemus, R. 15. n. 4. 12. 50.
 61. & 63.
 Cap. cū de beneficio, R. 15. n. 27. & 28.
 Cap. si cui nulla, 52. n. 54. & R. 134.
 num. 6.
 Cap. si motu proprio, R. 62. n. 6. §. 1.
 Cap. dudū §. nos igitur, R. 115. n. 28.
De testamentis.
 Cap. religiosus 2. R. 134. n. 2. & 16.
De sepulchris.
 Cap. animarum, R. 127. n. 6. & R. 141.
 retract. 17.
 Cap. vlt. R. 97. n. 9. & R. 127. n. 16.
De decimis.
 Cap. 2. §. statuimus, R. 50. num. 3.
De Regularibus.
 Cap. 1. R. 101. num. 44. §. 4. & nu. 76.
 §. qui verō, ibid. num. 53.
 Cap. non solum, ibid. n. 47. & R. 129.
 num. 2. & R. 141. ret. 13.
 Cap. beneficium, R. 72. num. 25.
De voto.
 Cap. vnico, R. 93. n. 1. & R. 110. n. 1.
 & R. 122. n. 4. & 5. & R. 139. n. 1. & 8.
De religiosiis domibus.
 Cap. vnico, R. 139. n. 1. & R. 122. n. 4.
 §. confirmatos, R. 18. n. 23.
De censibus.
 Cap. quanquam, R. 63. num. 29. & 32.
 & R. 90. num. 7. & R. 136. n. 8.
Ne clerici, vel monachi.
 Cap. vt periculosa, R. 11. n. 21. & 22.
 & R. 71. num. 5. & R. 97. n. 13. 14. &
 15. & R. 122. num. 64. §. 2.

Cap.

Iuris Canonici.

Ex Clementinis.

- Cap. vltim. R. 81. num. 9.
De Hæreticis.
 Cap. 2. §. hæretici, R. 52. num. 21.
 Cap. accusatus, R. 73. num. 10.
 Cap. cum secundum leges, R. 90. n. 6.
 Cap. statutum felicitis, R. 101. nu. 22. &
 R. 105. n. 1. 2. & 5.
 Cap. final, R. 45. num. 4.
De homicidio.
 Cap. Prælatis, R. 81. num. 5.
De excessibus Prælat.
 Cap. vnico, R. 18. num. 23. & R. vltim.
 addit. 9. & R. 61. num. 1.
De priuilegijs.
 Cap. 1. §. in eos autem, R. 62. n. 7. & R.
 63. n. 24. & R. 141. ret. 8.
 Cap. licet, R. 26. num. 3. 2. & R. 80. num.
 16. & 39.
 Cap. cum personæ, R. 63. num. 1. &
 18.
 Cap. Episcoporum, R. 80. n. 11. & 18.
 Cap. vltim. R. 80. num. 44.
De sentent. excommunicat.
 Cap. 1. R. 62. num. 3. & R. 81. n. 1. & R.
 126. num. 16. & R. 129. num. 8.
 Cap. quia periculum, R. 62. n. 3. §. 1.
 Cap. si clericos, R. 63. num. 19.
 Cap. si sententia, R. 80. n. 12. 16. & 19.
 Cap. si ciuitas, ibid. num. 6.
 Cap. is cui, R. 80. n. 41. & R. 127. n. 19.
 Cap. aliam mater, R. 80. n. 12. 14. 15. 18.
 23. 39. 41. 44. & 47.
De verborum significat.
 Cap. exijt, R. 94. n. 2. & 3. & R. 101. n.
 1. & R. 118. n. 9. & R. 122. n. 26.
 Cap. exijt, §. dicimus, R. 52. num. 37. &
 R. 55. num. 8.
 §. quia verō, R. 79. n. 3. & 5. & R. 88. n.
 num. 17. & R. 90. num. 24. & 48.
 §. prætere, R. 110. num. 2. & 7.
De regulis iuris.
 Cap. semel malus, R. 43. num. 23.
 Cap. infames, R. 52. num. 19.
- De electione.*
 Clem. quod circa, R. 58. num. 43.
 Clem. vltim. R. 15. n. 55. & R. 58. n. 42.
De rebus Eccles. non alien.
 Clem. 1. R. 7. n. 2. & 14.
 Clem. 2. R. 15. num. 35. & 38. & R. 96.
 num. 13.
De testamentis.
 Clem. vnica, R. 134. num. 16. & 20.
De sepulchris.
 Clem. 1. R. 115. num. 30. & R. 127. nu.
 23. & 24.
 Clem. dudum, ibidem, & R. 18. n. 1. 9.
 17. 19. & 25. & R. 34. n. 3. & R. 115.
 n. 18. & R. 127. n. 3. & R. 32. n. 1. &
 R. 112. num. 2.
De Regularibus.
 Clem. 1. R. 15. num. 51.
 §. ad prioratus, R. 87. num. 1. & R. 158.
 num. 5. & 6.
 Clem. 2. R. 101. num. 44. §. 5. & R. 141.
 retract. 3.
De statu monachorum.
 Clem. nē in agro 1. §. si quis autem, R.
 118. num. 1.
 §. ad hæc, R. 63. num. 25.
De religiosiis domibus.
 Clem. quia contingit, R. 63. n. 24. &
 R. 74. n. 2. & 3. & R. 88. num. 14.
De consanguin. & affinit.
 Clem. vnica, R. 93. n. 1. & R. vlt. add. 4.
De hæreticis.
 Clem. nolentes, R. 73. num. 13.
De priuilegijs.
 Clem. 1. R. 93. num. 6. & R. 109. nu. 57.
 & R. 126. n. 1. 9. & 15. & R. 129. nu.
 2. & R. 140. num. 1.
 Clement. 1. §. 1. R. 77. num. 79. & R.
 112. num. 6.
 Clem. 1. §. sanē, R. 64. num. 1.

De panis.
 Clem. cupientes, R. 50. n. 8. & R. 55. num. 10.
 §. sane, R. 127. num. 6.
De sentent. excommunicat.
 Clem. 1. R. 80. num. 70. 174. & 50.
De verborum significat.
 Clem. exiui, R. 88. a. n. 17. & R. 90. n. 24. & R. 94. num. 3 & R. 110. n. 7. & R. 138. num. 2.
 §. nos igitur, R. 52. num. 37.
 §. demum, R. 8. num. 10. & R. 72. n. 9. 11. 12. 14. & 25. & R. 75. num. 5. & R. 88. num. 10.
 §. quia ergo, R. 134. num. 11.
 §. verum, ibid. num. 16.
 §. proinde, ibid. num. 17.

Ex extrauagantibus.

Deuita, & honest. cleric.
 Extrau. vnic. R. 19. n. 1. 2. 4. & 6.
De rebus eccles. non alien.
 Extrau. ambitiosa, R. 7. n. 2. & 14.
De sepulturis.
 Extrau. de testandæ, R. 127. num. 26.
De decimis.
 Extrau. declarationes, R. 50. num. 4.
De Regularibus.
 Extrau. viam ambitiosa, R. 122. num. 58. 70. & 74.
De reliquijs, & reuer. sanct.
 Extrau. gr. ue nimis, R. 30. n. 1. & 2.
De Simonia.
 Extr. 1. R. 54. num. 1.
 Extr. 2. R. 128. num. 5.
De hæreticis.
 Extr. vas electionis, R. 31. num. 17.
 Extr. ad euit. n. la, R. 62. num. 13. & R. 80. n. 17. & R. 125. n. 6. & R. 129. n. 6.
Ex libris Digestorum.
 L. non solum ff. de integ. restit. R.

124. num. 1.
 L. verum §. final. ff. de minor. R. 96. num. 5. & R. 115. num. 36.
 L. quod minor §. scæuola ff. de minor. ibid. d. num. 5.
 L. 3. §. & si hæres ff. de minor. R. 96. num. 5.
 L. si in singulos ff. de annuis leg. R. 88. num. 6. & 10. §. 4. & n. 25.
 L. alimentis ff. aliment. legat. ibidem. num. 16.
 L. si cum præfinitione ff. quando dies lega. cedit. R. 88. num. 25.
 L. si seruus veritus ff. legat. 1. R. 134. num. 29.
 L. cætera §. tractari ff. legat. 1. R. 53. num. 11. §. 3.
 L. quæsitum §. si mihi seruus ff. leg. 1. R. 72. n. 26. §. 3.
 L. si quis rationes ff. libert. legat. R. 134. num. 20.
 L. 4. ff. adimen. legat. R. 134. num. 5.
 L. 1. ff. de quæstion. R. 46. num. 2. & 3.
 L. de minore §. plurium ff. de quæst. ibidem, num. 3.
 L. vnus §. cogniturum ff. de quæst. tion. ibid. num. 4.
 L. vnus §. 1. ibid. n. 9.
 L. Catoniana ff. regul. Catonia. R. 53. num. 11. §. 3.
 L. cum quis ædes ff. vfucapion. R. 62. num. 6. §. 3.
 L. cum aquas ff. condit. & demonst. R. 72. num. 4. §. 2.
 L. vlt. ff. extraord. cognit. R. 82. n. 13.
 L. si cui §. idem ff. accusat. R. 82. num. 16.
 L. quid ergo §. poena grauior ff. his qui noxan. infam. ibid. num. 17.
 L. diuus Adrianus ff. termin. moto. R. 82. num. 17. §. 1.
 L. illicitas §. vlt. ff. offic. præsidis. ibidem.
 L. scire

L. scire oportet §. aliud ff. excusat. tutor. R. 90. num. 12.
 L. imperium ff. iurisd. omn. iud. R. 90. num. 14.
 L. final. ff. decret. ab ord. facien. R. 90. num. 22.
 L. penult. ff. donat. inter. R. vlt. addit. 4. num. 2.
 L. 1. §. non autem ff. flumin. aren. R. 90. num. 49. §. 2.
 L. 1. §. penult. ff. ad Maced. ibid. §. 3.
 L. hoc iute §. aquæ ductus ff. de aqua quotid. R. 115. num. 3.
 L. 1. ff. de nundin. ibid. n. 29. & 60.
 L. vlt. ff. quibus ex caus. maior. R. 115. num. 36.
 L. & Attilianus ff. seruit. præ d. rust. ibid. num. 60.
 L. qui cum vno §. qui filium ff. remilit. R. 130. num. 6.
 L. lex Cornelia ff. de vulgar. R. 134. num. 9. §. 2.
 L. ciuitas ff. rebus credit. R. vlt. addit. 6. num. 2.
 L. lætæ culpæ ff. verb. signifi. R. 82. num. 13.
 L. magna, eodem tit. R. 90. num. 22.
Ex Codice.
 Auth. si qua mulier C. sacros. Eccles. R. 89. n. 2. & R. 134. n. 2. & 10.
 Auth. habita C. ne filius pro patre. R. 62. num. 6.
 Auth. ingressi C. sacros. Eccles. R. 101. num. 49. & R. 134. n. 9. §. 1.
 L. ad declinandum C. Episco. & cler. R. 72. num. 13.
 L. vlt. §. hoc nisi, eod. tit. ibid. num. 6.
 L. 1. & 2. C. pignor. actio. R. 141. re. tract. 7.
 L. milites C. milit. testam. R. 134. n. 8.
 L. si non speciali C. de testam. ibid. num. 14.
 L. vlt. C. bonis quæ liber. R. 72. n. 13.

L. si non conuitij C. de iniur. R. 115. num. 4.
 §. si autem, R. 90. num. 44.
 L. 3. C. quando ex factio. tutor. R. vlt. addit. 6. num. 2.
Ex authenticis.
 Auth. hoc amplius, de fide iuss. R. 124. num. 4.
 Auth. quibus mod. natural. effic. sui §. si quis col. 7. R. 76. num. 9. §. 1.
 Auth. vt nouæ constitut. coll. 5. R. 90. num. 28.
Ex iure Regio Castellæ.
 L. 12. tit. 3. part. 6. R. 72. num. 23.
 L. 12. tit. 15. part. 1. R. 127. num. 25.
 L. 22. tit. 9. part. 6. R. 115. num. 4.
 L. 1. tit. 28. part. 5. ibid. d. num. 4.
 L. 2. tit. 12. par. 5. R. vlt. add. 6. n. 2.
 L. final. tit. fin. par. 6. R. 96. num. 5.
 L. 55. Taur. seu l. 2. tit. 3. lib. 5.
 Recop. R. vlt. add. 4. num. 3.
 L. 35. tit. 5. par. 5. R. vlt. add. 12.
 L. 1. tit. 4. lib. 5. recop. R. 134. n. 12.
 L. 1. & 2. tit. 6. lib. 5. nou. comp. R. 134. num. 11.
 L. 2. tit. 9. lib. 5. recop. R. vlt. addit. 4. num. 3.
 L. 6. tit. 18. lib. 9. nou. comp. R. 136. num. 7.
 L. 9. tit. 18. lib. 9. nou. recop. ibid. n. 12.
 L. 27. Taur. seu l. 11. tit. 6. lib. 5. nou. comp. R. 72. num. 4. §. 2.
 L. 1. tit. 4. lib. 5. nou. comp. ibid. n. 12. §. 1. & num. 13. & R. 134. num. 12.
Ex iure regio Portugaliæ.
 Ord. lib. 2. tit. 1. in princ. R. vlt. addit. 3. num. 9.
 Ord. lib. 2. tit. 1. §. 27. R. vlt. add. 12.
 Ord. lib. 2. tit. 2. §. 1. R. vlt. add. 13.
 Ord. lib. 2. tit. 5. R. 56. num. 3. §. 1.
 Ord. lib. 2. tit. 5. §. 4. R. 56. num. 8.
 Ord. lib. 2. tit. 18. in princ. R. 90. num. 8. & R. vlt. addit. 10.
 H Ord.

Ord. lib. 2. tit. 24. R. 7. num. 23.
Ord. lib. 2. tit. 62. §. 4. 2. R. vlt. add. 1.
num. 4.
Ord. lib. 3. tit. 5. §. 3. R. 62. num. 6. §. 3.
Ord. lib. 4. tit. 16. §. 1. R. vlt. addit. 4.
num. 3.

Loca ex Tridentino Concilio, vel exposita, vel expensa.

Sessio 4.
Decret. de edit. & usu sacrorum librorum R. 79. n. 1. & R. 115. num. 14.
Sessio 5. de reformat.
Cap. 1. R. 91. n. 2. & R. 115. num. 14.
Cap. 2. R. 112. n. 1. 2. 12. 13. & 15. & R. 114. num. 3. & R. 115. n. 15.
Canon. vlt. R. 30. num. 1.
Sessio 6. de reformat.
Cap. 3. R. 82. num. 11.
Cap. 4. R. 47. num. 7.
Cap. 5. R. 1. num. 7. & R. 9. n. 2. & R. 13. num. 4. & R. 106. num. 18.
Canon. 11. de iustificat. R. 90. num. 49. §. 2.
Sessio 7. de reformat.
Cap. 3. R. 58. num. 20. & R. 109. n. 1.
Cap. 6. R. 15. num. 2. & 32.
Cap. 7. R. 15. num. 14. 29. 30. 31. & 67.
Cap. 8. R. 15. num. 15.
Cap. 14. R. 15. num. 16. & R. 63. num. 17. & R. vlt. addit. 3. num. 7.
Cap. 15. R. 74. num. 2. & 6.
Sessio 13. de reformat.
Cap. 1. R. 10. num. 10. & R. 47. num. 1. & 4. & R. 114. num. 9.
Sessio 14. de reformat.
Cap. 1. R. 52. num. 10.
Cap. 5. R. 33. num. 8. & R. 127. n. 19. & R. vlt. addit. 3. num. 5.

Cap. 7. R. 3. num. 4. 1. & R. 4. n. 5. & R. 15. num. 20. & 73. & R. 52. num. 23. 24. 26. & 40.
Cap. 9. R. 15. num. 33. & 38.
Cap. 10. R. 15. n. 4. & R. 57. n. 15. §. 1. & R. 122. num. 81.
Cap. 11. R. 80. n. 9. & R. 115. n. 15. & R. 122. num. 83. §. 1.
Canon. 1. R. 122. num. 1.
Canon. 11. R. 69. num. 5.
De extreme unctione.
Cap. 3. R. 140. num. 6.
De Sacramento penitentiae.
Cap. 4. R. 77. num. 82.
Cap. 7. R. 69. num. 1.
Sessio 21. de reformat.
Cap. 2. R. 106. num. 4.
Cap. 5. R. 15. num. 34.
Cap. 8. R. 26. n. 29. & R. 38. num. 7.
Cap. 9. R. 59. n. 5. & R. 77. num. 77.
Sessio 22.
Decret. de obseru. in missa, R. 9. n. 4. & 5. & R. 19. n. 1. & 6. & R. 25. n. 4. 5. & 19. & R. 60. num. 10. & R. 115. n. 15. & R. 141. retr. 8.
De reformatione.
Cap. 2. R. 52. n. 14. & R. 114. num. 35.
Cap. 4. R. 58. n. 4. & R. 115. n. 14.
Cap. 6. R. 38. num. 13. & 14.
Cap. 8. R. vlt. addit. 1.
Cap. 10. R. 1. num. 25. & R. 129. n. 5.
Sessio 23. de reformat.
Cap. 1. R. 29. num. 1. & R. 48. num. 41. & R. 106. num. 2.
Cap. 2. R. 90. num. 26.
Cap. 5. R. 63. num. 26.
Cap. 6. R. 80. n. 13. & R. 82. num. 10. & R. vlt. addit. 12.
Cap. 7. R. 52. n. 21. & 22. & R. 106. n. 18. & 24.
Cap. 8. R. 106. num. 7. & 18. & R. 115. num. 14.
Cap. 10. R. 1. n. 4. & 5. & R. 115. n. 15.
Cap.

Cap. 11. R. 52. num. 9. & R. 106. n. 20. & 21. & R. 115. num. 14.
Cap. 12. R. 52. n. 22. & R. 58. n. 28. & R. 106. n. 8. & 24. & R. 115. n. 15.
Cap. 13. R. 52. n. 9. & R. 106. n. 5. 20. & 21. & R. 115. n. 15.
Cap. 14. R. 52. n. 22. & R. 106. n. 20. & 22.
Cap. 15. R. 31. n. 1. & 21. & R. 52. n. 22. & R. 64. n. 1. & R. 115. n. 15.
Cap. 16. R. 25. n. 17. & R. 84. num. 1.
Cap. 18. R. 63. n. 29. 30. & 34.
Sessio 24. de reformat.
Cap. 1. R. 58. num. 20. & R. 76. n. 2. & R. 90. num. 29.
Cap. 2. R. 20. n. 9. & R. 63. n. 24. & R. 122. num. 51.
Cap. 3. R. 73. num. 1.
Cap. 4. R. 6. n. 1. & R. 63. n. 12. & R. 109. n. 6. & R. 112. n. 1. 2. 10. & 19. & R. 115. num. 15.
Cap. 6. R. 1. n. 26. & R. 3. n. 4. 8. 39. & 40. & R. 31. n. 27. & R. 52. n. 23. 24. & 40. & R. 106. n. 26. & R. 130. n. 16. & R. 139. n. 12. & R. 141. retr. 12.
Cap. 8. R. 2. n. 1. & R. 39. num. 2.
Cap. 9. R. 15. num. 15.
Cap. 10. R. 10. n. 31. & 32. & R. 39. n. 9. & R. 90. num. 44.
Cap. 11. R. 14. n. 1. & R. 28. n. 2. & R. 33. n. 18. & R. 62. n. 9. & R. 98. n. 17. & R. 115. n. 49. & R. 122. n. 51. & R. 135. num. 7.
Cap. 12. R. 23. n. 3. & R. 49. n. 41. & R. 58. num. 28.
Cap. 13. R. 15. n. 2. 36. & 38.
Cap. 15. R. 15. n. 37.
Cap. 18. R. 55. n. 8. & R. 58. n. 20.
Cap. 20. R. 33. n. 10. & R. 82. n. 2. & R. 85. num. 6.
De matrimonio.
Cap. 1. R. 63. n. 24. & R. 101. n. 93.
Cap. 6. R. 23. n. 2.

Sessio 25. de Regularibus.
Cap. 1. R. 7. n. 3. & R. 52. n. 35. & R. 114. n. 11. & R. 139. n. 2.
Cap. 2. R. 7. n. 3. & R. 59. n. 2. & R. 80. n. 25. & R. 88. n. 7. & R. 98. n. 7. & 9. & R. 110. n. 4. 5. & 18. & R. 114. num. 11.
Cap. 3. R. 18. n. 23. & R. 54. n. 1. & R. 55. n. 3. & R. 62. n. 11. & R. 72. n. 4. 15. & 19. & R. 110. n. 15. & R. 114. n. 11. & R. vlt. addit. 9. num. 1.
Cap. 4. R. 10. n. 2. & R. 15. n. 9. & R. 27. n. 8. & R. 58. n. 37. & R. 60. n. 12. & R. 84. num. 2.
Cap. 5. R. 2. n. 15. & R. 20. n. 10. & R. 26. n. 1. 2. 7. 18. 19. 25. 29. & 37. & R. 53. num. 14. & R. 82. n. 5. & R. 141. retr. 8.
Cap. 6. R. 2. n. 9. & 20. & R. 29. n. 12. & R. 58. n. 5. 7. & 8.
Cap. 7. R. 2. n. 5. 9. & 20. & R. 26. n. 10. & R. 58. num. 7.
Cap. 8. R. 20. n. 9. & R. 52. n. 9. & R. 101. num. 31.
Cap. 9. R. 114. num. 13.
Cap. 10. R. 26. n. 22. & R. 31. n. 18. & R. 114. num. 13.
Cap. 11. R. 15. n. 13. & 16.
Cap. 12. R. 65. n. 12. & R. 80. n. 7. & 25.
Cap. 13. R. 117. n. 1. 3. & 8.
Cap. 14. R. 29. n. 5. & R. 60. n. 11. & R. 62. n. 7. 8. 11. & 14. & R. 127. n. 24. & R. 141. retr. 8.
Cap. 15. R. 57. n. 13. & R. 93. n. 8. & R. 98. n. 8. & R. 101. n. 18. 36. 41. 44. 47. 57. 76. & 83.
Cap. 16. R. 15. n. 19. & 69. & R. 17. n. 12. & R. 53. n. 5. 8. vlt. que ad 15. & R. 54. n. 4. & R. 62. n. 11. & R. 72. n. 26. & R. 98. n. 8. & R. 101. n. 48. 53. 54. 62. & 83. & R. 126. n. 1. & R. 141. retr. 6. & 8.
Cap. 17. R. 102. n. 23. & 24.

Cap.

- Cap. 18. R. 101. n. 79. & 81.
 Cap. 19. R. 11. n. 2. & 19. & R. 57. n. 15.
 & R. 71. n. 3. & R. 101. n. 56. & 68.
 & R. 141. ret. 14.
 Cap. 20. R. 33. n. 12. & R. 38. n. 1. & R.
 63. num. 14.
 Cap. 21. R. 1. n. 15. & R. 28. n. 8. & 22.
 & R. 93. n. 8. & R. 101. n. 36. & R.
 122. num. 81.
 Cap. 22. R. 26. n. 9. & R. 38. n. 3. & R.
 90. n. 42. & R. 101. n. 83. & R. 115.
 num. 14. & 15.
De reformatione.
 Cap. 3. R. 11. n. 13. & R. 15. n. 51. & R.
 56. n. 3. & R. 57. n. 1. & R. 62. n. 4. &
 R. 125. num. 5.
 Cap. 4. R. 10. num. 3. & 4. & R. 25.
 num. 11.
 Cap. 6. R. 38. num. 6. & R. 41. num. 2.
 & R. 48. num. 2. & R. 56. n. 5. & R.
 63. n. 19.
 Cap. 8. R. 15. n. 15. & R. 63. n. 20. &
 R. 74. n. 2.
 Cap. 11. R. 15. n. 40. & R. 115. n. 15.
 Cap. 12. R. 1. n. 21. & R. 50. n. 1. & 8.
 & R. 62. n. 11. & R. 136. n. 16.
 Cap. 13. R. 18. n. 17. & 21. & R. 56. n.
 4. & R. 115. n. 15.
 Cap. 14. R. 41. num. 2. & R. 125. num.
 51.
 Cap. 15. R. 52. n. 42. & R. 126. n. 14.
 Cap. 16. R. 15. num. 14.
 Cap. 19. R. 127. num. 19.
 Cap. 20. R. 15. n. 15. & R. 56. n. 1. & R.
 63. num. 2.
 Cap. 21. R. 115. num. 17.
 Decret. de indulgentijs. R. 77. n. 77.
 Decret. de reliquijs, & venerat. San-
 ctorum, R. 123. num. 1.

L A V S D E O.

Genoues en alarde los nobles de Genoua
 referidos, y otros soldados France-
 ses, el Almirante de Fran-
 cia, y el Rey.

Caualleros Genoueses
 uesto que me han detenido
 as guerras con los Ingleses,
 y hasta agora no he podido
 acar mis lyrios Franceses.
 Ya que en persona salí,
 y estoy como veys aqui,
 ni palabra os doy, de ser
 Griego en Troya, y q̄ han de ver
 vn nueuo Aquiles en mi,
 La ciudad esta cercada
 por tierra y mar, de tal fuerte,
 que esta la puerra cerrada
 para la vida, y la muerte,
 para de hallar franca la entrada.
 A vuestro Augusto valor
 estado, casas, y honor,
 os reduzire de modo
 que me me aueys de hallar en todo
 mas amigo que señor.
 Inuencible Ludouico,
 descendiente generoso
 de Carlos, y de vn Enrico,
 Rey de Imperio noble, y rico
 que agan los cielos dichoso.
 Tu que las flores que lleuas,
 por armas del cielo nueuas,
 en las genas de sembrar estilo
 desde la sequana al Nilo,
 desde Paris a Tebas.
 Ya sabes que por rendirte
 de Genoua la Corona,
 con animo de seruirte,
 que es lo que Dios galardona,

y es escusado dezirte.
 Seys años hemos viuido,
 mas de mil nobles que han sido
 por tu parte aficionados,
 de Genoua desterrados,
 y de nuestro Patrio nido.
 Ya Principe generoso,
 que sobre Genoua estás
 con exercito famoso,
 la palabra que nos das,
 cumple a Genoua piadoso.
 Por hambre podras tomalla,
 no à hierro, sangre, y fuego,
 que bien puedes la canalla
 de vn pueblo, de vn vulgo ciego
 con templança castigalla.
 La hambre crece, el sustento
 falta, assi se rendirán.
 Or. Si gran señor, que de intento
 de ya rendirte estarán
 perdonad su atreuimiento.
 Hazed como Rey y padre,
 q̄ aunque el castigo les quadre,
 es patria al fin, y no es bien,
 que los hijos que la ven,
 traygan la muerte a su madre.
 Cesar. A fsi gallardo señor,
 sobre Roma Cortiolano,
 templò su madre el furor,
 hazed vos como el Romano,
 y vencereys su valor.
 Aunque con tanta fiereza,
 nos intentò desterrar,
 bien es que de su baxeza
 se deua diferenciar
 de Genoua la nobleza.
 Lome. Señor poco esperareys,
 que la hambre poco espera,
 creciendo va como veys,
 esperad piadoso afuera,

para que sin sangre entreys.
Que los que nos desterraron,
y seys años nos echaron,
de nuestras casas señor,
aunque fue grande el error;
apenas saben que erraron.

Rey. Quando no huuiera sabido
de Genoua la nobleza
tan antigua que ha tenido,
de essa piadosa grandeza
oy la huuiera conocido.
Hablay como caualleros,
nobles de tan gran ciudad,
que por dos soberuios fieros,
no es justo que en la ciudad,
se ensangrienten los azeros.
Viua vuestro nombre eterno,
al parangon del Romano,
que yo a vuestros ruegos tierno
sufirè sol en verano,
agua, y escarcha en Inuierno,
Tarde Genoua, o no tarde,
que todo el Frances alarde,
y su colera primera
han de aguardar a que quiera
rendirse el vulgo cobarde.

Almirante Alm. Gran señor.

Rey. Aduertid desto a mi gente.

Al. Mal templará su furor,
que quanto mas oro siente,
es su codicia mayor.

Cam. Señor si aqui dentro estan
mil casas nuestras no haran
el daño a los enemigos,
fino a los propios amigos.

Rey. Desarmados entrarán.
No tengays pena Camilo.

Cam. Esse señor es estilo
de Christianissimo Rey,
que al executar la ley,

no se ha de dar
Rey. La muralla qui
vamos.

Todos se van,

Camilo.

Ca. Brunero. Bru. Senore.

Ca. Que entrar yo no puede ser?

Pau. Questo Paulo traditore

non lasa il muro veder.

Fuy a dar la noua filiche
desta venuta a tua esposa,
e quel que Paulo se diche
con esquadra fretolosa,
que possa intrar contra diche.
Ni anchor que, q non valla il fe
que mal cancaro li veña
intrar per li

Cam. Y essa es la diche y que
o cielo, er casario muno
Por hamb atencia de diche
que es la p
pero como podrè estar
seguro que esta inhumana
no pueda en mi casa entrar.
Ay mi Alexandra y mi bien,
ay mis niños. Bru. Dic per Dic
non vi lamentar. Cam. Que est
mis ojos haziendo vn rio,
y vn mar el alma tambien

Y que no nauegue a ti,
puerto de destierro tanto,
parece que siento aqui
de Alexandra el tierno llant,
mi esposa lora
Mis hijos pide
digo que sus
que como e el
oygo que pide
a mi prodo pens